॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೇ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

(ಪಠಮೋ ಭಾಗೋ)

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ಉತ್ತಮಂ ವನ್ದನೇಯ್ಯಾನಂ, ವನ್ದಿತ್ವಾ ರತನತ್ತಯಂ।
ಯೋ ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯಮ್ಹಿ, ಖುದ್ದಾಚಾರಪ್ಪಹಾಯಿನಾ॥

ದೇಸಿತೋ ಲೋಕನಾಥೇನ, ಲೋಕನಿಸ್ಸರಣೇಸಿನಾ।
ತಸ್ಸ ಸುತ್ತನಿಪಾತಸ್ಸ, ಕರಿಸ್ಸಾಮತ್ಥವಣ್ಣನಂ॥

ಅಯಂ ಸುತ್ತನಿಪಾತೋ ಚ, ಖುದ್ದಕೇಸ್ವೇವ ಓಗಧೋ।
ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ, ಕರಿಸ್ಸಾಮತ್ಥವಣ್ಣನಂ॥

ಗಾಥಾಸತಸಮಾಕಿಣ್ಣೋ, ಗೇಯ್ಯಬ್ಯಾಕರಣಙ್ಕಿತೋ।
ಕಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನಿಪಾತೋತಿ, ಸಙ್ಖಮೇಸ ಗತೋತಿ ಚೇ॥

ಸುವುತ್ತತೋ ಸವನತೋ, ಅತ್ಥಾನಂ ಸುಟ್ಠು ತಾಣತೋ।
ಸೂಚನಾ ಸೂದನಾ ಚೇವ, ಯಸ್ಮಾ ಸುತ್ತಂ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

ತಥಾರೂಪಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ, ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ತತೋ ತತೋ।
ಸಮೂಹತೋ ಅಯಂ ತಸ್ಮಾ, ಸಙ್ಖಮೇವಮುಪಾಗತೋ॥

ಸಬ್ಬಾನಿ ಚಾಪಿ ಸುತ್ತಾನಿ, ಪಮಾಣನ್ತೇನ ತಾದಿನೋ।
ವಚನಾನಿ ಅಯಂ ತೇಸಂ, ನಿಪಾತೋ ಚ ಯತೋ ತತೋ॥

ಅಞ್ಞಸಞ್ಞಾನಿಮಿತ್ತಾನಂ, ವಿಸೇಸಾನಮಭಾವತೋ।
ಸಙ್ಖಂ ಸುತ್ತನಿಪಾತೋತಿ, ಏವಮೇವ ಸಮಜ್ಝಗಾತಿ॥

೧. ಉರಗವಗ್ಗೋ

೧. ಉರಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಸಮಧಿಗತಸಙ್ಖೇಪೋ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಏಸ ವಗ್ಗತೋ ಉರಗವಗ್ಗೋ, ಚೂಳವಗ್ಗೋ, ಮಹಾವಗ್ಗೋ, ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗೋ, ಪಾರಾಯನವಗ್ಗೋತಿ ಪಞ್ಚ ವಗ್ಗಾ ಹೋನ್ತಿ; ತೇಸು ಉರಗವಗ್ಗೋ ಆದಿ। ಸುತ್ತತೋ ಉರಗವಗ್ಗೇ ದ್ವಾದಸ ಸುತ್ತಾನಿ, ಚೂಳವಗ್ಗೇ ಚುದ್ದಸ, ಮಹಾವಗ್ಗೇ ದ್ವಾದಸ, ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗೇ ಸೋಳಸ, ಪಾರಾಯನವಗ್ಗೇ ಸೋಳಸಾತಿ ಸತ್ತತಿ ಸುತ್ತಾನಿ। ತೇಸಂ ಉರಗಸುತ್ತಂ ಆದಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಪಮಾಣತೋ ಅಟ್ಠ ಭಾಣವಾರಾ। ಏವಂ ವಗ್ಗಸುತ್ತಪರಿಯತ್ತಿಪಮಾಣವತೋ ಪನಸ್ಸ -

"ಯೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ ವಿನೇತಿ ಕೋಧಂ, ವಿಸಟಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂವ ಓಸಧೇಹಿ।
ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ, ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವ ತಚಂ ಪುರಾಣ"ನ್ತಿ॥ -

ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಆದಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸಾ ಇತೋ ಪಭುತಿ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕಾತುಂ ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಯೇನ ಯತ್ಥ ಯದಾ ಯಸ್ಮಾ, ವುತ್ತಾ ಗಾಥಾ ಅಯಂ ಇಮಂ।
ವಿಧಿಂ ಪಕಾಸಯಿತ್ವಾಸ್ಸಾ, ಕರಿಸ್ಸಾಮತ್ಥವಣ್ಣನ"ನ್ತಿ॥

ಕೇನ ಪನಾಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ಕತ್ಥ, ಕದಾ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ವುತ್ತಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಚತುವೀಸತಿಬುದ್ಧಸನ್ತಿಕೇ ಲದ್ಧಬ್ಯಾಕರಣೋ ಯಾವ ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕಂ, ತಾವ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ತತೋಪಿ ಚವಿತ್ವಾ ಸಕ್ಯರಾಜಕುಲೇ ಉಪಪತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕತಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೋ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ದೇವ-ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಸಯಮ್ಭುನಾ ಅನಾಚರಿಯಕೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ವುತ್ತಾ। ಸಾ ಚ ಪನ ಆಳವಿಯಂ। ಯದಾ ಚ ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತದಾ ತತ್ಥ ಉಪಗತಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ದೂರೇನಿದಾನಅವಿದೂರೇನಿದಾನಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ **ದೂರೇನಿದಾನಂ** ನಾಮ ದೀಪಙ್ಕರತೋ ಯಾವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಕಥಾ , **ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಂ** ನಾಮ ತುಸಿತಭವನತೋ ಯಾವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಕಥಾ, **ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಂ** ನಾಮ ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಯಾವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಕಥಾತಿ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಞ್ಚ ದೂರೇನಿದಾನೇಯೇವ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದೂರೇನಿದಾನವಸೇನೇವೇತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಜಾತಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಾತಿ ಇಧ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। ತತೋ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವತ್ಥು ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಇಧ ಆಳವಿಯಂ। ಯಥಾಹ -

"ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ಆಳವಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಅಗ್ಗಾಳವೇ ಚೇತಿಯೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಳವಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನವಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿಪಿ ಛೇದಾಪೇನ್ತಿಪಿ। ಅಞ್ಞತರೋಪಿ ಆಳವಕೋ ಭಿಕ್ಖು ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಏತದವೋಚ - 'ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ತನೋ ಭವನಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಮಯ್ಹಂ ಭವನಂ ಛಿನ್ದೀ'ತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನಾದಿಯನ್ತೋ ಛಿನ್ದಿಯೇವ। ತಸ್ಸಾ ಚ ದೇವತಾಯ ದಾರಕಸ್ಸ ಬಾಹುಂ ಆಕೋಟೇಸಿ। ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಏತದಹೋಸಿ - 'ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಇಧೇವ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಏತದಹೋಸಿ - 'ನ ಖೋ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯಾಹಂ ಇಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಇಧೇವ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಂ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸಾ ದೇವತಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। 'ಸಾಧು, ಸಾಧು ದೇವತೇ, ಸಾಧು ಖೋ ತ್ವಂ, ದೇವತೇ, ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಜೀವಿತಾ ನ ವೋರೋಪೇಸಿ। ಸಚಜ್ಜ ತ್ವಂ, ದೇವತೇ, ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಾಸಿ,

ಬಹುಞ್ಚ ತ್ವಂ, ದೇವತೇ, ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವೇಯ್ಯಾಸಿ। ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ, ದೇವತೇ, ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ರುಕ್ಖೋ ವಿವಿತ್ತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಗಚ್ಛಾ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೯)।

ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಪುನ ಭಗವಾ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಕೋಧವಿನಯನತ್ಥಂ -

"ಯೋ ವೇ ಉಪ್ಪತಿತಂ ಕೋಧಂ, ರಥಂ ಭನ್ತಂವ ವಾರಯೇ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೨೨) -

ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ತತೋ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿಪಿ, ಛೇದಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿಪಿ, ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ಜೀವಂ ವಿಹೇಠೇನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಜ್ಝಾಯಿತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಆರೋಚಿತೋ ಭಗವಾ - "ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೦) ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಉಪಗತಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ -

"ಯೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ ವಿನೇತಿ ಕೋಧಂ,
ವಿಸಟಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂವ ಓಸಧೇಹೀ"ತಿ॥ -

ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ಏವಮಿದಂ ಏಕಂಯೇವ ವತ್ಥು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಸಙ್ಗಹಂ ಗತಂ - ವಿನಯೇ, ಧಮ್ಮಪದೇ, ಸುತ್ತನಿಪಾತೇತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಯಾ ಸಾ ಮಾತಿಕಾ ಠಪಿತಾ -

"ಯೇನ ಯತ್ಥ ಯದಾ ಯಸ್ಮಾ, ವುತ್ತಾ ಗಾಥಾ ಅಯಂ ಇಮಂ।
ವಿಧಿಂ ಪಕಾಸಯಿತ್ವಾಸ್ಸಾ, ಕರಿಸ್ಸಾಮತ್ಥವಣ್ಣನ"ನ್ತಿ॥ -

ಸಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ।

೧. ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ। **ಯೋತಿ** ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ನವೋ ವಾ ಮಜ್ಝಿಮೋ ವಾ ಥೇರೋ ವಾ। **ಉಪ್ಪತಿತ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಮುದ್ಧಂ ಪತಿತಂ ಗತಂ, ಪವತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ನಾಮೇತಂ ವತ್ತಮಾನಭುತ್ವಾಪಗತೋಕಾಸಕತಭೂಮಿಲದ್ಧವಸೇನ ಅನೇಕಪ್ಪಭೇದಂ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖತಂ ಉಪ್ಪಾದಾದಿಸಮಙ್ಗಿ **ವತ್ತಮಾನುಪ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಧಮ್ಮಾ, ಉಪ್ಪಾದಿನೋ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ತಿಕಮಾತಿಕಾ ೧೭) ವುತ್ತಂ। ಆರಮ್ಮಣರಸಮನುಭವಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಂ ಅನುಭುತ್ವಾಪಗತಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ, ಉಪ್ಪಾದಾದಿತ್ತಯಮನುಪ್ಪತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಂ ಭುತ್ವಾಪಗತಸಙ್ಖಾತಂ ಸೇಸಸಙ್ಖತಞ್ಚ **ಭುತ್ವಾಪಗತುಪ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। ತದೇತಂ "ಏವರೂಪಂ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪; ಪಾಚಿ॰ ೪೧೭) ಚ, "ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀ"ತಿ ಚ ಏವಮಾದೀಸು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಯಾನಿಸ್ಸ ತಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೪೮; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೨೦) ನಯೇನ ವುತ್ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅತೀತಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಸ್ಸೋಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ, ತಥಾ ಕತೋಕಾಸಞ್ಚ ವಿಪಾಕಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಏವಂ ಕತೇ ಓಕಾಸೇ ಅವಸ್ಸಮುಪ್ಪತ್ತಿತೋ **ಓಕಾಸಕತುಪ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। ತಾಸು ತಾಸು ಭೂಮೀಸು ಅಸಮೂಹತಮಕುಸಲಂ **ಭೂಮಿಲದ್ಧುಪ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಚ ಭೂಮಿಯಾ ಭೂಮಿಲದ್ಧಸ್ಸ ಚ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಭೂಮಿ ನಾಮ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ತೇಭೂಮಕಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ। ಭೂಮಿಲದ್ಧಂ ನಾಮ ತೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಾರಹಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ। ತೇನ ಹಿ ಸಾ ಭೂಮಿಲದ್ಧಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಭೂಮಿಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಞ್ಚ ಪನ ನ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ। ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ

ಅತೀತಾದಿಭೇದೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇಪಿ ಚ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಖನ್ಧೇ ಆರಬ್ಭ ಕಿಲೇಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಮಹಾಕಚ್ಚಾಯನಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾದೀನಂ ಖನ್ಧೇ ಆರಬ್ಭ ಸೋರೇಯ್ಯಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತನನ್ದಮಾಣವಕಾದೀನಂ ವಿಯ। ಯದಿ ಚೇತಂ ಭೂಮಿಲದ್ಧಂ ನಾಮ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೇಯ್ಯತೋ ನ ಕೋಚಿ ಭವಮೂಲಂ ಜಹೇಯ್ಯ। ವತ್ಥುವಸೇನ ಪನ ಭೂಮಿಲದ್ಧಂ ನಾಮ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಖನ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಾದತೋ ಪಭುತಿ ತೇಸು ವಟ್ಟಮೂಲಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಅನುಸೇತಿ। ತಂ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಭೂಮಿಲದ್ಧುಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಸ ಖನ್ಧೇಸು ಅಪ್ಪಹೀನಾನುಸಯಿತಾ ಕಿಲೇಸಾ, ತಸ್ಸ ತೇ ಏವ ಖನ್ಧಾ ತೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವತ್ಥು, ನ ಇತರೇ ಖನ್ಧಾ। ಅತೀತಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಚಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಾನುಸಯಿತಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅತೀತಕ್ಖನ್ಧಾ ಏವ ವತ್ಥು, ನ ಇತರೇ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಅನಾಗತಾದೀಸು। ತಥಾ ಕಾಮಾವಚರಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಅಪ್ಪಹೀನಾನುಸಯಿತಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಕಾಮಾವಚರಕ್ಖನ್ಧಾ ಏವ ವತ್ಥು, ನ ಇತರೇ। ಏಸ ನಯೋ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರೇಸು।

ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಪನ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಖನ್ಧೇಸು ತಂ ತಂ ವಟ್ಟಮೂಲಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತೇ ತೇ ಖನ್ಧಾ ಪಹೀನಾನಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ವಟ್ಟಮೂಲಕಿಲೇಸಾನಂ ಅವತ್ಥುತೋ ಭೂಮೀತಿ ಸಙ್ಖಂ ನ ಲಭನ್ತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ವಟ್ಟಮೂಲಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕಮ್ಮಂ ಕುಸಲಂ ವಾ ಅಕುಸಲಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ವಟ್ಟಂ ವಡ್ಢತಿ। ತಸ್ಸೇತಂ ವಟ್ಟಮೂಲಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಏವ, ನ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸು…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ ಏವ ವಾ, ನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸೂತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಅವಿಸೇಸೇನ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅನುಸಯಿತತ್ತಾ। ಕಥಂ? ಪಥವೀರಸಾದಿಮಿವ ರುಕ್ಖೇ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾರುಕ್ಖೇ ಪಥವೀತಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಪಥವೀರಸಞ್ಚ ಆಪೋರಸಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಮೂಲಖನ್ಧಸಾಖಪಸಾಖಪತ್ತಪಲ್ಲವಪಲಾಸಪುಪ್ಫಫಲೇಹಿ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ನಭಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಯಾವಕಪ್ಪಾವಸಾನಂ ಬೀಜಪರಮ್ಪರಾಯ ರುಕ್ಖಪವೇಣಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಠಿತೇ "ತಂ ಪಥವೀರಸಾದಿ ಮೂಲೇ ಏವ, ನ ಖನ್ಧಾದೀಸು, ಫಲೇ ಏವ ವಾ, ನ ಮೂಲಾದೀಸೂ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಅವಿಸೇಸೇನ ಸಬ್ಬೇಸ್ವೇವ ಮೂಲಾದೀಸು ಅನುಗತತ್ತಾ, ಏವಂ। ಯಥಾ ಪನ ತಸ್ಸೇವ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಕೋಚಿ ಪುರಿಸೋ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಮಣ್ಡೂಕಕಣ್ಟಕಂ ನಾಮ ರುಕ್ಖೇ ವಿಸಂ ಪಯೋಜೇಯ್ಯ, ಅಥ ಸೋ ರುಕ್ಖೋ ತೇನ ವಿಸಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠೋ ಪಥವೀರಸಆಪೋರಸಪರಿಯಾದಿನ್ನೇನ ಅಪ್ಪಸವನಧಮ್ಮತಂ ಆಗಮ್ಮ ಪುನ ಸನ್ತಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವಂ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ರುಕ್ಖೇ ವಿಸಪ್ಪಯೋಜನಂ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಚತುಮಗ್ಗಭಾವನಂ ಆರಭತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ತೇನ ಚತುಮಗ್ಗವಿಸಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ವಟ್ಟಮೂಲಕಿಲೇಸಾನಂ ಪರಿಯಾದಿನ್ನತ್ತಾ ಕಿರಿಯಭಾವಮತ್ತಮುಪಗತಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಪ್ಪಭೇದೋ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಧಮ್ಮತಮಾಗಮ್ಮ ಭವನ್ತರಸನ್ತಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನ ಹೋತಿ। ಕೇವಲಂ ಪನ ಚರಿಮವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇನ ನಿರಿನ್ಧನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ಅನುಪಾದಾನೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ। ಏವಂ ಭೂಮಿಯಾ ಭೂಮಿಲದ್ಧಸ್ಸ ಚ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಅಪರಮ್ಪಿ ಸಮುದಾಚಾರಾರಮ್ಮಣಾಧಿಗ್ಗಹಿತಾವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾಸಮೂಹತವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಮುಪ್ಪನ್ನಂ। ತತ್ಥ ವತ್ತಮಾನುಪ್ಪನ್ನಮೇವ **ಸಮುದಾಚಾರುಪ್ಪನ್ನಂ**। ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಪನ ಆಪಾಥಗತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅಧಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಏವ ಅಪರಭಾಗೇ ಅವಸ್ಸಮುಪ್ಪತ್ತಿತೋ **ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಗ್ಗಹಿತುಪ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಲ್ಯಾಣಿಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೋ ಮಹಾತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗರೂಪದಸ್ಸನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಜಾತಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ತಸ್ಸ "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮) ಪಯೋಗೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿಮನಾರೂಳ್ಹಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಕಸ್ಸ ಹೇತುನೋ ಅಭಾವಾ **ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತುಪ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। ತಂ "ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿ ಭಾವಿತೋ ಬಹುಲೀಕತೋ ಸನ್ತೋ ಚೇವ ಪಣೀತೋ ಚ ಅಸೇಚನಕೋ ಚ ಸುಖೋ ಚ ವಿಹಾರೋ ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಠಾನಸೋ ಅನ್ತರಧಾಪೇತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧೬೫) ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ

ಅಸಮೂಹತತ್ತಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಅನತೀತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ **ಅಸಮೂಹತುಪ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಥೇರಸ್ಸ ಕುಸುಮಿತರುಕ್ಖೇ ಉಪವನೇ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಓಚಿನನ್ತಸ್ಸ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಗಾಯತೋ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಗೀತಸ್ಸರಂ ಸುತವತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಜಾತಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ತಸ್ಸ "ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಬಹುಲೀಕರೋನ್ತೋ ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನ್ತರಾಯೇವ ಅನ್ತರಧಾಪೇತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೫೭) ಪಯೋಗೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಗ್ಗಹಿತಾವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾಸಮೂಹತುಪ್ಪನ್ನಂ ಭೂಮಿಲದ್ಧೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಮೇತಸ್ಮಿಂ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಭೂಮಿಲದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾಧಿಗ್ಗಹಿತಾವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾಸಮೂಹತುಪ್ಪನ್ನವಸೇನಾಯಂ ಕೋಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಏವಂವಿಧಸ್ಸ ವಿನೇತಬ್ಬತೋ। ಏವಂವಿಧಮೇವ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವಿನಯೇನ ವಿನೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ। ಯಂ ಪನೇತಂ ವತ್ತಮಾನಭುತ್ವಾಪಗತೋಕಾಸಕತಸಮುದಾಚಾರಸಙ್ಖಾತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಏತ್ಥ ಅಫಲೋ ಚ ಅಸಕ್ಕೋ ಚ ವಾಯಾಮೋ। ಅಫಲೋ ಹಿ ಭುತ್ವಾಪಗತೇ ವಾಯಾಮೋ ವಾಯಾಮನ್ತರೇನಾಪಿ ತಸ್ಸ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ। ತಥಾ ಓಕಾಸಕತೇ। ಅಸಕ್ಕೋ ಚ ವತ್ತಮಾನಸಮುದಾಚಾರುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಲೇಸವೋದಾನಾನಂ ಏಕಜ್ಝಮನುಪ್ಪತ್ತಿತೋತಿ।

ವಿನೇತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ –

"ದುವಿಧೋ ವಿನಯೋ ನಾಮ, ಏಕಮೇಕೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಧಾ।
ತೇಸು ಅಟ್ಠವಿಧೇನೇಸ, ವಿನೇತೀತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ"॥

ಅಯಞ್ಹಿ ಸಂವರವಿನಯೋ, ಪಹಾನವಿನಯೋತಿ ದುವಿಧೋ ವಿನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ದುವಿಧೇ ವಿನಯೇ ಏಕಮೇಕೋ ವಿನಯೋ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತಿ। **ಸಂವರವಿನಯೋ**ಪಿ ಹಿ ಸೀಲಸಂವರೋ, ಸತಿಸಂವರೋ, ಞಾಣಸಂವರೋ, ಖನ್ತಿಸಂವರೋ, ವೀರಿಯಸಂವರೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। **ಪಹಾನವಿನಯೋ**ಪಿ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ, ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಂ, ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ।

ತತ್ಥ "ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ"ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೫೧೧) **ಸೀಲಸಂವರೋ,** "ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬) **ಸತಿಸಂವರೋ।**

"ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, (ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ)
ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ,
ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧) –

ಆದೀಸು **ಞಾಣಸಂವರೋ,** "ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸ ಉಣ್ಹಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೪) **ಖನ್ತಿಸಂವರೋ,** "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ಪಜಹತಿ, ವಿನೋದೇತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೪) **ವೀರಿಯಸಂವರೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚಾಯಂ ಸಂವರೋ ಯಥಾಸಕಂ ಸಂವರಿತಬ್ಬಾನಂ ವಿನೇತಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಕಾಯವಚೀದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ಸಂವರಣತೋ ಸಂವರೋ, ವಿನಯನತೋ ವಿನಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಸಂವರವಿನಯೋ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತಥಾ ಯಂ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಾದೀಸು ವಿಪಸ್ಸನಙ್ಗೇಸು ಯಾವ ಅತ್ತನೋ ಅಪರಿಹಾನವಸೇನ **ಪವತ್ತಿ,** ತಾವ ತೇನ ತೇನ ಞಾಣೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅನತ್ಥಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನೇನ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇನ ಅಹೇತುವಿಸಮಹೇತುದಿಟ್ಠೀನಂ, ತಸ್ಸೇವ ಅಪರಭಾಗೇನ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೇನ ಕಥಂಕಥೀಭಾವಸ್ಸ, ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನೇನ "ಅಹಂ ಮಮಾ"ತಿ ಗಾಹಸ್ಸ, ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗವವತ್ಥಾನೇನ ಅಮಗ್ಗೇ ಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಯ, ಉದಯದಸ್ಸನೇನ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ, ವಯದಸ್ಸನೇನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಭಯದಸ್ಸನೇನ ಸಭಯೇಸು ಅಭಯಸಞ್ಞಾಯ, ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಅಸ್ಸಾದಸಞ್ಞಾಯ, ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನೇನ ಅಭಿರತಿಸಞ್ಞಾಯ, ಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಞಾಣೇನ ಅಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಯ, ಉಪೇಕ್ಖಾಞಾಣೇನ ಅನುಪೇಕ್ಖಾಯ, ಅನುಲೋಮೇನ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಪಟಿಲೋಮಭಾವಸ್ಸ, ಗೋತ್ರಭುನಾ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಪಹಾನಂ, ಏತಂ **ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದಸ್ಸ ಸಮಾಧಿನೋ ಯಾವ ಅತ್ತನೋ ಅಪರಿಹಾನಿಪವತ್ತಿ , ತಾವ ತೇನಾಭಿಹತಾನಂ ನೀವರಣಾನಂ ಯಥಾಸಕಂ ವಿತಕ್ಕಾದಿಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಪಹಾನಂ, ಏತಂ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ತಂತಂಮಗ್ಗವತೋ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಯಥಾಸಕಂ "ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಂ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೭೭) ನಯೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸಮುದಯಪಕ್ಖಿಕಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಗಹನಸ್ಸ ಪುನ ಅಚ್ಚನ್ತಅಪ್ಪವತ್ತಿಭಾವೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತಂ ಪಹಾನಂ, ಇದಂ **ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹಾನಂ, ಇದಂ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸರಣತ್ತಾ ಪಹೀನಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏತಂ **ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಪಹಾನಂ ಯಸ್ಮಾ ಚಾಗಟ್ಠೇನ ಪಹಾನಂ, ವಿನಯನಟ್ಠೇನ ವಿನಯೋ, ತಸ್ಮಾ "ಪಹಾನವಿನಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂತಂಪಹಾನವತೋ ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಿನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋಪೇತಂ "ಪಹಾನವಿನಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಪಹಾನವಿನಯೋಪಿ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಮೇಕೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿನ್ನತ್ತಾ ದಸೇತೇ ವಿನಯಾ ಹೋನ್ತಿ।

ತೇಸು ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿನಯಂ ನಿಸ್ಸರಣವಿನಯಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೇನ ಅಟ್ಠವಿಧೇನ ವಿನಯೇನೇಸ ತೇನ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ವಿನೇತೀತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ। ಕಥಂ? ಸೀಲಸಂವರೇನ ಕಾಯವಚೀದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ವಿನೇನ್ತೋಪಿ ಹಿ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಕೋಧಂ ವಿನೇತಿ, ಸತಿಪಞ್ಞಾಸಂವರೇಹಿ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾದೀನಿ ವಿನೇನ್ತೋಪಿ ದೋಮನಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಕೋಧಂ ವಿನೇತಿ, ಖನ್ತಿಸಂವರೇನ ಸೀತಾದೀನಿ ಖಮನ್ತೋಪಿ ತಂತಂಆಘಾತವತ್ಥುಸಮ್ಭವಂ ಕೋಧಂ ವಿನೇತಿ, ವೀರಿಯಸಂವರೇನ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ ವಿನೇನ್ತೋಪಿ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಕೋಧಂ ವಿನೇತಿ। ಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ತನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ತೇ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹನ್ತೋಪಿ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾತಬ್ಬಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಬ್ಬಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಞ್ಚ ಕೋಧಂ ವಿನೇತಿ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಹಾನವಿನಯೇನ ವಿನಯೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯೇಹಿ ಪನ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತೇಹಿ ವಿನೇನ್ತೋಪಿ ಪರಿಯಾಯತೋ "ಪಹಾನವಿನಯೇನ ವಿನೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಕಾಲೇ ಪನ ವಿನೇತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಚ ಅನುಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬತೋ ನ ತೇಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿನೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ತೇಸು ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿನಯಂ ನಿಸ್ಸರಣವಿನಯಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೇನ ಅಟ್ಠವಿಧೇನ ವಿನಯೇನೇಸ ತೇನ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ವಿನೇತೀತಿ ಪವುಚ್ಚತೀತಿ। ಯೇ ವಾ -

"ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾ, ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಆಘಾತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿವಿನೇತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಯಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೇ ಆಘಾತೋ ಜಾಯೇಥ, ಮೇತ್ತಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ...ಪೇ॰... ಕರುಣಾ... ಉಪೇಕ್ಖಾ... ಅಸತಿ-ಅಮನಸಿಕಾರೋ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಆಘಾತೋ ಪಟಿವಿನೇತಬ್ಬೋ। ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾ ಏವ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕೋ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ದಾಯಾದೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೬೧) -

ಏವಂ ಪಞ್ಚ ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾ ವುತ್ತಾ। ಯೇ ಚ -

“ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಆವುಸೋ, ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾ, ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಆಘಾತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿವಿನೇತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಇಧಾವುಸೋ , ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಹೋತಿ, ಪರಿಸುದ್ಧವಚೀಸಮಾಚಾರೋ, ಏವರೂಪೇಪಿ, ಆವುಸೋ, ಪುಗ್ಗಲೇ ಆಘಾತೋ ಪಟಿವಿನೇತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೬೨) -

ಏವಮಾದಿನಾಪಿ ನಯೇನ ಪಞ್ಚ ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾ ವುತ್ತಾ। ತೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯೇನ ವಿನೇನ್ತೋಪೇಸ ವಿನೇತೀತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ। ಅಪಿಚ ಯಸ್ಮಾ -

“ಉಭತೋದಣ್ಡಕೇನ ಚೇಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಕಚೇನ ಚೋರಾ ಓಚರಕಾ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನಿ ಓಕ್ಕನ್ತೇಯ್ಯುಂ, ತತ್ರಾಪಿ ಯೋ ಮನೋ ಪದೋಸೇಯ್ಯ, ನ ಮೇ ಸೋ ತೇನ ಸಾಸನಕರೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೨) --

ಏವಂ ಸತ್ಥು ಓವಾದಂ,

“ತಸ್ಸೇವ ತೇನ ಪಾಪಿಯೋ, ಯೋ ಕುದ್ಧಂ ಪಟಿಕುಜ್ಝತಿ।
ಕುದ್ಧಂ ಅಪ್ಪಟಿಕುಜ್ಝನ್ತೋ, ಸಙ್ಗಾಮಂ ಜೇತಿ ದುಜ್ಜಯಂ॥

“ಉಭಿನ್ನಮತ್ಥಂ ಚರತಿ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ।
ಪರಂ ಸಙ್ಕುಪಿತಂ ಞತ್ವಾ, ಯೋ ಸತೋ ಉಪಸಮ್ಮತಿ”॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೮)।

“ಸತ್ತಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಪತ್ತಕನ್ತಾ ಸಪತ್ತಕರಣಾ ಕೋಧನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಪುರಿಸಂ ವಾ। ಕತಮೇ ಸತ್ತ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಪತ್ತೋ ಸಪತ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಇಚ್ಛತಿ - ‘ಅಹೋ, ವತಾಯಂ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಅಸ್ಸಾ’ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಪತ್ತೋ ಸಪತ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣವತಾಯ ನನ್ದತಿ। ಕೋಧನಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋ ಕೋಧಪರೇತೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಹೋತಿ ಸುನ್ಹಾತೋ ಸುವಿಲಿತ್ತೋ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸು ಓದಾತವತ್ಥವಸನೋ, ಅಥ ಖೋ ಸೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋವ ಹೋತಿ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಪತ್ತಕನ್ತೋ ಸಪತ್ತಕರಣೋ ಕೋಧನಂ ಆಗಚ್ಛತಿ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಪುರಿಸಂ ವಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೪)।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಪತ್ತೋ ಸಪತ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಇಚ್ಛತಿ - ‘ಅಹೋ, ವತಾಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಯೇಯ್ಯಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ‘ನ ಪಚುರತ್ಥೋ ಅಸ್ಸಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ‘ನ ಭೋಗವಾ ಅಸ್ಸಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ‘ನ ಯಸವಾ ಅಸ್ಸಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ‘ನ ಮಿತ್ತವಾ ಅಸ್ಸಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ‘ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ’ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಪತ್ತೋ ಸಪತ್ತಸ್ಸ ಸುಗತಿಗಮನೇನ ನನ್ದತಿ। ಕೋಧನಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋ ಕೋಧಪರೇತೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ… ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ವಾಚಾಯ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ…ಪೇ॰… ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೪)।

“ಕುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಕುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ…ಪೇ॰…॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೪; ಮಹಾನಿ॰ ೫)।

“ಯೇನ ಕೋಧೇನ ಕುದ್ಧಾಸೇ, ಸತ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ದುಗ್ಗತಿಂ।
ತಂ ಕೋಧಂ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯ, ಪಜಹನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸಿನೋ॥ (ಇತಿವು॰ ೪)।

“ಕೋಧಂ ಜಹೇ ವಿಪ್ಪಜಹೇಯ್ಯ ಮಾನಂ, ಸಂಯೋಜನಂ ಸಬ್ಬಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೨೧)।

“ಅನತ್ಥಜನನೋ ಕೋಧೋ, ಕೋಧೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಕೋಪನೋ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೪; ಇತಿವು॰ ೮೮)।

“ಏಕಾಪರಾಧಂ ಖಮ ಭೂರಿಪಞ್ಞ, ನ ಪಣ್ಡಿತಾ ಕೋಧಬಲಾ ಭವನ್ತೀ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೫.೧೯) -

ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಕೋಧೇ ಆದೀನವಞ್ಚ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಕೋಧೋ ವಿನಯಂ ಉಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕೋಧಂ ವಿನೇನ್ತೋಪಿ ಏಸ ವಿನೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕೋಧನ್ತಿ “ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಅಚರೀತಿ ಆಘಾತೋ ಜಾಯತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೦; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೯) ನಯೇನ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಂ ನವನ್ನಂ, “ಅತ್ಥಂ ಮೇ ನ ಚರೀ”ತಿ ಆದೀನಞ್ಚ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಸಿದ್ಧಾನಂ ನವನ್ನಮೇವಾತಿ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ, **ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದಿನಾ** ಅಟ್ಠಾನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಆಘಾತವತ್ಥೂನಂ ಅಞ್ಞತರಾಘಾತವತ್ಥುಸಮ್ಭವಂ ಆಘಾತಂ। **ವಿಸಟ**ನ್ತಿ ವಿತ್ಥತಂ। **ಸಪ್ಪವಿಸ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಸ್ಸ ವಿಸಂ। **ಇವಾ**ತಿ ಓಪಮ್ಮವಚನಂ, ಇ-ಕಾರ ಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ವ-ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ಓಸಧೇಹೀ**ತಿ ಅಗದೇಹಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ವಿಸತಿಕಿಚ್ಛಕೋ ವೇಜ್ಜೋ ಸಪ್ಪೇನ ದಟ್ಠಂ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಂ ಫರಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ವಿಸಟಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂ ಮೂಲಖನ್ಧತಚಪತ್ತಪುಪ್ಫಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೇಹಿ ನಾನಾಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ಕತೇಹಿ ವಾ ಓಸಧೇಹಿ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ವಿನೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವಂ ಯೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಉಪ್ಪತಿತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಕೋಧಂ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ವಿನಯನೂಪಾಯೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ವಿನೇತಿ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತೀತಿ।

ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರನ್ತಿ ಸೋ ಏವಂ ಕೋಧಂ ವಿನೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯಸ್ಮಾ ಕೋಧೋ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಓರಪಾರಸಞ್ಞಿತಾನಿ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಜಹಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅವಿಸೇಸೇನ ಹಿ ಪಾರನ್ತಿ ತೀರಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಓರಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರಸ್ಸ ಪಾರಭೂತಾನಿ ಚಾತಿ ಕತ್ವಾ “ಓರಪಾರ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ “ಯೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ ವಿನೇತಿ ಕೋಧಂ ವಿಸಟಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂವ ಓಸಧೇಹಿ”, ಸೋ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಕೋಧಂ ವಿನೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ। ತತ್ಥ ಓರನ್ತಿ ಸಕತ್ತಭಾವೋ, ಪಾರನ್ತಿ ಪರತ್ತಭಾವೋ। ಓರಂ ವಾ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ, ಪಾರಂ ಛ ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ। ತಥಾ ಓರಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ, ಪಾರಂ ದೇವಲೋಕೋ। ಓರಂ ಕಾಮಧಾತು, ಪಾರಂ ರೂಪಾರೂಪಧಾತು। ಓರಂ ಕಾಮರೂಪಭವೋ, ಪಾರಂ ಅರೂಪಭವೋ। ಓರಂ ಅತ್ತಭಾವೋ, ಪಾರಂ ಅತ್ತಭಾವಸುಖೂಪಕರಣಾನಿ। ಏವಮೇತಸ್ಮಿಂ ಓರಪಾರೇ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹನ್ತೋ “ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಇಧತ್ತಭಾವಾದೀಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಏವ ನತ್ಥಿ; ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ತತಿಯಮಗ್ಗಾದೀನಂ ವಿಯ ವಣ್ಣಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಓರಪಾರಭೇದಂ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ “ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಉಪಮಂ ಆಹ **“ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವ ತಚಂ ಪುರಾಣ”**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಉರೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಉರಗೋ,** ಸಪ್ಪಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸೋ ದುವಿಧೋ - ಕಾಮರೂಪೀ ಚ ಅಕಾಮರೂಪೀ ಚ। ಕಾಮರೂಪೀಪಿ ದುವಿಧೋ - ಜಲಜೋ ಥಲಜೋ ಚ। ಜಲಜೋ ಜಲೇ ಏವ ಕಾಮರೂಪಂ ಲಭತಿ, ನ ಥಲೇ, ಸಙ್ಖಪಾಲಜಾತಕೇ ಸಙ್ಖಪಾಲನಾಗರಾಜಾ ವಿಯ। ಥಲಜೋ ಥಲೇ ಏವ, ನ ಜಲೇ। ಸೋ ಜಜ್ಜರಭಾವೇನ ಜಿಣ್ಣಂ, ಚಿರಕಾಲತಾಯ ಪುರಾಣಞ್ಚಾತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। ತಚಂ ಜಹನ್ತೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಜಹಾತಿ - ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ, ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ, ನಿಸ್ಸಾಯ, ಥಾಮೇನಾತಿ। ಸಜಾತಿ ನಾಮ ಸಪ್ಪಜಾತಿ ದೀಘತ್ತಭಾವೋ। ಉರಗಾ ಹಿ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಸಜಾತಿಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ - ಉಪಪತ್ತಿಯಂ, ಚುತಿಯಂ, ವಿಸ್ಸಟ್ಠನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನೇ, ಸಮಾನಜಾತಿಯಾ ಮೇಥುನಪಟಿಸೇವನೇ, ಜಿಣ್ಣತಚಾಪನಯನೇ ಚಾತಿ। ಸಪ್ಪೋ ಹಿ ಯದಾ ತಚಂ ಜಹಾತಿ, ತದಾ ಸಜಾತಿಯಂಯೇವ ಠತ್ವಾ ಜಹಾತಿ। ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋಪಿ ಚ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ಜಹಾತಿ। ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ನಾಮ ಯದಾ ಉಪಡ್ಢಟ್ಠಾನೇ ಮುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉಪಡ್ಢಟ್ಠಾನೇ ಅಮುತ್ತೋ ಓಲಮ್ಬತಿ, ತದಾ ನಂ ಅಟ್ಟೀಯನ್ತೋ ಜಹಾತಿ। ಏವಂ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಚ ದಣ್ಡನ್ತರಂ

ವಾ ಮೂಲನ್ತರಂ ವಾ ಪಾಸಾಣನ್ತರಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜಹಾತಿ। ನಿಸ್ಸಾಯ ಜಹನ್ತೋಪಿ ಚ ಥಾಮಂ ಜನೇತ್ವಾ, ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕತ್ವಾ, ವೀರಿಯೇನ ವಙ್ಕಂ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ, ಪಸ್ಸಸನ್ತೋವ ಫಣಂ ಕರಿತ್ವಾ ಜಹಾತಿ। ಏವಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಯೇನಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಏವಮೇವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಓರಪಾರಂ ಜಹಿತುಕಾಮೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಜಹಾತಿ - ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ, ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ, ನಿಸ್ಸಾಯ, ಥಾಮೇನಾತಿ। ಸಜಾತಿ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನೋ "ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೧) ವಚನತೋ ಸೀಲಂ। ತೇನೇವಾಹ "ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನರೋ ಸಪಞ್ಞೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಪೇಟಕೋ॰ ೨೨)। ಏವಮೇತಿಸ್ಸಂ ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ತಂ ಸಕತ್ತಭಾವಾದಿಭೇದಂ ಓರಪಾರಂ ಜಿಣ್ಣಪುರಾಣತಚಮಿವ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇನ್ತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಧಿಮತ್ತವಾಯಾಮಸಙ್ಖಾತಂ ಥಾಮಂ ಜನೇತ್ವಾ "ದಿವಸಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ૩.೧೬; ವಿಭ॰ ೫೧೯) ವುತ್ತನಯೇನ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಛಧಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಉರಗೋ ವಿಯ, ವಙ್ಕಂ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉರಗೋ ವಿಯ ಪಸ್ಸಸನ್ತೋ, ಅಯಮ್ಪಿ ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮತಾಯ ವಾಯಮನ್ತೋ ಉರಗೋ ವಿಯ ಫಣಂ ಕರಿತ್ವಾ, ಅಯಮ್ಪಿ ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರಂ ಜನೇತ್ವಾ ಉರಗೋವ ತಚಂ ಓರಪಾರಂ ಜಹಾತಿ। ಜಹಿತ್ವಾ ಚ ಉರಗೋ ವಿಯ ಓಹಿತತಚೋ ಯೇನಕಾಮಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುದಿಸಂ ಪಕ್ಕಮತೀತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಯೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ ವಿನೇತಿ ಕೋಧಂ, ವಿಸಟಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂವ ಓಸಧೇಹಿ।
ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ, ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವ ತಚಂ ಪುರಾಣ"ನ್ತಿ॥

ಏವಮೇಸಾ ಭಗವತಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ಪಠಮಗಾಥಾ ದೇಸಿತಾತಿ।

೨. ಇದಾನಿ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ತತ್ರಾಪಿ -

"ಯೇನ ಯತ್ಥ ಯದಾ ಯಸ್ಮಾ, ವುತ್ತಾ ಗಾಥಾ ಅಯಂ ಇಮಂ।
ವಿಧಿಂ ಪಕಾಸಯಿತ್ವಾಸ್ಸಾ, ಕರಿಸ್ಸಾಮತ್ಥವಣ್ಣನ"ನ್ತಿ॥ -

ಅಯಮೇವ ಮಾತಿಕಾ। ತತೋ ಪರಞ್ಚ ಸಬ್ಬಗಾಥಾಸು। ಅತಿವಿತ್ಥಾರಭಯೇನ ಪನ ಇತೋ ಪಭುತಿ ಮಾತಿಕಂ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನನಯೇನೇವ ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ **ಯೋ ರಾಗಮುದಚ್ಛಿದಾ ಅಸೇಸ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ದುತಿಯಗಾಥಾ।

ತಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಸುವಣ್ಣಕಾರಪುತ್ತೋ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಥೇರೋ ತಸ್ಸ "ದಹರಾನಂ ಅಸುಭಂ ಸಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ರಾಗವಿಘಾತತ್ಥಂ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅದಾಸಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸೇವನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ಲಭತಿ। ಸೋ "ಅನುಪಕಾರಂ ಮಮೇತ"ನ್ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ। ಥೇರೋ "ದಹರಾನಮೇತಂ ಸಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ಪುನಪಿ ತದೇವಾಚಿಕ್ಖಿ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ ಅತೀತಾ, ಸೋ ಕಿಞ್ಚಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸಂ ನ ಲಭತಿ। ತತೋ ನಂ ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ನೇಸಿ। ಭಗವಾ "ಅವಿಸಯೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತುಯ್ಹೇತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಜಾನಿತುಂ, ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯೋ ಏಸೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಭಸ್ಸರವಣ್ಣಂ ಪದುಮಂ ಇದ್ಧಿಯಾ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಪಾದಾಸಿ - "ಹನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು, ಇಮಂ ವಿಹಾರಪಚ್ಛಾಯಾಯಂ ವಾಲಿಕಾತಲೇ ನಾಳೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಪೇಹಿ, ಅಭಿಮುಖಞ್ಚಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದ 'ಲೋಹಿತಂ ಲೋಹಿತ'ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ"ತಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಸುವಣ್ಣಕಾರೋವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಸ್ಸ "ಲೋಹಿತಕನಿಮಿತ್ತಂ ಸಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ ಲೋಹಿತಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಝಾನಾನಿ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಝಾನಕೀಳಂ ಆರಭಿ। ಅಥ ಭಗವಾ 'ತಂ ಪದುಮಂ

ಮಿಲಾಯತೂ'ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ತಂ ಮಿಲಾತಂ ಕಾಳವಣ್ಣಂ ದಿಸ್ವಾ "ಪಭಸ್ಸರರೂಪಂ ಜರಾಯ ಪರಿಮದ್ದಿತ"ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿ। ತತೋ ನಂ ಅಜ್ಝತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪಸಂಹರಿ। ತತೋ "ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ತದನತ್ತಾ"ತಿ ತಯೋಪಿ ಭವೇ ಆದಿತ್ತೇ ವಿಯ ಪಸ್ಸಿ। ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಚಸ್ಸಾವಿದೂರೇ ಪದುಮಸ್ಸರೋ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ದಾರಕಾ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಪದುಮಾನಿ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ರಾಸಿಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ತಾನಿ ಉದಕೇ ಪದುಮಾನಿ ನಳವನೇ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾ ವಿಯ ಖಾಯಿಂಸು, ಪತ್ತಾನಿ ಪತನ್ತಾನಿ ಪಪಾತಂ ಪವಿಸನ್ತಾನಿ ವಿಯ ಖಾಯಿಂಸು, ಥಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಪದುಮಾನಂ ಅಗ್ಗಾನಿ ಮಿಲಾತಾನಿ ಅಗ್ಗಿಡಡ್ಢಾನಿ ವಿಯ ಖಾಯಿಂಸು। ಅಥಸ್ಸ ತದನುಸಾರೇನ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ತಯೋ ಭವಾ ಆದಿತ್ತಮಿವ ಅಗಾರಂ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ತತೋ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋವ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪರಿ ಸರೀರಾಭಂ ಮುಞ್ಚಿ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಮುಖಂಯೇವ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿ। ತತೋ ಸೋ "ಕಿಮೇತ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಮೀಪೇ ಠಿತಮಿವ ದಿಸ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಸಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಓಭಾಸಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ **"ಯೋ ರಾಗಮುದಚ್ಛಿದಾ ಅಸೇಸ"**ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ರಞ್ಜನವಸೇನ **ರಾಗೋ,** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಉದಚ್ಛಿದಾ**ತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ಭಞ್ಜತಿ , ವಿನಾಸೇತಿ। ಅತೀತಕಾಲಿಕಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ಛನ್ದಸಿ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಸೇಸ**ನ್ತಿ ಸಾನುಸಯಂ। **ಭಿಸಪುಪ್ಫಂವ ಸರೋರುಹ**ನ್ತಿ ಸರೇ ವಿರೂಳ್ಹಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ವಿಯ। **ವಿಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಓಗಯ್ಹ, ಪವಿಸಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ನಾಮ ಏತೇ ದಾರಕಾ ಸರಂ ಓರುಯ್ಹ ಭಿಸಪುಪ್ಫಂ ಸರೋರುಹಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ತೇಧಾತುಕಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸಂ ಓಗಯ್ಹ -

"ನತ್ಥಿ ರಾಗಸಮೋ ಅಗ್ಗಿ"। (ಧ॰ ಪ॰ ೨೦೨)।

"ಕಾಮರಾಗೇನ ಡಯ್ಹಾಮಿ, ಚಿತ್ತಂ ಮೇ ಪರಿಡಯ್ಹತಿ"। (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೨)।

"ಯೇ ರಾಗರತ್ತಾನುಪತನ್ತಿ ಸೋತಂ, ಸಯಂ ಕತಂ ಮಕ್ಕಟಕೋವ ಜಾಲಂ"॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೪೭)।

"ರತ್ತೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೫೫, ೭೨) -

ಏವಮಾದಿನಯಮನುಗನ್ತ್ವಾ ರಾಗಾದೀನವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಸೀಲಸಂವರಾದೀಹಿ ಸಂವರೇಹಿ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾವಿಞ್ಞಾಣಕೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಅಸುಭಸಞ್ಞಾಯ ಚ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ರಾಗಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಅವಸೇಸಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಚ ತತೋ ಅನವಸೇಸಮ್ಪಿ ಉಚ್ಛಿನ್ದತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನೇವ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವ ತಚಂ ಪುರಾಣನ್ತಿ। ಏವಮೇಸಾ ಭಗವತಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ಗಾಥಾ ದೇಸಿತಾ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ।

೩. **ಯೋ ತಣ್ಹಮುದಚ್ಛಿದಾ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಗ್ಗರಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇ ವಿಹರನ್ತೋ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಓಭಾಸಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ತಸ್ಸತೀತಿ **ತಣ್ಹಾ**। ವಿಸಯೇಹಿ ತಿತ್ತಿಂ ನ ಉಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಮಭವವಿಭವತಣ್ಹಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸರಿತ**ನ್ತಿ ಗತಂ ಪವತ್ತಂ, ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸೀಘಸರ**ನ್ತಿ ಸೀಘಗಾಮಿನಿಂ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ ಆದೀನವಂ ಅಗಣೇತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಪರಚಕ್ಕವಾಳಮ್ಪಿ ಭವಗ್ಗಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಮತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇತಂ ಸರಿತಂ ಸೀಘಸರಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಂ -

“ಉಪರಿವಿಸಾಲಾ ದುಪ್ಪೂರಾ, ಇಚ್ಛಾ ವಿಸಟಗಾಮಿನೀ।
ಯೇ ಚ ತಂ ಅನುಗಿಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇ ಹೋನ್ತಿ ಚಕ್ಕಧಾರಿನೋ”ತಿ॥

“ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ, ದೀಘಮದ್ಧಾನಸಂಸರಂ।
ಇತ್ಥಭಾವಞ್ಞಥಾಭಾವಂ, ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತೀ”ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೧೫, ೧೦೫; ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೧; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೦೭)।

“ಊನೋ ಲೋಕೋ ಅತಿತ್ತೋ ತಣ್ಹಾದಾಸೋತಿ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೦೫) ಚ -

ಏವಮಾದೀನವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಸೀಲಸಂವರಾದೀಹಿ ಚ ಯೋ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ವಿಸೋಸಯಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅಸೇಸಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರನ್ತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ।

೪. **ಯೋ ಮಾನಮುದಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಙ್ಗಾಯ ತೀರೇ ವಿಹರನ್ತೋ ಗಿಮ್ಹಕಾಲೇ ಅಪ್ಪೋದಕೇ ಸೋತೇ ಕತಂ ನಳಸೇತುಂ ಪಚ್ಛಾ ಆಗತೇನ ಮಹೋಘೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ “ಅನಿಚ್ಚಾ ಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ ಸಂವಿಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಸಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಓಭಾಸಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಮಾನೋ**ತಿ ಜಾತಿಆದಿವತ್ಥುಕೋ ಚೇತಸೋ ಉಣ್ಣಾಮೋ। ಸೋ “ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಮಾನೋ, “ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಮಾನೋ, “ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಮಾನೋತಿ ಏವಂ ತಿವಿಧೋ ಹೋತಿ। ಪುನ “ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ, ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸದಿಸೋ, ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಹೀನೋ, ಸದಿಸಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋ, ಸದಿಸಸ್ಸ ಸದಿಸೋ, ಸದಿಸಸ್ಸ ಹೀನೋ, ಹೀನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋ, ಹೀನಸ್ಸ ಸದಿಸೋ, ಹೀನಸ್ಸ ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಮಾನೋತಿ ಏವಂ ನವವಿಧೋ ಹೋತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಮಾನಂ -

“ಯೇನ ಮಾನೇನ ಮತ್ತಾಸೇ, ಸತ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ದುಗ್ಗತಿ”ನ್ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೬) -

ಆದಿನಾ ನಯೇನ ತತ್ಥ ಆದೀನವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಸೀಲಸಂವರಾದೀಹಿ ಚ ಯೋ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ವಧೇನ್ತೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಬಲದುಬ್ಬಲತ್ತಾ ನಳಸೇತುಸದಿಸಂ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಂ ಅತಿಬಲತ್ತಾ ಮಹೋಘಸದಿಸೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅಸೇಸಂ ಉದಬ್ಬಧಿ, ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಉಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಧೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರನ್ತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ।

೫. ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಇತೋ ಪರಾನಞ್ಚ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಏಕಾಯೇವ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅತ್ತನೋ ಧೀತುಯಾ ವಾರೇಯ್ಯೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಕೇನಚಿ ವಸಲೇನ ಅಪರಿಭುತ್ತಪುಬ್ಬೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ದಾರಿಕಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಪತಿಕುಲಂ ಪೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಸೋ ಸನ್ತರಬಾಹಿರಂ ಸಾವತ್ಥಿಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ತಿಣಪುಪ್ಫಮ್ಪಿ ಅಪರಿಭುತ್ತಪುಬ್ಬಂ ನಾದ್ದಸ। ಅಥ ಸಮ್ಬಹುಲೇ ಧುತ್ತಕಜಾತಿಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಾರಕೇ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ದಿಸ್ವಾ “ಏತೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅವಸ್ಸಂ ಸಮ್ಬಹುಲೇಸು ಕೋಚಿ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇನ್ತಾ ಆಹಂಸು - “ಉದುಮ್ಬರಪುಪ್ಫಂ ನಾಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಲೋಕೇ ನ ಕೇನಚಿ ಪರಿಭುತ್ತಪುಬ್ಬಂ। ತೇನ ಧೀತರಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ದೇಹೀ”ತಿ। ಸೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಭತ್ತವಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾ ಅಚಿರವತಿಯಾ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಉದುಮ್ಬರವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಮೇಕಂ ರುಕ್ಖಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಪುಪ್ಫಸ್ಸ ವಣ್ಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾದ್ದಸ। ಅಥ ವೀತಿವತ್ತೇ

ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ದುತಿಯತೀರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಚ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಮನುಞ್ಞೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ, ಸಕಿಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಸಕಿಂ ಉಕ್ಕುಟಿಕೋ ಹುತ್ವಾ, ಸಕಿಂ ಠತ್ವಾ, ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಸಬ್ಬಸಾಖಾವಿಟಪಪತ್ತನ್ತರೇಸು ವಿಚಿನನ್ತೋ ಕಿಲಮತಿ। ತತೋ ನಂ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹ – “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕಿಂ ಮಗ್ಗಸೀ”ತಿ? “ಉದುಮ್ಬರಪುಪ್ಫಂ, ಭೋ”ತಿ। “ಉದುಮ್ಬರಪುಪ್ಫಂ ನಾಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಲೋಕೇ ನತ್ಥಿ, ಮುಸಾ ಏತಂ ವಚನಂ, ಮಾ ಕಿಲಮಾ”ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಓಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಸಮನ್ನಾಹಾರಬಹುಮಾನಸ್ಸ ಇಮಾ ಓಭಾಸಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ **“ಯೋ ನಾಜ್ಝಗಮಾ ಭವೇಸು ಸಾರ”**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ **ನಾಜ್ಝಗಮಾ**ತಿ ನಾಧಿಗಚ್ಛಿ, ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ವಾ। **ಭವೇಸೂ**ತಿ ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಸಞ್ಞೀಅಸಞ್ಞೀನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀಏಕವೋಕಾರಚತುವೋಕಾರಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇಸು। **ಸಾರ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಭಾವಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ವಾ। **ವಿಚಿನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಗವೇಸನ್ತೋ। **ಪುಪ್ಫಮಿವ ಉದುಮ್ಬರೇಸೂ**ತಿ ಯಥಾ ಉದುಮ್ಬರರುಕ್ಖೇಸು ಪುಪ್ಫಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾಜ್ಝಗಮಾ, ಏವಂ ಯೋ ಯೋಗಾವಚರೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸಬ್ಬಭವೇಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಸಾರಂ ನಾಜ್ಝಗಮಾ। ಸೋ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನತ್ತತೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತೋ ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವ ತಚಂ ಪುರಾಣನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಯೋಜನಾ ಚ। ಅವಸೇಸಗಾಥಾಸು ಪನಸ್ಸ ಯೋಜನಂ ಅವತ್ವಾ ವಿಸೇಸತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ವಕ್ಖಾಮ।

೬. “ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾ,
ಇತಿಭವಾಭವತಞ್ಚ ವೀತಿವತ್ತೋ”ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೨೦) –

ಏತ್ಥ ತಾವ ಅಯಂ ‘ಅನ್ತರಸದ್ದೋ’ –

“ನದೀತೀರೇಸು ಸಣ್ಠಾನೇ, ಸಭಾಸು ರಥಿಯಾಸು ಚ।
ಜನಾ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಮನ್ತೇನ್ತಿ, ಮಞ್ಚ ತಞ್ಚ ಕಿಮನ್ತರ”ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮)।

“ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇನ ಅನ್ತರಾ ವೋಸಾನಮಾಪಾದಿ” (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೮೪)।
“ಅನತ್ಥಜನನೋ ಕೋಧೋ, ಕೋಧೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಕೋಪನೋ।
ಭಯಮನ್ತರತೋ ಜಾತಂ, ತಂ ಜನೋ ನಾವಬುಜ್ಝತೀ”ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೪; ಇತಿವು॰ ೮೮) –

ಏವಂ ಕಾರಣವೇಮಜ್ಝಚಿತ್ತಾದೀಸು ಸಮ್ಬಹುಲೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಇಧ ಪನ ಚಿತ್ತೇ। ತತೋ **ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾ**ತಿ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಮೂಹತತ್ತಾ ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ **ಭವೋ**ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿ, **ವಿಭವೋ**ತಿ ವಿಪತ್ತಿ। ತಥಾ ಭವೋತಿ ವುದ್ಧಿ, ವಿಭವೋತಿ ಹಾನಿ। ಭವೋತಿ ಸಸ್ಸತೋ, ವಿಭವೋತಿ ಉಚ್ಛೇದೋ। ಭವೋತಿ ಪುಞ್ಞಂ, ವಿಭವೋತಿ ಪಾಪಂ। ವಿಭವೋ ಅಭವೋತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ। ತಸ್ಮಾ **ಇತಿಭವಾಭವತಞ್ಚ ವೀತಿವತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಾ ಏಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಪತ್ತಿವುಡ್ಢಿಹಾನಿಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಪುಞ್ಞಪಾಪವಸೇನ ಇತಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ ಭವಾಭವತಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಚತೂಹಿಪಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ತೇನ ತೇನ ನಯೇನ ತಂ ಇತಿಭವಾಭವತಞ್ಚ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಞಾತಬ್ಬೋ।

೭. **ಯಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಯೋ ಕಾಮಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಾ, ತಯೋ ಞಾತಿಜನಪದಾಮರವಿತಕ್ಕಾ, ತಯೋ ಪರಾನುದ್ದಯತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಅನವಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಿತಕ್ಕಾತಿ ಏತೇ ನವ ವಿತಕ್ಕಾ ಸಮನ್ತಭದ್ದಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆದೀನವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಕ್ಖವವತ್ಥಾನೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ

ಪಹಾನಸಮತ್ಥೇಹಿ ತೇಹಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಚ ವಿಧೂಪಿತಾ ಭುಸಂ ಧೂಪಿತಾ ಸನ್ತಾಪಿತಾ ದಡ್ಢಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ವಿಧೂಪೇತ್ವಾ ಚ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುವಿಕಪ್ಪಿತಾ ಅಸೇಸಾ,** ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಭೂತೇ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೇ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತಭೂತೇ ಚಿತ್ತೇ ಚ ಯಥಾ ನ ಪುನ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ಏವಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅಸೇಸಾ ಛಿನ್ನಾ। ಛಿನ್ನಞ್ಹಿ ಕಪ್ಪಿತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ "ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೨; ೪.೩೬೫)। ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೮. ಇದಾನಿ **ಯೋ ನಾಚ್ಚಸಾರೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯೋ ನಾಚ್ಚಸಾರೀ**ತಿ ಯೋ ನಾತಿಧಾವಿ। **ನ ಪಚ್ಚಸಾರೀ**ತಿ ನ ಓಹೀಯಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಅಚ್ಚಾರದ್ಧವೀರಿಯೇನ ಹಿ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ಪತನ್ತೋ ಅಚ್ಚಾಸರತಿ, ಅತಿಸಿಥಿಲೇನ ಕೋಸಜ್ಜೇ ಪತನ್ತೋ ಪಚ್ಚಾಸರತಿ। ತಥಾ ಭವತಣ್ಹಾಯ ಅತ್ತಾನಂ ಕಿಲಮೇನ್ತೋ ಅಚ್ಚಾಸರತಿ, ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಕಾಮಸುಖಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಪಚ್ಚಾಸರತಿ। ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಚ್ಚಾಸರತಿ, ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಚಾಸರತಿ। ಅತೀತಂ ಅನುಸೋಚನ್ತೋ ಅಚ್ಚಾಸರತಿ, ಅನಾಗತ ಪಟಿಕಙ್ಖನ್ತೋ ಪಚ್ಚಾಸರತಿ। ಪುಬ್ಬನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಚ್ಚಾಸರತಿ, ಅಪರನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಚಾಸರತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಏತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ನಾಚ್ಚಸಾರೀ ನ ಪಚ್ಚಸಾರೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಬ್ಬಂ ಅಚ್ಚಗಮಾ ಇಮಂ ಪಪಞ್ಚ**ನ್ತಿ ತಾಯ ಚ ಪನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವೋಸಾನಾಯ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಸಬ್ಬಂ ಇಮಂ ವೇದನಾಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕಪ್ಪಭವಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಂ ತಿವಿಧಂ ಪಪಞ್ಚಂ ಅಚ್ಚಗಮಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ, ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೯. ತದನನ್ತರಗಾಥಾಯ ಪನ **ಸಬ್ಬಂ ವಿತಥಮಿದನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಲೋಕೇ**ತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸಂ, ಸಕಲಮನೂನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನುಪಗಂ ಲೋಕಿಯಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಪ್ಪಭೇದಂ ಸಙ್ಖತಮೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ವಿತಥ**ನ್ತಿ ವಿಗತತಥಭಾವಂ। ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ಸುಖನ್ತಿ ವಾ ಸುಭನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ತಾತಿ ವಾ ಯಥಾ ಯಥಾ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಬಾಲಜನೇಹಿ ಗಯ್ಹತಿ, ತಥಾತಥಾಭಾವತೋ ವಿತಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇದ**ನ್ತಿ ತಮೇವ ಸಬ್ಬಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। **ಞತ್ವಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ, ತಞ್ಚ ಪನ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ, ನ ವಿಸಯತೋ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಓಕಾಸಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಂ ಖನ್ಧಾದಿಭೇದಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ "ವಿತಥಮಿದ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೧೦-೧೩. ಇದಾನಿ ಇತೋ ಪರಾಸು ಚತೂಸು ಗಾಥಾಸು **ವೀತಲೋಭೋ ವೀತರಾಗೋ ವೀತದೋಸೋ ವೀತಮೋಹೋ**ತಿ ಏತೇ ವಿಸೇಸಾ। ಏತ್ಥ ಲುಬ್ಭನವಸೇನ **ಲೋಭೋ**। ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಮೇತಂ ಪಠಮಸ್ಸ ಅಕುಸಲಮೂಲಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಂ, ವಿಸಮಲೋಭಸ್ಸ ವಾ। ಯೋ ಸೋ "ಅಪ್ಪೇಕದಾ ಮಾತುಮತ್ತೀಸುಪಿ ಲೋಭಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಭಗಿನಿಮತ್ತೀಸುಪಿ ಲೋಭಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಧೀತುಮತ್ತೀಸುಪಿ ಲೋಭಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೭) ಏವಂ ವುತ್ತೋ। ರಜ್ಜನವಸೇನ **ರಾಗೋ,** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ದುಸ್ಸನವಸೇನ **ದೋಸೋ,** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಕೋಧಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಮುಯ್ಹನವಸೇನ **ಮೋಹೋ,** ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಲೋಭಂ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿ "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ಲೋಭಂ ವಿನೇತ್ವಾ ವಿಗತಲೋಭೋ ವಿಹರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಲೋಭಪ್ಪಹಾನೂಪಾಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿತಥಭಾವದಸ್ಸನಂ ಲೋಭಪ್ಪಹಾನಾನಿಸಂಸಞ್ಚ ಓರಪಾರಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರಾಸುಪಿ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು - "ಯಥಾವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ ಏತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಮಾರದ್ಧಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏಕಮೇಕಾವ ಏತ್ಥ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ। ಯಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರಾಸು ಚತೂಸು ಗಾಥಾಸು।

೧೪. ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಸನ್ತಾನೇ ಸಯನ್ತೀತಿ **ಅನುಸಯಾ** ಕಾಮರಾಗಪಟಿಘಮಾನದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಭವರಾಗಾವಿಜ್ಜಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಆಕಾರಾನುವಿಧಾನಟ್ಠೇನ **ಮೂಲಾ;** ಅಖೇಮಟ್ಠೇನ **ಅಕುಸಲಾ;** ಧಮ್ಮಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾಭೂತಾತಿಪಿ **ಮೂಲಾ;** ಸಾವಜ್ಜದುಕ್ಖವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ **ಅಕುಸಲಾ;** ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಲೋಭದೋಸಮೋಹಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇ ಹಿ "ಲೋಭೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಕುಸಲಞ್ಚ

ಅಕುಸಲಮೂಲಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಏವಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ। ಏವಮೇತೇ ಅನುಸಯಾ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನತ್ತಾ ಯಸ್ಸ ಕೇಚಿ ನ ಸನ್ತಿ, ಏತೇ ಚ ಅಕುಸಲಮೂಲಾ ತಥೇವ **ಸಮೂಹತಾಸೇ,** ಸಮೂಹತಾ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಚತ್ತಬಹುವಚನಸ್ಸ ಹಿ ಸೇ-ಕಾರಾಗಮಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಸದ್ದಲಕ್ಖಣಕೋವಿದಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಪನ "**ಸೇತಿ** ನಿಪಾತೋ"ತಿ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಯಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಪನ "ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಏವಂವಿಧೋ ಭಿಕ್ಖು ಖೀಣಾಸವೋ ಹೋತಿ, ಖೀಣಾಸವೋ ಚ ನೇವ ಆದಿಯತಿ, ನ ಪಜಹತಿ, ಪಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ತಥಾಪಿ ವತ್ತಮಾನಸಮೀಪೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಲಕ್ಖಣೇನ "ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನಸಙ್ಖಾತಂ ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಕಿಲೇಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ಅನುಸಯಾನಂ ಅಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಿಲೇಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಹಿ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯಪಟಿಘಾನುಸಯಾನಂ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ, ಮಾನಾನುಸಯಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ, ದಿಟ್ಠಾನುಸಯವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯಾನಂ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ, ಭವರಾಗಾನುಸಯಾವಿಜ್ಜಾನುಸಯಾನಂ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನೇವ। ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ದಿಟ್ಠಾನುಸಯವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯಾನಂ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ। ದುತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯಪಟಿಘಾನುಸಯಾನಂ ತನುಭಾವೋ, ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವೋ, ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ ಮಾನಾನುಸಯಭವರಾಗಾನುಸಯಾವಿಜ್ಜಾನುಸಯಾನಂ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ನ ಸಬ್ಬೇ ಅನುಸಯಾ ಅಕುಸಲಮೂಲಾ; ಕಾಮರಾಗಭವರಾಗಾನುಸಯಾ ಏವ ಹಿ ಲೋಭಾಕುಸಲಮೂಲೇನ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಪಟಿಘಾನುಸಯಾವಿಜ್ಜಾನುಸಯಾ ಚ "ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ" ಇಚ್ಚೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿಮಾನವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯಾ ಪನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಅನುಸಯಾಭಾವವಸೇನ ಚ ಅಕುಸಲಮೂಲಸಮುಗ್ಘಾತವಸೇನ ಚ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ –

"ಯಸ್ಸಾನುಸಯಾ ನ ಸನ್ತಿ ಕೇಚಿ, ಮೂಲಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಸಮೂಹತಾಸೇ"॥ –

ಇತಿ ಭಗವಾ ಆಹ।

೧೫. ಯಸ್ಸ ದರಥಜಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಕಿಲೇಸಾ ಪರಿಳಾಹಟ್ಠೇನ ದರಥಾ ನಾಮ, ಅಪರಾಪರುಪ್ಪನ್ನಾ ಪನ ತೇಹಿ ದರಥೇಹಿ ಜಾತತ್ತಾ ದರಥಜಾ ನಾಮ। **ಓರ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ – "ಓರಿಮಂ ತೀರನ್ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೮)। **ಆಗಮನಾಯಾ**ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಪಚ್ಚಯಾಸೇ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಸ ಪನ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಗ್ಗಹಣಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನತ್ತಾ, ಕೇಚಿ ದರಥಜವೇವಚನಾ ಕಿಲೇಸಾ ನ ಸನ್ತಿ, ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರನ್ತಿ।

೧೬. ಯಸ್ಸ ವನಥಜಾತಿ ಏತ್ಥಪಿ ದರಥಜಾ ವಿಯ ವನಥಜಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಚನತ್ಥೇ ಪನ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ – ವನುತೇ, ವನೋತೀತಿ ವಾ ವನಂ ಯಾಚತಿ ಸೇವತಿ ಭಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಣ್ಹಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಾ ಹಿ ವಿಸಯಾನಂ ಪತ್ಥನತೋ ಸೇವನತೋ ಚ "ವನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನವಸೇನ ವನಂ ಥರತಿ ತನೋತೀತಿ ವನಥೋ, ತಣ್ಹಾನುಸಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವನಥಾ ಜಾತಾತಿ ವನಥಜಾತಿ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು "ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಗಹನಟ್ಠೇನ ವನಥೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಪರಾಪರುಪ್ಪನ್ನಾ ಪನ ವನಥಜಾ"ತಿ। ಅಯಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಉರಗಸುತ್ತೇ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಇತರೋ ಪನ ಧಮ್ಮಪದಗಾಥಾಯಂ। **ವಿನಿಬನ್ಧಾಯ ಭವಾಯಾ**ತಿ ಭವವಿನಿಬನ್ಧಾಯ। ಅಥ ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಸಯೇಸು ವಿನಿಬನ್ಧಾಯ ಆಯತಿಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಹೇತುಯೇವ **ಹೇತುಕಪ್ಪಾ**।

೧೭. **ಯೋ ನೀವರಣೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ನೀವರಣಾತಿ ಚಿತ್ತಂ, ಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ನೀವರನ್ತೀತಿ **ನೀವರಣಾ,** ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ। **ಪಞ್ಚಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಈಘಾಭಾವತೋ **ಅನೀಘೋ**। ಕಥಂಕಥಾಯ ತಿಣ್ಣತ್ತಾ **ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥೋ**। ವಿಗತಸಲ್ಲತ್ತಾ **ವಿಸಲ್ಲೋ**। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ ಸಮನ್ತಭದ್ದಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವಿಸೇಸತೋ ಚ ನೀವರಣೇಸು ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾಯ ತೇಸಞ್ಚ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏವ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಈಘಸ್ಸಾಭಾವೇನ **ಅನೀಘೋ,** "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ನಯೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಕಥಂಕಥಾಯ ತಿಣ್ಣತ್ತಾ **ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥೋ** , "ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಸಲ್ಲಾ? ರಾಗಸಲ್ಲೋ, ದೋಸಸಲ್ಲೋ, ಮೋಹಸಲ್ಲೋ, ಮಾನಸಲ್ಲೋ, ದಿಟ್ಠಿಸಲ್ಲೋ"ತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಲ್ಲಾನಂ ವಿಗತತ್ತಾ **ವಿಸಲ್ಲೋ**। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರನ್ತಿ।

ಅತ್ರಾಪಿ ಚ ಕಿಲೇಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ಏವ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಲೇಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಹಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಸ್ಸ ಚ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚನೀವರಣಸ್ಸ ಚ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ। "ಅಕತಂ ವತ ಮೇ ಕುಸಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೪೮; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೨೦) ನಯೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚನೀವರಣಸ್ಸ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನೀವರಣಸ್ಸ ಚ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ। ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚನೀವರಣಸ್ಸ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನೀವರಣಸ್ಸ ಚ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಸ್ಸ ಚ ದುತಿಯಮಗ್ಗೇನ ತನುಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತತಿಯೇನ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಂ। ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚನೀವರಣಸ್ಸ ಚ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತೀತಿ। ಏವಂ -

> "ಯೋ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚ, ಅನೀಘೋ ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥೋ ವಿಸಲ್ಲೋ।
> ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ, ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವತ್ತಚಂ ಪುರಾಣ"ನ್ತಿ॥ -

ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ಭಗವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। "ಏಕಚ್ಚೇ ಯೇನ ಯೇನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಾ ಯಾ ಗಾಥಾ ದೇಸಿತಾ, ತೇನ ತೇನ ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಉರಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಧನಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮. **ಪಕ್ಕೋದನೋ**ತಿ ಧನಿಯಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ಸಮಯೇನ ಧನಿಯೋ ಗೋಪೋ ಮಹೀತೀರೇ ಪಟಿವಸತಿ। ತಸ್ಸಾಯಂ ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ - ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಾವಚನೇ ದಿಬ್ಬಮಾನೇ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವೀಸತಿ ಸಲಾಕಭತ್ತಾನಿ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ದೇವೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಏವಂ ದೇವಲೋಕೇ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ವಿದೇಹರಟ್ಠಮಜ್ಝೇ ಪಬ್ಬತರಟ್ಠಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಕೋರಣ್ಡಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಗೋಯೂಥಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ತಿಂಸಮತ್ತಾನಿ ಗೋಸಹಸ್ಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸತ್ತವೀಸಸಹಸ್ಸಾ ಗಾವೋ ಖೀರಂ ದುಯ್ಹನ್ತಿ। ಗೋಪಾ ನಾಮ ನಿಬದ್ಧವಾಸಿನೋ ನ ಹೋನ್ತಿ। ವಸ್ಸಿಕೇ ಚತ್ತಾರೋಮಾಸೇ ಥಲೇ ವಸನ್ತಿ, ಅವಸೇಸೇ ಅಟ್ಠಮಾಸೇ ಯತ್ಥ ತಿಣೋದಕಂ ಸುಖಂ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ನದೀತೀರಂ ವಾ ಜಾತಸ್ಸರತೀರಂ ವಾ ಹೋತಿ। ಅಥಾಯಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ವಸಿತಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗುನ್ನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಾಯ

ಓಕಾಸಂ ಗವೇಸನ್ತೋ ಮಹಾಮಹೀ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏಕತೋ ಕಾಲಮಹೀ ಏಕತೋ ಮಹಾಮಹಿಚ್ಚೇವ ಸಙ್ಘಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸನ್ದಮಾನಾ ಪುನ ಸಮುದ್ದಸಮೀಪೇ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಪವತ್ತಾ। ಯಂ ಓಕಾಸಂ ಅನ್ತರದೀಪಂ ಅಕಾಸಿ, ತಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಚ್ಛಾನಂ ಸಾಲಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ನಿವೇಸನಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಸತ್ತ ಪುತ್ತಾ, ಸತ್ತ ಧೀತರೋ, ಸತ್ತ ಸುಣಿಸಾ, ಅನೇಕೇ ಚ ಕಮ್ಮಕಾರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಗೋಪಾ ನಾಮ **ವಸ್ಸನಿಮಿತ್ತಂ** ಜಾನನ್ತಿ। ಯದಾ ಸಕುಣಿಕಾ ಕುಲಾವಕಾನಿ ರುಕ್ಖಗ್ಗೇ ಕರೋನ್ತಿ, ಕಕ್ಕಟಕಾ ಉದಕಸಮೀಪೇ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಥಲಸಮೀಪದ್ವಾರೇನ ವಳಞ್ಜೇನ್ತಿ, ತದಾ ಸುವುಟ್ಠಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ಸಕುಣಿಕಾ ಕುಲಾವಕಾನಿ ನೀಚಟ್ಠಾನೇ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಕರೋನ್ತಿ, ಕಕ್ಕಟಕಾ ಥಲಸಮೀಪೇ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಉದಕಸಮೀಪದ್ವಾರೇನ ವಳಞ್ಜೇನ್ತಿ, ತದಾ ದುಬ್ಬುಟ್ಠಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಅಥ ಸೋ ಧನಿಯೋ ಸುವುಟ್ಠಿಕನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಉಪಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಉಪಕಟ್ಠೇ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಅನ್ತರದೀಪಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಮಹಿಯಾ ಪರತೀರೇ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಉದಕೇನ ಅನಜ್ಝೋತ್ಥರಣೋಕಾಸೇ ಅತ್ತನೋ ವಸನೋಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ, ವಚ್ಛಸಾಲಾಯೋ ಮಾಪೇತ್ವಾ, ತತ್ಥ ನಿವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ದಾರುತಿಣಾದಿಸಙ್ಗಹೇ ಕತೇ ಸಬ್ಬೇಸು ಪುತ್ತದಾರಕಮ್ಮಕರಪೋರಿಸೇಸು ಸಮಾನಿಯೇಸು ಜಾತೇಸು ನಾನಪ್ಪಕಾರೇ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜೇ ಪಟಿಯತ್ತೇ ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಮೇಘಮಣ್ಡಲಾನಿ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ಧೇನುಯೋ ದುಹಾಪೇತ್ವಾ , ವಚ್ಛಸಾಲಾಸು ವಚ್ಛೇ ಸಣ್ಠಾಪೇತ್ವಾ, ಗುನ್ನಂ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಧೂಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ಸಬ್ಬಪರಿಜನಂ ಭೋಜಾಪೇತ್ವಾ, ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದೀಪೇ ಉಜ್ಜಾಲಾಪೇತ್ವಾ, ಸಯಂ ಖೀರೇನ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಮಹಾಸಯನೇ ಸಯನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ, ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ, ಅಪರದಿಸಾಯ ಮೇಘತ್ಥನಿತಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ "**ಪಕ್ಕೋದನೋ ದುದ್ಧಖೀರೋಹಮಸ್ಮೀ**"ತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - **ಪಕ್ಕೋದನೋತಿ** ಸಿದ್ಧಭತ್ತೋ। **ದುದ್ಧಖೀರೋತಿ** ಗಾವೋ ದುಹಿತ್ವಾ ಗಹಿತಖೀರೋ। **ಅಹನ್ತಿ** ಅತ್ತಾನಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ , **ಅಸ್ಮೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ತಥಾಭಾವಂ। ಪಕ್ಕೋದನೋ ದುದ್ಧಖೀರೋ ಚ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಭವಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತೀತಿ** ಏವಮಾಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿದ್ದೇಸೇ ಪನ "**ಇತೀತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ, ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ, ಪದಪಾರಿಪೂರಿ, ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಮೇತ"ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧) ಏವಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವಣ್ಣಿತೋ। ಸೋಪಿ ಇದಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಯಂ ಹಿ ಪದಂ ಪುಬ್ಬಪದೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಏವಮಾಹಾತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋಯೇವ ಇತಿಸದ್ದೋ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪದೇನ ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ಇತಿ ವಾ ಭಗವಾ ಇತಿ ವಾ ಏವಮಾದಿನಾ ಪದಸನ್ಧಿ ಹೋತಿ, ನಾಞ್ಞಥಾ।

ಧನಿಯೋ ಗೋಪೋತಿ ತಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಸಮೋಧಾನಂ। ಸೋ ಹಿ ಯಾನಿಮಾನಿ ಥಾವರಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಧನಾನಿ, ತೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ದಾನಸೀಲಾದಿಅನುಗಾಮಿಕಧನಂ, ಖೇತ್ತವತ್ಥು-ಆರಾಮಾದಿತೋ ಥಾವರಧನತೋಪಿ, ಗವಸ್ಸಾದಿತೋ ಜಙ್ಗಮಧನತೋಪಿ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿತೋ ಸಂಹಾರಿಮಧನತೋಪಿ, ಸಿಪ್ಪಾಯತನಾದಿತೋ ಅಙ್ಗಸಮಧನತೋಪಿ ಯಂ ತಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚಗೋರಸಾನುಪ್ಪದಾನೇನ ಬಹೂಪಕಾರಂ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನತ್ಥಿ ಗೋಸಮಿತಂ ಧನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೨೩) ಏವಂ ವಿಸೇಸಿತಂ ಗೋಧನಂ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಧನಿಯೋ,** ಗುನ್ನಂ ಪಾಲನತೋ **ಗೋಪೋ**। ಯೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಗಾವೋ ಪಾಲೇತಿ, ಸೋ "ಗೋಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೋ ಪರೇಸಂ ವೇತನೇನ ಭಟೋ ಹುತ್ವಾ, ಸೋ ಗೋಪಾಲಕೋ। ಅಯಂ ಪನ ಅತ್ತನೋಯೇವ, ತೇನ ಗೋಪೋತಿ ವುತ್ತೋ।

ಅನುತೀರೇತಿ ತೀರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ। **ಮಹಿಯಾತಿ** ಮಹಾಮಹೀನಾಮಿಕಾಯ ನದಿಯಾ। ಸಮಾನೇನ ಅನುಕೂಲವತ್ತಿನಾ ಪರಿಜನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಾಸೋ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಸಮಾನವಾಸೋ, ಅಯಞ್ಚ ತಥಾವಿಧೋ। ತೇನಾಹ "**ಸಮಾನವಾಸೋ**"ತಿ। **ಛನ್ನಾತಿ** ತಿಣಪಣ್ಣಚ್ಛದನೇಹಿ ಅನೋವಸ್ಸಕಾ ಕತಾ। **ಕುಟೀತಿ** ವಸನಘರಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಆಹಿತೋತಿ** ಆಭತೋ, ಜಾಲಿತೋ ವಾ।

ಗಿನೀತಿ ಅಗ್ಗಿ। ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಅಗ್ಗಿ “ಗಿನೀ”ತಿ ವೋಹರೀಯತಿ। **ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀತಿ** ಇದಾನಿ ಯದಿ ಇಚ್ಛಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪವಸ್ಸಾತಿ** ಸಿಞ್ಚ, ಪಗ್ಘರ, ಉದಕಂ ಮುಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೇವಾತಿ** ಮೇಘಂ ಆಲಪತಿ। ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅಯಂ ಪನ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಏವಮಯಂ ಧನಿಯೋ ಗೋಪೋ ಅತ್ತನೋ ಸಯನಘರೇ ಮಹಾಸಯನೇ ನಿಪನ್ನೋ ಮೇಘತ್ಥನಿತಂ ಸುತ್ವಾ “ಪಕ್ಕೋದನೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಕಾಯದುಕ್ಖವೂಪಸಮೂಪಾಯಂ ಕಾಯಸುಖಹೇತುಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ನಿಹಿತಂ ದೀಪೇತಿ। “ದುದ್ಧಖೀರೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಚಿತ್ತದುಕ್ಖವೂಪಸಮೂಪಾಯಂ ಚಿತ್ತಸುಖಹೇತುಞ್ಚ। “ಅನುತೀರೇ ಮಹಿಯಾ”ತಿ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, “ಸಮಾನವಾಸೋ”ತಿ ತಾದಿಸೇ ಕಾಲೇ ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗಪದಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಸೋಕಸ್ಸಾಭಾವಂ। “ಛನ್ನಾ ಕುಟೀ”ತಿ ಕಾಯದುಕ್ಖಾಪಗಮಪಟಿಘಾತಂ। “ಆಹಿತೋ ಗಿನೀ”ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಗೋಪಾಲಕಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪಧೂಮದಾರುಅಗ್ಗಿವಸೇನ ತಯೋ ಅಗ್ಗೀ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇ ಚ ತಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಸಬ್ಬೇ ಕತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಪರಿಕ್ಖೇಪಗ್ಗಿಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಆಹಿತೋ ಗಿನೀ”ತಿ ಭಣನ್ತೋ ವಾಳಮಿಗಾಗಮನನಿವಾರಣಂ ದೀಪೇತಿ, ಗುನ್ನಂ ಮಜ್ಝೇ ಗೋಮಯಾದೀಹಿ ಧೂಮಗ್ಗಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಡಂಸಮಕಸಾದೀಹಿ ಗುನ್ನಂ ಅನಾಬಾಧಂ, ಗೋಪಾಲಕಾನಂ ಸಯನಟ್ಠಾನೇ ದಾರುಅಗ್ಗಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಗೋಪಾಲಕಾನಂ ಸೀತಾಬಾಧಪಟಿಘಾತಂ। ಸೋ ಏವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಗುನ್ನಂ ವಾ ಪರಿಜನಸ್ಸ ವಾ ವುಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಆಬಾಧಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಆಹ - “ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ”ತಿ।

೧೯. ಏವಂ ಧನಿಯಸ್ಸ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸ ಅಸ್ಸೋಸಿ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ವಿಸುದ್ಧಾಯ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಿಕಾಯ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೋ। ಸುತ್ವಾ ಚ ಪನ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಧನಿಯಞ್ಚ ಪಜಾಪತಿಞ್ಚಸ್ಸ “ಇಮೇ ಉಭೋಪಿ ಹೇತುಸಮ್ಪನ್ನಾ। ಸಚೇ ಅಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಉಭೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ। ನೋ ಚೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸ್ವೇ ಉದಕೋಘೇನ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ತಂ ಖಣೇಯೇವ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ಸತ್ತ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಧನಿಯಸ್ಸ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕುಟಿಯಾ ಉಪರಿ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಧನಿಯೋ ತಂ ಗಾಥಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಾಸತಿಯೇವ , ನ ನಿಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಭಗವತಿ ಗತೇಪಿ ಭಾಸತಿ। ಭಗವಾ ಚ ತಂ ಸುತ್ವಾ “ನ ಏತ್ತಕೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ವಾ ವಿಸ್ಸತ್ಥಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಪನ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ -

“ಅಕ್ಕೋಧನೋ ವಿಗತಖಿಲೋಹಮಸ್ಮಿ, ಅನುತೀರೇ ಮಹಿಯೇಕರತ್ತಿವಾಸೋ।
ವಿವಟಾ ಕುಟಿ ನಿಬ್ಬುತೋ ಗಿನಿ, ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ”ತಿ॥ –

ಇಮಂ ಪಟಿಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಭಾಗಂ ನೋ ಅತ್ಥಸಭಾಗಂ। ನ ಹಿ “ಪಕ್ಕೋದನೋ”ತಿ, “ಅಕ್ಕೋಧನೋ”ತಿ ಚ ಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಮೇನ್ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಓರಿಮಪಾರಿಮತೀರಾನಿ ವಿಯ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮೇತೀತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಭಾಗಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಗಾಥಾಯ ಸದಿಸಪದಾನಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಸೇಸಪದಾನಂ ಪನಾಯಂ ಪದತೋ ಅತ್ಥತೋ ಚ ವಣ್ಣನಾ - **ಅಕ್ಕೋಧನೋತಿ** ಅಕುಜ್ಝನಸಭಾವೋ। ಯೋ ಹಿ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಆಘಾತವತ್ಥುಸಮ್ಭವೋ ಕೋಧೋ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಸುಪರಿತ್ತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಹದಯಂ ಸನ್ತಾಪೇತ್ವಾ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಯೇನ ಚ ತತೋ ಬಲವತರುಪ್ಪನ್ನೇನ ಏಕಚ್ಚೋ ಮುಖವಿಕುಣನಮತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಬಲವತರೇನ ಏಕಚ್ಚೋ ಫರುಸಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಹನುಸಞ್ಚಲನಮತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಪರೋ ತತೋ ಬಲವತರೇನ ಫರುಸಂ ಭಣತಿ, ಅಪರೋ ತತೋ ಬಲವತರೇನ ದಣ್ಡಂ ವಾ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಗವೇಸನ್ತೋ ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇತಿ, ಅಪರೋ ತತೋ ಬಲವತರೇನ ದಣ್ಡಂ ವಾ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಆಮಸತಿ, ಅಪರೋ ತತೋ ಬಲವತರೇನ ದಣ್ಡಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಧಾವತಿ, ಅಪರೋ ತತೋ ಬಲವತರೇನ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಪಹಾರೇ ದೇತಿ, ಅಪರೋ ತತೋ ಬಲವತರೇನ ಅಪಿ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ತತೋ ಬಲವತರೇನ ಪಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಅತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಕಾಲಗಾಮವಾಸೀ ಅಮಚ್ಚೋ ವಿಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ

ಕೋಧೋ ಪರಮವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಭಗವತಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇಯೇವ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಅಕ್ಕೋಧನೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಆಹ।

ವಿಗತಖಿಲೋತಿ ಅಪಗತಖಿಲೋ। ಯೇ ಹಿ ತೇ ಚಿತ್ತಬನ್ಧಭಾವೇನ ಪಞ್ಚ ಚೇತೋಖಿಲಾ ವುತ್ತಾ, ಯೇ ಹಿ ಚ ಖಿಲಭೂತೇ ಚಿತ್ತೇ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಖಿಲೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ವಸ್ಸನ್ತೇಪಿ ದೇವೇ ಸಸ್ಸಾನಿ ನ ರುಹನ್ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾದಿಕುಸಲಹೇತುವಸ್ಸೇ ವಸ್ಸನ್ತೇಪಿ ಕುಸಲಂ ನ ರುಹತಿ ತೇ ಚ ಭಗವತಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇಯೇವ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ವಿಗತಖಿಲೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಆಹ।

ಏಕರತ್ತಿಂ ವಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೋ । ಯಥಾ ಹಿ ಧನಿಯೋ ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ವಸ್ಸಿಕೇ ಮಾಸೇ ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ಉಪಗತೋ, ನ ತಥಾ ಭಗವಾ। ಭಗವಾ ಹಿ ತಂಯೇವ ರತ್ತಿಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ತತ್ಥ ವಾಸಂ ಉಪಗತೋ। ತಸ್ಮಾ "ಏಕರತ್ತಿವಾಸೋ"ತಿ ಆಹ। **ವಿವಟಾತಿ** ಅಪನೀತಚ್ಛದನಾ। **ಕುಟೀತಿ** ಅತ್ತಭಾವೋ। ಅತ್ತಭಾವೋ ಹಿ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಯೋತಿಪಿ ಗುಹಾತಿಪಿ ದೇಹೋತಿಪಿ ಸನ್ದೇಹೋತಿಪಿ ನಾವಾತಿಪಿ ರಥೋತಿಪಿ ವಣೋತಿಪಿ ಧಜೋತಿಪಿ ವಮ್ಮಿಕೋತಿಪಿ ಕುಟೀತಿಪಿ ಕುಟಿಕಾತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಕಟ್ಠಾದೀನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಗೇಹನಾಮಿಕಾ ಕುಟಿ ವಿಯ ಅಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತತ್ತಾ "ಕುಟೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಆವುಸೋ, ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ವಲ್ಲಿಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಮತ್ತಿಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ತಿಣಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಆಕಾಸೋ ಪರಿವಾರಿತೋ ಅಗಾರಂತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಟ್ಠಿಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ನ್ಹಾರುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಮಂಸಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಚಮ್ಮಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಆಕಾಸೋ ಪರಿವಾರಿತೋ ರೂಪನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೬)।

ಚಿತ್ತಮಕ್ಕಟಸ್ಸ ನಿವಾಸತೋ ವಾ ಕುಟಿ। ಯಥಾಹ -

"ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲಕುಟಿ ಚೇ ಸಾ, ಮಕ್ಕಟಾವಸಥೋ ಇತಿ।
ಮಕ್ಕಟೋ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾಯ, ಕುಟಿಕಾಯ ಪಸಕ್ಕಿಯ।
ದ್ವಾರೇನ ಅನುಪರಿಯಾತಿ, ಘಟ್ಟಯನ್ತೋ ಪುನಪ್ಪುನ"ನ್ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೧೨೫)।

ಸಾ ಕುಟಿ ಯೇನ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಛದನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಛನ್ನತ್ತಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ಅತಿವಸ್ಸತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಛನ್ನಮತಿವಸ್ಸತಿ, ವಿವಟಂ ನಾತಿವಸ್ಸತಿ।
ತಸ್ಮಾ ಛನ್ನಂ ವಿವರೇಥ, ಏವಂ ತಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೪೫; ಥೇರಗಾ॰ ೪೪೭; ಪರಿ॰ ೩೩೯)।

ಅಯಂ ಗಾಥಾ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ವುತ್ತಾ ಖನ್ಧಕೇ ಥೇರಗಾಥಾಯಞ್ಚ। ಖನ್ಧಕೇ ಹಿ "ಯೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಚ ಅತಿವಸ್ಸನ್ತಿ, ಯೋ ಪನ ನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ನಾತಿವಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಂ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಾ। ಥೇರಗಾಥಾಯಂ "ಯಸ್ಸ ರಾಗಾದಿಚ್ಛದನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಪುನ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾದೀಸು ರಾಗಾದಿಸಮ್ಭವತೋ ಛನ್ನಮತಿವಸ್ಸತಿ । ಯೋ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಅಧಿವಾಸಿತಕಿಲೇಸಚ್ಛದನಚ್ಛನ್ನಾ ಅತ್ತಭಾವಕುಟಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ಅತಿವಸ್ಸತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣವಾತೇನ ಕಿಲೇಸಚ್ಛದನಸ್ಸ ವಿದ್ಧಂಸಿತತ್ತಾ ವಿವಟಾ, ತಸ್ಸ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಛದನಂ ಯಥಾವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ ವಿದ್ಧಂಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ "ವಿವಟಾ ಕುಟೀ"ತಿ ಆಹ। **ನಿಬ್ಬುತೋತಿ** ಉಪಸನ್ತೋ। **ಗಿನೀತಿ** ಅಗ್ಗಿ। ಯೇನ ಹಿ ಏಕಾದಸವಿಧೇನ ಅಗ್ಗಿನಾ ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಆದಿತ್ತಂ। ಯಥಾಹ -

“ಆದಿತ್ತಂ ರಾಗಗ್ಗಿನಾ”ತಿ ವಿತ್ಥಾರೋ। ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ಭಗವತೋ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಲಿಲಸೇಕೇನ ನಿಬ್ಬುತೋ, ತಸ್ಮಾ “ನಿಬ್ಬುತೋ ಗಿನೀ”ತಿ ಆಹ।

ಏವಂ ವದನ್ತೋ ಚ ಧನಿಯಂ ಅತುಟ್ಠಬ್ಬೇನ ತುಸ್ಸಮಾನಂ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನೇವ ಪರಿಭಾಸತಿ, ಓವದತಿ, ಅನುಸಾಸತಿ। ಕಥಂ? “ಅಕ್ಕೋಧನೋ”ತಿ ಹಿ ವದಮಾನೋ, ಧನಿಯ, ತ್ವಂ “ಪಕ್ಕೋದನೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ತುಟ್ಠೋ, ಓದನಪಾಕೋ ಚ ಯಾವಜೀವಂ ಧನಪರಿಕ್ಖಯೇನ ಕತ್ತಬ್ಬೋ, ಧನಪರಿಕ್ಖಯೋ ಚ ಆರಕ್ಖಾದಿದುಕ್ಖಪದಟ್ಠಾನೋ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ದುಕ್ಖೇನೇವ ತುಟ್ಠೋ ಹೋಸಿ। ಅಹಂ ಪನ “ಅಕ್ಕೋಧನೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕದುಕ್ಖಾಭಾವೇನ ತುಟ್ಠೋ ಹೋಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ವಿಗತಖಿಲೋ”ತಿ ವದಮಾನೋ ತ್ವಂ “ದುದ್ಧಖೀರೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಅಕತಕಿಚ್ಚೋವ “ಕತಕಿಚ್ಚೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ತುಟ್ಠೋ, ಅಹಂ ಪನ “ವಿಗತಖಿಲೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಕತಕಿಚ್ಚೋವ ತುಟ್ಠೋ ಹೋಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಅನುತೀರೇ ಮಹಿಯೇಕರತ್ತಿವಾಸೋ”ತಿ ವದಮಾನೋ ತ್ವಂ ಅನುತೀರೇ ಮಹಿಯಾ ಸಮಾನವಾಸೋತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಚತುಮಾಸನಿಬದ್ಧವಾಸೇನ ತುಟ್ಠೋ। ನಿಬದ್ಧವಾಸೋ ಚ ಆವಾಸಸಙ್ಗೇನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ದುಕ್ಖೋ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ದುಕ್ಖೇನೇವ ತುಟ್ಠೋ ಹೋಸಿ। ಅಹಂ ಪನ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೋತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಅನಿಬದ್ಧವಾಸೇನ ತುಟ್ಠೋ, ಅನಿಬದ್ಧವಾಸೋ ಚ ಆವಾಸಸಙ್ಗಾಭಾವೇನ ಹೋತಿ, ಆವಾಸಸಙ್ಗಾಭಾವೋ ಚ ಸುಖೋತಿ ಸುಖೇನೇವ ತುಟ್ಠೋ ಹೋಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

“ವಿವಟಾ ಕುಟೀ”ತಿ ವದಮಾನೋ ತ್ವಂ ಛನ್ನಾ ಕುಟೀತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಛನ್ನಗೇಹತಾಯ ತುಟ್ಠೋ, ಗೇಹೇ ಚ ತೇ ಛನ್ನೇಪಿ ಅತ್ತಭಾವಕುಟಿಕಂ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ಅತಿವಸ್ಸತಿ, ಯೇನ ಸಞ್ಜನಿತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಮಹೋಘೇಹಿ ವುಯ್ಹಮಾನೋ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾಸಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅತುಟ್ಠಬ್ಬೇನೇವ ತುಟ್ಠೋ ಹೋಸಿ। ಅಹಂ ಪನ “ವಿವಟಾ ಕುಟೀ”ತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಅತ್ತಭಾವಕುಟಿಯಾ ಕಿಲೇಸಚ್ಛದನಾಭಾವೇನ ತುಟ್ಠೋ। ಏವಞ್ಚ ಮೇ ವಿವಟಾಯ ಕುಟಿಯಾ ನ ತಂ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ಅತಿವಸ್ಸತಿ, ಯೇನ ಸಞ್ಜನಿತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಮಹೋಘೇಹಿ ವುಯ್ಹಮಾನೋ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತುಟ್ಠಬ್ಬೇನೇವ ತುಟ್ಠೋ ಹೋಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ನಿಬ್ಬುತೋ ಗಿನೀ”ತಿ ವದಮಾನೋ ತ್ವಂ ಆಹಿತೋ ಗಿನೀತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಅಕತೂಪದ್ದವನಿವಾರಣೋವ ಕತೂಪದ್ದವನಿವಾರಣೋಸ್ಮೀತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ತುಟ್ಠೋ। ಅಹಂ ಪನ ನಿಬ್ಬುತೋ ಗಿನೀತಿ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಏಕಾದಸಗ್ಗಿಪರಿಳಾಹಾಭಾವತೋ ಕತೂಪದ್ದವನಿವಾರಣತಾಯೇವ ತುಟ್ಠೋತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ”ತಿ ವದಮಾನೋ ಏವಂ ವಿಗತದುಕ್ಖಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸುಖಾನಂ ಕತಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಂ ಅಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಏತಂ ವಚನಂ ಸೋಭತಿ, ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸಿ, ಪವಸ್ಸ ದೇವ, ನ ನೋ ತಯಿ ವಸ್ಸನ್ತೇ ವಾ ಅವಸ್ಸನ್ತೇ ವಾ ವುಡ್ಢಿ ವಾ ಹಾನಿ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ತ್ವಂ ಪನ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದಸೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ “ಏವಂ ವದನ್ತೋ ಚ ಧನಿಯ ಅತುಟ್ಠಬ್ಬೇನೇವ ತುಸ್ಸಮಾನಂ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನೇವ ಪರಿಭಾಸತಿ ಓವದತಿ, ಅನುಸಾಸತೀ”ತಿ, ತಂ ಸಮ್ಮದೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ।

೧೦. ಏವಮಿಮಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಧನಿಯೋ ಗೋಪೋ “ಕೋ ಅಯಂ ಗಾಥಂ ಭಾಸತೀ”ತಿ ಅವತ್ವಾ ತೇನ ಸುಭಾಸಿತೇನ ಪರಿತುಟ್ಠೋ ಪುನಪಿ ತಥಾರೂಪಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಅಪರಮ್ಪಿ ಗಾಥಮಾಹ **“ಅನ್ಧಕಮಕಸಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅನ್ಧಕಾ**ತಿ ಕಾಳಮಕ್ಖಿಕಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ, ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾನನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ। **ಮಕಸಾ**ತಿ ಮಕಸಾಯೇವ। **ನ ವಿಜ್ಜರೇ**ತಿ ನತ್ಥಿ। **ಕಚ್ಛೇ**ತಿ ದ್ವೇ ಕಚ್ಛಾ - ನದೀಕಚ್ಛೋ ಚ ಪಬ್ಬತಕಚ್ಛೋ ಚ। ಇಧ ನದೀಕಚ್ಛೋ। **ರುಳ್ಹತಿಣೇ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತತಿಣೇ। **ಚರನ್ತೀ**ತಿ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ವುಟ್ಠಿಮ್ಪೀ**ತಿ ವಾತವುಟ್ಠಿಆದಿಕಾ ಅನೇಕಾ ವುಟ್ಠಿಯೋ, ತಾ ಆಳವಕಸುತ್ತೇ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮ। ಇಧ ಪನ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸಹೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಖಮೇಯ್ಯುಂ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ। ಏತ್ಥ ಧನಿಯೋ ಯೇ ಅನ್ಧಕಮಕಸಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ರುಧಿರೇ ಪಿವನ್ತಾ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಗಾವೋ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುಟ್ಠಿತಮತ್ತೇಯೇವ ತೇ ಗೋಪಾಲಕಾ ಪಂಸುನಾ ಚ ಸಾಖಾಹಿ ಚ ಮಾರೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಭಾವೇನ ಗುನ್ನಂ ಖೇಮತಂ, ಕಚ್ಛೇ ರುಳ್ಹತಿಣಚರಣೇನ ಅದ್ಧಾನಗಮನಪರಿಸ್ಸಮಾಭಾವಂ ವತ್ವಾ ಖುದಾಕಿಲಮಥಾಭಾವಞ್ಚ ದೀಪೇನ್ತೋ “ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಗಾವೋ ಅನ್ಧಕಮಕಸಸಮ್ಫಸ್ಸೇಹಿ ದಿಸ್ಸಮಾನಾ ಅದ್ಧಾನಗಮನೇನ

ಕಿಲನ್ತಾ ಖುದಾಯ ಮಿಲಾಯಮಾನಾ ಏಕವುಟ್ಠಿನಿಪಾತಮ್ಪಿ ನ ಸಹೇಯ್ಯುಂ, ನ ಮೇ ತಥಾ ಗಾವೋ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಗಾವೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಭಾವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತಿಕ್ಖತುಂ ವಾ ವುಟ್ಠಿಮ್ಪಿ ಸಹೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

೨೧. ತತೋ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಧನಿಯೋ ಅನ್ತರದೀಪೇ ವಸನ್ತೋ ಭಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಮಹಾಮಹಿಂ ತರಿತ್ವಾ, ತಂ ಕಚ್ಛಂ ಆಗಮ್ಮ "ಅಹಂ ಸುಟ್ಠು ಆಗತೋ, ನಿಬ್ಭಯೇವ ಠಾನೇ ಠಿತೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏವಮಾಹ, ಸಭಯೇ ಏವ ಚ ಸೋ ಠಾನೇ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಆಗಮನಟ್ಠಾನಾ ಅತ್ತನೋ ಆಗಮನಟ್ಠಾನಂ ಉತ್ತರಿತರಞ್ಚ ಪಣೀತತರಞ್ಚ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ "**ಬದ್ಧಾಸಿ ಭಿಸೀ**"ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ, ಅತ್ಥಸಭಾಗಂ ನೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಭಾಗಂ।

ತತ್ಥ **ಭಿಸೀ**ತಿ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪುಥುಲಂ ಕತ್ವಾ ಬದ್ಧಕುಲ್ಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಲೋಕೇ। ಅರಿಯಸ್ಸ ಪನ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಹಿ -

"ಮಗ್ಗೋ ಪಜ್ಜೋ ಪಥೋ ಪನ್ಥೋ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ।
ನಾವಾ ಉತ್ತರಸೇತು ಚ, ಕುಲ್ಲೋ ಚ ಭಿಸಿ ಸಙ್ಕಮೋ"॥ (ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೦೧)।

"ಅದ್ಧಾನಂ ಪಭವೋ ಚೇವ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಕಾಸಿತೋ"॥

ಇಮಾಯಪಿ ಗಾಥಾಯ ಭಗವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ತಂ ಓವದನ್ತೋ ಇಮಂ ಅತ್ಥಂ ಆಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಧನಿಯ, ತ್ವಂ ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಮಹಿಂ ತರಿತ್ವಾ, ಇಮಂ ಠಾನಮಾಗತೋ, ಪುನಪಿ ಚ ತೇ ಕುಲ್ಲೋ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ ಏವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನದೀ ಚ ತರಿತಬ್ಬಾ, ನ ಚೇತಂ ಠಾನಂ ಖೇಮಂ। ಮಯಾ ಪನ ಏಕಚಿತ್ತೇ ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಞಾಣಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧಾ ಅಹೋಸಿ ಭಿಸಿ। ಸಾ ಚ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ ಏಕರಸಭಾವೂಪಗತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅನತಿವತ್ತನೇನ ಪುನ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಪ್ಪಯೋಜನಾಭಾವೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಕೇನಚಿ ಮೋಚೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಚ ಸುಸಙ್ಖತಾ। ತಾಯ ಚಮ್ಹಿ **ತಿಣ್ಣೋ,** ಪುಬ್ಬೇ ಪತ್ಥಿತಂ ತೀರಪ್ಪದೇಸಂ ಗತೋ। ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಚ ನ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ವಿಯ ಕಞ್ಚಿದೇವ ಪದೇಸಂ ಗತೋ। ಅಥ ಖೋ **ಪಾರಗತೋ** ಸಬ್ಬಾಸವಕ್ಖಯಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಪಾರಂ ಪರಮಂ ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋ, **ತಿಣ್ಣೋ**ತಿ ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ, **ಪಾರಗತೋ**ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ । ಕಿಂ ವಿನೇಯ್ಯ ಪಾರಗತೋತಿ ಚೇ? **ವಿನೇಯ್ಯ ಓಘಂ,** ಕಾಮೋಘಾದಿಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಓಘಂ ತರಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ತಂ ಪಾರಂ ಗತೋತಿ। ಇದಾನಿ ಚ ಪನ ಮೇ ಪುನ ತರಿತಬ್ಬಾಭಾವತೋ **ಅತ್ಥೋ ಭಿಸಿಯಾ ನ ವಿಜ್ಜತಿ,** ತಸ್ಮಾ ಮಮೇವ ಯುತ್ತಂ ವತ್ತುಂ "ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ"ತಿ।

೨೨. ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಧನಿಯೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ "**ಗೋಪೀ ಮಮ ಅಸ್ಸವಾ**"ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಗೋಪೀ**ತಿ ಭರಿಯಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ಅಸ್ಸವಾ**ತಿ ವಚನಕರಾ ಕಿಂಕಾರಪಟಿಸಾವಿನೀ। **ಅಲೋಲಾ**ತಿ ಮಾತುಗಾಮೋ ಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಲೋಲತಾಹಿ ಲೋಲೋ ಹೋತಿ - ಆಹಾರಲೋಲತಾಯ, ಅಲಙ್ಕಾರಲೋಲತಾಯ, ಪರಪುರಿಸಲೋಲತಾಯ, ಧನಲೋಲತಾಯ, ಪಾದಲೋಲತಾಯ। ತಥಾ ಹಿ ಮಾತುಗಾಮೋ ಭತ್ತಪೂವಸುರಾದಿಭೇದೇ ಆಹಾರೇ ಲೋಲತಾಯ ಅನ್ತಮಸೋ ಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಮ್ಪಿ ಭುಞ್ಜತಿ, ಹತ್ಥೋತಾಪಕಮ್ಪಿ ಖಾದತಿ, ದಿಗುಣಂ ಧನಮನುಪ್ಪದತ್ವಾಪಿ ಸುರಂ ಪಿವತಿ। ಅಲಙ್ಕಾರಲೋಲತಾಯ ಅಞ್ಞಂ ಅಲಙ್ಕಾರಂ ಅಲಭಮಾನೋ ಅನ್ತಮಸೋ ಉದಕತೇಲಕೇನಪಿ ಕೇಸೇ ಓಸಣ್ಹೇತ್ವಾ ಮುಖಂ ಪರಿಮಜ್ಜತಿ। ಪರಪುರಿಸಲೋಲತಾಯ ಅನ್ತಮಸೋ ಪುತ್ತೇನಪಿ ತಾದಿಸೇ ಪದೇಸೇ ಪಕ್ಕೋಸಿಯಮಾನೋ ಪಠಮಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮವಸೇನ ಚಿನ್ತೇತಿ। ಧನಲೋಲತಾಯ "ಹಂಸರಾಜಂ ಗಹೇತ್ವಾನ ಸುವಣ್ಣಾ ಪರಿಹಾಯಥ"। ಪಾದಲೋಲತಾಯ ಆರಾಮಾದಿಗಮನಸೀಲೋ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಧನಂ ವಿನಾಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಧನಿಯೋ "ಏಕಾಪಿ ಲೋಲತಾ ಮಯ್ಹಂ ಗೋಪಿಯಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅಲೋಲಾ**ತಿ ಆಹ।

ದೀಘರತ್ತಂ ಸಂವಾಸಿಯಾತಿ ದೀಘಕಾಲಂ ಸದ್ಧಿಂ ವಸಮಾನಾ ಕೋಮಾರಭಾವತೋ ಪಭುತಿ ಏಕತೋ ವಡ್ಢಿತಾ। ತೇನ ಪರಪುರಿಸೇ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮನಾಪಾತಿ** ಏವಂ ಪರಪುರಿಸೇ ಅಜಾನನ್ತೀ ಮಮೇವ ಮನಂ ಅಲ್ಲೀಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಸ್ಸಾ ನ ಸುಣಾಮಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪ**ನ್ತಿ "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇನ ನಾಮ ಸದ್ಧಿಂ ಇಮಾಯ ಹಸಿತಂ ವಾ ಲಪಿತಂ ವಾ"ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ನ ಸುಣಾಮಿ, ಕಞ್ಚಿ ಅತಿಚಾರದೋಸನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೩. ಅಥ ಭಗವಾ ಏತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಗೋಪಿಯಾ ತುಟ್ಠಂ ಧನಿಯಂ ಓವದನ್ತೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ **"ಚಿತ್ತಂ ಮಮ ಅಸ್ಸವ"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ, ಅತ್ಥಸಭಾಗಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಸಭಾಗಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ ಪದಾನಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಧನಿಯ, ತ್ವಂ "ಗೋಪೀ ಮಮ ಅಸ್ಸವಾ"ತಿ ತುಟ್ಠೋ, ಸಾ ಪನ ತೇ ಅಸ್ಸವಾ ಭವೇಯ್ಯ ವಾ ನ ವಾ; ದುಜ್ಜಾನಂ ಪರಚಿತ್ತಂ, ವಿಸೇಸತೋ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ। ಮಾತುಗಾಮಞ್ಹಿ ಕುಚ್ಛಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ತಾಪಿ ರಕ್ಖಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಏವಂ ದುರಕ್ಖಚಿತ್ತತ್ತಾ ಏವ ನ ಸಕ್ಕಾ ತುಮ್ಹಾದಿಸೇಹಿ ಇತ್ಥೀ ಅಲೋಲಾತಿ ವಾ ಸಂವಾಸಿಯಾತಿ ವಾ ಮನಾಪಾತಿ ವಾ ನಿಪ್ಪಾಪಾತಿ ವಾ ಜಾನಿತುಂ। ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಚಿತ್ತಂ ಅಸ್ಸವಂ ಓವಾದಪಟಿಕರಂ ಮಮ ವಸೇ ವತ್ತತಿ, ನಾಹಂ ತಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತಾಮಿ। ಸೋ ಚಸ್ಸ ಅಸ್ಸವಭಾವೋ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ ಛನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಅಗ್ಗಿಧಾರಾಸು ಚ ಉದಕಧಾರಾಸು ಚ ಪವತ್ತಮಾನಾಸು ಸಬ್ಬಜನಸ್ಸ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಗ್ಗಿನಿಮ್ಮಾನೇ ಹಿ ತೇಜೋಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಉದಕನಿಮ್ಮಾನೇ ಆಪೋಕಸಿಣಂ, ನೀಲಾದಿನಿಮ್ಮಾನೇ ನೀಲಾದಿಕಸಿಣಾನಿ। ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ದ್ವೇ ಚಿತ್ತಾನಿ ಏಕತೋ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ, ಏಕಮೇವ ಪನ ಅಸ್ಸವಭಾವೇನ ಏವಂ ವಸವತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಪನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಾಪಗಮಾ **ವಿಮುತ್ತಂ,** ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ತದೇವ **ಅಲೋಲಂ,** ನ ತವ ಗೋಪೀ। ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧಕಾಲತೋ ಚ ಪಭುತಿ ದಾನಸೀಲಾದೀಹಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಪರಿಭಾವಿತತ್ತಾ **ಸಂವಾಸಿಯಂ,** ನ ತವ ಗೋಪೀ। ತದೇತಂ ಅನುತ್ತರೇನ ದಮಥೇನ ದಮಿತತ್ತಾ **ಸುದನ್ತಂ,** ಸುದನ್ತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ವಸೇನ ಛದ್ವಾರವಿಸೇವನಂ ಪಹಾಯ ಮಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಮನಸ್ಸ ವಸೇನಾನುವತ್ತನತೋ **ಮನಾಪಂ,** ನ ತವ ಗೋಪೀ।

ಪಾಪಂ ಪನ ಮೇ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಾಪಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಧನಿಯೋ ವಿಯ ಗೋಪಿಯಾ। ಸೋ ಚಸ್ಸ ಪಾಪಾಭಾವೋ ನ ಕೇವಲಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇಯೇವ, ಏಕೂನತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಸರಾಗಾದಿಕಾಲೇ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತದಾಪಿ ಹಿಸ್ಸ ಅಗಾರಿಯಭಾವಾನುರೂಪಂ ವಿಞ್ಞುಪಟಿಕುಟ್ಠಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ವಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ವಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ವಾ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬಂ। ತತೋ ಪರಂ ಮಾರೋಪಿ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ಏಕಂ ವಸ್ಸಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧನ್ತಿ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ತಥಾಗತಂ ಅನುಬನ್ಧಿ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ವಾಲಗ್ಗನಿತುದನಮತ್ತಮ್ಪಿಸ್ಸ ಪಾಪಸಮಾಚಾರಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಅದಿಸ್ವಾವ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಭಗವನ್ತಂ, ಅನುಬನ್ಧಿಂ ಪದಾಪದಂ।
ಓತಾರಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸತೀಮತೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೪೮)।

ಬುದ್ಧಕಾಲೇಪಿ ನಂ ಉತ್ತರಮಾಣವೋ ಸತ್ತ ಮಾಸಾನಿ ಅನುಬನ್ಧಿ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ। ಸೋ ಕಿಞ್ಚಿ ವಜ್ಜಂ ಅದಿಸ್ವಾವ ಪರಿಸುದ್ಧಸಮಾಚಾರೋ ಭಗವಾತಿ ಗತೋ। ಚತ್ತಾರಿ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖೇಯ್ಯಾನಿ। ಯಥಾಹ -

"ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖೇಯ್ಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ? ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ, ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ 'ಮಾ ಮೇ ಇದಂ ಪರೋ ಅಞ್ಞಾಸೀ'ತಿ, ಪರಿಸುದ್ಧವಚೀಸಮಾಚಾರೋ…ಪೇ॰… ಪರಿಸುದ್ಧಮನೋಸಮಾಚಾರೋ…ಪೇ॰… ಪರಿಸುದ್ಧಾಜೀವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ, ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೋ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ 'ಮಾ ಮೇ ಇದಂ ಪರೋ ಅಞ್ಞಾಸೀ'"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೫೮)।

ಏವಂ ಯಸ್ಮಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನ ಕೇವಲಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇ, ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಪಾಪಂ ನತ್ಥಿ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ - "ಪಾಪಂ ಪನ ಮೇ ನ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಮಮೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಾಪಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಣಿತುಂ, ನ ತವ ಗೋಪಿಯಾ। ತಸ್ಮಾ ಯದಿ ಏತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ತುಟ್ಠೇನ "ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಮಯಾವೇತಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

೧೪. ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಧನಿಯೋ ತತುತ್ತರಿಪಿ ಸುಭಾಸಿತರಸಾಯನಂ ಪಿವಿತುಕಾಮೋ ಅತ್ತನೋ ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅತ್ತವೇತನಭತೋಹಮಸ್ಮೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತವೇತನಭತೋತಿ** ಅತ್ತನಿಯೇನೇವ ಘಾಸಚ್ಛಾದನೇನ ಭತೋ, ಅತ್ತನೋಯೇವ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಜೀವಾಮಿ, ನ ಪರಸ್ಸ ವೇತನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪುತ್ತಾತಿ** ಧೀತರೋ ಚ ಪುತ್ತಾ ಚ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಪುತ್ತಾತ್ವೇವ ಏಕಜ್ಝಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸಮಾನಿಯಾತಿ** ಸನ್ನಿಹಿತಾ ಅವಿಪ್ಪವುಟ್ಠಾ। **ಅರೋಗಾತಿ** ನಿರಾಬಾಧಾ, ಸಬ್ಬೇವ ಊರುಬಾಹುಬಲಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತೇಸಂ ನ ಸುಣಾಮಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪನ್ತಿ** ತೇಸಂ ಚೋರಾತಿ ವಾ ಪರದಾರಿಕಾತಿ ವಾ ದುಸ್ಸೀಲಾತಿ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪಂ ನ ಸುಣಾಮೀತಿ।

೧೫. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಧನಿಯಂ ಓವದನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ - **"ನಾಹಂ ಭತಕೋ"**ತಿ। ಅತ್ರಾಪಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ ಪದಾನಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ತ್ವಂ "ಭುಜಿಸ್ಸೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ತುಟ್ಠೋ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರಿತ್ವಾ ಜೀವನ್ತೋಪಿ ದಾಸೋ ಏವಾಸಿ ತಣ್ಹಾದಾಸತ್ತಾ, ಭತಕವಾದಾ ಚ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚಸಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಊನೋ ಲೋಕೋ ಅತಿತ್ತೋ ತಣ್ಹಾದಾಸೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೦೫)। ಪರಮತ್ಥತೋ ಪನ ನಾಹಂ ಭತಕೋಸ್ಮಿ ಕಸ್ಸಚಿ। ಅಹಞ್ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಭತಕೋ ನ ಹೋಮಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಯಸ್ಮಾ **ನಿಬ್ಬಿಟ್ಠೇನ ಚರಾಮಿ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ।** ಅಹಞ್ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲತೋ ಯಾವ ಬೋಧಿ, ತಾವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಭತಕೋ ಅಹೋಸಿಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಪನ ನಿಬ್ಬಿಟ್ಠೋ ನಿಬ್ಬಿಸೋ ರಾಜಭತೋ ವಿಯ। ತೇನೇವ ನಿಬ್ಬಿಟ್ಠೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೇನ ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿಸುಖೇನ ಚ ಜೀವಾಮಿ। ತಸ್ಸ ಮೇ ಇದಾನಿ ಉತ್ತರಿಕರಣೀಯಸ್ಸ ಕತಪರಿಚಯಸ್ಸ ವಾ ಅಭಾವತೋ ಅಪ್ಪಹೀನಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ ತಾದಿಸಾನಂ ವಿಯ ಪತ್ತಬ್ಬೋ ಕೋಚಿ **ಅತ್ಥೋ ಭತಿಯಾ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।** "ಭಟಿಯಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಮಾ ಯದಿ ಭುಜಿಸ್ಸತಾಯ ತುಟ್ಠೇನ "ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಮಯಾವೇತಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

೧೬. ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಧನಿಯೋ ಅತಿತ್ತೋವ ಸುಭಾಸಿತಾಮತೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಚಪ್ಪಕಾರಗೋಮಣ್ಡಲಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅತ್ಥಿ ವಸಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ವಸಾತಿ** ಅದಮಿತವುಡ್ಢವಚ್ಛಕಾ। **ಧೇನುಪಾತಿ** ಧೇನುಂ ಪಿವನ್ತಾ ತರುಣವಚ್ಛಕಾ, ಖೀರದಾಯಿಕಾ ವಾ ಗಾವೋ। **ಗೋಧರಣಿಯೋತಿ** ಗಬ್ಭಿನಿಯೋ। **ಪವೇಣಿಯೋತಿ** ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ಬಲೀಬದ್ದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮೇಥುನಪತ್ಥನಕಗಾವೋ। **ಉಸಭೋಪಿ ಗವಮ್ಪತೀತಿ** ಯೋ ಗೋಪಾಲಕೇಹಿ ಪಾತೋ ಏವ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ, ಭೋಜೇತ್ವಾ, ಪಞ್ಚಙ್ಗುಲಂ ದತ್ವಾ, ಮಾಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ - "ಏಹಿ, ತಾತ, ಗಾವೋ ಗೋಚರಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಆನೇಹೀ"ತಿ ಪೇಸೀಯತಿ, ಏವಂ ಪೇಸಿತೋ ಚ ತಾ ಗಾವೋ ಅಗೋಚರಂ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ, ಗೋಚರೇ ಚಾರೇತ್ವಾ, ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿಭಯಾ ಪರಿತ್ತಾಯಿತ್ವಾ ಆನೇತಿ, ತಥಾರೂಪೋ ಉಸಭೋಪಿ ಗವಮ್ಪತಿ ಇಧ ಮಯ್ಹಂ ಗೋಮಣ್ಡಲೇ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇಸಿ।

೧೭. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ತಥೇವ ಧನಿಯಂ ಓವದನ್ತೋ ಇಮಂ ಪಚ್ಚನೀಕಗಾಥಂ ಆಹ **"ನತ್ಥಿ ವಸಾ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಚೇಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಇಧ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನೇ ಅದಮಿತಟ್ಠೇನ ವುಡ್ಢಟ್ಠೇನ ಚ ವಸಾಸಙ್ಖಾತಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾ ವಾ, ತರುಣವಚ್ಛಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವಸಾನಂ ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಖೀರದಾಯಿನಿಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ಪಗ್ಘರಣಟ್ಠೇನ ಧೇನುಪಾಸಙ್ಖಾತಾ ಅನುಸಯಾ ವಾ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಗಬ್ಭಧಾರಣಟ್ಠೇನ ಗೋಧರಣಿಸಙ್ಖಾತಾ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರಚೇತನಾ ವಾ, ಸಂಯೋಗಪತ್ಥನಟ್ಠೇನ ಪವೇಣಿಸಙ್ಖಾತಾ ಪತ್ಥನಾ ತಣ್ಹಾ ವಾ, ಆಧಿಪಚ್ಚಟ್ಠೇನ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಟ್ಠೇನ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಚ ಗವಮ್ಪತಿಉಸಭಸಙ್ಖಾತಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಸ್ವಾಹಂ ಇಮಾಯ ಸಬ್ಬಯೋಗಕ್ಖೇಮಭೂತಾಯ ನತ್ಥಿತಾಯ ತುಟ್ಠೋ। ತ್ವಂ ಪನ

ಸೋಕಾದಿವತ್ಥುಭೂತಾಯ ಅತ್ಥಿತಾಯ ತುಟ್ಠೋ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಯೋಗಕ್ಖೇಮತಾಯ ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಮಮೇವೇತಂ ಯುತ್ತಂ ವತ್ತುಂ “ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ”ತಿ।

೨೮. ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಧನಿಯೋ ತತುತ್ತರಿಪಿ ಸುಭಾಸಿತಂ ಅಮತರಸಂ ಅಧಿಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅತ್ತನೋ ಗೋಗಣಸ್ಸ ಖಿಲಬನ್ಧನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ಖಿಲಾ ನಿಖಾತಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಖಿಲಾ**ತಿ ಗುನ್ನಂ ಬನ್ಧನತ್ಥಮ್ಭಾ। **ನಿಖಾತಾ**ತಿ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪವೇಸಿತಾ ಖುದ್ದಕಾ ಮಹನ್ತಾ ಖಣಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾ। **ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ**ತಿ ಅಕಮ್ಪಕಾ। **ದಾಮಾ**ತಿ ವಚ್ಛಕಾನಂ ಬನ್ಧನತ್ಥಾಯ ಕತಾ ಗನ್ಥಿತಪಾಸಯುತ್ತಾ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನವಿಸೇಸಾ। **ಮುಞ್ಜಮಯಾ**ತಿ ಮುಞ್ಜತಿಣಮಯಾ। **ನವಾ**ತಿ ಅಚಿರಕತಾ। **ಸುಸಣ್ಠಾನಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಣ್ಠಾನಾ, ಸುವಟ್ಟಿತಸಣ್ಠಾನಾ ವಾ। **ನ ಹಿ ಸಕ್ಖಿನ್ತೀ**ತಿ ನೇವ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಧೇನುಪಾಪಿ ಛೇತ್ತು**ನ್ತಿ ತರುಣವಚ್ಛಕಾಪಿ ಛಿನ್ದಿತುಂ।

೨೯. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ಧನಿಯಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯ-ಪರಿಪಾಕಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ತಂ ಓವದನ್ತೋ ಇಮಂ ಚತುಸಚ್ಚದೀಪಿಕಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ **“ಉಸಭೋರಿವ ಛೇತ್ವಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಉಸಭೋ**ತಿ ಗೋಪಿತಾ ಗೋಪರಿಣಾಯಕೋ ಗೋಯೂಥಪತಿ ಬಲೀಬದ್ದೋ। ಕೇಚಿ ಪನ ಭಣನ್ತಿ “ಗವಸತಜೇಟ್ಠೋ ಉಸಭೋ, ಸಹಸ್ಸಜೇಟ್ಠೋ ವಸಭೋ, ಸತಸಹಸ್ಸಜೇಟ್ಠೋ ನಿಸಭೋ”ತಿ। ಅಪರೇ “ಏಕಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಜೇಟ್ಠೋ ಉಸಭೋ, ದ್ವೀಸು ಜೇಟ್ಠೋ ವಸಭೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಟಿಹತೋ ನಿಸಭೋ”ತಿ। ಸಬ್ಬೇಪೇತೇ ಪಪಞ್ಚಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಉಸಭೋತಿ ವಾ ವಸಭೋತಿ ವಾ ನಿಸಭೋತಿ ವಾ ಸಬ್ಬೇಪೇತೇ ಅಪ್ಪಟಿಸಮಟ್ಠೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾಹ - “ನಿಸಭೋ ವತ ಭೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮)। ರ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ಬನ್ಧನಾನೀ**ತಿ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾನಿ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಾನಿ ಚ। **ನಾಗೋ**ತಿ ಹತ್ಥೀ। **ಪೂತಿಲತ**ನ್ತಿ ಗಳೋಚೀಲತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋಪಿ ಕಾಯೋ ಪೂತಿಕಾಯೋ, ವಸ್ಸಸತಿಕೋಪಿ ಸುನಖೋ ಕುಕ್ಕುರೋ, ತದಹುಜಾತೋಪಿ ಸಿಙ್ಗಾಲೋ “ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಅಭಿನವಾಪಿ ಗಳೋಚೀಲತಾ ಅಸಾರಕತ್ತೇನ “ಪೂತಿಲತಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ದಾಲಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। ಗಬ್ಭಞ್ಚ ಸೇಯ್ಯಞ್ಚ **ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಂ**। ತತ್ಥ ಗಬ್ಭಗ್ಗಹಣೇನ ಜಲಾಬುಜಯೋನಿ, ಸೇಯ್ಯಗ್ಗಹಣೇನ ಅವಸೇಸಾ। ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಮುಖೇನ ವಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪದತ್ಥತೋ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಧನಿಯ, ತ್ವಂ ಬನ್ಧನೇನ ತುಟ್ಠೋ, ಅಹಂ ಪನ ಬನ್ಧನೇನ ಅಟ್ಟೀಯನ್ತೋ ಥಾಮವೀರಿಯೂಪೇತೋ ಮಹಾಉಸಭೋರಿವ ಬನ್ಧನಾನಿ ಪಞ್ಚುದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಚತುತ್ಥಅರಿಯಮಗ್ಗಥಾಮವೀರಿಯೇನ ಛೇತ್ವಾ, ನಾಗೋ ಪೂತಿಲತಂವ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಬನ್ಧನಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾಮಗ್ಗತ್ತಯಥಾಮವೀರಿಯೇನ ದಾಲಯಿತ್ವಾ, ಅಥ ವಾ ಉಸಭೋರಿವ ಬನ್ಧನಾನಿ ಅನುಸಯೇ ನಾಗೋ ಪೂತಿಲತಂವ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾನಿ ಛೇತ್ವಾ ದಾಲಯಿತ್ವಾವ ಠಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ನ ಪುನ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಂ ಉಪೇಸ್ಸಂ। ಸೋಹಂ ಜಾತಿದುಕ್ಖವತ್ಥುಕೇಹಿ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖೇಹಿ ಪರಿಮುತ್ತೋ ಸೋಭಾಮಿ - “ಅಥ ಚೇ ಪತ್ಥಯಸೀ ಪವಸ್ಸ ದೇವಾ”ತಿ ವದಮಾನೋ। ತಸ್ಮಾ ಸಚೇ ತ್ವಮ್ಪಿ ಅಹಂ ವಿಯ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ, ಛಿನ್ದ ತಾನಿ ಬನ್ಧನಾನೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಬನ್ಧನಾನಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, “ನ ಉಪೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುಪಗಮೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸವಸೇನ, “ಛೇತ್ವಾ ದಾಲಯಿತ್ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಛೇದೋ ಪದಾಲನಞ್ಚ ಸಉಪಾದಿಸೇಸವಸೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಯೇನ ಛಿನ್ದತಿ ಪದಾಲೇತಿ ಚ, ತಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ।

ಏವಮೇತಂ ಚತುಸಚ್ಚದೀಪಿಕಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಧನಿಯೋ ಚ ಪಜಾಪತಿ ಚಸ್ಸ ದ್ವೇ ಚ ಧೀತರೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಜನಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥ ಧನಿಯೋ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಯೋಗೇನ ತಥಾಗತೇ ಮೂಲಜಾತಾಯ ಪತಿಟ್ಠಿತಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಕಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಧಮ್ಮತಾಯ ಚೋದಿತಹದಯೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಬನ್ಧನಾನಿ ಛಿನ್ದಿಂ, ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯೋ ಚ ಮೇ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಅವೀಚಿಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಏವಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿಸ್ಸತಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಭಗವತಾ, ಆಗತೋ ನು ಖೋ ಮೇ ಸತ್ಥಾತಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಜಾಲವಿಚಿತ್ರಂ ಸುವಣ್ಣರಸಸೇಕಪಿಞ್ಜರಂ ವಿಯ ಸರೀರಾಭಂ ಧನಿಯಸ್ಸ ನಿವೇಸನೇ ಮುಞ್ಚಿ “ಪಸ್ಸ ದಾನಿ ಯಥಾಸುಖ”ನ್ತಿ।

೩೦. ಅಥ ಧನಿಯೋ ಅನ್ತೋ ಪವಿಟ್ಠಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಂ ವಿಯ ಸಮನ್ತಾ ಪಜ್ಜಲಿತಪದೀಪಸಹಸ್ಸಸಮುಜ್ಜಲಿತಮಿವ ಚ ನಿವೇಸನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಆಗತೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ಸಮಯೇ ಮೇಘೋಪಿ ಪಾವಸ್ಸಿ। ತೇನಾಹು ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾ **"ನಿನ್ನಞ್ಚ ಥಲಞ್ಚ ಪೂರಯನ್ತೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ನಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಪಲ್ಲಲಂ। **ಥಲ**ನ್ತಿ ಉಕ್ಕೂಲಂ। ಏವಮೇತಂ ಉಕ್ಕೂಲವಿಕೂಲಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರಯನ್ತೋ ಮಹಾಮೇಘೋ ಪಾವಸ್ಸಿ, ವಸ್ಸಿತುಂ ಆರಭೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಾವದೇವಾ**ತಿ ಯಂ ಖಣಂ ಭಗವಾ ಸರೀರಾಭಂ ಮುಞ್ಚಿ, ಧನಿಯೋ ಚ "ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಆಗತೋ"ತಿ ಸದ್ಧಾಮಯಂ ಚಿತ್ತಾಭಂ ಮುಞ್ಚಿ, ತಂ ಖಣಂ ಪಾವಸ್ಸೀತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ"ತಿ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ।

೩೧-೩೨. ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಧನಿಯಸ್ಸ ಸದ್ಧುಪ್ಪಾದತಥಾಗತೋಭಾಸಫರಣಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನಕ್ಖಣೇ ವಸ್ಸತೋ ದೇವಸ್ಸ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಧನಿಯೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅಭಾಸಥ **"ಲಾಭಾ ವತ ನೋ ಅನಪ್ಪಕಾ"**ತಿ ದ್ವೇ ಗಾಥಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಧನಿಯೋ ಸಪುತ್ತದಾರೋ ಭಗವತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧೇನ ಧಮ್ಮಕಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ಲೋಕುತ್ತರಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಕಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ಲೋಕಿಯಚಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭಂ ಲಭಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಹ - "ಲಾಭಾ ವತ ನೋ ಅನಪ್ಪಕಾ, ಯೇ ಮಯಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ **ವತ** ಇತಿ ವಿಮ್ಹಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ನೋ** ಇತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ। **ಅನಪ್ಪಕಾ**ತಿ ವಿಪುಲಾ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। **ಸರಣಂ ತಂ ಉಪೇಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧೇನೇವಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಂ ಸರಣಗಮನಂ, ತತ್ಥ ಪನ ನಿಚ್ಛಯಗಮನಮೇವ ಗತೋ, ಇದಾನಿ ವಾಚಾಯ ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನಂ ಕರೋತಿ। ಮಗ್ಗವಸೇನ ವಾ ಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನಸರಣತಂ ಅಚಲಸರಣತಂ ಪತ್ತೋ, ತಂ ಪರೇಸಂ ವಾಚಾಯ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪಣಿಪಾತಸರಣಗಮನಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಪಕತಿದಿಬ್ಬಪಞ್ಞಾಸಮನ್ತಬುದ್ಧಚಕ್ಖೂಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ। ತಂ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ - "ಸರಣಂ ತಂ ಉಪೇಮ ಚಕ್ಖುಮಾ"ತಿ। **"ಸತ್ಥಾ ನೋ ಹೋಹಿ ತುವಂ ಮಹಾಮುನೀ"**ತಿ ಇದಂ ಪನ ವಚನಂ ಸಿಸ್ಸಭಾವೂಪಗಮನೇನಾಪಿ ಸರಣಗಮನಂ ಪೂರೇತುಂ ಭಣತಿ, **ಗೋಪೀ ಚ ಅಹಞ್ಚ ಅಸ್ಸವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸುಗತೇ ಚರಾಮಸೇ**ತಿ ಇದಂ ಸಮಾದಾನವಸೇನ।

ತತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮೇಥುನವಿರತಿಮಗ್ಗಸಮಣಧಮ್ಮಸಾಸನಸದಾರಸನ್ತೋಸಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। "ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೩) ಹಿ ಮೇಥುನವಿರತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಇದಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಪಞ್ಚಸಿಖ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨೯) ಮಗ್ಗೋ। "ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೫) ಸಮಣಧಮ್ಮೋ। "ತಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೭೪) ಸಾಸನಂ।

> "ಮಯಞ್ಚ ಭರಿಯಾ ನಾತಿಕ್ಕಮಾಮ, ಅಮ್ಹೇ ಚ ಭರಿಯಾ ನಾತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ।
> ಅಞ್ಞತ್ರ ತಾಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಅಮ್ಹಂ ದಹರಾ ನ ಮೀಯರೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೯೭) -

ಏವಮಾದೀಸು ಸದಾರಸನ್ತೋಸೋ। ಇಧ ಪನ ಸಮಣಧಮ್ಮಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಉಪರಿಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಸುಗತೇ**ತಿ ಸುಗತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ। ಭಗವಾ ಹಿ ಅನ್ತದ್ವಯಮನುಪಗಮ್ಮ ಸುಟ್ಠು ಗತತ್ತಾ, ಸೋಭಣೇನ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಗಮನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ, ಸುನ್ದರಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಠಾನಂ ಗತತ್ತಾ ಸುಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಚೇತ್ಥ ಭುಮ್ಮವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಸುಗತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚರಾಮಸೇ**ತಿ ಚರಾಮ। ಯಞ್ಹಿ ತಂ ಸಕ್ಕತೇ ಚರಾಮಸೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಇಧ ಚರಾಮಸೇತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಪನ "ಸೇತಿ ನಿಪಾತೋ"ತಿ ಭಣನ್ತಿ। ತೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಆಯಾಚನತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಚರೇಮ ಸೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠಂ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ಯಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಧನಿಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಚರಣಾಪದೇಸೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಪಯೋಜನಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಜಾತೀಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಗೂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರಾ ಭವಾಮಸೇ"**ತಿ। **ಜಾತಿಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಂ** ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ

ಗಚ್ಛಾಮ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಅನ್ತಕರಾ**ತಿ ಅಭಾವಕರಾ। **ಭವಾಮಸೇ**ತಿ ಭವಾಮ, ಅಥ ವಾ ಅಹೋ ವತ ಮಯಂ ಭವೇಯ್ಯಾಮಾತಿ। "ಚರಾಮಸೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ವತ್ವಾಪಿ ಚ ಪುನ ಉಭೋಪಿ ಕಿರ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಪಬ್ಬಾಜೇಥ ನೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿಂಸೂತಿ।

೩೩. ಅಥ ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ ಏವಂ ತೇ ಉಭೋಪಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ - "ಇಮೇ ಮಮ ವಿಸಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಕಾಮಾ, ಹನ್ದ ನೇಸಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಘರಾವಾಸೇ ಗುಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ **"ನನ್ದತಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪುತ್ತಿಮಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ನನ್ದತೀ**ತಿ ತುಸ್ಸತಿ ಮೋದತಿ। **ಪುತ್ತೇಹೀ**ತಿ ಪುತ್ತೇಹಿಪಿ ಧೀತರೇಹಿಪಿ, ಸಹಯೋಗತ್ಥೇ, ಕರಣತ್ಥೇ ವಾ ಕರಣವಚನಂ, ಪುತ್ತೇಹಿ ಸಹ ನನ್ದತಿ, ಪುತ್ತೇಹಿ ಕರಣಭೂತೇಹಿ ನನ್ದತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪುತ್ತಿಮಾ**ತಿ ಪುತ್ತವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ। **ಇತೀ**ತಿ ಏವಮಾಹ। **ಮಾರೋ**ತಿ ವಸವತ್ತಿಭೂಮಿಯಂ ಅಞ್ಞತರೋ ದಾಮರಿಕದೇವಪುತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ಸಟ್ಠಾನಾತಿಕ್ಕಮಿತುಕಾಮಂ ಜನಂ ಯಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಂ ಮಾರೇತಿ। ಯಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಮರಣಂ ಇಚ್ಛತಿ। ತೇನ "ಮಾರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಾಪಿಮಾ**ತಿ ಲಾಮಕಪುಗ್ಗಲೋ, ಪಾಪಸಮಾಚಾರೋ ವಾ। ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾನಮೇತಂ ವಚನಂ, ಸಬ್ಬಗಾಥಾಸು ಚ ಈದಿಸಾನಿ। ಯಥಾ ಚ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪುತ್ತಿಮಾ, ಗೋಪಿಯೋ ಗೋಹಿ ತಥೇವ ನನ್ದತಿ। ಯಸ್ಸ ಗಾವೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋಪಿ ಗೋಪಿಯೋ, ಗೋಹಿ ಸಹ, ಗೋಹಿ ವಾ ಕರಣಭೂತೇಹಿ ತಥೇವ ನನ್ದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧಕಕಾರಣಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ, **"ಉಪಧೀ ಹಿ ನರಸ್ಸ ನನ್ದನಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಉಪಧೀ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪಧಯೋ - ಕಾಮೂಪಧಿ, ಖನ್ಧೂಪಧಿ, ಕಿಲೇಸೂಪಧಿ, ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೂಪಧೀತಿ। ಕಾಮಾ ಹಿ "ಯಂ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ಕಾಮಾನಂ ಅಸ್ಸಾದೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೬) ಏವಂ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಉಪಧೀಯತಿ ಏತ್ಥ ಸುಖನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನತ್ಥೇನ ಉಪಧೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಖನ್ಧಾಪಿ ಖನ್ಧಮೂಲಕದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ, ಕಿಲೇಸಾಪಿ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ, ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾಪಿ ಭವದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋತಿ। ಇಧ ಪನ ಕಾಮೂಪಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ದುವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಪಟಿಬದ್ಧೋ ಪಧಾನೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಪುತ್ತೇಹಿ ಗೋಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಕಾರಣಮಾಹ - "ಉಪಧೀ ಹಿ ನರಸ್ಸ ನನ್ದನಾ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಕಾಮೂಪಧೀ ನರಸ್ಸ ನನ್ದನಾ, ನನ್ದಯನ್ತಿ ನರಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇತಂ "ನನ್ದತಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪುತ್ತಿಮಾ, ಗೋಪಿಯೋ ಗೋಹಿ ತಥೇವ ನನ್ದತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಪುತ್ತಿಮಾ ಗೋಪಿಯೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಏತೇಹಿ, ನನ್ದ, ಮಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಹಿ ಏತೇ ಉಪಧಯೋ ನ ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತ್ವಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋಪಿ ದುಕ್ಖಿತೋವ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸಪಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧಕಕಾರಣಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ **"ನ ಹಿ ಸೋ ನನ್ದತಿ, ಯೋ ನಿರೂಪಧೀ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸೇತೇ ಉಪಧಯೋ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಪಿಯೇಹಿ ಞಾತೀಹಿ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ನಿಬ್ಭೋಗೂಪಕರಣೋ ನ ನನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಇಮೇ ಉಪಧಯೋ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ದುಕ್ಖಿತೋವ ಭವಿಸ್ಸಸೀತಿ।

೩೪. ಅಥ ಭಗವಾ "ಮಾರೋ ಅಯಂ ಪಾಪಿಮಾ ಇಮೇಸಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯ ಆಗತೋ"ತಿ ವಿದಿತ್ವಾ ಫಲೇನ ಫಲಂ ಪಾತೇನ್ತೋ ವಿಯ ತಾಯೇವ ಮಾರೇನಾಭತಾಯ ಉಪಮಾಯ ಮಾರವಾದಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ತಮೇವ ಗಾಥಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ "ಉಪಧಿ ಸೋಕವತ್ಥೂ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸೋಚತಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪುತ್ತಿಮಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಂ ಪದತ್ಥತೋ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಮಾ, ಪಾಪಿಮ, ಏವಂ ಅವಚ "ನನ್ದತಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪುತ್ತಿಮಾ"ತಿ। ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಹಿ ಪಿಯೇಹಿ, ಮನಾಪೇಹಿ ನಾನಾಭಾವೋ ವಿನಾಭಾವೋ, ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯೋ ಅಯಂ ವಿಧಿ, ತೇಸಞ್ಚ ಪಿಯಮನಾಪಾನಂ ಪುತ್ತದಾರಾನಂ ಗವಾಸ್ಸವಳವಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದೀನಂ ವಿನಾಭಾವೇನ ಅಧಿಮತ್ತಸೋಕಸಲ್ಲಸಮಪ್ಪಿತಹದಯಾ ಸತ್ತಾ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾ, ಮರಣಮ್ಪಿ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಮರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಗಣ್ಹ - **ಸೋಚತಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪುತ್ತಿಮಾ**। ಯಥಾ ಚ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪುತ್ತಿಮಾ, **ಗೋಪಿಯೋ ಗೋಹಿ ತಥೇವ ಸೋಚತೀ**ತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ಉಪಧೀ ಹಿ ನರಸ್ಸ ಸೋಚನಾ**। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಉಪಧೀ ಹಿ

ನರಸ್ಸ ಸೋಚನಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವ **“ನ ಹಿ ಸೋ ಸೋಚತಿ, ಯೋ ನಿರೂಪಧಿ”**। ಯೋ ಉಪಧೀಸು ಸಙ್ಗಪ್ಪಹಾನೇನ ನಿರುಪಧಿ ಹೋತಿ, ಸೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚೀವರೇನ, ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ, ಯೇನ ಯೇನೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ ...ಪೇ॰... ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಸೋಕಸಮುಗ್ಘಾತಾ “ನ ಹಿ ಸೋ ಸೋಚತಿ, ಯೋ ನಿರುಪಧೀ”ತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ಯೋಸಾಪೇಸಿ। ಅಥ ವಾ ಯೋ ನಿರುಪಧಿ, ಯೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ಸೋ ನ ಸೋಚತಿ। ಯಾವದೇವ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾ ಸನ್ತಿ, ತಾವದೇವ ಸಬ್ಬೇ ಉಪಧಯೋ ಸೋಕಪ್ಫಲಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಾ ಪನ ನತ್ಥಿ ಸೋಕೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸನಂ ಯೋಸಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಧನಿಯೋ ಚ ಗೋಪೀ ಚ ಉಭೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಭಗವಾ ಆಕಾಸೇನೇವ ಜೇತವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಂಸು। ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಚ ನೇಸಂ ಗೋಪಾಲಕಾ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಸುಂ। ಸೋ ಅಜ್ಜಾಪಿ ಗೋಪಾಲಕವಿಹಾರೋತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಧನಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸೂತಿ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಸಬ್ಬಸುತ್ತಾನಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ - ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯತೋ, ಪರಜ್ಝಾಸಯತೋ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿತೋ, ಪುಚ್ಛಾವಸಿತೋ ಚಾತಿ। ದ್ವಯತಾನುಪಸ್ಸನಾದೀನಞ್ಹಿ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ಮೇತ್ತಸುತ್ತಾದೀನಂ ಪರಜ್ಝಾಸಯತೋ, ಉರಗಸುತ್ತಾದೀನಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿತೋ, ಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತಾದೀನಂ ಪುಚ್ಛಾವಸಿತೋ। ತತ್ಥ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತಸ್ಸ ಅವಿಸೇಸೇನ ಪುಚ್ಛಾವಸಿತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ವಿಸೇಸೇನ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಕಾಚಿ ಗಾಥಾ ತೇನ ತೇನ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪುಟ್ಠೇನ ವುತ್ತಾ, ಕಾಚಿ ಅಪುಟ್ಠೇನ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗನಯಾನುರೂಪಂ ಉದಾನಂಯೇವ ಉದಾನೇನ್ತೇನ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಯಚಿ ಗಾಥಾಯ ಪುಚ್ಛಾವಸಿತೋ, ಕಾಯಚಿ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಯಾ ಅಯಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ಪುಚ್ಛಾವಸಿತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಾ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ರಹೋಗತಸ್ಸ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ - “ಬುದ್ಧಾನಂ ಪತ್ಥನಾ ಚ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಚ ದಿಸ್ಸತಿ; ತಥಾ ಸಾವಕಾನಂ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ; ಯಂನೂನಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। ಸೋ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಥಾಕ್ಕಮೇನ ಏತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಯೋಗಾವಚರಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ -

“ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಆನನ್ದ, ಆನಿಸಂಸಾ ಪುಬ್ಬಯೋಗಾವಚರೇ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತಿ। ನೋ ಚೇ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತಿ, ಅಥ ಮರಣಕಾಲೇ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತಿ। ನೋ ಚೇ ಮರಣಕಾಲೇ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತಿ, ಅಥ ದೇವಪುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತಿ, ಅಥ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೇ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಕಾಲೇ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹೋತೀ”ತಿ -

ಏವಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ಆಹ -

> “ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ನಾಮ, ಆನನ್ದ, ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪುಬ್ಬಯೋಗಾವಚರಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪತ್ಥನಾ ಚ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಚ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ”ತಿ।

ಸೋ ಆಹ - “ಬುದ್ಧಾನಂ, ಭನ್ತೇ, ಪತ್ಥನಾ ಕೀವ ಚಿರಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ? ಬುದ್ಧಾನಂ, ಆನನ್ದ, ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ, ಮಜ್ಝಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅಟ್ಠ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ, ಉಪರಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸೋಳಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ। ಏತೇ ಚ ಭೇದಾ ಪಞ್ಞಾಧಿಕಸದ್ಧಾಧಿಕವೀರಿಯಾಧಿಕವಸೇನ ಞಾತಬ್ಬಾ। ಪಞ್ಞಾಧಿಕಾನಞ್ಹಿ ಸದ್ಧಾ ಮನ್ದಾ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾ ತಿಕ್ಖಾ। ಸದ್ಧಾಧಿಕಾನಂ ಪಞ್ಞಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಹೋತಿ, ಸದ್ಧಾ ಬಲವಾ। ವೀರಿಯಾಧಿಕಾನಂ ಸದ್ಧಾಪಞ್ಞಾ ಮನ್ದಾ, ವೀರಿಯಂ ಬಲವನ್ತಿ। ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ವೇಸ್ಸನ್ತರದಾನಸದಿಸಂ ದಾನಂ ದೇನ್ತೋಪಿ ತದನುರೂಪಸೀಲಾದಿಸಬ್ಬಪಾರಮಿಧಮ್ಮೇ ಆಚಿನನ್ತೋಪಿ ಅನ್ತರಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಞಾಣಂ ಗಬ್ಭಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವೇಪುಲ್ಲಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಪರಿಪಾಕಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಯಥಾ ನಾಮ ತಿಮಾಸಚತುಮಾಸಪಞ್ಚಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನಕಂ ಸಸ್ಸಂ ತಂ ತಂ ಕಾಲಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಕೇಳಾಯನ್ತೋಪಿ ಉದಕೇನ ಸಿಞ್ಚನ್ತೋಪಿ ಅನ್ತರಾ ಪಕ್ಖೇನ ವಾ ಮಾಸೇನ ವಾ ನಿಪ್ಫಾದೇಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಸ್ಸಂ ಗಬ್ಭಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವೇಪುಲ್ಲಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಪರಿಪಾಕಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಏವಮೇವಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ...ಪೇ॰... ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತಮೇವ ಕಾಲಂ ಪಾರಮಿಪೂರಣಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಞಾಣಪರಿಪಾಕತ್ಥಾಯ। ಏತ್ತಕೇನಪಿ ಚ ಕಾಲೇನ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥಯತೋ ಅಭಿನೀಹಾರಕರಣೇ ಅಟ್ಠ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಞ್ಹಿ -

> “ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಹೇತು ಸತ್ಥಾರದಸ್ಸನಂ।
> ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರೋ ಚ ಛನ್ದತಾ।
> ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನಾ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಸಮಿಜ್ಝತೀ”ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೯)।

ಅಭಿನೀಹಾರೋತಿ ಚ ಮೂಲಪಣಿಧಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತತ್ಥ **ಮನುಸ್ಸತ್ತ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿ। ಅಞ್ಞತ್ರ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯಾ ಅವಸೇಸಜಾತೀಸು ದೇವಜಾತಿಯಮ್ಪಿ ಠಿತಸ್ಸ ಪಣಿಧಿ ನ ಇಜ್ಝತಿ। ಏತ್ಥ ಠಿತೇನ ಪನ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇನ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂಯೇವ ಪತ್ಥೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಪಣಿಧಿ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। **ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತೀ**ತಿ ಪುರಿಸಭಾವೋ। ಮಾತುಗಾಮನಪುಂಸಕಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾನಞ್ಹಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಪಣಿಧಿ ನ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। ತತ್ಥ ಠಿತೇನ ಪನ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇನ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ಪುರಿಸಭಾವೋಯೇವ ಪತ್ಥೇತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಪಣಿಧಿ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। **ಹೇತೂ**ತಿ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿ। ಯೋ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಾಯಮನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನೋ ಇತರಸ್ಸ, ಯಥಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ । **ಸತ್ಥಾರದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮುಖಾದಸ್ಸನಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಇಜ್ಝತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ; ಯಥಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ದಿಸ್ವಾ ಪಣಿಧೇಸಿ। **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ**ತಿ ಅನಗಾರಿಯಭಾವೋ। ಸೋ ಚ ಖೋ ಸಾಸನೇ ವಾ ಕಮ್ಮವಾದಿಕಿರಿಯವಾದಿತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಕನಿಕಾಯೇ ವಾ ವಟ್ಟತಿ ಯಥಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ಸುಮೇಧೋ ನಾಮ ತಾಪಸೋ ಹುತ್ವಾ ಪಣಿಧೇಸಿ। **ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತೀ**ತಿ ಝಾನಾದಿಗುಣಪಟಿಲಾಭೋ। ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಇಜ್ಝತಿ, ನೋ ಇತರಸ್ಸ; ಯಥಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞೋ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೀ ಚ ಹುತ್ವಾ ಪಣಿಧೇಸಿ। **ಅಧಿಕಾರೋ**ತಿ ಅಧಿಕಕಾರೋ, ಪರಿಚ್ಚಾಗೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಜೀವಿತಾದಿಪರಿಚ್ಚಾಗಞ್ಹಿ ಕತ್ವಾ ಪಣಿದಹತೋಯೇವ ಇಜ್ಝತಿ, ನೋ ಇತರಸ್ಸ; ಯಥಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ -

> “ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾನ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ, ಸಹ ಸಿಸ್ಸೇಹಿ ಗಚ್ಛತು।
> ಮಾ ನಂ ಕಲಲೇ ಅಕ್ಕಮಿತ್ಥ, ಹಿತಾಯ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೩) -

ಏವಂ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಪಣಿಧೇಸಿ। **ಛನ್ದತಾ**ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾ। ಸಾ ಯಸ್ಸ ಬಲವತೀ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಇಜ್ಝತಿ। ಸಾ ಚ, ಸಚೇ ಕೋಚಿ ವದೇಯ್ಯ “ಕೋ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಕಪ್ಪೇ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಇಚ್ಛತೀ”ತಿ, ತಂ ಸುತ್ವಾ

ಯೋ “ಅಹ”ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ಉಸ್ಸಹತಿ, ತಸ್ಸ ಬಲವತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಯದಿ ಕೋಚಿ ವದೇಯ್ಯ “ಕೋ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ ವೀತಚ್ಚಿಕಾನಂ ಅಙ್ಗಾರಾನಂ ಪೂರಂ ಅಕ್ಕಮನ್ತೋ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಕೋ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ ಸತ್ತಿಸೂಲೇಹಿ ಆಕಿಣ್ಣಂ ಅಕ್ಕಮನ್ತೋ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಕೋ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ ಸಮತಿತ್ತಿಕಂ ಉದಕಪುಣ್ಣಂ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಕೋ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ ನಿರನ್ತರಂ ವೇಳುಗುಮ್ಬಸಞ್ಛನ್ನಂ ಮದ್ದನ್ತೋ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಇಚ್ಛತೀ”ತಿ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಯೋ “ಅಹ”ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ಉಸ್ಸಹತಿ, ತಸ್ಸ ಬಲವತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏವರೂಪೇನ ಚ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಪಣಿಧೇಸೀತಿ।

ಏವಂ ಸಮಿದ್ಧಾಭಿನೀಹಾರೋ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಇಮಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಅಭಬ್ಬಟ್ಠಾನಾನಿ ನ ಉಪೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ತತೋ ಪಭುತಿ ನ ಜಚ್ಚನ್ಧೋ ಹೋತಿ, ನ ಜಚ್ಚಬಧಿರೋ, ನ ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ, ನ ಏಳಮೂಗೋ, ನ ಪೀಠಸಪ್ಪೀ, ನ ಮಿಲಕ್ಖೂಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ದಾಸಿಕುಚ್ಛಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ನ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ, ನಾಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಂ ಪರಿವತ್ತತಿ, ನ ಪಞ್ಚಾನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋತಿ, ನ ಕುಟ್ಠೀ ಹೋತಿ, ನ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ವಟ್ಟಕತೋ ಪಚ್ಛಿಮತ್ತಭಾವೋ ಹೋತಿ, ನ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಿಕನಿಜ್ಝಾಮತಣ್ಹಿಕಪೇತೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಕಾಲಕಞ್ಜಿಕಾಸುರೇಸು, ನ ಅವೀಚಿನಿರಯೇ, ನ ಲೋಕನ್ತರಿಕೇಸು, ಕಾಮಾವಚರೇಸು ನ ಮಾರೋ ಹೋತಿ, ರೂಪಾವಚರೇಸು ನ ಅಸಞ್ಞೀಭವೇ, ನ ಸುದ್ಧಾವಾಸಭವೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅರೂಪಭವೇಸು, ನ ಅಞ್ಞಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಸಙ್ಕಮತಿ।

ಯಾ ಚಿಮಾ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಉಮ್ಮಙ್ಗೋ ಅವತ್ಥಾನಂ ಹಿತಚರಿಯಾ ಚಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಬುದ್ಧಭೂಮಿಯೋ, ತಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ -

> “ಉಸ್ಸಾಹೋ ವೀರಿಯಂ ವುತ್ತಂ, ಉಮ್ಮಙ್ಗೋ ಪಞ್ಞಾ ಪವುಚ್ಚತಿ।
> ಅವತ್ಥಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಹಿತಚರಿಯಾ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾ”ತಿ॥ -

ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯೇ ಚಾಪಿ ಇಮೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಜ್ಝಾಸಯೋ, ಪವಿವೇಕಜ್ಝಾಸಯೋ, ಅಲೋಭಜ್ಝಾಸಯೋ, ಅದೋಸಜ್ಝಾಸಯೋ, ಅಮೋಹಜ್ಝಾಸಯೋ, ನಿಸ್ಸರಣಜ್ಝಾಸಯೋತಿ ಛ ಅಜ್ಝಾಸಯಾ ಬೋಧಿಪರಿಪಾಕಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಜ್ಝಾಸಯಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಕಾಮೇ ದೋಸದಸ್ಸಾವಿನೋ, ಪವಿವೇಕಜ್ಝಾಸಯಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ದೋಸದಸ್ಸಾವಿನೋ, ಅಲೋಭಜ್ಝಾಸಯಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಲೋಭೇ ದೋಸದಸ್ಸಾವಿನೋ, ಅದೋಸಜ್ಝಾಸಯಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ದೋಸೇ ದೋಸದಸ್ಸಾವಿನೋ, ಅಮೋಹಜ್ಝಾಸಯಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಮೋಹೇ ದೋಸದಸ್ಸಾವಿನೋ, ನಿಸ್ಸರಣಜ್ಝಾಸಯಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಭವೇಸು ದೋಸದಸ್ಸಾವಿನೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ।

ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಕೀವ ಚಿರಂ ಪತ್ಥನಾ ವಟ್ಟತೀತಿ? ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ। ತತೋ ಓರಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಕೇನಾಪಿ ಚ ಕಾಲೇನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥಯತೋ ಅಭಿನೀಹಾರಕರಣೇ ಪಞ್ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ -

> ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ, ವಿಗತಾಸವದಸ್ಸನಂ।
> ಅಧಿಕಾರೋ ಛನ್ದತಾ ಏತೇ, ಅಭಿನೀಹಾರಕಾರಣಾ॥

ತತ್ಥ **ವಿಗತಾಸವದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಥ ಸಾವಕಾನಂ ಪತ್ಥನಾ ಕಿತ್ತಕಂ ವಟ್ಟತೀತಿ? ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ, ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ, ತಥಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಸ್ಸ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಚಾತಿ। ತತೋ ಓರಂ ನ

ಸಕ್ಕಾ। ವುತ್ತನಯಮೇವೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅಧಿಕಾರೋ ಛನ್ದತಾತಿ ದ್ವಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನೋಯೇವ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಇಮಾಯ ಪತ್ಥನಾಯ ಇಮಿನಾ ಚ ಅಭಿನೀಹಾರೇನ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ಕಾಲಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಾ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕುಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ, ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಪನ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇಸ್ವೇವ ಬುದ್ಧಾ ಇವ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾ ಸಂವಟ್ಟಮಾನೇ ಕಪ್ಪೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿವಟ್ಟಮಾನೇ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಬುದ್ಧೇ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾಲೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಸಯಞ್ಚ ಬುಜ್ಝನ್ತಿ, ಪರೇ ಚ ಬೋಧೇನ್ತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಸಯಮೇವ ಬುಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಪರೇ ಬೋಧೇನ್ತಿ। ಅತ್ಥರಸಮೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಧಮ್ಮರಸಂ। ನ ಹಿ ತೇ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ದೇಸೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಮೂಗೇನ ದಿಟ್ಠಸುಪಿನೋ ವಿಯ ವನಚರಕೇನ ನಗರೇ ಸಾಯಿತಬ್ಯಞ್ಜನರಸೋ ವಿಯ ಚ ನೇಸಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ। ಸಬ್ಬಂ ಇದ್ಧಿಸಮಾಪತ್ತಿಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪಭೇದಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಾಯ ಬುದ್ಧಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಾವಕಾನಂ ಉಪರಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ''ಚಿತ್ತಸಲ್ಲೇಖೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ವೋಸಾನಂ ನಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಉದ್ದೇಸೇನ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತಿ, 'ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ'ತಿ ವಚನಮತ್ತೇನ ವಾ। ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತಾ ಚ ಗನ್ಧಮಾದನೇ ಮಞ್ಜೂಸಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ರತನಮಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಕರೋನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಪತ್ಥನಞ್ಚ ಅಭಿನೀಹಾರಞ್ಚ ಕಥೇತ್ವಾ, ಇದಾನಿ ಇಮಾಯ ಪತ್ಥನಾಯ ಇಮಿನಾ ಚ ಅಭಿನೀಹಾರೇನ ಸಮುದಾಗತೇ ತೇ ತೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಕಥೇತುಂ **''ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡ''**ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಇಮಂ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಅವಿಸೇಸೇನ ಪುಚ್ಛಾವಸಿತೋ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ।

೩೫. ಇದಾನಿ ವಿಸೇಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಇಮಿಸ್ಸಾ ತಾವ ಗಾಥಾಯ ಏವಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಅಯಂ ಕಿರ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಭೂಮಿಂ ಓಗಾಹನ್ತೋ ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿ। ಏತಂ ಕಿರ ವತ್ತಂ ಅಪರಿಪೂರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣನ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಿಂ ಪನೇತಂ **ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ** ನಾಮ? ಹರಣಪಚ್ಚಾಹರಣನ್ತಿ। ತಂ ಯಥಾ ವಿಭೂತಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಕಥೇಸ್ಸಾಮ।

ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಹರತಿ, ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ; ಏಕಚ್ಚೋ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ನ ಹರತಿ; ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ನೇವ ಹರತಿ, ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ; ಏಕಚ್ಚೋ ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಗೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಬೋಧಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ, ಬೋಧಿರುಕ್ಖೇ ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ, ಪಾನೀಯಘಟಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಾನೀಯಮಾಳೇ ಠಪೇತ್ವಾ, ಆಚರಿಯವತ್ತಂ ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ, ದ್ವೇಅಸೀತಿ ಖುದ್ದಕವತ್ತಾನಿ ಚುದ್ದಸ ಮಹಾವತ್ತಾನಿ ಚ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ, ಸೋ ಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ, ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಯಾವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾ ತಾವ ವಿವಿತ್ತಾಸನೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ, ವೇಲಂ ಞತ್ವಾ, ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ, ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಖನ್ಧೇ ಕರಿತ್ವಾ, ಪತ್ತಂ ಅಂಸೇ ಆಲಗ್ಗೇತ್ವಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಪತ್ವಾ, ಚೇತಿಯಞ್ಚ ಬೋಧಿಞ್ಚ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಗಾಮಸಮೀಪೇ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ, ಪತ್ತಮಾದಾಯ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಏವಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಚ ಲಾಭೀ ಭಿಕ್ಖು ಪುಞ್ಞವಾ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಸಕ್ಕತಗರುಕತೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಕುಲೇ ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನಸಾಲಾಯಂ ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ತಂ ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಯಮಾನೋ ತೇಸಂ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಚ ತಂ ಮನಸಿಕಾರಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ವಿಹಾರಂ ಆಗತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಕಥೇತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಭಣತಿ, ತಂ ತಂ ಬ್ಯಾಪಾರಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಮ್ಪಿ ಪುರಿಮಯಾಮಮ್ಪಿ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಮ್ಪಿ ಏವಂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಪಞ್ಚಿತ್ವಾ ಕಾಯದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಭಿಭೂತೋ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇಪಿ ಸಯತಿ, ನೇವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಹರತಿ, ನ ಪಚ್ಚಾಹರತೀತಿ**।

ಯೋ ಪನ ಬ್ಯಾಧಿಬಹುಲೋ ಹೋತಿ, ಭುತ್ತಾಹಾರೋ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ನ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಮತಿ, ಪಗೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಂ ವತ್ತಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಯಾಗುಂ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಾ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ। ತತ್ಥ ಯಾಗುಂ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಾ ಭತ್ತಂ ವಾ ಲದ್ಧಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ, ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ, ವಿಸೇಸಂ ಪತ್ವಾ ವಾ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ವಾ, ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ, ತೇನೇವ ಮನಸಿಕಾರೇನ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ನ ಹರತೀ**ತಿ। ಏದಿಸಾ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ। ಸೀಹಳದೀಪೇಯೇವ ತೇಸು ತೇಸು ಗಾಮೇಸು ಆಸನಸಾಲಾಯ ನ ತಂ ಆಸನಂ ಅತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ನತ್ಥೀತಿ।

ಯೋ ಪನ ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಹೋತಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ, ಸಬ್ಬವತ್ತಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಿಧಚೇತೋಖಿಲವಿನಿಬನ್ಧನಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಮನನುಯುತ್ತೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಪಪಞ್ಚೇನ ಪಪಞ್ಚಿತೋ ತುಚ್ಛಕೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ನೇವ ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತೀ**ತಿ।

ಯೋ ಪನ ಪಗೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬವತ್ತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತ್ವಾ ಯಾವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾ, ತಾವ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ದುವಿಧಂ - ಸಬ್ಬತ್ಥಕಂ, ಪಾರಿಹಾರಿಯಞ್ಚ। ಸಬ್ಬತ್ಥಕಂ ನಾಮ ಮೇತ್ತಾ ಚ ಮರಣಸ್ಸತಿ ಚ। ತಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತೋ "**ಸಬ್ಬತ್ಥಕ**"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಮೇತ್ತಾ ನಾಮ ಆವಾಸಾದೀಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಆವಾಸೇಸು ಹಿ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೀ ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ, ತೇನ ಫಾಸು ಅಸಙ್ಘಟ್ಟೋ ವಿಹರತಿ। ದೇವತಾಸು ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೀ ದೇವತಾಹಿ ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತೋ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ। ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀಸು ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೀ, ತೇಹಿ ಮಮಾಯಿತೋ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ। ಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸು ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೀ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾದೀಸು ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸಕ್ಕತಗರುಕತೋ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ। ಮರಣಸ್ಸತಿಭಾವನಾಯ ಜೀವಿತನಿಕನ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರತಿ।

ಯಂ ಪನ ಸದಾ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬಂ ಚರಿತಾನುಕೂಲೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ದಸಾಸುಭಕಸಿಣಾನುಸ್ಸತೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ, ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಮೇವ ವಾ, ತಂ ಸದಾ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬತೋ, ರಕ್ಖಿತಬ್ಬತೋ, ಭಾವೇತಬ್ಬತೋ ಚ **ಪಾರಿಹಾರಿಯ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿಪಿ ತದೇವ। ತತ್ಥ ಯಂ ಪಠಮಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪಾರಿಹಾರಿಯಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತಂ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮ।

ಅಯಞ್ಹಿ ಯಥಾಠಿತಂ ಯಥಾಪಣಿಹಿತಂ ಕಾಯಂ ಧಾತುಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ - ಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸರೀರೇ ವೀಸತಿಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಕಕ್ಖಳಂ ಖರಗತಂ, ಸಾ ಪಥವೀಧಾತು। ಯಂ ದ್ವಾದಸಸು ಆಬನ್ಧನಕಿಚ್ಚಕರಂ ಸ್ನೇಹಗತಂ, ಸಾ ಆಪೋಧಾತು। ಯಂ ಚತೂಸು ಪರಿಪಾಚನಕರಂ ಉಸುಮಗತಂ, ಸಾ ತೇಜೋಧಾತು। ಯಂ ಪನ ಛಸು ವಿತ್ಥಮ್ಭನಕರಂ ವಾಯೋಗತಂ, ಸಾ ವಾಯೋಧಾತು। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠಂ ಛಿದ್ದಂ ವಿವರಂ, ಸಾ ಆಕಾಸಧಾತು। ತಂವಿಜಾನನಕಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಕೇವಲಂ ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರಪುಞ್ಜೋವ ಅಯನ್ತಿ।

ಏವಂ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ, ಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ, ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ಯಥಾ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನಾ ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು "ಅತ್ತಾ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಅತ್ತನಾ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ"ತಿ ವಾ, "ಅಹಂ ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮಿ, ಮಯಾ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ"ತಿ ವಾ ಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತಿ, ತಥಾ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತೋ "ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಸನ್ಧಾರಣವಾಯೋಧಾತು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಾ ಇಮಂ ಪಥವೀಧಾತ್ವಾದಿಸನ್ನಿವೇಸಭೂತಂ ಕಾಯಸಮ್ಮತಂ ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಘಾಟಂ ವಿಪ್ಫರತಿ, ತತೋ ಚಿತ್ತಕಿರಿಯಾವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರವಸೇನ ಅಯಂ ಕಾಯಸಮ್ಮತೋ ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಘಾಟೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಅಭಿಕ್ಕಮತೋ

ಏಕೇಕಪಾದುದ್ಧಾರಣೇ ಚತೂಸು ಧಾತೂಸು ವಾಯೋಧಾತುಅನುಗತಾ ತೇಜೋಧಾತು ಅಧಿಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಮನ್ದಾ ಇತರಾ। ಅತಿಹರಣವೀತಿಹರಣಾಪಹರಣೇಸು ಪನ ತೇಜೋಧಾತುಅನುಗತಾ ವಾಯೋಧಾತು ಅಧಿಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಮನ್ದಾ ಇತರಾ। ಓರೋಹಣೇ ಪನ ಪಥವೀಧಾತುಅನುಗತಾ ಆಪೋಧಾತು ಅಧಿಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಮನ್ದಾ ಇತರಾ। ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನಸಮುಪ್ಪೀಳನೇಸು ಆಪೋಧಾತುಅನುಗತಾ ಪಥವೀಧಾತು ಅಧಿಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಮನ್ದಾ ಇತರಾ। ಇಚ್ಚೇತಾ ಧಾತುಯೋ ತೇನ ತೇನ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪಾದಕಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ । ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಕಸ್ಸ ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಅಭಿಕ್ಕಮನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಪಾದುದ್ಧಾರಣಾದಿಪ್ಪಕಾರೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಕಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಧಾತುಯೋ, ತದವಿನಿಬ್ಭುತ್ತಾ ಚ ಸೇಸಾ ರೂಪಧಮ್ಮಾ, ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚ ಸೇಸಾ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾತಿ ಏತೇ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ। ತತೋ ಪರಂ ಅತಿಹರಣವೀತಿಹರಣಾದೀಸು ಅಞ್ಞಂ ಪಕಾರಂ ನ ಸಮ್ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚಾ। ಯಞ್ಚ ಅನಿಚ್ಚಂ, ತಂ ದುಕ್ಖಂ। ಯಂ ದುಕ್ಖಂ, ತದನತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋವ ಗಚ್ಛತಿ। ಅತ್ಥಕಾಮಾ ಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ದಸಪಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಸಟ್ಠಿಪಿ ಸತ್ತತಿಪಿ ಸತಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ವಸನ್ತಾ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ – "ಆವುಸೋ, ತುಮ್ಹೇ ನ ಇಣಟ್ಟಾ, ನ ಭಯಟ್ಟಾ, ನ ಜೀವಿಕಾಪಕತಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ; ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಗಮನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಗಮನೇಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಥ, ಠಾನೇ ನಿಸಜ್ಜಾಯ, ಸಯನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಗಮನೇಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ। ತೇ ಏವಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅಡ್ಢಉಸಭಉಸಭಅಡ್ಢಗಾವುತಗಾವುತನ್ತರೇಸು ಪಾಸಾಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಚೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಗಮನೇ ಕಿಲೇಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥೇವ ನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ। ಸೋ – "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ತುಯ್ಹಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಿತಕ್ಕಂ ಜಾನಾತಿ, ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ತೇ ಏತ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಚೋದೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನಿಸೀದತೀತಿ ಸೋಯೇವ ನಯೋ। ಅರಿಯಭೂಮಿ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ ತಂ ಕಿಲೇಸಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋವ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರತಿ। ಉದ್ಧರತಿ ಚೇ, ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪ್ಪದೇಸಂಯೇವ ಏತಿ ಸೀಹಳದೀಪೇ **ಆಲಿನ್ದಕವಾಸೀ ಮಹಾಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರೋ** ವಿಯ ।

ಸೋ ಕಿರ ಏಕೂನವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಏವ ವಿಹಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಸುದಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಕಸನ್ತಾ ಚ ವಪನ್ತಾ ಚ ಮದ್ದನ್ತಾ ಚ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ಥೇರಂ ತಥಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ – "ಅಯಂ ಥೇರೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹೋ, ಉದಾಹು ಕಿಞ್ಚಿ ಪಮುಟ್ಠೋ"ತಿ ಸಮುಲ್ಲಪನ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವೀಸತಿವಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತದಿವಸೇ ಚಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಂ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ದೀಪಂ ಉಜ್ಜಾಲೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಸಕ್ಕೋ ಚ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸಹಮ್ಪತಿ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮಂಸು। ತಞ್ಚ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ ವನವಾಸೀ ಮಹಾತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ತಂ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪುಚ್ಛಿ "ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಓಭಾಸೋ ಅಹೋಸಿ, ಕಿಂ ಸೋ ಓಭಾಸೋ"ತಿ? ಥೇರೋ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಓಭಾಸೋ ನಾಮ ದೀಪೋಭಾಸೋಪಿ ಹೋತಿ, ಮಣಿಓಭಾಸೋಪೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಆಹ। ಸೋ "ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಥ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ನಿಬದ್ಧೋ "ಆಮಾ"ತಿ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ।

ಕಾಳವಲ್ಲಿಮಣ್ಡಪವಾಸೀ ಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಚ। ಸೋಪಿ ಕಿರ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ "ಪಠಮಂ ತಾವ ಭಗವತೋ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪೂಜೇಮೀ"ತಿ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಠಾನಚಙ್ಕಮಮೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಪುನ ಸೋಳಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಏವಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಉದ್ಧಟೇ ಪನ ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತೋ ಗಾಮಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಗಾವೀ ನು ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನೂ"ತಿ ಆಸಙ್ಕನೀಯಪ್ಪದೇಸೇ ಠತ್ವಾ, ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಗಾಮದ್ವಾರಂ ಪತ್ವಾ, ಕಚ್ಛಕನ್ತರತೋ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಗಣ್ಡೂಸಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಮಂ

ಪವಿಸತಿ “ಭಿಕ್ಖಂ ದಾತುಂ ವಾ ವನ್ದಿತುಂ ವಾ ಉಪಗತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ‘ದೀಘಾಯುಕಾ ಹೋಥಾ’ತಿ ವಚನಮತ್ತೇನಪಿ ಮಾ ಮೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಕ್ಖೇಪೋ ಅಹೋಸೀ”ತಿ ಸಚೇ ಪನ “ಅಜ್ಜ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಂ ಸತ್ತಮೀ, ಉದಾಹು ಅಟ್ಠಮೀ”ತಿ ದಿವಸಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಉದಕಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಿ। ಸಚೇ ದಿವಸಪುಚ್ಛಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಕ್ಖಮನವೇಲಾಯಂ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾವ ಯಾತಿ।

ಸೀಹಳದೀಪೇಯೇವ **ಕಲಮ್ಬತಿತ್ಥವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸೂಪಗತಾ ಪಞ್ಞಾಸಭಿಕ್ಖೂ** ವಿಯ ಚ। ತೇ ಕಿರ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಅಕಂಸು - “ಅರಹತ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಾಲಪಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। ಗಾಮಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕತ್ವಾ ಪವಿಸಿಂಸು, ದಿವಸೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಉದಕಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸುಂ, ಅಪುಚ್ಛಿತೇ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಆಗಮಂಸು। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಟ್ಠುಭನಟ್ಠಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಜಾನಿಂಸು “ಅಜ್ಜ ಏಕೋ ಆಗತೋ, ಅಜ್ಜ ದ್ವೇ”ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಚಿನ್ತೇಸುಂ “ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತೇ ಅಮ್ಹೇಹೇವ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಸಲ್ಲಪನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಪಿ? ಯದಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಪಿ ನ ಸಲ್ಲಪನ್ತಿ, ಅದ್ಧಾ ವಿವಾದಜಾತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಹನ್ದ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಖಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಸಬ್ಬೇ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಂಸು। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಸಭಿಕ್ಖೂಸು ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತೇಸು ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕೋಕಾಸೇ ನಾದ್ದಸಂಸು। ತತೋ ಯೋ ತೇಸು ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ, ಸೋ ಏವಮಾಹ - “ನ, ಭೋ, ಕಲಹಕಾರಕಾನಂ ವಸನೋಕಾಸೋ ಈದಿಸೋ ಹೋತಿ, ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ, ಸುನಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಯೋ, ಸೂಪಟ್ಠಪಿತಂ ಪಾನೀಯಪರಿಭೋಜನೀಯ”ನ್ತಿ। ತೇ ತತೋವ ನಿವತ್ತಾ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನ್ತೋತೇಮಾಸೇಯೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸುಂ।

ಏವಂ ಕಾಳವಲ್ಲಿಮಣ್ಡಪವಾಸೀ ಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಕಲಮ್ಬತಿತ್ಥವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸೂಪಗತಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ಗಾಮಸಮೀಪಂ ಪತ್ವಾ, ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕತ್ವಾ, ವೀಥಿಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ, ಯತ್ಥ ಸುರಾಸೋಣ್ಡಧುತ್ತಾದಯೋ ಕಲಹಕಾರಕಾ ಚಣ್ಡಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಂ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ಥ ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ ನ ತುರಿತತುರಿತೋ ವಿಯ ಜವೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ಜವನಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಧುತಙ್ಗಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ವಿಸಮಭೂಮಿಭಾಗಪ್ಪತ್ತಂ ಪನ ಉದಕಭರಿತಸಕಟಮಿವ ನಿಚ್ಚಲೋವ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಅನುಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಚ ದಾತುಕಾಮಂ ಅದಾತುಕಾಮಂ ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ತದನುರೂಪಂ ಕಾಲಂ ಆಗಮೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಪತಿರೂಪೇ ಓಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ, ಅಕ್ಖಬ್ಭಞ್ಜನವಣಾಲೇಪನಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಾವಸೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ನೇವ ದವಾಯ ನ ಮದಾಯ…ಪೇ॰… ಭುತ್ತಾವೀ ಚ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ, ಮುಹುತ್ತಂ ಭತ್ತಕಿಲಮಥಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ, ಯಥಾ ಪುರೇ ಭತ್ತಂ, ಏವಂ ಪಚ್ಛಾ ಭತ್ತಂ ಪುರಿಮಯಾಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಞ್ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಹರತಿ ಚೇವ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚಾತಿ**। ಏವಮೇತಂ ಹರಣಪಚ್ಚಾಹರಣಂ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಏತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಯದಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪಠಮವಯೇ ಏವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ಪಠಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಮರಣಸಮಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ಮರಣಸಮಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ। ನೋ ಚೇ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ, ಅಥ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ ಹೋತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ - ಥೇರೋ ಬಾಹಿಯೋ, ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಾ ಹೋತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಹುತ್ವಾ, ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏತಂ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ, ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಕುಸಲಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ತದಹೇವ ಗಬ್ಭಸಣ್ಠಾನಂ ಜಾನನ್ತಿ, ಸಾ ಚ ತಾಸಮಞ್ಞತರಾ , ತಸ್ಮಾ ತಂ ಗಬ್ಭಪತಿಟ್ಠಾನಂ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇದೇಸಿ। ಧಮ್ಮತಾ ಏಸಾ, ಯಂ ಪುಞ್ಞವನ್ತೇ ಸತ್ತೇ ಗಬ್ಭೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ

ಮಾತುಗಾಮೋ ಗಬ್ಭಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ರಾಜಾ ತಸ್ಸಾ ಗಬ್ಭಪರಿಹಾರಂ ಅದಾಸಿ। ಸಾ ತತೋ ಪಭುತಿ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಜ್ಝೋಹರಿತುಂ ಲಭತಿ, ನಾತಿಸೀತಂ, ನಾತಿಅಮ್ಬಿಲಂ, ನಾತಿಲೋಣಂ, ನಾತಿಕಟುಕಂ, ನಾತಿತಿತ್ತಕಂ। ಅಚ್ಚುಣ್ಹೇ ಹಿ ಮಾತರಾ ಅಜ್ಝೋಹಟೇ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಲೋಹಕುಮ್ಭಿವಾಸೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಅತಿಸೀತೇ ಲೋಕನ್ತರಿಕವಾಸೋ ವಿಯ, ಅಚ್ಚಮ್ಬಿಲಲೋಣಕಟುಕತಿತ್ತಕೇಸು ಭುತ್ತೇಸು ಸತ್ಥೇನ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಅಮ್ಬಿಲಾದೀಹಿ ಸಿತ್ತಾನಿ ವಿಯ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ ತಿಬ್ಬವೇದನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಅತಿಚಙ್ಕಮನಟ್ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾಸಯನತೋಪಿ ನಂ ನಿವಾರೇನ್ತಿ - "ಕುಚ್ಛಿಗತಸ್ಸ ಸಞ್ಚಲನದುಕ್ಖಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ಮುದುಕತ್ಥರಣತ್ಥತಾಯ ಭೂಮಿಯಂ ಚಙ್ಕಮನಾದೀನಿ ಮತ್ತಾಯ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ, ವಣ್ಣಗನ್ಧಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಾದುಸಪ್ಪಾಯಂ ಅನ್ನಪಾನಂ ಲಭತಿ। ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ನಂ ಚಙ್ಕಮಾಪೇನ್ತಿ, ನಿಸೀದಾಪೇನ್ತಿ, ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ।

ಸಾ ಏವಂ ಪರಿಹರಿಯಮಾನಾ ಗಬ್ಭಪರಿಪಾಕಕಾಲೇ ಸೂತಿಘರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ ಪಕ್ಕತೇಲಮದ್ದಿತಮನೋಸಿಲಾಪಿಣ್ಡಿಸದಿಸಂ ಧಞ್ಞಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೂಪೇತಂ। ತತೋ ನಂ ಪಞ್ಚಮದಿವಸೇ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತಂ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸುಂ, ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ ಛಸಟ್ಠಿಯಾ ಧಾತೀಹಿ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ವಡ್ಢಮಾನೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ವಿಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಂ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಮೇವ ಸಮಾನಂ ರಾಜಾ ರಜ್ಜೇ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿ, ವಿವಿಧನಾಟಕಾನಿ ಚಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಅಭಿಸಿತ್ತೋ ರಾಜಪುತ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿ ನಾಮೇನ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ವೀಸತಿಯಾ ನಗರಸಹಸ್ಸೇಸು। ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಚತುರಾಸೀತಿ ನಗರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತಾನಿ ಪರಿಹಾಯನ್ತಾನಿ ಸಟ್ಠಿ ಅಹೇಸುಂ, ತತೋ ಪರಿಹಾಯನ್ತಾನಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ಸಬ್ಬಪರಿಹಾಯನಕಾಲೇ ಪನ ವೀಸತಿ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ಸಬ್ಬಪರಿಹಾಯನಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತೇನಸ್ಸ ವೀಸತಿ ನಗರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ, ವೀಸತಿ ಪಾಸಾದಸಹಸ್ಸಾನಿ, ವೀಸತಿ ಹತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ವೀಸತಿ ಅಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ವೀಸತಿ ರಥಸಹಸ್ಸಾನಿ , ವೀಸತಿ ಪತ್ತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ವೀಸತಿ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ - ಓರೋಧಾ ಚ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಚ, ವೀಸತಿ ಅಮಚ್ಚಸಹಸ್ಸಾನಿ। ಸೋ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಕಾರಯಮಾನೋ ಏವ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ, ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಭಿಸಿತ್ತರಞ್ಞಾ ನಾಮ ಅವಸ್ಸಂ ಅಟ್ಟಕರಣೇ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಏಕದಿವಸಂ ಪಗೇವ ಪಾತರಾಸಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿ। ತತ್ಥ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಂ ಅಕಂಸು। ಸೋ "ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ಪಾಸಾದತಲಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ "ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇಮೀ"ತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಾಸಕ್ಖಿ ಅಪ್ಪೇತುಂ, ರಜ್ಜವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಪರಿಹೀನಾ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಕಿಂ ರಜ್ಜಂ ವರಂ, ಉದಾಹು ಸಮಣಧಮ್ಮೋ"ತಿ। ತತೋ "ರಜ್ಜಸುಖಂ ಪರಿತ್ತಂ ಅನೇಕಾದೀನವಂ, ಸಮಣಧಮ್ಮಸುಖಂ ಪನ ವಿಪುಲಮನೇಕಾನಿಸಂಸಂ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಸೇವಿತಞ್ಚಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಅಮಚ್ಚಂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಇಮಂ ರಜ್ಜಂ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಅನುಸಾಸ, ಮಾ ಖೋ ಅಧಮ್ಮಕಾರಂ ಅಕಾಸೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ವಿಹರತಿ, ನ ಕೋಚಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಲಭತಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಮುಖಧೋವನದನ್ತಕಟ್ಠದಾಯಕಭತ್ತನೀಹಾರಕಾದೀಹಿ।

ತತೋ ಅದ್ಧಮಾಸಮತ್ತೇ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಮಹೇಸೀ ಪುಚ್ಛಿ "ರಾಜಾ ಉಯ್ಯಾನಗಮನಬಲದಸ್ಸನನಾಟಕಾದೀಸು ಕತ್ಥಚಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಕುಹಿಂ ಗತೋ"ತಿ? ತಸ್ಸಾ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಾ ಅಮಚ್ಚಸ್ಸ ಪಾಹೇಸಿ "ರಜ್ಜೇ ಪಟಿಚ್ಛಿತೇ ಅಹಮ್ಪಿ ಪಟಿಚ್ಛಿತಾ ಹೋಮಿ, ಏತು ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇತೂ"ತಿ। ಸೋ ಉಭೋ ಕಣ್ಣೇ ಥಕೇತ್ವಾ "ಅಸವನೀಯಮೇತ"ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಸಾ ಪುನಪಿ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಂ ತಜ್ಜಾಪೇಸಿ - "ಯದಿ ನ ಕರೋಸಿ, ಠಾನಾಪಿ ತೇ ಚಾವೇಮಿ, ಜೀವಿತಾಪಿ ವೋರೋಪೇಮೀ"ತಿ। ಸೋ ಭೀತೋ "ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ದಳ್ಹನಿಚ್ಛಯೋ, ಕದಾಚಿ ಏವಮ್ಪಿ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏಕದಿವಸಂ ರಹೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಿರಿಸಯನೇ ಸಂವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಸಾ ಪುಞ್ಞವತೀ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಸಮ್ಫಸ್ಸರಾಗೇನ ರತ್ತೋ ತತ್ಥ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಸಙ್ಕಿತಸಙ್ಕಿತೋವ ಅಗಮಾಸಿ। ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅತ್ತನೋ ಘರಸಾಮಿಕೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಿಸಙ್ಕೋ ಪವಿಸಿತುಮಾರದ್ಧೋ।

ತತೋ ರಾಜಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ ನ ಸದ್ದಹತಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ತತಿಯಮ್ಪಿ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತತೋ ನಿಲೀನೋ ಸಯಮೇವ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಮಚ್ಚೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇ - "ಅಯಂ ರಾಜಾಪರಾಧಿಕೋ

ಹತ್ಥಚ್ಛೇದಂ ಅರಹತಿ, ಪಾದಚ್ಛೇದಂ ಅರಹತೀ"ತಿ ಯಾವ ಸೂಲೇ ಉತ್ತಾಸನಂ, ತಾವ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಕಾರಣಾನಿ ನಿದ್ದಿಸಿಂಸು। ರಾಜಾ - "ಏತಸ್ಸ ವಧಬನ್ಧನತಾಳನೇ ಮಯ್ಹಂ ವಿಹಿಂಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪನೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಧನಹರಣೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ, ಅಲಂ ಏವರೂಪೇಹಿ ಕತೇಹಿ, ಇಮಂ ಮಮ ರಜ್ಜಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಮಚ್ಚಾ ತಂ ನಿಬ್ಬಿಸಯಂ ಅಕಂಸು। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಧನಸಾರಞ್ಚ ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರವಿಸಯಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಸುತ್ವಾ "ಕಿಂ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ದೇವ, ಇಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಉಪಟ್ಠಾತು"ನ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ಅಮಚ್ಚೋ ಕತಿಪಾಹಚ್ಚಯೇನ ಲದ್ಧವಿಸ್ಸಾಸೋ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಏತದವೋಚ - "ಮಹಾರಾಜ, ಅಮಕ್ಖಿಕಮಧುಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಖಾದನ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ರಾಜಾ "ಕಿಂ ಏತಂ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇತುಕಾಮೋ ಭಣತೀ"ತಿ ನ ಸುಣಾತಿ। ಸೋ ಅನ್ತರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಸುಟ್ಠುತರಂ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ "ಕಿಂ ಏತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಬಾರಾಣಸಿರಜ್ಜಂ, ದೇವಾ"ತಿ। ರಾಜಾ "ಮಂ ನೇತ್ವಾ ಮಾರೇತುಕಾಮೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ "ಮಾ, ದೇವ, ಏವಂ ಅವಚ, ಯದಿ ನ ಸದ್ದಹಸಿ, ಮನುಸ್ಸೇ ಪೇಸೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಮನುಸ್ಸೇ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಗೋಪುರಂ ಖಣಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸಯನಘರೇ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು।

ರಾಜಾ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಸ್ಸ ಆಗತಾತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಚೋರಾ ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। ರಾಜಾ ತೇಸಂ ಧನಂ ದಾಪೇತ್ವಾ "ಮಾ ಪುನ ಏವಮಕತ್ಥಾ"ತಿ ಓವದಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸೋ ಪುನಪಿ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತಥೇವ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ "ಸೀಲವಾ ರಾಜಾ"ತಿ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಂ ಸೇನಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಸೀಮನ್ತರೇ ಏಕಂ ನಗರಂ ಉಪಗಮ್ಮ ತತ್ಥ ಅಮಚ್ಚಸ್ಸ ಪಾಹೇಸಿ "ನಗರಂ ವಾ ಮೇ ದೇಹಿ ಯುದ್ಧಂ ವಾ"ತಿ। ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚಾಪೇಸಿ "ಆಣಾಪೇತು ದೇವೋ ಕಿಂ ಯುಜ್ಝಾಮಿ, ಉದಾಹು ನಗರಂ ದೇಮೀ"ತಿ। ರಾಜಾ "ನ ಯುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ, ನಗರಂ ದತ್ವಾ ಇಧಾಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಪಟಿರಾಜಾಪಿ ತಂ ನಗರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸನಗರೇಸುಪಿ ತಥೇವ ದೂತಂ ಪಾಹೇಸಿ। ತೇಪಿ ಅಮಚ್ಚಾ ತಥೇವ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತೇನ "ನ ಯುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ, ಇಧಾಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಆಗಮಂಸು।

ತತೋ ಅಮಚ್ಚಾ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಂ ಆಹಂಸು - "ಮಹಾರಾಜ, ತೇನ ಸಹ ಯುಜ್ಝಾಮಾ"ತಿ। ರಾಜಾ - "ಮಮ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಾರೇಸಿ। ಅಮಚ್ಚಾ - "ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ತಂ ಜೀವಗ್ಗಾಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಧೇವ ಆನೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನಾನಾಉಪಾಯೇಹಿ ರಾಜಾನಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ "ಏಹಿ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಗನ್ತುಂ ಆರದ್ಧಾ। ರಾಜಾ "ಸಚೇ ಸತ್ತಮಾರಣಪ್ಪಹರಣವಿಲುಮ್ಪನಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋಥ, ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಭಣತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ನ, ದೇವ, ಕರೋಮ, ಭಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಲಾಪೇಮಾ"ತಿ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಂ ಸೇನಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಘಟೇಸು ದೀಪೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛಿಂಸು। ಪಟಿರಾಜಾ ತಂ ದಿವಸಂ ಬಾರಾಣಸಿಸಮೀಪೇ ನಗರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಿನ್ತಿ ರತ್ತಿಂ ಸನ್ನಾಹಂ ಮೋಚಾಪೇತ್ವಾ ಪಮತ್ತೋ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿ ಸದ್ಧಿಂ ಬಲಕಾಯೇನ। ತತೋ ಅಮಚ್ಚಾ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿರಞ್ಞೋ ಖನ್ಧಾವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಘಟೇಹಿ ದೀಪೇ ನಿಹರಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಪಜ್ಜೋತಾಯ ಸೇನಾಯ ಸದ್ದಂ ಅಕಂಸು। ಪಟಿರಞ್ಞೋ ಅಮಚ್ಚೋ ಮಹಾಬಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತೋ ಅತ್ತನೋ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಉಟ್ಠೇಹಿ ಅಮಕ್ಖಿಕಮಧುಂ ಖಾದಾಹೀ"ತಿ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಅಕಾಸಿ। ತಥಾ ದುತಿಯೋಪಿ, ತತಿಯೋಪಿ। ಪಟಿರಾಜಾ ತೇನ ಸದ್ದೇನ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಭಯಂ ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜಿ। ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸತಾನಿ ಪವತ್ತಿಂಸು। ಸೋ "ಪರವಚನಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಅಮಿತ್ತಹತ್ಥಂ ಪತ್ತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ತಂ ತಂ ವಿಪ್ಪಲಪಿತ್ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ "ಧಮ್ಮಿಕೋ ರಾಜಾ, ಉಪರೋಧಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಗನ್ತ್ವಾ ಖಮಾಪೇಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಜಣ್ಣುಕೇಹಿ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ "ಖಮ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಯ್ಹಂ ಅಪರಾಧ"ನ್ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ ತಂ ಓವದಿತ್ವಾ "ಉಟ್ಠೇಹಿ, ಖಮಾಮಿ ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ರಞ್ಞಾ ಏವಂ ವುತ್ತಮತ್ತೇಯೇವ ಪರಮಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಸಮೀಪೇಯೇವ ಜನಪದೇ ರಜ್ಜಂ ಲಭಿ। ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಹಾಯಕಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ದ್ವೇಪಿ ಸೇನಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಏಕತೋ ಠಿತಾ ದಿಸ್ವಾ "ಮಮೇಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾನುರಕ್ಖಣಾಯ ಅಸ್ಮಿಂ ಜನಕಾಯೇ ಖುದ್ದಕಮಕ್ಖಿಕಾಯ ಪಿವನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಲೋಹಿತಬಿನ್ದು ನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ಅಹೋ ಸಾಧು, ಅಹೋ ಸುಟ್ಠು, ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸುಖಿತಾ ಹೋನ್ತು, ಅವೇರಾ ಹೋನ್ತು, ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಾ ಹೋನ್ತೂ"ತಿ ಮೇತ್ತಾಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ, ತದೇವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ,

ಸಞ್ಞಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಸಯಮ್ಭುತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಂ ಮಗ್ಗಸುಖೇನ ಫಲಸುಖೇನ ಸುಖಿತಂ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಣಿಪಾತಂ ಕತ್ವಾ ಆಹಂಸು – "ಯಾನಕಾಲೋ, ಮಹಾರಾಜ, ವಿಜಿತಬಲಕಾಯಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಪರಾಜಿತಬಲಕಾಯಸ್ಸ ಭತ್ತಪರಿಬ್ಬಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ"ತಿ। ಸೋ ಆಹ – "ನಾಹಂ, ಭಣೇ, ರಾಜಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ನಾಮಾಹ"ನ್ತಿ। ಕಿಂ ದೇವೋ ಭಣತಿ, ನ ಏದಿಸಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ? ಕೀದಿಸಾ, ಭಣೇ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾತಿ? ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ದ್ವಙ್ಗುಲಕೇಸಮಸ್ಸು ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಯುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ। ಸೋ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥೇನ ಸೀಸಂ ಪರಾಮಸಿ, ತಾವದೇವ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿ, ಪಬ್ಬಜಿತವೇಸೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ, ದ್ವಙ್ಗುಲಕೇಸಮಸ್ಸು ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಸ್ಸಸತಿಕತ್ಥೇರಸದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧತೋ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪದುಮಪುಪ್ಫೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಕಥಂ ಅಧಿಗತೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ ಯತೋ ಅಸ್ಸ ಮೇತ್ತಾಝಾನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ , ತಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅಧಿಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಉದಾನಗಾಥಞ್ಚ ಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಞ್ಚ ಇಮಞ್ಞೇವ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ **"ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡ"**ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬೇಸೂ**ತಿ ಅನವಸೇಸೇಸು। **ಭೂತೇಸೂ**ತಿ ಸತ್ತೇಸು। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರಂ ಪನ ರತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವಕ್ಖಾಮ। **ನಿಧಾಯಾ**ತಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ದಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಕಾಯವಚೀಮನೋದಣ್ಡಂ, ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಞ್ಹಿ ದಣ್ಡಯತೀತಿ ದಣ್ಡೋ, ಬಾಧೇತಿ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಚ। ಪಹರಣದಣ್ಡೋ ಏವ ವಾ ದಣ್ಡೋ, ತಂ ನಿಧಾಯಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅವಿಹೇಠಯ**ನ್ತಿ ಅವಿಹೇಠಯನ್ತೋ। **ಅಞ್ಞತರಮ್ಪೀ**ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಮ್ಪಿ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಭೂತಾನಂ। **ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತ್ರಜೋ, ಖೇತ್ರಜೋ, ದಿನ್ನಕೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋತಿ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಪುತ್ತೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುತ್ತಂ ನ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಕುತೋ ಸಹಾಯ**ನ್ತಿ ಸಹಾಯಂ ಪನ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಕುತೋ ಏವ ಏತಂ।

ಏಕೋತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ, ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ, ತಣ್ಹಾಪಹಾನೇನ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವಿಗತಕಿಲೇಸೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏಕೋ। ಸಮಣಸಹಸ್ಸಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಮಜ್ಝೇ ವತ್ತಮಾನೋ ಗಿಹಿಸಞ್ಞೋಜನಸ್ಸ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಏಕೋ – ಏವಂ **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ** ಏಕೋ। ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಏಕೋ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತತೀತಿ – ಏವಂ **ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ** ಏಕೋ।

"ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ, ದೀಘಮದ್ಧಾನಸಂಸರಂ।
ಇತ್ಥಭಾವಞ್ಞಥಾಭಾವಂ, ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ॥

"ಏವಮಾದೀನವಂ ಞತ್ವಾ, ತಣ್ಹಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಂ।
ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನಾದಾನೋ, ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೧೫, ೧೦೫; ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೧; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೦೭) –

ಏವಂ **ತಣ್ಹಾಪಹಾನಟ್ಠೇನ** ಏಕೋ। ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾತಿ – ಏವಂ **ಏಕನ್ತವಿಗತಕಿಲೇಸೋ**ತಿ ಏಕೋ। ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಸಾಮಞ್ಞೇವ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ – ಏವಂ **ಏಕೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಏಕೋ।

ಚರೇತಿ ಯಾ ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ; ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಪಣಿಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಇರಿಯಾಪಥಚರಿಯಾ , ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರಾನಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನೇಸು ಆಯತನಚರಿಯಾ, ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರೀನಂ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸತಿಚರಿಯಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತಾನಂ ಚತೂಸು ಝಾನೇಸು ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾ, ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಚತೂಸು

ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಞಾಣಚರಿಯಾ, ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಚತೂಸು ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಸು ಮಗ್ಗಚರಿಯಾ, ಅಧಿಗತಪ್ಫಲಾನಂ ಚತೂಸು ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇಸು ಪತ್ತಿಚರಿಯಾ, ತಿಣ್ಣಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾ, ತತ್ಥ ಪದೇಸತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನನ್ತಿ। ಯಥಾಹ - "ಚರಿಯಾತಿ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ ಇರಿಯಾಪಥಚರಿಯಾ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೯೭; ೩.೨೮) ವಿತ್ಥಾರೋ। ತಾಹಿ ಚರಿಯಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಯಾ ಇಮಾ "ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ ಸದ್ಧಾಯ ಚರತಿ, ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವೀರಿಯೇನ ಚರತಿ, ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸತಿಯಾ ಚರತಿ, ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಸಮಾಧಿನಾ ಚರತಿ, ಪಜಾನನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಚರತಿ, ವಿಜಾನನ್ತೋ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಚರತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಆಯತನ್ತೀತಿ ಆಯತನಚರಿಯಾಯ ಚರತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಸೇಸಮಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ ವಿಸೇಸಚರಿಯಾಯ ಚರತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೯೭; ೩.೨೯) ಏವಂ ಅಪರಾಪಿ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾ ವುತ್ತಾ। ತಾಹಿಪಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಂ ನಾಮ ಖಗ್ಗಮಿಗಸಿಙ್ಗಂ। ಕಪ್ಪಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮ। ಇಧ ಪನಾಯಂ "ಸತ್ಥುಕಪ್ಪೇನ ವತ, ಭೋ, ಕಿರ ಸಾವಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಮಾನಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೦) ಏವಮಾದೀಸು ವಿಯ ಪಟಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸದಿಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಪದತೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುಸನ್ಧಿತೋ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಯ್ವಾಯಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ದಣ್ಡೋ ಭೂತೇಸು ಪವತ್ತಿಯಮಾನೋ ಅಹಿತೋ ಹೋತಿ, ತಂ ತೇಸು ಅಪ್ಪವತ್ತನೇನ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾಯ ಮೇತ್ತಾಯ ಪರಹಿತೂಪಸಂಹಾರೇನ ಚ ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡಂ, ನಿಹಿತದಣ್ಡತ್ತಾ ಏವ ಚ। ಯಥಾ ಅನಿಹಿತದಣ್ಡಾ ಸತ್ತಾ ಭೂತಾನಿ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ವಿಹೇಠಯನ್ತಿ, ತಥಾ ಅವಿಹೇಠಯಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ತೇಸಂ। ಇಮಂ ಮೇತ್ತಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮಾಗಮ್ಮ ಯದೇವ ತತ್ಥ ವೇದನಾಗತಂ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಗತಂ ತಞ್ಚ ತದನುಸಾರೇನೇವ ತದಞ್ಞಞ್ಚ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ ಅಯಂ ತಾವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಅನುಸನ್ಧಿ - ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತೇ ಅಮಚ್ಚಾ ಆಹಂಸು - "ಇದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಕುಹಿಂ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ? ತತೋ ತೇನ "ಪುಬ್ಬಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಕತ್ಥ ವಸನ್ತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಞತ್ವಾ "ಗನ್ಧಮಾದನಪಬ್ಬತೇ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪುನಾಹಂಸು - "ಅಮ್ಹೇ ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಪಜಹಥ, ನ ಇಚ್ಛಥಾ"ತಿ। ಅಥ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಆಹ - "ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ। ತತ್ರಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಅಹಂ ಇದಾನಿ ಅತ್ರಜಾದೀಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಕುತೋ ಪನ ತುಮ್ಹಾದಿಸಂ ಸಹಾಯಂ? ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಸುಪಿ ಯೋ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಂ ಮಾದಿಸೋ ವಾ ಹೋತುಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ಅಥ ವಾ ತೇಹಿ "ಅಮ್ಹೇ ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಪಜಹಥ ನ ಇಚ್ಛಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ "ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕುತೋ ಸಹಾಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಏಕಚರಿಯಾಯ ಗುಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಮುದಿತೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ - "ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ। ಏವಂ ವತ್ವಾ ಪೇಕ್ಖಮಾನಸ್ಸೇವ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾದನಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ಗನ್ಧಮಾದನೋ ನಾಮ ಹಿಮವತಿ ಚೂಳಕಾಳಪಬ್ಬತಂ, ಮಹಾಕಾಳಪಬ್ಬತಂ, ನಾಗಪಲಿವೇಠನಂ, ಚನ್ದಗಬ್ಭಂ, ಸೂರಿಯಗಬ್ಭಂ, ಸುವಣ್ಣಪಸ್ಸಂ, ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತನ್ತಿ ಸತ್ತ ಪಬ್ಬತೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ನನ್ದಮೂಲಕಂ ನಾಮ ಪಬ್ಭಾರಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ವಸನೋಕಾಸೋ। ತಿಸ್ಸೋ ಚ ಗುಹಾಯೋ - ಸುವಣ್ಣಗುಹಾ, ಮಣಿಗುಹಾ, ರಜತಗುಹಾತಿ। ತತ್ಥ ಮಣಿಗುಹಾದ್ವಾರೇ ಮಞ್ಜೂಸಕೋ ನಾಮ ರುಕ್ಖೋ ಯೋಜನಂ ಉಬ್ಬೇಧೇನ, ಯೋಜನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ। ಸೋ ಯತ್ತಕಾನಿ ಉದಕೇ ವಾ ಥಲೇ ವಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಪುಪ್ಫಯತಿ ವಿಸೇಸೇನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾಗಮನದಿವಸೇ। ತಸ್ಸೂಪರಿತೋ ಸಬ್ಬರತನಮಾಳೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಕವಾತೋ ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇತಿ, ಸಮಕರಣವಾತೋ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ವಾಲಿಕಂ ಸಮಂ ಕರೋತಿ, ಸಿಞ್ಚನಕವಾತೋ ಅನೋತತ್ತದಹತೋ ಆನೇತ್ವಾ ಉದಕಂ ಸಿಞ್ಚತಿ, ಸುಗನ್ಧಕರಣವಾತೋ ಹಿಮವನ್ತತೋ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗನ್ಧರುಕ್ಖಾನಂ ಗನ್ಧೇ ಆನೇತಿ, ಓಚಿನಕವಾತೋ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಓಚಿನಿತ್ವಾ ಪಾತೇತಿ, ಸನ್ಥರಕವಾತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸನ್ಥರತಿ। ಸದಾ

ಪಞ್ಞತ್ತಾನೇವ ಚೇತ್ಥ ಆಸನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದದಿವಸೇ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಚ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ಅಯಂ ತತ್ಥ ಪಕತಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧ-ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದತಿ। ತತೋ ಸಚೇ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಪಿ ತಙ್ಖಣಂ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇಸು ನಿಸೀದನ್ತಿ। ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತತೋ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಅಧುನಾಗತಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅನುಮೋದನತ್ಥಾಯ "ಕಥಮಧಿಗತ"ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತದಾಪಿ ಸೋ ತಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಉದಾನಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಂ ಭಾಸತಿ। ಪುನ ಭಗವಾಪಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಪುಟ್ಠೋ ತಮೇವ ಗಾಥಂ ಭಾಸತಿ, ಆನನ್ದೋ ಚ ಸಙ್ಗೀತಿಯನ್ತಿ ಏವಮೇಕೇಕಾ ಗಾಥಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಟ್ಠಾನೇ, ಮಞ್ಜೂಸಕಮಾಳೇ , ಆನನ್ದೇನ ಪುಚ್ಛಿತಕಾಲೇ, ಸಙ್ಗೀತಿಯನ್ತಿ ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತೀತಿ।

ಪಠಮಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩೬. ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ, ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ, ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಮಸನಂ ಕತ್ವಾ, ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಅನಧಿಗಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಡ್ಢಮಾನೋ ಯತೋ ಪಭುತಿ "ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ವಿಸೇಸಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತತುಪಾದಾಯ ಇತ್ಥೀನಂ ಹತ್ಥೇ ನ ರಮತಿ, ಉಚ್ಛಾದನನ್ಹಾಪನಮಣ್ಡನಾದಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಸಹತಿ। ತಂ ಪುರಿಸಾ ಏವ ಪೋಸೇನ್ತಿ, ಥಞ್ಞಪಾಯನಕಾಲೇ ಧಾತಿಯೋ ಕಞ್ಚುಕಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪುರಿಸವೇಸೇನ ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇನ್ತಿ। ಸೋ ಇತ್ಥೀನಂ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಸದ್ದಂ ವಾ ಸುತ್ವಾ ರೋದತಿ, ವಿಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ತೇನ ತಂ **ಅನಿತ್ಥಿಗನ್ಧೋ**ತ್ವೇವ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು।

ತಸ್ಮಿಂ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೇ ಜಾತೇ ರಾಜಾ "ಕುಲವಂಸಂ ಸಣ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಾನಾಕುಲೇಹಿ ತಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾ ಕಞ್ಞಾಯೋ ಆನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಅಮಚ್ಚಂ ಆಣಾಪೇಸಿ "ಕುಮಾರಂ ರಮಾಪೇಹೀ"ತಿ। ಅಮಚ್ಚೋ ಉಪಾಯೇನ ತಂ ರಮಾಪೇತುಕಾಮೋ ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಸಾಣಿಪಾಕಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ನಾಟಕಾನಿ ಪಯೋಜಾಪೇಸಿ। ಕುಮಾರೋ ಗೀತವಾದಿತಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ - "ಕಸ್ಸೇಸೋ ಸದ್ದೋ"ತಿ ಆಹ। ಅಮಚ್ಚೋ "ತವೇಸೋ, ದೇವ, ನಾಟಕಿತ್ಥೀನಂ ಸದ್ದೋ, ಪುಞ್ಞವನ್ತಾನಂ ಈದಿಸಾನಿ ನಾಟಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಭಿರಮ, ದೇವ, ಮಹಾಪುಞ್ಞೋಸಿ ತ್ವ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಕುಮಾರೋ ಅಮಚ್ಚಂ ದಣ್ಡೇನ ತಾಳಾಪೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇಸಿ। ಸೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಮಾತರಾ ಸಹ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕುಮಾರಂ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ, ಪುನ ಅಮಚ್ಚಂ ಅಪ್ಪೇಸಿ। ಕುಮಾರೋ ತೇಹಿ ಅತಿನಿಪ್ಪೀಳಿಯಮಾನೋ ಸೇಟ್ಠಸುವಣ್ಣಂ ದತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರೇ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಸುನ್ದರಂ ಇತ್ಥಿರೂಪಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮುನಾ ನಿಮ್ಮಿತಸದಿಸಂ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಂ ಇತ್ಥಿರೂಪಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ಕುಮಾರೋ ದಿಸ್ವಾ ವಿಮ್ಹಯೇನ ಸೀಸಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಪೇಸೇಸಿ "ಯದಿ ಈದಿಸಿಂ ಇತ್ಥಿಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತೋ ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ, ಅವಸ್ಸಂ ತೇನ ಸಹ ಕತಪುಞ್ಞಾ ಕಾಚಿ ದಾರಿಕಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಂ ಸುವಣ್ಣರೂಪಂ ರಥಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಅಪ್ಪೇಸುಂ "ಗಚ್ಛಥ, ಈದಿಸಿಂ ದಾರಿಕಂ ಗವೇಸಥಾ"ತಿ। ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಮಹಾಜನಪದೇ ವಿಚರನ್ತಾ ತಂ ತಂ ಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉದಕತಿತ್ಥಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಜನಸಮೂಹಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದೇವತಂ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣರೂಪಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಾನಾಪುಪ್ಫವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ, ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಏಕಮನ್ತಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ - "ಯದಿ ಕೇನಚಿ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸ್ಸತೀ"ತಿ? ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಮದ್ದರಟ್ಠಾ ಸಬ್ಬೇ ಜನಪದೇ ಆಹಿಣ್ಡಿತ್ವಾ ತಂ "ಖುದ್ದಕರಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಅವಮಞ್ಞಮಾನಾ ತತ್ಥ ಪಠಮಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿಂಸು।

ತತೋ ನೇಸಂ ಅಹೋಸಿ "ಮದ್ದರಟ್ಠಮ್ಪಿ ತಾವ ಗಚ್ಛಾಮ, ಮಾ ನೋ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪವಿಟ್ಠೇಪಿ ರಾಜಾ ಪುನ ಪಾಹೇಸೀ"ತಿ ಮದ್ದರಟ್ಠೇ ಸಾಗಲನಗರಂ ಅಗಮಂಸು। ಸಾಗಲನಗರೇ ಚ ಮದ್ದವೋ ನಾಮ ರಾಜಾ। ತಸ್ಸ ಧೀತಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ಅಭಿರೂಪಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸಾ ವಣ್ಣದಾಸಿಯೋ ನ್ಹಾನೋದಕತ್ಥಾಯ ತಿತ್ಥಂ ಗತಾ। ತತ್ಥ ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ಠಪಿತಂ ತಂ ಸುವಣ್ಣರೂಪಂ ದೂರತೋವ ದಿಸ್ವಾ "ಅಮ್ಹೇ ಉದಕತ್ಥಾಯ ಪೇಸೇತ್ವಾ ರಾಜಪುತ್ತೀ ಸಯಮೇವ ಆಗತಾ"ತಿ ಭಣನ್ತಿಯೋ ಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ನಾಯಂ ಸಾಮಿನೀ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಮಿನೀ ಇತೋ ಅಭಿರೂಪತರಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಮಚ್ಚಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನುರೂಪೇನ ನಯೇನ ದಾರಿಕಂ ಯಾಚಿಂಸು, ಸೋಪಿ ಅದಾಸಿ। ತತೋ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಪಾಹೇಸುಂ "ಲದ್ಧಾ ದಾರಿಕಾ, ಸಾಮಂ ಆಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಉದಾಹು ಅಮ್ಹೇವ ಆನೇಮಾ"ತಿ? ಸೋ ಚ "ಮಯಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಜನಪದಪೀಳಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತುಮ್ಹೇವ ಆನೇಥಾ"ತಿ ಪೇಸೇಸಿ।

ಅಮಚ್ಚಾ ದಾರಿಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಪಾಹೇಸುಂ – "ಲದ್ಧಾ ಸುವಣ್ಣರೂಪಸದಿಸೀ ದಾರಿಕಾ"ತಿ। ಕುಮಾರೋ ಸುತ್ವಾವ ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾ ಪರಿಹಾಯಿ। ಸೋ ದೂತಪರಮ್ಪರಂ ಪೇಸೇಸಿ "ಸೀಘಂ ಆನೇಥ, ಸೀಘಂ ಆನೇಥಾ"ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನೇವ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪತ್ವಾ ಬಹಿನಗರೇ ಠಿತಾ ರಞ್ಞೋ ಪಾಹೇಸುಂ – "ಅಜ್ಜ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ, ನೋ"ತಿ? ರಾಜಾ "ಸೇಟ್ಠಕುಲಾ ಆನೀತಾ ದಾರಿಕಾ, ಮಙ್ಗಲಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೇನ ಪವೇಸೇಸ್ಸಾಮ, ಉಯ್ಯಾನಂ ತಾವ ನಂ ನೇಥಾ"ತಿ ಆಣಾಪೇಸಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಸಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖುಮಾಲಾ ಯಾನುಗ್ಘಾತೇನ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹಾ ಅದ್ಧಾನಪರಿಸ್ಸಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನವಾತರೋಗಾ ಮಿಲಾತಮಾಲಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ರತ್ತಿಂಯೇವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ಸಕ್ಕಾರಾ ಪರಿಭಟ್ಠಮ್ಹಾ"ತಿ ಪರಿದೇವಿಂಸು। ರಾಜಾ ಚ ನಾಗರಾ ಚ "ಕುಲವಂಸೋ ವಿನಟ್ಠೋ"ತಿ ಪರಿದೇವಿಂಸು। ನಗರೇ ಮಹಾಕೋಲಾಹಲಂ ಅಹೋಸಿ। ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸುತಮತ್ತೇಯೇವ ಮಹಾಸೋಕೋ ಉದಪಾದಿ। ತತೋ ಕುಮಾರೋ ಸೋಕಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಖಣಿತುಮಾರದ್ಧೋ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ಸೋಕೋ ನಾಮ ನ ಅಜಾತಸ್ಸ ಹೋತಿ, ಜಾತಸ್ಸ ಪನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜಾತಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸೋಕೋ"ತಿ। "ಜಾತಿ ಪನ ಕಿಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ? ತತೋ "ಭವಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜಾತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾವನಾನುಭಾವೇನ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ತತ್ಥೇವ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತಂ ಮಗ್ಗಫಲಸುಖೇನ ಸುಖಿತಂ ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸನ್ತಮಾನಸಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ, ಪಣಿಪಾತಂ ಕತ್ವಾ, ಅಮಚ್ಚಾ ಆಹಂಸು – "ಮಾ ಸೋಚಿ, ದೇವ, ಮಹನ್ತೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ಅಞ್ಞಂ ತತೋ ಸುನ್ದರತರಂ ಆನೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸೋ ಆಹ – "ನಾಹಂ ಸೋಚಕೋ, ನಿಸ್ಸೋಕೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಅಹ"ನ್ತಿ। ಇತೋ ಪರಂ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಗಾಥಾಸದಿಸಮೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಥಾವಣ್ಣನಂ।

ಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ ಪನ **ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಜಾತಸಂಸಗ್ಗಸ್ಸ। ತತ್ಥ ದಸ್ಸನ, ಸವನ, ಕಾಯ, ಸಮುಲ್ಲಪನ, ಸಮ್ಭೋಗಸಂಸಗ್ಗವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಸಂಸಗ್ಗೋ। ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗೋ **ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಕಾಳದೀಘವಾಪೀಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಂ ಕಲ್ಯಾಣವಿಹಾರವಾಸೀದೀಘಭಾಣಕದಹರಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತಾ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ತಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ, ಕಾಲಕತಾ ಕುಟುಮ್ಬಿಯಧೀತಾ, ತಸ್ಸಾ ನಿವಾಸನಚೋಳಖಣ್ಡಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏವರೂಪವತ್ಥಧಾರಿನಿಯಾ ನಾಮ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಂ ನಾಲತ್ಥ"ನ್ತಿ ಹದಯಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಕಾಲಕತೋ। ಸೋ ಏವ ಚ ದಹರೋ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ಪರೇಹಿ ಪನ ಕಥಿಯಮಾನಂ ರೂಪಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಹಸಿತಲಪಿತಗೀತಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ರಾಗೋ **ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ತತ್ರಾಪಿ ಗಿರಿಗಾಮವಾಸೀಕಮ್ಮಾರಧೀತಾಯ ಪಞ್ಚಹಿ ಕುಮಾರೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪದುಮಸ್ಸರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ನ್ಹತ್ವಾ ಮಾಲಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದೇನ ಗಾಯನ್ತಿಯಾ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಕಾಮರಾಗೇನ ವಿಸೇಸಾ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪತ್ತೋ ಪಞ್ಚಗ್ಗಳಲೇಣವಾಸೀ ತಿಸ್ಸದಹರೋ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಙ್ಗಪರಾಮಸನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗೋ **ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಧಮ್ಮಗಾಯನದಹರಭಿಕ್ಖು ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಕಿರ ದಹರಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ । ತತ್ಥ ಮಹಾಜನೇ ಆಗತೇ ರಾಜಾಪಿ ಅಗಮಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತೇಪುರೇನ। ತತೋ ರಾಜಧೀತಾಯ ತಸ್ಸ ರೂಪಞ್ಚ ಸದ್ದಞ್ಚ ಆಗಮ್ಮ ಬಲವರಾಗೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಚ ದಹರಸ್ಸಾಪಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸಾಣಿಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇಸಿ। ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ಆಲಿಙ್ಗಿಂಸು। ಪುನ ಸಾಣಿಪಾಕಾರಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ದ್ವೇಪಿ ಕಾಲಕತೇಯೇವ ಅದ್ದಸಂಸೂತಿ।

ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಲಪನಸಮುಲ್ಲಪನೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ರಾಗೋ ಪನ **ಸಮುಲ್ಲಪನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಭೋಗಕರಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗೋ **ಸಮ್ಭೋಗಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ದ್ವೀಸುಪಿ ಚೇತೇಸು ಪಾರಾಜಿಕಪ್ಪತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಚ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಮರಿಚವಟ್ಟಿನಾಮಮಹಾವಿಹಾರಮಹೇ ಕಿರ ದುಟ್ಠಗಾಮಣಿ ಅಭಯಮಹಾರಾಜಾ ಮಹಾದಾನಂ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ಉಭತೋಸಙ್ಘಂ ಪರಿವಿಸತಿ। ತತ್ಥ ಉಣ್ಹಯಾಗುಯಾ ದಿನ್ನಾಯ ಸಙ್ಘನವಕಸಾಮಣೇರೀ ಅನಾಧಾರಕಸ್ಸ ಸಙ್ಘನವಕಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ದನ್ತವಲಯಂ ದತ್ವಾ ಸಮುಲ್ಲಾಪಂ ಅಕಾಸಿ। ತೇ ಉಭೋಪಿ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾ ಹುತ್ವಾ ಪರತೀರಂ ಗತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮುಲ್ಲಾಪೇನ ಪುಬ್ಬಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ತಾವದೇವ ಜಾತಸಿನೇಹಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ।

ಏವಂ ಪಞ್ಚವಿಧೇ ಸಂಸಗ್ಗೇ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ಜಾತಸಂಸಗ್ಗಸ್ಸ **ಭವತಿ ಸ್ನೇಹೋ,** ಪುರಿಮರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಬಲವರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ **ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತಿ** ತಮೇವ ಸ್ನೇಹಂ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಂ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸೋಕಪರಿದೇವಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತಿ, ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಭವತಿ, ಜಾಯತಿ। ಅಪರೇ ಪನ "ಆರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ಸಂಸಗ್ಗೋ"ತಿ ಭಣನ್ತಿ। ತತೋ ಸ್ನೇಹೋ, ಸ್ನೇಹಾ ದುಕ್ಖಮಿದನ್ತಿ।

ಏವಮತ್ಥಪ್ಪಭೇದಂ ಇಮಂ ಅಡ್ಢಗಾಥಂ ವತ್ವಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಆಹ - "ಸ್ವಾಹಂ ಯಮಿದಂ ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ಸೋಕಾದಿದುಕ್ಖಂ ಪಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಖನನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಮಧಿಗತೋ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತೇ ಅಮಚ್ಚಾ ಆಹಂಸು - "ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ? ತತೋ ಸೋ ಆಹ - "ತುಮ್ಹೇ ವಾ ಅಞ್ಞೇ ವಾ ಯೋ ಇಮಮ್ಹಾ ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ **ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ**"ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಂ "ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ "ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ"ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಭವತಿ ಸ್ನೇಹೋ, ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತಿ, ಏತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಅಹಂ ಅಧಿಗತೋತಿ। ಏವಂ ಅಭಿಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಪಾದೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಉದಾನವಸೇನ ವುತ್ತೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತೋ ಪರಂ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಸಂಸಗ್ಗಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩೭. ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪುರಿಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ವರೋ, ರಜ್ಜಂ ವರ"ನ್ತಿ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಹತ್ಥೇ ರಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಕರೋಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಾಪಿ ಲಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಧಮ್ಮೇನ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇ ಲಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಮಿಕೇ ಪರಾಜೇನ್ತಾ ಏಕದಾ ಅಞ್ಞತರಂ ರಾಜವಲ್ಲಭಂ ಪರಾಜೇಸುಂ। ಸೋ ರಞ್ಞೋ ಭತ್ತಹಾರಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಸಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತೋ ಮಹಾಜನಕಾಯಾ - "ಅಮಚ್ಚಾ ಸಾಮಿಕೇ ಅಸಾಮಿಕೇ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಾ ಮಹಾಯುದ್ಧಂ ವಿಯ ಅಕಂಸು। ಅಥ ರಾಜಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತುಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ತೇನ ಸದ್ದೇನ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಅಪ್ಪೇತುಂ। ಸೋ "ಕಿಂ ಮೇ ರಜ್ಜೇನ, ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ವರೋ"ತಿ

ರಜ್ಜಸುಖಂ ಪಹಾಯ ಪುನ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ, ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ ಮೇತ್ತಾಯನವಸೇನ **ಮಿತ್ತಾ**। ಸುಹದಯಭಾವೇನ **ಸುಹಜ್ಜಾ**। ಕೇಚಿ ಹಿ ಏಕನ್ತಹಿತಕಾಮತಾಯ ಮಿತ್ತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಸುಹಜ್ಜಾ। ಕೇಚಿ ಗಮನಾಗಮನಟ್ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾಸಮುಲ್ಲಾಪಾದೀಸು ಹದಯಸುಖಜನನೇನ ಸುಹಜ್ಜಾವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಮಿತ್ತಾ। ಕೇಚಿ ತದುಭಯವಸೇನ ಸುಹಜ್ಜಾ ಚೇವ ಮಿತ್ತಾ ಚ। ತೇ ದುವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅಗಾರಿಯಾ ಅನಗಾರಿಯಾ ಚ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಯಾ ತಿವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ - ಉಪಕಾರೋ, ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖೋ, ಅನುಕಮ್ಪಕೋತಿ। ಅನಗಾರಿಯಾ ವಿಸೇಸೇನ ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯಿನೋ ಏವ। ತೇ ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಉಪಕಾರೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಪಮತ್ತಂ ರಕ್ಖತಿ, ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ರಕ್ಖತಿ, ಭೀತಸ್ಸ ಸರಣಂ ಹೋತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಸು ತದ್ದಿಗುಣಂ ಭೋಗಂ ಅನುಪ್ಪದೇತಿ" (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೧)।

ತಥಾ -

"ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಪರಿಗೂಹತಿ, ಆಪದಾಸು ನ ವಿಜಹತಿ, ಜೀವಿತಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಹೋತಿ" (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೨)।

ತಥಾ -

"ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಅಭವೇನಸ್ಸ ನ ನನ್ದತಿ, ಭವೇನಸ್ಸ ನನ್ದತಿ, ಅವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ನಿವಾರೇತಿ, ವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ಪಸಂಸತಿ" (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೪)।

ತಥಾ -

"ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯೀ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇತಿ, ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿವೇಸೇತಿ, ಅಸ್ಸುತಂ ಸಾವೇತಿ, ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೩)।

ತೇಸ್ವಿಧ ಅಗಾರಿಯಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇ ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ। **ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋತಿ** ಅನುದಯಮಾನೋ। ತೇಸಂ ಸುಖಂ ಉಪಸಂಹರಿತುಕಾಮೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಪಹರಿತುಕಾಮೋ ಚ।

ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥವಸೇನ ತಿವಿಧಂ, ತಥಾ ಅತ್ತತ್ಥಪರತ್ಥಉಭಯತ್ಥವಸೇನಾಪಿ ತಿವಿಧಂ। ಅತ್ಥಂ ಲದ್ಧವಿನಾಸನೇನ ಅಲದ್ಧಾನುಪ್ಪಾದನೇನಾತಿ ದ್ವಿಧಾಪಿ ಹಾಪೇತಿ ವಿನಾಸೇತಿ। **ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋತಿ** "ಅಹಂ ಇಮಂ ವಿನಾ ನ ಜೀವಾಮಿ, ಏಸ ಮೇ ಗತಿ, ಏಸ ಮೇ ಪರಾಯಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ನೀಚೇ ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತೋಪಿ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। "ಇಮೇ ಮಂ ವಿನಾ ನ ಜೀವನ್ತಿ, ಅಹಂ ತೇಸಂ ಗತಿ, ತೇಸಂ ಪರಾಯಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಚೇ ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತೋಪಿ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ

ಹೋತಿ। ಇಧ ಪನ ಏವಂ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಏತಂ ಭಯ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಅತ್ಥಹಾಪನಭಯಂ, ಅತ್ತನೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಹಾನಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸನ್ಥವೇ**ತಿ ತಿವಿಧೋ ಸನ್ಥವೋ - ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಸತಪ್ಪಭೇದಾಪಿ ತಣ್ಹಾ ತಣ್ಹಾಸನ್ಥವೋ, ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಭೇದಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಸನ್ಥವೋ, ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತತಾಯ ಮಿತ್ತಾನುಕಮ್ಪನಾ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವೋ। ಸೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನ ಹಿಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಪರಿಹೀನಾ। ತೇನಾಹ - "ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಅಹಮಧಿಗತೋ"ತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಮಿತ್ತಸುಹಜ್ಜಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩೮. **ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ತಯೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಇತರೇ ಪಚ್ಚನ್ತರಾಜಕುಲೇಸು। ತೇ ಉಭೋಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ, ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರೇ ವಸನ್ತಾ ಏಕದಿವಸಂ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ "ಮಯಂ ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಲೋಕುತ್ತರಸುಖಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನಾ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಚರಿಯಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ತತೋ "ತತಿಯೋ ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಗುಣೇ ಸರಿತ್ವಾ "ಸೋ ಪಕತಿಯಾವ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಞೇವ ಓವಾದಕೋ ವತ್ತಾ ವಚನಕ್ಖಮೋ ಪಾಪಗರಹೀ, ಹನ್ದ, ನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಓಕಾಸಂ ಗವೇಸನ್ತಾ ತಂ ಏಕದಿವಸಂ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನದ್ವಾರೇ ವೇಳುಗುಮ್ಬಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಂಸು। ಮಹಾಜನೋ ಅತಿತ್ತೋ ರಾಜದಸ್ಸನೇನ ರಾಜಾನಂ ಓಲೋಕೇತಿ। ತತೋ ರಾಜಾ "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕೋಚಿ ಮಮ ದಸ್ಸನೇ ಅಬ್ಯಾವಟೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಅದ್ದಕ್ಖಿ। ಸಹ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಚಸ್ಸ ತೇಸು ಸಿನೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಸೋ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಓರುಯ್ಹ ಸನ್ತೇನ ಉಪಚಾರೇನ ತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಕಿಂ ನಾಮಾ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇ ಆಹಂಸು "ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಸಜ್ಜಮಾನಾ ನಾಮಾ"ತಿ। "ಭನ್ತೇ, 'ಅಸಜ್ಜಮಾನಾ'ತಿ ಏತಸ್ಸ ಕೋ ಅತ್ಥೋ"ತಿ? "ಅಲಗ್ಗನತ್ಥೋ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। ತತೋ ತಂ ವೇಳುಗುಮ್ಬಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾ ಆಹಂಸು - "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಇಮಂ ವೇಳುಗುಮ್ಬಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಮೂಲಖನ್ಧಸಾಖಾನುಸಾಖಾಹಿ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಅಸಿಹತ್ಥೋ ಪುರಿಸೋ ಮೂಲೇ ಛೇತ್ವಾ ಆವಿಞ್ಛನ್ತೋ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ ಉದ್ಧರಿತುಂ , ಏವಮೇವ ತ್ವಂ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಜಟಾಯ ಜಟಿತೋ ಆಸತ್ತವಿಸತ್ತೋ ತತ್ಥ ಲಗ್ಗೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ವಾ ಪನಸ್ಸ ವೇಮಜ್ಝಗತೋಪಿ ಅಯಂ ವಂಸಕಳೀರೋ ಅಸಞ್ಜಾತಸಾಖತ್ತಾ ಕೇನಚಿ ಅಲಗ್ಗೋ ಠಿತೋ, ಸಕ್ಕಾ ಚ ಪನ ಅಗ್ಗೇ ವಾ ಮೂಲೇ ವಾ ಛೇತ್ವಾ ಉದ್ಧರಿತುಂ, ಏವಮೇವ ಮಯಂ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸಜ್ಜಮಾನಾ ಸಬ್ಬದಿಸಾ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ತಾವದೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೋ ಏವ ರಞ್ಞೋ ಆಕಾಸೇನ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರಂ ಅಗಮಂಸು। ತತೋ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಕದಾ ನು ಖೋ ಅಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋವ ಯಥಾ ವಿಸತ್ತೋ, ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ।
ವಂಸಕ್ಕಳೀರೋವ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಂಸೋ**ತಿ ವೇಳು। **ವಿಸಾಲೋ**ತಿ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ। ಚಕಾರೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ, ಏವಕಾರೋ ವಾ ಅಯಂ, ಸನ್ಧಿವಸೇನೇತ್ಥ ಏಕಾರೋ ನಟ್ಠೋ। ತಸ್ಸ ಪರಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ತಂ ಪಚ್ಛಾ ಯೋಜೇಸ್ಸಾಮ। **ಯಥಾ**ತಿ ಪಟಿಭಾಗೇ। **ವಿಸತ್ತೋ**ತಿ ಲಗ್ಗೋ, ಜಟಿತೋ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತೋ। **ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚಾ**ತಿ ಪುತ್ತಧೀತುಭರಿಯಾಸು। **ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ**ತಿ ಯಾ ತಣ್ಹಾ ಯೋ ಸ್ನೇಹೋ।

ವಂಸಕ್ಕಳೀರೋವ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋತಿ ವಂಸಕಳೀರೋ ವಿಯ ಅಲಗ್ಗಮಾನೋ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋ ವಿಸತ್ತೋ ಏವ ಹೋತಿ, ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ, ಸಾಪಿ ಏವಂ ತಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ವಿಸತ್ತಾ ಏವ। ಸ್ವಾಹಂ ತಾಯ ಅಪೇಕ್ಖಾಯ ಅಪೇಕ್ಖವಾ ವಿಸಾಲೋ ವಂಸೋ ವಿಯ ವಿಸತ್ತೋತಿ ಏವಂ ಅಪೇಕ್ಖಾಯ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಅಪೇಕ್ಖಂ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಅಯಂ ವಂಸಕಳೀರೋವ ರೂಪಾದೀಸು ವಾ ಲೋಭಾದೀಸು ವಾ ಕಾಮಭವಾದೀಸು ವಾ ದಿಟ್ಠಾದೀಸು ವಾ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ವಂಸಕಳೀರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩೯. **ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹೀ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಏಕೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಯೋಗಾವಚರೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ, ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಸೇಟ್ಠಿಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅಡ್ಢೇ ಮಹದ್ಧನೇ ಮಹಾಭೋಗೇ, ಸೋ ಸುಭಗೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಪರದಾರಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾಲಕತೋ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ತತ್ಥ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಸೇಟ್ಠಿಭರಿಯಾಯ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಇತ್ಥಿಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ನಿರಯತೋ ಆಗತಾನಂ ಗತ್ತಾನಿ ಉಣ್ಹಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ಸೇಟ್ಠಿಭರಿಯಾ ಡಯ್ಹಮಾನೇನ ಉದರೇನ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ತಂ ಗಬ್ಭಂ ಧಾರೇತ್ವಾ ಕಾಲೇನ ದಾರಿಕಂ ವಿಜಾಯಿ। ಸಾ ಜಾತದಿವಸತೋ ಪಭುತಿ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸೇಸಬನ್ಧುಪರಿಜನಾನಞ್ಚ ದೇಸ್ಸಾ ಅಹೋಸಿ। ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಯಮ್ಹಿ ಕುಲೇ ದಿನ್ನಾ, ತತ್ಥಾಪಿ ಸಾಮಿಕಸಸ್ಸುಸಸುರಾನಂ ದೇಸ್ಸಾವ ಅಹೋಸಿ ಅಪ್ಪಿಯಾ ಅಮನಾಪಾ। ಅಥ ನಕ್ಖತ್ತೇ ಘೋಸಿತೇ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಕೀಳಿತುಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ವೇಸಿಂ ಆನೇತ್ವಾ ಕೀಳತಿ। ಸಾ ತಂ ದಾಸೀನಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಸುತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಅನುನಯಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಅಯ್ಯಪುತ್ತ, ಇತ್ಥೀ ನಾಮ ಸಚೇಪಿ ದಸನ್ನಂ ರಾಜೂನಂ ಕನಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ವಾ ಧೀತಾ, ತಥಾಪಿ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪೇಸನಕರಾ ಹೋತಿ। ಸಾಮಿಕೇ ಅನಾಲಪನ್ತೇ ಸೂಲೇ ಆರೋಪಿತಾ ವಿಯ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಸಚೇ ಅಹಂ ಅನುಗ್ಗಹಾರಹಾ, ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ನೋ ಚೇ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬಾ, ಅತ್ತನೋ ಞಾತಿಕುಲಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ - "ಹೋತು, ಭದ್ದೇ, ಮಾ ಸೋಚಿ, ಕೀಳನಸಜ್ಜಾ ಹೋಹಿ, ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ ತಾವತಕೇನಪಿ ಸಲ್ಲಾಪಮತ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ "ಸ್ವೇ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬಹುಂ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಂ ಪಟಿಯಾದೇತಿ। ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಕೀಳನಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ। ಸಾ "ಇದಾನಿ ಪೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಪೇಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೀ ನಿಸಿನ್ನಾ ಉಸ್ಸೂರಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತ್ವಾ "ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಗತೋ"ತಿ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪಟಿಯಾದಿತಂ ಆದಾಯ ಯಾನಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತುಂ ಆರದ್ಧಾ।

ಅಥ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರೇ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಅನೋತತ್ತೇ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ನಾಗಲತಾದನ್ತಪೋಣಂ ಖಾದಿತ್ವಾ "ಕತ್ಥ ಅಜ್ಜ ಭಿಕ್ಖಂ ಚರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ತಂ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮಿಸ್ಸಾ ಮಯಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರಿತ್ವಾ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪಬ್ಭಾರಸಮೀಪೇ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಂ ಮನೋಸಿಲಾತಲಂ, ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪಟಿಪಥೇ ಓರುಯ್ಹ ಬಾರಾಣಸೀಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ದಾಸಿಯೋ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಾ ಯಾನಾ ಓರುಯ್ಹ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಸಬ್ಬರಸಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯೇನ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಪದುಮಪುಪ್ಫೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ಕತ್ವಾ, ಪುಪ್ಫಕಲಾಪಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಪತ್ತಂ ದತ್ವಾ, ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಪುಪ್ಫಕಲಾಪಹತ್ಥಾ ಪತ್ಥೇಸಿ "ಭನ್ತೇ, ಯಥಾ ಇದಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಏವಾಹಂ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜಾಮಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯಂ ಮನಾಪಾ"ತಿ। ಏವಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ದುತಿಯಂ ಪತ್ಥೇಸಿ "ಭನ್ತೇ, ದುಕ್ಖೋ ಗಬ್ಭವಾಸೋ, ತಂ ಅನುಪಗಮ್ಮ ಪದುಮಪುಪ್ಫೇ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ಪತ್ಥೇಸಿ "ಭನ್ತೇ, ಜಿಗುಚ್ಛನೀಯೋ ಮಾತುಗಾಮೋ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಧೀತಾಪಿ

ಪರವಸಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಇತ್ಥಿಭಾವಂ ಅನುಪಗಮ್ಮ ಪುರಿಸೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥಮ್ಪಿ ಪತ್ಥೇಸಿ "ಭನ್ತೇ, ಇಮಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪತ್ತಂ ಅಮತಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ।

ಏವಂ ಚತುರೋ ಪಣಿಧಯೋ ಕತ್ವಾ, ತಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫಕಲಾಪಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಪುಪ್ಫಸದಿಸೋ ಏವ ಮೇ ಗನ್ಧೋ ಚೇವ ವಣ್ಣೋ ಚ ಹೋತೂ"ತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಪಣಿಧಿಂ ಅಕಾಸಿ। ತತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಪತ್ತಂ ಪುಪ್ಫಕಲಾಪಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ -

"ಇಚ್ಛಿತಂ ಪತ್ಥಿತಂ ತುಯ್ಹಂ, ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಸಮಿಜ್ಝತು।
ಸಬ್ಬೇ ಪೂರೇನ್ತು ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಚನ್ದೋ ಪನ್ನರಸೋ ಯಥಾ"ತಿ॥ -

ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ "ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ ಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪಸ್ಸತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹತೀ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಭವನ್ತರೇ ಕತಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಅನೋಕಾಸತಾಯ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ, ಚಿಞ್ಚಮ್ಬಿಲಧೋತತಮ್ಬಭಾಜನಮಿವ ಸುದ್ಧಾ ಜಾತಾ। ತಾವದೇವ ಚಸ್ಸಾ ಪತಿಕುಲೇ ಞಾತಿಕುಲೇ ಚ ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ ತುಟ್ಠೋ "ಕಿಂ ಕರೋಮಾ"ತಿ ಪಿಯವಚನಾನಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರಾನಿ ಚ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಮನುಸ್ಸೇ ಪೇಸೇಸಿ "ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಆನೇಥ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತರಂ, ಅಹಂ ವಿಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಆಗತೋ"ತಿ। ತತೋ ಪಭುತಿ ಚ ನಂ ಉರೇ ವಿಲಿತ್ತಚನ್ದನಂ ವಿಯ ಆಮುತ್ತಮುತ್ತಾಹಾರಂ ವಿಯ ಪುಪ್ಫಮಾಲಂ ವಿಯ ಚ ಪಿಯಾಯನ್ತೋ ಪರಿಹರಿ।

ಸಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಇಸ್ಸರಿಯಭೋಗಸುಖಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಪುರಿಸಭಾವೇನ ದೇವಲೋಕೇ ಪದುಮಪುಪ್ಫೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಪದುಮಪುಪ್ಫಗಬ್ಭೇಯೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ, ನಿಸೀದನ್ತೋಪಿ, ಸಯನ್ತೋಪಿ ಪದುಮಗಬ್ಭೇಯೇವ ಸಯತಿ। ಮಹಾಪದುಮದೇವಪುತ್ತೋತಿ ಚಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಏವಂ ಸೋ ತೇನ ಇದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಛದೇವಲೋಕೇ ಏವ ಸಂಸರತಿ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ವೀಸತಿ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ರಾಜಾ ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪುತ್ತಂ ನ ಲಭತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ರಾಜಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸುಂ "ದೇವ, ಕುಲವಂಸಾನುಪಾಲಕೋ ಪುತ್ತೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, ಅತ್ರಜೇ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಖೇತ್ರಜೋಪಿ ಕುಲವಂಸಧರೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ರಾಜಾ "ಠಪೇತ್ವಾ ಮಹೇಸಿಂ ಅವಸೇಸಾ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಸತ್ತಾಹಂ ಧಮ್ಮನಾಟಕಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ ಬಹಿ ಚರಾಪೇಸಿ, ತಥಾಪಿ ಪುತ್ತಂ ನಾಲತ್ಥ। ಪುನ ಅಮಚ್ಚಾ ಆಹಂಸು - "ಮಹಾರಾಜ, ಮಹೇಸೀ ನಾಮ ಪುಞ್ಞೇನ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಸಬ್ಬಿತ್ಥೀನಂ ಅಗ್ಗಾ, ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ದೇವೋ ಮಹೇಸಿಯಾಪಿ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪುತ್ತಂ ಲಭೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ರಾಜಾ ಮಹೇಸಿಯಾ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಸಾ ಆಹ - "ಮಹಾರಾಜ, ಯಾ ಇತ್ಥೀ ಸಚ್ಚವಾದಿನೀ ಸೀಲವತೀ, ಸಾ ಪುತ್ತಂ ಲಭೇಯ್ಯ, ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪರಹಿತಾಯ ಕುತೋ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅನುಮಜ್ಜತಿ। ಸೀಲವತಿಯಾ ರಾಜಧೀತಾಯ ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ಅನುಮಜ್ಜನ್ತಿಯಾ ಪುತ್ತಪತ್ಥನಾಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಆಸನಂ ಸನ್ತಪ್ಪಿ।

ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ಆಸನತಾಪಕಾರಣಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ "ಸೀಲವತಿಯಾ ರಾಜಧೀತಾಯ ಪುತ್ತವರಂ ದೇಮೀ"ತಿ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದೇವಿಯಾ ಸಮ್ಮುಖೇ ಠತ್ವಾ "ಕಿಂ ಪತ್ಥೇಸಿ ದೇವೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಪುತ್ತಂ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ದಮ್ಮಿ ತೇ, ದೇವಿ, ಪುತ್ತಂ, ಮಾ ಚಿನ್ತಯೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಏತ್ಥ ಖೀಣಾಯುಕೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ಅಯಂ ಮಹಾಪದುಮೋ ಉಪರಿದೇವಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಇತೋ ಚವತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಮಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ತಾತ ಮಹಾಪದುಮ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಗಚ್ಛಾಹೀ"ತಿ ಯಾಚಿ। ಸೋ ಆಹ - "ಮಹಾರಾಜ, ಮಾ ಏವಂ ಭಣಿ, ಜೇಗುಚ್ಛೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ"ತಿ। "ತಾತ, ತ್ವಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ, ತತ್ಥೇವ ಠತ್ವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ, ಗಚ್ಛ, ತಾತಾ"ತಿ। "ದುಕ್ಖೋ,

ಮಹಾರಾಜ, ಗಬ್ಭವಾಸೋ, ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ತತ್ಥ ವಸಿತು"ನ್ತಿ। "ಕಿಂ ತೇ, ತಾತ, ಗಬ್ಭವಾಸೇನ, ತಥಾ ಹಿ ತ್ವಂ ಕಮ್ಮಮಕಾಸಿ, ಯಥಾ ಪದುಮಗಬ್ಭೇಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಸಿ, ಗಚ್ಛ, ತಾತಾ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ।

ತತೋ ಮಹಾಪದುಮೋ ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಉಯ್ಯಾನೇ ಸಿಲಾಪಟ್ಟಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಪದುಮಗಬ್ಭೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಮಹೇಸೀ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಸುಪಿನನ್ತೇನ ವೀಸತಿಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಪರಿವುತಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಲಾಪಟ್ಟಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಪದುಮಸ್ಸರೇ ಪುತ್ತಂ ಲದ್ಧಾ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ ಪಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖಮಾನಾ ತಥೇವ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ಅದ್ದಸ। ತಂ ನೇವ ತೀರೇ ಹೋತಿ ನ ಗಮ್ಭೀರೇ। ಸಹ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಚಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸಾ ಸಾಮಂಯೇವ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಂ ಪುಪ್ಫಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಪುಪ್ಫೇ ಗಹಿತಮತ್ತೇಯೇವ ಪತ್ತಾನಿ ವಿಕಸಿಂಸು। ತತ್ಥ ತಟ್ಟಕೇ ಆಸಿತ್ತಸುವಣ್ಣಪಟಿಮಂ ವಿಯ ದಾರಕಂ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾವ "ಪುತ್ತೋ ಮೇ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಸದ್ದಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ಸಾಧುಕಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಮುಞ್ಚಿ, ರಞ್ಞೋ ಚ ಪೇಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ಸುತ್ವಾ "ಕತ್ಥ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಲದ್ಧೋಕಾಸಞ್ಚ ಸುತ್ವಾ "ಉಯ್ಯಾನಞ್ಚ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಪದುಮಞ್ಚ ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಞೇವ ಖೇತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖೇತ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ಖೇತ್ರಜೋ ನಾಮಾಯಂ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಗರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಇತ್ಥಿಯೋ ಧಾತಿಕಿಚ್ಚಂ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ಯಾ ಯಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ರುಚಿಂ ಞತ್ವಾ ಪತ್ಥಿತಪತ್ಥಿತಂ ಖಾದನೀಯಂ ಖಾದಾಪೇತಿ, ಸಾ ಸಾ ಸಹಸ್ಸಂ ಲಭತಿ। ಸಕಲಬಾರಾಣಸೀ ಚಲಿತಾ, ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಪಣ್ಣಾಕಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಕುಮಾರೋ ತಂ ತಂ ಅತಿನೇತ್ವಾ "ಇಮಂ ಖಾದ, ಇಮಂ ಭುಞ್ಜಾ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಭೋಜನೇನ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹೋ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಹುತ್ವಾ, ಗೋಪುರದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಲಾಖಾಗುಳಕೇನ ಕೀಳತಿ।

ತದಾ ಅಞ್ಞತರೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಬಾರಾಣಸಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇಸಿಪತನೇ ವಸತಿ। ಸೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಸೇನಾಸನವತ್ತಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಮನಸಿಕಾರಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕತ್ವಾ, ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ "ಅಜ್ಜ ಕತ್ಥ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏಸ ಪುಬ್ಬೇ ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೀ"ತಿ ವೀಮಂಸನ್ತೋ "ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ, ಚತಸ್ಸೋ ಪತ್ಥನಾ ಪತ್ಥೇಸಿ ತತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿದ್ಧಾ, ಏಕಾ ತಾವ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪಾಯೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇಮೀ"ತಿ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯವಸೇನ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಕುಮಾರೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಮಣ, ಮಾ ಇಧ ಆಗಚ್ಛಿ, ಇಮೇ ಹಿ ತಮ್ಪಿ 'ಇದಂ ಖಾದ, ಇದಂ ಭುಞ್ಜಾ'ತಿ ವದೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಏಕವಚನೇನೇವ ತತೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸೇನಾಸನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಕುಮಾರೋ ಪರಿಜನಂ ಆಹ – "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಮಯಾ ವುತ್ತಮತ್ತೋವ ನಿವತ್ತೋ, ಕುದ್ಧೋ, ನು, ಖೋ ಮಮಾ"ತಿ। ತತೋ ತೇಹಿ "ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ, ದೇವ, ನ ಕೋಧಪರಾಯಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪರೇನ ಪಸನ್ನಮನೇನ ಯಂ ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಯಾಪೇನ್ತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ "ಕುದ್ಧೋ ಏವ ಮಮಾಯಂ ಸಮಣೋ, ಖಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಿಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ, ಮಹತಾ ರಾಜಾನುಭಾವೇನ ಇಸಿಪತನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಮಿಗಯೂಥಂ ದಿಸ್ವಾ, ಪುಚ್ಛಿ "ಕಿಂ ನಾಮ ಏತೇ"ತಿ? "ಏತೇ, ಸಾಮಿ, ಮಿಗಾ ನಾಮಾ"ತಿ। ಏತೇಸಂ "ಇಮಂ ಖಾದಥ, ಇಮಂ ಭುಞ್ಜಥ, ಇಮಂ ಸಾಯಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಾ ಅತ್ಥೀತಿ। ನತ್ಥಿ ಸಾಮಿ, ಯತ್ಥ ತಿಣೋದಕಂ ಸುಲಭಂ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತೀತಿ।

ಕುಮಾರೋ "ಯಥಾ ಇಮೇ ಅರಕ್ಖಿಯಮಾನಾವ ಯತ್ಥ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತಿ, ಕದಾ ನು, ಖೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ವಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏತಮಾರಮ್ಮಣಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋಪಿ ತಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಞತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಮಗ್ಗಞ್ಚ ಚಙ್ಕಮಞ್ಚ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಮಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ, ಏಕದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ಪದನಿಕ್ಖೇಪಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ದಿವಾವಿಹಾರೋಕಾಸಞ್ಚ ಪಣ್ಣಸಾಲಞ್ಚ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಮಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ, ಪವಿಸನಪದನಿಕ್ಖೇಪಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ನಿಕ್ಖಮನಪದನಿಕ್ಖೇಪಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಗಮಾಸಿ। ಕುಮಾರೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪದೇಸಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಟ್ಠಂ ಕತಂ ದಿಸ್ವಾ "ವಸತಿ ಮಞ್ಞೇ ಏತ್ಥ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಪರಿಜನೇನ ಭಾಸಿತಂ ಸುತ್ವಾ ಆಹ – "ಪಾತೋಪಿ ಸೋ ಸಮಣೋ ಕುದ್ಧೋ, ಇದಾನಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀಹಿ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸಂ ಅಕ್ಕನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ, ಸುಟ್ಠುತರಂ ಕುಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಇಧೇವ ತುಮ್ಹೇ ತಿಟ್ಠಥಾ"ತಿ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಓರುಯ್ಹ ಏಕಕೋವ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ವತ್ತಸೀಸೇನ ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠೋಕಾಸೇ ಪದನಿಕ್ಖೇಪಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಏತ್ಥ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ನ ವಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಅದ್ಧಾ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಮೇವ ಚಿನ್ತೇಸಿ

ಮಞ್ಞೇ"ತಿ ಪಸನ್ನಮಾನಸೋ ಚಙ್ಕಮಂ ಆರುಹಿತ್ವಾ, ದೂರೀಕತಪುಥುವಿತಕ್ಕೋ ಗನ್ತ್ವಾ, ಪಾಸಾಣಫಲಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಸಞ್ಜಾತಏಕಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ, ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ, ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪುರೋಹಿತೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಗಗನತಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

"ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಬದ್ಧೋ, ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ।
ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಮಿಗೋತಿ** ದ್ವೇ ಮಿಗಾ ಏಣೀಮಿಗೋ, ಪಸದಮಿಗೋ ಚಾತಿ। ಅಪಿಚ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆರಞ್ಞಿಕಾನಂ ಚತುಪ್ಪದಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇಧ ಪನ ಪಸದಮಿಗೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅರಞ್ಞಮ್ಹೀತಿ** ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞಂ, ಇಧಂ ಪನ ಉಯ್ಯಾನಮಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಯ್ಯಾನಮ್ಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಥಾತಿ** ಪಟಿಭಾಗೇ। **ಅಬದ್ಧೋತಿ** ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಅಬದ್ಧೋ, ಏತೇನ ವಿಸ್ಸತ್ಥಚರಿಯಂ ದೀಪೇತಿ। **ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ**ತಿ ಯೇನ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಗನ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ, ತೇನ ತೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಗೋಚರಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ -

"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆರಞ್ಞಕೋ ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞೇ ಪವನೇ ಚರಮಾನೋ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಗಚ್ಛತಿ, ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ನಿಸೀದತಿ, ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅನಾಪಾಥಗತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲುದ್ದಸ್ಸ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ...ಪೇ॰... ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ ಅಪದಂ, ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೭; ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೫) ವಿತ್ಥಾರೋ।

ವಿಞ್ಞೂ ನರೋತಿ ಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸೋ। **ಸೇರಿತನ್ತಿ** ಸಚ್ಛನ್ದವುತ್ತಿತಂ ಅಪರಾಯತ್ತತಂ। **ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ। ಅಥ ವಾ ಧಮ್ಮಸೇರಿತಂ ಪುಗ್ಗಲಸೇರಿತಞ್ಚ। ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ಹಿ ಕಿಲೇಸವಸಂ ಅಗಮನತೋ ಸೇರಿನೋ ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಚ, ತೇಸಂ ಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ ಸೇರಿತಾ। ತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? "ಯಥಾ ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಅಬದ್ಧೋ ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ, ಕದಾ ನು ಖೋ ಅಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಇತಿ ಮೇ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೇಹಿ ಬದ್ಧಸ್ಸ ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗನ್ತುಂ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಯೇನಿಚ್ಛಕಗಮನಾಭಾವೇನ ಯೇನಿಚ್ಛಕಗಮನೇ ಚಾನಿಸಂಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಅಗಮಂಸು। ತತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೋಪಿ ವಿಞ್ಞೂ ಪಣ್ಡಿತೋ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಮಿಗಅರಞ್ಞಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೦. ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತೀತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅತೀತೇ ಕಿರ ಏಕವಜ್ಜಿಕಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ ಮುದುಕಜಾತಿಕೋ। ಯದಾ ಅಮಚ್ಚಾ ತೇನ ಸಹ ಯುತ್ತಂ ವಾ ಅಯುತ್ತಂ ವಾ ಮನ್ತೇತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತದಾ ನಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಏಕಮನ್ತಂ ನೇನ್ತಿ। ತಂ ಏಕದಿವಸಂ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಅಮಚ್ಚೋ "ದೇವ, ಮಮ ಸೋತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಏಕಮನ್ತಂ ಗಮನಂ ಯಾಚಿ। ಸೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಅಗಮಾಸಿ। ಪುನ ಏಕೋ ಮಹಾಉಪಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ವರಂ ಯಾಚಿ, ಏಕೋ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ, ಏಕೋ ಅಸ್ಸಪಿಟ್ಠಿಯಂ , ಏಕೋ ಸುವಣ್ಣರಥೇ, ಏಕೋ ಸಿವಿಕಾಯ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಯಾಚಿ। ರಾಜಾ ತತೋ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಪರೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಯಾಚಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಹತ್ಥಿತೋ ಓರುಯ್ಹ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಸೋ ತೇಹಿ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ಇಸ್ಸರಿಯೇನ ವಡ್ಢನ್ತಿ। ತೇಸು ಏಕೋ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಆಹ - "ಅಮುಕಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಜನಪದಂ ಮಯ್ಹಂ ದೇಹೀ"ತಿ। ರಾಜಾ "ತಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ

ಭಣತಿ। ಸೋ ರಞ್ಞೋ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ “ಗಚ್ಛಾಮಹಂ ತಂ ಜನಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಾಮೀ”ತಿ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕಲಹಂ ಕತ್ವಾ, ಪುನ ಉಭೋಪಿ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ದೋಸಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ರಾಜಾ “ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಮೇ ತೋಸೇತು”ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಲೋಭೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ –

“ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ವಾಸೇ ಠಾನೇ ಗಮನೇ ಚಾರಿಕಾಯ।
ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ ಠಿತಸ್ಸ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತೇ ವಾಸೇ ಚ, ಮಹಾಉಪಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತೇ ಠಾನೇ ಚ, ಉಯ್ಯಾನಗಮನಸಙ್ಖಾತೇ ಗಮನೇ ಚ, ಜನಪದಚಾರಿಕಸಙ್ಖಾತಾಯ ಚಾರಿಕಾಯ ಚ “ಇದಂ ಮೇ ಸುಣ, ಇದಂ ಮೇ ದೇಹೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಥಾ ತಥಾ ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಯಾಯಂ ಅರಿಯಜನಸೇವಿತಾ ಅನೇಕಾನಿಸಂಸಾ ಏಕನ್ತಸುಖಾ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಲೋಭಾಭಿಭೂತೇಹಿ ಸಬ್ಬಕಾಪುರಿಸೇಹಿ ಅನಭಿಜ್ಝಿತಾ ಅನಭಿಪತ್ಥಿತಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ತಂ ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಪರೇಸಂ ಅವಸವತ್ತನೇನ ಧಮ್ಮಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಚ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಆಮನ್ತನಾಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೧. **ಖಿಡ್ಡಾ ರತೀ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಏಕಪುತ್ತಕಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಚಸ್ಸ ಏಕಪುತ್ತಕೋ ಪಿಯೋ ಅಹೋಸಿ ಮನಾಪೋ ಪಾಣಸಮೋ। ಸೋ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಪುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗತೋ। ಕುಮಾರೋಪಿ ತಂ ದಿವಸಂಯೇವ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಮತೋ। ಅಮಚ್ಚಾ “ಪುತ್ತಸಿನೇಹೇನ ರಞ್ಞೋ ಹದಯಮ್ಪಿ ಫಲೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ನಂ ಝಾಪೇಸುಂ। ರಾಜಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಸುರಾಮದೇನ ಮತ್ತೋ ಪುತ್ತಂ ನೇವ ಸರಿ, ತಥಾ ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ನ್ಹಾನಭೋಜನವೇಲಾಸು। ಅಥ ಭುತ್ತಾವೀ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸರಿತ್ವಾ “ಪುತ್ತಂ ಮೇ ಆನೇಥಾ”ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸ ಅನುರೂಪೇನ ವಿಧಾನೇನ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತತೋ ಸೋಕಾಭಿಭೂತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏವಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಾಕಾಸಿ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಂಸಗ್ಗಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಥಾಯತ್ಥವಣ್ಣನಂ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಂ ಪನ **ಖಿಡ್ಡಾ**ತಿ ಕೀಳನಾ। ಸಾ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ – ಕಾಯಿಕಾ, ವಾಚಸಿಕಾ ಚ। ತತ್ಥ ಕಾಯಿಕಾ ನಾಮ ಹತ್ಥೀಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಅಸ್ಸೇಹಿಪಿ, ರಥೇಹಿಪಿ, ಧನೂಹಿಪಿ, ಥರೂಹಿಪೀತಿ ಏವಮಾದಿ। ವಾಚಸಿಕಾ ನಾಮ ಗೀತಂ, ಸಿಲೋಕಭಣನಂ, ಮುಖಭೇರೀತಿ ಏವಮಾದಿ। **ರತೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣರತಿ। **ವಿಪುಲ**ನ್ತಿ ಯಾವ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಾನೇನ ಸಕಲತ್ತಭಾವಬ್ಯಾಪಕಂ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ। ಅನುಸನ್ಧಿಯೋಜನಾಪಿ ಚೇತ್ಥ ಸಂಸಗ್ಗಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತತೋ ಪರಞ್ಚ ಸಬ್ಬನ್ತಿ।

ಖಿಡ್ಡಾರತಿಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೨. **ಚಾತುದ್ದಿಸೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಞ್ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ, ಸೇಸಾ ಪಾಕತಿಕರಾಜಾನೋ। ತೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರೇ ವಸನ್ತಾ ಏಕದಿವಸಂ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ

ವಂಸಕಳೀರಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಸಹಾಯಞ್ಚ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇತ್ಥಾ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಉಪಾಯೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಓಕಾಸಂ ಗವೇಸನ್ತಿ। ಸೋ ಚ ರಾಜಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ರತ್ತಿಯಾ ಉಬ್ಬಿಜ್ಜತಿ, ಭೀತೋ ವಿಸ್ಸರಂ ಕರೋತಿ, ಮಹಾತಲೇ ಧಾವತಿ। ಪುರೋಹಿತೇನ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಸುಖಸೇಯ್ಯಂ ಪುಚ್ಛಿತೋಪಿ "ಕುತೋ ಮೇ, ಆಚರಿಯ, ಸುಖ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಪುರೋಹಿತೋಪಿ "ಅಯಂ ರೋಗೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉದ್ಧಂವಿರೇಚನಾದಿನಾ ಭೇಸಜ್ಜಕಮ್ಮೇನ ವಿನೇತುಂ , ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಖಾದನೂಪಾಯೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ರಜ್ಜಹಾನಿಜೀವಿತನ್ತರಾಯಾದೀನಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಏತಂ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ರಾಜಾನಂ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಉಬ್ಬೇಜೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವೂಪಸಮನತ್ಥಂ "ಏತ್ತಕೇ ಚ ಏತ್ತಕೇ ಚ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಾದಯೋ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಞ್ಚ ದಕ್ಖಿಣಂ ದತ್ವಾ ಯಞ್ಞೋ ಯಜಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ತಂ ಯಞ್ಞಯಜನೇ ಸಮಾದಪೇಸಿ।

ತತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಿ ಯಞ್ಞತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿಯಮಾನಾನಿ ದಿಸ್ವಾ "ಏತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ಕತೇ ದುಬ್ಬೋಧನೇಯ್ಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದ ನಂ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಪೇಕ್ಖಾಮಾ"ತಿ ವಂಸಕಳೀರಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನಾ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅಗಮಂಸು। ರಾಜಾ ಸೀಹಪಞ್ಜರೇ ಠಿತೋ ರಾಜಙ್ಗಣಂ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ತೇ ಅದ್ದಕ್ಖಿ , ಸಹ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಚಸ್ಸ ಸಿನೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತತೋ ತೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಕಾಸತಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೇ "ಕೇ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಚಾತುದ್ದಿಸಾ ನಾಮಾ"ತಿ। "ಭನ್ತೇ, ಚಾತುದ್ದಿಸಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ಕೋ ಅತ್ಥೋ"ತಿ? "ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಕತ್ಥಚಿ ಕುತೋಚಿ ಭಯಂ ವಾ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸೋ ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನತ್ಥಿ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ತಂ ಭಯಂ ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ನ ಹೋತೀ"ತಿ? "ಮಯಞ್ಹಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇಮ, ಕರುಣಂ ಭಾವೇಮ, ಮುದಿತಂ ಭಾವೇಮ, ಉಪೇಕ್ಖಂ ಭಾವೇಮ, ತೇನ ನೋ ತಂ ಭಯಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಅತ್ತನೋ ವಸತಿಂ ಅಗಮಂಸು।

ತತೋ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಇಮೇ ಸಮಣಾ ಮೇತ್ತಾದಿಭಾವನಾಯ ಭಯಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಭಣನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪನ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಪಾಣವಧಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ಕೇಸಂ ನು ಖೋ ವಚನಂ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸಮಣಾ ಸುದ್ಧೇನ ಅಸುದ್ಧಂ ಧೋವನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪನ ಅಸುದ್ಧೇನ ಅಸುದ್ಧಂ। ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಅಸುದ್ಧೇನ ಅಸುದ್ಧಂ ಧೋವಿತುಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಏವ ವಚನಂ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ। ಸೋ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸುಖಿತಾ ಹೋನ್ತೂ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮೇತ್ತಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಹಿತಫರಣಚಿತ್ತೇನ ಅಮಚ್ಚೇ ಆಣಾಪೇಸಿ "ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣೇ ಮುಞ್ಚಥ, ಸೀತಾನಿ ಪಾನೀಯಾನಿ ಪಿವನ್ತು, ಹರಿತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಖಾದನ್ತು, ಸೀತೋ ಚ ನೇಸಂ ವಾತೋ ಉಪವಾಯತೂ"ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು।

ತತೋ ರಾಜಾ "ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾನಂ ವಚನೇನೇವ ಪಾಪಕಮ್ಮತೋ ಮುತ್ತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ತತ್ಥೇವ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ಚ ಭೋಜನವೇಲಾಯಂ "ಭುಞ್ಜ, ಮಹಾರಾಜ, ಕಾಲೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ನಾಹಂ ರಾಜಾ"ತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ, ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನ।
ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಛಮ್ಭೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚಾತುದ್ದಿಸೋತಿ** ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಯಥಾಸುಖವಿಹಾರೀ, "ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೫; ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೮) ವಾ ನಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾಫರಿತಾ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಅಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿಪಿ ಚಾತುದ್ದಿಸೋ। ತಾಸು ದಿಸಾಸು ಕತ್ಥಚಿ ಸತ್ತೇ ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ವಾ ಭಯೇನ ನ ಪಟಿಹಞ್ಞತೀತಿ **ಅಪ್ಪಟಿಘೋ**। **ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋತಿ** ದ್ವಾದಸವಿಧಸ್ಸ ಸನ್ತೋಸಸ್ಸವಸೇನ ಸನ್ತುಸ್ಸಕೋ, **ಇತರೀತರೇನಾತಿ** ಉಚ್ಚಾವಚೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ। **ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಛಮ್ಭೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪರಿಸ್ಸಯನ್ತಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಿ, ಪರಿಹಾಪೇನ್ತಿ ವಾ ತೇಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ತಾನಿ ವಾ ಪಟಿಚ್ಚ

ಸಯನ್ತೀತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ, ಬಾಹಿರಾನಂ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದೀನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಾನಞ್ಚ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದೀನಂ ಕಾಯಚಿತ್ತುಪದ್ದವಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇ ಪರಿಸ್ಸಯೇ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಾ ಚ ವೀರಿಯಾದೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚ ಸಹತೀತಿ **ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ**। ಥದ್ಧಭಾವಕರಭಯಾಭಾವೇನ **ಅಛಮ್ಭೀ**। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮಣಾ, ಏವಂ ಇತರೀತರೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಏತ್ಥ ಪಟಿಪತ್ತಿಪದಟ್ಠಾನೇ ಸನ್ತೋಸೇ ಠಿತೋ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಮೇತ್ತಾದಿಭಾವನಾಯ ಚಾತುದ್ದಿಸೋ, ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೇಸು ಪಟಿಹನನಭಯಾಭಾವೇನ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚಾತುದ್ದಿಸತ್ತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ, ಅಪ್ಪಟಿಘತ್ತಾ ಅಛಮ್ಭೀ ಚ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಗುಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ। ಅಥ ವಾ ತೇ ಸಮಣಾ ವಿಯ ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಹೋತೀತಿ ಞತ್ವಾ ಏವಂ ಚಾತುದ್ದಿಸಭಾವಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೋ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಈದಿಸಂ ಠಾನಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಚಾತುದ್ದಿಸತಾಯ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಪ್ಪಟಿಘತಾಯ ಚ ಅಛಮ್ಭೀ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಚಾತುದ್ದಿಸಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೩. ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತತೋ ವೀತಿವತ್ತೇಸು ಸೋಕದಿವಸೇಸು ಏಕಂ ದಿವಸಂ ಅಮಚ್ಚಾ "ರಾಜೂನಂ ನಾಮ ತೇಸು ತೇಸು ಕಿಚ್ಚೇಸು ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಅವಸ್ಸಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ಸಾಧು, ದೇವೋ, ಅಞ್ಞಂ ದೇವಿಂ ಆನೇತೂ"ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ರಾಜಾ"ತೇನ ಹಿ, ಭಣೇ, ಜಾನಾಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ ಸಾಮನ್ತರಜ್ಜೇ ರಾಜಾ ಮತೋ। ತಸ್ಸ ದೇವೀ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸತಿ। ಸಾ ಚ ಗಬ್ಭಿನೀ ಹೋತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ಅಯಂ ರಞ್ಞೋ ಅನುರೂಪಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಂ ಯಾಚಿಂಸು। ಸಾ "ಗಬ್ಭಿನೀ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಮನಾಪಾ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಆಗಮೇಥ, ಯಾವ ವಿಜಾಯಾಮಿ, ಏವಂ ಹೋತು, ನೋ ಚೇ, ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಯೇಸಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ರಞ್ಞೋಪಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ "ಗಬ್ಭಿನೀಪಿ ಹೋತು ಆನೇಥಾ"ತಿ। ತೇ ಆನೇಸುಂ। ರಾಜಾ ತಂ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಮಹೇಸೀಭೋಗಂ ಅದಾಸಿ। ತಸ್ಸಾ ಪರಿಜನಞ್ಚ ನಾನಾವಿಧೇಹಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸಾ ಕಾಲೇನ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ। ತಮ್ಪಿ ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಪುತ್ತಮಿವ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಅಙ್ಕೇ ಚ ಉರೇ ಚ ಕತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ತತೋ ದೇವಿಯಾ ಪರಿಜನೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ರಾಜಾ ಅತಿವಿಯ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಕುಮಾರಂ, ಅತಿವಿಸ್ಸಾಸನಿಯಾನಿ ರಾಜಹದಯಾನಿ, ಹನ್ದ ನಂ ಪರಿಭೇದೇಮಾ"ತಿ।

ತತೋ ಕುಮಾರಂ – "ತ್ವಂ, ತಾತ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೋ, ನ ಇಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ, ಮಾ ಏತ್ಥ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಆಪಜ್ಜೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಥ ಕುಮಾರೋ "ಏಹಿ ಪುತ್ತಾ"ತಿ ರಞ್ಞಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ರಾಜಾನಂ ನ ಅಲ್ಲೀಯತಿ। ರಾಜಾ "ಕಿಂ ಏತ"ನ್ತಿ ವೀಮಂಸನ್ತೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ "ಅರೇ, ಏತೇ ಮಯಾ ಏವಂ ಸಙ್ಗಹಿತಾಪಿ ಪಟಿಕೂಲವುತ್ತಿನೋ ಏವಾ"ತಿ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। "ರಾಜಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ಅಮಚ್ಚಪರಿಜನಾಪಿ ಬಹೂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ , "ಸಪರಿಜನೋ ರಾಜಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಣೀತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಉಪನೇನ್ತಿ। ರಾಜಾ ಪಣೀತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ದಾಪೇತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ಸುನ್ದರಂ ಲಭನ್ತಿ, ತೇ ತುಸ್ಸನ್ತಿ। ಇತರೇ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ "ಮಯಂ ಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ಲೂಖಭತ್ತಂ ಜಿಣ್ಣವತ್ಥಞ್ಚ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ಸೋ ತಮ್ಪಿ ಞತ್ವಾ "ಅರೇ, ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ದಿಯ್ಯಮಾನೇಪಿ ನಾಮ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ, ಅಹೋ, ಅಯಂ ಪರಿಸಾ ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾ"ತಿ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಏಕೋ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ ಆಗತೇಹಿ ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ –

"ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಏಕೇ, ಅಥೋ ಗಹಟ್ಠಾ ಘರಮಾವಸನ್ತಾ।
ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಪರಪುತ್ತೇಸು ಹುತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ಸಾ ಅತ್ಥತೋ ಪಾಕಟಾ ಏವ। ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ - ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಏಕೇ, ಯೇ ಅಸನ್ತೋಸಾಭಿಭೂತಾ, ತಥಾವಿಧಾ ಏವ ಚ ಅಥೋ ಗಹಟ್ಠಾ ಘರಮಾವಸನ್ತಾ। ಏತಮಹಂ ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಭಾವಂ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೪. ಓರೋಪಯಿತ್ವಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಚಾತುಮಾಸಿಕಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಠಮೇ ಮಾಸೇ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗತೋ। ತತ್ಥ ರಮಣೀಯೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ನೀಲಘನಪತ್ತಸಞ್ಛನ್ನಂ ಕೋವಿಳಾರರುಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೋವಿಳಾರಮೂಲೇ ಮಮ ಸಯನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ತತ್ಥ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಪುನ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮೇ ಮಾಸೇ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗತೋ। ತದಾ ಕೋವಿಳಾರೋ ಪುಪ್ಫಿತೋ ಹೋತಿ, ತದಾಪಿ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ। ಪುನ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಗತೋ। ತದಾ ಕೋವಿಳಾರೋ ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ ಸುಕ್ಖರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತದಾಪಿ ಸೋ ಅದಿಸ್ವಾವ ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಪುಬ್ಬಪರಿಚಯೇನ ತತ್ಥೇವ ಸೇಯ್ಯಂ ಆಣಾಪೇಸಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ಜಾನನ್ತಾಪಿ "ರಞ್ಞಾ ಆಣತ್ತ"ನ್ತಿ ಭಯೇನ ತತ್ಥ ಸಯನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ಉಯ್ಯಾನೇ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ತತ್ಥ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ತಂ ರುಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅರೇ, ಅಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತೋ ಮಣಿಮಯೋ ವಿಯ ಅಭಿರೂಪದಸ್ಸನೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಮಣಿವಣ್ಣಸಾಖನ್ತರೇ ಠಪಿತಪವಾಳಙ್ಕುರಸದಿಸೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಸಸ್ಸಿರಿಕಚಾರುದಸ್ಸನೋ ಅಹೋಸಿ। ಮುತ್ತಾದಲಸದಿಸವಾಲಿಕಾಕಿಣ್ಣೋ ಚಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತಪುಪ್ಫಸಞ್ಛನ್ನೋ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಸನ್ಥತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ನಾಮಜ್ಜ ಸುಕ್ಖರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಸಾಖಾಮತ್ತಾವಸೇಸೋ ಠಿತೋ। 'ಅಹೋ, ಜರಾಯ ಉಪಹತೋ ಕೋವಿಳಾರೋ'"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಅನುಪಾದಿನ್ನಮ್ಪಿ ತಾವ ಜರಾ ಹಞ್ಞತಿ, ಕಿಮಙ್ಗ ಪನ ಉಪಾದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿ। ತದನುಸಾರೇನೇವ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಅಹೋ ವತಾಹಮ್ಪಿ ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ ಕೋವಿಳಾರೋ ವಿಯ ಅಪೇತಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಯನತಲೇ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪನ್ನೋಯೇವ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತತೋ ಗಮನಕಾಲೇ ಅಮಚ್ಚೇಹಿ "ಕಾಲೋ ಗನ್ತುಂ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ನಾಹಂ ರಾಜಾ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಕೋವಿಳಾರೋ।
ಛೇತ್ವಾನ ವೀರೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಓರೋಪಯಿತ್ವಾತಿ** ಅಪನೇತ್ವಾ। **ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀತಿ** ಕೇಸಮಸ್ಸುಓದಾತವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಇತ್ಥಿಪುತ್ತದಾಸಿದಾಸಾದೀನಿ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಬ್ಯಞ್ಜಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋತಿ** ಪತಿತಪತ್ತೋ। **ಛೇತ್ವಾನಾತಿ** ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ವೀರೋತಿ** ಮಗ್ಗವೀರಿಯಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನೀತಿ** ಕಾಮಬನ್ಧನಾನಿ। ಕಾಮಾ ಹಿ ಗಿಹೀನಂ ಬನ್ಧನಾನಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಪದತ್ಥೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - "ಅಹೋ ವತಾಹಮ್ಪಿ ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಕೋವಿಳಾರೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏವಞ್ಹಿ ಚಿನ್ತಯಮಾನೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಕೋವಿಳಾರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ। ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

೪೫-೪೬. ಸಚೇ ಲಭೇಥಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ದ್ವೇ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಕನಿಟ್ಠೋ ಪುರೋಹಿತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇ ಏಕದಿವಸಂಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕದಿವಸಮೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಹಪಂಸುಕೀಳಿತಸಹಾಯಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ರಾಜಪುತ್ತಂ ಆಹ - "ಸಮ್ಮ, ತ್ವಂ ಪಿತುನೋ ಅಚ್ಚಯೇನ ರಜ್ಜಂ ಲಭಿಸ್ಸಸಿ, ಅಹಂ ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನಂ, ಸುಸಿಕ್ಖಿತೇನ ಚ ಸುಖಂ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಏಹಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತತೋ ಉಭೋಪಿ ಪುಬ್ಬೋಪಚಿತಕಮ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸು ಭಿಕ್ಖಂ ಚರಮಾನಾ ಪಚ್ಚನ್ತಜನಪದಗಾಮಂ ಗತಾ। ತಞ್ಚ ಗಾಮಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಅಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ದಿಸ್ವಾ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ, ಪಣೀತಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಉಪನಾಮೇನ್ತಿ, ಮಾನೇನ್ತಿ, ಪೂಜೇನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಏತದಹೋಸಿ - "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದಿಸಾ ಉಚ್ಚಾಕುಲಿಕಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಥ ಚ ಪನಿಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಯದಿ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಿಕ್ಖಂ ದೇನ್ತಿ, ಯದಿ ಚ ನಿಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ದೇನ್ತಿ, ಇಮೇಸಂ ಪನ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಏವರೂಪಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅದ್ಧಾ ಏತೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಾನನ್ತಿ, ಹನ್ದ ನೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಮಾ"ತಿ।

ತೇ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಯಂ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಾನಾಥ, ತಂ ಅಮ್ಹೇಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ "ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಸಿಕ್ಖಿತು"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ತೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತತೋ ನೇಸಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ "ಏವಂ ವೋ ನಿವಾಸೇತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಪಾರುಪಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಸ ಸಿಪ್ಪಸ್ಸ ಏಕೀಭಾವಾಭಿರತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕೇನೇವ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ, ಏಕೇನ ಚಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ಠಾತಬ್ಬಂ, ಸಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಮದಂಸು। ತತೋ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನಂ ಲದ್ಧಾ ಝಾನಂ ಲಭಿ। ರಾಜಪುತ್ತೋ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತೋ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ, ಸಮ್ಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಆಹ। "ತೇನ ಹಿ ಇಧ ನಿಸೀದಾ"ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಇಮಸ್ಸ ಕಿರ, ಸಮ್ಮ, ಸಿಪ್ಪಸ್ಸ ಏಕೀಭಾವಾಭಿರತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತೀ"ತಿ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ "ಏವಂ, ಸಮ್ಮ, ತೇನ ಹಿ ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸಂ ಏವ ಗಚ್ಛ, ಉಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಪ್ಪಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಆಗತೋ।

ತತೋ ನಂ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ತಥೇವ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗತೇ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅಯಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ಕಮ್ಮಂ ಹಾಪೇತಿ, ಮಮ ಚ ಇಧಾಭಿಕ್ಖಣಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ"ತಿ। ಸೋ ಪಣ್ಣಸಾಲತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। ಇತರೋ ಅತ್ತನೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯೇವ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪುನಪಿ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಮಗ್ಗನ್ತೋಪಿ ತಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಯೋ ಗಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಪಣ್ಣಾಕಾರಮ್ಪಿ ಆದಾಯ ಆಗತೋ ಮಂ ದಟ್ಠುಂ ನ ಲಭತಿ, ಸೋ ನಾಮ ಮಯಿ ಆಗತೇ ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಅದಾತುಕಾಮೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ, ಅಹೋ, ರೇ ಚಿತ್ತ, ನ ಲಜ್ಜಸಿ, ಯಂ ಮಂ ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಇಧಾನೇಸಿ, ಸೋದಾನಿ ತೇ ವಸೇ ನ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಂಯೇವ ಮಮ ವಸೇ ವತ್ತಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಇತರೋಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇ ಉಭೋಪಿ ಮನೋಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಇಮಾ ಉದಾನಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿಂಸು -

"ಸಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯಂ, ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।
ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಿ, ಚರೇಯ್ಯ ತೇನತ್ತಮನೋ ಸತೀಮಾ॥

"ನೋ ಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯಂ, ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।

ರಾಜಾವ ರಟ್ಠಂ ವಿಜಿತಂ ಪಹಾಯ, ಏಕೋ ಚರೇ ಮಾತಙ್ಗರಞ್ಞೇವ ನಾಗೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನಿಪಕ**ನ್ತಿ ಪಕತಿನಿಪುಣಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಾದೀಸು ಕುಸಲಂ। **ಸಾಧುವಿಹಾರಿ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪನಾವಿಹಾರೇನ ವಾ ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ಧೀರ**ನ್ತಿ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ। ತತ್ಥ ನಿಪಕತ್ತೇನ ಧಿತಿಸಮ್ಪದಾ ವುತ್ತಾ। ಇಧ ಪನ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಿತಿ ನಾಮ ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮತಾ, "ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೫; ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೬) ಏವಂ ಪವತ್ತವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಪಿಚ ಧಿಕತಪಾಪೋತಿಪಿ ಧೀರೋ। **ರಾಜಾವ ರಟ್ಠಂ ವಿಜಿತಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಪಟಿರಾಜಾ "ವಿಜಿತಂ ರಟ್ಠಂ ಅನತ್ಥಾವಹ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಏಕೋ ಚರತಿ, ಏವಂ ಬಾಲಸಹಾಯಂ ಪಹಾಯ ಏಕೋ ಚರೇ। ಅಥ ವಾ **ರಾಜಾವ ರಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸುತಸೋಮೋ ರಾಜಾ ವಿಜಿತಂ ರಟ್ಠಂ ಪಹಾಯ ಏಕೋ ಚರಿ, ಯಥಾ ಚ ಮಹಾಜನಕೋ, ಏವಂ ಏಕೋ ಚರೇತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತನ್ತಿ।

ಸಹಾಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೭. ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಯಾವ ಆಕಾಸತಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಸಜ್ಜಾ, ತಾವ ಚಾತುದ್ದಿಸಗಾಥಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಸದಿಸಾ ಏವ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಯಥಾ ಸೋ ರಾಜಾ ರತ್ತಿಯಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಬ್ಬಿಜ್ಜಿ, ನ ತಥಾ ಅಯಂ, ನೇವಸ್ಸ ಯಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಆಕಾಸತಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಆಸನೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ "ಕೇ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಅನವಜ್ಜಭೋಜಿನೋ ನಾಮಾ"ತಿ। "ಭನ್ತೇ, 'ಅನವಜ್ಜಭೋಜಿನೋ'ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಕೋ ಅತ್ಥೋ"ತಿ? "ಸುನ್ದರಂ ವಾ ಅಸುನ್ದರಂ ವಾ ಲದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾ ಭುಞ್ಜಾಮ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಏತದಹೋಸಿ "ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖೇಯ್ಯಂ ಏದಿಸಾ ವಾ ನೋ ವಾ"ತಿ। ತಂ ದಿವಸಂ ಕಣಾಜಕೇನ ಬಿಲಙ್ಗದುತಿಯೇನ ಪರಿವಿಸಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಅಮತಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಾ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾ ಭುಞ್ಜಿಂಸು। ರಾಜಾ "ಹೋನ್ತಿ ನಾಮ ಏಕದಿವಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾ, ಸ್ವೇ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸ್ವಾತನಾಯಪಿ ನಿಮನ್ತೇಸಿ। ತತೋ ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ತಥೇವಾಕಾಸಿ। ತೇಪಿ ತಥೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸು। ಅಥ ರಾಜಾ "ಇದಾನಿ ಸುನ್ದರಂ ದತ್ವಾ ವೀಮಂಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುನಪಿ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ, ದ್ವೇ ದಿವಸೇ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ, ಪಣೀತೇನ ಅತಿವಿಚಿತ್ರೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಪರಿವಿಸಿ। ತೇಪಿ ತಥೇವ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಮಙ್ಗಲಂ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ರಾಜಾ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ತೇಸು "ಅನವಜ್ಜಭೋಜಿನೋವ ಏತೇ ಸಮಣಾ, ಅಹೋ ವತಾಹಮ್ಪಿ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಸಮಾದಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ, ಮಞ್ಜೂಸಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಅತ್ತನೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಂ, ಸೇಟ್ಠಾ ಸಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸಹಾಯಾ।
ಏತೇ ಅಲದ್ಧಾ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ಸಾ ಪದತ್ಥತೋ ಉತ್ತಾನಾ ಏವ। ಕೇವಲಂ ಪನ **ಸಹಾಯಸಮ್ಪದ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಸೇಖೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಹಾಯಾ ಏವ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ - ಯಾಯಂ ವುತ್ತಾ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಾ, ತಂ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಂ **ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮ,** ಏಕಂಸೇನೇವ ಥೋಮೇಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? **ಸೇಟ್ಠಾ ಸಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸಹಾಯಾ**ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ತನೋ ಹಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸೇಟ್ಠೇ ಸೇವಮಾನಸ್ಸ ಸೀಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಸಮೇ ಸೇವಮಾನಸ್ಸ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮಧಾರಣೇನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ವಿನೋದನೇನ ಚ ಲದ್ಧಾ ನ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ। ಏತೇ ಪನ ಸಹಾಯಕೇ ಸೇಟ್ಠೇ ಚ ಸಮೇ ಚ ಅಲದ್ಧಾ ಕುಹನಾದಿಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ತತ್ಥ ಚ ಪಟಿಘಾನುನಯಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ಥಕಾಮೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ಅಹಮ್ಪಿ ಹಿ ಏವಂ ಚರನ್ತೋ ಇಮಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ।

ಅನವಜ್ಜಭೋಜಿಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೮. ದಿಸ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ಗಿಮ್ಹಸಮಯೇ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತೋ। ಸನ್ತಿಕೇ ಚಸ್ಸ ವಣ್ಣದಾಸೀ ಗೋಸೀತಚನ್ದನಂ ಪಿಸತಿ। ತಸ್ಸಾ ಏಕಬಾಹಾಯಂ ಏಕಂ ಸುವಣ್ಣವಲಯಂ, ಏಕಬಾಹಾಯಂ ದ್ವೇ, ತಾನಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟನ್ತಿ ಇತರಂ ನ ಸಙ್ಘಟ್ಟತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏವಮೇವ ಗಣವಾಸೇ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಾ, ಏಕವಾಸೇ ಅಸಙ್ಘಟ್ಟನಾ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಂ ದಾಸಿಂ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಭೂಸಿತಾ ದೇವೀ ತಂ ಬೀಜಯನ್ತೀ ಠಿತಾ ಹೋತಿ। ಸಾ "ವಣ್ಣದಾಸಿಯಾ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಮಞ್ಞೇ ರಾಜಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ದಾಸಿಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಪಿಸಿತುಮಾರದ್ಧಾ । ತಸ್ಸಾ ಉಭೋಸು ಬಾಹಾಸು ಅನೇಕೇ ಸುವಣ್ಣವಲಯಾ, ತೇ ಸಙ್ಘಟ್ಟನ್ತಾ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಜನಯಿಂಸು। ರಾಜಾ ಸುಟ್ಠುತರಂ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪನ್ನೋಯೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತಂ ಅನುತ್ತರೇನ ಸುಖೇನ ಸುಖಿತಂ ನಿಪನ್ನಂ ಚನ್ದನಹತ್ಥಾ ದೇವೀ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಆಲಿಮ್ಪಾಮಿ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ - "ಅಪೇಹಿ, ಮಾ ಆಲಿಮ್ಪಾಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸಾ "ಕಿಸ್ಸ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ "ನಾಹಂ ರಾಜಾ"ತಿ। ಏವಮೇತೇಸಂ ತಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ತೇಹಿಪಿ ಮಹಾರಾಜವಾದೇನ ಆಲಪಿತೋ "ನಾಹಂ, ಭಣೇ, ರಾಜಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಅಯಂ ಪನ ಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ - **ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ। **ಸುವಣ್ಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಞ್ಚನಸ್ಸ "ವಲಯಾನೀ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಸಾವಸೇಸಪಾಠೋ ಹಿ ಅಯಂ ಅತ್ಥೋ। **ಪಭಸ್ಸರಾನೀ**ತಿ ಪಭಾಸನಸೀಲಾನಿ, ಜುತಿಮನ್ತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ - ದಿಸ್ವಾ ಭುಜಸ್ಮಿಂ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ವಲಯಾನಿ "ಗಣವಾಸೇ ಸತಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಾ, ಏಕವಾಸೇ ಅಸಙ್ಘಟ್ಟನಾ"ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಸುವಣ್ಣವಲಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪೯. ಏವಂ ದುತಿಯೇನಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ದಹರೋವ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೋ ಅಮಚ್ಚೇ ಆಣಾಪೇಸಿ "ದೇವಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಪರಿಹರಥ, ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ನ, ಮಹಾರಾಜ, ಅರಾಜಕಂ ರಜ್ಜಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸಕ್ಕಾ ರಕ್ಖಿತುಂ, ಸಾಮನ್ತರಾಜಾನೋ ಆಗಮ್ಮ ವಿಲುಮ್ಪಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಯಾವ ಏಕಪುತ್ತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಆಗಮೇಹೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। ಮುದುಚಿತ್ತೋ ರಾಜಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಅಥ ದೇವೀ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿ। ರಾಜಾ ಪುನಪಿ ತೇ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ದೇವೀ ಗಬ್ಭಿನೀ, ಪುತ್ತಂ ಜಾತಂ ರಜ್ಜೇ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಪರಿಹರಥ, ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ದುಜ್ಜಾನಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಏತಂ ದೇವೀ ಪುತ್ತಂ ವಾ ವಿಜಾಯಿಸ್ಸತಿ ಧೀತರಂ ವಾ, ವಿಜಾಯನಕಾಲಂ ತಾವ ಆಗಮೇಹೀ"ತಿ ಪುನಪಿ ಸಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। ಅಥ ಸಾ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ। ತದಾಪಿ ರಾಜಾ ತಥೇವ ಅಮಚ್ಚೇ ಆಣಾಪೇಸಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ಪುನಪಿ ರಾಜಾನಂ "ಆಗಮೇಹಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಯಾವ, ಪಟಿಬಲೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಬಹೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। ತತೋ ಕುಮಾರೇ ಪಟಿಬಲೇ ಜಾತೇ ಅಮಚ್ಚೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ "ಪಟಿಬಲೋ ಅಯಂ, ತಂ ರಜ್ಜೇ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಥಾ"ತಿ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಓಕಾಸಂ ಅದತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಪಣಾ ಕಾಸಾಯವತ್ಥಾದಯೋ ಸಬ್ಬಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಅನ್ತೇಪುರೇ ಏವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನಕೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸಬ್ಬಪರಿಜನೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಪರಿದೇವಮಾನೋ ರಾಜಾನಂ ಅನುಬನ್ಧಿ।

ರಾಜಾ ಯಾವ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಸೀಮಾ, ತಾವ ಗನ್ತ್ವಾ ಕತ್ತರದಣ್ಡೇನ ಲೇಖಂ ಕತ್ವಾ "ಅಯಂ ಲೇಖಾ ನಾತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಜನೋ ಲೇಖಾಯ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ, ಭೂಮಿಯಂ ನಿಪನ್ನೋ ಪರಿದೇವಮಾನೋ "ತುಯ್ಹಂ ದಾನಿ, ತಾತ, ರಞ್ಞೋ ಆಣಾ, ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಕುಮಾರಂ ಲೇಖಂ ಅತಿಕ್ಕಮಾಪೇಸಿ। ಕುಮಾರೋ "ತಾತ, ತಾತಾ"ತಿ ಧಾವಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ। ರಾಜಾ ಕುಮಾರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏತಂ ಮಹಾಜನಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿಂ, ಕಿಂ ದಾನಿ ಏಕಂ ದಾರಕಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ

ಕುಮಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠೋ, ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ ವಸಿತಪಣ್ಣಸಾಲಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುತ್ತೇನ। ತತೋ ಕುಮಾರೋ ವರಸಯನಾದೀಸು ಕತಪರಿಚಯೋ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕೇ ವಾ ರಜ್ಜುಮಞ್ಚಕೇ ವಾ ಸಯಮಾನೋ ರೋದತಿ। ಸೀತವಾತಾದೀಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ "ಸೀತಂ, ತಾತ, ಉಣ್ಹಂ, ತಾತ, ಮಕ್ಖಿಕಾ, ತಾತ, ಖಾದನ್ತಿ, ಛಾತೋಮ್ಹಿ, ತಾತ, ಪಿಪಾಸಿತೋಮ್ಹಿ, ತಾತಾ"ತಿ ವದತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋಯೇವ ರತ್ತಿಂ ವೀತಿನಾಮೇತಿ। ದಿವಾಪಿಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಭತ್ತಂ ಉಪನಾಮೇತಿ, ತಂ ಹೋತಿ ಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತಂ ಕಙ್ಗುವರಕಮುಗ್ಗಾದಿಬಹುಲಂ। ಕುಮಾರೋ ಅಚ್ಛಾದೇನ್ತಮ್ಪಿ ತಂ ಜಿಘಚ್ಛಾವಸೇನ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಉಣ್ಹೇ ಠಪಿತಪದುಮಂ ವಿಯ ಮಿಲಾಯಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನ ನಿಬ್ಬಿಕಾರೋಯೇವ ಭುಞ್ಜತಿ।

ತತೋ ಸೋ ಕುಮಾರಂ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ಆಹ – "ನಗರಸ್ಮಿಂ, ತಾತ, ಪಣೀತಾಹಾರೋ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ। ಕುಮಾರೋ "ಆಮ, ತಾತಾ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ನಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಆಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ನಿವತ್ತಿ। ಕುಮಾರಮಾತಾಪಿ ದೇವೀ "ನ ದಾನಿ ರಾಜಾ ಕುಮಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ಚಿರಂ ವಸಿಸ್ಸತಿ, ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ನಿವತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಕತ್ತರದಣ್ಡೇನ ಲಿಖಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ವತಿಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ತತೋ ರಾಜಾ ತಸ್ಸಾ ವತಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಠತ್ವಾ "ಏತ್ಥ ತೇ, ತಾತ, ಮಾತಾ ನಿಸಿನ್ನಾ, ಗಚ್ಛಾಹೀ"ತಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಯಾವ ಚ ಸೋ ತಂ ಠಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾವ ಉದಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ "ಮಾ ಹೇವ ನಂ ಕೋಚಿ ವಿಹೇಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಕುಮಾರೋ ಮಾತು ಸನ್ತಿಕಂ ಧಾವನ್ತೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಆರಕ್ಖಕಪುರಿಸಾ ಚ ನಂ ದಿಸ್ವಾ ದೇವಿಯಾ ಆರೋಚೇಸುಂ। ದೇವೀ ವೀಸತಿನಾಟಕಿತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಪರಿವುತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ, ರಞ್ಞೋ ಚ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥ "ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಪೇಸೇಸಿ। ರಾಜಾಪಿ ತಾವದೇವ ಸಕವಸತಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ರಾಜಾನಂ ಅದಿಸ್ವಾ ನಿವತ್ತಿಂಸು। ತತೋ ದೇವೀ ನಿರಾಸಾವ ಹುತ್ವಾ, ಪುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ತಂ ರಜ್ಜೇ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿ। ರಾಜಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಸತಿಂ ಪತ್ವಾ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಮಞ್ಜೂಸಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ –

"ಏವಂ ದುತಿಯೇನ ಸಹ ಮಮಸ್ಸ, ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ವಾ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ಸಾ ಪದತ್ಥತೋ ಉತ್ತಾನಾ ಏವ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ – ಯ್ವಾಯಂ ಏತೇನ ದುತಿಯೇನ ಕುಮಾರೇನ ಸೀತುಣ್ಹಾದೀನಿ ನಿವೇದೇನ್ತೇನ ಸಹವಾಸೇನ ತಂ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಮಮ ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಿನೇಹವಸೇನ ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ಚ ಜಾತಾ, ಸಚೇ ಅಹಂ ಇಮಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ, ತತೋ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಹೇಸ್ಸತಿ ಯಥೇವ ಇದಾನಿ; ಏವಂ ದುತಿಯೇನ ಸಹ ಮಮಸ್ಸ ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ವಾ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಅನ್ತರಾಯಕರಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸಾತಿ ಏತಂ ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ತಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಆಯತಿಭಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೦. **ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ದಹರೋವ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ ಲಭಿ। ತಸ್ಸ ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನಂ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಹೋನ್ತಿ । ಸೋ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ದೇವಕುಮಾರೋ ವಿಯ ಪರಿಚಾರೇತಿ। ಸೋ ದಹರೋವ ಸಮಾನೋ "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಯಾಚಿ। ತೇ ನಂ ವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಥೇವ ನಿಬನ್ಧತಿ। ಪುನಪಿ ನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ "ತ್ವಂ, ತಾತ, ಸುಖುಮಾಲೋ, ದುಕ್ಕರಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ಖುರಧಾರಾಯ ಉಪರಿ ಚಙ್ಕಮನಸದಿಸಾ"ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಥೇವ ನಿಬನ್ಧತಿ। ತೇ ಚಿನ್ತೇಸುಂ "ಸಚಾಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ನಂ ನಿವಾರೇಮ, ಏತಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಹೋತು, ಮಾ ಚ ಏತಸ್ಸಾ"ತಿ

ಅನುಜಾನಿಂಸು। ತತೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಪರಿಜನಂ ಪರಿದೇವಮಾನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಇಸಿಪತನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಸ್ಸ ಉಳಾರಸೇನಾಸನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಮಞ್ಚಕೇ ತಟ್ಟಿಕಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಯಿ। ಸೋ ವರಸಯನೇ ಕತಪರಿಚಯೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಅತಿದುಕ್ಖಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪಭಾತೇಪಿ ಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ, ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ತತ್ಥ ವುಡ್ಢಾ ಅಗ್ಗಾಸನಞ್ಚ ಅಗ್ಗಪಿಣ್ಡಞ್ಚ ಲಭನ್ತಿ, ನವಕಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಆಸನಂ ಲೂಖಭೋಜನಞ್ಚ। ಸೋ ತೇನ ಲೂಖಭೋಜನೇನಾಪಿ ಅತಿದುಕ್ಖಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕತಿಪಾಹಂಯೇವ ಕಿಸೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿ ಯಥಾ ತಂ ಅಪರಿಪಾಕಗತೇ ಸಮಣಧಮ್ಮೇ। ತತೋ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ದೂತಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ಕತಿಪಾಹಂಯೇವ ಬಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ತೇನೇವ ಕಮೇನ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತತಿಯವಾರೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಇಮಮೇವ ಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ ಮನೋರಮಾ, ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ।
ಆದೀನವಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಕಾಮಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ। ತತ್ಥ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಮನಾಪಿಯರೂಪಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ, ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಛನ್ದಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ರಾಗಪ್ಪಭೇದಾ। ಇಧ ಪನ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ರೂಪಾದಿಅನೇಕಪ್ಪಕಾರವಸೇನ **ಚಿತ್ರಾ**। ಲೋಕಸ್ಸಾದವಸೇನ **ಮಧುರಾ**। ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಮನಂ ರಮೇನ್ತೀತಿ **ಮನೋರಮಾ**। **ವಿರೂಪರೂಪೇನಾ**ತಿ ವಿರೂಪೇನ ರೂಪೇನ, ಅನೇಕವಿಧೇನ ಸಭಾವೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇ ಹಿ ರೂಪಾದಿವಸೇನ ಚಿತ್ರಾ, ರೂಪಾದೀಸುಪಿ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ವಿವಿಧರೂಪಾ। ಏವಂ ತೇನ ವಿರೂಪರೂಪೇನ ತಥಾ ತಥಾ ಅಸ್ಸಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ **ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅಭಿರಮಿತುಂ ನ ದೇನ್ತೀತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ನಿಗಮನಮ್ಪಿ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ ವಾ ಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪುರಿಮಗಾಥಾಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಕಾಮಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೧. **ಈತೀ ಚಾ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ರಞ್ಞೋ ಗಣ್ಡೋ ಉದಪಾದಿ। ಬಾಳ್ಹಾ ವೇದನಾ ವತ್ತನ್ತಿ। ವೇಜ್ಜಾ "ಸತ್ಥಕಮ್ಮೇನ ವಿನಾ ಫಾಸು ನ ಹೋತೀ"ತಿ ಭಣನ್ತಿ। ರಾಜಾ ತೇಸಂ ಅಭಯಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ತೇ ಫಾಲೇತ್ವಾ, ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬೇದನಂ ಕತ್ವಾ, ವಣಂ ಪಟ್ಟೇನ ಬನ್ಧಿಂಸು, ಆಹಾರಾಚಾರೇಸು ಚ ನಂ ಸಮ್ಮಾ ಓವದಿಂಸು। ರಾಜಾ ಲೂಖಭೋಜನೇನ ಕಿಸಸರೀರೋ ಅಹೋಸಿ, ಗಣ್ಡೋ ಚಸ್ಸ ಮಿಲಾಯಿ। ಸೋ ಫಾಸುಕಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಸಿನಿದ್ಧಾಹಾರಂ ಭುಞ್ಜಿ। ತೇನ ಚ ಸಞ್ಜಾತಬಲೋ ವಿಸಯೇ ಪಟಿಸೇವಿ। ತಸ್ಸ ಗಣ್ಡೋ ಪುನ ಪುರಿಮಸಭಾವಮೇವ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ। ಏವಂ ಯಾವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ವೇಜ್ಜೇಹಿ ಪರಿವಜ್ಜಿತೋ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿತ್ವಾ, ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ, ಸತ್ತಹಿ ವಸ್ಸೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಭಾಸಿತ್ವಾ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ।

"ಈತೀ ಚ ಗಣ್ಡೋ ಚ ಉಪದ್ದವೋ ಚ, ರೋಗೋ ಚ ಸಲ್ಲಞ್ಚ ಭಯಞ್ಚ ಮೇತಂ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ ಏತೀತಿ **ಈತಿ,** ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಅಕುಸಲಭಾಗಿಯಾನಂ ಬ್ಯಸನಹೇತೂನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಗುಣಾಪಿ ಏತೇ ಅನೇಕಬ್ಯಸನಾವಹಟ್ಠೇನ ದಳ್ಹಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠೇನ ಚ ಈತಿ। ಗಣ್ಡೋಪಿ ಅಸುಚಿಂ ಪಗ್ಘರತಿ, ಉದ್ಧುಮಾತಪರಿಪಕ್ಕಪರಿಭಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತೇ ಕಿಲೇಸಾಸುಚಿಪಗ್ಘರಣತೋ ಉಪ್ಪಾದಜರಾಭಙ್ಗೇಹಿ ಉದ್ಧುಮಾತಪರಿಪಕ್ಕಪರಿಭಿನ್ನಭಾವತೋ ಚ **ಗಣ್ಡೋ**। ಉಪದ್ದವತೀತಿ **ಉಪದ್ದವೋ;** ಅನತ್ಥಂ ಜನೇನ್ತೋ ಅಭಿಭವತಿ; ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ರಾಜದಣ್ಡಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಗುಣಾಪೇತೇ ಅವಿದಿತನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾವಹಹೇತುತಾಯ ಸಬ್ಬುಪದ್ದವವತ್ಥುತಾಯ ಚ ಉಪದ್ದವೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಕಿಲೇಸಾತುರಭಾವಂ ಜನೇನ್ತಾ ಸೀಲಸಙ್ಖಾತಮಾರೋಗ್ಯಂ, ಲೋಲುಪ್ಪಂ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ ಪಾಕತಿಕಮೇವ ಆರೋಗ್ಯಂ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಆರೋಗ್ಯವಿಲುಮ್ಪನಟ್ಠೇನೇವ **ರೋಗೋ**। ಅಬ್ಭನ್ತರಮನುಪ್ಪವಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಪನ ಅನ್ತೋತುದಕಟ್ಠೇನ ದುನ್ನಿಹರಣೀಯಟ್ಠೇನ ಚ **ಸಲ್ಲಂ**। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಭಯಾವಹನತೋ **ಭಯಂ**। ಮೇ ಏತನ್ತಿ **ಮೇತಂ**। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ನಿಗಮನಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಈತಿಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೧. ಸೀತಞ್ಚಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಸೀತಾಲುಕಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಕುಟಿಕಾಯ ವಿಹರತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪದೇಸೇ ಸೀತೇ ಸೀತಂ, ಉಣ್ಹೇ ಉಣ್ಹಮೇವ ಚ ಹೋತಿ ಅಬ್ಭೋಕಾಸತ್ತಾ ಪದೇಸಸ್ಸ। ಗೋಚರಗಾಮೇ ಭಿಕ್ಖಾ ಯಾವದತ್ಥಾಯ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಪಿವನಕಪಾನೀಯಮ್ಪಿ ದುಲ್ಲಭಂ, ವಾತಾತಪಡಂಸಸರೀಸಪಾಪಿ ಬಾಧೇನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – “ಇತೋ ಅಡ್ಢಯೋಜನಮತ್ತೇ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪದೇಸೋ, ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಏತೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ನತ್ಥಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ; ಫಾಸುಕಂ ವಿಹರನ್ತೇನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗನ್ತು”ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಪುನ ಅಹೋಸಿ – “ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ ನ ಪಚ್ಚಯವಸಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವರೂಪಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ ವಸೇ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ನಾಹಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಕಂ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತೇಸಿ। ತತೋ ತತ್ಥೇವ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸಿತ್ವಾ, ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಭಾಸಿತ್ವಾ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ।

> “ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ ಖುದಂ ಪಿಪಾಸಂ, ವಾತಾತಪೇ ಡಂಸಸರೀಸಪೇ ಚ।
> ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸೀತಞ್ಚಾ**ತಿ ಸೀತಂ ನಾಮ ದುವಿಧಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಧಾತುಕ್ಖೋಭಪಚ್ಚಯಞ್ಚ, ಬಾಹಿರಧಾತುಕ್ಖೋಭಪಚ್ಚಯಞ್ಚ; ತಥಾ ಉಣ್ಹಂ। **ಡಂಸಾ**ತಿ ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾ। **ಸರೀಸಪಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ದೀಘಜಾತಿಕಾ ಸರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ। ನಿಗಮನಮ್ಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಸೀತಾಲುಕಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೨. ನಾಗೋವಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಕಾಲಕತೋ ನಿರಯೇ ವೀಸತಿ ಏವ ವಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಹತ್ಥಿಯೋನಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಕ್ಖನ್ಧೋ ಪದುಮವಣ್ಣಸಕಲಸರೀರೋ ಉಳಾರೋ ಯೂಥಪತಿ ಮಹಾನಾಗೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಓಭಗ್ಗೋಭಗ್ಗಂ ಸಾಖಾಭಙ್ಗಂ ಹತ್ಥಿಛಾಪಾವ ಖಾದನ್ತಿ। ಓಗಾಹೇಪಿ ನಂ ಹತ್ಥಿನಿಯೋ ಕದ್ದಮೇನ ಲಿಮ್ಪನ್ತಿ , ಸಬ್ಬಂ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕನಾಗಸ್ಸೇವ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಯೂಥಾ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿ। ತತೋ ನಂ ಪದಾನುಸಾರೇನ ಯೂಥಂ ಅನುಬನ್ಧಿ। ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಪಕ್ಕನ್ತೋ ಅನುಬದ್ಧೋವ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಇದಾನಿ ಮಯ್ಹಂ ನತ್ತಕೋ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಮಜಾತಿಯಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ತತ್ರ ಮಂ ಸೋ ರಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತತೋ ರತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಾವಸಂ ಗತೇ ಯೂಥೇ ಯೂಥಂ ಪಹಾಯ ತಮೇವ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೋ ದಿಸ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ “ಹತ್ಥಿಂ ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸೇನಾಯ ಪರಿವಾರೇಸಿ। ಹತ್ಥೀ ರಾಜಾನಂ ಏವ ಅಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛತಿ। ರಾಜಾ “ಮಂ ಅಭಿಮುಖೋ ಏತೀ”ತಿ ಖುರಪ್ಪಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ಹತ್ಥೀ “ವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾಪಿ ಮಂ ಏಸೋ”ತಿ ಮಾನುಸಿಕಾಯ ವಾಚಾಯ “ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ, ಮಾ ಮಂ ವಿಜ್ಝ, ಅಹಂ ತೇ ಅಯ್ಯಕೋ”ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ

“ಕಿಂ ಭಣಸೀ”ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಹತ್ಥೀಪಿ ರಜ್ಜೇ ಚ ನರಕೇ ಚ ಹತ್ಥಿಯೋನಿಯಞ್ಚ ಪವತ್ತಿಂ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ “ಸುನ್ದರಂ, ಮಾ ಭಾಯಿ, ಮಾ ಚ ಕಞ್ಚಿ ಭಿಂಸಾಪೇಹೀ”ತಿ ಹತ್ಥಿನೋ ವಟ್ಟಞ್ಚ ಆರಕ್ಖಕೇ ಚ ಹತ್ಥಿಭಣ್ಡೇ ಚ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ರಾಜಾ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಗತೋ “ಅಯಂ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ರಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೇ ಪಕ್ಕೋ, ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಚ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತತ್ಥಪಿ ಗಣವಾಸಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ಅಸಹನ್ತೋ ಇಧಾಗತೋ। ಅಹೋ ದುಕ್ಖೋ ಗಣವಾಸೋ, ಏಕೀಭಾವೋ ಏವ ಚ ಪನ ಸುಖೋ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಸುಖೇನ ಸುಖಿತಂ ಅಮಚ್ಚಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ಪಣಿಪಾತಂ ಕತ್ವಾ “ಯಾನಕಾಲೋ ಮಹಾರಾಜಾ”ತಿ ಆಹಂಸು। ತತೋ “ನಾಹಂ ರಾಜಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

“ನಾಗೋವ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜಯಿತ್ವಾ, ಸಞ್ಜಾತಖನ್ಧೋ ಪದುಮೀ ಉಳಾರೋ।
ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಂ ಅರಞ್ಞೇ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

ಸಾ ಪದತ್ಥತೋ ಪಾಕಟಾ ಏವ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ। ಸಾ ಚ ಖೋ ಯುತ್ತಿವಸೇನೇವ, ನ ಅನುಸ್ಸವವಸೇನ। ಯಥಾ ಅಯಂ ಹತ್ಥೀ ಮನುಸ್ಸಕನ್ತೇಸು ಸೀಲೇಸು ದನ್ತತ್ತಾ ಅದನ್ತಭೂಮಿಂ ನಾಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ, ಸರೀರಮಹನ್ತತಾಯ ವಾ ನಾಗೋ, ಏವಂ ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಅರಿಯಕನ್ತೇಸು ಸೀಲೇಸು ದನ್ತತ್ತಾ ಅದನ್ತಭೂಮಿಂ ನಾಗಮನೇನ ಆಗುಂ ಅಕರಣೇನ ಪುನ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಅನಾಗಮನೇನ ಚ ಗುಣಸರೀರಮಹನ್ತತಾಯ ವಾ ನಾಗೋ ಭವೇಯ್ಯಂ। ಯಥಾ ಚೇಸ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏಕಚರಿಯಸುಖೇನ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಂ ಅರಞ್ಞೇ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ, ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಗಣಂ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏಕವಿಹಾರಸುಖೇನ ಝಾನಸುಖೇನ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಂ ಅರಞ್ಞೇ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾ ಯಥಾ ಸುಖಂ, ತಥಾ ತಥಾ ಯತ್ತಕಂ ವಾ ಇಚ್ಛಾಮಿ, ತತ್ತಕಂ ಅರಞ್ಞೇ ನಿವಾಸಂ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ ಚರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಚೇಸ ಸುಸಣ್ಠಿತಕ್ಖನ್ಧತಾಯ **ಸಞ್ಜಾತಕ್ಖನ್ಧೋ,** ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಅಸೇಖಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಮಹನ್ತತಾಯ ಸಞ್ಜಾತಕ್ಖನ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯಂ। ಯಥಾ ಚೇಸ ಪದುಮಸದಿಸಗತ್ತತಾಯ ವಾ ಪದುಮಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನತಾಯ ವಾ **ಪದುಮೀ,** ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಪದುಮಸದಿಸಉಜುಗತ್ತತಾಯ ವಾ ಅರಿಯಜಾತಿಪದುಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನತಾಯ ವಾ ಪದುಮೀ ಭವೇಯ್ಯಂ। ಯಥಾ ಚೇಸ ಥಾಮಬಲಜವಾದೀಹಿ ಉಳಾರೋ, ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರತಾದೀಹಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ವಾ ಉಳಾರೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ।

ನಾಗಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೪. ಅಟ್ಠಾನ ತನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಪುತ್ತೋ ದಹರೋ ಏವ ಸಮಾನೋ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೋ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಯಾಚಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ನಂ ವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋ ವಾರಿಯಮಾನೋಪಿ ನಿಬನ್ಧತಿಯೇವ “ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ತತೋ ನಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ವಾ ಅನುಜಾನಿಂಸು। ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚ ಉಯ್ಯಾನೇಯೇವ ವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಾಪೇಸುಂ, ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಮಾತಾ ಪಾತೋವ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸನಾಟಕಿತ್ಥಿಪರಿವುತಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಪುತ್ತಂ ಯಾಗುಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ, ಅನ್ತರಾ ಖಜ್ಜಕಾದೀನಿ ಚ ಖಾದಾಪೇತ್ವಾ, ಯಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮುಲ್ಲಪಿತ್ವಾ, ನಗರಂ ಪವಿಸತಿ। ಪಿತಾ ಚ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ, ತಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ದಿವಸಂ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮುಲ್ಲಪಿತ್ವಾ, ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಜಗ್ಗನಪುರಿಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಪವಿಸತಿ। ಸೋ ಏವಂ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಅವಿವಿತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧು ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರೇ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ತಂ ಅದ್ದಸ - “ಅಯಂ ಕುಮಾರೋ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಅಸಕ್ಖಿ, ಜಟಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ”ತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಆವಜ್ಜಿ “ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ,

ನೋ"ತಿ। ಅಥ "ಧಮ್ಮತಾಯ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ಅತಿಚಿರಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಮನೋಸಿಲಾತಲತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ರಾಜಪುರಿಸೋ ದಿಸ್ವಾ "ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಆಗತೋ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ "ಇದಾನಿ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ವಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಮುದಿತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಪಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ವಾಸಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಾದಿವಾವಿಹಾರಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮಾದಿಸಬ್ಬಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಾಸೇಸಿ।

ಸೋ ತತ್ಥ ವಸನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಕುಮಾರಂ ಪುಚ್ಛಿ "ಕೋಸಿ ತ್ವ"ನ್ತಿ? ಸೋ ಆಹ "ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ। "ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ ನ ಏದಿಸಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। "ಅಥ ಭನ್ತೇ, ಕೀದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಅನನುಚ್ಛವಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ "ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ನ ಪೇಕ್ಖಸಿ , ನನು ತೇ ಮಾತಾ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಇತ್ಥೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅವಿವಿತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಪಿತಾ ಮಹತಾ ಬಲಕಾಯೇನ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ, ಜಗ್ಗನಪುರಿಸಾ ಸಕಲರತ್ತಿಂ; ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ ತವ ಸದಿಸಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, 'ಏದಿಸಾ ಪನ ಹೋನ್ತೀ'"ತಿ ತತ್ರ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಇದ್ಧಿಯಾ ಹಿಮವನ್ತೇ ಅಞ್ಞತರಂ ವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಆಲಮ್ಬನಬಾಹಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತೇ ಚ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಚ ರಜನಕಮ್ಮಸೂಚಿಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೇ ಚ ದಿಸ್ವಾ ಆಹ - "ತುಮ್ಹೇ ಇಧ, ನಾಗಚ್ಛಥ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನಾಮ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅನುಞ್ಞಾತಾ"ತಿ। "ಆಮ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಣಾ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಕಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತಪತ್ಥಿತಞ್ಚ ಪದೇಸಂ ಗನ್ತುಂ ಲಭನ್ತಿ, ಏತ್ತಕಂವ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ -

"ಅಟ್ಠಾನ ತಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಸ್ಸ, ಯಂ ಫಸ್ಸಯೇ ಸಾಮಯಿಕಂ ವಿಮುತ್ತಿ"ನ್ತಿ॥ -

ಇಮಂ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಂ ವತ್ವಾ, ದಿಸ್ಸಮಾನೇನೇವ ಕಾಯೇನ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಗತೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಆರಕ್ಖಕಪುರಿಸೋಪಿ "ಸಯಿತೋ ಕುಮಾರೋ, ಇದಾನಿ ಕುಹಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಮತ್ತೋ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಮತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪಾವಿಸಿ। ತತ್ರ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ। ತತ್ರ ಚ "ಕಥಮಧಿಗತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ ವುತ್ತಂ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಅಟ್ಠಾನ ತ**ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಾನಂ ತಂ, ಅಕಾರಣಂ ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪೋ ಕತೋ "ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನ ದಸ್ಸನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೫.೧೧; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೭೦) ವಿಯ। **ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಣಾಭಿರತಸ್ಸ। **ಯ**ನ್ತಿ ಕರಣವಚನಮೇತಂ "ಯಂ ಹಿರೀಯತಿ ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬೇನಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೩೦) ವಿಯ। **ಫಸ್ಸಯೇ**ತಿ ಅಧಿಗಚ್ಛೇ। **ಸಾಮಯಿಕಂ ವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿಂ। ಸಾ ಹಿ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಸಮಯೇ ಏವ ಪಚ್ಚನೀಕೇಹಿ ವಿಮುಚ್ಚನತೋ "ಸಾಮಯಿಕಾ ವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಸಾಮಯಿಕಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ। ಅಟ್ಠಾನಂ ತಂ, ನ ತಂ ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಸ್ಸ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಫಸ್ಸಯೇತಿ ಏತಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಚೋ ನಿಸಮ್ಮ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಿಂ ಪಹಾಯ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅಧಿಗತೋಮ್ಹೀತಿ ಆಹ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಅಟ್ಠಾನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

೫೫. ದಿಟ್ಠೀವಿಸೂಕಾನೀತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ರಹೋಗತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಯಥಾ ಸೀತಾದೀನಂ ಪಟಿಘಾತಕಾನಿ ಉಣ್ಹಾದೀನಿ ಅತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಏವಂ ವಟ್ಟಪಟಿಘಾತಕಂ ವಿವಟ್ಟಂ, ನೋ"ತಿ। ಸೋ ಅಮಚ್ಚೇ ಪುಚ್ಛಿ - "ವಿವಟ್ಟಂ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ? ತೇ "ಜಾನಾಮ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ - "ಕಿಂ ತ"ನ್ತಿ? ತತೋ "ಅನ್ತವಾ

ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಂ ಕಥೇಸುಂ। ಅಥ ರಾಜಾ "ಇಮೇ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ"ತಿ ಸಯಮೇವ ತೇಸಂ ವಿಲೋಮತಞ್ಚ ಅಯುತ್ತತಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ "ವಟ್ಟಪಟಿಘಾತಕಂ ವಿವಟ್ಟಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಇಮಞ್ಚ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಮಜ್ಝೇ ಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಞ್ಚ -

"ದಿಟ್ಠೀವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ, ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ।
ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋಮ್ಹಿ ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ದಿಟ್ಠೀವಿಸೂಕಾನೀ**ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿಸೂಕಟ್ಠೇನ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಿಲೋಮಟ್ಠೇನ ಚ ವಿಸೂಕಾನಿ। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿಸೂಕಾನಿ, ದಿಟ್ಠಿ ಏವ ವಾ ವಿಸೂಕಾನಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾನಿ। **ಉಪಾತಿವತ್ತೋ**ತಿ ದಸ್ಸನಮಗ್ಗೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। **ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮ**ನ್ತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮತಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣತಾಯ ಚ ನಿಯತಭಾವಂ ಅಧಿಗತೋ, ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಸಙ್ಖಾತಂ ವಾ ಪಠಮಮಗ್ಗನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಠಮಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಚ ತಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೋ ಚ ವುತ್ತೋ। ಇದಾನಿ **ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೇಸಮಗ್ಗಪಟಿಲಾಭಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋಮ್ಹೀ**ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣೋ ಅಮ್ಹಿ। ಏತೇನ ಫಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ "ಇದಂ ಸಚ್ಚಂ, ಇದಂ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ನ ನೇತಬ್ಬೋ। ಏತೇನ ಸಯಮ್ಭುತಂ ದೀಪೇತಿ, ಪತ್ತೇ ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣೇ ಅನೇಯ್ಯತಾಯ ಅಭಾವಾ ಸಯಂವಸಿತಂ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ, ಆದಿಮಗ್ಗೇನ ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ, ಸೇಸೇಹಿ ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ, ಫಲಞಾಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತನಾವ ಅಧಿಗತೋತಿ ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೮. **ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಸೂದೋ ಅನ್ತರಭತ್ತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಉಪನಾಮೇಸಿ ಮನುಞ್ಞದಸ್ಸನಂ ಸಾದುರಸಂ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಮೇ ರಾಜಾ ಧನಮನುಪ್ಪದೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ತಂ ರಞ್ಞೋ ಗನ್ಧೇನೇವ ಭೋತ್ತುಕಾಮತಂ ಜನೇಸಿ ಮುಖೇ ಖೇಳಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಂ। ಪಠಮಕಬಳೇ ಪನ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತೇ ಸತ್ತರಸಹರಣಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಮತೇನೇವ ಫುಟ್ಠಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸೂದೋ "ಇದಾನಿ ಮೇ ದಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಮೇ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ರಾಜಾಪಿ "ಸಕ್ಕಾರಾರಹೋ ಸೂದೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ ಪನ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಂ ಮಂ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ - 'ಲೋಲೋ ಅಯಂ ರಾಜಾ ರಸಗರುಕೋ'"ತಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಭಣಿ। ಏವಂ ಯಾವ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನಂ, ತಾವ ಸೂದೋಪಿ "ಇದಾನಿ ದಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ರಾಜಾಪಿ ಅವಣ್ಣಭಯೇನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಭಣಿ। ತತೋ ಸೂದೋ "ನತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಅರಸಭತ್ತಂ ಉಪನಾಮೇಸಿ। ರಾಜಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ "ನಿಗ್ಗಹಾರಹೋ ಅಜ್ಜ ಸೂದೋ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಭಯೇನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಭಣಿ। ತತೋ ಸೂದೋ "ರಾಜಾ ನೇವ ಸುನ್ದರಂ ನಾಸುನ್ದರಂ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಬ್ಬಯಂ ಅತ್ತನಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಪಚಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದೇತಿ। ರಾಜಾ "ಅಹೋ ವತ ಲೋಭೋ, ಅಹಂ ನಾಮ ವೀಸತಿ ನಗರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಇಮಸ್ಸ ಲೋಭೇನ ಭತ್ತಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭಾಮೀ"ತಿ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿತ್ವಾ, ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ, ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಚ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ ನಿಕ್ಕುಹೋ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋ, ನಿಮ್ಮಕ್ಖೋ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋ।
ನಿರಾಸಯೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ**ತಿ ಅಲೋಲುಪೋ। ಯೋ ಹಿ ರಸತಣ್ಹಾಭಿಭೂತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಭುಸಂ ಲುಪ್ಪತಿ ಪುನಪ್ಪುನಞ್ಚ ಲುಪ್ಪತಿ, ತೇನ ಲೋಲುಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏಸ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಆಹ "ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ"ತಿ। **ನಿಕ್ಕುಹೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯಸ್ಸ

ತಿವಿಧಂ ಕುಹನವತ್ಥು ನತ್ಥಿ, ಸೋ ನಿಕ್ಕುಹೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪನ ಗಾಥಾಯ ಮನುಞ್ಞಭೋಜನಾದೀಸು ವಿಮ್ಹಯಮನಾಪಜ್ಜನತೋ ನಿಕ್ಕುಹೋತಿ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ । **ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋತಿ** ಏತ್ಥ ಪಾತುಮಿಚ್ಛಾ ಪಿಪಾಸಾ, ತಸ್ಸಾ ಅಭಾವೇನ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋ, ಸಾದುರಸಲೋಭೇನ ಭೋತ್ತುಕಮ್ಯತಾವಿರಹಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಮ್ಮಕ್ಖೋತಿ** ಏತ್ಥ ಪರಗುಣವಿನಾಸನಲಕ್ಖಣೋ ಮಕ್ಖೋ, ತಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ನಿಮ್ಮಕ್ಖೋ। ಅತ್ತನೋ ಗಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಸೂದಸ್ಸ ಗುಣಮಕ್ಖನಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋತಿ** ಏತ್ಥ ರಾಗಾದಯೋ ತಯೋ, ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಿ ಚ ತೀಣೀತಿ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಸನ್ನಟ್ಠೇನ ಸಕಭಾವಂ ವಿಜಹಾಪೇತ್ವಾ ಪರಭಾವಂ ಗಣ್ಹಾಪನಟ್ಠೇನ ಕಸಟಟ್ಠೇನ ಚ ಕಸಾವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾಹ –

“ತತ್ಥ, ಕತಮೇ ತಯೋ ಕಸಾವಾ? ರಾಗಕಸಾವೋ, ದೋಸಕಸಾವೋ, ಮೋಹಕಸಾವೋ, ಇಮೇ ತಯೋ ಕಸಾವಾ। ತತ್ಥ, ಕತಮೇ ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ಕಸಾವಾ? ಕಾಯಕಸಾವೋ, ವಚೀಕಸಾವೋ, ಮನೋಕಸಾವೋ”ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೨೪)।

ತೇಸು ಮೋಹಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಸಾವಾನಂ ತೇಸಞ್ಚ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮೂಲಭೂತಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ ನಿದ್ಧನ್ತತ್ತಾ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಏವ ವಾ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಸಾವಾನಂ ಮೋಹಸ್ಸ ಚ ನಿದ್ಧನ್ತತ್ತಾ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋ। ಇತರೇಸು ನಿಲ್ಲೋಲುಪತಾದೀಹಿ ರಾಗಕಸಾವಸ್ಸ, ನಿಮ್ಮಕ್ಖತಾಯ ದೋಸಕಸಾವಸ್ಸ ನಿದ್ಧನ್ತಭಾವೋ ಸಿದ್ಧೋ ಏವ। **ನಿರಾಸಯೋತಿ** ನಿತ್ತಣ್ಹೋ। **ಸಬ್ಬಲೋಕೇತಿ** ಸಕಲಲೋಕೇ, ತೀಸು ಭವೇಸು ದ್ವಾದಸಸು ವಾ ಆಯತನೇಸು ಭವವಿಭವತಣ್ಹಾವಿರಹಿತೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ತಯೋಪಿ ಪಾದೇ ವತ್ವಾ **ಏಕೋ ಚರೇತಿ** ಏಕೋ ಚರಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ।

ನಿಲ್ಲೋಲುಪಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೮. **ಪಾಪಂ ಸಹಾಯ**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ಮಹಚ್ಚರಾಜಾನುಭಾವೇನ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮನುಸ್ಸೇ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರತೋ ಪುರಾಣಧಞ್ಞಾನಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ನೀಹರನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ “ಕಿಂ, ಭಣೇ, ಇದ”ನ್ತಿ ಅಮಚ್ಚೇ ಪುಚ್ಛಿ। “ಇದಾನಿ, ಮಹಾರಾಜ, ನವಧಞ್ಞಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಓಕಾಸಂ ಕಾತುಂ ಇಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪುರಾಣಧಞ್ಞಾದೀನಿ ಛಡ್ಡೇನ್ತೀ”ತಿ। ರಾಜಾ – “ಕಿಂ, ಭಣೇ, ಇತ್ಥಾಗಾರಬಲಕಾಯಾದೀನಂ ವಟ್ಟಂ ಪರಿಪುಣ್ಣ”ನ್ತಿ ? “ಆಮ, ಮಹಾರಾಜ, ಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ”। “ತೇನ ಹಿ, ಭಣೇ, ದಾನಸಾಲಂ ಕಾರಾಪೇಥ, ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಮಾ ಇಮಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಅನುಪಕಾರಾನಿ ವಿನಸ್ಸಿಂಸೂ”ತಿ। ತತೋ ನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಅಮಚ್ಚೋ “ಮಹಾರಾಜ, ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ”ನ್ತಿ ಆರಬ್ಭ ಯಾವ “ಬಾಲಾ ಚ ಪಣ್ಡಿತಾ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ನಿವಾರೇಸಿ। ಸೋ ದುತಿಯಮ್ಪಿ ತತಿಯಮ್ಪಿ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರೇ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ತಥೇವ ಆಣಾಪೇಸಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ನಂ “ಮಹಾರಾಜ, ದತ್ತುಪಞ್ಞತ್ತಂ ಯದಿದಂ ದಾನ”ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ನಿವಾರೇಸಿ। ಸೋ “ಅರೇ, ಅಹಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ನ ಲಭಾಮಿ ದಾತುಂ, ಕಿಂ ಮೇ ಇಮೇಹಿ ಪಾಪಸಹಾಯೇಹೀ”ತಿ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತಞ್ಚ ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಗರಹನ್ತೋ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ –

“ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಥ, ಅನತ್ಥದಸ್ಸಿಂ ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ।
ಸಯಂ ನ ಸೇವೇ ಪಸುತಂ ಪಮತ್ತಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – ಯ್ವಾಯಂ ದಸವತ್ಥುಕಾಯ ಪಾಪದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಪಾಪೋ,** ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಅನತ್ಥಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಅನತ್ಥದಸ್ಸೀ,** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಮ್ಹಿ ಚ **ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠೋ,** ತಂ ಅತ್ಥಕಾಮೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಥ ಅನತ್ಥದಸ್ಸಿಂ ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ। **ಸಯಂ ನ ಸೇವೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ವಸೇನ ನ ಸೇವೇ। ಯದಿ ಪನ ಪರವಸೋ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಸುತ**ನ್ತಿ ಪಸಟಂ , ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣೇಸು

ವೋಸ್ಸಟ್ಠಚಿತ್ತಂ, ಕುಸಲಭಾವನಾರಹಿತಂ ವಾ। ತಂ ಏವರೂಪಂ ನ ಸೇವೇ, ನ ಭಜೇ, ನ ಪಯಿರುಪಾಸೇ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ।

ಪಾಪಸಹಾಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೮. ಬಹುಸ್ಸುತನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಅಟ್ಠ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಾ ಆಹ "ಕೇ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ? ತೇ ಆಹಂಸು - "ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಬಹುಸ್ಸುತಾ ನಾಮಾ"ತಿ। ರಾಜಾ - "ಅಹಂ ಸುತಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ, ಸುತೇನ ತಿತ್ತಿಂ ನ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಹನ್ದ, ನೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿಚಿತ್ರನಯಂ ಸದ್ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸೋಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ದತ್ವಾ, ಪರಿವಿಸಿತ್ವಾ, ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಪುರತೋ ನಿಸೀದಿ "ಧಮ್ಮಕಥಂ, ಭನ್ತೇ, ಕರೋಥಾ"ತಿ। ಸೋ "ಸುಖಿತೋ ಹೋತು, ಮಹಾರಾಜ, ರಾಗಕ್ಖಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತೋ। ರಾಜಾ "ಅಯಂ ನ ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ದುತಿಯೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸ್ವೇ ದಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸೋಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತೇಸಿ। ಏವಂ ಯಾವ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಟಿಪಾಟಿ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ನಿಮನ್ತೇಸಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ "ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಹೋತು, ಮೋಹಕ್ಖಯೋ, ಗತಿಕ್ಖಯೋ, ವಟ್ಟಕ್ಖಯೋ, ಉಪಧಿಕ್ಖಯೋ, ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಂ ಪದಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಪಠಮಸದಿಸಮೇವ ವತ್ವಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು।

ತತೋ ರಾಜಾ "ಇಮೇ 'ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಮಯ'ನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ, ನ ಚ ತೇಸಂ ವಿಚಿತ್ರಕಥಾ, ಕಿಮೇತೇಹಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ತೇಸಂ ವಚನತ್ಥಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತುಮಾರದ್ಧೋ। ಅಥ "ರಾಗಕ್ಖಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ "ರಾಗೇ ಖೀಣೇ ದೋಸೋಪಿ ಮೋಹೋಪಿ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ - "ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಬಹುಸ್ಸುತಾ ಇಮೇ ಸಮಣಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೇನ ಮಹಾಪಥವಿಂ ವಾ ಆಕಾಸಂ ವಾ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೇನ ನ ಅಙ್ಗುಲಿಮತ್ತೋವ ಪದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಅಪಿಚ, ಖೋ, ಪನ ಪಥವೀಆಕಾಸಾ ಏವ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಇಮೇಹಿ ಏಕಮೇಕಂ ಅತ್ಥಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೇಹಿ ಅಪರಿಮಾಣಾ ಅತ್ಥಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। ತತೋ ಸೋ "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಏವಂ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಥಾರೂಪಂ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ಭಜೇಥ, ಮಿತ್ತಂ ಉಳಾರಂ ಪಟಿಭಾನವನ್ತಂ।
ಅಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಾನಿ ವಿನೇಯ್ಯ ಕಙ್ಖಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - **ಬಹುಸ್ಸುತನ್ತಿ** ದುವಿಧೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಅತ್ಥತೋ ನಿಖಿಲೋ ಪರಿಯತ್ತಿಬಹುಸ್ಸುತೋ ಚ, ಮಗ್ಗಫಲವಿಜ್ಜಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಪಟಿವೇಧಬಹುಸ್ಸುತೋ ಚ। ಆಗತಾಗಮೋ **ಧಮ್ಮಧರೋ**। ಉಳಾರೇಹಿ ಪನ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ **ಉಳಾರೋ**। ಯುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ಚ ಮುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ಚ ಯುತ್ತಮುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ಚ **ಪಟಿಭಾನವಾ**। ಪರಿಯತ್ತಿಪರಿಪುಚ್ಛಾಧಿಗಮವಸೇನ ವಾ ತಿಧಾ ಪಟಿಭಾನವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಟಿಭಾತಿ, ಸೋ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಭಾನವಾ। ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಞಾಣಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಪುಚ್ಛಾ ಪಟಿಭಾತಿ, ಸೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಟಿಭಾನವಾ। ಯೇನ ಮಗ್ಗಾದಯೋ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಅಧಿಗಮಪಟಿಭಾನವಾ। ತಂ ಏವರೂಪಂ **ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ಭಜೇಥ ಮಿತ್ತಂ ಉಳಾರಂ ಪಟಿಭಾನವನ್ತಂ**। ತತೋ ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಅತ್ತತ್ಥಪರತ್ಥಉಭಯತ್ಥಭೇದತೋ ವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥಭೇದತೋ ವಾ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾನಿ **ಅಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಾನಿ**।

ತತೋ - "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ಕಙ್ಖಟ್ಠಾನೇಸು **ವಿನೇಯ್ಯ ಕಙ್ಖಂ,** ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ವಿನೇತ್ವಾ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಏವಂ ಕತಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೋ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ।

ಬಹುಸ್ಸುತಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫೯. **ಖಿಡ್ಡಂ ರತಿ**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ವಿಭೂಸಕಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಾತೋವ ಯಾಗುಂ ವಾ ಭತ್ತಂ ವಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ನಾನಾವಿಧವಿಭೂಸನೇಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ವಿಭೂಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಆದಾಸೇ ಸಕಲಸರೀರಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ ತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಿಭೂಸನೇನ ವಿಭೂಸಾಪೇತಿ। ತಸ್ಸ ಏಕದಿವಸಂ ಏವಂ ಕರೋತೋ ಭತ್ತವೇಲಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೋ ಪತ್ತೋ। ಅಥ ಅವಿಭೂಸಿತೋವ ದುಸ್ಸಪಟ್ಟೇನ ಸೀಸಂ ವೇಠೇತ್ವಾ, ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ। ಪುನಪಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಕರೋತೋ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ। ಏವಂ ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ತತಿಯದಿವಸೇಪಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏವಂ ಮಣ್ಡನಪ್ಪಸುತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿರೋಗೋ ಉದಪಾದಿ। ತಸ್ಸೇತದಹೋಸಿ - "ಅಹೋ ರೇ, ಅಹಂ ಸಬ್ಬಥಾಮೇನ ವಿಭೂಸನ್ತೋಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪಕೇ ವಿಭೂಸನೇ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಲೋಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿಂ। ಲೋಭೋ ಚ ನಾಮೇಸ ಅಪಾಯಗಮನೀಯೋ ಧಮ್ಮೋ, ಹನ್ದಾಹಂ, ಲೋಭಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಖಿಡ್ಡಂ ರತಿಂ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಲೋಕೇ, ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಮಾನೋ।
ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾ ವಿರತೋ ಸಚ್ಚವಾದೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಖಿಡ್ಡಾ ಚ ರತಿ** ಚ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾವ। **ಕಾಮಸುಖ**ನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಸುಖಂ। ವತ್ಥುಕಾಮಾಪಿ ಹಿ ಸುಖಸ್ಸ ವಿಸಯಾದಿಭಾವೇನ ಸುಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಥಾಹ - "ಅತ್ಥಿ ರೂಪಂ ಸುಖಂ ಸುಖಾನುಪತಿತ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೬೦)। ಏವಮೇತಂ ಖಿಡ್ಡಂ ರತಿಂ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸಲೋಕೇ **ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ** ಅಲನ್ತಿ ಅಕತ್ವಾ, ಏತಂ ತಪ್ಪಕನ್ತಿ ವಾ ಸಾರಭೂತನ್ತಿ ವಾ ಏವಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅನಪೇಕ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ತೇನ ಅಲಙ್ಕರಣೇನ ಅನಪೇಕ್ಖಣಸೀಲೋ, ಅಪಿಹಾಲುಕೋ, ನಿತ್ತಣ್ಹೋ, ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾ ವಿರತೋ ಸಚ್ಚವಾದೀ ಏಕೋ ಚರೇತಿ। ತತ್ಥ ವಿಭೂಸಾ ದುವಿಧಾ - ಅಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ, ಅನಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ ಚ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ ಸಾಟಕವೇಠನಮಾಲಾಗನ್ಧಾದಿ, ಅನಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ ಪತ್ತಮಣ್ಡನಾದಿ। ವಿಭೂಸಾ ಏವ **ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಂ**। ತಸ್ಮಾ ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾ ತಿವಿಧಾಯ ವಿರತಿಯಾ **ವಿರತೋ**। ಅವಿತಥವಚನತೋ **ಸಚ್ಚವಾದೀ**ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೦. **ಪುತ್ತಞ್ಚ ದಾರ**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಪುತ್ತೋ ದಹರಕಾಲೇ ಏವ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿ। ಸೋ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತೋ ವಿಯ ರಜ್ಜಸಿರಿಮನುಭವನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತೋ ಬಹೂನಂ ದುಕ್ಖಂ ಕರೋಮಿ। ಕಿಂ ಮೇ ಏಕಭತ್ತತ್ಥಾಯ ಇಮಿನಾ ಪಾಪೇನ, ಹನ್ದ ಸುಖಮುಪ್ಪಾದೇಮೀ"ತಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಪುತ್ತಞ್ಚ ದಾರಂ ಪಿತರಞ್ಚ ಮಾತರಂ, ಧನಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಚ ಬನ್ಧವಾನಿ।
ಹಿತ್ವಾನ ಕಾಮಾನಿ ಯಥೋಧಿಕಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಧನಾನೀ**ತಿ ಮುತ್ತಾಮಣಿವೇಳುರಿಯಸಙ್ಖಸಿಲಾಪವಾಳರಜತಜಾತರೂಪಾದೀನಿ ರತನಾನಿ। **ಧಞ್ಞಾನೀ**ತಿ ಸಾಲಿವೀಹಿಯವಗೋಧುಮಕಙ್ಗುವರಕಕುದ್ರೂಸಕಪಭೇದಾನಿ ಸತ್ತ ಸೇಸಾಪರಣ್ಣಾನಿ ಚ। **ಬನ್ಧವಾನೀ**ತಿ

ಞಾತಿಬನ್ಧುಗೋತ್ತಬನ್ಧುಮಿತ್ತಬನ್ಧುಸಿಪ್ಪಬನ್ಧುವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೇ ಬನ್ಧವೇ। **ಯಥೋಧಿಕಾನೀ**ತಿ ಸಕಸಕಓಧಿವಸೇನ ಠಿತಾನೇವ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಪುತ್ತದಾರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೧. **ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಪಾದಲೋಲಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಪಾತೋವ ಯಾಗುಂ ವಾ ಭತ್ತಂ ವಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ತಿವಿಧನಾಟಕಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ। ತಿವಿಧನಾಟಕಾನೀತಿ ಕಿರ ಪುಬ್ಬರಾಜತೋ ಆಗತಂ, ಅನನ್ತರರಾಜತೋ ಆಗತಂ, ಅತ್ತನೋ ಕಾಲೇ ಉಟ್ಠಿತನ್ತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಪಾತೋವ ದಹರನಾಟಕಪಾಸಾದಂ ಗತೋ। ತಾ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ "ರಾಜಾನಂ ರಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ವಿಯ ಅತಿಮನೋಹರಂ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತಂ ಪಯೋಜೇಸುಂ। ರಾಜಾ - "ಅನಚ್ಛರಿಯಮೇತಂ ದಹರಾನ"ನ್ತಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮನಾಟಕಪಾಸಾದಂ ಗತೋ। ತಾಪಿ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ತಥೇವ ಅಕಂಸು। ಸೋ ತತ್ಥಾಪಿ ತಥೇವ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾನಾಟಕಪಾಸಾದಂ ಗತೋ। ತಾಪಿ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ತಥೇವ ಅಕಂಸು। ರಾಜಾ ದ್ವೇ ತಯೋ ರಾಜಪರಿವಟ್ಟೇ ಅತೀತಾನಂ ತಾಸಂ ಮಹಲ್ಲಕಭಾವೇನ ಅಟ್ಠಿಕೀಳನಸದಿಸಂ ನಚ್ಚಂ ದಿಸ್ವಾ ಗೀತಞ್ಚ ಅಮಧುರಂ ಸುತ್ವಾ ಪುನದೇವ ದಹರನಾಟಕಪಾಸಾದಂ, ಪುನ ಮಜ್ಝಿಮನಾಟಕಪಾಸಾದನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಾ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ವಿಯ ಮಂ ರಮಾಪೇತುಕಾಮಾ ಸಬ್ಬಥಾಮೇನ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತಂ ಪಯೋಜೇಸುಂ, ಸ್ವಾಹಂ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಲೋಭಮೇವ ವಡ್ಢೇಮಿ, ಲೋಭೋ ಚ ನಾಮೇಸ ಅಪಾಯಗಮನೀಯೋ ಧಮ್ಮೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ಲೋಭಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ ಪರಿತ್ತಮೇತ್ಥ ಸೋಖ್ಯಂ, ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದೋ ದುಕ್ಖಮೇತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ।
ಗಳೋ ಏಸೋ ಇತಿ ಞತ್ವಾ ಮತಿಮಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪಭೋಗಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। ಸೋ ಹಿ ಸಜ್ಜನ್ತಿ ತತ್ಥ ಪಾಣಿನೋ ಕದ್ದಮೇ ಪವಿಟ್ಠೋ ಹತ್ಥೀ ವಿಯಾತಿ **ಸಙ್ಗೋ। ಪರಿತ್ತಮೇತ್ಥ ಸೋಖ್ಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೂಪಭೋಗಕಾಲೇ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬತೋ ಕಾಮಾವಚರಧಮ್ಮಪರಿಯಾಪನ್ನತೋ ವಾ ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ ಸೋಖ್ಯಂ ಪರಿತ್ತಂ, ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಭಾಯ ಓಭಾಸಿತನಚ್ಚದಸ್ಸನಸುಖಂ ವಿಯ ಇತ್ತರಂ , ತಾವಕಾಲಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದೋ ದುಕ್ಖಮೇತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಯ್ವಾಯಂ "ಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ಕಾಮಾನಂ ಅಸ್ಸಾದೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೬) ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಯದಿದಂ "ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಲಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಸಿಪ್ಪಟ್ಠಾನೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಯದಿ ಮುದ್ದಾಯ, ಯದಿ ಗಣನಾಯಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೭) ನಯೇನೇತ್ಥ ದುಕ್ಖಂ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಅಪ್ಪೋ ಉದಕಬಿನ್ದುಮತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ದುಕ್ಖಮೇವ ಭಿಯ್ಯೋ ಬಹು, ಚತೂಸು ಸಮುದ್ದೇಸು ಉದಕಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದೋ ದುಕ್ಖಮೇತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿ। **ಗಳೋ ಏಸೋ**ತಿ ಅಸ್ಸಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢನವಸೇನ ಬಳಿಸೋ ವಿಯ ಏಸೋ ಯದಿದಂ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ। **ಇತಿ ಞತ್ವಾ ಮತಿಮಾ**ತಿ ಏವಂ ಞತ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪುರಿಸೋ ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಪಹಾಯ ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ।

ಸಙ್ಗಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೨. **ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನಾ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅನಿವತ್ತಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ । ಸೋ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಓತಿಣ್ಣೋ ಅಜಿನಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಿಚ್ಚಂ ಆರದ್ಧೋ ಅನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನ ನಿವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಂ ಏವಂ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ವನದಾಹೋ ಉಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ಸುಕ್ಖಾನಿ ಚ ಹರಿತಾನಿ ಚ ತಿಣಾದೀನಿ

ದಹನ್ತೋ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ ಏವ ಗಚ್ಛತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। "ಯಥಾಯಂ ವನದಾಹೋ, ಏವಮೇವ ಏಕಾದಸವಿಧೋ ಅಗ್ಗಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ದಹನ್ತೋ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋವ ಗಚ್ಛತಿ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ, ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಅಯಂ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ಕಿಲೇಸೇ ದಹನ್ತೋ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ? ತತೋ ಮುಹುತ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕೇವಟ್ಟೇ ಅದ್ದಸ ನದಿಯಂ ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹನ್ತೇ । ತೇಸಂ ಜಾಲನ್ತರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಏಕೋ ಮಹಾಮಚ್ಛೋ ಜಾಲಂ ಭೇತ್ವಾ ಪಲಾಯಿ। ತೇ "ಮಚ್ಛೋ ಜಾಲಂ ಭೇತ್ವಾ ಗತೋ"ತಿ ಸದ್ದಮಕಂಸು। ರಾಜಾ ತಮ್ಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ - "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ ಭೇತ್ವಾ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ, ಇಮಞ್ಚ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ, ಜಾಲಂವ ಭೇತ್ವಾ ಸಲಿಲಮ್ಬುಚಾರೀ।
ಅಗ್ಗೀವ ದಡ್ಢಂ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತಸ್ಸಾ ದುತಿಯಪಾದೇ **ಜಾಲ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತಮಯಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಮ್ಬೂ**ತಿ ಉದಕಂ, ತತ್ಥ ಚರತೀತಿ **ಅಮ್ಬುಚಾರೀ,** ಮಚ್ಛಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಲಿಲೇ ಅಮ್ಬುಚಾರೀ **ಸಲಿಲಮ್ಬುಚಾರೀ,** ತಸ್ಮಿಂ ನದೀಸಲಿಲೇ ಜಾಲಂ ಭೇತ್ವಾ ಅಮ್ಬುಚಾರೀವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತಿಯಪಾದೇ **ದಡ್ಢ**ನ್ತಿ ದಡ್ಢಟ್ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಅಗ್ಗಿ ದಡ್ಢಟ್ಠಾನಂ ಪುನ ನ ನಿವತ್ತತಿ, ನ ತತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಂ ಕಾಮಗುಣಟ್ಠಾನಂ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ ತತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಸನ್ದಾಲನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭೩. **ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖೂ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಚಕ್ಖುಲೋಲಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಾದಲೋಲಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ವಿಯ ನಾಟಕದಸ್ಸನಮನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಸೋ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ತಂ ತಂ ನಾಟಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ನಾಟಕಪರಿವತ್ತದಸ್ಸನೇನ ತಣ್ಹಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ಸೋ ಕಿರ ನಾಟಕದಸ್ಸನಾಯ ಆಗತಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಕುಟುಮ್ಬಿಯಭರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತತೋ ಸಂವೇಗಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ "ಅಹಂ ಇಮಂ ತಣ್ಹಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಅಪಾಯಪರಿಪೂರಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಹನ್ದ ನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಮಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಗರಹನ್ತೋ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಗುಣದೀಪಿಕಂ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖೂ ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋ, ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋ।
ಅನವಸ್ಸುತೋ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖೂ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಖಿತ್ತಚಕ್ಖು, ಸತ್ತ ಗೀವಟ್ಠೀನಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಪರಿವಜ್ಜಗಹೇತಬ್ಬದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಯುಗಮತ್ತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನ ತು ಹನುಕಟ್ಠಿನಾ ಹದಯಟ್ಠಿಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖುತಾ ನ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಾ ಹೋತೀ। **ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋ**ತಿ ಏಕಸ್ಸ ದುತಿಯೋ, ದ್ವಿನ್ನಂ ತತಿಯೋತಿ ಏವಂ ಗಣಮಜ್ಝಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮತಾಯ ಕಣ್ಡೂಯಮಾನಪಾದೋ ವಿಯ ಅಭವನ್ತೋ, ದೀಘಚಾರಿಕಅನವಟ್ಠಿತಚಾರಿಕವಿರತೋ ವಾ। **ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ**ತಿ ಛಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಇಧ ವಿಸುಂವುತ್ತಾವಸೇಸವಸೇನ ಗೋಪಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ। **ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋ**ತಿ ಮಾನಸಂ ಯೇವ ಮಾನಸಾನಂ, ತಂ ರಕ್ಖಿತಮಸ್ಸಾತಿ ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋ। ಯಥಾ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ನ ವಿಲುಪ್ಪತಿ, ಏವಂ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅನವಸ್ಸುತೋ**ತಿ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ತೇಸು ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಕಿಲೇಸಅನ್ವಾಸ್ಸವವಿರಹಿತೋ। **ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ**ತಿ ಏವಂ ಅನ್ವಾಸ್ಸವವಿರಹಾವ ಕಿಲೇಸಗ್ಗೀಹಿ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ। ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಅನವಸ್ಸುತೋ, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖುಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೪. ಓಹಾರಯಿತ್ವಾತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅಯಂ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಚಾತುಮಾಸಿಕಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಚತುಮಾಸೇ ಚತುಮಾಸೇ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮೇ ಮಾಸೇ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಉಯ್ಯಾನದ್ವಾರೇ ಪತ್ತಸಞ್ಛನ್ನಂ ಪುಪ್ಫಾಲಙ್ಕತವಿಟಪಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಕೋವಿಳಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪಾವಿಸಿ। ತತೋ "ರಞ್ಞಾ ಅಗ್ಗಪುಪ್ಫಂ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತರೋಪಿ ಅಮಚ್ಚೋ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಠಿತೋ ಏವ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬೋ ಬಲಕಾಯೋ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಪುಪ್ಫಂ ಅನಸ್ಸಾದೇನ್ತಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ಸೋ ರುಕ್ಖೋ ನಿಪ್ಪತ್ತಪುಪ್ಫೋ ಖನ್ಧಮತ್ತೋವ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ರಾಜಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಉಯ್ಯಾನಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ಕತೋ ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ, ಮಮ ಆಗಮನವೇಲಾಯಂ ಮಣಿವಣ್ಣಸಾಖನ್ತರೇಸು ಪವಾಳಸದಿಸಪುಪ್ಫಾಲಙ್ಕತೋ ಅಹೋಸಿ, ಇದಾನಿ ನಿಪ್ಪತ್ತಪುಪ್ಫೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ತಸ್ಸೇವಾವಿದೂರೇ ಅಪುಪ್ಫಿತಂ ರುಕ್ಖಂ ಸಞ್ಛನ್ನಪಲಾಸಂ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾ ಚಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ ಪುಪ್ಫಭರಿತಸಾಖತ್ತಾ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಲೋಭನೀಯೋ ಅಹೋಸಿ, ತೇನ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಬ್ಯಸನಂ ಪತ್ತೋ, ಅಯಂ ಪನಞ್ಞೋ ಅಲೋಭನೀಯತ್ತಾ ತಥೇವ ಠಿತೋ। ಇದಮ್ಪಿ ರಜ್ಜಂ ಪುಪ್ಫಿತರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಲೋಭನೀಯಂ, ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಪನ ಅಪುಪ್ಫಿತರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಅಲೋಭನೀಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಾವ ಇದಮ್ಪಿ ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ನ ವಿಲುಪ್ಪತಿ, ತಾವ ಅಯಮಞ್ಞೋ ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ, ಏವಂ ಕಾಸಾವೇನ ಪರಿಸಞ್ಛನ್ನೇನ ಹುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಸೋ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಓಹಾರಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಪಾರಿಛತ್ತೋ।
ಕಾಸಾಯವತ್ಥೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಕಾಸಾಯವತ್ಥೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪಾದಸ್ಸ ಗೇಹಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕಾಸಾಯವತ್ಥೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತನ್ತಿ।

ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ತತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

೬೫. ರಸೇಸೂತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಕಿರ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸಿಲಾಪಟ್ಟಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಕೀಳತಿ। ತಸ್ಸ ಸೂದೋ ಸಬ್ಬಮಂಸಾನಂ ರಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತೀವ ಸುಸಙ್ಖತಂ ಅಮತಕಪ್ಪಂ ಅನ್ತರಭತ್ತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಉಪನಾಮೇಸಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಗೇಧಮಾಪನ್ನೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾವ ಭುಞ್ಜಿ। ಉದಕಕೀಳತೋ ಚ ಅತಿವಿಕಾಲೇ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಭುಞ್ಜಿ। ಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬೇ ಭುಞ್ಜತಿ, ನ ತೇಸಂ ಕಞ್ಚಿ ಸರಿ। ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಅಹೋ, ಮಯಾ ಪಾಪಂ ಕತಂ, ಯ್ವಾಹಂ ರಸತಣ್ಹಾಯ ಅಭಿಭೂತೋ ಸಬ್ಬಜನಂ ವಿಸರಿತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ಭುಞ್ಜಿಂ। ಹನ್ದ ರಸತಣ್ಹಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಮಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಗರಹನ್ತೋ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಗುಣದೀಪಿಕಂ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ರಸೇಸು ಗೇಧಂ ಅಕರಂ ಅಲೋಲೋ, ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ ಸಪದಾನಚಾರೀ।
ಕುಲೇ ಕುಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ರಸೇಸೂ**ತಿ ಅಮ್ಬಿಲಮಧುರತಿತ್ತಕಕಟುಕಲೋಣಿಕಖಾರಿಕಕಸಾವಾದಿಭೇದೇಸು ಸಾಯನೀಯೇಸು। **ಗೇಧಂ ಅಕರ**ನ್ತಿ ಗಿದ್ಧಿಂ ಅಕರೋನ್ತೋ, ತಣ್ಹಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಲೋಲೋ**ತಿ "ಇದಂ ಸಾಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇದಂ ಸಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ರಸವಿಸೇಸೇಸು ಅನಾಕುಲೋ। **ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ**ತಿ ಪೋಸೇತಬ್ಬಕಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಿವಿರಹಿತೋ , ಕಾಯಸನ್ಧಾರಣಮತ್ತೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಉಯ್ಯಾನೇ ರಸೇಸು ಗೇಧಕರಣಲೋಲೋ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಪೋಸೀ ಆಸಿಂ, ಏವಂ ಅಹುತ್ವಾ ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಲೋಲೋ ಹುತ್ವಾ ರಸೇಸು ಗೇಧಂ ಕರೋತಿ। ತಂ ತಣ್ಹಂ ಹಿತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಅನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ಅನಞ್ಞಪೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ ಅತ್ಥಭಞ್ಜನಕಟ್ಠೇನ ಅಞ್ಞೇತಿ ಕಿಲೇಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಅಪೋಸನೇನ ಅನಞ್ಞಪೋಸೀತಿ ಅಯಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಪದಾನಚಾರೀ**ತಿ ಅವೋಕ್ಕಮ್ಮಚಾರೀ ಅನುಪುಬ್ಬಚಾರೀ, ಘರಪಟಿಪಾಟಿಂ ಅಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅಡ್ಢಕುಲಞ್ಚ ದಲಿದ್ದಕುಲಞ್ಚ ನಿರನ್ತರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಲೇ ಕುಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಅಲಗ್ಗಚಿತ್ತೋ, ಚನ್ದೂಪಮೋ ನಿಚ್ಚನವಕೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ರಸಗೇಧಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೭. **ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚಾವರಣಾನೀ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಝಾನಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚಾವರಣಾನಿ ಚೇತಸೋ, ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಬ್ಯಪನುಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇ।
ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಛೇತ್ವ ಸಿನೇಹದೋಸಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಆವರಣಾನೀ**ತಿ ನೀವರಣಾನೇವ। ತಾನಿ ಅತ್ಥತೋ ಉರಗಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಿ। ತಾನಿ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅಬ್ಭಾದಯೋ ವಿಯ ಚನ್ದಸೂರಿಯೇ ಚೇತೋ ಆವರನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಆವರಣಾನಿ ಚೇತಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ತಾನಿ ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಯ ವಾ ಪಹಾಯ। **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ**ತಿ ಉಪಗಮ್ಮ ಚಿತ್ತಂ ವಿಬಾಧೇನ್ತೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ, ವತ್ಥೋಪಮಾದೀಸು ವುತ್ತೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ವಾ। **ಬ್ಯಪನುಜ್ಜಾ**ತಿ ಪನುದಿತ್ವಾ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೇನ ಪಜಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬೇ**ತಿ ಅನವಸೇಸೇ। ಏವಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ।** ಸೇಸಮಗ್ಗೇಹಿ ಛೇತ್ವಾ ತೇಧಾತುಕಂ **ಸಿನೇಹದೋಸಂ,** ತಣ್ಹಾರಾಗನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಿನೇಹೋ ಏವ ಹಿ ಗುಣಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಸಿನೇಹದೋಸೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಆವರಣಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೮. **ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನಾ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಝಾನಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಸುಖಂ ದುಖಞ್ಚ, ಪುಬ್ಬೇವ ಚ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಂ।
ಲದ್ಧಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಸಮಥಂ ವಿಸುದ್ಧಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನಾತಿ** ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ, ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಜಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಖಂ ದುಖಞ್ಚಾತಿ** ಕಾಯಿಕಂ ಸಾತಾಸಾತಂ। **ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ** ಚೇತಸಿಕಂ ಸಾತಾಸಾತಂ। **ಉಪೇಕ್ಖನ್ತಿ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನುಪೇಕ್ಖಂ। **ಸಮಥನ್ತಿ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಥಮೇವ। **ವಿಸುದ್ಧನ್ತಿ** ಪಞ್ಚನೀವರಣವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಪೀತಿಸುಖಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ನವಹಿ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ವಿಸುದ್ಧಂ, ನಿದ್ಧನ್ತಸುವಣ್ಣಮಿವ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ - ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪುಬ್ಬೇವ ಪಠಮಜ್ಝಾನುಪಚಾರಭೂಮಿಯಂಯೇವ ದುಕ್ಖಂ, ತತಿಯಜ್ಝಾನುಪಚಾರಭೂಮಿಯಂ ಸುಖನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪುನ ಆದಿತೋ ವುತ್ತಂ ಚಕಾರಂ ಪರತೋ ನೇತ್ವಾ "ಸೋಮನಸ್ಸಂ ದೋಮನಸ್ಸಞ್ಚ ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಪುಬ್ಬೇವಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। ತೇನ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇ, ದೋಮನಸ್ಸಞ್ಚ ದುತಿಯಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇಯೇವಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಏತೇಸಂ ಪರಿಯಾಯತೋ ಪಹಾನಟ್ಠಾನಾನಿ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ, ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ, ಸುಖಸ್ಸ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ, ಸೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಪಹಾನಟ್ಠಾನಂ। ಯಥಾಹ - "ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ ಏತ್ಥುಪ್ಪನ್ನಂ ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಪರಿಸೇಸಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೫೧೦)। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೬೫) ವುತ್ತಂ। ಯತೋ ಪುಬ್ಬೇವ ತೀಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಸು ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಸುಖಾನಿ ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾ ಏತ್ಥೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಲದ್ಧಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಸಮಥಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಏಕೋ ಚರೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೮. ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಕಿರ ಪಚ್ಚನ್ತರಾಜಾ ಸಹಸ್ಸಯೋಧಪರಿಮಾಣಬಲಕಾಯೋ ರಜ್ಜೇನ ಖುದ್ದಕೋ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮಹನ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ "ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಹಂ ಖುದ್ದಕೋ, ಪಞ್ಞವತಾ ಚ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಗಹೇತು"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಾಮನ್ತರಞ್ಞೋ ದೂತಂ ಪಾಹೇಸಿ - "ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಮೇ ರಜ್ಜಂ ವಾ ದೇತು ಯುದ್ಧಂ ವಾ"ತಿ। ತತೋ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಅಮಚ್ಚೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಆಹ - "ಮಯಾ ತುಮ್ಹೇ ಅನಾಪುಚ್ಛಾಯೇವ ಸಾಹಸಂ ಕತಂ, ಅಮುಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಏವಂ ಪಹಿತಂ, ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ? ತೇ ಆಹಂಸು - "ಸಕ್ಕಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಸೋ ದೂತೋ ನಿವತ್ತೇತು"ನ್ತಿ? "ನ ಸಕ್ಕಾ, ಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। "ಯದಿ ಏವಂ ವಿನಾಸಿತಮ್ಹಾ ತಯಾ, ತೇನ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸತ್ಥೇನ ಮರಿತುಂ। ಹನ್ದ, ಮಯಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಮರಾಮ, ಅತ್ತಾನಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಮರಾಮ, ಉಬ್ಬನ್ಧಾಮ, ವಿಸಂ ಖಾದಾಮಾ"ತಿ। ಏವಂ ತೇಸು ಏಕಮೇಕೋ ಮರಣಮೇವ ಸಂವಣ್ಣೇತಿ। ತತೋ ರಾಜಾ - "ಕಿಂ ಮೇ, ಇಮೇಹಿ, ಅತ್ಥಿ, ಭಣೇ, ಮಯ್ಹಂ ಯೋಧಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ "ಅಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಯೋಧೋ, ಅಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಯೋಧೋ"ತಿ ತಂ ಯೋಧಸಹಸ್ಸಂ ಉಟ್ಠಹಿ।

ರಾಜಾ "ಏತೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ಚಿತಕಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಆಹ - "ಮಯಾ, ಭಣೇ, ಇದಂ ನಾಮ ಸಾಹಸಂ ಕತಂ, ತಂ ಮೇ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಟಿಕ್ಕೋಸನ್ತಿ, ಸೋಹಂ ಚಿತಕಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕೋ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸತಿ, ಕೇನ ಮಯ್ಹಂ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತ"ನ್ತಿ? ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಯೋಧಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು - "ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಪವಿಸಾಮಾ"ತಿ। ತತೋ ರಾಜಾ ಅಪರೇ ಪಞ್ಚಸತೇ ಯೋಧೇ ಆಹ - "ತುಮ್ಹೇ ಇದಾನಿ, ತಾತಾ, ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ? ತೇ ಆಹಂಸು - "ನಾಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಪುರಿಸಕಾರೋ, ಇತ್ಥಿಕಿರಿಯಾ ಏಸಾ, ಅಪಿಚ ಮಹಾರಾಜೇನ ಪಟಿರಞ್ಞೋ ದೂತೋ ಪೇಸಿತೋ, ತೇನ ಮಯಂ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತತೋ ರಾಜಾ "ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಮ ಜೀವಿತ"ನ್ತಿ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಂ ಸೇನಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ತೇನ ಯೋಧಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿವುತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ರಜ್ಜಸೀಮಾಯ ನಿಸೀದಿ।

ಸೋಪಿ ಪಟಿರಾಜಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ "ಅರೇ, ಸೋ ಖುದ್ದಕರಾಜಾ ಮಮ ದಾಸಸ್ಸಾಪಿ ನಪ್ಪಹೋತೀ"ತಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಬಲಕಾಯಂ ಆದಾಯ ಯುಜ್ಝಿತುಂ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಖುದ್ದಕರಾಜಾ ತಂ ಅಬ್ಭುಯ್ಯಾತಂ ದಿಸ್ವಾ ಬಲಕಾಯಂ ಆಹ - "ತಾತಾ, ತುಮ್ಹೇ ನ

ಬಹುಕಾ; ಸಬ್ಬೇ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತ್ವಾ, ಅಸಿಚಮ್ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಸೀಘಂ ಇಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪುರತೋ ಉಜುಕಂ ಏವ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಅಥ ಸಾ ಸೇನಾ ದ್ವಿಧಾ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಮದಾಸಿ। ತೇ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಜೀವಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಅಞ್ಞೇ ಯೋಧಾ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಖುದ್ದಕರಾಜಾ "ತಂ ಮಾರೇಮೀ"ತಿ ಪುರತೋ ಧಾವತಿ, ಪಟಿರಾಜಾ ತಂ ಅಭಯಂ ಯಾಚಿ। ತತೋ ತಸ್ಸ ಅಭಯಂ ದತ್ವಾ, ಸಪಥಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಮನುಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ, ತೇನ ಸಹ ಅಞ್ಞಂ ರಾಜಾನಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಸೀಮಾಯ ಠತ್ವಾ ಪೇಸೇಸಿ - "ರಜ್ಜಂ ವಾ ಮೇ ದೇತು ಯುದ್ಧಂ ವಾ"ತಿ। ಸೋ "ಅಹಂ ಏಕಯುದ್ಧಮ್ಪಿ ನ ಸಹಾಮೀ"ತಿ ರಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬರಾಜಾನೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತೇ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾನಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ।

ಸೋ ಏಕಸತರಾಜಪರಿವುತೋ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸನ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಖುದ್ದಕೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಸೋಮ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ ಇಸ್ಸರೋ ಜಾತೋ। ತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಞಾಣಂ ಲೋಕಿಯವೀರಿಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ನೇವ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ನ ವಿರಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ಸಾಧು ವತಸ್ಸ ಸ್ವಾಹಂ ಇಮಿನಾ ಞಾಣೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಗವೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ತತೋ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ರಜ್ಜಂ ದತ್ವಾ, ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚ ಸಕಜನಪದಮೇವ ಪೇಸೇತ್ವಾ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಸಮಾದಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವೀರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಆರದ್ಧವಿರಿಯೋ ಪರಮತ್ಥಪತ್ತಿಯಾ, ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।
ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ ಆರದ್ಧಂ ವೀರಿಯಮಸ್ಸಾತಿ **ಆರದ್ಧವಿರಿಯೋ**। ಏತೇನ ಅತ್ತನೋ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಂ ಆದಿವೀರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪರಮತ್ಥೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ **ಪರಮತ್ಥಪತ್ತಿಯಾ**। ಏತೇನ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಫಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಏತೇನ ಬಲವೀರಿಯೂಪತ್ಥಮ್ಭಾನಂ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಅಲೀನತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಕುಸೀತವುತ್ತೀ**ತಿ ಏತೇನ ಠಾನಆಸನಚಙ್ಕಮನಾದೀಸು ಕಾಯಸ್ಸ ಅನವಸೀದನಂ। **ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ**ತಿ ಏತೇನ "ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೫; ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೬) ಏವಂ ಪವತ್ತಂ ಪದಹನವೀರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಯಂ ತಂ ಅನುಪುಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾದೀಸು ಪದಹನ್ತೋ "ಕಾಯೇನ ಚೇವ ಪರಮಸಚ್ಚಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ನಂ ಅತಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಏತೇನ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತವೀರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಞ್ಹಿ ದಳ್ಹಞ್ಚ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗತತ್ತಾ, ನಿಕ್ಕಮೋ ಚ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ದಳ್ಹೋ ನಿಕ್ಕಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ "ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋ**ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಕಾಯಥಾಮೇನ ಞಾಣಬಲೇನ ಚ ಉಪಪನ್ನೋ, ಅಥ ವಾ ಥಾಮಭೂತೇನ ಬಲೇನ ಉಪಪನ್ನೋತಿ ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋ, ಥಿರಞಾಣಬಲೂಪಪನ್ನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತೇನ ತಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸಮ್ಪಯೋಗಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಯೋನಿಸೋ ಪದಹನಭಾವಂ ಸಾಧೇತಿ। ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಜ್ಝಿಮಉಕ್ಕಟ್ಠವೀರಿಯವಸೇನ ವಾ ತಯೋಪಿ ಪಾದಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಆರದ್ಧವೀರಿಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬೯. **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನ**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಆವರಣಗಾಥಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಸದಿಸಾ ಏವ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ನತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ವಿಸೇಸೋ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಂ ಪನಸ್ಸಾ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಸಲ್ಲೀನಂ ಏಕತ್ತಸೇವಿತಾ ಏಕೀಭಾವೋ, ಕಾಯವಿವೇಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಝಾನ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚನೀಕಝಾಪನತೋ ಆರಮ್ಮಣಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನತೋ ಚ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನೀವರಣಾದಿಪಚ್ಚನೀಕಝಾಪನತೋ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನತೋ ಚ ಝಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾದಿಪಚ್ಚನೀಕಝಾಪನತೋ, ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನತೋಯೇವ ಚೇತ್ಥ ಫಲಾನಿ। ಇಧ ಪನ

ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಏವಮೇತಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಞ್ಚ ಝಾನಞ್ಚ **ಅರಿಞ್ಚಮಾನೋ,** ಅಜಹಮಾನೋ, ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಮಾನೋ। **ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನೂಪಗೇಸು ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾದಿಧಮ್ಮೇಸು। **ನಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಸತತಂ, ಸಮಿತಂ, ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಂ। **ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ**ತಿ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಮಾನೇನ ಅನುಗತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಂ ಚರಮಾನೋ। ಅಥ ವಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಲೋಮೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಅನುಧಮ್ಮೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತತ್ಥ "ಧಮ್ಮಾನಂ ನಿಚ್ಚಂ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ವಿಭತ್ತಿಬ್ಯತ್ತಯೇನ "ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। **ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಮಸಿತಾ ಭವೇಸೂ**ತಿ ತಾಯ ಅನುಧಮ್ಮಚರಿತಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾಕಾರಾದಿದೋಸಂ ತೀಸು ಭವೇಸು ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಏವಂ ಇಮಂ ಕಾಯವಿವೇಕಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ ಅರಿಞ್ಚಮಾನೋ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಧಿಗತೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಏಕೋ ಚರೇತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭೦. **ತಣ್ಹಕ್ಖಯ**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಕಿರ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ಮಹಚ್ಚರಾಜಾನುಭಾವೇನ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಸ ಸರೀರಸೋಭಾಯ ಆವಟ್ಟಿತಹದಯಾ ಸತ್ತಾ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತಿ, ಪಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ, ಉಭೋಹಿ ಪಸ್ಸೇಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ। ಪಕತಿಯಾ ಏವ ಹಿ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನೇ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಸಮುದ್ದರಾಜದಸ್ಸನೇ ಚ ಅತಿತ್ತೋ ಲೋಕೋ। ಅಥ ಅಞ್ಞತರಾ ಕುಟುಮ್ಬಿಯಭರಿಯಾಪಿ ಉಪರಿಪಾಸಾದಗತಾ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾವ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಂ ಆಣಾಪೇಸಿ – "ಜಾನಾಹಿ ತಾವ, ಭಣೇ, ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ ಸಸಾಮಿಕಾ ವಾ ಅಸಾಮಿಕಾ ವಾ"ತಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ "ಸಸಾಮಿಕಾ"ತಿ ಆರೋಚೇಸಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಇಮಾ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ದೇವಚ್ಛರಾಯೋ ವಿಯ ಮಂಯೇವ ಏಕಂ ಅಭಿರಮೇನ್ತಿ, ಸೋ ದಾನಾಹಂ ಏತಾಪಿ ಅತುಸಿತ್ವಾ ಪರಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಯಾ ತಣ್ಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿಂ, ಸಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅಪಾಯಮೇವ ಆಕಡ್ಢತೀ"ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ "ಹನ್ದ ನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ –

"ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ಪತ್ಥಯಮಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಅನೇಳಮೂಗೋ ಸುತವಾ ಸತೀಮಾ।
ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಪಧಾನವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತಣ್ಹಕ್ಖಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏವಂ ದಿಟ್ಠಾದೀನವಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಏವ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ**ತಿ ಸಾತಚ್ಚಕಾರೀ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ। **ಅನೇಳಮೂಗೋ**ತಿ ಅಲಾಲಾಮುಖೋ। ಅಥ ವಾ ಅನೇಳೋ ಚ ಅಮೂಗೋ ಚ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಬ್ಯತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಹಿತಸುಖಸಮ್ಪಾಪಕಂ ಸುತಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸುತವಾ** ಆಗಮಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸತೀಮಾ**ತಿ ಚಿರಕತಾದೀನಂ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ। **ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಧಮ್ಮೂಪಪರಿಕ್ಖಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾತಧಮ್ಮೋ। **ನಿಯತೋ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ನಿಯಾಮಂ ಪತ್ತೋ। **ಪಧಾನವಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಏಸ ಪಾಠೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಏವಮೇತೇಹಿ ಅಪ್ಪಮಾದಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಿಯಾಮಸಮ್ಪಾಪಕೇನ ಪಧಾನೇನ ಪಧಾನವಾ, ತೇನ ಪಧಾನೇನ ಪತ್ತನಿಯಾಮತ್ತಾ ನಿಯತೋ, ತತೋ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ। ಅರಹಾ ಹಿ ಪುನ ಸಙ್ಖಾತಬ್ಬಾಭಾವತೋ "ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ "ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇ, ಯೇ ಚ ಸೇಖಾ ಪುಥೂ ಇಧಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೪; ಚೂಳನಿ॰ ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೭)। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭೧. **ಸೀಹೋ ವಾ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಕಿರ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ದೂರೇ ಉಯ್ಯಾನಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪಗೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಯಾನಾ ಓರುಯ್ಹ ಉದಕಟ್ಠಾನಂ ಉಪಗತೋ "ಮುಖಂ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪದೇಸೇ ಸೀಹೀ ಪೋತಕಂ ಜನೇತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಗತಾ। ರಾಜಪುರಿಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸೀಹಪೋತಕೋ ದೇವಾ"ತಿ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ "ಸೀಹೋ ಕಿರ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಭಾಯತೀ"ತಿ ತಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತುಂ ಭೇರಿಆದೀನಿ ಆಕೋಟಾಪೇಸಿ। ಸೀಹಪೋತಕೋ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ತಥೇವ ಸಯಿ। ರಾಜಾ ಯಾವತತಿಯಕಂ ಆಕೋಟಾಪೇಸಿ, ಸೋ ತತಿಯವಾರೇ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತಥೇವ ಸಯಿ। ಅಥ ರಾಜಾ "ಯಾವಸ್ಸ ಮಾತಾ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ತಂ ದಿವಸಂ ಜಾತೋಪಿ ಸೀಹಪೋತಕೋ ನ ಸನ್ತಸತಿ ನ ಭಾಯತಿ, ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಪರಿತಾಸಂ ಛೇತ್ವಾ ನ ಸನ್ತಸೇಯ್ಯಂ ನ ಭಾಯೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪುನ ಕೇವಟ್ಟೇಹಿ ಮಚ್ಛೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಖಾಸು ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಸಾರಿತೇ ಜಾಲೇ ವಾತಂ ಅಲಗ್ಗಂಯೇವ ಗಚ್ಛಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ, ತಮ್ಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ - "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ ಮೋಹಜಾಲಂ ವಾ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಏವಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ।

ಅಥ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಲಾಪಟ್ಟಪೋಕ್ಖರಣಿತೀರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾತಬ್ಭಾಹತಾನಿ ಪದುಮಾನಿ ಓನಮಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಾತವಿಗಮೇ ಪುನ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಿತಾನಿ ಉದಕೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ - "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಯಥಾ ಏತಾನಿ ಉದಕೇ ಜಾತಾನಿ ಉದಕೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತಾನಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಲೋಕೇ ಜಾತೋ ಲೋಕೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ "ಯಥಾ ಸೀಹವಾತಪದುಮಾನಿ, ಏವಂ ಅಸನ್ತಸನ್ತೇನ ಅಸಜ್ಜಮಾನೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಸೀಹೋವ ಸದ್ದೇಸು ಅಸನ್ತಸನ್ತೋ, ವಾತೋವ ಜಾಲಮ್ಹಿ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ।
ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ ಅಲಿಪ್ಪಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸೀಹೋತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಸೀಹಾ - ತಿಣಸೀಹೋ, ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ, ಕಾಳಸೀಹೋ, ಕೇಸರಸೀಹೋತಿ। ಕೇಸರಸೀಹೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಸೋವ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ವಾತೋ** ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿವಸೇನ ಅನೇಕವಿಧೋ, **ಪದುಮಂ** ರತ್ತಸೇತಾದಿವಸೇನ। ತೇಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ವಾತೋ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪದುಮಞ್ಚ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಸನ್ತಾಸೋ ಅತ್ತಸಿನೇಹೇನ ಹೋತಿ, ಅತ್ತಸಿನೇಹೋ ಚ ತಣ್ಹಾಲೇಪೋ, ಸೋಪಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ವಾ ಲೋಭೇನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ತಣ್ಹಾಯೇವ। ಸಜ್ಜನಂ ಪನ ತತ್ಥ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾವಿರಹಿತಸ್ಸ ಮೋಹೇನ ಹೋತಿ, ಮೋಹೋ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ। ತತ್ಥ ಸಮಥೇನ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಥೇನ ಅತ್ತಸಿನೇಹಂ ಪಹಾಯ **ಸೀಹೋವ ಸದ್ದೇಸು** ಅನಿಚ್ಚಾದೀಸು **ಅಸನ್ತಸನ್ತೋ,** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮೋಹಂ ಪಹಾಯ **ವಾತೋವ ಜಾಲಮ್ಹಿ** ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀಸು **ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ,** ಸಮಥೇನೇವ ಲೋಭಂ ಲೋಭಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಏವ ದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಪಹಾಯ, **ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ** ಸಬ್ಬಭವಭೋಗಲೋಭೇನ ಅಲಿಪ್ಪಮಾನೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಮಥಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಸಮಥೋ ಸಮಾಧಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಞ್ಞಾತಿ। ಏವಂ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಿದ್ಧೇಸು ತಯೋಪಿ ಖನ್ಧಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸುರತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಸೀಹೋವ ಸದ್ದೇಸು ಆಘಾತವತ್ಥೂಸು ಕುಜ್ಝಿತುಕಾಮತಾಯ ನ ಸನ್ತಸತಿ। ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಭಾವೋ ವಾತೋವ ಜಾಲಮ್ಹಿ ಖನ್ಧಾದಿಧಮ್ಮಭೇದೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ, ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ವೀತರಾಗೋ ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ ರಾಗೇನ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ। ಏವಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಚ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾನಂ ತಿಣ್ಣಞ್ಚ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಂ ಪಹಾನವಸೇನ ಅಸನ್ತಸನ್ತೋ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಅಲಿಪ್ಪಮಾನೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಅಸನ್ತಸನ್ತಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭೧. **ಸೀಹೋ ಯಥಾ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಕಿರ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ಕುಪ್ಪಿತಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಗಾಮಾನುಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ, ಉಜುಂ ಅಟವಿಮಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಮಹತಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಸೀಹೋ ಬಾಲಸೂರಿಯಾತಪಂ ತಪ್ಪಮಾನೋ ನಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜಪುರಿಸೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ "ಸೀಹೋ ಕಿರ ಸದ್ದೇನ ನ ಸನ್ತಸತೀ"ತಿ ಭೇರಿಸಙ್ಖಪಣವಾದೀಹಿ ಸದ್ದಂ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ಸೀಹೋ ತಥೇವ ನಿಪಜ್ಜಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ಸೀಹೋ ತಥೇವ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ಸೀಹೋ "ಮಮ ಪಟಿಸತ್ತು ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾವ ಹತ್ಥಾರೋಹಾದಯೋ ಹತ್ಥಿಆದೀಹಿ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ತಿಣಗಹನಾನಿ ಪವಿಟ್ಠಾ, ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಗಣಾ ದಿಸಾವಿದಿಸಾ ಪಲಾತಾ। ರಞ್ಞೋ ಹತ್ಥೀಪಿ ರಾಜಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವನಗಹನಾನಿ ಪೋಥಯಮಾನೋ ಪಲಾಯಿ। ಸೋ ತಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ರುಕ್ಖಸಾಖಾಯ ಓಲಮ್ಬಿತ್ವಾ , ಪಥವಿಂ ಪತಿತ್ವಾ, ಏಕಪದಿಕಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಸದ್ದಮಸ್ಸುತ್ಥಾ"ತಿ? "ಆಮ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ಕಸ್ಸ ಸದ್ದಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ? "ಪಠಮಂ ಭೇರಿಸಙ್ಖಾದೀನಂ, ಪಚ್ಛಾ ಸೀಹಸ್ಸಾ"ತಿ। "ನ ಭಾಯಿತ್ಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ? "ನ ಮಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಕಸ್ಸಚಿ ಸದ್ದಸ್ಸ ಭಾಯಾಮಾ"ತಿ। "ಸಕ್ಕಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಏದಿಸಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ? "ಸಕ್ಕಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಚೇ ಪಬ್ಬಜಸೀ"ತಿ। "ಪಬ್ಬಜಾಮಿ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ತತೋ ನಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸುಂ। ಸೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಸೀಹೋ ಯಥಾ ದಾಠಬಲೀ ಪಸಯ್ಹ, ರಾಜಾ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಚಾರೀ।
ಸೇವೇಥ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ ಸಹನಾ ಚ ಹನನಾ ಚ ಸೀಘಜವತ್ತಾ ಚ **ಸೀಹೋ**। ಕೇಸರಸೀಹೋವ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ದಾಠಾ ಬಲಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ದಾಠಬಲೀ**। **ಪಸಯ್ಹ ಅಭಿಭುಯ್ಯಾ**ತಿ, ಉಭಯಂ **ಚಾರೀ**ಸದ್ದೇನ ಸಹ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ **ಪಸಯ್ಹಚಾರೀ ಅಭಿಭುಯ್ಯಚಾರೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಪಸಯ್ಹ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಚರಣೇನ ಪಸಯ್ಹಚಾರೀ, ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ, ಸನ್ತಾಸೇತ್ವಾ, ವಸೀಕತ್ವಾ, ಚರಣೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯಚಾರೀ। ಸ್ವಾಯಂ ಕಾಯಬಲೇನ ಪಸಯ್ಹಚಾರೀ, ತೇಜಸಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯಚಾರೀ। ತತ್ಥ ಸಚೇ ಕೋಚಿ ವದೇಯ್ಯ - "ಕಿಂ ಪಸಯ್ಹ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಚಾರೀ"ತಿ, ತತೋ **ಮಿಗಾನ**ನ್ತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಕತ್ವಾ "ಮಿಗೇ ಪಸಯ್ಹ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಚಾರೀ"ತಿ ಪಟಿವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಪನ್ತಾನೀ**ತಿ ದೂರಾನಿ। **ಸೇನಾಸನಾನೀ**ತಿ ವಸನಟ್ಠಾನಾನಿ। ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತನ್ತಿ।

ದಾಠಬಲೀಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭೩. **ಮೇತ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಕಿರ ರಾಜಾ ಮೇತ್ತಾದಿಝಾನಲಾಭೀ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ "ಝಾನಸುಖನ್ತರಾಯಕರಂ ರಜ್ಜ"ನ್ತಿ ಝಾನಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

ಮೇತ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಕರುಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ, ಆಸೇವಮಾನೋ ಮುದಿತಞ್ಚ ಕಾಲೇ।
ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸುಖಿತಾ ಹೋನ್ತೂ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಹಿತಸುಖುಪನಯನಕಾಮತಾ **ಮೇತ್ತಾ**। "ಅಹೋ ವತ ಇಮಮ್ಹಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯು"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಹಿತದುಕ್ಖಾಪನಯನಕಾಮತಾ **ಕರುಣಾ**। "ಮೋದನ್ತಿ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಮೋದನ್ತಿ ಸಾಧು ಸುಟ್ಠೂ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಹಿತಸುಖಾವಿಪ್ಪಯೋಗಕಾಮತಾ **ಮುದಿತಾ**। "ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸಕೇನ ಕಮ್ಮೇನಾ"ತಿ ಸುಖದುಕ್ಖೇಸು ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ **ಉಪೇಕ್ಖಾ**। ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ಪನ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಮೇತ್ತಂ ವತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ವುತ್ತಾ,

ಮುದಿತಾ ಪಚ್ಛಾ। **ವಿಮುತ್ತಿನ್ತಿ** ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಹಿ ಏತಾ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ವಿಮುತ್ತಿಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಮೇತ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಕರುಣಂ, ವಿಮುತ್ತಿಂ, ಆಸೇವಮಾನೋ ಮುದಿತಞ್ಚ ಕಾಲೇ"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಆಸೇವಮಾನೋತಿ** ತಿಸ್ಸೋ ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನವಸೇನ, ಉಪೇಕ್ಖಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಸೇನ ಭಾವಯಮಾನೋ। **ಕಾಲೇತಿ** ಮೇತ್ತಂ ಆಸೇವಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಕರುಣಂ, ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಮುದಿತಂ, ತತೋ ಇತರತೋ ವಾ ನಿಪ್ಪೀತಿಕಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಆಸೇವಮಾನೋ "ಕಾಲೇ ಆಸೇವಮಾನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಆಸೇವಿತುಂ ಫಾಸುಕಾಲೇ ವಾ। **ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋತಿ** ದಸಸು ದಿಸಾಸು ಸಬ್ಬೇನ ಸತ್ತಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ। ಮೇತ್ತಾದೀನಞ್ಹಿ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಸತ್ತಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸತ್ತೇಸು ಚ ವಿರೋಧಭೂತೋ ಪಟಿಘೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ"ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನ ಮೇತ್ತಾದಿಕಥಾ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೫೧) ವುತ್ತಾ। ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬವುತ್ತಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭೪. **ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚಾತಿ** ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ರಾಜಗಹಂ ಕಿರ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾತಙ್ಗೋ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ವಿಹರತಿ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ। ಅಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ದೇವತಾಯೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪೂಜನತ್ಥಾಯ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಯೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಮಾರಿಸಾ, ಮಾರಿಸಾ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಭಣಿಂಸು । ಸೋ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ಹಿಮವನ್ತೇ ಮಹಾಪಪಾತೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಟ್ಠಾನಂ, ತತ್ಥ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಂ ಪಪಾತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ, ಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

> "ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಮೋಹಂ, ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ।
> ಅಸನ್ತಸಂ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯಮ್ಹಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾ ಉರಗಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ। **ಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ** ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ। ತಾನಿ ಚ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾ। **ಅಸನ್ತಸಂ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯಮ್ಹೀತಿ** ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಚುತಿಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಭೇದೋ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯೇ ಜೀವಿತನಿಕನ್ತಿಯಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ಅಸನ್ತಸನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸೋಪಾದಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಂ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ।

ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭೫. **ಭಜನ್ತೀತಿ** ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ಆದಿಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವ ಫೀತಂ ರಜ್ಜಂ ಸಮನುಸಾಸತಿ। ತಸ್ಸ ಖರೋ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ವತ್ತನ್ತಿ। ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಿತ್ಥಿಯೋ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಸಮ್ಬಾಹನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ನ ದಾನಾಯಂ ರಾಜಾ ಜೀವಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದ ಮಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸರಣಂ ಗವೇಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚಿಂಸು। ತೇ ತತ್ಥ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿಯೇವ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಲಭನ್ತಿ। ರಾಜಾಪಿ ಆಬಾಧಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಚ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಚ ಕುಹಿ"ನ್ತಿ? ತತೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ತೇಪಿ ಅಮಚ್ಚಾ "ರಾಜಾ ವುಟ್ಠಿತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲಭಮಾನಾ ಪರಮೇನ ಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಪುನದೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ತೇನ ಚ ರಞ್ಞಾ "ಕುಹಿಂ, ತಾತಾ, ತುಮ್ಹೇ ಗತಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ ಆಹಂಸು - "ದೇವಂ ದುಬ್ಬಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಜೀವಿಕಭಯೇನಮ್ಹಾ ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಜನಪದಂ ಗತಾ"ತಿ। ರಾಜಾ ಸೀಸಂ

ಚಾಲೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮೇ ವೀಮಂಸೇಯ್ಯಂ, ಕಿಂ ಪುನಪಿ ಏವಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ ನೋ”ತಿ? ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಬಾಧಿಕರೋಗೇನ ಫುಟ್ಠೋ ವಿಯ ಬಾಳ್ಹವೇದನಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಗಿಲಾನಾಲಯಂ ಅಕಾಸಿ। ಇತ್ಥಿಯೋ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವ ಸಬ್ಬಂ ಅಕಂಸು। ತೇಪಿ ಅಮಚ್ಚಾ ತಥೇವ ಪುನ ಬಹುತರಂ ಜನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಏವಂ ರಾಜಾ ಯಾವತತಿಯಂ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಂ ಅಕಾಸಿ। ತೇಪಿ ತಥೇವ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತತೋ ಚತುತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಆಗತೇ ದಿಸ್ವಾ “ಅಹೋ ಇಮೇ ದುಕ್ಕರಂ ಅಕಂಸು, ಯೇ ಮಂ ಬ್ಯಾಧಿತಂ ಪಹಾಯ ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸೂ”ತಿ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ –

“ಭಜನ್ತಿ ಸೇವನ್ತಿ ಚ ಕಾರಣತ್ಥಾ, ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾ।
ಅತ್ತಟ್ಠಪಞ್ಞಾ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಭಜನ್ತೀ**ತಿ ಸರೀರೇನ ಅಲ್ಲೀಯಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ। **ಸೇವನ್ತೀ**ತಿ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಕಿಂ ಕಾರಪಟಿಸ್ಸಾವಿತಾಯ ಚ ಪರಿಚರನ್ತಿ। ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಾರಣತ್ಥಾ,** ಭಜನಾಯ ಸೇವನಾಯ ಚ ನಾಞ್ಞಂ ಕಾರಣಮತ್ಥಿ, ಅತ್ಥೋ ಏವ ನೇಸಂ ಕಾರಣಂ, ಅತ್ಥಹೇತು ಸೇವನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾ**ತಿ “ಇತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಲಚ್ಛಾಮಾ”ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಪಟಿಲಾಭಕಾರಣೇನ ನಿಕ್ಕಾರಣಾ, ಕೇವಲಂ –

“ಉಪಕಾರೋ ಚ ಯೋ ಮಿತ್ತೋ,
ಸುಖೇ ದುಕ್ಖೇ ಚ ಯೋ ಸಖಾ।
ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯೀ ಚ ಯೋ ಮಿತ್ತೋ,
ಯೋ ಚ ಮಿತ್ತಾನುಕಮ್ಪಕೋ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬೫) –

ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಅರಿಯೇನ ಮಿತ್ತಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾ। ಅತ್ತನಿ ಠಿತಾ ಏತೇಸಂ ಪಞ್ಞಾ, ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ **ಅತ್ತಟ್ಠಪಞ್ಞಾ।** ದಿಟ್ಠತ್ಥಪಞ್ಞಾತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಕಿರ ಪೋರಾಣಪಾಠೋ, ಸಮ್ಪತಿ ದಿಟ್ಠೇಯೇವ ಅತ್ಥೇ ಏತೇಸಂ ಪಞ್ಞಾ, ಆಯತಿಂ ನ ಪೇಕ್ಖನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಸುಚೀ**ತಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅನರಿಯೇನ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಕಾರಣತ್ಥಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ಚತುತ್ಥೋ ವಗ್ಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ ಏಕಾದಸಹಿ ಗಾಥಾಹಿ।

ಏವಮೇತಂ ಏಕಚತ್ತಾಲೀಸಗಾಥಾಪರಿಮಾಣಂ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತಂ ಕತ್ಥಚಿದೇವ ವುತ್ತೇನ ಯೋಜನಾನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅನುಸನ್ಧಿತೋ ಅತ್ಥತೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತಿವಿತ್ಥಾರಭಯೇನ ಪನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜಿತನ್ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಮಗಧೇಸು ವಿಹರನ್ತೋ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಸ್ಮಿಂ ಏಕನಾಲಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ ಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಬುದ್ಧಕಿಚ್ಚೇಸು ಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ "ತತ್ಥ ಮಯಿ ಗತೇ ಯಥಾ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಕಥಾವಸಾನೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚ ಞತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ, ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ "ಕತಮಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ, ಕತಮಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ಪಾತೋ ಏವ ಉಟ್ಠಾಯ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ ಸರೀರಫಾಸುಕತ್ಥಞ್ಚ ಮುಖಧೋವನಾದಿಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾ, ತಾವ ವಿವಿತ್ತಾಸನೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ, ಪತ್ತಮಾದಾಯ ಕದಾಚಿ ಏಕಕೋವ ಕದಾಚಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಕದಾಚಿ ಪಕತಿಯಾ, ಕದಾಚಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಹಿ ವತ್ತಮಾನೇಹಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತೋ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಮುದುಗತಿಯೋ ವಾತಾ ಪಥವಿಂ ಸೋಧೇನ್ತಿ; ವಲಾಹಕಾ ಉದಕಫುಸಿತಾನಿ ಮುಞ್ಚನ್ತಾ ಮಗ್ಗೇ ರೇಣುಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ವಿತಾನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಅಪರೇ ವಾತಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಉಪಸಂಹರಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗೇ ಓಕಿರನ್ತಿ, ಉನ್ನತಾ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸಾ ಓನಮನ್ತಿ, ಓನತಾ ಉನ್ನಮನ್ತಿ, ಪಾದನಿಕ್ಖೇಪಸಮಯೇ ಸಮಾವ ಭೂಮಿ ಹೋತಿ, ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾನಿ ರಥಚಕ್ಕಮತ್ತಾನಿ ಪದುಮಪುಪ್ಫಾನಿ ವಾ ಪಾದೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಿ, ಇನ್ದಖೀಲಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಠಪಿತಮತ್ತೇ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇ ಸರೀರಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಸಪಿಞ್ಜರಾನಿ ವಿಯ ಚಿತ್ರಪಟಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ ವಿಯ ಚ ಪಾಸಾದಕೂಟಾಗಾರಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿಯೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಧಾವನ್ತಿ, ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸವಿಹಙ್ಗಾದಯೋ ಸಕಸಕಟ್ಠಾನೇಸು ಠಿತಾಯೇವ ಮಧುರೇನಾಕಾರೇನ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಭೇರಿವೀಣಾದೀನಿ ತೂರಿಯಾನಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕಾಯೂಪಗಾನಿ ಚ ಆಭರಣಾನಿ, ತೇನ ಸಞ್ಞಾಣೇನ ಮನುಸ್ಸಾ ಜಾನನ್ತಿ "ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಇಧ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ"ತಿ। ತೇ ಸುನಿವತ್ಥಾ ಸುಪಾರುತಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನ್ತರವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ , ಭನ್ತೇ, ದಸ ಭಿಕ್ಖೂ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ವೀಸತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಭಗವತೋಪಿ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ ಪಟಿಮಾನೇನ್ತಿ।

ಭಗವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ತೇಸಂ ಸನ್ತಾನಾನಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಯಥಾ ಕೇಚಿ ಸರಣಗಮನೇ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು, ಕೇಚಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಫಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ, ಕೇಚಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಅರಹತ್ತೇತಿ। ಏವಂ ತಥಾ ತಥಾ ಜನಂ ಅನುಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ। ತತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಭಗವತೋ ನಿವೇದೇತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸತಿ। ಇದಂ ತಾವ **ಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ**। ಯಞ್ಚೇತ್ಥ ನ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಏವಂ ಕತಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಉಪಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ, ಪಾದಪೀಠೇ ಠತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಓವದತಿ - "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮ್ಪಾದೇಥ, ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಮನುಸ್ಸಪಟಿಲಾಭೋ ದುಲ್ಲಭೋ, ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪತ್ತಿ ದುಲ್ಲಭಾ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ದುಲ್ಲಭಾ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ದುಲ್ಲಭಂ ಲೋಕಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ। ತತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚರಿಯವಸೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದೇತಿ। ತೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ; ಕೇಚಿ ಅರಞ್ಞಂ, ಕೇಚಿ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ, ಕೇಚಿ ಪಬ್ಬತಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ, ಕೇಚಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಭವನಂ…ಪೇ॰… ಕೇಚಿ ವಸವತ್ತಿಭವನನ್ತಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ, ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮುಹುತ್ತಂ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಅಥ ಸಮಸ್ಸಾಸಿತಕಾಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ

ದುತಿಯಭಾಗೇ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇತಿ। ತತಿಯಭಾಗೇ ಯಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ, ತತ್ಥ ಜನೋ ಪುರೇಭತ್ತಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಸುನಿವತ್ಥೋ ಸುಪಾರುತೋ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಆದಾಯ ವಿಹಾರೇ ಸನ್ನಿಪತತಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಪರಿಸಾಯ ಅನುರೂಪೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸಭಾಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಜ್ಜ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಕಾಲಯುತ್ತಂ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ। ಅಥ ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪರಿಸಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ।

ತತೋ ಸಚೇ ಗತ್ತಾನಿ ಓಸಿಞ್ಚಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಬುದ್ಧಾಸನಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಉಪಟ್ಠಾಕೇನ ಉದಕಪಟಿಯಾದಿತೋಕಾಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಉಪಟ್ಠಾಕಹತ್ಥತೋ ಉದಕಸಾಟಿಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ನ್ಹಾನಕೋಟ್ಠಕಂ ಪವಿಸತಿ। ಉಪಟ್ಠಾಕೋಪಿ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಆನೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣೇ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಭಗವಾ ಗತ್ತಾನಿ ಓಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ, ಸುರತ್ತದುಪಟ್ಟಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ , ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಆಗನ್ತ್ವಾ, ನಿಸೀದತಿ ಏಕಕೋವ ಮುಹುತ್ತಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೋ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖೂ ತತೋ ತತೋ ಆಗಮ್ಮ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಏಕಚ್ಚೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಏಕಚ್ಚೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಯಾಚನ್ತಿ। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ ವೀತಿನಾಮೇತಿ।

ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುದೇವತಾಯೋ ಓಕಾಸಂ ಲಭಮಾನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ ಯಥಾಭಿಸಙ್ಖತಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಚತುರಕ್ಖರಮ್ಪಿ। ಭಗವಾ ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಂ ವೀತಿನಾಮೇತಿ। ತತೋ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಂ ಚತ್ತಾರೋ ಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ಭಾಗಂ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ದುತಿಯಭಾಗಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ತತಿಯಭಾಗಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತಿ, ಚತುತ್ಥಭಾಗಂ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇತಿ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಮಹಾರಜಕ್ಖಾದಿಸತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಇದಂ **ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ**।

ಏವಮಿಮಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಲೋಕವೋಲೋಕನಸಙ್ಖಾತೇ ಚತುತ್ಥಭಾಗಾವಸಾನೇ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘೇಸು ದಾನಸೀಲಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಾದೀಸು ಚ ಅಕತಾಧಿಕಾರೇ ಕತಾಧಿಕಾರೇ ಚ ಅನುಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ಚ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ "ತತ್ಥ ಮಯಿ ಗತೇ ಕಥಾ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಕಥಾವಸಾನೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚ ಞತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗೀತಿಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೇನ ಪುಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅರಹನ್ತಸತಾನಂ ವುತ್ತಂ, "ಅಹಂ, ಖೋ, ಸಮಣ ಕಸಾಮಿ ಚ ವಪಾಮಿ ಚಾ"ತಿ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜೇನ ವುತ್ತಂ, "ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಸಾಮಿ ಚ ವಪಾಮಿ ಚಾ"ತಿಆದಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ। ತದೇತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ "ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತತ್ಥ **ಏವ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಆಕಾರನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣತ್ಥೋ ಏವಂ-ಸದ್ದೋ। ಆಕಾರತ್ಥೇನ ಹಿ ಏತೇನ ಏತಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ – ನಾನಾನಯನಿಪುಣಮನೇಕಜ್ಝಾಸಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಿವಿಧಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮತ್ಥದೇಸನಾಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಹಿ ಸಕಸಕಭಾಸಾನುರೂಪಮುಪಲಕ್ಖಣಿಯಸಭಾವಂ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಚನಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಕೋ ಸಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾತುಂ; ಅಥ, ಖೋ, "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ಮಯಾಪಿ ಏಕೇನಾಕಾರೇನ ಸುತ"ನ್ತಿ। ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇನ "ನಾಹಂ ಸಯಮ್ಭೂ, ನ ಮಯಾ ಇದಂ ಸಚ್ಛಿಕತ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಮೋಚೇನ್ತೋ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ಮಯಾ ಏವಂ ಸುತ"ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಕಲಸುತ್ತಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ಅವಧಾರಣತ್ಥೇನ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ, ಗತಿಮನ್ತಾನಂ, ಸತಿಮನ್ತಾನಂ, ಧಿತಿಮನ್ತಾನಂ, ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ"ತಿ (ಅಂ॰

ನಿ॰ ೧.೨೧೯-೨೨೩) ಏವಂ ಭಗವತಾ ಪಸತ್ಥಭಾವಾನುರೂಪಂ ಅತ್ತನೋ ಧಾರಣಬಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತುಕಮ್ಯತಂ ಜನೇತಿ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ ತಞ್ಚ ಅತ್ಥತೋ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ವಾ ಅನೂನಮನಧಿಕಂ, ಏವಮೇವ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ। **ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮಯಾಸದ್ದತ್ಥೋ ಮೇ-ಸದ್ದೋ, ಸೋತದ್ವಾರವಿಞ್ಞಾಣತ್ಥೋ ಸುತಸದ್ದೋ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಏವಂ ಮಯಾ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ಉಪಧಾರಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ಏಕಂ ಕಾಲಂ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಭಾಗ್ಯವಾ, ಭಗ್ಗವಾ, ಭತ್ತವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಗಧೇಸು ವಿಹರತೀ**ತಿ ಮಗಧಾ ನಾಮ ಜನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ "ಮಗಧಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಮಗಧೇಸು ಜನಪದೇ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯಸ್ಮಾ ಚೇತಿಯರಾಜಾ ಮುಸಾವಾದಂ ಭಣಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಂ ಪವಿಸನ್ತೋ 'ಮಾ ಗಧಂ ಪವಿಸಾ'ತಿ ವುತ್ತೋ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಮಗ್ಗನ್ತಾ ಭೂಮಿಂ ಖಣನ್ತಾ ಪುರಿಸಾ 'ಮಾ ಗಧಂ ಕರೋಥಾ'ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಮಗಧಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ನಯೇಹಿ ಬಹುಧಾ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ। ಯಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ। **ವಿಹರತೀ**ತಿ ಏಕಂ ಇರಿಯಾಪಥಬಾಧನಂ ಅಪರೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪರಿಪತನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಹರತಿ, ಪವತ್ತೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದಿಬ್ಬಬ್ರಹ್ಮಅರಿಯವಿಹಾರೇಹಿ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಿವಿಧಂ ಹಿತಂ ಹರತೀತಿ ವಿಹರತಿ। ಹರತೀತಿ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಉಪನೇತಿ, ಜನೇತಿ, ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಯದಾ ಸತ್ತಾ ಕಾಮೇಸು ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ಕಿರ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ ತೇಸಂ ಅಲೋಭಕುಸಲಮೂಲುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ - "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಇಮಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತ್ಥ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಾಮೇಸು ವಿರಜ್ಜೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ಇಸ್ಸರಿಯತ್ಥಂ ಸತ್ತೇಸು ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ ತೇಸಂ ಅದೋಸಕುಸಲಮೂಲುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ - "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಇಮಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತ್ಥ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅದೋಸೇನ ದೋಸಂ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ವಿವದನ್ತಿ, ತದಾ ಅರಿಯವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ ತೇಸಂ ಅಮೋಹಕುಸಲಮೂಲುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ - "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಇಮಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತ್ಥ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಮೋಹೇನ ಮೋಹಂ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇನ ಪನ ನ ಕದಾಚಿ ನ ವಿಹರತಿ ತಂ ವಿನಾ ಅತ್ತಭಾವಪರಿಹರಣಾಭಾವತೋತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರಂ ಪನ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವಕ್ಖಾಮ।

ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಸ್ಮಿನ್ತಿ ಯೋ ಸೋ ರಾಜಗಹಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೋ ಗಿರಿ, ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ಜನಪದೋ "ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ವಿಹಾರಸ್ಸಾಪಿ ತದೇವ ನಾಮಂ। **ಏಕನಾಳಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ**ತಿ ಏಕನಾಳಾತಿ ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಪಟಿವಸನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಗೋ ವಾ ಸೋ, ತಸ್ಮಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಯಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಏಕನಾಳಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಮಹಾವಿಹಾರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ವಿಹರತಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಕರಣಭೂತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ನಿಪಾತದ್ವಯಂ ಪದಪೂರಣಮತ್ತಂ, ಅಧಿಕಾರನ್ತರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಕಸಿಯಾ ಜೀವತಿ, ಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ ಚಸ್ಸ ಗೋತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನೀ**ತಿ ಯಥಾ - "ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ"ತಿ ಏತ್ಥ ಮತ್ತಸದ್ದೋ ಪಮಾಣೇ ವತ್ತತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಪಮಾಣಾನಿ ಅನೂನಾನಿ ಅನಧಿಕಾನಿ, ಪಞ್ಚನಙ್ಗಲಸತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಯುತ್ತಾನೀ**ತಿ ಪಯೋಜಿತಾನಿ, ಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ಖನ್ಧೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಯುಗೇ ಯೋತ್ತೇಹಿ ಯೋಜಿತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಪ್ಪಕಾಲೇತಿ ವಪನಕಾಲೇ, ಬೀಜನಿಕ್ಖಿಪಕಾಲೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ವಪ್ಪಾನಿ ಕಲಲವಪ್ಪಞ್ಚ, ಪಂಸುವಪ್ಪಞ್ಚ। ಪಂಸುವಪ್ಪಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಪಠಮದಿವಸೇ ಮಙ್ಗಲವಪ್ಪಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಕರಣಸಮ್ಪದಾ - ತೀಣಿ

ಬಲಿಬದ್ಧಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಾಪಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸುವಣ್ಣಮಯಾನಿ ಸಿಙ್ಗಾನಿ ಪಟಿಮುಕ್ಕಾನಿ, ರಜತಮಯಾ ಖುರಾ, ಸಬ್ಬೇ ಸೇತಮಾಲಾಹಿ ಸಬ್ಬಗನ್ಧಸುಗನ್ಧೇಹಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗುಲಿಕೇಹಿ ಚ ಅಲಙ್ಕತಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾ ಸಬ್ಬಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ಕಾಳಾ ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಾಯೇವ, ಏಕಚ್ಚೇ ಸೇತಾ ಫಲಿಕವಣ್ಣಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ರತ್ತಾ ಪವಾಳವಣ್ಣಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ಕಮ್ಮಾಸಾ ಮಸಾರಗಲ್ಲವಣ್ಣಾ। ಪಞ್ಚಸತಾ ಕಸ್ಸಕಪುರಿಸಾ ಸಬ್ಬೇ ಅಹತಸೇತವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ ಮಾಲಾಲಙ್ಕತಾ ದಕ್ಖಿಣಅಂಸಕೂಟೇಸು ಠಪಿತಪುಪ್ಫಚುಮ್ಬಟಕಾ ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾಲಞ್ಛನುಜ್ಜಲಿತಗತ್ತಭಾಗಾ ದಸ ದಸ ನಙ್ಗಲಾ ಏಕೇಕಗುಮ್ಬಾ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನಙ್ಗಲಾನಂ ಸೀಸಞ್ಚ ಯುಗಞ್ಚ ಪತೋದಾ ಚ ಸುವಣ್ಣವಿನದ್ಧಾ। ಪಠಮನಙ್ಗಲೇ ಅಟ್ಠ ಬಲಿಬದ್ದಾ ಯುತ್ತಾ, ಸೇಸೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ, ಅವಸೇಸಾ ಕಿಲನ್ತಪರಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಆನೀತಾ। ಏಕೇಕಗುಮ್ಬೇ ಏಕಮೇಕಂ ಬೀಜಸಕಟಂ ಏಕೇಕೋ ಕಸತಿ, ಏಕೇಕೋ ವಪತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪನ ಪಗೇವ ಮಸ್ಸುಕಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಸುಗನ್ಧಗನ್ಧೇಹಿ ವಿಲಿತ್ತೋ ಪಞ್ಚಸತಗ್ಘನಕಂ ವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕಂ ಏಕಂಸಂ ಕರಿತ್ವಾ ಏಕಮೇಕಿಸ್ಸಾ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಕತ್ವಾ ವೀಸತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಿಕಾಯೋ, ಕಣ್ಣೇಸು ಸೀಹಕುಣ್ಡಲಾನಿ, ಸೀಸೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮವೇಠನಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಮಾಲಂ ಕಣ್ಠೇ ಕತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಣಪರಿವುತೋ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ವೋಸಾಸತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಅನೇಕಸತಭಾಜನೇಸು ಪಾಯಾಸಂ ಪಚಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಕಟೇಸು ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಗಣಪರಿವುತಾ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಗೇಹಮ್ಪಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗನ್ಧೇಹಿ ಸುವಿಲಿತ್ತಂ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಸುಕತಬಲಿಕಮ್ಮಂ, ಖೇತ್ತಞ್ಚ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಸಮುಸ್ಸಿತಪಟಾಕಂ ಅಹೋಸಿ। ಪರಿಜನಕಮ್ಮಕಾರೇಹಿ ಸಹ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಓಸಟಪರಿಸಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸಹಸ್ಸಾ ಅಹೋಸಿ। ಸಬ್ಬೇ ಅಹತವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ, ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಪಾಯಾಸಭೋಜನಂ ಪಟಿಯತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯತ್ಥ ಸಾಮಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ತಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಧೋವಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ನಙ್ಗಲಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಞ್ಚ ಕಸ್ಸಕಸತಾನಿ ಸುವಣ್ಣರಜತಕಂಸತಮ್ಬಮಯಾನಿ ಭಾಜನಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾನಿ ಸುವಣ್ಣಕಟಚ್ಛುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಯಾಸೇನ ಪರಿವಿಸನ್ತೀ ಗಚ್ಛತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪನ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಬನ್ಧೂಪಾಹನಾಯೋ ಆರೋಹಿತ್ವಾ ರತ್ತಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಇಧ ಪಾಯಾಸಂ ದೇಥ, ಇಧ ಸಪ್ಪಿಂ, ಇಧ ಸಕ್ಖರಂ ದೇಥಾ"ತಿ ವೋಸಾಸಮಾನೋ ವಿಚರತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿವೇಸನಂ ವತ್ತಮಾನಂ ಞತ್ವಾ "ಅಯಂ ಕಾಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ದಮೇತು"ನ್ತಿ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ, ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ ಯಥಾ ತಂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ "**ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಥ** ಇತಿ ನಿಪಾತೋ ಅಞ್ಞಾಧಿಕಾರವಚನಾರಮ್ಭೇ **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣೇ। **ಭಗವಾ**ತಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯ**ನ್ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸಮಯಂ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ವಾ ಸಮಯಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಏಕಂ ಖಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಲಬ್ಭತಿ। **ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ, ವಿಹಾರನಿವಾಸನಪರಿವತ್ತನವಸೇನೇತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನಿವತ್ಥೋ ಆಸಿ। **ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥೇಹಿ, ಚೀವರಂ ಕಾಯೇನ ಆದಿಯಿತ್ವಾ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಾರೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಭಮರೋ ವಿಯ ವಿಕಸಿತಪದುಮದ್ವಯಮಜ್ಝಂ, ಇನ್ದನೀಲಮಣಿವಣ್ಣಂ ಸೇಲಮಯಂ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥದ್ವಯಮಜ್ಝಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಗತಂ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಚೀವರಞ್ಚ ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಾರುತಂ ಕಾಯೇನ ಧಾರೇತ್ವಾತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಹಿ ಪಕಾರೇನ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಆದಾಯ ಇಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ ಯಥಾ "ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ।

ಯೇನಾತಿ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ। **ಕಮ್ಮನ್ತೋತಿ** ಕಮ್ಮಕರಣೋಕಾಸೋ। **ತೇನಾತಿ** ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** ಗತೋ, ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತೋ ಗಮ್ಮತಿ, ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ, ಭಿಕ್ಖೂ, ಭಗವನ್ತಂ ನಾನುಬನ್ಧಿಂಸೂತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಯದಾ ಭಗವಾ ಏಕಕೋವ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯಂ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸತಿ। ತತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಜಾನನ್ತಿ - "ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಏಕಕೋವ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ, ಅದ್ಧಾ ಕಞ್ಚಿ ಏವ ವಿನೇತಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಂ ಅದ್ದಸಾ"ತಿ। ತೇ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತದಾ ಚ ಭಗವಾ ಏವಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವನ್ತಂ ನಾನುಬನ್ಧಿಂಸೂತಿ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಯೇನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿವೇಸನಾ ವತ್ತತಿ, ಭತ್ತವಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅವೋಚುಮ್ಹ - "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಞ್ಚ ಕಸ್ಸಕಸತಾನಿ ಸುವಣ್ಣರಜತಕಂಸತಮ್ಬಮಯಾನಿ ಭಾಜನಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾನಿ ಸುವಣ್ಣಕಟಚ್ಛುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಯಾಸೇನ ಪರಿವಿಸನ್ತೀ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಯೇನ ಪರಿವೇಸನಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾತಿ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಕರಣತ್ಥಂ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಕಪಣಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಭೋತ್ತುಕಾಮತಾಯ ಪರಿವೇಸನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ। ಭಗವತೋ ಹಿ ದ್ವೇ ಅಸೀತಿಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಕ್ಯಕೋಲಿಯರಾಜಾನೋ ಞಾತಯೋ, ತೇ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಬದ್ಧಭತ್ತಂ ದಾತುಂ ಉಸ್ಸಹನ್ತಿ। ನ ಪನ ಭಗವಾ ಭತ್ತತ್ಥಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ "ಅನೇಕಾನಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ದನ್ತೋ ದಮೇಸ್ಸಾಮಿ; ಸನ್ತೋ ಸಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಮುತ್ತತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಪರಿನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ಚ ಪರಂ ಮೋಚೇನ್ತೋ...ಪೇ॰... ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತೋ ಚ ಲೋಕೇ ವಿಚರನ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಕರಣತ್ಥಂ ಯೇನ ಪರಿವೇಸನಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಏವಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಏಕಮನ್ತನ್ತಿ** ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ಏಕೋಕಾಸಂ ಏಕಪಸ್ಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೇ ಕಥಾಸವನಟ್ಠಾನೇ, ಯತ್ಥ ಠಿತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಠತ್ವಾ ಚ ಸುವಣ್ಣರಸಪಿಞ್ಜರಂ ಸಹಸ್ಸಚನ್ದಸೂರಿಯೋಭಾಸಾತಿಭಾಸಯಮಾನಂ ಸರೀರಾಭಂ ಮುಞ್ಚಿ ಸಮನ್ತತೋ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಪರಿಮಾಣಂ, ಯಾಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತಸಾಲಾಭಿತ್ತಿರುಕ್ಖಕಸಿತಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಾದಯೋ ಸುವಣ್ಣಮಯಾ ವಿಯ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಾಯಾಸಂ ಭುತ್ತಾ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿವಾರದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸರೀರಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪವಿಭೂಸಿತಬಾಹುಯುಗಳಂ ಕೇತುಮಾಲಾಸಮುಜ್ಜಲಿತಸಸ್ಸಿರಿಕದಸ್ಸನಂ ಜಙ್ಗಮಮಿವ ಪದುಮಸ್ಸರಂ, ರಂಸಿಜಾಲುಜ್ಜಲಿತತಾರಾಗಣಮಿವ ಗಗನತಲಂ, ಆದಿತ್ತಮಿವ ಚ ಕನಕಗಿರಿಸಿಖರಂ ಸಿರಿಯಾ ಜಲಮಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಏವಂ ತೇಹಿ ಸಮ್ಪರಿವಾರಿತಂ ಅದ್ದಸ ಖೋ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಠಿತಂ। ದಿಸ್ವಾನ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ **"ಅಹಂ ಖೋ, ಸಮಣ, ಕಸಾಮಿ ಚ ವಪಾಮಿ ಚಾ**"ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಏವಮಾಹ? ಕಿಂ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೇ ಪಸಾದನೀಯೇ ಉತ್ತಮದಮಥಸಮಥಮನುಪ್ಪತ್ತೇಪಿ ಭಗವತಿ ಅಪ್ಪಸಾದೇನ, ಉದಾಹು ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾನಂ ಜನಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಾಯಾಸಂ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾಪಿ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಾಯ ಮಚ್ಛೇರೇನಾತಿ? ಉಭಯಥಾಪಿ ನೋ, ಅಪಿಚ ಖ್ವಾಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದಸ್ಸನೇನ ಅತಿತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಮ್ಮನ್ತಂ ಜನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಮ್ಮಭಙ್ಗಂ ಮೇ ಕಾತುಂ ಆಗತೋ"ತಿ ಅನತ್ತಮನತಾ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಭಗವತೋ ಚ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಚಾಯಂ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಪಯೋಜಯಿಸ್ಸ, ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸೀಸೇ ಚೂಳಾಮಣಿ ವಿಯ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಕೋ ನಾಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸ, ಏವಮೇವಂ ಅಲಸತಾಯ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಅಪ್ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ವಪ್ಪಮಙ್ಗಲಾದೀಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಕಾಯದಳ್ಹೀಬಹುಲೋ ವಿಚರತೀ"ತಿಪಿಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ - "ಅಹಂ ಖೋ, ಸಮಣ, ಕಸಾಮಿ ಚ ವಪಾಮಿ ಚ, ಕಸಿತ್ವಾ ಚ ವಪಿತ್ವಾ ಚ ಭುಞ್ಜಾಮೀ"ತಿ।

ನ ಮೇ ಕಮ್ಮನ್ತಾ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಚಮ್ಹಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಏವಂ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಮಣ...ಪೇ॰... ಭುಞ್ಜಸ್ಸು,** ಕೋ ತೇ ಅತ್ಥೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಏವಂ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಪಿಚಾಯಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ – "ಸಕ್ಯರಾಜಕುಲೇ ಕಿರ ಕುಮಾರೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಇದಾನಿ ಅಯಂ ಸೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಕಿರ ಪಹಾಯ ಕಿಲನ್ತೋಸೀ"ತಿ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಹಂ ಖೋ ಸಮಣಾ"**ತಿ। ಅಪಿಚಾಯಂ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ನ ಭಗವನ್ತಂ ಅವಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಭಣತಿ, ಭಗವತೋ ಪನ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಮ್ಭಾವಯಮಾನೋ ಕಥಾಪವತ್ತನತ್ಥಮ್ಪಿ ಏವಮಾಹ – "ಅಹಂ ಖೋ ಸಮಣಾ"ತಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಕಸ್ಸಕವಪ್ಪಕಭಾವಂ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"**ತಿ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಚಿನ್ತಾ ಉದಪಾದಿ – "ಅಯಂ ಸಮಣೋ 'ಕಸಾಮಿ ಚ ವಪಾಮಿ ಚಾ'ತಿ ಆಹ। ನ ಚಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಾನಿ ಯುಗನಙ್ಗಲಾದೀನಿ ಕಸಿಭಣ್ಡಾನಿ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಸೋ ಮುಸಾ ನು ಖೋ ಭಣತಿ, ನೋ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪಾದತಲಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಉಪರಿ ಕೇಸನ್ತಾ ಸಮ್ಮಾ ಲೋಕಯಮಾನೋ ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಮಸ್ಸ ಞತ್ವಾ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏವರೂಪೋ ಮುಸಾ ಭಣೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಾವದೇವ ಸಞ್ಜಾತಬಹುಮಾನೋ ಭಗವತಿ ಸಮಣವಾದಂ ಪಹಾಯ ಗೋತ್ತೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಸಮುದಾಚರಮಾನೋ ಆಹ **"ನ ಖೋ ಪನ ಮಯಂ ಪಸ್ಸಾಮ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸಾ"**ತಿ।

ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇಮಿನಾ ಏತಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಞಾತುಕಾಮೋ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ **"ಅಥ ಖೋ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಗಾಥಾಯಾ**ತಿ ಅಕ್ಖರಪದನಿಯಮಿತೇನ ವಚನೇನ। **ಅಜ್ಝಭಾಸೀ**ತಿ ಅಭಾಸಿ।

೭೯-೭೭. ತತ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಕಸಿ"ನ್ತಿ ಯುಗನಙ್ಗಲಾದಿಕಸಿಸಮ್ಭಾರಸಮಾಯೋಗಂ ವದತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾಗೇನ ರೋಪೇತ್ವಾ ಕಥನಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾನಂ ಆನುಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾಗೇನ ರೋಪೇನ್ತೋ ಆಹ – "ಸದ್ಧಾ ಬೀಜ"ನ್ತಿ। ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾಗೋ, ನನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಭಗವಾ ಯುಗನಙ್ಗಲಾದಿಕಸಿಸಮ್ಭಾರಸಮಾಯೋಗಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಅಥ ಚ ಪನ ಅಪುಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಬೀಜಸ್ಸ ಸಭಾಗೇನ ರೋಪೇನ್ತೋ ಆಹ – "ಸದ್ಧಾ ಬೀಜ"ನ್ತಿ, ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಅನನುಸನ್ಧಿಕಾವ ಅಯಂ ಕಥಾ ಹೋತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ – ನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನನುಸನ್ಧಿಕಾ ನಾಮ ಕಥಾ ಅತ್ಥಿ, ನಾಪಿ ಬುದ್ಧಾ ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾಗಂ ಅನಾರೋಪೇತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚೇತ್ಥ ಅನುಸನ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ – ಅನೇನ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಭಗವಾ ಯುಗನಙ್ಗಲಾದಿಕಸಿಸಮ್ಭಾರವಸೇನ ಕಸಿಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ "ಇದಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ"ನ್ತಿ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಸಮೂಲಂ ಸಉಪಕಾರಂ ಸಸಮ್ಭಾರಂ ಸಫಲಂ ಕಸಿಂ ಞಾಪೇತುಂ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಸಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ – "ಸದ್ಧಾ ಬೀಜ"ನ್ತಿ। ಬೀಜಞ್ಹಿ ಕಸಿಯಾ ಮೂಲಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ, ಅಸತಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬತೋ, ತಪ್ಪಮಾಣೇನ ಚ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ। ಬೀಜೇ ಹಿ ಸತಿ ಕಸಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಸತಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ಬೀಜಪ್ಪಮಾಣೇನ ಚ ಕುಸಲಾ ಕಸ್ಸಕಾ ಖೇತ್ತಂ ಕಸನ್ತಿ, ನ ಊನಂ "ಮಾ ನೋ ಸಸ್ಸಂ ಪರಿಹಾಯೀ"ತಿ, ನ ಅಧಿಕಂ "ಮಾ ನೋ ಮೋಘೋ ವಾಯಾಮೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಬೀಜಮೇವ ಮೂಲಂ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಸಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಕಸಿಯಾ ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಸ್ಸ ಬೀಜಸ್ಸ ಸಭಾಗೇನ ಅತ್ತನೋ ಕಸಿಯಾ ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಂ ರೋಪೇನ್ತೋ ಆಹ – "ಸದ್ಧಾ ಬೀಜ"ನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪುಚ್ಛಿತಂಯೇವ ವತ್ವಾ ಅಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಚ್ಛಾ ಕಿಂ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ತಸ್ಸ ಉಪಕಾರಭಾವತೋ ಧಮ್ಮಸಮ್ಬನ್ಧಸಮತ್ಥಭಾವತೋ ಚ। ಅಯಞ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಞ್ಞವಾ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕುಲೇ ಪನ ಜಾತತ್ತಾ ಸದ್ಧಾವಿರಹಿತೋ। ಸದ್ಧಾವಿರಹಿತೋ ಚ ಪಞ್ಞವಾ ಪರೇಸಂ ಸದ್ಧಾಯ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಅಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಸೇಸಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಿಲೇಸಕಾಲುಸ್ಸಿಯಭಾವಾಪಗಮಪ್ಪಸಾದಮತ್ತಲಕ್ಖಣಾಪಿ

ಚಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲಾ ಸದ್ಧಾ ಬಲವತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಹ ವತ್ತಮಾನಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ನ ಕರೋತಿ, ಹತ್ಥಿನಾ ಸಹ ಏಕಧುರೇ ಯುತ್ತಗೋಣೋ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಸದ್ಧಾ ಉಪಕಾರಿಕಾ। ಏವಂ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಉಪಕಾರಭಾವತೋ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸದ್ಧಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತೇನ ಪಚ್ಛಾಪಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಅಯಮತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೋ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ಯಥಾ ಅಞ್ಞತ್ರಾಪಿ "ಸದ್ಧಾ ಬನ್ಧತಿ ಪಾಥೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೭೯) ಚ, "ಸದ್ಧಾ ದುತಿಯಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೫೯) ಚ, "ಸದ್ಧೀಧ ವಿತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೭೩, ೨೪೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೪) ಚ, "ಸದ್ಧಾಯ ತರತಿ ಓಘ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬) ಚ, "ಸದ್ಧಾಹತ್ಥೋ ಮಹಾನಾಗೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೪೩; ಥೇರಗಾ॰ ೬೯೪) ಚ, "ಸದ್ಧೇಸಿಕೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋತಿ ಚಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೭)। ಬೀಜಸ್ಸ ಚ ಉಪಕಾರಿಕಾ ವುಟ್ಠಿ, ಸಾ ತದನನ್ತರಞ್ಞೇವ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಸಮತ್ಥಾ ಹೋತಿ । ಏವಂ ಧಮ್ಮಸಮ್ಬನ್ಧಸಮತ್ಥಭಾವತೋ ಪಚ್ಛಾಪಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಅಯಮತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೋ, ಅಞ್ಞೋ ಚ ಏವಂವಿಧೋ ಈಸಾಯೋತ್ತಾದಿ।

ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಸಾದನಲಕ್ಖಣಾ ಸದ್ಧಾ, ಓಕಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಾ ವಾ, ಪಕ್ಖನ್ದನರಸಾ, ಅಧಿಮುತ್ತಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ಅಕಾಲುಸ್ಸಿಯಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ವಾ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಪದಟ್ಠಾನಾ, ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಾನಾ ವಾ, ಆದಾಸಜಲತಲಾದೀನಂ ಪಸಾದೋ ವಿಯ ಚೇತಸೋ ಪಸಾದಭೂತಾ, ಉದಕಪ್ಪಸಾದಕಮಣಿ ವಿಯ ಉದಕಸ್ಸ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಪಸಾದಿಕಾ। **ಬೀಜ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ - ಮೂಲಬೀಜಂ, ಖನ್ಧಬೀಜಂ, ಫಲುಬೀಜಂ, ಅಗ್ಗಬೀಜಂ, ಬೀಜಬೀಜಮೇವ ಪಞ್ಚಮನ್ತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಿರುಹನಟ್ಠೇನ ಬೀಜಂತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಥಾಹ - "ಬೀಜಞ್ಚೇತಂ ವಿರುಹನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ।

ತತ್ಥ ಯಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಕಸಿಯಾ ಮೂಲಭೂತಂ ಬೀಜಂ ದ್ವೇ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಮೂಲೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಉಪರಿ ಅಙ್ಕುರಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತಿ; ಏವಂ ಭಗವತೋ ಕಸಿಯಾ ಮೂಲಭೂತಾ ಸದ್ಧಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಸೀಲಮೂಲೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಉಪರಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಙ್ಕುರಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಯಥಾ ಚ ತಂ ಮೂಲೇನ ಪಥವಿರಸಂ ಆಪೋರಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಾಳೇನ ಧಞ್ಞಪರಿಪಾಕಗಹಣತ್ಥಂ ವಡ್ಢತಿ; ಏವಮಯಂ ಸೀಲಮೂಲೇನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾರಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗನಾಳೇನ ಅರಿಯಫಲಧಞ್ಞಪರಿಪಾಕಗಹಣತ್ಥಂ ವಡ್ಢತಿ। ಯಥಾ ಚ ತಂ ಸುಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮೂಲಙ್ಕುರಪಣ್ಣನಾಳಕಣ್ಡಪ್ಪಸವೇಹಿ ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಪತ್ವಾ, ಖೀರಂ ಜನೇತ್ವಾ, ಅನೇಕಸಾಲಿಫಲಭರಿತಂ ಸಾಲಿಸೀಸಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ; ಏವಮಯಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸೀಲಚಿತ್ತದಿಟ್ಠಿಕಙ್ಖಾವಿತರಣಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀಹಿ ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಪತ್ವಾ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಖೀರಂ ಜನೇತ್ವಾ ಅನೇಕಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಭಿಞ್ಞಾಭರಿತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಸದ್ಧಾ ಬೀಜ"ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ "ಪರೋಪಞ್ಞಾಸಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಸು ಕಸ್ಮಾ ಸದ್ಧಾವ ಬೀಜನ್ತಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಬೀಜಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ತೇಸು ವಿಞ್ಞಾಣಂಯೇವ ವಿಜಾನನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಸದ್ಧಾ ಬೀಜಕಿಚ್ಚಂ, ಸಾ ಚ ಸಬ್ಬಕುಸಲಾನಂ ಮೂಲಭೂತಾ। ಯಥಾಹ -

> "ಸದ್ಧಾಜಾತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ, ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಸೋತಂ ಓದಹತಿ , ಓಹಿತಸೋತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇತಿ, ಧತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖತಿ , ಅತ್ಥಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೋ ಧಮ್ಮಾ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತಿ, ಧಮ್ಮನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ, ಛನ್ದಜಾತೋ ಉಸ್ಸಹತಿ, ಉಸ್ಸಾಹೇತ್ವಾ ತುಲಯತಿ, ತುಲಯಿತ್ವಾ ಪದಹತಿ, ಪಹಿತತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಕಾಯೇನ ಚೇವ ಪರಮಸಚ್ಚಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ನಂ ಅತಿವಿಜ್ಝಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೩, ೪೩೨)।

ತಪತಿ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಕಾಯಞ್ಚಾತಿ **ತಪೋ;** ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರವೀರಿಯಧುತಙ್ಗದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇಧ ಪನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ವುಟ್ಠೀ**ತಿ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿವಾತವುಟ್ಠೀತಿಆದಿನಾ ಅನೇಕವಿಧಾ। ಇಧ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಯಥಾ

ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿಸಮನುಗ್ಗಹಿತಂ ಬೀಜಂ ಬೀಜಮೂಲಕಞ್ಚ ಸಸ್ಸಂ ವಿರುಹತಿ ನ ಮಿಲಾಯತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಮನುಗ್ಗಹಿತಾ ಸದ್ಧಾ ಸದ್ಧಾಮೂಲಾ ಚ ಸೀಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ವಿರುಹನ್ತಿ ನ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇನಾಹ - "ತಪೋ ವುಟ್ಠೀ"ತಿ। "ಪಞ್ಞಾ ಮೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ವುತ್ತೋ ಮೇ-ಸದ್ದೋ ಇಮೇಸುಪಿ ಪದೇಸು ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ "ಸದ್ಧಾ ಮೇ ಬೀಜಂ, ತಪೋ ಮೇ ವುಟ್ಠೀ"ತಿ। ತೇನ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಯಥಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಯಾ ವಪಿತೇ ಬೀಜೇ ಸಚೇ ವುಟ್ಠಿ ಅತ್ಥಿ, ಸಾಧು, ನೋ ಚೇ ಅತ್ಥಿ, ಉದಕಮ್ಪಿ ದಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಮಯಾ ಹಿರಿ-ಈಸೇ ಪಞ್ಞಾಯುಗನಙ್ಗಲೇ ಮನೋಯೋತ್ತೇನ ಏಕಾಬದ್ಧೇ ಕತೇ ವೀರಿಯಬಲಿಬದ್ದೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸತಿಪಾಚನೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಖೇತ್ತೇ ಸದ್ಧಾಬೀಜೇ ವಪಿತೇ ವುಟ್ಠಿ-ಅಭಾವೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ಪನ ಮೇ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ತಪೋ ವುಟ್ಠೀತಿ।

ಪಜಾನಾತಿ ಏತಾಯ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಸಯಂ ವಾ ಪಜಾನಾತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾ,** ಸಾ ಕಾಮಾವಚರಾದಿಭೇದತೋ ಅನೇಕವಿಧಾ। ಇಧ ಪನ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಯುಗನಙ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಯುಗಞ್ಚ ನಙ್ಗಲಞ್ಚ। ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಯುಗನಙ್ಗಲಂ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ದುವಿಧಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಯುಗಂ ಈಸಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಹೋತಿ, ಪುರತೋ ಹೋತಿ, ಈಸಾಬದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಯೋತ್ತಾನಂ ನಿಸ್ಸಯಂ ಹೋತಿ, ಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ಏಕತೋ ಗಮನಂ ಧಾರೇತಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಞಾ ಹಿರಿಪಮುಖಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ - "ಪಞ್ಞುತ್ತರಾ ಸಬ್ಬೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೩) ಚ, "ಪಞ್ಞಾ ಹಿ ಸೇಟ್ಠಾ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತಿ, ನಕ್ಖತ್ತರಾಜಾರಿವ ತಾರಕಾನ"ನ್ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೧೭.೮೧) ಚ। ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಟ್ಠೇನ ಪುರತೋ ಚ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ - "ಸೀಲಂ ಹಿರೀ ಚಾಪಿ ಸತಞ್ಚ ಧಮ್ಮೋ, ಅನ್ವಾಯಿಕಾ ಪಞ್ಞವತೋ ಭವನ್ತೀ"ತಿ। ಹಿರಿವಿಪ್ಪಯೋಗೇನ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಈಸಾಬದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ಮನೋಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಮಾಧಿಯೋತ್ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯತೋ ಯೋತ್ತಾನಂ ನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ಅಚ್ಚಾರದ್ಧಾತಿಲೀನಭಾವಪಟಿಸೇಧನತೋ ವೀರಿಯಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ಏಕತೋ ಗಮನಂ ಧಾರೇತಿ। ಯಥಾ ಚ ನಙ್ಗಲಂ ಫಾಲಯುತ್ತಂ ಕಸನಕಾಲೇ ಪಥವಿಘನಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನಿ ಪದಾಲೇತಿ, ಏವಂ ಸತಿಯುತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸನ್ತತಿಸಮೂಹಕಿಚ್ಚಾರಮ್ಮಣಘನಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನಿ ಪದಾಲೇತಿ। ಸಾ ಚ ಖೋ ಲೋಕುತ್ತರಾವ ಇತರಾ ಪನ ಲೋಕಿಯಾಪಿ ಸಿಯಾ। ತೇನಾಹ - "ಪಞ್ಞಾ ಮೇ ಯುಗನಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ।

ಹಿರೀಯತಿ ಏತಾಯ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಸಯಂ ವಾ ಹಿರೀಯತಿ ಅಕುಸಲಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಜಿಗುಚ್ಛತೀತಿ **ಹಿರೀ**। ತಗ್ಗಹಣೇನ ಸಹಚರಣಭಾವತೋ ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಗಹಿತಂಯೇವ ಹೋತಿ। **ಈಸಾ**ತಿ ಯುಗನಙ್ಗಲಸನ್ಧಾರಿಕಾ ದಾರುಯಟ್ಠಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಈಸಾ ಯುಗನಙ್ಗಲಂ ಸನ್ಧಾರೇತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋಪಿ ಹಿರೀ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಂ ಯುಗನಙ್ಗಲಂ ಸನ್ಧಾರೇತಿ ಹಿರಿಯಾ ಅಸತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಚ ಈಸಾಪಟಿಬದ್ಧಂ ಯುಗನಙ್ಗಲಂ ಕಿಚ್ಚಕರಂ ಹೋತಿ ಅಚಲಂ ಅಸಿಥಿಲಂ, ಏವಂ ಹಿರಿಪಟಿಬದ್ಧಾ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಕಿಚ್ಚಕಾರೀ ಹೋತಿ ಅಚಲಾ ಅಸಿಥಿಲಾ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಾ ಅಹಿರಿಕೇನ। ತೇನಾಹ "ಹಿರೀ ಈಸಾ"ತಿ।

ಮುನಾತೀತಿ **ಮನೋ,** ಚಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇಧ ಪನ ಮನೋಸೀಸೇನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಯೋತ್ತ**ನ್ತಿ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಂ। ತಂ ತಿವಿಧಂ ಈಸಾಯ ಸಹ ಯುಗಸ್ಸ ಬನ್ಧನಂ, ಯುಗೇನ ಸಹ ಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ಬನ್ಧನಂ, ಸಾರಥಿನಾ ಸಹ ಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ಬನ್ಧನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಯೋತ್ತಂ ಈಸಾಯುಗಬಲಿಬದ್ದೇ ಏಕಾಬದ್ಧೇ ಕತ್ವಾ ಸಕಕಿಚ್ಚೇ ಪಟಿಪಾದೇತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ಸಮಾಧಿ ಸಬ್ಬೇವ ತೇ ಹಿರಿಪಞ್ಞಾವೀರಿಯಧಮ್ಮೇ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಅವಿಕ್ಖೇಪಭಾವೇನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಕಕಿಚ್ಚೇ ಪಟಿಪಾದೇತಿ। ತೇನಾಹ - "ಮನೋ ಯೋತ್ತ"ನ್ತಿ।

ಸರತಿ ಏತಾಯ ಚಿರಕತಾದಿಮತ್ಥಂ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಸಯಂ ವಾ ಸರತೀತಿ **ಸತಿ,** ಸಾ ಅಸಮ್ಮುಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾ। ಫಾಲೇತೀತಿ **ಫಾಲೋ**। ಪಾಜೇತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪಾಜನಂ**। ತಂ ಇಧ "ಪಾಚನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪತೋದಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಫಾಲೋ ಚ ಪಾಚನಞ್ಚ **ಫಾಲಪಾಚನಂ**। ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಫಾಲಪಾಚನಂ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯುತ್ತಾ ಮಗ್ಗಯುತ್ತಾ ಚ ಸತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಫಾಲೋ ನಙ್ಗಲಮನುರಕ್ಖತಿ, ಪುರತೋ ಚಸ್ಸ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗತಿಯೋ ಸಮನ್ವೇಸಮಾನಾ

ಆರಮ್ಮಣೇ ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಪಯಮಾನಾ ಪಞ್ಞಾನಙ್ಗಲಂ ರಕ್ಖತಿ, ತಥಾ ಹಿ "ಸತಾರಕ್ಖೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೦) "ಆರಕ್ಖಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಅಸಮ್ಮೋಸನವಸೇನ ಚಸ್ಸ ಪುರತೋ ಹೋತಿ। ಸತಿಪರಿಚಿತೇ ಹಿ ಧಮ್ಮೇ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನಾತಿ, ನೋ ಸಮ್ಮುಟ್ಠೇ। ಯಥಾ ಚ ಪಾಚನಂ ಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ವಿಜ್ಝನಭಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಂ ಸಂಸೀದನಂ ನ ದೇತಿ, ಉಪ್ಪಥಗಮನಞ್ಚ ವಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ವೀರಿಯಬಲಿಬದ್ದಾನಂ ಅಪಾಯಭಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಕೋಸಜ್ಜಸಂಸೀದನಂ ನ ದೇತಿ, ಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತೇ ಅಗೋಚರೇ ಚಾರಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೀ ಉಪ್ಪಥಗಮನಞ್ಚ ವಾರೇತಿ। ತೇನಾಹ - "ಸತಿ ಮೇ ಫಾಲಪಾಚನ"ನ್ತಿ।

೭೮. **ಕಾಯಗುತ್ತೋ**ತಿ ತಿವಿಧೇನ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಗುತ್ತೋ। **ವಚೀಗುತ್ತೋ**ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ಗುತ್ತೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ। **ಆಹಾರೇ ಉದರೇ ಯತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಆಹಾರಮುಖೇನ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಚತುಬ್ಬಿಧೇಪಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಯತೋ ಸಂಯತೋ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ। **ಉದರೇ ಯತೋ**ತಿ ಉದರೇ ಯತೋ ಸಂಯತೋ ಮಿತಭೋಜೀ, ಆಹಾರೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಮುಖೇನ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಯಥಾ ತ್ವಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬೀಜಂ ವಪಿತ್ವಾ ಸಸ್ಸಪರಿಪಾಲನತ್ಥಂ ಕಣ್ಟಕವತಿಂ ವಾ ರುಕ್ಖವತಿಂ ವಾ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ವಾ ಕರೋಸಿ, ತೇನ ತೇ ಗೋಮಹಿಂಸಮಿಗಗಣಾ ಪವೇಸಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಸಸ್ಸಂ ನ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತಿ, ಏವಮಹಮ್ಪಿ ಸದ್ಧಾಬೀಜಂ ವಪಿತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕುಸಲಸಸ್ಸಪರಿಪಾಲನತ್ಥಂ ಕಾಯವಚೀಆಹಾರಗುತ್ತಿಮಯಂ ತಿವಿಧಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋಮಿ। ತೇನ ಮೇ ರಾಗಾದಿಅಕುಸಲಧಮ್ಮಗೋಮಹಿಂಸಮಿಗಗಣಾ ಪವೇಸಂ ಅಲಭನ್ತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕುಸಲಸಸ್ಸಂ ನ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತೀತಿ।

ಸಚ್ಚಂ ಕರೋಮಿ ನಿದ್ದಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಅವಿಸಂವಾದನಂ **ಸಚ್ಚಂ**। **ನಿದ್ದಾನ**ನ್ತಿ ಛೇದನಂ ಲುನನಂ ಉಪ್ಪಾಟನಂ, ಕರಣತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ "ಸಚ್ಚೇನ ಕರೋಮಿ ನಿದ್ದಾನ"ನ್ತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ತ್ವಂ ಬಾಹಿರಂ ಕಸಿಂ ಕಸಿತ್ವಾ ಸಸ್ಸದೂಸಕಾನಂ ತಿಣಾನಂ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಅಸಿತೇನ ವಾ ನಿದ್ದಾನಂ ಕರೋಸಿ; ಏವಮಹಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಕಸಿಂ ಕಸಿತ್ವಾ ಕುಸಲಸಸ್ಸದೂಸಕಾನಂ ವಿಸಂವಾದನತಿಣಾನಂ ಸಚ್ಚೇನ ನಿದ್ದಾನಂ ಕರೋಮಿ। ಞಾಣಸಚ್ಚಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಯಂ ತಂ ಯಥಾಭೂತಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ಅತ್ತಸಞ್ಞಾದೀನಂ ತಿಣಾನಂ ನಿದ್ದಾನಂ ಕರೋಮೀತಿ ಏವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ **ನಿದ್ದಾನ**ನ್ತಿ ಛೇದಕಂ ಲಾವಕಂ, ಉಪ್ಪಾಟಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯಥಾ ತ್ವಂ ದಾಸಂ ವಾ ಕಮ್ಮಕರಂ ವಾ ನಿದ್ದಾನಂ ಕರೋಸಿ, "ನಿದ್ದೇಹಿ ತಿಣಾನೀ"ತಿ ತಿಣಾನಂ ಛೇದಕಂ ಲಾವಕಂ ಉಪ್ಪಾಟಕಂ ಕರೋಸಿ; ಏವಮಹಂ ಸಚ್ಚಂ ಕರೋಮೀತಿ ಉಪಯೋಗವಚನೇನೇವ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಅಥ ವಾ **ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚಂ। ತಮಹಂ ನಿದ್ದಾನಂ ಕರೋಮಿ, ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಂ ಲುನಿತಬ್ಬಂ ಉಪ್ಪಾಟೇತಬ್ಬಂ ಕರೋಮೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಉಪಯೋಗವಚನೇನೇವ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಸೋರಚ್ಚಂ ಮೇ ಪಮೋಚನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ತಂ "ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ, ವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ"ತಿ, ಏವಂ ಸೀಲಮೇವ "ಸೋರಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ತಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ವುತ್ತಮೇವ ಏತಂ "ಕಾಯಗುತ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ, ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ಸುನ್ದರೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ರತಭಾವತೋ "ಸೋರಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಮೋಚನ**ನ್ತಿ ಯೋಗ್ಗವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ತವ ಪಮೋಚನಂ ಪುನಪಿ ಸಾಯನ್ಹೇ ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ವಾ ಅನಾಗತಸಂವಚ್ಛರೇ ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬತೋ ಅಪ್ಪಮೋಚನಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ಮಮ ಏವಂ। ನ ಹಿ ಮಮ ಅನ್ತರಾ ಮೋಚನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಅಹಞ್ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಪಞ್ಞಾನಙ್ಗಲೇ ವೀರಿಯಬಲಿಬದ್ದೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಾಕಸಿಂ ಕಸನ್ತೋ ತಾವ ನ ಮುಞ್ಚಿಂ, ಯಾವ ನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿಂ। ಯದಾ ಚ ಮೇ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಕಾಲಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಗುಣಪರಿವಾರಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಉದಪಾದಿ, ತದಾ ಮಯಾ ತಂ ಸಬ್ಬುಸ್ಸುಕ್ಕಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಮುತ್ತಂ, ನ ದಾನಿ ಪುನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಏತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ ಭಗವಾ - "ಸೋರಚ್ಚಂ ಮೇ ಪಮೋಚನ"ನ್ತಿ।

೭೯. **ವೀರಿಯಂ ಮೇ ಧುರಧೋರಯ್ಹ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ವೀರಿಯ**ನ್ತಿ "ಕಾಯಿಕೋ ವಾ, ಚೇತಸಿಕೋ ವಾ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಪಧಾನಂ। ಧುರಾಯಂ ಧೋರಯ್ಹಂ **ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ,** ಧುರಂ ವಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧುರಾಯಂ ಧೋರಯ್ಹಾಕಡ್ಢಿತಂ ನಙ್ಗಲಂ ಭೂಮಿಘನಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನಿ ಚ ಪದಾಲೇತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ವೀರಿಯಾಕಡ್ಢಿತಂ ಪಞ್ಞಾನಙ್ಗಲಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಘನಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾನಕಾನಿ ಚ ಪದಾಲೇತಿ। ತೇನಾಹ - "ವೀರಿಯಂ ಮೇ ಧುರಧೋರಯ್ಹ"ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಪುರಿಮಧುರಂ ವಹನ್ತಾ ಧುರಾ, ಮೂಲಧುರಂ ವಹನ್ತಾ ಧೋರಯ್ಹಾ; ಧುರಾ ಚ ಧೋರಯ್ಹಾ ಚ **ಧುರಧೋರಯ್ಹಾ।** ತತ್ಥ ಯಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಏಕಮೇಕಸ್ಮಿಂ ನಙ್ಗಲೇ ಚತುಬಲಿಬದ್ದಪ್ಪಭೇದಂ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ವಹನ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನುಪ್ಪನ್ನತಿಣಮೂಲಘಾತಂ ಸಸ್ಸಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ಸಾಧೇತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ಚತುಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಪ್ಪಭೇದಂ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ವಹನ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನುಪ್ಪನ್ನಾಕುಸಲಮೂಲಘಾತಂ ಕುಸಲಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ಸಾಧೇತಿ। ತೇನಾಹ - "ವೀರಿಯಂ ಮೇ ಧುರಧೋರಯ್ಹ"ನ್ತಿ।

ಯೋಗಕ್ಖೇಮಾಧಿವಾಹನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮತ್ತಾ "ಯೋಗಕ್ಖೇಮ"ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಅಧಿಕತ್ವಾ ವಾಹೀಯತಿ, ಅಭಿಮುಖಂ ವಾ ವಾಹೀಯತೀತಿ ಅಧಿವಾಹನಂ। ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸ್ಸ ಅಧಿವಾಹನಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಾಧಿವಾಹನಂ। ತೇನ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಯಥಾ ತವ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಪಚ್ಛಿಮಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಅಭಿಮುಖಂ ವಾಹೀಯತಿ, ತಥಾ ಮಮ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ನಿಬ್ಬಾನಾಭಿಮುಖಂ ವಾಹೀಯತಿ।

ಏವಂ ವಾಹಿಯಮಾನಞ್ಚ **ಗಚ್ಛತಿ ಅನಿವತ್ತನ್ತಂ।** ಯಥಾ ತವ ನಙ್ಗಲಂ ವಹನ್ತಂ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ಖೇತ್ತಕೋಟಿಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ನಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಅನಿವತ್ತನ್ತಂ ದೀಪಙ್ಕರಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಗಚ್ಛತೇವ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಾ ಕಿಲೇಸಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಯಥಾ ತವ ನಙ್ಗಲೇನ ಛಿನ್ನಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಪುನಪಿ ಅಪರಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಏತಂ ಪಠಮಮಗ್ಗವಸೇನ ದಿಟ್ಠೇಕಟ್ಠೇ ಕಿಲೇಸೇ, ದುತಿಯವಸೇನ ಓಳಾರಿಕೇ, ತತಿಯವಸೇನ ಅನುಸಹಗತೇ ಕಿಲೇಸೇ, ಚತುತ್ಥವಸೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತಂ **ಗಚ್ಛತಿ ಅನಿವತ್ತನ್ತಂ।** ಅಥ ವಾ **ಗಚ್ಛತಿ ಅನಿವತ್ತ**ನ್ತಿ ನಿವತ್ತನರಹಿತಂ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ್ತಿ ತಂ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ। ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಪದಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಞ್ಚ ಯಥಾ ತವ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ನ ತಂ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಸ್ಸಕೋ ಅಸೋಕೋ ನಿಸ್ಸೋಕೋ ವಿರಜೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಸೋಚತಿ, ಏತಂ ಪನ ತಂ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, **ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ನ ಸೋಚತಿ।** ಯತ್ಥ ಸತಿಪಾಚನೇನ ಏತಂ ವೀರಿಯಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ಚೋದೇನ್ತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಾದಿಸೋ ಕಸ್ಸಕೋ ಅಸೋಕೋ ನಿಸ್ಸೋಕೋ ವಿರಜೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಸೋಚತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಸೋಕಸಲ್ಲಸಮುಗ್ಘಾತಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಾಮತಸಙ್ಖಾತಂ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ।

೮೦. ಇದಾನಿ ನಿಗಮನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

> "ಏವಮೇಸಾ ಕಸೀ ಕಟ್ಠಾ, ಸಾ ಹೋತಿ ಅಮತಪ್ಫಲಾ।
> ಏತಂ ಕಸಿಂ ಕಸಿತ್ವಾನ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಮಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ **ಏಸಾ** ಸದ್ಧಾಬೀಜಾ ತಪೋವುಟ್ಠಿಯಾ ಅನುಗ್ಗಹಿತಾ **ಕಸಿ,** ಪಞ್ಞಾಮಯಂ ಯುಗನಙ್ಗಲಂ, ಹಿರಿಮಯಞ್ಚ ಈಸಂ, ಮನೋಮಯೇನ ಯೋತ್ತೇನ, ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ, ಪಞ್ಞಾನಙ್ಗಲೇ ಸತಿಫಾಲಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ, ಸತಿಪಾಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಕಾಯವಚೀಆಹಾರಗುತ್ತಿಯಾ ಗೋಪೇತ್ವಾ, ಸಚ್ಚಂ ನಿದ್ದಾನಂ ಕತ್ವಾ, ಸೋರಚ್ಚಂ ಪಮೋಚನಂ ವೀರಿಯಂ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಾಭಿಮುಖಂ ಅನಿವತ್ತನ್ತಂ ವಾಹೇನ್ತೇನ **ಕಟ್ಠಾ,** ಕಸಿಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಂ ಪಾಪಿತಾ, **ಸಾ ಹೋತಿ ಅಮತಪ್ಫಲಾ,** ಸಾ ಏಸಾ ಕಸಿ ಅಮತಪ್ಫಲಾ ಹೋತಿ। ಅಮತಂ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಾನಿಸಂಸಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ ಕಸಿ ನ ಮಮೇವೇಕಸ್ಸ ಅಮತಪ್ಫಲಾ ಹೋತಿ, ಅಪಿಚ, ಖೋ, ಪನ ಯೋ ಕೋಚಿ ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ವೇಸ್ಸೋ ವಾ ಸುದ್ದೋ ವಾ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಏತಂ ಕಸಿಂ ಕಸತಿ,

ಸೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ **ಏತಂ ಕಸಿಂ ಕಸಿತ್ವಾನ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತಿ,** ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖದುಕ್ಖದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಂ ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ "ಮಮ ಕಸಿಫಲಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪರಜ್ಜು ಏವ ಛಾತೋ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಕಸಿ ಅಮತಪ್ಫಲಾ, ತಸ್ಸಾ ಫಲಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಚ ವಿದಿತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಪಾಯಾಸಂ ದಾತುಮಾರದ್ಧೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಥ ಖೋ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಮಹತಿಯಾತಿ** ಮಹತಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಂಸಪಾತಿಯಾತಿ** ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಯಂ, ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕೇ ಅತ್ತನೋ ಸುವಣ್ಣಥಾಲೇ। **ವಡ್ಢೇತ್ವಾತಿ** ಛುಪಿತ್ವಾ, ಆಕಿರಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಭಗವತೋ ಉಪನಾಮೇಸೀತಿ** ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದೀಹಿ ವಿಚಿತ್ರಂ ಕತ್ವಾ, ದುಕೂಲವಿತಾನೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ, ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಭಿಹರಿ। ಕಿನ್ತಿ? **"ಭುಞ್ಜತು ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಪಾಯಾಸಂ, ಕಸ್ಸಕೋ ಭವ"**ನ್ತಿ। ತತೋ ಕಸ್ಸಕಭಾವಸಾಧಕಂ ಕಾರಣಮಾಹ **"ಯಞ್ಹಿ...ಪೇ॰... ಕಸತೀ"**ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಭವಂ...ಪೇ॰... ಕಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ **"ಗಾಥಾಭಿಗೀತಂ ಮೇ"**ತಿ ಆಹ।

೮೧. ತತ್ಥ **ಗಾಥಾಭಿಗೀತ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾಹಿ ಅಭಿಗೀತಂ, ಗಾಥಾಯೋ ಭಾಸಿತ್ವಾ ಲದ್ಧನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮೇತಿ** ಮಯಾ। **ಅಭೋಜನೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಭುಞ್ಜನಾರಹಂ ನ ಹೋತಿ। **ಸಮ್ಪಸ್ಸತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಆಜೀವಸುದ್ಧಿಂ ಪಸ್ಸತಂ , ಸಮನ್ತಾ ವಾ ಪಸ್ಸತಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸತಂ, ಬುದ್ಧಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನೇಸ ಧಮ್ಮೋತಿ** "ಗಾಥಾಭಿಗೀತಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ ಏತಂ ಚಾರಿತ್ತಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಗಾಥಾಭಿಗೀತಂ ಪನುದನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ** ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ ನ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತಾ ಪಾಯಾಸತ್ಥಂ ಗಾಥಾ ಅಭಿಗೀತಾ, ಯೇನ ಏವಮಾಹಾತಿ? ನ ಏತದತ್ಥಂ ಅಭಿಗೀತಾ, ಅಪಿಚ, ಖೋ, ಪನ ಪಾತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖೇತ್ತಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಪುನ ಸಕಲಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ತದೇತಂ ನಟನಚ್ಚಕಾದೀಹಿ ನಚ್ಚಿತ್ವಾ ಗಾಯಿತ್ವಾ ಚ ಲದ್ಧಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ತೇನ "ಗಾಥಾಭಿಗೀತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಾದಿಸಞ್ಚ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಭೋಜನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾನುರೂಪಞ್ಚೇತಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜನತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೇನ ಚ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಯತ್ರ ಚ ನಾಮ ಪರಪ್ಪಕಾಸಿತೇನಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಲಾಭಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಘಟಿಕಾರೋ ಕುಮ್ಭಕಾರೋ, ತತ್ರ ಕಥಂ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಾಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಗವಾ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಪ್ಪಕಾಸನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಲಾಭಂ ಸಾದಿಯಿಸ್ಸತಿ, ಯತೋ ಯುತ್ತಮೇವ ಏತಂ ಭಗವತೋ ವತ್ತುನ್ತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ "ಅಪ್ಪಸನ್ನಂ ಅದಾತುಕಾಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗಾಥಾಗಾಯನೇನ ದಾತುಕಾಮಂ ಕತ್ವಾ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಭೋಜನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ, ಆಮಿಸಕಾರಣಾ ಇಮಸ್ಸ ದೇಸನಾ"ತಿ ಇಮಮ್ಹಾ ಲೋಕಾಪವಾದಾ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇನ್ತೋ ದೇಸನಾಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದೀಪೇತ್ವಾ, ಇದಾನಿ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಧಮ್ಮೇ ಸತೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವುತ್ತಿರೇಸಾ"**ತಿ ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಧಮ್ಮೇ ವಾ ದಸವಿಧಸುಚರಿತಧಮ್ಮೇ ವಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಚಾರಿತ್ತಧಮ್ಮೇ ವಾ **ಸತಿ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಅನುಪಹತೇ ವತ್ತಮಾನೇ **ವುತ್ತಿರೇಸಾ** ಏಕನ್ತವೋದಾತಾ ಆಕಾಸೇ ಪಾಣಿಪ್ಪಸಾರಣಕಪ್ಪಾ ಏಸನಾ ಪರಿಯೇಸನಾ ಜೀವಿತವುತ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನಂ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ।**

೮೨. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಪಾಯಾಸಂ ಮೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಿರೇತಂ ಭೋಜನಂ, ಅಧಞ್ಞೋ ವತಸ್ಮಿಂ, ದಾನಂ ದಾತುಂ ನ ಲಭಾಮೀ"ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ "ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಗತೋ - 'ಏತ್ತಕೇನ ಕಾಲೇನ ಇಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪಸಾದೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಅಕಾಸಿ। ಇದಾನಿ ತೇನ ದೋಮನಸ್ಸೇನ ಮಯಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಕೋಪೇತ್ವಾ ಅಮತವರಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ ತೇನ ಪತ್ಥಿತಮನೋರಥಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಞ್ಞೇನ ಚ ಕೇವಲಿನ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಕೇವಲಿನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಗುಣಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ಸಬ್ಬಯೋಗವಿಸಂಯುತ್ತಂ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಹನ್ತಾನಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ

ಗುಣಾನಂ ಏಸನತೋ **ಮಹೇಸಿಂ**। ಪರಿಕ್ಖೀಣಸಬ್ಬಾಸವತ್ತಾ **ಖೀಣಾಸವಂ**। ಹತ್ಥಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ವೂಪಸನ್ತಸಬ್ಬಕುಕ್ಕುಚ್ಚತ್ತಾ **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವೂಪಸನ್ತಂ**। **ಉಪಟ್ಠಹಸ್ಸೂ**ತಿ ಪರಿವಿಸಸ್ಸು ಪಟಿಮಾನಯಸ್ಸು। ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಾದಿತೇಪಿ ಪರಿಯಾಯಮೇವ ಭಣತಿ, ನ ತು ಭಣತಿ "ದೇಹಿ, ಆಹರಾಹೀ"ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಅಯಂ ಪಾಯಾಸೋ ಭಗವತೋ ಆನೀತೋ ನಾಹಂ ಅರಹಾಮಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಛನ್ದೇನ ಕಸ್ಸಚಿ ದಾತು"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಹ **"ಅಥ ಕಸ್ಸ ಚಾಹ"**ನ್ತಿ। ತತೋ ಭಗವಾ "ತಂ ಪಾಯಾಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತಥಾಗತಂ ತಥಾಗತಸಾವಕಞ್ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಜೀರಣಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಆಹ - **"ನ ಖ್ವಾಹಂ ತ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಸದೇವಕ**ವಚನೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ, **ಸಮಾರಕ**ವಚನೇನ ಛಟ್ಠಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ, **ಸಬ್ರಹ್ಮಕ**ವಚನೇನ ರೂಪಾವಚರಬ್ರಹ್ಮಗ್ಗಹಣಂ ಅರೂಪಾವಚರಾ ಪನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅಸಮ್ಭಾವನೇಯ್ಯಾ। **ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ**ವಚನೇನ ಸಾಸನಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ಗಹಣಂ ಸಮಿತಪಾಪಬಾಹಿತಪಾಪಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ಗಹಣಞ್ಚ। **ಪಜಾ**ವಚನೇನ ಸತ್ತಲೋಕಗ್ಗಹಣಂ, **ಸದೇವಮನುಸ್ಸ**ವಚನೇನ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಅವಸೇಸಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ತೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ಓಕಾಸಲೋಕೋ, ದ್ವೀಹಿ ಪಜಾವಸೇನ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರಂ ಪನ ಆಳವಕಸುತ್ತೇ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಸದೇವಕಾದೀಸು ಕಸ್ಸಚಿ ನ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಾಮಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ? ಓಳಾರಿಕೇ ಸುಖುಮೋಜಾಪಕ್ಖಿಪನತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪಾಯಾಸೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಗಹಿತಮತ್ತೇಯೇವ ದೇವತಾಹಿ ಓಜಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ಯಥಾ ಸುಜಾತಾಯ ಪಾಯಾಸೇ, ಚುನ್ದಸ್ಸ ಚ ಸೂಕರಮದ್ದವೇ ಪಚ್ಚಮಾನೇ, ವೇರಞ್ಜಾಯಞ್ಚ ಭಗವತಾ ಗಹಿತಗಹಿತಾಲೋಪೇ, ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಚ ಕಚ್ಚಾನಸ್ಸ ಗುಳ್ಹಕುಮ್ಭಸ್ಮಿಂ ಅವಸಿಟ್ಠಗುಳ್ಹೇ। ಸೋ ಓಳಾರಿಕೇ ಸುಖುಮೋಜಾಪಕ್ಖಿಪನತೋ ದೇವಾನಂ ನ ಪರಿಣಮತಿ। ದೇವಾ ಹಿ ಸುಖುಮಸರೀರಾ, ತೇಸಂ ಓಳಾರಿಕೋ ಮನುಸ್ಸಾಹಾರೋ ನ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಮತಿ। ಮನುಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ನ ಪರಿಣಮತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ ಓಳಾರಿಕಸರೀರಾ, ತೇಸಂ ಸುಖುಮಾ ದಿಬ್ಬೋಜಾ ನ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಮತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಪಕತಿಅಗ್ಗಿನಾವ ಪರಿಣಮತಿ, ಸಮ್ಮಾ ಜೀರತಿ। ಕಾಯಬಲಞಾಣಬಲಪ್ಪಭಾವೇನಾತಿ ಏಕೇ ತಥಾಗತಸಾವಕಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇತಂ ಸಮಾಧಿಬಲೇನ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಚ ಪರಿಣಮತಿ, ಇತರೇಸಂ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಮ್ಪಿ ನ ಪರಿಣಮತಿ। ಅಚಿನ್ತನೀಯಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ, ಬುದ್ಧವಿಸಯೋ ಏಸೋತಿ।

ತೇನ ಹಿ ತ್ವನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಮಮ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ಮಮ ಅಕಪ್ಪನ್ತಂ ಸಾವಕಸ್ಸಾಪಿ ಮೇ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಪ್ಪಹರಿತೇ**ತಿ ಪರಿತ್ತಹರಿತತಿಣೇ, ಅಪ್ಪರುಳ್ಹರಿತತಿಣೇ ವಾ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠಿಸದಿಸೇ। **ಅಪ್ಪಾಣಕೇ**ತಿ ನಿಪ್ಪಾಣಕೇ, ಪಾಯಾಸಜ್ಝೋತ್ಥರಣಕಾರಣೇನ ಮರಿತಬ್ಬಪಾಣರಹಿತೇ ವಾ ಮಹಾಉದಕಕ್ಖನ್ಧೇ। ಸಹ ತಿಣನಿಸ್ಸಿತೇಹಿ ಪಾಣೇಹಿ ತಿಣಾನಂ ಪಾಣಕಾನಞ್ಚ ಅನುರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಏತಂ ವುತ್ತಂ। **ಚಿಚ್ಚಿಟಾಯತಿ ಚಿಟಿಚಿಟಾಯತೀ**ತಿ ಏವಂ ಸದ್ದಂ ಕರೋತಿ। **ಸಂಧೂಪಾಯತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತಾ ಧೂಪಾಯತಿ। **ಸಮ್ಪಧೂಪಾಯತೀ**ತಿ ತಥೇವ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಧೂಪಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅಹೋಸೀತಿ? ಭಗವತೋ ಆನುಭಾವೇನ, ನ ಉದಕಸ್ಸ, ನ ಪಾಯಾಸಸ್ಸ, ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದೇವಯಕ್ಖಾದೀನಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗತ್ಥಂ ತಥಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಓಪಮ್ಮನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ, ಯಥಾ ಫಾಲೋತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಂವಿಗ್ಗೋ** ಚಿತ್ತೇನ, **ಲೋಮಹಟ್ಠಜಾತೋ** ಸರೀರೇನ। ಸರೀರೇ ಕಿರಸ್ಸ ನವನವುತಿಲೋಮಕೂಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸುವಣ್ಣಭಿತ್ತಿಯಾ ಆಹತಮಣಿನಾಗದನ್ತಾ ವಿಯ ಉದ್ಧಗ್ಗಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಪಾದೇಸು ಪನ ನಿಪತಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಅಬ್ಭನುಮೋದಮಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ **"ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"**ತಿ। ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ ಹಿ ಅಯಮಿಧ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ** ಸದ್ದೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅಬ್ಭನುಮೋದನತ್ಥೇ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧು ಸಾಧು ಭೋ ಗೋತಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

“ಭಯೇ ಕೋಧೇ ಪಸಂಸಾಯಂ, ತುರಿತೇ ಕೋತೂಹಲಚ್ಛರೇ।
ಹಾಸೇ ಸೋಕೇ ಪಸಾದೇ ಚ, ಕರೇ ಆಮೇಡಿತಂ ಬುಧೋ”ತಿ॥ -

ಇಮಿನಾ ಚ ಲಕ್ಖಣೇನ ಇಧ ಪಸಾದವಸೇನ ಪಸಂಸಾವಸೇನ ಚಾಯಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಕನ್ತಂ ಅತಿಇಟ್ಠಂ, ಅತಿಮನಾಪಂ, ಅತಿಸುನ್ದರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಏಕೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೇನ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇತಿ, ಏಕೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಸಾದಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯದಿದಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಯದಿದಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆಗಮ್ಮ ಮಮ ಪಸಾದೋತಿ। ಭಗವತೋ ಏವ ವಾ ವಚನಂ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಅತ್ಥೇ ಸನ್ಧಾಯ ಥೋಮೇತಿ - ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ದೋಸನಾಸನತೋ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಗುಣಾಧಿಗಮನತೋ, ತಥಾ ಸದ್ಧಾಜನನತೋ, ಪಞ್ಞಾಜನನತೋ, ಸಾತ್ಥತೋ, ಸಬ್ಯಞ್ಜನತೋ, ಉತ್ತಾನಪದತೋ, ಗಮ್ಭೀರತ್ಥತೋ, ಕಣ್ಣಸುಖತೋ, ಹದಯಙ್ಗಮತೋ, ಅನತ್ತುಕ್ಕಂಸನತೋ, ಅಪರವಮ್ಭನತೋ, ಕರುಣಾಸೀತಲತೋ, ಪಞ್ಞಾವದಾತತೋ, ಆಪಾಥರಮಣೀಯತೋ, ವಿಮದ್ದಕ್ಖಮತೋ, ಸುಯ್ಯಮಾನಸುಖತೋ, ವೀಮಂಸಿಯಮಾನಹಿತತೋತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಚತೂಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ದೇಸನಂಯೇವ ಥೋಮೇತಿ। ತತ್ಥ **ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಅಧೋಮುಖಟ್ಠಪಿತಂ, ಹೇಟ್ಠಾ ಮುಖಜಾತಂ ವಾ। **ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಪರಿಮುಖಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನ**ನ್ತಿ ತಿಣಪಣ್ಣಾದಿಚ್ಛಾದಿತಂ। **ವಿವರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಗ್ಘಾಟೇಯ್ಯ। **ಮೂಳ್ಹಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿಸಾಮೂಳ್ಹಸ್ಸ। **ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ “ಏಸ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ವದೇಯ್ಯ। **ಅನ್ಧಕಾರೇ**ತಿ ಕಾಳಪಕ್ಖಚಾತುದ್ದಸೀಅಡ್ಢರತ್ತಘನವನಸಣ್ಡಮೇಘಪಟಲೇಹಿ ಚತುರಙ್ಗೇ ತಮಸಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಪದತ್ಥೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ - ಯಥಾ ಕೋಚಿ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸದ್ಧಮ್ಮವಿಮುಖಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಪತಿತಂ ಮಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಿವರೇಯ್ಯ; ಏವಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನನ್ತರಧಾನಾ ಪಭುತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಗಹನಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಸಾಸನಂ ವಿವರನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಕುಮ್ಮಗ್ಗಮಿಚ್ಛಾಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಮೇ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಅನ್ಧಕಾರೇ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಮೋಹನ್ಧಕಾರನಿಮುಗ್ಗಸ್ಸ ಮೇ ಬುದ್ಧಾದಿರತನರೂಪಾನಿ ಅಪಸ್ಸತೋ ತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹನ್ಧಕಾರವಿದ್ಧಂಸಕದೇಸನಾಪಜ್ಜೋತಧಾರಣೇನ ಮಯ್ಹಂ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಏತೇಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ।

ಅಥ ವಾ ಏಕಚ್ಚಿಯೇನ ಮತ್ತೇನ ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ದುಕ್ಖದಸ್ಸನೇನ ಅಸುಭೇ “ಸುಭ”ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಚ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತುಕ್ಕುಜ್ಜಿತಸದಿಸೋ, ಸಮುದಯದಸ್ಸನೇನ ದುಕ್ಖೇ “ಸುಖ”ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಚ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನವಿವರಣಸದಿಸೋ, ನಿರೋಧದಸ್ಸನೇನ ಅನಿಚ್ಚೇ “ನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಚ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಮಗ್ಗಾಚಿಕ್ಖಣಸದಿಸೋ, ಮಗ್ಗದಸ್ಸನೇನ ಅನತ್ತನಿ “ಅತ್ತಾ”ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಚ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಪಜ್ಜೋತಸದಿಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ... ಪೇ॰... ಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ “ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ ರೂಪಾನಿ ದಕ್ಖನ್ತೀ”ತಿ, ಏವಂ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಸದ್ಧಾತಪಕಾಯಗುತ್ತತಾದೀಹಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಹಿರಿಮನಾದೀಹಿ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಯೋಗಕ್ಖೇಮೇನ ನಿರೋಧೋತಿ ಏವಂ ತಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ನಿರೋಧೋ ಚಾತಿ ಸರೂಪೇನೇವ ದ್ವೇ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಸಮುದಯಸ್ಸ, ನಿರೋಧೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ದ್ವೇ। ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸಿತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ।

ಏಸಾಹನ್ತಿಆದೀಸು ಏಸೋ ಅಹನ್ತಿ ಏಸಾಹಂ। **ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿತ್ವಾ ಪಣಿಪಾತೇನ ಸರಣಗಮನೇನ ಗತೋಪಿ ಇದಾನಿ ವಾಚಾಯ ಸಮಾದಿಯನ್ತೋ ಆಹ। ಅಥ ವಾ ಪಣಿಪಾತೇನ ಬುದ್ಧಂಯೇವ ಸರಣಂ ಗತೋತಿ ಇದಾನಿ ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸೇಸೇ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘೇಪಿ ಗನ್ತುಂ ಆಹ। **ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ**ತಿ ಅಜ್ಜತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ, ಅಜ್ಜದಗ್ಗೇತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ದ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ಅಜ್ಜ ಅಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಾಣೇಹಿ ಉಪೇತಂ **ಪಾಣುಪೇತಂ,** ಯಾವ ಮೇ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಉಪೇತಂ, ಅನಞ್ಞಸತ್ಥುಕಂ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಸರಣಂ ಗತಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಜಾನಾತೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅನೇನ ಸುತಾನುರೂಪಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಾದೀಹಿ ವಾ ಸತ್ಥುಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ "ಏಸಾಹ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಿಸ್ಸಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ತೇನ ವಾ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಇದಾನಿ ಏವಂ ಪಟಿಲದ್ಧಸದ್ಧೇನ ಪಞ್ಞವತಾ ಯಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚತಿ **"ಲಭೇಯ್ಯಾಹ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಇದ್ಧಿಯಾದೀಹಿ ಅಭಿಪ್ಪಸಾದಿತಚಿತ್ತೋ "ಭಗವಾಪಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನಾಹ"ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಂ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋತಿಆದೀಸು ಪನ **ಏಕೋ** ಕಾಯವಿವೇಕೇನ, **ವೂಪಕಟ್ಠೋ** ಚಿತ್ತವಿವೇಕೇನ, **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಸತಿಅವಿಜಹನೇನ, **ಆತಾಪೀ** ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಸಙ್ಖಾತೇನ ಆತಾಪೇನ, **ಪಹಿತತ್ತೋ** ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖತಾಯ **ವಿಹರನ್ತೋ** ಅಞ್ಞತರಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇನ। **ನ ಚಿರಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕುಲಪುತ್ತಾ**ತಿ ದುವಿಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ, ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತಾ, ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ। ಅಯಂ ಪನ ಉಭಯಥಾಪಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ। **ಅಗಾರಸ್ಮಾ**ತಿ ಘರಾ। ಅಗಾರಾನಂ ಹಿತಂ ಅಗಾರಿಯಂ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿಕುಟುಮ್ಬಪೋಸನಕಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಗಾರಿಯನ್ತಿ **ಅನಗಾರಿಯಂ,** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ **ಪಬ್ಬಜನ್ತೀ**ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। **ತದನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ತಂ ಅನುತ್ತರಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಅರಹತ್ತಫಲನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಞತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸೀ**ತಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಾ ವಿಹಾಸಿ। ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋ ಚ **ಖೀಣಾ ಜಾತಿ...ಪೇ॰... ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ**। ಏತೇನಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಕತಮಾ ಪನಸ್ಸ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ, ಕಥಞ್ಚ ನಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ನ ತಾವಸ್ಸ ಅತೀತಾ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಖೀಣತ್ತಾ, ನ ಅನಾಗತಾ ಅನಾಗತೇ ವಾಯಾಮಾಭಾವತೋ, ನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಯಾ ಪನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಏಕಚತುಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇಸು ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಭೇದಾ ಜಾತಿ, ಸಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನೇನ ಖೀಣಾ। ತಂ ಸೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯತಿಂ ಅಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಹೋತೀತಿ ಜಾನನ್ತೋ ಜಾನಾತಿ।

ವುಸಿತನ್ತಿ ವುತ್ಥಂ ಪರಿವುತ್ಥಂ, ಕತಂ ಚರಿತಂ ನಿಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಕತಂ ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಭಾವನಾವಸೇನ ಸೋಳಸವಿಧಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಇದಾನಿ ಪುನ ಇತ್ಥಭಾವಾಯ ಏವಂ ಸೋಳಸಕಿಚ್ಚಭಾವಾಯ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾಯ ವಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ನತ್ಥೀತಿ। ಅಥ ವಾ **ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಇತ್ಥಭಾವತೋ, ಇಮಸ್ಮಾ ಏವಂಪಕಾರಾ ಇದಾನಿ ವತ್ತಮಾನಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಾ ಅಪರಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ನತ್ಥಿ। ಇಮೇ ಪನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಛಿನ್ನಮೂಲಕೋ ರುಕ್ಖೋ ವಿಯಾತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ಏಕೋ। **ಅರಹತ**ನ್ತಿ ಅರಹನ್ತಾನಂ। ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅಯಂ ಕಿರೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ।

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚುನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩. ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಮುನಿಂ ಪಹೂತಪಞ್ಞನ್ತಿ ಚುನ್ದಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತಾವ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಪರಜ್ಝಾಸಯಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಭೇದತೋ ಚತೂಸು ಉಪ್ಪತ್ತೀಸು ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಮಲ್ಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇನ ಪಾವಾ ತದವಸರಿ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ಪಾವಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಮ್ಬವನೇ। ಇತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ''ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದೀ''ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೯), ತಾವ ಸುತ್ತೇ ಆಗತನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಭಗವತಿ ಚುನ್ದೋ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೋ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪರಿವಿಸನ್ತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸೂಪಾದಿಗಹಣತ್ಥಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸುವಣ್ಣಭಾಜನಾನಿ ಉಪನಾಮೇಸಿ। ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಕೇಚಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಸುವಣ್ಣಭಾಜನಾನಿ ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಕೇಚಿ ನ ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ಭಗವತೋ ಪನ ಏಕಮೇವ ಭಾಜನಂ ಅತ್ತನೋ ಸೇಲಮಯಂ ಪತ್ತಂ, ದುತಿಯಭಾಜನಂ ಬುದ್ಧಾ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅಞ್ಞತರೋ ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕಂ ಸುವಣ್ಣಭಾಜನಂ ಅತ್ತನೋ ಭೋಜನತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಕುಞ್ಚಿಕತ್ಥವಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿ। ಚುನ್ದೋ ಪರಿವಿಸಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅದ್ದಸ, ದಿಸ್ವಾ ಚ ಪನ ಅಪಸ್ಸಮಾನೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ನ ನಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಭಣಿ ಭಗವತಿ ಥೇರೇಸು ಚ ಗಾರವೇನ, ಅಪಿಚ ''ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾನಂ ವಚನಪಥೋ ಮಾ ಅಹೋಸೀ''ತಿ। ಸೋ ''ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸಂವರಯುತ್ತಾಯೇವ ಸಮಣಾ, ಉದಾಹು ಭಿನ್ನಸಂವರಾ ಈದಿಸಾಪಿ ಸಮಣಾ''ತಿ ಞಾತುಕಾಮೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ **''ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಮುನಿ''**ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಪುಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಇದಂ ''ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ''ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳನಿ॰ ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧೨) ನಯೇನ ನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಮುನಿ**ನ್ತಿ ಏತಮ್ಪಿ ''ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮುನಿ, ಮೋನಪ್ಪತ್ತೋತಿ, ತೀಣಿ ಮೋನೇಯ್ಯಾನಿ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯ''ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೪) ನಯೇನ ತತ್ಥೇವ ವುತ್ತನಯಮೇವ । ಅಯಮ್ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। **ಪುಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇನ್ತೋ **ಮುನಿ**ನ್ತಿ ಮುನಿಮುನಿಂ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪತಿ। **ಪಹೂತಪಞ್ಞ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಥುತಿವಚನಾನಿ, ತೇಹಿ ತಂ ಮುನಿಂ ಥುನಾತಿ। ತತ್ಥ **ಪಹೂತಪಞ್ಞ**ನ್ತಿ ವಿಪುಲಪಞ್ಞಂ। ಞೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಿಕತ್ತಾ ಚಸ್ಸ ವಿಪುಲತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಇತಿ ಚುನ್ದೋ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೋ**ತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಧನಿಯಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಇತೋ ಪರಂ ಪನ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಅವತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ವುತ್ತನಯಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅವುತ್ತನಯಮೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಬುದ್ಧನ್ತಿ ತೀಸು ಬುದ್ಧೇಸು ತತಿಯಬುದ್ಧಂ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮಿ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಸ್ಸ ಜನಕತ್ತಾ ಪುತ್ತಸ್ಸೇವ ಪಿತರಂ ಅತ್ತನಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಸಿಪ್ಪಾಯತನಾದೀನಂ ವಿಯ ಚ ಆಚರಿಯಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಾಮಿಂ, ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರಂ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ಧಮ್ಮವಸವತ್ತಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

> ''ಸೋ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ, ಅಸಞ್ಜಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಞ್ಜನೇತಾ, ಅನಕ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ, ಮಗ್ಗವಿದೂ, ಮಗ್ಗಕೋವಿದೋ। ಮಗ್ಗಾನುಗಾ ಚ ಪನ ಏತರಹಿ ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ''ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯)।

ವೀತತಣ್ಹನ್ತಿ ವಿಗತಕಾಮಭವವಿಭವತಣ್ಹಂ। **ದ್ವಿಪದುತ್ತಮನ್ತಿ** ದ್ವಿಪದಾನಂ ಉತ್ತಮಂ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭಗವಾ ನ ಕೇವಲಂ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ ಏವ, ಅಥ ಖೋ ಯಾವತಾ ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಾ...ಪೇ॰... ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞಿನೋ ವಾ, ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಉತ್ತಮೋ। ಅಥ ಖೋ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ದ್ವಿಪದಾ ಹಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಮಹಾಸಾವಕಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ, ತೇಸಞ್ಚ ಉತ್ತಮೋತಿ ವುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋತಿ ವುತ್ತೋಯೇವ ಹೋತಿ। **ಸಾರಥೀನಂ ಪವರನ್ತಿ** ಸಾರೇತೀತಿ **ಸಾರಥಿ,** ಹತ್ಥಿದಮಕಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇಸಞ್ಚ ಭಗವಾ **ಪವರೋ** ಅನುತ್ತರೇನ ದಮನೇನ ಪುರಿಸದಮ್ಮೇ ದಮೇತುಂ ಸಮತ್ಥಭಾವತೋ। ಯಥಾಹ –

> "ಹತ್ಥಿದಮಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹತ್ಥಿದಮ್ಮೋ ಸಾರಿತೋ ಏಕಂ ಏವ ದಿಸಂ ಧಾವತಿ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ವಾ ಉತ್ತರಂ ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ವಾ। ಅಸ್ಸದಮಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸದಮ್ಮೋ...ಪೇ॰... ಗೋದಮಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗೋದಮ್ಮೋ...ಪೇ॰... ದಕ್ಖಿಣಂ ವಾ। ತಥಾಗತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪುರಿಸದಮ್ಮೋ ಸಾರಿತೋ ಅಟ್ಠ ದಿಸಾ ವಿಧಾವತಿ, ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಮೇಕಾ ದಿಸಾ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ, ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೀ ದಿಸಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೨)।

> **ಕತೀತಿ** ಅತ್ಥಪ್ಪಭೇದಪುಚ್ಛಾ। **ಲೋಕೇತಿ** ಸತ್ತಲೋಕೇ। **ಸಮಣಾತಿ** ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಅತ್ಥನಿದಸ್ಸನಂ। **ಇಙ್ಘಾತಿ** ಯಾಚನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ತದಿಙ್ಘಾತಿ** ತೇ ಇಙ್ಘ। **ಬ್ರೂಹೀತಿ** ಆಚಿಕ್ಖ ಕಥಯಸ್ಸೂತಿ।

೮೪. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ಚುನ್ದಂ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಂ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲಂ, ಕಿಂ ಅಕುಸಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೯೬) ನಯೇನ ಗಿಹಿಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಮಣಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ತಂ ಪಾಪಭಿಕ್ಖುಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಯಂ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞತ್ರ ವೋಹಾರಮತ್ತಾ ಅಸ್ಸಮಣಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಚತುರೋ ಸಮಣಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಚತುರೋತಿ** ಸಙ್ಖ್ಯಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಸಮಣಾತಿ** ಕದಾಚಿ ಭಗವಾ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಸಮಣವಾದೇನ ವದತಿ; ಯಥಾಹ – "ಯಾನಿ ತಾನಿ ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವತಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲಾನೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೭)। ಕದಾಚಿ ಪುಥುಜ್ಜನೇ; ಯಥಾಹ – "ಸಮಣಾ ಸಮಣಾತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜನೋ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೫)। ಕದಾಚಿ ಸೇಕ್ಖೇ; ಯಥಾಹ – "ಇಧೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ, ಇಧ ದುತಿಯೋ ಸಮಣೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೯; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧)। ಕದಾಚಿ ಖೀಣಾಸವೇ; ಯಥಾಹ – "ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಸಮಣೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೮)। ಕದಾಚಿ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ; ಯಥಾಹ – "ಸಮಣೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೫)। ಇಧ ಪನ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಿಯೇ ಸೀಲವನ್ತಂ ಪುಥುಜ್ಜನಞ್ಚ , ಚತುತ್ಥೇನ ಇತರಂ ಅಸ್ಸಮಣಮ್ಪಿ ಭಣ್ಡುಂ ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಂ ಕೇವಲಂ ವೋಹಾರಮತ್ತಕೇನ ಸಮಣೋತಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ "ಚತುರೋ ಸಮಣಾ"ತಿ ಆಹ। **ನ ಪಞ್ಚಮತ್ಥೀತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ವೋಹಾರಮತ್ತಕೇನ ಪಟಿಞ್ಞಾಮತ್ತಕೇನಾಪಿ ಪಞ್ಚಮೋ ಸಮಣೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ತೇ ತೇ ಆವಿಕರೋಮೀತಿ ತೇ ಚತುರೋ ಸಮಣೇ ತವ ಪಾಕಟೇ ಕರೋಮಿ। **ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋತಿ** ಸಮ್ಮುಖಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಮಗ್ಗಜಿನೋತಿ** ಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ವಿಜಿತಾವೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಗ್ಗದೇಸಕೋತಿ** ಪರೇಸಂ ಮಗ್ಗಂ ದೇಸೇತಾ। **ಮಗ್ಗೇ ಜೀವತೀತಿ** ಸತ್ತಸು ಸೇಕ್ಖೇಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ಸೇಕ್ಖೋ ಅಪರಿಯೋಸಿತಮಗ್ಗವಾಸತ್ತಾ ಲೋಕುತ್ತರೇ, ಸೀಲವನ್ತಪುಥುಜ್ಜನೋ ಚ ಲೋಕಿಯೇ ಮಗ್ಗೇ ಜೀವತಿ ನಾಮ, ಸೀಲವನ್ತಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗನಿಮಿತ್ತಂ ಜೀವನತೋಪಿ ಮಗ್ಗೇ ಜೀವತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯೋ ಚ ಮಗ್ಗದೂಸೀತಿ** ಯೋ ಚ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಮಗ್ಗಪಟಿಲೋಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಮಗ್ಗದೂಸಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೮೫. "ಇಮೇ ತೇ ಚತುರೋ ಸಮಣಾ"ತಿ ಏವಂ ಭಗವತಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠೇ ಚತುರೋ ಸಮಣೇ "ಅಯಂ ನಾಮೇತ್ಥ ಮಗ್ಗಜಿನೋ, ಅಯಂ ಮಗ್ಗದೇಸಕೋ, ಅಯಂ ಮಗ್ಗೇ ಜೀವತಿ, ಅಯಂ ಮಗ್ಗದೂಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪುನ

ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಚುನ್ದೋ ಆಹ “**ಕಂ ಮಗ್ಗಜಿನ**”ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಮಗ್ಗೇ ಜೀವತಿ ಮೇ**ತಿ ಯೋ ಸೋ ಮಗ್ಗೇ ಜೀವತಿ, ತಂ ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ಪುಟ್ಠೋತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೮೬. ಇದಾನಿಸ್ಸ ಭಗವಾ ಚತುರೋಪಿ ಸಮಣೇ ಚತೂಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ “**ಯೋ ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥೋ ವಿಸಲ್ಲೋ**”ತಿ। ತತ್ಥ **ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥೋ ವಿಸಲ್ಲೋ**ತಿ ಏತಂ ಉರಗಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ। ಯಸ್ಮಾ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಮಗ್ಗಜಿನೋತಿ ಬುದ್ಧಸಮಣೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಕಥಂಕಥಾಪತಿರೂಪಕಸ್ಸ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ತಿಣ್ಣತ್ತಾಪಿ “ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥೋ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಹಿ ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥಾಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸಕದಾಗಾಮಿವಿಸಯಾದೀಸು ಬುದ್ಧವಿಸಯಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಪಟಿಹತಞಾಣಪ್ಪಭಾವತ್ತಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ತಿಣ್ಣಕಥಂಕಥೋತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಭಿರತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಅಭಿರತೋ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಸದಾ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನಚಿತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಾದಿಸೋ ಚ ಭಗವಾ। ಯಥಾಹ -

> “ಸೋ ಖೋ ಅಹಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ತಸ್ಸಾ ಏವ ಕಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತೇ ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಪೇಮಿ, ಸನ್ನಿಸಾದೇಮಿ, ಏಕೋದಿಂ ಕರೋಮಿ, ಸಮಾದಹಾಮೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭)।

ಅನಾನುಗಿದ್ಧೋತಿ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ತಣ್ಹಾಗೇಧೇನ ಅನನುಗಿಜ್ಝನ್ತೋ। **ಲೋಕಸ್ಸ ಸದೇವಕಸ್ಸ ನೇತಾ**ತಿ ಆಸಯಾನುಸಯಾನುಲೋಮೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಪಾರಾಯನಮಹಾಸಮಯಾದೀಸು ಅನೇಕೇಸು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸಮ್ಪಾದನೇನ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ನೇತಾ, ಗಮಯಿತಾ, ತಾರೇತಾ, ಪಾರಂ ಸಮ್ಪಾಪೇತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾದಿ**ನ್ತಿ ತಾದಿಸಂ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ನಿಬ್ಬಿಕಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೮೭. ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ “ಮಗ್ಗಜಿನ”ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಸಮಣಂ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಖೀಣಾಸವಸಮಣಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ “**ಪರಮಂ ಪರಮನ್ತೀ**”ತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಮಂ** ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಂ ಉತ್ತಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಮನ್ತಿ ಯೋಧ ಞತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಪರಮಂ ಪರಮಮಿಚ್ಚೇವ ಯೋ ಇಧ ಸಾಸನೇ ಞತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ। **ಅಕ್ಖಾತಿ ವಿಭಜತೇ ಇಧೇವ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ಅಕ್ಖಾತಿ, ಅತ್ತನಾ ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಪರೇಸಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋತಿ “ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನ”ನ್ತಿ, ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಂ ವಿಭಜತಿ “ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ…ಪೇ॰… ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ವಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂನಂ ಸಙ್ಖೇಪದೇಸನಾಯ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂನಂ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಯ ವಿಭಜತಿ। ಏವಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಭಜನ್ತೋ ಚ “ಇಧೇವ ಸಾಸನೇ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ”ತಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಅಕ್ಖಾತಿ ಚ ವಿಭಜತಿ ಚ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅಕ್ಖಾತಿ ವಿಭಜತೇ ಇಧೇವ ಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ। **ತಂ ಕಙ್ಖಛಿದಂ ಮುನಿಂ ಅನೇಜ**ನ್ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೇನ ಅತ್ತನೋ, ದೇಸನಾಯ ಚ ಪರೇಸಂ ಕಙ್ಖಚ್ಛೇದನೇನ ಕಙ್ಖಚ್ಛಿದಂ , ಮೋನೇಯ್ಯಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ಮುನಿಂ, ಏಜಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಾವತೋ ಅನೇಜಂ **ದುತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುನಮಾಹು ಮಗ್ಗದೇಸಿ**ನ್ತಿ।

೮೮. ಏವಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಸಯಂ ಅನುತ್ತರಂ ಮಗ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ದೇಸನಾಯ ಅನುತ್ತರೋ ಮಗ್ಗದೇಸೀ ಸಮಾನೋಪಿ ದೂತಮಿವ ಲೇಖವಾಚಕಮಿವ ಚ ರಞ್ಞೋ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನಹರಂ ಸಾಸನಜೋತಕಞ್ಚ “ಮಗ್ಗದೇಸಿ”ನ್ತಿ ಖೀಣಾಸವಸಮಣಂ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೇಕ್ಖಸಮಣಞ್ಚ ಸೀಲವನ್ತಪುಥುಜ್ಜನಸಮಣಞ್ಚ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ “**ಯೋ ಧಮ್ಮಪದೇ**”ತಿ। ತತ್ಥ ಪದವಣ್ಣನಾ ಪಾಕಟಾಯೇವ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಯೋ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪದತ್ತಾ **ಧಮ್ಮಪದೇ,** ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅನುಪಗಮ್ಮ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಆಸಯಾನುರೂಪತೋ ವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ದೇಸಿತತ್ತಾ **ಸುದೇಸಿತೇ,** ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗೀಪಿ

ಅನವಸಿತಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚತ್ತಾ **ಮಗ್ಗೇ ಜೀವತಿ,** ಸೀಲಸಂಯಮೇನ **ಸಞ್ಞತೋ,** ಕಾಯಾದೀಸು ಸೂಪಟ್ಠಿತಾಯ ಚಿರಕತಾದಿಸರಣಾಯ ವಾ ಸತಿಯಾ **ಸತಿಮಾ,** ಅಣುಮತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಜ್ಜಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಅನವಜ್ಜತ್ತಾ, ಕೋಟ್ಠಾಸಭಾವೇನ ಚ ಪದತ್ತಾ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಾನಿ **ಅನವಜ್ಜಪದಾನಿ** ಭಙ್ಗಞಾಣತೋ ಪಭುತಿ ಭಾವನಾಸೇವನಾಯ **ಸೇವಮಾನೋ,** ತಂ **ಭಿಕ್ಖುನಂ ತತಿಯಂ** ಮಗ್ಗಜೀವಿನ್ತಿ **ಆಹೂತಿ**।

೮೯. ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ "ಮಗ್ಗಜೀವಿ"ನ್ತಿ ಸೇಕ್ಖಸಮಣಂ ಸೀಲವನ್ತಪುಥುಜ್ಜನಸಮಣಞ್ಚ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ಭಣ್ಡುಂ ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಂ ಕೇವಲಂ ವೋಹಾರಮತ್ತಸಮಣಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ **"ಛದನಂ ಕತ್ವಾನಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಛದನಂ ಕತ್ವಾನಾ**ತಿ ಪತಿರೂಪಂ ಕರಿತ್ವಾ, ವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಲಿಙ್ಗಂ ಧಾರೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಬ್ಬತಾನ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಸುನ್ದರಾನಿ ವತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸುಬ್ಬತಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಕ್ಖನ್ದೀ**ತಿ ಪಕ್ಖನ್ದಕೋ, ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹಿ ಗೂಥಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ತಿಣಪಣ್ಣಾದಿಚ್ಛದನಂ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ದುಸ್ಸೀಲಭಾವಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ಸುಬ್ಬತಾನಂ ಛದನಂ ಕತ್ವಾ "ಅಹಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಮಜ್ಝೇ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, "ಏತ್ತಕವಸ್ಸೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಏತ"ನ್ತಿ ಲಾಭೇ ದೀಯಮಾನೇ "ಅಹಂ ಏತ್ತಕವಸ್ಸೋ"ತಿ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ "ಛದನಂ ಕತ್ವಾನ ಸುಬ್ಬತಾನಂ ಪಕ್ಖನ್ದೀ"ತಿ। ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪಸಾದಂ ಅನನುರೂಪಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ದೂಸೇತೀತಿ **ಕುಲದೂಸಕೋ। ಪಗಬ್ಭೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಟ್ಠಾನೇನ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ, ಚತುಟ್ಠಾನೇನ ವಚೀಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ, ಅನೇಕಟ್ಠಾನೇನ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರಂ ಪನ ಮೇತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವಕ್ಖಾಮ।

ಕತಪಟಿಚ್ಛಾದನಲಕ್ಖಣಾಯ ಮಾಯಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಮಾಯಾವೀ**। ಸೀಲಸಂಯಮಾಭಾವೇನ **ಅಸಞ್ಞತೋ**। ಪಲಾಪಸದಿಸತ್ತಾ **ಪಲಾಪೋ**। ಯಥಾ ಹಿ ಪಲಾಪೋ ಅನ್ತೋ ತಣ್ಡುಲರಹಿತೋಪಿ ಬಹಿ ಥುಸೇನ ವೀಹಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಮಿಧೇಕಚ್ಚೋ ಅನ್ತೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಾರವಿರಹಿತೋಪಿ ಬಹಿ ಸುಬ್ಬತಚ್ಛದನೇನ ಸಮಣವೇಸೇನ ಸಮಣೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಲಾಪಸದಿಸತ್ತಾ "ಪಲಾಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸುತ್ತೇ ಪನ "ಅಪಲಾಪಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಸಾ, ನಿಪ್ಪಲಾಪಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಸಾ, ಸುದ್ಧಾ ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೬) ಏವಂ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣೋಪಿ "ಪಲಾಪೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ । ಇಧ ಪನ ಕಪಿಲಸುತ್ತೇ ಚ "ತತೋ ಪಲಾಪೇ ವಾಹೇಥ, ಅಸ್ಸಮಣೇ ಸಮಣಮಾನಿನೇ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೨೮೪) ಏವಂ ಪರಾಜಿತಕೋ "ಪಲಾಪೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪತಿರೂಪೇನ ಚರಂ ಸಮಗ್ಗದೂಸೀ**ತಿ ತಂ ಸುಬ್ಬತಾನಂ ಛದನಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾ ಚರನ್ತಂ "ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಅಯಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕೋ, ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಸನ್ತುಟ್ಠೋ"ತಿ ಜನೋ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಪತಿರೂಪೇನ ಯುತ್ತರೂಪೇನ ಬಾಹಿರಮಟ್ಠೇನ ಆಚಾರೇನ ಚರನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಪರೇಸಂ ಸುಗತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಚ ದೂಸನತೋ "ಮಗ್ಗದೂಸೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೯೦. ಏವಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ "ಮಗ್ಗದೂಸೀ"ತಿ ದುಸ್ಸೀಲಂ ವೋಹಾರಮತ್ತಕಸಮಣಂ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಏತೇ ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಏತೇ ಚತುರೋ ಸಮಣೇ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ **ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ** ಅಞ್ಞಾಸಿ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ **ಯೋ ಗಹಟ್ಠೋ** ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಕೋಚಿ, ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಸಮಣಾನಂ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸವನಮತ್ತೇನ **ಸುತವಾ,** ತಸ್ಸೇವ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅರಿಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುತತ್ತಾ **ಅರಿಯಸಾವಕೋ,** ತೇಯೇವ ಸಮಣೇ "ಅಯಞ್ಚ ಅಯಞ್ಚ ಏವಂಲಕ್ಖಣೋ"ತಿ ಪಜಾನನಮತ್ತೇನ **ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ,** ಯಾದಿಸೋ ಅಯಂ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತೋ ಮಗ್ಗದೂಸೀ, ಇತರೇಪಿ **ಸಬ್ಬೇ ನೇತಾದಿಸಾತಿ ಞತ್ವಾ ಇತಿ ದಿಸ್ವಾ** ಏವಂ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತಮ್ಪಿ ಏತಂ ಪಾಪಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ। ತತ್ಥಾಯಂ ಯೋಜನಾ – ಏತೇ ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ ಯೋ ಗಹಟ್ಠೋ ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ, ತಸ್ಸ ತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಬ್ಬೇ "ನೇತಾದಿಸಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ವಿಹರತೋ ಇತಿ ದಿಸ್ವಾ ನ ಹಾಪೇತಿ ಸದ್ಧಾ, ಏವಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಂ ಪಾಪಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ನ ಹಾಪೇತಿ, ನ ಹಾಯತಿ, ನ ನಸ್ಸತಿ ಸದ್ಧಾತಿ।

ಏವಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ತೇಸಂ ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಇತಿ ದಿಸ್ವಾಪಿ "ಸಬ್ಬೇ ನೇತಾದಿಸಾ"ತಿ ಜಾನನ್ತಂ ಅರಿಯಸಾವಕಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಆಹ **"ಕಥಞ್ಹಿ ದುಟ್ಠೇನಾ"**ತಿ। ತಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಏತದೇವ ಚ ಯುತ್ತಂ ಸುತವತೋ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತಂ ಇತಿ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ "ನೇತಾದಿಸಾ"ತಿ ಜಾನನಂ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಕಥಞ್ಹಿ ದುಟ್ಠೇನ ಅಸಮ್ಪದುಟ್ಠಂ, ಸುದ್ಧಂ ಅಸುದ್ಧೇನ ಸಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ? ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಕಥಞ್ಹಿ ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ, ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ದುಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗದೂಸಿನಾ ಅದುಟ್ಠಂ ಇತರಂ ಸಮಣತ್ತಯಂ, ಸುದ್ಧಂ ಸಮಣತ್ತಯಮೇವಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರತಾದೀಹಿ ಅಸುದ್ಧೇನ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ವೋಹಾರಮತ್ತಕಸಮಣೇನ ಸಮಂ ಕರೇಯ್ಯ ಸದಿಸನ್ತಿ ಜಾನೇಯ್ಯಾತಿ। ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗೋ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ನ ಕಥಿತಂ। ಕಙ್ಖಾಮತ್ತಮೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪಹೀನನ್ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚುನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪರಾಭವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಪರಾಭವಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತಂ ಕಿರ ಸುತ್ವಾ ದೇವಾನಂ ಏತದಹೋಸಿ - "ಭಗವತಾ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತೇ ಸತ್ತಾನಂ ವುಡ್ಢಿಞ್ಚ ಸೋತ್ಥಿಞ್ಚ ಕಥಯಮಾನೇನ ಏಕಂಸೇನ ಭವೋ ಏವ ಕಥಿತೋ, ನೋ ಪರಾಭವೋ। ಹನ್ದ ದಾನಿ ಯೇನ ಸತ್ತಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ನೇಸಂ ಪರಾಭವಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ। ಅಥ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತಂ ಕಥಿತದಿವಸತೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ದೇವತಾಯೋ ಪರಾಭವಸುತ್ತಂ ಸೋತುಕಾಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಏಕವಾಲಗ್ಗಕೋಟಿಓಕಾಸಮತ್ತೇ ದಸಪಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಸಟ್ಠಿಪಿ ಸತ್ತತಿಪಿ ಅಸೀತಿಪಿ ಸುಖುಮತ್ತಭಾವೇ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬದೇವಮಾರಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸಿರಿಯಾ ಚ ತೇಜೇನ ಚ ಅಧಿಗಯ್ಹ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ತತೋ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಆಣತ್ತೋ ಅಞ್ಞತರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಾಭವಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿಆದಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ವುತ್ತಂ। "ಪರಾಭವನ್ತಂ ಪುರಿಸ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಏಕನ್ತರಿಕಾ ಗಾಥಾ ದೇವಪುತ್ತೇನ ವುತ್ತಾ, "ಸುವಿಜಾನೋ ಭವಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಏಕನ್ತರಿಕಾ ಏವ ಅವಸಾನಗಾಥಾ ಚ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ, ತದೇತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ "ಪರಾಭವಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವಕ್ಖಾಮ।

೯೧. **ಪರಾಭವನ್ತಂ ಪುರಿಸ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಪರಾಭವನ್ತ**ನ್ತಿ ಪರಿಹಾಯನ್ತಂ ವಿನಸ್ಸನ್ತಂ। **ಪುರಿಸ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ ಜನ್ತುಂ। **ಮಯಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ಗೋತಮಾ**ತಿ ಸೇಸದೇವೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇನ್ತೋ ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಗೋತ್ತೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪತಿ। **ಭವನ್ತಂ ಪುಟ್ಠುಮಾಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಮಯಞ್ಹಿ ಭವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ತತೋ ತತೋ ಚಕ್ಕವಾಳಾ ಆಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಆದರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಿಂ ಪರಾಭವತೋ ಮುಖ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಆಗತಾನಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬ್ರೂಹಿ ಪರಾಭವತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಿಂ ಮುಖಂ, ಕಿಂ ದ್ವಾರಂ, ಕಾ ಯೋನಿ, ಕಿಂ ಕಾರಣಂ, ಯೇನ ಮಯಂ ಪರಾಭವನ್ತಂ ಪುರಿಸಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ "ಪರಾಭವನ್ತಂ ಪುರಿಸ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪರಾಭವತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪರಾಭವಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಪರಾಭವಕಾರಣೇ ಹಿ ಞಾತೇ ತೇನ ಕಾರಣಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಕ್ಕಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಪರಾಭವಪುರಿಸೋ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ।

೯೨. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಸುಟ್ಠು ಪಾಕಟೀಕರಣತ್ಥಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪರಾಭವಮುಖಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸುವಿಜಾನೋ ಭವ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ **ಭವಂ** ವಡ್ಢನ್ತೋ ಅಪರಿಹಾಯನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ, ಸೋ

ಸುವಿಜಾನೋ ಹೋತಿ, ಸುಖೇನ ಅಕಸಿರೇನ ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಜಾನಿತುಂ। ಯೋಪಾಯಂ ಪರಾಭವತೀತಿ **ಪರಾಭವೋ,** ಪರಿಹಾಯತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ, ಯಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಪರಾಭವತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮುಖಂ ಮಂ ಪುಚ್ಛಥ, ಸೋಪಿ **ಸುವಿಜಾನೋ।** ಕಥಂ? ಅಯಞ್ಹಿ **ಧಮ್ಮಕಾಮೋ ಭವಂ ಹೋತಿ** ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಂ ಕಾಮೇತಿ, ಪಿಹೇತಿ, ಪತ್ಥೇತಿ, ಸುಣಾತಿ, ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುತ್ವಾ ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ ಸುವಿಜಾನೋ ಹೋತಿ। ಇತರೋಪಿ **ಧಮ್ಮದೇಸ್ಸೀ ಪರಾಭವೋ,** ತಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸ್ಸತಿ, ನ ಕಾಮೇತಿ, ನ ಪಿಹೇತಿ, ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ನ ಸುಣಾತಿ, ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ತಂ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುತ್ವಾ ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ ಸುವಿಜಾನೋ ಹೋತೀತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ಧಮ್ಮಕಾಮತಂ ಭವತೋ ಮುಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸ್ಸಿತಂ ಪರಾಭವತೋ ಮುಖಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೯೩. ಅಥ ಸಾ ದೇವತಾ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಮಾನಾ ಆಹ **"ಇತಿ ಹೇತ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಇತಿ ಹಿ ಯಥಾ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ, ತಥೇವ ಏತಂ ವಿಜಾನಾಮ, ಗಣ್ಹಾಮ, ಧಾರೇಮ, **ಪಠಮೋ ಸೋ ಪರಾಭವೋ** ಸೋ ಧಮ್ಮದೇಸ್ಸಿತಾಲಕ್ಖಣೋ ಪಠಮೋ ಪರಾಭವೋ। ಯಾನಿ ಮಯಂ ಪರಾಭವಮುಖಾನಿ ವಿಜಾನಿತುಂ ಆಗತಮ್ಹಾ, ತೇಸು ಇದಂ ತಾವ ಏಕಂ ಪರಾಭವಮುಖನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ವಿಗ್ಗಹೋ, ಪರಾಭವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪರಾಭವೋ। ಕೇನ ಚ ಪರಾಭವನ್ತಿ? ಯಂ ಪರಾಭವತೋ ಮುಖಂ, ಕಾರಣಂ, ತೇನ। ಬ್ಯಞ್ಜನಮತ್ತೇನ ಏವ ಹಿ ಏತ್ಥ ನಾನಾಕರಣಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪರಾಭವೋತಿ ವಾ ಪರಾಭವತೋ ಮುಖನ್ತಿ ವಾ ನಾನಾಕರಣಂ ನತ್ಥಿ। ಏವಮೇಕಂ ಪರಾಭವತೋ ಮುಖಂ ವಿಜಾನಾಮಾತಿ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಞಾತುಕಾಮತಾಯಾಹ **"ದುತಿಯಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ, ಕಿಂ ಪರಾಭವತೋ ಮುಖ"**ನ್ತಿ। ಇತೋ ಪರಞ್ಚ **ತತಿಯಂ ಚತುತ್ಥ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೯೪. ಬ್ಯಾಕರಣಪಕ್ಖೇಪಿ ಚ ಯಸ್ಮಾ ತೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಪರಾಭವಮುಖೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ನ ಏಕೋಯೇವ ಸಬ್ಬೇಹಿ, ನ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಏಕೇನೇವ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ತಾನಿ ತಾನಿ ಪರಾಭವಮುಖಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಸನ್ತಸ್ಸ ಪಿಯಾ ಹೋನ್ತೀ"**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಏವ ದೇಸನಾಯ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ಪರಾಭವಮುಖಾನಿ ಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - **ಅಸನ್ತೋ** ನಾಮ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ, ಯೇ ವಾ ಪನಞ್ಞೇಪಿ ಅವೂಪಸನ್ತೇನ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ತೇ ಅಸನ್ತೋ ಅಸ್ಸಪಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತಾದೀನಂ ಅಚೇಲಕಕೋರಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ವಿಯ। **ಸನ್ತೋ** ನಾಮ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾ। ಯೇ ವಾ ಪನಞ್ಞೇಪಿ ವೂಪಸನ್ತೇನ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ತೇ **ಸನ್ತೇ ನ ಕುರುತೇ ಪಿಯಂ,** ಅತ್ತನೋ ಪಿಯೇ ಇಟ್ಠೇ ಕನ್ತೇ ಮನಾಪೇ ನ ಕುರುತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ಹೇತ್ಥ ವಚನಭೇದೋ ಕತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ **ಸನ್ತೇ ನ ಕುರುತೇ**ತಿ ಸನ್ತೇ ನ ಸೇವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಯಥಾ "ರಾಜಾನಂ ಸೇವತೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅತ್ಥೇ ರಾಜಾನಂ ಪಿಯಂ ಕುರುತೇತಿ ಸದ್ದವಿದೂ ಮನ್ತೇನ್ತಿ। **ಪಿಯ**ನ್ತಿ ಪಿಯಮಾನೋ, ತುಸ್ಸಮಾನೋ, ಮೋದಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸತಂ ಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ, ದಸಾಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ವಾ। ತಂ ಅಸತಂ ಧಮ್ಮಂ **ರೋಚೇತಿ,** ಪಿಹೇತಿ, ಪತ್ಥೇತಿ, ಸೇವತಿ। ಏವಮೇತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಅಸನ್ತಪಿಯತಾ, ಸನ್ತಅಪ್ಪಿಯತಾ, ಅಸದ್ಧಮ್ಮರೋಚನಞ್ಚಾತಿ ತಿವಿಧಂ ಪರಾಭವತೋ ಮುಖಂ ವುತ್ತಂ। ಏತೇನ ಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುರಿಸೋ ಪರಾಭವತಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ನೇವ ಇಧ ನ ಹುರಂ ವುಡ್ಢಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪರಾಭವತೋ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿತ್ಥಾರಂ ಪನೇತ್ಥ "ಅಸೇವನಾ ಚ ಬಾಲಾನಂ, ಪಣ್ಡಿತಾನಞ್ಚ ಸೇವನಾ"ತಿ ಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ ವಕ್ಖಾಮ।

೯೬. **ನಿದ್ದಾಸೀಲೀ** ನಾಮ ಯೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ, ನಿಸೀದನ್ತೋಪಿ, ತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ, ಸಯಾನೋಪಿ ನಿದ್ದಾಯತಿಯೇವ। **ಸಭಾಸೀಲೀ** ನಾಮ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮತಂ, ಭಸ್ಸಾರಾಮತಮನುಯುತ್ತೋ। **ಅನುಟ್ಠಾತಾತಿ** ವೀರಿಯತೇಜವಿರಹಿತೋ ಉಟ್ಠಾನಸೀಲೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಸಮಾನೋ ಗಹಟ್ಠಕಮ್ಮಂ , ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಕಮ್ಮಂ ಆರಭತಿ। **ಅಲಸೋತಿ**

ಜಾತಿಅಲಸೋ, ಅಚ್ಚನ್ತಾಭಿಭೂತೋ ಥಿನೇನ ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋ ಏವ ಹೋತಿ, ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏವ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಅಞ್ಞಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ನ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಅತೀತೇ ಅರಞ್ಞೇ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಉಟ್ಠಿತೇ ಅಪಲಾಯನಅಲಸಾ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ತತೋ ಲಾಮಕಪರಿಚ್ಛೇದೇನಾಪಿ ಪನ ಅಲಸೋ ಅಲಸೋತ್ವೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಧಜೋವ ರಥಸ್ಸ, ಧೂಮೋವ ಅಗ್ಗಿನೋ, ಕೋಧೋ ಪಞ್ಞಾಣಮಸ್ಸಾತಿ **ಕೋಧಪಞ್ಞಾಣೋ**। ದೋಸಚರಿತೋ ಖಿಪ್ಪಕೋಪೀ ಅರುಕೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏವರೂಪೋ ಹೋತಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ನಿದ್ದಾಸೀಲತಾ, ಸಭಾಸೀಲತಾ, ಅನುಟ್ಠಾನತಾ, ಅಲಸತಾ, ಕೋಧಪಞ್ಞಾಣತಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ। ಏತೇನ ಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನೇವ ಗಹಟ್ಠೋ ಗಹಟ್ಠವುಡ್ಢಿಂ, ನ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪಬ್ಬಜಿತವುಡ್ಢಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪರಿಹಾಯತಿಯೇವ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ "ಪರಾಭವತೋ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೯೮. **ಮಾತಾ**ತಿ ಜನಿಕಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪಿತಾ**ತಿ ಜನಕೋಯೇವ। **ಜಿಣ್ಣಕಂ** ಸರೀರಸಿಥಿಲತಾಯ। **ಗತಯೋಬ್ಬನಂ** ಯೋಬ್ಬನಾತಿಕ್ಕಮೇನ ಆಸೀತಿಕಂ ವಾ ನಾವುತಿಕಂ ವಾ ಸಯಂ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕಾತುಮಸಮತ್ಥಂ। **ಪಹು ಸನ್ತೋ**ತಿ ಸಮತ್ಥೋ ಸಮಾನೋ ಸುಖಂ ಜೀವಮಾನೋ। **ನ ಭರತೀ**ತಿ ನ ಪೋಸೇತಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅಭರಣಂ, ಅಪೋಸನಂ, ಅನುಪಟ್ಠಾನಂ ಏಕಂಯೇವ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ। ಏತೇನ ಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಂ ತಂ -

> "ತಾಯ ನಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾಯ, ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಪಣ್ಡಿತಾ।
> ಇಧೇವ ನಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ, ಪೇಚ್ಚ ಸಗ್ಗೇ ಪಮೋದತೀ"ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೧೦೬; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೬೩) -

ಮಾತಾಪಿತುಭರಣೇ ಆನಿಸಂಸಂ ವುತ್ತಂ। ತಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು "ಮಾತಾಪಿತರೋಪಿ ನ ಭರತಿ, ಕಂ ಅಞ್ಞಂ ಭರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಿನ್ದಞ್ಚ ವಜ್ಜನೀಯತಞ್ಚ ದುಗ್ಗತಿಞ್ಚ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ "ಪರಾಭವತೋ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೧೦೦. ಪಾಪಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ,** ಸಮಿತತ್ತಾ **ಸಮಣಂ**। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಪ್ಪಭವಮ್ಪಿ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ, ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗತಂ ಸಮಣಂ, ತತೋ **ಅಞ್ಞಂ ವಾಪಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಯಾಚನಕಂ। **ಮುಸಾವಾದೇನ ವಞ್ಚೇತೀ**ತಿ "ವದ, ಭನ್ತೇ, ಪಚ್ಚಯೇನಾ"ತಿ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಯಾಚಿತೋ ವಾ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಪ್ಪದಾನೇನ ತಸ್ಸ ತಂ ಆಸಂ ವಿಸಂವಾದೇತಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಂ ಮುಸಾವಾದೇನ ವಞ್ಚನಂ ಏಕಂಯೇವ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ। ಏತೇನ ಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇಧ ನಿನ್ದಂ, ಸಮ್ಪರಾಯೇ ದುಗ್ಗತಿಂ ಸುಗತಿಯಮ್ಪಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಿಪತ್ತಿಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೧೩; ಮಹಾವ॰ ೨೮೫)।

ತಥಾ -

> "ಚತೂಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ। ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ? ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೮೨)।

ತಥಾ -

> "ಇಧ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪವಾರೇತಿ, 'ವದ, ಭನ್ತೇ, ಪಚ್ಚಯೇನಾ'ತಿ, ಸೋ ಯೇನ ಪವಾರೇತಿ, ತಂ ನ ದೇತಿ। ಸೋ ಚೇ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಯಂ ಯದೇವ ವಣಿಜ್ಜಂ ಪಯೋಜೇತಿ, ಸಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಛೇದಗಾಮಿನೀ। ಇಧ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತ…ಪೇ॰… ಸೋ ಯೇನ ಪವಾರೇತಿ,

ನ ತಂ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ದೇತಿ। ಸೋ ಚೇ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಯಂ ಯದೇವ ವಣಿಜ್ಜಂ ಪಯೋಜೇತಿ, ಸಾಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೪.೭೯)।

ಏವಮಿಮಾನಿ ನಿನ್ದಾದೀನಿ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ "ಪರಾಭವತೋ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೦೨. **ಪಹೂತವಿತ್ತೋ**ತಿ ಪಹೂತಜಾತರೂಪರಜತಮಣಿರತನೋ। **ಸಹಿರಞ್ಞೋ**ತಿ ಸಕಹಾಪಣೋ। **ಸಭೋಜನೋ**ತಿ ಅನೇಕಸೂಪಬ್ಯಞ್ಜನಭೋಜನಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಏಕೋ ಭುಞ್ಜತಿ ಸಾದೂನೀ**ತಿ ಸಾದೂನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅದತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋಕಾಸೇ ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಏಕೋ ಭುಞ್ಜತಿ ಸಾದೂನಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಭೋಜನಗಿದ್ಧತಾಯ ಭೋಜನಮಚ್ಛರಿಯಂ ಏಕಂಯೇವ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ। ಏತೇನ ಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಿನ್ದಂ ವಜ್ಜನೀಯಂ ದುಗ್ಗತಿನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ "ಪರಾಭವತೋ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬಂ ಸುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ಅತಿವಿತ್ಥಾರಭಯೇನ ಪನ ಇದಾನಿ ಯೋಜನಾನಯಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ಭಣಾಮ।

೧೦೪. **ಜಾತಿತ್ಥದ್ಧೋ** ನಾಮ ಯೋ "ಅಹಂ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಮಾನಂ ಜನೇತ್ವಾ ತೇನ ಥದ್ಧೋ ವಾತಪೂರಿತಭಸ್ತಾ ವಿಯ ಉದ್ಧುಮಾತೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಓನಮತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಧನಗೋತ್ತತ್ಥದ್ಧೇಸು। **ಸಞ್ಞಾತಿಂ ಅತಿಮಞ್ಞೇತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಞಾತಿಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯಾ ಅತಿಮಞ್ಞತಿ ಸಕ್ಯಾ ವಿಯ ವಿಟಟೂಭಂ। ಧನೇನಾಪಿ ಚ "ಕಪಣೋ ಅಯಂ ದಲಿದ್ದೋ"ತಿ ಅತಿಮಞ್ಞತಿ, ಸಾಮೀಚಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ತೇ ಞಾತಯೋ ಪರಾಭವಮೇವ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ವತ್ಥುತೋ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ, ಲಕ್ಖಣತೋ ಏಕಂಯೇವ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ।

೧೦೬. **ಇತ್ಥಿಧುತ್ತೋ**ತಿ ಇತ್ಥೀಸು ಸಾರತ್ತೋ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದತ್ವಾ ಅಪರಾಪರಂ ಇತ್ಥಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಥಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸುರಾಪಾನಪಯುತ್ತೋ **ಸುರಾಧುತ್ತೋ**। ನಿವತ್ಥಸಾಟಕಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಜೂತಕೀಳನಮನುಯುತ್ತೋ **ಅಕ್ಖಧುತ್ತೋ**। ಏತೇಹಿ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಲದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ವಿನಾಸನತೋ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂವಿಧೋ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತೇನಸ್ಸೇತಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ತಿವಿಧಂ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ।

೧೦೮. **ಸೇಹಿ ದಾರೇಹೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ದಾರೇಹಿ। ಯೋ ಅತ್ತನೋ ದಾರೇಹಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ **ವೇಸಿಯಾಸು ಪದುಸ್ಸತಿ,** ತಥಾ **ಪರದಾರೇಸು,** ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ವೇಸೀನಂ ಧನಪ್ಪದಾನೇನ ಪರದಾರಸೇವನೇನ ಚ ರಾಜದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತೇನಸ್ಸೇತಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ದುವಿಧಂ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ।

೧೧೦. **ಅತೀತಯೋಬ್ಬನೋ**ತಿ ಯೋಬ್ಬನಮತಿಚ್ಚ ಆಸೀತಿಕೋ ವಾ ನಾವುತಿಕೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ **ಆನೇತಿ** ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತಿಮ್ಬರುತ್ಥನಿ**ನ್ತಿ ತಿಮ್ಬರುಫಲಸದಿಸತ್ಥನಿಂ ತರುಣದಾರಿಕಂ। **ತಸ್ಸಾ ಇಸ್ಸಾ ನ ಸುಪತೀ**ತಿ "ದಹರಾಯ ಮಹಲ್ಲಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ರತಿ ಚ ಸಂವಾಸೋ ಚ ಅಮನಾಪೋ, ಮಾ ಹೇವ ಖೋ ತರುಣಂ ಪತ್ಥೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಸ್ಸಾಯ ತಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ನ ಸುಪತಿ। ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ಕಾಮರಾಗೇನ ಚ ಇಸ್ಸಾಯ ಚ ಡಯ್ಹನ್ತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಚ ಅಪ್ಪಯೋಜೇನ್ತೋ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತೇನಸ್ಸೇತಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಇಮಂ ಇಸ್ಸಾಯ ಅಸುಪನಂ ಏಕಂಯೇವ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ।

೧೧೨. **ಸೋಣ್ಡಿ**ನ್ತಿ ಮಚ್ಛಮಂಸಾದೀಸು ಲೋಲಂ ಗೇಧಜಾತಿಕಂ। **ವಿಕಿರಣಿ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಧನಂ ಪಂಸುಕಂ ವಿಯ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ನಾಸನಸೀಲಂ। **ಪುರಿಸಂ ವಾಪಿ ತಾದಿಸ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸೋ ವಾಪಿ ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಯೋ ಇಸ್ಸರಿಯಸ್ಮಿಂ **ಠಪೇತಿ,** ಲಞ್ಛನಮುದ್ದಿಕಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಘರಾವಾಸೇ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ವಾ ವಣಿಜ್ಜಾದಿವೋಹಾರೇಸು ವಾ ತದೇವ ವಾವಟಂ ಕಾರೇತಿ। ಸೋ

ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ದೋಸೇನ ಧನಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತೇನಸ್ಸೇತಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ತಥಾವಿಧಸ್ಸ ಇಸ್ಸರಿಯಸ್ಮಿಂ ಠಪನಂ ಏಕಂಯೇವ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ।

೧೧೪. **ಅಪ್ಪಭೋಗೋ** ನಾಮ ಸನ್ನಿಚಿತಾನಞ್ಚ ಭೋಗಾನಂ ಆಯಮುಖಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವತೋ। **ಮಹಾತಣ್ಹೋತಿ** ಮಹತಿಯಾ ಭೋಗತಣ್ಹಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಯಂ ಲದ್ಧಂ, ತೇನ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ। **ಖತ್ತಿಯೇ ಜಾಯತೇ ಕುಲೇತಿ** ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಕುಲೇ ಜಾಯತಿ। **ಸೋ ಚ ರಜ್ಜಂ ಪತ್ಥಯತೀತಿ** ಸೋ ಏತಾಯ ಮಹಾತಣ್ಹತಾಯ ಅನುಪಾಯೇನ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ದಾಯಜ್ಜಭೂತಂ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಂ ವಾ ಪರಸನ್ತಕಂ ರಜ್ಜಂ ಪತ್ಥೇತಿ, ಸೋ ಏವಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಯಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಕಂ ಭೋಗಂ ಯೋಧಾಜೀವಾದೀನಂ ದತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಅಪಾಪುಣನ್ತೋ ಪರಾಭವತಿಯೇವ, ತೇನಸ್ಸೇತಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ರಜ್ಜಪತ್ಥನಂ ಏಕಂಯೇವ ಪರಾಭವಮುಖಂ ವುತ್ತಂ।

೧೧೫. ಇತೋ ಪರಂ ಯದಿ ಸಾ ದೇವತಾ "ತೇರಸಮಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ…ಪೇ॰… ಸತಸಹಸ್ಸಿಮಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ತಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಕಥೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾ ದೇವತಾ "ಕಿಂ ಇಮೇಹಿ ಪುಚ್ಛಿತೇಹಿ, ಏಕಮೇತ್ಥ ವುಡ್ಢಿಕರಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ತಾನಿ ಪರಾಭವಮುಖಾನಿ ಅಸುಯ್ಯಮಾನಾ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹುತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಸ್ಸಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ **"ಏತೇ ಪರಾಭವೇ ಲೋಕೇ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಪಣ್ಡಿತೋತಿ** ಪರಿವೀಮಂಸಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಮವೇಕ್ಖಿಯಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ। **ಅರಿಯೋತಿ** ನ ಮಗ್ಗೇನ, ನ ಫಲೇನ, ಅಪಿಚ ಖೋ, ಪನ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪರಾಭವಸಙ್ಖಾತೇ ಅನಯೇ ನ ಇರಿಯತೀತಿ ಅರಿಯೋ। ಯೇನ ದಸ್ಸನೇನ ಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಾಭವೇ ದಿಸ್ವಾ ವಿವಜ್ಜೇತಿ, ತೇನ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಸ ಲೋಕಂ ಭಜತೇ ಸಿವನ್ತಿ** ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಸಿವಂ ಖೇಮಮುತ್ತಮಮನುಪದ್ದವಂ ದೇವಲೋಕಂ ಭಜತಿ, ಅಲ್ಲೀಯತಿ, ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪರಾಭವಮುಖಾನಿ ಸುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗಾನುರೂಪಂ ಯೋನಿಸೋ ಪದಹಿತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಫಲಾನಿ ಪತ್ತಾ ದೇವತಾ ಗಣನಂ ವೀತಿವತ್ತಾ। ಯಥಾಹ -

"ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತೇ ಚ, ಅಥೋ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತಕೇ।
ಸಮಚಿತ್ತೇ ರಾಹುಲೋವಾದೇ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಪರಾಭವೇ॥

"ದೇವತಾಸಮಿತೀ ತತ್ಥ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ ಅಸಙ್ಖಿಯಾ।
ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಚೇತ್ಥ, ಗಣನಾತೋ ಅಸಙ್ಖಿಯೋ"ತಿ॥

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪರಾಭವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತಂ, "ವಸಲಸುತ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸರಣಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ "ತತ್ಥ ಮಯಿ ಗತೇ ಕಥಾ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಕಥಾವಸಾನೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸರಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ, ಪವತ್ತಾಯ ಕಥಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಯಾಚಿತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ "ಏವಂ ಮೇ

ಸುತ”ನ್ತಿಆದಿಂ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ, “ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯ”ನ್ತಿಆದಿ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸಾತಿ ಯಂ ಯಂ ಅವುತ್ತಪುಬ್ಬಂ, ತಂ ತದೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸೋ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಗ್ಗಿಂ ಜುಹತಿ ಪರಿಚರತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಕೋತಿ ನಾಮೇನ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ, ಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ ಗೋತ್ತೇನ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸಾ”ತಿ। **ನಿವೇಸನೇ**ತಿ ಘರೇ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಿವೇಸನದ್ವಾರೇ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಅಗ್ಗಿಹುತಸಾಲಾ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ “ನಿವೇಸನದ್ವಾರೇ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ತಸ್ಸಪಿ ಪದೇಸಸ್ಸ ನಿವೇಸನೇಯೇವ ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ “ನಿವೇಸನೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮೀಪತ್ಥೇ ವಾ ಭುಮ್ಮವಚನಂ, ನಿವೇಸನಸಮೀಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಗ್ಗಿ ಪಜ್ಜಲಿತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಯಾಧಾನೇ ಠಿತೋ ಅಗ್ಗಿ ಕತಬ್ಭುದ್ಧರಣೋ ಸಮಿಧಾಪಕ್ಖೇಪಂ ಬೀಜನವಾತಞ್ಚ ಲಭಿತ್ವಾ ಜಲಿತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಮುಗ್ಗತಚ್ಚಿಸಮಾಕುಲೋ ಹೋತಿ। **ಆಹುತಿ ಪಗ್ಗಹಿತಾ**ತಿ ಸಸೀಸಂ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಮಹತಾ ಸಕ್ಕಾರೇನ ಪಾಯಾಸಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಞ್ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಜುಹಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ “ಆಹುತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಪದಾನ**ನ್ತಿ ಅನುಘರಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಸಬ್ಬಜನಾನುಗ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಆಹಾರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಉಚ್ಚನೀಚಕುಲಂ ಅವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಸಪದಾನಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ”ತಿ।

ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನಪ್ಪಸೀದತಿ? ಕಸ್ಮಾ ಚ ಏವಂ ಫರುಸೇನ ವಚನೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಸಮುದಾಚರತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅಯಂ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ “ಮಙ್ಗಲಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಮಣದಸ್ಸನಂ ಅವಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕೋ, ತತೋ “ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಭುಞ್ಜನವೇಲಾಯ ಕಾಳಕಣ್ಣೀ ಮುಣ್ಡಕಸಮಣಕೋ ಮಮ ನಿವೇಸನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮತೀ”ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ನಪ್ಪಸಾದೇಸಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ದೋಸವಸಂಯೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥ ಕುದ್ಧೋ ಅನತ್ತಮನೋ ಅನತ್ತಮನವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ **“ತತ್ರೇವ ಮುಣ್ಡಕಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಯಸ್ಮಾ “ಮುಣ್ಡೋ ಅಸುದ್ಧೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ದಿಟ್ಠಿ, ತಸ್ಮಾ “ಅಯಂ ಅಸುದ್ಧೋ, ತೇನ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜಕೋ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ “ಮುಣ್ಡಕಾ”ತಿ ಆಹ। ಮುಣ್ಡಕತ್ತಾ ವಾ ಉಚ್ಛಿಟ್ಠೋ ಏಸ, ನ ಇಮಂ ಪದೇಸಂ ಅರಹತಿ ಆಗಚ್ಛಿತುನ್ತಿ ಸಮಣೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ಈದಿಸಂ ಕಾಯಕಿಲೇಸಂ ನ ವಣ್ಣೇತೀತಿ ಚ ಸಮಣಭಾವಂ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ **“ಸಮಣಕಾ”**ತಿ ಆಹ। ನ ಕೇವಲಂ ದೋಸವಸೇನೇವ, ವಸಲೇ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಸಮ್ಭೋಗಪರಿಭೋಗಕರಣೇನ ಪತಿತೋ ಅಯಂ ವಸಲತೋಪಿ ಪಾಪತರೋತಿ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ **“ವಸಲಕಾ”**ತಿ ಆಹ - “ವಸಲಜಾತಿಕಾನಂ ವಾ ಆಹುತಿದಸ್ಸನಮತ್ತಸವನೇನ ಪಾಪಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋಪಿ ಏವಮಾಹ।

ಭಗವಾ ತಥಾ ವುತ್ತೋಪಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನೇವ ಮುಖವಣ್ಣೇನ ಮಧುರೇನ ಸರೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅನುಕಮ್ಪಾಸೀತಲೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣತಾದಿಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ಜಾನಾಸಿ ಪನ, ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ”**ತಿ। ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಮುಖಪ್ಪಸಾದಸೂಚಿತಂ ತಾದಿಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅನುಕಮ್ಪಾಸೀತಲೇನ ಚಿತ್ತೇನ ನಿಚ್ಛಾರಿತಂ ಮಧುರಸ್ಸರಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮತೇನೇವ ಅಭಿಸಿತ್ತಹದಯೋ ಅತ್ತಮನೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಿನ್ದ್ರಿಯೋ ನಿಹತಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಜಾತಿಸಭಾವಂ ವಿಸಉಗ್ಗಿರಸದಿಸಂ ಸಮುದಾಚಾರವಚನಂ ಪಹಾಯ “ನೂನ ಯಮಹಂ ಹೀನಜಚ್ಚಂ ವಸಲನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಮಿ, ನ ಸೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಸಲೋ, ನ ಚ ಹೀನಜಚ್ಚತಾ ಏವ ವಸಲಕರಣೋ ಧಮ್ಮೋ”ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ **“ನ ಖ್ವಾಹಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ”**ತಿ ಆಹ। ಧಮ್ಮತಾ ಹೇಸಾ, ಯಂ ಹೇತುಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಚ್ಚಯಾಲಾಭೇನ ಫರುಸೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಲದ್ಧಮತ್ತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಮುದುಕೋ ಹೋತೀತಿ।

ತತ್ಥ **ಸಾಧೂ**ತಿ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ಆಯಾಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸಮ್ಪಹಂಸನಸುನ್ದರದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। “ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ”ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೯೫; ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೮೩) ಹಿ ಆಯಾಚನೇ। “ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬) ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ। “ಸಾಧು, ಸಾಧು, ಸಾರಿಪುತ್ತಾ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೯) ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ।

“ಸಾಧು ಧಮ್ಮರುಚೀ ರಾಜಾ, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾಣವಾ ನರೋ।
ಸಾಧು ಮಿತ್ತಾನಮದ್ದುಬ್ಭೋ, ಪಾಪಸ್ಸಾಕರಣಂ ಸುಖ”ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೮.೧೦೧) -

ಆದೀಸು ಸುನ್ದರೇ। “ತಂ ಸುಣಾಥ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧) ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮೇ। ಇಧ ಪನ ಆಯಾಚನೇ।

ತೇನ ಹೀತಿ ತಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಸ್ಸನಂ, ಸಚೇ ಞಾತುಕಾಮೋಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಾರಣವಚನಂ ವಾ, ತಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಞಾತುಕಾಮೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸುಣಾಹಿ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಹಿ, ತಥಾ ತೇ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಥಾ ತ್ವಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸೀತಿ ಏವಂ ಪರಪದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ರ ಚ **ಸುಣಾಹೀ**ತಿ ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪವಾರಣಂ, **ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಹೀ**ತಿ ಮನಸಿಕಾರೇ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮನಿಯೋಜನೇನ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪವಾರಣಂ। ಪುರಿಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹವಾರಣಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಅತ್ಥವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹವಾರಣಂ । ಪುರಿಮೇನ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಸುತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಧಾರಣತ್ಥೂಪಪರಿಕ್ಖಾದೀಸು। ಪುರಿಮೇನ ಚ “ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಸವನೀಯೋ”ತಿ ದೀಪೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ “ಸಾತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬೋ”ತಿ। ಸಾಧುಕಪದಂ ವಾ ಉಭಯಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ “ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರೋ ಚ ದೇಸನಾಗಮ್ಭೀರೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸುಣಾಹಿ ಸಾಧುಕಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರೋ ಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಹೀ”ತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ - “ಸುಣಾಹಿ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಹೀ”ತಿ।

ತತೋ “ಏವಂ ಗಮ್ಭೀರೇ ಕಥಮಹಂ ಪತಿಟ್ಠಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಿಸೀದನ್ತಮಿವ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸಮುಸ್ಸಾಹೇನ್ತೋ ಆಹ - “ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ತತ್ಥ “ಯಥಾ ತ್ವಂ ಇಸ್ಸಸಿ, ತಥಾ ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಉತ್ತಾನೇನ ನಯೇನ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏವಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತೋ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ **“ಏವಂ ಭೋ”ತಿ ಖೋ ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ,** ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ಅಭಿಮುಖೋ ಅಸ್ಸೋಸೀತಿ। ಅಥಸ್ಸ **“ಭಗವಾ ಏತದವೋಚಾ”**ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಕೋಧನೋ ಉಪನಾಹೀ”ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ।

೧೧೬. ತತ್ಥ **ಕೋಧನೋ**ತಿ ಕುಜ್ಝನಸೀಲೋ। **ಉಪನಾಹೀ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಕೋಧಸ್ಸ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮೇನ ಉಪನಾಹೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಪರೇಸಂ ಗುಣೇ ಮಕ್ಖೇತಿ ಪುಞ್ಛತೀತಿ ಮಕ್ಖೀ, ಪಾಪೋ ಚ ಸೋ ಮಕ್ಖೀ ಚಾತಿ **ಪಾಪಮಕ್ಖೀ**। **ವಿಪನ್ನದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ವಿನಟ್ಠಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ವಿಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿರೂಪಂ ಗತಾಯ ದಸವತ್ಥುಕಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮಾಯಾವೀ**ತಿ ಅತ್ತನಿ ವಿಜ್ಜಮಾನದೋಸಪಟಿಚ್ಛಾದನಲಕ್ಖಣಾಯ ಮಾಯಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ತಂ ಜಞ್ಞಾ ವಸಲೋ ಇತೀ**ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏತೇಸಂ ಹೀನಧಮ್ಮಾನಂ ವಸ್ಸನತೋ ಸಿಞ್ಚನತೋ ಅನ್ವಾಸ್ಸವನತೋ “ವಸಲೋ”ತಿ ಜಾನೇಯ್ಯಾತಿ, ಏತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮತ್ಥಕೇ ಜಾತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಸಲೋ ಏವ, ಅತ್ತನೋ ಹದಯತುಟ್ಠಿಮತ್ತಂ, ನ ಪರನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಆದಿಪದೇನೇವ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಕೋಧನಿಗ್ಗಹಂ ಕತ್ವಾ “ಕೋಧಾದಿಧಮ್ಮೋ ಹೀನಪುಗ್ಗಲೋ”ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಚ ದೇಸನಾಯ ಕೋಧಾದಿಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇನ್ತೋ ಏಕೇನ ತಾವ ಪರಿಯಾಯೇನ ವಸಲಞ್ಚ ವಸಲಕರಣೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇಸಿ। ಏವಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಚ “ತ್ವಂ ಅಹ”ನ್ತಿ ಪರವಮ್ಭನಂ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಞ್ಚ ಅಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನೇವ ಸಮೇನ ಞಾಯೇನ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಸಲಭಾವೇ, ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವೇ ಠಪೇಸಿ।

೧೧೭. ಇದಾನಿ ಯಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ದಿಟ್ಠಿ “ಕದಾಚಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಏವಾ”ತಿ। ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ, ಯೇ ಚ ಸತ್ತವಿಹಿಂಸಾದೀಸು ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಆದೀನವಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ “ಹೀನಾ ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ ವಸಲಕರಣಾ”ತಿ ತತ್ಥ ಆದೀನವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅಪರೇಹಿಪಿ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ವಸಲಞ್ಚ ವಸಲಕರಣೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇತುಂ “ಏಕಜಂ ವಾ ದ್ವಿಜಂ ವಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏಕಜೋತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ಅಣ್ಡಜಂ ಅವಸೇಸಯೋನಿಜೋ। ಸೋ ಹಿ ಏಕದಾ ಏವ ಜಾಯತಿ। **ದ್ವಿಜೋತಿ** ಅಣ್ಡಜೋ। ಸೋ ಹಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಅಣ್ಡಕೋಸತೋ ಚಾತಿ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಜಾಯತಿ। ತಂ ಏಕಜಂ ವಾ ದ್ವಿಜಂ ವಾಪಿ। **ಯೋಧ ಪಾಣ**ನ್ತಿ ಯೋ ಇಧ ಸತ್ತಂ। **ವಿಹಿಂಸತೀತಿ** ಕಾಯದ್ವಾರಿಕಚೇತನಾಸಮುಟ್ಠಿತೇನ ವಾ ವಚೀದ್ವಾರಿಕಚೇತನಾಸಮುಟ್ಠಿತೇನ ವಾ ಪಯೋಗೇನ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ। "ಪಾಣಾನಿ ಹಿಂಸತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ ಏಕಜಂ ವಾ ದ್ವಿಜಂ ವಾತಿ ಏವಂಪಭೇದಾನಿ ಯೋಧ ಪಾಣಾನಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯಸ್ಸ ಪಾಣೇ ದಯಾ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಏತೇನ ಮನಸಾ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಅಭಾವಂ ಆಹ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಇತೋ ಪರಾಸು ಚ ಗಾಥಾಸು, ಯತೋ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಅವತ್ವಾ ಇತೋ ಪರಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನಿ ಪದಾನಿ ಪರಿಹರನ್ತಾ ಅವಣ್ಣಿತಪದವಣ್ಣನಾಮತ್ತಮೇವ ಕರಿಸ್ಸಾಮ।

೧೧೮. **ಹನ್ತೀ**ತಿ ಹನತಿ ವಿನಾಸೇತಿ। **ಪರಿರುನ್ಧತೀ**ತಿ ಸೇನಾಯ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಗಾಮಾನಿ ನಿಗಮಾನಿ ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ ಚ-ಸದ್ದೇನ ನಗರಾನೀತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ನಿಗ್ಗಾಹಕೋ ಸಮಞ್ಞಾತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಹನನಪರಿರುನ್ಧನೇನ ಗಾಮನಿಗಮನಗರಘಾತಕೋತಿ ಲೋಕೇ ವಿದಿತೋ।

೧೧೯. **ಗಾಮೇ ವಾ ಯದಿ ವಾರಞ್ಞೇ**ತಿ ಗಾಮೋಪಿ ನಿಗಮೋಪಿ ನಗರಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೋವ ಇಧ ಗಾಮೋ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪಚಾರೇನ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ಯದಿ ವಾರಞ್ಞೇ **ಯಂ ಪರೇಸಂ ಮಮಾಯಿತಂ,** ಯಂ ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಮಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಸತ್ತೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರೋ ವಾ। **ಥೇಯ್ಯಾ ಅದಿನ್ನಮಾದೇತೀ**ತಿ ತೇಹಿ ಅದಿನ್ನಂ ಅನನುಞ್ಞಾತಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಆದಿಯತಿ, ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪಯೋಗೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅವಹಾರೇನ ಅತ್ತನೋ ಗಹಣಂ ಸಾಧೇತಿ।

೧೨೦. **ಇಣಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖೇಪಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ, ಕಿಞ್ಚಿ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಏತ್ತಕೇನ ಕಾಲೇನ ಏತ್ತಕಂ ವಡ್ಢಿಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಡ್ಢಿಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ, "ಯಂ ಇತೋ ಉದಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಮಯ್ಹಂ ಮೂಲಂ ತವೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಾ "ಉದಯಂ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣ"ನ್ತಿ ವಾ ಏವಂ ತಂತಂಆಯೋಗಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಇಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಚುಜ್ಜಮಾನೋ ಪಲಾಯತಿ ನ ಹಿ ತೇ ಇಣಮತ್ಥೀ**ತಿ ತೇನ ಇಣಾಯಿಕೇನ "ದೇಹಿ ಮೇ ಇಣ"ನ್ತಿ ಚೋದಿಯಮಾನೋ "ನ ಹಿ ತೇ ಇಣಮತ್ಥಿ, ಮಯಾ ಗಹಿತನ್ತಿ ಕೋ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ ಏವಂ ಭಣನೇನ ಘರೇ ವಸನ್ತೋಪಿ ಪಲಾಯತಿ।

೧೨೧. **ಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಕಮ್ಯತಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಪಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಇಚ್ಛಾಯ। **ಪನ್ಥಸ್ಮಿಂ ವಜನ್ತಂ ಜನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗೇ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಪುರಿಸಂ ವಾ। **ಹನ್ತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಮಾದೇತೀ**ತಿ ಮಾರೇತ್ವಾ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ತಂ ಭಣ್ಡಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ।

೧೨೨. **ಅತ್ತಹೇತೂ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಕಾರಣಾ, ತಥಾ **ಪರಹೇತು। ಧನಹೇತೂ**ತಿ ಸಕಧನಸ್ಸ ವಾ ಪರಧನಸ್ಸ ವಾ ಕಾರಣಾ। ಚ-ಕಾರೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಕಪ್ಪನತ್ಥೋ। **ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋ**ತಿ ಯಂ ಜಾನಾಸಿ, ತಂ ವದೇಹೀತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಮುಸಾ ಬ್ರೂತೀ**ತಿ ಜಾನನ್ತೋ ವಾ "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಾ "ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಭಣತಿ, ಸಾಮಿಕೇ ಅಸಾಮಿಕೇ, ಅಸಾಮಿಕೇ ಚ ಸಾಮಿಕೇ ಕರೋತಿ।

೧೨೩. **ಞಾತೀನ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೀನಂ। **ಸಖೀನ**ನ್ತಿ ವಯಸ್ಸಾನಂ **ದಾರೇಸೂ**ತಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತೇಸು। **ಪಟಿದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಟಿಕೂಲೇನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಅತಿಚರನ್ತೋ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಹಸಾ**ತಿ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಅನಿಚ್ಛಂ। **ಸಮ್ಪಿಯೇನಾ**ತಿ ತೇಹಿ ತೇಸಂ ದಾರೇಹಿ ಪತ್ಥಿಯಮಾನೋ ಸಯಞ್ಚ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ, ಉಭಯಸಿನೇಹವಸೇನಾಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೨೪. **ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ವಾ**ತಿ ಏವಂ ಮೇತ್ತಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತಮ್ಪಿ, **ಜಿಣ್ಣಕಂ ಗತಯೋಬ್ಬನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಕರುಣಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತಮ್ಪಿ । **ಪಹು ಸನ್ತೋ ನ ಭರತೀ**ತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಪನ್ನೋ ಉಪಕರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ನ ಪೋಸೇತಿ।

೧೨೫. **ಸಸುನ್ತಿ** ಸಸ್ಸುಂ। **ಹನ್ತೀತಿ** ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಪಹರತಿ। **ರೋಸೇತೀತಿ** ಕೋಧಮಸ್ಸ ಸಞ್ಜನೇತಿ **ವಾಚಾಯ** ಫರುಸವಚನೇನ।

೧೨೬. **ಅತ್ಥನ್ತಿ** ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ। **ಪುಟ್ಠಿತೋ ಸನ್ತೋತಿ** ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ। **ಅನತ್ಥಮನುಸಾಸತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಅಹಿತಮೇವ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇನ ಮನ್ತೇತೀತಿ** ಅತ್ಥಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋಪಿ ಯಥಾ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಥಾ ಅಪಾಕಟೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇನ ವಚನೇನ ಮನ್ತೇತಿ, ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ವಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಾವಸೇಸಮೇವ ಮನ್ತೇತಿ।

೧೨೭. **ಯೋ ಕತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾ ಸಾ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಹೇತು ಪಾಪಿಕಂ ಇಚ್ಛಂ ಪಣಿದಹತಿ, ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾತಿ ಇಚ್ಛತೀ"ತಿ ಏವಂ ಆಗತಾ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತಥಾ ಕರಣೇನ ಕತಾನಞ್ಚ ಅವಿವರಣೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಅಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತಾತಿ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತೋ**।

೧೨೮. **ಪರಕುಲನ್ತಿ** ಞಾತಿಕುಲಂ ವಾ ಮಿತ್ತಕುಲಂ ವಾ। **ಆಗತನ್ತಿ** ಯಸ್ಸ ತೇನ ಕುಲೇ ಭುತ್ತಂ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹಮಾಗತಂ ಪಾನಭೋಜನಾದೀಹಿ **ನಪ್ಪಟಿಪೂಜೇತಿ,** ನ ವಾ ದೇತಿ, ಅವಭುತ್ತಂ ವಾ ದೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೨೯. **ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾತಿ** ಪರಾಭವಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೧೩೦. **ಭತ್ತಕಾಲೇ ಉಪಟ್ಠಿತೇತಿ** ಭೋಜನಕಾಲೇ ಜಾತೇ। ಉಪಟ್ಠಿತನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಭತ್ತಕಾಲೇ ಆಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರೋಸೇತಿ ವಾಚಾ ನ ಚ ದೇತೀತಿ** "ಅತ್ಥಕಾಮೋ ಮೇ ಅಯಂ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಮಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕಾರಾಪೇತುಂ ಆಗತೋ"ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪತಿರೂಪೇನ ಫರುಸವಚನೇನ ರೋಸೇತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ಸಮ್ಮುಖಭಾವಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಸ್ಸ ನ ದೇತಿ, ಪಗೇವ ಭೋಜನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೩೧. **ಅಸತಂ ಯೋಧ ಪಬ್ರೂತೀತಿ** ಯೋ ಇಧ ಯಥಾ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ "ಅಸುಕದಿವಸೇ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ತೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಸಜ್ಜನಾನಂ ವಚನಂ ಪಬ್ರೂತಿ। "ಅಸನ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಬ್ರೂತೀತಿ** ಭಣತಿ "ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಗಾಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಈದಿಸೋ ಘರವಿಭವೋ, ಏಹಿ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮ, ಘರಣೀ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ತೇ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪರಭರಿಯಂ ಪರದಾಸಿಂ ವಾ ವಞ್ಚೇನ್ತೋ ಧುತ್ತೋ ವಿಯ। **ನಿಜಿಗೀಸಾನೋತಿ** ನಿಜಿಗೀಸಮಾನೋ ಮಗ್ಗಮಾನೋ, ತಂ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಲಾಯಿತುಕಾಮೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೩೨. **ಯೋ ಚತ್ತಾನನ್ತಿ** ಯೋ ಚ ಅತ್ತಾನಂ। **ಸಮುಕ್ಕಂಸೇತಿ** ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಸಮುಕ್ಕಂಸತಿ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತಿ। **ಪರೇ ಚ ಮವಜಾನಾತೀತಿ** ತೇಹಿಯೇವ ಪರೇ ಅವಜಾನಾತಿ, ನೀಚಂ ಕರೋತಿ। ಮ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ । **ನಿಹೀನೋತಿ** ಗುಣವುಡ್ಢಿತೋ ಪರಿಹೀನೋ, ಅಧಮಭಾವಂ ವಾ ಗತೋ। **ಸೇನ ಮಾನೇನಾತಿ** ತೇನ ಉಕ್ಕಂಸನಾವಜಾನನಸಞ್ಞಾತೇನ ಅತ್ತನೋ ಮಾನೇನ।

೧೩೩. **ರೋಸಕೋತಿ** ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಪರೇಸಂ ರೋಸಜನಕೋ। **ಕದರಿಯೋತಿ** ಥದ್ಧಮಚ್ಛರೀ, ಯೋ ಪರೇ ಪರೇಸಂ ದೇನ್ತೇ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತೇ ವಾರೇತಿ, ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಪಾಪಿಚ್ಛೋತಿ** ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಿಚ್ಛಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮಚ್ಛರೀತಿ** ಆವಾಸಾದಿಮಚ್ಛರಿಯಯುತ್ತೋ। **ಸಠೋತಿ** ಅಸನ್ತಗುಣಪ್ಪಕಾಸನಲಕ್ಖಣೇನ ಸಾಠೇಯ್ಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಸಮ್ಮಾಭಾಸೀ ವಾ ಅಕಾತುಕಾಮೋಪಿ "ಕರೋಮೀ"ತಿಆದಿವಚನೇನ। ನಾಸ್ಸ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಲಕ್ಖಣಾ ಹಿರೀ, ನಾಸ್ಸ ಉತ್ತಾಸನತೋ ಉಬ್ಬೇಗಲಕ್ಖಣಂ ಓತ್ತಪ್ಪನ್ತಿ **ಅಹಿರಿಕೋ ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ**।

೧೩೪. **ಬುದ್ಧನ್ತಿ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ। **ಪರಿಭಾಸತೀತಿ** “ಅಸಬ್ಬಞ್ಞೂ”ತಿಆದೀಹಿ ಅಪವದತಿ, **ಸಾವಕಞ್ಚ** “ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ”ತಿಆದೀಹಿ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಂ ಗಹಟ್ಠಂ ವಾತಿ** ಸಾವಕವಿಸೇಸನಮೇವೇತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಾ ತಸ್ಸ ಸಾವಕಂ, ಗಹಟ್ಠಂ ವಾ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬಾಹಿರಕಂ ವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಗಹಟ್ಠಂ ವಾ ಅಭೂತೇನ ದೋಸೇನ ಪರಿಭಾಸತೀತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾ।

೧೩೫. **ಅನರಹಂ ಸನ್ತೋತಿ** ಅಖೀಣಾಸವೋ ಸಮಾನೋ। **ಅರಹಂ ಪಟಿಜಾನಾತೀತಿ** “ಅಹಂ ಅರಹಾ”ತಿ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಯಥಾ ನಂ “ಅರಹಾ ಅಯ”ನ್ತಿ ಜಾನನ್ತಿ, ತಥಾ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ, ಕಾಯೇನ ಪರಕ್ಕಮತಿ, ಚಿತ್ತೇನ ಇಚ್ಛತಿ ಅಧಿವಾಸೇತಿ। **ಚೋರೋತಿ** ಥೇನೋ। **ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಲೋಕೇತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠವಸೇನ ಆಹ - ಸಬ್ಬಲೋಕೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ । ಲೋಕೇ ಹಿ ಸನ್ಧಿಚ್ಛೇದನನಿಲ್ಲೋಪಹರಣಏಕಾಗಾರಿಕಕರಣಪರಿಪನ್ಥತಿಟ್ಠನಾದೀಹಿ ಪರೇಸಂ ಧನಂ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತಾ ಚೋರಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸಾಸನೇ ಪನ ಪರಿಸಸಮ್ಪತ್ತಿಆದೀಹಿ ಪಚ್ಚಯಾದೀನಿ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತಾ। ಯಥಾಹ -

“ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಮಹಾಚೋರಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ ‘ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ಸತೇನ ವಾ ಸಹಸ್ಸೇನ ವಾ ಪರಿವುತೋ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಆಹಿಣ್ಡಿಸ್ಸಾಮಿ ಹನನ್ತೋ, ಘಾತೇನ್ತೋ, ಛಿನ್ದನ್ತೋ, ಛೇದಾಪೇನ್ತೋ, ಪಚನ್ತೋ ಪಾಚೇನ್ತೋ’ತಿ, ಸೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸತೇನ ವಾ ಸಹಸ್ಸೇನ ವಾ ಪರಿವುತೋ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಆಹಿಣ್ಡತಿ ಹನನ್ತೋ... ಪೇ॰... ಪಾಚೇನ್ತೋ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪಾಪಭಿಕ್ಖುನೋ ಏವಂ ಹೋತಿ ‘ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ಸತೇನ ವಾ...ಪೇ॰... ರಾಜಧಾನೀಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಕ್ಕತೋ, ಗರುಕತೋ, ಮಾನಿತೋ, ಪೂಜಿತೋ, ಅಪಚಿತೋ, ಗಹಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಚ ಲಾಭೀ ಚೀವರ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನ’ನ್ತಿ। ಸೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸತೇನ ವಾ ಸಹಸ್ಸೇನ ವಾ ಪರಿವುತೋ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರತಿ ಸಕ್ಕತೋ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮೋ ಮಹಾಚೋರೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಹತಿ, ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುತಿಯೋ...ಪೇ॰... ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಂ ಅಮೂಲಕೇನ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ಅನುದ್ಧಂಸೇತಿ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯೋ...ಪೇ॰... ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಗರುಭಣ್ಡಾನಿ ಗರುಪರಿಕ್ಖಾರಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಆರಾಮೋ, ಆರಾಮವತ್ಥು, ವಿಹಾರೋ, ವಿಹಾರವತ್ಥು, ಮಞ್ಚೋ, ಪೀಠಂ, ಭಿಸಿ, ಬಿಮ್ಬೋಹನಂ, ಲೋಹಕುಮ್ಭೀ, ಲೋಹಭಾಣಕಂ, ಲೋಹವಾರಕೋ, ಲೋಹಕಟಾಹಂ, ವಾಸಿ, ಫರಸು, ಕುಠಾರೀ, ಕುದಾಲೋ, ನಿಖಾದನಂ, ವಲ್ಲಿ, ವೇಳು, ಮುಞ್ಜಂ, ಪಬ್ಬಜಂ, ತಿಣಂ, ಮತ್ತಿಕಾ, ದಾರುಭಣ್ಡಂ, ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡಂ, ತೇಹಿ ಗಿಹಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಉಪಲಾಪೇತಿ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುತ್ಥೋ...ಪೇ॰... ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

“ಸದೇವಕೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ...ಪೇ॰... ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಅಯಂ ಅಗ್ಗೋ ಮಹಾಚೋರೋ, ಯೋ ಅಸನ್ತಂ ಅಭೂತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಉಲ್ಲಪತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೫)।

ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯಚೋರಾ ಲೋಕಿಯಮೇವ ಧನಧಞ್ಞಾದಿಂ ಥೇನೇನ್ತಿ। ಸಾಸನೇ ವುತ್ತಚೋರೇಸು ಪಠಮೋ ತಥಾರೂಪಮೇವ ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯಮತ್ತಂ, ದುತಿಯೋ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ, ತತಿಯೋ ಪರಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಚತುತ್ಥೋ ಸಙ್ಘಿಕಗರುಭಣ್ಡಂ,

ಪಞ್ಚಮೋ ಝಾನಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಫಲಪ್ಪಭೇದಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣಧನಂ, ಲೋಕಿಯಞ್ಚ ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯಜಾತಂ। ಯಥಾಹ - "ಥೇಯ್ಯಾಯ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡೋ ಭುತ್ತೋ"ತಿ। ತತ್ಥ ಯ್ವಾಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಮಹಾಚೋರೋ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ ಭಗವಾ "ಚೋರೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಲೋಕೇ"ತಿ। ಸೋ ಹಿ "ಸದೇವಕೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ...ಪೇ॰... ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಅಯಂ ಅಗ್ಗೋ ಮಹಾಚೋರೋ, ಯೋ ಅಸನ್ತಂ ಅಭೂತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಉಲ್ಲಪತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೫) ಏವಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಧನಥೇನನತೋ ಅಗ್ಗೋ ಮಹಾಚೋರೋತಿ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಇಧಾಪಿ "ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಲೋಕೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಪಕಾಸೇಸಿ।

ಏಸೋ ಖೋ ವಸಲಾಧಮೋತಿ। ಏತ್ಥ **ಖೋ**ತಿ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ, ತೇನ ಏಸೋ ಏವ ವಸಲಾಧಮೋ। ವಸಲಾನಂ ಹೀನೋ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಕೋತಿ ಅವಧಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವಿಸಿಟ್ಠವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಥೇಯ್ಯಧಮ್ಮವಸ್ಸನತೋ, ಯಾವ ತಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ತಾವ ಅವಿಗತವಸಲಕರಣಧಮ್ಮತೋ ಚಾತಿ।

ಏತೇ ಖೋ ವಸಲಾತಿ। ಇದಾನಿ ಯೇ ತೇ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಆಸಯವಿಪತ್ತಿವಸೇನ ಕೋಧನಾದಯೋ ಪಞ್ಚ, ಪಾಪಮಕ್ಖಿಂ ವಾ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ಛ, ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಪಯೋಗವಿಪತ್ತಿವಸೇನ ಪಾಣಹಿಂಸಕೋ ಏಕೋ, ತತಿಯಾಯ ಪಯೋಗವಿಪತ್ತಿವಸೇನೇವ ಗಾಮನಿಗಮನಿಗ್ಗಾಹಕೋ ಏಕೋ, ಚತುತ್ಥಾಯ ಥೇಯ್ಯಾವಹಾರವಸೇನ ಏಕೋ, ಪಞ್ಚಮಾಯ ಇಣವಞ್ಚನವಸೇನ ಏಕೋ, ಛಟ್ಠಾಯ ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರವಸೇನ ಪನ್ಥದೂಸಕೋ ಏಕೋ, ಸತ್ತಮಾಯ ಕೂಟಸಕ್ಖಿವಸೇನ ಏಕೋ, ಅಟ್ಠಮಾಯ ಮಿತ್ತದುಬ್ಭಿವಸೇನ ಏಕೋ, ನವಮಾಯ ಅಕತಞ್ಞುವಸೇನ ಏಕೋ, ದಸಮಾಯ ಕತನಾಸನವಿಹೇಸನವಸೇನ ಏಕೋ, ಏಕಾದಸಮಾಯ ಹದಯವಞ್ಚನವಸೇನ ಏಕೋ, ದ್ವಾದಸಮಾಯ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತವಸೇನ ದ್ವೇ, ತೇರಸಮಾಯ ಅಕತಞ್ಞುವಸೇನ ಏಕೋ, ಚುದ್ದಸಮಾಯ ವಞ್ಚನವಸೇನ ಏಕೋ, ಪನ್ನರಸಮಾಯ ವಿಹೇಸನವಸೇನ ಏಕೋ, ಸೋಳಸಮಾಯ ವಞ್ಚನವಸೇನ ಏಕೋ, ಸತ್ತರಸಮಾಯ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಪರವಮ್ಭನವಸೇನ ದ್ವೇ, ಅಟ್ಠಾರಸಮಾಯ ಪಯೋಗಾಸಯವಿಪತ್ತಿವಸೇನ ರೋಸಕಾದಯೋ ಸತ್ತ, ಏಕೂನವೀಸತಿಮಾಯ ಪರಿಭಾಸನವಸೇನ ದ್ವೇ, ವೀಸತಿಮಾಯ ಅಗ್ಗಮಹಾಚೋರವಸೇನ ಏಕೋತಿ ಏವಂ ತೇತ್ತಿಂಸ ಚತುತ್ತಿಂಸ ವಾ ವಸಲಾ ವುತ್ತಾ। ತೇ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ **"ಏತೇ ಖೋ ವಸಲಾ ವುತ್ತಾ, ಮಯಾ ಯೇ ತೇ ಪಕಾಸಿತಾ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೇ ತೇ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬೇ "ಜಾನಾಸಿ ಪನ ತ್ವಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವಸಲ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಸಲಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಏತೇ ಖೋ ಪಕಾಸಿತಾತಿ। ಅಥ ವಾ ಯೇ ತೇ ಮಯಾ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಧಮ್ಮವಸೇನಾಪಿ ಏತೇ ಖೋ ಪಕಾಸಿತಾ। ಅಥ ವಾ ಏತೇ ಖೋ ವಸಲಾ ವುತ್ತಾ ಅರಿಯೇಹಿ ಕಮ್ಮವಸೇನ, ನ ಜಾತಿವಸೇನ, ಮಯಾ ಯೇ ತೇ ಪಕಾಸಿತಾ "ಕೋಧನೋ ಉಪನಾಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ।

೧೩೬. ಏವಂ ಭಗವಾ ವಸಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅತೀವ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ ಆಹ **"ನ ಜಚ್ಚಾ ವಸಲೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪರಮತ್ಥತೋ ಹಿ ನ ಜಚ್ಚಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ನ ಜಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಕಮ್ಮುನಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮುನಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಮ್ಮವಸ್ಸನತೋ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧವಾಹನತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತುಮ್ಹೇ ಹೀನಂ ವಸಲಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಮಞ್ಞಿತ್ಥ, ತಸ್ಮಾ ಹೀನೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ಉಕ್ಕಟ್ಠೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಞಾಪೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

೧೩೭-೧೩೯. ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ನಿದಸ್ಸನೇನ ಸಾಧೇತುಂ **"ತದಮಿನಾಪಿ ಜಾನಾಥಾ"**ತಿಆದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ ಆಹ। ತಾಸು ದ್ವೇ ಚತುಪ್ಪಾದಾ, ಏಕಾ ಛಪ್ಪಾದಾ, ತಾಸಂ ಅತ್ಥೋ - ಯಂ ಮಯಾ ವುತ್ತಂ "ನ ಜಚ್ಚಾ ವಸಲೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ, **ತದಮಿನಾಪಿ ಜಾನಾಥ, ಯಥಾ ಮೇದಂ ನಿದಸ್ಸನಂ,** ತಂ ಇಮಿನಾಪಿ ಪಕಾರೇನ ಜಾನಾಥ, ಯೇನ ಮೇ ಪಕಾರೇನ ಯೇನ

ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕತಮಂ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಚೇ? **ಚಣ್ಡಾಲಪುತ್ತೋ ಸೋಪಾಕೋ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ।

ಚಣ್ಡಾಲಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ **ಚಣ್ಡಾಲಪುತ್ತೋ।** ಅತ್ತನೋ ಖಾದನತ್ಥಾಯ ಮತೇ ಸುನಖೇ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಚತೀತಿ **ಸೋಪಾಕೋ। ಮಾತಙ್ಗೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮೋ **ವಿಸ್ಸುತೋ**ತಿ ಏವಂ ಹೀನಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಜೀವಿಕಾಯ ಚ ನಾಮೇನ ಚ ಪಾಕಟೋ।

ಸೋತಿ ಪುರಿಮಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸೋ ಮಾತಙ್ಗೋ **ಯಸಂ ಪರಮಂ ಪತ್ತೋ,** ಅಬ್ಭುತಂ ಉತ್ತಮಂ ಅತಿವಿಸಿಟ್ಠಂ ಯಸಂ ಕಿತ್ತಿಂ ಪಸಂಸಂ ಪತ್ತೋ। **ಯಂ ಸುದುಲ್ಲಭ**ನ್ತಿ ಯಂ ಉಳಾರಕುಲೂಪಪನ್ನೇನಾಪಿ ದುಲ್ಲಭಂ, ಹೀನಕುಲೂಪಪನ್ನೇನ ಸುದುಲ್ಲಭಂ। ಏವಂ ಯಸಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಚ **ಆಗಚ್ಛುಂ ತಸ್ಸುಪಟ್ಠಾನಂ, ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬಹೂ,** ತಸ್ಸ ಮಾತಙ್ಗಸ್ಸ ಪಾರಿಚರಿಯತ್ಥಂ ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಬಹೂ ವೇಸ್ಸಸುದ್ದಾದಯೋ ಜಮ್ಬುದೀಪಮನುಸ್ಸಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸೋ ಮಾತಙ್ಗೋ ವಿಗತಕಿಲೇಸರಜತ್ತಾ **ವಿರಜಂ,** ಮಹನ್ತೇಹಿ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ **ಮಹಾಪಥಂ,** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸಙ್ಖಾತಂ ದೇವಲೋಕಂ ಯಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥತ್ತಾ ದೇವಲೋಕಯಾನಸಞ್ಞಿತಂ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಯಾನಂ **ಅಭಿರುಯ್ಹ,** ತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ **ಕಾಮರಾಗಂ ವಿರಾಜೇತ್ವಾ,** ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ **ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಗೋ ಅಹು,** ಸಾ ತಥಾ ಹೀನಾಪಿ **ನ ನಂ ಜಾತಿ ನಿವಾರೇಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಯಾ,** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಅತೀತೇ ಕಿರ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ತೇನ ತೇನುಪಾಯೇನ ಸತ್ತಹಿತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸೋಪಾಕಜೀವಿಕೇ ಚಣ್ಡಾಲಕುಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋ ನಾಮೇನ ಮಾತಙ್ಗೋ , ರೂಪೇನ ದುದ್ದಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಬಹಿನಗರೇ ಚಮ್ಮಕುಟಿಕಾಯ ವಸತಿ, ಅನ್ತೋನಗರೇ ಭಿಕ್ಖಂ ಚರಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಸುರಾನಕ್ಖತ್ತೇ ಘೋಸಿತೇ ಧುತ್ತಾ ಯಥಾಸಕೇನ ಪರಿವಾರೇನ ಕೀಳನ್ತಿ। ಅಞ್ಞತರಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಧೀತಾ ಪನ್ನರಸಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ದೇವಕಞ್ಞಾ ವಿಯ ರೂಪೇನ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ "ಅತ್ತನೋ ಕುಲವಂಸಾನುರೂಪಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಹೂತಂ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾದಿಕೀಳನಸಮ್ಭಾರಂ ಸಕಟೇಸು ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸೇತವಳವಯುತ್ತಂ ಯಾನಮಾರುಯ್ಹ ಮಹಾಪರಿವಾರೇನ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ಗಚ್ಛತಿ **ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾ**ತಿ ನಾಮೇನ। ಸಾ ಕಿರ "ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತಂ ರೂಪಂ ಅವಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ದಟ್ಠುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ತೇನಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಾ ಉದಪಾದಿ।

ತದಾ ಸೋ ಮಾತಙ್ಗೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಟಪಿಲೋತಿಕಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಕಂಸತಾಳಂ ಹತ್ಥೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಭಾಜನಹತ್ಥೋ ನಗರಂ ಪವಿಸತಿ, ಮನುಸ್ಸೇ ದಿಸ್ವಾ ದೂರತೋ ಏವ ಕಂಸತಾಳಂ ಆಕೋಟೇನ್ತೋ। ಅಥ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾ "ಉಸ್ಸರಥ, ಉಸ್ಸರಥಾ"ತಿ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಹೀನಜನಂ ಅಪನೇನ್ತೇಹಿ ಪುರಿಸೇಹಿ ನೀಯಮಾನಾ ನಗರದ್ವಾರಮಜ್ಝೇ ಮಾತಙ್ಗಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೋ ಏಸೋ"ತಿ ಆಹ। ಅಹಂ ಮಾತಙ್ಗಚಣ್ಡಾಲೋತಿ। ಸಾ "ಈದಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಗತಾನಂ ಕುತೋ ವುಡ್ಢೀ"ತಿ ಯಾನಂ ನಿವತ್ತಾಪೇಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ "ಯಂ ಮಯಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾದಿಂ ಲಭೇಯ್ಯಾಮ, ತಸ್ಸ ನೋ ಮಾತಙ್ಗೇನ ಅನ್ತರಾಯೋ ಕತೋ"ತಿ ಕುಪಿತಾ "ಗಣ್ಹಥ ಚಣ್ಡಾಲ"ನ್ತಿ ಲೇಡ್ಡೂಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾ "ಮತೋ"ತಿ ಪಾದೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಕಚವರೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಮಂಸು। ಸೋ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಮನುಸ್ಸೇ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ, ಅಯ್ಯಾ, ದ್ವಾರಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ, ಉದಾಹು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂಯೇವ ಕತ"ನ್ತಿ? ಮನುಸ್ಸಾ ಆಹಂಸು - "ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಾಧಾರಣ"ನ್ತಿ। "ಏವಂ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣದ್ವಾರೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಹಾರೇನ ಯಾಪೇನ್ತಂ ಮಂ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯ ಮನುಸ್ಸಾ ಇಮಂ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇಸು"ನ್ತಿ ರಥಿಕಾಯ ರಥಿಕಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ನಿಪಜ್ಜಿ - "ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಂ ಅಲದ್ಧಾ ನ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ “ಘರದ್ವಾರೇ ಮಾತಙ್ಗೋ ನಿಪನ್ನೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ “ತಸ್ಸ ಕಾಕಣಿಕಂ ದೇಥ, ತೇಲೇನ ಅಙ್ಗಂ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೂ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, “ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಂ ಅಲದ್ಧಾ ನ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ”ಚ್ಚೇವ ಆಹ। ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ “ದ್ವೇ ಕಾಕಣಿಕಾಯೋ ದೇಥ, ಕಾಕಣಿಕಾಯ ಪೂವಂ ಖಾದತು, ಕಾಕಣಿಕಾಯ ತೇಲೇನ ಅಙ್ಗಂ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೂ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ತಥೇವ ವದತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸುತ್ವಾ “ಮಾಸಕಂ ದೇಥ, ಪಾದಂ, ಉಪಡ್ಢಕಹಾಪಣಂ, ಕಹಾಪಣಂ ದ್ವೇ ತೀಣೀ”ತಿ ಯಾವ ಸತಂ ಆಣಾಪೇಸಿ। ಸೋ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ತಥೇವ ವದತಿ। ಏವಂ ಯಾಚನ್ತಾನಂಯೇವ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ। ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಾಸಾದಾ ಓರುಯ್ಹ ಸಾಣಿಪಾಕಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಾಚಿ - “ತಾತ ಮಾತಙ್ಗ, ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯ ಅಪರಾಧಂ ಖಮ, ಸಹಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹಾಹಿ, ದ್ವೇ ತೀಣೀ”ತಿ ಯಾವ “ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ನಿಪಜ್ಜಿಯೇವ।

ಏವಂ ಚತೂಹಪಞ್ಚಾಹೇ ವೀತಿವತ್ತೇ ಬಹುಮ್ಪಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ದತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರಾದಯೋ ಮಾತಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪಕಣ್ಣಕೇ ಆರೋಚಾಪೇಸುಂ - “ಪುರಿಸಾ ನಾಮ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ವೀರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತತ್ಥಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಮಾ ಖೋ ತ್ವಂ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿ, ಅದ್ಧಾ ದ್ವೀಹತೀಹಚ್ಚಯೇನ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಂ ಲಚ್ಛಸೀ”ತಿ। ಸೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ನಿಪಜ್ಜಿಯೇವ। ಅಥ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಸಮನ್ತಾ ಪಟಿವಿಸ್ಸಕಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ “ತುಮ್ಹೇ ಮಾತಙ್ಗಂ ವಾ ಉಟ್ಠಾಪೇಥ, ದಾರಿಕಂ ವಾ ದೇಥ, ಮಾ ಅಮ್ಹೇ ಸಬ್ಬೇ ನಾಸಯಿತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹಂಸು। ತೇಸಂ ಕಿರ ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿ “ಯಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಏವಂ ನಿಪನ್ನೋ ಚಣ್ಡಾಲೋ ಮರತಿ, ತಸ್ಸ ಘರೇನ ಸಹ ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಸತ್ತಘರವಾಸಿನೋ ಚಣ್ಡಾಲಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ। ತತೋ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಂ ನೀಲಪಟಪಿಲೋತಿಕಂ ನಿವಾಸಾಪೇತ್ವಾ ಉಳುಙ್ಕಕಳೋಪಿಕಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಪರಿದೇವಮಾನಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ನೇತ್ವಾ “ಗಣ್ಹ ದಾರಿಕಂ, ಉಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛಾಹೀ”ತಿ ಅದಂಸು। ಸಾ ಪಸ್ಸೇ ಠತ್ವಾ “ಉಟ್ಠಾಹೀ”ತಿ ಆಹ, ಸೋ “ಹತ್ಥೇನ ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಪೇಹೀ”ತಿ ಆಹ। ಸಾ ನಂ ಉಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಸೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಆಹ - “ಮಯಂ ಅನ್ತೋನಗರೇ ವಸಿತುಂ ನ ಲಭಾಮ, ಏಹಿ ಮಂ ಬಹಿನಗರೇ ಚಮ್ಮಕುಟಿಂ ನೇಹೀ”ತಿ। ಸಾ ನಂ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನೇಸಿ। “ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಜಾತಕಭಾಣಕಾ। ನೇತ್ವಾ ಚಸ್ಸ ಸರೀರಂ ತೇಲೇನ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ, ಉಣ್ಹೋದಕೇನ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ, ಯಾಗುಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಸೋ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಞ್ಞಾ ಅಯಂ ಮಾ ವಿನಸ್ಸೀ”ತಿ ಜಾತಿಸಮ್ಭೇದಂ ಅಕತ್ವಾವ ಅಡ್ಢಮಾಸಮತ್ತಂ ಬಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ “ಅಹಂ ವನಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ‘ಅತಿಚಿರಾಯತೀ’ತಿ ಮಾ ತ್ವಂ ಉಕ್ಕಣ್ಠೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಘರಮಾನುಸಕಾನಿ ಚ “ಇಮಂ ಮಾ ಪಮಜ್ಜಿತ್ಥಾ”ತಿ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ, ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ “ಇದಾನಾಹಂ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯ ಮನಾಪೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ನಗರದ್ವಾರೇ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯ ಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸೇಸಿ।

ಸಾ ಸುತ್ವಾ “ಕೋಚಿ ಮಞ್ಞೇ ಮಮ ಞಾತಕೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಮಂ ದುಕ್ಖಿತಂ ಞತ್ವಾ ದಟ್ಠುಂ ಆಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಚಿನ್ತಯಮಾನಾ ಗನ್ತ್ವಾ, ತಂ ಞತ್ವಾ, ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿತ್ವಾ “ಕಿಸ್ಸ ಮಂ ಅನಾಥಂ ತುಮ್ಹೇ ಅಕತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ಮಾ ತ್ವಂ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕೇ ದುಕ್ಖಿನೀ ಅಹೋಸಿ, ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸೀಹಿ ತೇ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಏತದವೋಚ - “ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಘೋಸನಂ ಕರೋಹಿ - ‘ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಮ ಸಾಮಿಕೋ ನ ಮಾತಙ್ಗೋ, ಸೋ ಚನ್ದವಿಮಾನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ’”ತಿ। ಸಾ ಆಹ - “ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಧೀತಾ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಇಮಂ ಚಣ್ಡಾಲಭಾವಂ ಪತ್ತಾ, ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಏವಂ ವತ್ತು”ನ್ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ನ ತ್ವಂ ಮಾತಙ್ಗಸ್ಸ ಆನುಭಾವಂ ಜಾನಾಸೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಯಥಾ ಸಾ ಸದ್ದಹತಿ, ತಥಾ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಥೇವ ತಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸತಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಾ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ।

ಮನುಸ್ಸಾ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ ಹಸನ್ತಿ - “ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಚಣ್ಡಾಲಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಸಾ ಅಧಿಮಾನಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಘೋಸನ್ತೀ ನಗರಂ ಆಹಿಣ್ಡತಿ “ಇತೋ ಛಟ್ಠೇ ದಿವಸೇ, ಪಞ್ಚಮೇ, ಚತುತ್ಥೇ, ತತಿಯೇ, ಸುವೇ, ಅಜ್ಜ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ವಿಸ್ಸತ್ಥವಾಚಂ ಸುತ್ವಾ “ಕದಾಚಿ ಏವಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಘರದ್ವಾರೇಸು ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ಸಾಣಿಪಾಕಾರಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ, ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ದಾರಿಕಾಯೋ

ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ "ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮನಿ ಆಗತೇ ಕಞ್ಞಾದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಕಾಸಂ ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಗಗನತಲಂ ಉಪಾರೂಳ್ಹೇ ಚನ್ದೇ ಚನ್ದವಿಮಾನಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮರೂಪೇನ ನಿಗ್ಗಚ್ಛಿ। ಮಹಾಜನೋ "ದ್ವೇ ಚನ್ದಾ ಜಾತಾ"ತಿ ಅತಿಮಞ್ಞಿ। ತತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಚ್ಚಂ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾ ಆಹ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾವ ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಂ ದಮೇತುಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮಾತಙ್ಗವೇಸೇನಾಗಚ್ಛೀ"ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಸೋ ಮಹಾಜನೇನ ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಏವ ಓತರಿ। ಸಾ ಚ ತದಾ ಉತುನೀ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ನಾಭಿಂ ಅಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ಪರಾಮಸಿ। ತೇನ ಫಸ್ಸೇನ ಗಬ್ಭೋ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ನಂ "ಗಬ್ಭೋ ತೇ ಸಣ್ಠಿತೋ , ಪುತ್ತಮ್ಹಿ ಜಾತೇ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಾಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪುನ ಚನ್ದವಿಮಾನಂ ಪಾವಿಸಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಜಾಪತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಾತಾ ಜಾತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತೋ ತತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾತುಕಾಮಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಮ್ಮದ್ದೇನ ನಗರದ್ವಾರಾನಿ ಅನೋಕಾಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಂ ಹಿರಞ್ಞರಾಸಿಮ್ಹಿ ಠಪೇತ್ವಾ, ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ, ಮಣ್ಡೇತ್ವಾ, ರಥಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ, ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೇನ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ತತ್ರ ನಂ "ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಜಾಪತೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವಸಾಪೇನ್ತಿ "ಯಾವಸ್ಸಾ ಪತಿರೂಪಂ ವಸನೋಕಾಸಂ ಕರೋಮ, ತಾವ ಇಧೇವ ವಸತೂ"ತಿ। ಸಾ ಮಣ್ಡಪೇ ಏವ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ। ತಂ ವಿಸುದ್ಧದಿವಸೇ ಸದ್ಧಿಂ ಪುತ್ತೇನ ಸಸೀಸಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಮಣ್ಡಪೇ ಜಾತೋತಿ ದಾರಕಸ್ಸ **"ಮಣ್ಡಬ್ಯಕುಮಾರೋ"**ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ತತೋ ಪಭುತಿ ಚ ನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಚರನ್ತಿ। ತತೋ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಪ್ಪಕಾರಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕುಮಾರಸ್ಸಾರಕ್ಖಂ ಠಪೇಸುಂ, ಆಗತಾ ಲಹುಂ ಕುಮಾರಂ ದಟ್ಠುಂ ನ ಲಭನ್ತಿ।

ಕುಮಾರೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವುಡ್ಢಿಮನ್ವಾಯ ದಾನಂ ದಾತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಸೋ ಸಾಲಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ಕಪಣದ್ಧಿಕಾನಂ ಅದತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂಯೇವ ದೇತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ "ಕಿಂ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ದಾನಂ ದೇತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂಯೇವ ದಾನಂ ದೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಆಗಮ್ಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಕುಮಾರೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕುತೋ ಅಯಂ ಏವಂ ವಿರೂಪವೇಸೋ ವಸಲೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಕುದ್ಧೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

"ಕುತೋ ನು ಆಗಚ್ಛಸಿ ದುಮ್ಮವಾಸೀ, ಓತಲ್ಲಕೋ ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕೋವ।
ಸಙ್ಕಾರಚೋಳಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚ ಕಣ್ಠೇ, ಕೋ ರೇ ತುವಂ ಹೋಸಿ ಅದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ"ತಿ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಗಣ್ಹಥ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಹಿನಗರೇ ಪಚ್ಚಟ್ಠಾಸಿ । ದೇವತಾ ಕುಪಿತಾ ಕುಮಾರಂ ಗಲೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದ್ಧಂಪಾದಂ ಅಧೋಸಿರಂ ಠಪೇಸುಂ। ಸೋ ಅಕ್ಖೀಹಿ ನಿಗ್ಗತೇಹಿ ಮುಖೇನ ಖೇಳಂ ಪಗ್ಘರನ್ತೇನ ಘುರುಘುರುಪಸ್ಸಾಸೀ ದುಕ್ಖಂ ವೇದಯತಿ। ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾ ಸುತ್ವಾ "ಕೋಚಿ ಆಗತೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಆಮ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಆಗಚ್ಛೀ"ತಿ। "ಕುಹಿಂ ಗತೋ"ತಿ? "ಏವಂ ಗತೋ"ತಿ। ಸಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ "ಖಮಥ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ತನೋ ದಾಸಸ್ಸಾ"ತಿ ಯಾಚನ್ತೀ ತಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಭೂಮಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ, ಯಾಗುಂ ಲಭಿತ್ವಾ, ತಂ ಪಿವನ್ತೋ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಥೋಕಂ ಯಾಗುಂ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯ ಅದಾಸಿ। "ಗಚ್ಛ ಇಮಂ ಯಾಗುಂ ಉದಕಕುಮ್ಭಿಯಾ ಆಲೋಲೇತ್ವಾ ಯೇಸಂ ಭೂತವಿಕಾರೋ ಅತ್ಥಿ, ತೇಸಂ ಅಕ್ಖಿಮುಖಕಣ್ಣನಾಸಾಬಿಲೇಸು ಆಸಿಞ್ಚ, ಸರೀರಞ್ಚ ಪರಿಪ್ಫೋಸೇಹಿ, ಏವಂ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಸಾ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತತೋ ಕುಮಾರೇ ಪಕತಿಸರೀರೇ ಜಾತೇ "ಏಹಿ, ತಾತ ಮಣ್ಡಬ್ಯ, ತಂ ಖಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪುತ್ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಚ ತಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಖಮಾಪೇಸಿ।

ಸೋ “ಸಬ್ಬಜನಸ್ಸ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಓವದಿತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂಯೇವ ಗನ್ತ್ವಾ, ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಇತ್ಥೀಸು ಪಾಕಟಾ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾ ದಮಿತಾ, ಪುರಿಸೇಸು ಪಾಕಟೋ ಮಣ್ಡಬ್ಯಕುಮಾರೋ, ಇದಾನಿ ಕೋ ದಮೇತಬ್ಬೋ”ತಿ। ತತೋ ಜಾತಿಮನ್ತತಾಪಸಂ ಅದ್ದಸ ಬನ್ಧುಮತೀನಗರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕುಮ್ಭವತೀನದೀತೀರೇ ವಿಹರನ್ತಂ। ಸೋ “ಅಹಂ ಜಾತಿಯಾ ವಿಸಿಟ್ಠೋ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತೋದಕಂ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಮೀ”ತಿ ಉಪರಿನದಿಯಾ ವಸತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ತಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉದಕಪರಿಭೋಗವೇಲಾಯಂ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿ। ತಾಪಸೋ ತಂ ಉದಕೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ “ಕೇನಿದಂ ಖಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಪಟಿಸೋತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ “ಕೋ ಏತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹ। “ಮಾತಙ್ಗಚಣ್ಡಾಲೋ, ಆಚರಿಯಾ”ತಿ। “ಅಪೇಹಿ, ಚಣ್ಡಾಲ, ಮಾ ಉಪರಿನದಿಯಾ ವಸೀ”ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ಸಾಧು, ಆಚರಿಯಾ”ತಿ ಹೇಟ್ಠಾನದಿಯಾ ವಸತಿ, ಪಟಿಸೋತಮ್ಪಿ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ತಾಪಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಾಪಸೋ ಪುನ ಗನ್ತ್ವಾ “ಅಪೇಹಿ, ಚಣ್ಡಾಲ, ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾನದಿಯಂ ವಸ, ಉಪರಿನದಿಯಾಯೇವ ವಸಾ”ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ಸಾಧು, ಆಚರಿಯಾ”ತಿ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ, ಪುನಪಿ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ತಾಪಸೋ ಪುನಪಿ “ತಥಾ ಕರೋತೀ”ತಿ ದುಟ್ಠೋ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಸಪಿ “ಸೂರಿಯಸ್ಸ ತೇ ಉಗ್ಗಮನವೇಲಾಯ ಸತ್ತಧಾ ಮುದ್ಧಾ ಫಲತೂ”ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ “ಸಾಧು, ಆಚರಿಯ, ಅಹಂ ಪನ ಸೂರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ನ ದೇಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಸೂರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ನಿವಾರೇಸಿ । ತತೋ ರತ್ತಿ ನ ವಿಭಾಯತಿ, ಅನ್ಧಕಾರೋ ಜಾತೋ, ಭೀತಾ ಬನ್ಧುಮತೀವಾಸಿನೋ ತಾಪಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ, ಆಚರಿಯ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸೋತ್ಥಿಭಾವೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ತೇ ಹಿ ತಂ “ಅರಹಾ”ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಮಾಚಿಕ್ಖಿ। ತೇ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ “ಸೂರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಮುಞ್ಚಥಾ”ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ಯದಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅರಹಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಂ ಖಮಾಪೇತಿ, ಮುಞ್ಚಾಮೀ”ತಿ ಆಹ।

ಮನುಸ್ಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತಾಪಸಂ ಆಹಂಸು - “ಏಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಮಾತಙ್ಗಪಣ್ಡಿತಂ ಖಮಾಪೇಹಿ, ಮಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಲಹಕಾರಣಾ ಮಯಂ ನಸ್ಸಿಮ್ಹಾ”ತಿ। ಸೋ “ನಾಹಂ ಚಣ್ಡಾಲಂ ಖಮಾಪೇಮೀ”ತಿ ಆಹ। ಮನುಸ್ಸಾ “ಅಮ್ಹೇ ತ್ವಂ ನಾಸೇಸೀ”ತಿ ತಂ ಹತ್ಥಪಾದೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ನೇಸುಂ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ಮಮ ಪಾದಮೂಲೇ ಕುಚ್ಛಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಖಮಾಪೇನ್ತೇ ಖಮಾಮೀ”ತಿ ಆಹ। ಮನುಸ್ಸಾ “ಏವಂ ಕರೋಹೀ”ತಿ ಆಹಂಸು। ತಾಪಸೋ “ನಾಹಂ ಚಣ್ಡಾಲಂ ವನ್ದಾಮೀ”ತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ “ತವ ಛನ್ದೇನ ನ ವನ್ದಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ ಹತ್ಥಪಾದಮಸ್ಸುಗೀವಾದೀಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಸಯಾಪೇಸುಂ। ಸೋ “ಖಮಾಮಹಂ ಇಮಸ್ಸ, ಅಪಿಚಾಹಂ ತಸ್ಸೇವಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಸೂರಿಯಂ ನ ಮುಞ್ಚಾಮಿ, ಸೂರಿಯೇ ಹಿ ಉಗ್ಗತಮತ್ತೇ ಮುದ್ಧಾ ಅಸ್ಸ ಸತ್ತಧಾ ಫಲಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಆಹ। ಮನುಸ್ಸಾ “ಇದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ತೇನ ಹಿ ಇಮಂ ಗಲಪ್ಪಮಾಣೇ ಉದಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡೇನಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಥ, ಸೂರಿಯರಸ್ಮೀಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡೋ ಸತ್ತಧಾ ಫಲಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಫಲಿತೇ ಏಸ ಅಞ್ಞತ್ರ ಗಚ್ಛತೂ”ತಿ ಆಹ। ತೇ ತಾಪಸಂ ಹತ್ಥಪಾದಾದೀಸು ಗಹೇತ್ವಾ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಸೂರಿಯೇ ಮುಞ್ಚಿತಮತ್ತೇ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡೋ ಸತ್ತಧಾ ಫಲಿತ್ವಾ ಪತಿ, ತಾಪಸೋ ಭೀತೋ ಪಲಾಯಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ “ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಸಮಣಸ್ಸ ಆನುಭಾವ”ನ್ತಿ ದನ್ತಕಟ್ಠಪಕ್ಖಿಪನಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ “ನತ್ಥಿ ಈದಿಸೋ ಸಮಣೋ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಪಭುತಿ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮಾತಙ್ಗಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಂಸು। ಸೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ “ತದಮಿನಾಪಿ ಜಾನಾಥ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ।

೧೪೦-೧೪೧. ಏವಂ “ನ ಜಚ್ಚಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮುನಾ ವಸಲೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ “ನ ಜಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಕಮ್ಮುನಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ”ತಿ ಏತಂ ಸಾಧೇತುಂ ಆಹ **“ಅಜ್ಝಾಯಕಕುಲೇ ಜಾತಾ ...ಪೇ॰... ದುಗ್ಗತ್ಯಾ ಗರಹಾಯ ವಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝಾಯಕಕುಲೇ ಜಾತಾ**ತಿ ಮನ್ತಜ್ಝಾಯಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ಜಾತಾ। “ಅಜ್ಝಾಯಕಾಕುಳೇ ಜಾತಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಮನ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಯಕೇ ಅನುಪಕುಟ್ಠೇ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ಜಾತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮನ್ತಾ ಬನ್ಧವಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮನ್ತಬನ್ಧವಾ**। ವೇದಬನ್ಧೂ ವೇದಪಟಿಸ್ಸರಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತೇ ಚ ಪಾಪೇಸು ಕಮ್ಮೇಸು ಅಭಿಣ್ಹಮುಪದಿಸ್ಸರೇ**ತಿ ತೇ ಏವಂ ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಮನ್ತಬನ್ಧವಾ ಚ

ಸಮಾನಾಪಿ ಯದಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಸು ಪಾಪಕಮ್ಮೇಸು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಥ **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಗಾರಯ್ಹಾ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ದುಗ್ಗತಿ** ತೇ ಏವಮುಪದಿಸ್ಸಮಾನಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿಪಿ "ನಯಿಮೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತಾ, ದುಜ್ಜಾತಾ ಏತೇ ಕುಲಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾರಭೂತಾ, ನಿಕ್ಕಡ್ಢಥ ನೇ"ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿಪಿ "ಗಹಪತಿಕಾ ಏತೇ, ನ ಏತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಮಾ ನೇಸಂ ಸದ್ಧಯಞ್ಞಥಾಲಿಪಾಕಾದೀಸು ಪವೇಸಂ ದೇಥ, ಮಾ ನೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪಥಾ"ತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ "ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತಾ ಏತೇ, ನ ಏತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ಏವಂ ಗಾರಯ್ಹಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ನೇಸಂ ದುಗ್ಗತಿ ನಿರಯಾದಿಭೇದಾ, ದುಗ್ಗತಿ ಏತೇಸಂ ಪರಲೋಕೇ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಪರಾಯೇ ವಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಪರಲೋಕೇ ಏತೇಸಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿ **ದುಗ್ಗತಿ,** ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತಿಯೇವ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ನೇ ಜಾತಿ ನಿವಾರೇತಿ, ದುಗ್ಗತ್ಯಾ ಗರಹಾಯ ವಾ**ತಿ ಸಾ ತಥಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಪಿ ಯಂ ತ್ವಂ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇಸಿ, ಜಾತಿ ಏತೇ ಪಾಪಕಮ್ಮೇಸು ಪದಿಸ್ಸನ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ "ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ದುಗ್ಗತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ದುಗ್ಗತಿಯಾ ವಾ, "ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಗಾರಯ್ಹಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಗರಹಾಯ ವಾ ನ ನಿವಾರೇತಿ।

೧೪೨. ಏವಂ ಭಗವಾ ಅಜ್ಝಾಯಕಕುಲೇ ಜಾತಾನಮ್ಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಗಾರಯ್ಹಾದಿಕಮ್ಮವಸೇನ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪತಿತಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ದುಗ್ಗತಿಗಮನೇನ ಚ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯಾ ಅಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ "ನ ಜಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಕಮ್ಮುನಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ಏತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ನಿಗಮೇನ್ತೋ ಆಹ, ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ -

"ನ ಜಚ್ಚಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ನ ಜಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಕಮ್ಮುನಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮುನಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ॥

ಸೇಸಂ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ವಿಸೇಸತೋ ವಾ ಏತ್ಥ **ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ**ತಿಆದೀನಂ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಯಥಾ ಕೋಚಿ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಮಂ ಕಮ್ಮವಿಮುಖಂ ಜಾತಿವಾದೇ ಪತಿತಂ "ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಸಲಭಾವೋ ಹೋತೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿತೋ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಿವರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಜಾತಿವಾದಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕಮ್ಮವಾದಂ ವಿವರನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಸಲಭಾವಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಉಜುಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಾ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಮಾತಙ್ಗಾದಿನಿದಸ್ಸನಪಜ್ಜೋತಧಾರಣೇನ ಮಯ್ಹಂ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಏತೇಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಪಕಾಸಿತತ್ತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮೇತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಕರಣೀಯಮತ್ಥಕುಸಲೇನಾತಿ ಮೇತ್ತಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಹಿಮವನ್ತಪಸ್ಸತೋ ಕಿರ ದೇವತಾಹಿ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗಚ್ಛಿಂಸು। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಪರಿತ್ತತ್ಥಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ಚ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಸಙ್ಖೇಪೋ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿತ್ಥಾರೋ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ನಾನಾವೇರಜ್ಜಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಕಾಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ರಾಗಚರಿತಾನಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ ಏಕಾದಸವಿಧಂ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ದೋಸಚರಿತಾನಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಮೇತ್ತಾದಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಮೋಹಚರಿತಾನಂ

ಮರಣಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾದೀನಿ, ವಿತಕ್ಕಚರಿತಾನಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀನಿ, ಸದ್ಧಾಚರಿತಾನಂ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾದೀನಿ, ಬುದ್ಧಿಚರಿತಾನಂ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಾದೀನೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಪ್ಪಭೇದಚರಿತಾನುಕೂಲಾನಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಕಥೇತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಸೇನಾಸನಞ್ಚ ಗೋಚರಗಾಮಞ್ಚ ಪರಿಯೇಸಮಾನಾನಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ಹಿಮವನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ನೀಲಕಾಚಮಣಿಸನ್ನಿಭಸಿಲಾತಲಂ ಸೀತಲಘನಚ್ಛಾಯನೀಲವನಸಣ್ಡಮಣ್ಡಿತಂ ಮುತ್ತಾತಲರಜತಪಟ್ಟಸದಿಸವಾಲುಕಾಕಿಣ್ಣಭೂಮಿಭಾಗಂ ಸುಚಿಸಾತಸೀತಲಜಲಾಸಯಪರಿವಾರಿತಂ ಪಬ್ಬತಮದ್ದಸಂಸು। ಅಥ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತತ್ಥೇಕರತ್ತಿಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಅಞ್ಞತರಂ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಂಸು। ಗಾಮೋ ಘನನಿವೇಸಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಕುಲಸಹಸ್ಸಯುತ್ತೋ, ಮನುಸ್ಸಾ ಚೇತ್ಥ ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ, ತೇ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತದಸ್ಸನಸ್ಸ ದುಲ್ಲಭತಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಏವ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭೋಜೇತ್ವಾ "ಇಧೇವ, ಭನ್ತೇ, ತೇಮಾಸಂ ವಸಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಪಧಾನಕುಟಿಸತಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಮಞ್ಚಪೀಠಪಾನೀಯಪರಿಭೋಜನೀಯಘಟಾದೀನಿ ಸಬ್ಬೂಪಕರಣಾನಿ ಪಟಿಯಾದೇಸುಂ।

ಭಿಕ್ಖೂ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಅಞ್ಞಂ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಂಸು। ತತ್ಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ತಥೇವ ಉಪಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಾವಾಸಂ ಯಾಚಿಂಸು। ಭಿಕ್ಖೂ "ಅಸತಿ ಅನ್ತರಾಯೇ"ತಿ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ತಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ಹುತ್ವಾ ಯಾಮಗಣ್ಡಿಕಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲಾ ವಿಹರನ್ತಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಾನಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತೇಜೇನ ವಿಹತತೇಜಾ ರುಕ್ಖದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಮಾನಾ ಓರುಯ್ಹ ದಾರಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ರಾಜೂಹಿ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೇಹಿ ವಾ ಗಾಮಕಾವಾಸಂ ಗತೇಹಿ ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಘರೇಸು ಓಕಾಸೇ ಗಹಿತೇ ಘರಮಾನುಸಕಾ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ವಸನ್ತಾ "ಕದಾ ನು ಖೋ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ದೂರತೋ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ; ಏವಮೇವ ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಮಾನಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತಿಯೋ ದೂರತೋವ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ - "ಕದಾ ನು ಖೋ ಭದನ್ತಾ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ತತೋ ಏವಂ ಸಮಚಿನ್ತೇಸುಂ "ಪಠಮವಸ್ಸೂಪಗತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅವಸ್ಸಂ ತೇಮಾಸಂ ವಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಮಯಂ ಪನ ತಾವ ಚಿರಂ ದಾರಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ವಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮ। ಹನ್ದ ಮಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಯಾನಕಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇಮಾ"ತಿ। ತಾ ರತ್ತಿಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣವೇಲಾಯ ಭಿಂಸನಕಾನಿ ಯಕ್ಖರೂಪಾನಿ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಭೇರವಸದ್ದಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ತಞ್ಚ ಸದ್ದಂ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಹದಯಂ ಫನ್ದಿ, ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ ಚ ಅಹೇಸುಂ ಉಪ್ಪಣ್ಡುಪಣ್ಡುಕಜಾತಾ। ತೇನ ತೇ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಕಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ತೇಸಂ ಅನೇಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾನಂ ಭಯೇನ ಚ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಂವಿಗ್ಗಾನಂ ಸತಿ ಸಮ್ಮುಸ್ಸಿ। ತತೋ ನೇಸಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀನಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಪಯೋಜೇಸುಂ। ತೇಸಂ ತೇನ ದುಗ್ಗನ್ಧೇನ ನಿಮ್ಮಥಿಯಮಾನಮಿವ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ಅಹೋಸಿ, ಬಾಳ್ಹಾ ಸೀಸವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ನ ಚ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಕಾಲೇ ಸಬ್ಬೇಸು ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಪುಚ್ಛಿ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಆವುಸೋ, ಇಮಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ಕತಿಪಾಹಂ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ ಪರಿಯೋದಾತೋ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಏತರಹಿ ಪನತ್ಥ ಕಿಸಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ ಉಪ್ಪಣ್ಡುಪಣ್ಡುಕಜಾತಾ, ಕಿಂ ವೋ ಇಧ ಅಸಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ? ತತೋ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹ - "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ರತ್ತಿಂ ಈದಿಸಞ್ಚ ಈದಿಸಞ್ಚ ಭೇರವಾರಮ್ಮಣಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ ಚ ಸುಣಾಮಿ ಚ, ಈದಿಸಞ್ಚ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಾಮಿ, ತೇನ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಸಮಾಧಿಯತೀ"ತಿ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬೇ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಆಹ - "ಭಗವತಾ ಆವುಸೋ ದ್ವೇ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇದಂ ಸೇನಾಸನಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ, ಆಯಾಮಾವುಸೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ, ಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪುಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ। "ಸಾಧು ಭನ್ತೇ"ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ

ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅನುಪಲಿತ್ತತ್ತಾ ಕುಲೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಏವ ಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿ ತೇನ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಿಂಸು।

ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದವೋಚ - "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಚಾರಿಕಾ ಚರಿತಬ್ಬಾತಿ ಮಯಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಕಿಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಥಾ"ತಿ। ತೇ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಭಗವಾ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಅನ್ತಮಸೋ ಚತುಪ್ಪಾದಪೀಠಕಟ್ಠಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಸೇನಾಸನಂ ನಾದ್ದಸ। ಅಥ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹ - "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಸೇನಾಸನಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥೇವ ತುಮ್ಹೇ ವಿಹರನ್ತಾ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾಥ। ಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಮೇವ ಸೇನಾಸನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರಥ। ಸಚೇ ಪನ ದೇವತಾಹಿ ಅಭಯಂ ಇಚ್ಛಥ, ಇಮಂ ಪರಿತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಥ, ಏತಞ್ಹಿ ವೋ ಪರಿತ್ತಞ್ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ಅಪರೇ ಪನಾಹು - "ಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಮೇವ ಸೇನಾಸನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರಥಾ"ತಿ ಇದಞ್ಚ ವತ್ವಾ ಭಗವಾ ಆಹ - "ಅಪಿಚ ಖೋ ಆರಞ್ಞಕೇನ ಪರಿಹರಣಂ ಞಾತಬ್ಬಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಾಯಂಪಾತಂ ಕರಣವಸೇನ ದ್ವೇ ಮೇತ್ತಾ, ದ್ವೇ ಪರಿತ್ತಾ, ದ್ವೇ ಅಸುಭಾ, ದ್ವೇ ಮರಣಸ್ಸತೀ ಅಟ್ಠ ಮಹಾಸಂವೇಗವತ್ಥುಸಮಾವಜ್ಜನಞ್ಚ। ಅಟ್ಠ ಮಹಾಸಂವೇಗವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ ಜಾತಿ ಜರಾ ಬ್ಯಾಧಿ ಮರಣಂ ಚತ್ತಾರಿ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಾನೀತಿ । ಅಥ ವಾ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ, ಅಪಾಯದುಕ್ಖಂ ಪಞ್ಚಮಂ, ಅತೀತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅನಾಗತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಆಹಾರಪರಿಯೇಟ್ಠಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪರಿಹರಣಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮೇತ್ತತ್ಥಞ್ಚ ಪರಿತ್ತತ್ಥಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಝಾನತ್ಥಞ್ಚ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸೀತಿ।

೧೪೩. ತತ್ಥ **ಕರಣೀಯಮತ್ಥಕುಸಲೇನಾ**ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ ಅಯಂ ಪದವಣ್ಣನಾ - **ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕರಣಾರಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಪಟಿಪದಾ, ಯಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅರಣೀಯತೋ ಅತ್ಥೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅರಣೀಯತೋ ನಾಮ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ। ಅತ್ಥೇ ಕುಸಲೇನ **ಅತ್ಥಕುಸಲೇನ,** ಅತ್ಥಛೇಕೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯ**ನ್ತಿ ಅನಿಯಮಿತಪಚ್ಚತ್ತಂ। ನ್ತಿ ನಿಯಮಿತಉಪಯೋಗಂ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ವಾ **ಯಂ ತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। **ಸನ್ತಂ ಪದ**ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ತತ್ಥ ಲಕ್ಖಣತೋ ಸನ್ತಂ, ಪತ್ತಬ್ಬತೋ ಪದಂ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಅಭಿಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ । ಸಕ್ಕೋತೀತಿ **ಸಕ್ಕೋ,** ಸಮತ್ಥೋ ಪಟಿಬಲೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಜೂ**ತಿ ಅಜ್ಜವಯುತ್ತೋ। ಸುಟ್ಠು ಉಜೂತಿ **ಸುಹುಜು**। ಸುಖಂ ವಚೋ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಸುವಚೋ**। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯ। **ಮುದೂ**ತಿ ಮದ್ದವಯುತ್ತೋ। ನ ಅತಿಮಾನೀತಿ **ಅನತಿಮಾನೀ**।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - **ಕರಣೀಯಮತ್ಥಕುಸಲೇನ ಯನ್ತ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ। ಏತ್ಥ ತಾವ ಅತ್ಥಿ ಕರಣೀಯಂ, ಅತ್ಥಿ ಅಕರಣೀಯಂ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಂ **ಕರಣೀಯಂ,** ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ, ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿ, ಆಜೀವವಿಪತ್ತೀತಿ ಏವಮಾದಿ **ಅಕರಣೀಯಂ**। ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಅತ್ಥಕುಸಲೋ, ಅತ್ಥಿ ಅನತ್ಥಕುಸಲೋ।

ತತ್ಥ ಯೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಯೋಜೇತಿ, ಖಣ್ಡಸೀಲೋ ಹೋತಿ, ಏಕವೀಸತಿವಿಧಂ ಅನೇಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ವೇಳುದಾನಂ, ಪತ್ತದಾನಂ, ಪುಪ್ಫದಾನಂ, ಫಲದಾನಂ, ದನ್ತಕಟ್ಠದಾನಂ, ಮುಖೋದಕದಾನಂ, ಸಿನಾನದಾನಂ, ಚುಣ್ಣದಾನಂ, ಮತ್ತಿಕಾದಾನಂ, ಚಾಟುಕಮ್ಯತಂ, ಮುಗ್ಗಸೂಪ್ಯತಂ, ಪಾರಿಭಟುತಂ, ಜಙ್ಘಪೇಸನಿಯಂ, ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ, ದೂತಕಮ್ಮಂ, ಪಹಿಣಗಮನಂ, ಪಿಣ್ಡಪಟಿಪಿಣ್ಡದಾನಾನುಪ್ಪದಾನಂ, ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಂ, ನಕ್ಖತ್ತವಿಜ್ಜಂ, ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಛಬ್ಬಿಧೇ ಚ ಅಗೋಚರೇ ಚರತಿ । ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ವೇಸಿಯಗೋಚರೇ ವಿಧವಾಥುಲ್ಲಕುಮಾರಿಕಪಣ್ಡಕಭಿಕ್ಖುನಿಪಾನಾಗಾರಗೋಚರೇತಿ। ಸಂಸಟ್ಠೋ ಚ ವಿಹರತಿ ರಾಜೂಹಿ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕೇಹಿ ಅನನುಲೋಮಿಕೇನ ಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗೇನ। ಯಾನಿ ವಾ ಪನ ತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಅಸದ್ಧಾನಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ

ಅನೋಪಾನಭೂತಾನಿ ಅಕ್ಕೋಸಕಪರಿಭಾಸಕಾನಿ ಅನತ್ಥಕಾಮಾನಿ ಅಹಿತಅಫಾಸುಕಅಯೋಗಕ್ಖೇಮಕಾಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಿಕಾನಂ, ತಥಾರೂಪಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಸೇವತಿ ಭಜತಿ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ। ಅಯಂ **ಅನತ್ಥಕುಸಲೋ**।

ಯೋ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಯೋಜೇತಿ, ಅನೇಸನಂ ಪಹಾಯ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತುಕಾಮೋ ಸದ್ಧಾಸೀಸೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಂ, ಸತಿಸೀಸೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ, ವೀರಿಯಸೀಸೇನ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ, ಪಞ್ಞಾಸೀಸೇನ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನಂ ಪೂರೇತಿ ಅಯಂ **ಅತ್ಥಕುಸಲೋ**।

ಯೋ ವಾ ಸತ್ತಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಸೋಧನವಸೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಂ, ಛದ್ವಾರೇ ಘಟ್ಟಿತಾರಮ್ಮಣೇಸು ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ, ಅನೇಸನಪರಿವಜ್ಜನವಸೇನ ವಿಞ್ಞುಪಸತ್ಥಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕವಣ್ಣಿತಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನೇನ ಚ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ, ಯಥಾವುತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನಂ, ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿವತ್ತನೇ ಸಾತ್ಥಕಾದೀನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಸೋಧೇತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ **ಅತ್ಥಕುಸಲೋ**।

ಯೋ ವಾ ಯಥಾ ಊಸೋದಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ವತ್ಥಂ ಪರಿಯೋದಾಯತಿ, ಛಾರಿಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಆದಾಸೋ, ಉಕ್ಕಾಮುಖಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜಾತರೂಪಂ, ತಥಾ ಞಾಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸೀಲಂ ವೋದಾಯತೀತಿ ಞತ್ವಾ ಞಾಣೋದಕೇನ ಧೋವನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಪರಿಯೋದಾಪೇತಿ। ಯಥಾ ಚ ಕಿಕೀ ಸಕುಣಿಕಾ ಅಣ್ಡಂ, ಚಮರೀಮಿಗೋ ವಾಲಧಿಂ, ಏಕಪುತ್ತಿಕಾ ನಾರೀ ಪಿಯಂ ಏಕಪುತ್ತಕಂ, ಏಕನಯನೋ ಪುರಿಸೋ ತಂ ಏಕನಯನಂ ರಕ್ಖತಿ, ತಥಾ ಅತಿವಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ರಕ್ಖತಿ, ಸಾಯಂಪಾತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ವಜ್ಜಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ **ಅತ್ಥಕುಸಲೋ**।

ಯೋ ವಾ ಪನ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಕರಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪಟಿಪದಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ **ಅತ್ಥಕುಸಲೋ**। ಯೋ ವಾ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಂ ಅತ್ಥಕುಸಲಾನಂ ಅಗ್ಗೋ।

ತತ್ಥ ಯೇ ಇಮೇ ಯಾವ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಕರಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾನೇನ, ಯಾವ ವಾ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪಟಿಪದಾಯ ಪಗ್ಗಹಣೇನ ಮಗ್ಗಫಲೇನ ವಣ್ಣಿತಾ ಅತ್ಥಕುಸಲಾ, ತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ **ಅತ್ಥಕುಸಲಾ**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಥಾವಿಧಾ ಚ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ। ತೇನ ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ಧಾಯ ಏಕಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ "ಕರಣೀಯಮತ್ಥಕುಸಲೇನಾ"ತಿ ಆಹ।

ತತೋ "ಕಿಂ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಸಞ್ಜಾತಕಙ್ಖಾನಂ ಆಹ **"ಯನ್ತ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾ"**ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ತಂ ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧೇಹಿ ವಣ್ಣಿತಂ ಸನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಪದಂ ಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ವಿಹರಿತುಕಾಮೇನ ಯಂ ಕರಣೀಯನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಯನ್ತಿ** ಇಮಸ್ಸ ಗಾಥಾಪಾದಸ್ಸ ಆದಿತೋ ವುತ್ತಮೇವ ಕರಣೀಯನ್ತಿ। ಅಧಿಕಾರತೋ ಅನುವತ್ತತಿ ತಂ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸಾವಸೇಸಪಾಠೋ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ "ವಿಹರಿತುಕಾಮೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಥ ವಾ **ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವಾದಿವಸೇನ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಪದಂ ಸನ್ತನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ತಂ ಅಧಿಗನ್ತುಕಾಮೇನ ಯನ್ತಂ ಕರಣೀಯನ್ತಿ ಅಧಿಕಾರತೋ ಅನುವತ್ತತಿ, ತಂ ಕರಣೀಯಮತ್ಥಕುಸಲೇನಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ "ಕರಣೀಯಮತ್ಥಕುಸಲೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಕಿ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾನಂ ಆಹ **"ಯನ್ತ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾ"**ತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಾಯ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ಯಂ ಕರಣೀಯಂ, ತನ್ತಿ। ಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ಕರಣೀಯಂ, ಕರಣಾರಹಮೇವ ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಕಿಮಞ್ಞಂ ಸಿಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ತದಧಿಗಮೂಪಾಯತೋ। ಕಾಮಞ್ಚೇತಂ ಕರಣಾರಹತ್ಥೇನ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯದೀಪಕೇನ ಆದಿಪದೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಂ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ "ಅತ್ಥಿ ಕರಣೀಯಂ ಅತ್ಥಿ ಅಕರಣೀಯಂ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಂ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ। ಅತಿಸಙ್ಖೇಪದೇಸಿತತ್ತಾ ಪನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೇಹಿಚಿ ವಿಞ್ಞಾತಂ, ಕೇಹಿಚಿ ನ ವಿಞ್ಞಾತಂ। ತತೋ ಯೇಹಿ ನ ವಿಞ್ಞಾತಂ, ತೇಸಂ ವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ ಯಂ ವಿಸೇಸತೋ ಆರಞ್ಞಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ "**ಸಕ್ಕೋ ಉಜೂ ಚ ಸುಹುಜೂ ಚ, ಸುವಚೋ ಚಸ್ಸ ಮುದು ಅನತಿಮಾನೀ**"ತಿ ಇಮಂ ತಾವ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಂ ಆಹ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ವಿಹರಿತುಕಾಮೋ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಾಯ ವಾ ತಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ತದಧಿಗಮಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಆರಞ್ಞಕೋ ಭಿಕ್ಖು ದುತಿಯಚತುತ್ಥಪಧಾನಿಯಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋ ಅಸ್ಸ, ತಥಾ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮವತ್ತಸಮಾದಾನಾದೀಸು, ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಪಟಿಸಙ್ಖರಣಾದೀಸು ಚ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಕಿಂ ಕರಣೀಯಾನಿ, ತೇಸು ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಏವರೂಪೇಸು ಸಕ್ಕೋ ಅಸ್ಸ ದಕ್ಖೋ ಅನಲಸೋ ಸಮತ್ಥೋ। ಸಕ್ಕೋ ಹೋನ್ತೋಪಿ ಚ ತತಿಯಪಧಾನಿಯಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ಉಜು ಅಸ್ಸ। ಉಜು ಹೋನ್ತೋಪಿ ಚ ಸಕಿಂ ಉಜುಭಾವೇನ ಸನ್ತೋಸಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಯಾವಜೀವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಸಿಥಿಲಕರಣೇನ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಉಜು ಅಸ್ಸ। ಅಸಠತಾಯ ವಾ ಉಜು, ಅಮಾಯಾವಿತಾಯ ಸುಹುಜು। ಕಾಯವಚೀವಙ್ಕಪ್ಪಹಾನೇನ ವಾ ಉಜು, ಮನೋವಙ್ಕಪ್ಪಹಾನೇನ ಸುಹುಜು। ಅಸನ್ತಗುಣಸ್ಸ ವಾ ಅನಾವಿಕರಣೇನ ಉಜು, ಅಸನ್ತಗುಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಲಾಭಸ್ಸ ಅನಧಿವಾಸನೇನ ಸುಹುಜು। ಏವಂ ಆರಮ್ಮಣಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇಹಿ ಪುರಿಮದ್ವಯತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಹಿ ಪಯೋಗಾಸಯಸುದ್ಧೀಹಿ ಚ ಉಜು ಚ ಸುಹುಜು ಚ ಅಸ್ಸ।

ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಉಜು ಚ ಸುಹುಜು ಚ, ಅಪಿಚ ಪನ **ಸುಬ್ಬಚೋ ಚ ಅಸ್ಸ**। ಯೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇದಂ ನ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ "ಕಿಂ ತೇ ದಿಟ್ಠಂ, ಕಿಂ ತೇ ಸುತಂ, ಕೋ ಮೇ ಹುತ್ವಾ ವದಸಿ, ಕಿಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಚರಿಯೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ ಸಮ್ಭತ್ತೋ ವಾ"ತಿ ವದತಿ, ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ವಾ ತಂ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಾ ನ ತಥಾ ಕರೋತಿ, ಸೋ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ದೂರೇ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಓವದಿಯಮಾನೋ "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಸುಟ್ಠು ವುತ್ತಂ, ಅತ್ತನೋ ವಜ್ಜಂ ನಾಮ ದುದ್ದಸಂ ಹೋತಿ, ಪುನಪಿ ಮಂ ಏವರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ವದೇಯ್ಯಾಥ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯ, ಚಿರಸ್ಸಂ ಮೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಓವಾದೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ವದತಿ, ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಞ್ಚ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಪರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಕರೋನ್ತೋ ಸುಬ್ಬಚೋ ಚ ಅಸ್ಸ।

ಯಥಾ ಚ ಸುವಚೋ, ಏವಂ **ಮುದು ಅಸ್ಸ**। **ಮುದೂ**ತಿ ಗಹಟ್ಠೇಹಿ ದೂತಗಮನಪ್ಪಹಿಣಗಮನಾದೀಸು ನಿಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ತತ್ಥ ಮುದುಭಾವಂ ಅಕತ್ವಾ ಥದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಸಕಲಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇ ಚ ಮುದು ಅಸ್ಸ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಖಮೋ। ಅಥ ವಾ **ಮುದೂ**ತಿ ಅಭಾಕುಟಿಕೋ ಉತ್ತಾನಮುಖೋ ಸುಖಸಮ್ಭಾಸೋ ಪಟಿಸನ್ಥಾರವುತ್ತಿ ಸುತಿತ್ಥಂ ವಿಯ ಸುಖಾವಗಾಹೋ ಅಸ್ಸ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಮುದು, ಅಪಿಚ ಪನ **ಅನತಿಮಾನೀ ಅಸ್ಸ**, ಜಾತಿಗೋತ್ತಾದೀಹಿ ಅತಿಮಾನವತ್ಥೂಹಿ ಪರೇ ನಾತಿಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಚಣ್ಡಾಲಕುಮಾರಕಸಮೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ।

೧೪೪. ಏವಂ ಭಗವಾ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ವಿಹರಿತುಕಾಮಸ್ಸ ತದಧಿಗಮಾಯ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಆರಞ್ಞಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏಕಚ್ಚಂ ಕರಣೀಯಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ತತುತ್ತರಿಪಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ "**ಸನ್ತುಸ್ಸಕೋ ಚಾ**"ತಿ ದುತಿಯಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ತತ್ಥ "ಸನ್ತುಟ್ಠೀ ಚ ಕತಞ್ಞುತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇನ ದ್ವಾದಸವಿಧೇನ ಸನ್ತೋಸೇನ ಸನ್ತುಸ್ಸತೀತಿ **ಸನ್ತುಸ್ಸಕೋ**। ಅಥ ವಾ ತುಸ್ಸತೀತಿ ತುಸ್ಸಕೋ, ಸಕೇನ ತುಸ್ಸಕೋ, ಸನ್ತೇನ ತುಸ್ಸಕೋ, ಸಮೇನ ತುಸ್ಸಕೋತಿ **ಸನ್ತುಸ್ಸಕೋ**। ತತ್ಥ **ಸಕಂ** ನಾಮ "ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಭೋಜನಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೩) ಏವಂ ಉಪಸಮ್ಪದಮಾಳಕೇ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಂ

ಚತುಪಚ್ಚಯಜಾತಂ। ತೇನ ಸುನ್ದರೇನ ವಾ ಅಸುನ್ದರೇನ ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವಾ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವಾ ದಿನ್ನೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ಪರಿಭೋಗಕಾಲೇ ಚ ವಿಕಾರಮದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಯಾಪೇನ್ತೋ "ಸಕೇನ ತುಸ್ಸಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸನ್ತಂ** ನಾಮ ಯಂ ಲದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ, ತೇನ ಸನ್ತೇನೇವ ತುಸ್ಸನ್ತೋ ತತೋ ಪರಂ ನ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಅತ್ರಿಚ್ಛತಂ ಪಜಹನ್ತೋ "ಸನ್ತೇನ ತುಸ್ಸಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮಂ** ನಾಮ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸು ಅನುನಯಪಟಿಘಪ್ಪಹಾನಂ। ತೇನ ಸಮೇನ ಸಬ್ಬಾರಮ್ಮಣೇಸು ತುಸ್ಸನ್ತೋ "ಸಮೇನ ತುಸ್ಸಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸುಖೇನ ಭರೀಯತೀತಿ **ಸುಭರೋ,** ಸುಪೋಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಾಲಿಮಂಸೋದನಾದೀನಂ ಪತ್ತೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ದಿನ್ನೇಪಿ ದುಮ್ಮುಖಭಾವಂ ಅನತ್ತಮನಭಾವಮೇವ ಚ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇಸಂ ವಾ ಸಮ್ಮುಖಾವ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ "ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ ಸಾಮಣೇರಗಹಟ್ಠಾದೀನಂ ದೇತಿ, ಏಸ ದುಬ್ಭರೋ। ಏತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ದೂರತೋವ ಪರಿವಜ್ಜೇನ್ತಿ "ದುಬ್ಭರೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಸಕ್ಕಾ ಪೋಸಿತು"ನ್ತಿ। ಯೋ ಪನ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ ಯಾಪೇತಿ, ಏಸ ಸುಭರೋ। ಏತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತಿವಿಯ ವಿಸ್ಸತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭದನ್ತೋ ಸುಭರೋ ಥೋಕಥೋಕೇನಪಿ ತುಸ್ಸತಿ, ಮಯಮೇವ ನಂ ಪೋಸೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಪೋಸೇನ್ತಿ। ಏವರೂಪೋ ಇಧ ಸುಭರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಅಪ್ಪಂ ಕಿಚ್ಚಮಸ್ಸಾತಿ **ಅಪ್ಪಕಿಚ್ಚೋ,** ನ ಕಮ್ಮಾರಾಮತಾಭಸ್ಸಾರಾಮತಾಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮತಾದಿಅನೇಕಕಿಚ್ಚಬ್ಯಾವಟೋ। ಅಥ ವಾ ಸಕಲವಿಹಾರೇ ನವಕಮ್ಮಸಙ್ಘಭೋಗಸಾಮಣೇರಆರಾಮಿಕವೋಸಾಸನಾದಿಕಿಚ್ಚವಿರಹಿತೋ, ಅತ್ತನೋ ಕೇಸನಖಚ್ಛೇದನಪತ್ತಚೀವರಪರಿಕಮ್ಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಕಿಚ್ಚಪರೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸಲ್ಲಹುಕಾ ವುತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿ।** ಯಥಾ ಏಕಚ್ಚೋ ಬಹುಭಣ್ಡೋ ಭಿಕ್ಖು ದಿಸಾಪಕ್ಕಮನಕಾಲೇ ಬಹುಂ ಪತ್ತಚೀವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣತೇಲಗುಳಾದಿಂ ಮಹಾಜನೇನ ಸೀಸಭಾರಕಟಿಭಾರಾದೀಹಿ ಉಚ್ಚಾರಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಏವಂ ಅಹುತ್ವಾ ಯೋ ಅಪ್ಪಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ, ಪತ್ತಚೀವರಾದಿಅಟ್ಠಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರಮತ್ತಮೇವ ಪರಿಹರತಿ, ದಿಸಾಪಕ್ಕಮನಕಾಲೇ ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ ವಿಯ ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಏವರೂಪೋ ಇಧ ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸನ್ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ,** ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾದೀಸು ರಾಗಾದಿವಸೇನ ಅನುದ್ಧತಿನ್ದ್ರಿಯೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಿಪಕೋತಿ** ವಿಞ್ಞೂ ವಿಭಾವೀ ಪಞ್ಞವಾ, ಸೀಲಾನುರಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾಯ ಚೀವರಾದಿವಿಚಾರಣಪಞ್ಞಾಯ ಆವಾಸಾದಿಸತ್ತಸಪ್ಪಾಯಪರಿಜಾನನಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನ ಪಗಬ್ಭೋತಿ **ಅಪ್ಪಗಬ್ಭೋ,** ಅಟ್ಠಟ್ಠಾನೇನ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ, ಚತುಟ್ಠಾನೇನ ವಚೀಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ, ಅನೇಕಟ್ಠಾನೇನ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ ಚ ವಿರಹಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ (ಮಹಾನಿ॰ ೮೭) ನಾಮ ಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲಭೋಜನಸಾಲಾಜನ್ತಾಘರನ್ಹಾನತಿತ್ಥಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗಅನ್ತರಘರಪವೇಸನೇಸು ಕಾಯೇನ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಕರಣಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಾಯ ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ಪಾದೇ ಪಾದಮೋದಹಿತ್ವಾ ವಾತಿ ಏವಮಾದಿ, ತಥಾ ಗಣಮಜ್ಝೇ, ಗಣಮಜ್ಝೇತಿ ಚತುಪರಿಸಸನ್ನಿಪಾತೇ, ತಥಾ ವುಡ್ಢತರೇ ಪುಗ್ಗಲೇ। ಭೋಜನಸಾಲಾಯಂ ಪನ ವುಡ್ಢಾನಂ ಆಸನಂ ನ ದೇತಿ, ನವಾನಂ ಆಸನಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ, ತಥಾ ಜನ್ತಾಘರೇ। ವುಡ್ಢೇ ಚೇತ್ಥ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಿಜಾಲನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ। ನ್ಹಾನತಿತ್ಥೇ ಚ ಯದಿದಂ "ದಹರೋ ವುಡ್ಢೋತಿ ಪಮಾಣಂ ಅಕತ್ವಾ ಆಗತಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನ್ಹಾಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ , ತಮ್ಪಿ ಅನಾದಿಯನ್ತೋ ಪಚ್ಛಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉದಕಂ ಓತರಿತ್ವಾ ವುಡ್ಢೇ ಚ ನವೇ ಚ ಬಾಧೇತಿ। ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗೇ ಪನ ಅಗ್ಗಾಸನಅಗ್ಗೋದಕಅಗ್ಗಪಿಣ್ಡತ್ಥಂ ವುಡ್ಢಾನಂ

ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಯಾತಿ ಬಾಹಾಯ ಬಾಹಂ ಪಹರನ್ತೋ, ಅನ್ತರಘರಪ್ಪವೇಸನೇ ವುಡ್ಢಾನಂ ಪಠಮತರಂ ಪವಿಸತಿ, ದಹರೇಹಿ ಕಾಯಕೀಳನಂ ಕರೋತೀತಿ ಏವಮಾದಿ।

ಚತುಟ್ಠಾನಂ ವಚೀಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ ನಾಮ ಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲಅನ್ತರಘರೇಸು ಅಪ್ಪತಿರೂಪವಾಚಾನಿಚ್ಛಾರಣಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ, ತಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಗಣೇ ವುಡ್ಢತರೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಚ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ವುಡ್ಢತರಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಅನ್ತರಘರೇ ಪನ "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇ ಕಿಂ ಅತ್ಥಿ, ಕಿಂ ಯಾಗು ಉದಾಹು ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ, ಕಿಂ ಮೇ ದಸ್ಸಸಿ, ಕಿಮಜ್ಜ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಪಿವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಭಾಸತಿ।

ಅನೇಕಟ್ಠಾನಂ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ ನಾಮ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಅಜ್ಝಾಚಾರಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಮನಸಾ ಏವ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಅಪ್ಪತಿರೂಪವಿತಕ್ಕನಂ।

ಕುಲೇಸ್ವನನುಗಿದ್ಧೋತಿ ಯಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ತೇಸು ಪಚ್ಚಯತಣ್ಹಾಯ ವಾ ಅನನುಲೋಮಿಯಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗವಸೇನ ವಾ ಅನನುಗಿದ್ಧೋ, ನ ಸಹಸೋಕೀ, ನ ಸಹನನ್ದೀ, ನ ಸುಖಿತೇಸು ಸುಖಿತೋ, ನ ದುಕ್ಖಿತೇಸು ದುಕ್ಖಿತೋ, ನ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಸು ಅತ್ತನಾ ವಾ ಯೋಗಮಾಪಜ್ಜಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಚ ಗಾಥಾಯ ಯಂ "ಸುವಚೋ ಚಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಂ "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ "ಸನ್ತುಸ್ಸಕೋ ಚ ಅಸ್ಸ, ಸುಭರೋ ಚ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೧೪೫. ಏವಂ ಭಗವಾ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ವಿಹರಿತುಕಾಮಸ್ಸ ತದಧಿಗಮಾಯ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಆರಞ್ಞಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತತುತ್ತರಿಪಿ ಕರಣೀಯಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಕರಣೀಯಮ್ಪಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಕಾಮೋ **"ನ ಚ ಖುದ್ದಮಾಚರೇ ಕಿಞ್ಚಿ, ಯೇನ ವಿಞ್ಞೂ ಪರೇ ಉಪವದೇಯ್ಯು"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಏವಮಿಮಂ ಕರಣೀಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಯಂ ತಂ ಕಾಯವಚೀಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಖುದ್ದಂ ಲಾಮಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ನ ಚ ಖುದ್ದಂ ಸಮಾಚರೇ। ಅಸಮಾಚರನ್ತೋ ಚ ನ ಕೇವಲಂ ಓಳಾರಿಕಂ, ಕಿಂ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಸಮಾಚರೇ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಸಮಾಚರೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತೋ ತಸ್ಸ ಸಮಾಚಾರೇ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮೇವಾದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಯೇನ ವಿಞ್ಞೂ ಪರೇ ಉಪವದೇಯ್ಯು"**ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಞ್ಞೂ ಪರೇ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ತೇ ಹಿ ಅನವಜ್ಜಂ ವಾ ಸಾವಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ ವಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ। ವಿಞ್ಞೂ ಏವ ಪನ ಪಮಾಣಂ। ತೇ ಹಿ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ, ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ವಿಞ್ಞೂ ಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಾಹಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ವಿಹರಿತುಕಾಮಸ್ಸ, ತದಧಿಗಮಾಯ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಆರಞ್ಞಕಸ್ಸ ಆರಞ್ಞಕಸೀಸೇನ ಚ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಕಾಮಾನಂ ಕರಣೀಯಾಕರಣೀಯಭೇದಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೂಪಚಾರಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಸ್ಸ ದೇವತಾಭಯಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ ಪರಿತ್ತತ್ಥಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನವಸೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತ್ಥಞ್ಚ **"ಸುಖಿನೋ ವ ಖೇಮಿನೋ ಹೋನ್ತೂ"**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮೇತ್ತಕಥಂ ಕಥೇತುಮಾರದ್ಧೋ।

ತತ್ಥ **ಸುಖಿನೋತಿ** ಸುಖಸಮಙ್ಗಿನೋ। **ಖೇಮಿನೋತಿ** ಖೇಮವನ್ತೋ, ಅಭಯಾ ನಿರುಪದ್ದವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಬ್ಬೇತಿ** ಅನವಸೇಸಾ। **ಸತ್ತಾತಿ** ಪಾಣಿನೋ। **ಸುಖಿತತ್ತಾತಿ** ಸುಖಿತಚಿತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಯಿಕೇನ ಸುಖೇನ ಸುಖಿನೋ, ಮಾನಸೇನ ಸುಖಿತತ್ತಾ, ತದುಭಯೇನಾಪಿ ಸಬ್ಬಭಯೂಪದ್ದವವಿಗಮೇನ ವಾ ಖೇಮಿನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ?

ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಮೇತ್ತಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸುಖಿನೋ ಹೋನ್ತೂ"ತಿ ವಾ, "ಖೇಮಿನೋ ಹೋನ್ತೂ"ತಿ ವಾ, "ಸುಖಿತತ್ತಾ ಹೋನ್ತೂ"ತಿ ವಾ।

೧೪೬. ಏವಂ ಯಾವ ಉಪಚಾರತೋ ಅಪ್ಪನಾಕೋಟಿ, ತಾವ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ಕೇಚೀ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ಪರಿಚಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ನ ಆದಿಕೇನೇವ ಏಕತ್ತೇ ಸಣ್ಠಾತಿ, ಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಭೇದಂ ಪನ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಕಮೇನ ಸಣ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ತಸಥಾವರಾದಿದುಕತಿಕಪ್ಪಭೇದೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಸಣ್ಠಾನತ್ಥಮ್ಪಿ "ಯೇ ಕೇಚೀ"ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಭೂತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಸುಖಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಸ್ಸ ಯಂ ವಿಭೂತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ, ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಾಪೇತುಕಾಮೋ ತಸಥಾವರಾದಿದುಕತ್ತಿಕಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಭೇದದೀಪಕಂ "ಯೇ ಕೇಚೀ"ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ।

ಏತ್ಥ ಹಿ ತಸಥಾವರದುಕಂ ದಿಟ್ಠಾದಿಟ್ಠದುಕಂ ದೂರಸನ್ತಿಕದುಕಂ ಭೂತಸಮ್ಭವೇಸಿದುಕನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ದುಕಾನಿ, ದೀಘಾದೀಹಿ ಚ ಛಹಿ ಪದೇಹಿ ಮಜ್ಝಿಮಪದಸ್ಸ ತೀಸು, ಅಣುಕಪದಸ್ಸ ಚ ದ್ವೀಸು ತಿಕೇಸು ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ದೀಘರಸ್ಸಮಜ್ಝಿಮತ್ತಿಕಂ ಮಹನ್ತಾಣುಕಮಜ್ಝಿಮತ್ತಿಕಂ ಥೂಲಾಣುಕಮಜ್ಝಿಮತ್ತಿಕನ್ತಿ ತಯೋ ತಿಕೇ ದೀಪೇತಿ। ತತ್ಥ **ಯೇ ಕೇಚೀ**ತಿ ಅನವಸೇಸವಚನಂ। ಪಾಣಾ ಏವ ಭೂತಾ **ಪಾಣಭೂತಾ**। ಅಥ ವಾ ಪಾಣನ್ತೀತಿ ಪಾಣಾ। ಏತೇನ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಪಟಿಬದ್ಧೇ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಸತ್ತೇ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಭವನ್ತೀತಿ **ಭೂತಾ**। ಏತೇನ ಏಕವೋಕಾರಚತುವೋಕಾರಸತ್ತೇ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಸನ್ತಿ, ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ।

ಏವಂ **"ಯೇ ಕೇಚಿ ಪಾಣಭೂತತ್ಥೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ದುಕತ್ತಿಕೇಹಿ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬೇ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತೇ ಏಕಜ್ಝಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ **ತಸಾ ವಾ ಥಾವರಾ ವಾ ಅನವಸೇಸಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ದುಕೇನ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತತ್ಥ ತಸನ್ತೀತಿ **ತಸಾ,** ಸತಣ್ಹಾನಂ ಸಭಯಾನಞ್ಚೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ **ಥಾವರಾ,** ಪಹೀನತಣ್ಹಾಭಯಾನಂ ಅರಹತಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ಅವಸೇಸನ್ತಿ **ಅನವಸೇಸಾ,** ಸಬ್ಬೇಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಞ್ಚ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಅನ್ತೇ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬದುಕತಿಕೇಹಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ - ಯೇ ಕೇಚಿ ಪಾಣಭೂತತ್ಥಿ ತಸಾ ವಾ ಥಾವರಾ ವಾ ಅನವಸೇಸಾ, ಇಮೇಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಭವನ್ತು ಸುಖಿತತ್ತಾ। ಏವಂ ಯಾವ ಭೂತಾ ವಾ ಸಮ್ಭವೇಸೀ ವಾ ಇಮೇಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಭವನ್ತು ಸುಖಿತತ್ತಾತಿ।

ಇದಾನಿ ದೀಘರಸ್ಸಮಜ್ಝಿಮಾದಿತಿಕತ್ತಯದೀಪಕೇಸು **ದೀಘಾ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಛಸು ಪದೇಸು **ದೀಘಾ**ತಿ ದೀಘತ್ತಭಾವಾ ನಾಗಮಚ್ಛಗೋಧಾದಯೋ। ಅನೇಕಬ್ಯಾಮಸತಪ್ಪಮಾಣಾಪಿ ಹಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ನಾಗಾನಂ ಅತ್ತಭಾವಾ ಅನೇಕಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾಪಿ ಮಚ್ಛಗೋಧಾದೀನಂ ಅತ್ತಭಾವಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಮಹನ್ತಾ**ತಿ ಮಹನ್ತತ್ತಭಾವಾ ಜಲೇ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದಯೋ, ಥಲೇ ಹತ್ಥಿನಾಗಾದಯೋ, ಅಮನುಸ್ಸೇಸು ದಾನವಾದಯೋ। ಆಹ ಚ - "ರಾಹುಗ್ಗಂ ಅತ್ತಭಾವೀನ"ನ್ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೫)। ತಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ತಭಾವೋ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಟ್ಠ ಚ ಯೋಜನಸತಾನಿ, ಬಾಹೂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಸತಪರಿಮಾಣಾ, ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಂ ಭಮುಕನ್ತರಂ, ತಥಾ ಅಙ್ಗುಲನ್ತರಿಕಾ, ಹತ್ಥತಲಾನಿ ದ್ವೇ ಯೋಜನಸತಾನೀತಿ। **ಮಜ್ಝಿಮಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಗೋಣಮಹಿಂಸಸೂಕರಾದೀನಂ ಅತ್ತಭಾವಾ। **ರಸ್ಸಕಾ**ತಿ ತಾಸು ತಾಸು ಜಾತೀಸು ವಾಮನಾದಯೋ ದೀಘಮಜ್ಝಿಮೇಹಿ ಓಮಕಪ್ಪಮಾಣಾ ಸತ್ತಾ। **ಅಣುಕಾ**ತಿ ಮಂಸಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಅಗೋಚರಾ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುವಿಸಯಾ ಉದಕಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಸುಖುಮತ್ತಭಾವಾ ಸತ್ತಾ, ಊಕಾದಯೋ ವಾ। ಅಪಿಚ ಯೇ ತಾಸು ತಾಸು ಜಾತೀಸು ಮಹನ್ತಮಜ್ಝಿಮೇಹಿ ಥೂಲಮಜ್ಝಿಮೇಹಿ ಚ ಓಮಕಪ್ಪಮಾಣಾ ಸತ್ತಾ, ತೇ ಅಣುಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಥೂಲಾ**ತಿ ಪರಿಮಣ್ಡಲತ್ತಭಾವಾ ಮಚ್ಛಕುಮ್ಮಸಿಪ್ಪಿಕಸಮ್ಬುಕಾದಯೋ ಸತ್ತಾ।

೧೪೭. ಏವಂ ತೀಹಿ ತಿಕೇಹಿ ಅನವಸೇಸತೋ ಸತ್ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ **"ದಿಟ್ಠಾ ವಾ ಯೇವ ಅದಿಟ್ಠಾ"**ತಿಆದೀಹಿ ತೀಹಿ ದುಕೇಹಿಪಿ ತೇ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಾತಿ** ಯೇ ಅತ್ತನೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಮಾಗತವಸೇನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ। **ಅದಿಟ್ಠಾತಿ** ಯೇ ಪರಸಮುದ್ದಪರಸೇಲಪರಚಕ್ಕವಾಳಾದೀಸು ಠಿತಾ। **"ಯೇವ ದೂರೇ ವಸನ್ತಿ ಅವಿದೂರೇ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ದುಕೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ದೂರೇ ಚ ಅವಿದೂರೇ ಚ ವಸನ್ತೇ ಸತ್ತೇ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇ ಉಪಾದಾಯುಪಾದಾವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅತ್ತನೋ ಹಿ ಕಾಯೇ ವಸನ್ತಾ ಸತ್ತಾ ಅವಿದೂರೇ, ಬಹಿಕಾಯೇ ವಸನ್ತಾ ದೂರೇ। ತಥಾ ಅನ್ತೋಉಪಚಾರೇ ವಸನ್ತಾ ಅವಿದೂರೇ, ಬಹಿಉಪಚಾರೇ ವಸನ್ತಾ ದೂರೇ। ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರೇ ಗಾಮೇ ಜನಪದೇ ದೀಪೇ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ವಸನ್ತಾ ಅವಿದೂರೇ, ಪರಚಕ್ಕವಾಳೇ ವಸನ್ತಾ ದೂರೇ ವಸನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಭೂತಾತಿ ಜಾತಾ, ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಯೇ ಭೂತಾ ಏವ, ನ ಪುನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಖೀಣಾಸವಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಮ್ಭವಮೇಸನ್ತೀತಿ **ಸಮ್ಭವೇಸೀ।** ಅಪ್ಪಹೀನಭವಸಂಯೋಜನತ್ತಾ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭವಂ ಏಸನ್ತಾನಂ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಥ ವಾ ಚತೂಸು ಯೋನೀಸು ಅಣ್ಡಜಜಲಾಬುಜಾ ಸತ್ತಾ ಯಾವ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ನ ಭಿನ್ದನ್ತಿ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸೀ ನಾಮ। ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಸಂಸೇದಜಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ ಚ ಪಠಮಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಸಮ್ಭವೇಸೀ ನಾಮ। ದುತಿಯಚಿತ್ತಕ್ಖಣತೋ ಪಭುತಿ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಯೇನ ವಾ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಜಾಯನ್ತಿ, ಯಾವ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸೀ ನಾಮ। ತತೋ ಪರಂ ಭೂತಾತಿ।

೧೪೮. ಏವಂ ಭಗವಾ "ಸುಖಿನೋ ವಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಹಿತಸುಖಾಗಮಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಸತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಹಿತದುಕ್ಖಾನಾಗಮಪತ್ಥನಾವಸೇನಾಪಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ನ ಪರೋ ಪರಂ ನಿಕುಬ್ಬೇಥಾ"**ತಿ। ಏಸ ಪೋರಾಣಪಾಠೋ, ಇದಾನಿ ಪನ "ಪರಂ ಹೀ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಅಯಂ ನ ಸೋಭನೋ।

ತತ್ಥ **ಪರೋತಿ** ಪರಜನೋ। **ಪರನ್ತಿ** ಪರಜನಂ। **ನ ನಿಕುಬ್ಬೇಥಾತಿ** ನ ವಞ್ಚೇಯ್ಯ। **ನಾತಿಮಞ್ಞೇಥಾತಿ** ನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ। **ಕತ್ಥಚೀತಿ** ಕತ್ಥಚಿ ಓಕಾಸೇ, ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಖೇತ್ತೇ ವಾ ಞಾತಿಮಜ್ಝೇ ವಾ ಪೂಗಮಜ್ಝೇ ವಾತಿಆದಿ। **ನನ್ತಿ** ಏತಂ। **ಕಞ್ಚೀತಿ** ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಖತ್ತಿಯಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಗಹಟ್ಠಂ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಾ ಸುಗತಂ ವಾ ದುಗ್ಗತಂ ವಾತಿಆದಿ। **ಬ್ಯಾರೋಸನಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾತಿ** ಕಾಯವಚೀವಿಕಾರೇಹಿ ಬ್ಯಾರೋಸನಾಯ ಚ, ಮನೋವಿಕಾರೇನ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾಯ ಚ। "ಬ್ಯಾರೋಸನಾಯ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾಯಾ"ತಿ ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಬ್ಯಾರೋಸನಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಯಥಾ "ಸಮ್ಮ ದಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಸಮ್ಮ ದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತಾ"ತಿ, ಯಥಾ ಚ "ಅನುಪುಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬಪಟಿಪದಾಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಅನುಪುಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾ ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಾ ಅನುಪುಬ್ಬಪಟಿಪದಾ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೧೯; ಉದಾ॰ ೪೫; ಚೂಳವ॰ ೩೮೫)। **ನಾಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ದುಕ್ಖಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ನ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ನ ಕೇವಲಂ "ಸುಖಿನೋ ವಾ ಖೇಮಿನೋ ವಾ ಹೋನ್ತೂ"ತಿಆದಿ ಮನಸಿಕಾರವಸೇನೇವ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ಪನ "ಅಹೋ ವತ ಯೋ ಕೋಚಿ ಪರಪುಗ್ಗಲೋ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಪರಪುಗ್ಗಲಂ ವಞ್ಚನಾದೀಹಿ ನಿಕತೀಹಿ ನ ನಿಕುಬ್ಬೇಥ, ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಚ ನವಹಿ ಮಾನವತ್ಥೂಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪದೇಸೇ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಪರಪುಗ್ಗಲಂ ನಾತಿಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಬ್ಯಾರೋಸನಾಯ ವಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾಯ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ನ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ ಭಾವೇಯ್ಯಾತಿ।

೧೪೯. ಏವಂ ಅಹಿತದುಕ್ಖಾನಾಗಮಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಅತ್ಥತೋ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಉಪಮಾಯ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಮಾತಾ ಯಥಾ ನಿಯಂ ಪುತ್ತ"**ನ್ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯಥಾ ಮಾತಾ **ನಿಯಂ ಪುತ್ತಂ** ಅತ್ತನಿ ಜಾತಂ ಓರಸಂ ಪುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ **ಏಕಪುತ್ತಮೇವ ಆಯುಸಾ ಅನುರಕ್ಖೇ,** ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಾಗಮಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಮ್ಪಿ ಚಜಿತ್ವಾ ತಂ ಅನುರಕ್ಖೇ, **ಏವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು** ಇದಂ **ಮೇತ್ತಮಾನಸಂ**

ಭಾವಯೇ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜನಯೇ ವಡ್ಢಯೇ, ತಞ್ಚ ಅಪರಿಮಾಣಸತ್ತಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾ ಸತ್ತೇ ಅನವಸೇಸಫರಣವಸೇನ **ಅಪರಿಮಾಣಂ** ಭಾವಯೇತಿ।

೧೫೦. ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ವಡ್ಢನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ಮೇತ್ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಮಿ**"ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಮಿಜ್ಜತಿ ತಾಯತಿ ಚಾತಿ ಮಿತ್ತೋ, ಹಿತಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಸಿನಿಯ್ಹತಿ, ಅಹಿತಾಗಮತೋ ರಕ್ಖತಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಿತ್ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಮೇತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸೇ। **ಲೋಕಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಲೋಕೇ। ಮನಸಿ ಭವನ್ತಿ **ಮಾನಸಂ।** ತಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಭಾವಯೇ**ತಿ ವಡ್ಢಯೇ। ನಾಸ್ಸ ಪರಿಮಾಣನ್ತಿ **ಅಪರಿಮಾಣಂ,** ಅಪ್ಪಮಾಣಸತ್ತಾರಮ್ಮಣತಾಯ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಉಪರಿ। ತೇನ ಅರೂಪಭವಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಧೋ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ। ತೇನ ಕಾಮಭವಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತಿರಿಯ**ನ್ತಿ ವೇಮಜ್ಝಂ। ತೇನ ರೂಪಭವಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಸಮ್ಬಾಧ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಬಾಧವಿರಹಿತಂ, ಭಿನ್ನಸೀಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೀಮಾ ನಾಮ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅವೇರ**ನ್ತಿ ವೇರವಿರಹಿತಂ, ಅನ್ತರನ್ತರಾಪಿ ವೇರಚೇತನಾಪಾತುಭಾವವಿರಹಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಸಪತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಗತಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಂ। ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೀ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ, ನಾಸ್ಸ ಕೋಚಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ, ತೇನಸ್ಸ ತಂ ಮಾನಸಂ ವಿಗತಪಚ್ಚತ್ಥಿಕತ್ತಾ "ಅಸಪತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪರಿಯಾಯವಚನಞ್ಹಿ ಏತಂ, ಯದಿದಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ಸಪತ್ತೋತಿ। ಅಯಂ ಅನುಪದತೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಯದೇತಂ "ಏವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಮಾನಸಂ ಭಾವಯೇ ಅಪರಿಮಾಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಚೇತಂ ಅಪರಿಮಾಣಂ ಮೇತ್ತಂ ಮಾನಸಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಭಾವಯೇ ವಡ್ಢಯೇ, ವುಡ್ಢಿಂ, ವಿರೂಳ್ಹಿಂ, ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗಮಯೇ। ಕಥಂ? **ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಚ ತಿರಿಯಞ್ಚ,** ಉದ್ಧಂ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ, ಅಧೋ ಯಾವ ಅವೀಚಿತೋ, ತಿರಿಯಂ ಯಾವ ಅವಸೇಸದಿಸಾ। ಉದ್ಧಂ ವಾ ಆರುಪ್ಪಂ, ಅಧೋ ಕಾಮಧಾತುಂ, ತಿರಿಯಂ ರೂಪಧಾತುಂ ಅನವಸೇಸಂ ಫರನ್ತೋ। ಏವಂ ಭಾವೇನ್ತೋಪಿ ಚ ತಂ ಯಥಾ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ, ಅವೇರಂ, ಅಸಪತ್ತಞ್ಚ, ಹೋತಿ ತಥಾ ಸಮ್ಬಾಧವೇರಸಪತ್ತಾಭಾವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಭಾವಯೇ। ಯಂ ವಾ ತಂ ಭಾವನಾಸಮ್ಪದಂ ಪತ್ತಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಓಕಾಸಲಾಭವಸೇನ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ। ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸು ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯೇನ ಅವೇರಂ, ಅತ್ತನಿ ಚ ಪರೇಸಂ ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯೇನ ಅಸಪತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ ಅವೇರಂ ಅಸಪತ್ತಂ ಅಪರಿಮಾಣಂ ಮೇತ್ತಂ ಮಾನಸಂ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾತಿ ತಿವಿಧಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಭಾವಯೇ ವಡ್ಢಯೇತಿ।

೧೫೧. ಏವಂ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ವಡ್ಢನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ಭಾವನಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಇರಿಯಾಪಥನಿಯಮಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ತಿಟ್ಠಂ ಚರಂ…ಪೇ॰… ಅಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"**ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಏವಮೇತಂ ಮೇತ್ತಂ ಮಾನಸಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸೋ "ನಿಸೀದತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ, ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೭; ವಿಭ॰ ೫೦೮) ವಿಯ ಇರಿಯಾಪಥನಿಯಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಯಥಾಸುಖಂ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರಇರಿಯಾಪಥಬಾಧನವಿನೋದನಂ ಕರೋನ್ತೋ ತಿಟ್ಠಂ ವಾ ಚರಂ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ ಸಯಾನೋ ವಾ ಯಾವತಾ ವಿಗತಮಿದ್ಧೋ ಅಸ್ಸ, ಅಥ ಏತಂ ಮೇತ್ತಾಝಾನಸ್ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯ।

ಅಥ ವಾ ಏವಂ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ವಡ್ಢನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಸೀಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ತಿಟ್ಠಂ ಚರ**"ನ್ತಿ। ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ ಹಿ ತಿಟ್ಠಂ ವಾ ಚರಂ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ ಸಯಾನೋ ವಾ ಯಾವತಾ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಏತಂ ಮೇತ್ತಾಝಾನಸ್ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ತಿಟ್ಠಂ ವಾ ಚರಂ ವಾತಿ ನ ತಸ್ಸ ಠಾನಾದೀನಿ ಅನ್ತರಾಯಕರಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಸೋ ಯಾವತಾ ಏತಂ ಮೇತ್ತಾಝಾನಸ್ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಾವತಾ ವಿತಮಿದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "**ತಿಟ್ಠಂ ಚರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ವ ಸಯಾನೋ, ಯಾವತಾಸ್ಸ ವಿತಮಿದ್ಧೋ। ಏತಂ ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ**"ತಿ।

ತಸ್ಸಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಂ ತಂ "ಮೇತ್ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಮಿ, ಮಾನಸಂ ಭಾವಯೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತಥಾ ಭಾವಯೇ, ಯಥಾ ಠಾನಾದೀಸು ಯಾವತಾ ಇರಿಯಾಪಥೇನ, ಠಾನಾದೀನಿ ವಾ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಯಾವತಾ ಏತಂ ಮೇತ್ತಾಝಾನಸ್ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಕಾಮೋ ಅಸ್ಸ, ತಾವತಾ ವಿತಮಿದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಏತಂ ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ।

ಏವಂ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ವಸೀಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಏತಂ ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೇ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಥುನನ್ತೋ ಆಹ "**ಬ್ರಹ್ಮಮೇತಂ ವಿಹಾರಮಿಧಮಾಹೂ**"ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ "ಸುಖಿನೋವ ಖೇಮಿನೋ ಹೋನ್ತೂ"ತಿಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ "ಏತಂ ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸಂವಣ್ಣಿತೋ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೋ, **ಏತಂ** ಚತೂಸು ದಿಬ್ಬಬ್ರಹ್ಮಅರಿಯಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇಸು ನಿದ್ದೋಸತ್ತಾ ಅತ್ತನೋಪಿ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಕರತ್ತಾ ಚ **ಇಧ** ಅರಿಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ **ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಮಾಹು,** ಸೇಟ್ಠವಿಹಾರಮಾಹೂತಿ। ಯತೋ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಂ ತಿಟ್ಠಂ ಚರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ ಸಯಾನೋ ವಾ ಯಾವತಾಸ್ಸ ವಿತಮಿದ್ಧೋ, ಏತಂ ಸತಿಂ ಅಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ।

೧೫೨. ಏವಂ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಮೇತ್ತಾ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಆಸನ್ನಾ ಹೋತಿ ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಗಹಣನಿಸೇಧನಮುಖೇನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತದೇವ ಮೇತ್ತಾಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಅರಿಯಭೂಮಿಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಅನುಪಗ್ಗಮ್ಮಾ**"ತಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ದೇಸನಂ ಸಮಾಪೇಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ "ಬ್ರಹ್ಮಮೇತಂ ವಿಹಾರಮಿಧಮಾಹೂ"ತಿ ಸಂವಣ್ಣಿತೋ ಮೇತ್ತಾಝಾನವಿಹಾರೋ, ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಯೇ ತತ್ಥ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ, ತೇ, ತೇಸಞ್ಚ ವತ್ಥಾದಿಅನುಸಾರೇನ ರೂಪಧಮ್ಮೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೇನ "ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರಪುಞ್ಜೋಯಂ, ನ ಇಧ ಸತ್ತೂಪಲಬ್ಭತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೧) ಏವಂ **ದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಅನುಪಗ್ಗಮ್ಮ** ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಲೋಕುತ್ತರಸೀಲೇನ **ಸೀಲವಾ** ಹುತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಸೀಲಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನೇವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೇನ **ದಸ್ಸನೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ**। ತತೋ ಪರಂ ಯೋಪಾಯಂ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಗೇಧೋ ಕಿಲೇಸಕಾಮೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇಹಿ ತನುಭಾವೇನ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಚ **ಕಾಮೇಸು ಗೇಧಂ ವಿನೇಯ್ಯ** ವಿನಯಿತ್ವಾ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ **ನ ಹಿ ಜಾತು ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯ ಪುನ ರೇತಿ** ಏಕಂಸೇನೇವ ಪುನ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಂ ನ ಏತಿ, ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತೀತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ದೇಸನಂ ಸಮಾಪೇತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹ - "ಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವನಸಣ್ಡೇ ವಿಹರಥ। ಇಮಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠಸು ಧಮ್ಮಸ್ಸವನದಿವಸೇಸು ಗಣ್ಡಿಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಉಸ್ಸಾರೇಥ, ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕರೋಥ, ಸಾಕಚ್ಛಥ, ಅನುಮೋದಥ, ಇದಮೇವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಸೇವಥ, ಭಾವೇಥ, ಬಹುಲೀಕರೋಥ। ತೇಪಿ ವೋ ಅಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ಭೇರವಾರಮ್ಮಣಂ ನ ದಸ್ಸೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಅತ್ಥಕಾಮಾ ಹಿತಕಾಮಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ, ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ, ತಥಾ ಅಕಂಸು। ದೇವತಾಯೋ ಚ "ಭದನ್ತಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥಕಾಮಾ ಹಿತಕಾಮಾ"ತಿ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಸೇನಾಸನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಣ್ಹೋದಕಂ ಪಟಿಯಾದೇನ್ತಿ, ಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಪಾದಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹನ್ತಿ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಥೇವ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ತಮೇವ ಚ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅನ್ತೋತೇಮಾಸೇ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸುನ್ತಿ।

ಏವಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಕುಸಲೇನ ತಥಾಗತೇನ,
ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರೇನ ಕಥಿತಂ ಕರಣೀಯಮತ್ಥಂ।
ಕತ್ವಾನುಭುಯ್ಯ ಪರಮಂ ಹದಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಂ,

ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇನ್ತಿ ಸಮತ್ತಪಞ್ಞಾ॥

ತಸ್ಮಾ ಹಿ ತಂ ಅಮತಮಬ್ಭುತಮರಿಯಕನ್ತಂ,
ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ವಿಹರಿತುಕಾಮೋ।
ವಿಞ್ಞೂ ಜನೋ ವಿಮಲಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾ,
ಭೇದಂ ಕರೇಯ್ಯ ಸತತಂ ಕರಣೀಯಮತ್ಥನ್ತಿ॥

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮೇತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಹೇಮವತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಅಜ್ಜ ಪನ್ನರಸೋತಿ ಹೇಮವತಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಹೇಮವತೇನ ಹಿ ಪುಟ್ಠೋ ಭಗವಾ "ಛಸು ಲೋಕೋ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದೀನಿ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ "ಅಜ್ಜ ಪನ್ನರಸೋ"ತಿಆದಿ ಸಾತಾಗಿರೇನ ವುತ್ತಂ, "ಇತಿ ಸಾತಾಗಿರೋ"ತಿಆದಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ, "ಕಚ್ಚಿಮನೋ"ತಿಆದಿ ಹೇಮವತೇನ, "ಛಸು ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿ ಭಗವತಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ "ಹೇಮವತಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸಾತಾಗಿರಿಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಏಕಚ್ಚೇಹಿ।

ತತ್ಥ ಯಾಯಂ "ಅಜ್ಜ ಪನ್ನರಸೋ"ತಿಆದಿ ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ - ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭದ್ದಕಪ್ಪೇ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಪುರಿಸೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಿ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಹತಿಯಾ ಪೂಜಾಯ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಅಕಂಸು। ತಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ ಅವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಏಕಗ್ಘನಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ದೀಘಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏಸಾ ಧಮ್ಮತಾ। ಅಪ್ಪಾಯುಕಬುದ್ಧಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಬಹುತರೇನ ಜನೇನ ಅದಿಟ್ಠಾ ಏವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಾತುಪೂಜಮ್ಪಿ ಕತ್ವಾ "ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಜನಾ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ "ಧಾತುಯೋ ವಿಕಿರನ್ತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇನ ತೇಸಂ ಸುವಣ್ಣಚುಣ್ಣಾನಿ ವಿಯ ಧಾತುಯೋ ವಿಕಿರನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ।

ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಏಕಂಯೇವ ಧಾತುಘರಂ ಕತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸುಂ ಯೋಜನಂ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ಚ। ತಸ್ಸ ಏಕೇಕಗಾವುತನ್ತರಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ದ್ವಾರಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಏಕಂ ದ್ವಾರಂ ಕಿಕೀ ರಾಜಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ; ಏಕಂ ತಸ್ಸೇವ ಪುತ್ತೋ ಪಥವಿನ್ಧರೋ ನಾಮ; ಏಕಂ ಸೇನಾಪತಿಪಮುಖಾ ಅಮಚ್ಚಾ; ಏಕಂ ಸೇಟ್ಠಿಪಮುಖಾ ಜಾನಪದಾ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಮಯಾ ಏಕಗ್ಘನಾ ಸುವಣ್ಣರಸಪಟಿಭಾಗಾ ಚ ನಾನಾರತನಮಯಾ ಇಟ್ಠಕಾ ಅಹೇಸುಂ ಏಕೇಕಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾ। ತೇ ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾಹಿ ಮತ್ತಿಕಾಕಿಚ್ಚಂ ಸುರಭಿತೇಲೇನ ಉದಕಕಿಚ್ಚಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ತಂ ಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸುಂ।

ಏವಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಚೇತಿಯೇ ದ್ವೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಹಾಯಕಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮುಖಸಾವಕಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ದೀಘಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸಮ್ಮುಖಸಾವಕಾಯೇವ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತಿ, ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ನಿಸ್ಸಯಂ ದೇನ್ತಿ, ಇತರೇ ನ ಲಭನ್ತಿ। ತತೋ ತೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ "ಸಾಸನೇ, ಭನ್ತೇ, ಕತಿ ಧುರಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಥೇರಾ "ದ್ವೇ ಧುರಾನೀ"ತಿ ಕಥೇಸುಂ - "ವಾಸಧುರಂ, ಪರಿಯತ್ತಿಧುರಞ್ಚಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸಿತ್ವಾ, ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಭಾಣವಾರಸುತ್ತನ್ತಾನಿ ಚ ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ, ಕುಲೇ ವಾ ಗಣೇ ವಾ ನಿರಾಲಯೇನ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಅರಹತ್ತಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಘಟಿತಬ್ಬಂ ವಾಯಮಿತಬ್ಬಂ, ಏತಂ **ವಾಸಧುರಂ**। ಅತ್ತನೋ

ಥಾಮೇನ ಪನ ಏಕಂ ವಾ ನಿಕಾಯಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಪರಿಯತ್ತಿತೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಸುವಿಸದಂ ಸಾಸನಂ ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಏತಂ **ಪರಿಯತ್ತಿಧುರ**ನ್ತಿ। ಅಥ ತೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ "ದ್ವಿನ್ನಂ ಧುರಾನಂ ವಾಸಧುರಮೇವ ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ "ಮಯಂ ಪನಮ್ಹಾ ದಹರಾ, ವುಡ್ಢಕಾಲೇ ವಾಸಧುರಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮ, ಪರಿಯತ್ತಿಧುರಂ ತಾವ ಪೂರೇಮಾ"ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಆರಭಿಂಸು। ತೇ ಪಕತಿಯಾವ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಸಕಲೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಪಕತಞ್ಞುನೋ ವಿನಯೇ ಚ ಅತಿವಿಯ ವಿನಿಚ್ಛಯಕುಸಲಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪರಿವಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಪರಿವಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಾಭೋ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚಸತಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪರಿವಾರಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ದೀಪೇನ್ತಾ ವಿಹರಿಂಸು, ಪುನ ಬುದ್ಧಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ತದಾ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಾಮಕಾವಾಸೇ ವಿಹರನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಾದೀ ಚ ಅಧಮ್ಮವಾದೀ ಚ। ಅಧಮ್ಮವಾದೀ ಚಣ್ಡೋ ಹೋತಿ ಫರುಸೋ, ಮುಖರೋ, ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ಇತರಸ್ಸ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ನಂ "ಇದಂ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಕಮ್ಮಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ಅಪ್ಪತಿರೂಪ"ನ್ತಿ ಚೋದೇಸಿ। ಸೋ "ಕಿಂ ತೇ ದಿಟ್ಠಂ, ಕಿಂ ಸುತ"ನ್ತಿ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಇತರೋ "ವಿನಯಧರಾ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಅಧಮ್ಮವಾದೀ "ಸಚೇ ಇಮಂ ವತ್ಥುಂ ವಿನಯಧರಾ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅದ್ಧಾ ಮೇ ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಾ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಕ್ಖಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ತಾವದೇವ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಆದಾಯ ತೇ ದ್ವೇ ಥೇರೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರೇ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸಯೇನ ವಿಹರಿತುಮಾರದ್ಧೋ। ಸಬ್ಬಞ್ಚ ನೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಪೂರೇತುಕಾಮೋ ವಿಯ ಅಕಾಸಿ। ತತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯಮಾನೋಪಿ ಅಟ್ಠಾಸಿಯೇವ। ಥೇರಾ "ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಮತ್ಥೀ"ತಿ ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ "ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಏಕೇನ ಮೇ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಹ ಅಜ್ಝಾಚಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿವಾದೋ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಯದಿ ತಂ ವತ್ಥುಂ ಇಧಾಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಿ, ಯಥಾವಿನಿಚ್ಛಯಂ ನ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಥೇರಾ "ಓಸಟಂ ವತ್ಥುಂ ಯಥಾವಿನಿಚ್ಛಯಂ ನ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ "ಏವಂ ಕರಿಯಮಾನೇ, ಭನ್ತೇ, ಮಮ ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಾ ನತ್ಥಿ, ಮಯ್ಹೇತಂ ಪಾಪಂ ಹೋತು, ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ವಿನಿಚ್ಛಿನಥಾ"ತಿ। ತೇ ತೇನ ನಿಪ್ಪೀಳಿಯಮಾನಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ ತೇಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಆವಾಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಸಬ್ಬಂ ವಿನಯಧರಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿ ತಂ ಧಮ್ಮವಾದಿಂ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಅವಮಞ್ಞನ್ತೋ ಫರುಸೇನ ಸಮುದಾಚರತಿ। ಧಮ್ಮವಾದೀ "ನಿಸ್ಸಙ್ಕೋ ಅಯಂ ಜಾತೋ"ತಿ ತಾವದೇವ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಥೇರಾನಂ ಪರಿವಾರಂ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ - "ನನು, ಆವುಸೋ, ಓಸಟಂ ವತ್ಥು ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತಬ್ಬಂ, ಅನೋಸರಾಪೇತ್ವಾ ಏವ ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಮಗ್ಗೀ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಇಮೇ ಪನ ಥೇರಾ ನೇವ ವತ್ಥುಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿಂಸು, ನ ಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಅಕಂಸು। ಕಿಂ ನಾಮೇತ"ನ್ತಿ? ತೇಪಿ ಸುತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ - "ನೂನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಞಾತ"ನ್ತಿ। ತತೋ ಅಧಮ್ಮವಾದೀ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ತ್ವಂ ಪುಬ್ಬೇ 'ವಿನಯಧರಾ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ'ತಿ ಭಣಸಿ। ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ವಿನಯಧರಾನಂ ಆರೋಚೇಹಿ ತಂ ವತ್ಥು"ನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಾದಿಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ "ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪರಾಜಿತೋ ತ್ವಂ, ಮಾ ತಂ ಆವಾಸಂ ಆಗಚ್ಛೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತತೋ ಧಮ್ಮವಾದೀ ಥೇರೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ತುಮ್ಹೇ ಸಾಸನಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ 'ಅಮ್ಹೇ ಉಪಟ್ಠೇಸಿ ಪರಿತೋಸೇಸೀ'ತಿ ಪುಗ್ಗಲಮೇವ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ಥ, ಸಾಸನಂ ಅರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ ರಕ್ಖಿತ್ಥ, ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ದಾನಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅಜ್ಜ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಮಹಾಸದ್ದೇನ ಕನ್ದಿತ್ವಾ "ನಟ್ಠಂ ಸತ್ಥು ಸಾಸನ"ನ್ತಿ ಪರಿದೇವಮಾನೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಅಥ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸಾ "ಮಯಂ ಪುಗ್ಗಲಮನುರಕ್ಖನ್ತಾ ಸಾಸನರತನಂ ಸೋಬ್ಭೇ ಪಕ್ಖಿಪಿಮ್ಹಾ"ತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸುಂ । ತೇ ತೇನೇವ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇನ ಉಪಹತಾಸಯತ್ತಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಏಕಾಚರಿಯೋ ಹಿಮವತಿ ಹೇಮವತೇ ಪಬ್ಬತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ **ಹೇಮವತೋ ಯಕ್ಖೋ**ತಿ ನಾಮೇನ। ದುತಿಯಾಚರಿಯೋ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇ ಸಾತಪಬ್ಬತೇ **ಸಾತಾಗಿರೋ**ತಿ ನಾಮೇನ। ತೇಪಿ ನೇಸಂ ಪರಿವಾರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತೇಸಂಯೇವ ಅನುವತ್ತಿತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತೇಸಂ ಪರಿವಾರಾ ಯಕ್ಖಾವ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸಂ ಪನ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾ ಗಹಟ್ಠಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತಿಂಸು। ಹೇಮವತಸಾತಾಗಿರಾ ಅಟ್ಠವೀಸತಿಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಮಬ್ಭನ್ತರಾ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಯಕ್ಖರಾಜಾನೋ ಅಹೇಸುಂ।

ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಞ್ಚ ಅಯಂ ಧಮ್ಮತಾ - ಮಾಸೇ ಮಾಸೇ ಅಟ್ಠ ದಿವಸಾನಿ ಧಮ್ಮವಿನಿಚ್ಛಯತ್ಥಂ ಹಿಮವತಿ ಮನೋಸಿಲಾತಲೇ ನಾಗವತಿಮಣ್ಡಪೇ ದೇವತಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಅಥ ಸಾತಾಗಿರಹೇಮವತಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು - "ತ್ವಂ, ಸಮ್ಮ, ಕುಹಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತ್ವಂ ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಅಹೇಸುಂ। "ನಟ್ಠಾ ಮಯಂ, ಸಮ್ಮ, ಪುಬ್ಬೇ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ಪಾಪಸಹಾಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಯಕ್ಖಯೋನಿಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾ ಕಾಮಾವಚರದೇವೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ। ಅಥ ಸಾತಾಗಿರೋ ಆಹ - "ಮಾರಿಸ, ಹಿಮವಾ ನಾಮ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಸಮ್ಮತೋ, ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ಮಮಾಪಿ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಹೇಮವತೋಪಿ ಆಹ - "ಮಾರಿಸ, ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೋ ನಾಮ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಸಮ್ಮತೋ, ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ಮಮಾಪಿ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಏವಂ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಸಹಾಯೇಸು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ತಮೇವ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಸಮಾನೇಸು ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ವೀತಿವತ್ತಂ, ಮಹಾಪಥವೀ ಏಕಯೋಜನತಿಗಾವುತಮತ್ತಂ ಉಸ್ಸದಾ।

ಅಥಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಕತಪಣಿಧಾನೋ ಯಾವ ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕಂ, ತಾವ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ, ತುಸಿತಭವನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಪದನಿದಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನ ದೇವತಾಹಿ ಆಯಾಚಿತೋ ಪಞ್ಚ ಮಹಾವಿಲೋಕನಾನಿ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ, ದೇವತಾನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಯ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸು ಇಧ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ। ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಇಮೇ ರಾಜಯಕ್ಖಾ "ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನೀ"ತಿ ನ ಜಾನಿಂಸು। "ಖಿಡ್ಡಾಪಸುತತ್ತಾ ನೇವಾದ್ದಸಂಸೂ"ತಿ ಏಕೇ। ಏಸ ನಯೋ ಜಾತಿಯಂ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನೇ ಬೋಧಿಯಞ್ಚ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ ಪನ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವತಿ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ ವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಚ ಏತೇಸಂ ಏಕೋ ಸಾತಾಗಿರೋಯೇವ ಪಠಮಂ ಅದ್ದಸ। ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾರಣಞ್ಚ ತೇಸಂ ಞತ್ವಾ ಸಪರಿಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ, ನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತೋ ಹೇಮವತಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ "ಆಗತೋ ನು ಖೋ ಮೇ ಸಹಾಯಕೋ, ನೋ"ತಿ ಪರಿಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ವಞ್ಚಿತೋ ಮೇ ಸಹಾಯೋ, ಯೋ ಏವಂ ವಿಚಿತ್ರಪಟಿಭಾನಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ನ ಸುಣಾತೀ"ತಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಭಗವಾ ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇಪಿ ಚ ಸೂರಿಯೇ ದೇಸನಂ ನ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಅಥ ಸಾತಾಗಿರೋ "ಸಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇನ ಸಹಾಗಮ್ಮ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸೋಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಹತ್ಥಿಯಾನಅಸ್ಸಯಾನಗರುಳಯಾನಾದೀನಿ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಯಕ್ಖಸತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಹಿಮವನ್ತಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ, ತದಾ ಹೇಮವತೋಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಜಾತಿ-ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನ-ಬೋಧಿಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇಸ್ವೇವ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಹುತ್ವಾವ ಪತಿವಿಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನೇ ಪನ ತಾನಿ ಸವಿಸೇಸಾನಿ ಹುತ್ವಾ, ಚಿರತರಂ ಠತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಹಿಮವತಿ ತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಪಾತುಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ "ಯತೋ ಅಹಂ ಜಾತೋ, ನ ಕದಾಚಿ ಅಯಂ ಪಬ್ಬತೋ ಏವಂ ಅಭಿರಾಮೋ ಭೂತಪುಬ್ಬೋ, ಹನ್ದ ದಾನಿ ಮಮ ಸಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ತೇನ ಸಹ ಇಮಂ ಪುಪ್ಫಸಿರಿಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಥೇವ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಾಭಿಮುಖೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತೇ ಉಭೋಪಿ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಆಗಮನಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಹೇಮವತೋ ಆಹ - "ಯತೋ ಅಹಂ, ಮಾರಿಸ, ಜಾತೋ, ನಾಯಂ ಪಬ್ಬತೋ ಏವಂ ಅಕಾಲಕುಸುಮಿತೇಹಿ ರುಕ್ಖೇಹಿ ಅಭಿರಾಮೋ ಭೂತಪುಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ ಏತಂ ಪುಪ್ಫಸಿರಿಂ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತೋಮ್ಹೀ"ತಿ । ಸಾತಾಗಿರೋ ಆಹ - "ಜಾನಾಸಿ, ಪನ, ತ್ವಂ ಮಾರಿಸ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಇಮಂ ಅಕಾಲಪುಪ್ಫಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ? "ನ ಜಾನಾಮಿ, ಮಾರಿಸಾ"ತಿ। "ಇಮಂ, ಮಾರಿಸ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ನ ಕೇವಲ ಹಿಮವನ್ತೇಯೇವ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತೂಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಅಜ್ಜ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ತೇನ ಕಾರಣೇನಾ"ತಿ। ಏವಂ ಸಾತಾಗಿರೋ ಹೇಮವತಸ್ಸ

ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ಕಥೇತ್ವಾ, ತಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆನೇತುಕಾಮೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಕೇಚಿ ಪನ ಗೋತಮಕೇ ಚೇತಿಯೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಭಗವತಿ ಅಯಮೇವಮಾಹಾತಿ ಭಣನ್ತಿ **“ಅಜ್ಜ ಪನ್ನರಸೋ”**ತಿ।

೧೫೩. ತತ್ಥ **ಅಜ್ಜಾತಿ** ಅಯಂ ರತ್ತಿನ್ದಿವೋ ಪಕ್ಖಗಣನತೋ **ಪನ್ನರಸೋ,** ಉಪವಸಿತಬ್ಬತೋ **ಉಪೋಸಥೋ।** ತೀಸು ವಾ ಉಪೋಸಥೇಸು ಅಜ್ಜ ಪನ್ನರಸೋ ಉಪೋಸಥೋ, ನ ಚಾತುದ್ದಸೀ ಉಪೋಸಥೋ, ನ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಅಟ್ಠಙ್ಗಉಪವಾಸಪಞ್ಞತ್ತಿದಿವಸಾದೀಸು ಸಮ್ಬಹುಲೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ಉಪೋಸಥಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ। “ಆಯಾಮಾವುಸೋ, ಕಪ್ಪಿನ, ಉಪೋಸಥಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿಆದೀಸು ಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇ ಉಪೋಸಥಸದ್ದೋ। “ಏವಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಖೋ ವಿಸಾಖೇ ಉಪೋಸಥೋ ಉಪವುತ್ಥೋ”ತಿಆದೀಸು (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೪೩) ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಆದಿಕೇಸು ಅಟ್ಠಙ್ಗೇಸು। “ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವೇ ಸದಾ ಫಗ್ಗು, ಸುದ್ಧಸ್ಸುಪೋಸಥೋ ಸದಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೯) ಉಪವಾಸೇ। “ಉಪೋಸಥೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೮) ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ। “ತದಹುಪೋಸಥೇ ಪನ್ನರಸೇ ಸೀಸಂನ್ಹಾತಸ್ಸಾ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೮೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೬) ದಿವಸೇ। ತಸ್ಮಾ ಅವಸೇಸತ್ಥಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆಸಾಳ್ಹೀಪುಣ್ಣಮದಿವಸಂಯೇವ ನಿಯಾಮೇನ್ತೋ ಆಹ - “ಅಜ್ಜ ಪನ್ನರಸೋ ಉಪೋಸಥೋ”ತಿ। ಪಾಟಿಪದೋ ದುತಿಯೋತಿ ಏವಂ ಗಣಿಯಮಾನೇ ಅಜ್ಜ ಪನ್ನರಸೋ ದಿವಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಿವಿ ಭವಾನಿ ದಿಬ್ಬಾನಿ, ದಿಬ್ಬಾನಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ **ದಿಬ್ಬಾ।** ಕಾನಿ ತಾನಿ? ರೂಪಾನಿ। ತಞ್ಹಿ ರತ್ತಿಂ ದೇವಾನಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುತೋ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಸರೀರವತ್ಥಾಭರಣವಿಮಾನಪ್ಪಭಾಹಿ ಅಬ್ಭಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿರಹಿತಾಯ ಚನ್ದಪ್ಪಭಾಯ ಚ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಅಲಙ್ಕತೋ ಅಹೋಸಿ। ವಿಸೇಸಾಲಙ್ಕತೋ ಚ ಪರಮವಿಸುದ್ಧಿದೇವಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಯ। ತೇನಾಹ **“ದಿಬ್ಬಾ ರತ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಾ”**ತಿ।

ಏವಂ ರತ್ತಿಗುಣವಣ್ಣನಾಪದೇಸೇನಾಪಿ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದಂ ಜನೇನ್ತೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಆಹ **“ಅನೋಮನಾಮಂ ಸತ್ಥಾರಂ, ಹನ್ದ ಪಸ್ಸಾಮ ಗೋತಮ”**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅನೋಮೇಹಿ ಅಲಾಮಕೇಹಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ನಾಮಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಅನೋಮನಾಮೋ।** ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ “ಬುಜ್ಝಿತಾ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಬೋಧೇತಾ ಪಜಾಯಾತಿ ಬುದ್ಧೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೯೭; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೬೨) ನಯೇನ ಬುದ್ಧೋತಿ ಅನೋಮೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ನಾಮಂ, “ಭಗ್ಗರಾಗೋತಿ ಭಗವಾ, ಭಗ್ಗದೋಸೋತಿ ಭಗವಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೮೪) ನಯೇನ ಚ ಅನೋಮೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ನಾಮಂ। ಏಸ ನಯೋ “ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ”ತಿಆದೀಸು। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ದೇವಮನುಸ್ಸೇ ಅನುಸಾಸತಿ “ಇಮಂ ಪಜಹಥ, ಇಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಥಾ”ತಿ **ಸತ್ಥಾ।** ಅಪಿಚ “ಸತ್ಥಾ ಭಗವಾ ಸತ್ಥವಾಹೋ, ಯಥಾ ಸತ್ಥವಾಹೋ ಸತ್ತೇ ಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೦) ನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯೇನಾಪಿ ಸತ್ಥಾ। ತಂ ಅನೋಮನಾಮಂ ಸತ್ಥಾರಂ। **ಹನ್ದಾತಿ** ಬ್ಯವಸಾನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಪಸ್ಸಾಮಾತಿ** ತೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಸಹ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಚನಂ। **ಗೋತಮನ್ತಿ** ಗೋತಮಗೋತ್ತಂ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ ? “ಸತ್ಥಾ, ನ ಸತ್ಥಾ”ತಿ ಮಾ ವಿಮತಿಂ ಅಕಾಸಿ, ಏಕನ್ತಬ್ಯವಸಿತೋ ಹುತ್ವಾವ ಏಹಿ ಪಸ್ಸಾಮ ಗೋತಮನ್ತಿ।

೧೫೪. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಹೇಮವತೋ “ಅಯಂ ಸಾತಾಗಿರೋ ‘ಅನೋಮನಾಮಂ ಸತ್ಥಾರ’ನ್ತಿ ಭಣನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಕಾಸೇತಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ ಚ ದುಲ್ಲಭಾ ಲೋಕೇ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪಟಿಞ್ಞೇಹಿ ಪೂರಣಾದಿಸದಿಸೇಹೇವ ಲೋಕೋ ಉಪದ್ದುತೋ। ಸೋ ಪನ ಯದಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಅದ್ಧಾ ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತೇನ ತಂ ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ - **“ಕಚ್ಚಿ ಮನೋ”**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಕಚ್ಚೀತಿ** ಪುಚ್ಛಾ। **ಮನೋತಿ** ಚಿತ್ತಂ। **ಸುಪಣಿಹಿತೋತಿ** ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತೋ, ಅಚಲೋ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ। ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು **ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು। ತಾದಿನೋತಿ** ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ। ಪುಚ್ಛಾ ಏವ ವಾ ಅಯಂ "ಸೋ ತೇ ಸತ್ಥಾ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ತಾದೀ, ಉದಾಹು ನೋ"ತಿ। **ಇಟ್ಠೇ ಅನಿಟ್ಠೇ ಚಾತಿ** ಏವರೂಪೇ ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಸಙ್ಕಪ್ಪಾತಿ** ವಿತಕ್ಕಾ। **ವಸೀಕತಾತಿ** ವಸಂ ಗಮಿತಾ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಂ ತ್ವಂ ಸತ್ಥಾರಂ ವದಸಿ, ತಸ್ಸ ತೇ ಸತ್ಥುನೋ ಕಚ್ಚಿ ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಸತೋ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಮನೋ ಸುಪಣಿಹಿತೋ, ಉದಾಹು ಯಾವ ಚಲನಪಚ್ಚಯಂ ನ ಲಭತಿ, ತಾವ ಸುಪಣಿಹಿತೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ಸೋ ವಾ ತೇ ಸತ್ಥಾ ಕಚ್ಚಿ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಸಮಚಿತ್ತೇನ ತಾದೀ, ಉದಾಹು ನೋ, ಯೇ ಚ ಖೋ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ರಾಗದೋಸವಸೇನ ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತ್ಯಾಸ್ಸ ಕಚ್ಚಿ ವಸೀಕತಾ, ಉದಾಹು ಕದಾಚಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ವಸೇನ ವತ್ತತೀತಿ।

೧೫೫. ತತೋ ಸಾತಾಗಿರೋ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೇ ಬ್ಯವಸಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣೇ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಆಹ **"ಮನೋ ಚಸ್ಸ ಸುಪಣಿಹಿತೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಸುಪಣಿಹಿತೋತಿ** ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತೋ, ಪಥವೀಸಮೋ ಅವಿರುಜ್ಝನಟ್ಠೇನ, ಸಿನೇರುಸಮೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಾಚಲನಟ್ಠೇನ, ಇನ್ದಖೀಲಸಮೋ ಚತುಬ್ಬಿಧಮಾರಪರವಾದಿಗಣೇಹಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಭಗವತೋ ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮನೋ ಸುಪಣಿಹಿತೋ ಅಚಲೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಸ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಸ್ಸಾಪಿ ಸರಾಗಾದಿಕಾಲೇ ಛದ್ದನ್ತನಾಗಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸವಿಸೇನ ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಅಚಲೋ ಅಹೋಸಿ, ವಧಕೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ನಪ್ಪದುಸ್ಸಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ತನೋ ದನ್ತೇ ಛೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ; ತಥಾ ಮಹಾಕಪಿಭೂತಸ್ಸ ಮಹತಿಯಾ ಸಿಲಾಯ ಸೀಸೇ ಪಹಟಸ್ಸಾಪಿ ತಸ್ಸೇವ ಚ ಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇಸಿ; ತಥಾ ವಿಧುರಪಣ್ಡಿತಭೂತಸ್ಸ ಪಾದೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನೇ ಕಾಳಪಬ್ಬತಪಪಾತೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಸ್ಸೇವ ಯಕ್ಖಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಆಹ ಸಾತಾಗಿರೋ - "ಮನೋ ಚಸ್ಸ ಸುಪಣಿಹಿತೋ"ತಿ।

ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ತಾದಿನೋತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಮನೋ ಸುಪಣಿಹಿತೋ, ನ ಯಾವ ಪಚ್ಚಯಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ । ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ತಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಪಞ್ಚಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾಹ -

> "ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ತಾದೀ, ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇ ತಾದೀ, ಚತ್ತಾವೀತಿ ತಾದೀ, ಮುತ್ತಾವೀತಿ ತಾದೀ, ತಿಣ್ಣಾವೀತಿ ತಾದೀ, ತನ್ನಿದ್ದೇಸಾತಿ ತಾದೀ। ಕಥಂ ಭಗವಾ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇ ತಾದೀ? ಭಗವಾ ಲಾಭೇಪಿ ತಾದೀ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೩೮)।

ಏವಮಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಲಾಭಾದಯೋ ಚ ತಸ್ಸ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಪುಚ್ಛಾ ಏವ ವಾ ಅಯಂ। ಸೋ ತೇ ಸತ್ಥಾ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ತಾದೀ, ಉದಾಹು ನೋ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವಿಕಪ್ಪೇ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಸಮಚಿತ್ತತಾಯ ತಾದೀ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಭಗವಾ ಸುಖೂಪಸಂಹಾರಕಾಮತಾಯ ದುಕ್ಖಾಪನಯನಕಾಮತಾಯ ಚ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಸಮಚಿತ್ತೋ, ಯಾದಿಸೋ ಅತ್ತನಿ, ತಾದಿಸೋ ಪರೇಸು, ಯಾದಿಸೋ ಮಾತರಿ ಮಹಾಮಾಯಾಯ, ತಾದಿಸೋ ಚಿಞ್ಚಮಾಣವಿಕಾಯ, ಯಾದಿಸೋ ಪಿತರಿ ಸುದ್ಧೋದನೇ, ತಾದಿಸೋ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೇ, ಯಾದಿಸೋ ಪುತ್ತೇ ರಾಹುಲೇ, ತಾದಿಸೋ ವಧಕೇಸು ದೇವದತ್ತಧನಪಾಲಕಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಾದೀಸು। ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇಪಿ ತಾದೀ। ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮದೇವಾಹ ಸಾತಾಗಿರೋ - "ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ತಾದಿನೋ"ತಿ।

ಅಥೋ ಇಟ್ಠೇ ಅನಿಟ್ಠೇ ಚಾತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ - ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಇಟ್ಠಂ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ತತ್ಥ ಯೇ ರಾಗದೋಸವಸೇನ ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತ್ಯಾಸ್ಸ ಅನುತ್ತರೇನ ಮಗ್ಗೇನ ರಾಗಾದೀನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಸೀಕತಾ, ನ ಕದಾಚಿ ತೇಸಂ ವಸೇ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುಪಣಿಹಿತಮನತಾಯ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಹಿ ಸೋ ಯತ್ಥ ಭವೇಯ್ಯ, ತಂ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಭೇದತೋ ದುವಿಧಮಾರಮ್ಮಣಂ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಕಪ್ಪವಸೀಭಾವೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ತಸ್ಸ ಮನಸಿಕಾರಾಭಾವತೋ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ವುತ್ತಂ। ಸುಪಣಿಹಿತಮನತಾಯ ಚ ಮನೋಸಮಾಚಾರಸುದ್ಧಿ, ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು

ತಾದಿತಾಯ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಸುದ್ಧಿ, ಸಙ್ಕಪ್ಪವಸೀಭಾವೇನ ವಿತಕ್ಕಮೂಲಕತ್ತಾ ವಾಚಾಯ ವಚೀಸಮಾಚಾರಸುದ್ಧಿ। ತಥಾ ಸುಪಣಿಹಿತಮನತಾಯ ಲೋಭಾದಿಸಬ್ಬದೋಸಾಭಾವೋ , ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ತಾದಿತಾಯ ಮೇತ್ತಾದಿಗುಣಸಬ್ಭಾವೋ, ಸಙ್ಕಪ್ಪವಸೀಭಾವೇನ ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಿತಾದಿಭೇದಾ ಅರಿಯಿದ್ಧಿ, ತಾಯ ಚಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೫೭. ಏವಂ ಹೇಮವತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಮನೋದ್ವಾರವಸೇನೇವ ತಾದಿಭಾವಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಞ್ಚ ಪಟಿಜಾನನ್ತಮಿಮಂ ಸುತ್ವಾ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮತ್ಥಂ ಇದಾನಿ ದ್ವಾರತ್ತಯವಸೇನಾಪಿ, ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕಾಯವಚೀಮನೋದ್ವಾರಸುದ್ಧಿಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಞ್ಚ ಪಟಿಜಾನನ್ತಮಿಮಂ ಸುತ್ವಾ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮತ್ಥಮೇವ ವಿತ್ಥಾರೇನಾಪಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ **"ಕಚ್ಚಿ ಅದಿನ್ನ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಾಯ ಪಠಮಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನವಿರತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಆರಾ ಪಮಾದಮ್ಹಾತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಿತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗತೋ ದೂರೀಭಾವೇನ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಿರತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಆರಾ ಪಮದಮ್ಹಾ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಆರಾ ಮಾತುಗಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಝಾನಂ ನ ರಿಞ್ಚತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ತಸ್ಸಾಯೇವ ತಿವಿಧಾಯ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತವಿರತಿಯಾ ಬಲವಭಾವಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಝಾನಯುತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ವಿರತಿ ಬಲವತೀ ಹೋತೀತಿ।

೧೫೮. ಅಥ ಸಾತಾಗಿರೋ ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಏತರಹಿ, ಅತೀತೇಪಿ ಅದ್ಧಾನೇ ದೀಘರತ್ತಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಹಿ ಪಟಿವಿರತೋ, ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಚ ವಿರತಿಯಾ ಆನುಭಾವೇನ ತಂ ತಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭಿ, ಸದೇವಕೋ ಚಸ್ಸ ಲೋಕೋ "ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯ ವಾಚಾಯ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಆಹ **"ನ ಸೋ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತೀ"**ತಿ। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಪಾಕಟಮೇವ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ತತಿಯಪಾದೇ "ಪಮಾದಮ್ಹಾ ಪಮದಮ್ಹಾ"ತಿ ದ್ವಿಧಾ ಪಾಠೋ। ಚತುತ್ಥಪಾದೇ ಚ **ಝಾನಂ ನ ರಿಞ್ಚತೀತಿ** ಝಾನಂ ರಿತ್ತಕಂ ಸುಞ್ಞಕಂ ನ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಚ್ಚಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೫೯. ಏವಂ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಸುದ್ಧಿಂ ಸುತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಸುದ್ಧಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ - **"ಕಚ್ಚಿ ಮುಸಾ ನ ಭಣತೀ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಖೀಣಾತೀತಿ ಖೀಣೋ, ವಿಹಿಂಸತಿ ಬಧತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಾಚಾಯ ಪಥೋ ಬ್ಯಪ್ಪಥೋ, ಖೀಣೋ ಬ್ಯಪ್ಪಥೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಖೀಣಬ್ಯಪ್ಪಥೋ**। ತಂ ನ-ಕಾರೇನ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ **"ನ ಖೀಣಬ್ಯಪ್ಪಥೋ"**ತಿ, ನ ಫರುಸವಾಚೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ನಾಖೀಣಬ್ಯಪ್ಪಥೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ನ ಅಖೀಣವಚನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಫರುಸವಚನಞ್ಹಿ ಪರೇಸಂ ಹದಯೇ ಅಖೀಯಮಾನಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಾದಿಸವಚನೋ ಕಚ್ಚಿ ನ ಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವಿಭೂತೀತಿ ವಿನಾಸೋ, ವಿಭೂತಿಂ ಕಾಸತಿ ಕರೋತಿ ವಾತಿ ವಿಭೂತಿಕಂ, ವಿಭೂತಿಕಮೇವ **ವೇಭೂತಿಕಂ, ವೇಭೂತಿಯ**ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪೇಸುಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞತೋ ಭೇದನೇನ ವಿನಾಸಂ ಕರೋತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೧೬೦. ಅಥ ಸಾತಾಗಿರೋ ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಏತರಹಿ, ಅತೀತೇಪಿ ಅದ್ಧಾನೇ ದೀಘರತ್ತಂ ಮುಸಾವಾದಾದೀಹಿ ಪಟಿವಿರತೋ, ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಚ ವಿರತಿಯಾ ಆನುಭಾವೇನ ತಂ ತಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭಿ, ಸದೇವಕೋ ಚಸ್ಸ ಲೋಕೋ "ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ"ತಿ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯ ವಾಚಾಯ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಆಹ, **"ಮುಸಾ ಚ ಸೋ ನ ಭಣತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಮುಸಾತಿ** ವಿನಿಧಾಯ ದಿಟ್ಠಾದೀನಿ ಪರವಿಸಂವಾದನವಚನಂ। ತಂ ಸೋ ನ ಭಣತಿ। ದುತಿಯಪಾದೇ ಪನ ಪಠಮತ್ಥವಸೇನ ನ ಖೀಣಬ್ಯಪ್ಪಥೋತಿ, ದುತಿಯತ್ಥವಸೇನ ನಾಖೀಣಬ್ಯಪ್ಪಥೋತಿ ಪಾಠೋ। ಚತುತ್ಥಪಾದೇ **ಮನ್ತಾತಿ** ಪಞ್ಞಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ತಾಯ ಮನ್ತಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಮೇವ ಭಾಸತಿ ಅತ್ಥತೋ ಅನಪೇತವಚನಂ, ನ ಸಮ್ಫಂ । ಅಞ್ಞಾಣಪುರೇಕ್ಖಾರಞ್ಹಿ ನಿರತ್ಥಕವಚನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಹ - "ಮನ್ತಾ ಅತ್ಥಂ ಸೋ ಭಾಸತೀ"ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೧೬೦. ಏವಂ ವಚೀದ್ವಾರಸುದ್ಧಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮನೋದ್ವಾರಸುದ್ಧಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ **“ಕಚ್ಚಿ ನ ರಜ್ಜತಿ ಕಾಮೇಸೂ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಮಾ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ। ತೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ನ ರಜ್ಜತೀತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಅನಭಿಜ್ಝಾಲುತಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅನಾವಿಲ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ ಆವಿಲಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಬ್ಯಾಪಾದತಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಮೋಹಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ**ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಯೇನ ಮೋಹೇನ ಮೂಳ್ಹೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸಾತಿಕ್ಕಮೇನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿತಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಧಮ್ಮೇಸು ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಸ್ಸ ಞಾಣಚಕ್ಖುನೋ, ಪಞ್ಚಚಕ್ಖುವಿಸಯೇಸು ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಚಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪುಚ್ಛತಿ “ದ್ವಾರತ್ತಯಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ।

೧೬೧. ಅಥ ಸಾತಾಗಿರೋ ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅಪ್ಪತ್ವಾವ ಅರಹತ್ತಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ನೇವ ಕಾಮೇಸು ರಜ್ಜತಿ, ನ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ ಆವಿಲಚಿತ್ತೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನೇವ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಮೋಹಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ, ಸಾಮಞ್ಚ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋತಿ ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಕಂ ನಾಮಂ ಯಥಾವುತ್ತಾನಿ ಚ ಚಕ್ಖೂನಿ ಪಟಿಲಭಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಮನೋದ್ವಾರಸುದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಚ ಉಗ್ಘೋಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ನ ಸೋ ರಜ್ಜತಿ ಕಾಮೇಸೂ”**ತಿ।

೧೬೨. ಏವಂ ಹೇಮವತೋ ಭಗವತೋ ದ್ವಾರತ್ತಯಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಚ ಸುತ್ವಾ ಹಟ್ಠೋ ಉದಗ್ಗೋ ಅತೀತಜಾತಿಯಂ ಬಾಹುಸಚ್ಚವಿಸದಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಸಜ್ಜಮಾನವಚನಪ್ಪಥೋ ಹುತ್ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತರೂಪೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣೇ ಸೋತುಕಾಮೋ ಆಹ **“ಕಚ್ಚಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ, **ಸಂಸುದ್ಧಚಾರಣೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಗಮನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। ಛನ್ದವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ ಚಾಕಾರಮಾಹ, ಸಂಸುದ್ಧಚರಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಸವಾ ಖೀಣಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಏತಾಯ ದಸ್ಸನಗಮನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪತ್ತಬ್ಬಾಯ ಆಸವಕ್ಖಯಸಞ್ಞಿತಾಯ ಪಠಮನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ, **ನತ್ಥಿ ಪುನಬ್ಭವೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ದುತಿಯನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಪತ್ತಿಸಮತ್ಥತಂ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ವಾ ಪರಮಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ಠಿತಭಾವಂ।

೧೬೩. ತತೋ ಯಾ ಏಸಾ “ಸೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೨) ನಯೇನ ಭಯಭೇರವಾದೀಸು ತಿವಿಧಾ, “ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ…ಪೇ॰… ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಞಾಣದಸ್ಸನಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನೀಹರತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೯) ನಯೇನ ಅಮ್ಬಟ್ಠಾದೀಸು ಅಟ್ಠವಿಧಾ ವಿಜ್ಜಾ ವುತ್ತಾ, ತಾಯ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಯಪಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಭಗವಾ ಉಪೇತೋ। ಯಞ್ಚೇತಂ “ಇಧ, ಮಹಾನಾಮ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಹೋತಿ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಹೋತಿ , ಜಾಗರಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಹಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನಂ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಹೋತೀ”ತಿ ಏವಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ “ಕಥಞ್ಚ, ಮಹಾನಾಮ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪) ನಯೇನ ಸೇಖಸುತ್ತೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಪನ್ನರಸಪ್ಪಭೇದಂ ಚರಣಂ। ತಞ್ಚ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೂಪಕ್ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಭಗವತೋ ಅತಿವಿಯ ಸಂಸುದ್ಧಂ। ಯೇಪಿಮೇ ಕಾಮಾಸವಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ, ತೇಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇ ಸಪರಿವಾರಾ ಸವಾಸನಾ ಭಗವತೋ ಖೀಣಾ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಇಮಾಯ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪದಾಯ ಖೀಣಾಸವೋ ಹುತ್ವಾ ತದಾ ಭಗವಾ “ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ”ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಾತಾಗಿರೋ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೇ ಬ್ಯವಸಾಯೇನ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತಹದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಗುಣೇ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಆಹ **“ವಿಜ್ಜಾಯ ಚೇವ ಸಮ್ಪನ್ನೋ”**ತಿ।

೧೬೪. ತತೋ ಹೇಮವತೋ “ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಭಗವತಿ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಠಿತೋಯೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಸಾತಾಗಿರಞ್ಚ ಆರಾಧೇನ್ತೋ ಆಹ **“ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಮುನಿನೋ ಚಿತ್ತ”**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಮುನಿನೋ ಚಿತ್ತಂ, “ಮನೋ ಚಸ್ಸ ಸುಪಣಿಹಿತೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತತಾದಿಭಾವೇನ ಪುಣ್ಣಂ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಂ, “ನ ಸೋ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ

ವುತ್ತಕಾಯಕಮ್ಮುನಾ, “ನ ಸೋ ರಜ್ಜತಿ ಕಾಮೇಸೂ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಮನೋಕಮ್ಮುನಾ ಚ ಪುಣ್ಣಂ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಂ, “ಮುಸಾ ಚ ಸೋ ನ ಭಣತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಬ್ಯಪ್ಪಥೇನ ಚ ವಚೀಕಮ್ಮುನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಮ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಞ್ಚ ಅನುತ್ತರಾಯ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಇಮೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ “ಮನೋ ಚಸ್ಸ ಸುಪಣಿಹಿತೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಧಮ್ಮತೋ ನಂ ಪಸಂಸಸಿ, ಸಭಾವತೋ ತಚ್ಛತೋ ಭೂತತೋ ಏವ ನಂ ಪಸಂಸಸಿ, ನ ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೬೫-೧೬೬. ತತೋ ಸಾತಾಗಿರೋಪಿ “ಏವಮೇತಂ, ಮಾರಿಸ, ಸುಟ್ಠು ತಯಾ ಞಾತಞ್ಚ ಅನುಮೋದಿತಞ್ಚಾ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತಮೇವ ಸಂರಾಧೇನ್ತೋ ಆಹ – **“ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಮುನಿನೋ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತೋ ಅನುಮೋದಸೀ”**ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಪುನ ಭಗವತೋ ದಸ್ಸನೇ ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಯಮಾನೋ ಆಹ **“ಸಮ್ಪನ್ನಂ…ಪೇ॰… ಹನ್ದ ಪಸ್ಸಾಮ ಗೋತಮ”**ನ್ತಿ।

೧೬೭. ಅಥ ಹೇಮವತೋ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿರುಚಿತಗುಣೇಹಿ ಪುರಿಮಜಾತಿಬಾಹುಸಚ್ಚಬಲೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಸಾತಾಗಿರಂ ಆಹ – **“ಏಣಿಜಙ್ಘಂ…ಪೇ॰… ಏಹಿ ಪಸ್ಸಾಮ ಗೋತಮ”**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸೇವ ಜಙ್ಘಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಏಣಿಜಙ್ಘೋ**। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸೇವ ಅನುಪುಬ್ಬವಟ್ಟಾ ಜಙ್ಘಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಪುರತೋ ನಿಮ್ಮಂಸಾ ಪಚ್ಛತೋ ಸುಸುಮಾರಕುಚ್ಛಿ ವಿಯ ಉದ್ಧುಮಾತಾ। **ಕಿಸಾ** ಚ ಬುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ ದೀಘರಸ್ಸಸಮವಟ್ಟಿತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು ತಥಾರೂಪಾಯ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ನ ವಠರಪುರಿಸಾ ವಿಯ ಥೂಲಾ। ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಲಿಖಿತಕಿಲೇಸತ್ತಾ ವಾ **ಕಿಸಾ**। ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಸಪತ್ತವಿದ್ಧಂಸನತೋ **ವೀರಾ**। ಏಕಾಸನಭೋಜಿತಾಯ ಪರಿಮಿತಭೋಜಿತಾಯ **ಚ ಅಪ್ಪಾಹಾರಾ,** ನ ದ್ವತ್ತಿಮತ್ತಾಲೋಪಭೋಜಿತಾಯ। ಯಥಾಹ –

> “ಅಹಂ ಖೋ ಪನ, ಉದಾಯಿ, ಅಪ್ಪೇಕದಾ ಇಮಿನಾ ಪತ್ತೇನ ಸಮತಿತ್ತಿಕಮ್ಪಿ ಭುಞ್ಜಾಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಭುಞ್ಜಾಮಿ। ‘ಅಪ್ಪಾಹಾರೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅಪ್ಪಾಹಾರತಾಯ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ’ತಿ ಇತಿ ಚೇ ಮಂ, ಉದಾಯಿ, ಸಾವಕಾ ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯುಂ, ಗರುಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ, ಮಾನೇಯ್ಯುಂ, ಪೂಜೇಯ್ಯುಂ, ಸಕ್ಕತ್ವಾ, ಗರುಂ ಕತ್ವಾ, ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರೇಯ್ಯುಂ। ಯೇ ತೇ, ಉದಾಯಿ, ಮಮ ಸಾವಕಾ ಕೋಸಕಾಹಾರಾಪಿ ಅಡ್ಢಕೋಸಕಾಹಾರಾಪಿ ಬೇಲುವಾಹಾರಾಪಿ ಅಡ್ಢಬೇಲುವಾಹಾರಾಪಿ, ನ ಮಂ ತೇ ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯುಂ…ಪೇ॰… ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೨)।

ಆಹಾರೇ ಛನ್ದರಾಗಾಭಾವೇನ **ಅಲೋಲುಪಾ** ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇನ್ತಿ ಮೋನೇಯ್ಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಮುನಿನೋ**। ಅನಗಾರಿಕತಾಯ ವಿವೇಕನಿನ್ನಮಾನಸತಾಯ ಚ **ವನೇ ಝಾಯನ್ತಿ**। ತೇನಾಹ ಹೇಮವತೋ ಯಕ್ಖೋ “ಏಣಿಜಙ್ಘಂ… ಪೇ॰… ಏಹಿ ಪಸ್ಸಾಮ ಗೋತಮ”ನ್ತಿ।

೧೬೮. ಏವಞ್ಚ ವತ್ವಾ ಪುನ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ **“ಸೀಹಂವೇಕಚರ”**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – **ಸೀಹಂವಾತಿ** ದುರಾಸದಟ್ಠೇನ ಖಮನಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಭಯಟ್ಠೇನ ಚ ಕೇಸರಸೀಹಸದಿಸಂ। ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ “ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅಭಾವೇನ **ಏಕಚರಂ,** ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿತೋಪಿ **ಏಕಚರಂ**। ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನಾಪಿ ಚೇತ್ಥ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ನಾಗ**ನ್ತಿ ಪುನಬ್ಭವಂ ನೇವ ಗನ್ತಾರಂ ನಾಗನ್ತಾರಂ। ಅಥ ವಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿಪಿ **ನಾಗೋ**। ಬಲವಾತಿಪಿ **ನಾಗೋ**। ತಂ ನಾಗಂ। **ಕಾಮೇಸು ಅನಪೇಕ್ಖಿನ**ನ್ತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ಕಾಮೇಸು ಛನ್ದರಾಗಾಭಾವೇನ ಅನಪೇಕ್ಖಿನಂ। **ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಪುಚ್ಛಾಮ, ಮಚ್ಚುಪಾಸಪ್ಪಮೋಚನ**ನ್ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ಮಹೇಸಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಸ್ಸ ಮಚ್ಚುಪಾಸಸ್ಸ ಪಮೋಚನಂ ವಿವಟ್ಟಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಮ। ಯೇನ ವಾ ಉಪಾಯೇನ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಸಙ್ಖಾತಾ ಮಚ್ಚುಪಾಸಾ ಪಮುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಮಚ್ಚುಪಾಸಪ್ಪಮೋಚನಂ ಪುಚ್ಛಾಮಾತಿ। ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಹೇಮವತೋ ಸಾತಾಗಿರಞ್ಚ ಸಾತಾಗಿರಪರಿಸಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ಆಹ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಸಾಳ್ಹೀನಕ್ಖತ್ತಂ ಘೋಸಿತಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಸಮನ್ತತೋ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೇ ದೇವನಗರೇ ಸಿರಿಂ ಪಚ್ಚನುಭೋನ್ತೇ ವಿಯ ರಾಜಗಹೇ ಕಾಳೀ ನಾಮ ಕುರರಘರಿಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಗಬ್ಭಪರಿಸ್ಸಮಂ ವಿನೋದೇನ್ತೀ ಸವಾತಪ್ಪದೇಸೇ ಉತುಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಠಿತಾ ತೇಸಂ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಂ ತಂ ಬುದ್ಧಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಥಂ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನತೋ ಅಸ್ಸೋಸಿ। ಸುತ್ವಾ ಚ "ಏವಂ ವಿವಿಧಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಾ ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಾಯ ನೀವರಣಾನಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಠಿತಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ಏವ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಿಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಅನುಸ್ಸವಪ್ಪಸನ್ನಾನಂ, ಯದಿದಂ ಕಾಳೀ ಉಪಾಸಿಕಾ ಕುರರಘರಿಕಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೭) ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತಾ।

೧೬೯. ತೇಪಿ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತಯೋ ಸಹಸ್ಸಯಕ್ಖಪರಿವಾರಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಸಮಯೇ ಇಸಿಪತನಂ ಪತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇನೇವ ನಿಸಿನ್ನಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ಓಕಾಸಮಕಾರಯಿಂಸು **"ಅಕ್ಖಾತಾರಂ ಪವತ್ತಾರ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ತೇಭೂಮಕೇ ಧಮ್ಮೇ "ಇದಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೪) ನಯೇನ ಸಚ್ಚಾನಂ ವವತ್ಥಾನಕಥಾಯ **ಅಕ್ಖಾತಾರಂ,** "'ತಂ ಖೋ ಪನಿದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತೇಸು ಕಿಚ್ಚಞಾಣಕತಞಾಣಪ್ಪವತ್ತನೇನ **ಪವತ್ತಾರಂ।** ಯೇ ವಾ ಧಮ್ಮಾ ಯಥಾ ವೋಹರಿತಬ್ಬಾ, ತೇಸು ತಥಾ ವೋಹಾರಕಥನೇನ ಅಕ್ಖಾತಾರಂ, ತೇಸಂಯೇವ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸತ್ತಾನುರೂಪತೋ ಪವತ್ತಾರಂ। ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂನಂ ವಾ ದೇಸನಾಯ ಅಕ್ಖಾತಾರಂ, ನೇಯ್ಯಾನಂ ಪಟಿಪಾದನೇನ ಪವತ್ತಾರಂ। ಉದ್ದೇಸೇನ ವಾ ಅಕ್ಖಾತಾರಂ, ವಿಭಙ್ಗೇನ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ವಚನತೋ ಪವತ್ತಾರಂ। ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ವಾ ಸಲಕ್ಖಣಕಥನೇನ ಅಕ್ಖಾತಾರಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತನೇನ ಪವತ್ತಾರಂ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಾ ತೀಹಿ ಪರಿವಟ್ಟೇಹಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ಕಥನೇನ ಅಕ್ಖಾತಾರಂ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪವತ್ತಾರಂ। "ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೪೦) ಏವಮಾದಿನಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸ ಪವತ್ತನತೋ ಪವತ್ತಾರಂ।

ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ। **ಪಾರಗು**ನ್ತಿ ಛಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಾರಂ ಗತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ಪರಿಞ್ಞಾಯ, ಪಹಾನೇನ, ಭಾವನಾಯ, ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ, ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ಗತೋತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ, ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಗತೋತಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ, ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತೋ ಗತೋತಿ ಪಹಾನಪಾರಗೂ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ ಭಾವೇನ್ತೋ ಗತೋತಿ ಭಾವನಾಪಾರಗೂ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತೋ ಗತೋತಿ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಾರಗೂ, ಸಬ್ಬಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಗತೋತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಪಾರಗೂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾರಗುಂ। **ಬುದ್ಧಂ ವೇರಭಯಾತೀತ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಣಸಯನತೋ ಪಟಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ಬುದ್ಧಂ, ಸಬ್ಬೇನ ವಾ ಸರಣವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಬುದ್ಧಂ, ಪಞ್ಚವೇರಭಯಾನಂ ಅತೀತತ್ತಾ ವೇರಭಯಾತೀತಂ। ಏವಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅತಿತ್ಥವನ್ತಾ "ಮಯಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ಗೋತಮ"ನ್ತಿ ಓಕಾಸಮಕಾರಯಿಂಸು।

೧೭೦. ಅಥ ನೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ತೇಜೇನ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅಗ್ಗೋ ಹೇಮವತೋ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಿಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೋ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸಾದಿಪಾದೇ **ಕಿಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ, ಕಿಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಲೋಕೋ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸತ್ತಲೋಕಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಕಿಸ್ಮಿಂ ಕುಬ್ಬತಿ ಸನ್ಥವ**ನ್ತಿ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸನ್ಥವಂ ಕಿಸ್ಮಿಂ ಕುಬ್ಬತಿ, ಅಧಿಕರಣತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ಕಿಸ್ಸ ಲೋಕೋತಿ** ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಕಿಂ ಉಪಾದಾಯ ಲೋಕೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಿಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೋತಿ** ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣಕಾರಣತ್ಥೇಸು ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ಕಿಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಲೋಕೋ ವಿಹಞ್ಞತಿ ಪೀಳಿಯತಿ ಬಾಧೀಯತೀತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೭೧. ಅಥ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇಸು ಆಯತನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಸತ್ತಲೋಕೋ ಚ ಧನಧಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚೇತ್ಥ ಸತ್ತಲೋಕೋ ತೇಸ್ವೇವ ಛಸು ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಸನ್ಥವಂ ಕರೋತಿ। ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ವಾ ಹಿ "ಅಹಂ ಮಮ"ನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ ಅವಸೇಸೇಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ। ಯಥಾಹ - "ಚಕ್ಖು ಅತ್ತಾತಿ ಯೋ ವದೇಯ್ಯ, ತಂ ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೨೨)। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏತಾನಿಯೇವ ಛ ಉಪಾದಾಯ ದುವಿಧೋಪಿ ಲೋಕೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ತೇಸ್ವೇವ ಛಸು ಸತಿ ಸತ್ತಲೋಕೋ ದುಕ್ಖಪಾತುಭಾವೇನ ವಿಹಞ್ಞತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಹತ್ಥೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿ ಆದಾನನಿಕ್ಖೇಪನಂ ಹೋತಿ, ಪಾದೇಸು ಸತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮಪಟಿಕ್ಕಮೋ ಹೋತಿ, ಪಬ್ಬೇಸು ಸತಿ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಂ ಹೋತಿ, ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಜಿಘಚ್ಛಾಪಿಪಾಸಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೭)।

ತಥಾ ತೇಸು ಆಧಾರಭೂತೇಸು ಪಟಿಹತೋ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ ವಿಹಞ್ಞತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಅನಿದಸ್ಸನೇ ಸಪ್ಪಟಿಘೇ ಪಟಿಹಞ್ಞಿ ವಾ"ಇತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೫೯೭-೮) ಚ।

"ಚಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ ಮನಾಪಾಮನಾಪೇಸು ರೂಪೇಸೂ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೮) ಏವಮಾದಿ।

ತಥಾ ತೇಹಿಯೇವ ಕಾರಣಭೂತೇಹಿ ದುವಿಧೋಪಿ ಲೋಕೋ ವಿಹಞ್ಞತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಚಕ್ಖು ವಿಹಞ್ಞತಿ ಮನಾಪಾಮನಾಪೇಸು ರೂಪೇಸೂ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೮) ಚ।

"ಚಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆದಿತ್ತಂ, ರೂಪಾ ಆದಿತ್ತಾ। ಕೇನ ಆದಿತ್ತಂ? ರಾಗಗ್ಗಿನಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮; ಮಹಾವ॰ ೫೪) ಏವಮಾದಿ।

ತಸ್ಮಾ ಛಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನವಸೇನ ತಂ ಪುಚ್ಛಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಛಸು ಲೋಕೋ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ"**ತಿ।

೧೭೨. ಅಥ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ಅತ್ತನಾ ವಟ್ಟವಸೇನ ಪುಟ್ಠಪಞ್ಹಂ ಭಗವತಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನವಸೇನ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ನ ಸುಟ್ಠು ಉಪಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಞ್ಚ ಞಾತುಕಾಮೋ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ **"ಕತಮಂ ತ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಉಪಾದಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ಉಪಾದಾನಂ,** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಯತ್ಥ ಲೋಕೋ ವಿಹಞ್ಞತೀತಿ** "ಛಸು ಲೋಕೋ ವಿಹಞ್ಞತೀ"ತಿ ಏವಂ ಭಗವತಾ ಯತ್ಥ ಛಬ್ಬಿಧೇ ಉಪಾದಾನೇ ಲೋಕೋ ವಿಹಞ್ಞತೀತಿ ವುತ್ತೋ, ತಂ ಕತಮಂ ಉಪಾದಾನನ್ತಿ? ಏವಂ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ಸರೂಪೇನೇವ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಭಾವೇನ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। **ನಿಯ್ಯಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತೋತಿ** ಇಮಾಯ ಪನ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಮಗ್ಗಸಚ್ಚೇನ ಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ, ಸಮುದಯಂ ಪಜಹನ್ತೋ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತೋ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಲೋಕಮ್ಹಾ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಯ್ಯಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಥನ್ತಿ** ಕೇನ ಪಕಾರೇನ। **ದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀತಿ** "ಉಪಾದಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾ ಪಮೋಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಸರೂಪೇನೇವ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಪುಚ್ಛಿ, ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಪನ ತಸ್ಸ ವಿಸಯಭಾವೇನ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ।

೧೭೩. ಏವಂ ಯಕ್ಖೇನ ಸರೂಪೇನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಚ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಚ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಭಗವಾ ತೇನೇವ ನಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತಗೋಚರಗ್ಗಹಣೇನ ತಗ್ಗೋಚರಾನಿ ಪಞ್ಚಾಯತನಾನಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಮನೋ ಛಟ್ಠೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮನೋಛಟ್ಠಾ। ಪವೇದಿತಾತಿ** ಪಕಾಸಿತಾ। ಏತ್ಥ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಸು ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಮನಾಯತನಸ್ಸ ಗಹಣೇನ ತಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತಂ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಏವಂ "ಕತಮಂ ತಂ

ಉಪಾದಾನ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಪುನಪಿ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಂ ವಸೇನೇವ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಪಕಾಸೇಸಿ। ಮನೋಗಹಣೇನ ವಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ತಾಸು ಪುರಿಮಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಗ್ಗಹಣೇನ ತಾಸಂ ವತ್ಥೂನಿ ಪಞ್ಚ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಆಯತನಾನಿ, ಮನೋಧಾತುಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಗ್ಗಹಣೇನ ತಾಸಂ ವತ್ಥುಗೋಚರಭೇದಂ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ ಗಹಿತಮೇವಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ದ್ವಾದಸಾಯತನವಸೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಪಕಾಸೇಸಿ। ಲೋಕುತ್ತರಮನಾಯತನಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಯತ್ಥ ಲೋಕೋ ವಿಹಞ್ಞತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ನ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ।

ಏತ್ಥ ಛನ್ದಂ ವಿರಾಜೇತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಾದಸಾಯತನಭೇದೇ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ ತಾನೇವಾಯತನಾನಿ ಖನ್ಧತೋ ಧಾತುತೋ ನಾಮರೂಪತೋತಿ ತಥಾ ತಥಾ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ, ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ, ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಪರಿಯೋಸಾನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಂ **ಛನ್ದಂ** ಸಬ್ಬಸೋ **ವಿರಾಜೇತ್ವಾ** ವಿನೇತ್ವಾ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂ ದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನ ಏತಸ್ಮಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀತಿ । ಏವಮಿಮಾಯ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ "ನಿಯ್ಯಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಬ್ರೂಹಿ, ಕಥಂ ದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಹೋತಿ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಞ್ಚ ಪಕಾಸಿತಂ ಸಮುದಯನಿರೋಧಸಚ್ಚಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಕಾಸಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ವಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಛನ್ದೇನ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, "ವಿರಾಜೇತ್ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಿರಾಗೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, "ವಿರಾಗಾವಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ವಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। "ಏವ"ನ್ತಿ ಉಪಾಯನಿದಸ್ಸನೇನ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧನ್ತಿ ವಚನತೋ ವಾ। "ದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ದುಕ್ಖಪಮೋಕ್ಖೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸಿತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೧೭೪. ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚಗಬ್ಭಾಯ ಗಾಥಾಯ ಲಕ್ಖಣತೋ ನಿಯ್ಯಾನಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತದೇವ ಸಕೇನ ನಿರುತ್ತಾಭಿಲಾಪೇನ ನಿಗಮೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಏತಂ ಲೋಕಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನ"**ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ **ಏತ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸೋ, **ಲೋಕಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇಧಾತುಕಲೋಕಸ್ಸ। **ಯಥಾತಥ**ನ್ತಿ ಅವಿಪರೀತಂ। **ಏತಂ ವೋ ಅಹಮಕ್ಖಾಮೀ**ತಿ ಸಚೇಪಿ ಮಂ ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ, ಏತಂ ವೋ ಅಹಮಕ್ಖಾಮಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ ಏತೇನ ನಿಯ್ಯಾನೇನ ಏಕದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತುಂ ನಿಗ್ಗತಾನಮ್ಪಿ ಏತಂ ವೋ ಅಹಮಕ್ಖಾಮಿ, ಉಪರಿವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾಯಪಿ ಏತದೇವ ಅಹಮಕ್ಖಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತಿ ಅಸೇಸನಿಸ್ಸೇಸಾತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ದ್ವೇಪಿ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತಯೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು ಸದ್ಧಿಂ ಯಕ್ಖಸಹಸ್ಸೇನ।

೧೭೫. ಅಥ ಹೇಮವತೋ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಧಮ್ಮಗರು ಇದಾನಿ ಅರಿಯಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಅತಿತ್ತೋ ಭಗವತೋ ವಿಚಿತ್ರಪಟಿಭಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕೋ ಸೂಧ ತರತೀ"**ತಿ ಗಾಥಮಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಕೋ ಸೂಧ ತರತಿ ಓಘ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಚತುರೋಘಂ ಕೋ ತರತೀತಿ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ। ಯಸ್ಮಾ **ಅಣ್ಣವ**ನ್ತಿ ನ ವಿತ್ಥತಮತ್ತಂ ನಾಪಿ ಗಮ್ಭೀರಮತ್ತಂ ಅಪಿಚ ಪನ ಯಂ ವಿತ್ಥತತರಞ್ಚ ಗಮ್ಭೀರತರಞ್ಚ, ತಂ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾದಿಸೋ ಚ ಸಂಸಾರಣ್ಣವೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಮನ್ತತೋ ಪರಿಯನ್ತಾಭಾವೇನ ವಿತ್ಥತೋ, ಹೇಟ್ಠಾ ಪತಿಟ್ಠಾಭಾವೇನ ಉಪರಿ ಆಲಮ್ಬನಾಭಾವೇನ ಚ ಗಮ್ಭೀರೋ, ತಸ್ಮಾ "ಕೋ ಇಧ ತರತಿ ಅಣ್ಣವಂ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೇ ಅನಾಲಮ್ಬೇ ಗಮ್ಭೀರೇ ಅಣ್ಣವೇ ಕೋ ನ ಸೀದತೀ"ತಿ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

೧೭೬. ಅಥ ಭಗವಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಜೀವಿತಹೇತುಪಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಸಬ್ಬದಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಞ್ಞವಾ, ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿನಾ ಇರಿಯಾಪಥಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಫಲೇಹಿ ಚ ಸುಸಮಾಹಿತೋ, ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಚಿನ್ತನಸೀಲೋ, ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾವಹಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಸತಿಯಾ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಚತುತ್ಥೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಇಮಂ ಸುದುತ್ತರಂ ಓಘಂ ಅನವಸೇಸಂ ತರತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ **"ಸಬ್ಬದಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ"**ತಿ ಇಮಂ ತಿಸಿಕ್ಖಾಗಬ್ಭಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ

ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಸತಿಸಮಾಧೀಹಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಜ್ಝತ್ತಚಿನ್ತಿತಾಪಞ್ಞಾಹಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಉಪಕಾರಾ ಸಾನಿಸಂಸಾ ಚ ವುತ್ತಾ। ಉಪಕಾರೋ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾನಂ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಾ ಸತಿ ಚ, ಅನಿಸಂಸೋ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನೀತಿ।

೧೭೭. ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ದುತಿಯಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ವಿರತೋ ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಯಾ ಕಾಚಿ ಕಾಮಸಞ್ಞಾ, ತತೋ ಸಬ್ಬತೋ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತಿಯಾ ವಿರತೋ। "ವಿರತ್ತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತದಾ "ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯಾ"ತಿ ಭುಮ್ಮವಚನಂ ಹೋತಿ, ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೇ ಪನ "ಕಾಮಸಞ್ಞಾಸೂ"ತಿಪಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೭) ಪಾಠೋ। ಚತೂಹಿಪಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ದಸನ್ನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಅತೀತತ್ತಾ **ಸಬ್ಬಸಂಯೋಜನಾತಿಗೋ,** ಚತುತ್ಥೇನೇವ ವಾ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಬ್ಬಸಂಯೋಜನಾತಿಗೋ , ತತ್ರತತ್ರಾಭಿನನ್ದಿನೀತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ನನ್ದಿಯಾ ತಿಣ್ಣಞ್ಚ ಭವಾನಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ **ನನ್ದೀಭವಪರಿಕ್ಖೀಣೋ ಸೋ** ತಾದಿಸೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು **ಗಮ್ಭೀರೇ** ಸಂಸಾರಣ್ಣವೇ **ನ ಸೀದತಿ** ನನ್ದೀಪರಿಕ್ಖಯೇನ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಂ, ಭವಪರಿಕ್ಖಯೇನ ಚ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಥಲಂ ಸಮಾಪಜ್ಜ ಪರಮಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ।

೧೭೮. ಅಥ ಹೇಮವತೋ ಸಹಾಯಞ್ಚ ಯಕ್ಖಪರಿಸಞ್ಚ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ "ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾವತಿಯಾ ಪರಿಸಾಯ ಸಹಾಯೇನ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ, ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ತಾಸಂ ಪನ ಗಾಥಾನಂ ಅಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - **ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಗಮ್ಭೀರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ತತ್ಥ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞಾ"ತಿಆದಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೪)। **ನಿಪುಣತ್ಥದಸ್ಸಿ**ನ್ತಿ ನಿಪುಣೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾದೀಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತಾನಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ಅತ್ಥದಸ್ಸಿಂ ಅತ್ಥಾನಂ ವಾ ಯಾನಿ ನಿಪುಣಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾನಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ತೇಸಂ ದಸ್ಸನೇನ ನಿಪುಣತ್ಥದಸ್ಸಿಂ। ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಾಭಾವೇನ **ಅಕಿಞ್ಚನಂ**। ದುವಿಧೇ ಕಾಮೇ ತಿವಿಧೇ ಚೇ ಭವೇ ಅಲಗ್ಗನೇನ **ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತಂ**। ಖನ್ಧಾದಿಭೇದೇಸು ಸಬ್ಬಾರಮ್ಮಣೇಸು ಛನ್ದರಾಗಬನ್ಧನಾಭಾವೇನ **ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ**। **ದಿಬ್ಬೇ ಪಥೇ ಕಮಮಾನ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಭೇದೇ ದಿಬ್ಬೇ ಪಥೇ ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೇನ ಚಙ್ಕಮನ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ತಾಯ ವೇಲಾಯ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬೇ ಪಥೇ ಕಮತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕಮನಂ ಉಪಾದಾಯ ಕಮನಸತ್ತಿಸಬ್ಭಾವೇನ ತತ್ಥ ಲದ್ಧವಸೀಭಾವತಾಯ ಏವಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಯೇ ತೇ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ ಅರಹನ್ತೋ, ತೇಸಂ ಪಥೇ ಸನ್ತವಿಹಾರೇ ಕಮನೇನಾಪೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಮಹನ್ತಾನಂ ಗುಣಾನಂ ಏಸನೇನ **ಮಹೇಸಿಂ**।

೧೭೯. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಅಪರೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಥುತಿ ಆರದ್ಧಾತಿ ಕತ್ವಾ ಪುನ ನಿಪುಣತ್ಥದಸ್ಸಿಗ್ಗಹಣಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ ನಿಪುಣತ್ಥೇ ದಸ್ಸೇತಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಞಾದದ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಸಂವತ್ತನಿಕಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಕಥನೇನ ಪಞ್ಞಾದಾಯಕಂ। **ಕಾಮಾಲಯೇ ಅಸತ್ತ**ನ್ತಿ ಯ್ವಾಯಂಕಾಮೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ದುವಿಧೋ ಆಲಯೋ, ತತ್ಥ ಅಸತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬವಿದು**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮವಿದುಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸುಮೇಧ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಸ್ಸ ಮಗ್ಗಭೂತಾಯ ಪಾರಮೀಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ಅರಿಯೇ ಪಥೇ**ತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇ ಮಗ್ಗೇ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ವಾ। **ಕಮಮಾನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಜ್ಝೋಗಾಹಮಾನಂ ಮಗ್ಗಲಕ್ಖಣಂ ಞತ್ವಾ ದೇಸನತೋ, ಪವಿಸಮಾನಂ ವಾ ಖಣೇ ಖಣೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನತೋ, ಚತುಬ್ಬಿಧಮಗ್ಗಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಕಮನಸತ್ತಿಯಾ ಕಮಿತಪುಬ್ಬಂ ವಾ।

೧೮೦. **ಸುದಿಟ್ಠಂ ವತ ನೋ ಅಜ್ಜಾ**ತಿ। ಅಜ್ಜ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸುನ್ದರಂ ದಿಟ್ಠಂ, ಅಜ್ಜ ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸುನ್ದರಂ ದಿಟ್ಠಂ, ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಪ್ಪಭಾತಂ ಸುಹುಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಜ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸುಟ್ಠು ಪಭಾತಂ ಸೋಭನಂ ವಾ ಪಭಾತಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಜ್ಜ ಚ ನೋ ಸುನ್ದರಂ ಉಟ್ಠಿತಂ

ಅಹೋಸಿ, ಅನುಪರೋಧೇನ ಸಯನತೋ ಉಟ್ಠಿತಂ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಯಂ ಅದ್ದಸಾಮ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ,** ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅದ್ದಸಾಮಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಲಾಭಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆರಬ್ಭ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಪವೇದೇತಿ।

೧೮೧. **ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ**ತಿ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಿದ್ಧಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಯಸಸ್ಸಿನೋ**ತಿ ಲಾಭಗ್ಗಪರಿವಾರಗ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಸರಣಂ ಯನ್ತೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಗತಾ, ತಥಾಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವಪರಿದೀಪನತ್ಥಂ ಪಸಾದದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ವಾಚಂ ಭಿನ್ದತಿ।

೧೮೨. **ಗಾಮಾ ಗಾಮ**ನ್ತಿ ದೇವಗಾಮಾ ದೇವಗಾಮಂ। **ನಗಾ ನಗ**ನ್ತಿ ದೇವಪಬ್ಬತಾ ದೇವಪಬ್ಬತಂ। **ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸುಧಮ್ಮತ**ನ್ತಿ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ವತ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಬುದ್ಧಸುಬೋಧಿತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಞ್ಚ। "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವತ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಞ್ಚ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಧಮ್ಮಘೋಸಕಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಹೇಮವತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಆಳವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಆಳವಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯೇನೇವಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯ ಚ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ"ತಿ ಏತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ಆಳವಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಆಳವಕಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಾ ಆಳವೀ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ ವಿಹರತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - **ಆಳವೀ**ತಿ ರಟ್ಠಮ್ಪಿ ನಗರಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಇಧ ವಟ್ಟತಿ। ಆಳವೀನಗರಸ್ಸ ಹಿ ಸಮೀಪೇ ವಿಹರನ್ತೋಪಿ "ಆಳವಿಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಚ ನಗರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಅವಿದೂರೇ ಗಾವುತಮತ್ತೇ ತಂ ಭವನಂ, ಆಳವೀರಟ್ಠೇ ವಿಹರನ್ತೋಪಿ "ಆಳವಿಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಆಳವೀರಟ್ಠೇ ಚೇತಂ ಭವನಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಆಳವಕೋ ರಾಜಾ ವಿವಿಧನಾಟಕೂಪಭೋಗಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಚೋರಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ ಪಟಿರಾಜನಿಸೇಧನತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಯಾಮಕರಣತ್ಥಞ್ಚ ಸತ್ತಮೇ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮಿಗವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಬಲಕಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕತಿಕಂ ಅಕಾಸಿ - "ಯಸ್ಸ ಪಸ್ಸೇನ ಮಿಗೋ ಪಲಾಯತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಸೋ ಭಾರೋ"ತಿ। ಅಥ ತಸ್ಸೇವ ಪಸ್ಸೇನ ಮಿಗೋ ಪಲಾಯಿ, ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ರಾಜಾ ಧನುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪತ್ತಿಕೋವ ತಿಯೋಜನಂ ತಂ ಮಿಗಂ ಅನುಬನ್ಧಿ। ಏಣಿಮಿಗಾ ಚ ತಿಯೋಜನವೇಗಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ಪರಿಕ್ಖೀಣಜವಂ ತಂ ಮಿಗಂ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಠಿತಂ ವಧಿತ್ವಾ, ದ್ವಿಧಾ ಛೇತ್ವಾ, ಅನತ್ಥಿಕೋಪಿ ಮಂಸೇನ "ನಾಸಕ್ಖಿ ಮಿಗಂ ಗಹೇತು"ನ್ತಿ ಅಪವಾದಮೋಚನತ್ಥಂ ಕಾಜೇನಾದಾಯ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ನಗರಸ್ಸಾವಿದೂರೇ ಬಹಲಪತ್ತಪಲಾಸಂ ಮಹಾನಿಗ್ರೋಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಪರಿಸ್ಸಮವಿನೋದನತ್ಥಂ ತಸ್ಸ ಮೂಲಮುಪಗತೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ನಿಗ್ರೋಧೇ ಆಳವಕೋ ಯಕ್ಖೋ ಮಹಾರಾಜಸನ್ತಿಕಾ ವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಛಾಯಾಯ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಪಾಣಿನೋ ಖಾದನ್ತೋ ಪಟಿವಸತಿ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಖಾದಿತುಂ ಉಪಗತೋ। ಅಥ ರಾಜಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕತಿಕಂ ಅಕಾಸಿ - "ಮುಞ್ಚ ಮಂ, ಅಹಂ ತೇ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಮನುಸ್ಸಞ್ಚ ಥಾಲಿಪಾಕಞ್ಚ ಪೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಯಕ್ಖೋ "ತ್ವಂ ರಾಜೂಪಭೋಗೇನ ಪಮತ್ತೋ ಸಮ್ಮುಸ್ಸಸಿ, ಅಹಂ ಪನ ಭವನಂ ಅನುಪಗತಞ್ಚ ಅನನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಖಾದಿತುಂ ನ ಲಭಾಮಿ, ಸ್ವಾಹಂ ಭವನ್ತಮ್ಪಿ ಜೀಯೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ನ ಮುಞ್ಚಿ। ರಾಜಾ "ಯಂ ದಿವಸಂ ನ ಪೇಸೇಮಿ, ತಂ ದಿವಸಂ ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದಾಹೀ"ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾ ತೇನ ಮುತ್ತೋ ನಗರಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ।

ಬಲಕಾಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಖನ್ಧಾವಾರಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಕಿಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಯಸಮತ್ತಭಯಾ ಏವಂ ಕಿಲನ್ತೋಸೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕತಪಾತರಾಸೋ ನಗರಗುತ್ತಿಕಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ನಗರಗುತ್ತಿಕೋ - "ಕಿಂ, ದೇವ, ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ "ನ ಕತೋ, ಭಣೇ"ತಿ ಆಹ। "ದುಟ್ಠು ಕತಂ, ದೇವ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಮತ್ತಮೇವ ಲಭನ್ತಿ, ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇ ಪನ ಜನಪದಸ್ಸ ಆಬಾಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಹೋತು, ದೇವ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವಮಕಾಸಿ, ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ತ್ವಂ ರಜ್ಜಸುಖಂ ಅನುಭೋಹಿ, ಅಹಮೇತ್ಥ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಬನ್ಧನಾಗಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯೇ ಯೇ ವಜ್ಝಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ತೇ ಸನ್ಧಾಯ - "ಯೋ ಜೀವಿತತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ನಿಕ್ಖಮತೂ"ತಿ ಭಣತಿ। ಯೋ ಪಠಮಂ ನಿಕ್ಖಮತಿ ತಂ ಗೇಹಂ ನೇತ್ವಾ, ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ, ಭೋಜೇತ್ವಾ ಚ, "ಇಮಂ ಥಾಲಿಪಾಕಂ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ದೇಹೀ"ತಿ ಪೇಸೇತಿ। ತಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತಂಯೇವ ಯಕ್ಖೋ ಭೇರವಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಮೂಲಕನ್ದಂ ವಿಯ ಖಾದತಿ । ಯಕ್ಖಾನುಭಾವೇನ ಕಿರ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೇಸಾದೀನಿ ಉಪಾದಾಯ ಸಕಲಸರೀರಂ ನವನೀತಪಿಣ್ಡೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭತ್ತಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ತುಂ ಗತಪುರಿಸಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತಾ ಯಥಾಮಿತ್ತಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತತೋ ಪಭುತಿ "ರಾಜಾ ಚೋರೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ದೇತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಚೋರಕಮ್ಮತೋ ಪಟಿವಿರತಾ। ತತೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ನವಚೋರಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಪುರಾಣಚೋರಾನಞ್ಚ ಪರಿಕ್ಖಯೇನ ಬನ್ಧನಾಗಾರಾನಿ ಸುಞ್ಞಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ನಗರಗುತ್ತಿಕೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಧನಂ ನಗರರಚ್ಛಾಸು ಛಡ್ಡಾಪೇಸಿ - "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಲೋಭೇನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ತಂ ಪಾದೇನಪಿ ನ ಕೋಚಿ ಛುಪಿ। ಸೋ ಚೋರೇ ಅಲಭನ್ತೋ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಅಮಚ್ಚಾ "ಕುಲಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಏಕಮೇಕಂ ಜಿಣ್ಣಕಂ ಪೇಸೇಮ, ಸೋ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಮಚ್ಚುಮುಖೇ ವತ್ತತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ "'ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಿತರಂ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಿತಾಮಹಂ ಪೇಸೇತೀ'ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಖೋಭಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಾ ವೋ ಏತಂ ರುಚ್ಚೀ"ತಿ ನಿವಾರೇಸಿ। "ತೇನ ಹಿ, ದೇವ, ದಾರಕಂ ಪೇಸೇಮ ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕಂ, ತಥಾವಿಧಸ್ಸ ಹಿ 'ಮಾತಾ ಮೇ ಪಿತಾ ಮೇ'ತಿ ಸಿನೇಹೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ ಅನುಜಾನಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ನಗರೇ ದಾರಕಮಾತರೋ ಚ ದಾರಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಬ್ಭಿನಿಯೋ ಚ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಪರಜನಪದೇ ದಾರಕೇ ಸಂವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಆನೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಗತಾನಿ।

ತತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಸಕಲನಗರಂ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಏಕಮ್ಪಿ ದಾರಕಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ - "ನತ್ಥಿ, ದೇವ, ನಗರೇ ದಾರಕೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನ್ತೇಪುರೇ ತವ ಪುತ್ತಂ ಆಳವಕಕುಮಾರ"ನ್ತಿ। ರಾಜಾ "ಯಥಾ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಪಿಯೋ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ, ಅತ್ತನಾ ಪನ ಪಿಯತರಂ ನತ್ಥಿ, ಗಚ್ಛಥ, ತಮ್ಪಿ ದತ್ವಾ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ರಕ್ಖಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಆಳವಕಕುಮಾರಸ್ಸ ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ, ಮಣ್ಡೇತ್ವಾ, ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇ ಕತ್ವಾ, ಅಙ್ಕೇ ಸಯಾಪೇತ್ವಾ, ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋತಿ। ರಾಜಪುರಿಸಾ ರಞ್ಞೋ ಆಣಾಯ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಿಯಾ ತಸ್ಸಾ ಸೋಳಸನ್ನಞ್ಚ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸದ್ಧಿಂ ಧಾತಿಯಾ ತಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು "ಸ್ವೇ ಯಕ್ಖಭಕ್ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಯ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಆಳವಕಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ, ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭಸ್ಸಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಅನಿಟ್ಠಿತಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋವ ಕಾಳಪಕ್ಖಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಓಗ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಏಕಕೋವ ಅದುತಿಯೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಪಾದಗಮನೇನೇವ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ತಿಂಸ ಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನಂ ಪಾವಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಆಳವಕಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ"ತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ರೋಧೇ ಆಳವಕಸ್ಸ ಭವನಂ, ತಸ್ಸ ಮೂಲೇ ವಿಹಾಸಿ, ಉದಾಹು ಭವನೇಯೇವಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಭವನೇಯೇವ। ಯಥೇವ ಹಿ ಯಕ್ಖಾ ಅತ್ತನೋ ಭವನಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತಥಾ ಭಗವಾಪಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಭವನದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತದಾ

ಆಳವಕೋ ಹಿಮವನ್ತೇ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗತೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಆಳವಕಸ್ಸ ದ್ವಾರಪಾಲೋ ಗದ್ರಭೋ ನಾಮ ಯಕ್ಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ವಿಕಾಲೇ ಆಗತೋ"ತಿ ಆಹ। "ಆಮ, ಗದ್ರಭ, ಆಗತೋಮ್ಹಿ। ಸಚೇ ತೇ ಅಗರು, ವಿಹರೇಯ್ಯಾಮೇಕರತ್ತಿಂ ಆಳವಕಸ್ಸ ಭವನೇ"ತಿ। "ನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಗರು, ಅಪಿಚ ಖೋ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ಕಕ್ಖಳೋ ಫರುಸೋ, ಮಾತಾಪಿತೂನಮ್ಪಿ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ನ ಕರೋತಿ, ಮಾ ರುಚ್ಚಿ ಭಗವತೋ ಇಧ ವಾಸೋ"ತಿ। "ಜಾನಾಮಿ, ಗದ್ರಭ, ತಸ್ಸ ಕಕ್ಖಳತ್ತಂ, ನ ಕೋಚಿ ಮಮನ್ತರಾಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ತೇ ಅಗರು, ವಿಹರೇಯ್ಯಾಮೇಕರತ್ತಿ"ನ್ತಿ ।

ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಗದ್ರಭೋ ಯಕ್ಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಅಗ್ಗಿತತ್ತಕಪಾಲಸದಿಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಆಳವಕೋ, 'ಮಾತಾಪಿತರೋ'ತಿ ವಾ 'ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ'ತಿ ವಾ 'ಧಮ್ಮೋ'ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ಇಧಾಗತಾನಂ ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಹದಯಮ್ಪಿ ಫಾಲೇತಿ, ಪಾದೇಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಸಮುದ್ದೇ ವಾ ಪರಚಕ್ಕವಾಳೇ ವಾ ಖಿಪತೀ"ತಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಹ - "ಜಾನಾಮಿ, ಗದ್ರಭ, ಸಚೇ ತೇ ಅಗರು, ವಿಹರೇಯ್ಯಾಮೇಕರತ್ತಿ"ನ್ತಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ಗದ್ರಭೋ ಯಕ್ಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಅಗ್ಗಿತತ್ತಕಪಾಲಸದಿಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಆಳವಕೋ, 'ಮಾತಾಪಿತರೋ'ತಿ ವಾ 'ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ'ತಿ ವಾ 'ಧಮ್ಮೋ'ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ಇಧಾಗತಾನಂ ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಹದಯಮ್ಪಿ ಫಾಲೇತಿ, ಪಾದೇಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಸಮುದ್ದೇ ವಾ ಪರಚಕ್ಕವಾಳೇ ವಾ ಖಿಪತೀ"ತಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಹ - "ಜಾನಾಮಿ, ಗದ್ರಭ, ಸಚೇ ತೇ ಅಗರು, ವಿಹರೇಯ್ಯಾಮೇಕರತ್ತಿ"ನ್ತಿ। "ನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಗರು, ಅಪಿಚ ಖೋ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ಅನುಜಾನನ್ತಂ ಮಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ, ಆರೋಚೇಮಿ, ಭನ್ತೇ, ತಸ್ಸಾ"ತಿ। "ಯಥಾಸುಖಂ, ಗದ್ರಭ, ಆರೋಚೇಹೀ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ತ್ವಮೇವ ಜಾನಾಹೀ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಾಭಿಮುಖೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಭವನದ್ವಾರಮ್ಪಿ ಸಯಮೇವ ಭಗವತೋ ವಿವರಮದಾಸಿ। ಭಗವಾ ಅನ್ತೋಭವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೇಸು ಮಙ್ಗಲದಿವಸಾದೀಸು ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಆಳವಕೋ ಸಿರಿಂ ಅನುಭೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ದಿಬ್ಬರತನಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಾಭಂ ಮುಞ್ಚಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಭಗವಾ "ಪುಬ್ಬೇ ತುಮ್ಹೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ, ಪೂಜನೇಯ್ಯಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ, ಇಮಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ತಾ, ಇದಾನಿಪಿ ತಥೇವ ಕರೋಥ, ಮಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಾಭಿಭೂತಾ ವಿಹರಥಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಾಸಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತಾ ಚ ಭಗವತೋ ಮಧುರನಿಗ್ಘೋಸಂ ಸುತ್ವಾ, ಸಾಧುಕಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ದತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸುಯೇವ। ಗದ್ರಭೋಪಿ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಳವಕಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ - "ಯಗ್ಘೇ, ಮಾರಿಸ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ವಿಮಾನೇ ತೇ ಭಗವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ। ಸೋ ಗದ್ರಭಸ್ಸ ಸಞ್ಞಮಕಾಸಿ "ತುಣ್ಹೀ ಹೋಹಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಪುರಿಸಮಾನೇನ ಕಿರ ಲಜ್ಜಿತೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ "ಮಾ ಕೋಚಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಸುಣೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವಾರೇಸಿ।

ತದಾ ಸಾತಾಗಿರಹೇಮವತಾ ಭಗವನ್ತಂ ಜೇತವನೇಯೇವ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಪರಿವಾರಾ ನಾನಾಯಾನೇಹಿ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಆಕಾಸೇ ಚ ಯಕ್ಖಾನಂ ನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ ಅತ್ಥಿ, ಆಕಾಸಟ್ಠಾನಿ ವಿಮಾನಾನಿ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನೇನೇವ ಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ। ಆಳವಕಸ್ಸ ಪನ ವಿಮಾನಂ ಭೂಮಟ್ಠಂ ಸುಗುತ್ತಂ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸುಸಂವಿಹಿತದ್ವಾರಟ್ಟಾಲಕಗೋಪುರಂ, ಉಪರಿ ಕಂಸಜಾಲಸಞ್ಛನ್ನಂ ಮಞ್ಜೂಸಸದಿಸಂ ತಿಯೋಜನಂ ಉಬ್ಬೇಧೇನ। ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ। ತೇ ತಂ ಪದೇಸಮಾಗಮ್ಮ ಗನ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಅಹೇಸುಂ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ, ತಾವ ಕೋಚಿ ಗನ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ। ತೇ "ಕಿಮಿದ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಖಿತ್ತಲೇಡ್ಡು ವಿಯ ಓರುಯ್ಹ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ, ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ "ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗಚ್ಛಾಮ ಭಗವಾ"ತಿ ತೀಣಿ ವತ್ಥೂನಿ ಪಸಂಸನ್ತಾ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಅಗಮಂಸು। ಆಳವಕೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಇಧ ನಿಸೀದಥಾ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಕಮ್ಮ ಓಕಾಸಮದಾಸಿ। ತೇ ಆಳವಕಸ್ಸ ನಿವೇದೇಸುಂ "ಲಾಭಾ ತೇ, ಆಳವಕ, ಯಸ್ಸ ತೇ ಭವನೇ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿ, ಗಚ್ಛಾವುಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸಸ್ಸೂ"ತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಭವನೇಯೇವ ವಿಹಾಸಿ, ನ ಯಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ರೋಧೇ ಆಳವಕಸ್ಸ ಭವನಂ, ತಸ್ಸ ಮೂಲೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಆಳವಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಆಳವಕಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ"ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಳವಕೋ…ಪೇ॰… ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ **"ನಿಕ್ಖಮ ಸಮಣಾ"**ತಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಏತದವೋಚಾ"ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ರೋಸೇತುಕಾಮತಾಯ। ತತ್ರೇವಂ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಅಯಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಕಥಾ ದುಕ್ಕಥಾ ಹೋತಿ ದುಸ್ಸೀಲಾದೀನಂ ಸೀಲಾದಿಕಥಾ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಭಗವತೋ ಪಸಂಸಂ ಸುತ್ವಾ ಏವ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಲೋಣಸಕ್ಖರಾ ವಿಯ ಅಬ್ಭನ್ತರಕೋಪೇನ ತಟತಟಾಯಮಾನಹದಯೋ ಹುತ್ವಾ "ಕೋ ಸೋ ಭಗವಾ ನಾಮ, ಯೋ ಮಮ ಭವನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಆಹಂಸು - "ನ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ, ಜಾನಾಸಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾರಂ, ಯೋ ತುಸಿತಭವನೇ ಠಿತೋ ಪಞ್ಚ ಮಹಾವಿಲೋಕನಾನಿ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯಾವ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ ಕಥೇನ್ತಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆದಿನಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ವತ್ವಾ "ಇಮಾನಿಪಿ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ , ಅಚ್ಛರಿಯಾನಿ ನಾದ್ದಸಾ"ತಿ ಚೋದೇಸುಂ। ಸೋ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಕೋಧವಸೇನ "ನಾದ್ದಸ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಆವುಸೋ ಆಳವಕ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸಿ ವಾ ತ್ವಂ, ನ ವಾ, ಕೋ ತಯಾ ಅತ್ಥೋ ಪಸ್ಸತಾ ವಾ ಅಪಸ್ಸತಾ ವಾ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥುನೋ, ಯೋ ತ್ವಂ ತಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಚಲಕ್ಕಕುಧಮಹಾಉಸಭಸಮೀಪೇ ತದಹುಜಾತವಚ್ಛಕೋ ವಿಯ, ತಿಧಾಪಭಿನ್ನಮತ್ತವಾರಣಸಮೀಪೇ ಭಿಙ್ಕಪೋತಕೋ ವಿಯ, ಭಾಸುರವಿಲಮ್ಬಕೇಸರಉಪಸೋಭಿತಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಮಿಗರಞ್ಞೋ ಸಮೀಪೇ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ ವಿಯ, ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಪ್ಪವಡ್ಢಕಾಯಸುಪಣ್ಣರಾಜಸಮೀಪೇ ಛಿನ್ನಪಕ್ಖಕಾಕಪೋತಕೋ ವಿಯ ಖಾಯಸಿ, ಗಚ್ಛ ಯಂ ತೇ ಕರಣೀಯಂ, ತಂ ಕರೋಹೀತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕುದ್ಧೋ ಆಳವಕೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮನೋಸಿಲಾತಲೇ ವಾಮಪಾದೇನ ಠತ್ವಾ "ಪಸ್ಸಥ ದಾನಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಾ ಸತ್ಥಾ ಮಹಾನುಭಾವೋ, ಅಹಂ ವಾ"ತಿ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇನ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಮತ್ತಂ ಕೇಲಾಸಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ಅಕ್ಕಮಿ, ತಂ ಅಯೋಕೂಟಪಹಟೋ ನಿದ್ಧನ್ತಅಯೋಪಿಣ್ಡೋ ವಿಯ ಪಪಟಿಕಾಯೋ ಮುಞ್ಚಿ। ಸೋ ತತ್ರ ಠತ್ವಾ "ಅಹಂ ಆಳವಕೋ"ತಿ ಘೋಸೇಸಿ, ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಸದ್ದೋ ಫರಿ।

ಚತ್ತಾರೋ ಕಿರ ಸದ್ದಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಸುಯ್ಯಿಂಸು - ಯಞ್ಚ ಪುಣ್ಣಕೋ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತಿ ಧನಞ್ಚಯಕೋರಬ್ಯರಾಜಾನಂ ಜೂತೇ ಜಿನಿತ್ವಾ ಅಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ "ಅಹಂ ಜಿನಿ"ನ್ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇಸಿ, ಯಞ್ಚ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪರಿಹಾಯಮಾನೇ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಂ ದೇವಪುತ್ತಂ ಸುನಖಂ ಕಾರೇತ್ವಾ "ಅಹಂ ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಪಾಪಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚ ಉಪಾಸಕೇ ಚ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ಚ ಸಬ್ಬೇವ ಅಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ಖಾದಾಮೀ"ತಿ ಉಗ್ಘೋಸಾಪೇಸಿ, ಯಞ್ಚ ಕುಸಜಾತಕೇ ಪಭಾವತಿಹೇತು ಸತ್ತಹಿ ರಾಜೂಹಿ ನಗರೇ ಉಪರುದ್ಧೇ ಪಭಾವತಿಂ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ "ಅಹಂ ಸೀಹಸ್ಸರಕುಸಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಉಗ್ಘೋಸೇಸಿ, ಯಞ್ಚ ಆಳವಕೋ ಕೇಲಾಸಮುದ್ಧನಿ ಠತ್ವಾ "ಅಹಂ ಆಳವಕೋ"ತಿ। ತದಾ ಹಿ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ದ್ವಾರೇ ದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಉಗ್ಘೋಸಿತಸದಿಸಂ ಅಹೋಸಿ, ತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥತೋ ಚ ಹಿಮವಾಪಿ ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ।

ಸೋ **ವಾತಮಣ್ಡಲಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ - "ಏತೇನೇವ ಸಮಣಂ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಭೇದಾ ವಾತಾ ಸಮುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢಯೋಜನಯೋಜನದ್ವಿಯೋಜನತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಪಬ್ಬತಕೂಟಾನಿ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ವನಗಚ್ಛರುಕ್ಖಾದೀನಿ ಉಮ್ಮೂಲೇತ್ವಾ ಆಳವೀನಗರಂ ಪಕ್ಖನ್ತಾ ಜಿಣ್ಣಹತ್ಥಿಸಾಲಾದೀನಿ ಚುಣ್ಣೇನ್ತಾ ಛದನಿಟ್ಠಕಾ ಆಕಾಸೇ ಭಮೇನ್ತಾ। ಭಗವಾ "ಮಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪರೋಧೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇ ವಾತಾ ದಸಬಲಂ ಪತ್ವಾ ಚೀವರಕಣ್ಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಾಲೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ತತೋ **ಮಹಾವಸ್ಸಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ "ಉದಕೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಮಣಂ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಉಪರೂಪರಿ ಸತಪಟಲಸಹಸ್ಸಪಟಲಾದಿಭೇದಾ ವಲಾಹಕಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಿಂಸು, ವುಟ್ಠಿಧಾರಾವೇಗೇನ ಪಥವೀ ಛಿದ್ದಾ ಅಹೋಸಿ, ವನರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಉಪರಿ ಮಹೋಘೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಉಸ್ಸಾವಬಿನ್ದುಮತ್ತಮ್ಪಿ ತೇಮೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತತೋ **ಪಾಸಾಣವಸ್ಸಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಮಹನ್ತಾನಿ ಮಹನ್ತಾನಿ ಪಬ್ಬತಕೂಟಾನಿ ಧೂಮಾಯನ್ತಾನಿ ಪಜ್ಜಲನ್ತಾನಿ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಪತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಮಾಲಾಗುಳಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ತತೋ **ಪಹರಣವಸ್ಸಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಏಕತೋಧಾರಾಉಭತೋಧಾರಾ ಅಸಿಸತ್ತಿಖುರಪ್ಪಾದಯೋ ಧೂಮಾಯನ್ತಾ ಪಜ್ಜಲನ್ತಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಪತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತೋ

ಅಙ್ಗಾರವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಕಿಂಸುಕವಣ್ಣಾ ಅಙ್ಗಾರಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಹುತ್ವಾ ವಿಕಿರಿಂಸು। ತತೋ **ಕುಕ್ಕುಲವಸ್ಸಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಅಚ್ಚುಣ್ಹೋ ಕುಕ್ಕುಲೋ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಚನ್ದನಚುಣ್ಣಂ ಹುತ್ವಾ ನಿಪತಿ। ತತೋ **ವಾಲುಕಾವಸ್ಸಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಅತಿಸುಖುಮಾ ವಾಲುಕಾ ಧೂಮಾಯನ್ತಾ ಪಜ್ಜಲನ್ತಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಹುತ್ವಾ ನಿಪತಿಂಸು। ತತೋ **ಕಲಲವಸ್ಸಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ತಂ ಕಲಲವಸ್ಸಂ ಧೂಮಾಯನ್ತಂ ಪಜ್ಜಲನ್ತಂ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧಂ ಹುತ್ವಾ ನಿಪತಿ। ತತೋ **ಅನ್ಧಕಾರಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ "ಭಿಂಸೇತ್ವಾ ಸಮಣಂ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಂ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತನ್ಧಕಾರಸದಿಸಂ ಹುತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಪತ್ವಾ ಸೂರಿಯಪ್ಪಭಾವಿಹತಮಿವನ್ಧಕಾರಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿ।

ಏವಂ ಯಕ್ಖೋ ಇಮಾಹಿ ನವಹಿ ವಾತವಸ್ಸಪಾಸಾಣಪಹರಣಙ್ಗಾರಕುಕ್ಕುಲವಾಲುಕಕಲಲನ್ಧಕಾರವುಟ್ಠೀಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪಲಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ನಾನಾವಿಧಪಹರಣಹತ್ಥಾಯ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರರೂಪಭೂತಗಣಸಮಾಕುಲಾಯ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಸಯಮೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿಗತೋ। ತೇ ಭೂತಗಣಾ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರೇ ವಿಕಾರೇ ಕತ್ವಾ "ಗಣ್ಹಥ ಹನಥಾ"ತಿ ಭಗವತೋ ಉಪರಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ಅಪಿಚ ತೇ ನಿದ್ಧನ್ತಲೋಹಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ ಮಕ್ಖಿಕಾ, ಭಗವನ್ತಂ ಅಲ್ಲೀಯಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಏವಂ ಅಹೇಸುಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯಥಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಮಾರೋ ಆಗತವೇಲಾಯಮೇವ ನಿವತ್ತೋ, ತಥಾ ಅನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢರತ್ತಿಮತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕುಲಮಕಂಸು। ಏವಂ ಉಪಡ್ಢರತ್ತಿಮತ್ತಂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರವಿಭಿಂಸನದಸ್ಸನೇನಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ಚಾಲೇತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಆಳವಕೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಯಂನೂನಾಹಂ ಕೇನಚಿ ಅಜೇಯ್ಯಂ ದುಸ್ಸಾವುಧಂ ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ।

ಚತ್ತಾರಿ ಕಿರ ಆವುಧಾನಿ ಲೋಕೇ ಸೇಟ್ಠಾನಿ - ಸಕ್ಕಸ್ಸ ವಜಿರಾವುಧಂ, ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಗದಾವುಧಂ, ಯಮಸ್ಸ ನಯನಾವುಧಂ, ಆಳವಕಸ್ಸ ದುಸ್ಸಾವುಧನ್ತಿ। ಯದಿ ಹಿ ಸಕ್ಕೋ ಕುದ್ಧೋ ವಜಿರಾವುಧಂ ಸಿನೇರುಮತ್ಥಕೇ ಪಹರೇಯ್ಯ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಂ ಸಿನೇರುಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠತೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ । ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಗದಾ ಬಹೂನಂ ಯಕ್ಖಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸೀಸಂ ಪಾತೇತ್ವಾ ಪುನ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯಮೇನ ಕುದ್ಧೇನ ನಯನಾವುಧೇನ ಓಲೋಕಿತಮತ್ತೇ ಅನೇಕಾನಿ ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸಹಸ್ಸಾನಿ ತತ್ತಕಪಾಲೇ ತಿಲಾ ವಿಯ ವಿಪ್ಫುರನ್ತಾನಿ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ। ಆಳವಕೋ ಕುದ್ಧೋ ಸಚೇ ಆಕಾಸೇ ದುಸ್ಸಾವುಧಂ ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ, ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ದೇವೋ ನ ವಸ್ಸೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಪಥವಿಯಂ ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬರುಕ್ಖತಿಣಾದೀನಿ ಸುಸ್ಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸನ್ತರಂ ನ ಪುನ ರುಹೇಯ್ಯುಂ। ಸಚೇ ಸಮುದ್ದೇ ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ, ತತ್ತಕಪಾಲೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಸಬ್ಬಮುದಕಂ ಸುಸ್ಸೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಸಿನೇರುಸದಿಸೇಪಿ ಪಬ್ಬತೇ ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ, ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಹುತ್ವಾ ವಿಕಿರೇಯ್ಯ। ಸೋ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವಂ ದುಸ್ಸಾವುಧಂ ಉತ್ತರೀಯಕತಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ । ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುದೇವತಾ ವೇಗೇನ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು - "ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಆಳವಕಂ ದಮೇಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಯುದ್ಧದಸ್ಸನಕಾಮಾಪಿ ದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ಏವಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಆಕಾಸಂ ದೇವತಾಹಿ ಪುರಿಪುಣ್ಣಮಹೋಸಿ।

ಅಥ ಆಳವಕೋ ಭಗವತೋ ಸಮೀಪೇ ಉಪರೂಪರಿ ವಿಚರಿತ್ವಾ ವತ್ಥಾವುಧಂ ಮುಞ್ಚಿ। ತಂ ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಆಕಾಸೇ ಭೇರವಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಂ ಧೂಮಾಯನ್ತಂ ಪಜ್ಜಲನ್ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಮಾನಮದ್ದನತ್ಥಂ ಪಾದಮುಞ್ಛನಚೋಳಕಂ ಹುತ್ವಾ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪತಿ। ಆಳವಕೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಛಿನ್ನವಿಸಾಣೋ ವಿಯ ಉಸಭೋ, ಉದ್ಧಟದಾಠೋ ವಿಯ ಸಪ್ಪೋ, ನಿತ್ತೇಜೋ ನಿಮ್ಮದೋ ನಿಪತಿತಮಾನದ್ಧಜೋ ಹುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ದುಸ್ಸಾವುಧಮ್ಪಿ ಸಮಣಂ ನಭಿಭೋಸಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ? ಇದಂ ಕಾರಣಂ, ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಯುತ್ತೋ ಸಮಣೋ, ಹನ್ದ ನಂ ರೋಸೇತ್ವಾ ಮೇತ್ತಾಯ ವಿಯೋಜೇಮೀತಿ। ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ - "ಅಥ ಖೋ ಆಳವಕೋ ಯಕ್ಖೋ ಯೇನ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ನಿಕ್ಖಮ ಸಮಣಾ"ತಿ। ತತ್ರಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಕಸ್ಮಾ ಮಯಾ ಅನನುಞ್ಞಾತೋ ಮಮ ಭವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಘರಸಾಮಿಕೋ ವಿಯ ಇತ್ಥಾಗಾರಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋಸಿ, ನನು ಅಯುತ್ತಮೇತಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಯದಿದಂ ಅದಿನ್ನಪಟಿಭೋಗೋ ಇತ್ಥಿಸಂಸಗ್ಗೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಯದಿ ತ್ವಂ ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ, ನಿಕ್ಖಮ ಸಮಣಾತಿ। ಏಕೇ ಪನ "ಏತಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ಫರುಸವಚನಾನಿ ವತ್ವಾ ಏವಾಯಂ ಏತದವೋಚಾ"ತಿ ಭಣನ್ತಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ "ಯಸ್ಮಾ ಥದ್ಧೋ ಪಟಿಥದ್ಧಭಾವೇನ ವಿನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಸೋ ಹಿ ಪಟಿಥದ್ಧಭಾವೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಚಣ್ಡಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುರಸ್ಸ ನಾಸಾಯ ಪಿತ್ತಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಸೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಚಣ್ಡತರೋ ಅಸ್ಸ, ಏವಂ ಥದ್ಧತರೋ ಹೋತಿ, ಮುದುನಾ ಪನ ಸೋ ಸಕ್ಕಾ ವಿನೇತು"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ "ಸಾಧಾವುಸೋ"ತಿ ಪಿಯವಚನೇನ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿ । ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಸಾಧಾವುಸೋತಿ ಭಗವಾ ನಿಕ್ಖಮೀ"**ತಿ।

ತತೋ ಆಳವಕೋ "ಸುವಚೋ ವತಾಯಂ ಸಮಣೋ ಏಕವಚನೇನೇವ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಏವಂ ನಾಮ ನಿಕ್ಖಮೇತುಂ ಸುಖಂ ಸಮಣಂ ಅಕಾರಣೇನೇವಾಹಂ ಸಕಲರತ್ತಿಂ ಯುದ್ಧೇನ ಅಬ್ಭುಯ್ಯಾಸಿ"ನ್ತಿ ಮುದುಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಇದಾನಿಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುಂ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸುವಚತಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಉದಾಹು ಕೋಧೇನ, ಹನ್ದ ನಂ ವೀಮಂಸಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ **"ಪವಿಸ ಸಮಣಾ"**ತಿ ಆಹ। ಅಥ "ಸುವಚೋ"ತಿ ಮುದುಭೂತಚಿತ್ತವವತ್ಥಾನಕರಣತ್ಥಂ ಪುನಪಿ ಪಿಯವಚನಂ ವದನ್ತೋ **ಸಾಧಾವುಸೋತಿ** ಭಗವಾ ಪಾವಿಸಿ। ಆಳವಕೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಮೇವ ಸುವಚಭಾವಂ ವೀಮಂಸನ್ತೋ ದುತಿಯಮ್ಪಿ ತತಿಯಮ್ಪಿ **"ನಿಕ್ಖಮ ಪವಿಸಾ"**ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾಪಿ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಯದಿ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಪಕತಿಯಾಪಿ ಥದ್ಧಯಕ್ಖಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಥದ್ಧತರಂ ಹುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಭಾಜನಂ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಮಾತಾ ರೋದನ್ತಂ ಪುತ್ತಕಂ ಯಂ ಸೋ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ದತ್ವಾ ವಾ ಕತ್ವಾ ವಾ ಸಞ್ಞಾಪೇತಿ, ತಥಾ ಭಗವಾ ಕಿಲೇಸರೋದನೇನ ರೋದನ್ತಂ ಯಕ್ಖಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಯಂ ಸೋ ಭಣತಿ, ತಂ ಅಕಾಸಿ। ಯಥಾ ಚ ಧಾತೀ ಥಞ್ಞಂ ಅಪಿವನ್ತಂ ದಾರಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದತ್ವಾ ಉಪಲಾಳೇತ್ವಾ ಪಾಯೇತಿ, ತಥಾ ಭಗವಾ ಯಕ್ಖಂ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಖೀರಂ ಪಾಯೇತುಂ ತಸ್ಸ ಪತ್ಥಿತವಚನಕರಣೇನ ಉಪಲಾಳೇನ್ತೋ ಏವಮಕಾಸಿ। ಯಥಾ ಚ ಪುರಿಸೋ ಲಾಬುಮ್ಹಿ ಚತುಮಧುರಂ ಪೂರೇತುಕಾಮೋ ತಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರಂ ಸೋಧೇತಿ, ಏವಂ ಭಗವಾ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇ ಲೋಕುತ್ತರಚತುಮಧುರಂ ಪೂರೇತುಕಾಮೋ ತಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಕೋಧಮಲಂ ಸೋಧೇತುಂ ಯಾವ ತತಿಯಂ ನಿಕ್ಖಮನಪವೇಸನಂ ಅಕಾಸಿ।

ಅಥ ಆಳವಕೋ "ಸುವಚೋ ಅಯಂ ಸಮಣೋ, 'ನಿಕ್ಖಮಾ'ತಿ ವುತ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, 'ಪವಿಸಾ'ತಿ ವುತ್ತೋ ಪವಿಸತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಂ ಸಮಣಂ ಏವಮೇವಂ ಸಕಲರತ್ತಿಂ ಕಿಲಮೇತ್ವಾ, ಪಾದೇ ಗಹೇತ್ವಾ, ಪಾರಗಙ್ಗಾಯ ಖಿಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪಾಪಕಂ ಚಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥವಾರಂ ಆಹ - **"ನಿಕ್ಖಮ ಸಮಣಾ"**ತಿ। ತಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ **"ನ ಖ್ವಾಹಂ ತ"**ನ್ತಿ ಆಹ। "ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತದುತ್ತರಿಂ ಕರಣೀಯಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಮುಖಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ **"ನ ಖ್ವಾಹಂ ತ"**ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ನ**ಇತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ, **ಖೋ**ಇತಿ ಅವಧಾರಣೇ। **ಅಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಿದಸ್ಸನಂ, ನ್ತಿ ಹೇತುವಚನಂ। ತೇನೇತ್ಥ "ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಆವುಸೋ ನೇವ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ತೇ ಕರಣೀಯಂ, ತಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತೋ ಆಳವಕೋ ಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಆಕಾಸೇನಾಗಮನವೇಲಾಯಂ "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಏತಂ ಸುವಣ್ಣವಿಮಾನಂ, ಉದಾಹು ರಜತಮಣಿವಿಮಾನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ, ಹನ್ದ ನಂ ಪಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಮಾನಂ ಆಗತೇ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೇ ತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಾದೀಹಿ ವಿಹೇಠೇತಿ। ಕಥಂ? ಅಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ ಭಿಂಸನಕರೂಪದಸ್ಸನೇನ ವಾ ಹದಯವತ್ಥುಪರಿಮದ್ದನೇನ ವಾತಿ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ "ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ಭಿಂಸನಕರೂಪದಸ್ಸನೇನ ನ ತಸನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಇದ್ಧಿಪ್ಪಭಾವೇನ ಸುಖುಮತ್ತಭಾವಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ, ತೇಸಂ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಹದಯವತ್ಥುಂ ಪರಿಮದ್ದತಿ, ತತೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿ ನ ಸಣ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅಸಣ್ಠಮಾನಾಯ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾ। ಏವಂ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾನಂ ಏತೇಸಂ ಉರಮ್ಪಿ ಫಾಲೇತಿ, ಪಾದೇಪಿ ನೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾರಗಙ್ಗಾಯ ಖಿಪತಿ "ಮಾಸ್ಸು ಮೇ ಪುನ ಏವರೂಪಾ ಭವನಮಾಗಮಿಂಸೂ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಪಞ್ಹೇ ಸರಿತ್ವಾ "ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಂ ಸಮಣಂ ಇದಾನಿ ಏವಂ ವಿಹೇಠೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಹ **"ಪಞ್ಹಂ ತಂ ಸಮಣಾ"**ತಿಆದಿ।

ಕುತೋ ಪನಸ್ಸ ತೇ ಪಞ್ಹಾತಿ? ತಸ್ಸ ಕಿರ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಕಸ್ಸಪಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಪಞ್ಹೇ ಸವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಉಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತೇ ದಹರಕಾಲೇ ಆಳವಕಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ಕಾಲಚ್ಚಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಸಮ್ಮುಸ್ಸಿ। ತತೋ "ಇಮೇ ಪಞ್ಹಾಪಿ ಮಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತೂ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ವಿಮಾನೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿ। ಏವಮೇತೇ ಬುದ್ಧಪಞ್ಹಾ ಬುದ್ಧವಿಸಯಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ಭಗವಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಲಾಭನ್ತರಾಯೋ ವಾ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾನಂ ಪಟಿಘಾತೋ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಕಾತುಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಲೋಕೇ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ನ ಖ್ವಾಹಂ ತಂ, ಆವುಸೋ, ಪಸ್ಸಾಮಿ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ"**ತಿ।

ತತ್ಥ "ಸದೇವಕವಚನೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಏತೇಸಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥಮತ್ತದಸ್ಸನೇನ ಸಙ್ಖೇಪೋ ವುತ್ತೋ, ನ ಅನುಸನ್ಧಿಯೋಜನಾಕ್ಕಮೇನ ವಿತ್ಥಾರೋ। ಸ್ವಾಯಂ ವುಚ್ಚತಿ - **ಸದೇವಕ**ವಚನೇನ ಹಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಸಬ್ಬದೇವೇಸು ಗಹಿತೇಸುಪಿ ಯೇಸಂ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ದೇವಗಣೇ ವಿಮತಿ ಅಹೋಸಿ "ಮಾರೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಛಕಾಮಾವಚರಿಸ್ಸರೋ ವಸವತ್ತೀ ಪಚ್ಚನೀಕಸಾತೋ ಧಮ್ಮದೇಸ್ಸೀ ಕುರುರಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಸೋಪಿಸ್ಸ ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಾದೀನಿ ನ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ, ತೇಸಂ ವಿಮತಿಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ **"ಸಮಾರಕೇ"**ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಯೇಸಂ ಅಹೋಸಿ - "ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಏಕಙ್ಗುಲಿಯಾ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇ ಆಲೋಕಂ ಕರೋತಿ, ದ್ವೀಹಿ...ಪೇ॰... ದಸಹಿ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು, ಅನುತ್ತರಞ್ಚ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಕಿಂ ಸೋಪಿ ನ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ, ತೇಸಂ ವಿಮತಿಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ **"ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ"**ತಿ ಆಹ। ಅಥ ಯೇಸಂ ಅಹೋಸಿ "ಪುಥು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಾ ಮನ್ತಾದಿಬಲಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಕಿಂ ತೇಪಿ ನ ಕರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಿಮತಿಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ **"ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯಾ"**ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಟ್ಠಾನೇಸು ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ **ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ವಚನೇನ ಸಮ್ಮುತಿದೇವೇ ಅವಸೇಸಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಉಪಾದಾಯ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನೇವ ಸೇಸಸತ್ತಲೋಕೇಪಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅನುಸನ್ಧಿಯೋಜನಾಕ್ಕಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಬಾಧನಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನೇ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಪಿಚ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ, ಪುಚ್ಛ ಯದಾಕಙ್ಖಸೀ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪುಚ್ಛ, ಯದಿ ಆಕಙ್ಖಸಿ, ನ ಮೇ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಭಾರೋ ಅತ್ಥಿ। ಅಥ ವಾ "ಪುಚ್ಛ ಯಂ ಆಕಙ್ಖಸಿ, ತೇ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಅಗ್ಗಸಾವಕಮಹಾಸಾವಕೇಹಿ। ತೇ ಹಿ "ಪುಚ್ಛಾವುಸೋ ಸುತ್ವಾ ವೇದಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಪನ "ಪುಚ್ಛಾವುಸೋ ಯದಾಕಙ್ಖಸೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೭, ೨೪೬) ವಾ,

"ಪುಚ್ಛ ವಾಸವ ಮಂ ಪಞ್ಹಂ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನಸಿಚ್ಛಸೀ"ತಿ ವಾ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೬)।

"ಬಾವರಿಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಂ ವಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಬ್ಬಸಂಸಯಂ।
ಕತಾವಕಾಸಾ ಪುಚ್ಛವ್ಹೋ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನಸಿಚ್ಛಥಾ"ತಿ ವಾ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೩೬) -

ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇನ್ತಿ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಯಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಭೂಮಿಂ ಪತ್ವಾ ಏವಂ ಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಯ್ಯ, ಯೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂಮಿಯಂ ಪದೇಸಞಾಣೇ ವತ್ತಮಾನೋಪಿ -

"ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ ಪಞ್ಹಾನಿ ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ಯಾಚನ್ತಿ ತಂ ಇಸಯೋ ಸಾಧುರೂಪಾ।
ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ ಏಸೋ ಮನುಜೇಸು ಧಮ್ಮೋ, ಯಂ ವುದ್ಧಮಾಗಚ್ಛತಿ ಏಸ ಭಾರೋ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೬೦) -

ಏವಂ ಇಸೀಹಿ ಯಾಚಿತೋ -

“ಕತಾವಕಾಸಾ ಪುಚ್ಛನ್ತು ಭೋನ್ತೋ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಞ್ಹಂ ಮನಸಾಭಿಪತ್ಥಿತಂ।
ಅಹಞ್ಹಿ ತಂ ತಂ ವೋ ವಿಯಾಕರಿಸ್ಸಂ, ಞತ್ವಾ ಸಯಂ ಲೋಕಮಿಮಂ ಪರಞ್ಚಾ”ತಿ॥ -

ಏವಂ ಸರಭಙ್ಗಕಾಲೇ ಸಮ್ಭವಜಾತಕೇ ಚ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಾನಂ ಅನ್ತಕರಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಜಾತಿಯಾ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕೋ ರಥಿಕಾಯ ಪಂಸುಕೀಳಿಕಂ ಕೀಳನ್ತೋ ಸುಚಿರತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಪುಟ್ಠೋ -

“ತಗ್ಘ ತೇ ಅಹಮಕ್ಖಿಸ್ಸಂ, ಯಥಾಪಿ ಕುಸಲೋ ತಥಾ।
ರಾಜಾ ಚ ಖೋ ನಂ ಜಾನಾತಿ, ಯದಿ ಕಾಹತಿ ವಾ ನ ವಾ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೬.೧೭೨) -

ಏವಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ। ಏವಂ ಭಗವತಾ ಆಳವಕಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾಯ **ಅಥ ಖೋ ಆಳವಕೋ ಯಕ್ಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ “ಕಿಂ ಸೂಧ ವಿತ್ತ**”ನ್ತಿ।

೧೮೩. ತತ್ಥ **ಕಿನ್ತಿ** ಪುಚ್ಛಾವಚನಂ। **ಸೂತಿ** ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ। **ವಿತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿದತಿ, ಪೀತಿಂ ಕರೋತೀತಿ ವಿತ್ತಂ, ಧನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸುಚಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಸುಕತಂ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಂ ಸಾತಂ। **ಆವಹಾತೀತಿ** ಆವಹತಿ, ಆನೇತಿ, ದೇತಿ, ಅಪ್ಪೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ **ಹವೇತಿ** ದಳ್ಹತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಸಾದುತರ**ನ್ತಿ ಅತಿಸಯೇನ ಸಾದುಂ। “ಸಾಧುತರ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ರಸಾನ**ನ್ತಿ ರಸಸಞ್ಞಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ। **ಕಥ**ನ್ತಿ ಕೇನ ಪಕಾರೇನ, ಕಥಂಜೀವಿನೋ ಜೀವಿತಂ **ಕಥಂಜೀವಿಜೀವಿತಂ,** ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ಪನ ಸಾನುನಾಸಿಕಂ ವುಚ್ಚತಿ। “ಕಥಂಜೀವಿಂ ಜೀವತ”ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ ಜೀವನ್ತಾನಂ ಕಥಂಜೀವಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ಏವಮಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ “ಕಿಂ ಸು ಇಧ ಲೋಕೇ ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಿತ್ತಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಕಿಂ ಸು ಸುಚಿಣ್ಣಂ ಸುಖಮಾವಹಾತಿ, ಕಿಂ ರಸಾನಂ ಸಾದುತರಂ, ಕಥಂಜೀವಿನೋ ಜೀವಿತಂ ಸೇಟ್ಠಮಾಹೂ”ತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿ।

೧೮೪. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತನಯೇನೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ “**ಸದ್ಧೀಧ ವಿತ್ತ**”ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿ ವಿತ್ತಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಸುಖಂ ಆವಹತಿ, ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾದಿದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ, ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೂಪಸಮೇತಿ, ಮುತ್ತಾದಿರತನಪಟಿಲಾಭಹೇತು ಹೋತಿ, ಲೋಕಸನ್ಥುತಿಞ್ಚ ಆವಹತಿ, ಏವಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಸದ್ಧಾಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಿಪಾಕಸುಖಮಾವಹತಿ, ಸದ್ಧಾಧುರೇನ ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಜಾತಿಜರಾದಿದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ, ಗುಣದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೂಪಸಮೇತಿ, ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾದಿರತನಪಟಿಲಾಭಹೇತು ಹೋತಿ।

“ಸದ್ಧೋ ಸೀಲೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಯಸೋ ಭೋಗಸಮಪ್ಪಿತೋ।
ಯಂ ಯಂ ಪದೇಸಂ ಭಜತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಪೂಜಿತೋ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೦೩) -

ವಚನತೋ ಲೋಕಸನ್ಥುತಿಞ್ಚ ಆವಹತೀತಿ ಕತ್ವಾ “ವಿತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ ಸದ್ಧಾವಿತ್ತಂ ಅನುಗಾಮಿಕಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತು, ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿವಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ನಿದಾನಂ। ಸದ್ಧೋಯೇವ ಹಿ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕತ್ವಾ ವಿತ್ತಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ, ಅಸ್ಸದ್ಧಸ್ಸ ಪನ ವಿತ್ತಂ ಯಾವದೇವ ಅನತ್ಥಾಯ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಸೇಟ್ಠ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುರಿಸಸ್ಸಾತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದದೇಸನಾ; ತಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ , ಇತ್ಥಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಸದ್ಧಾವಿತ್ತಮೇವ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಧಮ್ಮೋತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮೋ, ದಾನಸೀಲಭಾವನಾಧಮ್ಮೋ ವಾ। **ಸುಚಿಣ್ಣೋತಿ** ಸುಕತೋ ಸುಚರಿತೋ । **ಸುಖಮಾವಹಾತೀತಿ** ಸೋಣಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತರಟ್ಠಪಾಲಾದೀನಂ ವಿಯ ಮನುಸ್ಸಸುಖಂ, ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ, ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಮಹಾಪದುಮಾದೀನಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಞ್ಚ ಆವಹತೀತಿ।

ಸಚ್ಚನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಚ್ಚಸದ್ದೋ ಅನೇಕೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - "ಸಚ್ಚಂ ಭಣೇ ನ ಕುಜ್ಝೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೨೨೪) ವಾಚಾಸಚ್ಚೇ। "ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೨.೨೧.೪೩೩) ವಿರತಿಸಚ್ಚೇ। "ಕಸ್ಮಾ ನು ಸಚ್ಚಾನಿ ವದನ್ತಿ ನಾನಾ, ಪವಾದಿಯಾಸೇ ಕುಸಲಾವದಾನಾ"ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೯೧) ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚೇ। "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಚ್ಚಾನೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೮೫) ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಚ್ಚೇ। "ಏಕಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚಂ ನ ದುತೀಯಮತ್ಥೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೯೦) ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚೇ। "ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಕತಿ ಕುಸಲಾ"ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೨೧೬) ಅರಿಯಸಚ್ಚೇ। ಇಧ ಪನ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ವಿರತಿಸಚ್ಚಂ ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ವಾಚಾಸಚ್ಚಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಯಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಉದಕಾದೀನಿ ವಸೇ ವತ್ತೇನ್ತಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಪಾರಂ ತರನ್ತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಸಚ್ಚೇನ ವಾಚೇನುದಕಮ್ಹಿ ಧಾವತಿ, ವಿಸಮ್ಪಿ ಸಚ್ಚೇನ ಹನನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ।
ಸಚ್ಚೇನ ದೇವೋ ಥನಯಂ ಪವಸ್ಸತಿ, ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪತ್ಥಯನ್ತಿ॥

"ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಅತ್ಥಿ ರಸಾ ಪಥಬ್ಯಾ, ಸಚ್ಚಂ ತೇಸಂ ಸಾದುತರಂ ರಸಾನಂ।
ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ, ತರನ್ತಿ ಜಾತಿಮರಣಸ್ಸ ಪಾರ"ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೨೧.೪೩೩)।

ಸಾದುತರನ್ತಿ ಮಧುರತರಂ, ಪಣೀತತರಂ। **ರಸಾನ**ನ್ತಿ ಯೇ ಇಮೇ "ಮೂಲರಸೋ, ಖನ್ಧರಸೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೬೨೮-೬೩೦) ನಯೇನ ಸಾಯನೀಯಧಮ್ಮಾ, ಯೇ ಚಿಮೇ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಂ ಫಲರಸಂ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೦) ಅರಸರೂಪೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ, ಯೇ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರೂಪರಸಾ, ಸದ್ದರಸಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೧; ಪಾರಾ॰ ೩), ಅನಾಪತ್ತಿ ರಸರಸೇ (ಪಾಚಿ॰ ೬೦೭-೬೦೯), ಅಯಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಏಕರಸೋ ವಿಮುತ್ತಿರಸೋ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೯; ಚೂಳವ॰ ೩೮೫), ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ಅತ್ಥರಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮರಸಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೪೯; ಚೂಳನಿ॰ ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೨) ನಯೇನ ವಾಚಾರಸೂಪವಜ್ಜಾ ಅವಸೇಸಬ್ಯಞ್ಜನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ "ರಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸಂ ರಸಾನಂ **ಸಚ್ಚಂ ಹವೇ ಸಾದುತರಂ** ಸಚ್ಚಮೇವ ಸಾದುತರಂ, ಸಾಧುತರಂ ವಾ ಸೇಟ್ಠತರಂ, ಉತ್ತಮತರಂ। ಮೂಲರಸಾದಯೋ ಹಿ ಸರೀರಂ ಉಪಬ್ರೂಹೇನ್ತಿ, ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಞ್ಚ ಸುಖಮಾವಹನ್ತಿ। ಸಚ್ಚರಸೇ ವಿರತಿಸಚ್ಚವಾಚಾಸಚ್ಚರಸಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಚಿತ್ತಮುಪಬ್ರೂಹೇನ್ತಿ, ಅಸಂಕಿಲೇಸಿಕಞ್ಚ ಸುಖಮಾವಹನ್ತಿ, ವಿಮುತ್ತಿರಸೋ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚರಸಪರಿಭಾವಿತತ್ತಾ ಸಾದು, ಅತ್ಥರಸಧಮ್ಮರಸಾ ಚ ತದಧಿಗಮೂಪಾಯಭೂತಂ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಿತೋತಿ।

ಪಞ್ಞಾಜೀವಿನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯ್ವಾಯಂ ಅನ್ಧೇಕಚಕ್ಖುದ್ವಿಚಕ್ಖುಕೇಸು ದ್ವಿಚಕ್ಖುಪುಗ್ಗಲೋ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಕಮ್ಮನ್ತಾನುಟ್ಠಾನಸರಣಗಮನದಾನಸಂವಿಭಾಗಸೀಲಸಮಾದಾನಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಾದಿಗಹಟ್ಠಪಟಿಪದಂ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಕರಸೀಲಸಙ್ಖಾತಂ ತದುತ್ತರಿಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಆದಿಭೇದಂ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಪಟಿಪದಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಜೀವತಿ, ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಜೀವಿನೋ ಜೀವಿತಂ, ತಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಜೀವಿಂ ಜೀವಿತಂ ಸೇಟ್ಠಮಾಹೂತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೧೮೫-೬. ಏವಂ ಭಗವತಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಪಞ್ಹೇ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ಯಕ್ಖೋ ಅವಸೇಸೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಥಂ ಸು ತರತಿ ಓಘ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ **"ಸದ್ಧಾಯ ತರತೀ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯೋ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಓಘಂ ತರತಿ, ಸೋ ಸಂಸಾರಣ್ಣವಮ್ಪಿ ತರತಿ, ವಟ್ಟದುಕ್ಖಮ್ಪಿ ಅಚ್ಚೇತಿ, ಕಿಲೇಸಮಲಾಪಿ ಪರಿಸುಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಓಘತರಣಂ ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಿತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪಮತ್ತೋ ತತ್ಥೇವ ಸತ್ತವಿಸತ್ತತಾಯ ಸಂಸಾರಣ್ಣವಂ ನ ತರತಿ, ಕುಸೀತೋ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ ವೋಕಿಣ್ಣೋ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ, ಅಪ್ಪಞ್ಞೋ ಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನ ಪರಿಸುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ।

ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ ಚೇತಾಯ ಯಸ್ಮಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಪದಟ್ಠಾನಂ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ತಸ್ಮಾ **"ಸದ್ಧಾಯ ತರತಿ ಓಘ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ದಿಟ್ಠೋಘತರಣಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಸೋತಾಪನ್ನಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ದುತಿಯಮಗ್ಗಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗಮನಮತ್ತಂ ಅವಸೇಸಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಅತಿಣ್ಣಂ ಭವೋಘವತ್ಥುಂ ಸಂಸಾರಣ್ಣವಂ ತರತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಅಣ್ಣವ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಭವೋಘತರಣಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವೀರಿಯೇನ ತತಿಯಮಗ್ಗಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಅನತೀತಂ ಕಾಮೋಘವತ್ಥುಂ; ಕಾಮೋಘಸಙ್ಖಾತಞ್ಚ ಕಾಮದುಕ್ಖಮಚ್ಚೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ವೀರಿಯೇನ ದುಕ್ಖಮಚ್ಚೇತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಕಾಮೋಘತರಣಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಅನಾಗಾಮಿಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅನಾಗಾಮೀ ವಿಗತಕಾಮಪಙ್ಕತಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಂ ಪರಮಮಲಂ ಪಜಹತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಸುಜ್ಝತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಅವಿಜ್ಜೋಘತರಣಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಅರಹನ್ತಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತಿ। ಇಮಾಯ ಚ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ಕಥಿತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಯಕ್ಖೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ।

೧೮೭. ಇದಾನಿ ತಮೇವ "ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಸುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಭಾನೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಥಂ ಸು ಲಭತೇ ಪಞ್ಞ"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಛಪ್ಪದಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಥಂ ಸೂ**ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಅತ್ಥಯುತ್ತಿಪುಚ್ಛಾ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪಞ್ಞಾದಿಅತ್ಥಂ ಞತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ **"ಕಥಂ** ಕಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಞ್ಞಂ ಲಭತೀ"ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಧನಾದೀಸು।

೧೮೮. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಲಾಭಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸದ್ದಹಾನೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಭೇದೇನ, ಅಪರಭಾಗೇ ಚ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಭೇದೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅರಹನ್ತೋ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತಾ, ತಂ **ಸದ್ದಹಾನೋ ಅರಹತಂ ಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ** ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಂ **ಪಞ್ಞಂ ಲಭತಿ**। ತಞ್ಚ ಖೋ ನ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕೇನೇವ, ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸದ್ಧಾಜಾತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ, ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಸೋತಂ ಓದಹತಿ, ಓಹಿತಸೋತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮನತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇನ **ಸುಸ್ಸೂಸಂ ಲಭತಿ**। ಕಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾಪಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇ ಕಾಲೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವತ್ತಕರಣೇನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಯದಾ ಪಯಿರುಪಾಸನಾಯ ಆರಾಧಿತಚಿತ್ತಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ಅಧಿಗತಾಯ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ ಸೋತಂ ಓದಹಿತ್ವಾ ಸುಣನ್ತೋ ಲಭತೀತಿ। ಏವಂ ಸುಸೂಸಮ್ಪಿ ಚ ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸೇನ **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ** ಸುಭಾಸಿತದುಬ್ಭಾಸಿತಞ್ಞುತಾಯ **ವಿಚಕ್ಖಣೋ** ಏವ ಲಭತಿ, ನ ಇತರೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಚಕ್ಖಣೋ"**ತಿ।

ಏವಂ ಯಸ್ಮಾ ಸದ್ಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಲಾಭಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸುಸ್ಸೂಸಾಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪಞ್ಞಾಧಿಗಮೂಪಾಯಂ ಸುಣಾತಿ, ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಗಹಿತಂ ನ ಸಮ್ಮುಸ್ಸತಿ, ವಿಚಕ್ಖಣತಾಯ ಅನೂನಾಧಿಕಂ ಅವಿಪರೀತಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕರೋತಿ। ಸುಸ್ಸೂಸಾಯ ವಾ ಓಹಿತಸೋತೋ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಹೇತುಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇತಿ , ವಿಚಕ್ಖಣತಾಯ ಧತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥಮುಪಪರಿಕ್ಖತಿ, ಅಥಾನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಭಗವಾ "ಕಥಂ ಸು ಲಭತೇ ಪಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಾರಣಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ - "ಸದ್ದಹಾನೋ…ಪೇ॰… ವಿಚಕ್ಖಣೋ"ತಿ।

೧೮೯. ಇದಾನಿ ತತೋ ಪರೇ ತಯೋ ಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ "ಪತಿರೂಪಕಾರೀ"ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ ದೇಸಕಾಲಾದೀನಿ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ವಾ ಧನಸ್ಸ ಪತಿರೂಪಂ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯಂ ಕರೋತೀತಿ **ಪತಿರೂಪಕಾರೀ। ಧುರವಾ**ತಿ ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯವಸೇನ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ। **ಉಟ್ಠಾತಾ**ತಿ "ಯೋ ಚ ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ, ತಿಣಾ ಭಿಯ್ಯೋ

ನ ಮಞ್ಞತೀ''ತಿಆದಿನಾ (ಥೇರಗಾ॰ ೨೩೨; ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೩) ನಯೇನ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯವಸೇನ ಉಟ್ಠಾನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮೋ। **ವಿನ್ದತೇ ಧನ**ನ್ತಿ ಏಕಮೂಸಿಕಾಯ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ದ್ವೇಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಂ ಚೂಳನ್ತೇವಾಸೀ ವಿಯ ಲೋಕಿಯಧನಞ್ಚ, ಮಹಲ್ಲಕಮಹಾತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಲೋಕುತ್ತರಧನಞ್ಚ ಲಭತಿ। ಸೋ ಹಿ ''ತೀಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಗಮನವೇಲಾಯ ಪಲಾಲಚುಮ್ಬಟಕಂ ತೇಮೇತ್ವಾ, ಸೀಸೇ ಕತ್ವಾ, ಗಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಟಿಬಾಹೇನ್ತೋ ದ್ವಾದಸಹಿ ವಸ್ಸೇಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। **ಸಚ್ಚೇನಾ**ತಿ ವಚೀಸಚ್ಚೇನಾಪಿ ''ಸಚ್ಚವಾದೀ ಭೂತವಾದೀ''ತಿ, ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚೇನಾಪಿ ''ಬುದ್ಧೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ''ತಿ ಏವಂ ಕಿತ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತಿ। **ದದ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಇಚ್ಛಿತಪತ್ಥಿತಂ ದದನ್ತೋ **ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತಿ,** ಸಮ್ಪಾದೇತಿ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುದ್ದದಂ ವಾ ದದಂ ಗನ್ಥತಿ, ದಾನಮುಖೇನ ವಾ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನಿ ಗಹಿತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತೇಹಿ ಮಿತ್ತಾನಿ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೯೦. ಏವಂ ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸಾಧಾರಣೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕೇನ ನಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ''ಕಥಂ ಪೇಚ್ಚ ನ ಸೋಚತೀ''ತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಗಹಟ್ಠವಸೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಆಹ **''ಯಸ್ಸೇತೇ''**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಸ್ಸ ''ಸದ್ದಹಾನೋ ಅರಹತ''ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಾಯ ಸಬ್ಬಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮುಪ್ಪಾದಿಕಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಸದ್ಧಸ್ಸ ಘರಮೇಸಿನೋ** ಘರಾವಾಸಂ ಪಞ್ಚ ವಾ ಕಾಮಗುಣೇ ಏಸನ್ತಸ್ಸ ಗವೇಸನ್ತಸ್ಸ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ''ಸಚ್ಚೇನ ಕಿತ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತೀ''ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ **ಸಚ್ಚಂ,** ''ಸುಸ್ಸೂಸಂ ಲಭತೇ ಪಞ್ಞ''ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಸ್ಸೂಸಪಞ್ಞಾನಾಮೇನ ವುತ್ತೋ **ಧಮ್ಮೋ,** ''ಧುರವಾ ಉಟ್ಠಾತಾ''ತಿ ಏತ್ಥ ಧುರನಾಮೇನ ಉಟ್ಠಾನನಾಮೇನ ಚ ವುತ್ತಾ **ಧೀತಿ,** ''ದದಂ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತೀ''ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ **ಚಾಗೋ** ಚಾತಿ ಏತೇ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸನ್ತಿ। **ಸ ವೇ ಪೇಚ್ಚ ನ ಸೋಚತೀ**ತಿ ಇಧಲೋಕಾ ಪರಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸ ವೇ ನ ಸೋಚತೀತಿ।

೧೯೧. ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಮಮ್ಪಿ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತಂ ಯಕ್ಖಂ ಚೋದೇನ್ತೋ ಆಹ - ''ಇಙ್ಘ **ಅಞ್ಞೇಪೀ''**ತಿ। ತತ್ಥ **ಇಙ್ಘಾ**ತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಅಞ್ಞೇಪೀ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಧಮ್ಮೇ ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪುಚ್ಛಸ್ಸು, ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಾ ಪೂರಣಾದಯೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪಟಿಞ್ಞೇ ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪುಚ್ಛಸ್ಸು। ಯದಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ''ಸಚ್ಚೇನ ಕಿತ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತೀ''ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ **ಸಚ್ಚಾ** ಭಿಯ್ಯೋ ಕಿತ್ತಿಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ ವಾ, ''ಸುಸ್ಸೂಸಂ ಲಭತೇ ಪಞ್ಞ''ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಸ್ಸೂಸನಪಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ವುತ್ತಾ **ದಮಾ** ಭಿಯ್ಯೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಕಾರಣಂ ವಾ। ''ದದಂ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತೀ''ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ **ಚಾಗಾ** ಭಿಯ್ಯೋ ಮಿತ್ತಗನ್ಥನಕಾರಣಂ ವಾ, ''ಧುರವಾ ಉಟ್ಠಾತಾ''ತಿ ಏತ್ಥ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಧುರನಾಮೇನ ಉಟ್ಠಾನನಾಮೇನ ಚ ವುತ್ತಾಯ ಮಹಾಭಾರಸಹನಟ್ಠೇನ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀಭಾವಪ್ಪತ್ತಾಯ ವೀರಿಯಸಙ್ಖಾತಾಯ **ಖನ್ತ್ಯಾ** ಭಿಯ್ಯೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಧನವಿನ್ದನಕಾರಣಂ ವಾ, ''ಸಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮೋ ಧಿತಿ ಚಾಗೋ''ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇಹಿ ಇಮೇಹೇವ ಚತೂಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ಪರಂ ಲೋಕಂ ಪೇಚ್ಚ ಅಸೋಚನಕಾರಣಂ ವಾ ಇಧ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಏಕಮೇಕಂ ಪದಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರಪದುದ್ಧಾರವಣ್ಣನಾನಯೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೯೨. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಯಕ್ಖೋ ಯೇನ ಸಂಸಯೇನ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ **''ಕಥಂ ನು ದಾನಿ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ**ತಿ ವತ್ವಾ ಯೇಪಿಸ್ಸ ಅಪುಚ್ಛನಕಾರಣಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಜಾನಾಪೇನ್ತೋ **''ಯೋಹಂ ಅಜ್ಜ ಪಜಾನಾಮಿ, ಯೋ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ**''ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಜಾ**ತಿ ಅಜ್ಜಾದಿಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಜಾನಾಮೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಜಾನಾಮಿ। **ಯೋ ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ''ಸುಸ್ಸೂಸಂ ಲಭತೇ ಪಞ್ಞ''ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ ದಸ್ಸೇತಿ **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ''ಯಸ್ಸೇತೇ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ ಪೇಚ್ಚ ಸೋಕಾಭಾವಕರಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ। **ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಚ ಕಾರಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಸದ್ದೋ ''ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನ''ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೫) ಪಾಠತ್ಥೇ ವತ್ತತಿ। ''ಅತ್ಥೋ ಮೇ, ಗಹಪತಿ, ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣೇನಾ''ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೫೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೮) ಕಿಚ್ಚತ್ಥೇ

“ಹೋತಿ ಸೀಲವತಂ ಅತ್ಥೋ”ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧.೧೧) ವುಡ್ಢಿಮ್ಹಿ। “ಬಹುಜನೋ ಭಜತೇ ಅತ್ಥಹೇತೂ”ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧೫.೮೯) ಧನೇ। “ಉಭಿನ್ನಮತ್ಥಂ ಚರತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೭.೬೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೦; ಥೇರಗಾ॰ ೪೪೩) ಹಿತೇ। “ಅತ್ಥೇ ಜಾತೇ ಚ ಪಣ್ಡಿತ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧.೯೨) ಕಾರಣೇ। ಇಧ ಪನ ಕಾರಣೇ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಪಞ್ಞಾದಿಲಾಭಾದೀನಂ ಕಾರಣಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ, ಯಞ್ಚ ಪೇಚ್ಚ ಸೋಕಾಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ, ತಂ ಯೋಹಂ ಅಜ್ಜ ಭಗವತಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಾಮಂಯೇವ ಪಜಾನಾಮಿ, ಸೋ ಕಥಂ ನು ದಾನಿ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೯೩. ಏವಂ ಯಕ್ಖೋ “ಪಜಾನಾಮಿ ಯೋ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಭಗವಂಮೂಲಕತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅತ್ಥಾಯ ವತ ಮೇ ಬುದ್ಧೋ”**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥಾಯಾತಿ** ಹಿತಾಯ, ವುಡ್ಢಿಯಾ ವಾ। **ಯತ್ಥ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲನ್ತಿ** “ಯಸ್ಸೇತೇ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೧.೯೭) ಏತ್ಥ ವುತ್ತಚಾಗೇನ ಯತ್ಥ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧಂ ಪಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಸಙ್ಘಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹಾ”ತಿ ಭಣನ್ತಿ।

೧೯೪. ಏವಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಾಧಿಗಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **“ಸೋ ಅಹಂ ವಿಚರಿಸ್ಸಾಮೀ”**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಹೇಮವತಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಮಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ರತ್ತಿವಿಭಾಯನಞ್ಚ ಸಾಧುಕಾರಸದ್ದುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಆಳವಕಕುಮಾರಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನಂ ಆನಯನಞ್ಚ ಏಕಕ್ಖಣೇಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಪುರಿಸಾ ಸಾಧುಕಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ “ಏವರೂಪೋ ಸಾಧುಕಾರಸದ್ದೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧೇ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಆಗತೋ ನು ಖೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಾ ಭಗವತೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಂ ದಿಸ್ವಾ, ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಬಹಿ ಅಟ್ಠತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬಿಸಙ್ಕಾ ಅನ್ತೋಯೇವ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಅದ್ದಸಂಸು ಭಗವನ್ತಂ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ, ಯಕ್ಖಞ್ಚ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಂ। ದಿಸ್ವಾನ ಯಕ್ಖಂ ಆಹಂಸು – “ಅಯಂ ತೇ, ಮಹಾಯಕ್ಖ, ರಾಜಕುಮಾರೋ ಬಲಿಕಮ್ಮಾಯ ಆನೀತೋ, ಹನ್ದ ನಂ ಖಾದ ವಾ ಭುಞ್ಜ ವಾ, ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕರೋಹೀ”ತಿ। ಸೋ ಸೋತಾಪನ್ನತ್ತಾ ಲಜ್ಜಿತೋ ವಿಸೇಸತೋ ಚ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಏವಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ, ಅಥ ತಂ ಕುಮಾರಂ ಉಭೋಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಉಪನಾಮೇಸಿ – “ಅಯಂ ಭನ್ತೇ ಕುಮಾರೋ ಮಯ್ಹಂ ಪೇಸಿತೋ, ಇಮಾಹಂ ಭಗವತೋ ದಮ್ಮಿ, ಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕಾ ಬುದ್ಧಾ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಇಮಂ ದಾರಕಂ ಇಮಸ್ಸ ಹಿತತ್ಥಾಯ ಸುಖತ್ಥಾಯಾ”ತಿ। ಇಮಞ್ಚ ಗಾಥಮಾಹ –

> “ಇಮಂ ಕುಮಾರಂ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣಂ, ಸಬ್ಬಙ್ಗುಪೇತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಬ್ಯಞ್ಜನಂ।
> ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಸುಮನೋ ದದಾಮಿ ತೇ, ಪಟಿಗ್ಗಹ ಲೋಕಹಿತಾಯ ಚಕ್ಖುಮಾ”ತಿ॥

ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ ಭಗವಾ ಕುಮಾರಂ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಚ ಮಙ್ಗಲಕರಣತ್ಥಂ ಪಾದೂನಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ತಂ ಯಕ್ಖೋ ಕುಮಾರಂ ಸರಣಂ ಗಮೇನ್ತೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚತುತ್ಥಪಾದೇನ ಪೂರೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ –

> “ದೀಘಾಯುಕೋ ಹೋತು ಅಯಂ ಕುಮಾರೋ,
> ತುವಞ್ಚ ಯಕ್ಖ ಸುಖಿತೋ ಭವಾಹಿ।
> ಅಬ್ಯಾಧಿತಾ ಲೋಕಹಿತಾಯ ತಿಟ್ಠಥ,
> ಅಯಂ ಕುಮಾರೋ ಸರಣಮುಪೇತಿ ಬುದ್ಧಂ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘ”ನ್ತಿ॥

ಭಗವಾ ಕುಮಾರಂ ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ ಅದಾಸಿ – “ಇಮಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪುನ ಮಮೇವ ದೇಥಾ”ತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಕುಮಾರೋ ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಹತ್ಥಂ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಭಗವತೋ ಹತ್ಥಂ, ಭಗವತೋ ಹತ್ಥತೋ ಪುನ ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ

ಹತ್ಥಂ ಗತತ್ತಾ ನಾಮತೋ “ಹತ್ಥಕೋ ಆಳವಕೋ”ತಿ ಜಾತೋ। ತಂ ಆದಾಯ ಪಟಿನಿವತ್ತೇ ರಾಜಪುರಿಸೇ ದಿಸ್ವಾ ಕಸ್ಸಕವನಕಮ್ಮಿಕಾದಯೋ “ಕಿಂ ಯಕ್ಖೋ ಕುಮಾರಂ ಅತಿದಹರತ್ತಾ ನ ಇಚ್ಛತೀ”ತಿ ಭೀತಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ರಾಜಪುರಿಸಾ “ಮಾ ಭಾಯಥ, ಖೇಮಂ ಕತಂ ಭಗವತಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಮಾರೋಚೇಸುಂ। ತತೋ “ಸಾಧು ಸಾಧೂ”ತಿ ಸಕಲಂ ಆಳವೀನಗರಂ ಏಕಕೋಲಾಹಲೇನ ಯಕ್ಖಾಭಿಮುಖಂ ಅಹೋಸಿ। ಯಕ್ಖೋಪಿ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಕಾಲೇ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಮಗ್ಗಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ನಗರೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ನಗರದ್ವಾರೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ವಿವಿತ್ತೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ತತೋ ಮಹಾಜನಕಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ರಾಜಾ ಚ ನಾಗರಾ ಚ ಏಕತೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ “ಕಥಂ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ದಾರುಣಂ ಯಕ್ಖಂ ದಮಯಿತ್ಥಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಯುದ್ಧಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ “ಏವಂ ನವವಿಧವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ, ಏವಂ ವಿಭಿಂಸನಕಂ ಅಕಾಸಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ, ತಸ್ಸಾಹಂ ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ”ನ್ತಿ ತಮೇವಾಳವಕಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ। ಕಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ರಾಜಾ ಚ ನಾಗರಾ ಚ ವೇಸ್ಸವಣಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಭವನಸಮೀಪೇ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನಂ ಕತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದಿಸಕ್ಕಾರೂಪೇತಂ ನಿಚ್ಚಂ ಬಲಿಂ ಪವತ್ತೇಸುಂ। ತಞ್ಚ ಕುಮಾರಂ ವಿಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತಂ “ತ್ವಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿತಂ ಲಭಿ, ಗಚ್ಛ, ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪಯಿರುಪಾಸಸ್ಸು ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚಾ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸುಂ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ ಪಯಿರುಪಾಸಮಾನೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಉಪಾಸಕಪರಿವಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ಭಗವಾ ಚ ನಂ ಏತದಗ್ಗೇ ನಿದ್ದಿಸಿ “ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಪರಿಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಹತ್ಥಕೋ ಆಳವಕೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೧)।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಆಳವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ವಿಜಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಚರಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ನನ್ದಸುತ್ತಂ। “ವಿಜಯಸುತ್ತಂ ಕಾಯವಿಚ್ಛನ್ದನಿಕಸುತ್ತ”ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇದಂ ಕಿರ ಸುತ್ತಂ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸ ದುವಿಧಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ತತ್ಥ ಭಗವತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಅನುಪ್ಪತ್ವಾ, ಸಾಕಿಯೇ ವಿನೇತ್ವಾ ನನ್ದಾದಯೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ, ಅನುಞ್ಞಾತಾಯ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಭಗಿನೀ ನನ್ದಾ, ಖೇಮಕಸಕ್ಕರಞ್ಞೋ ಧೀತಾ ಅಭಿರೂಪನನ್ದಾ, ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ ನನ್ದಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ನನ್ದಾಯೋ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ಅಭಿರೂಪನನ್ದಾ ಅಭಿರೂಪಾ ಏವ ಅಹೋಸಿ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ, ತೇನೇವಸ್ಸಾ ಅಭಿರೂಪನನ್ದಾತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ ನನ್ದಾಪಿ ರೂಪೇನ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ತಾ ಉಭೋಪಿ ರೂಪಮದಮತ್ತಾ “ಭಗವಾ ರೂಪಂ ವಿವಣ್ಣೇತಿ, ಗರಹತಿ, ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ರೂಪೇ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತೀ”ತಿ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ದಟ್ಠುಮ್ಪಿ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ ಕಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ ಚೇ? ಅಗತಿಯಾ। ಅಭಿರೂಪನನ್ದಾಯ ಹಿ ವಾರೇಯ್ಯದಿವಸೇಯೇವ ಸಾಮಿಕೋ ಸಕ್ಯಕುಮಾರೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಕಾಮಕಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸುಂ। ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ ನನ್ದಾಪಿ ಆಯಸ್ಮನ್ತೇ ನನ್ದೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇ ನಿರಾಸಾ ಹುತ್ವಾ “ಮಯ್ಹಂ ಸಾಮಿಕೋ ಚ ಮಾತಾ ಚ ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಞಾತಕಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಞಾತೀಹಿ ವಿನಾ ದುಕ್ಖೋ ಘರಾವಾಸೋ”ತಿ ಘರಾವಾಸೇ ಅಸ್ಸಾದಮಲಭನ್ತೀ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ನ ಸದ್ಧಾಯ।

ಅಥ ಭಗವಾ ತಾಸಂ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಂ ಆಣಾಪೇಸಿ “ಸಬ್ಬಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಓವಾದಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೂ”ತಿ । ತಾ ಅತ್ತನೋ ವಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಅಞ್ಞಂ ಪೇಸೇನ್ತಿ। ತತೋ ಭಗವಾ “ಸಮ್ಪತ್ತೇ ವಾರೇ ಅತ್ತನಾವ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಅಞ್ಞಾ ಪೇಸೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಆಹ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಅಭಿರೂಪನನ್ದಾ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ಭಗವಾ ನಿಮ್ಮಿತರೂಪೇನ ಸಂವೇಜೇತ್ವಾ “ಅಟ್ಠೀನಂ ನಗರಂ ಕತ”ನ್ತಿ ಇಮಾಯ ಧಮ್ಮಪದಗಾಥಾಯ -

“ಆತುರಂ ಅಸುಚಿಂ ಪೂತಿಂ, ಪಸ್ಸ ನನ್ದೇ ಸಮುಸ್ಸಯಂ।
ಉಗ್ಘರನ್ತಂ ಪಗ್ಘರನ್ತಂ, ಬಾಲಾನಂ ಅಭಿಪತ್ಥಿತಂ॥ (ಥೇರೀಗಾ॰ ೧೯)।

“ಅನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಭಾವೇಹಿ, ಮಾನಾನುಸಯಮುಜ್ಜಹ।
ತತೋ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ, ಉಪಸನ್ತಾ ಚರಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೪೪; ಥೇರೀಗಾ॰ ೨೦) -

ಇಮಾಹಿ ಥೇರೀಗಾಥಾಹಿ ಚ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಪುರೇಭತ್ತಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಮಾದಿನ್ನುಪೋಸಥಾ ಸುನಿವತ್ಥಾ ಸುಪಾರುತಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಜೇತವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಗರಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋಪಿ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಉಪಸ್ಸಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚ ಭಗವತೋ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ। ಚತುಪ್ಪಮಾಣಿಕೇ ಹಿ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಪ್ಪಸೀದನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ರೂಪಪ್ಪಮಾಣಿಕಾ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭಗವತೋ ಲಕ್ಖಣಖಚಿತಮನುಬ್ಯಞ್ಜನವಿಚಿತ್ರಂ ಸಮುಜ್ಜಲಿತಕೇತುಮಾಲಾಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾವಿನದ್ಧಮಲಙ್ಕಾರತ್ಥಮಿವ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸೀದನ್ತಿ, ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣಿಕಾ ಅನೇಕಸತೇಸು ಜಾತಕೇಸು ಕಿತ್ತಿಘೋಸಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಕರವೀಕಮಧುರನಿಗ್ಘೋಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರಞ್ಚ ಸುತ್ವಾ, ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣಿಕಾ ಪತ್ತಚೀವರಾದಿಲೂಖತಂ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಲೂಖತಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ, ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣಿಕಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಸು ಭಗವತೋ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ। ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ ನನ್ದಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಪಸ್ಸಯಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಭಗವತೋ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಗನ್ತುಕಾಮಾ ಹುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಭಗವಾ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ತಸ್ಸಾಗಮನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಕಣ್ಟಕೇನ ಕಣ್ಟಕಂ, ಆಣಿಯಾ ಚ ಆಣಿಂ ನೀಹರಿತುಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ರೂಪೇನೇವ ರೂಪಮದಂ ವಿನೇತುಂ ಅತ್ತನೋ ಇದ್ಧಿಬಲೇನ ಪನ್ನರಸಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಂ ಅತಿದಸ್ಸನೀಯಂ ಇತ್ಥಿಂ ಪಸ್ಸೇ ಠತ್ವಾ ಬೀಜಮಾನಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿ। ನನ್ದಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಪಾದತಲಾ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಕೇಸಗ್ಗಾ ಭಗವತೋ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಭಗವತೋ ಪಸ್ಸೇ ಠಿತಂ ನಿಮ್ಮಿತರೂಪಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ “ಅಹೋ ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ ರೂಪವತೀ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ರೂಪಮದಂ ಜಹಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ರೂಪೇ ಅಭಿರತ್ತಭಾವಾ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ತಂ ಇತ್ಥಿಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಮಾತುಗಾಮೋ ಹಿ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೋಯೇವ ಸೋಭತಿ, ನ ತತೋ ಉದ್ಧಂ। ಅಥ ತಸ್ಸಾ ರೂಪಪರಿಹಾನಿಂ ದಿಸ್ವಾ ನನ್ದಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ರೂಪೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ತನುಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ಅವಿಜಾತವಣ್ಣಂ, ಸಕಿಂವಿಜಾತವಣ್ಣಂ, ಮಜ್ಝಿಮಿತ್ಥಿವಣ್ಣಂ, ಮಹಿತ್ಥಿವಣ್ಣನ್ತಿ ಏವಂ ಯಾವ ವಸ್ಸಸತಿಕಂ ಓಭಗ್ಗಂ ದಣ್ಡಪರಾಯಣಂ ತಿಲಕಾಹತಗತ್ತಂ ಕತ್ವಾ, ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸಮಾನಾಯೇವ ನನ್ದಾಯ ತಸ್ಸಾ ಮರಣಂ ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದಿಭೇದಂ ಕಾಕಾದೀಹಿ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಖಜ್ಜಮಾನಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಜೇಗುಚ್ಛಪಟಿಕೂಲಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇಸಿ । ನನ್ದಾಯ ತಂ ಕಮಂ ದಿಸ್ವಾ “ಏವಮೇವಂ ಮಮಪಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣೋ ಅಯಂ ಕಮೋ”ತಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ಸಣ್ಠಾಸಿ, ತದನುಸಾರೇನ ಚ ದುಕ್ಖನತ್ತಸಞ್ಞಾಪಿ, ತಯೋ ಭವಾ ಆದಿತ್ತಮಿವ ಅಗಾರಂ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥ ಭಗವಾ “ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಪಕ್ಖನ್ತಂ ನನ್ದಾಯ ಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಸಪ್ಪಾಯವಸೇನ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ -

“ಆತುರಂ ಅಸುಚಿಂ ಪೂತಿಂ, ಪಸ್ಸ ನನ್ದೇ ಸಮುಸ್ಸಯಂ।
ಉಗ್ಘರನ್ತಂ ಪಗ್ಘರನ್ತಂ, ಬಾಲಾನಂ ಅಭಿಪತ್ಥಿತಂ॥ (ಥೇರೀಗಾ॰ ೧೯)।

“ಯಥಾ ಇದಂ ತಥಾ ಏತಂ, ಯಥಾ ಏತಂ ತಥಾ ಇದಂ।
ಧಾತುಸೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಪಸ್ಸ, ಮಾ ಲೋಕಂ ಪುನರಾಗಮಿ।
ಭವೇ ಛನ್ದಂ ವಿರಾಜೇತ್ವಾ, ಉಪಸನ್ತಾ ಚರಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೨೦೫)।

ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ನನ್ದಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ಭಗವಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗಾಧಿಗಮತ್ಥಂ ಸುಞ್ಞತಪರಿವಾರಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ। ಅಯಂ ತಾವಸ್ಸ ಏಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ।

ಭಗವತಿ ಪನ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಯಾ ಸಾ ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೩೨೯) ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾಯ ಸಾಲವತಿಯಾ ಗಣಿಕಾಯ ಧೀತಾ ಜೀವಕಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಾ ಸಿರಿಮಾ ನಾಮ ಮಾತು ಅಚ್ಚಯೇನ ತಂ ಠಾನಂ ಲಭಿತ್ವಾ “ಅಕ್ಕೋಧೇನ ಜಿನೇ ಕೋಧ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೨೩; ಜಾ॰ ೧.೨.೧) ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಪುಣ್ಣಕಸೇಟ್ಠಿಧೀತರಂ ಅವಮಞ್ಞಿತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ಖಮಾಪೇನ್ತೀ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ, ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾನಿ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತಂ ಆರಬ್ಭ ಅಞ್ಞತರೋ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ರಾಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಚ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ನಿರಾಹಾರೋ ನಿಪಜ್ಜೀತಿ ಧಮ್ಮಪದಗಾಥಾವತ್ಥುಮ್ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ತಥಾನಿಪನ್ನೇಯೇವ ಸಿರಿಮಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಯಾಮಭವನೇ ಸುಯಾಮಸ್ಸ ದೇವೀ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ತಸ್ಸಾ ಸರೀರಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿಕಿಚ್ಚಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಆಮಕಸುಸಾನೇ ರಞ್ಞಾ ನಿಕ್ಖಿಪಾಪಿತಂ ಸರೀರಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಅಗಮಾಸಿ, ತಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆದಾಯ, ತಥಾ ನಾಗರಾ ಚ ರಾಜಾ ಚ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಣನ್ತಿ “ಪುಬ್ಬೇ ಸಿರಿಮಾಯ ಅಟ್ಠುತ್ತರಸಹಸ್ಸೇನಾಪಿ ದಸ್ಸನಂ ದುಲ್ಲಭಂ , ತಂ ದಾನಜ್ಜ ಕಾಕಣಿಕಾಯಾಪಿ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ। ಸಿರಿಮಾಪಿ ದೇವಕಞ್ಞಾ ಪಞ್ಚಹಿ ರಥಸತೇಹಿ ಪರಿವುತಾ ತತ್ರಾಗಮಾಸಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಭಗವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಓವಾದತ್ಥಂ “ಪಸ್ಸ ಚಿತ್ತಕತಂ ಬಿಮ್ಬ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೪೭) ಇಮಞ್ಚ ಧಮ್ಮಪದಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ದುತಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ।

೧೯೫. ತತ್ಥ **ಚರಂ ವಾ**ತಿ ಸಕಲರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಗನ್ತಬ್ಬದಿಸಾಭಿಮುಖೇನಾಭಿನೀಹಾರೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ। **ಯದಿ ವಾ ತಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಉಸ್ಸಾಪನಭಾವೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ವಾ। **ನಿಸಿನ್ನೋ ಉದ ವಾ ಸಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಹೇಟ್ಠಿಮಭಾಗಸಮಿಞ್ಜನಉಪರಿಮಭಾಗಸಮುಸ್ಸಾಪನಭಾವೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ, ತಿರಿಯಂ ಪಸಾರಣಭಾವೇನ ಸಯನ್ತೋ ವಾ। **ಸಮಿಞ್ಜೇತಿ ಪಸಾರೇತೀ**ತಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ಪಬ್ಬಾನಿ ಸಮಿಞ್ಜೇತಿ ಚ ಪಸಾರೇತಿ ಚ।

ಏಸಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಾತಿ ಸಬ್ಬಾಪೇಸಾ ಇಮಸ್ಸೇವ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಾ ಚಲನಾ ಫನ್ದನಾ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಚರನ್ತೋ ವಾ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ “ಚರಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ಕಾಯಂ ಫರತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಗನ್ತಬ್ಬದಿಸಾಭಿಮುಖೋ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಹೋತಿ, ದೇಸನ್ತರೇ ರೂಪನ್ತರಪಾತುಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ “ಚರ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ “ತಿಟ್ಠಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ಕಾಯಂ ಫರತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಸಮುಸ್ಸಾಪನಂ ಹೋತಿ, ಉಪರೂಪರಿಟ್ಠಾನೇನ ರೂಪಪಾತುಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ “ತಿಟ್ಠ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ “ನಿಸೀದಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ಕಾಯಂ ಫರತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಭಾಗಸಮಿಞ್ಜನಞ್ಚ ಉಪರಿಮಭಾಗಸಮುಸ್ಸಾಪನಞ್ಚ ಹೋತಿ, ತಥಾಭಾವೇನ ರೂಪಪಾತುಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ “ನಿಸಿನ್ನೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ “ಸಯಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ಕಾಯಂ ಫರತಿ, ತೇನಸ್ಸ ತಿರಿಯಂ ಪಸಾರಣಂ ಹೋತಿ, ತಥಾಭಾವೇನ ರೂಪಪಾತುಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ “ಸಯ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಏವಂ ಚಾಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಚರಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ತಿಟ್ಠಂ, ನಿಸಿನ್ನೋ ಉದ ವಾ ಸಯಂ ಯಮೇತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಇರಿಯಾಪಥೇ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪಬ್ಬಾನಂ ಸಮಿಞ್ಜನಪ್ಪಸಾರಣವಸೇನ ಸಮಿಞ್ಜೇತಿ ಪಸಾರೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಮ್ಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಮಿಞ್ಜನಪ್ಪಸಾರಣಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಯಥಾವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಸಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಾ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ, ಸುಞ್ಞಮಿದಂ ಕೇನಚಿ ಚರನ್ತೇನ ವಾ ಪಸಾರೇನ್ತೇನ ವಾ ಸತ್ತೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ವಾ। ಕೇವಲಂ ಪನ -

> “ಚಿತ್ತನಾನತ್ತಮಾಗಮ್ಮ, ನಾನತ್ತಂ ಹೋತಿ ವಾಯುನೋ।
> ವಾಯುನಾನತ್ತತೋ ನಾನಾ, ಹೋತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಾ”ತಿ॥ -

ಅಯಮೇತ್ಥ ಪರಮತ್ಥೋ।

ಏವಮೇತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಚಿರವಿನಿಯೋಗೇನ ಕಾಯಪೀಳನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ವಿನೋದನತ್ಥಂ ಇರಿಯಾಪಥಪರಿವತ್ತನಂ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಚರಂ ವಾ”ತಿಆದೀಹಿ ಇರಿಯಾಪಥಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ದೀಪೇತಿ, ತಥಾ ಚರಣಕಾಲೇ ಠಾನಾದೀನಮಭಾವತೋ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಚರಣಾದಿಭೇದಂ “ಏಸಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಾ”ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಸನ್ತತಿಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ। ತಾಯ ತಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಪವತ್ತಾಯ “ಏಸಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಾ”ತಿ ಚ ಅತ್ತಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಭಣನ್ತೋ ಅತ್ತಸಞ್ಞಾಘನಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ದೀಪೇತಿ।

೧೯೬. ಏವಂ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯದೀಪನೇನ ಸುಞ್ಞತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾವಿಞ್ಞಾಣಕಅಸುಭದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ಅಟ್ಠಿನಹಾರುಸಂಯುತ್ತೋ”**ತಿ ಆರಭಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಸ್ಸ ಚೇಸಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಾ, ಸ್ವಾಯಂ ಕಾಯೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರವಣ್ಣನಾಯಂ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನದಿಸೋಕಾಸಪರಿಚ್ಛೇದಭೇದೇನ ಅಬ್ಯಾಪಾರನಯೇನ ಚ ಪಕಾಸಿತೇಹಿ ಸಟ್ಠಾಧಿಕೇಹಿ ತೀಹಿ ಅಟ್ಠಿಸತೇಹಿ ನವಹಿ ನ್ಹಾರುಸತೇಹಿ ಚ ಸಂಯುತ್ತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಿನಹಾರುಸಂಯುತ್ತೋ। ತತ್ಥೇವ ಪಕಾಸಿತೇನ ಅಗ್ಗಪಾದಙ್ಗುಲಿತಚಾದಿನಾ ತಚೇನ ಚ ನವಪೇಸಿಸತಪ್ಪಭೇದೇನ ಚ ಮಂಸೇನ ಅವಲಿತ್ತತ್ತಾ **ತಚಮಂಸಾವಲೇಪನೋ** ಪರಮದುಗ್ಗನ್ಧಜೇಗುಚ್ಛಪಟಿಕೂಲೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಯದಿ ಏಸ ಯಾ ಸಾ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಕಲಸರೀರತೋ ಸಂಕಡ್ಢಿತಾ ಬದರಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಾ ಭವೇಯ್ಯ, ತಾಯ ಮಕ್ಖಿಕಾಪತ್ತಸುಖುಮಚ್ಛವಿಯಾ ನೀಲಾದಿರಙ್ಗಜಾತೇನ ಗೇಹಭಿತ್ತಿ ವಿಯ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಯಂ ಪನ ಏವಂ ಸುಖುಮಾಯಪಿ **ಛವಿಯಾ ಕಾಯೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುವಿರಹಿತೇಹಿ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ **ಯಥಾಭೂತಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ**। ಛವಿರಾಗರಞ್ಜಿತೋ ಹಿಸ್ಸ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛಪಟಿಕೂಲಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೋ ತಚೋಪಿ ತಚಪಲಿವೇಠಿತಂ ಯಂ ತಂ ಪಭೇದತೋ -

> “ನವಪೇಸಿಸತಾ ಮಂಸಾ, ಅವಲಿತ್ತಾ ಕಳೇವರೇ।
> ನಾನಾಕಿಮಿಕುಲಾಕಿಣ್ಣಂ, ಮಿಳ್ಹಟ್ಠಾನಂವ ಪೂತಿಕಾ”ತಿ॥ -

ಏವಂ ವುತ್ತಂ ನವಮಂಸಸತಮ್ಪಿ, ಮಂಸಾವಲಿತ್ತಾ ಯೇ ತೇ -

> “ನವನ್ಹಾರುಸತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಮಮತ್ತೇ ಕಳೇವರೇ।
> ಬನ್ಧನ್ತಿ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾತಂ, ಅಗಾರಮಿವ ವಲ್ಲಿಯಾ”ತಿ॥ -

ತೇಪಿ, ನ್ಹಾರುಸಮುಟ್ಠಿತಾನಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅವಟ್ಠಿತಾನಿ ಪೂತೀನಿ ದುಗ್ಗನ್ಧಾನಿ ತೀಣಿ ಸಟ್ಠಾಧಿಕಾನಿ ಅಟ್ಠಿಸತಾನಿಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯತೋ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ತಂ ಮಕ್ಖಿಕಾಪತ್ತಸುಖುಮಚ್ಛವಿಂ। ಯಾನಿ ಪನಸ್ಸ ಛವಿರಾಗರತ್ತೇನ ತಚೇನ ಪಲಿವೇಠಿತತ್ತಾ

ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ಅಪಾಕಟಾನಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಕುಣಪಾನಿ ಪರಮಾಸುಚಿದುಗ್ಗನ್ಧಜೇಗುಚ್ಛನೀಯಪಟಿಕೂಲಾನಿ, ತಾನಿಪಿ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಏವಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ **"ಅನ್ತಪೂರೋ ಉದರಪೂರೋ...ಪೇ॰... ಪಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ವಸಾಯ ಚಾ"**ತಿ।

೧೯೭. ತತ್ಥ ಅನ್ತಸ್ಸ ಪೂರೋ **ಅನ್ತಪೂರೋ**। ಉದರಸ್ಸ ಪೂರೋ **ಉದರಪೂರೋ**। ಉದರನ್ತಿ ಚ ಉದರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಞ್ಹಿ ಠಾನನಾಮೇನ "ಉದರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಕನಪೇಳಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಕನಪಿಣ್ಡಸ್ಸ। **ವತ್ಥಿನೋ**ತಿ ಮುತ್ತಸ್ಸ। ಠಾನೂಪಚಾರೇನ ಪನೇತಂ "ವತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪೂರೋ**ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಕನಪೇಳಸ್ಸ ಪೂರೋ ವತ್ಥಿನೋ ಪೂರೋತಿ ಏವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ **ಹದಯಸ್ಸಾ**ತಿಆದೀಸು। ಸಬ್ಬಾನೇವ ಚೇತಾನಿ ಅನ್ತಾದೀನಿ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನದಿಸೋಕಾಸಪರಿಚ್ಛೇದಭೇದೇನ ಅಬ್ಯಾಪಾರನಯೇನ ಚ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೧೯೯-೨೦೦. ಏವಂ ಭಗವಾ "ನ ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಏಕಮ್ಪಿ ಗಯ್ಹೂಪಗಂ ಮುತ್ತಾಮಣಿಸದಿಸಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಅಸುಚಿಪರಿಪೂರೋವಾಯಂ ಕಾಯೋ"ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಕುಣಪಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಅಬ್ಭನ್ತರಕುಣಪಂ ಬಹಿನಿಕ್ಖಮನಕುಣಪೇನ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ **"ಅಥಸ್ಸ ನವಹಿ ಸೋತೇಹೀ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅಥಾ**ತಿ ಪರಿಯಾಯನ್ತರನಿದಸ್ಸನಂ, ಅಪರೇನಾಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅಸುಚಿಭಾವಂ ಪಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ। **ನವಹಿ ಸೋತೇಹೀ**ತಿ ಉಭೋಅಕ್ಖಿಚ್ಛಿದ್ದಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದನಾಸಾಛಿದ್ದಮುಖವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೇಹಿ। **ಅಸುಚಿ ಸವತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಪಾಕಟನಾನಪ್ಪಕಾರಪರಮದುಗ್ಗನ್ಧಜೇಗುಚ್ಛಅಸುಚಿಯೇವ ಸವತಿ, ಸನ್ದತಿ, ಪಗ್ಘರತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಗರುಚನ್ದನಾದಿಗನ್ಧಜಾತಂ ವಾ ಮಣಿಮುತ್ತಾದಿರತನಜಾತಂ ವಾ। **ಸಬ್ಬದಾ**ತಿ ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಬ್ಬದಾ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ದಿವಾಪಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇಪಿ ಸಾಯನ್ಹೇಪಿ ತಿಟ್ಠತೋಪಿ ಗಚ್ಛತೋಪೀತಿ। ಕಿಂ ತಂ ಅಸುಚೀತಿ ಚೇ? **"ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಾ ಅಕ್ಖಿಗೂಥಕೋ"**ತಿಆದಿ। ಏತಸ್ಸ ಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಅಕ್ಖಿಚ್ಛಿದ್ದೇಹಿ ಅಪನೀತತಚಮಂಸಸದಿಸೋ ಅಕ್ಖಿಗೂಥಕೋ, ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದೇಹಿ ರಜೋಜಲ್ಲಸದಿಸೋ ಕಣ್ಣಗೂಥಕೋ, ನಾಸಾಛಿದ್ದೇಹಿ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಾ ಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾ ಚ ಸವತಿ, ಮುಖೇನ ಚ ವಮತಿ। ಕಿಂ ವಮತೀತಿ ಚೇ? **ಏಕದಾ ಪಿತ್ತಂ,** ಯದಾ ಅಬದ್ಧಪಿತ್ತಂ ಕುಪ್ಪಿತಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ತಂ ವಮತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸೇಮ್ಹಞ್ಚಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಪಿತ್ತಂ, ಯಮ್ಪಿ ಉದರಪಟಲೇ ಏಕಪತ್ಥಪೂರಪ್ಪಮಾಣಂ ಸೇಮ್ಹಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಮ್ಪಿ ಏಕದಾ ವಮತಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ವಣ್ಣಾದಿತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೦೩-೨೦೪, ೨೧೦-೨೧೧) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಸೇಮ್ಹಞ್ಚಾ"ತಿ ಚ-ಸದ್ದೇನ ಸೇಮ್ಹಞ್ಚ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಏವರೂಪಂ ಉದರಿಯಲೋಹಿತಾದಿಅಸುಚಿಂ ವಮತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಂ ಸತ್ತಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಅಸುಚಿವಮನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಾಲಞ್ಞೂ ಪುಗ್ಗಲಞ್ಞೂ ಪರಿಸಞ್ಞೂ ಚ ಭಗವಾ ತದುತ್ತರಿ ದ್ವೇ ದ್ವಾರಾನಿ ವಿಸೇಸವಚನೇನ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಅಪರೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾಪಿ ಕಾಯಾ ಅಸುಚಿಸವನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಕಾಯಮ್ಹಾ ಸೇದಜಲ್ಲಿಕಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸೇದಜಲ್ಲಿಕಾ**ತಿ ಸೇದೋ ಚ ಲೋಣಪಟಲಮಲಭೇದಾ ಜಲ್ಲಿಕಾ ಚ, ತಸ್ಸ "ಸವತಿ ಸಬ್ಬದಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೨೦೧. ಏವಂ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಭತ್ತೇ ಪಚ್ಚಮಾನೇ ತಣ್ಡುಲಮಲಞ್ಚ ಉದಕಮಲಞ್ಚ ಫೇಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉಕ್ಖಲಿಮುಖಂ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಬಹಿ ಗಳತಿ, ತಥಾ ಅಸಿತಪೀತಾದಿಭೇದೇ ಆಹಾರೇ ಕಮ್ಮಜೇನ ಅಗ್ಗಿನಾ ಪಚ್ಚಮಾನೇ ಯಂ ಅಸಿತಪೀತಾದಿಮಲಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ "ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಾ ಅಕ್ಖಿಗೂಥಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ಭೇದೇನ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ ಅಕ್ಖಿಆದೀನಿ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಬಹಿ ಗಳತಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ವಸೇನ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಅಸುಚಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಂ ಲೋಕೇ ಉತ್ತಮಙ್ಗಸಮ್ಮತಂ ಸೀಸಂ ಅತಿವಿಸಿಟ್ಠಭಾವತೋ ಪಚ್ಚೇನ್ತಾ ವನ್ದನೇಯ್ಯಾನಮ್ಪಿ ವನ್ದನಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ನಿಸ್ಸಾರತಾಯ ಅಸುಚಿತಾಯ ಚಸ್ಸ ಅಸುಚಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಥಸ್ಸ ಸುಸಿರಂ ಸೀಸ"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸುಸಿರ**ನ್ತಿ ಛಿದ್ದಂ। **ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಸ್ಸ ಪೂರಿತ**ನ್ತಿ ದಧಿಭರಿತಅಲಾಬುಕಂ ವಿಯ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಭರಿತಂ। ತಞ್ಚ ಪನೇತಂ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸುಭತೋ ನಂ ಮಞ್ಞತಿ ಬಾಲೋ**ತಿ ತಮೇನಂ ಏವಂ ನಾನಾವಿಧಕುಣಪಭರಿತಮ್ಪಿ

ಕಾಯಂ ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಬಾಲೋ ಸುಭತೋ ಮಞ್ಞತಿ, ಸುಭಂ ಸುಚಿಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪನ್ತಿ ತೀಹಿಪಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪುರಕ್ಖತೋ** ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಛಾದಕೇನ ಮೋಹೇನ ಪುರಕ್ಖತೋ, ಚೋದಿತೋ, ಪವತ್ತಿತೋ, "ಏವಂ ಆದಿಯ, ಏವಂ ಅಭಿನಿವಿಸ ಏವಂ ಮಞ್ಞಾಹೀ"ತಿ ಗಾಹಿತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಸ್ಸ ಯಾವ ಅನತ್ಥಕರಾ ಚಾಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಿ।

೨೦೨. ಏವಂ ಭಗವಾ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ ಅಸುಭಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋಪಿ ಕಾಯೋ ಯಥಾವುತ್ತಕುಣಪಭರಿತೋಯೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ಅಸುಭಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿಪತ್ತಿಭವೇ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯದಾ ಚ ಸೋ ಮತೋ ಸೇತೀ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸ್ವಾಯಮೇವಂವಿಧೋ ಕಾಯೋ **ಯದಾ** ಆಯುಉಸ್ಮಾವಿಞ್ಞಾಣಾಪಗಮೇನ **ಮತೋ** ವಾತಭರಿತಭಸ್ತಾ ವಿಯ **ಉದ್ಧುಮಾತಕೋ** ವಣ್ಣಪರಿಭೇದೇನ **ವಿನೀಲಕೋ ಸುಸಾನಸ್ಮಿಂ** ನಿರತ್ಥಂವ ಕಲಿಙ್ಗರಂ ಛಡ್ಡಿತತ್ತಾ **ಅಪವಿದ್ಧೋ ಸೇತಿ,** ಅಥ "ನ ದಾನಿಸ್ಸ ಪುನ ಉಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏಕಂಸತೋಯೇವ **ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ ಞಾತಯೋ।** ತತ್ಥ **ಮತೋ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಸೇತೀ**ತಿ ನಿರೀಹಕತ್ತಂ। ತದುಭಯೇನ ಚ ಜೀವಿತಬಲಮದಪ್ಪಹಾನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ। **ಉದ್ಧುಮಾತೋ**ತಿ ಸಣ್ಠಾನವಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ವಿನೀಲಕೋ**ತಿ ಛವಿರಾಗವಿಪತ್ತಿಂ। ತದುಭಯೇನ ಚ ರೂಪಮದಪ್ಪಹಾನೇ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಮಾನಪ್ಪಹಾನೇ ಚ ನಿಯೋಜೇತಿ। **ಅಪವಿದ್ಧೋ**ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಸುಸಾನಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಅಧಿವಾಸೇತುಮನರಹಂ ಜಿಗುಚ್ಛನೀಯಭಾವಂ। ತದುಭಯೇನಪಿ "ಮಮ"ನ್ತಿ ಗಾಹಸ್ಸ ಸುಭಸಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಹಾನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ। **ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ ಞಾತಯೋ**ತಿ ಪಟಿಕಿರಿಯಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇನ ಚ ಪರಿವಾರಮದಪ್ಪಹಾನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ।

೨೦೩. ಏವಮಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಅಪರಿಭಿನ್ನಾವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ ಅಸುಭಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪರಿಭಿನ್ನವಸೇನಾಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಖಾದನ್ತಿ ನ**"ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯೇ ಚಞ್ಞೇ**ತಿ ಯೇ ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕಾಕಕುಲಲಾದಯೋ ಕುಣಪಭಕ್ಖಾ ಪಾಣಿನೋ ಸನ್ತಿ, ತೇಪಿ ನಂ ಖಾದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೨೦೪. ಏವಂ "ಚರಂ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸುಞ್ಞತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ, "ಅಟ್ಠಿನಹಾರುಸಂಯುತ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾಸುಭವಸೇನ "ಯದಾ ಚ ಸೋ ಮತೋ ಸೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಾಸುಭವಸೇನ ಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏವಂ ನಿಚ್ಚಸುಖತ್ತಭಾವಸುಞ್ಞೇ ಏಕನ್ತಅಸುಭೇ ಚಾಪಿ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ "ಸುಭತೋ ನಂ ಮಞ್ಞತಿ ಬಾಲೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪುರಕ್ಖತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಬಾಲಸ್ಸ ವುತ್ತಿಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾಮುಖೇನ ಚ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ವುತ್ತಿಂ ಪರಿಞ್ಞಾಮುಖೇನ ಚ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸುತ್ವಾನ ಬುದ್ಧವಚನ**"ನ್ತಿ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಸುತ್ವಾನಾ**ತಿ ಯೋನಿಸೋ ನಿಸಾಮೇತ್ವಾ। **ಬುದ್ಧವಚನ**ನ್ತಿ ಕಾಯವಿಚ್ಛನ್ದನಕರಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಸೇಕ್ಖೋ ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾ। **ಪಞ್ಞಾಣವಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಣಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಪ್ಪಕಾರೇಸು ಪವತ್ತತ್ತಾ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಧಾ**ತಿ ಸಾಸನೇ। **ಸೋ ಖೋ ನಂ ಪರಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಸೋ ಇಮಂ ಕಾಯಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಾತಿ। ಕಥಂ? ಯಥಾ ನಾಮ ಕುಸಲೋ ವಾಣಿಜೋ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚಾತಿ ಭಣ್ಡಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಏತ್ತಕೇನ ಗಹಿತೇ ಏತ್ತಕೋ ನಾಮ ಉದಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಸಉದಯಂ ಮೂಲಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಛಡ್ಡೇತಿ, ಏವಮೇವಂ "ಅಟ್ಠಿನ್ಹಾರುಆದಯೋ ಇಮೇ ಕೇಸಲೋಮಾದಯೋ ಚಾ"ತಿ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಾತಿ, "ಅನಿಚ್ಚಾ ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ತುಲಯನ್ತೋ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ತೀರಯಿತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಾತಿ। ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾವಿಞ್ಞಾಣಕಅಸುಭವಸೇನ ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ತತೋ ಛನ್ದರಾಗಂ ಅಪಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ತಂ ಪಜಹನ್ತೋ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಾತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಸೋ ಏವಂ ಪರಿಜಾನಾತೀತಿ ಚೇ? **ಯಥಾಭೂತಞ್ಚ ಪಸ್ಸತಿ,** ಯಸ್ಮಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪಞ್ಞಾಣವಾ"ತಿಆದಿನಾ ಏವ ಚ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸಿದ್ಧೇ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಣವತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಬ್ಬಜನಸ್ಸ ಪಾಕಟೋಪಾಯಂ ಕಾಯೋ ಅಸುತ್ವಾ ಬುದ್ಧವಚನಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪರಿಜಾನಿತುಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಞಾಣಹೇತುಂ ಇತೋ ಬಾಹಿರಾನಂ ಏವಂ ದಟ್ಠುಂ ಅಸಮತ್ಥತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸುತ್ವಾನ ಬುದ್ಧವಚನ"ನ್ತಿ ಆಹ। ನನ್ದಾಭಿಕ್ಖುನಿಂ ತಞ್ಚ ವಿಪಲ್ಲತ್ಥಚಿತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆರಬ್ಭ ದೇಸನಾಪವತ್ತಿತೋ ಅಗ್ಗಪರಿಸತೋ ತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖುಭಾವದಸ್ಸನತೋ ಚ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹ।

೨೦೫. ಇದಾನಿ "ಯಥಾಭೂತಞ್ಚ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆಹ **"ಯಥಾ ಇದಂ ತಥಾ ಏತಂ, ಯಥಾ ಏತಂ ತಥಾ ಇದ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಇದಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾಸುಭಂ ಆಯುಉಸ್ಮಾವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಅನಪಗಮಾ ಚರತಿ, ತಿಟ್ಠತಿ, ನಿಸೀದತಿ, ಸಯತಿ; ತಥಾ ಏತಂ ಏತರಹಿ ಸುಸಾನೇ ಸಯಿತಂ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನಪಗಮಾ ಅಹೋಸಿ। ಯಥಾ ಚ ಏತಂ ಏತರಹಿ ಮತಸರೀರಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪಗಮಾ ನ ಚರತಿ, ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ನಿಸೀದತಿ, ನ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ತಥಾ ಇದಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪಗಮಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಚ ಇದಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಏತರಹಿ ನ ಸುಸಾನೇ ಮತಂ ಸೇತಿ, ನ ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದಿಭಾವಮುಪಗತಂ, ತಥಾ ಏತಂ ಏತರಹಿ ಮತಸರೀರಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅಹೋಸಿ। ಯಥಾ ಪನೇತಂ ಏತರಹಿ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಾಸುಭಂ ಮತಂ ಸುಸಾನೇ ಸೇತಿ, ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದಿಭಾವಞ್ಚ ಉಪಗತಂ, ತಥಾ ಇದಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಮ್ಪಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ತತ್ಥ **ಯಥಾ ಇದಂ ತಥಾ ಏತ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಮತಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸ ಸಮಾನಭಾವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಬಾಹಿರೇ ದೋಸಂ ಪಜಹತಿ। **ಯಥಾ ಏತಂ ತಥಾ ಇದ**ನ್ತಿ ಮತಸರೀರೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಮಾನಭಾವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇ ರಾಗಂ ಪಜಹತಿ। ಯೇನಾಕಾರೇನ ಉಭಯಂ ಸಭಂ ಕರೋತಿ, ತಂ ಪಜಾನನ್ತೋ ಉಭಯತ್ಥ ಮೋಹಂ ಪಜಹತಿ। ಏವಂ ಯಥಾಭೂತದಸ್ಸನೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಯೇವ ಅಕುಸಲಮೂಲಪ್ಪಹಾನಂ ಸಾಧೇತ್ವಾ, ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಛನ್ದರಾಗಂ ವಿರಾಜೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ಕಾಯೇ ಛನ್ದಂ ವಿರಾಜಯೇ"**ತಿ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪುಬ್ಬೇನಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ।

೨೦೬. ಏವಂ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಛನ್ದರಾಗವಿರತ್ತೋ ಸೋ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ **ಪಞ್ಞಾಣವಾ** ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಫಲಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಸಬ್ಬಸೋ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ **"ಛನ್ದರಾಗವಿರತ್ತೋ"**ತಿ ಚ, ಮರಣಾಭಾವೇನ ಪಣೀತಟ್ಠೇನ ವಾ **ಅಮತಂ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವೂಪಸಮನತೋ **ಸನ್ತಿಂ** ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತವಾನಾಭಾವತೋ **ನಿಬ್ಬಾನಂ,** ಚವನಾಭಾವತೋ **ಅಚ್ಚುತ**ನ್ತಿ ಸಂವಣ್ಣಿತಂ ಪದಮಜ್ಝಗಾತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಫಲೇ ಠಿತೋ ಛನ್ದರಾಗವಿರತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಞ್ಚ ಪದಮಜ್ಝಗಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನ "ಇದಮಸ್ಸ ಪಹೀನಂ, ಇದಞ್ಚಾನೇನ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

೨೦೭-೨೦೮. ಏವಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸಹ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ಸಙ್ಖೇಪದೇಸನಾಯ ಏವಂ ಮಹತೋ ಆನಿಸಂಸಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಕರಂ ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ಗರಹನ್ತೋ **"ದ್ವಿಪಾದಕೋಯ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಪಾದಕಾದಯೋಪಿ ಕಾಯಾ ಅಸುಚೀಯೇವ, ಇಧಾಧಿಕಾರವಸೇನ ಪನ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ವಾ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಅಞ್ಞೇ ಅಸುಚಿಭೂತಾಪಿ ಕಾಯಾ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಾದೀಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭೋಜನೇಪಿ ಉಪನೀಯನ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ಮನುಸ್ಸಕಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಸುಚಿತರಭಾವಮಸ್ಸ ದಸ್ಸೇನ್ತೋಪಿ "ದ್ವಿಪಾದಕೋ"ತಿ ಆಹ।

ಅಯನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ಪರಿಹೀರತೀತಿ** ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಪರಿಹೀರತಿ। **ನಾನಾಕುಣಪಪರಿಪೂರೋತಿ** ಕೇಸಾದಿಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಕುಣಪಭರಿತೋ। **ವಿಸ್ಸವನ್ತೋ ತತೋ ತತೋತಿ** ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದೀಹಿ

ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಂ ಘಟೇನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತಂ ವಾಯಾಮಂ ನಿಪ್ಫಲಂ ಕತ್ವಾ ನವಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದೀನಿ, ಲೋಮಕೂಪೇಹಿ ಚ ಸೇದಜಲ್ಲಿಕಂ ವಿಸ್ಸವನ್ತೋಯೇವ। ತತ್ಥ ದಾನಿ ಪಸ್ಸಥ - **ಏತಾದಿಸೇನ ಕಾಯೇನ ಯೋ** ಪುರಿಸೋ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಕೋಚಿ ಬಾಲೋ **ಮಞ್ಞೇ ಉಣ್ಣಮೇತವೇ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಮಞ್ಞನಾಹಿ "ಅಹ"ನ್ತಿ ವಾ "ಮಮ"ನ್ತಿ ವಾ "ನಿಚ್ಚೋ"ತಿ ವಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯೋ ಉಣ್ಣಮಿತುಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, **ಪರಂ ವಾ** ಜಾತಿಆದೀಹಿ **ಅವಜಾನೇಯ್ಯ** ಅತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಚೇ ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತೋ, **ಕಿಮಞ್ಞತ್ರ ಅದಸ್ಸನಾ** ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅರಿಯಸಚ್ಚದಸ್ಸನಾಭಾವಂ ಕಿಮಞ್ಞಂ ತಸ್ಸ ಏವಂ ಉಣ್ಣಮಾವಜಾನನಕಾರಣಂ ಸಿಯಾತಿ।

ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ನನ್ದಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಂವೇಗಮಾಪಾದಿ - "ಅಹೋ ವತ ರೇ, ಅಹಂ ಬಾಲಾ, ಯಾ ಮಂಯೇವ ಆರಬ್ಭ ಏವಂ ವಿವಿಧಧಮ್ಮದೇಸನಾಪವತ್ತಕಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಗಮಾಸಿ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಂವಿಗ್ಗಾ ಚ ತಮೇವ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇನ ಕತಿಪಯದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ದುತಿಯಟ್ಠಾನೇಪಿ ಕಿರ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಸಿರಿಮಾ ದೇವಕಞ್ಞಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತಾ, ಸೋ ಚ ಭಿಕ್ಖು ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿಜಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಮುನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೯. ಸನ್ಥವಾತೋ ಭಯಂ ಜಾತನ್ತಿ ಮುನಿಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ನ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಏಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಆದಿತೋ ತಾವ ಚತುನ್ನಂ ಗಾಥಾನಂ ಅಯಮುಪ್ಪತ್ತಿ - ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಗಾಮಕಾವಾಸೇ ಅಞ್ಞತರಾ ದುಗ್ಗತಿತ್ಥೀ ಮತಪತಿಕಾ ಪುತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಪಬ್ಬಜಿ। ತೇ ಉಭೋಪಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ದಸ್ಸನಕಾಮಾ ಅಹೇಸುಂ। ಮಾತಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಲಭಿತ್ವಾ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಹರತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತು। ಏವಂ ಸಾಯಮ್ಪಿ ಪಾತೋಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ಸಂವಿಭಜಮಾನಾ, ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ, ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಪುಚ್ಛಮಾನಾ, ನಿರಾಸಙ್ಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಏವಂ ಅಭಿಣ್ಹದಸ್ಸನೇನ ಸಂಸಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸಂಸಗ್ಗಾ ವಿಸ್ಸಾಸೋ, ವಿಸ್ಸಾಸಾ ಓತಾರೋ, ರಾಗೇನ ಓತಿಣ್ಣಚಿತ್ತಾನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಸಞ್ಞಾ ಚ ಮಾತುಪುತ್ತಸಞ್ಞಾ ಚ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ತತೋ ಮರಿಯಾದವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿಂಸು, ಅಯಸಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸಿಂಸು। ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। "ಕಿಂ ನು ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಮಞ್ಞತಿ ನ ಮಾತಾ ಪುತ್ತೇ ಸಾರಜ್ಜತಿ, ಪುತ್ತೋ ವಾ ಪನ ಮಾತರೀ"ತಿ ಗರಹಿತ್ವಾ "ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕರೂಪಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೫೫) ಅವಸೇಸಸುತ್ತೇನಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಂವೇಜೇತ್ವಾ "ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ -

"ವಿಸಂ ಯಥಾ ಹಲಾಹಲಂ, ತೇಲಂ ಪಕ್ಕುಥಿತಂ ಯಥಾ।
ತಮ್ಬಲೋಹವಿಲೀನಂವ, ಮಾತುಗಾಮಂ ವಿವಜ್ಜಯೇ"ತಿ ಚ॥ -

ವತ್ವಾ ಪುನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ - "ಸನ್ಥವಾತೋ ಭಯಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಇಮಾ ಅತ್ತುಪನಾಯಿಕಾ ಚತಸ್ಸೋ ಗಾಥಾ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸನ್ಥವೋ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಿತ್ತಭೇದೇನ ತಿವಿಧೋತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೋ। ಇಧ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸನ್ಥವೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ ಆಹ - "ಪಸ್ಸಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಥಾ ಇದಂ ತಸ್ಸ ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ಥವಾತೋ ಭಯಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ। ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ ಅಭಿಣ್ಹದಸ್ಸನಕಾಮತಾದಿತಣ್ಹಾಯ ಬಲವಕಿಲೇಸಭಯಂ ಜಾತಂ, ಯೇನ ಸಣ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮಾತರಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಿ।

ಅತ್ತಾನುವಾದಾದಿಕಂ ವಾ ಮಹಾಭಯಂ, ಯೇನ ಸಾಸನಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ವಿಬ್ಭನ್ತೋ। **ನಿಕೇತಾ**ತಿ "ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತವಿಸಾರವಿನಿಬನ್ಧಾ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, 'ನಿಕೇತಸಾರೀ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩) ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಭೇದಾ। **ಜಾಯತೇ ರಜೋ**ತಿ ರಾಗದೋಸಮೋಹರಜೋ ಜಾಯತೇ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಸನ್ಥವಾತೋ ಭಯಂ ಜಾತಂ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಯದೇತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿವಾಸಟ್ಠೇನ ಸಾಸವಾರಮ್ಮಣಂ "ನಿಕೇತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇದಾನಿಸ್ಸ ಭಿನ್ನಸಂವರತ್ತಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮರಿಯಾದತ್ತಾ ಸುಟ್ಠುತರಂ ತತೋ ನಿಕೇತಾ ಜಾಯತೇ ರಜೋ, ಯೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಸ್ಸಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಥಾ ಇದಂ ತಸ್ಸ ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ಥವಾತೋ ಭಯಂ ಜಾತಂ, ಯಥಾ ಚ ಸಬ್ಬಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ನಿಕೇತಾ ಜಾಯತೇ ರಜೋತಿ ಏವಮ್ಪೇತಂ ಪದದ್ವಯಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಸಬ್ಬಥಾ ಪನ ಇಮಿನಾ ಪುರಿಮದ್ಧೇನ ಭಗವಾ ಪುಥುಜ್ಜನದಸ್ಸನಂ ಗರಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ **"ಅನಿಕೇತ"**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮದ್ಧಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಥಾವುತ್ತನಿಕೇತಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ಅನಿಕೇತಂ,** ಸನ್ಥವಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಚ **ಅಸನ್ಥವಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಾಧಿವಚನಂ। **ಏತಂ ವೇ ಮುನಿದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಅನಿಕೇತಮಸನ್ಥವಂ ಬುದ್ಧಮುನಿನಾ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ವೇ**ತಿ ವಿಮ್ಹಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ಚ ಯಂ ನಾಮ ನಿಕೇತಸನ್ಥವವಸೇನ ಮಾತಾಪುತ್ತೇಸು ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇಸು ಅನಿಕೇತಮಸನ್ಥವಂ, ಏತಂ ಮುನಿನಾ ದಿಟ್ಠಂ ಅಹೋ ಅಬ್ಭುತನ್ತಿ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಮುನಿನೋ ದಸ್ಸನನ್ತಿಪಿ ಮುನಿದಸ್ಸನಂ, ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಖನ್ತಿ ರುಚಿ, ಖಮತಿ ಚೇವ ರುಚ್ಚತಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೧೦. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಯೋ ಜಾತಮುಚ್ಛಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಯೋ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಜಾತಂ ಭೂತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಂ ಯಥಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಕುಸಲಪ್ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ವಾಯಮನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪುನ ಅನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ ಉಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯೋ ಅನಾಗತೋಪಿ ಕಿಲೇಸೋ ತಥಾರೂಪಪ್ಪಚ್ಚಯಸಮೋಧಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಂ ಅಭಿಮುಖೀಭೂತತ್ತಾ ವತ್ತಮಾನಸಮೀಪೇ ವತ್ತಮಾನಲಕ್ಖಣೇನ "ಜಾಯನ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ **ನ ರೋಪಯೇಯ್ಯ ಜಾಯನ್ತಂ,** ಯಥಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಕುಸಲಾನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ವಾಯಮನ್ತೋ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಥಞ್ಚ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ? **ಅಸ್ಸ ನಾನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇ,** ಯೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಸೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ತಂ ನಾನುಪ್ಪವೇಸೇಯ್ಯ ನ ಸಮೋಧಾನೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಸಮ್ಭಾರವೇಕಲ್ಲಕರಣೇನ ತಂ ನ ರೋಪಯೇಯ್ಯ ಜಾಯನ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅತೀತಾಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಾಭಾವೇನ ವತ್ತಮಾನಾಪಿ ನ ರೋಪೀಯನ್ತಿ ತದಭಾವೇನ, ಅನಾಗತಾಪಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿಂ ನಾನುಪ್ಪವೇಸೀಯನ್ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಸಾಮತ್ಥಿಯವಿಘಾತೇನ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಜಾತಮುಚ್ಛಿಜ್ಜ ನ ರೋಪಯೇಯ್ಯ ಜಾಯನ್ತಂ, ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಚಸ್ಸ ಜಾಯನ್ತಸ್ಸ ನಾನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇ, ತಮಾಹು ಏಕಂ ಮುನಿನಂ ಚರನ್ತಂ, ಸೋ ಚ ಅದ್ದಕ್ಖಿ ಸನ್ತಿಪದಂ ಮಹೇಸೀತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಕನ್ತನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ **ಏಕಂ,** ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ವಾ ಏಕಂ। **ಮುನಿನ**ನ್ತಿ ಮುನಿಂ, ಮುನೀಸು ವಾ ಏಕಂ। **ಚರನ್ತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾಯ ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾಯ ಅವಸೇಸಚರಿಯಾಹಿ ಚ ಚರನ್ತಂ। **ಅದ್ದಕ್ಖೀ**ತಿ ಅದ್ದಸ। **ಸೋ**ತಿ ಯೋ ಜಾತಮುಚ್ಛಿಜ್ಜ ಅರೋಪನೇ ಅನನುಪ್ಪವೇಸನೇ ಚ ಸಮತ್ಥತಾಯ "ನ ರೋಪಯೇಯ್ಯ ಜಾಯನ್ತಮಸ್ಸ ನಾನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ। **ಸನ್ತಿಪದ**ನ್ತಿ ಸನ್ತಿಕೋಟ್ಠಾಸಂ, ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತವಿಪಸ್ಸನಾನಿಬ್ಬಾನಭೇದಾಸು ತೀಸು ಸಮ್ಮುತಿಸನ್ತಿ, ತದಙ್ಗಸನ್ತಿ, ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತೀಸು ಸೇಟ್ಠಂ ಏವಂ ಅನುಪಸನ್ತೇ ಲೋಕೇ ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಿಂ ಅದ್ದಸ ಮಹೇಸೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೧೧. ತತಿಯಗಾಥಾಯ **ಸಙ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಗಣಯಿತ್ವಾ, ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಯಥಾಭೂತತೋ ಞತ್ವಾ, ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಯೇಸು ಏವಮಯಂ ಲೋಕೋ ಸಜ್ಜತಿ, ತಾನಿ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಭೇದಾನಿ ಕಿಲೇಸಟ್ಠಾನಾನಿ। **ಪಮಾಯ ಬೀಜ**ನ್ತಿ ಯಂ ತೇಸಂ ವತ್ಥೂನಂ ಬೀಜಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ, ತಂ ಪಮಾಯ ಹಿಂಸಿತ್ವಾ, ಬಾಧಿತ್ವಾ, ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಜಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಿನೇಹಮಸ್ಸ ನಾನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇ**ತಿ ಯೇನ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸಿನೇಹೇನ ಸಿನೇಹಿತಂ ತಂ ಬೀಜಂ ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ವತ್ಥುಸಸ್ಸಂ ವಿರುಹೇಯ್ಯ, ತಂ ಸಿನೇಹಮಸ್ಸ ನಾನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾಯ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ತಂ ನಾನುಪ್ಪವೇಸೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸ ವೇ ಮುನಿ ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ**ತಿ ಸೋ ಏವರೂಪೋ

ಬುದ್ಧಮುನಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಮರಣಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತಭೂತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಜಾತಿಕ್ಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ **ತಕ್ಕಂ ಪಹಾಯ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ।** ಇಮಾಯ ಚತುಸಚ್ಚಭಾವನಾಯ ನವಪ್ಪಭೇದಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಂ ಪಹಾಯ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಂ ಪತ್ವಾ ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚರಿಮವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖಯಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ "ದೇವೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ"ತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ। ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಏವ ವಾ ಯಥಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿನೋ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ "ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ರತ್ತೋ"ತಿ ವಾ "ದುಟ್ಠೋ"ತಿ ವಾ ಸಙ್ಖಂ ಉಪೇತಿ, ಏವಂ ತಕ್ಕಂ ಪಹಾಯ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖನ್ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ।

೨೧೨. ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ **ಅಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿನಯೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಅನವಸೇಸಾನಿ, **ನಿವೇಸನಾನೀ**ತಿ ಕಾಮಭವಾದಿಕೇ ಭವೇ। ನಿವಸನ್ತಿ ಹಿ ತೇಸು ಸತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ನಿವೇಸನಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಅನಿಕಾಮಯಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ತೇಸ**ನ್ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಾದೀನವತ್ತಾ ತೇಸಂ ನಿವೇಸನಾನಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಅಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಬಲೇನ ತಣ್ಹಾಗೇಧಸ್ಸ ವಿಗತತ್ತಾ **ವೀತಗೇಧೋ,** ವೀತಗೇಧತ್ತಾ ಏವ ಚ **ಅಗಿದ್ಧೋ,** ನ ಯಥಾ ಏಕೇ ಅವೀತಗೇಧಾ ಏವ ಸಮಾನಾ "ಅಗಿದ್ಧಮ್ಹಾ"ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ, ಏವಂ। **ನಾಯೂಹತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ನಿವೇಸನಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ಕುಸಲಂ ವಾ ಅಕುಸಲಂ ವಾ ನ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ಪಾರಗತೋ ಹಿ ಹೋತಿ,** ಯಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಸಬ್ಬನಿವೇಸನಾನಂ ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಪುಥುಜ್ಜನದಸ್ಸನಂ ಗರಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಯೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅನುಪಸನ್ತೋ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ಅಭಾವೇನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಪದಾಧಿಗಮಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ತತಿಯಗಾಥಾಯ ಯೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಪುಥುಜ್ಜನೋ ತಕ್ಕಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಥಾ ತಥಾ ಸಙ್ಖಂ ಉಪೇತಿ, ತೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಭಾವನಾಯ ತಕ್ಕಂ ಪಹಾಯ ಅತ್ತನೋ ಸಙ್ಖಾನುಪಗಮನಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಯಾನಿ ನಿವೇಸನಾನಿ ಕಾಮಯಮಾನೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭವತಣ್ಹಾಯ ಆಯೂಹತಿ, ತೇಸು ತಣ್ಹಾಭಾವೇನ ಅತ್ತನೋ ಅನಾಯೂಹನಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಚತೂಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ಏಕಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

೨೧೩. **ಸಬ್ಬಾಭಿಭು**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತ್ಥಾಯ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಗಯಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಉಪಕೇನಾಜೀವಕೇನ ಸಮಾಗಚ್ಛಿ। ತೇನ ಚ "ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಖೋ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫; ಮಹಾವ॰ ೧೧) ನಯೇನ ಪುಟ್ಠೋ "ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂ"ತಿಆದೀನಿ ಆಹ। ಉಪಕೋ "ಹುಪೇಯ್ಯಾವುಸೋ"ತಿ ವತ್ವಾ, ಸೀಸಂ ಓಕಮ್ಪೇತ್ವಾ, ಉಮ್ಮಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ । ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಚ ವಙ್ಕಹಾರಜನಪದೇ ಅಞ್ಞತರಂ ಮಾಗವಿಕಗಾಮಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಮೇನಂ ಮಾಗವಿಕಜೇಟ್ಠಕೋ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಹೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಸಮಣೋ ವತ್ಥಮ್ಪಿ ನ ನಿವಾಸೇತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕೇ ಅರಹಾ"ತಿ ಘರಂ ನೇತ್ವಾ ಮಂಸರಸೇನ ಪರಿವಿಸಿತ್ವಾ ಭುತ್ತಾವಿಞ್ಚ ನಂ ಸಪುತ್ತದಾರೋ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಇಧೇವ, ಭನ್ತೇ, ವಸಥ, ಅಹಂ ಪಚ್ಚಯೇನ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ, ವಸನೋಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ವಸತಿ।

ಮಾಗವಿಕೋ ಗಿಮ್ಹಕಾಲೇ ಉದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ಸೀತಲೇ ಪದೇಸೇ ಚರಿತುಂ ದೂರಂ ಅಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ಮಿಗೇಸು ತತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತೋ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅರಹನ್ತಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಪಟ್ಠಹಸ್ಸೂ"ತಿ ಛಾವಂ ನಾಮ ಧೀತರಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುತ್ತಭಾತುಕೇಹಿ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಧೀತಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಹೋತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಸಮ್ಪನ್ನಾ। ದುತಿಯದಿವಸೇ ಉಪಕೋ ಘರಂ ಆಗತೋ ತಂ ದಾರಿಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಚಾರಂ ಕತ್ವಾ, ಪರಿವಿಸಿತುಂ ಉಪಗತಂ ದಿಸ್ವಾ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಭುಞ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಭಾಜನೇನ ಭತ್ತಂ ಆದಾಯ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಭತ್ತಂ ಏಕಮನ್ತೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ - "ಸಚೇ ಛಾವಂ ಲಭಾಮಿ, ಜೀವಾಮಿ, ನೋ ಚೇ, ಮರಾಮೀ"ತಿ ನಿರಾಹಾರೋ ಸಯಿ। ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮಾಗವಿಕೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧೀತರಂ ಉಪಕಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ - "ಏಕದಿವಸಮೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ನಾಗತಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಆಹ। ಮಾಗವಿಕೋ "ಆಗತವೇಸೇನೇವ ನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ

ಗನ್ತ್ವಾ - “ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಫಾಸುಕ”ನ್ತಿ ಪಾದೇ ಪರಾಮಸನ್ತೋ ಪುಚ್ಛಿ। ಉಪಕೋ ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಪರಿವತ್ತತಿಯೇವ। ಸೋ “ವದ, ಭನ್ತೇ, ಯಂ ಮಯಾ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ, ಸಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಹ। ಉಪಕೋ - “ಸಚೇ ಭಾವಂ ಲಭಾಮಿ, ಜೀವಾಮಿ, ನೋ ಚೇ, ಇಧೇವ ಮರಣಂ ಸೇಯ್ಯೋ”ತಿ ಆಹ। “ಜಾನಾಸಿ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪ”ನ್ತಿ? “ನ ಜಾನಾಮೀ”ತಿ । “ನ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಘರಾವಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತು”ನ್ತಿ? ಸೋ ಆಹ - “ನಾಹಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಾನಾಮಿ, ಅಪಿಚ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಂಸಹಾರಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಂಸಞ್ಚ ವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಮಾಗವಿಕೋಪಿ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏತದೇವ ರುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಉತ್ತರಸಾಟಕಂ ದತ್ವಾ, ಘರಂ ಆನೇತ್ವಾ ಧೀತರಂ ಅದಾಸಿ। ತೇಸಂ ಸಂವಾಸಮನ್ವಾಯ ಪುತ್ತೋ ವಿಜಾಯಿ। ಸುಭದ್ದೋತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಚಾವಾ ಪುತ್ತತೋಸನಗೀತೇನ ಉಪಕಂ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇಸಿ। ಸೋ ತಂ ಅಸಹನ್ತೋ “ಭದ್ದೇ, ಅಹಂ ಅನನ್ತಜಿನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಾಭಿಮುಖೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಭಗವಾ ಚ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಣಾಪೇಸಿ - “ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನನ್ತಜಿನೋತಿ ಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಮಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ। ಉಪಕೋಪಿ ಖೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನೇವ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಮಮ ಸಹಾಯೋ ಅನನ್ತಜಿನೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಕುಹಿಂ ವಸತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ನಯಿಂಸು। ಭಗವಾ ತಸ್ಸಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಸೋ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ - “ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ನಿಸ್ಸಿರಿಕಸ್ಸ ನಗ್ಗಸಮಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀ”ತಿ। ಭಗವಾ ತಂ ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - “ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ”ತಿ? ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಕಥೇಸುಂ। ತತೋ ಭಗವಾ - “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ನಿಮ್ಮಲಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತತ್ಥ ದೋಸಂ ದಟ್ಠುಂ। ತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮದೇಸನೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಉಪಕೋ ಏತರಹಿ ಅನಾಗಾಮೀ ಜಾತೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದೇಸನಾಮಲಾಭಾವದೀಪಿಕಂ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸಾಸವೇಸು ಸಬ್ಬಖನ್ಧಾಯತನಧಾತೂಸು ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ತೇಹಿ ಅನಭಿಭೂತತ್ತಾ ಸಯಞ್ಚ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ **ಸಬ್ಬಾಭಿಭುಂ**। ತೇಸಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿದಿತತ್ತಾ **ಸಬ್ಬವಿದುಂ**। ಸಬ್ಬಧಮ್ಮದೇಸನಸಮತ್ಥಾಯ ಸೋಭನಾಯ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಸುಮೇಧಂ**। ಯೇಸಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪಾನಂ ವಸೇನ ಸಾಸವಖನ್ಧಾದಿಭೇದೇಸು ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ಲೇಪಾನಂ ಅಭಾವಾ ತೇಸು **ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅನುಪಲಿತ್ತಂ**। ತೇಸು ಚ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಛನ್ದರಾಗಾಭಾವೇನ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ **ಸಬ್ಬಞ್ಜಹಂ**। ಉಪಧಿವಿವೇಕನಿನ್ನೇನ ಚಿತ್ತೇನ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ವಿಸೇಸೇನ ಮುತ್ತತ್ತಾ **ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ವಿಮುತ್ತಂ,** ಅಧಿಮುತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿ ವೇದಯನ್ತೀ**ತಿ ತಮ್ಪಿ ಪಣ್ಡಿತಾ ಸತ್ತಾ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತಿ ಜಾನನ್ತಿ। ಪಸ್ಸಥ ಯಾವ ಪಟಿವಿಸಿಟ್ಠೋವಾಯಂ ಮುನಿ, ತಸ್ಸ ಕುತೋ ದೇಸನಾಮಲನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ವಿಭಾವೇತಿ । ವಿಭಾವನತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ವಾಸದ್ದೋತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ - “ಉಪಕೋ ತದಾ ತಥಾಗತಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ‘ಅಯಂ ಬುದ್ಧಮುನೀ’ತಿ ನ ಸದ್ದಹೀ”ತಿ ಏವಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ , ತತೋ ಭಗವಾ “ಸದ್ದಹತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ಧೀರಾ ಪನ ತಂ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತೀ”ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸೀತಿ।

೨೧೪. **ಪಞ್ಞಾಬಲನ್ತಿ** ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಂ ಗಾಥಾ ರೇವತತ್ಥೇರಂ ಆರಬ್ಭ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ “ಗಾಮೇ ವಾ ಯದಿ ವಾರಞ್ಞೇ”ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ರೇವತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಖದಿರವನೇ ವಿಹಾರೋ, ತತ್ಥ ವಿಹರತೋ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೋ, ಭಗವತೋ ತತ್ಥ ಗಮನಪಚ್ಚಾಗಮನಞ್ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಚ್ಚಾಗತೇ ಪನ ಭಗವತಿ ಯೋ ಸೋ ಮಹಲ್ಲಕಭಿಕ್ಖು ಉಪಾಹನಂ ಸಮ್ಮುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತೋ ಖದಿರರುಕ್ಖೇ ಆಲಗ್ಗಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಸಾಖಾಯ ಉಪಾಸಿಕಾಯ “ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ರೇವತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನೋಕಾಸೋ ರಮಣೀಯೋ”ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛಮಾನಾಯ ಯೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಸಂಸಿತೋ, ತೇ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ “ಉಪಾಸಿಕೇ, ಏತೇ ತುಚ್ಛಂ ಭಣನ್ತಿ, ನ ಸುನ್ದರೋ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ, ಅತಿಲೂಖಕಕ್ಖಳಂ

ಖದಿರವನಮೇವಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ವಿಸಾಖಾಯ ಆಗನ್ತುಕಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಜ್ಝಾಪೇನ್ತೋ ಆಹ - "ಕಿಂ, ಆವುಸೋ, ರೇವತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ ರಮಣೀಯಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ । ಭಗವಾ ತಂ ಞತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಪರಿಸಮಜ್ಝಂ ಪತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ? ತೇ ಆಹಂಸು - "ರೇವತಂ, ಭನ್ತೇ, ಆರಬ್ಭ ಕಥಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ 'ಏವಂ ನವಕಮ್ಮಿಕೋ ಕದಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ'"ತಿ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೇವತೋ ನವಕಮ್ಮಿಕೋ, ಅರಹಾ ರೇವತೋ ಖೀಣಾಸವೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಆರಬ್ಭ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ದುಬ್ಬಲಕರಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಸಾಧಕೇನ ವಿಕುಬ್ಬನಅಧಿಟ್ಠಾನಪ್ಪಭೇದೇನ ವಾ ಪಞ್ಞಾಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಪಞ್ಞಾಬಲಂ,** ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇನ ಧುತಙ್ಗವತೇನ ಚ ಉಪಪನ್ನತ್ತಾ **ಸೀಲವತೂಪಪನ್ನಂ,** ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಇರಿಯಾಪಥಸಮಾಧಿನಾ ಚ **ಸಮಾಹಿತಂ,** ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದೇನ ಝಾನೇನ ಝಾನೇ ವಾ ರತತ್ತಾ **ಝಾನರತಂ,** ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ **ಸತಿಮಂ,** ರಾಗಾದಿಸಙ್ಗತೋ ಪಮುತ್ತತಾ **ಸಙ್ಗಾ ಪಮುತ್ತಂ,** ಪಞ್ಚಚೇತೋಖಿಲಚತುಆಸವಾಭಾವೇನ **ಅಖಿಲಂ ಅನಾಸವಂ ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತಿ।** ತಮ್ಪಿ ಏವಂ ಪಞ್ಞಾದಿಗುಣಸಂಯುತ್ತಂ ಸಙ್ಗಾದಿದೋಸವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಸತ್ತಾ ಮುನಿಂ ವಾ ವೇದಯನ್ತಿ। ಪಸ್ಸಥ ಯಾವ ಪಟಿವಿಸಿಟ್ಠೋವಾಯಂ ಖೀಣಾಸವಮುನಿ, ಸೋ "ನವಕಮ್ಮಿಕೋ"ತಿ ವಾ "ಕದಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಾ ಕಥಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಪಞ್ಞಾಬಲೇನ ತಂ ವಿಹಾರಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ನ ನವಕಮ್ಮಕರಣೇನ, ಕತಕಿಚ್ಚೋವ ಸೋ, ನ ಇದಾನಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ರೇವತತ್ಥೇರಂ ವಿಭಾವೇತಿ। ವಿಭಾವನತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ವಾ-ಸದ್ದೋತಿ।

೧೧೫. **ಏಕಂ ಚರನ್ತನ್ತಿ** ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಪಭುತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇ ಭಗವತಿ ಪಿತಾಪುತ್ತಸಮಾಗಮೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಭಗವಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನೇನ ರಞ್ಞಾ ಸುದ್ಧೋದನೇನ "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಗಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಗನ್ಧಕರಣ್ಡಕೇ ವಾಸಿತಾನಿ ಕಾಸಿಕಾದೀನಿ ದುಸ್ಸಾನಿ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಥಂ ಛಿನ್ನಕಾನಿ ಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ಧಾರೇಥಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ವುತ್ತೋ ರಾಜಾನಂ ಅನುನಯಮಾನೋ -

"ಯಂ ತ್ವಂ ತಾತ ವದೇ ಮಯ್ಹಂ, ಪಟ್ಟುಣ್ಣಂ ದುಕೂಲಕಾಸಿಕಂ।
ಪಂಸುಕೂಲಂ ತತೋ ಸೇಯ್ಯಂ, ಏತಂ ಮೇ ಅಭಿಪತ್ಥಿತ"ನ್ತಿ॥ -

ಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅವಿಕಮ್ಪಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ರಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸತ್ತಪದಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಾದೀಹಿ **ಏಕಂ,** ಇರಿಯಾಪಥಾದೀಹಿ ಚರಿಯಾಹಿ **ಚರನ್ತಂ।** ಮೋನೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗಮೇನ **ಮುನಿಂ।** ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಸು ಪಮಾದಾಭಾವತೋ **ಅಪ್ಪಮತ್ತಂ।** ಅಕ್ಕೋಸನಗರಹನಾದಿಭೇದಾಯ ನಿನ್ದಾಯ ವಣ್ಣನಥೋಮನಾದಿಭೇದಾಯ ಪಸಂಸಾಯ ಚಾತಿ ಇಮಾಸು ನಿನ್ದಾಪಸಂಸಾಸು ಪಟಿಘಾನುನಯವಸೇನ **ಅವೇಧಮಾನಂ।** ನಿನ್ದಾಪಸಂಸಾಮುಖೇನ ಚೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಪಿ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೀಹಂವ** ಭೇರಿಸದ್ದಾದೀಸು **ಸದ್ದೇಸು** ಅಟ್ಠಸು ಲೋಕಧಮ್ಮೇಸು ಪಕತಿವಿಕಾರಾನುಪಗಮೇನ **ಅಸನ್ತಸನ್ತಂ,** ಪನ್ತೇಸು ವಾ ಸೇನಾಸನೇಸು ಸನ್ತಾಸಾಭಾವೇನ। **ವಾತಂವ** ಸುತ್ತಮಯಾದಿಭೇದೇ **ಜಾಲಮ್ಹಿ** ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಜಾಲೇ **ಅಸಜ್ಜಮಾನಂ,** ಅಟ್ಠಸು ವಾ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಸು ಪಟಿಘಾನುನಯವಸೇನ ಅಸಜ್ಜಮಾನಂ। **ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ** ಲೋಕೇ ಜಾತಮ್ಪಿ ಯೇಸಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪಾನಂ ವಸೇನ ಸತ್ತಾ ಲೋಕೇನ ಲಿಪ್ಪನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಲೇಪಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಲೋಕೇನ **ಅಲಿಪ್ಪಮಾನಂ,** ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ **ನೇತಾರಮಞ್ಞೇಸಂ** ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅನೇತಬ್ಬತ್ತಾ **ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯಂ ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿ ವೇದಯನ್ತಿ** ಬುದ್ಧಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ತಾನಂ ವಿಭಾವೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೧೧೭. **ಯೋ ಓಗಹಣೇ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತೋ ಪರಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪೂರಿತದಸಪಾರಮಿದಸಉಪಪಾರಮಿದಸಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಪ್ಪಭೇದಂ ಅಭಿನೀಹಾರಗುಣಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನೇ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಗುಣಂ ತತ್ಥ ನಿವಾಸಗುಣಂ ಮಹಾವಿಲೋಕನಗುಣಂ ಗಬ್ಭವೋಕ್ಕನ್ತಿಂ ಗಬ್ಭವಾಸಂ ಗಬ್ಭನಿಕ್ಖಮನಂ ಪದವೀತಿಹಾರಂ ದಿಸಾವಿಲೋಕನಂ ಬ್ರಹ್ಮಗಜ್ಜನಂ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಫಲಞಾಣಂ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಅಕಮ್ಪನಞಾಣಂ, ದಸಬಲಞಾಣಂ, ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಛಬ್ಬಿಧಂ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಂ, ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಸಾವಕಸಾಧಾರಣಬುದ್ಧಞಾಣಂ, ಚುದ್ದಸವಿಧಂ ಬುದ್ಧಞಾಣಂ, ಅಟ್ಠಾರಸಬುದ್ಧಗುಣಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಏಕೂನವೀಸತಿವಿಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ, ಸತ್ತಸತ್ತತಿವಿಧಞಾಣವತ್ಥು ಏವಮಿಚ್ಚಾದಿಗುಣಸತಸಹಸ್ಸೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಂ ಮಹಾಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಅಸಹಮಾನೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಉಯ್ಯೋಜಿತಾಯ ಚಿಞ್ಚಮಾಣವಿಕಾಯ "ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅತೀತಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಭಗವತೋ ಅಯಸೇ ಉಪ್ಪಾದಿತೇ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ "ಏವರೂಪೇಪಿ ನಾಮ ಅಯಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ನ ಭಗವತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ। ತಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಪರಿಸಮಜ್ಝಂ ಪತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ? ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತತೋ ಭಗವಾ – "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಟ್ಠಸು ಲೋಕಧಮ್ಮೇಸು ತಾದಿನೋ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯಥಾ ನಾಮ ಓಗಹಣೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನ್ಹಾನತಿತ್ಥೇ ಅಙ್ಗಘಂಸನತ್ಥಾಯ ಚತುರಸ್ಸೇ ವಾ ಅಟ್ಠಂಸೇ ವಾ ಥಮ್ಭೇ ನಿಖಾತೇ ಉಚ್ಚಕುಲೀನಾಪಿ ನೀಚಕುಲೀನಾಪಿ ಅಙ್ಗಂ ಘಂಸನ್ತಿ, ನ ತೇನ ಥಮ್ಭಸ್ಸ ಉನ್ನತಿ ವಾ ಓನತಿ ವಾ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ **ಯೋ ಓಗಹಣೇ ಥಮ್ಭೋರಿವಾಭಿಜಾಯತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಪರೇ ವಾಚಾಪರಿಯನ್ತಂ ವದನ್ತಿ।** ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪರೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಅಞ್ಞೇ ವಾ ವಣ್ಣವಸೇನ ಉಪರಿಮಂ ವಾ ಅವಣ್ಣವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ವಾ ವಾಚಾಪರಿಯನ್ತಂ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅನುನಯಂ ವಾ ಪಟಿಘಂ ವಾ ಅನಾಪಜ್ಜಮಾನೋ ತಾದಿಭಾವೇನ ಯೋ ಓಗಹಣೇ ಥಮ್ಭೋರಿವ ಭವತೀತಿ। **ತಂ ವೀತರಾಗಂ ಸುಸಮಾಹಿತಿನ್ದ್ರಿ**ಯನ್ತಿ ತಂ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ರಾಗಾಭಾವೇನ ವೀತರಾಗಂ, ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಚ ದೋಸಮೋಹಾಭಾವೇನ ಸುಸಮಾಹಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸುಟ್ಠು ವಾ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಠಪಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ರಕ್ಖಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಗೋಪಿತಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿ ವೇದಯನ್ತಿ** ಬುದ್ಧಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ತಾನಂ ವಿಭಾವೇತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೧೧೮. **ಯೋ ವೇ ಠಿತತ್ತೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರಾ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ ಪಾಸಾದಾ ಓರುಯ್ಹ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದೇ ತನ್ತವಾಯಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸರಂ ವಟ್ಟೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಜುಭಾವೇನ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ – "ಅಹೋ ವತ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಕಾಯವಚೀಮನೋವಙ್ಕಂ ಪಹಾಯ ತಸರಂ ವಿಯ ಉಜುಚಿತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಸಾ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾಪಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತದೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೀ ನಿಸೀದಿ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಾಯ ಚಸ್ಸಾ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಪಾಕಟಂ ಅಹೋಸಿ, ತದನುಸಾರೇನೇವ ಚ ದುಕ್ಖಾನತ್ತಲಕ್ಖಣಾನಿಪಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ತಯೋಪಿ ಭವಾ ಆದಿತ್ತಾ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ತಂ ತಥಾ ವಿಪಸ್ಸಮಾನಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಓಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚಿ। ಸಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೀ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನಮಿವ ದಿಸ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಜಲಿಕಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ಭಗವಾ ಸಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾವಸೇನ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯೋ ವೇ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತತಾಯ ಅಕುಪ್ಪವಿಮುತ್ತಿತಾಯ ಚ ವುಡ್ಢಿಹಾನೀನಂ ಅಭಾವತೋ ವಿಕ್ಖೀಣಜಾತಿಸಂಸಾರತ್ತಾ ಭವನ್ತರೂಪಗಮನಾಭಾವತೋ ಚ **ಠಿತತ್ತೋ,** ಪಹೀನಕಾಯವಚೀಮನೋವಙ್ಕತಾಯ ಅಗತಿಗಮನಾಭಾವೇನ ವಾ **ತಸರಂವ ಉಜು,** ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ಜಿಗುಚ್ಛತಿ ಕಮ್ಮೇಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ,** ಪಾಪಕಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಗೂಥಗತಂ ವಿಯ ಮುತ್ತಗತಂ ವಿಯ ಚ

ಜಿಗುಚ್ಛತಿ, ಹಿರೀಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಹಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ ಸದ್ದಸತ್ಥೇ ಸಿಜ್ಝತಿ। **ವೀಮಂಸಮಾನೋ ವಿಸಮಂ ಸಮಞ್ಚಾತಿ** ಕಾಯವಿಸಮಾದಿವಿಸಮಂ ಕಾಯಸಮಾದಿಸಮಞ್ಚ ಪಹಾನಭಾವನಾಕಿಚ್ಚಸಾಧನೇನ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ವೀಮಂಸಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋ। **ತಂ ವಾಪಿ** ಖೀಣಾಸವಂ **ಧೀರಾ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತೀ**ತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ವೀಮಂಸಮಾನೋ ವಿಸಮಂ ಸಮಞ್ಚ ಯೋ ವೇ ಠಿತತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಏವಂ ತಸರಂವ ಉಜು ಹುತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಅನಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಜಿಗುಚ್ಛತಿ ಕಮ್ಮೇಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ। ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತಿ। ಯತೋ ಈದಿಸೋ ಹೋತೀತಿ ಖೀಣಾಸವಮುನಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ಗಾಥಂ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಕಪ್ಪೇ ವಾ ಸಮುಚ್ಚಯೇ ವಾ ವಾಸದ್ದೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೨೧೮. **ಯೋ ಸಞ್ಞತತ್ತೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಆಳವಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಆಳವೀನಗರೇ ಅಞ್ಞತರೋ ತನ್ತವಾಯೋ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕಂ ಧೀತರಂ ಆಣಾಪೇಸಿ – "ಅಮ್ಮ, ಹಿಯ್ಯೋ ಅವಸಿಟ್ಠತಸರಂ ನ ಬಹು, ತಸರಂ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಲಹುಂ ತನ್ತವಾಯಸಾಲಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ, ಮಾ ಖೋ ಚಿರಾಯೀ"ತಿ। ಸಾ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ಸೋ ಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತನ್ತಂ ವಿನೇನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಭಗವಾ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ತಸ್ಸಾ ದಾರಿಕಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಗೇವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ನಗರಂ ಪಾವಿಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ – "ಅದ್ಧಾ ಅಜ್ಜ ಕೋಚಿ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥಿ, ಪಗೇವ ಪವಿಟ್ಠೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಗಚ್ಛಿಂಸು। ಭಗವಾ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸಾ ದಾರಿಕಾ ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ನಗರವಾಸಿನೋ ತಂ ಪದೇಸಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಪರಿಪ್ಫೋಸಿತ್ವಾ, ಪುಪ್ಫೂಪಹಾರಂ ಕತ್ವಾ, ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ, ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸಾ ದಾರಿಕಾ ತಂ ಪದೇಸಂ ಪತ್ತಾ ಮಹಾಜನಪರಿವುತಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿ। ತಂ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ – "ದಾರಿಕೇ ಕುತೋ ಆಗತಾಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ನ ಜಾನಾಮಿ ಭಗವಾ"ತಿ। "ಕುಹಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ? "ನ ಜಾನಾಮಿ ಭಗವಾ"ತಿ। "ನ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ? "ಜಾನಾಮಿ ಭಗವಾ"ತಿ। "ಜಾನಾಸೀ"ತಿ? "ನ ಜಾನಾಮಿ ಭಗವಾ"ತಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ – "ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಅಯಂ ದಾರಿಕಾ ಅತ್ತನೋ ಘರಾ ಆಗತಾಪಿ ಭಗವತಾ ಪುಚ್ಛಿಯಮಾನಾ 'ನ ಜಾನಾಮೀ'ತಿ ಆಹ, ತನ್ತವಾಯಸಾಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಚಾಪಿ ಪುಚ್ಛಿಯಮಾನಾ 'ನ ಜಾನಾಮೀ'ತಿ ಆಹ, 'ನ ಜಾನಾಸೀ'ತಿ ವುತ್ತಾ 'ಜಾನಾಮೀ'ತಿ ಆಹ, 'ಜಾನಾಸೀ'ತಿ ವುತ್ತಾ 'ನ ಜಾನಾಮೀ'ತಿ ಆಹ, ಸಬ್ಬಂ ಪಚ್ಚನೀಕಮೇವ ಕರೋತೀ"ತಿ। ಭಗವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ತಮತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ತಂ ಪುಚ್ಛಿ – "ಕಿಂ ಮಯಾ ಪುಚ್ಛಿತಂ, ಕಿಂ ತಯಾ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ? ಸಾ ಆಹ – "ನ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಕೋಚಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಘರತೋ ಆಗತಾ ತನ್ತವಾಯಸಾಲಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ; ಅಪಿಚ ಮಂ ತುಮ್ಹೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪುಚ್ಛಥ, "ಕುತೋ ಆಗತಾಸೀ"ತಿ, ಚುತಿವಸೇನ ಪುಚ್ಛಥ, "ಕುಹಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಅಹಞ್ಚ ನ ಜಾನಾಮಿ। "ಕುತೋ ಚಮ್ಹಿ ಆಗತಾ; ನಿರಯಾ ವಾ ದೇವಲೋಕಾ ವಾ"ತಿ, ನ ಹಿ ಜಾನಾಮಿ, "ಕುಹಿಮ್ಪಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ನಿರಯಂ ವಾ ದೇವಲೋಕಂ ವಾ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಅವಚಂ। ತತೋ ಮಂ ಭಗವಾ ಮರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛಿ – "ನ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ, ಅಹಞ್ಚ ಜಾನಾಮಿ। "ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮರಣಂ ಧುವ"ನ್ತಿ, ತೇನಾವೋಚಂ "ಜಾನಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ಮಂ ಭಗವಾ ಮರಣಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛಿ "ಜಾನಾಸೀ"ತಿ, ಅಹಞ್ಚ ನ ಜಾನಾಮಿ "ಕದಾ ಮರಿಸ್ಸಾಮಿ ಕಿಂ ಅಜ್ಜ ವಾ ಉದಾಹು ಸ್ವೇ ವಾ"ತಿ, ತೇನಾವೋಚಂ "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ। ಭಗವಾ ತಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಪಞ್ಹಂ "ಸಾಧು ಸಾಧೂ"ತಿ ಅನುಮೋದಿ। ಮಹಾಜನಕಾಯೋಪಿ "ಯಾವ ಪಣ್ಡಿತಾ ಅಯಂ ದಾರಿಕಾ"ತಿ ಸಾಧುಕಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅದಾಸಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ದಾರಿಕಾಯ ಸಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ –

"ಅನ್ಧಭೂತೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ತನುಕೇತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತಿ।
ಸಕುಣೋ ಜಾಲಮುತ್ತೋವ, ಅಪ್ಪೋ ಸಗ್ಗಾಯ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೪) –

ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಸಾ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಿತು ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಪಿತಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಚಿರೇನಾಗತಾ"ತಿ ಕುದ್ಧೋ ವೇಗೇನ ತನ್ತೇ ವೇಮಂ ಪಕ್ಖಿಪಿ। ತಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ದಾರಿಕಾಯ ಕುಚ್ಛಿಂ ಭಿನ್ದಿ। ಸಾ ತತ್ಥೇವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಸೋ ದಿಸ್ವಾ - "ನಾಹಂ ಮಮ ಧೀತರಂ ಪಹರಿಂ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಇಮಂ ವೇಮಂ ವೇಗಸಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಭಿನ್ದಿ। ಜೀವತಿ ನು ಖೋ ನನು ಖೋ"ತಿ ವೀಮಂಸನ್ತೋ ಮತಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮನುಸ್ಸಾ ಮಂ 'ಇಮಿನಾ ಧೀತಾ ಮಾರಿತಾ'ತಿ ಞತ್ವಾ ಉಪಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯುಂ, ತೇನ ರಾಜಾಪಿ ಗರುಕಂ ದಣ್ಡಂ ಪಣೇಯ್ಯ, ಹನ್ದಾಹಂ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಪಲಾಯಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ದಣ್ಡಭಯೇನ ಪಲಾಯನ್ತೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸನೋಕಾಸಂ ಪಾಪುಣಿ। ತೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ತೇ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅದಂಸು। ಸೋ ತಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಯಮನ್ತೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ, ತೇ ಚಸ್ಸ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ। ಅಥ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಸಬ್ಬೇವ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು - "ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಭಗವಾ ಪವಾರೇತ್ವಾ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಆಳವಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ "ಧೀತರಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಂ ಮಾರೇತುಂ ಆಗತೋಸೀ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇಸುಂ। ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನವೇಲಾಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಭಗವಾ - "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಧೀತರಂ ಮಾರೇಸಿ, ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಮತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ದುಬ್ಬಿಜಾನಂ ಖೀಣಾಸವಮುನಿಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ತೀಸುಪಿ ಕಮ್ಮದ್ವಾರೇಸು ಸೀಲಸಂಯಮೇನ **ಸಂಯತತ್ತೋ** ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಚೇತಸಾ ವಾ ಹಿಂಸಾದಿಕಂ **ನ ಕರೋತಿ ಪಾಪಂ,** ತಞ್ಚ ಖೋ ಪನ **ದಹರೋ** ವಾ ದಹರವಯೇ ಠಿತೋ, **ಮಜ್ಝಿಮೋ** ವಾ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಠಿತೋ, ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ಥೇರೋ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಠಿತೋತಿ ಕದಾಚಿಪಿ ನ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ಯತತ್ತೋ,** ಯಸ್ಮಾ ಅನುತ್ತರಾಯ ವಿರತಿಯಾ ಸಬ್ಬಪಾಪೇಹಿ ಉಪರತಚಿತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ **ಮುನಿ ಅರೋಸನೇಯ್ಯೋ ನ ಸೋ ರೋಸೇತಿ ಕಞ್ಚೀ**ತಿ ಏತೇಸಂ ಪದಾನಂ ಅಯಂ ಯೋಜನಾ ಚ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚ - ಸೋ ಖೀಣಾಸವಮುನಿ **ಅರೋಸನೇಯ್ಯೋ** "ಧೀತುಮಾರಕೋ"ತಿ ವಾ "ಪೇಸಕಾರೋ"ತಿ ವಾ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ರೋಸೇತುಂ, ಘಟ್ಟೇತುಂ, ಬಾಧೇತುಂ ಅರಹೋ ನ ಹೋತಿ। **ಸೋಪಿ ಹಿ ನ ರೋಸೇತಿ ಕಞ್ಚಿ,** "ನಾಹಂ ಮಮ ಧೀತರಂ ಮಾರೇಮಿ, ತ್ವಂ ಮಾರೇಸಿ, ತುಮ್ಹಾದಿಸೋ ವಾ ಮಾರೇತೀ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಕಞ್ಚಿ ನ ರೋಸೇತಿ, ನ ಘಟ್ಟೇತಿ, ನ ಬಾಧೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ನ ರೋಸನೇಯ್ಯೋ। ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ "ತಿಟ್ಠತು ನಾಗೋ, ಮಾ ನಾಗಂ ಘಟ್ಟೇಸಿ, ನಮೋ ಕರೋಹಿ ನಾಗಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೯) ವುತ್ತನಯೇನ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬೋಯೇವ ಹೋತಿ। **ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿ ವೇದಯನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ತಮ್ಪಿ ಧೀರಾವ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಪದವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚೇತ್ಥ - ತಂ "ಅಯಂ ಅರೋಸನೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಏತೇ ಬಾಲಮನುಸ್ಸಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ರೋಸೇನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಧೀರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಧೀರಾವ ತಮ್ಪಿ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತಿ, ಅಯಂ ಖೀಣಾಸವಮುನೀತಿ ಜಾನನ್ತೀತಿ।

೨೧೯. **ಯದಗ್ಗತೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕಿರ ಪಞ್ಚಗ್ಗದಾಯಕೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ನಿಪ್ಫಜ್ಜಮಾನೇಸು ಸಸ್ಸೇಸು ಖೇತ್ತಗ್ಗಂ, ರಾಸಗ್ಗಂ, ಕೋಟ್ಠಗ್ಗಂ, ಕುಮ್ಭಿಅಗ್ಗಂ, ಭೋಜನಗ್ಗನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಗ್ಗಾನಿ ದೇತಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮಪಕ್ಕಾನಿಯೇವ ಸಾಲಿ-ಯವ-ಗೋಧೂಮ-ಸೀಸಾನಿ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಪಾಯಾಸಪುಥುಕಾದೀನಿ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ "ಅಗ್ಗಸ್ಸ ದಾತಾ ಮೇಧಾವೀ, ಅಗ್ಗಂ ಸೋ ಅಧಿಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ದೇತಿ,

ಇದಮಸ್ಸ **ಖೇತ್ತಗ್ಗದಾನಂ**। ನಿಪ್ಫನ್ನೇಸು ಪನ ಸಸ್ಸೇಸು ಲಾಯಿತೇಸು ಮದ್ದಿತೇಸು ಚ ವರಧಞ್ಞಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಥೇವ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಇದಮಸ್ಸ **ರಾಸಗ್ಗದಾನಂ** । ಪುನ ತೇಹಿ ಧಞ್ಞೇಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಾನಿ ಪೂರಾಪೇತ್ವಾ ಪಠಮಕೋಟ್ಠಾಗಾರವಿವರಣೇ ಪಠಮನೀಹಟಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಥೇವ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಇದಮಸ್ಸ **ಕೋಟ್ಠಗ್ಗದಾನಂ**। ಯಂ ಯದೇವ ಪನಸ್ಸ ಘರೇ ರನ್ಧೇತಿ, ತತೋ ಅಗ್ಗಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅದತ್ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ದಾರಕಾನಮ್ಪಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ದೇತಿ, ಇದಮಸ್ಸ **ಕುಮ್ಭಿಅಗ್ಗದಾನಂ**। ಪುನ ಅತ್ತನೋ ಭೋಜನಕಾಲೇ ಪಠಮೂಪನೀತಂ ಭೋಜನಂ ಪುರೇಭತ್ತಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತಯಾಚಕಾನಂ, ತದಭಾವೇ ಅನ್ತಮಸೋ ಸುನಖಾನಮ್ಪಿ ಅದತ್ವಾ ನ ಭುಞ್ಜತಿ, ಇದಮಸ್ಸ **ಭೋಜನಗ್ಗದಾನಂ**। ಏವಂ ಸೋ **ಪಞ್ಚಗ್ಗದಾಯಕೋತ್ವೇವ** ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಚ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಅತಿಪ್ಪಗೇವ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪಾವಿಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಪಿಹಿತದ್ವಾರಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಏಕಕೋವ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಂಸು। ಭಗವಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಭೋಜನವೇಲಾಯಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಾವಿಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಏವಂ - "ನೂನಜ್ಜ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥಿ, ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಏಕಕೋವ ಪವಿಟ್ಠೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ನ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು ನಿಮನ್ತನತ್ಥಾಯ। ಭಗವಾಪಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭೋಜನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪನಸ್ಸ ಬೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ। ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಚಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಭೋಜನಂ ದದೇಯ್ಯ, ತತೋ ಮೇ ಪುನ ಪಚಿತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದಞ್ಚ ಮಚ್ಛೇರಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ತಾಲವಣ್ಟೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಸಿ। ಭಗವಾ ತಂ ಞತ್ವಾ ಸರೀರಾಭಂ ಮುಞ್ಚಿ। ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸುವಣ್ಣೋಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಮೇತ"ನ್ತಿ ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಭಗವನ್ತಂ ದ್ವಾರೇ ಠಿತಂ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಪಿ "ದಿಟ್ಠೋನೇನ ಭಗವಾ"ತಿ ತಾವದೇವ ತಾಲವಣ್ಟಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿ, ವನ್ದಿತ್ವಾ ಚಸ್ಸಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿಯಾ ಸಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ -

> "ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಮಮಾಯಿತಂ।
> ಅಸತಾ ಚ ನ ಸೋಚತಿ, ಸ ವೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೬೭) -

ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ। ಸಾ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇಯೇವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅನ್ತೋಘರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ, ವರಾಸನೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ, ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ದತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ಉಪನೀತಭೋಜನಂ ಉಪನಾಮೇಸಿ - "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ, ಸಾಧು, ಮೇ ತಂ ಭೋಜನಂ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಥಾ"ತಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ। ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಂ ಕುಮ್ಭಿತೋ ಪಠಮಮೇವ ಗಹಿತತ್ತಾ **ಅಗ್ಗತೋ,** ಅದ್ಧಾವಸೇಸಾಯ ಕುಮ್ಭಿಯಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಗಹಿತತ್ತಾ **ಮಜ್ಝತೋ,** ಏಕದ್ವಿಕಟಚ್ಛುಮತ್ತಾವಸೇಸಾಯ ಕುಮ್ಭಿಯಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಗಹಿತತ್ತಾ **ಸೇಸತೋ ವಾ ಪಿಣ್ಡಂ ಲಭೇಥ। ಪರದತ್ತೂಪಜೀವೀ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸೋ ಹಿ ಉದಕದನ್ತಪೋಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಪರೇನೇವ ದತ್ತಂ ಉಪಜೀವತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪರದತ್ತೂಪಜೀವೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಾಲಂ ಥುತುಂ ನೋಪಿ ನಿಪಚ್ಚವಾದೀ**ತಿ ಅಗ್ಗತೋ ಲದ್ಧಾ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ದಾಯಕಂ ವಾ ಥೋಮೇತುಮ್ಪಿ ನಾರಹತಿ ಪಹೀನಾನುನಯತ್ತಾ। ಸೇಸತೋ ಲದ್ಧಾ "ಕಿಂ ಏತಂ ಇಮಿನಾ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ದಾಯಕಂ ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಿಯವಚನಾನಿ ವತ್ತಾಪಿ ನ ಹೋತಿ ಪಹೀನಪಟಿಘತ್ತಾ। **ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿ ವೇದಯನ್ತೀ**ತಿ ತಮ್ಪಿ ಪಹೀನಾನುನಯಪಟಿಘಂ ಧೀರಾವ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ಗಾಥಂ ದೇಸೇಸಿ। ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹೀತಿ।

೨೨೦. **ಮುನಿಂ ಚರನ್ತನ್ತಿ** ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಉತುವಸೇನ ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಪರಿಚಾರಯಮಾನೋ ದಹರೋವ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ಯಾಚಿತ್ವಾ, ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತೇ "ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೦) ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚ ಚತುತ್ಥವಾರೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಂ ಪುಬ್ಬಪರಿಚಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಣನ್ತಿ - "ಸಮಯೋ, ಆವುಸೋ, ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತು"ನ್ತಿ। ಸೋ "ಅಭಬ್ಬೋ ದಾನಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಬ್ಭಮಿತು"ನ್ತಿ ಆಹ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಭಗವಾ "ಏವಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬೋ ಸೋ ದಾನಿ ವಿಬ್ಭಮಿತು"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಮುನಿಭಾವಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಮೋನೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗಮೇನ **ಮುನಿಂ,** ಏಕವಿಹಾರಿತಾಯ, ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಸು ವಾ ಚರಿಯಾಸು ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಚರಿಯಾಯ **ಚರನ್ತಂ,** ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಾಯ ವಿರತಿಯಾ **ವಿರತಂ ಮೇಥುನಸ್ಮಾ।** ದುತಿಯಪಾದಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಕೀದಿಸಂ ಮುನಿಂ ಚರನ್ತಂ ವಿರತಂ ಮೇಥುನಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? **ಯೋ ಯೋಬ್ಬನೇ ನೋಪನಿಬಜ್ಝತೇ ಕ್ವಚಿ,** ಯೋ ಭದ್ರೇಪಿ ಯೋಬ್ಬನೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಕ್ವಚಿ ಇತ್ಥಿರೂಪೇ ಯಥಾ ಪುರೇ, ಏವಂ ಮೇಥುನರಾಗೇನ ನ ಉಪನಿಬಜ್ಝತಿ। ಅಥ ವಾ ಕ್ವಚಿ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಯೋಬ್ಬನೇ "ಯುವಾ ತಾವಮ್ಹಿ, ಅಯಂ ವಾ ಯುವಾತಿ ಪಟಿಸೇವಾಮಿ ತಾವ ಕಾಮೇ"ತಿ ಏವಂ ಯೋ ರಾಗೇನ ನ ಉಪನಿಬಜ್ಝತೀತಿ ಅಯಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವಿರತಂ ಮೇಥುನಸ್ಮಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಜಾತಿಮದಾದಿಭೇದಾ **ಮದಾ,** ಕಾಮಗುಣೇಸು ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸಸಙ್ಖಾತಾ **ಪಮಾದಾಪಿ** ಚ **ವಿರತಂ,** ಏವಂ ಮದಪ್ಪಮಾದಾ ವಿರತತ್ತಾ ಏವ ಚ **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇಹಿ। ಯಥಾ ವಾ ಏಕೋ ಲೋಕಿಕಾಯಪಿ ವಿರತಿಯಾ ವಿರತೋ ಹೋತಿ, ನ ಏವಂ, ಕಿಂ ಪನ **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ವಿರತಂ,** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇಹಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತತ್ತಾ ಲೋಕುತ್ತರವಿರತಿಯಾ ವಿರತನ್ತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿ ವೇದಯನ್ತೀ**ತಿ ತಮ್ಪಿ ಧೀರಾ ಏವ ಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ನಂ ನ ವೇದಯಥ, ತೇನ ನಂ ಏವಂ ಭಣಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೨೧. **ಅಞ್ಞಾಯ ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ಸಮಯೇನ ನನ್ದಸ್ಸ ಆಭರಣಮಙ್ಗಲಂ, ಅಭಿಸೇಕಮಙ್ಗಲಂ, ಆವಾಹಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ತೀಣಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಅಕಂಸು। ಭಗವಾಪಿ ತತ್ಥ ನಿಮನ್ತಿತೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ನನ್ದಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಪತ್ತಂ ಅದಾಸಿ। ತಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ "ತುವಟ್ಟಂ ಖೋ, ಅಯ್ಯಪುತ್ತ, ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಭಗವತೋ ಗಾರವೇನ "ಹನ್ದ ಭಗವಾ ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ವಿಹಾರಮೇವ ಗತೋ। ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣೇ ಠತ್ವಾ "ಆಹರ, ನನ್ದ, ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಭಗವತೋ ಗಾರವೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಪಬ್ಬಜಾಮಿ, ಭಗವಾ"ತಿ ಆಹ। ತಂ ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಸೋ ಪನ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಯಾ ವಚನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರನ್ತೋ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಭಗವಾ ನನ್ದಸ್ಸ ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇತುಕಾಮೋ "ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಗತಪುಬ್ಬೋಸಿ, ನನ್ದಾ"ತಿ ಆಹ। ನನ್ದೋ "ನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಗತಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಅವೋಚ।

ತತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ನೇತ್ವಾ ವೇಜಯನ್ತಪಾಸಾದದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವತೋ ಆಗಮನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕೋ ಅಚ್ಛರಾಗಣಪರಿವುತೋ ಪಾಸಾದಾ ಓರೋಹಿ। ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾನಂ ಪಾದಮಕ್ಖನತೇಲಂ ದತ್ವಾ ಕಕುಟಪಾದಿನಿಯೋ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಭಗವಾ ನನ್ದಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಪಸ್ಸಸಿ ನೋ, ತ್ವಂ ನನ್ದ, ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಚ್ಛರಾಸತಾನಿ ಕಕುಟಪಾದಾನೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ನಾಮ ನಿಮಿತ್ತಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಕಲೇಪಿ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಏತಂ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಚ ಪನೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಉಪಾಯಕುಸಲತಾಯ ಆತುರಸ್ಸ ದೋಸೇ ಉಗ್ಗಿಲೇತ್ವಾ ನೀಹರಿತುಕಾಮೋ ವೇಜ್ಜೋ ಸುಭೋಜನಂ ವಿಯ ನನ್ದಸ್ಸ ರಾಗಂ ಉಗ್ಗಿಲೇತ್ವಾ ನೀಹರಿತುಕಾಮೋ ನಿಮಿತ್ತಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣಂ ಅನುಞ್ಞಾಸಿ ಯಥಾ ತಂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ಅಚ್ಛರಾಹೇತು ನನ್ದಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇ ಅಭಿರತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಭತಕವಾದೇನ ನನ್ದಂ ಚೋದೇಥಾ"ತಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ಲಜ್ಜಿತೋ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ

ಕರೋನ್ತೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಂ ರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಭಗವತೋಪಿ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಅಜಾನನ್ತಾ ತಥೇವಾಯಸ್ಮನ್ತಂ ಚೋದೇನ್ತಿ। ಭಗವಾ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇದಾನಿ ನನ್ದೋ ಏವಂ ಚೋದೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಮುನಿಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಕರಣೇನ ಖನ್ಧಾದಿ**ಲೋಕಂ ಅಞ್ಞಾಯ** ಜಾನಿತ್ವಾ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ **ಪರಮತ್ಥದಸ್ಸಿಂ,** ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ **ಓಘಂ,** ಪಹೀನಸಮುದಯತ್ತಾ ರೂಪಮದಾದಿವೇಗಸಹನೇನ ಚಕ್ಖಾದಿಆಯತನಸ**ಸಮುದ್ದಞ್ಚ** ಅತಿತರಿಯ ಅತಿತರಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ, "ತನ್ನಿದ್ದೇಸಾ ತಾದೀ"ತಿ ಇಮಾಯ ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ತಾದಿಂ।** ಯೋ ವಾಯಂ ಕಾಮರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸರಾಸಿಯೇವ ಅವಹನನಟ್ಠೇನ ಓಘೋ, ಕುಚ್ಛಿತಗತಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನ ಸಮುದ್ದೋ, ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನೇನೇವ ತಂ ಓಘಂ ಸಮುದ್ದಞ್ಚ ಅತಿತರಿಯ ಅತಿತಿಣ್ಣೋಘತ್ತಾ ಇದಾನಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಏವಂ ವುಚ್ಚಮಾನೇಪಿ ವಿಕಾರಮನಾಪಜ್ಜನತಾಯ ತಾದಿಮ್ಪಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಚ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತಂ ಛಿನ್ನಗನ್ಥಂ ಅಸಿತಂ ಅನಾಸವ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನಸ್ಸ ಥುತಿವಚನಮೇವ, ಇಮಾಯ ಚತುಸಚ್ಚಭಾವನಾಯ ಚತುನ್ನಂ ಗನ್ಥಾನಂ ಛಿನ್ನತ್ತಾ **ಛಿನ್ನಗನ್ಥಂ,** ದಿಟ್ಠಿಯಾ ತಣ್ಹಾಯ ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ **ಅಸಿತಂ,** ಚತುನ್ನಂ ಆಸವಾನಂ ಅಭಾವೇನ **ಅನಾಸವ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ವಾಪಿ ಧೀರಾ ಮುನಿ ವೇದಯನ್ತೀ**ತಿ ತಮ್ಪಿ ಧೀರಾವ ಖೀಣಾಸವಮುನಿಂ ವೇದಯನ್ತಿ ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಅವೇದಯಮಾನಾ ಏವಂ ಭಣಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೨೨. **ಅಸಮಾ ಉಭೋ**ತಿ ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಕೋಸಲರಟ್ಠೇ ಪಚ್ಚನ್ತಗಾಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಗಾಮೇ ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಸನೋಕಾಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಿಗೇ ಬನ್ಧತಿ। ಸೋ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಥೇರಂ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ, ಅರಞ್ಞಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಅಭಿಣ್ಹದಸ್ಸನೇನ ಥೇರೇ ಜಾತಸಿನೇಹೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಯದಾ ಬಹುಂ ಮಂಸಂ ಲಭತಿ, ತದಾ ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ರಸಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದೇತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ - "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು 'ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಮಿಗಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಚರನ್ತಿ, ಪಾನೀಯಂ ಪಿವನ್ತೀ'ತಿ ಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಿ। ತತೋ ಲುದ್ದಕೋ ಮಿಗೇ ಮಾರೇತಿ, ತೇನ ಉಭೋ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ತಂ ಜನಪದಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಭಗವಾ ಲುದ್ದಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾನಜೀವಿಕಾಭಾವಸಾಧಕಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಖೀಣಾಸವಮುನಿಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು, ಯೋ ಚ ಲುದ್ದಕೋ, ಏತೇ **ಅಸಮಾ ಉಭೋ।** ಯಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಣನ್ತಿ "ಸಮಾನಜೀವಿಕಾ"ತಿ, ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ದೂರವಿಹಾರವುತ್ತಿನೋ,** ದೂರೇ ವಿಹಾರೋ ಚ ವುತ್ತಿ ಚ ನೇಸನ್ತಿ ದೂರವಿಹಾರವುತ್ತಿನೋ। ವಿಹಾರೋತಿ ವಸನೋಕಾಸೋ, ಸೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಞ್ಞೇ, ಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಚ ಗಾಮೇ। ವುತ್ತೀತಿ ಜೀವಿಕಾ, ಸಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗಾಮೇ ಸಪದಾನಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾ, ಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಚ ಅರಞ್ಞೇ ಮಿಗಸಕುಣಮಾರಣಾ। ಪುನ ಚಪರಂ **ಗಿಹೀ ದಾರಪೋಸೀ,** ಸೋ ಲುದ್ದಕೋ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಪುತ್ತದಾರಂ ಪೋಸೇತಿ। **ಅಮಮೋ ಚ ಸುಬ್ಬತೋ,** ಪುತ್ತದಾರೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಮತ್ತವಿರಹಿತೋ ಸುಚಿವತತ್ತಾ ಸುನ್ದರವತತ್ತಾ ಚ ಸುಬ್ಬತೋ ಸೋ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖು। ಪುನ ಚಪರಂ **ಪರಪಾಣರೋಧಾಯ ಗಿಹೀ ಅಸಞ್ಞತೋ,** ಸೋ ಲುದ್ದಕೋ ಗಿಹೀ ಪರಪಾಣರೋಧಾಯ ತೇಸಂ ಪಾಣಾನಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಾಯ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ಅಸಂಯತೋ। **ನಿಚ್ಚಂ ಮುನೀ ರಕ್ಖತಿ ಪಾಣಿನೇ ಯತೋ,** ಇತರೋ ಪನ ಖೀಣಾಸವಮುನಿ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ನಿಚ್ಚಂ ಯತೋ ಸಂಯತೋ ಪಾಣಿನೋ ರಕ್ಖತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತೇ ಕಥಂ ಸಮಾನಜೀವಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ?

೨೨೩. **ಸಿಖೀ ಯಥಾತಿ** ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಸಾಕಿಯಾನಂ ಕಥಾ ಉದಪಾದಿ - “ಪಠಮಕಸೋತಾಪನ್ನೋ ಪಚ್ಛಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇನ ವುಡ್ಢತರೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ಸೋತಾಪನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಠಮಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಗಿಹಿನೋ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಕತ್ತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ತಂ ಕಥಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಸುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ಭಗವಾ “ಅಞ್ಞಾ ಏವ ಹಿ ಅಯಂ ಜಾತಿ, ಪೂಜನೇಯ್ಯವತ್ಥು ಲಿಙ್ಗ”ನ್ತಿ ಸನ್ಧಾಯ “ಅನಾಗಾಮೀಪಿ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಿಹೀ ಹೋತಿ, ತೇನ ತದಹುಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾಪಿ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಕತ್ತಬ್ಬಾನೇವಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ಪಚ್ಛಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಠಮಸೋತಾಪನ್ನಗಹಟ್ಠತೋ ಅತಿಮಹನ್ತಂ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ ಮತ್ಥಕೇ ಜಾತಾಯ ಸಿಖಾಯ ಸಬ್ಭಾವೇನ **ಸಿಖೀ,** ಮಣಿದಣ್ಡಸದಿಸಾಯ ಗೀವಾಯ **ನೀಲಗೀವೋ**ತಿ ಚ ಮಯೂರವಿಹಙ್ಗಮೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಯಥಾ ಹರಿತಹಂಸತಮ್ಬಹಂಸಖೀರಹಂಸಕಾಳಹಂಸಪಾಕಹಂಸಸುವಣ್ಣಹಂಸೇಸು ಯ್ವಾಯಂ ಸುವಣ್ಣಹಂಸೋ, ತಸ್ಸ ಹಂಸಸ್ಸ ಜವೇನ ಸೋಳಸಿಮ್ಪಿ ಕಲಂ ನ ಉಪೇತಿ। ಸುವಣ್ಣಹಂಸೋ ಹಿ ಮುಹುತ್ತಕೇನ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಯೋಜನಮ್ಪಿ ಅಸಮತ್ಥೋ ಇತರೋ। ದಸ್ಸನೀಯತಾಯ ಪನ ಉಭೋಪಿ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಗಿಹೀ ಪಠಮಸೋತಾಪನ್ನೋಪಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನೇನ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಪಚ್ಛಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನೇನ ತುಲ್ಯದಸ್ಸನೀಯಭಾವಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಜವೇನ ನಾನುಕರೋತಿ। ಕತಮೇನ ಜವೇನ? ಉಪರಿಮಗ್ಗವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಜವೇನ। ಗಿಹಿನೋ ಹಿ ತಂ ಞಾಣಂ ದನ್ಧಂ ಹೋತಿ ಪುತ್ತದಾರಾದಿಜಟಾಯ ಜಟಿತತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನ ತಿಕ್ಖಂ ಹೋತಿ ತಸ್ಸಾ ಜಟಾಯ ವಿಜಟಿತತ್ತಾ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಭಗವತಾ “ಮುನಿನೋ ವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ವನಮ್ಹಿ ಝಾಯತೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾದೇನ ದೀಪಿತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸೇಕ್ಖಮುನಿ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯಚಿತ್ತವಿವೇಕೇನ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಚ ನಿಚ್ಚಂ ವನಸ್ಮಿಂ ಝಾಯತಿ। ಕುತೋ ಗಿಹಿನೋ ಏವರೂಪೋ ವಿವೇಕೋ ಚ ಝಾನಞ್ಚಾತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ?

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮುನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚ ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯತೋ, ನಾಮೇನ

ಉರಗವಗ್ಗೋತಿ।

೨. ಚೂಳವಗ್ಗೋ

೧. ರತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಯಾನೀಧ ಭೂತಾನೀತಿ ರತನಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅತೀತೇ ಕಿರ ವೇಸಾಲಿಯಂ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾದಯೋ ಉಪದ್ದವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ತೇಸಂ ವೂಪಸಮನತ್ಥಾಯ ಲಿಚ್ಛವಯೋ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಯಾಚಿತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ವೇಸಾಲಿಮಾನಯಿಂಸು। ಏವಂ ಆನೀತೋ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ವೂಪಸಮನತ್ಥಾಯ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ಪೋರಾಣಾ ಪನಸ್ಸ ವೇಸಾಲಿವತ್ಥುತೋ ಪಭುತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಸಾ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಗಬ್ಭೋ ಸಣ್ಠಾಸಿ। ಸಾ ತಂ ಞತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇದೇಸಿ। ರಾಜಾ ಗಬ್ಭಪರಿಹಾರಂ ಅದಾಸಿ। ಸಾ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಹರಿಯಮಾನಗಬ್ಭಾ ಗಬ್ಭಪರಿಪಾಕಕಾಲೇ ವಿಜಾಯನಘರಂ ಪಾವಿಸಿ। ಪುಞ್ಞವತೀನಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಸಾ ಚ ತಾಸಂ ಅಞ್ಞತರಾ, ತೇನ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಅಲತ್ತಕಪಟಲಬನ್ಧುಜೀವಕಪುಪ್ಫಸದಿಸಂ ಮಂಸಪೇಸಿಂ ವಿಜಾಯಿ। ತತೋ "ಅಞ್ಞಾ ದೇವಿಯೋ ಸುವಣ್ಣಬಿಮ್ಬಸದಿಸೇ ಪುತ್ತೇ ವಿಜಾಯನ್ತಿ, ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಮಂಸಪೇಸಿನ್ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪುರತೋ ಮಮ ಅವಣ್ಣೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇನ ಅವಣ್ಣಭಯೇನ ತಂ ಮಂಸಪೇಸಿಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಯ ಲಞ್ಛೇತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾಯ ಸೋತೇ ಪಕ್ಖಿಪಾಪೇಸಿ। ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಛಡ್ಡಿತಮತ್ತೇ ದೇವತಾ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹಿಂಸು। ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಿಕಞ್ಚೇತ್ಥ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ "ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಪಜಾ"ತಿ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಬನ್ಧಿಂಸು। ತತೋ ತಂ ಭಾಜನಂ ಊಮಿಭಯಾದೀಹಿ ಅನುಪದ್ದುತಂ ಗಙ್ಗಾಯ ಸೋತೇನ ಪಾಯಾಸಿ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ತಾಪಸೋ ಗೋಪಾಲಕುಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಗಙ್ಗಾಯ ತೀರೇ ವಸತಿ। ಸೋ ಪಾತೋವಗಙ್ಗಂ ಓತಿಣ್ಣೋ ತಂ ಭಾಜನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಸಞ್ಞಾಯ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ತತೋ ತತ್ಥ ತಂ ಅಕ್ಖರಪಟ್ಟಿಕಂ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಲಞ್ಛನಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತಂ ಮಂಸಪೇಸಿಂ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸಿಯಾ ಗಬ್ಭೋ, ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ದುಗ್ಗನ್ಧಪೂತಿಭಾವೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ತಂ ಅಸ್ಸಮಂ ನೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧೇ ಓಕಾಸೇ ಠಪೇಸಿ। ಅಥ ಅಡ್ಢಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ದ್ವೇ ಮಂಸಪೇಸಿಯೋ ಅಹೇಸುಂ। ತಾಪಸೋ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಧುಕತರಂ ಠಪೇಸಿ। ತತೋ ಪುನ ಅದ್ಧಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಏಕಮೇಕಿಸ್ಸಾ ಪೇಸಿಯಾ ಹತ್ಥಪಾದಸೀಸಾನಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಪಿಳಕಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥ ತತೋ ಅದ್ಧಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಏಕಾ ಮಂಸಪೇಸಿ ಸುವಣ್ಣಬಿಮ್ಬಸದಿಸೋ ದಾರಕೋ; ಏಕಾ ದಾರಿಕಾ ಅಹೋಸಿ। ತೇಸು ತಾಪಸಸ್ಸ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಅಙ್ಗುಟ್ಠತೋ ಚಸ್ಸ ಖೀರಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತತೋ ಪಭುತಿ ಚ ಖೀರಭತ್ತಂ ಲಭತಿ। ಸೋ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಖೀರಂ ದಾರಕಾನಂ ಮುಖೇ ಆಸಿಞ್ಚತಿ। ತೇಸಂ ಯಂ ಯಂ ಉದರಂ ಪವಿಸತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಮಣಿಭಾಜನಗತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ನಿಚ್ಛವೀ ಅಹೇಸುಂ। ಅಪರೇ ಪನ ಆಹು - "ಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಲೀನಾ ಛವಿ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ಏವಂ ತೇ ನಿಚ್ಛವಿತಾಯ ವಾ ಲೀನಚ್ಛವಿತಾಯ ವಾ **ಲಿಚ್ಛವೀ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು।

ತಾಪಸೋ ದಾರಕೇ ಪೋಸೇನ್ತೋ ಉಸ್ಸೂರೇ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಅತಿದಿವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಞತ್ವಾ ಗೋಪಾಲಕಾ ಆಹಂಸು - "ಭನ್ತೇ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ದಾರಕಪೋಸನಂ ಪಲಿಬೋಧೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಾರಕೇ ದೇಥ, ಮಯಂ ಪೋಸೇಸ್ಸಾಮ, ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತಾಪಸೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿ। ಗೋಪಾಲಕಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ, ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಓಕಿರಿತ್ವಾ; ಧಜಪಟಾಕಾ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ತೂರಿಯೇಹಿ ವಜ್ಜಮಾನೇಹಿ ಅಸ್ಸಮಂ ಆಗತಾ। ತಾಪಸೋ "ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ ದಾರಕಾ, ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ವಡ್ಢೇಥ, ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆವಾಹವಿವಾಹಂ ಕರೋಥ, ಪಞ್ಚಗೋರಸೇನ ರಾಜಾನಂ ತೋಸೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಭಾಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇಥ, ತತ್ರ ಕುಮಾರಂ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ದಾರಕೇ ಅದಾಸಿ। ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ದಾರಕೇ ನೇತ್ವಾ ಪೋಸೇಸುಂ।

ದಾರಕಾ ವಡ್ಢಿಮನ್ವಾಯ ಕೀಳನ್ತಾ ವಿವಾದಟ್ಠಾನೇಸು ಅಞ್ಞೇ ಗೋಪಾಲದಾರಕೇ ಹತ್ಥೇನಪಿ ಪಾದೇನಪಿ ಪಹರನ್ತಿ, ತೇ ರೋದನ್ತಿ। "ಕಿಸ್ಸ ರೋದಥಾ"ತಿ ಚ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ವುತ್ತಾ "ಇಮೇ ನಿಮ್ಮಾತಾಪಿತಿಕಾ ತಾಪಸಪೋಸಿತಾ ಅಮ್ಹೇ ಅತೀವ ಪಹರನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತೋ ತೇಸಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ "ಇಮೇ ದಾರಕಾ ಅಞ್ಞೇ ದಾರಕೇ ವಿಹೇಠೇನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ನ ಇಮೇ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾ ಇಮೇ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತತೋ ಪಭುತಿ ಕಿರ ಸೋ ಪದೇಸೋ "ವಜ್ಜೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋಜನಸತಂ ಪರಿಮಾಣೇನ। ಅಥ ತಂ ಪದೇಸಂ ಗೋಪಾಲಕಾ ರಾಜಾನಂ ತೋಸೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತತ್ಥೇವ ನಗರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಂ ಕುಮಾರಂ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಅಕಂಸು। ತಾಯ ಚಸ್ಸ ದಾರಿಕಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವಾರೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು - "ನ ಬಾಹಿರತೋ ದಾರಿಕಾ ಆನೇತಬ್ಬಾ, ಇತೋ ದಾರಿಕಾ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ದಾತಬ್ಬಾ"ತಿ। ತೇಸಂ ಪಠಮಸಂವಾಸೇನ ದ್ವೇ ದಾರಕಾ ಜಾತಾ ಧೀತಾ ಚ ಪುತ್ತೋ ಚ, ಏವಂ ಸೋಳಸಕ್ಖತ್ತುಂ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಜಾತಾ। ತತೋ ತೇಸಂ ದಾರಕಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ವಡ್ಢನ್ತಾನಂ ಆರಾಮುಯ್ಯಾನನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಗಹೇತುಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತಂ ತಂ ನಗರಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಗಾವುತನ್ತರೇನ ಗಾವುತನ್ತರೇನ ಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ತಸ್ಸ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿಸಾಲೀಕತತ್ತಾ **ವೇಸಾಲೀತ್ವೇವ** ನಾಮಂ ಜಾತಂ। ಇದಂ **ವೇಸಾಲೀವತ್ಥು**।

ಅಯಂ ಪನ ವೇಸಾಲೀ ಭಗವತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಇದ್ಧಾ ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ರಾಜೂನಂಯೇವ ಸತ್ತ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತ್ತ ಚ ಸತಾನಿ ಸತ್ತ ಚ ರಾಜಾನೋ ಅಹೇಸುಂ, ತಥಾ ಯುವರಾಜಸೇನಾಪತಿಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಪ್ಪಭುತೀನಂ। ಯಥಾಹ -

> "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲೀ ಇದ್ಧಾ ಚೇವ ಹೋತಿ ಫೀತಾ ಚ ಬಹುಜನಾ ಆಕಿಣ್ಣಮನುಸ್ಸಾ ಸುಭಿಕ್ಖಾ ಚ, ಸತ್ತ ಚ ಪಾಸಾದಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಪಾಸಾದಸತಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಪಾಸಾದಾ, ಸತ್ತ ಚ ಕೂಟಾಗಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಕೂಟಾಗಾರಸತಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಕೂಟಾಗಾರಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಆರಾಮಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಆರಾಮಸತಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಆರಾಮಾ, ಸತ್ತ ಚ ಪೋಕ್ಖರಣಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಪೋಕ್ಖರಣಿಸತಾನಿ, ಸತ್ತ ಚ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೨೬)।

ಸಾ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾ ಅಹೋಸಿ ದುಬ್ಬುಟ್ಠಿಕಾ ದುಸ್ಸಸ್ಸಾ। ಪಠಮಂ ದುಗ್ಗತಮನುಸ್ಸಾ ಮರನ್ತಿ, ತೇ ಬಹಿದ್ಧಾ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿ। ಮತಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕುಣಪಗನ್ಧೇನ ಅಮನುಸ್ಸಾ ನಗರಂ ಪವಿಸಿಂಸು। ತತೋ ಬಹುತರಾ ಮೀಯನ್ತಿ, ತಾಯ ಪಟಿಕೂಲತಾಯ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಅಹಿವಾತಕರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಇತಿ ತೀಹಿ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಅಮನುಸ್ಸರೋಗಭಯೇಹಿ ಉಪದ್ದುತಾಯ ವೇಸಾಲಿಯಾ ನಗರವಾಸಿನೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಮಾಹಂಸು - "ಮಹಾರಾಜ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ತಿವಿಧಂ ಭಯಮುಪ್ಪನ್ನಂ, ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ರಾಜಕುಲಪರಿವಟ್ಟಾ ಏವರೂಪಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬಂ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಞ್ಞೇ ಅಧಮ್ಮಿಕತ್ತೇನ ಏತರಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ। ರಾಜಾ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ಥಾಗಾರೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ, "ಮಯ್ಹಂ ಅಧಮ್ಮಿಕಭಾವಂ ವಿಚಿನಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಪವೇಣಿಂ ವಿಚಿನನ್ತಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದ್ದಸಂಸು।

ತತೋ ರಞ್ಞೋ ದೋಸಂ ಅದಿಸ್ವಾ "ಇದಂ ಭಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಥಂ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸುಂ। ತತ್ಥ ಏಕಚ್ಚೇ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ ಅಪದಿಸಿಂಸು - "ಏತೇಹಿ ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ವೂಪಸಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಆಹಂಸು - "ಬುದ್ಧೋ ಕಿರ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ, ತೇನ ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಸಬ್ಬಭಯಾನಿ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ತೇನ ತೇ ಅತ್ತಮನಾ ಹುತ್ವಾ "ಕಹಂ ಪನ ಸೋ ಭಗವಾ ಏತರಹಿ ವಿಹರತಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಾ ಪೇಸಿತೇ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಥಾಪರೇ ಆಹಂಸು - "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅನುಕಮ್ಪಕಾ, ಕಿಸ್ಸ ನಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ಸೋ ಪನ ಭಗವಾ ಏತರಹಿ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ, ರಾಜಾ ಚ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ತಂ ಉಪಟ್ಠಹತಿ, ಕದಾಚಿ ಸೋ ಆಗನ್ತುಂ ನ ದದೇಯ್ಯಾ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ ರಾಜಾನಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಆನೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ದ್ವೇ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಾನೋ ಮಹತಾ ಬಲಕಾಯೇನ ಪಹೂತಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ದತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸೇಸುಂ - "ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಆನೇಥಾ"ತಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ದತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ನಿವೇದೇತ್ವಾ "ಮಹಾರಾಜ, ಭಗವನ್ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಗರಂ ಪೇಸೇಹೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ - "ತುಮ್ಹೇ ಏವ

ಜಾನಾಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು - "ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಗರೇ ತೀಣಿ ಭಯಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ। ಸಚೇ ಭಗವಾ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸೋತ್ಥಿ ನೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಭಗವಾ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ "ವೇಸಾಲಿಯಂ ರತನಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇ ಸಾ ರಕ್ಖಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಫರಿಸ್ಸತಿ, ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ಭಗವತೋ ಅಧಿವಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ "ಭಗವತಾ ವೇಸಾಲಿಗಮನಂ ಅಧಿವಾಸಿತ"ನ್ತಿ ನಗರೇ ಘೋಸನಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ಥ ವೇಸಾಲಿಗಮನ"ನ್ತಿ? "ಆಮ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಆಗಮೇಥ, ಯಾವ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಯಾದೇಮೀ"ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ರಾಜಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಚ ಗಙ್ಗಾಯ ಚ ಅನ್ತರಾ ಪಞ್ಚಯೋಜನಂ ಭೂಮಿಂ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ, ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ವಿಹಾರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ, ಭಗವತೋ ಗಮನಕಾಲಂ ಪಟಿವೇದೇಸಿ। ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪಾಯಾಸಿ। ರಾಜಾ ಪಞ್ಚಯೋಜನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಞ್ಚವಣ್ಣೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಜಾಣುಮತ್ತಂ ಓಕಿರಾಪೇತ್ವಾ ಧಜಪಟಾಕಾಪುಣ್ಣಘಟಕದಲಿಆದೀನಿ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ದ್ವೇ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಾನಿ, ಏಕೇಕಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಏಕಮೇಕಂ ಉಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವಾರೇನ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತೋ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಭಗವನ್ತಂ ವಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಾನಿ ದತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಗಙ್ಗಾತೀರಂ ನೇಸಿ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ನಾವಂ ಅಲಙ್ಕರೋನ್ತೋ ವೇಸಾಲಿಕಾನಂ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇಸಿ - "ಆಗತೋ ಭಗವಾ, ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇ "ದಿಗುಣಂ ಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಚ ಗಙ್ಗಾಯ ಚ ಅನ್ತರಾ ತಿಯೋಜನಂ ಭೂಮಿಂ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಚತ್ತಾರಿ, ಏಕೇಕಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಾನಿ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪೂಜಂ ಕುರುಮಾನಾ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ದ್ವೇ ನಾವಾಯೋ ಸಙ್ಘಾಟೇತ್ವಾ, ಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ, ಪುಪ್ಫದಾಮಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸೀದಿ। ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ನಾವಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಯಥಾನುರೂಪಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಉದಕಂ ಓರೋಹಿತ್ವಾ "ಯಾವ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಾವಾಹಂ ಇಧೇವ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ। ಉಪರಿ ದೇವತಾ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನಾ ಪೂಜಮಕಂಸು, ಹೇಟ್ಠಾ ಗಙ್ಗಾನಿವಾಸಿನೋ ಕಮ್ಬಲಸ್ಸತರಾದಯೋ ನಾಗಾ ಪೂಜಮಕಂಸು। ಏವಂ ಮಹತಿಯಾ ಪೂಜಾಯ ಭಗವಾ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಗಙ್ಗಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಕಾನಂ ಸೀಮನ್ತರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ।

ತತೋ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಾನೋ ತೇನ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೇನ ಕತಪೂಜಾಯ ದಿಗುಣಂ ಕರೋನ್ತಾ ಗಲಪ್ಪಮಾಣೇ ಉದಕೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಚ್ಛಿಂಸು। ತೇನೇವ ಖಣೇನ ತೇನ ಮುಹುತ್ತೇನ ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಭಾವಿನದ್ಧನ್ಧಕಾರವಿಸಟಕೂಟೋ ಗಳಗಳಾಯನ್ತೋ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಮಹಾಮೇಘೋ ವುಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಭಗವತಾ ಪಠಮಪಾದೇ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತೇ ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ। ಯೇ ತೇಮೇತುಕಾಮಾ, ತೇ ಏವ ತೇಮೇನ್ತಿ, ಅತೇಮೇತುಕಾಮಾ ನ ತೇಮೇನ್ತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಜಾಣುಮತ್ತಂ ಊರುಮತ್ತಂ ಕಟಿಮತ್ತಂ ಗಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಉದಕಂ ವಹತಿ, ಸಬ್ಬಕುಣಪಾನಿ ಉದಕೇನ ಗಙ್ಗಂ ಪವೇಸಿತಾನಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ಅಹೋಸಿ।

ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅನ್ತರಾ ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ವಾಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಾನಿ ದತ್ವಾ ತೀಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ದಿಗುಣಂ ಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತಾ ವೇಸಾಲಿಂ ನಯಿಂಸು। ವೇಸಾಲಿಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಭಗವತಿ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ದೇವಸಙ್ಘಪುರಕ್ಖತೋ ಆಗಚ್ಛಿ, ಮಹೇಸಕ್ಖಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇನ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಭಗವಾ ನಗರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಂ ಆನನ್ದ, ರತನಸುತ್ತಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಬಲಿಕಮ್ಮೂಪಕರಣಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಲಿಚ್ಛವಿಕುಮಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವೇಸಾಲಿಯಾ ತೀಸು ಪಾಕಾರನ್ತರೇಸು ವಿಚರನ್ತೋ ಪರಿತ್ತಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ರತನಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ। ಏವಂ

“ಕೇನ ಪನೇತಂ ಸುತ್ತಂ, ಕದಾ, ಕತ್ಥ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವೇಸಾಲಿವತ್ಥುತೋ ಪಭುತಿ ಪೋರಾಣೇಹಿ ವಣ್ಣಿಯತಿ।

ಏವಂ ಭಗವತೋ ವೇಸಾಲಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತದಿವಸೇಯೇವ ವೇಸಾಲಿನಗರದ್ವಾರೇ ತೇಸಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ಪಟಿಘಾತತ್ಥಾಯ ವುತ್ತಮಿದಂ ರತನಸುತ್ತಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಪರಿತ್ತತ್ಥಾಯ ಭಾಸಮಾನೋ ಭಗವತೋ ಪತ್ತೇನ ಉದಕಂ ಆದಾಯ ಸಬ್ಬನಗರಂ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರನ್ತೋ ಅನುವಿಚರಿ। “ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ”ತಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇಯೇವ ಚ ಥೇರೇನ ಯೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪಲಾತಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಭಿತ್ತಿಪ್ಪದೇಸಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾ ಅಮನುಸ್ಸಾ, ತೇ ಚತೂಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಪಲಾಯಿಂಸು, ದ್ವಾರಾನಿ ಅನೋಕಾಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತೋ ಏಕಚ್ಚೇ ದ್ವಾರೇಸು ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಪಾಕಾರಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಲಾತಾ। ಅಮನುಸ್ಸೇಸು ಗತಮತ್ತೇಸು ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಗತ್ತೇಸು ರೋಗೋ ವೂಪಸನ್ತೋ, ತೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಥೇರಂ ಪೂಜೇಸುಂ। ಮಹಾಜನೋ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಸಬ್ಬಗನ್ಧೇಹಿ ಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ವಿತಾನಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಆನೇಸಿ।

ಭಗವಾ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಖೋ ರಾಜಾನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಪತಿರೂಪೇ ಓಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋಪಿ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪನಿಸೀದಿ ಅಞ್ಞೇ ಚ ದೇವಾ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋಪಿ ಸಬ್ಬಂ ವೇಸಾಲಿಂ ಅನುವಿಚರನ್ತೋ ಆರಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿನಗರವಾಸೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ತದೇವ ರತನಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸೀತಿ।

೨೨೪. ತತ್ಥ **ಯಾನೀಧ ಭೂತಾನೀ**ತಿ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ **ಯಾನೀ**ತಿ ಯಾದಿಸಾನಿ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾನಿ ವಾ ಮಹೇಸಕ್ಖಾನಿ ವಾ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಭೂತಾನೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭೂತಸದ್ದೋ “ಭೂತಸ್ಮಿಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೬೯) ವಿಜ್ಜಮಾನೇ, “ಭೂತಮಿದನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮನುಪಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೧) ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ, “ಚತ್ತಾರೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಮಹಾಭೂತಾ ಹೇತೂ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬) ಚತುಬ್ಬಿಧೇ ಪಥವೀಧಾತ್ವಾದಿರೂಪೇ, “ಯೋ ಚ ಕಾಲಘಸೋ ಭೂತೋ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೨.೧೯೦) ಖೀಣಾಸವೇ, “ಸಬ್ಬೇವ ನಿಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಭೂತಾ ಲೋಕೇ ಸಮುಸ್ಸಯ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨೦) ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ, “ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯಾ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೯೦) ರುಕ್ಖಾದಿಕೇ, “ಭೂತಂ ಭೂತತೋ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩) ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತತಿ। ಇಧ ಪನ ಅವಿಸೇಸತೋ ಅಮನುಸ್ಸೇಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಸಮಾಗತಾನೀತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಿ। **ಭುಮ್ಮಾನೀ**ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। **ವಾ**ತಿ ವಿಕಪ್ಪನೇ। ತೇನ ಯಾನೀಧ ಭುಮ್ಮಾನಿ ವಾ ಭೂತಾನಿ ಸಮಾಗತಾನೀತಿ ಇಮಮೇಕಂ ವಿಕಪ್ಪಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ದುತಿಯಂ ವಿಕಪ್ಪಂ ಕಾತುಂ **“ಯಾನಿ ವಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ”**ತಿ ಆಹ। ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ವಾ ಯಾನಿ ಭೂತಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಇಧ ಸಮಾಗತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಾಮತೋ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಂ, ತಾವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಆಕಾಸೇ ಪಾತುಭೂತವಿಮಾನೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ “ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಭೂತಾನೀ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಿನೇರುತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಭೂಮಿಯಂ ರುಕ್ಖಲತಾದೀಸು ಅಧಿವತ್ಥಾನಿ ಪಥವಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಭೂತಾನಿ, ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಭೂಮಿಯಂ ಭೂಮಿಪಟಿಬದ್ಧೇಸು ಚ ರುಕ್ಖಲತಾಪಬ್ಬತಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ “ಭುಮ್ಮಾನಿ ಭೂತಾನೀ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಅಮನುಸ್ಸಭೂತಾನಿ “ಭುಮ್ಮಾನಿ ವಾ ಯಾನಿ ವ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ”ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಏಕೇನ ಪದೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ **“ಸಬ್ಬೇವ ಭೂತಾ ಸುಮನಾ ಭವನ್ತೂ”**ತಿ ಆಹ। **ಸಬ್ಬೇ**ತಿ ಅನವಸೇಸಾ। **ಏವಾ**ತಿ ಅವಧಾರಣೇ, ಏಕಮ್ಪಿ ಅನಪನೇತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭೂತಾ**ತಿ ಅಮನುಸ್ಸಾ। **ಸುಮನಾ ಭವನ್ತೂ**ತಿ ಸುಖಿತಮನಾ, ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ

ಭವನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಥೋಪೀತಿ** ಕಿಚ್ಚನ್ತರಸನ್ನಿಯೋಜನತ್ಥಂ ವಾಕ್ಯೋಪಾದಾನೇ ನಿಪಾತದ್ವಯಂ। **ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಸುಣನ್ತು ಭಾಸಿತನ್ತಿ** ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ, ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ, ಸಬ್ಬಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಲೋಕುತ್ತರಸುಖಾವಹಂ ಮಮ ದೇಸನಂ ಸುಣನ್ತು।

ಏವಮೇತ್ಥ ಭಗವಾ "ಯಾನೀಧ ಭೂತಾನಿ ಸಮಾಗತಾನೀ"ತಿ ಅನಿಯಮಿತವಚನೇನ ಭೂತಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ "ಭುಮ್ಮಾನಿ ವಾ ಯಾನಿ ವ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ"ತಿ ದ್ವಿಧಾ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ತತೋ "ಸಬ್ಬೇವ ಭೂತಾ"ತಿ ಪುನ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ "ಸುಮನಾ ಭವನ್ತೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ಆಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ "ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಸುಣನ್ತು ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ, ತಥಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪರತೋಘೋಸಸಮ್ಪತ್ತಿಯಞ್ಚ, ತಥಾ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತೀಸು ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಹೇತುಸಮ್ಪತ್ತೀಸು ಚ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಗಾಥಂ ಸಮಾಪೇಸಿ।

೨೨೫. ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಭೂತಾತಿ ದುತಿಯಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ತಸ್ಮಾತಿ** ಕಾರಣವಚನಂ। **ಭೂತಾತಿ** ಆಮನ್ತನವಚನಂ। **ನಿಸಾಮೇಥಾತಿ** ಸುಣಾಥ। **ಸಬ್ಬೇತಿ** ಅನವಸೇಸಾ । ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ದಿಬ್ಬಟ್ಠಾನಾನಿ ತತ್ಥ ಉಪಭೋಗಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಇಧ ಸಮಾಗತಾ, ನ ನಟನಚ್ಚನಾದಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಭೂತಾ ನಿಸಾಮೇಥ ಸಬ್ಬೇತಿ। ಅಥ ವಾ "ಸುಮನಾ ಭವನ್ತು ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಸುಣನ್ತೂ"ತಿ ವಚನೇನ ತೇಸಂ ಸುಮನಭಾವಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸೋತುಕಮ್ಯತಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ ಆಹ - ಯಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ಸುಮನಭಾವೇನ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾಸಯಸುದ್ಧೀಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸೋತುಕಮ್ಯತಾಯ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಪರತೋಘೋಸಪದಟ್ಠಾನತೋ ಪಯೋಗಸುದ್ಧೀಹಿ ಚ ಯುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಭೂತಾ ನಿಸಾಮೇಥ ಸಬ್ಬೇತಿ। ಅಥ ವಾ ಯಂ ಪುರಿಮಗಾಥಾಯ ಅನ್ತೇ "ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಾರಣಭಾವೇನ ಅಪದಿಸನ್ತೋ ಆಹ - "ಯಸ್ಮಾ ಮಮ ಭಾಸಿತಂ ನಾಮ ಅತಿದುಲ್ಲಭಂ ಅಟ್ಠಕ್ಖಣಪರಿವಜ್ಜಿತಸ್ಸ ಖಣಸ್ಸ ದುಲ್ಲಭತ್ತಾ, ಅನೇಕಾನಿಸಂಸಞ್ಚ ಪಞ್ಞಾಕರುಣಾಗುಣೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ, ತಞ್ಚಾಹಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ 'ಸುಣನ್ತು ಭಾಸಿತ'ನ್ತಿ ಅವೋಚಂ। ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಭೂತಾ ನಿಸಾಮೇಥ ಸಬ್ಬೇ"ತಿ ಇದಂ ಇಮಿನಾ ಗಾಥಾಪದೇನ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಏವಮೇತಂ ಕಾರಣಂ ನಿರೋಪೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಭಾಸಿತನಿಸಾಮನೇ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ನಿಸಾಮೇತಬ್ಬಂ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಮೇತ್ತಂ ಕರೋಥ ಮಾನುಸಿಯಾ ಪಜಾಯಾ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಾಯಂ ತೀಹಿ ಉಪದ್ದವೇಹಿ ಉಪದ್ದುತಾ ಮಾನುಸೀ ಪಜಾ, ತಸ್ಸಾ ಮಾನುಸಿಯಾ ಪಜಾಯ ಮಿತ್ತಭಾವಂ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯತಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇಥಾತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಮಾನುಸಿಯಂ ಪಜ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ತಂ ಭುಮ್ಮತ್ಥಾಸಮ್ಭವಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯಮ್ಪಿ ಚಞ್ಞೇ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ಸೋಪಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪನೇತ್ಥ - ನಾಹಂ ಬುದ್ಧೋತಿ ಇಸ್ಸರಿಯಬಲೇನ ವದಾಮಿ, ಅಪಿಚ ಪನ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಚ ಮಾನುಸಿಯಾ ಪಜಾಯ ಹಿತತ್ಥಂ ವದಾಮಿ - "ಮೇತ್ತಂ ಕರೋಥ ಮಾನುಸಿಯಾ ಪಜಾಯಾ"ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ -

> "ಯೇ ಸತ್ತಸಣ್ಡಂ ಪಥವಿಂ ವಿಜೇತ್ವಾ, ರಾಜಿಸಯೋ ಯಜಮಾನಾ ಅನುಪರಿಯಗಾ।
> ಅಸ್ಸಮೇಧಂ ಪುರಿಸಮೇಧಂ, ಸಮ್ಮಾಪಾಸಂ ವಾಜಪೇಯ್ಯಂ ನಿರಗ್ಗಳಂ॥
>
> "ಮೇತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸುಭಾವಿತಸ್ಸ, ಕಲಮ್ಪಿ ತೇ ನಾನುಭವನ್ತಿ ಸೋಳಸಿಂ॥
>
> "ಏಕಮ್ಪಿ ಚೇ ಪಾಣಮದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ, ಮೇತ್ತಾಯತಿ ಕುಸಲೀ ತೇನ ಹೋತಿ।
> ಸಬ್ಬೇ ಚ ಪಾಣೇ ಮನಸಾನುಕಮ್ಪೀ, ಪಹೂತಮರಿಯೋ ಪಕರೋತಿ ಪುಞ್ಞ"ನ್ತಿ॥ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೧) -

ಏವಮಾದೀನಂ ಸುತ್ತಾನಂ ಏಕಾದಸಾನಿಸಂಸಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಯೇ ಮೇತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮೇತ್ತಾ ಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

“ದೇವತಾನುಕಮ್ಪಿತೋ ಪೋಸೋ, ಸದಾ ಭದ್ರಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೩; ಉದಾ॰ ೭೬; ಮಹಾವ॰ ೨೮೬) –

ಏವಮಾದೀನಂ ವಸೇನ ಯೇಸು ಕರೀಯತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಉಭಯೇಸಮ್ಪಿ ಹಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಮೇತ್ತಂ ಕರೋಥ ಮಾನುಸಿಯಾ ಪಜಾಯಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಉಪಕಾರಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ದಿವಾ ಚ ರತ್ತೋ ಚ ಹರನ್ತಿ ಯೇ ಬಲಿಂ, ತಸ್ಮಾ ಹಿ ನೇ ರಕ್ಖಥ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ”**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಕಟ್ಠಕಮ್ಮಾದೀಹಿಪಿ ದೇವತಾ ಕತ್ವಾ ಚೇತಿಯರುಕ್ಖಾದೀನಿ ಚ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ದೇವತಾ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಿವಾ ಬಲಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಕಾಳಪಕ್ಖಾದೀಸು ಚ ರತ್ತಿಂ ಬಲಿಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ವಾ ದತ್ವಾ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಉಪಾದಾಯ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾನಂ ಪತ್ತಿದಾನನಿಯ್ಯಾತನೇನ ದಿವಾ ಬಲಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಛತ್ತಾರೋಪನದೀಪಮಾಲಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಕಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾದೀನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಿದಾನನಿಯ್ಯಾತನೇನ ಚ ರತ್ತಿಂ ಬಲಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಕಥಂ ನ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ। ಯತೋ ಏವಂ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತೋ ಚ ತುಮ್ಹೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕರೋನ್ತಿ ಯೇ ಬಲಿಂ, **ತಸ್ಮಾ ಹಿ ನೇ ರಕ್ಖಥ**। ತಸ್ಮಾ ಬಲಿಕಮ್ಮಕಾರಣಾಪಿ ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ರಕ್ಖಥ ಗೋಪಯಥ, ಅಹಿತಂ ತೇಸಂ ಅಪನೇಥ, ಹಿತಂ ಉಪನೇಥ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಕತಞ್ಞುಭಾವಂ ಹದಯೇ ಕತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಮನುಸ್ಸರನ್ತಾತಿ।

೨೨೬. ಏವಂ ದೇವತಾಸು ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಕಾರಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪದ್ದವವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ಬುದ್ಧಾದಿಗುಣಪ್ಪಕಾಸನೇನ ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ **“ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವಿತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಜ್ಜಿತುಮಾರದ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಯಂಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಅನಿಯಮಿತವಸೇನ ಅನವಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವೋಹಾರೂಪಗಂ । **ವಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಧನಂ। ತಞ್ಹಿ ವಿತ್ತಿಂ ಜನೇತೀತಿ ವಿತ್ತಂ। **ಇಧ ವಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ, **ಹುರಂ ವಾ**ತಿ ತತೋ ಪರಂ ಅವಸೇಸಲೋಕಂ। ತೇನ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಸಬ್ಬಲೋಕಗ್ಗಹಣೇ ಪತ್ತೇ “ಸಗ್ಗೇಸು ವಾ”ತಿ ಪರತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಸಗ್ಗೇ ಚ ಅವಸೇಸಾನಂ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದೀನಂ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಯಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವೋಹಾರೂಪಗಂ ಅಲಙ್ಕಾರಪರಿಭೋಗೂಪಗಞ್ಚ ಜಾತರೂಪರಜತಮುತ್ತಾಮಣಿವೇಳುರಿಯಪವಾಳಲೋಹಿತಙ್ಕಮಸಾರಗಲ್ಲಾದಿಕಂ, ಯಞ್ಚ ಮುತ್ತಾಮಣಿವಾಲುಕತ್ಥತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ರತನಮಯವಿಮಾನೇಸು ಅನೇಕಯೋಜನಸತವಿತ್ಥತೇಸು ಭವನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದೀನಂ ವಿತ್ತಂ, ತಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ।

ಸಗ್ಗೇಸು ವಾತಿ ಕಾಮಾವಚರರೂಪಾವಚರದೇವಲೋಕೇಸು। ತೇ ಹಿ ಸೋಭನೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಜೀಯನ್ತಿ ಗಮ್ಮನ್ತೀತಿ ಸಗ್ಗಾ, ಸುಟ್ಠು ವಾ ಅಗ್ಗಾತಿಪಿ ಸಗ್ಗಾ। **ಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ಸಸ್ಸಾಮಿಕಂ ವಾ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ವಾ। **ರತನ**ನ್ತಿ ರತಿಂ ನಯತಿ, ವಹತಿ, ಜನಯತಿ, ವಡ್ಢೇತೀತಿ ರತನಂ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಂ ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಞ್ಚ, ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯಥಾಹ –

“ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ।
ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂ, ರತನಂ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥

ಪಣೀತನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ, ಸೇಟ್ಠಂ, ಅತಪ್ಪಕಂ। ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಗಾಥಾಪದೇನ ಯಂ ಸಗ್ಗೇಸು ಅನೇಕಯೋಜನಸತಪ್ಪಮಾಣಸಬ್ಬರತನಮಯವಿಮಾನೇಸು ಸುಧಮ್ಮವೇಜಯನ್ತಪ್ಪಭುತೀಸು ಸಸ್ಸಾಮಿಕಂ, ಯಞ್ಚ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದವಿರಹೇನ ಅಪಾಯಮೇವ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೇಸು ಸತ್ತೇಸು ಸುಞ್ಞವಿಮಾನಪಟಿಬದ್ಧಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ, ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಪಥವೀಮಹಾಸಮುದ್ದಹಿಮವನ್ತಾದಿನಿಸ್ಸಿತಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ರತನಂ, ತಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ।

ನ ನೋ ಸಮಂ ಅತ್ಥಿ ತಥಾಗತೇನಾತಿ ನ-ಇತಿ ಪಟಿಸೇಧೇ, **ನೋ**-ಇತಿ ಅವಧಾರಣೇ। **ಸಮನ್ತಿ** ತುಲ್ಯಂ। **ಅತ್ಥೀತಿ** ವಿಜ್ಜತಿ। **ತಥಾಗತೇನಾತಿ** ಬುದ್ಧೇನ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಂ ಏತಂ ವಿತ್ತಞ್ಚ ರತನಞ್ಚ ಪಕಾಸಿತಂ, ಏತ್ಥ ಏಕಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧರತನೇನ ಸದಿಸಂ ರತನಂ ನೇವತ್ಥಿ। ಯಮ್ಪಿ ಹಿ ತಂ **ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ ರತನಂ,** ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಚಕ್ಕರತನಂ ಮಣಿರತನಞ್ಚ, ಯಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮಹಾಜನೋ ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಕರೋತಿ, ನ ಕೋಚಿ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಕ್ಖಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಭೂತಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಜನೋ ಚಕ್ಕರತನಮಣಿರತನಮೇವ ಚಿತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ ಪೂಜೇತಿ, ತಂ ತಂ ವರಂ ಪತ್ಥೇತಿ, ಪತ್ಥಿತಪತ್ಥಿತಞ್ಚಸ್ಸ ಏಕಚ್ಚಂ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ತಮ್ಪಿ ರತನಂ ಬುದ್ಧರತನೇನ ಸಮಂ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಹಿ ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ ರತನಂ, ತಥಾಗತೋವ ರತನಂ। ತಥಾಗತೇ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಯೇ ಕೇಚಿ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ, ನ ತೇ ಅಞ್ಞತ್ರ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ಕಞ್ಚಿ ಅಞ್ಞಂ ಪೂಜೇನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿ ಸಿನೇರುಮತ್ತೇನ ರತನದಾಮೇನ ತಥಾಗತಂ ಪೂಜೇಸಿ, ಯಥಾಬಲಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಕೋಸಲರಾಜಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಾದಯೋ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತಮ್ಪಿ ಚ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಛನ್ನವುತಿಕೋಟಿಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಸೋಕಮಹಾರಾಜಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಚತುರಾಸೀತಿ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಚಿತ್ತೀಕಾರಾನಂ। ಅಪಿಚ ಕಸ್ಸಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸಾಪಿ ಜಾತಿಬೋಧಿಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಪರಿನಿಬ್ಬಾನಟ್ಠಾನಾನಿ ಪಟಿಮಾಚೇತಿಯಾದೀನಿ ವಾ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತೀಕಾರಗರುಕಾರೋ ವತ್ತತಿ ಯಥಾ ಭಗವತೋ। ಏವಂ ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನಾಪಿ ತಥಾಗತಸಮಂ ರತನಂ ನತ್ಥಿ।

ತಥಾ ಯಮ್ಪಿ ತಂ **ಮಹಗ್ಘಟ್ಠೇನ ರತನಂ,** ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ। ಯಥಾಹ - "ಜಿಣ್ಣಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚಾ"ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧರತನೇನ ಸಮಂ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಹಿ ಮಹಗ್ಘಟ್ಠೇನ ರತನಂ, ತಥಾಗತೋವ ರತನಂ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಯೇಸಂ ಪಂಸುಕಮ್ಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಅಸೋಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ। ಇದಮಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘತಾಯ। ಏವಂ ಮಹಗ್ಘತಾವಚನೇ ಚೇತ್ಥ ದೋಸಾಭಾವಸಾಧಕಂ ಇದಂ ತಾವ ಸುತ್ತಪದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ -

> "ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ಮಹಗ್ಘಂ, ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೦)।

ಏವಂ ಮಹಗ್ಘಟ್ಠೇನಾಪಿ ತಥಾಗತಸಮಂ ರತನಂ ನತ್ಥಿ।

ತಥಾ ಯಮ್ಪಿ ತಂ **ಅತುಲಟ್ಠೇನ ರತನಂ।** ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ **ಚಕ್ಕರತನಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯನಾಭಿ ಸತ್ತರತನಮಯಸಹಸ್ಸಾರಂ ಪವಾಳಮಯನೇಮಿ, ರತ್ತಸುವಣ್ಣಮಯಸನ್ಧಿ, ಯಸ್ಸ ದಸನ್ನಂ ದಸನ್ನಂ ಅರಾನಂ ಉಪರಿ ಏಕಂ ಮುಣ್ಡಾರಂ ಹೋತಿ ವಾತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸದ್ದಕರಣತ್ಥಂ, ಯೇನ ಕತೋ ಸದ್ದೋ ಸುಕುಸಲಪ್ಪತಾಳಿತಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯಸದ್ದೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ನಾಭಿಯಾ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ದ್ವೇ ಸೀಹಮುಖಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಸಕಟಚಕ್ಕಸ್ಸೇವ ಸುಸಿರಂ, ತಸ್ಸ ಕತ್ತಾ ವಾ ಕಾರೇತಾ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯೇನ ಉತುತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ಯಂ ರಾಜಾ ದಸವಿಧಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ತದಹುಪೋಸಥೇ ಪನ್ನರಸೇ ಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಸೀಸಂನ್ಹಾತೋ ಉಪೋಸಥಿಕೋ ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತೋ ಸೀಲಾನಿ ಸೋಧೇನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ವಿಯ ಸೂರಿಯಂ ವಿಯ ಚ ಉಟ್ಠೇನ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಯಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಯೋಜನತೋ ಸದ್ದೋ ಸುಯ್ಯತಿ, ಯೋಜನತೋ ವಣ್ಣೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಯಂ ಮಹಾಜನೇನ "ದುತಿಯೋ ಮಞ್ಞೇ ಚನ್ದೋ ಸೂರಿಯೋ ವಾ ಉಟ್ಠಿತೋ"ತಿ ಅತಿವಿಯ ಕೋತೂಹಲಜಾತೇನ ದಿಸ್ಸಮಾನಂ ನಗರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಅನ್ತೇಪುರಸ್ಸ ಪಾಚೀನಪಸ್ಸೇ ನಾತಿಉಚ್ಚಂ ನಾತಿನೀಚಂ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ।

ತದೇವ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಂ **ಹತ್ಥಿರತನಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬಸೇತೋ ರತ್ತಪಾದೋ ಸತ್ತಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ ಇದ್ಧಿಮಾ ವೇಹಾಸಙ್ಗಮೋ ಉಪೋಸಥಕುಲಾ ವಾ ಛದ್ದನ್ತಕುಲಾ ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಉಪೋಸಥಕುಲಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಹಿ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಛದ್ದನ್ತಕುಲಾ ಸಬ್ಬಕನಿಟ್ಠೋ ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖೋ ದಮಥೂಪೇತೋ। ಸೋ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಂ ಪರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ ಪುರೇಪಾತರಾಸಮೇವ ಸಕಂ ರಾಜಧಾನಿಂ ಆಗಚ್ಛತಿ।

ತಮ್ಹಿ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಂ **ಅಸ್ಸರತನಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬಸೇತೋ ರತ್ತಪಾದೋ ಕಾಕಸೀಸೋ ಮುಞ್ಜಕೇಸೋ ವಲಾಹಕಸ್ಸ ರಾಜಕುಲಾ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಹತ್ಥಿರತನಸದಿಸಮೇವ।

ತಮ್ಹಿ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಂ **ಮಣಿರತನಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಹೋತಿ ಮಣಿ ವೇಳುರಿಯೋ ಸುಭೋ ಜಾತಿಮಾ ಅಟ್ಠಂಸೋ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತೋ ಆಯಾಮತೋ ಚಕ್ಕನಾಭಿಸದಿಸೋ, ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಸೋ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇಪಿ ಅನ್ಧಕಾರೇ ರಞ್ಞೋ ಧಜಗ್ಗತೋ ಯೋಜನಂ ಓಭಾಸೇತಿ, ಯಸ್ಸೋಭಾಸೇನ ಮನುಸ್ಸಾ "ದಿವಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಪಯೋಜೇನ್ತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಸ್ಸನ್ತಿ।

ತಮ್ಹಿ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಂ **ಇತ್ಥಿರತನಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಪಕತಿಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ವಾ ಹೋತಿ, ಉತ್ತರಕುರುತೋ ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ ಮದ್ದರಾಜಕುಲತೋ ವಾ, ಅತಿದೀಘಾದಿಛದೋಸವಿವಜ್ಜಿತಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಂ ವಣ್ಣಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಂ ವಣ್ಣಂ, ಯಸ್ಸಾ ರಞ್ಞೋ ಸೀತಕಾಲೇ ಉಣ್ಹಾನಿ ಗತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಉಣ್ಹಕಾಲೇ ಸೀತಾನಿ, ಸತಧಾ ಫೋಟಿತತೂಲಪಿಚುನೋ ವಿಯ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಹೋತಿ, ಕಾಯತೋ ಚನ್ದನಗನ್ಧೋ ವಾಯತಿ, ಮುಖತೋ ಉಪ್ಪಲಗನ್ಧೋ, ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿತಾದಿಅನೇಕಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಾ ಚ ಹೋತಿ।

ತಮ್ಹಿ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಂ **ಗಹಪತಿರತನಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ರಞ್ಞೋ ಪಕತಿಕಮ್ಮಕರೋ ಸೇಟ್ಠಿ, ಯಸ್ಸ ಚಕ್ಕರತನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಖು ಪಾತುಭವತಿ, ಯೇನ ಸಮನ್ತತೋ ಯೋಜನಮತ್ತೇ ನಿಧಿಂ ಪಸ್ಸತಿ ಸಸ್ಸಾಮಿಕಮ್ಪಿ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಮ್ಪಿ। ಸೋ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪವಾರೇತಿ "ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ತ್ವಂ, ದೇವ, ಹೋಹಿ, ಅಹಂ ತೇ ಧನೇನ ಧನಕರಣೀಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ತಮ್ಹಿ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಂ **ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ರಞ್ಞೋ ಪಕತಿಜೇಟ್ಠಪುತ್ತೋ, ಚಕ್ಕರತನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇ ಅತಿರೇಕಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಚೇತಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಹಪಗ್ಗಹಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪವಾರೇತಿ - "ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ತ್ವಂ, ದೇವ, ಹೋಹಿ, ಅಹಂ ತೇ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏವರೂಪಂ ಅತುಲಟ್ಠೇನ ರತನಂ, ಯಸ್ಸ ನ ಸಕ್ಕಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ಅಗ್ಘೋ ಕಾತುಂ "ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಅಗ್ಘತಿ ಕೋಟಿಂ ವಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಏಕರತನಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧರತನೇನ ಸಮಂ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಹಿ ಅತುಲಟ್ಠೇನ ರತನಂ, ತಥಾಗತೋವ ರತನಂ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸೀಲತೋ ವಾ ಸಮಾಧಿತೋ ವಾ ಪಞ್ಞಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರತೋ ಕೇನಚಿ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ "ಏತ್ತಕಗುಣೋ ವಾ ಇಮಿನಾ ಸಮೋ ವಾ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ ವಾ"ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ। ಏವಂ ಅತುಲಟ್ಠೇನಾಪಿ ತಥಾಗತಸಮಂ ರತನಂ ನತ್ಥಿ।

ತಥಾ ಯಮ್ಪಿ ತಂ **ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ರತನಂ**। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ದುಲ್ಲಭಪಾತುಭಾವೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ಚಕ್ಕಾದೀನಿ ಚ ತಸ್ಸ ರತನಾನಿ, ತಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧರತನೇನ ಸಮಂ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಹಿ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ರತನಂ, ತಥಾಗತೋವ ರತನಂ, ಕುತೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಆದೀನಂ ರತನತ್ತಂ, ಯಾನಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಪಿ ಕಪ್ಪೇ ತಥಾಗತಸುಞ್ಞೋ ಲೋಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ಏವ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನೋ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಭಗವತಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮಯೇ -

“ದೇವತಾ, ಆನನ್ದ, ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ - ‘ದೂರಾ ಚ ವತಮ್ಹ ಆಗತಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ತಥಾಗತಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಅಜ್ಜೇವ ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಯಾಮೇ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಠಿತೋ ಓವಾರೇನ್ತೋ, ನ ಮಯಂ ಲಭಾಮ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಕಾಲೇ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯಾ’”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೦)।

ಏವಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಟ್ಠೇನಪಿ ತಥಾಗತಸಮಂ ರತನಂ ನತ್ಥಿ।

ತಥಾ ಯಮ್ಪಿ ತಂ **ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಟ್ಠೇನ ರತನಂ**। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಚಕ್ಕರತನಾದಿ। ತಞ್ಹಿ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಧನಾನಮ್ಪಿ ಸತ್ತಭೂಮಿಕಪಾಸಾದವರತಲೇ ವಸನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಚಣ್ಡಾಲವೇನನೇಸಾದರಥಕಾರಪುಕ್ಕುಸಾದೀನಂ ನೀಚಕುಲಿಕಾನಂ ಓಮಕಪುರಿಸಾನಂ ಸುಪಿನನ್ತೇಪಿ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಉಭತೋ ಸುಜಾತಸ್ಸ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸೇವ ಪರಿಪೂರಿತದಸವಿಧಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂಯೇವ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧರತನೇನ ಸಮಂ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಹಿ ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಟ್ಠೇನ ರತನಂ, ತಥಾಗತೋವ ರತನಂ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಲೋಕೇ ಅನೋಮಸತ್ತಸಮ್ಮತಾನಮ್ಪಿ ಅನುಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಾನಂ ಪೂರಣಕಸ್ಸಪಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ಸತ್ಥಾರಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಏವರೂಪಾನಂ ಸುಪಿನನ್ತೇಪಿ ಅಪರಿಭೋಗೋ, ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಪನ ಚತುಪ್ಪದಾಯಪಿ ಗಾಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಮಧಿಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥಾನಂ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಞಾಣದಸ್ಸನಾನಂ ಬಾಹಿಯದಾರುಚೀರಿಯಪ್ಪಭುತೀನಂ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಮಹಾಕುಲಪ್ಪಸುತಾನಂ ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಪರಿಭೋಗೋ। ತೇ ಹಿ ತಂ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಸವನಾನುತ್ತರಿಯಪಾರಿಚರಿಯಾನುತ್ತರಿಯಾದೀನಿ ಸಾಧೇನ್ತಾ ತಥಾ ತಥಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಟ್ಠೇನಾಪಿ ತಥಾಗತಸಮಂ ರತನಂ ನತ್ಥಿ।

ಯಮ್ಪಿ ತಂ ಅವಿಸೇಸತೋ **ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ರತನಂ**। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಚಕ್ಕರತನಂ। ತಞ್ಹಿ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ತಂ ರಞ್ಞೋ ರತಿಂ ಜನೇತಿ। ಪುನ ಚಪರಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ವಾಮೇನ ಹತ್ಥೇನ ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರತಿ “ಪವತ್ತತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನಂ, ಅಭಿವಿಜಿನಾತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನ”ನ್ತಿ। ತತೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ ವಿಯ ತೂರಿಯಂ ಮಧುರಸ್ಸರಂ ನಿಚ್ಛರನ್ತಂ ಆಕಾಸೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ಚಕ್ಕಾನುಭಾವೇನ ದ್ವಾದಸಯೋಜನವಿತ್ಥಿಣ್ಣಾಯ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ನಾತಿಉಚ್ಚಂ ನಾತಿನೀಚಂ ಉಚ್ಚರುಕ್ಖಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೇನ, ನೀಚರುಕ್ಖಾನಂ ಉಪರಿಭಾಗೇನ, ರುಕ್ಖೇಸು ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಾದಿಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೋ “ಏಹಿ ಖೋ ಮಹಾರಾಜಾ”ತಿಏವಮಾದಿನಾ ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರೇನ ಆಗತೇ ಪಟಿರಾಜಾನೋ “ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅನುಸಾಸನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ರಾಜಾ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ವಾ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಚಕ್ಕರತನಂ ಆಕಾಸಾ ಓತರಿತ್ವಾ ಉದಕಾದಿಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಕ್ಖಮೇ ಸಮೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಪುನ ರಞ್ಞೋ ಗಮನಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಾಪಿ ಪರಿಸಾ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ। ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹನ್ತೇ ಉದಕಂ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಪಗನ್ತ್ವಾ ಭಿತ್ತೀಕತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಮಹಾಜನೋ ಯಥಾಕಾಮಂ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪುನ ರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ “ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಮ ರಜ್ಜ”ನ್ತಿ ಉದಕೇನ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತತಿ। ಸೇನಾ ಪುರತೋ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಚ್ಛತೋ, ರಾಜಾ ಮಜ್ಝೇ। ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಓಸಕ್ಕಿತೋಸಕ್ಕಿತಟ್ಠಾನಂ ಉದಕಂ ಪರಿಪೂರತಿ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ದಕ್ಖಿಣಪಚ್ಛಿಮಉತ್ತರೇಪಿ ಸಮುದ್ದೇ ಗಚ್ಛತಿ।

ಏವಂ ಚತುದ್ದಿಸಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಕಾಸಂ ಆರೋಹತಿ। ತತ್ಥ ಠಿತೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕರತನಾನುಭಾವೇನ ವಿಜಿತಂ ಪಞ್ಚಸತಪರಿತ್ತದೀಪಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಸತ್ತಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಂ, ತಥಾ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ಉತ್ತರಕುರುಂ, ಸತ್ತಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಣ್ಡಲಂಯೇವ ಅಪರಗೋಯಾನಂ, ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಞ್ಚಾತಿ ಏವಂ ಚತುಮಹಾದೀಪದ್ವಿಸಹಸ್ಸಪರಿತ್ತದೀಪಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಏಕಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಸುಫುಲ್ಲಪುಣ್ಡರೀಕವನಂ ವಿಯ ಓಲೋಕೇತಿ। ಏವಂ ಓಲೋಕಯತೋ ಚಸ್ಸ ಅನಪ್ಪಿಕಾ ರತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ರಞ್ಞೋ ರತಿಂ ಜನೇತಿ, ತಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧರತನಸಮಂ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಹಿ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ರತನಂ, ತಥಾಗತೋವ ರತನಂ। ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ ಏತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ? ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಯಸ್ಸಾ ದಿಬ್ಬಾಯ ರತಿಯಾ ಚಕ್ಕರತನಾದೀಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಜನಿತಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರತಿ ಸಙ್ಖಮ್ಪಿ ಕಲಮ್ಪಿ ಕಲಭಾಗಮ್ಪಿ ನ ಉಪೇತಿ, ತತೋಪಿ ರತಿತೋ ಉತ್ತರಿತರಞ್ಚ ಪಣೀತತರಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದಪ್ಪತಿಕರಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಮ್ಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನರತಿಂ, ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನರತಿಂ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನರತಿಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನರತಿಂ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗರತಿಂ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲರತಿಂ, ಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಫಲರತಿಞ್ಚ ಜನೇತಿ। ಏವಂ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನಾಪಿ ತಥಾಗತಸಮಂ ರತನಂ ನತ್ಥೀತಿ।

ಅಪಿಚ ರತನಂ ನಾಮೇತಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಮಣಿರತನಂ, ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಂ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿ, ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಹತ್ಥಿರತನಾದಿ ಪರಿಣಾಯಕರತನಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏವರೂಪಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಂ। ಏವಂ ದುವಿಧೇ ಚೇತ್ಥ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕರತನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಣಿಮುತ್ತಾದಿರತನಂ, ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾನಂ ಹತ್ಥಿರತನಾದೀನಂ ಅಲಙ್ಕಾರತ್ಥಾಯ ಉಪನೀಯತಿ।

ಸವಿಞ್ಞಾಣಕರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ತಿರಚ್ಛಾನಗತರತನಂ, ಮನುಸ್ಸರತನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸರತನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತರತನಂ ಮನುಸ್ಸರತನಸ್ಸ ಓಪವಯ್ಹಂ ಹೋತಿ। ಮನುಸ್ಸರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ, ಪುರಿಸರತನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಪುರಿಸರತನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಪುರಿಸರತನಸ್ಸ ಪರಿಚಾರಿಕತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಪುರಿಸರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಅಗಾರಿಕರತನಂ, ಅನಗಾರಿಕರತನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಅನಗಾರಿಕರತನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಅಗಾರಿಕರತನೇಸು ಅಗ್ಗೋ ಚಕ್ಕವತ್ತೀಪಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತಂ ಅನಗಾರಿಕರತನಂ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಚ ದಿಬ್ಬಮಾನುಸಿಕಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಅನ್ತೇ ನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ।

ಏವಂ ಅನಗಾರಿಕರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ - ಅರಿಯಪುಥುಜ್ಜನವಸೇನ। ಅರಿಯರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖವಸೇನ। ಅಸೇಕ್ಖರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸಮಥಯಾನಿಕವಸೇನ, ಸಮಥಯಾನಿಕರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಸಾವಕಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಂ, ಅಪ್ಪತ್ತಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಸಾವಕಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಗುಣಮಹನ್ತತಾಯ। ಸಾವಕಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತರತನತೋಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧರತನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಗುಣಮಹನ್ತತಾಯ। ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸದಿಸಾಪಿ ಹಿ ಅನೇಕಸತಾ ಸಾವಕಾ ಏಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗುಣಾನಂ ಸತಭಾಗಮ್ಪಿ ನ ಉಪೇನ್ತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧರತನತೋಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧರತನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಗುಣಮಹನ್ತತಾಯ। ಸಕಲಮ್ಪಿ ಹಿ ಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗುಣಾನಂ ನೇವ ಸಙ್ಖಂ ನ ಕಲಂ ನ ಕಲಭಾಗಂ ಉಪೇನ್ತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೩೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪; ೫.೩೨; ಇತಿವು॰ ೯೦)। ಏವಂ ಕೇನಚಿಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ತಥಾಗತಸಮಂ ರತನಂ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "**ನ ನೋ ಸಮಂ ಅತ್ಥಿ ತಥಾಗತೇನಾ**"ತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ರತನೇಹಿ ಅಸಮತಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಉಪದ್ದವವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ನೇವ ಜಾತಿಂ ನ ಗೋತ್ತಂ ನ ಕೋಲಪುತ್ತಿಯಂ ನ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾದಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಅಪಿಚ ಖೋ

ಅವೀಚಿಮುಪಾದಾಯ ಭವಗ್ಗಪರಿಯನ್ತೇ ಲೋಕೇ ಸೀಲಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಅಸದಿಸಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೇ ರತನಂ ಪಣೀತಂ, ಏತೇನ ಸಚ್ಚೇನ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ"**ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಇದಮ್ಪಿ** ಇಧ ವಾ ಹುರಂ ವಾ ಸಗ್ಗೇಸು ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಿ ವಿತ್ತಂ ವಾ ರತನಂ ವಾ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅಸಮತ್ತಾ **ಬುದ್ಧರತನಂ ಪಣೀತಂ**। ಯದಿ ಏತಂ ಸಚ್ಚಂ, **ಏತೇನ ಸಚ್ಚೇನ** ಇಮೇಸಂ ಪಾಣೀನಂ **ಸೋತ್ಥಿ ಹೋತು,** ಸೋಭನಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾ ಹೋತು, ಅರೋಗತಾ ನಿರುಪದ್ದವತಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಥಾ "ಚಕ್ಖುಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸುಞ್ಞಂ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ"ತಿಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೮೫) ಅತ್ತಭಾವೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯಭಾವೇನ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತರಥಾ ಹಿ ಚಕ್ಖು ಅತ್ತಾ ವಾ ಅತ್ತನಿಯಂ ವಾತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸಿದ್ಧಮೇವ ಸಿಯಾ। ಏವಂ **ರತನಂ ಪಣೀತ**ನ್ತಿ ರತನತ್ತಂ ಪಣೀತಂ, ರತನಭಾವೋ ಪಣೀತೋತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತರಥಾ ಹಿ ಬುದ್ಧೋ ನೇವ ರತನನ್ತಿ ಸಿಜ್ಝೇಯ್ಯ। ನ ಹಿ ಯತ್ಥ ರತನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ರತನನ್ತಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಚಿತ್ತೀಕತಾದಿಅತ್ಥಸಙ್ಖಾತಂ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ವಿಧಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಗತಂ ರತನತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ, ಯಸ್ಮಾ ತಂ ರತನತ್ತಮುಪಾದಾಯ ರತನನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಪೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ರತನತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ರತನನ್ತಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಅಥ ವಾ **ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೇ ರತನ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಬುದ್ಧೋವ ರತನನ್ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಮತ್ತಾಯ ಚ ಭಗವತಾ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ಸೋತ್ಥಿ ಜಾತಾ, ಭಯಂ ವೂಪಸನ್ತಂ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೨೨೬. ಏವಂ ಬುದ್ಧಗುಣೇನ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಗುಣೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಖಯಂ ವಿರಾಗ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ರಾಗಾದಯೋ ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತಂ ತೇಸಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಕ್ಖಯಮತ್ತಂ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ತಂ ರಾಗಾದಿವಿಯುತ್ತಂ ಸಮ್ಪಯೋಗತೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತಮ್ಹಿ ಸಚ್ಛಿಕತೇ ರಾಗಾದಯೋ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ವಿರತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಗತಾ ವಿದ್ಧಸ್ತಾ , ತಸ್ಮಾ **"ಖಯ"**ನ್ತಿ ಚ **"ವಿರಾಗ"**ನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ನ ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ವಯೋ ನ ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ಜಾಯತಿ ನ ಜೀಯತಿ ನ ಮೀಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ **"ಅಮತ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ಪನ ಅತಪ್ಪಕಟ್ಠೇನ ಚ **ಪಣೀತ**ನ್ತಿ। **ಯದಜ್ಝಗಾ**ತಿ ಯಂ ಅಜ್ಝಗಾ ವಿನ್ದಿ, ಪಟಿಲಭಿ, ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಬಲೇನ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। **ಸಕ್ಯಮುನೀ**ತಿ ಸಕ್ಯಕುಲಪ್ಪಸುತತ್ತಾ ಸಕ್ಯೋ, ಮೋನೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಮುನಿ, ಸಕ್ಯೋ ಏವ ಮುನಿ ಸಕ್ಯಮುನಿ। **ಸಮಾಹಿತೋ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೋ। **ನ ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ತೇನ ಖಯಾದಿನಾಮಕೇನ ಸಕ್ಯಮುನಿನಾ ಅಧಿಗತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನ್ತರೇಪಿ ವುತ್ತಂ "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ವಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ವಾ, ವಿರಾಗೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪; ಇತಿವು॰ ೯೦)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಸಮತಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಉಪದ್ದವವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ಖಯವಿರಾಗಾಮತಪಣೀತತಾಗುಣೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮರತನಸ್ಸ ಅಸದಿಸಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೇ ರತನಂ ಪಣೀತಂ ಏತೇನ ಸಚ್ಚೇನ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುರಿಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೨೨೮. ಏವಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಗುಣೇನ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಗುಣೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಯಂ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ "ಬುಜ್ಝಿತಾ ಸಚ್ಚಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೯೭; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೬೨) ನಯೇನ ಬುದ್ಧೋ, ಉತ್ತಮೋ ಪಸಂಸನೀಯೋ ಚಾತಿ ಸೇಟ್ಠೋ, ಬುದ್ಧೋ ಚ ಸೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಚಾತಿ **ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠೋ।** ಅನುಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಙ್ಖಾತೇಸು ವಾ ಬುದ್ಧೇಸು ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠೋ। ಸೋ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠೋ **ಯಂ ಪರಿವಣ್ಣಯೀ,** "ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಚ ಮಗ್ಗಾನಂ, ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೫) ಚ "ಅರಿಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ

ಸಉಪನಿಸಂ ಸಪರಿಕ್ಖಾರ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೬) ಚ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಸಂಸಿ ಪಕಾಸಯಿ। **ಸುಚಿನ್ತಿ** ಕಿಲೇಸಮಲಸಮುಚ್ಛೇದಕರಣತೋ ಅಚ್ಚನ್ತವೋದಾನಂ। **ಸಮಾಧಿಮಾನನ್ತರಿಕಞ್ಞಮಾಹೂತಿ** ಯಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಪವತ್ತಿಸಮನನ್ತರಂ ನಿಯಮೇನೇವ ಫಲದಾನತೋ "ಆನನ್ತರಿಕಸಮಾಧೀ"ತಿ ಆಹು। ನ ಹಿ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತಸ್ಸ ಫಲುಪ್ಪತ್ತಿನಿಸೇಧಕೋ ಕೋಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಅತ್ಥಿ। ಯಥಾಹ –

> "ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಸ್ಸ, ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಚ ಉಡ್ಡಯ್ಹನವೇಲಾ ಅಸ್ಸ, ನೇವ ತಾವ ಕಪ್ಪೋ ಉಡ್ಡಯ್ಹೇಯ್ಯ, ಯಾವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಠಿತಕಪ್ಪೀ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಠಿತಕಪ್ಪಿನೋ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೭)।

ಸಮಾಧಿನಾ ತೇನ ಸಮೋ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ತೇನ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಪರಿವಣ್ಣಿತೇನ ಸುಚಿನಾ ಆನನ್ತರಿಕಸಮಾಧಿನಾ ಸಮೋ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಧಿ ವಾ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಧಿ ವಾ ಕೋಚಿ ನ ವಿಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇಸಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಪುನ ನಿರಯಾದೀಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ, ಇಮಸ್ಸ ಚ ಅರಹತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಸಮುಗ್ಘಾತಸಮ್ಭವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನ್ತರೇಪಿ ವುತ್ತಂ "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪; ಇತಿವು॰ ೯೦)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಆನನ್ತರಿಕಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸಮಾಧೀಹಿ ಅಸಮತಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮರತನಸ್ಸ ಅಸದಿಸಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೇ...ಪೇ॰... ಹೋತೂ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೧೧೯. ಏವಂ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಗುಣೇನಾಪಿ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಙ್ಘಗುಣೇನಾಪಿ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಯೇತಿ** ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ಉದ್ದೇಸೋ। **ಪುಗ್ಗಲಾತಿ** ಸತ್ತಾ। **ಅಟ್ಠಾತಿ** ತೇಸಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ತೇ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಫಲೇ ಠಿತಾತಿ ಅಟ್ಠ ಹೋನ್ತಿ। **ಸತಂ ಪಸತ್ಥಾತಿ** ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಸತ್ಥಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಹಜಾತಸೀಲಾದಿಗುಣಯೋಗಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಚಮ್ಪಕವಕುಲಕುಸುಮಾದೀನಂ ಸಹಜಾತವಣ್ಣಗನ್ಧಾದಯೋ ವಿಯ ಸಹಜಾತಸೀಲಸಮಾಧಿಆದಯೋ ಗುಣಾ। ತೇನ ತೇ ವಣ್ಣಗನ್ಧಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಾನಿ ವಿಯ ಪುಪ್ಫಾನಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ ಪಸಂಸನೀಯಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಟ್ಠಸತಂ ಪಸತ್ಥಾ"ತಿ।

ಅಥ ವಾ **ಯೇತಿ** ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ಉದ್ದೇಸೋ। **ಪುಗ್ಗಲಾತಿ** ಸತ್ತಾ। **ಅಟ್ಠಸತನ್ತಿ** ತೇಸಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ತೇ ಹಿ ಏಕಬೀಜೀ ಕೋಲಂಕೋಲೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋತಿ ತಯೋ ಸೋತಾಪನ್ನಾ, ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಅಧಿಗತಪ್ಫಲಾ ತಯೋ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚತುನ್ನಂ ಪಟಿಪದಾನಂ ವಸೇನ ಚತುವೀಸತಿ, ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀತಿ, ಅವಿಹೇಸು ಪಞ್ಚ, ತಥಾ ಅತಪ್ಪಸುದಸ್ಸಸುದಸ್ಸೀಸು। ಅಕನಿಟ್ಠೇಸು ಪನ ಉದ್ಧಂಸೋತವಜ್ಜಾ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಚತುವೀಸತಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋ, ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಸಮಥಯಾನಿಕೋತಿ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾತಿ ಚತುಪಞ್ಞಾಸ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸದ್ಧಾಧುರಪಞ್ಞಾಧುರಾನಂ ವಸೇನ ದಿಗುಣಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಸತಂ ಹೋನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಚತ್ತಾರಿ ಏತಾನಿ ಯುಗಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಟ್ಠ ವಾ ಅಟ್ಠಸತಂ ವಾತಿ ವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಪುಗ್ಗಲಾ, ಸಙ್ಖೇಪವಸೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠೋ ಫಲಟ್ಠೋತಿ ಏಕಂ ಯುಗಂ, ಏವಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಟ್ಠೋ ಫಲಟ್ಠೋತಿ ಏಕಂ ಯುಗನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಯುಗಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ತೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾತಿ** ಏತ್ಥ **ತೇತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ಅಟ್ಠ ವಾ ಅಟ್ಠಸತಂ ವಾ, ಸಙ್ಖೇಪವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಯುಗಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ದಕ್ಖಿಣಂ

ಅರಹನ್ತೀತಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ। ದಕ್ಖಿಣಾ ನಾಮ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಞ್ಚ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ "ಏಸ ಮೇ ಇದಂ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ವಾ ಜಙ್ಘಪೇಸನಿಕಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ದೀಯಮಾನೋ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ, ತಂ ಅರಹನ್ತಿ ನಾಮ ಸೀಲಾದಿಗುಣಯುತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ। ಇಮೇ ಚ ತಾದಿಸಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತೇ "ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

ಸುಗತಸ್ಸ ಸಾವಕಾತಿ ಭಗವಾ ಸೋಭನೇನ ಗಮನೇನ ಯುತ್ತತ್ತಾ, ಸೋಭನಞ್ಚ ಠಾನಂ ಗತತ್ತಾ, ಸುಟ್ಠು ಚ ಗತತ್ತಾ ಸುಟ್ಠು ಏವ ಚ ಗದತ್ತಾ ಸುಗತೋ, ತಸ್ಸ ಸುಗತಸ್ಸ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ವಚನಂ ಸುಣನ್ತೀತಿ ಸಾವಕಾ। ಕಾಮಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸುಣನ್ತಿ, ನ ಪನ ಸುತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಇಮೇ ಪನ ಸುತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಪತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಸಾವಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಏತೇಸು ದಿನ್ನಾನಿ ಮಹಪ್ಫಲಾನೀ**ತಿ ಏತೇಸು ಸುಗತಸಾವಕೇಸು ಅಪ್ಪಕಾನಿಪಿ ದಾನಾನಿ ದಿನ್ನಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಭಾವಂ ಉಪಗತತ್ತಾ ಮಹಪ್ಫಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನ್ತರೇಪಿ ವುತ್ತಂ –

> "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಘಾ ವಾ ಗಣಾ ವಾ, ತಥಾಗತಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ, ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪುರಿಸಯುಗಾನಿ ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾ, ಏಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ...ಪೇ॰... ಅಗ್ಗೋ ವಿಪಾಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪; ೫.೩೨; ಇತಿವು॰ ೯೦)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠಫಲಟ್ಠಾನಂ ವಸೇನ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೧೩೦. ಏವಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಫಲಟ್ಠಾನಂ ವಸೇನ ಸಙ್ಘಗುಣೇನ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತತೋ ಏಕಚ್ಚಿಯಾನಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಮನುಭವನ್ತಾನಂ ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲಾನಂಯೇವ ಗುಣೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಯೇ ಸುಪ್ಪಯುತ್ತಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಯೇ**ತಿ ಅನಿಯಮಿತುದ್ದೇಸವಚನಂ। **ಸುಪ್ಪಯುತ್ತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪಯುತ್ತಾ, ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಅನೇಸನಂ ಪಹಾಯ ಸುದ್ಧಾಜೀವಿತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅತ್ತಾನಂ ಪಯುಞ್ಜಿತುಮಾರದ್ಧಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಸುಪ್ಪಯುತ್ತಾ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತೇನ ತೇಸಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮನಸಾ ದಳ್ಹೇನಾ**ತಿ ದಳ್ಹೇನ ಮನಸಾ, ಥಿರಸಮಾಧಿಯುತ್ತೇನ ಚೇತಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ತೇಸಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಿಕ್ಕಾಮಿನೋ**ತಿ ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಧುರೇನ ವೀರಿಯೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಕತನಿಕ್ಕಮನಾ। ತೇನ ತೇಸಂ ವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನಂ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಗೋತಮಸಾಸನಮ್ಹೀತಿ ಗೋತ್ತತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಸಾಸನಮ್ಹಿ। ತೇನ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಅಮರತಪಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಸುಪ್ಪಯೋಗಾದಿಗುಣಾಭಾವತೋ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಕ್ಕಮನಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ತೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ನಿದ್ದೇಸವಚನಂ। **ಪತ್ತಿಪತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಪತ್ತಿ, ಪತ್ತಬ್ಬಾ ನಾಮ ಪತ್ತುಂ ಅರಹಾ, ಯಂ ಪತ್ವಾ ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ತಂ ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ತಾತಿ ಪತ್ತಿಪತ್ತಾ। **ಅಮತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ವಿಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ವಿಗಾಹಿತ್ವಾ। **ಲದ್ಧಾ**ತಿ ಲಭಿತ್ವಾ। **ಮುಧಾ**ತಿ ಅಬ್ಯಯೇನ ಕಾಕಣಿಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಬ್ಯಯಂ ಅಕತ್ವಾ। **ನಿಬ್ಬುತಿ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಕಿಲೇಸದರಥಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ। **ಭುಞ್ಜಮಾನಾ**ತಿ ಅನುಭವಮಾನಾ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗೋತಮಸಾಸನಮ್ಹಿ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಸುಪ್ಪಯುತ್ತಾ, ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಮನಸಾ ದಳ್ಹೇನ, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ನಿಕ್ಕಾಮಿನೋ, ತೇ ಇಮಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾಯ ಅಮತಂ ವಿಗಯ್ಹ ಮುಧಾ ಲದ್ಧಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞಿತಂ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಭುಞ್ಜಮಾನಾ ಪತ್ತಿಪತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಮನುಭವನ್ತಾನಂ ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲಾನಂಯೇವ ವಸೇನ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ

ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೨೩೦. ಏವಂ ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಗುಣೇನ ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬಹುಜನಪಚ್ಚಕ್ಖೇನ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಗುಣೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಯಥಿನ್ದಖೀಲೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಯಥಾತಿ** ಉಪಮಾವಚನಂ। **ಇನ್ದಖೀಲೋತಿ** ನಗರದ್ವಾರನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಉಮ್ಮಾರಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಟ್ಠ ವಾ ದಸ ವಾ ಹತ್ಥೇ ಪಥವಿಂ ಖಣಿತ್ವಾ ಆಕೋಟಿತಸ್ಸ ಸಾರದಾರುಮಯಥಮ್ಭಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಪಥವಿಸ್ಸಿತೋ** ಭೂಮಿಂ। **ಸಿತೋತಿ** ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಸಿಯಾತಿ** ಭವೇಯ್ಯ। **ಚತುಬ್ಭಿ ವಾತೇಹೀತಿ** ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗತವಾತೇಹಿ। **ಅಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿಯೋತಿ** ಕಮ್ಪೇತುಂ ವಾ ಚಾಲೇತುಂ ವಾ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ। **ತಥೂಪಮನ್ತಿ** ತಥಾವಿಧಂ। **ಸಪ್ಪುರಿಸನ್ತಿ** ಉತ್ತಮಪುರಿಸಂ। **ವದಾಮೀತಿ** ಭಣಾಮಿ। **ಯೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಅವೇಚ್ಚ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಯೋ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಹಿ ಇನ್ದಖೀಲೋ ಗಮ್ಭೀರನೇಮತಾಯ ಪಥವಿಸ್ಸಿತೋ ಚತುಬ್ಭಿ ವಾತೇಹಿ ಅಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿಯೋ ಸಿಯಾ, ಇಮಮ್ಪಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ತಥೂಪಮಮೇವ ವದಾಮಿ, ಯೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಅವೇಚ್ಚ ಪಸ್ಸತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಇನ್ದಖೀಲೋ ವಿಯ ಚತೂಹಿ ವಾತೇಹಿ ಸಬ್ಬತಿತ್ಥಿಯವಾದವಾತೇಹಿ ಅಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿಯೋ ಹೋತಿ, ತಮ್ಹಾ ದಸ್ಸನಾ ಕೇನಚಿ ಕಮ್ಪೇತುಂ ವಾ ಚಾಲೇತುಂ ವಾ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನ್ತರೇಪಿ ವುತ್ತಂ -

> "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯೋಖೀಲೋ ವಾ ಇನ್ದಖೀಲೋ ವಾ ಗಮ್ಭೀರನೇಮೋ ಸುನಿಖಾತೋ ಅಚಲೋ ಅಸಮ್ಪಕಮ್ಪೀ, ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಚೇಪಿ ದಿಸಾಯ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಭುಸಾ ವಾತವುಟ್ಠಿ, ನೇವ ನಂ ಸಙ್ಕಮ್ಪೇಯ್ಯ ನ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪೇಯ್ಯ ನ ಸಮ್ಪಚಾಲೇಯ್ಯ। ಪಚ್ಛಿಮಾಯ...ಪೇ॰... ದಕ್ಖಿಣಾಯ... ಉತ್ತರಾಯ ಚೇಪಿ...ಪೇ॰... ನ ಸಮ್ಪಚಾಲೇಯ್ಯ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನೇಮಸ್ಸ ಸುನಿಖಾತತ್ತಾ ಇನ್ದಖೀಲಸ್ಸ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೇ ಚ ಖೋ ಕೇಚಿ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ 'ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ 'ಅಯಂ ನೂನ ಭವಂ ಜಾನಂ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸುದಿಟ್ಠತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೧೦೯)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಬಹುಜನಪಚ್ಚಕ್ಖಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೨೩೨. ಏವಂ ಅವಿಸೇಸತೋ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಗುಣೇನ ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ತೇ ತಯೋ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಏಕಬೀಜೀ ಕೋಲಂಕೋಲೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋತಿ। ಯಥಾಹ -

> "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ಏಕಂಯೇವ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಏಕಬೀಜೀ। ತಥಾ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಕುಲಾನಿ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಕೋಲಂಕೋಲೋ। ತಥಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೩೧-೩೩)।

ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಕನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮಸ್ಸ ಗುಣೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಯೇ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಯೇ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀತಿ** ಏತಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ವಿಭಾವಯನ್ತೀತಿ** ಪಞ್ಞಾಓಭಾಸೇನ ಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ ಕಿಲೇಸನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಕಾಸಾನಿ ಪಾಕಟಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। **ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞೇನಾತಿ** ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಪಞ್ಞತಾಯ ಸದೇವಕಸ್ಸಪಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಞಾಣೇನ

ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠಪಞ್ಞೇನ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸುದೇಸಿತಾನೀ**ತಿ ಸಮಾಸಬ್ಯಾಸಸಾಕಲ್ಯವೇಕಲ್ಯಾದೀಹಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ನಯೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ದೇಸಿತಾನಿ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇ ಹೋನ್ತಿ ಭುಸಂ ಪಮತ್ತಾ**ತಿ ತೇ ವಿಭಾವಿತಅರಿಯಸಚ್ಚಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದೇವರಜ್ಜಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಾದಿಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಭುಸಂ ಪಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತ ಭವೇ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ , ತೇಸಂ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತತ್ತಾ ನ ಅಟ್ಠಮಂ ಭವಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ಸತ್ತಮಭವೇ ಏವ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮವಸೇನ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೨೩೩. ಏವಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮಂ ಭವಂ ಅನಾದಿಯನಗುಣೇನ ಸಙ್ಘಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ಸತ್ತ ಭವೇ ಆದಿಯತೋಪಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಪ್ಪಹೀನಭವಾದಾನೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಗುಣೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಸಹಾವಸ್ಸಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಹಾವಾ**ತಿ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ "ನ ತೇ ಭವಂ ಅಟ್ಠಮಮಾದಿಯನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ। **ದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯಾ**ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸಮ್ಪದಾಯ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನತೋ "ದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಪಾತುಭಾವೋ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾ, ತಾಯ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ಸಹ ಏವ। **ತಯಸ್ಸು ಧಮ್ಮಾ ಜಹಿತಾ ಭವನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸು**ಇತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ। "ಇದಂಸು ಮೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಮಹಾವಿಕಟಭೋಜನಸ್ಮಿಂ ಹೋತೀ"ತಿಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೬) ವಿಯ। ಯತೋ ಸಹಾವಸ್ಸ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಜಹಿತಾ ಭವನ್ತಿ ಪಹೀನಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಜಹಿತಧಮ್ಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆಹ **"ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠೀ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಿತಞ್ಚ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಯದತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಸತಿ ಕಾಯೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸಙ್ಖಾತೇ ಕಾಯೇ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ದಿಟ್ಠಿ **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ,** ಸತೀ ವಾ ತತ್ಥ ಕಾಯೇ ದಿಟ್ಠೀತಿಪಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಕಾಯೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತಿಯೇವ ವಾ ಕಾಯೇ ದಿಟ್ಠೀತಿಪಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಕಾಯೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ರೂಪಾದಿಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸಾ ಚ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿಯೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಸಾ ಹಿ ನೇಸಂ ಮೂಲಂ। ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಬ್ಯಾಧಿವೂಪಸಮನತೋ ಪಞ್ಞಾ "ಚಿಕಿಚ್ಛಿತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಪಞ್ಞಾಚಿಕಿಚ್ಛಿತಂ ಇತೋ ವಿಗತಂ, ತತೋ ವಾ ಪಞ್ಞಾಚಿಕಿಚ್ಛಿತಾ ಇದಂ ವಿಗತನ್ತಿ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಿತಂ,** "ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೦೮; ವಿಭ॰ ೯೧೫) ನಯೇನ ವುತ್ತಾಯ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾಯ ವಿಮತಿಯಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಸ್ಸಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬವಿಚಿಕಿಚ್ಛಿತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಞ್ಹಿ ನೇಸಂ ಮೂಲಂ। "ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ ವತೇನ ಸುದ್ಧೀ"ತಿಏವಮಾದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೨; ವಿಭ॰ ೯೩೮) ಆಗತಂ ಗೋಸೀಲಕುಕ್ಕುರಸೀಲಾದಿಕಂ ಸೀಲಂ ಗೋವತಕುಕ್ಕುರವತಾದಿಕಞ್ಚ ವತಂ **"ಸೀಲಬ್ಬತ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನಗ್ಗಿಯಮುಣ್ಡಿಕಾದಿ ಅಮರತಪಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ। ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ ಮೂಲಂ। ತೇನ ಸಬ್ಬಾವಸಾನೇ ವುತ್ತಂ **"ಯದತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ"**ತಿ। ದುಕ್ಖದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ಚೇತ್ಥ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ಸಮುದಯದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಿತಂ, ಮಗ್ಗದಸ್ಸನನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಪಹೀಯತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ।

೨೩೪. ಏವಮಸ್ಸ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟೇ ಸತಿ ಯೇನ ವಿಪಾಕವಟ್ಟೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಪ್ಪಹಾನಾ ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಹಾನಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಚತೂಹಪಾಯೇಹಿ ಚ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ನಾಮ ನಿರಯತಿರಚ್ಛಾನಪೇತ್ತಿವಿಸಯಅಸುರಕಾಯಾ, ತೇಹಿ ಏಸ ಸತ್ತ ಭವೇ ಉಪಾದಿಯನ್ತೋಪಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಂ ಇಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತಂ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಛಚ್ಚಾಭಿಠಾನಾನಿ ಅಭಬ್ಬ ಕಾತು"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಠಾನಾನೀ**ತಿ ಓಳಾರಿಕಟ್ಠಾನಾನಿ, ತಾನಿ ಏಸ ಛ ಅಭಬ್ಬೋ ಕಾತುಂ। ತಾನಿ ಚ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಾತರಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೮; ವಿಭ॰ ೮೦೯) ನಯೇನ ಏಕಕನಿಪಾತೇ ವುತ್ತಾನಿ ಮಾತುಘಾತಪಿತುಘಾತಅರಹನ್ತಘಾತಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದಸಙ್ಘಭೇದಅಞ್ಞಸತ್ಥಾರುದ್ದೇಸಕಮ್ಮಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಮ್ಪಿ ಜೀವಿತಾ ನ ವೋರೋಪೇತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಸ್ಸ ವಿಗರಹಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಹಿ ಅದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಏವಂಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾನಿ ಅಭಿಠಾನಾನಿಪಿ ಕರೋತಿ, ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪನ ಅಭಬ್ಬೋ ತಾನಿ ಕಾತುನ್ತಿ। ಅಭಬ್ಬಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಭವನ್ತರೇಪಿ ಅಕರಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಭವನ್ತರೇಪಿ ಹಿ ಏಸ ಅತ್ತನೋ ಅರಿಯಸಾವಕಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಧಮ್ಮತಾಯ ಏವ ಏತಾನಿ ವಾ ಛ, ಪಕತಿಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ವಾ ಪಞ್ಚ ವೇರಾನಿ ಅಞ್ಞಸತ್ಥಾರುದ್ದೇಸೇನ ಸಹ ಛ ಠಾನಾನಿ ನ ಕರೋತಿ, ಯಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ಏಕಚ್ಚೇ "ಛಛಾಭಿಠಾನಾನೀ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ। ಮತಮಚ್ಛಗ್ಗಾಹಾದಯೋ ಚೇತ್ಥ ಅರಿಯಸಾವಕಗಾಮದಾರಕಾನಂ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸತ್ತ ಭವೇ ಆದಿಯತೋಪಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಪ್ಪಹೀನಭವಾದಾನೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಗುಣವಸೇನ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೧೩೫. ಏವಂ ಸತ್ತ ಭವೇ ಆದಿಯತೋಪಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಪ್ಪಹೀನಭವಾದಾನೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಗುಣವಸೇನ ಸಙ್ಘಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ನ ಕೇವಲಂ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಛ ಅಭಿಠಾನಾನಿ ಅಭಬ್ಬೋ ಕಾತುಂ, ಕಿಂ ಪನ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಾಯಪಿ ಅಭಬ್ಬೋ"ತಿ ಪಮಾದವಿಹಾರಿನೋಪಿ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಕತಪಟಿಚ್ಛಾದನಾಭಾವಗುಣೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ಪಾಪಕ"**ನ್ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸೋ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೇನ ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ಆಗಮ್ಮ ಯಂ ತಂ ಭಗವತಾ ಲೋಕವಜ್ಜಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾನತಿಕ್ಕಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಯಂ ಮಯಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಂ ಮಮ ಸಾವಕಾ ಜೀವಿತಹೇತುಪಿ ನಾತಿಕ್ಕಮನ್ತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೮೫; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೯; ಉದಾ॰ ೪೫), ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಕುಟಿಕಾರಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಂ ವಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜವೀತಿಕ್ಕಮಸಙ್ಖಾತಂ ಬುದ್ಧಪಟಿಕುಟ್ಠಂ **ಕಾಯೇನ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ,** ಪದಸೋಧಮ್ಮಉತ್ತರಿಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಾಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಫರುಸವಚನಾದಿಂ ವಾ **ವಾಚಾಯ, ಉದ ಚೇತಸಾ** ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಲೋಭದೋಸುಪ್ಪಾದನಜಾತರೂಪಾದಿಸಾದಿಯನಂ ಚೀವರಾದಿಪರಿಭೋಗೇಸು ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದಿಂ ವಾ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। **ಅಭಬ್ಬೋ ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛದಾಯ,** ನ ಸೋ ತಂ "ಇದಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಪನ ಸತ್ಥರಿ ವಾ ವಿಞ್ಞೂಸು ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಆವಿ ಕತ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋತಿ, "ನ ಪುನ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಂವರಿತಬ್ಬಂ ವಾ ಸಂವರತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಅಭಬ್ಬತಾ ದಿಟ್ಠಪದಸ್ಸ ವುತ್ತಾ,** ಏವರೂಪಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದಾಯ ದಿಟ್ಠನಿಬ್ಬಾನಪದಸ್ಸ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಥಂ -

"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಹರೋ ಕುಮಾರೋ ಮನ್ದೋ ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕೋ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಪಾದೇನ ವಾ ಅಙ್ಗಾರಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಪಟಿಸಂಹರತಿ , ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮತಾ ಏಸಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಥಾರೂಪಿಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಯಥಾರೂಪಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಸತ್ಥರಿ

ವಾ ವಿಞ್ಞೂಸು ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ದೇಸೇತಿ ವಿವರತಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ, ದೇಸೇತ್ವಾ ವಿವರಿತ್ವಾ ಉತ್ತಾನೀಕತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೯೬)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಮಾದವಿಹಾರಿನೋಪಿ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಕತಪಟಿಚ್ಛಾದನಾಭಾವಗುಣೇನ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ "ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೨೩೪. ಏವಂ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ತೇನ ತೇನ ಗುಣಪ್ಪಕಾರೇನ ಸಙ್ಘಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯ್ವಾಯಂ ಭಗವತಾ ರತನತ್ತಯಗುಣಂ ದೀಪೇನ್ತೇನ ಇಧ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಚ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ತಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುನ ಬುದ್ಧಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ "**ವನಪ್ಪಗುಮ್ಬೇ ಯಥ ಫುಸ್ಸಿತಗ್ಗೇ**"ತಿ। ತತ್ಥ ಆಸನ್ನಸನ್ನಿವೇಸವವತ್ಥಿತಾನಂ ರುಕ್ಖಾನಂ ಸಮೂಹೋ ವನಂ, ಮೂಲಸಾರಫೇಗ್ಗುತಚಸಾಖಾಪಲಾಸೇಹಿ ಪವುಡ್ಢೋ ಗುಮ್ಬೋ ಪಗುಮ್ಬೋ, ವನೇ ಪಗುಮ್ಬೋ **ವನಪ್ಪಗುಮ್ಬೋ,** ಸ್ವಾಯಂ "ವನಪ್ಪಗುಮ್ಬೇ"ತಿ ವುತ್ತೋ । ಏವಮ್ಪಿ ಹಿ ವತ್ತುಂ ಲಬ್ಭತಿ "ಅತ್ಥಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರೇ, ಅತ್ಥಿ ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತೇ, ಸುಖೇ ದುಕ್ಖೇ ಜೀವೇ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಯಥಾತಿ** ಓಪಮ್ಮವಚನಂ। ಫುಸ್ಸಿತಾನಿ ಅಗ್ಗಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಫುಸ್ಸಿತಗ್ಗೋ,** ಸಬ್ಬಸಾಖಾಪಸಾಖಾಸು ಸಞ್ಜಾತಪುಪ್ಫೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ "ಫುಸ್ಸಿತಗ್ಗೇ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಗಿಮ್ಹಾನ ಮಾಸೇ ಪಠಮಸ್ಮಿಂ ಗಿಮ್ಹೇತಿ** ಯೇ ಚತ್ತಾರೋ ಗಿಮ್ಹಮಾಸಾ, ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಮಾಸೇ। ಕತಮಸ್ಮಿಂ ಮಾಸೇ ಇತಿ ಚೇ? **ಪಠಮಸ್ಮಿಂ ಗಿಮ್ಹೇ,** ಚಿತ್ರಮಾಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ "ಪಠಮಗಿಮ್ಹೋ"ತಿ ಚ "ಬಾಲವಸನ್ತೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಪದತ್ಥತೋ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಿಣ್ಡತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಪಠಮಗಿಮ್ಹನಾಮಕೇ ಬಾಲವಸನ್ತೇ ನಾನಾವಿಧರುಕ್ಖಗಹನೇ ವನೇ ಸುಪುಪ್ಫಿತಗ್ಗಸಾಖೋ ತರುಣರುಕ್ಖಗಚ್ಛಪರಿಯಾಯನಾಮೋ ಪಗುಮ್ಬೋ ಅತಿವಿಯ ಸಸ್ಸಿರಿಕೋ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವಂ ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾದೀಹಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಅತ್ಥಪ್ಪಭೇದಪುಪ್ಫೇಹಿ ಅತಿವಿಯ ಸಸ್ಸಿರಿಕತ್ತಾ ತಥೂಪಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಮಗ್ಗದೀಪನತೋ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮವರಂ ನೇವ ಲಾಭಹೇತು ನ ಸಕ್ಕಾರಾದಿಹೇತು, ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಅಬ್ಭುಸ್ಸಾಹಿತಹದಯೋ ಸತ್ತಾನಂ ಪರಮಂಹಿತಾಯ ಅದೇಸಯೀತಿ। **ಪರಮಂಹಿತಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಚ ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ಅನುನಾಸಿಕೋ, ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ "ಪರಮಹಿತಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಅದೇಸಯೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಸುಪುಪ್ಫಿತಗ್ಗವನಪ್ಪಗುಮ್ಬಸದಿಸಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಬುದ್ಧಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ "**ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೇ**"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಕೇವಲಂ ಪನ ಇದಮ್ಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಬುದ್ಧೇ ರತನಂ ಪಣೀತನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೨೩೫. ಏವಂ ಭಗವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇನ ಬುದ್ಧಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇನ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ "**ವರೋ ವರಞ್ಞೂ**"ತಿ। ತತ್ಥ **ವರೋತಿ** ಪಣೀತಾಧಿಮುತ್ತಿಕೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತೋ "ಅಹೋ ವತ ಮಯಮ್ಪಿ ಏವರೂಪಾ ಅಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ, ವರಗುಣಯೋಗತೋ ವಾ ವರೋ, ಉತ್ತಮೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವರಞ್ಞೂತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಞೂ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ವರಂ, ತಞ್ಚೇಸ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಸಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ। **ವರದೋತಿ** ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಭದ್ದವಗ್ಗಿಯಜಟಿಲಾದೀನಂ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯವರಧಮ್ಮದಾಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವರಾಹರೋತಿ** ವರಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆಹಟತ್ತಾ ವರಾಹರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ದೀಪಙ್ಕರತೋ ಪಭುತಿ ಸಮತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ ಅನುಯಾತಂ ಪುರಾಣಂ ಮಗ್ಗವರಂ ಆಹರಿ, ತೇನ ವರಾಹರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪಿಚ

ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪಟಿಲಾಭೇನ ವರೋ, ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ವರಞ್ಞೂ, ಸತ್ತಾನಂ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖದಾನೇನ ವರದೋ, ಉತ್ತಮಪಟಿಪದಾಹರಣೇನ ವರಾಹರೋ, ಏತೇಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಗುಣೇಹಿ ಅಧಿಕಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಾವತೋ **ಅನುತ್ತರೋ**।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ವರೋ ಉಪಸಮಾಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಪೂರಣೇನ, ವರಞ್ಞೂ ಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಪೂರಣೇನ, ವರದೋ ಚಾಗಾಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಪೂರಣೇನ, ವರಾಹರೋ ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಪೂರಣೇನ, ವರಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಮಾಹರೀತಿ। ತಥಾ ವರೋ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯೇನ, ವರಞ್ಞೂ ಪಞ್ಞುಸ್ಸಯೇನ, ವರದೋ ಬುದ್ಧಭಾವತ್ಥಿಕಾನಂ ತದುಪಾಯಸಮ್ಪದಾನೇನ, ವರಾಹರೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಭಾವತ್ಥಿಕಾನಂ ತದುಪಾಯಾಹರಣೇನ, ಅನುತ್ತರೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಸದಿಸತಾಯ, ಅತ್ತನಾ ವಾ ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಆಚರಿಯಭಾವೇನ, **ಧಮ್ಮವರಂ ಅದೇಸಯಿ** ಸಾವಕಭಾವತ್ಥಿಕಾನಂ ತದತ್ಥಾಯ ಸ್ವಾಖಾತತಾದಿಗುಣಯುತ್ತಸ್ಸ ವರಧಮ್ಮಸ್ಸ ದೇಸನತೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ನವವಿಧೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇನ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಬುದ್ಧಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜತಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೇ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕೇವಲಂ ಪನ ಯಂ ವರಂ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಏಸ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಯಞ್ಚ ಅದಾಸಿ, ಯಞ್ಚ ಆಹರಿ, ಯಞ್ಚ ಅದೇಸಯಿ, ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೇ ರತನಂ ಪಣೀತನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

೧೩೮. ಏವಂ ಭಗವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಬುದ್ಧಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ತಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಸುತಾನುಸಾರೇನ ಚ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನವಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗಮಿಂಸು, ತೇಸಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುನ ಸಙ್ಘಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ **"ಖೀಣಂ ಪುರಾಣ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಖೀಣ**ನ್ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ। **ಪುರಾಣ**ನ್ತಿ ಪುರಾತನಂ। **ನವ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪತಿ ವತ್ತಮಾನಂ। **ನತ್ಥಿಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಾತುಭಾವಂ। **ವಿರತ್ತಚಿತ್ತಾ**ತಿ ವಿಗತರಾಗಚಿತ್ತಾ। **ಆಯತಿಕೇ ಭವಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಪುನಬ್ಭವೇ। **ತೇ**ತಿ ಯೇಸಂ ಖೀಣಂ ಪುರಾಣಂ ನವಂ ನತ್ಥಿಸಮ್ಭವಂ, ಯೇ ಚ ಆಯತಿಕೇ ಭವಸ್ಮಿಂ ವಿರತ್ತಚಿತ್ತಾ, ತೇ ಖೀಣಾಸವಾ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಖೀಣಬೀಜಾ**ತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಬೀಜಾ। **ಅವಿರೂಳ್ಹಿಛನ್ದಾ**ತಿ ವಿರೂಳ್ಹಿಛನ್ದವಿರಹಿತಾ। **ನಿಬ್ಬನ್ತೀ**ತಿ ವಿಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। **ಧೀರಾ**ತಿ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಯಥಾಯಂ ಪದೀಪೋ**ತಿ ಅಯಂ ಪದೀಪೋ ವಿಯ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಂ ತಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಮ್ಪಿ ಪುರಾಣಂ ಅತೀತಕಾಲಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ ತಣ್ಹಾಸಿನೇಹಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆಹರಣಸಮತ್ಥತಾಯ ಅಖೀಣಂಯೇವ ಹೋತಿ, ತಂ ಪುರಾಣಂ ಕಮ್ಮಂ ಯೇಸಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ತಣ್ಹಾಸಿನೇಹಸ್ಸ ಸೋಸಿತತ್ತಾ ಅಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಬೀಜಮಿವ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕದಾನಾಸಮತ್ಥತಾಯ ಖೀಣಂ। ಯಞ್ಚ ನೇಸಂ ಬುದ್ಧಪೂಜಾದಿವಸೇನ ಇದಾನಿ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಕಮ್ಮಂ ನವನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ ತಣ್ಹಾಪಹಾನೇನೇವ ಛಿನ್ನಮೂಲಪಾದಪಪುಪ್ಫಮಿವ ಆಯತಿಂ ಫಲದಾನಾಸಮತ್ಥತಾಯ ಯೇಸಂ ನತ್ಥಿಸಮ್ಭವಂ, ಯೇ ಚ ತಣ್ಹಾಪಹಾನೇನೇವ ಆಯತಿಕೇ ಭವಸ್ಮಿಂ ವಿರತ್ತಚಿತ್ತಾ, ತೇ ಖೀಣಾಸವಾ ಭಿಕ್ಖೂ "ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೭) ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯೇನೇವ ಖೀಣತ್ತಾ ಖೀಣಬೀಜಾ। ಯೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಪುನಬ್ಭವಸಙ್ಖಾತಾಯ ವಿರೂಳ್ಹಿಯಾ ಛನ್ದೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನೇನೇವ ಪಹೀನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಚುತಿಕಾಲೇ ಅಸಮ್ಭವೇನ ಅವಿರೂಳ್ಹಿಛನ್ದಾ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಧೀರಾ ಚರಿಮವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇನ ಯಥಾಯಂ ಪದೀಪೋ ನಿಬ್ಬುತೋ, ಏವಂ ನಿಬ್ಬನ್ತಿ, ಪುನ "ರೂಪಿನೋ ವಾ ಅರೂಪಿನೋ ವಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪಥಂ ಅಚ್ಚೇನ್ತೀತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸಮಯೇ ನಗರದೇವತಾನಂ ಪೂಜನತ್ಥಾಯ ಜಾಲಿತೇಸು ಪದೀಪೇಸು ಏಕೋ ಪದೀಪೋ ವಿಜ್ಝಾಯಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - "ಯಥಾಯಂ ಪದೀಪೋ"ತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಯೇ ತಂ ಪುರಿಮಾಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ವುತ್ತಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ಅಸ್ಸೋಸುಂ, ಸುತಾನುಸಾರೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನವಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗಮಿಂಸು, ತೇಸಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಗುಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಙ್ಘಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜನ್ತೋ ದೇಸನಂ ಸಮಾಪೇಸಿ **"ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಕೇವಲಂ ಪನ ಇದಮ್ಪಿ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಘೇ ರತನಂ ಪಣೀತನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಆಣಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ।

ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ಸೋತ್ಥಿ ಅಹೋಸಿ, ಸಬ್ಬೂಪದ್ದವಾ ವೂಪಸಮಿಂಸು ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

೨೩೯-೨೪೧. ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ "ಭಗವತಾ ರತನತ್ತಯಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಪಯುಞ್ಜಮಾನೇನ ನಾಗರಸ್ಸ ಸೋತ್ಥಿ ಕತಾ, ಮಯಾಪಿ ನಾಗರಸ್ಸ ಸೋತ್ಥಿತ್ಥಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅವಸಾನೇ ಗಾಥಾತ್ತಯಂ ಅಭಾಸಿ **"ಯಾನೀಧ ಭೂತಾನೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಯಥಾ ಲೋಕಹಿತತ್ಥಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪನ್ನೇಹಿ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ಆಗತತೋ, ಯಥಾ ಚ ಏತೇಹಿ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ಗತತೋ, ಯಥಾ ವಾ ಏತೇಹಿ ಆಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ಆಜಾನನತೋ, ಯಥಾ ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ಜಾನನತೋ, ಯಞ್ಚ ತಥೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಗದನತೋ ಚ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸೋ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದಿನಾ ಬಹಿನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಉಪಕರಣೇನ, ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತಾದಿನಾ ಚ ಅತ್ತನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅತಿವಿಯ ಪೂಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಸಬ್ಬದೇವಪರಿಸಂ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಆಹ **"ತಥಾಗತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಪೂಜಿತಂ, ಬುದ್ಧಂ ನಮಸ್ಸಾಮ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ"**ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಧಮ್ಮೇ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮೋ ಯಥಾ ಯುಗನನ್ಧ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಬಲೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೇನ, ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮೋಪಿ ಯಥಾ ಗತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖವಿಘಾತಾಯ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ತಥಾ ಅವಗತೋ, ತಸ್ಮಾ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಙ್ಘೋಪಿ ಯಥಾ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇಹಿ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ, ತಥಾ ಗತೋ, ತಸ್ಮಾ "ತಥಾಗತೋ" ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅವಸೇಸಗಾಥಾದ್ವಯೇಪಿ **ತಥಾಗತಂ ಧಮ್ಮಂ ನಮಸ್ಸಾಮ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತು, ತಥಾಗತಂ ಸಙ್ಘಂ ನಮಸ್ಸಾಮ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಏವಂ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಇಮಂ ಗಾಥಾತ್ತಯಂ ಭಾಸಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಪುರಮೇವ ಗತೋ ಸದ್ಧಿಂ ದೇವಪರಿಸಾಯ। ಭಗವಾ ಪನ ತದೇವ ರತನಸುತ್ತಂ ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ದೇಸೇಸಿ, ಪುನ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಯಾವ ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸಂ ದೇಸೇಸಿ, ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ತಥೇವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಭಗವಾ ಅಡ್ಢಮಾಸಮೇವ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ ರಾಜೂನಂ "ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಪಟಿವೇದೇಸಿ। ತತೋ ರಾಜಾನೋ ದಿಗುಣೇನ ಸಕ್ಕಾರೇನ ಪುನ ತೀಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗಙ್ಗಾತೀರಂ ನಯಿಂಸು। ಗಙ್ಗಾಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ನಾಗರಾಜಾನೋ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಮನುಸ್ಸಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಮಯಂ ಕಿಂ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಣಿಮಯಾ ನಾವಾಯೋ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಣಿಮಯೇ ಏವ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಪದುಮಸಞ್ಛನ್ನಂ ಉದಕಂ ಕರಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಗತಾ। ಭಗವಾ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ರತನನಾವಮಾರೂಳ್ಹೋ ಪಞ್ಚ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಸಕಂ ಸಕಂ ನಾವಂ। ನಾಗರಾಜಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ನಾಗಭವನಂ ಪವೇಸೇಸುಂ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ನಾಗಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ದುತಿಯದಿವಸೇ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯೇಹಿ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಂಸು। ಭಗವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ನಾಗಭವನಾ ನಿಕ್ಖಮಿ।

ಭೂಮಟ್ಠಾ ದೇವಾ "ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ನಾಗಾ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಮಯಂ ಕಿಂ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ವನಗುಮ್ಬರುಕ್ಖಪಬ್ಬತಾದೀಸು ಛತ್ತಾತಿಛತ್ತಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಬ್ರಹ್ಮಭವನಂ, ತಾವ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರವಿಸೇಸೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋಪಿ ಲಿಚ್ಛವೀಹಿ ಆಗತಕಾಲೇ ಕತಸಕ್ಕಾರತೋ ದಿಗುಣಮಕಾಸಿ, ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಞ್ಚಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ರಾಜಗಹಂ ಆನೇಸಿ।

ರಾಜಗಹಮನುಪ್ಪತ್ತೇ ಭಗವತಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಯಮನ್ತರಕಥಾ ಉದಪಾದಿ - "ಅಹೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಆನುಭಾವೋ, ಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಗಙ್ಗಾಯ ಓರತೋ ಚ ಪಾರತೋ ಚ ಅಟ್ಠಯೋಜನೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ನಿನ್ನಞ್ಚ ಥಲಞ್ಚ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ವಾಲುಕಾಯ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನೋ, ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಗಙ್ಗಾಯ ಉದಕಂ ನಾನಾವಣ್ಣೇಹಿ ಪದುಮೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನಂ, ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನಾ ಛತ್ತಾತಿಛತ್ತಾನಿ ಉಸ್ಸಿತಾನೀ"ತಿ। ಭಗವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ನಿಸಜ್ಜ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ? ಭಿಕ್ಖೂ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ಪೂಜಾವಿಸೇಸೋ ಮಯ್ಹಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ನ ನಾಗದೇವಬ್ರಹ್ಮಾನುಭಾವೇನ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಪರಿಚ್ಚಾಗಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹಂಸು - "ನ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಜಾನಾಮ, ಸಾಧು ನೋ ಭಗವಾ ತಥಾ ಕಥೇತು, ಯಥಾ ಮಯಂ ತಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ।

ಭಗವಾ ಆಹ - ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಕ್ಕಸಿಲಾಯಂ ಸಙ್ಖೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಸುಸೀಮೋ ನಾಮ ಮಾಣವೋ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೋ ವಯೇನ, ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಪಿತರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಂ ಪಿತಾ ಆಹ - "ಕಿಂ, ತಾತ ಸುಸೀಮಾ"ತಿ? ಸೋ ಆಹ - "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ತಾತ, ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹೇತು"ನ್ತಿ। "ತೇನ ಹಿ, ತಾತ ಸುಸೀಮ, ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಮ ಸಹಾಯಕೋ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ಕಹಾಪಣಸಹಸ್ಸಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪಚಾರಯುತ್ತೇನ ವಿಧಿನಾ ಆಚರಿಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ನಿವೇದೇಸಿ। ಆಚರಿಯೋ "ಮಮ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಮಾಣವಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪಾಹುನೇಯ್ಯಮಕಾಸಿ। ಸೋ ಅದ್ಧಾನಕಿಲಮಥಂ ಪಟಿವಿನೋದೇತ್ವಾ ತಂ ಕಹಾಪಣಸಹಸ್ಸಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ಓಕಾಸಂ ಯಾಚಿ। ಆಚರಿಯೋ ಓಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ।

ಸೋ ಲಹುಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಬಹುಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಗಹಿತಗಹಿತಞ್ಚ ಸುವಣ್ಣಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮಿವ ಸೀಹತೇಲಂ ಅವಿನಸ್ಸಮಾನಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಿಕಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಕತಿಪಯಮಾಸೇನೇವ ಪರಿಯೋಸಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆದಿಮಜ್ಝಂಯೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। ಅಥ ಆಚರಿಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಇಮಸ್ಸ ಸಿಪ್ಪಸ್ಸ ಆದಿಮಜ್ಝಮೇವ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಆಚರಿಯೋ ಆಹ - "ಅಹಮ್ಪಿ, ತಾತ, ಏವಮೇವಾ"ತಿ। "ಅಥ ಕೋ, ಆಚರಿಯ, ಇಮಸ್ಸ ಸಿಪ್ಪಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಜಾನಾತೀ"ತಿ? "ಇಸಿಪತನೇ, ತಾತ, ಇಸಯೋ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ಜಾನೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಆಚರಿಯಾ"ತಿ। "ಪುಚ್ಛ, ತಾತ, ಯಥಾಸುಖ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಇಸಿಪತನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ? "ಆಮಾವುಸೋ, ಜಾನಾಮಾ"ತಿ। "ತಂ ಮಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಥಾ"ತಿ। "ತೇನ, ಹಾವುಸೋ, ಪಬ್ಬಜಾಹಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಸಿಕ್ಖಿತು"ನ್ತಿ। "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಪಬ್ಬಾಜೇಥ ವಾ ಮಂ, ಯಂ ವಾ ಇಚ್ಛಥ, ತಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಜಾನಾಪೇಥಾ"ತಿ। ತೇ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ "ಏವಂ ತೇ ನಿವಾಸೇತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಪಾರುಪಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ತತ್ಥ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ನ ಚಿರೇನೇವ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ। ಸಕಲಬಾರಾಣಸಿಯಂ "ಸುಸೀಮಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ

ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಪನ್ನಪರಿವಾರೋ। ಸೋ ಅಪ್ಪಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ನ ಚಿರೇನೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಚ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಧಾತುತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರದ್ವಾರೇ ಥೂಪಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸುಂ।

ಅಥ ಖೋ ಸಙ್ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಪುತ್ತೋ ಮೇ ಚಿರಗತೋ, ನ ಚಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಪುತ್ತಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ತಕ್ಕಸಿಲಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪತ್ವಾ ಮಹಾಜನಕಾಯಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅದ್ಧಾ ಬಹೂಸು ಏಕೋಪಿ ಮೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಸುಸೀಮೋ ನಾಮ ಮಾಣವೋ ಇಧ ಆಗತೋ ಅತ್ಥಿ, ಅಪಿ ನು ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ? ತೇ "ಆಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಜಾನಾಮ, ಅಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಥೂಪೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ ಭೂಮಿಂ ಹತ್ಥೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ, ರೋದಿತ್ವಾ ಚ ಪರಿದೇವಿತ್ವಾ ಚ ತಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಣಾನಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಸಾಟಕೇನ ವಾಲುಕಂ ಆನೇತ್ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ಆಕಿರಿತ್ವಾ, ಕಮಣ್ಡಲುತೋ ಉದಕೇನ ಸಮನ್ತತೋ ಭೂಮಿಂ ಪರಿಪ್ಫೋಸಿತ್ವಾ ವನಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ ಉತ್ತರಸಾಟಕೇನ ಪಟಾಕಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಥೂಪಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅತ್ತನೋ ಛತ್ತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ।

ಏವಂ ಅತೀತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಂ ಜಾತಕಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನ ಅನುಸನ್ಧೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ - "ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ ನೂನ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸಙ್ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ, ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸಙ್ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಮಯಾ ಸುಸೀಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ತಿಣಾನಿ ಉದ್ಧಟಾನಿ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಅಟ್ಠಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ವಿಗತಖಾಣುಕಣ್ಟಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಂ ಸುದ್ಧಮಕಂಸು, ಮಯಾ ತತ್ಥ ವಾಲುಕಾ ಓಕಿಣ್ಣಾ, ತಸ್ಸ ಮೇ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಅಟ್ಠಯೋಜನಮಗ್ಗೇ ವಾಲುಕಂ ಓಕಿರಿಂಸು। ಮಯಾ ತತ್ಥ ವನಕುಸುಮೇಹಿ ಪೂಜಾ ಕತಾ, ತಸ್ಸ ಮೇ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನವಯೋಜನಮಗ್ಗೇ ಥಲೇ ಚ ಉದಕೇ ಚ ನಾನಾಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪುಪ್ಫಸನ್ಥರಂ ಅಕಂಸು। ಮಯಾ ತತ್ಥ ಕಮಣ್ಡಲುದಕೇನ ಭೂಮಿ ಪರಿಪ್ಫೋಸಿತಾ, ತಸ್ಸ ಮೇ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ। ಮಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಚೇತಿಯೇ ಪಟಾಕಾ ಆರೋಪಿತಾ, ಛತ್ತಞ್ಚ ಬದ್ಧಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನಾ ಪಟಾಕಾ ಚ ಆರೋಪಿತಾ, ಛತ್ತಾತಿಛತ್ತಾನಿ ಚ ಉಸ್ಸಿತಾನಿ। ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಪೂಜಾವಿಸೇಸೋ ನೇವ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ನ ನಾಗದೇವಬ್ರಹ್ಮಾನುಭಾವೇನ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಪರಿಚ್ಚಾಗಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ। ಧಮ್ಮಕಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ -

"ಮತ್ತಾಸುಖಪರಿಚ್ಚಾಗಾ, ಪಸ್ಸೇ ಚೇ ವಿಪುಲಂ ಸುಖಂ।
ಚಜೇ ಮತ್ತಾಸುಖಂ ಧೀರೋ, ಸಮ್ಪಸ್ಸಂ ವಿಪುಲಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೯೦)।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ರತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಆಮಗನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಸಾಮಾಕಚಿಙ್ಗೂಲಕಚೀನಕಾನಿ ಚಾತಿ ಆಮಗನ್ಧಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಭಗವತಿ ಆಮಗನ್ಧೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಾಣವಕಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತನ್ತರೇ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಟಿವಸತಿ, ನ ಕದಾಚಿ ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಖಾದತಿ। ಅಥ ತೇಸಂ ತಾಪಸಾನಂ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಾದೀನಿ ಅಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಪಣ್ಡುರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತತೋ ತೇ "ಲೋಣಮ್ಬಿಲಾದಿಸೇವನತ್ಥಾಯ ಮನುಸ್ಸಪಥಂ

ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಪಚ್ಚನ್ತಗಾಮಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ತೇಸು ಪಸೀದಿತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಭೋಜೇಸುಂ, ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾನಂ ನೇಸಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಪರಿಭೋಗಭಾಜನಪಾದಮಕ್ಖನಾದೀನಿ ಉಪನೇತ್ವಾ "ಏತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ವಸಥ, ಮಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ಥಾ"ತಿ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ನೇಸಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪುನ ಘರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಏಕೇಕದಿವಸಂ ದಾನಮದಂಸು। ತಾಪಸಾ ಚತುಮಾಸಂ ತತ್ಥ ವಸಿತ್ವಾ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಾದಿಸೇವನಾಯ ಥಿರಭಾವಪ್ಪತ್ತಸರೀರಾ ಹುತ್ವಾ "ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಮನುಸ್ಸಾ ತೇಸಂ ತೇಲತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ಅದಂಸು। ತೇ ತಾನಿ ಆದಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅಸ್ಸಮಮೇವ ಅಗಮಂಸು। ತಞ್ಚ ಗಾಮಂ ತಥೇವ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಆಗಮಿಂಸು। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತೇಸಂ ಆಗಮನಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ದಾನತ್ಥಾಯ ತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ಅಚ್ಛನ್ತಿ, ಆಗತೇ ಚ ನೇ ತಥೇವ ಸಮ್ಮಾನೇನ್ತಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತೋ ತೇಸಂ ತಾಪಸಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತಂ ಗಾಮಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾದಾನಾನಿ ಅದಂಸು। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತೇ ತಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಸೋತಾಪನ್ನಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ, ಏಕಚ್ಚೇ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಅಹೇಸುಂ, ಏಕಚ್ಚೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಭಗವಾ ಪುನದೇವ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಚ್ಚಾಗಮಾಸಿ। ಅಥ ತೇ ತಾಪಸಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಆಗಮಿಂಸು। ಮನುಸ್ಸಾ ತಾಪಸೇ ದಿಸ್ವಾ ನ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಂ ಕೋತೂಹಲಮಕಂಸು। ತಾಪಸಾ ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ಕಿಂ, ಆವುಸೋ, ಇಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ನ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಾ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಗಾಮೋ ರಾಜದಣ್ಡೇನ ಉಪದ್ದುತೋ, ಉದಾಹು ದುಬ್ಭಿಕ್ಖೇನ, ಉದಾಹು ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನತರೋ ಕೋಚಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಇಮಂ ಗಾಮಮನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ? ತೇ ಆಹಂಸು - "ನ, ಭನ್ತೇ, ರಾಜದಣ್ಡೇನ, ನ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖೇನಾಯಂ ಗಾಮೋ ಉಪದ್ದುತೋ, ಅಪಿಚ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಭಗವಾ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಇಧಾಗತೋ"ತಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ಆಮಗನ್ಧತಾಪಸೋ "ಬುದ್ಧೋತಿ, ಗಹಪತಯೋ, ವದೇಥಾ"ತಿ? "ಬುದ್ಧೋತಿ, ಭನ್ತೇ, ವದಾಮಾ"ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವತ್ವಾ "ಘೋಸೋಪಿ ಖೋ ಏಸೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಅತ್ತಮನವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಆಮಗನ್ಧಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ನ ಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ? "ಕೋ, ಭನ್ತೇ, ಆಮಗನ್ಧೋ"ತಿ? "ಆಮಗನ್ಧೋ ನಾಮ ಮಚ್ಛಮಂಸಂ, ಗಹಪತಯೋ"ತಿ। "ಭಗವಾ, ಭನ್ತೇ, ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಾಪಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಅಹೋಸಿ - "ಮಾಹೇವ ಖೋ ಪನ ಬುದ್ಧೋ ಸಿಯಾ"ತಿ । ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ ನಾಮ ದುಲ್ಲಭೋ, ಗನ್ತ್ವಾ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ಗತೋ, ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಮನುಸ್ಸೇ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಚ್ಛಗಿದ್ಧಿನೀ ಗಾವೀ ವಿಯ ತುರಿತತುರಿತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ವಾ ಜೇತವನಮೇವ ಪಾವಿಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಕಾಯ ಪರಿಸಾಯ। ಭಗವಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏವ ಹೋತಿ। ತಾಪಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ಅನಭಿವಾದೇತ್ವಾವ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಭಗವಾ "ಕಚ್ಚಿ ವೋ ಇಸಯೋ ಖಮನೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಸಮ್ಮೋದಿ। ತೇಪಿ "ಖಮನೀಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ತತೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಆಮಗನ್ಧಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಭುಞ್ಜಸಿ, ನ ಭುಞ್ಜಸೀ"ತಿ? "ಕೋ ಸೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆಮಗನ್ಧೋ ನಾಮಾ"ತಿ? "ಮಚ್ಛಮಂಸಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿ। ಭಗವಾ "ನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಆಮಗನ್ಧೋ। ಅಪಿಚ ಖೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇದಾನಿ ತ್ವಮೇವ ಆಮಗನ್ಧಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಅತೀತೇಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಕಸ್ಸಪಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಏವಞ್ಚ ಸೋ ಪುಚ್ಛಿ, ಏವಞ್ಚಸ್ಸ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕಾಸೀ"ತಿ ತಿಸ್ಸೇನ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಕಸ್ಸಪೇನ ಚ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಗಾಥಾಯೋ ಏವ ಆನೇತ್ವಾ ತಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ಆಹ - "ಸಾಮಾಕಚಿಙ್ಗೂಲಕಚೀನಕಾನಿ ಚಾ"ತಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಇಧ ಉಪ್ಪತ್ತಿ।

ಅತೀತೇ ಪನ ಕಸ್ಸಪೋ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧನವತೀ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ, ತಸ್ಸಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅಗ್ಗಸಾವಕೋಪಿ ತಂ ದಿವಸಂಯೇವ ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಅನುಪುರೋಹಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪಜಾಪತಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಏವಂ ತೇಸಂ ಏಕದಿವಸಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಹೋಸಿ, ಏಕದಿವಸಮೇವ ಏತೇಸಂ ಏಕಸ್ಸ ಕಸ್ಸಪೋ, ಏಕಸ್ಸ ತಿಸ್ಸೋತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ತೇ ಸಹಪಂಸುಕೀಳನಕಾ ದ್ವೇ ಸಹಾಯಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವುದ್ಧಿಂ ಅಗಮಿಂಸು। ತಿಸ್ಸಸ್ಸ ಪಿತಾ ಪುತ್ತಂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಅಯಂ, ತಾತ, ಕಸ್ಸಪೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತ್ವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಭವನಿಸ್ಸರಣಂ ಕರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಸೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಉಭೋಪಿ, ಸಮ್ಮ, ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿ। ತತೋ ವುದ್ಧಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಆಹ - "ಏಹಿ, ಸಮ್ಮ, ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತಿಸ್ಸೋ "ನ ತಾವಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತ"ನ್ತಿ ಸಯಂ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವಸತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಘರೇ ಠಿತೋಯೇವ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಚ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದೇನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಪುನ ಪಾಸಾದೋ ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ, ಸೋ ಸಕಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಅಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಕಿರ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ। ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಪತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಪಧಾನಯೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ತಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ।

ತದಾ ಇಸಿಪತನೇ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಪಟಿವಸನ್ತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ತೇ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಬ್ಬೇವ ಅರಹನ್ತೋ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ಸುದಂ ಭಗವಾ ವೀಸತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಪರಿವುತೋ ತತ್ಥೇವ ಇಸಿಪತನೇ ವಸತಿ। ಕಿಕೀ ಚ ನಂ ಕಾಸಿರಾಜಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಬಾರಾಣಸಿವಾಸೀ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ಪಬ್ಬತೇ ಚನ್ದನಸಾರಾದೀನಿ ಗವೇಸನ್ತೋ ತಿಸ್ಸಸ್ಸ ತಾಪಸಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಂ ಪತ್ವಾ ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಾಪಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕುತೋ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಬಾರಾಣಸಿತೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಕಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತೀ"ತಿ? "ತತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ಕಸ್ಸಪೋ ನಾಮ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ। ತಾಪಸೋ ದುಲ್ಲಭವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ ಸೋ ಆಮಗನ್ಧಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ನ ಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ? "ಕೋ ಭನ್ತೇ, ಆಮಗನ್ಧೋ"ತಿ? "ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಆವುಸೋ"ತಿ। "ಭಗವಾ, ಭನ್ತೇ, ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಾಪಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಚೇ 'ಆಮಗನ್ಧಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಮೀ'ತಿ ವಕ್ಖತಿ, ತತೋ ನಂ 'ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಜಾತಿಯಾ ಚ ಕುಲಸ್ಸ ಚ ಗೋತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಮೇತ'ನ್ತಿ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಭವನಿಸ್ಸರಣಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಹುಕಂ ಉಪಕರಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪತ್ವಾ ಇಸಿಪತನಮೇವ ಪಾವಿಸಿ। ಭಗವಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋಯೇವ ಹೋತಿ। ತಾಪಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಅನಭಿವಾದೇತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಸಮ್ಮೋದಿ। ಸೋಪಿ "ಖಮನೀಯಂ, ಭೋ ಕಸ್ಸಪಾ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಆಮಗನ್ಧಂ, ಭೋ ಕಸ್ಸಪ, ಭುಞ್ಜಸಿ, ನ ಭುಞ್ಜಸೀ"ತಿ? "ನಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆಮಗನ್ಧಂ ಭುಞ್ಜಾಮೀ"ತಿ। "ಸಾಧು, ಸಾಧು, ಭೋ ಕಸ್ಸಪ, ಪರಕುಣಪಂ ಅಖಾದನ್ತೋ ಸುನ್ದರಮಕಾಸಿ, ಯುತ್ತಮೇತಂ ಭೋತೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಕುಲಸ್ಸ ಚ ಗೋತ್ತಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ। ತತೋ ಭಗವಾ "ಅಹಂ ಕಿಲೇಸೇ ಸನ್ಧಾಯ 'ಆಮಗನ್ಧಂ ನ ಭುಞ್ಜಾಮೀ'ತಿ ವದಾಮಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಪಚ್ಚೇತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಸ್ವೇ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಅಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಿಕೀರಞ್ಞೋ ಗೇಹಾ ಆಭತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಂ, ಏವಂ ಆಮಗನ್ಧಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಾ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿ। ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪಾವಿಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಗನ್ಧಕುಟಿದ್ವಾರಂ ಪಿಹಿತಂ ದಿಸ್ವಾ "ನ ಭಗವಾ ಅಜ್ಜ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಂಸು।

ಭಗವಾಪಿ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ತಾಪಸೋಪಿ ಖೋ ಪತ್ತಸಾಕಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಖಾದಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿ। ಕಿಕೀ ಕಾಸಿರಾಜಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಕುಹಿಂ ಭಗವಾ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ವಿಹಾರೇ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಚ ಸುತ್ವಾ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನರಸಮನೇಕಮಂಸವಿಕತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಭೋಜನಂ ಭಗವತೋ ಪಾಹೇಸಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ವಿಹಾರಂ ನೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ದತ್ವಾ ಪರಿವಿಸನ್ತಾ ಪಠಮಂ ನಾನಾಮಂಸವಿಕತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಯಾಗುಂ ಅದಂಸು, ತಾಪಸೋ ದಿಸ್ವಾ "ಖಾದತಿ ನು ಖೋ ನೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಪಸ್ಸತೋಯೇವ ಯಾಗುಂ ಪಿವನ್ತೋ ಮಂಸಖಣ್ಡಂ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿ। ತಾಪಸೋ ದಿಸ್ವಾ ಕುದ್ಧೋ। ಪುನ ಯಾಗುಪೀತಸ್ಸ ನಾನಾರಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಭೋಜನಮದಂಸು, ತಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಕುದ್ಧೋ "ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಖಾದನ್ತೋಯೇವ 'ನ ಖಾದಾಮೀ'ತಿ ಭಣತೀ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವನ್ತಂ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ "ಭೋ ಕಸ್ಸಪ, ಮುಸಾ ತ್ವಂ ಭಣಸಿ, ನೇತಂ ಪಣ್ಡಿತಕಿಚ್ಚಂ। ಮುಸಾವಾದೋ ಹಿ ಗರಹಿತೋ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಯೇಪಿ ತೇ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ವನಮೂಲಫಲಾದೀಹಿ ಯಾಪೇನ್ತಾ ಇಸಯೋ ವಸನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಮುಸಾ ನ ಭಣನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ಇಸೀನಂ ಗುಣೇ ಗಾಥಾಯ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸಾಮಾಕಚಿಙ್ಗೂಲಕಚೀನಕಾನಿ ಚಾ"**ತಿ।

೨೪೨. ತತ್ಥ **ಸಾಮಾಕಾ**ತಿ ಧುನಿತ್ವಾ ವಾ ಸೀಸಾನಿ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ವಾ ಗಯ್ಹೂಪಗಾ ತಿಣಧಞ್ಞಜಾತಿ। ತಥಾ **ಚಿಙ್ಗೂಲಕಾ** ಕಣವೀರಪುಪ್ಫಸಣ್ಠಾನಸೀಸಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಚೀನಕಾನೀ**ತಿ ಅಟವಿಪಬ್ಬತಪಾದೇಸು ಅರೋಪಿತಜಾತಾ ಚೀನಮುಗ್ಗಾ। **ಪತ್ತಪ್ಫಲ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಹರಿತಪಣ್ಣಂ। **ಮೂಲಫಲ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಕನ್ದಮೂಲಂ। **ಗವಿಪ್ಫಲ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ರುಕ್ಖವಲ್ಲಿಫಲಂ। ಮೂಲಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಕನ್ದಮೂಲಂ, ಫಲಗ್ಗಹಣೇನ ರುಕ್ಖವಲ್ಲಿಫಲಂ, ಗವಿಪ್ಫಲಗ್ಗಹಣೇನ ಉದಕೇ ಜಾತಸಿಙ್ಘಾತಕಕಸೇರುಕಾದಿಫಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಧಮ್ಮೇನ ಲದ್ಧ**ನ್ತಿ ದೂತೇಯ್ಯಪಹಿಣಗಮನಾದಿಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ಪಹಾಯ ವನೇ ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಾಯ ಲದ್ಧಂ। **ಸತ**ನ್ತಿ ಸನ್ತೋ ಅರಿಯಾ। **ಅಸ್ನಮಾನಾ**ತಿ ಭುಞ್ಜಮಾನಾ। **ನ ಕಾಮಕಾಮಾ ಅಲಿಕಂ ಭಣನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ಏವಂ ಅಮಮಾ ಅಪರಿಗ್ಗಹಾ ಏತಾನಿ ಸಾಮಾಕಾದೀನಿ ಭುಞ್ಜಮಾನಾ ಇಸಯೋ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಸಾದುರಸಾದಿಕೇ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥಯನ್ತೋ ಆಮಗನ್ಧಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋಯೇವ "ನಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆಮಗನ್ಧಂ ಭುಞ್ಜಾಮೀ"ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಅಲಿಕಂ ಭಣಸಿ, ತಥಾ ನ ಕಾಮಕಾಮಾ ಅಲಿಕಂ ಭಣನ್ತಿ, ಕಾಮೇ ಕಾಮಯನ್ತಾ ಮುಸಾ ನ ಭಣನ್ತೀತಿ ಇಸೀನಂ ಪಸಂಸಾಯ ಭಗವತೋ ನಿನ್ದಂ ದೀಪೇತಿ।

೨೪೩. ಏವಂ ಇಸೀನಂ ಪಸಂಸಾಪದೇಸೇನ ಭಗವನ್ತಂ ನಿನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ನಿನ್ದಾವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಭಗವನ್ತಂ ನಿನ್ದನ್ತೋ ಆಹ **"ಯದಸ್ನಮಾನೋ"**ತಿ ತತ್ಥ ದ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ - ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಸಸಮಂಸಂ ವಾ ತಿತ್ತಿರಮಂಸಂ ವಾ ಧೋವನಚ್ಛೇದನಾದಿನಾ ಪುಬ್ಬಪರಿಕಮ್ಮೇನ **ಸುಕತಂ,** ಪಚನವಾಸನಾದಿನಾ ಪಚ್ಛಾಪರಿಕಮ್ಮೇನ **ಸುನಿಟ್ಠಿತಂ,** ನ ಮಾತರಾ ನ ಪಿತರಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ "ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ಅಯ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೇಹಿ ಧಮ್ಮಕಾಮೇಹಿ **ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನಂ,** ಸಕ್ಕಾರಕರಣೇನ **ಪಯತಂ** ಪಣೀತಮಲಙ್ಕತಂ, ಉತ್ತಮರಸತಾಯ ಓಜವನ್ತತಾಯ ಥಾಮಬಲಭರಣಸಮತ್ಥತಾಯ ಚ **ಪಣೀತಂ ಅಸ್ನಮಾನೋ** ಆಹಾರಯಮಾನೋ, ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮಂಸಮೇವ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಇದಮ್ಪಿ **ಸಾಲೀನಮನ್ನಂ** ವಿಚಿತಕಾಳಕಂ ಸಾಲಿತಣ್ಡುಲೋದನಂ **ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಸೋ ಭುಞ್ಜಸಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಆಮಗನ್ಧಂ,** ಸೋ ತ್ವಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮಂಸಂ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಇದಞ್ಚ ಸಾಲೀನಮನ್ನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಭುಞ್ಜಸಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಆಮಗನ್ಧನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ।

೨೪೪. ಏವಂ ಆಹಾರತೋ ಭಗವನ್ತಂ ನಿನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮುಸಾವಾದಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನಿನ್ದನ್ತೋ ಆಹ **"ನ ಆಮಗನ್ಧೋ... ಪೇ॰... ಸುಸಙ್ಖತೇಹೀ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಸಮಾನೋ **"ನ ಆಮಗನ್ಧೋ ಮಮ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ಇಚ್ಚೇವ ತ್ವಂ ಭಾಸಸಿ,** ಏವಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ತ್ವಂ ಭಾಸಸಿ **ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧು** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗುಣವಿರಹಿತಜಾತಿಮತ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತೋ ಭಣತಿ। **ಸಾಲೀನಮನ್ನ**ನ್ತಿ ಸಾಲಿತಣ್ಡುಲೋದನಂ। **ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ**ತಿ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ। **ಸಕುನ್ತಮಂಸೇಹಿ ಸುಸಙ್ಖತೇಹೀ**ತಿ ತದಾ ಭಗವತೋ ಅಭಿಹಟಂ ಸಕುಣಮಂಸಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಭಣತಿ।

ಏವಂ ಭಣನ್ತೋ ಏವ ಚ ಭಗವತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾದತಲಾ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಉಪರಿ ಕೇಸಗ್ಗಾ ಸರೀರಮುಲ್ಲೋಕೇನ್ತೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಾಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪದಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ "ಏವರೂಪೋ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಕಾಯೋ ನ ಮುಸಾ ಭಣಿತುಂ ಅರಹತಿ। ಅಯಂ ಹಿಸ್ಸ ಭವನ್ತರೇಪಿ ಸಚ್ಚವಾಚಾನಿಸ್ಸನ್ದೇನೇವ ಉಣ್ಣಾ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಓದಾತಾ ಮುದು ತೂಲಸನ್ನಿಭಾ, ಏಕೇಕಾನಿ ಚ ಲೋಮಕೂಪೇಸು ಲೋಮಾನಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಕಥಮಿದಾನಿ ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸತಿ। ಅದ್ಧಾ ಅಞ್ಞೋ ಇಮಸ್ಸ ಆಮಗನ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏತದವೋಚ - 'ನಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆಮಗನ್ಧಂ ಭುಞ್ಜಾಮೀ'ತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಏತಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಬಹುಮಾನೋ ಗೋತ್ತೇನೇವ ಆಲಪನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಾಸೇಸಂ ಆಹ -

"ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಕಸ್ಸಪ ಏತಮತ್ಥಂ, ಕಥಂಪಕಾರೋ ತವ ಆಮಗನ್ಧೋ"ತಿ॥

೨೪೨. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಆಮಗನ್ಧಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ "**ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ**"ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ**ತಿ ಪಾಣವಧೋ। **ವಧಛೇದಬನ್ಧನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತಾನಂ ದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಆಕೋಟನಂ ವಧೋ, ಹತ್ಥಪಾದಾದೀನಂ ಛೇದನಂ ಛೇದೋ, ರಜ್ಜುಆದೀಹಿ ಬನ್ಧೋ ಬನ್ಧನಂ। **ಥೇಯ್ಯಂ ಮುಸಾವಾದೋ**ತಿ ಥೇಯ್ಯಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದೋ ಚ। **ನಿಕತೀ**ತಿ "ದಸ್ಸಾಮಿ, ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನಿರಾಸಾಕರಣಂ। **ವಞ್ಚನಾನೀ**ತಿ ಅಸುವಣ್ಣಂ ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಗಾಹಾಪನಾದೀನಿ। **ಅಜ್ಝೇನಕುತ್ತ**ನ್ತಿ ನಿರತ್ಥಕಮನೇಕಗನ್ಥಪರಿಯಾಪುಣನಂ। **ಪರದಾರಸೇವನಾ**ತಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಾಸು ಚಾರಿತ್ತಾಪಜ್ಜನಂ। **ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಏಸ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮುದಾಚಾರೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ವಿಸ್ಸಗನ್ಧೋ ಕುಣಪಗನ್ಧೋ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಅಮನುಞ್ಞತ್ತಾ ಕಿಲೇಸಅಸುಚಿಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ ಸಬ್ಭಿ ಜಿಗುಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಪರಮದುಗ್ಗನ್ಧಭಾವಾವಹತ್ತಾ ಚ। ಯೇ ಹಿ ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾ ಸತ್ತಾ, ತೇ ತೇಹಿ ಅತಿದುಗ್ಗನ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾನಂ ಮತಸರೀರಮ್ಪಿ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ। ಮಂಸಭೋಜನಂ ಪನ ಅದಿಟ್ಠಮಸುತಮಪರಿಸಙ್ಕಿತಞ್ಚ ಅನವಜ್ಜಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನಂ ಆಮಗನ್ಧೋತಿ।

೨೪೬. ಏವಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ಏಕೇನ ನಯೇನ ಆಮಗನ್ಧಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ತೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಆಮಗನ್ಧೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ನ ಏಕೋ ಏವ ಸಬ್ಬೇಹಿ, ನ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಏಕೇನೇವ, ತಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ತೇ ತೇ ಆಮಗನ್ಧೇ ಪಕಾಸೇತುಂ "**ಯೇ ಇಧ ಕಾಮೇಸು ಅಸಞ್ಞತಾ ಜನಾ**"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ತಾವ ದೇಸನಾಯ ಆಮಗನ್ಧೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ದ್ವೇ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯೇ ಇಧ ಕಾಮೇಸು ಅಸಞ್ಞತಾ ಜನಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಇಧ ಲೋಕೇ ಕಾಮಪಟಿಸೇವನಸಙ್ಖಾತೇಸು ಕಾಮೇಸು ಮಾತಿಮಾತುಚ್ಛಾದೀಸುಪಿ ಮರಿಯಾದಾವಿರಹೇನ ಭಿನ್ನಸಂವರತಾಯ ಅಸಂಯತಾ ಪುಥುಜ್ಜನಾ। **ರಸೇಸು ಗಿದ್ಧಾ**ತಿ ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸು ರಸೇಸು ಗಿದ್ಧಾ ಗಧಿತಾ ಮುಚ್ಛಿತಾ ಅಜ್ಝೋಸನ್ನಾ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವಿನೋ ಅನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞಾ ರಸೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ। **ಅಸುಚಿಭಾವಮಸ್ಸಿತಾ**ತಿ ತಾಯ ರಸಗಿದ್ಧಿಯಾ ರಸಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರಮಿಚ್ಛಾಜೀವಸಙ್ಖಾತಅಸುಚಿಭಾವಮಿಸ್ಸಿತಾ। **ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠೀ**ತಿ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿದಸವತ್ಥುಕಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ವಿಸಮಾ**ತಿ ವಿಸಮೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ದುರನ್ನಯಾ**ತಿ ದುವಿಞ್ಞಾಪಯಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಿತಾಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ**ತಿ ಏಸ ಏತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ "ಕಾಮೇಸು ಅಸಂಯತತಾ ರಸಗಿದ್ಧತಾ ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿವಿಸಮತಾ ದುರನ್ನಯಭಾವತಾ"ತಿ ಅಪರೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇನೇವತ್ಥೇನ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಮಂಸಭೋಜನಂ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತೇನೇವತ್ಥೇನ ನ ಆಮಗನ್ಧೋತಿ।

೧೪೭. ದುತಿಯಗಾಥಾಯಪಿ **ಯೇ ಲೂಖಸಾತಿ** ಯೇ ಲೂಖಾ ನಿರಸಾ, ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಾರುಣಾತಿ** ಕಕ್ಖಳಾ ದೋವಚಸ್ಸತಾಯುತ್ತಾ। **ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಿಕಾತಿ** ಪುರತೋ ಮಧುರಂ ಭಣಿತ್ವಾ ಪರಮ್ಮುಖೇ ಅವಣ್ಣಭಾಸಿನೋ । ಏತೇ ಹಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಓಲೋಕೇತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಪರಮ್ಮುಖಾನಂ ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಖಾದಕಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನ "ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಮಿತ್ತದ್ದುನೋತಿ** ಮಿತ್ತದೂಹಕಾ, ದಾರಧನಜೀವಿತೇಸು ವಿಸ್ಸಾಸಮಾಪನ್ನಾನಂ ಮಿತ್ತಾನಂ ತತ್ಥ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪಜ್ಜನಕಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಿಕ್ಕರುಣಾತಿ** ಕರುಣಾವಿರಹಿತಾ ಸತ್ತಾನಂ ಅನತ್ಥಕಾಮಾ। **ಅತಿಮಾನಿನೋತಿ** "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಜಾತಿಯಾ ವಾ...ಪೇ॰... ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವತ್ಥುನಾ ಪರೇ ಅತಿಮಞ್ಞತಿ, ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಮಾನೋ ಕೇತುಕಮ್ಯತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೮೦) ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಅತಿಮಾನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಅದಾನಸೀಲಾತಿ** ಅದಾನಪಕತಿಕಾ, ಅದಾನಾಧಿಮುತ್ತಾ ಅಸಂವಿಭಾಗರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚ ದೇನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚೀತಿ** ತಾಯ ಚ ಪನ ಅದಾನಸೀಲತಾಯ ಯಾಚಿತಾಪಿ ಸನ್ತಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ದೇನ್ತಿ, ಅದಿನ್ನಪುಬ್ಬಕಕುಲೇ ಮನುಸ್ಸಸದಿಸಾ ನಿಜ್ಝಾಮತಣ್ಹಿಕಪೇತಪರಾಯಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಆದಾನಸೀಲಾ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಕೇವಲಂ ಗಹಣಸೀಲಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ದೇನ್ತೀತಿ। **ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಏಸ ಏತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ "ಲೂಖತಾ, ದಾರುಣತಾ , ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಿಕತಾ, ಮಿತ್ತದೂಭಿತಾ, ನಿಕ್ಕರುಣತಾ, ಅತಿಮಾನಿತಾ, ಅದಾನಸೀಲತಾ, ಅದಾನ"ನ್ತಿ ಅಪರೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇನೇವತ್ಥೇನ ಅಟ್ಠವಿಧೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನನ್ತಿ।

೧೪೮. ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ದ್ವೇ ಗಾಥಾಯೋ ವತ್ವಾ ಪುನ ತಸ್ಸ ತಾಪಸಸ್ಸ ಆಸಯಾನುಪರಿವತ್ತನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯೇವ ದೇಸನಾಯ ಏಕಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಕೋಧೋ** ಉರಗಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಮದೋತಿ** "ಜಾತಿಮದೋ, ಗೋತ್ತಮದೋ, ಆರೋಗ್ಯಮದೋ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೮೩೨) ನಯೇನ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಜ್ಜನಭಾವೋ। **ಥಮ್ಭೋತಿ** ಥದ್ಧಭಾವೋ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪನಾತಿ** ಪಚ್ಚನೀಕಟ್ಠಾಪನಾ, ಧಮ್ಮೇನ ನಯೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿವಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಾನಂ। **ಮಾಯಾತಿ** "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೮೯೪) ನಯೇನ ವಿಭಙ್ಗೇ ವಿಭತ್ತಾ ಕತಪಾಪಪಟಿಚ್ಛಾದನತಾ। **ಉಸೂಯಾತಿ** ಪರಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾದೀಸು ಇಸ್ಸಾ। **ಭಸ್ಸಸಮುಸ್ಸಯೋತಿ** ಸಮುಸ್ಸಿತಂ ಭಸ್ಸಂ, ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಾನಾತಿಮಾನೋತಿ** "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಜಾತಿಯಾ ವಾ...ಪೇ॰... ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವತ್ಥುನಾ ಪುಬ್ಬಕಾಲಂ ಪರೇಹಿ ಸದಿಸಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಹತಿ, ಅಪರಕಾಲಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸೇಯ್ಯಂ ದಹತಿ, ಪರೇ ಹೀನೇ ದಹತಿ, ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಮಾನೋ...ಪೇ॰... ಕೇತುಕಮ್ಯತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೮೦) ವಿಭಙ್ಗೇ ವಿಭತ್ತೋ। **ಅಸಬ್ಭಿ ಸನ್ಥವೋತಿ** ಅಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಸನ್ಥವೋ। **ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಏಸ ಕೋಧಾದಿ ನವವಿಧೋ ಅಕುಸಲರಾಸಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇನೇವತ್ಥೇನ ಆಮಗನ್ಧೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನನ್ತಿ।

೧೪೯. ಏವಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ನವವಿಧಂ ಆಮಗನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ಆಮಗನ್ಧೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಯೇ ಪಾಪಸೀಲಾತಿ** ಯೇ ಪಾಪಸಮಾಚಾರತಾಯ "ಪಾಪಸೀಲಾ"ತಿ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟಾ। **ಇಣಘಾತಸೂಚಕಾತಿ** ವಸಲಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಇಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪದಾನೇನ ಇಣಘಾತಾ, ಪೇಸುಞ್ಞೇನ ಸೂಚಕಾ ಚ। **ವೋಹಾರಕೂಟಾ ಇಧ ಪಾಟಿರೂಪಿಕಾತಿ** ಧಮ್ಮಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾ ಲಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಮಿಕೇ ಪರಾಜೇನ್ತಾ ಕೂಟೇನ ವೋಹಾರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ವೋಹಾರಕೂಟಾ, ಧಮ್ಮಟ್ಠಪಟಿರೂಪಕತ್ತಾ ಪಾಟಿರೂಪಿಕಾ। ಅಥ ವಾ **ಇಧಾತಿ** ಸಾಸನೇ। **ಪಾಟಿರೂಪಿಕಾತಿ** ದುಸ್ಸೀಲಾ। ತೇ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪದಾದೀಹಿ ಸೀಲವನ್ತಪಟಿರೂಪಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿರೂಪಾ, ಪಟಿರೂಪಾ ಏವ ಪಾಟಿರೂಪಿಕಾ। **ನರಾಧಮಾ ಯೇಧ ಕರೋನ್ತಿ ಕಿಬ್ಬಿಸ**ನ್ತಿ ಯೇ ಇಧ ಲೋಕೇ ನರಾಧಮಾ ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದೀಸು ಚ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಕಿಬ್ಬಿಸಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಏಸ ಏತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ "ಪಾಪಸೀಲತಾ, ಇಣಘಾತತಾ, ಸೂಚಕತಾ, ವೋಹಾರಕೂಟತಾ, ಪಾಟಿರೂಪಿಕತಾ, ಕಿಬ್ಬಿಸಕಾರಿತಾ"ತಿ ಅಪರೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇನೇವತ್ಥೇನ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನನ್ತಿ।

೨೫೦. ಯೇ ಇಧ ಪಾಣೇಸು ಅಸಞ್ಞತಾ ಜನಾತಿ ಯೇ ಜನಾ ಇಧಲೋಕೇ ಪಾಣೇಸು ಯಥಾಕಾಮಚಾರಿತಾಯ ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಮಾರೇತ್ವಾ ಅನುದ್ದಯಾಮತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಕರಣೇನ ಅಸಂಯತಾ। **ಪರೇಸಮಾದಾಯ ವಿಹೇಸಮುಯ್ಯುತಾ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಸನ್ತಕಂ ಆದಾಯ ಧನಂ ವಾ ಜೀವಿತಂ ವಾ ತತೋ "ಮಾ ಏವಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಯಾಚನ್ತಾನಂ ವಾ ನಿವಾರೇನ್ತಾನಂ ವಾ ಪಾಣಿಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿ ವಿಹೇಸಂ ಉಯ್ಯುತಾ। ಪರೇ ವಾ ಸತ್ತೇ ಸಮಾದಾಯ "ಅಜ್ಜ ದಸ, ಅಜ್ಜ ವೀಸ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ವಧಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ವಿಹೇಸಮುಯ್ಯುತಾ। **ದುಸ್ಸೀಲಲುದ್ದಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲಾ ಚ ದುರಾಚಾರತ್ತಾ , ಲುದ್ದಾ ಚ ಕುರೂರಕಮ್ಮನ್ತಾ ಲೋಹಿತಪಾಣಿತಾಯ, ಮಚ್ಛಘಾತಕಮಿಗಬನ್ಧಕಸಾಕುಣಿಕಾದಯೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಫರುಸಾ**ತಿ ಫರುಸವಾಚಾ। **ಅನಾದರಾ**ತಿ "ಇದಾನಿ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ವಿರಮಿಸ್ಸಾಮ ಏವರೂಪಾ"ತಿ ಏವಂ ಆದರವಿರಹಿತಾ । **ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಏಸ ಏತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ "ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ವಧಛೇದಬನ್ಧನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೋ ಚ ಅವುತ್ತೋ ಚ "ಪಾಣೇಸು ಅಸಂಯತತಾ ಪರೇಸಂ ವಿಹೇಸತಾ ದುಸ್ಸೀಲತಾ ಲುದ್ದತಾ ಫರುಸತಾ ಅನಾದರೋ"ತಿ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹಿ ಸೋತೂನಂ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ ಅವಧಾರಣತಾಯ ದಳ್ಹೀಕರಣತಾಯಾತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪುನ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇವ ಚ ಪರತೋ ವಕ್ಖತಿ "ಇಚ್ಚೇತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ, ಅಕ್ಖಾಸಿ ನಂ ವೇದಯಿ ಮನ್ತಪಾರಗೂ"ತಿ।

೨೫೦. ಏತೇಸು ಗಿದ್ಧಾ ವಿರುದ್ಧಾತಿಪಾತಿನೋತಿ ಏತೇಸು ಪಾಣೇಸು ಗೇಧೇನ ಗಿದ್ಧಾ, ದೋಸೇನ ವಿರುದ್ಧಾ, ಮೋಹೇನ ಆದೀನವಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಜ್ಝಾಚಾರಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅತಿಪಾತಿನೋ, ಏತೇಸು ವಾ "ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ವಧಛೇದಬನ್ಧನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೇಸು ಪಾಪಕಮ್ಮೇಸು ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೇ ಗೇಧವಿರೋಧಾತಿಪಾತಸಙ್ಖಾತಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾ, ತೇಹಿ ಗಿದ್ಧಾ ವಿರುದ್ಧಾ ಅತಿಪಾತಿನೋ ಚ। **ನಿಚ್ಚುಯ್ಯುತಾ**ತಿ ಅಕುಸಲಕರಣೇ ನಿಚ್ಚಂ ಉಯ್ಯುತಾ, ಕದಾಚಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾ। **ಪೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಅಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ಪರಂ ಗನ್ತ್ವಾ । **ತಮಂ ವಜನ್ತಿ ಯೇ, ಪತನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ನಿರಯಂ ಅವಂಸಿರಾ**ತಿ ಯೇ ಲೋಕನ್ತರಿಕನ್ಧಕಾರಸಙ್ಖಾತಂ ನೀಚಕುಲತಾದಿಭೇದಂ ವಾ ತಮಂ ವಜನ್ತಿ, ಯೇ ಚ ಪತನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಅವೀಚಿಆದಿಭೇದಂ ನಿರಯಂ ಅವಂಸಿರಾ ಅಧೋಗತಸೀಸಾ। **ಏಸಾಮಗನ್ಧೋ**ತಿ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಮವಜನನಿರಯಪತನಹೇತು ಏಸ ಗೇಧವಿರೋಧಾತಿಪಾತಭೇದೋ ಸಬ್ಬಾಮಗನ್ಧಮೂಲಭೂತೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ತಿವಿಧೋ ಆಮಗನ್ಧೋ। **ನ ಹಿ ಮಂಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಮಂಸಭೋಜನಂ ಪನ ನ ಆಮಗನ್ಧೋತಿ।

೨೫೨. ಏವಂ ಭಗವಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಆಮಗನ್ಧಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದುಗ್ಗತಿಮಗ್ಗಭಾವಞ್ಚಸ್ಸ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಮಚ್ಛಮಂಸಭೋಜನೇ ತಾಪಸೋ ಆಮಗನ್ಧಸಞ್ಞೀ ದುಗ್ಗತಿಮಗ್ಗಸಞ್ಞೀ ಚ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಭೋಜನೇನ ಸುದ್ಧಿಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ತಂ ನ ಭುಞ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ತಥಾವಿಧಸ್ಸ ಸೋಧೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನ ಮಚ್ಛಮಂಸ"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಛಪ್ಪದಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ಅನ್ತಿಮಪಾದೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ - ನ ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಸೋಧೇತಿ ಮಚ್ಚಂ ಅವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖಂ, ನ ಆಹುತಿಯಞ್ಞಮುತೂಪಸೇವನಾ ಸೋಧೇತಿ ಮಚ್ಚಂ ಅವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ನ ಮಚ್ಛಮಂಸ**ನ್ತಿ ಅಖಾದಿಯಮಾನಂ ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ನ ಸೋಧೇತಿ, ತಥಾ **ಅನಾಸಕತ್ತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪೋರಾಣಾ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಪನ ಸುನ್ದರತರಂ ಸಿಯಾ "ನ ಮಚ್ಛಮಂಸಾನಂ ಅನಾಸಕತ್ತಂ ನ ಮಚ್ಛಮಂಸಾನಾನಾಸಕತ್ತಂ, ಮಚ್ಛಮಂಸಾನಂ ಅನಾಸಕತ್ತಂ ನ ಸೋಧೇತಿ, ಮಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅನಾಸಕತ್ತಂ ಓಹೀಯತೀತಿ? ತಞ್ಚ ನ, ಅಮರತಪೇನ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। "ಯೇ ವಾಪಿ ಲೋಕೇ ಅಮರಾ ಬಹೂ ತಪಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಹಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ವುತ್ತಾವಸೇಸೋ ಅತ್ತಕಿಲಮಥೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। **ನಗ್ಗಿಯ**ನ್ತಿ ಅಚೇಲಕತ್ತಂ। **ಮುಣ್ಡಿಯ**ನ್ತಿ ಮುಣ್ಡಭಾವೋ। **ಜಟಾಜಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಜಟಾ ಚ ರಜೋಜಲ್ಲಞ್ಚ। **ಖರಾಜಿನಾನೀ**ತಿ ಖರಾನಿ ಅಜಿನಚಮ್ಮಾನಿ। **ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಸ್ಸುಪಸೇವನಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಪಾರಿಚಾರಿಯಾ। **ಅಮರಾ**ತಿ ಅಮರಭಾವಪತ್ಥನತಾಯ ಪವತ್ತಕಾಯಕಿಲೇಸಾ। **ಬಹೂ**ತಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಾದಿಭೇದತೋ ಅನೇಕೇ। **ತಪಾ**ತಿ ಸರೀರಸನ್ತಾಪಾ। **ಮನ್ತಾ**ತಿ ವೇದಾ। **ಆಹುತೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಹೋಮಕಮ್ಮಂ। **ಯಞ್ಞಮುತೂಪಸೇವನಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಮೇಧಾದಿಯಞ್ಞಾ ಚ ಉತೂಪಸೇವನಾ ಚ। ಉತೂಪಸೇವನಾ ನಾಮ ಗಿಮ್ಹೇ ಆತಪಟ್ಠಾನಸೇವನಾ, ವಸ್ಸೇ

ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇವನಾ, ಹೇಮನ್ತೇ ಜಲಪ್ಪವೇಸಸೇವನಾ। **ನ ಸೋಧೇನ್ತಿ ಮಚ್ಚಂ ಅವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಸುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಭವಸುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಅವಿತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಮಚ್ಚಂ ನ ಸೋಧೇನ್ತಿ। ಕಙ್ಖಾಮಲೇ ಹಿ ಸತಿ ನ ವಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಸಕಙ್ಖೋಯೇವಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖ"ನ್ತಿ ಏತಂ "ನ ಮಚ್ಛಮಂಸ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಸುತ್ವಾ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಚ್ಛಮಂಸಾನಂ ಅಭೋಜನಾದಿನಾ ಸಿಯಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ"ತಿ ತಾಪಸಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ ನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಾ ಚಸ್ಸ "ಸೋ ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾವ ಬುದ್ಧೇ ಕಙ್ಖಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೫೩. ಏವಂ ಮಚ್ಛಮಂಸಾನಾಸಕತ್ತಾದೀನಂ ಸೋಧೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೋಧೇತುಂ ಸಮತ್ಥೇ ಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸೋತೇಸು ಗುತ್ತೋ**"ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೋತೇಸೂ**ತಿ ಛಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು। **ಗುತ್ತೋ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಗುತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಪರಿವಾರಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿದಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಚರೇ**ತಿ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಛಳಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿದಿತ್ವಾ ಪಾಕಟಾನಿ ಕತ್ವಾ ಚರೇಯ್ಯ, ವಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ವಿಸುದ್ಧಸೀಲಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅಭಿಸಮೇತಬ್ಬಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ। ಏತೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಜ್ಜವಮದ್ದವೇ ರತೋ**ತಿ ಉಜುಭಾವೇ ಚ ಮುದುಭಾವೇ ಚ ರತೋ। ಏತೇನ ಸಕದಾಗಾಮಿಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹಿ ಕಾಯವಙ್ಕಾದಿಕರಾನಂ ಚಿತ್ತಥದ್ಧಭಾವಕರಾನಞ್ಚ ರಾಗದೋಸಾನಂ ತನುಭಾವಾ ಅಜ್ಜವಮದ್ದವೇ ರತೋ ಹೋತಿ। **ಸಙ್ಗಾತಿಗೋ**ತಿ ರಾಗದೋಸಸಙ್ಗಾತಿಗೋ। ಏತೇನ ಅನಾಗಾಮಿಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಹೇತುಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹೀನಸಬ್ಬದುಕ್ಖೋ। ಏತೇನ ಅರಹತ್ತಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ಲಿಪ್ಪತಿ ದಿಟ್ಠಸುತೇಸು ಧೀರೋ**ತಿ ಸೋ ಏವಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಧಿತಿಸಮ್ಪದಾಯ ಧೀರೋ ದಿಟ್ಠಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕೇನಚಿ ಕಿಲೇಸೇನ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಸುತೇಸು, ಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸು ಚ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪರಮವಿಸುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

೨೫೪-೫. ಇತೋ ಪರಂ "**ಇಚ್ಚೇತಮತ್ಥ**"ನ್ತಿ ದ್ವೇ ಗಾಥಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ ವುತ್ತಾ। ತಾಸಮತ್ಥೋ - **ಇತಿ ಭಗವಾ** ಕಸ್ಸಪೋ **ಏತಮತ್ಥಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ** ಅನೇಕಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಚ ದೇಸನಾಯ ಯಾವ ತಾಪಸೋ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತಾವ ಸೋ **ಅಕ್ಖಾಸಿ** ಕಥೇಸಿ ವಿತ್ಥಾರೇಸಿ। **ನಂ ವೇದಯಿ ಮನ್ತಪಾರಗೂ**ತಿ ಸೋಪಿ ತಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ಮನ್ತಪಾರಗೂ, ವೇದಪಾರಗೂ, ತಿಸ್ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವೇದಯಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಪದತೋ ಚ ದೇಸನಾನಯತೋ ಚ **ಚಿತ್ರಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಮುನೀ ಪಕಾಸಯಿ**। ಕೀದಿಸೋ? **ನಿರಾಮಗನ್ಧೋ ಅಸಿತೋ ದುರನ್ನಯೋ,** ಆಮಗನ್ಧಕಿಲೇಸಾಭಾವಾ ನಿರಾಮಗನ್ಧೋ, ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾಭಾವಾ ಅಸಿತೋ, ಬಾಹಿರದಿಟ್ಠಿವಸೇನ "ಇದಂ ಸೇಯ್ಯೋ ಇದಂ ವರ"ನ್ತಿ ಕೇನಚಿ ನೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ದುರನ್ನಯೋ। ಏವಂ ಪಕಾಸಿತವತೋ ಚಸ್ಸ **ಸುತ್ವಾನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಭಾಸಿತಂ ಪದಂ** ಸುಕಥಿತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ **ನಿರಾಮಗನ್ಧಂ** ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಯೋಗಂ, **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪನೂದನಂ** ಸಬ್ಬವಟ್ಟದುಕ್ಖಪ್ಪನೂದನಂ, **ನೀಚಮನೋ** ನೀಚಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ **ವನ್ದಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ,** ತಿಸ್ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾದೇ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿ। **ತತ್ಥೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮರೋಚಯಿತ್ಥಾ**ತಿ ತತ್ಥೇವ ಚ ನಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಕಸ್ಸಪಂ ಭಗವನ್ತಂ ತಿಸ್ಸೋ ತಾಪಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮರೋಚಯಿತ್ಥ, ಅಯಾಚೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಭಗವಾ "ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಯುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ವಸ್ಸಸತಿಕತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ **ತಿಸ್ಸೋ** ನಾಮ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಪುನ ದುತಿಯೋ **ಭಾರದ್ವಾಜೋ** ನಾಮ। ಏವಂ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತಿಸ್ಸಭಾರದ್ವಾಜಂ ನಾಮ ಸಾವಕಯುಗಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಭಗವಾ ಯಾ ಚ ತಿಸ್ಸೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಆದಿತೋ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ಯಾ ಚ ಕಸ್ಸಪೇನ ಭಗವತಾ ಮಜ್ಝೇ ನವ, ಯಾ ಚ ತದಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ ಅನ್ತೇ ದ್ವೇ, ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಚುದ್ದಸ ಗಾಥಾ ಆನೇತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಆಮಗನ್ಧಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ತಾಪಸಸತಾನಂ ಆಮಗನ್ಧಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಥೇವ ನೀಚಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಸಾಯ। "ಏಥ ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। ತೇ

ತಥೇವ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಸಬ್ಬೇವ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಆಮಗನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಹಿರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಹಿರಿಂ ತರನ್ತನ್ತಿ ಹಿರಿಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಭಗವತಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ ಅಡ್ಢೋ ಅಹೋಸಿ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಧನವಿಭವೋ। ತಸ್ಸ ಏಕಪುತ್ತಕೋ ಅಹೋಸಿ ಪಿಯೋ ಮನಾಪೋ। ಸೋ ತಂ ದೇವಕುಮಾರಂ ವಿಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಸುಖೂಪಕರಣೇಹಿ ಸಂವಡ್ಢೇನ್ತೋ ತಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ತಸ್ಸ ಅನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ। ತತೋ ತಸ್ಸ ಮಾಣವಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಸಾರಗಬ್ಭಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ ಆಹ – "ಇದಂ ತೇ, ಸಾಮಿ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸನ್ತಕಂ, ಇದಂ ಅಯ್ಯಕಪಯ್ಯಕಾನಂ ಸನ್ತಕಂ, ಇದಂ ಸತ್ತಕುಲಪರಿವಟ್ಟೇನ ಆಗತ"ನ್ತಿ। ಮಾಣವೋ ಧನಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಇದಂ ಧನಂಯೇವ ದಿಸ್ಸತಿ, ಯೇಹಿ ಪನ ಇದಂ ಸಞ್ಚಿತಂ, ತೇ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇವ ಮಚ್ಚುವಸಂ ಗತಾ। ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಚ ನ ಇತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಆದಾಯ ಅಗಮಂಸು, ಏವಂ ನಾಮ ಭೋಗೇ ಪಹಾಯ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಪರಲೋಕೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಆದಾಯ ಗನ್ತುಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಚರಿತೇನ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಂ ಧನಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಸುಚರಿತಧನಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಂ, ಯಂ ಸಕ್ಕಾ ಆದಾಯ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ। ಸೋ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಪಹೂತಮಿದಂ ಧನಂ, ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಏವಮಪ್ಪಕೇನ ಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ದದೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ – "ಮಹಾರಾಜ, ಮಮ ಘರೇ ಏತ್ತಕಂ ಧನಂ ಅತ್ಥಿ, ಇಚ್ಛಾಮಿ ತೇನ ಮಹಾದಾನಂ ದಾತುಂ। ಸಾಧು, ಮಹಾರಾಜ, ನಗರೇ ಘೋಸನಂ ಕಾರಾಪೇಥಾ"ತಿ। ರಾಜಾ ತಥಾ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಭಾಜನಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸತ್ತಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಸಬ್ಬಧನಮದಾಸಿ , ದತ್ವಾ ಚ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಏವಂ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಅಯುತ್ತಂ ಘರೇ ವಸಿತುಂ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ತತೋ ಪರಿಜನಸ್ಸ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇ "ಮಾ, ತ್ವಂ ಸಾಮಿ, 'ಧನಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣ'ನ್ತಿ ಚಿನ್ತಯಿ, ಮಯಂ ಅಪ್ಪಕೇನೇವ ಕಾಲೇನ ನಾನಾವಿಧೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಧನಸಞ್ಚಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ತಂ ಯಾಚಿಂಸು। ಸೋ ತೇಸಂ ಯಾಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾವ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿ।

ತತ್ಥ ಅಟ್ಠವಿಧಾ ತಾಪಸಾ – ಸಪುತ್ತಭರಿಯಾ, ಉಞ್ಛಾಚಾರಿಕಾ, ಸಮ್ಪತ್ತಕಾಲಿಕಾ, ಅನಗ್ಗಿಪಕ್ಕಿಕಾ, ಅಸ್ಮಮುಟ್ಠಿಕಾ, ದನ್ತಲುಯ್ಯಕಾ, ಪವತ್ತಫಲಿಕಾ, ವಣ್ಟಮುತ್ತಿಕಾ ಚಾತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೦)। ತತ್ಥ **ಸಪುತ್ತಭರಿಯಾ**ತಿ ಪುತ್ತದಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪಯಮಾನಾ ಕೇಣಿಯಜಟಿಲಾದಯೋ। **ಉಞ್ಛಾಚಾರಿಕಾ**ತಿ ನಗರದ್ವಾರೇ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಾದಯೋ ಸಿಪ್ಪಾದೀನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಿಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ, ತೇ ಸಪುತ್ತಭರಿಯೇಹಿ ಸೇಟ್ಠತರಾ। **ಸಮ್ಪತ್ತಕಾಲಿಕಾ**ತಿ ಆಹಾರವೇಲಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ಆಹಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾಪೇನ್ತಾ, ತೇ ಉಞ್ಛಾಚಾರಿಕೇಹಿ ಸೇಟ್ಠತರಾ। **ಅನಗ್ಗಿಪಕ್ಕಿಕಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿನಾ ಅಪಕ್ಕಪತ್ತಫಲಾನಿ ಖಾದಿತ್ವಾ ಯಾಪೇನ್ತಾ, ತೇ ಸಮ್ಪತ್ತಕಾಲಿಕೇಹಿ ಸೇಟ್ಠತರಾ। **ಅಸ್ಮಮುಟ್ಠಿಕಾ**ತಿ ಮುಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವಾಸಿಸತ್ಥಕಾದಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾ ಯದಾ ಛಾತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತದಾ ಸಮ್ಪತ್ತರುಕ್ಖತೋ ತಚಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇ ಭಾವೇನ್ತಿ, ತೇ ಅನಗ್ಗಿಪಕ್ಕಿಕೇಹಿ ಸೇಟ್ಠತರಾ। **ದನ್ತಲುಯ್ಯಕಾ**ತಿ ಮುಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಾದೀನಿಪಿ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಚರನ್ತಾ ಖುದಾಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತರುಕ್ಖತೋ ದನ್ತೇಹಿ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ತಚಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇ ಭಾವೇನ್ತಿ, ತೇ ಅಸ್ಮಮುಟ್ಠಿಕೇಹಿ ಸೇಟ್ಠತರಾ। **ಪವತ್ತಫಲಿಕಾ**ತಿ ಜಾತಸ್ಸರಂ ವಾ ವನಸಣ್ಡಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸನ್ತಾ ಯಂ ತತ್ಥ ಸರೇ

ಭಿಸಮುಳಾಲಾದಿ, ಯಂ ವಾ ವನಸಣ್ಡೇ ಪುಪ್ಫಕಾಲೇ ಪುಪ್ಫಂ, ಫಲಕಾಲೇ ಫಲಂ, ತಮೇವ ಖಾದನ್ತಿ। ಪುಪ್ಫಫಲೇ ಅಸತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ತತ್ಥ ರುಕ್ಖಪಪಟಿಕಮ್ಪಿ ಖಾದಿತ್ವಾ ವಸನ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಂ ಚ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ದನ್ತಲುಯ್ಯಕೇಹಿ ಸೇಟ್ಠತರಾ। **ವಣ್ಟಮುತ್ತಿಕಾ** ನಾಮ ವಣ್ಟಮುತ್ತಾನಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿತಾನಿ ಪಣ್ಣಾನಿಯೇವ ಖಾದನ್ತಿ, ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ, ತೇ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಾ।

ಅಯಂ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಪುತ್ತೋ "ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸು ಅಗ್ಗಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಣ್ಟಮುತ್ತಿಕಪಬ್ಬಜ್ಜಮೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಪಬ್ಬತೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿವಸತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸೀ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ಪಬ್ಬತೇ ಚನ್ದನಸಾರಾದೀನಿ ಗವೇಸನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಂ ಪತ್ವಾ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕುತೋ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಸಾವತ್ಥಿತೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಕಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತೀ"ತಿ? "ತತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ಮನುಸ್ಸಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ। "ಕಸ್ಸ ಓವಾದಂ ಸುತ್ವಾ"ತಿ? "ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ"ತಿ। ತಾಪಸೋ ಬುದ್ಧಸದ್ದಸ್ಸವನೇನ ವಿಮ್ಹಿತೋ "ಬುದ್ಧೋತಿ ತ್ವಂ, ಭೋ ಪುರಿಸ, ವದೇಸೀ"ತಿ ಆಮಗನ್ಧೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಘೋಸೋಪಿ ಖೋ ಏಸೋ ದುಲ್ಲಭೋ"ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ನ ಯುತ್ತಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ತುಚ್ಛಮೇವ ಗನ್ತುಂ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಆಮಿಸಗರುಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಧಮ್ಮಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಹೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿ –

"ಕೀದಿಸೋ ಮಿತ್ತೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ಕೀದಿಸೋ ಮಿತ್ತೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ।
ಕೀದಿಸೋ ಪಯೋಗೋ ಪಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ಕಿಂ ರಸಾನಂ ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ॥

ಸೋ ತೇ ಪಞ್ಹೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಾಭಿಮುಖೋ ಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। ಭಗವಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋಯೇವ ಹೋತಿ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅವನ್ದಿತ್ವಾವ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವಾ "ಕಚ್ಚಿ, ಇಸಿ, ಖಮನೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮ್ಮೋದಿ। ಸೋಪಿ "ಖಮನೀಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಟಿಸಮ್ಮೋದಿತ್ವಾ "ಯದಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮನಸಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪಞ್ಹೇ ವಾಚಾಯ ಏವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮನಸಾ ಏವ ಭಗವನ್ತಂ ತೇ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಪುಟ್ಠೋ ಆದಿಪಞ್ಹಂ ತಾವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ **ಹಿರಿಂ ತರನ್ತ**ನ್ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾ ಗಾಥಾಯೋ ಆಹ।

೨೫೬. ತಾಸಂ ಅತ್ಥೋ – **ಹಿರಿಂ ತರನ್ತ**ನ್ತಿ ಹಿರಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಂ ಅಹಿರಿಕಂ ನಿಲ್ಲಜ್ಜಂ। **ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನ**ನ್ತಿ ಅಸುಚಿಮಿವ ಪಸ್ಸಮಾನಂ। ಅಹಿರಿಕೋ ಹಿ ಹಿರಿಂ ಜಿಗುಚ್ಛತಿ ಅಸುಚಿಮಿವ ಪಸ್ಸತಿ, ತೇನ ನಂ ನ ಭಜತಿ ನ ಅಲ್ಲೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನ"ನ್ತಿ। **ತವಾಹಮಸ್ಮಿ ಇತಿ ಭಾಸಮಾನ**ನ್ತಿ "ಅಹಂ, ಸಮ್ಮ, ತವ ಸಹಾಯೋ ಹಿತಕಾಮೋ ಸುಖಕಾಮೋ, ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಮೇ ತುಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಭಾಸಮಾನಂ। **ಸಯ್ಹಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಅನಾದಿಯನ್ತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಭಾಸಿತ್ವಾಪಿ ಚ ಸಯ್ಹಾನಿ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾನಿಪಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾನಿ ಅನಾದಿಯನ್ತಂ ಕರಣತ್ಥಾಯ ಅಸಮಾದಿಯನ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ತತ್ಥ ಆದರಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಕರೋನ್ತಂ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಚೇಸು ಬ್ಯಸನಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತಂ। **ನೇಸೋ ಮಮನ್ತಿ ಇತಿ ನಂ ವಿಜಞ್ಞಾ**ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ "ಮಿತ್ತಪಟಿರೂಪಕೋ ಏಸೋ, ನೇಸೋ ಮೇ ಮಿತ್ತೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಜಾನೇಯ್ಯ।

೨೫೭. **ಅನನ್ವಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚ ಭಾಸತಿ, ತೇನ ಅನನುಗತಂ। **ಪಿಯಂ ವಾಚಂ ಯೋ ಮಿತ್ತೇಸು ಪಕುಬ್ಬತೀ**ತಿ ಯೋ ಅತೀತಾನಾಗತೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಪಟಿಸನ್ಥರನ್ತೋ ನಿರತ್ಥಕೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಚ್ಛಾಯಾಮತ್ತೇನೇವ ಪಿಯಂ ಮಿತ್ತೇಸು ವಾಚಂ ಪವತ್ತೇತಿ। **ಅಕರೋನ್ತಂ ಭಾಸಮಾನಂ, ಪರಿಜಾನನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ**ತಿ ಏವರೂಪಂ ಯಂ ಭಾಸತಿ, ತಂ

ಅಕರೋನ್ತಂ, ಕೇವಲಂ ವಾಚಾಯ ಭಾಸಮಾನಂ "ವಚೀಪರಮೋ ನಾಮೇಸ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪಟಿರೂಪಕೋ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ಜಾನನ್ತಿ।

೧೨೮. ನ ಸೋ ಮಿತ್ತೋ ಯೋ ಸದಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಭೇದಾಸಙ್ಕೀ ರನ್ಧಮೇವಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಯೋ ಭೇದಮೇವ ಆಸಙ್ಕಮಾನೋ ಕತಮಧುರೇನ ಉಪಚಾರೇನ ಸದಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರತಿ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಅಮನಸಿಕಾರೇನ ಕತಂ, ಅಞ್ಞಾಣಕೇನ ವಾ ಅಕತಂ, "ಯದಾ ಮಂ ಗರಹಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ನಂ ಏತೇನ ಪಟಿಚೋದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ರನ್ಧಮೇವ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನ ಸೋ ಮಿತ್ತೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ "ಕೀದಿಸೋ ಮಿತ್ತೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಇಮಂ ಆದಿಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದುತಿಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ **"ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸೇತೀ"**ತಿ ಇಮಂ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ** ಮಿತ್ತೇ ಮಿತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಹದಯಮನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಯನೇನ ಯಥಾ ನಾಮ ಪಿತು **ಉರಸಿ ಪುತ್ತೋ** "ಇಮಸ್ಸ ಮಯಿ ಉರಸಿ ಸಯನ್ತೇ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅನತ್ತಮನತಾ ವಾ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಅಪರಿಸಙ್ಕಮಾನೋ ನಿಬ್ಬಿಸಙ್ಕೋ ಹುತ್ವಾ **ಸೇತಿ,** ಏವಮೇವಂ ದಾರಧನಜೀವಿತಾದೀಸು ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮಿತ್ತಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬಿಸಙ್ಕೋ ಸೇತಿ। **ಯೋ ಚ ಪರೇಹಿ** ಕಾರಣಸತಂ ಕಾರಣಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ವತ್ವಾ **ಅಭೇಜ್ಜೋ, ಸ ವೇ ಮಿತ್ತೋ** ಸೇವಿತಬ್ಬೋತಿ।

೧೨೯. ಏವಂ ಭಗವಾ "ಕೀದಿಸೋ ಮಿತ್ತೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಏವಂ ದುತಿಯಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತತಿಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ "ಪಾಮುಜ್ಜಕರಣ"ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಾಮುಜ್ಜಂ ಕರೋತೀತಿ **ಪಾಮುಜ್ಜಕರಣಂ। ಠಾನ**ನ್ತಿ ಕಾರಣಂ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ವೀರಿಯಂ। ತಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮೂಪಸಞ್ಹಿತಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಸುಖಮುಪ್ಪಾದನತೋ ಪಾಮುಜ್ಜಕರಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ "ಸ್ವಾಖಾತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಯೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ, ಸೋ ಸುಖಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೯)। ಪಸಂಸಂ ಆವಹತೀತಿ **ಪಸಂಸಾವಹನಂ।** ಆದಿತೋ ದಿಬ್ಬಮಾನುಸಕಸುಖಾನಂ , ಪರಿಯೋಸಾನೇ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಸ್ಸ ಆವಹನತೋ ಫಲೂಪಚಾರೇನ **ಸುಖಂ।** ಫಲಂ ಪಟಿಕಙ್ಖಮಾನೋ **ಫಲಾನಿಸಂಸೋ। ಭಾವೇತೀ**ತಿ ವಡ್ಢೇತಿ। **ವಹನ್ತೋ ಪೋರಿಸಂ ಧುರ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸಾನುಚ್ಛವಿಕಂ ಭಾರಂ ಆದಾಯ ವಿಹರನ್ತೋ ಏತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಸಙ್ಖಾತಂ ಠಾನಂ ಭಾವೇತಿ, ಈದಿಸೋ ಪಯೋಗೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋತಿ।

೧೩೦. ಏವಂ ಭಗವಾ "ಕೀದಿಸೋ ಪಯೋಗೋ ಪಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ತತಿಯಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ **"ಪವಿವೇಕರಸ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪವಿವೇಕೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸವಿವೇಕತೋ ಜಾತತ್ತಾ ಅಗ್ಗಫಲಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ರಸೋತಿ ಅಸ್ಸಾದನಟ್ಠೇನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸುಖಂ। **ಉಪಸಮೋಪಿ** ಕಿಲೇಸೂಪಸಮನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಉಪಸಮಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ವಾ ತದೇವ, **ಧಮ್ಮಪೀತಿರಸೋಪಿ** ಅರಿಯಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪೀತಿಯಾ ರಸತ್ತಾ ತದೇವ। ತಂ ಪವಿವೇಕರಸಂ ಉಪಸಮಸ್ಸ ಚ ರಸಂ ಪಿತ್ವಾ ತದೇವ **ಧಮ್ಮಪೀತಿರಸಂ ಪಿವಂ ನಿದ್ದರೋ ಹೋತಿ ನಿಪ್ಪಾಪೋ,** ಪಿವಿತ್ವಾಪಿ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಾಭಾವೇನ ನಿದ್ದರೋ, ಪಿವನ್ತೋಪಿ ಪಹೀನಪಾಪತ್ತಾ ನಿಪ್ಪಾಪೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏತಂ ರಸಾನಮಗ್ಗನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಝಾನನಿಬ್ಬಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನಂ ಕಾಯಚಿತ್ತಉಪಧಿವಿವೇಕಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಪವಿವೇಕರಸಾದಯೋ ತಯೋ ಏವ ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಯೋಜೇನ್ತಿ , ಪುರಿಮಮೇವ ಸುನ್ದರಂ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತೋ ಅರಹಾ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಹಿರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮೋ ಭಾಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೇ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

(ದುತಿಯೋ ಭಾಗೋ)

೨. ಚೂಳವಗ್ಗೋ

೪. ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಕಿರ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಗರದ್ವಾರಸನ್ಥಾಗಾರಸಭಾದೀಸು ಮಹಾಜನಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಂ ದತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಸೀತಾಹರಣಾದಿಬಾಹಿರಕಕಥಂ ಕಥಾಪೇನ್ತಿ, ಏಕೇಕಾ ಕಥಾ ಚತುಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ನಿಟ್ಠಾತಿ। ತತ್ಥ ಏಕದಿವಸಂ ಮಙ್ಗಲಕಥಾ ಸಮುಟ್ಠಾಸಿ – ‘‘ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಙ್ಗಲಂ, ಕಿಂ ದಿಟ್ಠಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ಸುತಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ಮುತಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ಕೋ ಮಙ್ಗಲಂ ಜಾನಾತೀ’’ತಿ?

ಅಥ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕೋ ನಾಮೇಕೋ ಪುರಿಸೋ ಆಹ – ‘‘ಅಹಂ ಮಙ್ಗಲಂ ಜಾನಾಮಿ, ದಿಟ್ಠಂ ಲೋಕೇ ಮಙ್ಗಲಂ, ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಂ ರೂಪಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಚಾತಕಸಕುಣಂ ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ಬೇಲುವಲಟ್ಠಿಂ ವಾ ಗಬ್ಭಿನಿಂ ವಾ ಕುಮಾರಕೇ ವಾ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೇ ಪುಣ್ಣಘಟಂ ವಾ ಅಲ್ಲರೋಹಿತಮಚ್ಛಂ ವಾ ಆಜಞ್ಞಂ ವಾ ಆಜಞ್ಞರಥಂ ವಾ ಉಸಭಂ ವಾ ಗಾವಿಂ ವಾ ಕಪಿಲಂ ವಾ, ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಏವರೂಪಂ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಂ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲ’’ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಏಕಚ್ಚೇ ನಾಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಯೇ ನಾಗ್ಗಹೇಸುಂ, ತೇ ತೇನ ಸಹ ವಿವದಿಂಸು।

ಅಥ ಸುತಮಙ್ಗಲಿಕೋ ನಾಮೇಕೋ ಪುರಿಸೋ ಆಹ – ‘‘ಚಕ್ಖು ನಾಮೇತಂ, ಭೋ, ಸುಚಿಮ್ಪಿ ಅಸುಚಿಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ಸುನ್ದರಮ್ಪಿ ಅಸುನ್ದರಮ್ಪಿ, ಮನಾಪಮ್ಪಿ ಅಮನಾಪಮ್ಪಿ। ಯದಿ ತೇನ ದಿಟ್ಠಂ ಮಙ್ಗಲಂ ಸಿಯಾ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಮಙ್ಗಲಂ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ದಿಟ್ಠಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಸುತಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ಸುತಂ ನಾಮ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತೋ ಸದ್ದೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ವಡ್ಢಾತಿ ವಾ ವಡ್ಢಮಾನಾತಿ ವಾ ಪುಣ್ಣಾತಿ ವಾ ಫುಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಸುಮನಾತಿ ವಾ ಸಿರೀತಿ ವಾ ಸಿರಿವಡ್ಢಾತಿ ವಾ ಅಜ್ಜ ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಸುಮುಹುತ್ತಂ ಸುದಿವಸಂ ಸುಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ಏವರೂಪಂ ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣಾತಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸುತಮಙ್ಗಲ’’ನ್ತಿ। ತಸ್ಸಪಿ ವಚನಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಏಕಚ್ಚೇ ನಾಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಯೇ ನಾಗ್ಗಹೇಸುಂ, ತೇ ತೇನ ಸಹ ವಿವದಿಂಸು।

ಅಥ ಮುತಮಙ್ಗಲಿಕೋ ನಾಮೇಕೋ ಪುರಿಸೋ ಆಹ – ‘‘ಸೋತಮ್ಪಿ ಹಿ ನಾಮೇತಂ ಭೋ ಸಾಧುಮ್ಪಿ ಅಸಾಧುಮ್ಪಿ ಮನಾಪಮ್ಪಿ ಅಮನಾಪಮ್ಪಿ ಸುಣಾತಿ। ಯದಿ ತೇನ ಸುತಂ ಮಙ್ಗಲಂ ಸಿಯಾ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಮಙ್ಗಲಂ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸುತಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಮುತಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ಮುತಂ ನಾಮ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಂ ಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಪದುಮಗನ್ಧಾದಿಪುಪ್ಫಗನ್ಧಂ ವಾ ಘಾಯತಿ, ಫುಸ್ಸದನ್ತಕಟ್ಠಂ ವಾ ಖಾದತಿ, ಪಥವಿಂ ವಾ ಆಮಸತಿ, ಹರಿತಸಸ್ಸಂ ವಾ ಅಲ್ಲಗೋಮಯಂ ವಾ ಕಚ್ಛಪಂ ವಾ ತಿಲವಾಹಂ ವಾ ಪುಪ್ಫಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಆಮಸತಿ,

ಫುಸ್ಸಮತ್ತಿಕಾಯ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಲಿಮ್ಪತಿ, ಫುಸ್ಸಸಾಟಕಂ ವಾ ನಿವಾಸೇತಿ, ಫುಸ್ಸವೇಠನಂ ವಾ ಧಾರೇತಿ, ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಏವರೂಪಂ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಂ ಗನ್ಧಂ ವಾ ಘಾಯತಿ, ರಸಂ ವಾ ಸಾಯತಿ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ವಾ ಫುಸತಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮುತಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಸಪಿ ವಚನಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಏಕಚ್ಚೇ ನಾಗ್ಗಹೇಸುಂ।

ತತ್ಥ ನ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕೋ ಸುತಮುತಮಙ್ಗಲಿಕೇ ಅಸಕ್ಖಿ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ। ನ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಇತರೇ ದ್ವೇ। ತೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಯೇ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಸ್ಸ ವಚನಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತೇ "ದಿಟ್ಠಂಯೇವ ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ಗತಾ। ಯೇ ಸುತಮುತಮಙ್ಗಲಿಕಾನಂ ವಚನಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತೇ "ಸುತಂಯೇವ ಮುತಂಯೇವ ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ಗತಾ। ಏವಮಯಂ ಮಙ್ಗಲಕಥಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾ।

ಅಥ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಗುಮ್ಬಗುಮ್ಬಾ ಹುತ್ವಾ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು । ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ತಥೇವ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಭುಮ್ಮದೇವತಾ ಮಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ ತತೋ ಸುತ್ವಾ ಭುಮ್ಮದೇವತಾಪಿ ತಥೇವ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। ತಾಸಮ್ಪಿ ದೇವತಾನಂ ಆಕಾಸಟ್ಠದೇವತಾ ಮಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಆಕಾಸಟ್ಠದೇವತಾನಂ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕದೇವತಾ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಯಾವ ಸುದಸ್ಸೀದೇವತಾನಂ ಅಕನಿಟ್ಠದೇವತಾ ಮಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ ತತೋ ಸುತ್ವಾ ಅಕನಿಟ್ಠದೇವತಾಪಿ ತಥೇವ ಗುಮ್ಬಗುಮ್ಬಾ ಹುತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। ಏವಂ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಮಙ್ಗಲಚಿನ್ತಾ ಉದಪಾದಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಸಾ "ಇದಂ ಮಙ್ಗಲಂ ಇದಂ ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಿಯಮಾನಾಪಿ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ಏವ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಸೇನ ತಿಧಾ ಭಿನ್ನಾ। ಏಕೋಪಿ "ಇದಮೇವ ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭುಚ್ಚತೋ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ ನಾಹೋಸಿ, ಮಙ್ಗಲಕೋಲಾಹಲಂ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಕೋಲಾಹಲಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚವಿಧಂ - ಕಪ್ಪಕೋಲಾಹಲಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕೋಲಾಹಲಂ, ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ, ಮಙ್ಗಲಕೋಲಾಹಲಂ, ಮೋನೇಯ್ಯಕೋಲಾಹಲನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಮಾವಚರದೇವಾ ಮುತ್ತಸಿರಾ ವಿಕಿಣ್ಣಕೇಸಾ ರುದಮ್ಮುಖಾ ಅಸ್ಸೂನಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಪುಞ್ಛಮಾನಾ ರತ್ತವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ ಅತಿವಿಯ ವಿರೂಪವೇಸಧಾರಿನೋ ಹುತ್ವಾ, "ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಕಪ್ಪುಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ಲೋಕೋ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಸುಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಮಹಾಪಥವೀ ಸಿನೇರು ಚ ಪಬ್ಬತರಾಜಾ ಉಡ್ಢಯ್ಹಿಸ್ಸತಿ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಲೋಕವಿನಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಮೇತ್ತಂ, ಮಾರಿಸಾ, ಭಾವೇಥ, ಕರುಣಂ ಮುದಿತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ, ಮಾರಿಸಾ, ಭಾವೇಥ, ಮಾತರಂ ಉಪಟ್ಠಹಥ, ಪಿತರಂ ಉಪಟ್ಠಹಥ, ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಹೋಥ, ಜಾಗರಥ ಮಾ ಪಮಾದತ್ಥಾ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ಇದಂ **ಕಪ್ಪಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ।

ಕಾಮಾವಚರದೇವಾಯೇವ "ವಸ್ಸಸತಸ್ಸಚ್ಚಯೇನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ಇದಂ **ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಪನ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಭರಣೇನ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮವೇಠನಂ ಸೀಸೇ ಕತ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಬುದ್ಧಗುಣವಾದಿನೋ "ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ಇದಂ **ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಏವ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ "ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಮಙ್ಗಲಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ಇದಂ **ಮಙ್ಗಲಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಏವ ದೇವಾ "ಸತ್ತನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ಇದಂ **ಮೋನೇಯ್ಯಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ। ಇಮೇಸು

ಪಞ್ಹಾಸು ಕೋಲಾಹಲೇಸು ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಾದಿವಸೇನ ತಿಧಾ ಭಿನ್ನೇಸು ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಇದಂ ಮಙ್ಗಲಕೋಲಾಹಲಂ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಅಥ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಅಲಭಮಾನೇಸು ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ತಾವತಿಂಸಕಾಯಿಕಾ ದೇವತಾ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಏವಂ ಸಮಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ, ಮಾರಿಸಾ, ಘರಸಾಮಿಕೋ ಅನ್ತೋಘರಜನಾನಂ, ಗಾಮಸಾಮಿಕೋ ಗಾಮವಾಸೀನಂ, ರಾಜಾ ಸಬ್ಬಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಏವಮೇವಂ ಅಯಂ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಯದಿದಂ ಪುಞ್ಞೇನ ತೇಜೇನ ಇಸ್ಸರಿಯೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ದ್ವಿನ್ನಂ ದೇವಲೋಕಾನಂ ಅಧಿಪತಿ। ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ ಏತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ। ತಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪನಿವಾಸನಾಭರಣಸಸ್ಸಿರಿಕಸರೀರಂ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಕೋಟಿಅಚ್ಛರಾಗಣಪರಿವುತಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಮೂಲೇ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲವರಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಠತ್ವಾ ಏತದವೋಚುಂ - "ಯಗ್ಘೇ, ಮಾರಿಸ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಏತರಹಿ ಮಙ್ಗಲಪಞ್ಹಾ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ, ಏಕೇ ದಿಟ್ಠಂ ಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏಕೇ ಸುತಂ ಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏಕೇ ಮುತಂ ಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಮಯಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತಾ, ಸಾಧು ವತ ನೋ ತ್ವಂ ಯಾಥಾವತೋ ಬ್ಯಾಕರೋಹೀ"ತಿ। ದೇವರಾಜಾ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಪಞ್ಞವಾ "ಅಯಂ ಮಙ್ಗಲಕಥಾ ಕತ್ಥ ಪಠಮಂ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ"ತಿ ಆಹ। "ಮಯಂ ದೇವ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ಅಸ್ಸುಮ್ಹಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತತೋ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ಆಕಾಸಟ್ಠದೇವತಾನಂ, ಆಕಾಸಟ್ಠದೇವತಾ ಭುಮ್ಮದೇವತಾನಂ, ಭುಮ್ಮದೇವತಾ ಮನುಸ್ಸಾರಕ್ಖದೇವತಾನಂ, ಮನುಸ್ಸಾರಕ್ಖದೇವತಾ "ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ"ತಿ ಆಹಂಸು।

ಅಥ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕತ್ಥ ವಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ದೇವಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। "ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಕೋಚಿ ಪುಚ್ಛೀ"ತಿ ಆಹ। "ನ ಕೋಚಿ ದೇವಾ"ತಿ। "ಕಿಂ ನು ಖೋ ನಾಮ ತುಮ್ಹೇ ಮಾರಿಸಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಖಜ್ಜೋಪನಕಂ ಉಜ್ಜಾಲೇಥ, ಯೇ ಅನವಸೇಸಮಙ್ಗಲದೇಸಕಂ ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಥ? ಆಗಚ್ಛಥ, ಮಾರಿಸಾ, ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ, ಅದ್ಧಾ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಏಕಂ ದೇವಪುತ್ತಂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ತ್ವಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾ"ತಿ। ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪೇನ ಅಲಙ್ಕಾರೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ವಿಜ್ಜುರಿವ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನೋ ದೇವಗಣಪರಿವುತೋ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಠತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ತಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದೀನಮತ್ಥೋ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತೋ, ವಿತ್ಥಾರಂ ಪನ ಇಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತೇ **ಚ** "ಮಗಧೇಸು ವಿಹರತಿ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಸ್ಮಿಂ ಏಕನಾಳಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇಧ "ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಸಾವತ್ಥಿಯ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪದಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಇಧ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ।

ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, **ಸಾವತ್ಥಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಂ ಕಿರ ಸವತ್ಥಸ್ಸ ನಾಮ ಇಸಿನೋ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಕುಸಮ್ಬಸ್ಸ ನಿವಾಸೋ ಕೋಸಮ್ಬೀ, ಕಾಕಣ್ಡಸ್ಸ ನಿವಾಸೋ ಕಾಕಣ್ದೀತಿ, ಏವಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ "ಸಾವತ್ಥೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪೋರಾಣಾ ಪನ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ - ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸತ್ಥಸಮಾಯೋಗೇ "ಕಿಂಭಣ್ಡಮತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ "ಸಬ್ಬಮತ್ಥೀ"ತಿ ಆಹಂಸು, ತಸ್ಮಾ ತಂ ವಚನಮುಪಾದಾಯ "ಸಾವತ್ಥೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸಂ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ। ಏತೇನಸ್ಸ ಗೋಚರಗಾಮೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ। ಜೇತೋ ನಾಮ ರಾಜಕುಮಾರೋ, ತೇನ ರೋಪಿತಸಂವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಜೇತಸ್ಸ ವನನ್ತಿ ಜೇತವನಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಜೇತವನೇ**। ಅನಾಥಾನಂ ಪಿಣ್ಡೋ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ, ತಸ್ಸ **ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ**। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ಗಹಪತಿನಾ ಚತುಪಣ್ಣಾಸಕೋಟಿಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾರಾಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಾನುರೂಪನಿವಾಸೋಕಾಸೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ।

ಅಥಾತಿ ಅವಿಚ್ಛೇದತ್ಥೇ, **ಖೋತಿ** ಅಧಿಕಾರನ್ತರನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತೇನ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನೇಯೇವ ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ವಿಹಾರೇ "ಇದಮಧಿಕಾರನ್ತರಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಿಂ ತನ್ತಿ? **ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾತಿ**ಆದಿ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞತರಾತಿ** ಅನಿಯಮಿತನಿದ್ದೇಸೋ। ಸಾ ಹಿ ನಾಮಗೋತ್ತತೋ ಅಪಾಕಟಾ, ತಸ್ಮಾ "ಅಞ್ಞತರಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ದೇವೋ ಏವ ದೇವತಾ, ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಸಾಧಾರಣಮೇತಂ। ಇಧ ಪನ ಪುರಿಸೋ ಏವ ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ, ಕಿನ್ತು ಸಾಧಾರಣನಾಮವಸೇನ "ದೇವತಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾತಿ ಏತ್ಥ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ** ಖಯಸುನ್ದರಾಭಿರೂಪಅಬ್ಭನುಮೋದನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ರತ್ತಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪಠಮೋ ಯಾಮೋ, ಚಿರನಿಸಿನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ। ಉದ್ದಿಸತು, ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೩೮೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೦; ಉದಾ॰ ೪೫) ಖಯೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೦) ಸುನ್ದರೇ।

"ಕೋ ಮೇ ವನ್ದತಿ ಪಾದಾನಿ, ಇದ್ಧಿಯಾ ಯಸಸಾ ಜಲಂ।
ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನ ವಣ್ಣೇನ, ಸಬ್ಬಾ ಓಭಾಸಯಂ ದಿಸಾ"ತಿ॥ (ವಿ॰ ವ॰ ೮೫೭) –

ಏವಮಾದೀಸು ಅಭಿರೂಪೇ। "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬; ಪಾರಾ॰ ೧೫) ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ। ಇಧ ಪನ ಖಯೇ। ತೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ, ಪರಿಕ್ಖೀಣಾಯ ರತ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾತಿ ಏತ್ಥ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ** ಅಭಿರೂಪೇ, **ವಣ್ಣಸದ್ದೋ** ಪನ ಛವಿಥುತಿಕುಲವಗ್ಗಕಾರಣಸಣ್ಠಾನಪ್ಪಮಾಣರೂಪಾಯತನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ "ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋಸಿ ಭಗವಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೯; ಸು॰ ನಿ॰ ೫೫೩) ಛವಿಯಂ। "ಕದಾ ಸಞ್ಞೂಳ್ಹಾ ಪನ ತೇ, ಗಹಪತಿ, ಇಮೇ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೭೭) ಥುತಿಯಂ। "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ವಣ್ಣಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೫) ಕುಲವಗ್ಗೇ। "ಅಥ ಕೇನ ನು ವಣ್ಣೇನ, ಗನ್ಧತ್ಥೇನೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪) ಕಾರಣೇ। "ಮಹನ್ತಂ ಹತ್ಥಿರಾಜವಣ್ಣಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೮) ಸಣ್ಠಾನೇ। "ತಯೋ ಪತ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಪಮಾಣೇ। "ವಣ್ಣೋ ಗನ್ಧೋ ರಸೋ ಓಜಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ರೂಪಾಯತನೇ। ಸೋ ಇಧ ಛವಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ ಅಭಿರೂಪಚ್ಛವೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕೇವಲಕಪ್ಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಕೇವಲ**ಸದ್ದೋ ಅನವಸೇಸಯೇಭುಯ್ಯಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸಅನತಿರೇಕದಳ್ಹತ್ಥವಿಸಂಯೋಗಾದಿಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ "ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೫; ಪಾರಾ॰ ೧) ಅನವಸೇಸತಾ ಅತ್ಥೋ। "ಕೇವಲಕಪ್ಪಾ ಚ ಅಙ್ಗಮಾಗಧಾ ಪಹೂತಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಆದಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೪೩) ಯೇಭುಯ್ಯತಾ। "ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ವಿಭ॰ ೨೨೫) ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸತಾ। "ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕಂ ನೂನ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೨೪೪) ಅನತಿರೇಕತಾ। "ಆಯಸ್ಮತೋ ಭನ್ತೇ ಅನುರುದ್ಧಸ್ಸ ಬಾಹಿಕೋ ನಾಮ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಠಿತೋ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೩) ದಳ್ಹತ್ಥತಾ। "ಕೇವಲೀ ವುಸಿತವಾ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೭) ವಿಸಂಯೋಗೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಕಪ್ಪಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಅಭಿಸದ್ದಹನವೋಹಾರಕಾಲಪಞ್ಞತ್ತಿಛೇದನವಿಕಪ್ಪಲೇಸಸಮನ್ತಭಾವಾದಿಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ "ಓಕಪ್ಪನಿಯಮೇತಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ, ಯಥಾ ತಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಅಭಿಸದ್ದಹನಮತ್ಥೋ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹಿ ಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೨೫೦) ವೋಹಾರೋ। "ಯೇನ ಸುದಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪಂ ವಿಹರಾಮೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಕಾಲೋ।

“ಇಚ್ಛಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೯೮; ಚೂಳನಿ॰ ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೧೧೭) ಪಞ್ಞತ್ತಿ। “ಅಲಙ್ಕತೋ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೧೩೬೮) ಛೇದನಂ। “ಕಪ್ಪತಿ ದ್ವಙ್ಗುಲಕಪ್ಪೋ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೪೪೬) ವಿಕಪ್ಪೋ। “ಅತ್ಥಿ ಕಪ್ಪೋ ನಿಪಜ್ಜಿತು”ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೦) ಲೇಸೋ। “ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ವೇಳುವನಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೪) ಸಮನ್ತಭಾವೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಸಮನ್ತಭಾವೋ ಅತ್ಥೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯತೋ **ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಜೇತವನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನವಸೇಸಂ ಸಮನ್ತತೋ ಜೇತವನನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಓಭಾಸೇತ್ವಾತಿ ಆಭಾಯ ಫರಿತ್ವಾ, ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಪಜ್ಜೋತಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, ಯತೋ ಯತ್ಥ ಭಗವಾ, ತತ್ಥ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ, ತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕೇನ ಚ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ? ನಾನಪ್ಪಕಾರಗುಣವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಸಾದುಫಲೂಪಭೋಗಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ದಿಜಗಣೇಹಿ ನಿಚ್ಚಫಲಿತಮಹಾರುಕ್ಖೋ ವಿಯ। ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಚ ಗತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನಪರಿಯೋಸಾನದೀಪನಂ। ಅಥ ವಾ ಏವಂ ಗತಾ ತತೋ ಆಸನ್ನತರಂ ಠಾನಂ ಭಗವತೋ ಸಮೀಪಸಙ್ಖಾತಂ ಗನ್ತ್ವಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಣಮಿತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಿತ್ವಾ।

ಏಕಮನ್ತನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ಏಕೋಕಾಸಂ ಏಕಪಸ್ಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಅಟ್ಠಾಸೀ**ತಿ ನಿಸಜ್ಜಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ಠಾನಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ, ಠಿತಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಥಂ ಠಿತಾ ಪನ ಸಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಾ ಅಹೂತಿ?

“ನ ಪಚ್ಛತೋ ನ ಪುರತೋ, ನಾಪಿ ಆಸನ್ನದೂರತೋ।
ನ ಕಚ್ಛೇ ನೋಪಿ ಪಟಿವಾತೇ, ನ ಚಾಪಿ ಓಣತುಣ್ಣತೇ।
ಇಮೇ ದೋಸೇ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಾ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಏವ, ನ ನಿಸೀದೀತಿ? ಲಹುಂ ನಿವತ್ತಿತುಕಾಮತಾಯ। ದೇವತಾ ಹಿ ಕಞ್ಚಿದೇವ ಅತ್ಥವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸುಚಿಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಚ್ಚಟ್ಠಾನಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಪಕತಿಯಾ ಪನೇತಾಸಂ ಯೋಜನಸತತೋ ಪಭುತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ದುಗ್ಗನ್ಧತಾಯ ಪಟಿಕೂಲೋ ಹೋತಿ, ನ ತತ್ಥ ಅಭಿರಮನ್ತಿ। ತೇನ ಸಾ ಆಗತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಲಹುಂ ನಿವತ್ತಿತುಕಾಮತಾಯ ನ ನಿಸೀದಿ। ಯಸ್ಸ ಚ ಗಮನಾದಿಇರಿಯಾಪಥಪರಿಸ್ಸಮಸ್ಸ ವಿನೋದನತ್ಥಂ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಸೋ ದೇವಾನಂ ಪರಿಸ್ಸಮೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ನ ನಿಸೀದಿ। ಯೇ ಚ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ, ತೇ ಪತಿಮಾನೇಸಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ನ ನಿಸೀದಿ। ಅಪಿಚ ಭಗವತಿ ಗಾರವೇನೇವ ನ ನಿಸೀದಿ। ದೇವಾನಞ್ಚ ನಿಸೀದಿತುಕಾಮಾನಂ ಆಸನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಂ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಾ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಾ ಖೋ ಸಾ ದೇವತಾತಿ ಏವಂ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಾ ಖೋ ಸಾ ದೇವತಾ। **ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸೀ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಯ ಅಕ್ಖರಪದನಿಯಮಿತಗನ್ಥಿತೇನ ವಚನೇನ ಅಭಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೬೧. ತತ್ಥ **ಬಹೂ**ತಿ ಅನಿಯಮಿತಸಙ್ಖ್ಯಾನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನ ಅನೇಕಸತಾ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ **ದೇವಾ,** ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸಿರಿಯಾ ಜೋತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ತಿವಿಧಾ ದೇವಾ

ಸಮ್ಮುತಿಉಪಪತ್ತಿವಿಸುದ್ಧಿವಸೇನ। ಯಥಾಹ -

> “ದೇವಾತಿ ತಯೋ ದೇವಾ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ, ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ, ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ನಾಮ ರಾಜಾನೋ, ದೇವಿಯೋ, ರಾಜಕುಮಾರಾ। ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ನಾಮ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ದೇವೇ ಉಪಾದಾಯ ತದುತ್ತರಿದೇವಾ। ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ ನಾಮ ಅರಹನ್ತೋ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೩೨, ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೧೯)।

ತೇಸು ಇಧ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಮನುನೋ ಅಪಚ್ಚಾತಿ **ಮನುಸ್ಸಾ**। ಪೋರಾಣಾ ಪನ ಭಣನ್ತಿ - ಮನಸ್ಸ ಉಸ್ಸನ್ನತಾಯ ಮನುಸ್ಸಾ। ತೇ ಜಮ್ಬುದೀಪಕಾ, ಅಪರಗೋಯಾನಕಾ, ಉತ್ತರಕುರುಕಾ, ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಕಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ। ಇಧ ಜಮ್ಬುದೀಪಕಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಾತಿ **ಮಙ್ಗಲಾನಿ,** ಇದ್ಧಿಂ ವುದ್ಧಿಞ್ಚ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚಿನ್ತಯು**ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸುಂ। **ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ**ತಿ ಇಚ್ಛಮಾನಾ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಪಿಹಯಮಾನಾ। **ಸೋತ್ಥಾನ**ನ್ತಿ ಸೋತ್ಥಿಭಾವಂ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಸೋಭನಾನಂ ಸುನ್ದರಾನಂ ಕಲ್ಯಾಣಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಮತ್ಥಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಬ್ರೂಹೀ**ತಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ ಆಚಿಕ್ಖ ವಿವರ ವಿಭಜ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ। **ಮಙ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಕಾರಣಂ ವುದ್ಧಿಕಾರಣಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ। **ಉತ್ತಮ**ನ್ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಪವರಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಹಿತಸುಖಾವಹನ್ತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅಯಂ ಪನ ಪಿಣ್ಡತ್ಥೋ - ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ದೇವತಾ ಮಙ್ಗಲಪಞ್ಹಂ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಏಕವಾಲಗ್ಗಕೋಟಿಓಕಾಸಮತ್ತೇ ದಸಪಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಸಟ್ಠಿಪಿ ಸತ್ತತಿಪಿ ಅಸೀತಿಪಿ ಸುಖುಮತ್ತಭಾವೇ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬದೇವಮಾರಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸಿರಿಯಾ ಚ ತೇಜಸಾ ಚ ಅಧಿಗಯ್ಹ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಚ ಸಮಯೇ ಅನಾಗತಾನಮ್ಪಿ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕಮಞ್ಞಾಯ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಲ್ಲಸಮುದ್ಧರಣತ್ಥಂ ಆಹ - “ಬಹೂ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ, ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಅಚಿನ್ತಯುಂ, ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಸೋತ್ಥಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸೋತ್ಥಿಭಾವಂ ಇಚ್ಛನ್ತಾ, ಬ್ರೂಹಿ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮಂ, ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಅನುಮತಿಯಾ ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಅನುಗ್ಗಹೇನ ಮಯಾ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಯಂ ಸಬ್ಬೇಸಮೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಕನ್ತಹಿತಸುಖಾವಹನತೋ ಉತ್ತಮಂ ಮಙ್ಗಲಂ, ತಂ ನೋ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯ ಬ್ರೂಹಿ ಭಗವಾ”ತಿ।

೨೬೨. ಏವಮೇತಂ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವಾ **“ಅಸೇವನಾ ಚ ಬಾಲಾನ”**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಸೇವನಾ**ತಿ ಅಭಜನಾ ಅಪಯಿರುಪಾಸನಾ। **ಬಾಲಾನ**ನ್ತಿ ಬಲನ್ತಿ ಅಸ್ಸಸನ್ತೀತಿ ಬಾಲಾ, ಅಸ್ಸಸಿತಪಸ್ಸಸಿತಮತ್ತೇನ ಜೀವನ್ತಿ, ನ ಪಞ್ಞಾಜೀವಿತೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇಸಂ ಬಾಲಾನಂ **ಪಣ್ಡಿತಾನ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡನ್ತೀತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ಞಾಣಗತಿಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇಸಂ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ। **ಸೇವನಾ**ತಿ ಭಜನಾ ಪಯಿರುಪಾಸನಾ ತಂಸಹಾಯತಾ ತಂಸಮ್ಪವಙ್ಕತಾ। **ಪೂಜಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಾರಗರುಕಾರಮಾನನವನ್ದನಾ। **ಪೂಜನೇಯ್ಯಾನ**ನ್ತಿ ಪೂಜಾರಹಾನಂ। **ಏತಂ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಯಾ ಚ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾ, ಯಾ ಚ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಸೇವನಾ, ಯಾ ಚ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾನಂ ಪೂಜಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಆಹ ಏತಂ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮನ್ತಿ। ಯಂ ತಯಾ ಪುಟ್ಠಂ “ಬ್ರೂಹಿ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮ”ನ್ತಿ, ಏತ್ಥ ತಾವ ಏತಂ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಮೇತಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನಸ್ಸಾ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಏವಮೇತಂ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಕಥಾ ಪುಚ್ಛಿತಕಥಾ, ಅಪುಚ್ಛಿತಕಥಾ, ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಥಾ, ಅನನುಸನ್ಧಿಕಥಾತಿ। ತತ್ಥ “ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ, ಗೋತಮ, ಭೂರಿಪಞ್ಞಂ, ಕಥಂಕರೋ ಸಾವಕೋ ಸಾಧು ಹೋತೀ”ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೭೮) ಚ, “ಕಥಂ ನು ತ್ವಂ, ಮಾರಿಸ, ಓಘಮತರೀ”ತಿ (ಸಂ॰

ನಿ॰ ೧.೧) ಚ ಏವಮಾದೀಸು ಪುಚ್ಛಿತೇನ ಕಥಿಕಾ ಪುಚ್ಛಿತಕಥಾ। “ಯಂ ಪರೇ ಸುಖತೋ ಆಹು, ತದರಿಯಾ ಆಹು ದುಕ್ಖತೋ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೬೭) ಅಪುಚ್ಛಿತೇನ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯವಸೇನೇವ ಕಥಿತಾ ಅಪುಚ್ಛಿತಕಥಾ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಥಾ “ಸನಿದಾನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೬; ಕಥಾ॰ ೮೦೬) ವಚನತೋ ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಥಾ। ಅನನುಸನ್ಧಿಕಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ನತ್ಥಿ। ಏವಮೇತಾಸು ಕಥಾಸು ಅಯಂ ದೇವಪುತ್ತೇನ ಪುಚ್ಛಿತೇನ ಭಗವತಾ ಕಥಿತತ್ತಾ ಪುಚ್ಛಿತಕಥಾ। ಪುಚ್ಛಿತಕಥಾಯಞ್ಚ ಯಥಾ ಛೇಕೋ ಪುರಿಸೋ ಕುಸಲೋ ಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಕುಸಲೋ ಅಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಮಗ್ಗಂ ಪುಟ್ಠೋ ಪಠಮಂ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ - “ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಠಾನೇ ದ್ವೇಧಾಪಥೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ವಾಮಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ, ಏವಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬೇಸು ಅಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಭಗವಾ ಚ ಮಗ್ಗಕುಸಲಪುರಿಸಸದಿಸೋ। ಯಥಾಹ -

> “ಪುರಿಸೋ ಮಗ್ಗಕುಸಲೋತಿ ಖೋ, ತಿಸ್ಸ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೪)।

ಸೋ ಹಿ ಕುಸಲೋ ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ, ಕುಸಲೋ ಪರಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ, ಕುಸಲೋ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ, ಕುಸಲೋ ಅಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ, ಕುಸಲೋ ಮಾರಧೇಯ್ಯಸ್ಸ, ಕುಸಲೋ ಅಮಾರಧೇಯ್ಯಸ್ಸಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ಆಹ - “ಅಸೇವನಾ ಚ ಬಾಲಾನಂ, ಪಣ್ಡಿತಾನಞ್ಚ ಸೇವನಾ”ತಿ। ವಿಜಹಿತಬ್ಬಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ಹಿ ಪಠಮಂ ಬಾಲಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬಾ, ತತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ಪಣ್ಡಿತಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬಾತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವತಾ ಮಙ್ಗಲಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ಪಠಮಂ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾ ಪಣ್ಡಿತಾನಞ್ಚ ಸೇವನಾ ಕಥಿತಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಯಸ್ಮಾ ಇಮಂ ದಿಟ್ಠಾದೀಸು ಮಙ್ಗಲದಿಟ್ಠಿಂ ಬಾಲಸೇವನಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಸಾ ಚ ಅಮಙ್ಗಲಂ, ತಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ತಂ ಇಧಲೋಕತ್ಥಪರಲೋಕತ್ಥಭಞ್ಜಕಂ ಅಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸಂಸಗ್ಗಂ ಗರಹನ್ತೇನ ಉಭಯಲೋಕತ್ಥಸಾಧಕಞ್ಚ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸಂಸಗ್ಗಂ ಪಸಂಸನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಪಠಮಂ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾ ಪಣ್ಡಿತಾನಞ್ಚ ಸೇವನಾ ಕಥಿತಾತಿ।

ತತ್ಥ **ಬಾಲಾ** ನಾಮ ಯೇ ಕೇಚಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸತ್ತಾ। ತೇ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾಹ - “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲಸ್ಸ ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾನೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೪೬) ಸುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ ಪೂರಣಕಸ್ಸಪಾದಯೋ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ
ದೇವದತ್ತಕೋಕಾಲಿಕಕಟಮೋದಕತಿಸ್ಸಖಣ್ಡದೇವಿಯಾಪುತ್ತಸಮುದ್ದದತ್ತಚಿಞ್ಚಮಾಣವಿಕಾದಯೋ ಅತೀತಕಾಲೇ ಚ ದೀಘವಿದಸ್ಸ ಭಾತಾತಿ ಇಮೇ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಏವರೂಪಾ ಸತ್ತಾ ಬಾಲಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತೇ ಅಗ್ಗಿಪದಿತ್ತಮಿವ ಅಗಾರಂ ಅತ್ತನಾ ದುಗ್ಗಹಿತೇನ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ವಚನಕಾರಕೇ ಚ ವಿನಾಸೇನ್ತಿ, ಯಥಾ ದೀಘವಿದಸ್ಸ ಭಾತಾ ಚತುಬುದ್ಧನ್ತರಂ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಮತ್ತೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಉತ್ತಾನೋ ಪತಿತೋ ಮಹಾನಿರಯೇ ಪಚ್ಚತಿ, ಯಥಾ ಚ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಭಿರುಚಿಕಾನಿ ಪಞ್ಚ ಕುಲಸತಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪನ್ನಾನಿ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚನ್ತಿ। ವುತ್ತಂ ಹೇತಂ -

> “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಳಾಗಾರಾ ವಾ ತಿಣಾಗಾರಾ ವಾ ಅಗ್ಗಿ ಮುತ್ತೋ ಕೂಟಾಗಾರಾನಿಪಿ ಡಹತಿ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತಾನಿ ನಿವಾತಾನಿ ಫುಸಿತಗ್ಗಳಾನಿ ಪಿಹಿತವಾತಪಾನಾನಿ, ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಭಯಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಉಪದ್ದವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಯೇ ಕೇಚಿ ಉಪಸಗ್ಗಾ…ಪೇ॰… ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ। ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ ಬಾಲೋ, ಅಪ್ಪಟಿಭಯೋ ಪಣ್ಡಿತೋ। ಸಉಪದ್ದವೋ ಬಾಲೋ, ಅನುಪದ್ದವೋ ಪಣ್ಡಿತೋ, ಸಉಪಸಗ್ಗೋ ಬಾಲೋ, ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಪಣ್ಡಿತೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧)।

ಅಪಿಚ ಪೂತಿಮಚ್ಛಸದಿಸೋ ಬಾಲೋ, ಪೂತಿಮಚ್ಛಬನ್ಧಪತ್ತಪುಟಸದಿಸೋ ಹೋತಿ ತದುಪಸೇವೀ, ಛಡ್ಡನೀಯತಂ ಜಿಗುಚ್ಛನೀಯತಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜತಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

"ಪೂತಿಮಚ್ಛಂ ಕುಸಗ್ಗೇನ, ಯೋ ನರೋ ಉಪನಯ್ಹತಿ।
ಕುಸಾಪಿ ಪೂತೀ ವಾಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಬಾಲೂಪಸೇವನಾ"ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೭೬; ಜಾ॰ ೧.೧೫.೧೮೩; ೨.೨೨.೧೨೫೭)।

ಅಕಿತ್ತಿಪಣ್ಡಿತೋ ಚಾಪಿ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ವರೇ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಏವಮಾಹ -

"ಬಾಲಂ ನ ಪಸ್ಸೇ ನ ಸುಣೇ, ನ ಚ ಬಾಲೇನ ಸಂವಸೇ।
ಬಾಲೇನಲ್ಲಾಪಸಲ್ಲಾಪಂ, ನ ಕರೇ ನ ಚ ರೋಚಯೇ॥

"ಕಿನ್ನು ತೇ ಅಕರಂ ಬಾಲೋ, ವದ ಕಸ್ಸಪ ಕಾರಣಂ।
ಕೇನ ಕಸ್ಸಪ ಬಾಲಸ್ಸ, ದಸ್ಸನಂ ನಾಭಿಕಙ್ಖಸಿ॥

"ಅನಯಂ ನಯತಿ ದುಮ್ಮೇಧೋ, ಅಧುರಾಯಂ ನಿಯುಞ್ಜತಿ।
ದುನ್ನಯೋ ಸೇಯ್ಯಸೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾ ವುತ್ತೋ ಪಕುಪ್ಪತಿ।
ವಿನಯಂ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸಾಧು ತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೩.೯೦-೯೨)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಬಾಲೂಪಸೇವನಂ ಗರಹನ್ತೋ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಂ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಣ್ಡಿತಸೇವನಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ "ಪಣ್ಡಿತಾನಞ್ಚ ಸೇವನಾ ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಪಣ್ಡಿತಾ** ನಾಮ ಯೇ ಕೇಚಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾವೇರಮಣಿಆದಿದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸತ್ತಾ, ತೇ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾಹ - "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಲಕ್ಖಣಾನೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೩) ವುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾ ಅಞ್ಞೇ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಸುನೇತ್ತಮಹಾಗೋವಿನ್ದವಿಧುರಸರಭಙ್ಗಮಹೋಸಧಸುತಸೋಮನಿಮಿರಾಜ- ಅಯೋಘರಕುಮಾರಅಕಿತ್ತಿಪಣ್ಡಿತಾದಯೋ ಚ ಪಣ್ಡಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತೇ ಭಯೇ ವಿಯ ರಕ್ಖಾ, ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಿಯ ಪದೀಪೋ, ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾದಿದುಕ್ಖಾಭಿಭವೇ ವಿಯ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಪಟಿಲಾಭೋ, ಅತ್ತನೋ ವಚನಕರಾನಂ ಸಬ್ಬಭಯಉಪದ್ದವೂಪಸಗ್ಗವಿದ್ಧಂಸನಸಮತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತಥಾಗತಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ ಅಪರಿಮಾಣಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ, ದೇವಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ, ಸುಗತಿಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಥೇರಂ ಉಪಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿ ಕುಲಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ತಥಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಮಹಾಕಸ್ಸಪಪ್ಪಭುತೀಸು ಸಬ್ಬಮಹಾಸಾವಕೇಸು, ಸುನೇತ್ತಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಸಾವಕಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ…ಪೇ॰… ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಕುಲಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಂಸು। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

"ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತತೋ ಭಯಂ, ನತ್ಥಿ ಪಣ್ಡಿತತೋ ಉಪದ್ದವೋ, ನತ್ಥಿ ಪಣ್ಡಿತತೋ ಉಪಸಗ್ಗೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧)।

ಅಪಿಚ ತಗರಮಾಲಾದಿಗನ್ಧಭಣ್ಡಸದಿಸೋ ಪಣ್ಡಿತೋ, ತಗರಮಾಲಾದಿಗನ್ಧಭಣ್ಡಪಲಿವೇಠನಪತ್ತಸದಿಸೋ ಹೋತಿ ತದುಪಸೇವೀ, ಭಾವನೀಯತಂ ಮನುಞ್ಞತಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜತಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

“ತಗರಞ್ಚ ಪಲಾಸೇನ, ಯೋ ನರೋ ಉಪನಯ್ಹತಿ।
ಪತ್ತಾಪಿ ಸುರಭೀ ವಾಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಧೀರೂಪಸೇವನಾ”ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೭೬; ಜಾ॰ ೧.೧೫.೧೮೪; ೨.೨೨.೧೨೫೮)।

ಅಕಿತ್ತಿಪಣ್ಡಿತೋ ಚಾಪಿ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ವರೇ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಏವಮಾಹ -

“ಧೀರಂ ಪಸ್ಸೇ ಸುಣೇ ಧೀರಂ, ಧೀರೇನ ಸಹ ಸಂವಸೇ।
ಧೀರೇನಲ್ಲಾಪಸಲ್ಲಾಪಂ, ತಂ ಕರೇ ತಞ್ಚ ರೋಚಯೇ॥

“ಕಿನ್ನು ತೇ ಅಕರಂ ಧೀರೋ, ವದ ಕಸ್ಸಪ ಕಾರಣಂ।
ಕೇನ ಕಸ್ಸಪ ಧೀರಸ್ಸ, ದಸ್ಸನಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಸಿ॥

“ನಯಂ ನಯತಿ ಮೇಧಾವೀ, ಅಧುರಾಯಂ ನ ಯುಞ್ಜತಿ।
ಸುನಯೋ ಸೇಯ್ಯಸೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾ ವುತ್ತೋ ನ ಕುಪ್ಪತಿ।
ವಿನಯಂ ಸೋ ಪಜಾನಾತಿ, ಸಾಧು ತೇನ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೩.೯೪-೯೬)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪಣ್ಡಿತಸೇವನಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ, ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಸೇವನಂ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಾಯ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾಯ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಸೇವನಾಯ ಚ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪೂಜನೇಯ್ಯಭಾವಂ ಉಪಗತಾನಂ ಪೂಜಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ **“ಪೂಜಾ ಚ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾನಂ ಏತಂ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮ”**ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಪೂಜನೇಯ್ಯಾ** ನಾಮ ಸಬ್ಬದೋಸವಿರಹಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಚ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ, ತತೋ ಪಚ್ಛಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಚ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಪೂಜಾ ಅಪ್ಪಕಾಪಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಹೋತಿ, ಸುಮನಮಾಲಾಕಾರಮಲ್ಲಿಕಾದಯೋ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ತತ್ಥೇಕಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಭಣಾಮ। ಭಗವಾ ಕಿರ ಏಕದಿವಸಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಸುಮನಮಾಲಾಕಾರೋ ರಞ್ಞೋ ಮಾಗಧಸ್ಸ ಸೇನಿಯಸ್ಸ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಭಗವನ್ತಂ ನಗರದ್ವಾರಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಪಸಾದನೀಯಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾಸೀತಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ಜಲನ್ತಂ। ದಿಸ್ವಾನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - “ರಾಜಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ದದೇಯ್ಯ, ತಞ್ಚ ಇಧಲೋಕಮತ್ತಮೇವ ಸುಖಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಭಗವತೋ ಪನ ಪೂಜಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಫಲಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಾ ಹೋತಿ। ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇಮೀ”ತಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಮುಟ್ಠಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಟಿಮುಖಂ ಖಿಪಿ, ಪುಪ್ಫಾನಿ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಉಪರಿ ಮಾಲಾವಿತಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಮಾಲಾಕಾರೋ ತಂ ಆನುಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನತರಚಿತ್ತೋ ಪುನ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಮುಟ್ಠಿಂ ಖಿಪಿ, ತಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಾಲಾಕಞ್ಚುಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಏವಂ ಅಟ್ಠ ಪುಪ್ಫಮುಟ್ಠಿಯೋ ಖಿಪಿ, ತಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಕೂಟಾಗಾರಂ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಭಗವಾ ಅನ್ತೋಕೂಟಾಗಾರೇ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ, ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿ। ಭಗವಾ ಮಾಲಾಕಾರಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ “ನ ಬುದ್ಧಾ ಅಹೇತು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸಿತಂ ಪಾತುಕರೋನ್ತೀ”ತಿ ಸಿತಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಆಹ - “ಏಸೋ, ಆನನ್ದ, ಮಾಲಾಕಾರೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪೂಜಾಯ ಆನುಭಾವೇನ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪೇ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸುಮನಿಸ್ಸರೋ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ವಚನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

“ತಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಸಾಧು, ಯಂ ಕತ್ವಾ ನಾನುತಪ್ಪತಿ।
ಯಸ್ಸ ಪತೀತೋ ಸುಮನೋ, ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸೇವತೀ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೬೮)।

ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಕಾಪಿ ತೇಸಂ ಪೂಜಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಚ ಆಮಿಸಪೂಜಾವ ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂಜಾಯ। ಯತೋ ಯೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸರಣಗಮನೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಸಮಾದಾನೇನ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾದೀಹಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ಕೋ ತೇಸಂ ಪೂಜಾಯ ಫಲಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸತಿ। ತೇ ಹಿ ತಥಾಗತಂ ಪರಮಾಯ ಪೂಜಾಯ ಪೂಜೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾಹ -

> “ಯೋ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ಉಪಾಸಕೋ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ವಾ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರತಿ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ಸೋ ತಥಾಗತಂ ಸಕ್ಕರೋತಿ ಗರುಂ ಕರೋತಿ ಮಾನೇತಿ ಪೂಜೇತಿ ಅಪಚಿಯತಿ ಪರಮಾಯ ಪೂಜಾಯಾ”ತಿ।

ಏತೇನಾನುಸಾರೇನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಅರಿಯಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ಪೂಜಾಯ ಹಿತಸುಖಾವಹತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಪಿಚ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ಕನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠೋ ಭಾತಾಪಿ ಭಗಿನೀಪಿ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾ, ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತರೋ, ಕುಲವಧೂನಂ ಸಾಮಿಕಸಸ್ಸುಸಸುರಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಪೂಜಾ ಕುಸಲಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತತ್ತಾ ಆಯುಆದಿವಡ್ಢಿಹೇತುತ್ತಾ ಚ ಮಙ್ಗಲಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ತೇ ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ, ಇದಂ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇ ತೇಸಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿಆದಿ।

ಏವಮೇತಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಸೇವನಾ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾನಂ ಪೂಜಾತಿ ತೀಣಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ಥ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾ ಬಾಲಸೇವನಪಚ್ಚಯಭಯಾದಿಪರಿತ್ತಾಣೇನ ಉಭಯಲೋಕಹಿತಹೇತುತ್ತಾ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಸೇವನಾ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾನಂ ಪೂಜಾ ಚ ತಾಸಂ ಫಲವಿಭೂತಿವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಬ್ಬಾನಸುಗತಿಹೇತುತ್ತಾ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ತು ಮಾತಿಕಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏವ ಯಂ ಯತ್ಥ ಮಙ್ಗಲಂ, ತಂ ವವತ್ಥಪೇಸ್ಸಾಮ, ತಸ್ಸ ಚ ಮಙ್ಗಲತ್ತಂ ವಿಭಾವಯಿಸ್ಸಾಮಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಅಸೇವನಾ ಚ ಬಾಲಾನನ್ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೨೬೩. ಏವಂ ಭಗವಾ “ಬ್ರೂಹಿ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮ”ನ್ತಿ ಏಕಂ ಅಜ್ಝೇಸಿತೋಪಿ ಅಪ್ಪಂ ಯಾಚಿತೋ ಬಹುದಾಯಕೋ ಉಳಾರಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಏಕಾಯ ಗಾಥಾಯ ತೀಣಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವತ್ವಾ ತತೋ ಉತ್ತರಿಪಿ ದೇವತಾನಂ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ ಮಙ್ಗಲಾನಞ್ಚ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಯಂ ಯಂ ಅನುಕೂಲಂ, ತೇ ತೇ ಸತ್ತೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮಙ್ಗಲೇ ನಿಯೋಜೇತುಕಾಮತಾಯ ಚ **“ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ ಚಾ”**ತಿಆದೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಪುನಪಿ ಅನೇಕಾನಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ **ಪತಿರೂಪೋ**ತಿ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ। **ದೇಸೋ**ತಿ ಗಾಮೋಪಿ ನಿಗಮೋಪಿ ನಗರಮ್ಪಿ ಜನಪದೋಪಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸತ್ತಾನಂ ನಿವಾಸೋಕಾಸೋ। **ವಾಸೋ**ತಿ ತತ್ಥ ನಿವಾಸೋ। **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಪುರಾ ಅತೀತಾಸು ಜಾತೀಸು। **ಕತಪುಞ್ಞತಾ**ತಿ ಉಪಚಿತಕುಸಲತಾ। **ಅತ್ತಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಕಲೋ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೋ। **ಸಮ್ಮಾಪಣಿಧೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾ ಪಣಿಧಾನಂ ನಿಯುಞ್ಜನಂ, ಠಪನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ **ಪತಿರೂಪದೇಸೋ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾವತ್ಥೂನಿ ವತ್ತನ್ತಿ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥು ಸಾಸನಂ ದಿಪ್ಪತಿ। ತತ್ಥ ನಿವಾಸೋ ಸತ್ತಾನಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೀಹಳದೀಪಪವಿಟ್ಠಕೇವಟ್ಟಾದಯೋ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ಅಪರೋ ನಯೋ – ಪತಿರೂಪದೇಸೋ ನಾಮ ಭಗವತೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಪ್ಪದೇಸೋ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಿತಪ್ಪದೇಸೋ, ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಸಬ್ಬತಿತ್ಥಿಯಮತಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯದಸ್ಸಿತಕಣ್ಡಮ್ಬರುಕ್ಖಮೂಲಪ್ಪದೇಸೋ, ದೇವೋರೋಹನಪ್ಪದೇಸೋ, ಯೋ ವಾ ಪನಞ್ಞೋಪಿ ಸಾವತ್ಥಿರಾಜಗಹಾದಿಬುದ್ಧಾದಿವಾಸಪ್ಪದೇಸೋ। ತತ್ಥ ನಿವಾಸೋ ಸತ್ತಾನಂ ಛಅನುತ್ತರಿಯಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ – ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಕಜಙ್ಗಲಂ ನಾಮ ನಿಗಮೋ, ತಸ್ಸ ಅಪರೇನ ಮಹಾಸಾಲಾ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ದಕ್ಖಿಣಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸಲ್ಲವತೀ ನಾಮ ನದೀ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ ಸೇತಕಣ್ಣಿಕಂ ನಾಮ ನಿಗಮೋ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಥೂಣಂ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ। ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ಉಸಿರದ್ಧಜೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ , ಓರತೋ ಮಜ್ಝೇ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯)। ಅಯಂ ಮಜ್ಝಿಮಪ್ಪದೇಸೋ ಆಯಾಮೇನ ತೀಣಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾನಿ, ಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ನವಯೋಜನಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏಸೋ ಪತಿರೂಪದೇಸೋ ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾದೀಪಾನಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪರಿತ್ತದೀಪಾನಞ್ಚ ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚಕಾರಕಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದಯೋ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಟ್ಠ ಸೋಳಸ ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಓವಾದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಓವಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಪನ ಓವಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣಾ ನಿಬ್ಬಾನಪರಾಯಣಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವಾಸೋ ಇಮಾಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಪಚ್ಚಯತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕತಪುಞ್ಞತಾ ನಾಮ ಅತೀತಜಾತಿಯಂ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಖೀಣಾಸವೇ ಆರಬ್ಭ ಉಪಚಿತಕುಸಲತಾ, ಸಾಪಿ ಮಙ್ಗಲಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಸಮ್ಮುಖತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಾ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಾಯ ಚತುಪ್ಪದಿಕಾಯಪಿ ಗಾಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ಯೋ ಚ ಮನುಸ್ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಾಧಿಕಾರೋ ಉಸ್ಸನ್ನಕುಸಲಮೂಲೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ತೇನೇವ ಕುಸಲಮೂಲೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಮಹಾಕಪ್ಪಿನೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಚ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞತಾ ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ।

ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿ ನಾಮ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅತ್ತಾನಂ ದುಸ್ಸೀಲಂ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಅಸ್ಸದ್ಧಂ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪದಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಮಚ್ಛರಿಂ ಚಾಗಸಮ್ಪದಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧೀ"ತಿ। ಏಸೋ ಚ ಮಙ್ಗಲಂ। ಕಸ್ಮಾ? ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕವೇರಪ್ಪಹಾನವಿವಿಧಾನಿಸಂಸಾಧಿಗಮಹೇತುತೋತಿ।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ, ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞತಾ, ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧೀತಿ ತೀಣಿಯೇವ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ ಚಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೧೮೪. ಇದಾನಿ **ಬಾಹುಸಚ್ಚಞ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಬಾಹುಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವೋ। **ಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಹತ್ಥಕೋಸಲ್ಲಂ। **ವಿನಯೋ**ತಿ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತವಿನಯನಂ। **ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಿಕ್ಖಿತೋ। **ಸುಭಾಸಿತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಭಾಸಿತಾ। **ಯಾ**ತಿ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೋ। **ವಾಚಾ**ತಿ ಗಿರಾ ಬ್ಯಪ್ಪಥೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **ಬಾಹುಸಚ್ಚಂ** ನಾಮ ಯಂ ತಂ "ಸುತಧರೋ ಹೋತಿ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೨) ಚ "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಂ ಸುತಂ ಹೋತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೬) ಚ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಸತ್ಥುಸಾಸನಧರತ್ತಂ ವಣ್ಣಿತಂ, ತಂ ಅಕುಸಲಪ್ಪಹಾನಕುಸಲಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಹೇತುತೋ ಚ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

"ಸುತವಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಹತಿ, ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತಿ, ಸಾವಜ್ಜಂ ಪಜಹತಿ, ಅನವಜ್ಜಂ ಭಾವೇತಿ, ಸುದ್ಧಮತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೭)।

ಅಪರಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ -

"ಧತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥಮುಪಪರಿಕ್ಖತಿ, ಅತ್ಥಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೋ ಧಮ್ಮಾ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತಿ, ಧಮ್ಮನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ, ಛನ್ದಜಾತೋ ಉಸ್ಸಹತಿ, ಉಸ್ಸಹನ್ತೋ ತುಲಯತಿ, ತುಲಯನ್ತೋ ಪದಹತಿ, ಪದಹನ್ತೋ ಕಾಯೇನ ಚೇವ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅತಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೩೨)।

ಅಪಿಚ ಅಗಾರಿಕಬಾಹುಸಚ್ಚಮ್ಪಿ ಯಂ ಅನವಜ್ಜಂ, ತಂ ಉಭಯಲೋಕಹಿತಸುಖಾವಹನತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಿಪ್ಪಂ ನಾಮ ಅಗಾರಿಕಸಿಪ್ಪಞ್ಚ ಅನಗಾರಿಕಸಿಪ್ಪಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಕಸಿಪ್ಪಂ ನಾಮ ಯಂ ಪರೂಪರೋಧವಿರಹಿತಂ ಅಕುಸಲವಿವಜ್ಜಿತಂ ಮಣಿಕಾರಸುವಣ್ಣಕಾರಕಮ್ಮಾದಿ, ತಂ ಇಧಲೋಕತ್ಥಾವಹನತೋ ಮಙ್ಗಲಂ। ಅನಗಾರಿಕಸಿಪ್ಪಂ ನಾಮ ಚೀವರವಿಚಾರಣಸಿಬ್ಬನಾದಿ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರಾಭಿಸಙ್ಖರಣಂ, ಯಂ ತಂ "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಕಿಂಕರಣೀಯಾನಿ, ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣಿತಂ, ಯಂ "ನಾಥಕರಣೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೫; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೧೭) ಚ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಉಭಯಲೋಕಹಿತಸುಖಾವಹನತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿನಯೋ ನಾಮ ಅಗಾರಿಕವಿನಯೋ ಚ ಅನಗಾರಿಕವಿನಯೋ ಚ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಕವಿನಯೋ ನಾಮ ದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಿರಮಣಂ, ಸೋ ತತ್ಥ ಅಸಂಕಿಲೇಸಾಪಜ್ಜನೇನ ಆಚಾರಗುಣವವತ್ಥಾನೇನ ಚ ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ ಉಭಯಲೋಕಹಿತಸುಖಾವಹನತೋ ಮಙ್ಗಲಂ। ಅನಗಾರಿಕವಿನಯೋ ನಾಮ ಸತ್ತಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಾಪಜ್ಜನಂ, ಸೋಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ। ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ವಾ ಅನಗಾರಿಕವಿನಯೋ। ಸೋ ಯಥಾ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖನೇನ ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸುಖಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸುಭಾಸಿತಾ ವಾಚಾ ನಾಮ ಮುಸಾವಾದಾದಿದೋಸವಿರಹಿತಾ ವಾಚಾ। ಯಥಾಹ - "ಚತೂಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಾಚಾ ಸುಭಾಸಿತಾ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವಾಚಾ ಏವ ವಾ ಸುಭಾಸಿತಾ। ಯಥಾಹ -

“ಸುಭಾಸಿತಂ ಉತ್ತಮಮಾಹು ಸನ್ತೋ,
ಧಮ್ಮಂ ಭಣೇ ನಾಧಮ್ಮಂ ತಂ ದುತಿಯಂ।
ಪಿಯಂ ಭಣೇ ನಾಪ್ಪಿಯಂ ತಂ ತತಿಯಂ,
ಸಚ್ಚಂ ಭಣೇ ನಾಲಿಕಂ ತಂ ಚತುತ್ಥ”ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೪೫೨)।

ಅಯಮ್ಪಿ ಉಭಯಲೋಕಹಿತಸುಖಾವಹನತೋ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅಯಂ ವಿನಯಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ವಿನಯಗ್ಗಹಣೇನ ಏತಂ ಅಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವಿನಯೋ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅಥವಾ ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಪರಿಸ್ಸಮೇನ ಪರೇಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾವಾಚಾ ಇಧ “ಸುಭಾಸಿತಾ ವಾಚಾ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಹಿ ಯಥಾ ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ, ಏವಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉಭಯಲೋಕಹಿತಸುಖನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಪಚ್ಚಯತೋ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಹ ಚ -

“ಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಾಸತಿ ವಾಚಂ, ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಿಯಾ।
ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾಯ, ಸಾ ವೇ ವಾಚಾನಮುತ್ತಮಾ”ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೪೫೬)।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಬಾಹುಸಚ್ಚಂ, ಸಿಪ್ಪಂ, ವಿನಯೋ ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ, ಸುಭಾಸಿತಾ ವಾಚಾತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಬಾಹುಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೨೬೫. ಇದಾನಿ **ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮಾತು ಚ ಪಿತು ಚಾತಿ **ಮಾತಾಪಿತು**। **ಉಪಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಹನಂ। ಪುತ್ತಾನಞ್ಚ ದಾರಾನಞ್ಚಾತಿ **ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ**। ಸಙ್ಗಣ್ಹನಂ **ಸಙ್ಗಹೋ**। ನ ಆಕುಲಾ **ಅನಾಕುಲಾ**। ಕಮ್ಮಾನಿ ಏವ **ಕಮ್ಮನ್ತಾ**। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **ಮಾತಾ** ನಾಮ ಜನಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ **ಪಿತಾ**। **ಉಪಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ ಪಾದಧೋವನಸಮ್ಬಾಹನಉಚ್ಛಾದನನ್ಹಾಪನೇಹಿ ಚತುಪಚ್ಚಯಸಮ್ಪದಾನೇನ ಚ ಉಪಕಾರಕರಣಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಬಹೂಪಕಾರಾ ಪುತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಕಾಮಾ ಅನುಕಮ್ಪಕಾ, ಯಂ ಪುತ್ತಕೇ ಬಹಿ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಪಂಸುಮಕ್ಖಿತಸರೀರಕೇ ಆಗತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಂಸುಕಂ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಮತ್ಥಕಂ ಉಪಸಿಙ್ಘಾಯನ್ತಾ ಪರಿಚುಮ್ಬನ್ತಾ ಚ ಸಿನೇಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಸೀಸೇನ ಪರಿಹರನ್ತಾ ಪುತ್ತಾ ತೇಸಂ ಪಟಿಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ತೇ ಆಪಾದಕಾ ಪೋಸಕಾ ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮತಾ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸಮ್ಮತಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಇಧ ಪಸಂಸಂ ಪೇಚ್ಚ ಸಗ್ಗಸುಖಞ್ಚ ಆವಹತಿ, ತೇನ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

“ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ, ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾತಿ ವುಚ್ಚರೇ।
ಆಹುನೇಯ್ಯಾ ಚ ಪುತ್ತಾನಂ, ಪಜಾಯ ಅನುಕಮ್ಪಕಾ॥

“ತಸ್ಮಾ ಹಿ ನೇ ನಮಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯ ಚ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಅನ್ನೇನ ಅಥ ಪಾನೇನ, ವತ್ಥೇನ ಸಯನೇನ ಚ॥

“ಉಚ್ಛಾದನೇನ ನ್ಹಾಪನೇನ, ಪಾದಾನಂ ಧೋವನೇನ ಚ।
ತಾಯ ನಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾಯ, ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಪಣ್ಡಿತಾ।
ಇಧೇವ ನಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ, ಪೇಚ್ಚ ಸಗ್ಗೇ ಪಮೋದತೀ”ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧; ಇತಿವು॰ ೧೦೬; ಜಾ॰ ೨.೨೦.೧೮೧-೧೮೩)।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಭರಣಕಿಚ್ಚಕರಣಕುಲವಂಸಟ್ಠಪನಾದಿಪಞ್ಚವಿಧಂ, ತಂ ಪಾಪನಿವಾರಣಾದಿಪಞ್ಚವಿಧದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಹಿತಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

"ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ 'ಭತೋ ನೇ ಭರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಚ್ಚಂ ನೇಸಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕುಲವಂಸಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಥ ವಾ ಪನ ಪೇತಾನಂ ಕಾಲಕತಾನಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಅನುಪ್ಪದಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ । ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ, ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿವೇಸೇನ್ತಿ, ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ಪತಿರೂಪೇನ ದಾರೇನ ಸಂಯೋಜೇನ್ತಿ, ಸಮಯೇ ದಾಯಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾದೇನ್ತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೭)।

ಅಪಿಚ ಯೋ ಮಾತಾಪಿತರೋ ತೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಪಸಾದುಪ್ಪಾದನೇನ ಸೀಲಸಮಾದಾಪನೇನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ವಾ ಉಪಟ್ಠಹತಿ, ಅಯಂ ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಅಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ತಂ ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನಂ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಕತಸ್ಸ ಉಪಕಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪಕಾರಭೂತಂ ಅನೇಕೇಸಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಞ್ಚ ಅತ್ಥಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ತನಾ ಜನಿತಾ ಪುತ್ತಾಪಿ ಧೀತರೋಪಿ "ಪುತ್ತಾ" ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ದಾರಾ**ತಿ ವೀಸತಿಯಾ ಭರಿಯಾನಂ ಯಾ ಕಾಚಿ ಭರಿಯಾ। ಪುತ್ತಾ ಚ ದಾರಾ ಚ ಪುತ್ತದಾರಂ, ತಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ। **ಸಙ್ಗಹೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾನನಾದೀಹಿ ಉಪಕಾರಕರಣಂ। ತಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಕಮ್ಮನ್ತತಾದಿದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಹಿತಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಪುತ್ತದಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೬) ಏತ್ಥ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಪುತ್ತದಾರಂ ಭರಿಯಾಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ -

"ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕೇನ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಭರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ, ಸಮ್ಮಾನನಾಯ ಅನವಮಾನನಾಯ ಅನತಿಚರಿಯಾಯ ಇಸ್ಸರಿಯವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಅಲಙ್ಕಾರಾನುಪ್ಪದಾನೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕೇನ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಭರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕಂ ಅನುಕಮ್ಪತಿ, ಸುಸಂವಿಹಿತಕಮ್ಮನ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನಾ ಚ, ಅನತಿಚಾರಿನೀ ಚ, ಸಮ್ಭತಞ್ಚ ಅನುರಕ್ಖತಿ, ದಕ್ಖಾ ಚ ಹೋತಿ ಅನಲಸಾ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸೂ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೯)।

ಅಯಂ ವಾ ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಸಙ್ಗಹೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಿಕಾಹಿ ದಾನಪಿಯವಾಚಅತ್ಥಚರಿಯಾಹಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಉಪೋಸಥದಿವಸೇಸು ಪರಿಬ್ಬಯದಾನಂ, ನಕ್ಖತ್ತದಿವಸೇಸು ನಕ್ಖತ್ತದಸ್ಸಾಪನಂ, ಮಙ್ಗಲದಿವಸೇಸು ಮಙ್ಗಲಕರಣಂ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ಓವಾದಾನುಸಾಸನನ್ತಿ। ತಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಹಿತಹೇತುತೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಹಿತಹೇತುತೋ ದೇವತಾಹಿಪಿ ನಮಸ್ಸನೀಯಭಾವಹೇತುತೋ ಚ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾಹ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ -

"ಯೇ ಗಹಟ್ಠಾ ಪುಞ್ಞಕರಾ, ಸೀಲವನ್ತೋ ಉಪಾಸಕಾ।
ಧಮ್ಮೇನ ದಾರಂ ಪೋಸೇನ್ತಿ, ತೇ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಮಾತಲೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೪)।

ಅನಾಕುಲಾ ಕಮ್ಮನ್ತಾ ನಾಮ ಕಾಲಞ್ಞುತಾಯ ಪತಿರೂಪಕಾರಿತಾಯ ಅನಲಸತಾಯ ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯಸಮ್ಪದಾಯ ಅಬ್ಯಸನೀಯತಾಯ ಚ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮನಅಪ್ಪತಿರೂಪಕರಣಾಕರಣಸಿಥಿಲಕರಣಾದಿಆಕುಲಭಾವವಿರಹಿತಾ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖವಣಿಜ್ಜಾದಯೋ ಕಮ್ಮನ್ತಾ। ಏತೇ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ ವಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾನಂ ವಾ ಬ್ಯತ್ತತಾಯ ಏವಂ ಪಯೋಜಿತಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಧನಧಞ್ಞವುಡ್ಢಿಪಟಿಲಾಭಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

“ಪತಿರೂಪಕಾರೀ ಧುರವಾ, ಉಟ್ಠಾತಾ ವಿನ್ದತೇ ಧನ”ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೯; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬) ಚ।

“ನ ದಿವಾ ಸೋಪ್ಪಸೀಲೇನ, ರತ್ತಿಮುಟ್ಠಾನದೇಸ್ಸಿನಾ।
ನಿಚ್ಚಂ ಮತ್ತೇನ ಸೋಣ್ಡೇನ, ಸಕ್ಕಾ ಆವಸಿತುಂ ಘರಂ॥

“ಅತಿಸೀತಂ ಅತಿಉಣ್ಹಂ, ಅತಿಸಾಯಮಿದಂ ಅಹು।
ಇತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮನ್ತೇ, ಅತ್ಥಾ ಅಚ್ಚೇನ್ತಿ ಮಾಣವೇ॥

“ಯೋಧ ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ, ತಿಣಾ ಭಿಯ್ಯೋ ನ ಮಞ್ಞತಿ।
ಕರಂ ಪುರಿಸಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಸೋ ಸುಖಾ ನ ವಿಹಾಯತೀ”ತಿ॥ ಚ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೩)।

“ಭೋಗೇ ಸಂಹರಮಾನಸ್ಸ, ಭಮರಸ್ಸೇವ ಇರೀಯತೋ।
ಭೋಗಾ ಸನ್ನಿಚಯಂ ಯನ್ತಿ, ವಮ್ಮಿಕೋವೂಪಚೀಯತೀ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೫) -

ಚ ಏವಮಾದಿ।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಮಾತುಪಟ್ಠಾನಂ, ಪಿತುಪಟ್ಠಾನಂ, ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ, ಅನಾಕುಲಾ ಚ ಕಮ್ಮನ್ತಾತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಂ ವಾ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚ, ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಏಕಮೇವ ಕತ್ವಾ ತೀಣಿ। ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೨೬೭. ಇದಾನಿ **ದಾನಞ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದೀಯತೇ ಇಮಿನಾತಿ ದಾನಂ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ ಪಟಿಪಾದೀಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚರಿಯಾ, ಧಮ್ಮಾ ವಾ ಅನಪೇತಾ ಚರಿಯಾ **ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ**। ಞಾಯನ್ತೇ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇಮೇ”ತಿ **ಞಾತಕಾ**। ನ ಅವಜ್ಜಾನಿ **ಅನವಜ್ಜಾನಿ,** ಅನಿನ್ದಿತಾನಿ ಅಗರಹಿತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **ದಾನಂ** ನಾಮ ಪರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸುಬುದ್ಧಿಪುಬ್ಬಿಕಾ ಅನ್ನಾದಿದಸದಾನವತ್ಥುಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ವಾ ಅಲೋಭೋ। ಅಲೋಭೇನ ಹಿ ತಂ ವತ್ಥುಂ ಪರಸ್ಸ ಪಟಿಪಾದೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ದೀಯತೇ ಇಮಿನಾತಿ ದಾನ”ನ್ತಿ। ತಂ ಬಹುಜನಪಿಯಮನಾಪತಾದೀನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಫಲವಿಸೇಸಾನಂ ಅಧಿಗಮಹೇತುತೋ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ದಾಯಕೋ ಸೀಹ ದಾನಪತಿ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ”ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ಸುತ್ತಾನಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೩೪) ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ದಾನಂ ನಾಮ ದುವಿಧಂ ಆಮಿಸದಾನಞ್ಚ, ಧಮ್ಮದಾನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಆಮಿಸದಾನಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವ। ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕದುಕ್ಖಕ್ಖಯಸುಖಾವಹಸ್ಸ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ಹಿತಕಾಮತಾಯ ದೇಸನಾ ಧಮ್ಮದಾನಂ। ಇಮೇಸಞ್ಚ ದ್ವಿನ್ನಂ ದಾನಾನಂ ಏತದೇವ ಅಗ್ಗಂ। ಯಥಾಹ -

“ಸಬ್ಬದಾನಂ ಧಮ್ಮದಾನಂ ಜಿನಾತಿ,
ಸಬ್ಬರಸಂ ಧಮ್ಮರಸೋ ಜಿನಾತಿ।
ಸಬ್ಬರತಿಂ ಧಮ್ಮರತೀ ಜಿನಾತಿ,
ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಂ ಜಿನಾತೀ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೫೪)।

ತತ್ಥ ಆಮಿಸದಾನಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲತ್ತಂ ವುತ್ತಮೇವ। ಧಮ್ಮದಾನಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಪಟಿಸಂವೇದಿತಾದೀನಂ ಗುಣಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಾ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

> "ಯಥಾ ಯಥಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೫; ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೬)।

ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ ನಾಮ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಚರಿಯಾ। ಯಥಾಹ – "ತಿವಿಧಂ ಖೋ, ಗಹಪತಯೋ, ಕಾಯೇನ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಸಮಚರಿಯಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ ಸಗ್ಗಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಸಮಚರಿಯಾಹೇತು ಖೋ, ಗಹಪತಯೋ, ಏವಮಿಧೇಕಚ್ಚೇ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೧)।

ಞಾತಕಾ ನಾಮ ಮಾತಿತೋ ವಾ ಪಿತಿತೋ ವಾ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಪಿತಾಮಹಯುಗಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಾ। ತೇಸಂ ಭೋಗಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ವಾ ಬ್ಯಾಧಿಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ವಾ ಅಭಿಹತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸಮೀಪಂ ಆಗತಾನಂ ಯಥಾಬಲಂ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಧನಧಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಙ್ಗಹೋ ಪಸಂಸಾದೀನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಸುಗತಿಗಮನಾದೀನಞ್ಚ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನಂ ಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅನವಜ್ಜಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ನಾಮ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಸಮಾದಾನವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಣಆರಾಮವನರೋಪನಸೇತುಕರಣಾದೀನಿ ಕಾಯವಚೀಮನೋಸುಚರಿತಕಮ್ಮಾನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಹಿತಸುಖಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ಸುತ್ತಾನಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೪೩) ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ದಾನಂ, ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ, ಞಾತಕಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ, ಅನವಜ್ಜಾನಿ ಕಮ್ಮಾನೀತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ದಾನಞ್ಚಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೧೬೭. ಇದಾನಿ **ಆರತೀ ವಿರತೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಆರತೀತಿ** ಆರಮಣಂ। **ವಿರತೀತಿ** ವಿರಮಣಂ, ವಿರಮನ್ತಿ ವಾ ಏತಾಯ ಸತ್ತಾತಿ ವಿರತಿ। **ಪಾಪಾತಿ** ಅಕುಸಲಾ। ಮದನೀಯಟ್ಠೇನ ಮಜ್ಜಂ, ಮಜ್ಜಸ್ಸ ಪಾನಂ ಮಜ್ಜಪಾನಂ, ತತೋ **ಮಜ್ಜಪಾನಾ**। ಸಂಯಮನಂ **ಸಂಯಮೋ**। ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ **ಅಪ್ಪಮಾದೋ**। **ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಕುಸಲೇಸು। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ – ಆರತಿ ನಾಮ ಪಾಪೇ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವಿನೋ ಮನಸಾ ಏವ ಅನಭಿರತಿ। **ವಿರತಿ** ನಾಮ ಕಮ್ಮದ್ವಾರವಸೇನ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ವಿರಮಣಂ। ಸಾ ಚೇಸಾ ವಿರತಿ ನಾಮ ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ ಸಮಾದಾನವಿರತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತೀತಿ ತಿವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಂ ವಾ ಕುಲಂ ವಾ ಗೋತ್ತಂ ವಾ ಪಟಿಚ್ಚ "ನ ಮೇ ಏತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯ್ವಾಹಂ ಇಮಂ ಪಾಣಂ ಹನೇಯ್ಯಂ, ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮ್ಪತ್ತವತ್ಥುತೋ ವಿರತಿ, ಅಯಂ **ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ** ನಾಮ। ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಮಾದಾನವಸೇನ ಪನ ಪವತ್ತಾ **ಸಮಾದಾನವಿರತಿ** ನಾಮ, ಯಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿತೋ ಪಭುತಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ನ ಸಮಾಚರತಿ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತಿ** ನಾಮ, ಯಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿತೋ

ಪಭುತಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಭಯಾನಿ ವೇರಾನಿ ವೂಪಸನ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಪಾಪಂ** ನಾಮ ಯಂ ತಂ "ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ...ಪೇ°... ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ...ಪೇ°... ಮುಸಾವಾದೋ"ತಿ ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ -

> "ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ, ಮುಸಾವಾದೋ ಚ ವುಚ್ಚತಿ।
> ಪರದಾರಗಮನಞ್ಚೇವ, ನಪ್ಪಸಂಸನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ"ತಿ॥ (ದೀ° ನಿ° ೩.೨೪೫) -

ಏವಂ ಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಗಹಿತಂ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಅಕುಸಲಂ, ತತೋ ಪಾಪಾ। ಸಬ್ಬಾಪೇಸಾ ಆರತಿ ಚ ವಿರತಿ ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಭಯವೇರಪ್ಪಹಾನಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ"ತಿಆದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ಸುತ್ತಾನಿ ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಮಜ್ಜಪಾನಾ ಚ ಸಂಯಮೋ ನಾಮ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾವೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮಜ್ಜಪಾಯೀ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಧಮ್ಮಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಮಾತುಪಿ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ, ಪಿತು ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧತಥಾಗತಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ, ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಗರಹಂ, ಸಮ್ಪರಾಯೇ ದುಗ್ಗತಿಂ, ಅಪರಾಪರಿಯಾಯೇ ಉಮ್ಮಾದಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಮಜ್ಜಪಾನಾ ಪನ ಸಂಯತೋ ತೇಸಂ ದೋಸಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ತಬ್ಬಿಪರೀತಗುಣಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಮಜ್ಜಪಾನಾ ಸಂಯಮೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕುಸಲೇಸು **ಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಮಾದೋ** ನಾಮ "ಕುಸಲಾನಂ ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅನಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಾ ಓಲೀನವುತ್ತಿತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಛನ್ದತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾ ಅನಾಸೇವನಾ ಅಭಾವನಾ ಅಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನನುಯೋಗೋ ಪಮಾದೋ। ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಪಮಾದೋ ಪಮಜ್ಜನಾ ಪಮಜ್ಜಿತತ್ತಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಮಾದೋ"ತಿ (ವಿಭ° ೮೪೬) ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ಅತ್ಥತೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕುಸಲಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ ಅಮತಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ ಚ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ "ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ"ತಿ (ಮ° ನಿ° ೧.೧೮೮-೧೮೯; ಅ° ನಿ° ೫.೧೬) ಚ "ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಮತಪದ"ನ್ತಿ (ಧ° ಪ° ೨೧) ಚ ಏವಮಾದಿ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಪಾಪಾ ವಿರತಿ, ಮಜ್ಜಪಾನಾ ಸಂಯಮೋ, ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಮಾದೋತಿ ತೀಣಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಆರತೀ ವಿರತೀತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೨೬೮. ಇದಾನಿ **ಗಾರವೋ ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಗಾರವೋ**ತಿ ಗರುಭಾವೋ। **ನಿವಾತೋ**ತಿ ನೀಚವುತ್ತಿತಾ। **ಸನ್ತುಟ್ಠೀ**ತಿ ಸನ್ತೋಸೋ। ಕತಸ್ಸ ಜಾನನತಾ **ಕತಞ್ಞುತಾ**। **ಕಾಲೇನಾ**ತಿ ಖಣೇನ ಸಮಯೇನ। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸವನಂ **ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ**। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **ಗಾರವೋ** ನಾಮ ಗರುಕಾರಪಯೋಗಾರಹೇಸು ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧತಥಾಗತಸಾವಕಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಮಾತಾಪಿತುಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಭಗಿನಿಆದೀಸು ಯಥಾನುರೂಪಂ ಗರುಕಾರೋ ಗರುಕರಣಂ ಸಗಾರವತಾ। ಸ್ವಾಯಂ ಗಾರವೋ ಯಸ್ಮಾ ಸುಗತಿಗಮನಾದೀನಂ ಹೇತು। ಯಥಾಹ -

“ಗರುಕಾತಬ್ಬಂ ಗರುಂ ಕರೋತಿ, ಮಾನೇತಬ್ಬಂ ಮಾನೇತಿ, ಪೂಜೇತಬ್ಬಂ ಪೂಜೇತಿ। ಸೋ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಏವಂ ಸಮತ್ತೇನ ಏವಂ ಸಮಾದಿನ್ನೇನ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ನೋ ಚೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ…ಪೇ॰… ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಸಚೇ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪಚ್ಚಾಜಾಯತಿ, ಉಚ್ಚಾಕುಲೀನೋ ಹೋತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೯೫)।

ಯಥಾ ಚಾಹ - “ಸತ್ತಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪರಿಹಾನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ। ಕತಮೇ ಸತ್ತ? ಸತ್ಥುಗಾರವತಾ”ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೩೨-೩೩)। ತಸ್ಮಾ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ನಿವಾತೋ ನಾಮ ನೀಚಮನತಾ ನಿವಾತವುತ್ತಿತಾ, ಯಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಹತಮಾನೋ ನಿಹತದಪ್ಪೋ ಪಾದಪುಞ್ಛನಚೋಳಕಸಮೋ ಛಿನ್ನವಿಸಾಣುಸಭಸಮೋ ಉದ್ಧಟದಾಠಸಪ್ಪಸಮೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಸಣ್ಹೋ ಸಖಿಲೋ ಸುಖಸಮ್ಭಾಸೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ನಿವಾತೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಯಸಾದಿಗುಣಪಟಿಲಾಭಹೇತುತೋ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಹ ಚ - “ನಿವಾತವುತ್ತಿ ಅತ್ಥದ್ಧೋ, ತಾದಿಸೋ ಲಭತೇ ಯಸ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭೩)।

ಸನ್ತುಟ್ಠಿ ನಾಮ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ, ಸೋ ದ್ವಾದಸವಿಧೋ ಹೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಚೀವರೇ ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋತಿ ತಿವಿಧೋ। ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಸು।

ತಸ್ಸಾಯಂ ಪಭೇದವಣ್ಣನಾ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಚೀವರಂ ಲಭತಿ ಸುನ್ದರಂ ವಾ ಅಸುನ್ದರಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ಆಬಾಧಿಕೋ ಹೋತಿ, ಗರುಂ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ಓಣಮತಿ ವಾ ಕಿಲಮತಿ ವಾ। ಸೋ ಸಭಾಗೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಲಹುಕೇನ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಣೀತಪಚ್ಚಯಲಾಭೀ ಹೋತಿ, ಸೋ ಪಟ್ಟಚೀವರಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಮಹಗ್ಘಂ ಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ “ಇದಂ ಥೇರಾನಂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಞ್ಚ ಅನುರೂಪ”ನ್ತಿ ತೇಸಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾ ವಾ ಅಞ್ಞತೋ ವಾ ಕುತೋಚಿ ನನ್ತಕಾನಿ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ಆಬಾಧಿಕೋ ಹೋತಿ, ಲೂಖಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಬಾಳ್ಹಂ ರೋಗಾತಙ್ಕಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಸಪ್ಪಿಮಧುಖೀರಾದೀನಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಣೀತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ “ಅಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಥೇರಾನಂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಪಣೀತಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ವಿನಾ ಅಯಾಪೇನ್ತಾನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಅನುರೂಪೋ”ತಿ ತೇಸಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕಾಹಾರಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೇನಾಸನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸೋ ತೇನೇವ ಸನ್ತುಸ್ಸತಿ, ಪುನ ಅಞ್ಞಂ ಸುನ್ದರತರಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣನ್ತಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ಆಬಾಧಿಕೋ ಹೋತಿ, ನಿವಾತಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತೋ ಅತಿವಿಯ ಪಿತ್ತರೋಗಾದೀಹಿ ಆತುರೀಯತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಾಪುಣನಕೇ ಸವಾತಸೀತಲಸೇನಾಸನೇ ವಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಸುನ್ದರಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ “ಸುನ್ದರಸೇನಾಸನಂ ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ, ತತ್ರ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ನಿದ್ದಾಭಿಭೂತಸ್ಸ ಚ ಪುನ ಪಟಿಬುಜ್ಝತೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ”ತಿ, ಸೋ ತಂ

ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸರುಕ್ಖಮೂಲಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಭತಿ ಹರೀತಕಂ ವಾ ಆಮಲಕಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಲದ್ಧಂ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಮ್ಪಿ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ಆಬಾಧಿಕೋ ತೇಲೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಫಾಣಿತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ತೇಲೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಪೂತಿಮುತ್ತಹರೀತಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚತುಮಧುರಂ "ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ, ಯದಿಚ್ಛಸೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಚಸ್ಸ ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರೇನಪಿ ಬ್ಯಾಧಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಅಥ "ಪೂತಿಮುತ್ತಹರೀತಕಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಣ್ಣಿತಂ, ಅಯಞ್ಚ ಪೂತಿಮುತ್ತಭೇಸಜ್ಜಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ತತ್ಥ ತೇ ಯಾವಜೀವಂ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಕರಣೀಯೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೨೮) ವುತ್ತನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಚತುಮಧುರಭೇಸಜ್ಜಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮುತ್ತಹರೀತಕೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಪರಮಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಏವಂ ಪಭೇದೋ ಸಬ್ಬೋಪೇಸೋ ಸನ್ತೋಸೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಅತ್ರಿಚ್ಛತಾಪಾಪಿಚ್ಛತಾಮಹಿಚ್ಛತಾದೀನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ ಸುಗತಿಹೇತುತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಭಾರಭಾವತೋ ಚಾತುದ್ದಿಸಾದಿಭಾವಹೇತುತೋ ಚ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಆಹ ಚ -

> "ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ,
> ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೨; ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೮) ಏವಮಾದಿ।

ಕತಞ್ಞುತಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಸ್ಸ ವಾ ಬಹುಸ್ಸ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಕತಸ್ಸ ಉಪಕಾರಸ್ಸ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅನುಸ್ಸರಣಭಾವೇನ ಜಾನನತಾ। ಅಪಿಚ ನೇರಯಿಕಾದಿದುಕ್ಖಪರಿತ್ತಾಣತೋ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಏವ ಪಾಣೀನಂ ಬಹೂಪಕಾರಾನಿ, ತತೋ ತೇಸಮ್ಪಿ ಉಪಕಾರಾನುಸ್ಸರಣತಾ "ಕತಞ್ಞುತಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಪಸಂಸನೀಯತಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಆಹ ಚ - "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ದ್ವೇ? ಯೋ ಚ ಪುಬ್ಬಕಾರೀ, ಯೋ ಚ ಕತಞ್ಞೂ ಕತವೇದೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೦)।

ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರೇನ ಅಭಿಭೂತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ತೇಸಂ ವಿನೋದನತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ। ಅಪರೇ ಆಹು - ಪಞ್ಚಮೇ ಪಞ್ಚಮೇ ದಿವಸೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ನಾಮ। ಯಥಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ "ಪಞ್ಚಾಹಿಕಂ ಖೋ ಪನ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸೀದಾಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೭; ಮಹಾವ॰ ೪೬೬)।

ಅಪಿಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಙ್ಖಾಪಟಿವಿನೋದಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇಪಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ "ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾಹ - "ತೇ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛತಿ ಪರಿಪಞ್ಹತೀ"ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೮)। ತದೇತಂ ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಚತುರಾನಿಸಂಸಆಸವಕ್ಖಯಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಯಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ಓಹಿತಸೋತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಪಞ್ಚಸ್ಸ ನೀವರಣಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ನ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೧೯) ಚ।

“ಸೋತಾನುಗತಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾನಂ…ಪೇ॰… ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾನಂ ಚತ್ತಾರೋ ಆನಿಸಂಸಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೯೧) ಚ।

“ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಮ್ಮಾ ಭಾವಿಯಮಾನಾ ಸಮ್ಮಾ ಅನುಪರಿವತ್ತಿಯಮಾನಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಆಸವಾನಂ ಖಯಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನ”ನ್ತಿ ಚ ಏವಮಾದೀನಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೪೭)।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಗಾರವೋ, ನಿವಾತೋ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿ, ಕತಞ್ಞುತಾ, ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಗಾರವೋ ಚ ನಿವಾತೋ ಚಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೨೯೯. ಇದಾನಿ **ಖನ್ತೀ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಖಮನಂ ಖನ್ತಿ। ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹಿತಾಯ ಸುಖಂ ವಚೋ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಸುವಚೋ, ಸುವಚಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಸೋವಚಸ್ಸಂ, ಸೋವಚಸ್ಸಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸೋವಚಸ್ಸತಾ। ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮಿತತ್ತಾ **ಸಮಣಾ**। **ದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಪೇಕ್ಖನಂ। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಾಕಚ್ಛಾ **ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾ**। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ **ಖನ್ತಿ** ನಾಮ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿ, ಯಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೇ, ವಧಬನ್ಧಾದೀಹಿ ವಾ ವಿಹಿಂಸನ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಸುಣನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ನಿಬ್ಬಿಕಾರೋ ಹೋತಿ ಖನ್ತಿವಾದೀ ವಿಯ। ಯಥಾಹ –

“ಅಹೂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ, ಸಮಣೋ ಖನ್ತಿದೀಪನೋ।
ತಂ ಖನ್ತಿಯಾಯೇವ ಠಿತಂ, ಕಾಸಿರಾಜಾ ಅಛೇದಯೀ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೪.೫೧)।

ಭದ್ದಕತೋ ವಾ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಅಪರಾಧಾಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಯಥಾಹ –

“ಸಚೇ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಸುನಾಪರನ್ತಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಮೇ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ‘ಭದ್ದಕಾ ವತಿಮೇ ಸುನಾಪರನ್ತಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ, ಸುಭದ್ದಕಾ ವತಿಮೇ ಸುನಾಪರನ್ತಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ, ಯಂ ಮೇ ನಯಿಮೇ ಪಾಣಿನಾ ಪಹಾರಂ ದೇನ್ತೀ’”ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೯೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೮೮)।

ಯಾಯ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇಸೀನಮ್ಪಿ ಪಸಂಸನೀಯೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ ಸರಭಙ್ಗೋ ಇಸಿ –

“ಕೋಧಂ ವಧಿತ್ವಾ ನ ಕದಾಚಿ ಸೋಚತಿ,
ಮಕ್ಖಪ್ಪಹಾನಂ ಇಸಯೋ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ।
ಸಬ್ಬೇಸಂ ವುತ್ತಂ ಫರುಸಂ ಖಮೇಥ,
ಏತಂ ಖನ್ತಿಂ ಉತ್ತಮಮಾಹು ಸನ್ತೋ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೭೪)।

ದೇವತಾನಮ್ಪಿ ಪಸಂಸನೀಯೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ –

“ಯೋ ಹವೇ ಬಲವಾ ಸನ್ತೋ, ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ತಿತಿಕ್ಖತಿ।
ತಮಾಹು ಪರಮಂ ಖನ್ತಿಂ, ನಿಚ್ಚಂ ಖಮತಿ ದುಬ್ಬಲೋ”ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೦-೨೫೧)।

ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಪಸಂಸನೀಯೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ ಭಗವಾ -

“ಅಕ್ಕೋಸಂ ವಧಬನ್ಧಞ್ಚ, ಅದುಟ್ಠೋ ಯೋ ತಿತಿಕ್ಖತಿ।
ಖನ್ತೀಬಲಂ ಬಲಾನೀಕಂ, ತಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ”ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೯೯)।

ಸಾ ಪನೇಸಾ ಖನ್ತಿ ಏತೇಸಞ್ಚ ಇಧ ವಣ್ಣಿತಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಗುಣಾನಂ ಅಧಿಗಮಹೇತುತೋ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸೋವಚಸ್ಸತಾ ನಾಮ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವಂ ವಾ ಗುಣದೋಸಚಿನ್ತನಂ ವಾ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಆದರಞ್ಚ ಗಾರವಞ್ಚ ನೀಚಮನತಞ್ಚ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ “ಸಾಧೂ”ತಿ ವಚನಕರಣತಾ। ಸಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಓವಾದಾನುಸಾಸನೀಪಟಿಲಾಭಹೇತುತೋ ದೋಸಪ್ಪಹಾನಗುಣಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ ಚ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮಣಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಉಪಸಮಿತಕಿಲೇಸಾನಂ ಭಾವಿತಕಾಯವಚೀಚಿತ್ತಪಞ್ಞಾನಂ ಉತ್ತಮದಮಥಸಮಥಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನುಪಟ್ಠಾನಅನುಸ್ಸರಣಸವನದಸ್ಸನಂ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಓಮಕದೇಸನಾಯ “ದಸ್ಸನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ “ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಬಹೂಪಕಾರತ್ತಾ। ಆಹ ಚ - “ದಸ್ಸನಮ್ಪಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹೂಪಕಾರಂ ವದಾಮೀ”ತಿಆದಿ (ಇತಿವು॰ ೧೦೪)। ಯತೋ ಹಿತಕಾಮೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಸೀಲವನ್ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಘರದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಯದಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಅತ್ಥಿ, ಯಥಾಬಲಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇನ ಪತಿಮಾನೇತಬ್ಬಾ। ಯದಿ ನತ್ಥಿ, ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿತಬ್ಬಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೇನ ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ದಸ್ಸನಮೂಲಕೇನಾಪಿ ಹಿ ಪುಞ್ಞೇನ ಅನೇಕಾನಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚಕ್ಖೂಸು ರೋಗೋ ವಾ ದಾಹೋ ವಾ ಉಸ್ಸದಾ ವಾ ಪಿಳಕಾ ವಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಪಞ್ಚವಣ್ಣಸಸ್ಸಿರಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಚಕ್ಖೂನಿ ರತನವಿಮಾನೇ ಉಗ್ಘಾಟಿತಮಣಿಕವಾಟಸದಿಸಾನಿ , ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಮತ್ತಂ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಯಂ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಪ್ಪಞ್ಞಜಾತಿಕೋ ಸಮ್ಮಾ ಪವತ್ತಿತೇನ ಸಮಣದಸ್ಸನಮಯೇನ ಪುಞ್ಞೇನ ಏವರೂಪಂ ವಿಪಾಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವೇಯ್ಯ, ಯತ್ಥ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಮ್ಪಿ ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕಜನಿತಸ್ಸ ಸಮಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಏವಂ ವಿಪಾಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ -

“ಉಲೂಕೋ ಮಣ್ಡಲಕ್ಖಿಕೋ,
ವೇದಿಯಕೇ ಚಿರದೀಘವಾಸಿಕೋ।
ಸುಖಿತೋ ವತ ಕೋಸಿಯೋ ಅಯಂ,
ಕಾಲುಟ್ಠಿತಂ ಪಸ್ಸತಿ ಬುದ್ಧವರಂ॥

“ಮಯಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಅನುತ್ತರೇ।
ಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ದುಗ್ಗತಿಂ ಸೋ ನ ಗಚ್ಛತಿ॥

“ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾನ, ಕುಸಲಕಮ್ಮೇನ ಚೋದಿತೋ।
ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನನ್ತಞಾಣೋ, ಸೋಮನಸ್ಸೋತಿ ವಿಸ್ಸುತೋ”ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪೪; ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫.೧೦)।

ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾ ನಾಮ ಪದೋಸೇ ವಾ ಪಚ್ಚೂಸೇ ವಾ ದ್ವೇ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಸಾಕಚ್ಛನ್ತಿ, ವಿನಯಧರಾ ವಿನಯಂ, ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ , ಜಾತಕಭಾಣಕಾ ಜಾತಕಂ, ಅಟ್ಠಕಥಿಕಾ ಅಟ್ಠಕಥಂ,

ಲೀನುದ್ಧತವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪರೇತಚಿತ್ತವಿಸೋಧನತ್ಥಂ ವಾ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಸಾಕಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಂ ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾ। ಸಾ ಆಗಮಬ್ಯತ್ತಿಆದೀನಂ ಗುಣಾನಂ ಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಖನ್ತಿ, ಸೋವಚಸ್ಸತಾ, ಸಮಣದಸ್ಸನಂ, ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಖನ್ತೀ ಚಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೧೭೦. ಇದಾನಿ **ತಪೋ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ತಪತೀತಿ **ತಪೋ**। ಬ್ರಹ್ಮಂ ಚರಿಯಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ವಾ ಚರಿಯಂ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,** ಸೇಟ್ಠಚರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ದಸ್ಸನಂ **ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನ ದಸ್ಸನಂ**। ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ದಸ್ಸನನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ವಾನತೋತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಸಚ್ಛಿಕರಣಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ **ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ**। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **ತಪೋ** ನಾಮ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾದೀನಂ ತಪನತೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ, ಕೋಸಜ್ಜಸ್ಸ ವಾ ತಪನತೋ ವೀರಿಯಂ। ತೇನ ಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆತಾಪೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಪ್ಪಹಾನಝಾನಾದಿಪಟಿಲಾಭಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನಾಮ ಮೇಥುನವಿರತಿಸಮಣಧಮ್ಮಸಾಸನಮಗ್ಗಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಥಾ ಹಿ "ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಹಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಹೋತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೨) ಏವಮಾದೀಸು ಮೇಥುನವಿರತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಭಗವತಿ ನೋ, ಆವುಸೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೭) ಸಮಣಧಮ್ಮೋ। "ನ ತಾವಾಹಂ, ಪಾಪಿಮ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಾವ ಮೇ ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಫೀತಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೮೨೨; ಉದಾ॰ ೫೧) ಸಾಸನಂ। "ಅಯಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೬) ಮಗ್ಗೋ। ಇಧ ಪನ ಅರಿಯಸಚ್ಚದಸ್ಸನೇನ ಪರತೋ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅವಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ತಞ್ಚೇತಂ ಉಪರೂಪರಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಕುಮಾರಪಞ್ಹೇ ವುತ್ತತ್ಥಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಅಭಿಸಮಯವಸೇನ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನಂ। ತಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖವೀತಿಕ್ಕಮಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ಇಧ ಅರಹತ್ತಫಲಂ "ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ಪಞ್ಚಗತಿವಾನನೇನ ವಾನಸಞ್ಞಿತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ "ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿ ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ವಾ "ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತರಸ್ಸ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ಸಿದ್ಧಾ, ತೇನೇತಂ ಇಧ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಏವಮೇಸಾ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾದಿಹೇತುತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ತಪೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನ ದಸ್ಸನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ತಪೋ ಚಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೧೭೧. ಇದಾನಿ **ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಫುಟ್ಠಸ್ಸಾ**ತಿ ಫುಸಿತಸ್ಸ ಛುಪಿತಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ। ಲೋಕೇ ಧಮ್ಮಾ **ಲೋಕಧಮ್ಮಾ,** ಯಾವ ಲೋಕಪ್ಪವತ್ತಿ, ತಾವ ಅನಿವತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಮನೋ ಮಾನಸಂ। **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ನವಸ್ಸ ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ವಾ। ನ **ಕಮ್ಪತೀ**ತಿ ನ ಚಲತಿ, ನ ವೇಧತಿ। **ಅಸೋಕ**ನ್ತಿ ನಿಸ್ಸೋಕಂ ಅಬ್ಬೂಳ್ಹಸೋಕಸಲ್ಲಂ। **ವಿರಜ**ನ್ತಿ ವಿಗತರಜಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತರಜಂ। **ಖೇಮ**ನ್ತಿ ಅಭಯಂ ನಿರುಪದ್ದವಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ತಾವ ಪದವಣ್ಣನಾ।

ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ಕಮ್ಪತಿ,** ಯಸ್ಸ ಲಾಭಾಲಾಭಾದೀಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ಕಮ್ಪತಿ, ನ ಚಲತಿ, ನ ವೇಧತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೇನಚಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯಲೋಕುತ್ತರಭಾವಾವಹನತೋ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಸ್ಸ ಪನ ಏತೇಹಿ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ಕಮ್ಪತಿ? ಅರಹತೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಸೇಲೋ ಯಥಾ ಏಕಗ್ಘನೋ, ವಾತೇನ ನ ಸಮೀರತಿ।
ಏವಂ ರೂಪಾ ರಸಾ ಸದ್ದಾ, ಗನ್ಧಾ ಫಸ್ಸಾ ಚ ಕೇವಲಾ॥

"ಇಟ್ಠಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನಿಟ್ಠಾ ಚ, ನ ಪವೇಧೇನ್ತಿ ತಾದಿನೋ।
ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ, ವಯಞ್ಚಸ್ಸಾನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೫; ಮಹಾವ॰ ೨೪೪)।

ಅಸೋಕಂ ನಾಮ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇವ ಚಿತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಯೋ "ಸೋಕೋ ಸೋಚನಾ ಸೋಚಿತತ್ತಂ ಅನ್ತೋಸೋಕೋ ಅನ್ತೋಪರಿಸೋಕೋ ಚೇತಸೋ ಪರಿನಿಜ್ಝಾಯಿತತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೨೩೭) ನಯೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸೋಕೋ, ತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಅಸೋಕಂ। ಕೇಚಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಪುರಿಮಪದೇನ ನಾನುಸನ್ಧಿಯತಿ। ಯಥಾ ಚ ಅಸೋಕಂ, ಏವಂ ವಿರಜಂ ಖೇಮನ್ತಿಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇವ ಚಿತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ರಾಗದೋಸಮೋಹರಜಾನಂ ವಿಗತತ್ತಾ **ವಿರಜಂ,** ಚತೂಹಿ ಚ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮತ್ತಾ **ಖೇಮಂ**। ಯತೋ ಏತಂ ತೇನ ತೇನಾಕಾರೇನ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಪವತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠವಸೇನ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಕ್ಖನ್ಧತಾದಿಲೋಕುತ್ತಮಭಾವಾವಹನತೋ ಆಹುನೇಯ್ಯಾದಿಭಾವಾವಹನತೋ ಚ "ಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅಟ್ಠಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪಿತಚಿತ್ತಂ, ಅಸೋಕಚಿತ್ತಂ, ವಿರಜಚಿತ್ತಂ, ಖೇಮಚಿತ್ತನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಮಙ್ಗಲತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಭಾವಿತಮೇವಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹೀತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೧೭೨. ಏವಂ ಭಗವಾ "ಅಸೇವನಾ ಚ ಬಾಲಾನ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ ದಸಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಏತಾನೇವ ಅತ್ತನಾ ವುತ್ತಮಙ್ಗಲಾನಿ ಥುನನ್ತೋ **"ಏತಾದಿಸಾನಿ ಕತ್ವಾನಾ"**ತಿ ಇಮಂ ಅವಸಾನಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸಾಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - **ಏತಾದಿಸಾನೀ**ತಿ ಏತಾನಿ ಈದಿಸಾನಿ ಮಯಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾದೀನಿ। **ಕತ್ವಾನಾ**ತಿ ಕತ್ವಾ। ಕತ್ವಾನ ಕತ್ವಾ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಅನಞ್ಞಂ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಮಪರಾಜಿತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಖನ್ಧಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರದೇವಪುತ್ತಮಾರಪ್ಪಭೇದೇಸು ಚತೂಸು ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಸು ಏಕೇನಪಿ ಅಪರಾಜಿತಾ ಹುತ್ವಾ, ಸಯಮೇವ ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾರೇ ಪರಾಜೇತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಮಕಾರೋ ಚೇತ್ಥ ಪದಸನ್ಧಿಕರಣಮತ್ತೋತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ।

ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸೋತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಏತಾದಿಸಾನಿ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಕತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಮಾರೇಹಿ ಅಪರಾಜಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೇಸು ಠಾನಚಙ್ಕಮನಾದೀಸು ಚ ಸೋತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಬಾಲಸೇವನಾದೀಹಿ ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ಆಸವಾ

ವಿಘಾತಪರಿಳಾಹಾ , ತೇಸಂ ಅಭಾವಾ ಸೋತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅನುಪದ್ದುತಾ ಅನುಪಸಟ್ಠಾ ಖೇಮಿನೋ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನುನಾಸಿಕೋ ಚೇತ್ಥ ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತಂ ತೇಸಂ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಗಾಥಾಪಾದೇನ ಭಗವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಕಥಂ? ಏವಂ ದೇವಪುತ್ತ ಯೇ ಏತಾದಿಸಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸೋತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಬಾಲಾನಂ ಅಸೇವನಾದಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸವಿಧಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಏತಾದಿಸಕಾರಕಾನಂ ಮಙ್ಗಲಂ ಉತ್ತಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಪವರನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ।

ಏವಞ್ಚ ಭಗವತಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸದೇವತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಫಲಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಗಣನಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಂ, ಆನನ್ದ, ರತ್ತಿಂ ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾ ಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸಾಹಂ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಅಭಾಸಿಂ, ಉಗ್ಗಣ್ಹ, ಆನನ್ದ, ಇಮಂ ಮಙ್ಗಲಪರಿಯಾಯಂ, ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಾಚೇಹೀ"ತಿ। ಥೇರೋ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಾಚೇಸಿ। ತಯಿದಂ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಭತಂ ಯಾವಜ್ಜತನಾ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಮಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ ಪುಥುಭೂತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಏತೇಸ್ವೇವ ಮಙ್ಗಲೇಸು ಞಾಣಪರಿಚಯಪಾಟವತ್ಥಂ ಅಯಂ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ಯೋಜನಾ - ಏವಮಿಮೇ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಲೋಕುತ್ತರಸುಖಕಾಮಾ ಸತ್ತಾ ಬಾಲಜನಸೇವನಂ ಪಹಾಯ, ಪಣ್ಡಿತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಪೂಜನೇಯ್ಯೇ ಪೂಜೇನ್ತಾ, ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಪುಞ್ಞತಾಯ ಚ ಕುಸಲಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ ಚೋದಿಯಮಾನಾ, ಅತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಣಿಧಾಯ, ಬಾಹುಸಚ್ಚಸಿಪ್ಪವಿನಯೇಹಿ ಅಲಙ್ಕತತ್ತಭಾವಾ, ವಿನಯಾನುರೂಪಂ ಸುಭಾಸಿತಂ ಭಾಸಮಾನಾ , ಯಾವ ಗಿಹಿಭಾವಂ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ, ತಾವ ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನೇನ ಪೋರಾಣಂ ಇಣಮೂಲಂ ವಿಸೋಧಯಮಾನಾ, ಪುತ್ತದಾರಸಙ್ಗಹೇನ ನವಂ ಇಣಮೂಲಂ ಪಯೋಜಯಮಾನಾ, ಅನಾಕುಲಕಮ್ಮನ್ತತಾಯ ಧನಧಞ್ಞಾದಿಸಮಿದ್ಧಿಂ ಪಾಪುಣನ್ತಾ, ದಾನೇನ ಭೋಗಸಾರಂ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಯ ಜೀವಿತಸಾರಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ, ಞಾತಿಸಙ್ಗಹೇನ ಸಕಜನಹಿತಂ ಅನವಜ್ಜಕಮ್ಮನ್ತತಾಯ ಪರಜನಹಿತಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಾ, ಪಾಪವಿರತಿಯಾ ಪರೂಪಘಾತಂ ಮಜ್ಜಪಾನಸಂಯಮೇನ ಅತ್ತೂಪಘಾತಞ್ಚ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಕುಸಲಪಕ್ಖಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ, ವಡ್ಢಿತಕುಸಲತಾಯ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಓಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವೇ ಠಿತಾಪಿ ಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕುಪಜ್ಝಾಚರಿಯಾದೀಸು ಗಾರವೇನ ನಿವಾತೇನ ಚ ವತ್ತಸಮ್ಪದಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಗೇಧಂ ಪಹಾಯ, ಕತಞ್ಞುತಾಯ ಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇನ ಚಿತ್ತಲೀನತಂ ಪಹಾಯ, ಖನ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಪರಿಸ್ಸಯೇ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ, ಸೋವಚಸ್ಸತಾಯ ಸನಾಥಮತ್ತಾನಂ ಕತ್ವಾ, ಸಮಣದಸ್ಸನೇನ ಪಟಿಪತ್ತಿಪಯೋಗಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾ, ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾಯ ಕಙ್ಖಾಟ್ಠಾನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖಂ ಪಟಿವಿನೋದೇತ್ವಾ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರತಪೇನ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಂ ತತೋ ಪರಾ ಚ ಚತಸ್ಸೋ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಾ, ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅರಿಯಸಚ್ಚದಸ್ಸನಪರಿಯಾಯಂ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತಿ। ಯಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ವಾತವುಟ್ಠೀಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅವಿಕಮ್ಪಮಾನಚಿತ್ತಾ ಅಸೋಕಾ ವಿರಜಾ ಖೇಮಿನೋ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಖೇಮಿನೋ, ತೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕೇನಾಪಿ ಅಪರಾಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಸೋತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಏತಾದಿಸಾನಿ ಕತ್ವಾನ, ಸಬ್ಬತ್ಥಮಪರಾಜಿತಾ।
ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸೋತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮ"ನ್ತಿ॥

ಇತಿ ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯೇನೇವಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಞ್ಚ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೇ ಸೂಚಿಲೋಮಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಾ ಗಯಾ, ಕೋ ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೋ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ ವಿಹರತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - **ಗಯಾ**ತಿ ಗಾಮೋಪಿ ತಿತ್ಥಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಇಧ ವಟ್ಟತಿ। ಗಯಾಗಾಮಸ್ಸ ಹಿ ಅವಿದೂರೇ ದೇಸೇ ವಿಹರನ್ತೋಪಿ "ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಗಾಮಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಅವಿದೂರೇ ದ್ವಾರಸನ್ತಿಕೇ ಸೋ ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೋ। ಗಯಾತಿತ್ಥೇ ವಿಹರನ್ತೋಪಿ "ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಗಯಾತಿತ್ಥೇ ಚ ಸೋ ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೋ। **ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೋ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಪಾಸಾಣಾನಂ ಉಪರಿ ವಿತ್ಥತಂ ಪಾಸಾಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಕತೋ ಪಾಸಾಣಮಞ್ಚೋ । ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನಂ ಆಳವಕಸ್ಸ ಭವನಂ ವಿಯ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಪನ ಭಗವಾ ತಂ ದಿವಸಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಸೂಚಿಲೋಮಸ್ಸ ಚ ಖರಲೋಮಸ್ಸ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಯಕ್ಖಾನಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ಅದ್ದಸ, ತಸ್ಮಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಅನ್ತೋಅರುಣೇಯೇವ ನಾನಾದಿಸಾಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಾಸುಚಿನಿಸ್ಸನ್ದಕಿಲಿನ್ನಭೂಮಿಭಾಗಮ್ಪಿ ತಂ ತಿತ್ಥಪ್ಪದೇಸಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದಿ ಸೂಚಿಲೋಮಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೇ ಸೂಚಿಲೋಮಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ"ತಿ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಯಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನ। **ಖರೋ ಚ ಯಕ್ಖೋ ಸೂಚಿಲೋಮೋ ಚ ಯಕ್ಖೋ ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೀ**ತಿ। ಕೇ ತೇ ಯಕ್ಖಾ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ತೇಸು ತಾವ ಏಕೋ ಅತೀತೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ತೇಲಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಂ ಮಕ್ಖೇಸಿ। ಸೋ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಗಯಾಪೋಕ್ಖರಣಿತೀರೇ ಯಕ್ಖಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಸೇವ ಚಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ವಿರೂಪಾನಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಅಹೇಸುಂ , ಇಟ್ಠಕಚ್ಛದನಸದಿಸಞ್ಚ ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಚಮ್ಮಂ। ಸೋ ಕಿರ ಯದಾ ಪರಂ ಭಿಂಸಾಪೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಛದನಿಟ್ಠಕಸದಿಸಾನಿ ಚಮ್ಮಕಪಾಲಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭಿಂಸಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸತ್ತಾ **ಖರೋ ಯಕ್ಖೋ**ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಲಭಿ।

ಇತರೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಉಪಾಸಕೋ ಹುತ್ವಾ ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ದಿವಸೇ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಘೋಸಿತೇ ಸಙ್ಘಾರಾಮದ್ವಾರೇ ಅತ್ತನೋ ಖೇತ್ತಂ ಕೇಲಾಯನ್ತೋ ಉಗ್ಘೋಸನಂ ಸುತ್ವಾ "ಸಚೇ ನ್ಹಾಯಾಮಿ, ಚಿರಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಗತ್ತೋವ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಹಗ್ಘೇ ಭುಮ್ಮತ್ಥರಣೇ ಅನಾದರೇನ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸುಪಿ। ಭಿಕ್ಖು ಏವಾಯಂ, ನ ಉಪಾಸಕೋತಿ ಸಂಯುತ್ತಭಾಣಕಾ। ಸೋ ತೇನ ಚ ಅಞ್ಞೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಚ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಗಯಾಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇ ಯಕ್ಖಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ದುದ್ದಸಿಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಸರೀರೇ ಚಸ್ಸ ಸೂಚಿಸದಿಸಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ಹಿ ಭಿಂಸಾಪೇತಬ್ಬಕೇ ಸತ್ತೇ ಸೂಚೀಹಿ ವಿಜ್ಝನ್ತೋ ವಿಯ ಭಿಂಸಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಸೂಚಿಸದಿಸಲೋಮತ್ತಾ **ಸೂಚಿಲೋಮೋ ಯಕ್ಖೋ**ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಲಭಿ। ತೇ ಅತ್ತನೋ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ಭವನತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಇತರಂ ದಿಸಾಭಾಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಖರೋತಿ ಕಸ್ಮಾ ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು? ಖರೋ ಸಮಣಕಪ್ಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಹ। ಸೂಚಿಲೋಮೋ ಪನ "ಯೋ ಭಾಯತಿ ನ ಸೋ ಸಮಣೋ, ಸಮಣಪಟಿರೂಪಕತ್ತಾ ಪನ ಸಮಣಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂಲದ್ಧಿಕೋ। ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಂ ಭಗವನ್ತಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋ "**ನೇಸೋ ಸಮಣೋ, ಸಮಣಕೋ ಏಸೋ**"ತಿ ಸಹಸಾವ ವತ್ವಾಪಿ ಪುನ ವೀಮಂಸಿತುಕಾಮೋ ಆಹ - "**ಯಾವಾಹಂ**

ಜಾನಾಮೀ"ತಿ। "ಅಥ ಖೋ"ತಿ ಏವಂ ವತ್ವಾ ತತೋ। **ಸೂಚಿಲೋಮೋ ಯಕ್ಖೋ**ತಿ ಇತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ **ಅಪಿಚ ಖೋ ತೇ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಪಾಪಕೋತಿ,** ತಾವ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ **ಭಗವತೋ ಕಾಯ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಂ ಭಗವತೋ ಉಪನಾಮೇಸೀತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತೋ ಅಭಾಯನ್ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ **"ಪಞ್ಹಂ ತಂ ಸಮಣಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಸೋ ಹಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಿನಾಪಿ ನಾಮ ಮೇ ಏವಂ ಖರೇನ ಅಮನುಸ್ಸಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಮನುಸ್ಸೋ ಸಮಾನೋ ಅಯಂ ನ ಭಾಯತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಏತಂ ಬುದ್ಧವಿಸಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಅದ್ಧಾ ಅಯಂ ತತ್ಥ ನ ಸಮ್ಪಾಯಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ನಂ ಏವಂ ವಿಹೇಠೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಭಗವಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ "ನ ಖ್ವಾಹಂ ತಂ ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಆಳವಕಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೭೩. **ಅಥ ಖೋ ಸೂಚಿಲೋಮೋ ಯಕ್ಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ "ರಾಗೋ ಚ ದೋಸೋ ಚಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ ರಾಗದೋಸಾ ವುತ್ತನಯಾ ಏವ। **ಕುತೋನಿದಾನಾ**ತಿ ಕಿಂನಿದಾನಾ ಕಿಂಹೇತುಕಾ। **ಕುತೋ**ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಸ್ಸ ತೋ-ಆದೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಸಮಾಸೇ ಚಸ್ಸ ಲೋಪಾಭಾವೋ। ಅಥ ವಾ **ನಿದಾನಾ**ತಿ ಜಾತಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಕುತೋನಿದಾನಾ, ಕುತೋಜಾತಾ, ಕುತೋಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅರತೀ ರತೀ ಲೋಮಹಂಸೋ ಕುತೋಜಾ**ತಿ ಯಾಯಂ "ಪನ್ತೇಸು ವಾ ಸೇನಾಸನೇಸು ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ವಾ ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅರತಿ ಅರತಿತಾ ಅನಭಿರತಿ ಅನಭಿರಮಣಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ಪರಿತಸ್ಸಿತಾ"ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೮೫೬) ಏವಂ ವಿಭತ್ತಾ ಅರತಿ, ಯಾ ಚ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ರತಿ, ಯೋ ಚ ಲೋಮಹಂಸಸಮುಟ್ಠಾಪನತೋ "ಲೋಮಹಂಸೋ"ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸೋ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಕುತೋಜಾ ಕುತೋಜಾತಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ । **ಕುತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಕುತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। **ಮನೋ**ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ, **ವಿತಕ್ಕಾ**ತಿ ಉರಗಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ ನವ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ। **ಕುಮಾರಕಾ ಧಙ್ಕಮಿವೋಸ್ಸಜನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಗಾಮದಾರಕಾ ಕೀಳನ್ತಾ ಕಾಕಂ ಸುತ್ತೇನ ಪಾದೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಓಸ್ಸಜನ್ತಿ ಖಿಪನ್ತಿ, ಏವಂ ಕುಸಲಮನಂ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ ಕುತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಓಸ್ಸಜನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

೨೭೪. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತೇ ಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ **"ರಾಗೋ ಚಾ"**ತಿ ದುತಿಯಗಾಥಮಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಇತೋ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಅತ್ತಭಾವನಿದಾನಾ ಹಿ ರಾಗದೋಸಾ। ಅರತಿರತಿಲೋಮಹಂಸಾ ಚ ಅತ್ತಭಾವತೋ ಜಾತಾ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ ಚ ಅತ್ತಭಾವತೋಯೇವ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಕುಸಲಮನೋ ಓಸ್ಸಜನ್ತಿ, ತೇನ ತದಞ್ಞಂ ಪಕತಿಆದಿಕಾರಣಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಆಹ - **"ಇತೋನಿದಾನಾ ಇತೋಜಾ ಇತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯಾ"**ತಿ। ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ಚೇತ್ಥ ಪುರಿಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨೭೫-೬. ಏವಂ ತೇ ಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯ್ವಾಯಂ "ಇತೋನಿದಾನಾ"ತಿಆದೀಸು "ಅತ್ತಭಾವನಿದಾನಾ ಅತ್ತಭಾವತೋ ಜಾತಾ ಅತ್ತಭಾವತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯಾ"ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ತಂ ಸಾಧೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಸ್ನೇಹಜಾ ಅತ್ತಸಮ್ಭೂತಾ"**ತಿ। ಏತೇ ಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ರಾಗಾದಯೋ ವಿತಕ್ಕಪರಿಯೋಸಾನಾ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೇನ ಜಾತಾ, ತಥಾ ಜಾಯನ್ತಾ ಚ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಭೇದೇ ಅತ್ತಭಾವಪರಿಯಾಯೇ ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭೂತಾ। ತೇನಾಹ - "ಸ್ನೇಹಜಾ ಅತ್ತಸಮ್ಭೂತಾ"ತಿ। ಇದಾನಿ ತದತ್ಥಜೋತಿಕಂ ಉಪಮಂ ಕರೋತಿ **"ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸೇವ ಖನ್ಧಜಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಖನ್ಧೇಸು ಜಾತಾ **ಖನ್ಧಜಾ,** ಪಾರೋಹಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸ ಖನ್ಧಜಾ ನಾಮ ಪಾರೋಹಾ ಆಪೋರಸಸಿನೇಹೇ ಸತಿ ಜಾಯನ್ತಿ, ಜಾಯನ್ತಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಿಗ್ರೋಧೇ ತೇಸು ತೇಸು ಸಾಖಪ್ಪಭೇದೇಸು ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ಏವಮೇತೇಪಿ ರಾಗಾದಯೋ ಅಜ್ಝತ್ತತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೇ ಸತಿ ಜಾಯನ್ತಿ, ಜಾಯನ್ತಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ತೇಸು ತೇಸು ಚಕ್ಖಾದಿಭೇದೇಸು ದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣವತ್ಥೂಸು ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇತಂ "ಅತ್ತಭಾವನಿದಾನಾ ಅತ್ತಭಾವಜಾ ಅತ್ತಭಾವಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಚ ಏತೇ"ತಿ।

ಅವಸೇಸದಿಯಡ್ಢಗಾಥಾಯ ಪನ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಏವಂ ಅತ್ತಸಮ್ಭೂತಾ ಚ ಏತೇ **ಪುಥೂ ವಿಸತ್ತಾ ಕಾಮೇಸು**। ರಾಗೋಪಿ ಹಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕಾದಿವಸೇನ, ದೋಸೋಪಿ ಆಘಾತವತ್ಥಾದಿವಸೇನ, ಅರತಿಆದಯೋಪಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಭೇದಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪುಥೂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ ಹುತ್ವಾ ವತ್ಥುದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣಾದಿವಸೇನ ತೇಸು ತೇಸು ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ತಥಾ ತಥಾ ವಿಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಿತಾ। ಕಿಮಿವ? **ಮಾಲುವಾವ ವಿತತಾ ವನೇ,** ಯಥಾ ವನೇ ವಿತತಾ ಮಾಲುವಾ ತೇಸು ತೇಸು ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಾಖಪಸಾಖಾದಿಭೇದೇಸು ವಿಸತ್ತಾ ಹೋತಿ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಏವಂ ಪುಥುಪ್ಪಭೇದೇಸು ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ವಿಸತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಗಣಂ **ಯೇ ನಂ ಪಜಾನನ್ತಿ ಯತೋನಿದಾನಂ, ತೇ ನಂ ವಿನೋದೇನ್ತಿ ಸುಣೋಹಿ ಯಕ್ಖ** ।

ತತ್ಥ **ಯತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ತೇನ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಯೇ ಸತ್ತಾ ನಂ ಕಿಲೇಸಗಣಂ "ಯತೋನಿದಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ನಂ "ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹಸ್ನೇಹಿತೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಂ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹಂ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಭಾವನಾಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ವಿಸೋಸೇನ್ತಾ ವಿನೋದೇನ್ತಿ ಪಜಹನ್ತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋನ್ತಿ ಚ, ಏತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸುಭಾಸಿತಂ ಸುಣೋಹಿ ಯಕ್ಖಾತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ತಭಾವಜಾನನೇನ ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಂ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಗಣವಿನೋದನೇನ ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ।

ಯೇ ಚ ನಂ ವಿನೋದೇನ್ತಿ, **ತೇ ದುತ್ತರಂ ಓಘಮಿಮಂ ತರನ್ತಿ ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ**। ಏತೇನ ಮಗ್ಗಭಾವನಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ। ಯೇ ಹಿ ನಂ ಕಿಲೇಸಗಣಂ ವಿನೋದೇನ್ತಿ, ತೇ ಅವಸ್ಸಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಂ ವಿನಾ ಕಿಲೇಸವಿನೋದನಂ ಅತ್ಥಿ। ಯೇ ಚ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತಿ, ತೇ ದುತ್ತರಂ ಪಕತಿಞಾಣೇನ ಕಾಮೋಘಾದಿಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಓಘಮಿಮಂ ತರನ್ತಿ। ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ಹಿ ಓಘತರಣಂ। **ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ದೀಘೇನ ಅದ್ಧುನಾ ಸುಪಿನನ್ತೇನಪಿ ಅವೀತಿಕ್ಕನ್ತಪುಬ್ಬಂ। **ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ। ಏವಮಿಮಂ ಚತುಸಚ್ಚದೀಪಿಕಂ ಗಾಥಂ ಸುಣನ್ತಾ "ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಧತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥಮುಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಕಥಂ ಸುಭಾವಿನಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಕ್ಕಮಮಾನಾ ತೇ ದ್ವೇಪಿ ಸಹಾಯಕಾ ಯಕ್ಖಾ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇಯೇವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು, ಪಾಸಾದಿಕಾ ಚ ಅಹೇಸುಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ದಿಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕಪಿಲಸುತ್ತ-(ಧಮ್ಮಚರಿಯಸುತ್ತ)-ವಣ್ಣನಾ

ಧಮ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಕಪಿಲಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಹೇಮವತಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಕಸ್ಸಪೇ ಭಗವತಿ ದ್ವೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಭಾತರೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಜೇಟ್ಠೋ ಸೋಧನೋ ನಾಮ, ಕನಿಟ್ಠೋ ಕಪಿಲೋ ನಾಮ। ತೇಸಂ ಮಾತಾ ಸಾಧನೀ ನಾಮ, ಕನಿಟ್ಠಭಗಿನೀ ತಾಪನಾ ನಾಮ। ತಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತತೋ ತೇ ದ್ವೇಪಿ ಹೇಮವತಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ "ಸಾಸನೇ ಕತಿ ಧುರಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸುತ್ವಾ ಚ ಜೇಟ್ಠೋ "ವಾಸಧುರಂ ಪೂರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಾನಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಸ್ಸೋ ಹುತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಂ, ತಾವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸುತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಾಯಮನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಕಪಿಲೋ "ಅಹಂ ತಾವ ತರುಣೋ, ವುಡ್ಢಕಾಲೇ ವಾಸಧುರಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗನ್ಥಧುರಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ತೇಪಿಟಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪರಿವಾರೋ, ಪರಿವಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಾಭೋ ಚ ಉದಪಾದಿ।

ಸೋ ಬಾಹುಸಚ್ಚಮದೇನ ಮತ್ತೋ ಪಣ್ಡಿತಮಾನೀ ಅನಞ್ಞಾತೇಪಿ ಅಞ್ಞಾತಮಾನೀ ಹುತ್ವಾ ಪರೇಹಿ ವುತ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಮ್ಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ, ಅಕಪ್ಪಿಯಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ಸಾವಜ್ಜಮ್ಪಿ ಅನವಜ್ಜಂ, ಅನವಜ್ಜಮ್ಪಿ ಸಾವಜ್ಜನ್ತಿ ಭಣತಿ। ಸೋ ಪೇಸಲೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ, "ಮಾ, ಆವುಸೋ ಕಪಿಲ, ಏವಂ ಅವಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಓವದಿಯಮಾನೋ "ತುಮ್ಹೇ ಕಿಂ ಜಾನಾಥ ರಿತ್ತಮುಟ್ಠಿಸದಿಸಾ"ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ಖುಂಸೇನ್ತೋ ವಮ್ಭೇನ್ತೋಯೇವ ಚರತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ಭಾತುನೋ ಸೋಧನತ್ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸೋಪಿ ನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಆವುಸೋ ಕಪಿಲ, ಸಾಸನಸ್ಸ ಆಯು ನಾಮ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ। ಮಾ, ಆವುಸೋ ಕಪಿಲ, ಕಪ್ಪಿಯಮ್ಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ, ಅಕಪ್ಪಿಯಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ಸಾವಜ್ಜಮ್ಪಿ ಅನವಜ್ಜಂ, ಅನವಜ್ಜಮ್ಪಿ ಸಾವಜ್ಜನ್ತಿ ವದೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಪಿ ವಚನಂ ನಾದಿಯಿ। ತತೋ ನಂ ಸೋಧನತ್ಥೇರೋ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವತ್ವಾ -

"ಏಕವಾಚಮ್ಪಿ ದ್ವಿವಾಚಂ, ಭಣೇಯ್ಯ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ।
ತತುತ್ತರಿಂ ನ ಭಾಸೇಯ್ಯ, ದಾಸೋವಯ್ಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೯.೩೪) -

ಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ "ತ್ವಮೇವ, ಆವುಸೋ, ಸಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತತೋ ಪಭುತಿ ನಂ ಪೇಸಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಛಡ್ಡೇಸುಂ।

ಸೋ ದುರಾಚಾರೋ ಹುತ್ವಾ ದುರಾಚಾರಪರಿವುತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ "ಉಪೋಸಥಂ ಓಸಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸೀಹಾಸನಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ಚಿತ್ರಬೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ "ವತ್ತತಿ, ಆವುಸೋ, ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಆಹ। ಅಥೇಕೋ ಭಿಕ್ಖುಪಿ "ಮಯ್ಹಂ ವತ್ತತೀ"ತಿ ನ ಅವೋಚ। ನ ಚ ತಸ್ಸ ತೇಸಂ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ ವತ್ತತಿ। ತತೋ ಸೋ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಸುತೇಪಿ ಅಸುತೇಪಿ ವಿನಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಾಸಿ। ಏವಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಾಪೇಸಿ ವಿನಾಸೇಸಿ। ಅಥ ಸೋಧನತ್ಥೇರೋ ತದಹೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಸೋಪಿ ಕಪಿಲೋ ಏವಂ ತಂ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಕಾಲಕತೋ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಸಾಪಿಸ್ಸ ಮಾತಾ ಚ ಭಗಿನೀ ಚ ತಸ್ಸೇವ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪೇಸಲೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಕ್ಕೋಸಮಾನಾ ಪರಿಭಾಸಮಾನಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು।

ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ಕಾಲೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಪುರಿಸಾ ಗಾಮಘಾತಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಚೋರಿಕಾಯ ಜೀವನ್ತಾ ಜನಪದಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅನುಬದ್ಧಾ ಪಲಾಯಮಾನಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹನಂ ವಾ ಪಟಿಸರಣಂ ವಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ ಅವಿದೂರೇ ಪಾಸಾಣೇ ವಸನ್ತಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಆರಞ್ಞಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಸರಣಂ ಹೋಥಾ"ತಿ ಭಣಿಂಸು। ಥೇರೋ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೀಲಸದಿಸಂ ಪಟಿಸರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇ ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿಂಸು। ಥೇರೋ "ತುಮ್ಹೇ ಸೀಲವನ್ತೋ, ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಂ ವಿನಾಸೇನ್ತೇಸುಪಿ ಮಾ ಮನೋ ಪದೂಸಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ಅಥ ತೇ ಜಾನಪದಾ ಸಮ್ಪತ್ತಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಮಗ್ಗಮಾನಾ ತೇ ಚೋರೇ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸುಂ। ತೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸು ಜೇಟ್ಠಕಚೋರೋ ಜೇಟ್ಠಕದೇವಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಇತರೇ ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರಾ।

ತೇ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಸಂಸರನ್ತಾ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ದೇವಲೋಕೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಕದೇವಪುತ್ತೋ ಸಾವತ್ಥಿದ್ವಾರೇ ಕೇವಟ್ಟಗಾಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಸತಕುಲಜೇಟ್ಠಸ್ಸ ಕೇವಟ್ಟಸ್ಸ ಪಜಾಪತಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಇತರೇ ಅವಸೇಸಕೇವಟ್ಟಪಜಾಪತೀನಂ। ಏವಂ ತೇಸಂ ಏಕದಿವಸಂಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಕೇವಟ್ಟಜೇಟ್ಠೋ "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಞ್ಞೇಪಿ ದಾರಕಾ ಅಜ್ಜ ಜಾತಾ"ತಿ ವಿಚಿನನ್ತೋ ತೇ ದಾರಕೇ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮೇ ಮೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಹಾಯಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪೋಸಾವನಿಕಂ ಅದಾಸಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಸಹಾಯಕಾ ಸಹಪಂಸುಂ ಕೀಳನ್ತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯಸೋಜೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗೋ ಅಹೋಸಿ।

ಕಪಿಲೋಪಿ ತದಾ ನಿರಯೇ ಪಕ್ಕಾವಸೇಸೇನ ಅಚಿರವತಿಯಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ದುಗ್ಗನ್ಧಮುಖೋ ಮಚ್ಛೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕೇವಟ್ಟದಾರಕಾ ಜಾಲಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ "ಮಚ್ಛೇ ಬನ್ಧಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನದಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಜಾಲಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ತೇಸಂ ಜಾಲಂ ಸೋ ಮಚ್ಛೋ ಪಾವಿಸಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬೋ ಕೇವಟ್ಟಗಾಮೋ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದೋ ಅಹೋಸಿ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತಾ ಪಠಮಂ ಮಚ್ಛೇ ಬನ್ಧನ್ತಾ ಸುವಣ್ಣಮಚ್ಛಂ ಬನ್ಧಿಂಸು, ವುಡ್ಢಿ ನೇಸಂ ದಾರಕಾನಂ, ಇದಾನಿ ಚ ನೋ ರಾಜಾ ಪಹೂತಂ ಧನಂ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅಥ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ದಾರಕಸಹಾಯಕಾ ಮಚ್ಛಂ ನಾವಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಾವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು। ರಾಜಾ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ಏತಂ ಭಣೇ"ತಿ ಆಹ। "ಮಚ್ಛೋ ದೇವಾ"ತಿ। ರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಮಚ್ಛಂ ದಿಸ್ವಾ "ಭಗವಾ ಏತಸ್ಸ ವಣ್ಣಕಾರಣಂ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಚ್ಛಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಮಚ್ಛಸ್ಸ ಮುಖವಿವರಣಕಾಲೇ ಜೇತವನಂ ಅತಿವಿಯ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಹೋತಿ।

ರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಸ್ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಮಚ್ಛೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಜಾತೋ, ಕಸ್ಮಾ ಚಸ್ಸ ಮುಖತೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ವಾಯತೀ"ತಿ? ಅಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಾವಚನೇ ಕಪಿಲೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಅಹೋಸಿ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಆಗತಾಗಮೋ। ಅತ್ತನೋ ವಚನಂ ಅಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಕ್ಕೋಸಕಪರಿಭಾಸಕೋ। ತಸ್ಸ ಚ ಭಗವತೋ ಸಾಸನವಿನಾಸಕೋ। ಯಂ ಸೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ವಿನಾಸೇಸಿ, ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಚ ಇದಾನಿ ಮಚ್ಛೋ ಜಾತೋ। ಯಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ವಾಚೇಸಿ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ, ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಈದಿಸಂ ವಣ್ಣಂ ಪಟಿಲಭಿ। ಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಕ್ಕೋಸಕಪರಿಭಾಸಕೋ ಅಹೋಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ಮುಖತೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ವಾಯತಿ। "ಉಲ್ಲಪಾಪೇಮಿ ನಂ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ? "ಆಮ ಭಗವಾ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಮಚ್ಛಂ ಆಲಪಿ - "ತ್ವಂಸಿ ಕಪಿಲೋ"ತಿ? "ಆಮ ಭಗವಾ, ಅಹಂ ಕಪಿಲೋ"ತಿ। "ಕುತೋ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ? "ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯತೋ ಭಗವಾ"ತಿ। "ಸೋಧನೋ ಕುಹಿಂ ಗತೋ"ತಿ? "ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಭಗವಾ"ತಿ। "ಸಾಧನೀ ಕುಹಿಂ ಗತಾ"ತಿ? "ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಭಗವಾ"ತಿ। "ತಾಪನಾ ಕುಹಿಂ ಗತಾ"ತಿ? "ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಭಗವಾ"ತಿ। "ಇದಾನಿ ತ್ವಂ ಕುಹಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ? "ಮಹಾನಿರಯಂ ಭಗವಾ"ತಿ। ತಾವದೇವ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾಭಿಭೂತೋ ನಾವಂ ಸೀಸೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಕಾಲಕತೋ ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಮಹಾಜನೋ ಸಂವಿಗ್ಗೋ ಅಹೋಸಿ ಲೋಮಹಟ್ಠಜಾತೋ। ಅಥ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಸಾಯ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

೨೭೭-೮. ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿ ಧಮ್ಮಚರಿಯಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಏತದಾಹು ವಸುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುಚರಿತಂ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಸುಖಸಮ್ಪಾಪಕತ್ತಾ ವಸುತ್ತಮನ್ತಿ ಆಹು ಅರಿಯಾ। ವಸುತ್ತಮಂ ನಾಮ ಉತ್ತಮರತನಂ, ಅನುಗಾಮಿಕಂ ಅತ್ತಾಧೀನಂ ರಾಜಾದೀನಂ ಅಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ "ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯೇವ ಪಟಿಸರಣ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಟಿಪತ್ತಿವಿರಹಿತಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅಸಾರಕತ್ತದಸ್ಸನೇನ ಕಪಿಲಂ ಅಞ್ಞೇ ಚ ತಥಾರೂಪೇ ಗರಹನ್ತೋ **"ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಚೇ ಹೋತೀ"**ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ಭಣ್ಡುಕಾಸಾವಾದಿಗಹಣಮತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನೇನ **ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಚೇ ಹೋತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ಥಂ **ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ, ಸೋ ಚೇ ಮುಖರಜಾತಿಕೋ** ಹೋತಿ ಫರುಸವಚನೋ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಾಯ ವಿಹೇಸಾಯ ಅಭಿರತತ್ತಾ **ವಿಹೇಸಾಭಿರತೋ,** ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾಭಾವೇನ ಮಗಸದಿಸತ್ತಾ **ಮಗೋ, ಜೀವಿತಂ ತಸ್ಸ ಪಾಪಿಯೋ,** ತಸ್ಸ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ಅತಿಪಾಪಂ ಅತಿಹೀನಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಇಮಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ರಾಗಾದಿಮನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ **ರಜಂ ವಡ್ಢೇತಿ ಅತ್ತನೋ।**

೨೭೯. ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಇಮಿನಾವ ಕಾರಣೇನಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ಪಾಪಿಯೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಅಯಂ ಏವರೂಪೋ ಮುಖರಜಾತಿಕತ್ತಾ **ಕಲಹಾಭಿರತೋ ಭಿಕ್ಖು** ಸುಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಜಾನನಸಮ್ಮೋಹನೇನ **ಮೋಹಧಮ್ಮೇನ ಆವುತೋ,** "ಮಾ,

ಆವುಸೋ ಕಪಿಲ, ಏವಂ ಅವಚ, ಇಮಿನಾಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ತಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಪೇಸಲೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ **ಅಕ್ಖಾತಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ ಧಮ್ಮಂ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತಂ**। ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತೋ, ತಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಅತ್ತನೋ ವುಚ್ಚಮಾನಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ಪಾಪಿಯೋ।

೨೮೦. ತಥಾ ಸೋ ಏವರೂಪೋ ವಿಹೇಸಾಭಿರತತ್ತಾ **ವಿಹೇಸಂ ಭಾವಿತತ್ತಾನಂ** ಭಾವಿತತ್ತೇ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖೂ ಸೋಧನತ್ಥೇರಪಭುತಿಕೇ "ನ ತುಮ್ಹೇ ವಿನಯಂ ಜಾನಾಥ, ನ ಸುತ್ತಂ ನ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ, ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಹೇಸನ್ತೋ । ಉಪಯೋಗಪ್ಪವತ್ತಿಯಞ್ಹಿ ಇದಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಅಥ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ "ವಿಹೇಸಂ ಭಾವಿತತ್ತಾನಂ ಕರೋನ್ತೋ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಮೇವ ಸಾಮಿವಚನಂ ಸಿಜ್ಝತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪುರಕ್ಖತೋತಿ** ಭಾವಿತತ್ತವಿಹೇಸನೇ ಆದೀನವದಸ್ಸನಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪುರಕ್ಖತೋ ಪೇಸಿತೋ ಪಯೋಜಿತೋ ಸೇಸಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾನಂ ವಿಹೇಸಭಾವೇನ ಪವತ್ತಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತವಿಬಾಧನೇನ **ಸಙ್ಕಿಲೇಸಂ,** ಆಯತಿಞ್ಚ ನಿರಯಸಮ್ಪಾಪನೇನ **ಮಗ್ಗಂ ನಿರಯಗಾಮಿನಂ** ನ ಜಾನಾತಿ।

೨೮೧. ಅಜಾನನ್ತೋ ಚ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾಪಾಯಭೇದಂ **ವಿನಿಪಾತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ**। ತತ್ಥ ಚ ವಿನಿಪಾತೇ **ಗಬ್ಭಾ ಗಬ್ಭಂ ತಮಾ ತಮಂ** ಏಕೇಕನಿಕಾಯೇ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇಹಿಪಿ ಅವಿದ್ಧಂಸನೀಯಾ ಅಸುರಕಾಯತಮಾ ತಮಞ್ಚ ಸಮಾಪನ್ನೋ। **ಸ ವೇ ತಾದಿಸಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪೇಚ್ಚ** ಇತೋ ಪರಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಯಂ ಕಪಿಲಮಚ್ಛೋ ವಿಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ **ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ**।

೨೮೨. ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ಗೂಥಕೂಪೋ ಯಥಾ ಅಸ್ಸ, ಸಮ್ಪುಣ್ಣೋ ಗಣವಸ್ಸಿಕೋ,**ಯಥಾ ವಚ್ಚಕುಟಿಗೂಥಕೂಪೋ ಗಣವಸ್ಸಿಕೋ ಅನೇಕವಸ್ಸಿಕೋ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಮುಖತೋ ಗೂಥೇನ ಪೂರಿಯಮಾನೋ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೋ ಅಸ್ಸ, ಸೋ ಉದಕಕುಮ್ಭಸತೇಹಿ ಉದಕಕುಮ್ಭಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಧೋವಿಯಮಾನೋಪಿ ದುಗ್ಗನ್ಧದುಬ್ಬಣ್ಣಿಯಾನಪಗಮಾ ದುಬ್ಬಿಸೋಧೋ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ **ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಅಸ್ಸ** ದೀಘರತ್ತಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಕಮ್ಮನ್ತೋ ಗೂಥಕೂಪೋ ವಿಯ ಗೂಥೇನ ಪಾಪೇನ ಸಮ್ಪುಣ್ಣತ್ತಾ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಸೋ **ದುಬ್ಬಿಸೋಧೋ ಹಿ ಸಾಙ್ಗಣೋ**, ಚಿರಕಾಲಂ ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಣಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಚ್ಚನುಭೋನ್ತೋಪಿ ನ ಸುಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಸ್ಸಗಣನಾಯ ಅಪರಿಮಾಣಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ಸ ವೇ ತಾದಿಸಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪೇಚ್ಚ ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛತೀತಿ। ಅಥ ವಾ ಅಯಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಸ ವೇ ತಾದಿಸಕೋ ಭಿಕ್ಖು, ಪೇಚ್ಚ ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛತೀ"ತಿ, ತತ್ರ ಸಿಯಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ "ಸಕ್ಕಾ ಪನಾಯಂ ತಥಾ ಕಾತುಂ, ಯಥಾ ಪೇಚ್ಚ ದುಕ್ಖಂ ನ ನಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ನ ಸಕ್ಕಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಗೂಥಕೂಪೋ...ಪೇ॰... ಸಾಙ್ಗಣೋತಿ**।

೨೮೩-೪. ಯತೋ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ **ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಜಾನಾಥ, ಭಿಕ್ಖವೋ ಗೇಹನಿಸ್ಸಿತಂ,** ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ ಅಭೂತಗುಣಪತ್ಥನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಪಾಪಿಕಾಯ ಇಚ್ಛಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಪಾಪಿಚ್ಛಂ,** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಪಾಪಸಙ್ಕಪ್ಪಂ,** ಕಾಯಿಕವೀತಿಕ್ಕಮಾದಿನಾ ವೇಳುದಾನಾದಿಭೇದೇನ ಚ ಪಾಪಾಚಾರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಪಾಪಾಚಾರಂ,** ವೇಸಿಯಾದಿಪಾಪಗೋಚರತೋ **ಪಾಪಗೋಚರಂ, ಸಬ್ಬೇ ಸಮಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾನ ಅಭಿನಿಬ್ಬಜ್ಜಿಯಾಥ ನಂ**। ತತ್ಥ **ಅಭಿನಿಬ್ಬಜ್ಜಿಯಾಥಾತಿ** ವಿವಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥ ಮಾ ಭಜೇಯ್ಯಾಥ, ಮಾ ಚಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬಜ್ಜನಮತ್ತೇನೇವ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ **ಕಾರಣ್ಡವಂ ನಿದ್ಧಮಥ, ಕಸಮ್ಬುಂ ಅಪಕಸ್ಸಥ,** ತಂ ಕಚವರಭೂತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಚವರಮಿವ ಅನಪೇಕ್ಖಾ ನಿದ್ಧಮಥ, ಕಸಟಭೂತಞ್ಚ ನಂ ಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪವಿಟ್ಠಂ ಪಭಿನ್ನಪಗ್ಘರಿತಕುಟ್ಠಂ ಚಣ್ಡಾಲಂ ವಿಯ ಅಪಕಸ್ಸಥ, ಹತ್ಥೇ ವಾ ಸೀಸೇ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಥ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಂ ಬಾಹಾಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ ಸೂಚಿಘಟಿಕಂ ಅದಾಸಿ, ಏವಂ ಅಪಕಸ್ಸಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಸಙ್ಘಾರಾಮೋ ನಾಮ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ಕತೋ, ನ ದುಸ್ಸೀಲಾನಂ।

೨೮೫-೯. ಯತೋ ಏತದೇವ **ತತೋ ಪಲಾಪೇ ವಾಹೇಥ, ಅಸ್ಸಮಣೇ ಸಮಣಮಾನಿನೇ,** ಯಥಾ ಹಿ ಪಲಾಪಾ ಅನ್ತೋ ತಣ್ಡುಲರಹಿತಾಪಿ ಬಹಿ ಥುಸೇಹಿ ವೀಹೀ ವಿಯ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂ ಅನ್ತೋ ಸೀಲಾದಿವಿರಹಿತಾಪಿ ಬಹಿ ಕಾಸಾವಾದಿಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಪಲಾಪಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇ ಪಲಾಪೇ ವಾಹೇಥ, ಓಪುನಾಥ, ವಿಧಮಥ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅಸ್ಸಮಣೇ ವೇಸಮತ್ತೇನ ಸಮಣಮಾನಿನೇ । ಏವಂ **ನಿದ್ಧಮಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಪತಿಸ್ಸತಾ।** ತತ್ಥ **ಕಪ್ಪಯವ್ಹೋತಿ** ಕಪ್ಪೇಥ, ಕರೋಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪತಿಸ್ಸತಾತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಗಾರವಾ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ। **ತತೋ ಸಮಗ್ಗಾ ನಿಪಕಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾತಿ** ಅಥೇವಂ ತುಮ್ಹೇ ಸುದ್ಧಾ ಸುದ್ಧೇಹಿ ಸಂವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಾ, ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞತಾಯ ಸಮಗ್ಗಾ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಪಾಕಗತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ನಿಪಕಾ, ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವಿಮಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾದಿನೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಕೇವಟ್ಟಪುತ್ತಾ ಸಂವೇಗಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆನೇಞ್ಜವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮಪರಿಭೋಗೇನ ಏಕಪರಿಭೋಗಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ಏವಂ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಪರಿಭೋಗತಾ ಉದಾನೇ ವುತ್ತಯಸೋಜಸುತ್ತವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಕಪಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಮೇವ ಯಾಸ್ಸ ನಿದಾನೇ "ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ** ಬಹೂ ಅನೇಕೇ। **ಕೋಸಲಕಾತಿ** ಕೋಸಲರಟ್ಠವಾಸಿನೋ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾತಿ** ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮಹಾಸಾರತಾಯ ಮಹಾಸಾಲಾ। ಯೇಸಂ ಕಿರ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂಯೇವ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಙ್ಖ್ಯಂ ಧನಮತ್ಥಿ, ತೇ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಮೇ ಚ ತಾದಿಸಾ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ"ತಿ। **ಜಿಣ್ಣಾತಿ** ಜಜ್ಜರೀಭೂತಾ ಜರಾಯ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿಭಾವಮಾಪಾದಿತಾ। **ವುಡ್ಢಾತಿ** ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ ವುಡ್ಢಿಮರಿಯಾದಂ ಪತ್ತಾ। **ಮಹಲ್ಲಕಾತಿ** ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಕತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಚಿರಕಾಲಪ್ಪಸುತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅದ್ಧಗತಾತಿ** ಅದ್ಧಾನಂ ಗತಾ, ದ್ವೇ ತಯೋ ರಾಜಪರಿವಟ್ಟೇ ಅತೀತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಯೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾತಿ** ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ। ಅಪಿಚ **ಜಿಣ್ಣಾತಿ** ಪೋರಾಣಾ, ಚಿರಕಾಲಪ್ಪವತ್ತಕುಲನ್ವಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವುಡ್ಢಾತಿ** ಸೀಲಾಚಾರಾದಿಗುಣವುಡ್ಢಿಯುತ್ತಾ। **ಮಹಲ್ಲಕಾತಿ** ವಿಭವಮಹನ್ತತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮಹದ್ಧನಾ ಮಹಾಭೋಗಾ। **ಅದ್ಧಗತಾತಿ** ಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವತಚರಿಯಾದಿಮರಿಯಾದಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚರಮಾನಾ। **ವಯೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾತಿ** ಜಾತಿವುದ್ಧಭಾವಮ್ಪಿ ಅನ್ತಿಮವಯಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸೂತಿ ಖಮನೀಯಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಮೋದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯಾಯ ಚ "ಕಚ್ಚಿ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಖಮನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಅಪ್ಪಾಬಾಧಂ, ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ, ಬಲಂ, ಲಹುಟ್ಠಾನಂ, ಫಾಸುವಿಹಾರೋ"ತಿಆದಿಕಾಯ ಕಥಾಯ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ತಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಸಙ್ಖಾತಸಮ್ಮೋದಜನನತೋ ಸಮ್ಮೋದಿತುಂ ಅರಹತೋ ಚ **ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ,** ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರತಾಯ ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ಸಾರೇತುಂ ನಿರನ್ತರಂ ಪವತ್ತೇತುಂ ಅರಹತೋ ಸರಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಚ **ಸಾರಣೀಯಂ।** ಸುಯ್ಯಮಾನಸುಖತೋ ಚ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ, ಅನುಸ್ಸರಿಯಮಾನಸುಖತೋ ಸಾರಣೀಯಂ, ತಥಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಸುದ್ಧತಾಯ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ, ಅತ್ಥಪರಿಸುದ್ಧತಾಯ ಸಾರಣೀಯನ್ತಿ ಏವಂ ಅನೇಕೇಹಿ

ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ **ಕಥಂ** ಸಾರಣೀಯಂ **ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ** ಪರಿಯೋಸಾಪೇತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಯೇನತ್ಥೇನ ಆಗತಾ, ತಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮಾ **ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು**। ತಂ -

"ನ ಪಚ್ಛತೋ ನ ಪುರತೋ, ನಾಪಿ ಆಸನ್ನದೂರತೋ।
ನ ಪಸ್ಸೇ ನಾಪಿ ಪಟಿವಾತೇ, ನ ಚಾಪಿ ಓಣತುಣ್ಣತೇ"ತಿ॥ -

ಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ।

ಏವಂ **ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಾ ಖೋ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ** - "ಕಿಂ ತ"ನ್ತಿ? **"ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ನು ಖೋ"**ತಿಆದಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹೇತ್ಥ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೇ**ತಿ ದೇಸಕಾಲಾದಿಧಮ್ಮೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ। **ತೇನ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಂ ತುಮ್ಹೇ ಯಾಚಿತ್ಥ, ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸುಣಾಥ, ಸೋತಂ ಓದಹಥ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ, ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋಥ। ತಥಾ ಪಯೋಗಸುದ್ಧಿಯಾ ಸುಣಾಥ, ಆಸಯಸುದ್ಧಿಯಾ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ। ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಸುಣಾಥ, ಪಗ್ಗಹೇನ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಏತೇಸಂ ಪದಾನಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅವುತ್ತೋಪಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ ತಂ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಾ **"ಏವಂ ಭೋ"ತಿ ಖೋ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ,** ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅಭಿಮುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಅಸ್ಸೋಸುಂ। ಅಥ ವಾ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿಂಸು। "ಸುಣಾಥ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಕತ್ತುಕಾಮತಾಯ ಪಟಿಜಾನಿಂಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ತೇಸಂ ಏವಂ ಪಟಿಸ್ಸುತವತಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - "ಕಿಂ ತ"ನ್ತಿ? **"ಇಸಯೋ ಪುಬ್ಬಕಾ"**ತಿಆದಿ।

೨೮೭. ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ **ಸಞ್ಞತತ್ತಾ**ತಿ ಸೀಲಸಂಯಮೇನ ಸಂಯತಚಿತ್ತಾ। **ತಪಸ್ಸಿನೋ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರತಪಯುತ್ತಾ। **ಅತ್ತದತ್ಥಮಚಾರಿಸು**ನ್ತಿ ಮನ್ತಜ್ಝೇನಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾದಿಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಂ ಅಕಂಸು। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೨೮೮. ದುತಿಯಗಾಥಾದೀಸುಪಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ - **ನ ಪಸೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಸು**ನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪಸೂ ನ ಆಸುಂ, ನ ತೇ ಪಸುಪರಿಗ್ಗಹಮಕಂಸು। **ನ ಹಿರಞ್ಞಂ ನ ಧಾನಿಯ**ನ್ತಿ ಹಿರಞ್ಞಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಜತುಮಾಸಕೋಪಿ ನಾಹೋಸಿ , ತಥಾ ವೀಹಿಸಾಲಿಯವಗೋಧೂಮಾದಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾಪರಣ್ಣಭೇದಂ ಧಾನಿಯಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ನಾಹೋಸಿ। ತೇ ಹಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಜಾತರೂಪರಜತಾ ಅಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಾವ ಹುತ್ವಾ ಕೇವಲಂ **ಸಜ್ಝಾಯಧನಧಞ್ಞಾ** ಅತ್ತನೋ ಮನ್ತಜ್ಝೇನಸಙ್ಖಾತೇನೇವ ಧನೇನ ಧಞ್ಞೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯೋ ಚಾಯಂ ಮೇತ್ತಾದಿವಿಹಾರೋ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಅನುಗಾಮಿಕತ್ತಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮನಿಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ **ಬ್ರಹ್ಮಂ ನಿಧಿಮಪಾಲಯುಂ** ಸದಾ ತಸ್ಸ ಭಾವನಾನುಯೋಗೇನ।

೨೮೯. ಏವಂ ವಿಹಾರೀನಂ **ಯಂ ನೇಸಂ ಪಕತಂ ಆಸಿ,** ಯಂ ಏತೇಸಂ ಪಕತಂ ಏತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಂ ಅಹೋಸಿ। **ದ್ವಾರಭತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ದಾಯಕೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಘರದ್ವಾರೇ ಠಪಿತಭತ್ತಂ। **ಸದ್ಧಾಪಕತ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಪಕತಂ, ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಏಸಾನ**ನ್ತಿ ಏಸನ್ತೀತಿ ಏಸಾ, ತೇಸಂ ಏಸಾನಂ, ಏಸಮಾನಾನಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ದಾತವೇ**ತಿ ದಾತಬ್ಬಂ। **ತದಮಞ್ಞಿಸು**ನ್ತಿ ತಂ ಅಮಞ್ಞಿಂಸು, ತಂ ದ್ವಾರೇ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಭತ್ತಂ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಾನಂ ಏತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ ಅಮಞ್ಞಿಂಸು ದಾಯಕಾ ಜನಾ, ನ ತತೋ ಪರಂ। ಅನತ್ಥಿಕಾ ಹಿ ತೇ ಅಞ್ಞೇನ ಅಹೇಸುಂ, ಕೇವಲಂ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಪರಮತಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೨೯೦. **ನಾನಾರತ್ತೇಹೀ**ತಿ ನಾನಾವಿಧರಾಗರತ್ತೇಹಿ ವತ್ಥೇಹಿ ವಿಚಿತ್ರತ್ಥರಣತ್ಥತೇಹಿ, **ಸಯನೇಹಿ** ಏಕಭೂಮಿಕದ್ವಿಭೂಮಿಕಾದಿಪಾಸಾದವರೇಹಿ। **ಆವಸಥೇಹೀ**ತಿ ಏವರೂಪೇಹಿ ಉಪಕರಣೇಹಿ। **ಫೀತಾ ಜನಪದಾ ರಟ್ಠಾ**

ಏಕೇಕಪ್ಪದೇಸಭೂತಾ ಜನಪದಾ ಚ ಕೇಚಿ ಕೇಚಿ ಸಕಲರಟ್ಠಾ ಚ “ನಮೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ”ನ್ತಿ ಸಾಯಂ ಪಾತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ದೇವೇ ವಿಯ ನಮಸ್ಸಿಂಸು।

೨೮೧. ತೇ ಏವಂ ನಮಸ್ಸಿಯಮಾನಾ ಲೋಕೇನ **ಅವಜ್ಝಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ** ಆಸುಂ, ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಅವಜ್ಝಾ, **ಅಜೇಯ್ಯಾ** ವಿಹಿಂಸಿತುಮ್ಪಿ ಅನಭಿಭವನೀಯತ್ತಾ ಅಜೇಯ್ಯಾ ಚ ಅಹೇಸುಂ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ,** ಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮೇನ ರಕ್ಖಿತಾ। ತೇ ಹಿ ಪಞ್ಚ ವರಸೀಲಧಮ್ಮೇ ರಕ್ಖಿಂಸು, “ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ರಕ್ಖತಿ ಧಮ್ಮಚಾರಿ”ನ್ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೧೦೨; ೧.೧೫.೩೮೫) ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಅವಜ್ಝಾ ಅಜೇಯ್ಯಾ ಚ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನ ನೇ ಕೋಚಿ ನಿವಾರೇಸೀ**ತಿ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಕುಲಾನಂ ದ್ವಾರೇಸು ಸಬ್ಬಸೋ ಬಾಹಿರೇಸು ಚ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಸು ಚ ಸಬ್ಬದ್ವಾರೇಸು ಯಸ್ಮಾ ತೇಸು ಪಿಯಸಮ್ಮತೇಸು ವರಸೀಲಸಮನ್ನಾಗತೇಸು ಮಾತಾಪಿತೂಸು ವಿಯ ಅತಿವಿಸ್ಸತ್ಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಹೇಸುಂ, ತಸ್ಮಾ “ಇದಂ ನಾಮ ಠಾನಂ ತಯಾ ನ ಪವಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ನ ಕೋಚಿ ನಿವಾರೇಸಿ।

೨೮೨. ಏವಂ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ ಕುಲದ್ವಾರೇಸು ಅನಿವಾರಿತಾ ಚರನ್ತಾ ಅಟ್ಠ ಚ ಚತ್ತಾಲೀಸಞ್ಚಾತಿ **ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸಂ ವಸ್ಸಾನಿ** ಕುಮಾರಭಾವತೋ ಪಭುತಿ ಚರಣೇನ **ಕೋಮಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿಂಸು ತೇ।** ಯೇಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚಣ್ಡಾಲಾ ಅಹೇಸುಂ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾದೀಸೂತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾ ಏವ ಹಿ **ವಿಜ್ಜಾಚರಣಪರಿಯೇಟ್ಠಿಂ ಅಚರುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪುರೇ,** ನ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಹುತ್ವಾ। ತತ್ಥ **ವಿಜ್ಜಾಪರಿಯೇಟ್ಠೀ**ತಿ ಮನ್ತಜ್ಝೇನಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಸೋ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಕೋಮಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತಿ ಮನ್ತೇ ಅಧೀಯಮಾನೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೯೨)। **ಚರಣಪರಿಯೇಟ್ಠೀ**ತಿ ಸೀಲರಕ್ಖಣಂ। “ವಿಜ್ಜಾಚರಣಪರಿಯೇಟ್ಠು”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ವಿಜ್ಜಾಚರಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ಅಚರುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೮೩. ಯಥಾವುತ್ತಞ್ಚ ಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಘರಾವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಾಪಿ **ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಞ್ಞಮಗಮುಂ** ಖತ್ತಿಯಂ ವಾ ವೇಸ್ಸಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ, ಯೇ ಅಹೇಸುಂ ದೇವಸಮಾ ವಾ ಮರಿಯಾದಾ ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಥಾ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ದತ್ವಾ **ನಪಿ ಭರಿಯಂ ಕಿಣಿಂಸು ತೇ,** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಏತರಹಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಕಿಣನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಧಮ್ಮೇನ ದಾರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸಂ ವಸ್ಸಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕಞ್ಞಾಭಿಕ್ಖಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಿ – “ಅಹಂ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಚಿಣ್ಣಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ, ಯದಿ ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ದಾರಿಕಾ ಅತ್ಥಿ, ದೇಥ ಮೇ”ತಿ। ತತೋ ಯಸ್ಸ ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ದಾರಿಕಾ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚನ್ತೋ “ಇಮಂ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭರಿಯಂ ಪೋಸಾವನತ್ಥಾಯ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ದೇತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತೇ ಏವಂ ಚಿರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾಪಿ ದಾರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ನ ಯಾವಜೀವಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಹೋನ್ತೀತಿ? ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ – “ಯೋ ಪುತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಸೋ ಕುಲವಂಸಚ್ಛೇದಕರೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚತೀ”ತಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಕಿರ ಅಭಾಯಿತಬ್ಬಂ ಭಾಯನ್ತಿ ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದೋ ಕಿಕೀ ಕುನ್ತನೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ। ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದಾ ಕಿರ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಖಯಭಯೇನ ಮತ್ತಭೋಜಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಬಹುಂ ಮತ್ತಿಕಂ ಖಾದನ್ತಿ। ಕಿಕೀ ಸಕುಣಿಕಾ ಆಕಾಸಪತನಭಯೇನ ಅಣ್ಡಸ್ಸ ಉಪರಿ ಉತ್ತಾನಾ ಸೇತಿ। ಕುನ್ತನೀ ಸಕುಣಿಕಾ ಪಥವಿಕಮ್ಪನಭಯೇನ ಪಾದೇಹಿ ಭೂಮಿಂ ನ ಸುಟ್ಠು ಅಕ್ಕಮತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕುಲವಂಸೂಪಚ್ಛೇದಭಯೇನ ದಾರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಆಹ ಚೇತ್ಥ –

> “ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದೋ ಕಿಕೀ ಚೇವ, ಕುನ್ತೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕೋ।
> ಏತೇ ಅಭಯಂ ಭಾಯನ್ತಿ, ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ ಚತುರೋ ಜನಾ”ತಿ॥

ಏವಂ ಧಮ್ಮೇನ ದಾರಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾಪಿ ಚ **ಸಮ್ಪಿಯೇನೇವ ಸಂವಾಸಂ ಸಙ್ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮರೋಚಯುಂ,** ಸಮ್ಪಿಯೇನೇವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪೇಮೇನೇವ ಕಾಯೇನ ಚ ಚಿತ್ತೇನ ಚ ಮಿಸ್ಸೀಭೂತಾ ಸಙ್ಘಟಿತಾ ಸಂಸಟ್ಠಾ ಹುತ್ವಾ ಸಂವಾಸಂ ಸಮರೋಚಯುಂ, ನ ಅಪ್ಪಿಯೇನ ನ ನಿಗ್ಗಹೇನ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨೯೪. ಏವಂ ಸಮ್ಪಿಯೇನೇವ ಸಂವಾಸಂ ಕರೋನ್ತಾಪಿ ಚ **ಅಞ್ಞತ್ರ ತಮ್ಹಾತಿ**, ಯೋ ಸೋ ಉತುಸಮಯೋ, ಯಮ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ತಮ್ಹಾ ಸಮಯಾ ಠಪೇತ್ವಾ ತಂ ಸಮಯಂ ಉತುತೋ ವಿರತಂ **ಉತುವೇರಮಣಿಂ ಪತಿ** ಭರಿಯಂ, ಯಾವ ಪುನ ಸೋ ಸಮಯೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಯೇವ। **ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಮೇಥುನಾಯ ಧಮ್ಮಾಯ। ಸಮ್ಪದಾನವಚನಪತ್ತಿಯಾ ಕಿರೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ನಾಸ್ಸು ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ನೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಯೇ ಹೋನ್ತಿ ದೇವಸಮಾ ಚ ಮರಿಯಾದಾ ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೨೯೫. ಅವಿಸೇಸೇನ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಅವಣ್ಣಯುಂ। ತತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮೇಥುನವಿರತಿ। **ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಸೇಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ। **ಅಜ್ಜವ**ನ್ತಿ ಉಜುಭಾವೋ, ಅತ್ಥತೋ ಅಸಠತಾ ಅಮಾಯಾವಿತಾ ಚ। **ಮದ್ದವ**ನ್ತಿ ಮುದುಭಾವೋ, ಅತ್ಥತೋ ಅತ್ಥದ್ಧತಾ ಅನತಿಮಾನಿತಾ ಚ। **ತಪೋ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ। **ಸೋರಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಸುರತಭಾವೋ ಸುಖಸೀಲತಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಮಾಚಾರತಾ। **ಅವಿಹಿಂಸಾ**ತಿ ಪಾಣಿಆದೀಹಿ ಅವಿಹೇಸಿಕಜಾತಿಕತಾ ಸಕರುಣಭಾವೋ। **ಖನ್ತೀ**ತಿ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿ। ಇಚ್ಚೇತೇ ಗುಣೇ ಅವಣ್ಣಯುಂ। ಯೇಪಿ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಆರಾಧೇತುಂ, ತೇಪಿ ತತ್ಥ ಸಾರದಸ್ಸಿನೋ ಹುತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ವಣ್ಣಯಿಂಸು ಪಸಂಸಿಂಸು।

೨೯೬. ಏವಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಾನಞ್ಚ **ಯೋ ನೇಸಂ...ಪೇ॰... ನಾಗಮಾ,** ಯೋ ಏತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ **ಪರಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಹೋಸಿ,** ಬ್ರಹ್ಮಸಮೋ ನಾಮ ಉತ್ತಮೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿ, ದಳ್ಹೇನ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ**। **ಸ ವಾ**ತಿ ವಿಭಾವನೇ ವಾ-ಸದ್ದೋ, ತೇನ ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ತಮೇವ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಮೇಥುನಸಮಾಪತ್ತಿಂ। **ಸುಪಿನನ್ತೇಪಿ ನಾಗಮಾ**ತಿ ಸುಪಿನೇಪಿ ನ ಅಗಮಾಸಿ।

೨೯೭. ತತೋ **ತಸ್ಸ ವತ್ತಂ...ಪೇ॰... ಅವಣ್ಣಯುಂ**। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ನವಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಗುಣೇಯೇವ ಆದಿಅನ್ತವಸೇನ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ದೇವಸಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪಕಾಸೇತಿ। ತೇ ಹಿ ವಿಞ್ಞುಜಾತಿಕಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವತ್ತಂ ಅನುಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಝಾನಭಾವನಾಯ ಚ, ತೇ ಚ ಇಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾದಿಗುಣೇ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಏವ ವಣ್ಣಯನ್ತೀತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಞ್ಚಕನಿಪಾತೇ ದೋಣಸುತ್ತೇ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೯೨) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨೯೮. ಇದಾನಿ ಮರಿಯಾದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ತಣ್ಡುಲಂ ಸಯನ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತೇಸು ಯೇ ಹೋನ್ತಿ ಮರಿಯಾದಾ, ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಚೇ ಯಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪೇತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ ಆಮಕಧಞ್ಞಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತತ್ತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ **ತಣ್ಡುಲಞ್ಚ,** ಮಞ್ಚಪೀಠಾದಿಭೇದಂ **ಸಯನಞ್ಚ,** ಖೋಮಾದಿಭೇದಂ **ವತ್ಥಞ್ಚ,** ಗೋಸಪ್ಪಿತಿಲತೇಲಾದಿಭೇದಂ **ಸಪ್ಪಿತೇಲಞ್ಚ ಯಾಚಿಯ ಧಮ್ಮೇನ,** "ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅರಿಯಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಸಾ ಅರಿಯಾನ ಯಾಚನಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಉದ್ದಿಸ್ಸಠಾನಸಙ್ಖಾತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಯಾಚಿತ್ವಾ, ಅಥ ಯೋ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ ದಾತುಂ, ತೇನ ತಂ ದಿನ್ನತಣ್ಡುಲಾದಿಂ **ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ** ಸಂಕಡ್ಢಿತ್ವಾ। "ಸಮುದಾನೇತ್ವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಏಕೋಯೇವತ್ಥೋ। **ತತೋ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯು**ನ್ತಿ ತತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ದಾನಮಕಂಸು
।

೨೯೯. ಕರೋನ್ತಾ ಚ ಏವಮೇತಸ್ಮಿಂ **ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಮಿಂ** ದಾನಸಙ್ಖಾತೇ **ಯಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ನಾಸ್ಸು ಗಾವೋ ಹನಿಂಸು** ತೇ, ನ ತೇ ಗಾವಿಯೋ ಹನಿಂಸು। ಗಾವೀಮುಖೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಪಾಣಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ನ ಹನಿಂಸೂತಿ?

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾದಿಗುಣಯುತ್ತತ್ತಾ। ಅಪಿಚ ವಿಸೇಸತೋ **ಯಥಾ ಮಾತಾ...ಪೇ॰... ನಾಸ್ಸು ಗಾವೋ ಹನಿಂಸು ತೇ**। ತತ್ಥ **ಯಾಸು ಜಾಯನ್ತಿ ಓಸಧಾ**ತಿ ಯಾಸು ಪಿತ್ತಾದೀನಂ ಭೇಸಜ್ಜಭೂತಾ ಪಞ್ಚ ಗೋರಸಾ ಜಾಯನ್ತಿ।

೨೦೦. ಅನ್ನದಾತಿಆದೀಸು ಯಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚ ಗೋರಸೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಖುದಾ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಬಲಂ ವಡ್ಢತಿ, ಛವಿವಣ್ಣೋ ವಿಪ್ಪಸೀದತಿ, ಕಾಯಿಕಮಾನಸಿಕಂ ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ , ತಸ್ಮಾ ಅನ್ನದಾ ಬಲದಾ ವಣ್ಣದಾ ಸುಖದಾ ಚೇತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೨೦೧. ಏವಂ ತೇ ಯಞ್ಞೇಸು ಗಾವೋ ಅಹನನ್ತಾ ಪುಞ್ಞಪ್ಪಭಾವಾನುಗ್ಗಹಿತಸರೀರಾ **ಸುಖುಮಾಲಾ...ಪೇ॰... ಸುಖಮೇಧಿತ್ಥಯಂ ಪಜಾ**। ತತ್ಥ **ಸುಖುಮಾಲಾ** ಮುದುತಲುಣಹತ್ಥಪಾದಾದಿತಾಯ, **ಮಹಾಕಾಯಾ** ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, **ವಣ್ಣವನ್ತೋ** ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣತಾಯ ಸಣ್ಠಾನಯುತ್ತತಾಯ ಚ, **ಯಸಸ್ಸಿನೋ** ಲಾಭಪರಿವಾರಸಮ್ಪದಾಯ। **ಸೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ಸಕೇಹಿ ಚಾರಿತ್ತೇಹಿ। **ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚೇಸು ಉಸ್ಸುಕಾ**ತಿ ಕಿಚ್ಚೇಸು "ಇದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ", ಅಕಿಚ್ಚೇಸು "ಇದಂ ನ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಮಾಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ತೇ ಪೋರಾಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವರೂಪಾ ಹುತ್ವಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಸಾದನೀಯಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಪರಮದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ **ಯಾವ ಲೋಕೇ ಅವತ್ತಿಂಸು,** ತಾವ ವಿಗತಈತಿಭಯುಪದ್ದವಾ ಹುತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ **ಸುಖಂ ಏಧಿತ್ಥ** ಪಾಪುಣಿ, ಸುಖಂ ವಾ ಏಧಿತ್ಥ ಸುಖಂ ವುಡ್ಢಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। **ಅಯಂ ಪಜಾ**ತಿ ಸತ್ತಲೋಕಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ।

೨೦೨-೩. ಕಾಲಚ್ಚಯೇನ ಪನ ಸಮ್ಭಿನ್ನಮರಿಯಾದಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಕಾಮಾನಂ **ತೇಸಂ ಆಸಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ...ಪೇ॰... ಭಾಗಸೋ ಮಿತೇ**। ತತ್ಥ **ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ**ತಿ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾ। **ಅಣುತೋ ಅಣು**ನ್ತಿ ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ ಪರಿತ್ತಟ್ಠೇನ ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಟ್ಠೇನ ಅಣುಭೂತತೋ ಕಾಮಗುಣತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಝಾನಸಾಮಞ್ಞನಿಬ್ಬಾನಸುಖಾನಿ ಉಪನಿಧಾಯ ಸಙ್ಖ್ಯಮ್ಪಿ ಅನುಪಗಮನೇನ ಅಣುಂ ಕಾಮಸುಖಂ, ಲೋಕುತ್ತರಸುಖಂ ವಾ ಉಪನಿಧಾಯ ಅಣುಭೂತತೋ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖತೋ ಅಣುಂ ಅಪ್ಪಕತೋಪಿ ಅಪ್ಪಕಂ ಕಾಮಸುಖಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ರಾಜಿನೋ ಚಾ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಚ। **ವಿಯಾಕಾರ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। **ಆಜಞ್ಞಸಂಯುತ್ತೇ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯಸಂಯುತ್ತೇ। **ಸುಕತೇ**ತಿ ದಾರುಕಮ್ಮಲೋಹಕಮ್ಮೇನ ಸುನಿಟ್ಠಿತೇ। **ಚಿತ್ತಸಿಬ್ಬನೇ**ತಿ ಸೀಹಚಮ್ಮಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕರಣವಸೇನ ಚಿತ್ರಸಿಬ್ಬನೇ। **ನಿವೇಸನೇ**ತಿ ಘರವತ್ಥೂನಿ। **ನಿವೇಸೇ**ತಿ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತಘರಾನಿ। **ವಿಭತ್ತೇ**ತಿ ಆಯಾಮವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ವಿಭತ್ತಾನಿ। **ಭಾಗಸೋ ಮಿತೇ**ತಿ ಅಙ್ಗಣದ್ವಾರಪಾಸಾದಕೂಟಾಗಾರಾದಿವಸೇನ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಮಿತಾನಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಣುತೋ ಅಣುಸಞ್ಞಿತಂ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ರಞ್ಞೋ ಬ್ಯಾಕಾರಞ್ಚ ಅಲಙ್ಕತನಾರಿಯೋ ಚ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ರಥೇ ಚ ನಿವೇಸನೇ ನಿವೇಸೇ ಚ ದಿಸ್ವಾ ದುಕ್ಖೇಸುಯೇವ ಏತೇಸು ವತ್ಥೂಸು "ಸುಖ"ನ್ತಿ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪವತ್ತನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸಸಙ್ಖಾತಾ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾ ಆಸಿ।

೨೦೪. ತೇ ಏವಂ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾ ಹುತ್ವಾ **ಗೋಮಣ್ಡಲಪರಿಬ್ಯೂಳ್ಹಂ...ಪೇ॰... ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**। ತತ್ಥ **ಗೋಮಣ್ಡಲಪರಿಬ್ಯೂಳ್ಹ**ನ್ತಿ ಗೋಯೂಥೇಹಿ ಪರಿಕಿಣ್ಣಂ। **ನಾರೀವರಗಣಾಯುತ**ನ್ತಿ ವರನಾರೀಗಣಸಂಯುತ್ತಂ। **ಉಳಾರ**ನ್ತಿ ವಿಪುಲಂ । **ಮಾನುಸಂ ಭೋಗ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಿವೇಸನಾದಿಭೋಗವತ್ಥುಂ। **ಅಭಿಜ್ಝಾಯಿಂಸೂ**ತಿ "ಅಹೋ ವತಿದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ತಣ್ಹಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಭಿಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಝಾಯಿಂಸು।

೨೦೫. ಏವಂ ಅಭಿಜ್ಝಾಯನ್ತಾ ಚ "ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಸುನ್ಹಾತಾ ಸುವಿಲಿತ್ತಾ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ ಆಮುತ್ತಮಣಿಆಭರಣಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಪರಿಚಾರೇನ್ತಿ, ಮಯಂ ಪನ ಏವಂ ತೇಹಿ ನಮಸ್ಸಿಯಮಾನಾಪಿ ಸೇದಮಲಕಿಲಿಟ್ಠಗತ್ತಾ ಪರೂಳ್ಹಕಚ್ಛನಖಲೋಮಾ ಭೋಗರಹಿತಾ ಪರಮಕಾರುಞ್ಞತಂ ಪತ್ತಾ ವಿಹರಾಮ। ಏತೇ ಚ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಅಸ್ಸಪಿಟ್ಠಿಸಿವಿಕಾಸುವಣ್ಣರಥಾದೀಹಿ ವಿಚರನ್ತಿ, ಮಯಂ ಪಾದೇಹಿ। ಏತೇ ದ್ವಿಭೂಮಿಕಾದಿಪಾಸಾದತಲೇಸು ವಸನ್ತಿ, ಮಯಂ ಅರಞ್ಞರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು। ಏತೇ ಚ ಗೋನಕಾದೀಹಿ ಅತ್ಥರಣೇಹಿ ಅತ್ಥತಾಸು ವರಸೇಯ್ಯಾಸು ಸಯನ್ತಿ, ಮಯಂ ತಟ್ಟಿಕಾಚಮ್ಮಖಣ್ಡಾದೀನಿ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ। ಏತೇ ನಾನಾರಸಾನಿ

ಭೋಜನಾನಿ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಮಯಂ ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಾಯ ಯಾಪೇಮ। ಕಥಂ ನು ಖೋ ಮಯಮ್ಪಿ ಏತೇಹಿ ಸದಿಸಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಧನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಧನರಹಿತೇಹಿ ಅಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪಾಪುಣಿತು"ನ್ತಿ ಚ ಅವಧಾರೇತ್ವಾ ವೇದೇ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಯುತ್ತೇ ಪುರಾಣಮನ್ತೇ ನಾಸೇತ್ವಾ ಅಧಮ್ಮಯುತ್ತೇ ಕೂಟಮನ್ತೇ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಧನತ್ಥಿಕಾ ಓಕ್ಕಾಕರಾಜಾನಮುಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಸೋತ್ಥಿವಚನಾದೀನಿ ಪಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಂಸೇ ಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತಂ ಪೋರಾಣಮನ್ತಪದಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಮಯಂ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿತಾಯ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಭಣಿಮ್ಹಾ, ತಂ ಮಹಾರಾಜಾ ಸೋತುಮರಹತೀ"ತಿ ಚ ವತ್ವಾ ಅಸ್ಸಮೇಧಾದಿಯಞ್ಞಂ ವಣ್ಣಯಿಂಸು। ವಣ್ಣಯಿತ್ವಾ ಚ ರಾಜಾನಂ ಉಸ್ಸಾಹೇನ್ತಾ "ಯಜ, ಮಹಾರಾಜ, ಏವಂ ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞೋ ತ್ವಂ, ನತ್ಥಿ ತೇ ಯಞ್ಞಸಮ್ಭಾರವೇಕಲ್ಲಂ, ಏವಞ್ಹಿ ತೇ ಯಜತೋ ಸತ್ತಕುಲಪರಿವಟ್ಟಾ ಸಗ್ಗೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅವೋಚುಂ। ತೇನ ನೇಸಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ ಭಗವಾ **"ತೇ ತತ್ಥ ಮನ್ತೇ...ಪೇ॰... ಬಹು ತೇ ಧನ"**ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ, ಯಂ ಭೋಗಮಭಿಜ್ಝಾಯಿಂಸು, ತನ್ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಹಿ ಏತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ತದುಪಾಗಮು**ನ್ತಿ ತದಾ ಉಪಾಗಮುಂ। **ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞೋಸೀ**ತಿ ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಅಭಿಸಮ್ಭುರಾಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಆಸಂಸಾಯಞ್ಹಿ ಅನಾಗತೇಪಿ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಸದ್ದಕೋವಿದಾ। **ಯಜಸ್ಸೂ**ತಿ ಯಜಾಹಿ। **ವಿತ್ತಂ ಧನ**ನ್ತಿ ಜಾತರೂಪಾದಿರತನಮೇವ ವಿತ್ತಿಕಾರಣತೋ ವಿತ್ತಂ, ಸಮಿದ್ಧಿಕಾರಣತೋ ಧನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ **ವಿತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿತ್ತಿಕಾರಣಭೂತಮೇವ ಆಭರಣಾದಿ ಉಪಕರಣಂ, ಯಂ "ಪಹೂತವಿತ್ತೂಪಕರಣೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩೧) ಆಗಚ್ಛತಿ। **ಧನ**ನ್ತಿ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮನ್ತೇ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ತದಾ ಓಕ್ಕಾಕಂ ಉಪಾಗಮುಂ। ಕಿನ್ತಿ? "ಮಹಾರಾಜ, ಬಹೂ ತೇ ವಿತ್ತಞ್ಚ ಧನಞ್ಚ, ಯಜಸ್ಸು, ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ।

೩೦೬. ಏವಂ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತೇಹಿ **ತತೋ ಚ ರಾಜಾ...ಪೇ॰... ಅದಾ ಧನಂ**। ತತ್ಥ **ಸಞ್ಞತ್ತೋ**ತಿ ಞಾಪಿತೋ। **ರಥೇಸಭೋ**ತಿ ಮಹಾರಥೇಸು ಖತ್ತಿಯೇಸು ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ಉಸಭಸದಿಸೋ। **"ಅಸ್ಸಮೇಧ"**ನ್ತಿಆದೀಸು ಅಸ್ಸಮೇತ್ಥ ಮೇಧನ್ತೀತಿ **ಅಸ್ಸಮೇಧೋ,** ದ್ವೀಹಿ ಪರಿಯಞ್ಞೇಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಏಕವೀಸತಿಯೂಪಸ್ಸ ರಪೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಞ್ಚ ಪುರಿಸೇ ಚ ಅವಸೇಸಸಬ್ಬವಿಭವದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಯಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪುರಿಸಮೇತ್ಥ ಮೇಧನ್ತೀತಿ **ಪುರಿಸಮೇಧೋ,** ಚತೂಹಿ ಪರಿಯಞ್ಞೇಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಸದ್ಧಿಂ ಭೂಮಿಯಾ ಅಸ್ಸಮೇಧೇ ವುತ್ತವಿಭವದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಯಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಮ್ಮಮೇತ್ಥ ಪಾಸನ್ತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾಪಾಸೋ,** ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಸಮ್ಮಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪತಿತೋಕಾಸೇ ವೇದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಂಹಾರಿಮೇಹಿ ಯೂಪಾದೀಹಿ ಸರಸ್ಸತಿನದಿಯಾ ನಿಮುಗ್ಗೋಕಾಸತೋ ಪಭುತಿ ಪಟಿಲೋಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಸತ್ರಯಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವಾಜಮೇತ್ಥ ಪಿವನ್ತೀತಿ **ವಾಜಪೇಯ್ಯೋ**। ಏಕೇನ ಪರಿಯಞ್ಞೇನ ಸತ್ತರಸಹಿ ಪಸೂಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಬೇಲುವಯೂಪಸ್ಸ ಸತ್ತರಸಕದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಯಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಗ್ಗಳಾತಿ **ನಿರಗ್ಗಳೋ,** ನವಹಿ ಪರಿಯಞ್ಞೇಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಸದ್ಧಿಂ ಭೂಮಿಯಾ ಚ ಪುರಿಸೇಹಿ ಚ ಅಸ್ಸಮೇಧೇ ವುತ್ತವಿಭವದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬಮೇಧಪರಿಯಾಯನಾಮಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮೇಧವಿಕಪ್ಪಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೩೦೭-೮. ಇದಾನಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಮದಾ ಧನ"ನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಗಾವೋ ಸಯನಞ್ಚಾ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ಸೋ ಹಿ ರಾಜಾ "ದೀಘರತ್ತಂ ಲೂಖಾಹಾರೇನ ಕಿಲನ್ತಾ ಪಞ್ಚ ಗೋರಸೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೂ"ತಿ ನೇಸಂ ಸಪುಙ್ಗವಾನಿ ಗೋಯೂಥಾನೇವ ಅದಾಸಿ, ತಥಾ "ದೀಘರತ್ತಂ ಥಣ್ಡಿಲಸಾಯಿತಾಯ ಥೂಲಸಾಟಕನಿವಾಸನೇನ ಏಕಸೇಯ್ಯಾಯ ಪಾದಚಾರೇನ ರುಕ್ಖಮೂಲಾದಿವಾಸೇನ ಚ ಕಿಲನ್ತಾ ಗೋನಕಾದಿಅತ್ಥತವರಸಯನಾದೀಸು ಸುಖಂ ಅನುಭೋನ್ತೂ"ತಿ ನೇಸಂ ಮಹಗ್ಘಾನಿ ಸಯನಾದೀನಿ ಚ ಅದಾಸಿ। ಏವಮೇತಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿಧನಂ ಅದಾಸಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – "ಗಾವೋ ಸಯನಞ್ಚ ವತ್ಥಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಮದಾ ಧನ"ನ್ತಿ।

೩೦೯-೧೦. ಏವಂ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಾ **ತೇ ಚ ತತ್ಥ...ಪೇ॰... ಪುನ ಮುಪಾಗಮುಂ।** ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಾ **ತೇ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತೇಸು ಯಾಗೇಸು **ಧನಂ** ಲಭಿತ್ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಏವಮೇವ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ವತ್ಥುಕಾಮ **ಸನ್ನಿಧಿಂ ಸಮರೋಚಯುಂ।** ತತೋ **ತೇಸಂ ಇಚ್ಛಾವತಿಣ್ಣಾನಂ** ಖೀರಾದಿಪಞ್ಚಗೋರಸಸ್ಸಾದವಸೇನ ರಸತಣ್ಹಾಯ ಓತಿಣ್ಣಚಿತ್ತಾನಂ "ಖೀರಾದೀನಿಪಿ ತಾವ ಗುನ್ನಂ ಸಾದೂನಿ, ಅದ್ಧಾ ಇಮಾಸಂ ಮಂಸಂ ಸಾದುತರಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಮಂಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ **ಭಿಯ್ಯೋ ತಣ್ಹಾ ಪವಡ್ಢಥ।** ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸುಂ – "ಸಚೇ ಮಯಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮ, ಗಾರಯ್ಹಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮ, ಯಂನೂನ ಮನ್ತೇ ಗನ್ಥೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ। ಅಥ ಪುನಪಿ ವೇದಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತದನುರೂಪೇ **ತೇ ತತ್ಥ ಮನ್ತೇ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ** ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಕೂಟಮನ್ತೇ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಓಕ್ಕಾಕರಾಜಾನಂ ಪುನ ಉಪಾಗಮಿಂಸು। ಇಮಮತ್ಥಂ ಭಾಸಮಾನಾ **"ಯಥಾ ಆಪೋ ಚ...ಪೇ॰... ಬಹು ತೇ ಧನ**"ನ್ತಿ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಮನ್ತೇಸು ಏತದಾಗತಂ **ಯಥಾ ಆಪೋ** ಹತ್ಥಧೋವನಾದಿಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಪಾಣೀನಂ ಉಪಯೋಗಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ತತೋನಿದಾನಂ ಪಾಪಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಸೋ ಹಿ ಪಾಣಿನಂ,** ಉಪಕರಣತ್ಥಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಥಾ ಚಾಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ಗಮನಟ್ಠಾನಾದಿಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಕಹಾಪಣಸಙ್ಖಾತಂ **ಹಿರಞ್ಞಂ** ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಭೇದಂ **ಧನಂ,** ಯವಗೋಧೂಮಾದಿಭೇದಂ **ಧಾನಿಯಞ್ಚ,** ಸಂವೋಹಾರಾದಿಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಉಪಯೋಗಂ ಗಚ್ಛತಿ, **ಏವಂ ಗಾವೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ** ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಉಪಯೋಗಗಮನತ್ಥಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತಸ್ಮಾ ಏತಾ ಹನಿತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕೇ ಯಾಗೇ **ಯಜಸ್ಸು ಬಹು ತೇ ವಿತ್ತಂ, ಯಜಸ್ಸು ಬಹು ತೇ ಧನ**ನ್ತಿ।

೩೧೧-೧೨. ಏವಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ **ತತೋ ಚ ರಾಜಾ...ಪೇ॰... ಅಘಾತಯಿ,** ಯಂ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ **ನ ಪಾದಾ...ಪೇ॰... ಘಾತಯಿ।** ತದಾ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯಞ್ಞಾವಾಟಂ ಗಾವೀನಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಉಸಭಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಮೂಲಂ ನೇತ್ವಾ "ಮಹಾರಾಜ, ಗೋಮೇಧಯಞ್ಞಂ ಯಜಸ್ಸು, ಏವಂ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗೋ ವಿಸುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ ಕತಮಙ್ಗಲಕಿಚ್ಚೋ ಖಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಙ್ಗವೇನ ಸಹ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾ ಗಾವೋ ಮಾರೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯಞ್ಞಾವಾಟೇ ಮಂಸಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಪೀತಕೋದಾತರತ್ತಕಮ್ಬಲೇ ಚ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಮಾರೇಸುಂ। ತದುಪಾದಾಯ ಕಿರ ಗಾವೋ ಪಾರುತೇ ದಿಸ್ವಾ ಉಬ್ಬಿಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – "ನ ಪಾದಾ...ಪೇ॰... ಘಾತಯೀ"ತಿ।

೩೧೩. **ತತೋ ದೇವಾ**ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ರಾಜಿನಿ ಗಾವಿಯೋ ಘಾತೇತುಮಾರದ್ಧೇ ಅಥ ತದನನ್ತರಮೇವ ತಂ ಗೋಘಾತಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತೇ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಯೋ **ದೇವಾ** ಚ, **ಪಿತರೋ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಲದ್ಧವೋಹಾರಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ, ಸಕ್ಕೋ **ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ** ಚ, ಪಬ್ಬತಪಾದನಿವಾಸಿನೋ ದಾನವಯಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಾ **ಅಸುರರಕ್ಖಸಾ** ಚ **"ಅಧಮ್ಮೋ ಅಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ಏವಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತಾ "ಧಿ ಮನುಸ್ಸಾ, ಧಿ ಮನುಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಾ **ಪಕ್ಕನ್ದುಂ।** ಏವಂ ಭೂಮಿತೋ ಪಭುತಿ ಸೋ ಸದ್ದೋ ಮುಹುತ್ತೇನ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಅಗಮಾಸಿ, ಏಕಧಿಕ್ಕಾರಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಲೋಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಯಂ ಸತ್ಥಂ ನಿಪತೀ ಗವೇ,** ಯಸ್ಮಾ ಗಾವಿಮ್ಹಿ ಸತ್ಥಂ ನಿಪತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೧೪. ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ದೇವಾದಯೋ ಪಕ್ಕನ್ದುಂ, ಅಯಮಞ್ಞೋಪಿ ಲೋಕೇ ಅನತ್ಥೋ ಉದಪಾದಿ – ಯೇ ಹಿ ತೇ **ತಯೋ ರೋಗಾ ಪುರೇ ಆಸುಂ, ಇಚ್ಛಾ ಅನಸನಂ ಜರಾ,** ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಪತ್ಥನತಣ್ಹಾ ಚ ಖುದಾ ಚ ಪರಿಪಾಕಜರಾ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇ **ಪಸೂನಞ್ಚ ಸಮಾರಮ್ಭಾ, ಅಟ್ಠಾನವುತಿಮಾಗಮುಂ,** ಚಕ್ಖುರೋಗಾದಿನಾ ಭೇದೇನ ಅಟ್ಠನವುತಿಭಾವಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೧೫. ಇದಾನಿ ಭಗವಾ ತಂ ಪಸುಸಮಾರಮ್ಭಂ ನಿನ್ದನ್ತೋ ಆಹ **"ಏಸೋ ಅಧಮ್ಮೋ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಏಸೋ** ಪಸುಸಮಾರಮ್ಭಸಙ್ಖಾತೋ ಕಾಯದಣ್ಡಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ **ದಣ್ಡಾನಂ** ಅಞ್ಞತರದಣ್ಡಭೂತೋ ಧಮ್ಮತೋ ಅಪೇತತ್ತಾ **ಅಧಮ್ಮೋ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಅಹು,** ಪವತ್ತೋ ಆಸಿ, ಸೋ ಚ ಖೋ ತತೋ ಪಭುತಿ ಪವತ್ತತ್ತಾ **ಪುರಾಣೋ,** ಯಸ್ಸ ಓಕ್ಕಮನತೋ ಪಭುತಿ ಕೇನಚಿ

ಪಾದಾದಿನಾ ಅಹಿಂಸನತೋ **ಅದೂಸಿಕಾಯೋ** ಗಾವೋ **ಹಞ್ಞನ್ತಿ**। ಯಾ ಘಾತೇನ್ತಾ **ಧಮ್ಮಾ ಧಂಸನ್ತಿ** ಚವನ್ತಿ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ **ಯಾಜಕಾ** ಯಞ್ಞಯಾಜಿನೋ ಜನಾತಿ।

೩೧೯. **ಏವಮೇಸೋ ಅಣುಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಏವಂ ಏಸೋ ಲಾಮಕಧಮ್ಮೋ ಹೀನಧಮ್ಮೋ, ಅಧಮ್ಮೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಏತ್ಥ ದಾನಧಮ್ಮೋಪಿ ಅಪ್ಪಕೋ ಅತ್ಥಿ , ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಅಣುಧಮ್ಮೋ"ತಿ। **ಪೋರಾಣೋ**ತಿ ತಾವ ಚಿರಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಪೋರಾಣೋ। ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಪನ ಗರಹಿತತ್ತಾ **ವಿಞ್ಞೂಗರಹಿತೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಯತ್ಥ ಏದಿಸಕಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಯಾಜಕಂ ಗರಹತೀ ಜನೋ**। ಕಥಂ? "ಅಬ್ಬುದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ, ಗಾವೋ ವಧಿತ್ವಾ ಮಂಸಂ ಖಾದನ್ತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ವತ್ವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಸ್ಸವೋ।

೩೨೦. **ಏವಂ ಧಮ್ಮೇ ವಿಯಾಪನ್ನೇ**ತಿ ಏವಂ ಪೋರಾಣೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೇ ನಟ್ಠೇ। "ವಿಯಾವತ್ತೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ವಿಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಥಾ ಭೂತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಭಿನ್ನಾ ಸುದ್ದವೇಸ್ಸಿಕಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಸಮಗ್ಗಾ ವಿಹರನ್ತಾ ಸುದ್ದಾ ಚ ವೇಸ್ಸಾ ಚ ತೇ ವಿಭಿನ್ನಾ। **ಪುಥೂ ವಿಭಿನ್ನಾ ಖತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಾಪಿ ಬಹೂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಭಿನ್ನಾ। **ಪತಿಂ ಭರಿಯಾವಮಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಭರಿಯಾ ಚ ಘರಾವಾಸತ್ಥಂ ಇಸ್ಸರಿಯಬಲೇ ಠಪಿತಾ ಪುತ್ತಬಲಾದೀಹಿ ಉಪೇತಾ ಹುತ್ವಾ ಪತಿಂ ಅವಮಞ್ಞಥ, ಪರಿಭವಿ ಅವಮಞ್ಞಿ ನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

೩೨೧. ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಭಿನ್ನಾ ಸಮಾನಾ **ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧೂ ಚ...ಪೇ॰... ಕಾಮಾನಂ ವಸಮನ್ವಗುನ್ತಿ**। ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ವೇಸ್ಸಸುದ್ದಾ ಯಥಾ ಸಙ್ಕರಂ ನಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಗೋತ್ತೇನ ರಕ್ಖಿತತ್ತಾ **ಗೋತ್ತರಕ್ಖಿತಾ**। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತಂ **ಜಾತಿವಾದಂ ನಿರಂಕತ್ವಾ,** "ಅಹಂ ಖತ್ತಿಯೋ, ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ಏತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನಾಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತಾನಂ **ಕಾಮಾನಂ ವಸಂ ಅನ್ವಗುಂ** ಆಸತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಕಾಮಹೇತು ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ನಾಕಂಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಏವಮೇತ್ಥ ಭಗವಾ "ಇಸಯೋ ಪುಬ್ಬಕಾ"ತಿಆದೀಹಿ ನವಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಪೋರಾಣಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತ್ವಾ "ಯೋ ನೇಸಂ ಪರಮೋ"ತಿ ಗಾಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಂ, "ತಸ್ಸ ವತ್ತಮನುಸಿಕ್ಖನ್ತಾ"ತಿ ಗಾಥಾಯ ದೇವಸಮಂ, "ತಣ್ಡುಲಂ ಸಯನ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಹಿ ಚತೂಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಮರಿಯಾದಂ, "ತೇಸಂ ಆಸಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ"ತಿಆದೀಹಿ ಸತ್ತರಸಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಸಮ್ಭಿನ್ನಮರಿಯಾದಂ, ತಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ದೇವಾದೀನಂ ಪಕ್ಕನ್ದನಾದಿದೀಪನತ್ಥಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚಣ್ಡಾಲೋ ಪನ ಇಧ ಅವುತ್ತೋಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಕಾರಣಂ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಮದೇವಸಮಮರಿಯಾದಾ ಕಾರಣಂ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಭಿನ್ನಮರಿಯಾದೋ। ಅಯಂ ಪನ ದೋಣಸುತ್ತೇ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೯೨) ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚಣ್ಡಾಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಅಕಾರಣಂ। ಕಸ್ಮಾ? ವಿಪನ್ನೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಏತರಹಿ ಪನ ಸೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚಣ್ಡಾಲೋ ದುಲ್ಲಭೋ। ಏವಮಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಧಮ್ಮೋ ವಿನಟ್ಠೋ। ತೇನೇವಾಹ ದೋಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ - "ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಮಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚಣ್ಡಾಲಮ್ಪಿ ನ ಪೂರೇಮಾ"ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಧಮ್ಮಸುತ್ತ-(ನಾವಾಸುತ್ತ)-ವಣ್ಣನಾ

೩೧೯. ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸುತ್ತಂ, "ನಾವಾಸುತ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ ಆರಬ್ಭ ವುತ್ತಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಭುತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿರ ಭಗವತಿ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತೇಸಂ ಪಠಮೋ ಚವಿತ್ವಾ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಉಪತಿಸ್ಸಗಾಮೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಭೋಗಗಾಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಸಟ್ಠಿಅಧಿಕಪಞ್ಚಕೋಟಿಸತಧನವಿಭವಸ್ಸ ಗಾಮಸಾಮಿನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ರೂಪಸಾರೀ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ, ತಸ್ಸಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ದುತಿಯೋ ತಸ್ಸೇವಾವಿದೂರೇ ಕೋಲಿತಗಾಮೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಭೋಗಗಾಮೋ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ತಥಾರೂಪವಿಭವಸ್ಸೇವ ಗಾಮಸಾಮಿನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೀ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ, ತಸ್ಸಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ತಂ ದಿವಸಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಏವಂ ತೇಸಂ ಏಕದಿವಸಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಹೋಸಿ। ಏಕದಿವಸೇಯೇವ ಚ ನೇಸಂ ಏಕಸ್ಸ ಉಪತಿಸ್ಸಗಾಮೇ ಜಾತತ್ತಾ **ಉಪತಿಸ್ಸೋ,** ಏಕಸ್ಸ ಕೋಲಿತಗಾಮೇ ಜಾತತ್ತಾ **ಕೋಲಿತೋ**ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು।

ತೇ ಸಹಪಂಸುಂ ಕೀಳನ್ತಾ ಸಹಾಯಕಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವುಡ್ಢಿಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಮಾಣವಕಸತಾನಿ ಪರಿವಾರಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಉಯ್ಯಾನಂ ವಾ ನದೀತಿತ್ಥಂ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಸಪರಿವಾರಾಯೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏಕೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಸತೇಹಿ, ದುತಿಯೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಆಜಞ್ಞರಥಸತೇಹಿ। ತದಾ ಚ ರಾಜಗಹೇ ಕಾಲಾನುಕಾಲಂ ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ನಗರವೇಮಜ್ಝೇ ಯತ್ಥ ಸಕಲಅಙ್ಗಮಗಧವಾಸಿನೋ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರಾದಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಸುಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀಸು ನಿಸಿನ್ನಾ ಸಮಜ್ಜವಿಭೂತಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥ ತೇ ಸಹಾಯಕಾ ತೇನ ಪರಿವಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇಸು ನಿಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಸಮಜ್ಜವಿಭೂತಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಮಹಾಜನಕಾಯಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏತ್ತಕೋ ಜನಕಾಯೋ ವಸ್ಸಸತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾವ ಮರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಮರಣಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಲಾಟನ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ, ತಥಾ ಕೋಲಿತಸ್ಸ। ತೇಸಂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರೇಸು ನಟೇಸು ನಚ್ಚನ್ತೇಸು ದಸ್ಸನಮತ್ತೇಪಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಸಂವೇಗೋಯೇವ ಉದಪಾದಿ।

ಅಥ ವುಟ್ಠಿತೇ ಸಮಜ್ಜೇ ಪಕ್ಕನ್ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸಕಪರಿವಾರೇನ ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ತೇಸು ಸಹಾಯೇಸು ಕೋಲಿತೋ ಉಪತಿಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ, ಸಮ್ಮ, ನಾಟಕಾದಿದಸ್ಸನೇನ ತವ ಪಮೋದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಹೋಸೀ"ತಿ? ಸೋ ತಸ್ಸ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿ। ಸೋಪಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ "ಏಹಿ, ಸಮ್ಮ, ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಮತಂ ಗವೇಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹ। "ಸಾಧು ಸಮ್ಮಾ"ತಿ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ತತೋ ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪುನದೇವ ರಾಜಗಹಮನುಪ್ಪತ್ತಾ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ರಾಜಗಹೇ ಸಞ್ಚಯೋ ನಾಮ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಪಟಿವಸತಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಾಣವಕಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ತಯೋ ವೇದೇ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸಮಯಂ ಉಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತೇ ತೇಸಂ ಸತ್ಥಾನಂ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತಾ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಆಚರಿಯಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ಇಮೇಸಂ ಸತ್ಥಾನಂ ಆದಿಮಜ್ಝಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಪನ ನ ದಿಸ್ಸತಿ 'ಇದಂ ನಾಮ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ಥೇಹಿ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾತಿ, ಯತೋ ಉತ್ತರಿ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀ'"ತಿ। ಸೋಪಿ ಆಹ - "ಅಹಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ತಥಾವಿಧಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತೇ ಆಹಂಸು - "ತೇನ ಹಿ ಮಯಂ ಇಮೇಸಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಗವೇಸಾಮಾ"ತಿ। ತೇ ಆಚರಿಯೋ "ಯಥಾಸುಖಂ ಗವೇಸಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ತೇ ತೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಅಮತಂ ಗವೇಸಮಾನಾ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಾ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪಾಕಟಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾದಯೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠಾ ಉತ್ತರುತ್ತರಿಂ ನ ಸಮ್ಪಾಯನ್ತಿ। "ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಕೋಲಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ "ಕೇ ಏತೇ, ನ ಖೋ ಮಯಂ ಜಾನಾಮಾ"ತಿ ಭಣನ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ವಿಸ್ಸುತಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಏವಂ ತೇಸು ಅಮತಪರಿಯೇಸನಂ ಚರಮಾನೇಸು ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ರಾಜಗಹಮನುಪ್ಪತ್ತೋ। ತೇ ಚ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಚರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತು ಅಮತಂ, ಅನ್ತಮಸೋ

ಪರಿಯೋಸಾನಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಲಭನ್ತಾ ಪುನದೇವ ರಾಜಗಹಂ ಅಗಮಂಸು। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸಜಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾತಿ ಯಾವ ತೇಸಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ತಾವ ಸಬ್ಬಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೬೦) ಆಗತನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೇಸು ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಸಹಾಯಕೇಸು ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅಡ್ಢಮಾಸೇನ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಸೋ ಯದಾ ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ತದಾ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನನ್ತರಂ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ "ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯೋ ಮೇ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ, ಏತಮಹಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ"ನ್ತಿ ಗಾರವೇನ। ಯದಾ ಪನ ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವಿಹಾರೇ ನ ವಸತಿ, ತದಾ ಯಸ್ಸಂ ದಿಸಾಯಂ ಥೇರೋ ವಸತಿ, ತಂ ದಿಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ನಮಸ್ಸತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಕೇಚಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ - "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ಹುತ್ವಾ ದಿಸಂ ನಮಸ್ಸತಿ, ಅಜ್ಜಾಪಿ ಮಞ್ಞೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಿಟ್ಠಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ತಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ಸುತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂಯೇವ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ ? ತೇ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು। ತತೋ ಭಗವಾ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ದಿಸಂ ನಮಸ್ಸತಿ, ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಾಸನಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯಂ ವನ್ದತಿ ನಮಸ್ಸತಿ ಸಮ್ಮಾನೇತಿ, ಆಚರಿಯಪೂಜಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಪುರಿಸೋ ವಿಜಞ್ಞಾ**ತಿ ಯತೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಿಟಕತ್ತಯಪ್ಪಭೇದಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ವಾ, ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ನವಲೋಕುತ್ತರಪ್ಪಭೇದಂ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಂ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಜಞ್ಞಾ ಜಾನೇಯ್ಯ ವೇದೇಯ್ಯ। "ಯಸ್ಸಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ। **ಇನ್ದಂವ ನಂ ದೇವತಾ ಪೂಜಯೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಉಪಾಹನಓಮುಞ್ಚನಾದಿಂ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪೂಜೇಯ್ಯ ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯ ಗರುಕರೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಸೋ ಪೂಜಿತೋ…ಪೇ॰… ಪಾತುಕರೋತಿ ಧಮ್ಮಂ,** ಸೋ ಆಚರಿಯೋ ಏವಂ ಪೂಜಿತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಮ್ಹಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ದೇಸನಾವಸೇನೇವ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಞ್ಚ, ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ ದೇಸೇತಿ, ದೇಸನಾಯ ವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ, ಉಪಮಾವಸೇನ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಂ ಪಾತುಕರೋತಿ।

೩೨೦. **ತದಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ನಿಸಮ್ಮ ಧೀರೋ**ತಿ ಏವಂ ಪಸನ್ನೇನ ಆಚರಿಯೇನ ಪಾತುಕತಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಸುಣಿತ್ವಾ ಉಪಧಾರಣಸಮತ್ಥತಾಯ ಧೀರೋ ಪುರಿಸೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಲೋಮತ್ತಾ ಅನುಧಮ್ಮಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯಮಾನೋ। **ವಿಞ್ಞೂ ವಿಭಾವೀ ನಿಪುಣೋ ಚ ಹೋತೀ**ತಿ ವಿಞ್ಞುತಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಗಮೇನ ವಿಞ್ಞೂ, ವಿಭಾವೇತ್ವಾ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಪನಸಮತ್ಥತಾಯ ವಿಭಾವೀ, ಪರಮಸುಖುಮತ್ಥಪಟಿವೇಧತಾಯ ನಿಪುಣೋ ಚ ಹೋತಿ। **ಯೋ ತಾದಿಸಂ ಭಜತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ**ತಿ ಯೋ ತಾದಿಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ತಪ್ಪಸಾದನಪರೋ ಹುತ್ವಾ ಭಜತಿ।

೩೨೧. ಏವಂ ಪಣ್ಡಿತಾಚರಿಯಸೇವನಂ ಪಸಂಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬಾಲಾಚರಿಯಸೇವನಂ ನಿನ್ದನ್ತೋ "**ಖುದ್ದಞ್ಚ ಬಾಲ**"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಖುದ್ದ**ನ್ತಿ ಖುದ್ದೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಪಞ್ಞಾಭಾವತೋ ಬಾಲಂ। **ಅನಾಗತತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅನಧಿಗತಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿವೇಧತ್ಥಂ। **ಉಸೂಯಕ**ನ್ತಿ ಇಸ್ಸಾಮನಕತಾಯ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ವುಡ್ಢಿಂ ಅಸಹಮಾನಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ ಪದತೋ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಪನ ಯೋ ಬಹುಚೀವರಾದಿಲಾಭೀ ಆಚರಿಯೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ಚೀವರಾದೀನಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ದಾತುಂ, ಧಮ್ಮದಾನೇ ಪನ ಅನಿಚ್ಛದುಕ್ಖಾನತ್ತವಚನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏತೇಹಿ ಖುದ್ದತಾದಿಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಂ ಖುದ್ದಂ ಬಾಲಂ ಅನಾಗತತ್ಥಂ ಉಸೂಯಕಂ ಆಚರಿಯಂ ಉಪಸೇವಮಾನೋ "ಪೂತಿಮಚ್ಛಂ ಕುಸಗ್ಗೇನಾ"ತಿ

(ಇತಿವು॰ ೭೬; ಜಾ॰ ೧.೧೫.೧೮೩) ವುತ್ತನಯೇನ ಸಯಮ್ಪಿ ಬಾಲೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಸಾಸನೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಂ ವಾ ಅವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ಚ ಅವಿಜಾನಿತ್ವಾ ಚ ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖಾ, ತಂ ಅತರಿತ್ವಾ ಮರಣಂ ಉಪೇತೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೨೨-೩. ಇದಾನಿ ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಪಾಕಟಕರಣತ್ಥಂ **"ಯಥಾ ನರೋ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಆಪಗನ್ತಿ** ನದಿಂ। **ಮಹೋದಕನ್ತಿ** ಬಹುಉದಕಂ। **ಸಲಿಲನ್ತಿ** ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಗತಂ, ವಿತ್ಥಿಣ್ಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸರಿತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ। **ಸೀಘಸೋತನ್ತಿ** ಹಾರಹಾರಿಕಂ, ವೇಗವತಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕಿಂ ಸೋತಿ** ಏತ್ಥ "ಸೋ ವುಯ್ಹಮಾನೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಸೋಕಾರೇನ ತಸ್ಸ ನರಸ್ಸ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ನಿಪಾತಮತ್ತೋ ಸೋಕಾರೋ। ಕಿಂ ಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ ಯಥಾ "ನ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನಾಮ ಸೋ, ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಿ ನಾಮ ಸೋ"ತಿ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ದುವಿಧಮೇವ। **ಅನಿಸಾಮಯತ್ಥನ್ತಿ** ಅನಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ ಪದತೋ।

ಅಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಪನ ಯಥಾ ಯೋ ಕೋಚಿದೇವ ನರೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ತಾಯ ನದಿಯಾ ವುಯ್ಹಮಾನೋ ಅನುಸೋತಗಾಮೀ ಸೋತಮೇವ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪರೇ ಪಾರತ್ಥಿಕೇ ಕಿಂ ಸಕ್ಖತಿ ಪಾರಂ ನೇತುಂ। "ಸಕ್ಕತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಥೇವ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಅವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಞ್ಚ ಸನ್ತಿಕೇ ಅತ್ಥಂ ಅನಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಅವಿಭಾವಿತತ್ತಾ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅನಿಸಾಮಿತತ್ತಾ ಚ ಅವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖೋ ಪರೇ ಕಿಂ ಸಕ್ಖತಿ ನಿಜ್ಝಾಪೇತುಂ ಪೇಕ್ಖಾಪೇತುನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ಸೋ ವತ, ಚುನ್ದ, ಅತ್ತನಾ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿಕಞ್ಚೇತ್ಥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೭) ಸುತ್ತಪದಂ ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬಂ।

೩೨೪-೫. ಏವಂ ಬಾಲಸೇವನಾಯ ಬಾಲಸ್ಸ ಪರಂ ನಿಜ್ಝಾಪೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ ಪಾಕಟಕರಣತ್ಥಂ ಉಪಮಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ಯೋ ತಾದಿಸಂ ಭಜತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಪರೇ ನಿಜ್ಝಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥತಾಯ ಪಾಕಟಕರಣತ್ಥಂ **"ಯಥಾಪಿ ನಾವ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಫಿಯೇನಾತಿ** ದಬ್ಬಿಪದರೇನ। **ರಿತ್ತೇನಾತಿ** ವೇಳುದಣ್ಡೇನ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಸಂ ನಾವಾಯಂ। **ತತ್ರೂಪಯಞ್ಞೂತಿ** ತಸ್ಸಾ ನಾವಾಯ ಆಹರಣಪಟಿಹರಣಾದಿಉಪಾಯಜಾನನೇನ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾದನೇನ ಉಪಾಯಞ್ಞೂ। ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖತಾಯ ಸುಕುಸಲಹತ್ಥತಾಯ ಚ **ಕುಸಲೋ**। ಉಪ್ಪನ್ನುಪದ್ದವಪಟಿಕಾರಸಮತ್ಥತಾಯ **ಮುತೀಮಾ**। **ವೇದಗೂತಿ** ವೇದಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣೇಹಿ ಗತೋ। **ಭಾವಿತತ್ತೋತಿ** ತಾಯೇವ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ। **ಬಹುಸ್ಸುತೋತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। **ಅವೇಧಧಮ್ಮೋತಿ** ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪನಿಯಸಭಾವೋ। **ಸೋತಾವಧಾನೂಪನಿಸೂಪಪನ್ನೇತಿ** ಸೋತಓದಹನೇನ ಚ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಚ ಉಪಪನ್ನೇ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಪದತ್ಥಮೇವ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾಪಿ ಸಕ್ಕಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ।

೩೨೬. ಏವಂ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಪರೇ ನಿಜ್ಝಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಭಾವಪಾಕಟಕರಣತ್ಥಂ ಉಪಮಂ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪಣ್ಡಿತಸೇವನಾಯ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ **"ತಸ್ಮಾ ಹವೇ"**ತಿ ಇಮಂ ಅವಸಾನಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯಸ್ಮಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಣ್ಡಿತಸೇವನೇನ ವಿಸೇಸಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, **ತಸ್ಮಾ ಹವೇ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ಭಜೇಥ**। ಕೀದಿಸಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ಭಜೇಥ? **ಮೇಧಾವಿನಞ್ಚೇವ ಬಹುಸ್ಸುತಞ್ಚ**, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಮೇಧಾವಿನಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸುತದ್ವಯೇನ ಚ ಬಹುಸ್ಸುತಂ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಭಜಮಾನೋ ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ **ಅಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಂ** ಏವಂ ಞತ್ವಾ ಚ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ **ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ** ತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿವೇಧವಸೇನ **ವಿಞ್ಞಾತಧಮ್ಮೋ** ಸೋ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪಭೇದಂ ಲೋಕುತ್ತರ**ಸುಖಂ ಲಭೇಥ** ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ಸಮಾಪೇಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಿಂಸೀಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨೭. **ಕಿಂಸೀಲೋ**ತಿ ಕಿಂಸೀಲಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಗಿಹಿಸಹಾಯಕೋ ಏಕೋ ಥೇರಸ್ಸೇವ ಪಿತುನೋ ವಙ್ಗನ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಸಟ್ಠಿಕೋಟಿಅಧಿಕಂ ಪಞ್ಚಸತಕೋಟಿಧನಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿ। ತಸ್ಸ ಥೇರೋ ಬಹುಸೋ ಓವದಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮದಾಸಿ, ಸೋ ತೇನ ವಿಸೇಸಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ। ತತೋ ಥೇರೋ "ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯೋ ಏಸೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಂ ಆದಾಯ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆರಬ್ಭ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ "ಕಿಂಸೀಲೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತತೋ ಪರಂ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಕಿಂಸೀಲೋ**ತಿ ಕೀದಿಸೇನ ವಾರಿತ್ತಸೀಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಕೀದಿಸಪಕತಿಕೋ ವಾ। **ಕಿಂಸಮಾಚಾರೋ**ತಿ ಕೀದಿಸೇನ ಚಾರಿತ್ತೇನ ಯುತ್ತೋ। **ಕಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಬ್ರೂಹಯ**ನ್ತಿ ಕಾನಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ। **ನರೋ ಸಮ್ಮಾ ನಿವಿಟ್ಠಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಭಿರತೋ ನರೋ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಉತ್ತಮತ್ಥಞ್ಚ ಪಾಪುಣೇ**ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಾನಂ ಉತ್ತಮಂ ಅರಹತ್ತಞ್ಚ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೨೮. ತತೋ ಭಗವಾ "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅಡ್ಢಮಾಸೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಾವಕಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಕಸ್ಮಾ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಪುಥುಜ್ಜನಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ಆರಬ್ಭಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾಠಯ ವುತ್ತಂ ಚಾರಿತ್ತಸೀಲಂ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾವ ತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯವಸೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ **"ವುಡ್ಢಾಪಚಾಯೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾವುಡ್ಢೋ, ಗುಣವುಡ್ಢೋ, ಜಾತಿವುಡ್ಢೋ, ವಯೋವುಡ್ಢೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ವುಡ್ಢಾ। ಜಾತಿಯಾ ಹಿ ದಹರೋಪಿ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಮಹಲ್ಲಕಭಿಕ್ಖೂನಮನ್ತರೇ ಬಾಹುಸಚ್ಚಪಞ್ಞಾಯ ವುಡ್ಢತ್ತಾ **ಪಞ್ಞಾವುಡ್ಢೋ**। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಮಹಲ್ಲಕಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತಿ, ಓವಾದವಿನಿಚ್ಛಯಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತಿ। ತಥಾ ದಹರೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಗಮಸಮ್ಪನ್ನೋ **ಗುಣವುಡ್ಢೋ** ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಓವಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಮಹಲ್ಲಕಾಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಗಬ್ಭಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತಥಾ ದಹರೋಪಿ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಸೇಸಜನಸ್ಸ ವನ್ದನಾರಹತೋ **ಜಾತಿವುಡ್ಢೋ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬೋ ಪನ ಪಠಮಜಾತೋ **ವಯೋವುಡ್ಢೋ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ, ತಥಾ ಗುಣೇನಪಿ ಅಡ್ಢಮಾಸೇನ ಸಬ್ಬಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ। ಜಾತಿಯಾಪಿ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಯೇನ ಸಮಾನೋಪಿ ಸೋ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವುಡ್ಢೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ ಪಞ್ಞಾಗುಣೇಹಿ ಏವ ವುಡ್ಢಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ ಆಹ - "ವುಡ್ಢಾಪಚಾಯೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಾನಂ ವುಡ್ಢಾನಂ ಅಪಚಿತಿಕರಣೇನ ವುಡ್ಢಾಪಚಾಯೀ, ತೇಸಮೇವ ವುಡ್ಢಾನಂ ಲಾಭಾದೀಸು ಉಸೂಯವಿಗಮೇನ ಅನುಸೂಯಕೋ ಚ ಸಿಯಾತಿ ಅಯಮಾದಿಪಾದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ।

ಕಾಲಞ್ಞೂ ಚಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ರಾಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತಸ್ಸ ವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ಗರೂನಂ ದಸ್ಸನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಕಾಲಞ್ಞೂ, ದೋಸೇ... ಮೋಹೇ... ಕೋಸಜ್ಜೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತಸ್ಸ ವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ಗರೂನಂ ದಸ್ಸನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಕಾಲಞ್ಞೂ, ಯತೋ ಏವಂ ಕಾಲಞ್ಞೂ ಚ ಅಸ್ಸ ಗರೂನಂ ದಸ್ಸನಾಯ। **ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥ**ನ್ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯುತ್ತಂ। **ಏರಯಿತ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಖಣಞ್ಞೂ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಖಣವೇದೀ, ದುಲ್ಲಭೋ ವಾ ಅಯಂ ಈದಿಸಾಯ ಕಥಾಯ ಸವನಕ್ಖಣೋತಿ ಜಾನನ್ತೋ। **ಸುಣೇಯ್ಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಾ**ತಿ ತಂ ಕಥಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸುಣೇಯ್ಯ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಮೇವ, ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಸುಭಾಸಿತಾನಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಮೇವ ಸುಣೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೨೯. "ಕಾಲಞ್ಞೂ ಚಸ್ಸ ಗರೂನಂ ದಸ್ಸನಾಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪನ್ನರಾಗಾದಿವಿನೋದನಕಾಲಂ ಞತ್ವಾಪಿ ಗರೂನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ **ಕಾಲೇನ ಗಚ್ಛೇ ಗರೂನಂ ಸಕಾಸಂ,** "ಅಹಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ಧುತಙ್ಗಧರೋ ಚಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ ನ

ಚೇತಿಯವನ್ದನಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗಅತಿಮಜ್ಝನ್ಹಿಕವೇಲಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಠಿತಮಾಚರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛನತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಸಕಸೇನಾಸನೇ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ವೂಪಸನ್ತದರಥಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾದಿವಿಧಿಪುಚ್ಛನತ್ಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ಚ **ಥಮ್ಭಂ ನಿರಂಕತ್ವಾ ನಿವಾತವುತ್ತಿ** ಥದ್ಧಭಾವಕರಂ ಮಾನಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ನೀಚವುತ್ತಿ ಪಾದಪುಞ್ಛನಚೋಳಕಛಿನ್ನವಿಸಾಣಉಸಭಉದ್ಧತದಾಠಸಪ್ಪಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ। **ಅಥ** ತೇನ ಗರುನಾ ವುತ್ತಂ **ಅತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಂ...ಪೇ॰... ಸಮಾಚರೇ ಚ। ಅತ್ಥ**ನ್ತಿ ಭಾಸಿತತ್ಥಂ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪಾಳಿಧಮ್ಮಂ। **ಸಂಯಮ**ನ್ತಿ ಸೀಲಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಅವಸೇಸಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಅನುಸ್ಸರೇ ಚೇವ ಸಮಾಚರೇ ಚಾ**ತಿ ಅತ್ಥಂ ಕಥಿತೋಕಾಸೇ ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯ, ಧಮ್ಮಂ ಸಂಯಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಕಥಿತೋಕಾಸೇ ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯ, ಅನುಸ್ಸರಣಮತ್ತೇನೇವ ಚ ಅತುಸ್ಸನ್ತೋ ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮಾಚರೇ ಸಮಾಚರೇಯ್ಯ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯ। ತಾಸಂ ಕಥಾನಂ ಅತ್ತನಿ ಪವತ್ತನೇ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಹಿ ಕಿಚ್ಚಕರೋ ಹೋತಿ।

೩೩೦. ತತೋ ಪರಞ್ಚ **ಧಮ್ಮಾರಾಮೋ ಧಮ್ಮರತೋ ಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ ಧಮ್ಮವಿನಿಚ್ಛಯಞ್ಞೂ** ಭವೇಯ್ಯ। ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಚೇತ್ಥ **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ, ಆರಾಮೋ ರತೀತಿ ಏಕೋವ ಅತ್ಥೋ, ಧಮ್ಮೇ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಧಮ್ಮಾರಾಮೋ**। ಧಮ್ಮೇ ರತೋ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಪಿಹೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮರತೋ**। **ಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ** ಧಮ್ಮಂ ವತ್ತನತೋ। ಧಮ್ಮವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಜಾನಾತಿ "ಇದಂ ಉದಯಞಾಣಂ ಇದಂ ವಯಞಾಣ"ನ್ತಿ **ಧಮ್ಮವಿನಿಚ್ಛಯಞ್ಞೂ,** ಏವರೂಪೋ ಅಸ್ಸ। ಅಥ ಯಾಯಂ ರಾಜಕಥಾದಿತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ತರುಣವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಾದೀಸು ಅಭಿನನ್ದನುಪ್ಪಾದನೇನ ತಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಂ ಸನ್ದೂಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಧಮ್ಮಸನ್ದೋಸವಾದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ **ನೇವಾಚರೇ ಧಮ್ಮಸನ್ದೋಸವಾದಂ,** ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಆವಾಸಗೋಚರಾದಿಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಸೇವನ್ತೋ **ತಚ್ಛೇಹಿ ನೀಯೇಥ ಸುಭಾಸಿತೇಹಿ**। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನೇವೇತ್ಥ ತಚ್ಛಾನಿ, ತಥಾರೂಪೇಹಿ ಸುಭಾಸಿತೇಹಿ ನೀಯೇಥ ನೀಯೇಯ್ಯ, ಕಾಲಂ ಖೇಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೧. ಇದಾನಿ "ಧಮ್ಮಸನ್ದೋಸವಾದ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅತಿಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯುತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ ತದಞ್ಞೇನಪಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ **"ಹಸ್ಸಂ ಜಪ್ಪ"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಹಾಸನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ವಿಪಸ್ಸಕೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಹಸನೀಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಿತಮತ್ತಮೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನಿರತ್ಥಕಕಥಾಜಪ್ಪೋ ನ ಭಾಸಿತಬ್ಬೋ, ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀಸು ಪರಿದೇವೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದಿಮ್ಹಿ ಮನೋಪದೋಸೋ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ। **ಮಾಯಾಕತ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ **ಮಾಯಾ,** ತಿವಿಧಂ **ಕುಹನಂ,** ಪಚ್ಚಯೇಸು **ಗಿದ್ಧಿ,** ಜಾತಿಆದೀಹಿ **ಮಾನೋ,** ಪಚ್ಚನೀಕಸಾತತಾಸಙ್ಖಾತೋ **ಸಾರಮ್ಭೋ,** ಫರುಸವಚನಲಕ್ಖಣಂ **ಕಕ್ಕಸಂ,** ರಾಗಾದಯೋ **ಕಸಾವಾ,** ಅಧಿಮತ್ತತಣ್ಹಾಲಕ್ಖಣಾ **ಮುಚ್ಛಾ**ತಿ ಇಮೇ ಚ ದೋಸಾ ಸುಖಕಾಮೇನ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯ, ಸುಚಿಕಾಮೇನ ಗೂಥಠಾನಂ ವಿಯ, ಜೀವಿತುಕಾಮೇನ ಆಸಿವಿಸಾದಯೋ ವಿಯ ಚ ಪಹಾತಬ್ಬಾ। ಹಿತ್ವಾ ಚ ಆರೋಗ್ಯಮದಾದಿವಿಗಮಾ ವೀತಮದೇನ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವಾ ಠಿತತ್ತೇನ ಚರಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹಿ ಸಬ್ಬುಪಕ್ಕಿಲೇಸಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಭಾವನಾಯ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಹಸ್ಸಂ ಜಪ್ಪಂ...ಪೇ॰... ಠಿತತ್ತೋ"ತಿ।

೩೩೨. ಇದಾನಿ ಯ್ವಾಯಂ "ಹಸ್ಸಂ ಜಪ್ಪ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ವುತ್ತೋ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯಸ್ಮಾ ಸಾಹಸೋ ಹೋತಿ ಅವೀಮಂಸಕಾರೀ, ರತ್ತೋ ರಾಗವಸೇನ ದುಟ್ಠೋ ದೋಸವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಮತ್ತೋ ಚ ಹೋತಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಸಾತಚ್ಚಕಾರೀ, ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಚ "ಸುಣೇಯ್ಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಸುಭಾಸಿತಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ ಓವಾದೋ ನಿರತ್ಥಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ಸುತಾದಿವುದ್ಧಿಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಿಞ್ಞಾತಸಾರಾನೀ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಾನಿ ಹೇತಾನಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ **ಸುಭಾಸಿತಾನಿ,** ತೇಸಂ ವಿಜಾನನಂ ಸಾರೋ। ಯದಿ ವಿಞ್ಞಾತಾನಿ ಸಾಧು, ಅಥ ಸದ್ದಮತ್ತಮೇವ ಗಹಿತಂ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಯೇನ ಏತಾನಿ ಸುತಮಯೇನ ಞಾಣೇನ ವಿಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ತಂ **ಸುತಂ,** ಏತಞ್ಚ ಸುತಮಯಞಾಣಂ **ವಿಞ್ಞಾತಸಮಾಧಿಸಾರಂ,** ತೇಸು ವಿಞ್ಞಾತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಯೋ ಸಮಾಧಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾವಿಕ್ಖೇಪೋ ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸಾರೋ। ನ ಹಿ ವಿಜಾನನಮತ್ತೇನೇವ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥೋ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಯೋ ಪನಾಯಂ ನರೋ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ವತ್ತನತೋ **ಸಾಹಸೋ** , ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಸಾತಚ್ಚಕಾರಿತಾಯ **ಪಮತ್ತೋ,** ಸೋ ಸದ್ದಮತ್ತಗ್ಗಾಹೀಯೇವ ಹೋತಿ। ತೇನ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಜಾನನಾಭಾವತೋ ಸಾ ಸುಭಾಸಿತವಿಜಾನನಪಞ್ಞಾ ಚ, ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಸುತಞ್ಚ ನ ವಡ್ಢತೀತಿ।

೩೩೩. ಏವಂ ಪಮತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪರಿಹಾನಿಂ ಸುತಪರಿಹಾನಿಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾನಂ ತದುಭಯಸಾರಾಧಿಗಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **''ಧಮ್ಮೇ ಚ ಯೇ…ಪೇ॰… ಸಾರಮಜ್ಝಗೂ''**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅರಿಯಪ್ಪವೇದಿತೋ ಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೋ। ಏಕೋಪಿ ಹಿ ಬುದ್ಧೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಂ ಅದೇಸೇತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಮಿಂ **ಧಮ್ಮೇ ಚ ಯೇ ಅರಿಯಪ್ಪವೇದಿತೇ ರತಾ** ನಿರತಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಸಾತಚ್ಚಾನುಯೋಗಿನೋ, **ಅನುತ್ತರಾ ತೇ ವಚಸಾ ಮನಸಾ ಕಮ್ಮುನಾ ಚ,** ತೇ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ತಿವಿಧೇನ ಮನೋಸುಚರಿತೇನ ತಿವಿಧೇನ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ವಚಸಾ ಮನಸಾ ಕಮ್ಮುನಾ ಚ ಅನುತ್ತರಾ, ಅವಸೇಸಸತ್ತೇಹಿ ಅಸಮಾ ಅಗ್ಗಾವಿಸಿಟ್ಠಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸೀಲೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಂ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ **ತೇ ಸನ್ತಿಸೋರಚ್ಚಸಮಾಧಿಸಣ್ಠಿತಾ, ಸುತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಸಾರಮಜ್ಝಗೂ,** ಯೇ ಅರಿಯಪ್ಪವೇದಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ರತಾ, ತೇ ನ ಕೇವಲಂ ವಾಚಾದೀಹಿ ಅನುತ್ತರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಸನ್ತಿಸೋರಚ್ಚೇ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಚ ಸಣ್ಠಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಸುತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಸಾರಮಜ್ಝಗೂ ಅಧಿಗತಾ ಇಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಆಸಂಸಾಯಂ ಭೂತವಚನಂ। ತತ್ಥ **ಸನ್ತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, **ಸೋರಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಸುನ್ದರೇ ರತಭಾವೇನ ಯಥಾಭೂತಪಟಿವೇಧಿಕಾ ಪಞ್ಞಾ, ಸನ್ತಿಯಾ ಸೋರಚ್ಚನ್ತಿ **ಸನ್ತಿಸೋರಚ್ಚಂ,** ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಮಾಧೀ**ತಿ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋವ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ। **ಸಣ್ಠಿತಾ**ತಿ ತದುಭಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಸುತಪಞ್ಞಾನಂ ಸಾರಂ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ। ವಿಮುತ್ತಿಸಾರಞ್ಹಿ ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ।

ಏವಮೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ, ''ಅನುತ್ತರಾ ವಚಸಾ''ತಿಆದೀಹಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ, ಸನ್ತಿಸೋರಚ್ಚಸಮಾಧೀಹಿ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇತಿ ತೀಹಿಪಿ ಇಮೇಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಅಪರಭಾಗಪಟಿಪದಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸುತಪಞ್ಞಾಸಾರೇನ ಅಕುಪ್ಪವಿಮುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ಸಮಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಕಿಂಸೀಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಉಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩೪. **ಉಟ್ಠಹಥಾ**ತಿ ಉಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೋ ರತ್ತಿಂ ಜೇತವನವಿಹಾರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದಂ ಅಗಮಾಸಿ ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ। ಆಚಿಣ್ಣಂ ಕಿರೇತಂ ಭಗವತೋ ರತ್ತಿಂ ಜೇತವನವಿಹಾರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ ದಿವಾವಿಹಾರೂಪಗಮನಂ, ರತ್ತಿಞ್ಚ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ ವಸಿತ್ವಾ ಜೇತವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರೂಪಗಮನಂ। ಕಸ್ಮಾ? ದ್ವಿನ್ನಂ ಕುಲಾನಂ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಗುಣಪರಿದೀಪನತ್ಥಾಯ ಚ।

ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದಸ್ಸ ಚ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಞ್ಚ ಕೂಟಾಗಾರಗಬ್ಭಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇಸು ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯದಾ ಭಗವಾ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದೇ ವಸತಿ, ತದಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಗಾರವೇನ ಉಪರಿಪಾಸಾದಂ ನಾರುಹನ್ತಿ। ತಂ ದಿವಸಂ ಪನ ಭಗವಾ ಉಪರಿಪಾಸಾದೇ ಕೂಟಾಗಾರಗಬ್ಭಂ ಪಾವಿಸಿ, ತೇನ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದೇ ಪಞ್ಚಪಿ ಗಬ್ಭಸತಾನಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪವಿಸಿಂಸು। ತೇ ಚ ಸಬ್ಬೇವ ನವಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಧುನಾಗತಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಉದ್ಧತಾ ಉನ್ನಳಾ ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯಾ। ತೇ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಸುಪಿತ್ವಾ ಸಾಯಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಮಹಾತಲೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಭತ್ತಗ್ಗೇ ತುಯ್ಹಂ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿ, ತ್ವಂ ಕತ್ಥ ಅಗಮಾಸಿ, ಅಹಂ ಆವುಸೋ ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ಘರಂ, ಅಹಂ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ, ತತ್ಥ ಏವರೂಪೋ ಚ ಏವರೂಪೋ ಚ ಭೋಜನವಿಧಿ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಆಮಿಸಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಾ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಭಗವಾ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ "ಇಮೇ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಸನ್ತಾಪಿ ಏವಂ ಪಮತ್ತಾ, ಅಹೋ ಅಯುತ್ತಕಾರಿನೋ"ತಿ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಾವದೇವ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಭಗವತೋ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ಆಗಮ್ಮ ಪಾದಮೂಲೇ ವನ್ದಮಾನೋಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಏತೇ ತೇ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಪಮತ್ತಾ, ಸಾಧು ನೇ ಸಂವೇಜೇಹೀ"ತಿ। "ಏವಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಖೋ ಸೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ತಾವದೇವ ಆಪೋಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕರೀಸಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಂ ಮಹಾಪಾಸಾದಂ ನಾವಂ ವಿಯ ಮಹಾವಾತೋ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ಕಮ್ಪೇಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಪಥವಿಪ್ಪದೇಸೇನ। ಅಥ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭೀತಾ ವಿಸ್ಸರಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸಕಸಕಚೀವರಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅಞ್ಞೇನ ದ್ವಾರೇನ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ, ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು । ಭಗವಾ "ಕಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭೀತತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ, ತೇ "ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೋ ಕಮ್ಪಿತೋ"ತಿ ಆಹಂಸು । "ಜಾನಾಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೇನಾ"ತಿ? "ನ ಜಾನಾಮ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ "ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀನಂ ಅಸಮ್ಪಜಾನಾನಂ ಪಮಾದವಿಹಾರೀನಂ ಸಂವೇಗಜನನತ್ಥಂ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇನ ಕಮ್ಪಿತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಉಟ್ಠಹಥಾ**ತಿ ಆಸನಾ ಉಟ್ಠಹಥ ಘಟಥ ವಾಯಮಥ, ಮಾ ಕುಸೀತಾ ಹೋಥ। **ನಿಸೀದಥಾ**ತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗತ್ಥಾಯ ನಿಸೀದಥ। **ಕೋ ಅತ್ಥೋ ಸುಪಿತೇನ ವೋ**ತಿ ಕೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸುಪಿತೇನ ಅತ್ಥೋ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಸುಪನ್ತೇನ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥೋ ಪಾಪುಣಿತುಂ। **ಆತುರಾನಞ್ಹಿ ಕಾ ನಿದ್ದಾ, ಸಲ್ಲವಿದ್ಧಾನ ರುಪ್ಪತ**ನ್ತಿ ಯತ್ರ ಚ ನಾಮ ಅಪ್ಪಕೇಪಿ ಸರೀರಪ್ಪದೇಸೇ ಉಟ್ಠಿತೇನ ಚಕ್ಖುರೋಗಾದಿನಾ ರೋಗೇನ ಆತುರಾನಂ ಏಕದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪವಿಟ್ಠೇನ ಅಯಸಲ್ಲಅಟ್ಠಿಸಲ್ಲದನ್ತಸಲ್ಲವಿಸಾಣಸಲ್ಲಕಟ್ಠಸಲ್ಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಸಲ್ಲೇನ ರುಪ್ಪಮಾನಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಿದ್ದಾ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಕಲಚಿತ್ತಸರೀರಸನ್ತಾನಂ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಿಲೇಸರೋಗೇಹಿ ಆತುರಾನಞ್ಹಿ ಕಾ ನಿದ್ದಾ ರಾಗಸಲ್ಲಾದೀಹಿ ಚ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಲ್ಲೇಹಿ ಅನ್ತೋಹದಯಂ ಪವಿಸಿಯ ವಿದ್ಧತ್ತಾ ಸಲ್ಲವಿದ್ಧಾನಂ ರುಪ್ಪತಂ।

೩೩೪. ಏವಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ಭಗವಾ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಸ್ಸಾಹೇನ್ತೋ ಸಂವೇಜೇನ್ತೋ ಚ ಆಹ - **"ಉಟ್ಠಹಥ...ಪೇ॰... ವಸಾನುಗೇ"**ತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಏವಂ ಕಿಲೇಸಸಲ್ಲವಿದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಲೋ ಪಬುಜ್ಝಿತುಂ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? ಮಣ್ಡಪೇಯ್ಯಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋ, ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪನ ವೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಸುತ್ತಂ, ಗಿರೀಸು ಸುತ್ತಂ, ನದೀಸು ಸುತ್ತಂ, ಸಮೇಸು ಸುತ್ತಂ, ವಿಸಮೇಸು ಸುತ್ತಂ, ರುಕ್ಖಗ್ಗೇಸುಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅದಸ್ಸನಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾ ನಿದ್ದಾಯ ಅನ್ತಕಿರಿಯತ್ಥಂ ಉಟ್ಠಹಥ ನಿಸೀದಥ ದಳ್ಹಂ ಸಿಕ್ಖಥ ಸನ್ತಿಯಾ।

ತತ್ಥ ಪುರಿಮಪಾದಸ್ಸತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ। ದುತಿಯಪಾದೇ ಪನ **ಸನ್ತೀ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸನ್ತಿಯೋ - ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಿ, ತದಙ್ಗಸನ್ತಿ, ಸಮ್ಮುತಿಸನ್ತೀತಿ, ನಿಬ್ಬಾನವಿಪಸ್ಸನಾದಿಟ್ಠಿಗತಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇಧ ಪನ ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಮಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಂ ದಳ್ಹಂ ಸಿಕ್ಖಥ, ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮಾ ಹುತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಮಾ ವೋ ಪಮತ್ತೇ ವಿಞ್ಞಾಯ,**

ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ಅಮೋಹಯಿತ್ಥ ವಸಾನುಗೇ , ಮಾ ತುಮ್ಹೇ "ಪಮತ್ತಾ ಏತೇ"ತಿ ಏವಂ ಞತ್ವಾ ಮಚ್ಚುರಾಜಪರಿಯಾಯನಾಮೋ ಮಾರೋ ವಸಾನುಗೇ ಅಮೋಹಯಿತ್ಥ, ಯಥಾ ತಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛಥ, ಏವಂ ವಸಾನುಗೇ ಕರೋನ್ತೋ ಮಾ ಅಮೋಹಯಿತ್ಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೩೭. ಯತೋ ತಸ್ಸ ವಸಂ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತಾ **ಯಾಯ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ...ಪೇ॰... ಸಮಪ್ಪಿತಾ,** ಯಾಯ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಅತ್ಥಿಕಾ ರೂಪಸದ್ದಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬತ್ಥಿಕಾ, ತಂ ರೂಪಾದಿಂ ಸಿತಾ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತರಥ ಸಮತಿಕ್ಕಮಥ ಏತಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಸು ವಿಸಯೇಸು ವಿಸಟವಿತ್ಥಿಣ್ಣವಿಸಾಲತ್ತಾ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಭವಭೋಗತಣ್ಹಂ। **ಖಣೋ ವೋ ಮಾ ಉಪಚ್ಚಗಾ,** ಅಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣಕ್ಖಣೋ ಮಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಅಯಮೇವರೂಪೋ ಖಣೋ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಯೇ ಚ ಇಮಂ ಖಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತೇ **ಖಣಾತೀತಾ ಹಿ ಸೋಚನ್ತಿ ನಿರಯಮ್ಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತಾ,** ನಿರಸ್ಸಾದಟ್ಠೇನ ನಿರಯಸಞ್ಞಿತೇ ಚತುಬ್ಬಿಧೇಪಿ ಅಪಾಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ "ಅಕತಂ ವತ ನೋ ಕಲ್ಯಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸೋಚನ್ತಿ।

೩೩೮. ಏವಂ ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಸ್ಸಾಹೇತ್ವಾ ಸಂವೇಜೇತ್ವಾ ಚ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ತಂ ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ವಿಗರಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ತೇ ಅಪ್ಪಮಾದೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ **"ಪಮಾದೋ ರಜೋ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಮಾದೋ**ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸೋ, ಸೋ ಚಿತ್ತಮಲಿನಟ್ಠೇನ **ರಜೋ**। ತಂ ಪಮಾದಮನುಪತಿತೋ **ಪಮಾದಾನುಪತಿತೋ,** ಪಮಾದಾನುಪತಿತತ್ತಾ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪನ್ನೋ ಪಮಾದೋ ಏವ, ಸೋಪಿ ರಜೋ। ನ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಪಮಾದೋ ನಾಮ ಅರಜೋ ಅತ್ಥಿ। ತೇನ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಮಾ ತುಮ್ಹೇ "ದಹರಾ ತಾವ ಮಯಂ ಪಚ್ಛಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವಿಸ್ಸಾಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ಥ। ದಹರಕಾಲೇಪಿ ಹಿ ಪಮಾದೋ ರಜೋ, ಮಜ್ಝಿಮಕಾಲೇಪಿ ಥೇರಕಾಲೇಪಿ ಪಮಾದಾನುಪತಿತತ್ತಾ ಮಹಾರಜೋ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೋ ಏವ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಘರೇ ಏಕದ್ವೇದಿವಸಿಕೋ ರಜೋ ರಜೋ ಏವ, ವಡ್ಢಮಾನೋ ಪನ ಗಣವಸ್ಸಿಕೋ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೋ ಏವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಪನ ಪಠಮವಯೇ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ಇತರವಯೇಸು ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ, ಪಠಮವಯೇ ವಾ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಸುಣಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ನ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಮಾದಾನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ। ಯೋ ಪನ ಸಬ್ಬವಯೇಸು ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಆಮಿಸಕಥಞ್ಚ ಅನುಯುತ್ತೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತುಮ್ಹೇ, ತಸ್ಸೇವ ಸೋ ಪಠಮವಯೇ ಪಮಾದೋ ರಜೋ, ಇತರವಯೇಸು ಪಮಾದಾನುಪತಿತೋ ಮಹಾಪಮಾದೋ ಚ ಮಹಾರಜೋ ಏವಾತಿ।

ಏವಂ ತೇಸಂ ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ವಿಗರಹಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಮಾದೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ವಿಜ್ಜಾಯ, ಅಬ್ಬಹೇ ಸಲ್ಲಮತ್ತನೋ"**ತಿ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಸ್ಮಾ ಏವಮೇಸೋ ಸಬ್ಬದಾಪಿ ಪಮಾದೋ ರಜೋ, ತಸ್ಮಾ ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ಚ ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಣ್ಡಿತೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಉದ್ಧರೇ ಅತ್ತನೋ ಹದಯನಿಸ್ಸಿತಂ ರಾಗಾದಿಪಞ್ಚವಿಧಂ ಸಲ್ಲನ್ತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ಸಮಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಂವೇಗಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಉಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ರಾಹುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩೯. **ಕಚ್ಚಿ ಅಭಿಣ್ಹಸಂವಾಸಾ**ತಿ ರಾಹುಲಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ರಾಹುಲಕುಮಾರೇನ "ದಾಯಜ್ಜಂ ಮೇ ಸಮಣ ದೇಹೀ"ತಿ ದಾಯಜ್ಜಂ

ಯಾಚಿತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ರಾಹುಲಕುಮಾರಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಹೀ"ತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೫) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಪನ ರಾಹುಲಕುಮಾರಂ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋವ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸಿ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಅಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಾಚಾಚರಿಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಭಗವಾ "ಅಯಂ ಕುಮಾರೋ ಜಾತಿಆದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಜಾತಿಗೋತ್ತಕುಲವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ವಾ ಮದಂ ವಾ ಮಾ ಅಕಾಸೀ"ತಿ ದಹರಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ನ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಿ, ತಾವ ಓವದನ್ತೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಚೇತಂ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇಪಿ ವುತ್ತಂ "ಇತ್ಥಂ ಸುದಂ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ರಾಹುಲಂ ಇಮಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಓವದತೀ"ತಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ "ಕಚ್ಚಿ ತ್ವಂ, ರಾಹುಲ, ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸಂವಾಸಹೇತು ಜಾತಿಆದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ವತ್ಥುನಾ ನ ಪರಿಭವಸಿ ಪಣ್ಡಿತಂ, ಞಾಣಪದೀಪಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪದೀಪಸ್ಸ ಚ ಧಾರಣತೋ **ಉಕ್ಕಾಧಾರೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕಚ್ಚಿ ಅಪಚಿತೋ ತಯಾ**, ಕಚ್ಚಿ ನಿಚ್ಚಂ ಪೂಜಿತೋ ತಯಾ"ತಿ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಣತಿ।

೩೩೯. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ರಾಹುಲೋ "ನಾಹಂ ಭಗವಾ ನೀಚಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಸಂವಾಸಹೇತು ಮಾನಂ ವಾ ಮದಂ ವಾ ಕರೋಮೀ"ತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಪಟಿಗಾಥಮಾಹ **"ನಾಹಂ ಅಭಿಣ್ಹಸಂವಾಸಾ"**ತಿ। ಸಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾ ಏವ।

೩೪೦. ತತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿಂ ಓವದನ್ತೋ **ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ**ತಿಆದಿಕಾ ಅವಸೇಸಗಾಥಾಯೋ ಆಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ಸತ್ತಾನಂ ಪಿಯರೂಪಾ ಪಿಯಜಾತಿಕಾ ಅತಿವಿಯ ಸತ್ತೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತಾ ಪತ್ಥಿತಾ , ಮನೋ ಚ ನೇಸಂ ರಮಯನ್ತಿ, ತೇ ಚಾಯಸ್ಮಾ ರಾಹುಲೋ ಹಿತ್ವಾ ಸದ್ಧಾಯ ಘರಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ನ ರಾಜಾಭಿನೀತೋ, ನ ಚೋರಾಭಿನೀತೋ, ನ ಇಣಟ್ಟೋ, ನ ಭಯಟ್ಟೋ, ನ ಜೀವಿಕಾಪಕತೋ, ತಸ್ಮಾ ನಂ ಭಗವಾ **"ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಹಿತ್ವಾ, ಪಿಯರೂಪೇ ಮನೋರಮೇ, ಸದ್ಧಾಯ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮಾ"**ತಿ ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾ ಇಮಸ್ಸ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸ್ಸ ಪತಿರೂಪಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಭವಾ"**ತಿ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ "ನನು ಚಾಯಸ್ಮಾ ದಾಯಜ್ಜಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಪಬ್ಬಾಜಿತೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಆಹ - 'ಸದ್ಧಾಯ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮಾ'"ತಿ ವುಚ್ಚತೇ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತತ್ತಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ದೀಘರತ್ತಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತೋ ಪದುಮುತ್ತರಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪುತ್ತಂ ಉಪರೇವತಂ ನಾಮ ಸಾಮಣೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಙ್ಖೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ತಥಾಭಾವಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ತತೋ ಪಭುತಿ ಪತ್ಥನಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪೇ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅನ್ತಿಮಭವಂ ಉಪಪನ್ನೋ। ಏವಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತತಞ್ಚಸ್ಸ ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ। ತಥಾಗತಬಲಞ್ಞತರಞ್ಹಿ ಏತಂ ಞಾಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಆಹ - "ಸದ್ಧಾಯ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮಾ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಸದ್ಧಾಯೇವ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಇದಾನಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಭವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೪೧. ಇದಾನಿಸ್ಸ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮಿತ್ತೇ ಭಜಸ್ಸು ಕಲ್ಯಾಣೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಅಧಿಕಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ ನಾಮ, ತೇ ಭಜನ್ತೋ ಹಿಮವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾಸಾಲಾ ಮೂಲಾದೀಹಿ ವಿಯ ಸೀಲಾದೀಹಿ ವಡ್ಢತಿ। ತೇನಾಹ - "ಮಿತ್ತೇ ಭಜಸ್ಸು ಕಲ್ಯಾಣೇ"ತಿ। **ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನಂ, ವಿವಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸ**ನ್ತಿ ಯಞ್ಚ ಸಯನಾಸನಂ ಪನ್ತಂ ದೂರಂ ವಿವಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಾಕಿಣ್ಣಂ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಯತ್ಥ ಮಿಗಸೂಕರಾದಿಸದ್ದೇನ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾರೂಪಂ ಸಯನಾಸನಞ್ಚ ಭಜಸ್ಸು। **ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಹೋಹಿ ಭೋಜನೇ**ತಿ ಪಮಾಣಞ್ಞೂ ಹೋಹಿ, ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮತ್ತಂ ಪರಿಭೋಗಮತ್ತಞ್ಚ ಜಾನಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮತ್ತಞ್ಞುನಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಪಿ ಅಪ್ಪೇ ದಾಯಕೇಪಿ ಅಪ್ಪಂ ದಾತುಕಾಮೇ ಅಪ್ಪಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಅಪ್ಪೇ ದಾಯಕೇ ಪನ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೇಪಿ ಅಪ್ಪಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಪನ ಬಹುತರೇ ದಾಯಕೇಪಿ ಅಪ್ಪಂ ದಾತುಕಾಮೇ ಅಪ್ಪಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಪಿ

ಬಹುತರೇ ದಾಯಕೇಪಿ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೇ ಅತ್ತನೋ ಬಲಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಮತ್ತಾಯೇವ ವಣ್ಣಿತಾ ಭಗವತಾತಿ ಪರಿಭೋಗಮತ್ತಞ್ಞುನಾ ಪುತ್ತಮಂಸಂ ವಿಯ ಅಕ್ಖಬ್ಭಞ್ಜನಮಿವ ಚ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ಭೋಜನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

೩೪೧. ಏವಮಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಉಪಕಾರಭೂತಾಯ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸೇವನಾಯ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಭೋಜನಮುಖೇನ ಚ ಪಚ್ಚಯಪರಿಭೋಗಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಚೀವರಾದೀಸು ತಣ್ಹಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೋ **"ಚೀವರೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಚಾ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಚ್ಚಯೇ**ತಿ ಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯೇ। **ಏತೇಸೂ**ತಿ ಏತೇಸು ಚತೂಸು ಚೀವರಾದೀಸು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತದುಪ್ಪಾದವತ್ಥೂಸು। **ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸೀ**ತಿ "ಹಿರಿಕೋಪೀನಪಟಿಚ್ಛಾದನಾದಿಅತ್ಥಮೇವ ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ನಿಚ್ಚಾತುರಾನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಪಟಿಕಾರಭೂತಾ ಜಜ್ಜರಘರಸ್ಸೇವಿಮಸ್ಸ ಅತಿದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಭೂತಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆದೀನವಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ತಣ್ಹಂ ಮಾ ಜನೇಸಿ, ಅಜನೇನ್ತೋ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ವಿಹರಾಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಮಾ ಲೋಕಂ ಪುನರಾಗಮಿ**। ಏತೇಸು ಹಿ ತಣ್ಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ತಣ್ಹಾಯ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನೋ ಪುನಪಿ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ತ್ವಂ ಏತೇಸು ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನ ಪುನ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗಮಿಸ್ಸಸೀತಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ರಾಹುಲೋ "ಚೀವರೇ ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸೀತಿ ಮಂ ಭಗವಾ ಆಹಾ"ತಿ ಚೀವರಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ದ್ವೇ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಞ್ಚ, ತೇಚೀವರಿಕಙ್ಗಞ್ಚ। "ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸೀತಿ ಮಂ ಭಗವಾ ಆಹಾ"ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿ - ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಙ್ಗಂ, ಸಪದಾನಚಾರಿಕಙ್ಗಂ, ಏಕಾಸನಿಕಙ್ಗಂ, ಪತ್ತಪಿಣ್ಡಿಕಙ್ಗಂ, ಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕಙ್ಗನ್ತಿ। "ಸೇನಾಸನೇ ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸೀತಿ ಮಂ ಭಗವಾ ಆಹಾ"ತಿ ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಛ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿ - ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಂ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಙ್ಗಂ, ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಙ್ಗಂ, ಯಥಾಸನ್ಥತಿಕಙ್ಗಂ, ಸೋಸಾನಿಕಙ್ಗಂ, ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗನ್ತಿ। "ಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸೀತಿ ಮಂ ಭಗವಾ ಆಹಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಯಥಾಲಾಭಂ ಯಥಾಬಲಂ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪನ್ತಿ ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಅಹೋಸಿ, ಯಥಾ ತಂ ಸುಬ್ಬಚೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ ಅನುಸಾಸನಿನ್ತಿ।

೩೪೨. ಏವಂ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ರಾಹುಲಂ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅವಸೇಸಸೀಲೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸು ಚ ಸಮಾದಪೇತುಂ **"ಸಂವುತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಮಿ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಂವುತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭವಸ್ಸೂತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಭವಾ**ತಿ ಅನ್ತಿಮಪದೇನ ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತಥಾ ದುತಿಯಪದೇ। ಏವಮೇತೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲೇ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲೇ ಚ ಸಮಾದಪೇಸಿ। ಪಾಕಟವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಲಕ್ಖಣತೋ ಪನ ಛಟ್ಠಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂಯೇವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸತಿ ಕಾಯಗತಾ ತ್ಯತ್ಥೂ**ತಿ ಏವಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ತುಯ್ಹಂ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಚತುಬ್ಬಿಧಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಾಪಾನಸ್ಸತಿಆಹಾರೇಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾಭಾವನಾದಿಭೇದಾ ಕಾಯಗತಾ ಸತಿ ಅತ್ಥು ಭವತು, ಭಾವೇಹಿ ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬಿದಾಬಹುಲೋ ಭವಾ**ತಿ ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಅನಭಿರತಸಞ್ಞೀ ಹೋಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೪೪. ಏತ್ತಾವತಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಉಪಚಾರಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಪ್ಪನಾಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನಿಮಿತ್ತಂ ಪರಿವಜ್ಜೇಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಂ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ। ತೇನೇವ ನಂ ಪರತೋ ವಿಸೇಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಸುಭಂ ರಾಗೂಪಸಞ್ಹಿತ"**ನ್ತಿ। **ಪರಿವಜ್ಜೇಹೀ**ತಿ ಅಮನಸಿಕಾರೇನ ಪರಿಚ್ಚಜಾಹಿ। **ಅಸುಭಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇಹೀ**ತಿ ಯಥಾ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ವಾ ಕಾಯೇ ಅಸುಭಭಾವನಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇಹಿ। **ಏಕಗ್ಗಂ ಸುಸಮಾಹಿತ**ನ್ತಿ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿನಾ ಏಕಗ್ಗಂ, ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿನಾ ಸುಸಮಾಹಿತಂ। ಯಥಾ ತೇ ಈದಿಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ನಂ ಭಾವೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೪೫. ಏವಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪನಾಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅನಿಮಿತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಭಾವೇಹೀ**ತಿ ಏವಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಹಿ “ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತತೋ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ವಾ ಅಗ್ಗಹಣೇನ ಅನಿಮಿತ್ತವೋಹಾರಂ ಲಭತಿ। ಯಥಾಹ -

> “ಸೋ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಾಮಿ। ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಆವುಸೋ, ಇಮಿನಾ ವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತೋ ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪೦)।

ಮಾನಾನುಸಯಮುಜ್ಜಹಾತಿ ಇಮಾಯ ಅನಿಮಿತ್ತಭಾವನಾಯ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ “ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಿನೋ, ಮೇಘಿಯ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಸಣ್ಠಾತಿ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞೀ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೩; ಉದಾ॰ ೩೧) ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮಾನಾನುಸಯಂ ಉಜ್ಜಹ ಪಜಹ ಪರಿಚ್ಚಜಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಅಥೇವಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಮಾನಸ್ಸ ಅಭಿಸಮಯಾ ಖಯಾ ವಯಾ ಪಹಾನಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾ ಉಪಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸಬ್ಬದರಥಪರಿಳಾಹವಿರಹಿತೋ ಯಾವ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಸಿ, ತಾವ ಸುಞ್ಞತಾನಿಮಿತ್ತಾಪ್ಪಣಿಹಿತಾನಂ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೇನ ಚರಿಸ್ಸಸಿ ವಿಹರಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ತತೋ ಪರಂ “ಇತ್ಥಂ ಸುದಂ ಭಗವಾ”ತಿಆದಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾನಂ ವಚನಂ। **ತತ್ಥ ಇತ್ಥಂ ಸುದ**ನ್ತಿ ಇತ್ಥಂ ಸು ಇದಂ, ಏವಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಏವಂ ಓವದಿಯಮಾನೋ ಚಾಯಸ್ಮಾ ರಾಹುಲೋ ಪರಿಪಾಕಗತೇಸು ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚೂಳರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅನೇಕೇಹಿ ದೇವತಾಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ರಾಹುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪಸುತ್ತ-(ವಙ್ಗೀಸಸುತ್ತ)-ವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪಸುತ್ತಂ, “ವಙ್ಗೀಸಸುತ್ತ”ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಮೇವ ಯಾಸ್ಸ ನಿದಾನೇ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ**ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ, ಯತೋ ತಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ತಥಾವಿಧಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅವುತ್ತನಯಮೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಅಗ್ಗಾಳವೇ ಚೇತಿಯೇ**ತಿ ಆಳವಿಯಂ ಅಗ್ಗಚೇತಿಯೇ। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಹಿ ಭಗವತಿ ಅಗ್ಗಾಳವಗೋತಮಕಾದೀನಿ ಅನೇಕಾನಿ ಚೇತಿಯಾನಿ ಅಹೇಸುಂ ಯಕ್ಖನಾಗಾದೀನಂ ಭವನಾನಿ। ತಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಭಗವತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ವಿಹಾರೇ ಅಕಂಸು, ತೇನೇವ ಚ ನಾಮೇನ ವೋಹರಿಂಸು। ತತೋ ಅಗ್ಗಾಳವಚೇತಿಯಸಙ್ಖಾತೇ ವಿಹಾರೇ ವಿಹರತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಯಸ್ಮತೋ ವಙ್ಗೀಸಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ, **ವಙ್ಗೀಸೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸೋ ಜಾತಿತೋ ಪಭುತಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಸೋ ಕಿರ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಜಾತೋ ಅಞ್ಞತರಂ ವಿಜ್ಜಂ ಜಾನಾತಿ, ಯಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಛವಸೀಸಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಗತಿಂ ಜಾನಾತಿ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಸುದಂ ಅತ್ತನೋ ಞಾತೀನಂ ಕಾಲಕತಾನಂ ಸುಸಾನತೋ ಸೀಸಾನಿ ಆನೇತ್ವಾ ತಂ ತೇಸಂ ಗತಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ “ಅಸುಕನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಅಸುಕಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ”ತಿ ವದತಿ। ತೇ ತೇನ ವಿಮ್ಹಿತಾ ತಸ್ಸ ಬಹುಂ ಧನಂ ದೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ।

ಸೋ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಂ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಗಾಮನಿಗಮಜನಪದರಾಜಧಾನೀಸು ವಿಚರನ್ತೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ, ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಪುರೇಭತ್ತಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಸುನಿವತ್ಥಾ ಸುಪಾರುತಾ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಕುಹಿಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇ ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು - "ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಪರಿವಾರೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಕಿಂ, ವಙ್ಗೀಸ, ಜಾನಾಸಿ ಕಿರ ತಾದಿಸಂ ವಿಜ್ಜಂ, ಯಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಛವಸೀಸಾನಿ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಗತಿಂ ಪವೇದೇಸೀ"ತಿ? "ಏವಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಜಾನಾಮೀ"ತಿ। ಭಗವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಸೋ ನಖೇನ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ "ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಗತಿನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಸೀಸಾನಿ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಞತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಖೀಣಾಸವಸೀಸಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಸೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ನ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ತತೋ ಭಗವಾ "ಅವಿಸಯೋ ತೇ ಏತ್ಥ ವಙ್ಗೀಸ, ಮಮೇವೇಸೋ ವಿಸಯೋ, ಖೀಣಾಸವಸೀಸ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ -

"ಗತೀ ಮಿಗಾನಂ ಪವನಂ, ಆಕಾಸೋ ಪಕ್ಖಿನಂ ಗತಿ।
ವಿಭವೋ ಗತಿ ಧಮ್ಮಾನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತೋ ಗತೀ"ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೩೩೯)।

ವಙ್ಗೀಸೋ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ "ಇಮಂ ಮೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ವಿಜ್ಜಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ "ನಾಯಂ ವಿಜ್ಜಾ ಅಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ "ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ವಾ ಮಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯಂ ವಾ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ವಿಜ್ಜಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ತದಾ ಚ ಭಗವತೋ ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪತ್ಥೇರೋ ಸಮೀಪೇ ಹೋತಿ, ತಂ ಭಗವಾ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ತೇನ ಹಿ, ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪ, ಇಮಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ವಙ್ಗೀಸೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತೋ ಅರಹಾ ಅಹೋಸಿ। ಏತದಗ್ಗೇ ಚ ಭಗವತಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಟಿಭಾನವನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ವಙ್ಗೀಸೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೨)।

ಏವಂ ಸಮುದಾಗತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ವಙ್ಗೀಸಸ್ಸ **ಉಪಜ್ಝಾಯೋ** ವಜ್ಜಾವಜ್ಜಾದಿಉಪನಿಜ್ಝಾಯನೇನ ಏವಂ ಲದ್ಧವೋಹಾರೋ **ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪೋ** ನಾಮ ಥೇರೋ। **ಕಪ್ಪೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ, ನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ಅಧಿಗತತ್ತಾ **"ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೋ। ತತೋ ನಂ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಏವಂ ವೋಹರನ್ತಿ। ಸಾಸನೇ ಥಿರಭಾವಂ ಪತ್ತೋತಿ **ಥೇರೋ**। **ಅಗ್ಗಾಳವೇ ಚೇತಿಯೇ ಅಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಚೇತಿಯೇ ಅಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಹೋತಿ। **ರಹೋಗತಸ್ಸ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಣಮ್ಹಾ ವೂಪಕಟ್ಠತ್ತಾ ರಹೋಗತಸ್ಸ ಕಾಯೇನ, ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇನ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ವಿಸಯೇಹಿ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ। **ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರೇನ ವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಉದಪಾದೀತಿ। ಅಸಮ್ಮುಖತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಾಸೇವನತ್ತಾ ಚ। ಅಯಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ನ ಸಮ್ಮುಖಾ ಅಹೋಸಿ, ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಞ್ಚಾನೇನ ಅಸ್ಸ ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾದಿಪುಬ್ಬಾಸೇವನಂ, ತಾದಿಸಞ್ಚ ಅಖೀಣಾಸವಾನಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಖೀಣಾಸವಾನಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬಪರಿಚಯೇನ।

ತಥಾ ಹಿ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ಉದೇನಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ ಪುಬ್ಬೇ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿಚಾರೇಸೀತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬಪರಿಚಯೇನ, ಗವಮ್ಪತಿತ್ಥೇರೋ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಸುಞ್ಞಂ ದೇವವಿಮಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿಚಾರೇಸೀತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬಪರಿಚಯೇನ। ಪಿಲಿನ್ದವಚ್ಛೋ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸಲವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರತಿ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಾನಿ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ತಥಾ ಅಭಾಸೀತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬಪರಿಚಯೇನ। ತಸ್ಮಾ ಅಸಮ್ಮುಖತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಾಸೇವನತ್ತಾ ಚಸ್ಸ ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ **"ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ನು ಖೋ ಮೇ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ, ಉದಾಹು ನೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ"**ತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। **ಏಕಂಸಂ ಚೀವರಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪುನ ಸಣ್ಠಾಪನೇನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ।

ಏಕಂಸನ್ತಿ ಚ ವಾಮಂಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯತೋ ಯಥಾ ವಾಮಂಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಚೀವರಂ ಕತ್ವಾತಿ ಏವಮಸ್ಸತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೩೪೬. **ಅನೋಮಪಞ್ಞನ್ತಿ** ಓಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪರಿತ್ತಂ ಲಾಮಕಂ, ನ ಓಮಪಞ್ಞಂ, ಅನೋಮಪಞ್ಞಂ, ಮಹಾಪಞ್ಞನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಮೇವ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನನ್ತಿ** ಏವರೂಪಾನಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕಾನಂ। **ಞಾತೋತಿ** ಪಾಕಟೋ। **ಯಸಸ್ಸೀತಿ** ಲಾಭಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ **ಅಭಿನಿಬ್ಬುತತ್ತೋತಿ** ಗುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನಚಿತ್ತೋ ವಾ।

೩೪೭. **ತಯಾ ಕತನ್ತಿ** ನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ "ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪೋ"ತಿ ವದತಾ ತಯಾ ಕತನ್ತಿ ಯಥಾ ಅತ್ತನಾ ಉಪಲಕ್ಖೇತಿ, ತಥಾ ಭಣತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ನ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ ಏವ ತಂ ತಥಾ ಆಲಪಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ತತ್ಥ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತತ್ತಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಾತಿ** ಜಾತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಣತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। **ನಮಸ್ಸಂ ಅಚರೀತಿ** ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ವಿಹಾಸಿ। **ಮುತ್ಯಪೇಕ್ಖೋತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ದಳ್ಹಧಮ್ಮದಸ್ಸೀತಿ** ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪತಿ। ದಳ್ಹಧಮ್ಮೋ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಭಿಜ್ಜನಟ್ಠೇನ, ತಞ್ಚ ಭಗವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ "ದಳ್ಹಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ"ತಿ ಆಹ।

೩೪೮. **ಸಕ್ಯಾತಿಪಿ** ಭಗವನ್ತಮೇವ ಕುಲನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಮಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೇತಿ** ನಿರವಸೇಸಪರಿಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಣತಿ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿಪಿ** ಭಗವನ್ತಮೇವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಆಲಪತಿ। **ಸಮವಟ್ಠಿತಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಅವಟ್ಠಿತಾ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಾ। **ನೋತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ। **ಸವನಾಯಾತಿ** ಇಮಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ। **ಸೋತಾತಿ** ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। **ತುವಂ ನೋ ಸತ್ಥಾ ತ್ವಮನುತ್ತರೋಸೀತಿ** ಥುತಿವಚನಮತ್ತಮೇವೇತಂ।

೩೪೯. **ಛಿನ್ದೇವ ನೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛನ್ತಿ** ಅಕುಸಲವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ನಿಬ್ಬಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ಸೋ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪತಿರೂಪಕಂ ಪನ ತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕಂ ಸನ್ಧಾಯೇವಮಾಹ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ** ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ಏತಂ, ಯಂ ಮಯಾ ಯಾಚಿತೋಸಿ "ತಂ ಸಾವಕಂ ಸಕ್ಯ, ಮಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಅಞ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ, ಬ್ರೂವನ್ತೋ ಚ ತಂ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ವೇದಯ ಭೂರಿಪಞ್ಞ ಮಜ್ಝೇವ ನೋ ಭಾಸ,** ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ಞತ್ವಾ ಮಹಾಪಞ್ಞಂ ಭಗವಾ ಮಜ್ಝೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಭಾಸ, ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇವ ಮಯಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ। **ಸಕ್ಕೋವ ದೇವಾನ ಸಹಸ್ಸನೇತ್ತೋತಿ** ಇದಂ ಪನ ಥುತಿವಚನಮೇವ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಅಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಥಾ ಸಕ್ಕೋ ಸಹಸ್ಸನೇತ್ತೋ ದೇವಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ತೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತವಚನೋ ಭಾಸತಿ, ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಜ್ಝೇ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತವಚನೋ ಭಾಸಾತಿ।

೩೫೦. **ಯೇ ಕೇಚೀತಿ** ಇಮಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಭಗವನ್ತಂ ಥುನನ್ತೋಯೇವ ವತ್ತುಕಾಮತಂ ಜನೇತುಂ ಭಣತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಯೇ ಕೇಚಿ** ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ **ಗನ್ಥಾ** ತೇಸಂ ಅಪ್ಪಹಾನೇ ಮೋಹವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನಂ ಪಹಾನಾಭಾವತೋ **"ಮೋಹಮಗ್ಗಾ"**ತಿ ಚ **"ಅಞ್ಞಾಣಪಕ್ಖಾ"**ತಿ ಚ **"ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಟ್ಠಾನಾ"**ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ **ತಥಾಗತಂ ಪತ್ವಾ** ತಥಾಗತಸ್ಸ ದೇಸನಾಬಲೇನ ವಿದ್ಧಂಸಿತಾ ನ ಭವನ್ತಿ ನಸ್ಸನ್ತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? ಚಕ್ಖುಞ್ಹಿ **ಏತಂ ಪರಮಂ ನರಾನಂ,** ಯಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ಸಬ್ಬಗನ್ಥವಿಧಮನಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಜನನತೋ ನರಾನಂ ಪರಮಂ ಚಕ್ಖುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೫೧. **ನೋ ಚೇ ಹಿ ಜಾತೂತಿ** ಇಮಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಥುನನ್ತೋಯೇವ ವತ್ತುಕಾಮತಂ ಜನೇನ್ತೋವ ಭಣತಿ। ತತ್ಥ **ಜಾತೂತಿ** ಏಕಂಸವಚನಂ। **ಪುರಿಸೋತಿ** ಭಗವನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಜೋತಿಮನ್ತೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಜೋತಿಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದಯೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯದಿ ಭಗವಾ ಯಥಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಭೇದೋ ವಾತೋ ಅಬ್ಭಘನಂ ವಿಹನತಿ, ಏವಂ ದೇಸನಾವೇಗೇನ ಕಿಲೇಸೇ ನ ವಿಹನೇಯ್ಯ । ತಥಾ ಯಥಾ ಅಬ್ಭಘನೇನ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ ತಮೋವ ಹೋತಿ ಏಕನ್ಧಕಾರೋ, ಏವಂ ಅಞ್ಞಾಣನಿವುತೋಪಿ ತಮೋವಸ್ಸ। ಯೇಪಿ ಇಮೇ ದಾನಿ ಜೋತಿಮನ್ತೋ ಖಾಯನ್ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದಯೋ, ತೇಪಿ ನರಾ ನ ತಪೇಯ್ಯುನ್ತಿ।

೩೫೨. **ಧೀರಾ ಚಾ**ತಿ ಇಮಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಭಣತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಧೀರಾ** ಚ ಪಣ್ಡಿತಾ ಪುರಿಸಾ **ಪಜ್ಜೋತಕರಾ ಭವನ್ತಿ,** ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ತಂ **ವೀರ** ಪಧಾನವೀರಿಯಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಗವಾ **ತಥೇವ ಮಞ್ಞೇ** ಧೀರೋತಿ ಚ ಪಜ್ಜೋತಕರೋತ್ವೇವ ಚ ಮಞ್ಞಾಮಿ। ಮಯಞ್ಹಿ ವಿಪಸ್ಸಿನಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಸ್ಸನ್ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಜಾನನ್ತಾ ಏವ ಉಪಾಗಮುಮ್ಹಾ, ತಸ್ಮಾ **ಪರಿಸಾಸು ನೋ ಆವಿಕರೋಹಿ ಕಪ್ಪಂ,** ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪಂ ಆಚಿಕ್ಖ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ।

೩೫೩. **ಖಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಇಮಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಭಣತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಖಿಪ್ಪಂ ಗಿರಂ ಏರಯ** ಲಹುಂ ಅಚಿರಾಯಮಾನೋ ವಚನಂ ಭಾಸ, **ವಗ್ಗುಂ** ಮನೋರಮಂ ಭಗವಾ। ಯಥಾ ಸುವಣ್ಣಹಂಸೋ ಗೋಚರಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಜಾತಸ್ಸರವನಸಣ್ಡಂ ದಿಸ್ವಾ ಗೀವಂ **ಪಗ್ಗಯ್ಹ** ಉಚ್ಚಾರೇತ್ವಾ ರತ್ತತುಣ್ಡೇನ ಸಣಿಕಂ ಅತರಮಾನೋ ವಗ್ಗುಂ ಗಿರಂ ನಿಕೂಜತಿ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ **ಸಣಿಕಂ ನಿಕೂಜ,** ಇಮಿನಾ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಞ್ಞತರೇನ **ಬಿನ್ದುಸ್ಸರೇನ ಸುವಿಕಪ್ಪಿತೇನ** ಸುಟ್ಠುವಿಕಪ್ಪಿತೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖತೇನ। ಏತೇ ಮಯಂ **ಸಬ್ಬೇವ ಉಜುಗತಾ** ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಮಾನಸಾ ಹುತ್ವಾ ತವ ನಿಕೂಜಿತಂ **ಸುಣೋಮಾ**ತಿ।

೩೫೪. **ಪಹೀನಜಾತಿಮರಣ**ನ್ತಿ ಇಮಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಭಣತಿ। ತತ್ಥ ನ ಸೇಸೇತೀತಿ ಅಸೇಸೋ, ತಂ **ಅಸೇಸಂ**। ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ವಿಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಪಹೀನಜಾತಿಮರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಿಗ್ಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಯಾಚಿತ್ವಾ ನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಧೋನ**ನ್ತಿ ಧುತಸಬ್ಬಪಾಪಂ। **ವದೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ ಧಮ್ಮಂ। **ನ ಕಾಮಕಾರೋ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾನ**ನ್ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮೇವ ಹಿ ಕಾಮಕಾರೋ ನತ್ಥಿ, ಯಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ ಞಾತುಂ ವಾ ವತ್ತುಂ ವಾ, ತಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। **ಸಙ್ಖೇಯ್ಯಕಾರೋ ಚ ತಥಾಗತಾನ**ನ್ತಿ ತಥಾಗತಾನಂ ಪನ ವೀಮಂಸಕಾರೋ ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಕಿರಿಯಾ। ತೇ ಯಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ ಞಾತುಂ ವಾ ವತ್ತುಂ ವಾ, ತಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೫೫. ಇದಾನಿ ತಂ ಸಙ್ಖೇಯ್ಯಕಾರಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ "**ಸಮ್ಪನ್ನವೇಯ್ಯಾಕರಣ**"ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತಥಾ ಹಿ ತವ ಭಗವಾ ಇದಂ **ಸಮುಜ್ಜುಪಞ್ಞಸ್ಸ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮುಗ್ಗಹೀತಂ ವುತ್ತಂ ಪವತ್ತಿತಂ ಸಮ್ಪನ್ನವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ, "ಸನ್ತತಿಮಹಾಮತ್ತೋ ಸತ್ತತಾಲಮತ್ತಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಸಕ್ಕೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಪಥವಿಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಅವಿಪರೀತಂ ದಿಟ್ಠಂ। ತತೋ ಪನ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಆಹ - ಅಯಮಞ್ಜಲೀ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಸುಪ್ಪಣಾಮಿತೋ, ಅಯಮಪರೋಪಿ ಅಞ್ಜಲೀ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಣಾಮಿತೋ। **ಮಾ ಮೋಹಯೀ**ತಿ ಮಾ ನೋ ಅಕಥನೇನ ಮೋಹಯಿ ಜಾನಂ ಜಾನನ್ತೋ ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಗತಿಂ। **ಅನೋಮಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪತಿ।

೩೫೬. **ಪರೋವರ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪನ ಗಾಥಂ ಅಪರೇನಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅಮೋಹನಮೇವ ಯಾಚನ್ತೋ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಪರೋವರ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ಸುನ್ದರಾಸುನ್ದರಂ ದೂರೇಸನ್ತಿಕಂ ವಾ। **ಅರಿಯಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ। **ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಜಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಜಾನನ್ತೋ। **ವಾಚಾಭಿಕಙ್ಖಾಮೀ**ತಿ ಯಥಾ ಘಮ್ಮನಿ ಘಮ್ಮತತ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ಕಿಲನ್ತೋ ತಸಿತೋ ವಾರಿಂ, ಏವಂ ತೇ ವಾಚಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ। **ಸುತಂ ಪವಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುತಸಙ್ಖಾತಂ ಸದ್ದಾಯತನಂ ಪವಸ್ಸ ಪಗ್ಘರ ಮುಞ್ಚ ಪವತ್ತೇಹಿ। "ಸುತಸ್ಸ ವಸ್ಸಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸ ವುಟ್ಠಿಂ ವಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೫೭. ಇದಾನಿ ಯಾದಿಸಂ ವಾಚಂ ಅಭಿಕಙ್ಖತಿ, ತಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ -

"ಯದತ್ಥಿಕಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಚರೀ,
ಕಪ್ಪಾಯನೋ ಕಚ್ಚಿಸ್ಸ ತಂ ಅಮೋಘಂ।
ನಿಬ್ಬಾಯಿ ಸೋ ಆದು ಸಉಪಾದಿಸೇಸೋ,
ಯಥಾ ವಿಮುತ್ತೋ ಅಹು ತಂ ಸುಣೋಮಾ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಮಾಹ । ತತ್ಥ **ಕಪ್ಪಾಯನೋ**ತಿ ಕಪ್ಪಮೇವ ಪೂಜಾವಸೇನ ಭಣತಿ। **ಯಥಾ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ "ಕಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಯಥಾ ಅಸೇಕ್ಖಾ, ಉದಾಹು ಉಪಾದಿಸೇಸಾಯ ಯಥಾ ಸೇಕ್ಖಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೩೫೮. ಏವಂ ದ್ವಾದಸಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಯಾಚಿತೋ ಭಗವಾ ತಂ ವಿಯಾಕರೋನ್ತೋ -

"ಅಚ್ಛೇಚ್ಛಿ ತಣ್ಹಂ ಇಧ ನಾಮರೂಪೇ, (ಇತಿ ಭಗವಾ)
ಕಣ್ಹಸ್ಸ ಸೋತಂ ದೀಘರತ್ತಾನುಸಯಿತಂ।
ಅತಾರಿ ಜಾತಿಂ ಮರಣಂ ಅಸೇಸಂ,
ಇಚ್ಚಬ್ರವೀ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಸೇಟ್ಠೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಪದಸ್ಸ ತಾವ ಅತ್ಥೋ - ಯಾಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಾಮರೂಪೇ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿಭೇದಾ ತಣ್ಹಾದೀಘರತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಅನುಸಯಿತಾ ಕಣ್ಹನಾಮಕಸ್ಸ ಮಾರಸ್ಸ "ಸೋತ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಕಣ್ಹಸ್ಸ ಸೋತಭೂತಂ ದೀಘರತ್ತಾನುಸಯಿತಂ ಇಧ ನಾಮರೂಪೇ ತಣ್ಹಂ ಕಪ್ಪಾಯನೋ ಛಿನ್ದೀತಿ। **ಇತಿ ಭಗವಾ**ತಿ ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾನಂ ವಚನಂ। **ಅತಾರಿ ಜಾತಿಂ ಮರಣಂ ಅಸೇಸ**ನ್ತಿ ಸೋ ತಂ ತಣ್ಹಂ ಛೇತ್ವಾ ಅಸೇಸಂ ಜಾತಿಮರಣಂ ಅತಾರಿ, ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇಚ್ಚಬ್ರವೀ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಸೇಟ್ಠೋ**ತಿ ವಙ್ಗೀಸೇನ ಪುಟ್ಠೋ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಠಮಸಿಸ್ಸಾನಂ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಸೇಟ್ಠೋ, ಪಞ್ಚಹಿ ವಾ ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ, ಸೀಲಾದೀಹಿ ವಾ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಅತಿವಿಸಿಟ್ಠೇಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾನಮೇವಿದಂ ವಚನಂ।

೩೫೯. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಮಭಿನನ್ದಮಾನಸೋ ವಙ್ಗೀಸೋ **"ಏಸ ಸುತ್ವಾ"**ತಿಆದಿಗಾಥಾಯೋ ಆಹ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ **ಇಸಿಸತ್ತಮಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಇಸಿ ಚ ಸತ್ತಮೋ ಚ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ವಿಪಸ್ಸೀಸಿಖೀವೇಸ್ಸಭೂಕಕುಸನ್ಧಕೋಣಾಗಮನಕಸ್ಸಪನಾಮಕೇ ಛ ಇಸಯೋ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಸತ್ತ ಕರೋನ್ತೋ ಪಾತುಭೂತೋತಿಪಿ ಇಸಿಸತ್ತಮೋ, ತಂ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ। **ನ ಮಂ ವಞ್ಚೇಸೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಇಚ್ಛನ್ತಂ ಮಂ ನ ವಞ್ಚೇಸಿ, ನ ವಿಸಂವಾದೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೩೬೦. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಯಸ್ಮಾ ಮುತ್ಯಪೇಕ್ಖೋ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಯಥಾವಾದೀ ತಥಾಕಾರೀ, ಅಹು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾವಕೋ"**ತಿ। **ಮಚ್ಚುನೋ ಜಾಲಂ ತತ**ನ್ತಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟೇ ವಿತ್ಥತಂ ಮಾರಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ। **ಮಾಯಾವಿನೋ**ತಿ ಬಹುಮಾಯಸ್ಸ। "ತಥಾ ಮಾಯಾವಿನೋ"ತಿಪಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಯೋ ಅನೇಕಾಹಿ ಮಾಯಾಹಿ ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತಸ್ಸ ತಥಾ ಮಾಯಾವಿನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೬೧. ತತಿಯಗಾಥಾಯ **ಆದೀ**ತಿ ಕಾರಣಂ। **ಉಪಾದಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ವಟ್ಟಸ್ಸ। ವಟ್ಟಞ್ಹಿ ಉಪಾದಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಇಧ "ಉಪಾದಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸೇವ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಆದಿಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾದಿಭೇದಂ ಕಾರಣಂ ಅದ್ದಸ ಕಪ್ಪೋತಿ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಭಗವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವದತಿ। **ಅಚ್ಚಗಾ ವತಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವತ। **ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಮಚ್ಚು ಏತ್ಥ ಧಿಯತೀತಿ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಂ, ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಂ ಸುದುತ್ತರಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಂ ಅಚ್ಚಗಾ ವತಾತಿ ವೇದಜಾತೋ ಭಣತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯಸುತ್ತ-(ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತ)-ವಣ್ಣನಾ

೩೬೨. ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಮುನಿಂ ಪಹೂತಪಞ್ಞನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯಸುತ್ತಂ, "ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ ಮಹಾಸಮಯದಿವಸೇ ಕಥಿತತ್ತಾ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೇನ ಹಿ ಪುಟ್ಠೋ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ, ತಂ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಚ್ಛಾಯ "ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಸಾಕಿಯಕೋಲಿಯಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಭುತಿ ಪೋರಾಣೇಹಿ ವಣ್ಣೀಯತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಉದ್ದೇಸಮಗ್ಗವಣ್ಣನಾ - ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಾನಂ ಕಿರ ರಞ್ಞೋ ಮಹಾಸಮ್ಮತಸ್ಸ ರೋಜೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ರೋಜಸ್ಸ ವರರೋಜೋ, ವರರೋಜಸ್ಸ ಕಲ್ಯಾಣೋ, ಕಲ್ಯಾಣಸ್ಸ ವರಕಲ್ಯಾಣೋ, ವರಕಲ್ಯಾಣಸ್ಸ ಮನ್ಧಾತಾ, ಮನ್ಧಾತುಸ್ಸ ವರಮನ್ಧಾತಾ, ವರಮನ್ಧಾತುಸ್ಸ ಉಪೋಸಥೋ, ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ವರೋ, ವರಸ್ಸ ಉಪವರೋ, ಉಪವರಸ್ಸ ಮಘದೇವೋ, ಮಘದೇವಸ್ಸ ಪರಮ್ಪರಾ ಚತುರಾಸೀತಿ ಖತ್ತಿಯಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಪರತೋ ತಯೋ ಓಕ್ಕಾಕವಂಸಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸು ತತಿಯಓಕ್ಕಾಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಹೇಸಿಯೋ ಅಹೇಸುಂ - ಹತ್ಥಾ, ಚಿತ್ತಾ, ಜನ್ತು, ಜಾಲಿನೀ, ವಿಸಾಖಾತಿ। ಏಕೇಕಿಸ್ಸಾ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಇತ್ಥಿಸತಾನಿ ಪರಿವಾರಾ। ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಪುತ್ತಾ - ಓಕ್ಕಾಮುಖೋ, ಕರಕಣ್ಡು, ಹತ್ಥಿನಿಕೋ, ಸಿನಿಪುರೋತಿ; ಪಞ್ಚ ಧೀತರೋ - ಪಿಯಾ, ಸುಪ್ಪಿಯಾ, ಆನನ್ದಾ, ವಿಜಿತಾ, ವಿಜಿತಸೇನಾತಿ। ಏವಂ ಸಾ ನವ ಪುತ್ತೇ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ।

ಅಥ ರಾಜಾ ಅಞ್ಞಂ ದಹರಂ ಅಭಿರೂಪಂ ರಾಜಧೀತರಂ ಆನೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ। ಸಾಪಿ ಜನ್ತುಂ ನಾಮ ಏಕಂ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ। ತಂ ಜನ್ತುಕುಮಾರಂ ಪಞ್ಚಮದಿವಸೇ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ ಮಹೇಸಿಯಾ ವರಂ ಅದಾಸಿ। ಸಾ ಞಾತಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪುತ್ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ರಾಜಾ "ನಸ್ಸ ವಸಲಿ, ಮಮ ಪುತ್ತಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಮಿಚ್ಛಸೀ"ತಿ ನಾದಾಸಿ। ಸಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ರಹೋ ರಾಜಾನಂ ಪರಿತೋಸೇತ್ವಾ "ನ, ಮಹಾರಾಜ, ಮುಸಾವಾದೋ ವಟ್ಟತೀ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಯಾಚತಿ ಏವ। ಅಥ ರಾಜಾ ಪುತ್ತೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ, ತಾತಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕನಿಟ್ಠಂ ಜನ್ತುಕುಮಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮಾತುಯಾ ಸಹಸಾ ವರಂ ಅದಾಸಿಂ। ಸಾ ಪುತ್ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ಪರಿಣಾಮೇತುಂ ಇಚ್ಛತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತೇ ಭಗಿನಿಯೋ ಆದಾಯ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। "ಕುಮಾರಾ ಪಿತುಅಚ್ಚಯೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಗಚ್ಛಾಮ ನೇ ಉಪಟ್ಠಹಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ಪಠಮದಿವಸೇ ಯೋಜನಮತ್ತಾ ಸೇನಾ ಅಹೋಸಿ, ದುತಿಯದಿವಸೇ ದ್ವಿಯೋಜನಮತ್ತಾ, ತತಿಯದಿವಸೇ ತಿಯೋಜನಮತ್ತಾ। ಕುಮಾರಾ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಮಹಾ ಅಯಂ ಬಲಕಾಯೋ, ಸಚೇ ಮಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಸಾಮನ್ತರಾಜಾನಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮ, ಸೋಪಿ ನೋ ನ ಪಹೋಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ಪರೇಸಂ ಪೀಳಂ ಕತ್ವಾ ಲದ್ಧರಜ್ಜೇನ, ಮಹಾ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ಅರಞ್ಞೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಹಿಮವನ್ತಾಭಿಮುಖಾ ಅಗಮಿಂಸು।

ತತ್ಥ ನಗರಮಾಪನೋಕಾಸಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಾ ಹಿಮವತಿ ಕಪಿಲೋ ನಾಮ ಘೋರತಪೋ ತಾಪಸೋ ಪಟಿವಸತಿ ಪೋಕ್ಖರಣಿತೀರೇ ಮಹಾಸಾಕಸಣ್ಡೇ, ತಸ್ಸ ವಸನೋಕಾಸಂ ಗತಾ। ಸೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ತೇಸು ಅನುಕಮ್ಪಂ ಅಕಾಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಭುಮ್ಮಜಾಲಂ ನಾಮ ವಿಜ್ಜಂ ಜಾನಾತಿ, ಯಾಯ ಉದ್ಧಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥೇ ಆಕಾಸೇ ಚ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೂಮಿಯಞ್ಚ ಗುಣದೋಸೇ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಥೇಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಸೂಕರಮಿಗಾ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಯೋ ತಾಸೇತ್ವಾ ಪರಿಪಾತೇನ್ತಿ, ಮಣ್ಡೂಕಮೂಸಿಕಾ ಸಪ್ಪೇ ಭಿಂಸಾಪೇನ್ತಿ। ಸೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ ಪಥವೀಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಅಸ್ಸಮಂ ಮಾಪೇಸಿ। ತತೋ ಸೋ ರಾಜಕುಮಾರೇ ಆಹ - "ಸಚೇ ಮಮ ನಾಮೇನ ನಗರಂ ಕರೋಥ, ದೇಮಿ ವೋ ಇಮಂ ಓಕಾಸ"ನ್ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಪಟಿಜಾನಿಂಸು। ತಾಪಸೋ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಚಣ್ಡಾಲಪುತ್ತೋಪಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಂ ಬಲೇನ ಅತಿಸೇತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಅಸ್ಸಮೇ ರಞ್ಞೋ ಘರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇಥಾ"ತಿ ತಂ ಓಕಾಸಂ ದತ್ವಾ ಸಯಂ ಅವಿದೂರೇ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಅಸ್ಸಮಂ

ಕತ್ವಾ ವಸಿ। ತತೋ ಕುಮಾರಾ ತತ್ಥ ನಗರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಕಪಿಲಸ್ಸ ವುತ್ಥೋಕಾಸೇ ಕತತ್ತಾ **“ಕಪಿಲವತ್ಥೂ”**ತಿ ನಾಮಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸುಂ।

ಅಥ ಅಮಚ್ಚಾ “ಇಮೇ ಕುಮಾರಾ ವಯಪ್ಪತ್ತಾ, ಯದಿ ನೇಸಂ ಪಿತಾ ಸನ್ತಿಕೇ ಭವೇಯ್ಯ, ಸೋ ಆವಾಹವಿವಾಹಂ ಕಾರೇಯ್ಯ। ಇದಾನಿ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಾರೋ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕುಮಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇಸುಂ। ಕುಮಾರಾ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸದಿಸಾ ಖತ್ತಿಯಧೀತರೋ ನ ಪಸ್ಸಾಮ, ತಾಸಮ್ಪಿ ಭಗಿನೀನಂ ಸದಿಸೇ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರೇ, ಜಾತಿಸಮ್ಭೇದಞ್ಚ ನ ಕರೋಮಾ”ತಿ। ತೇ ಜಾತಿಸಮ್ಭೇದಭಯೇನ ಜೇಟ್ಠಭಗಿನಿಂ ಮಾತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾಹಿ ಸಂವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಪಿತಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ “ಸಕ್ಯಾ ವತ, ಭೋ ಕುಮಾರಾ, ಪರಮಸಕ್ಯಾ ವತ, ಭೋ ಕುಮಾರಾ”ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಸಕ್ಯಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ –

> “ಅಥ ಖೋ, ಅಮ್ಬಟ್ಠ, ರಾಜಾ ಓಕ್ಕಾಕೋ ಅಮಚ್ಚೇ ಪಾರಿಸಜ್ಜೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ – ‘ಕಹಂ ನು ಖೋ, ಭೋ, ಏತರಹಿ ಕುಮಾರಾ ಸಮ್ಮನ್ತೀ’ತಿ। ಅತ್ಥಿ, ದೇವ, ಹಿಮವನ್ತಪಸ್ಸೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇ ಮಹಾಸಾಕಸಣ್ಡೋ, ತತ್ಥೇತರಹಿ ಕುಮಾರಾ ಸಮ್ಮನ್ತಿ। ತೇ ಜಾತಿಸಮ್ಭೇದಭಯಾ ಸಕಾಹಿ ಭಗಿನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಅಮ್ಬಟ್ಠ, ರಾಜಾ ಓಕ್ಕಾಕೋ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ – ‘ಸಕ್ಯಾ ವತ, ಭೋ ಕುಮಾರಾ, ಪರಮಸಕ್ಯಾ ವತ, ಭೋ ಕುಮಾರಾ’ತಿ, ತದಗ್ಗೇ ಖೋ ಪನ , ಅಮ್ಬಟ್ಠ, ಸಕ್ಯಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಸೋ ಚ ಸಕ್ಯಾನಂ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೭)।

ತತೋ ನೇಸಂ ಜೇಟ್ಠಭಗಿನಿಯಾ ಕುಟ್ಠರೋಗೋ ಉದಪಾದಿ, ಕೋವಿಳಾರಪುಪ್ಫಸದಿಸಾನಿ ಗತ್ತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ರಾಜಕುಮಾರಾ “ಇಮಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಭೋಜನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಉಪರಿ ಏಸ ರೋಗೋ ಸಙ್ಕಮತೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ವಿಯ ತಂ ಯಾನೇ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ತತ್ಥ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಪದರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದಾಪೇತ್ವಾ ಪಂಸುಂ ದತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ರಾಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಕುಟ್ಠರೋಗೀ ಓರೋಧೇಹಿ ಚ ನಾಟಕೇಹಿ ಚ ಜಿಗುಚ್ಛಿಯಮಾನೋ ತೇನ ಸಂವೇಗೇನ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ದತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಣ್ಣಮೂಲಫಲಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರೋಗೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಹುತ್ವಾ, ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತೋ ಮಹನ್ತಂ ಸುಸಿರರುಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಸೋಳಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ಕೋಲಾಪಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ, ದ್ವಾರಞ್ಚ ವಾತಪಾನಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಸೋ ಅಙ್ಗಾರಕಟಾಹೇ ಅಗ್ಗಿಂ ಕತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ವಿಸ್ಸರಞ್ಚ ಸುಸ್ಸರಞ್ಚ ಸುಣನ್ತೋ ಸಯತಿ। ಸೋ “ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಸೀಹೋ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯಗ್ಘೋ”ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪಭಾತೇ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಘಾಸಮಂಸಂ ಆದಾಯ ಪಚಿತ್ವಾ ಖಾದತಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ತಸ್ಸಾ ರಾಜಧೀತಾಯ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ತಂ ಪದೇಸಂ ಖಣಿತ್ವಾ ಪದರತ್ಥರೇ ವಿವರಮಕಾಸಿ। ತೇನ ವಿವರೇನ ಸಾ ಬ್ಯಗ್ಘಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತಾ ವಿಸ್ಸರಮಕಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ “ಇತ್ಥಿಸದ್ದೋ ಏಸೋ”ತಿ ಚ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪಾತೋವ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ “ಕೋ ಏತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹ। “ಮಾತುಗಾಮೋ ಸಾಮೀ”ತಿ। “ನಿಕ್ಖಮಾ”ತಿ। “ನ ನಿಕ್ಖಮಾಮೀ”ತಿ। “ಕಿಂ ಕಾರಣಾ”ತಿ? “ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾ ಅಹ”ನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೋಬ್ಭೇ ನಿಖಾತಾಪಿ ಮಾನಮೇವ ಕರೋತಿ। ಸೋ ಸಬ್ಬಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ಅಹಮ್ಪಿ ಖತ್ತಿಯೋ”ತಿ ಜಾತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ “ಏಹಿ ದಾನಿ ಖೀರೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸಪ್ಪಿ ವಿಯ ಜಾತ”ನ್ತಿ ಆಹ। ಸಾ “ಕುಟ್ಠರೋಗಿನೀಮ್ಹಿ ಸಾಮಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ನಿಕ್ಖಮಿತು”ನ್ತಿ ಆಹ। ಸೋ “ಕತಕಮ್ಮೋ ದಾನಿ ಅಹಂ ಸಕ್ಕಾ ತಿಕಿಚ್ಛಿತು”ನ್ತಿ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ದತ್ವಾ ತಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನೋಕಾಸಂ ನೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಪರಿಭುತ್ತಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಏವ ದತ್ವಾ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರೋಗಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಮಕಾಸಿ। ಸೋ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಸಾ ಪಠಮಸಂವಾಸೇನೇವ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ಪುತ್ತೇ ವಿಜಾಯಿ, ಪುನಪಿ ದ್ವೇತಿ ಏವಂ ಸೋಳಸಕ್ಖತ್ತುಂ ವಿಜಾಯಿ। ಏವಂ ತೇ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಭಾತರೋ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೇ ಪಿತಾ ಸಬ್ಬಸಿಪ್ಪಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಏಕೋ ರಾಮರಞ್ಞೋ ನಗರವಾಸೀ ಪಬ್ಬತೇ ರತನಾನಿ ಗವೇಸನ್ತೋ ತಂ ಪದೇಸಂ ಆಗತೋ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ। "ಜಾನಾಮಹಂ, ದೇವ, ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಆಹ। "ಕುತೋ ತ್ವಂ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಚ ತೇನ ಪುಟ್ಠೋ "ನಗರತೋ ದೇವಾ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ನಂ ರಾಜಾ ಸಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಏವಂ ತೇಸು ಸಮುಲ್ಲಪಮಾನೇಸು ತೇ ದಾರಕಾ ಆಗಮಿಂಸು। ಸೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮೇ ಕೇ ದೇವಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಪುತ್ತಾ ಮೇ ಭಣೇ"ತಿ। "ಇಮೇಹಿ ದಾನಿ, ದೇವ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಕುಮಾರೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ವನೇ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಏಹಿ ರಜ್ಜಮನುಸಾಸಾ"ತಿ? "ಅಲಂ, ಭಣೇ, ಇಧೇವ ಸುಖ"ನ್ತಿ। ಸೋ "ಲದ್ಧಂ ದಾನಿ ಮೇ ಕಥಾಪಾಭತ"ನ್ತಿ ನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತಸ್ಸಾರೋಚೇಸಿ। ರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೋ "ಪಿತರಂ ಆನೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಪಿತರಂ ಯಾಚಿ। ಸೋಪಿ "ಅಲಂ, ತಾತ ಕುಮಾರ, ಇಧೇವ ಸುಖ"ನ್ತಿ ನೇವ ಇಚ್ಛಿ। ತತೋ ರಾಜಪುತ್ತೋ "ನ ದಾನಿ ರಾಜಾ ಆಗನ್ತುಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಹನ್ದಸ್ಸ ಇಧೇವ ನಗರಂ ಮಾಪೇಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಕೋಲರುಕ್ಖಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಘರಂ ಕತ್ವಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಕೋಲರುಕ್ಖಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಕತತ್ತಾ "ಕೋಲನಗರ"ನ್ತಿ ಚ ಬ್ಯಗ್ಘಪಥೇ ಕತತ್ತಾ "ಬ್ಯಗ್ಘಪಜ್ಜ"ನ್ತಿ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ।

ತತೋ ವಯಪ್ಪತ್ತೇ ಕುಮಾರೇ ಮಾತಾ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ತಾತಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುವಾಸಿನೋ ಸಕ್ಯಾ ಮಾತುಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಧೀತರೋ ನೇಸಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ। ತೇ ಯಂ ದಿವಸಂ ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾಯೋ ನದೀಕೀಳನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ದಿವಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನದೀತಿತ್ಥಂ ಉಪರುನ್ಧಿತ್ವಾ ನಾಮಾನಿ ಸಾವೇತ್ವಾ ಪತ್ಥಿತಾ ಪತ್ಥಿತಾ ರಾಜಧೀತರೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಗಮಂಸು। ಸಕ್ಯರಾಜಾನೋ ಸುತ್ವಾ "ಹೋತು ಭಣೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾ ಏವಾ"ತಿ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ। ಅಯಂ ಕೋಲಿಯಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ।

ಏವಂ ತೇಸಂ ಸಾಕಿಯಕೋಲಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆವಾಹವಿವಾಹಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಆಗತೋ ವಂಸೋ ಯಾವ ಸೀಹಹನುರಾಜಾ, ತಾವ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಸೀಹಹನುರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಪಞ್ಚ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ - ಸುದ್ಧೋದನೋ, ಅಮಿತೋದನೋ, ಧೋತೋದನೋ, ಸಕ್ಕೋದನೋ, ಸುಕ್ಕೋದನೋತಿ। ತೇಸು ಸುದ್ಧೋದನೇ ರಜ್ಜಂ ಕಾರಯಮಾನೇ ತಸ್ಸ ಪಜಾಪತಿಯಾ ಅಞ್ಜನರಞ್ಞೋ ಧೀತಾಯ ಮಹಾಮಾಯಾದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಜಾತಕನಿದಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನ ತುಸಿತಪುರಾ ಚವಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕತಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾದಯೋ ಅರಿಯಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತ್ವಾ ಪನ್ನರಸಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಹರತಿ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮೇ।

ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತೇ ಚ ಭಗವತಿ ಸಾಕಿಯಕೋಲಿಯಾನಂ ಉದಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಲಹೋ ಅಹೋಸಿ। ಕಥಂ? ನೇಸಂ ಕಿರ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕಪಿಲಪುರಕೋಲಿಯಪುರಾನಂ ಅನ್ತರೇ ರೋಹಿಣೀ ನಾಮ ನದೀ ಪವತ್ತತಿ। ಸಾ ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪೋದಕಾ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿ ಮಹೋದಕಾ। ಅಪ್ಪೋದಕಕಾಲೇ ಸೇತುಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಕಿಯಾಪಿ ಕೋಲಿಯಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಸ್ಸಪಾಯನತ್ಥಂ ಉದಕಂ ಆನೇನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕದಿವಸಂ ಸೇತುಂ ಕರೋನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಭಣ್ಡನ್ತಾ "ಅರೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಕುಲಂ ಭಗಿನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ ಕುಕ್ಕುಟಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದಿತಿರಚ್ಛಾನಾ ವಿಯ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಕುಲಂ ಸುಸಿರರುಕ್ಖೇ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ ಪಿಸಾಚಿಲ್ಲಿಕಾ ವಿಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಜಾತಿವಾದೇನ ಖುಂಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರಾಜೂನಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತೇ ಕುದ್ಧಾ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾ ಹುತ್ವಾ ರೋಹಿಣೀನದೀತೀರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ। ಏವಂ ಸಾಗರಸದಿಸಂ ಬಲಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ "ಞಾತಕಾ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಹನ್ದ, ನೇ ವಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೇನಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ಆಗತೋತಿ ಏಕೇ। ಏವಂ ಠತ್ವಾ ಚ ಪನ **ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತಂ** (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೪೧ ಆದಯೋ) ಅಭಾಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಸಂವೇಗಪ್ಪತ್ತಾ ಆವುಧಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು, ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ ಆಸನಂ

ಪಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। ಭಗವಾ ಓರುಯ್ಹ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಕುಠಾರೀಹತ್ಥೋ ಪುರಿಸೋ"ತಿಆದಿಕಂ **ಫನ್ದನಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೧.೧೩.೧೪), "ವನ್ದಾಮಿ ತಂ ಕುಞ್ಜರಾ"ತಿಆದಿಕಂ **ಲಟುಕಿಕಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೧.೫.೩೯)।

"ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಜಾಲಮಾದಾಯ ಪಕ್ಖಿನೋ।
ಯದಾ ತೇ ವಿವದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಾ ಏಹಿನ್ತಿ ಮೇ ವಸ"ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೩೩) -

ಇಮಂ **ವಟ್ಟಕಜಾತಕಞ್ಚ** ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ತೇಸಂ ಚಿರಕಾಲಪ್ಪವತ್ತಂ ಞಾತಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಮಹಾವಂಸಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇ "ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಮಯಂ ಞಾತಕಾ ಏವಾ"ತಿ ಅತಿವಿಯ ಪಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಸಕ್ಯಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಕುಮಾರಸತೇ, ಕೋಲಿಯಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಕುಮಾರಸತೇತಿ ಪಞ್ಚ ಕುಮಾರಸತೇ ಭಗವತೋ ಪರಿವಾರತ್ಥಾಯ ಅದಂಸು। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಪುಬ್ಬಹೇತುಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏಥ ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಇದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಯುತ್ತಾ ಆಕಾಸೇ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಭಗವಾ ತೇ ಆದಾಯ ಮಹಾವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇಸಂ ಪಜಾಪತಿಯೋ ದೂತೇ ಪಾಹೇಸುಂ, ತೇ ತಾಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಪಲೋಭಿಯಮಾನಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿಂಸು। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತ್ಥ **ಕುಣಾಲಜಾತಕಕಥಾಯ** (ಜಾ॰ ೨.೨೧.ಕುಣಾಲಜಾತಕಂ) ತೇಸಂ ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇತುಕಾಮೋ ಆಹ - "ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹಿಮವಾ"ತಿ? "ನ ಭಗವಾ"ತಿ। "ಏಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೇಕ್ಖಥಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಇದ್ಧಿಯಾ ತೇ ಆಕಾಸೇನ ನೇನ್ತೋ "ಅಯಂ ಸುವಣ್ಣಪಬ್ಬತೋ, ಅಯಂ ರಜತಪಬ್ಬತೋ, ಅಯಂ ಮಣಿಪಬ್ಬತೋ"ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇ ಪಬ್ಬತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕುಣಾಲದಹೇ ಮನೋಸಿಲಾತಲೇ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ "ಹಿಮವನ್ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಚತುಪ್ಪದಬಹುಪ್ಪದಾದಿಭೇದಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ ಪಾಣಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತು, ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಪಚ್ಛತೋ ಕುಣಾಲಸಕುಣೋ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಚ ತೇ ಜಾತಿನಾಮನಿರುತ್ತಿವಸೇನ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ "ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹಂಸಾ, ಏತೇ ಕೋಞ್ಚಾ , ಏತೇ ಚಕ್ಕವಾಕಾ, ಕರವೀಕಾ, ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಕಾ, ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾ"ತಿ ತೇಸಂ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ತೇ ವಿಮ್ಹಿತಹದಯಾ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದ್ವೀಹಿ ದಿಜಕಞ್ಞಾಹಿ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತಕಟ್ಠವೇಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಸಹಸ್ಸದಿಜಕಞ್ಞಾಪರಿವಾರಂ ಕುಣಾಲಸಕುಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತಾ ಭಗವನ್ತಂ ಆಹಂಸು - "ಕಚ್ಚಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾಪಿ ಇಧ ಕುಣಾಲರಾಜಾ ಭೂತಪುಬ್ಬೋ"ತಿ? "ಆಮ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾವೇಸ ಕುಣಾಲವಂಸೋ ಕತೋ। ಅತೀತೇ ಹಿ ಮಯಂ ಚತ್ತಾರೋ ಜನಾ ಇಧ ವಸಿಮ್ಹಾ - ನಾರದೋ ದೇವಿಲೋ ಇಸಿ, ಆನನ್ದೋ ಗಿಜ್ಝರಾಜಾ, ಪುಣ್ಣಮುಖೋ ಫುಸ್ಸಕೋಕಿಲೋ, ಅಹಂ ಕುಣಾಲೋ ಸಕುಣೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಮಹಾಕುಣಾಲಜಾತಕಂ ಕಥೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕಾಯೋ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅನಭಿರತಿ ವೂಪಸನ್ತಾ। ತತೋ ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಸಚ್ಚಕಥಂ ಕಥೇಸಿ, ಕಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಕೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಸಬ್ಬಉಪರಿಮೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಅಹೋಸಿ, ಏಕೋಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾ ಅರಹಾ ವಾ ನತ್ಥಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ತೇ ಆದಾಯ ಪುನದೇವ ಮಹಾವನೇ ಓರುಹಿ। ಆಗಚ್ಛಮಾನಾ ಚ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋವ ಇದ್ಧಿಯಾ ಆಗಚ್ಛಿಂಸು।

ಅಥ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಪುನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಪಠಮಂ ಪತ್ತೋ ಪಠಮಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ "ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಆಗನ್ತ್ವಾ ಚ "ಅಭಿರಮಾಮಹಂ ಭಗವಾ, ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏವಂ ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು ಜೇಟ್ಠಮಾಸಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ। ತತೋ ಪಞ್ಚಸತಖೀಣಾಸವಪರಿವುತಂ ವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಭಗವನ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೇ ಚ ಅರೂಪಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಅವಸೇಸದೇವತಾದಯೋ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಸುಖುಮತ್ತಭಾವೇ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇಸುಂ "ವಿಚಿತ್ರಪಟಿಭಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ "ಕುಹಿಂ ಗತಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಞತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುದ್ಧನಿ ಠತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿಂಸು। ಯಥಾಹ -

“ಅಥ ಖೋ ಚತುನ್ನಂ ಸುದ್ಧಾವಾಸಕಾಯಿಕಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಏತದಹೋಸಿ - ‘ಅಯಂ, ಖೋ, ಭಗವಾ ಸಕ್ಕೇಸು ವಿಹರತಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮಹಾವನೇ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಅರಹನ್ತೇಹಿ। ದಸಹಿ ಚ ಲೋಕಧಾತೂಹಿ ದೇವತಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ । ಯಂನೂನ ಮಯಮ್ಪಿ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾಮ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಗಾಥಂ ಭಾಸೇಯ್ಯಾಮಾ’”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೦; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ಸಬ್ಬಂ ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚ ತತ್ಥ ಏಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುದ್ಧನಿ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

“ಮಹಾಸಮಯೋ ಪವನಸ್ಮಿಂ…ಪೇ॰…
ದಕ್ಖಿತಾಯೇ ಅಪರಾಜಿತಸಙ್ಘ”ನ್ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ಇಮಞ್ಚಸ್ಸ ಗಾಥಂ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತೇ ಠಿತೋ ಸದ್ದಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ।

ದುತಿಯೋ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುದ್ಧನಿ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ತಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

“ತತ್ರ ಭಿಕ್ಖವೋ ಸಮಾದಹಂಸು…ಪೇ॰…
ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ರಕ್ಖನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ತತಿಯೋ ದಕ್ಖಿಣಚಕ್ಕವಾಳಮುದ್ಧನಿ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ತಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

“ಛೇತ್ವಾ ಖೀಲಂ ಛೇತ್ವಾ ಪಲಿಘಂ…ಪೇ॰… ಸುಸುನಾಗಾ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ಚತುತ್ಥೋ ಉತ್ತರಚಕ್ಕವಾಳಮುದ್ಧನಿ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ತಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ -

“ಯೇ ಕೇಚಿ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತಾಸೇ…ಪೇ॰…
ದೇವಕಾಯಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ತಸ್ಸಪಿ ತಂ ಸದ್ದಂ ದಕ್ಖಿಣಚಕ್ಕವಾಳಮುದ್ಧನಿ ಠಿತೋ ಅಸ್ಸೋಸಿ। ಏವಂ ತದಾ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಪರಿಸಂ ಥೋಮೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಅಹೇಸುಂ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಅಥ ಭಗವಾ ದೇವಪರಿಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆರೋಚೇಸಿ - “ಯೇಪಿ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಏತಪ್ಪರಮಾಯೇವ ದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ಏತರಹಿ, ಯೇಪಿ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಏತಪ್ಪರಮಾಯೇವ ದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ಏತರಹೀ”ತಿ। ತತೋ ತಂ ದೇವಪರಿಸಂ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬವಸೇನ ದ್ವಿಧಾ ವಿಭಜಿ “ಏತ್ತಕಾ ಭಬ್ಬಾ, ಏತ್ತಕಾ ಅಭಬ್ಬಾ”ತಿ। ತತ್ಥ “ಅಭಬ್ಬಪರಿಸಾ ಬುದ್ಧಸತೇಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ನ ಬುಜ್ಝತಿ, ಭಬ್ಬಪರಿಸಾ ಸಕ್ಕಾ ಬೋಧೇತು”ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಪುನ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ಚರಿಯವಸೇನ ಛಧಾ ವಿಭಜಿ “ಏತ್ತಕಾ ರಾಗಚರಿತಾ, ಏತ್ತಕಾ ದೋಸ-ಮೋಹ-ವಿತಕ್ಕ-ಸದ್ಧಾ-ಬುದ್ಧಿಚರಿತಾ”ತಿ। ಏವಂ ಚರಿಯವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ “ಅಸ್ಸಾ ಪರಿಸಾಯ ಕೀದಿಸಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ”ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಂ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಪರಿಸಂ ಮನಸಾಕಾಸಿ - “ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೇನ ನು ಖೋ ಜಾನೇಯ್ಯ,

ಪರಜ್ಝಾಸಯೇನ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ, ಪುಚ್ಛಾವಸೇನಾ"ತಿ। ತತೋ "ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಜಾನೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪುನ ಸಕಲಪರಿಸಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ "ನತ್ಥಿ ಕೋಚೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಸಚೇ ಅಹಮೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಹಮೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯಂ, ಏವಮಸ್ಸಾ ಪರಿಸಾಯ ಸಪ್ಪಾಯಂ ನ ಹೋತಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧಂ ಮಾಪೇಯ್ಯನ್ತಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿಯಾ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧಂ ಮಾಪೇಸಿ। ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೀ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪತ್ತಚೀವರಧರೋ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತೇನ ಸಹ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸೋ ಪಾಚೀನಲೋಕಧಾತುತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸಮಸಮೇ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏವಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಾನಿ ಭಗವತಾ ಇಮಮ್ಹಿ ಸಮಾಗಮೇ ಚರಿಯವಸೇನ ಛ ಸುತ್ತಾನಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೬೮ ಆದಯೋ, ೮೯೩ ಆದಯೋ, ೮೩೮ ಆದಯೋ, ೯೦೧ ಆದಯೋ, ೯೨೧ ಆದಯೋ) ಕಥಿತಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತಂ ಕಲಹವಿವಾದಸುತ್ತಂ ಚೂಳಬ್ಯೂಹಂ ಮಹಾಬ್ಯೂಹಂ ತುವಟಕಂ ಇದಮೇವ ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯನ್ತಿ। ತೇಸು ರಾಗಚರಿತದೇವತಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯವಸೇನ ಕಥೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತನತ್ಥಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಮುನಿಂ ಪಹೂತಪಞ್ಞ"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪಹೂತಪಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಂ। **ತಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಚತುರೋಘತಿಣ್ಣಂ। **ಪಾರಙ್ಗತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಂ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತ**ನ್ತಿ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ। **ಠಿತತ್ತ**ನ್ತಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯಚಿತ್ತಂ। **ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಘರಾ ಪನುಜ್ಜ ಕಾಮೇ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪನುದಿತ್ವಾ ಘರಾವಾಸಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ। **ಕಥಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಥಂ ಲೋಕೇ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯ ವಿಹರೇಯ್ಯ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಲೋಕೇನ ಹುತ್ವಾ, ಲೋಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೩೬೩. ಅಥ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಲೋಕೇ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಬ್ಬಜನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ರಾಗಚರಿತಾದಿವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ಸಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹೇ ತಂ ತಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸಮಾನದೋಸಾನಂ ದೇವತಾಗಣಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣದೋಸಪ್ಪಹಾನತ್ಥಂ **"ಯಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಾ"**ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ಖೀಣಾಸವಪಟಿಪದಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಪನ್ನರಸ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ **ಮಙ್ಗಲಾ**ತಿ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಮೂಹತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಊಹತಾ ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ। **ಉಪ್ಪಾತಾ**ತಿ "ಉಕ್ಕಾಪಾತದಿಸಾಡಾಹಾದಯೋ ಏವಂ ವಿಪಾಕಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಉಪ್ಪಾತಾಭಿನಿವೇಸಾ। **ಸುಪಿನಾ**ತಿ "ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಸುಪಿನಂ ದಿಸ್ವಾ ಇದಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾದೀಸು ಇದಂ, ವಾಮಪಸ್ಸೇನ ಸಯತಾ ದಿಟ್ಠೇ ಇದಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಾದೀಹಿ ಇದಂ, ಸುಪಿನನ್ತೇ ಚನ್ದಂ ದಿಸ್ವಾ ಇದಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸೂರಿಯಾದಯೋ ದಿಸ್ವಾ ಇದ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಸುಪಿನಾಭಿನಿವೇಸಾ। **ಲಕ್ಖಣಾ**ತಿ ದಣ್ಡಲಕ್ಖಣವತ್ಥಲಕ್ಖಣಾದಿಪಾಠಂ ಪಠಿತ್ವಾ "ಇಮಿನಾ ಇದಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಲಕ್ಖಣಾಭಿನಿವೇಸಾ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೋ ಮಙ್ಗಲದೋಸವಿಪ್ಪಹೀನೋ**ತಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಮಹಾಮಙ್ಗಲಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ ಮಙ್ಗಲದೋಸಾ ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನೇತೇ ಮಙ್ಗಲಾದಯೋ ಸಮೂಹತಾ, ಸೋ ಮಙ್ಗಲದೋಸವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಮಙ್ಗಲಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾತಾದಿದೋಸಾನಞ್ಚ ಪಹೀನತ್ತಾ ಮಙ್ಗಲದೋಸವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ನ ಮಙ್ಗಲಾದೀಹಿ ಸುದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚೇತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ **ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯ,** ಸೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಸಮ್ಮಾ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಲೋಕೇನಾತಿ।

೩೬೪. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ರಾಗಂ ವಿನಯೇಥ ಮಾನುಸೇಸು, ದಿಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಚಾಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಮಾನುಸೇಸು ಚ ದಿಬ್ಬೇಸು ಚ ಕಾಮಗುಣೇಸು ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ನೇನ್ತೋ ರಾಗಂ ವಿನಯೇಥ। **ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಭವಂ ಸಮೇಚ್ಚ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏವಂ ರಾಗಂ ವಿನೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರತೋ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಯೋ ಸಾಧೇನ್ತೋ

ಚತುಸಚ್ಚಭೇದಮ್ಪಿ ಸಮೇಚ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಭವಂ। **ಸಮ್ಮಾ ಸೋ**ತಿ ಸೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯ।

೩೬೫. ತತಿಯಗಾಥಾಯ "**ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿಪ್ಪಹೀನೋ**"ತಿ ಸಬ್ಬವತ್ಥೂಸು ಪಹೀನರಾಗದೋಸೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ ಸಬ್ಬಗಾಥಾಸು ಚ "ಸೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತೋ ಪರಞ್ಚಿ ಯೋಜನಮ್ಪಿ ಅವತ್ವಾ ಅವುತ್ತನಯಮೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ।

೩೬೬. ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ದುವಿಧಂ **ಪಿಯಞ್ಚ ಅಪ್ಪಿಯಞ್ಚ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪಟಿಘಪ್ಪಹಾನೇನ **ಹಿತ್ವಾ**। **ಅನುಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಕುಹಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಸತಭೇದೇನ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯೇನ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಭೇದೇನ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೇನ ಚ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮೇ ಭವೇ ವಾ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಸಂಯೋಜನಿಯೇಹಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ದಸವಿಧಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ವಿಸಯತ್ತಾ ಸಂಯೋಜನಿಯಾ, ತೇಹಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರತೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಚ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಠಮಪಾದೇನ ಚೇತ್ಥ ರಾಗದೋಸಪ್ಪಹಾನಂ ವುತ್ತಂ, ದುತಿಯೇನ ಉಪಾದಾನನಿಸ್ಸಯಾಭಾವೋ, ತತಿಯೇನ ಸೇಸಾಕುಸಲೇಹಿ ಅಕುಸಲವತ್ಥೂಹಿ ಚ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖೋ। ಪಠಮೇನ ವಾ ರಾಗದೋಸಪ್ಪಹಾನಂ, ದುತಿಯೇನ ತದುಪಾಯೋ, ತತಿಯೇನ ತೇಸಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಂಯೋಜನಿಯೇಹಿ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೬೭. ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ **ಉಪಧೀಸೂ**ತಿ ಖನ್ಧುಪಧೀಸು। **ಆದಾನ**ನ್ತಿ ಆದಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ತೇಯೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದೀನಂ ಸುದಿಟ್ಠತ್ತಾ "ಇದಂ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಅನೇತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಪದತ್ಥಮೇವ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಆದಾನೇಸು ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಛನ್ದರಾಗಂ ವಿನೇತ್ವಾ ಸೋ ವಿನೀತಛನ್ದರಾಗೋ, ತೇಸು ಉಪಧೀಸು ನ ಸಾರಮೇತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಉಪಧೀ ಅಸಾರಕತ್ತೇನೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ತತೋ ತೇಸು ದುವಿಧೇನಪಿ ನಿಸ್ಸಯೇನ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ "ಇದಂ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಅನೇತಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯ।

೩೬೮. ಛಟ್ಠಗಾಥಾಯ **ಅವಿರುದ್ಧೋ**ತಿ ಏತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ದುಚ್ಚರಿತಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸುಚರಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅವಿರುದ್ಧೋ। **ವಿದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಞತ್ವಾ। **ನಿಬ್ಬಾನಪದಾಭಿಪತ್ಥಯಾನೋ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಂ ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪದಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೩೬೯. ಸತ್ತಮಗಾಥಾಯ **ಅಕ್ಕುಟ್ಠೋ**ತಿ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಭಿಸತ್ತೋ। **ನ ಸನ್ಧಿಯೇಥಾ**ತಿ ನ ಉಪನಯ್ಹೇಥ ನ ಕುಪ್ಪೇಯ್ಯ। **ಲದ್ಧಾ ಪರಭೋಜನಂ ನ ಮಜ್ಜೇ**ತಿ ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಅಹಂ ಞಾತೋ ಯಸಸ್ಸೀ ಲಾಭೀ"ತಿ ನ ಮಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೩೭೦. ಅಟ್ಠಮಗಾಥಾಯ **ಲೋಭ**ನ್ತಿ ವಿಸಮಲೋಭಂ। **ಭವ**ನ್ತಿ ಕಾಮಭವಾದಿಭವಂ। ಏವಂ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಭವಭೋಗತಣ್ಹಾ ವುತ್ತಾ। ಪುರಿಮೇನ ವಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಣ್ಹಾ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಕಮ್ಮಭವೋ। **ವಿರತೋ ಛೇದನಬನ್ಧನಾ ಚಾ**ತಿ ಏವಮೇತೇಸಂ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಪರಸತ್ತಛೇದನಬನ್ಧನಾ ಚ ವಿರತೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೩೭೧. ನವಮಗಾಥಾಯ **ಸಾರುಪ್ಪಂ ಅತ್ತನೋ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಸ್ಸ ಪತಿರೂಪಂ ಅನೇಸನಾದಿಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಏಸನಾದಿಆಜೀವಸುದ್ಧಿಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಹನೇನ ವಿದಿತ್ವಾ। ನ ಹಿ ಞಾತಮತ್ತೇನೇವ ಕಿಞ್ಚಿ ಹೋತಿ। **ಯಥಾತಥಿಯ**ನ್ತಿ ಯಥಾತಥಂ ಯಥಾಭೂತಂ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧಾಯತನಾದಿಭೇದಂ ಯಥಾಭೂತಞಾಣೇನ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ವಾ ಮಗ್ಗೇನ ವಿದಿತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೩೭೨. ದಸಮಗಾಥಾಯ **ಸೋ ನಿರಾಸೋ ಅನಾಸಿಸಾನೋ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ವಿನಾಸಿತತ್ತಾ ಅನುಸಯಾ ಚ ನ ಸನ್ತಿ, ಅಕುಸಲಮೂಲಾ ಚ ಸಮೂಹತಾ, ಸೋ ನಿರಾಸೋ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಆಸಾಯ ಅಭಾವೇನ ಕಞ್ಚಿ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮಂ ನಾಸೀಸತಿ। ತೇನಾಹ "ನಿರಾಸೋ ಅನಾಸಿಸಾನೋ"ತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೩೭೩. ಏಕಾದಸಮಗಾಥಾಯ **ಆಸವಖೀಣೋ**ತಿ ಖೀಣಚತುರಾಸವೋ। **ಪಹೀನಮಾನೋ**ತಿ ಪಹೀನನವವಿಧಮಾನೋ। **ರಾಗಪಥ**ನ್ತಿ ರಾಗವಿಸಯಭೂತಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಜಾತಂ। **ಉಪಾತಿವತ್ತೋ**ತಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನೇಹಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। **ದನ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬದ್ವಾರವಿಸೇವನಂ ಹಿತ್ವಾ ಅರಿಯೇನ ದಮಥೇನ ದನ್ತಭೂಮಿಂ ಪತ್ತೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಗ್ಗಿವೂಪಸಮೇನ ಸೀತಿಭೂತೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೩೭೪. ದ್ವಾದಸಮಗಾಥಾಯ **ಸದ್ಧೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಾದಿಗುಣೇಸು ಪರಪ್ಪಚ್ಚಯವಿರಹಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ನ ಪರಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಗಮನಭಾವೇನ। ಯಥಾಹ - "ನ ಖ್ವಾಹಂ ಏತ್ಥ ಭನ್ತೇ ಭಗವತೋ ಸದ್ಧಾಯ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೪)। **ಸುತವಾ**ತಿ ವೋಸಿತಸುತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ಪರಮತ್ಥಿಕಸುತಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ನಿಯಾಮದಸ್ಸೀ**ತಿ ಸಂಸಾರಕನ್ತಾರಮೂಳ್ಹೇ ಲೋಕೇ ಅಮತಪುರಗಾಮಿನೋ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಭೂತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ದಸ್ಸಾವೀ, ದಿಟ್ಠಮಗ್ಗೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಗ್ಗಗತೇಸು ನ ವಗ್ಗಸಾರೀ**ತಿ ವಗ್ಗಗತಾ ನಾಮ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಟಿಲೋಮತ್ತಾ, ಏವಂ ವಗ್ಗಾಹಿ ದಿಟ್ಠೀಹಿ ಗತೇಸು ಸತ್ತೇಸು ನ ವಗ್ಗಸಾರೀ - "ಇದಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ತಥೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಗಮನತೋ। **ಪಟಿಘ**ನ್ತಿ ಪಟಿಘಾತಕಂ, ಚಿತ್ತವಿಘಾತಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದೋಸವಿಸೇಸನಮೇವೇತಂ। **ವಿನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿನೇತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೩೭೫. ತೇರಸಮಗಾಥಾಯ **ಸಂಸುದ್ಧಜಿನೋ**ತಿ ಸಂಸುದ್ಧೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ವಿಜಿತಕಿಲೇಸೋ। **ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ**ತಿ ವಿವಟರಾಗದೋಸಮೋಹಛದನೋ। **ಧಮ್ಮೇಸು ವಸೀ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ। ನ ಹಿಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಯಥಾ ಞಾತಾ ಕೇನಚಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಕಾತುಂ, ತೇನ ಖೀಣಾಸವೋ "ಧಮ್ಮೇಸು ವಸೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಾರಗೂ**ತಿ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಗತೋ, ಸಉಪಾದಿಸೇಸವಸೇನ ಅಧಿಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅನೇಜೋ**ತಿ ಅಪಗತತಣ್ಹಾಚಲನೋ। **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಞಾಣಕುಸಲೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಮ್ಹಿ ಞಾಣಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ, ತತ್ಥ ಕುಸಲೋ, ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಛೇಕೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೭೬. ಚುದ್ದಸಮಗಾಥಾಯ **ಅತೀತೇಸೂ**ತಿ ಪವತ್ತಿಂ ಪತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇಸು। **ಅನಾಗತೇಸೂ**ತಿ ಪವತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪತ್ತೇಸು ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಏವ। **ಕಪ್ಪಾತೀತೋ**ತಿ "ಅಹಂ ಮಮ"ನ್ತಿ ಕಪ್ಪನಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಂ ಅತೀತೋ। **ಅತಿಚ್ಚ ಸುದ್ಧಿಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಅತೀವ ಸುದ್ಧಿಪಞ್ಞೋ, ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾ ಸುದ್ಧಿಪಞ್ಞೋ। ಕಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ? ಅದ್ಧತ್ತಯಂ। ಅರಹಾ ಹಿ ಯ್ವಾಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಸಙ್ಖಾತೋ ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸಙ್ಖಾತೋ ಅನಾಗತೋ ಅದ್ಧಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿಭವಪರಿಯನ್ತೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಅದ್ಧಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಕಙ್ಖಂ ವಿತರಿತ್ವಾ ಪರಮಸುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಪಞ್ಞೋ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ "ಅತಿಚ್ಚ ಸುದ್ಧಿಪಞ್ಞೋ"ತಿ। **ಸಬ್ಬಾಯತನೇಹೀ**ತಿ ದ್ವಾದಸಹಾಯತನೇಹಿ। ಅರಹಾ ಹಿ ಏವಂ ಕಪ್ಪಾತೀತೋ। ಕಪ್ಪಾತೀತತ್ತಾ ಅತಿಚ್ಚ ಸುದ್ಧಿಪಞ್ಞತ್ತಾ ಚ ಆಯತಿಂ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಯತನಂ ಉಪೇತಿ। ತೇನಾಹ - "ಸಬ್ಬಾಯತನೇಹಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ"ತಿ।

೩೭೭. ಪನ್ನರಸಮಗಾಥಾಯ **ಅಞ್ಞಾಯ ಪದ**ನ್ತಿ ಯೇ ತೇ "ಸಚ್ಚಾನಂ ಚತುರೋ ಪದಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತೇಸು ಏಕೇಕಪದಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸಚ್ಚವವತ್ಥಾಪನಪಞ್ಞಾಯ ಞತ್ವಾ। **ಸಮೇಚ್ಚ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ತತೋ ಪರಂ ಚತೂಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಸಮೇಚ್ಚ। **ವಿವಟಂ ದಿಸ್ವಾನ ಪಹಾನಮಾಸವಾನ**ನ್ತಿ ಅಥ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ಆಸವಕ್ಖಯಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿವಟಂ ಪಾಕಟಮನಾವಟಂ ದಿಸ್ವಾ। **ಸಬ್ಬುಪಧೀನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಖನ್ಧಕಾಮಗುಣಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಭೇದಾನಂ ಉಪಧೀನಂ

ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು **ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯ** ವಿಹರೇಯ್ಯ, ಅನಲ್ಲೀಯನ್ತೋ ಲೋಕಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

೩೭೮. ತತೋ ಸೋ ನಿಮ್ಮಿತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ **"ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯೋ ಸೋ ಏವಂ ವಿಹಾರೀ**ತಿ ಯೋ ಸೋ ಮಙ್ಗಲಾದೀನಿ ಸಮೂಹನಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲದೋಸಪ್ಪಹಾನವಿಹಾರೀ, ಯೋಪಿ ಸೋ ದಿಬ್ಬಮಾನುಸಕೇಸು ಕಾಮೇಸು ರಾಗಂ ವಿನೇಯ್ಯ ಭವಾತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯವಿಹಾರೀತಿ ಏವಂ ತಾಯ ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಭಿಕ್ಖುಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ - ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ ತಥೇವ ಏತಂ ಯಂ ತ್ವಂ "ಯಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಾ ಸಮೂಹತಾ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ "ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅವಚ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? ಯೋ ಸೋ ಏವಂವಿಹಾರೀ ಭಿಕ್ಖು, ಸೋ ಉತ್ತಮೇನ ದಮಥೇನ ದನ್ತೋ, ಸಬ್ಬಾನಿ ಚ ದಸಪಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಚತುರೋ ಚ ಯೋಗೇ ವೀತಿವತ್ತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯ, ನತ್ಥಿ ಮೇ ಏತ್ಥ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾತಿ ಇತಿ ದೇಸನಾಥೋಮನಗಾಥಮ್ಪಿ ವತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸದೇವತಾನಂ ಅಗ್ಗಫಲಪ್ಪತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಫಲಪ್ಪತ್ತಾ ಪನ ಗಣನತೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪. ಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ತಿಟ್ಠಮಾನೇ ಕಿರ ಭಗವತಿ ಲೋಕನಾಥೇ ಧಮ್ಮಿಕೋ ನಾಮ ಉಪಾಸಕೋ ಅಹೋಸಿ ನಾಮೇನ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಚ। ಸೋ ಕಿರ ಸರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಪಿಟಕತ್ತಯಧರೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಅಭಿಞ್ಞಾಲಾಭೀ ಆಕಾಸಚಾರೀ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಉಪಾಸಕಾ, ತೇಪಿ ತಾದಿಸಾ ಏವ ಅಹೇಸುಂ। ತಸ್ಸೇಕದಿವಸಂ ಉಪೋಸಥಿಕಸ್ಸ ರಹೋಗತಸ್ಸ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಾವಸಾನಸಮಯೇ ಏವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ - "ಯಂನೂನಾಹಂ ಅಗಾರಿಯಅನಗಾರಿಯಾನಂ ಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಉಪಾಸಕಸತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಭಗವಾ ಚಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ವಣ್ಣಿತಸದಿಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅಪುಬ್ಬಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ।

೩೭೯. ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ **ಕಥಂಕರೋ**ತಿ ಕಥಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ। **ಸಾಧು ಹೋತೀ**ತಿ ಸುನ್ದರೋ ಅನವಜ್ಜೋ ಅತ್ಥಸಾಧನೋ ಹೋತಿ। **ಉಪಾಸಕಾಸೇ**ತಿ ಉಪಾಸಕಾಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೆತ್ಥತೋ ಪಾಕಟಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ - ಯೋ ವಾ ಅಗಾರಾ ಅನಗಾರಮೇತಿ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಯೇ ವಾ ಅಗಾರಿನೋ ಉಪಾಸಕಾ, ಏತೇಸು ದುವಿಧೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಕಥಂಕರೋ ಸಾವಕೋ ಸಾಧು ಹೋತೀತಿ।

೩೮೦-೧. ಇದಾನಿ ಏವಂ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಕರಣಸಮತ್ಥತಂ ದೀಪೇನ್ತೋ **"ತುವಞ್ಹೀ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಗತಿ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಗತಿಂ। **ಪರಾಯಣ**ನ್ತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ। ಅಥ ವಾ **ಗತಿ**ನ್ತಿ ನಿರಯಾದಿಪಞ್ಚಪ್ಪಭೇದಂ। **ಪರಾಯಣ**ನ್ತಿ ಗತಿತೋ ಪರಂ ಅಯನಂ ಗತಿವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ, **ನ ಚತ್ಥಿ ತುಲ್ಯೋ**ತಿ ತಯಾ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥಿ। **ಸಬ್ಬಂ ತುವಂ ಞಾಣಮವೇಚ್ಚ ಧಮ್ಮಂ,**

ಪಕಾಸೇಸಿ ಸತ್ತೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋತಿ ತ್ವಂ ಭಗವಾ ಯದತ್ಥಿ ಞೇಯ್ಯಂ ನಾಮ, ತಂ ಅನವಸೇಸಂ ಅವೇಚ್ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸತ್ತೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಸಬ್ಬಂ ಞಾಣಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಪಕಾಸೇಸಿ। ಯಂ ಯಂ ಯಸ್ಸ ಹಿತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ತಂ ತಸ್ಸ ಆವಿಕಾಸಿಯೇವ ದೇಸೇಸಿಯೇವ, ನ ತೇ ಅತ್ಥಿ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಿರೋಚಸಿ ವಿಮಲೋತಿ** ಧೂಮರಜಾದಿವಿರಹಿತೋ ವಿಯ ಚನ್ದೋ, ರಾಗಾದಿಮಲಾಭಾವೇನ ವಿಮಲೋ ವಿರೋಚಸಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೩೮೧. ಇದಾನಿ ಯೇಸಂ ತದಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತೇ ದೇವಪುತ್ತೇ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ **"ಆಗಞ್ಛೀ ತೇ ಸನ್ತಿಕೇ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಾಗರಾಜಾ ಏರಾವಣೋ ನಾಮಾತಿ** ಅಯಂ ಕಿರ ಏರಾವಣೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ ಕಾಮರೂಪೀ ದಿಬ್ಬೇ ವಿಮಾನೇ ವಸತಿ। ಸೋ ಯದಾ ಸಕ್ಕೋ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತದಾ ದಿಯಡ್ಢಸತಯೋಜನಂ ಕಾಯಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ತೇತ್ತಿಂಸ ಕುಮ್ಭೇ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಏರಾವಣೋ ನಾಮ ಹತ್ಥೀ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಕುಮ್ಭೇ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ದನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ದನ್ತೇ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯೋ, ಏಕೇಕಿಸ್ಸಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಪದುಮಿನಿಯೋ, ಏಕೇಕಿಸ್ಸಾ ಪದುಮಿನಿಯಾ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಪುಪ್ಫಾನಿ, ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪುಪ್ಫೇ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಪತ್ತಾನಿ, ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪತ್ತೇ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ನಚ್ಚನ್ತಿ ಪದುಮಚ್ಛರಾಯೋತ್ವೇವ ವಿಸ್ಸುತಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ, ಯಾ ಚ ವಿಮಾನವತ್ಥುಸ್ಮಿಮ್ಪಿ "ಭಮನ್ತಿ ಕಞ್ಞಾ ಪದುಮೇಸು ಸಿಕ್ಖಿತಾ"ತಿ (ವಿ॰ ವ॰ ೧೦೩೪) ಆಗತಾ। ತೇಸಂ ಪನ ತೇತ್ತಿಸಂಕುಮ್ಭಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸುದಸ್ಸನಕುಮ್ಭೋ ನಾಮ ತಿಂಸಯೋಜನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಮಣಿಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ತಿಯೋಜನುಬ್ಬೇಧೋ ಪುಪ್ಫಮಣ್ಡಪೋ ಅತ್ಥರೀಯತಿ। ತತ್ಥ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ। ಸಕ್ಕೇ ಪನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಾತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತೇ ಪುನ ತಂ ರೂಪಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾನ ದೇವಪುತ್ತೋವ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - "ಆಗಞ್ಛಿ ತೇ ಸನ್ತಿಕೇ ನಾಗರಾಜಾ ಏರಾವಣೋ ನಾಮಾ"ತಿ। **ಜಿನೋತಿ ಸುತ್ವಾತಿ** "ವಿಜಿತಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಏಸ ಭಗವಾ"ತಿ ಏವಂ ಸುತ್ವಾ। **ಸೋಪಿ ತಯಾ ಮನ್ತಯಿತ್ವಾತಿ** ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಿತ್ವಾ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಜ್ಝಗಮಾತಿ** ಅಧಿಅಗಮಾ, ಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾಧೂತಿ ಸುತ್ವಾನ ಪತೀತರೂಪೋತಿ** ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಸುತ್ವಾ "ಸಾಧು ಭನ್ತೇ"ತಿ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ತುಟ್ಠರೂಪೋ ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೮೩. **ರಾಜಾಪಿ ತಂ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಕುವೇರೋತಿ** ಏತ್ಥ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ರಞ್ಜನಟ್ಠೇನ **ರಾಜಾ,** ವಿಸಾಣಾಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತೀತಿ **ವೇಸ್ಸವಣೋ,** ಪುರಿಮನಾಮೇನ **ಕುವೇರೋತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಕಿರ ಕುವೇರೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ ಹುತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕತ್ವಾ ವಿಸಾಣಾಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ಅಧಿಪತಿ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ "ಕುವೇರೋ ವೇಸ್ಸವಣೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತೇ -

> "ಕುವೇರಸ್ಸ ಖೋ ಪನ, ಮಾರಿಸ, ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ವಿಸಾಣಾ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ, ತಸ್ಮಾ ಕುವೇರೋ ಮಹಾರಾಜಾ 'ವೇಸ್ಸವಣೋ'ತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮೧) -

ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಕಸ್ಮಾ ಪನ ದೂರತರೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ವಸನ್ತೋ ಏರಾವಣೋ ಪಠಮಂ ಆಗತೋ, ವೇಸ್ಸವಣೋ ಪಚ್ಛಾ, ಏಕನಗರೇವ ವಸನ್ತೋ ಅಯಂ ಉಪಾಸಕೋ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ, ಕಥಞ್ಚ ಸೋ ತೇಸಂ ಆಗಮನಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಯೇನ ಏವಮಾಹಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ವೇಸ್ಸವಣೋ ಕಿರ ತದಾ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಪವಾಳಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಂ ನಾರಿವಾಹನಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ಪವಾಳಕುನ್ತಂ ಉಚ್ಚಾರೇತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಕೋಟಿಯಕ್ಖೇಹಿ ಪರಿವುತೋ "ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಕಾಸಟ್ಠಕವಿಮಾನಾನಿ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗೇನ ಮಗ್ಗಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ವೇಳುಕಣ್ಡಕನಗರೇ ನನ್ದಮಾತಾಯ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ನಿವೇಸನಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ। ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಅಯಮಾನುಭಾವೋ - ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ ಹೋತಿ, ನಿಚ್ಚಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಪಿಟಕತ್ತಯಧಾರಿನೀ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಸಾ ತಮ್ಪಿ ಸಮಯೇ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಉತುಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಮಾಲುತೇರಿತೋಕಾಸೇ

ಠತ್ವಾ ಅಟ್ಠಕಪಾರಾಯನವಗ್ಗೇ ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಮಧುರೇನ ಸರೇನ ಭಾಸತಿ। ವೇಸ್ಸವಣೋ ತತ್ಥೇವ ಯಾನಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಯಾವ ಉಪಾಸಿಕಾ "ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ ಮಗಧೇಸು ವಿಹರನ್ತೋ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸನ್ನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ"ನ್ತಿ ನಿಗಮನಂ ಅಭಾಸಿ, ತಾವ ಸಬ್ಬಂ ಸುತ್ವಾ ವಗ್ಗಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸುವಣ್ಣಮುರಜಸದಿಸಂ ಮಹನ್ತಂ ಗೀವಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಸಾಧು ಸಾಧು ಭಗಿನೀ"ತಿ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ಸಾ "ಕೋ ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ। "ಅಹಂ ಭಗಿನಿ ವೇಸ್ಸವಣೋ"ತಿ। ಉಪಾಸಿಕಾ ಕಿರ ಪಠಮಂ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ, ಪಚ್ಛಾ ವೇಸ್ಸವಣೋ। ತಂ ಸೋ ಧಮ್ಮತೋ ಸಹೋದರಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಉಪಾಸಿಕಂ ಭಗಿನಿವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರತಿ। ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಚ "ವಿಕಾಲೋ, ಭಾತಿಕ ಭದ್ರಮುಖ, ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ "ಅಹಂ ಭಗಿನಿ ತಯಿ ಪಸನ್ನೋ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಹಿ ಭದ್ರಮುಖ, ಮಮ ಖೇತ್ತೇ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಸಾಲಿಂ ಕಮ್ಮಕರಾ ಆಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತಂ ತವ ಪರಿಸಾಯ ಆಣಾಪೇಹೀತಿ। ಸೋ "ಸಾಧು ಭಗಿನೀ"ತಿ ಯಕ್ಖೇ ಆಣಾಪೇಸಿ। ತೇ ಅಡ್ಢತೇರಸ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಸತಾನಿ ಪೂರೇಸುಂ। ತತೋ ಪಭುತಿ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ ಊನಂ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ, "ನನ್ದಮಾತು ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ ವಿಯಾ"ತಿ ಲೋಕೇ ನಿದಸ್ಸನಂ ಅಹೋಸಿ। ವೇಸ್ಸವಣೋ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಭಗವಾ "ವಿಕಾಲೇ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಆಸನ್ನತರೇಪಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಭವನೇ ವಸನ್ತೋ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಪಚ್ಛಾ ಆಗತೋ। ಏರಾವಣಸ್ಸ ಪನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನ್ತರಾ ಕರಣೀಯಂ ಅಹೋಸಿ, ತೇನ ಸೋ ಪಠಮತರಂ ಆಗತೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಉಪಾಸಕೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನಾಗಾಮೀ ಪಕತಿಯಾವ ಏಕಭತ್ತಿಕೋ, ತಥಾಪಿ ತದಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸೋತಿ ಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಸುನಿವತ್ಥೋ ಸುಪಾರುತೋ ಪಞ್ಚಸತಉಪಾಸಕಪರಿವುತೋ ಜೇತವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಘರಂ ಆಗಮ್ಮ ತೇಸಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಸರಣಸೀಲಉಪೋಸಥಾನಿಸಂಸಾದಿಭೇದಂ ಉಪಾಸಕಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತೇ ಉಪಾಸಕೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತೇಸಞ್ಚ ತಸ್ಸೇವ ಘರೇ ಮುಟ್ಠಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಪಾದಕಾನಿ ಪಞ್ಚ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಸತಾನಿ ಪಾಟೇಕ್ಕೋವರಕೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಓವರಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಉಪಾಸಕೋಪಿ ತಥೇವಾಕಾಸಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿನಗರೇ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸ ಕುಲಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಸನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸಗಣನಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸಕೋಟಿಮನುಸ್ಸಾ। ತೇನ ಪಠಮಯಾಮೇ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಮನುಸ್ಸಭೇರಿಸದ್ದಾದೀಹಿ ಸಾವತ್ಥಿನಗರಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ಏಕಸದ್ದಂ ಹೋತಿ। ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಸಮನನ್ತರೇ ಸೋ ಸದ್ದೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ । ತಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಉಪಾಸಕೋ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ "ಯೇನಾಹಂ ಮಗ್ಗಸುಖೇನ ಫಲಸುಖೇನ ಸುಖಿತೋ ವಿಹರಾಮಿ, ಇದಂ ಸುಖಂ ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿ ಭಗವತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ "ಭಗವಾ ಏತರಹಿ ಕತಮೇನ ವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಏರಾವಣವೇಸ್ಸವಣೇ ದಿಸ್ವಾ ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣೇನ ತೇಸಂ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತತಂ ಞತ್ವಾ "ಯಂನೂನಾಹಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಭಯಹಿತಂ ಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಏಕನಗರೇ ವಸನ್ತೋಪಿ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ಆಗತೋ, ಏವಞ್ಚ ನೇಸಂ ಆಗಮನಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ತೇನಾಹ - "ಆಗಞ್ಛಿ ತೇ ಸನ್ತಿಕೇ ನಾಗರಾಜಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ಚಾಪಿ ಸುತ್ವಾನ ಪತೀತರೂಪೋ"ತಿ।

೩೮೪. ಇದಾನಿ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಲೋಕಸಮ್ಮತೇಹಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಭಾವೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ "**ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ**"ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಿತ್ಥಿಯಾ**ತಿ ನನ್ದವಚ್ಛಸಂಕಿಚ್ಚೇಹಿ ಆದಿಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ತೇಹಿ ತಿತ್ಥಕರೇಹಿ ಕತೇ ದಿಟ್ಠಿತಿತ್ಥೇ ಜಾತಾ, ತೇಸಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಪೂರಣಾದಯೋ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ। ತತ್ಥ ನಾಟಪುತ್ತೋ ನಿಗಣ್ಠೋ, ಅವಸೇಸಾ ಆಜೀವಕಾತಿ ತೇ ಸಬ್ಬೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ವಾದಸೀಲಾ**"ತಿ, "ಮಯಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಅಞ್ಞೇ ಮಿಚ್ಛಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ"ತಿ ಏವಂ ವಾದಕರಣಸೀಲಾ ಲೋಕಂ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ। **ಆಜೀವಕಾ ವಾ**ತಿ ತೇ ಏಕಜ್ಝಮುದ್ದಿಟ್ಠೇ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಾತಿತರನ್ತೀ**ತಿ ನಾತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೇ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾದಯೋ, ತೇಪಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಆಹ। "**ಠಿತೋ ವಜನ್ತಂ**

ವಿಯಾ"ತಿ ಯಥಾ ಕೋಚಿ ರಿತ್ತೋ ಗತಿವಿಕಲೋ ಸೀಘಗಾಮಿನಂ ಪುರಿಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ನಾತಿತರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ತೇ ಪಞ್ಞಾಗತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ತೇ ತೇ ಅತ್ಥಪ್ಪಭೇದೇ ಬುಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ರಿತ್ತಾ, ಅತಿಜವನಪಞ್ಞಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಾತಿತರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೮೫. **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾದಸೀಲಾ ವುದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಚಙ್ಕೀತಾರುಕ್ಖಪೋಕ್ಖರಸಾತಿಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಆದಯೋ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಅಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸನ್ತಿ ಕೇಚೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಜ್ಝಿಮಾಪಿ ದಹರಾಪಿ ಕೇವಲಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸನ್ತಿ ಅತ್ಥಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ಕೇಚೀತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಲಾಯನವಾಸೇಟ್ಠಅಮ್ಬಟ್ಠಉತ್ತರಮಾಣವಕಾದಯೋ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತ್ಥಬದ್ಧಾ**ತಿ "ಅಪಿ ನು ಖೋ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ, ಇಮಂ ಕಙ್ಖಂ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥಬದ್ಧಾ ಭವನ್ತಿ। **ಯೇ ಚಾಪಿ** ಅಞ್ಞೇತಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಯೇ "ಮಯಂ ವಾದಿನೋ"ತಿ ಏವಂ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ವಿಚರನ್ತಿ ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರಹ್ಮದೇವಯಕ್ಖಾದಯೋ ಅಪರಿಮಾಣಾ। ತೇಪಿ ಸಬ್ಬೇ ತಯಿ ಅತ್ಥಬದ್ಧಾ ಭವನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೩೮೬-೭. ಏವಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸಂಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಧಮ್ಮೇನೇವ ತಂ ಪಸಂಸಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಯಾಚನ್ತೋ **"ಅಯಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಯಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ನಿಪುಣೋ**ತಿ ಸಣ್ಹೋ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ। **ಸುಖೋ**ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಲೋಕುತ್ತರಸುಖಮಾವಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುಖಾವಹತ್ತಾ "ಸುಖೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸುಪ್ಪವುತ್ತೋ**ತಿ ಸುದೇಸಿತೋ। **ಸುಸ್ಸೂಸಮಾನಾ**ತಿ ಸೋತುಕಾಮಮ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ನೋ ವದಾ**ತಿ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವದ। "ತ್ವಂ ನೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತ್ವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವದಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಭಿಕ್ಖವೋ**ತಿ ತಙ್ಖಣಂ ನಿಸಿನ್ನಾನಿ ಕಿರ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಯಾಚತಿ। **ಉಪಾಸಕಾ ಚಾಪೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವಾರೇ ಅಞ್ಞೇ ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೩೮೮. ಅಥ ಭಗವಾ ಅನಗಾರಿಯಪಟಿಪದಂ ತಾವ ದಸ್ಸೇತುಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ **"ಸುಣಾಥ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಂ ಧುತಂ ತಞ್ಚ ಚರಾಥ ಸಬ್ಬೇ**ತಿ ಕಿಲೇಸೇ ಧುನಾತೀತಿ ಧುತೋ, ಏವರೂಪಂ ಕಿಲೇಸಧುನನಕಂ ಪಟಿಪದಾಧಮ್ಮಂ ಸಾವಯಾಮಿ ವೋ, ತಞ್ಚ ಮಯಾ ಸಾವಿತಂ ಸಬ್ಬೇ ಚರಥ ಪಟಿಪಜ್ಜಥ, ಮಾ ಪಮಾದಿತ್ಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇರಿಯಾಪಥ**ನ್ತಿ ಗಮನಾದಿಚತುಬ್ಬಿಧಂ। **ಪಬ್ಬಜಿತಾನುಲೋಮಿಕ**ನ್ತಿ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಯುತ್ತಂ। ಅರಞ್ಞೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗವಸೇನ ಪವತ್ತಮೇವಾತಿ ಅಪರೇ। **ಸೇವೇಥ ನ**ನ್ತಿ ತಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಭಜೇಯ್ಯ । **ಅತ್ಥದಸೋ**ತಿ ಹಿತಾನುಪಸ್ಸೀ। **ಮುತೀಮಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಿಮಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಯ ಪಾಕಟಮೇವ।

೩೮೯. **ನೋ ವೇ ವಿಕಾಲೇ**ತಿ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನುಲೋಮಿಕಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಸೇವಮಾನೋ ಚ ದಿವಾಮಜ್ಝನ್ಹಿಕವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಉಪಾದಾಯ ವಿಕಾಲೇ ನ ಚರೇಯ್ಯ ಭಿಕ್ಖು, ಯುತ್ತಕಾಲೇ ಏವ ಪನ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಅಕಾಲಚಾರಿಞ್ಹಿ ಸಜನ್ತಿ ಸಙ್ಗಾ,** ಅಕಾಲಚಾರಿಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ರಾಗಸಙ್ಗಾದಯೋ ಅನೇಕೇ ಸಙ್ಗಾ ಸಜನ್ತಿ ಪರಿಸ್ಸಜನ್ತಿ ಉಪಗುಹನ್ತಿ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ। **ತಸ್ಮಾ ವಿಕಾಲೇ ನ ಚರನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ,** ತಸ್ಮಾ ಯೇ ಚತುಸಚ್ಚಬುದ್ಧಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ, ನ ತೇ ವಿಕಾಲೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೀತಿ। ತೇನ ಕಿರ ಸಮಯೇನ ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಪ್ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾವಸೇನೇವೇತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಅರಿಯಾ ಪನ ಸಹ ಮಗ್ಗಪಟಿಲಾಭಾ ಏವ ತತೋ ಪಟಿವಿರತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಸಾ ಧಮ್ಮತಾ।

೩೯೦. ಏವಂ ವಿಕಾಲಚರಿಯಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ "ಕಾಲೇ ಚರನ್ತೇನಪಿ ಏವಂ ಚರಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ರೂಪಾ ಚ ಸದ್ದಾ ಚಾ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯೇ ತೇ ರೂಪಾದಯೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಮದಂ ಜನೇನ್ತಾ ಸತ್ತೇ ಸಮ್ಮದಯನ್ತಿ, ತೇಸು ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸುತ್ತಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೩೮ ಆದಯೋ) ವುತ್ತನಯೇನ ಛನ್ದಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಯುತ್ತಕಾಲೇನೇವ ಪಾತರಾಸಂ ಪವಿಸೇಯ್ಯಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಾತೋ ಅಸಿತಬ್ಬೋತಿ **ಪಾತರಾಸೋ,** ಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಯೋ ಯತ್ಥ ಲಬ್ಭತಿ,

ಸೋ ಪದೇಸೋಪಿ ತಂ ಯೋಗೇನ “ಪಾತರಾಸೋ”ತಿ ಇಧ ವುತ್ತೋ। ಯತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ, ತಂ ಓಕಾಸಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೯೧. ಏವಂ ಪವಿಟ್ಠೋ -

“ಪಿಣ್ಡಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಯೇನ ಲದ್ಧಾ,
ಏಕೋ ಪಟಿಕ್ಕಮ್ಮ ರಹೋ ನಿಸೀದೇ।
ಅಜ್ಝತ್ತಚಿನ್ತೀ ನ ಮನೋ ಬಹಿದ್ಧಾ,
ನಿಚ್ಛಾರಯೇ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಭಾವೋ”॥

ತತ್ಥ **ಪಿಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಮಿಸ್ಸಕಭಿಕ್ಖಂ, ಸಾ ಹಿ ತತೋ ತತೋ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಟ್ಠೇನ “ಪಿಣ್ಡೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ಅನ್ತೋಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಕಾಲೇ। **ಏಕೋ ಪಟಿಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಅದುತಿಯೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಚಿನ್ತೀ**ತಿ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ। **ನ ಮನೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ನಿಚ್ಛಾರಯೇ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾದೀಸು ರಾಗವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ನ ನೀಹರೇ। **ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಭಾವೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಗಹಿತಚಿತ್ತೋ।

೩೯೨. ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋ ಚ -

“ಸಚೇಪಿ ಸೋ ಸಲ್ಲಪೇ ಸಾವಕೇನ,
ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಾ।
ಧಮ್ಮಂ ಪಣೀತಂ ತಮುದಾಹರೇಯ್ಯ,
ನ ಪೇಸುಣಂ ನೋಪಿ ಪರೂಪವಾದಂ”॥

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಸೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ ಉಪಗತೇನ ಸಾವಕೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಗಹಟ್ಠಾದಿನಾ ವಾ ಇಧೇವ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಚೇಪಿ ಸಲ್ಲಪೇ, ಅಥ ಯ್ವಾಯಂ ಮಗ್ಗಫಲಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಭೇದೋ ವಾ ಅತಪ್ಪಕಟ್ಠೇನ ಪಣೀತೋ ಧಮ್ಮೋ। ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಣೀತಂ ಉದಾಹರೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞಂ ಪನ ಪಿಸುಣವಚನಂ ವಾ ಪರೂಪವಾದಂ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ನ ಉದಾಹರೇಯ್ಯಾತಿ।

೩೯೩. ಇದಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪರೂಪವಾದೇ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ “**ವಾದಞ್ಹಿ ಏಕೇ**”ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ಪರೂಪವಾದಸಞ್ಞಿತಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ವಿಗ್ಗಾಹಿಕಕಥಾಭೇದಂ **ವಾದಂ ಪಟಿಸೇನಿಯ**ನ್ತಿ ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಯುಜ್ಝಿತುಕಾಮಾ ಹುತ್ವಾ ಸೇನಾಯ ಪಟಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, **ತೇ** ಮಯಂ ಲಾಮಕಪಞ್ಞೇ ನ **ಪಸಂಸಾಮ**। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ತತೋ ತತೋ ನೇ ಪಸಜನ್ತಿ ಸಙ್ಗಾ,** ಯಸ್ಮಾ ತೇ ತಾದಿಸಕೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ತತೋ ತತೋ ವಚನಪಥತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ವಿವಾದಸಙ್ಗಾ ಸಜನ್ತಿ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಸಜನ್ತೀತಿ? **ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ತೇ ತತ್ಥ ಗಮೇನ್ತಿ ದೂರೇ,** ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಪಟಿಸೇನಿಯನ್ತಾ ಚಿತ್ತಂ ತತ್ಥ ಗಮೇನ್ತಿ, ಯತ್ಥ ಗತಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ದೂರೇ ಹೋತೀತಿ।

೩೯೪-೫. ಏವಂ ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞಾನಂ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾನಂ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ “**ಪಿಣ್ಡಂ ವಿಹಾರಂ...ಪೇ... ಸಾವಕೋ**”ತಿ। ತತ್ಥ ವಿಹಾರೇನ ಪತಿಸ್ಸಯೋ, ಸಯನಾಸನೇನ ಮಞ್ಚಪೀಠನ್ತಿ ತೇಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಸೇನಾಸನಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಆಪ**ನ್ತಿ ಉದಕಂ। **ಸಙ್ಘಾಟಿರಜೂಪವಾಹನ**ನ್ತಿ ಪಂಸುಮಲಾದಿನೋ ಸಙ್ಘಾಟಿರಜಸ್ಸ ಧೋವನಂ। **ಸುತ್ವಾನ ಧಮ್ಮಂ ಸುಗತೇನ ದೇಸಿತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಸವಸಂವರಾದೀಸು “ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚೀವರಂ ಪಟಿಸೇವತಿ ಸೀತಸ್ಸ

ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮) ನಯೇನ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ। **ಸಙ್ಖಾಯ ಸೇವೇ ವರಪಞ್ಞಸಾವಕೋತಿ** ಏತಂ ಇಧ ಪಿಣ್ಡನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ, ವಿಹಾರಾದೀಹಿ ವುತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ, ಆಪಮುಖೇನ ದಸ್ಸಿತಂ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಂ, ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಚೀವರನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಯಂ ಸಙ್ಖಾಯ "ಯಾವದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮) ನಯೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸೇವೇ ವರಪಞ್ಞಸಾವಕೋ, ಸೇವಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ ವರಪಞ್ಞಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಾವಕೋ ಸೇಕ್ಖೋ ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಚ ಅರಹಾ। ಸೋ ಹಿ ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ "ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ವಿನೋದೇತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೦) ವುತ್ತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಙ್ಖಾಯ ಸೇವೇ ವರಪಞ್ಞಸಾವಕೋ, **ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಪಿಣ್ಡೇ... ಪೇ॰... ಯಥಾ ಪೋಕ್ಖರೇ ವಾರಿಬಿನ್ದು,** ತಥಾ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೯೬. ಏವಂ ಖೀಣಾಸವಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ಅನಗಾರಿಯಪಟಿಪದಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಗಾರಿಯಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಗಹಟ್ಠವತ್ತಂ ಪನ ವೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ **ಸಾವಕೋತಿ** ಅಗಾರಿಯಸಾವಕೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ - ಯೋ ಮಯಾ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕೇವಲೋ ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸೋ ಸಕಲೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಭಿಕ್ಖುಧಮ್ಮೋ ಕಥಿತೋ। ಏಸ ಖೇತ್ತವತ್ಥುಆದಿಪರಿಗ್ಗಹೇಹಿ ಸಪರಿಗ್ಗಹೇನ ನ ಲಬ್ಭಾ ಫಸ್ಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಧಿಗನ್ತುನ್ತಿ।

೩೯೭. ಏವಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ ಗಹಟ್ಠಧಮ್ಮಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಪಾಣಂ ನ ಹನೇ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಡ್ಢೇನ ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾವೇರಮಣಿ ವುತ್ತಾ, ಪಚ್ಛಿಮಡ್ಢೇನ ಸತ್ತೇಸು ಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ। ತತಿಯಪಾದೋ ಚೇತ್ಥ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತೇ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೫ ಆದಯೋ) ಚತುತ್ಥಪಾದೇ ಥಾವರತಸಭೇದೋ ಮೇತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೪೩ ಆದಯೋ) ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರತೋ ವಣ್ಣಿತೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ - ತಸಥಾವರೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡಂ ನ ಹನೇ ನ ಘಾತಯೇಯ್ಯ ನಾನುಜಞ್ಞಾತಿ। "ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡ"ನ್ತಿ ಇತೋ ವಾ ಪರಂ "ವತ್ತೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ ಆಹರಿತಬ್ಬೋ। ಇತರಥಾ ಹಿ ನ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಸನ್ಧಿಯತಿ।

೩೯೮. ಏವಂ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ತತೋ ಅದಿನ್ನ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಕಿಞ್ಚೀತಿ** ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ। **ಕ್ವಚೀತಿ** ಗಾಮೇ ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ವಾ। **ಸಾವಕೋತಿ** ಅಗಾರಿಯಸಾವಕೋ। **ಬುಜ್ಝಮಾನೋತಿ** "ಪರಸನ್ತಕಮಿದ"ನ್ತಿ ಜಾನಮಾನೋ। **ಸಬ್ಬಂ ಅದಿನ್ನಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಯ್ಯಾತಿ** ಏವಞ್ಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸಬ್ಬಂ ಅದಿನ್ನಂ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಞ್ಚ ಪಾಕಟಞ್ಚಾತಿ।

೩೯೯. ಏವಂ ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಪಭುತಿ ತತಿಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಸಮ್ಭುಣನ್ತೋತಿ** ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ।

೪೦೦. ಇದಾನಿ ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸಭಗ್ಗತೋ ವಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಭಗ್ಗತೋತಿ** ಸನ್ಥಾಗಾರಾದಿಗತೋ। **ಪರಿಸಗ್ಗತೋತಿ** ಪೂಗಮಜ್ಝಗತೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಞ್ಚ ಪಾಕಟಞ್ಚಾತಿ।

೪೦೧. ಏವಂ ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಮಜ್ಜಞ್ಚ ಪಾನ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಮಜ್ಜಞ್ಚ ಪಾನನ್ತಿ** ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ "ಮಜ್ಜಪಾನಞ್ಚ ನ ಸಮಾಚರೇಯ್ಯಾ"ತಿ। **ಧಮ್ಮಂ ಇಮನ್ತಿ** ಇಮಂ ಮಜ್ಜಪಾನವೇರಮಣೀಧಮ್ಮಂ। **ಉಮ್ಮಾದನನ್ತನ್ತಿ** ಉಮ್ಮಾದನಪರಿಯೋಸಾನಂ। ಯೋ ಹಿ ಸಬ್ಬಲಹುಕೋ ಮಜ್ಜಪಾನಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋ, ಸೋ ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ನಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ** ಇತಿ ನಂ ಮಜ್ಜಪಾನಂ ಞತ್ವಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಞ್ಚ ಪಾಕಟಞ್ಚಾತಿ।

೪೦೨. ಏವಂ ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಮ್ಪಿ ಮಜ್ಜಪಾನಮೇವ ಸಂಕಿಲೇಸಕರಞ್ಚ ಭೇದಕರಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಳ್ಹತರಂ ತತೋ ವೇರಮಣಿಯಂ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಮದಾ ಹಿ ಪಾಪಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಮದಾ**ತಿ ಮದಹೇತು। **ಹಿ**ಕಾರೋ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ। **ಪಾಪಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। **ಉಮ್ಮಾದನಂ ಮೋಹನ**ನ್ತಿ ಪರಲೋಕೇ ಉಮ್ಮಾದನಂ ಇಹಲೋಕೇ ಮೋಹನಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೪೦೩-೪. ಏತ್ತಾವತಾ ಅಗಾರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಾಣಂ ನ ಹನೇ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ**ತಿ ಅಸೇಟ್ಠಚರಿಯಭೂತಾ। **ಮೇಥುನಾ**ತಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಮಾಪತ್ತಿತೋ। **ರತ್ತಿಂ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ವಿಕಾಲಭೋಜನ**ನ್ತಿ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ದಿವಾಪಿ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕನ್ತಭೋಜನಂ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ। **ನ ಚ ಗನ್ಧ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಗನ್ಧಗ್ಗಹಣೇನ ವಿಲೇಪನಚುಣ್ಣಾದೀನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಮಞ್ಚೇ**ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚೇ। **ಸನ್ಥತೇ**ತಿ ತಟ್ಟಿಕಾದೀಹಿ ಕಪ್ಪಿಯತ್ಥರಣೇಹಿ ಅತ್ಥತೇ। ಛಮಾಯಂ ಪನ ಗೋನಕಾದಿಸನ್ಥತಾಯಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ ವಿಯ ತೂರಿಯಂ, ನ ಅಙ್ಗವಿನಿಮುತ್ತಂ। **ದುಕ್ಖನ್ತಗುನಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಗತೇನ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ಪಚ್ಛಿಮಡ್ಢಂ ಪನ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ವುತ್ತನ್ತಿಪಿ ಆಹು।

೪೦೫. ಏವಂ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಉಪೋಸಥಕಾಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ತತೋ ಚ ಪಕ್ಖಸ್ಸಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ತತೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ। **ಪಕ್ಖಸ್ಸುಪವಸ್ಸುಪೋಸಥ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪರಪದೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಸಿಂ ಪಞ್ಚದಸಿಂ ಅಟ್ಠಮಿನ್ತಿ ಏತೇ ತಯೋ ದಿವಸೇ ಉಪವಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಂ, ಏತಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಉಪೋಸಥಂ ಉಪಗಮ್ಮ ವಸಿತ್ವಾ"ತಿ। **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಞ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಪುರಿಮಭಾಗೇ ಆಸಾಳ್ಹಮಾಸೋ, ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ತಯೋ ಮಾಸಾ, ಕತ್ತಿಕಮಾಸೋತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ "ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಆಸಾಳ್ಹಕತ್ತಿಕಫಗ್ಗುಣಮಾಸಾ ತಯೋ ಏವಾತಿ ಅಪರೇ। ಪಕ್ಖುಪೋಸಥದಿವಸಾನಂ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮದಿವಸವಸೇನ ಪಕ್ಖೇ ಪಕ್ಖೇ ತೇರಸೀಪಾಟಿಪದಸತ್ತಮೀನವಮೀಸಙ್ಖಾತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ದಿವಸಾತಿ ಅಪರೇ। ಯಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಂ ವಾ ಪನ ಪುಞ್ಞಕಾಮೀನಂ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮೇತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಞ್ಚ ಪಸನ್ನಮಾನಸೋ ಸುಸಮತ್ತರೂಪಂ ಸುಪರಿಪುಣ್ಣರೂಪಂ ಏಕಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಅಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೇತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ।

೪೦೬. ಏವಂ ಉಪೋಸಥಕಾಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸು ಕಾಲೇಸು ಏತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸ್ಸ ಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ತತೋ ಚ ಪಾತೋ"**ತಿ। ಏತ್ಥಾಪಿ **ತತೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ, ಅನನ್ತರತ್ಥೇ ವಾ, ಅಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾತೋ**ತಿ ಅಪರಜ್ಜುದಿವಸಪುಬ್ಬಭಾಗೇ। **ಉಪವುತ್ಥುಪೋಸಥೋ**ತಿ ಉಪವಸಿತಉಪೋಸಥೋ। **ಅನ್ನೇನಾ**ತಿ ಯಾಗುಭತ್ತಾದಿನಾ। **ಪಾನೇನಾ**ತಿ ಅಟ್ಠವಿಧಪಾನೇನ। **ಅನುಮೋದಮಾನೋ**ತಿ ಅನುಪಮೋದಮಾನೋ, ನಿರನ್ತರಂ ಮೋದಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾರಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪೇನ, ಯಥಾಸತ್ತಿ ಯಥಾಬಲನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಂವಿಭಜೇಥಾ**ತಿ ಭಾಜೇಯ್ಯ ಪತಿಮಾನೇಯ್ಯ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೪೦೭. ಏವಂ ಉಪವುತ್ಥುಪೋಸಥಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಗರುವತ್ತಂ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಞ್ಚ ಕಥೇತ್ವಾ ತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಧಮ್ಮೇನ ಮಾತಾಪಿತರೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಲದ್ಧೇನ ಭೋಗೇನ । **ಭರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪೋಸೇಯ್ಯ। **ಧಮ್ಮಿಕಂ ಸೋ ವಣಿಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಸತ್ತವಣಿಜ್ಜಾ, ಸತ್ಥವಣಿಜ್ಜಾ, ವಿಸವಣಿಜ್ಜಾ, ಮಂಸವಣಿಜ್ಜಾ, ಸುರಾವಣಿಜ್ಜಾತಿ ಇಮಾ ಪಞ್ಚ ಅಧಮ್ಮವಣಿಜ್ಜಾ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ ಧಮ್ಮಿಕವಣಿಜ್ಜಾ। ವಣಿಜ್ಜಾಮುಖೇನ ಚೇತ್ಥ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿ ಅಪರೋಪಿ ಧಮ್ಮಿಕೋ ವೋಹಾರೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ – ಸೋ ನಿಚ್ಚಸೀಲಉಪೋಸಥಸೀಲದಾನಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪಯೋಜಯೇ ಧಮ್ಮಿಕಂ ವಣಿಜ್ಜಂ, ತತೋ ಲದ್ಧೇನ ಚ

ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತತ್ತಾ ಧಮ್ಮೇನ ಭೋಗೇನ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಭರೇಯ್ಯ। ಅಥ ಸೋ ಗಿಹೀ ಏವಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ವುತ್ತಂ ಇಮಂ ವತ್ತಂ ವತ್ತಯನ್ತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಯೇ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಆಭಾಯ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ಆಲೋಕಕರಣೇನ ಸಯಮ್ಪಭಾತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ಛ ಕಾಮಾವಚರದೇವಾ, ತೇ ಸಯಮ್ಪಭೇ ನಾಮ ದೇವೇ ಉಪೇತಿ ಭಜತಿ ಅಲ್ಲೀಯತಿ, ತೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚ ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯತೋ, ನಾಮೇನ

ಚೂಳವಗ್ಗೋತಿ।

೩. ಮಹಾವಗ್ಗೋ

೧. ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦೮. **ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ - "ಸಾರಿಪುತ್ತಾದೀನಂ ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಕಿತ್ತಿತಾ, ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಉಪಾಸಕಾ ಚ ಜಾನನ್ತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಅಕಿತ್ತಿತಾ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಕಿತ್ತೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಜೇತವನವಿಹಾರೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಬೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಗವತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತೇನ ಯಥಾ ಪಬ್ಬಜಿ, ತಂ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿ, ತಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತೇನ ಯಥಾ ವೀಮಂಸಮಾನೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ರೋಚೇಸಿ, ತಂ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ "ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ **"ಯಥಾ ಪಬ್ಬಜೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮಾದಿಗಾಥಾಯ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೪೦೯. ಇದಾನಿ "ಯಥಾ ವೀಮಂಸಮಾನೋ"ತಿ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸಮ್ಬಾಧೋಯ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಬಾಧೋ**ತಿ ಪುತ್ತದಾರಾದಿಸಮ್ಬೀಳನೇನ ಕಿಲೇಸಸಮ್ಬೀಳನೇನ ಚ ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಓಕಾಸರಹಿತೋ। **ರಜಸ್ಸಾಯತನ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಬೋಜಾದಯೋ ವಿಯ ಅಸ್ಸಾದೀನಂ, ರಾಗಾದಿರಜಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿದೇಸೋ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ**ತಿ ವುತ್ತಸಮ್ಬಾಧಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವೇನ ಆಕಾಸೋ ವಿಯ ವಿವಟಾ। **ಇತಿ ದಿಸ್ವಾನ ಪಬ್ಬಜೀ**ತಿ ಇತಿ ಘರಾವಾಸಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸು ಬ್ಯಾಧಿಜರಾಮರಣೇಹಿ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಚೋದಿಯಮಾನಹದಯೋ ಆದೀನವಮಾನಿಸಂಸಞ್ಚ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ, ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ , ಅನೋಮಾನದೀತೀರೇ ಖಗ್ಗೇನ ಕೇಸೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ತಾವದೇವ ಚ ದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಸಣ್ಠಿತಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಕೇಸಮಸ್ಸು ಹುತ್ವಾ ಘಟಿಕಾರೇನ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಉಪನೀತೇ ಅಟ್ಠ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಗಹೇತ್ವಾ "ಏವಂ ನಿವಾಸೇತಬ್ಬಂ ಪಾರುಪಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಕೇನಚಿ ಅನನುಸಿಟ್ಠೋ ಅನೇಕಜಾತಿಸಹಸ್ಸಪವತ್ತಿತೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಚಿಣ್ಣೇನೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪಿಯಮಾನೋ ಪಬ್ಬಜಿ। ಏಕಂ ಕಾಸಾವಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಚೀವರಂ ಖನ್ಧೇ ಕರಿತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಂ ಅಂಸೇ ಆಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತವೇಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೪೧೦. ಏವಂ ಭಗವತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಪಬ್ಬಜಿತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನೋಮಾನದೀತೀರಂ ಹಿತ್ವಾ ಪಧಾನಾಯ ಗಮನಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತುಂ **"ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾನ ಕಾಯೇನಾ"**ತಿಆದಿಂ ಸಬ್ಬಮಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಯೇನ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ವಿವಜ್ಜಯೀ**ತಿ ತಿವಿಧಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ವಜ್ಜೇಸಿ। **ವಚೀದುಚ್ಚರಿತ**ನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ। **ಆಜೀವಂ ಪರಿಸೋಧಯೀ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಜೀವಮೇವ ಪವತ್ತಯಿ।

೪೧೧. ಏವಂ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಅನೋಮಾನದೀತೀರತೋ ತಿಂಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಸತ್ತಾಹೇನ **ಅಗಮಾ ರಾಜಗಹಂ ಬುದ್ಧೋ**। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯದಾ ರಾಜಗಹಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತದಾ ಬುದ್ಧೋ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಚರಿಯಾತಿ ಕತ್ವಾ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ಲಬ್ಭತಿ - "ಇಧ ರಾಜಾ ಜಾತೋ, ಇಧ ರಜ್ಜಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀ"ತಿಆದಿ ಲೋಕಿಯವೋಹಾರವಚನಂ ವಿಯ। **ಮಗಧಾನ**ನ್ತಿ ಮಗಧಾನಂ ಜನಪದಸ್ಸ ನಗರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಗಿರಿಬ್ಬಜ**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ತಞ್ಹಿ ಪಣ್ಡವಗಿಜ್ಝಕೂಟವೇಭಾರಇಸಿಗಿಲಿವೇಪುಲ್ಲನಾಮಕಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಗಿರೀನಂ ಮಜ್ಝೇ ವಜೋ ವಿಯ ಠಿತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಗಿರಿಬ್ಬಜ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಅಭಿಹಾರೇಸೀ**ತಿ ಭಿಕ್ಖತ್ಥಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಚರಿ। ಸೋ ಕಿರ ನಗರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚಾಹಂ ರಞ್ಞೋ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಆಗಮನಂ ನಿವೇದೇಯ್ಯಂ, 'ಸುದ್ಧೋದನಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ನಾಮ ಕುಮಾರೋ ಆಗತೋ'ತಿ ಬಹುಮ್ಪಿ ಮೇ ಪಚ್ಚಯಂ ಅಭಿಹರೇಯ್ಯ। ನ ಖೋ ಪನ ಮೇ ತಂ ಪತಿರೂಪಂ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಗಹಣಂ, ಹನ್ದಾಹಂ

ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಾಮೀ"ತಿ ದೇವದತ್ತಿಯಂ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನುಘರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಅಚರಿ। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ – "ಪಿಣ್ಡಾಯ ಅಭಿಹಾರೇಸೀ"ತಿ। **ಆಕಿಣ್ಣವರಲಕ್ಖಣೋತಿ** ಸರೀರೇ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ವಿಯ ಠಪಿತವರಲಕ್ಖಣೋ ವಿಪುಲವರಲಕ್ಖಣೋ ವಾ। ವಿಪುಲಮ್ಪಿ ಹಿ "ಆಕಿಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ – "ಆಕಿಣ್ಣಲುದ್ದೋ ಪುರಿಸೋ, ಧಾತಿಚೇಲಂವ ಮಕ್ಖಿತೋ"ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೬.೧೧೮; ೧.೯.೧೦೬)। ವಿಪುಲಲುದ್ದೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೧೧. **ತಮದ್ದಸಾತಿ** ತತೋ ಕಿರ ಪುರಿಮಾನಿ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ನಗರೇ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಘೋಸಿತಂ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ದಿವಸಂ ಪನ "ನಕ್ಖತ್ತಂ ವೀತಿವತ್ತಂ, ಕಮ್ಮನ್ತಾ ಪಯೋಜೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಭೇರಿ ಚರಿ। ಅಥ ಮಹಾಜನೋ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಸನ್ನಿಪತಿ। ರಾಜಾಪಿ "ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಸಂವಿದಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಬಲಕಾಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ತಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಅಭಿಹಾರೇನ್ತಂ ಮಹಾಸತ್ತಂ ಅದ್ದಸ। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ – "ತಮದ್ದಸಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ, ಪಾಸಾದಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿ। **ಇಮಮತ್ಥಂ ಅಭಾಸಥಾತಿ** ಇಮಂ ಅತ್ಥಂ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಅಭಾಸಿ।

೪೧೨. ಇದಾನಿ ತಂ ತೇಸಂ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಭಾಸಿತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ – **"ಇಮಂ ಭೋನ್ತೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಇಮನ್ತಿ** ಸೋ ರಾಜಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಭೋನ್ತೋತಿ** ಅಮಚ್ಚೇ ಆಲಪತಿ। **ನಿಸಾಮೇಥಾತಿ** ಪಸ್ಸಥ। **ಅಭಿರೂಪೋತಿ** ದಸ್ಸನೀಯಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೋ। **ಬ್ರಹಾತಿ** ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಸುಚೀತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಛವಿವಣ್ಣೋ। **ಚರಣೇನಾತಿ** ಗಮನೇನ।

೪೧೪-೫. **ನೀಚಕುಲಾಮಿವಾತಿ** ನೀಚಕುಲಾ ಇವ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ಕುಹಿಂ ಭಿಕ್ಖು ಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ** ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಕುಹಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಅಜ್ಜ ಕತ್ಥ ವಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಜಾನಿತುಂ ರಾಜದೂತಾ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛನ್ತು। ದಸ್ಸನಕಾಮಾ ಹಿ ಮಯಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆಹ। **ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ** ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖುತಾಯ, **ಸುಸಂವುತೋ** ಸತಿಯಾ। ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ವಾ ಸತಿಯಾ, ಸುಸಂವುತೋ ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಸಙ್ಘಾಟಿಚೀವರಧಾರಣೇನ।

೪೧೬. **ಖಿಪ್ಪಂ ಪತ್ತಂ ಅಪೂರೇಸೀತಿ** ಸಮ್ಪಜಾನತ್ತಾ ಪತಿಸ್ಸತತ್ತಾ ಚ ಅಧಿಕಂ ಅಗಣ್ಹನ್ತೋ "ಅಲಂ ಏತ್ತಾವತಾ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಪೂರಣೇನ ಖಿಪ್ಪಂ ಪತ್ತಂ ಅಪೂರೇಸಿ। **ಮುನೀತಿ** ಮೋನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ ಅಪ್ಪತ್ತಮುನಿಭಾವೋಪಿ ಮುನಿಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತೋ, ಲೋಕವೋಹಾರೇನ ವಾ। ಲೋಕಿಯಾ ಹಿ ಅಮೋನಸಮ್ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಂ "ಮುನೀ"ತಿ ಭಣನ್ತಿ। **ಪಣ್ಡವಂ ಅಭಿಹಾರೇಸೀತಿ** ತಂ ಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಹಿ। ಸೋ ಕಿರ ಮನುಸ್ಸೇ ಪುಚ್ಛಿ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಕತ್ಥ ವಸನ್ತೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇ "ಪಣ್ಡವಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖಪಬ್ಭಾರೇ"ತಿ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತಸ್ಮಾ ತಮೇವ ಪಣ್ಡವಂ ಅಭಿಹಾರೇಸಿ "ಏತ್ಥ ವಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ।

೪೧೯-೨೨. **ಬ್ಯಗ್ಘುಸಭೋವ ಸೀಹೋವ ಗಿರಿಗಬ್ಭರೇತಿ** ಗಿರಿಗುಹಾಯಂ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ವಿಯ ಉಸಭೋ ವಿಯ ಸೀಹೋ ವಿಯ ಚ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇ ಹಿ ತಯೋ ಸೇಟ್ಠಾ ವಿಗತಭಯಭೇರವಾ ಗಿರಿಗಬ್ಭರೇ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಉಪಮಂ ಅಕಾಸಿ। **ಭದ್ದಯಾನೇನಾತಿ** ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಸಿವಿಕಾದಿನಾ ಉತ್ತಮಯಾನೇನ। **ಸಯಾನಭೂಮಿಂ ಯಾಯಿತ್ವಾತಿ** ಯಾವತಿಕಾ ಭೂಮಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿನಾ ಯಾನೇನ ಸಕ್ಕಾ ಗನ್ತುಂ, ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ। **ಆಸಜ್ಜಾತಿ** ಪತ್ವಾ, ಸಮೀಪಮಸ್ಸ ಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಾವಿಸೀತಿ** ನಿಸೀದಿ। **ಯುವಾತಿ** ಯೋಬ್ಬನಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ದಹರೋತಿ** ಜಾತಿಯಾ ತರುಣೋ। **ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಸುಸೂತಿ** ತದುಭಯವಿಸೇಸನಮೇವ। **ಯುವಾ ಸುಸೂತಿ** ಅತಿಯೋಬ್ಬನೋ। **ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ** ಪಠಮೇನೇವ ಯೋಬ್ಬನವೇಸೇನ ಉಟ್ಠಿತೋ। **ದಹರೋ ಚಾಸೀತಿ** ಸತಿ ಚ ದಹರತ್ತೇ ಸುಸು ಬಾಲಕೋ ವಿಯ ಖಾಯಸೀತಿ।

೪೨೪-೫. **ಅನೀಕಗ್ಗನ್ತಿ** ಬಲಕಾಯಂ ಸೇನಾಮುಖಂ। **ದದಾಮಿ ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜಸ್ಸೂತಿ** ಏತ್ಥ "ಅಹಂ ತೇ ಅಙ್ಗಮಗಧೇಸು ಯಾವಿಚ್ಛಸಿ, ತಾವ ದದಾಮಿ ಭೋಗೇ। ತಂ ತ್ವಂ ಸೋಭಯನ್ತೋ ಅನೀಕಗ್ಗಂ ನಾಗಸಙ್ಘಪುರಕ್ಖತೋ ಭುಞ್ಜಸ್ಸೂ"ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಉಜುಂ ಜನಪದೋ ರಾಜಾತಿ** "ದದಾಮಿ ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜಸ್ಸು, ಜಾತಿಂ ಅಕ್ಖಾಹಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ"ತಿ ಏವಂ ಕಿರ

ವುತ್ತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಸಚೇ ಅಹಂ ರಜ್ಜೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಅಸ್ಸಂ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಯೋಪಿ ಮಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜೇನ ನಿಮನ್ತೇಯ್ಯುಂ, ಗೇಹೇ ಠಿತೋ ಏವ ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಯ್ಯಂ। ಅಯಂ ಪನ ರಾಜಾ ಅಜಾನನ್ತೋ ಏವಮಾಹ – ‘ಹನ್ದಾಹಂ, ತಂ ಜಾನಾಪೇಮೀ’”ತಿ ಬಾಹಂ ಉಚ್ಚಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆಗತದಿಸಾಭಾಗಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ “ಉಜುಂ ಜನಪದೋ ರಾಜಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಹಿಮವನ್ತಸ್ಸ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಸಸ್ಸಸಮ್ಪತ್ತಿವೇಕಲ್ಲಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಹಿಮವನ್ತಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಾಸಾಣವಿವರಸಮ್ಭವಾ ಮಹಾಸಾಲಾಪಿ ಪಞ್ಚಹಿ ವುಡ್ಢೀಹಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಖೇತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಿ ಸಸ್ಸಾನಿ। **ಧನವೀರಿಯೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಸತ್ತಹಿ ರತನೇಹಿ ಅವೇಕಲ್ಲತ್ತಂ, ಪರರಾಜೂಹಿ ಅತಕ್ಕನೀಯಂ ವೀರಪುರಿಸಾಧಿಟ್ಠಿತಭಾವಞ್ಚಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕೋಸಲೇಸು ನಿಕೇತಿನೋ**ತಿ ಭಣನ್ತೋ ನವಕರಾಜಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ನವಕರಾಜಾ ಹಿ ನಿಕೇತೀತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಆದಿಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಅನ್ವಯವಸೇನ ಸೋ ಏವ ಜನಪದೋ ನಿವಾಸೋ, ಸೋ ನಿಕೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾರೂಪೋ ಚ ರಾಜಾ ಸುದ್ಧೋದನೋ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ “ಕೋಸಲೇಸು ನಿಕೇತಿನೋ”ತಿ। ತೇನ ಅನ್ವಯಾಗತಮ್ಪಿ ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತಿ।

೪೨೩. ಏತ್ತಾವತಾ ಅತ್ತನೋ ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತ್ವಾ “ಆದಿಚ್ಚಾ ನಾಮ ಗೋತ್ತೇನ, ಸಾಕಿಯಾ ನಾಮ ಜಾತಿಯಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಜಾತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ ರಞ್ಞಾ “ದದಾಮಿ ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜಸ್ಸೂ”ತಿ, ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಆಹ – **“ತಮ್ಹಾ ಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋಮ್ಹಿ, ನ ಕಾಮೇ ಅಭಿಪತ್ಥಯ”**ನ್ತಿ। ಯದಿ ಹಿ ಅಹಂ ಕಾಮೇ ಅಭಿಪತ್ಥಯೇಯ್ಯಂ, ನ ಈದಿಸಂ ಧನವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನಂ ದ್ವಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸವೀರಪುರಿಸಸಮಾಕುಲಂ ಕುಲಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಯಂ ಕಿರೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೨೪. ಏವಂ ರಞ್ಞೋ ವಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಅತ್ತನೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಹೇತುಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ – **“ಕಾಮೇಸ್ವಾದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ, ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋ”**ತಿ। ಏತಂ “ಪಬ್ಬಜಿತೋಮ್ಹೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ದಟ್ಠೂ**ತಿ ದಿಸ್ವಾ । ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಇತೋ ಪುರಿಮಗಾಥಾಸು ಚ ಯಂ ಯಂ ನ ವಿಚಾರಿತಂ, ತಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥತ್ತಾ ಏವ ನ ವಿಚಾರಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಹೇತುಂ ವತ್ವಾ ಪಧಾನತ್ಥಾಯ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ರಾಜಾನಂ ಆಮನ್ತೇನ್ತೋ ಆಹ – **“ಪಧಾನಾಯ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ಥ ಮೇ ರಞ್ಜತೀ ಮನೋ”**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯಸ್ಮಾಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪರಮತ್ಥನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಾಮತಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಪಧಾನಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಪಧಾನತ್ಥಾಯ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ಥ ಮೇ ಪಧಾನೇ ರಞ್ಜತಿ ಮನೋ, ನ ಕಾಮೇಸೂತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕಿರ ರಾಜಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಆಹ – “ಪುಬ್ಬೇವ ಮೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ಸುತಂ ‘ಸುದ್ಧೋದನರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಪುತ್ತೋ ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರೋ ಚತ್ತಾರಿ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ’ತಿ, ಸೋಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಧಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏವಂಪಸನ್ನೋ ‘ಅದ್ಧಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಥಾ’ತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಮಮ ವಿಜಿತಂ ಓಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಧಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨೫. **ತಂ ಮಂ ಪಧಾನಪಹಿತತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಧಾನಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? “ಪಧಾನಾಯ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ಥ ಮೇ ರಞ್ಜತೀ ಮನೋ”ತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಮಯಾ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೇನ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾ ಕತಾ, ತಂ ಅಜ್ಜ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಅಥ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ “ತಂ ಮಂ ಪಧಾನಪಹಿತತ್ತ”ನ್ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ತಂ ಮನ್ತಿ** ದ್ವೀಹಿಪಿ ವಚನೇಹಿ ಅತ್ತಾನಮೇವ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ಪಧಾನಪಹಿತತ್ತನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಅತ್ತಭಾವಂ ವಾ। **ನದಿಂ ನೇರಞ್ಜರಂ ಪತೀತಿ** ಲಕ್ಖಣಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। ಲಕ್ಖಣಞ್ಹಿ ಪಧಾನಪಹಿತತ್ತಾಯ ನೇರಞ್ಜರಾ ನದೀ। ತೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ "ನದಿಯಾ ನೇರಞ್ಜರಾಯಾ"ತಿ, ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಿಪರಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಅತೀವ ಪರಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಝಾಯನ್ತನ್ತಿ** ಅಪ್ಪಾಣಕಜ್ಝಾನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತಂ । **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗಮತ್ಥಂ।

೪೧೯. **ನಮುಚೀ**ತಿ ಮಾರೋ। ಸೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತುಕಾಮೇ ದೇವಮನುಸ್ಸೇ ನ ಮುಞ್ಚತಿ, ಅನ್ತರಾಯಂ ನೇಸಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ನಮುಚೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕರುಣಂ ವಾಚನ್ತಿ** ಅನುದ್ದಯಾಯುತ್ತಂ ವಾಚಂ। **ಭಾಸಮಾನೋ ಉಪಾಗಮೀ**ತಿ ಇದಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಉಪಾಗತೋ? ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ ಏಕದಿವಸಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಸಬ್ಬದಾ ಆಹಾರಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಜೀವಿತೇ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಜೀವಿತೇ ಸಾಪೇಕ್ಖೇನ ಅಮತಂ ಅಧಿಗನ್ತು"ನ್ತಿ । ತತೋ ಆಹಾರುಪಚ್ಛೇದಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ, ತೇನ ಕಿಸೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಮಾರೋ "ಅಯಂ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ನ ಹೋತೀತಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅತಿಘೋರಂ ತಪಂ ಕರೋತಿ, ಕದಾಚಿ ಮಮ ವಿಸಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಭೀತೋ "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ವತ್ವಾ ವಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಗತೋ। ತೇನೇವಾಹ – **"ಕಿಸೋ ತ್ವಮಸಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ, ಸನ್ತಿಕೇ ಮರಣಂ ತವಾ"**ತಿ।

೪೨೦. ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಅಥಸ್ಸ ಮರಣಸನ್ತಿಕಭಾವಂ ಸಾವೇನ್ತೋ ಆಹ – **"ಸಹಸ್ಸಭಾಗೋ ಮರಣಸ್ಸ, ಏಕಂಸೋ ತವ ಜೀವಿತ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಸಹಸ್ಸಂ ಭಾಗಾನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಹಸ್ಸಭಾಗೋ। ಕೋ ಸೋ ? ಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಏಕೋ ಅಂಸೋತಿ ಏಕಂಸೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – ಅಯಂ ಅಪ್ಪಾಣಕಜ್ಝಾನಾದಿಸಹಸ್ಸಭಾಗೋ ತವ ಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ, ತತೋ ಪನ ತೇ ಏಕೋ ಏವ ಭಾಗೋ ಜೀವಿತಂ, ಏವಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಮರಣಂ ತವಾತಿ। ಏವಂ ಮರಣಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಭಾವಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ಅಥ ನಂ ಜೀವಿತೇ ಸಮುಸ್ಸಾಹೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಜೀವ ಭೋ ಜೀವಿತಂ ಸೇಯ್ಯೋ"**ತಿ। ಕಥಂ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಚೇ। **ಜೀವಂ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಾಹಸೀ**ತಿ।

೪೨೧. ಅಥ ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಮತಾನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ – "ಚರತೋ ಚ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಮೇಥುನವಿರತಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ಯಂ ತಾಪಸಾ ಕರೋನ್ತಿ। **ಜೂಹತೋ**ತಿ ಜುಹನ್ತಸ್ಸ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೪೨೨. **ದುಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಇಮಂ ಪನ ಅಡ್ಢಗಾಥಂ ಪಧಾನವಿಚ್ಛನ್ದಂ ಜನೇನ್ತೋ ಆಹ। ತತ್ಥ ಅಪ್ಪಾಣಕಜ್ಝಾನಾದಿಗಹನತ್ತಾ ದುಕ್ಖೇನ ಗನ್ತಬ್ಬೋತಿ **ದುಗ್ಗೋ,** ದುಕ್ಖಿತಕಾಯಚಿತ್ತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ದುಕ್ಕರೋ,** ಸನ್ತಿಕಮರಣೇನ ತಾದಿಸೇನಾಪಿ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತೋ **ದುರಭಿಸಮ್ಭವೋ**ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರಂ **ಇಮಾ ಗಾಥಾ ಭಣಂ ಮಾರೋ, ಅಟ್ಠಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ**ತಿ ಅಯಮುಪಡ್ಢಗಾಥಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ ವುತ್ತಾ। ಸಕಲಗಾಥಾಪೀತಿ ಏಕೇ। ಭಗವತಾ ಏವ ಪನ ಪರಂ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೇನ ಸಬ್ಬಮೇತ್ಥ ಏವಂಜಾತಿಕಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಯಮಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೪೨೩. ಛಟ್ಠಗಾಥಾಯ **ಯೇನತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪರೇಸಂ ಅನ್ತರಾಯಕರಣೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥೇನ ತ್ವಂ, ಪಾಪಿಮ, ಆಗತೋಸೀತಿ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ । ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೪೨೪. "ಜೀವಂ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಾಹಸೀ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ವಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ **"ಅಣುಮತ್ತೋಪೀ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪುಞ್ಞೇನಾ**ತಿ ವಟ್ಟಗಾಮಿಂ ಮಾರೇನ ವುತ್ತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಣತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೪೨೫. ಇದಾನಿ "ಏಕಂಸೋ ತವ ಜೀವಿತ"ನ್ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಆರಬ್ಭ ಮಾರಂ ಸನ್ತಜ್ಜೇನ್ತೋ **"ಅತ್ಥಿ ಸದ್ಧಾ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ – ಅರೇ, ಮಾರ, ಯೋ ಅನುತ್ತರೇ ಸನ್ತಿವರಪದೇ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಸದ್ಧೋಪಿ ವಾ

ಕುಸೀತೋ, ಸದ್ಧೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಸಮಾನೋಪಿ ವಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ, ತಂ ತ್ವಂ ಜೀವಿತಮನುಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಸೋಭೇಯ್ಯಾಸಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಅನುತ್ತರೇ ಸನ್ತಿವರಪದೇ ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ ಅತ್ಥಿ, ತಥಾ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಮಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮತಾಸಙ್ಖಾತಂ ವೀರಿಯಂ, ವಜಿರೂಪಮಾ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಮಮ ವಿಜ್ಜತಿ, ಸೋ ತ್ವಂ ಏವಂ ಮಂ ಪಹಿತತ್ತಂ ಉತ್ತಮಜ್ಝಾಸಯಂ ಕಿಂ ಜೀವಮನುಪುಚ್ಛಸಿ, ಕಸ್ಮಾ ಜೀವಿತಂ ಪುಚ್ಛಸಿ। **ಪಞ್ಞಾ ಚ ಮಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಸದ್ದೇನ ಸತಿ ಸಮಾಧಿ ಚ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತೇಸು ಏಕೇನಾಪಿ ಅವಿರಹಿತಂ ಏವಂ ಮಂ ಪಹಿತತ್ತಂ ಕಿಂ ಜೀವಮನುಪುಚ್ಛಸಿ? ನನು - ಏಕಾಹಂ ಜೀವಿತಂ ಸೇಯ್ಯೋ, ವೀರಿಯಮಾರಭತೋ ದಳ್ಹಂ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೧೨)। ಪಞ್ಞವನ್ತಸ್ಸ ಝಾಯಿನೋ, ಪಸ್ಸತೋ ಉದಯಬ್ಬಯನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೧೧, ೧೧೩)।

೪೩೬-೮. ಏವಂ ಮಾರಂ ಸನ್ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದೇಹಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನದೀನಮಪೀ"**ಪಿ ಗಾಥಾತ್ತಯಮಾಹ। ತಮತ್ಥತೋ ಪಾಕಟಮೇವ। ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಣ್ಣನಾ - ಯ್ವಾಯಂ ಮಮ ಸರೀರೇ ಅಪ್ಪಾಣಕಜ್ಝಾನವೀರಿಯವೇಗಸಮುಟ್ಠಿತೋ ವಾತೋ ವತ್ತತಿ, ಲೋಕೇ ಗಙ್ಗಾಯಮುನಾದೀನಂ ನದೀನಮ್ಪಿ ಸೋತಾನಿ ಅಯಂ ವಿಸೋಸಯೇ, ಕಿಞ್ಚ ಮೇ ಏವಂ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಚತುನಾಳಿಮತ್ತಂ ಲೋಹಿತಂ ನ ಉಪಸೋಸೇಯ್ಯ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಮೇ ಲೋಹಿತಮೇವ ಸುಸ್ಸತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ತಮ್ಹಿ ಲೋಹಿತೇ ಸುಸ್ಸಮಾನಮ್ಹಿ ಬದ್ಧಾಬದ್ಧಭೇದಂ ಸರೀರಾನುಗತಂ ಪಿತ್ತಂ, ಅಸಿತಪೀತಾದಿಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ ಚತುನಾಳಿಮತ್ತಮೇವ ಸೇಮ್ಹಞ್ಚ, ಕಿಞ್ಚಾಪರಂ ತತ್ತಕಮೇವ ಮುತ್ತಞ್ಚ ಓಜಞ್ಚ ಸುಸ್ಸತಿ, ತೇಸು ಚ ಸುಸ್ಸಮಾನೇಸು ಮಂಸಾನಿಪಿ ಖೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಏವಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ **ಮಂಸೇಸು ಖೀಯಮಾನೇಸು ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ,** ನ ತ್ವೇವ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸಂಸೀದತಿ। ಸೋ ತ್ವಂ ಈದಿಸಂ ಚಿತ್ತಮಜಾನನ್ತೋ ಸರೀರಮತ್ತಮೇವ ದಿಸ್ವಾ ಭಣಸಿ "ಕಿಸೋ ತ್ವಮಸಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ, ಸನ್ತಿಕೇ ಮರಣಂ ತವಾ"ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಮೇ ಚಿತ್ತಮೇವ ಪಸೀದತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ **ಭಿಯ್ಯೋ ಸತಿ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಸಮಾಧಿ ಮಮ ತಿಟ್ಠತಿ,** ಅಣುಮತ್ತೋಪಿ ಪಮಾದೋ ವಾ ಸಮ್ಮೋಹೋ ವಾ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ ಏವಂ ವಿಹರತೋ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅತೀತಂ ವಾ ಅದ್ಧಾನಂ ಅನಾಗತಂ ವಾ ಏತರಹಿ ವಾ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾ ವೇದನಾ ವೇದಯನ್ತಿ, ತಾಸಂ ನಿದಸ್ಸನಭೂತಂ **ಪತ್ತಸ್ಸ ಉತ್ತಮವೇದನಂ**। ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದುಕ್ಖೇನ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಸುಖಂ, ಸೀತೇನ ಉಣ್ಹಂ, ಉಣ್ಹೇನ ಸೀತಂ, ಖುದಾಯ ಭೋಜನಂ, ಪಿಪಾಸಾಯ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಉದಕಂ ಅಪೇಕ್ಖತೇ ಚಿತ್ತಂ, ಏವಂ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಏಕಕಾಮಮ್ಪಿ **ನಾಪೇಕ್ಖಕೇ** ಚಿತ್ತಂ। "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಸುಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸುಖಸೇಯ್ಯಂ ಸಯೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಈದಿಸೇನಾಕಾರೇನ ಮಮ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, **ಪಸ್ಸ,** ತ್ವಂ ಮಾರ, **ಸತ್ತಸ್ಸ ಸುದ್ಧತ**ನ್ತಿ।

೪೩೯-೪೧. ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಸುದ್ಧತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ನಿವಾರೇಸ್ಸಾಮಿ ತ"ನ್ತಿ ಆಗತಸ್ಸ ಮಾರಸ್ಸ ಮನೋರಥಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ಮಾರಸೇನಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ತಾಯ ಅಪರಾಜಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಾಮಾ ತೇ ಪಠಮಾ ಸೇನಾ"**ತಿಆದಿಕಾ ಛ ಗಾಥಾಯೋ ಆಹ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಆದಿತೋವ ಅಗಾರಿಯಭೂತೇ ಸತ್ತೇ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಮೋಹಯನ್ತಿ, ತೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅನಗಾರಿಯಭಾವಂ ಉಪಗತಾನಂ ಪನ್ತೇಸು ವಾ ಸೇನಾಸನೇಸು ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ವಾ ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು **ಅರತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ "ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಭಿರತಿ ದುಕ್ಕರಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೩೧)। ತತೋ ತೇ ಪರಪಟಿಬದ್ಧಜೀವಿಕತ್ತಾ **ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ** ಬಾಧೇತಿ, ತಾಯ ಬಾಧಿತಾನಂ ಪರಿಯೇಸನ**ತಣ್ಹಾ** ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲಮಯತಿ, ಅಥ ನೇಸಂ ಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾನಂ **ಥಿನಮಿದ್ಧಂ** ಓಕ್ಕಮತಿ। ತತೋ ವಿಸೇಸಮನಧಿಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವೇಸು ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸು ವಿಹರತಂ ಉತ್ರಾಸಸಞ್ಞಿತಾ **ಭೀರು** ಜಾಯತಿ, ತೇಸಂ ಉಸ್ಸಙ್ಕಿತಪರಿಸಙ್ಕಿತಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ವಿವೇಕರಸಮನಸ್ಸಾದಯಮಾನಾನಂ ವಿಹರತಂ "ನ ಸಿಯಾ ನು ಖೋ ಏಸ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ವಿಹರತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇನ **ಮಾನಮಕ್ಖಥಮ್ಭಾ** ಜಾಯನ್ತಿ, ತೇಪಿ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ವಿಹರತಂ ತತೋ ಅಧಿಕತರಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಾ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಲಾಭಾದಿಮುಚ್ಛಿತಾ ಧಮ್ಮಪತಿರೂಪಕಾನಿ

ಪಕಾಸೇನ್ತಾ **ಮಿಚ್ಛಾಯಸಂ** ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಠಿತಾ ಜಾತಿಆದೀಹಿ **ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇನ್ತಿ, ಪರಂ ವಮ್ಭೇನ್ತಿ**, ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಾದೀನಂ ಪಠಮಸೇನಾದಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪೪೨-೩. ಏವಮೇತಂ ದಸವಿಧಂ ಸೇನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಸಾ ಕಣ್ಹಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಕಣ್ಹಸ್ಸ ನಮುಚಿನೋ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಂ ತವ ಸೇನಾತಿ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ – **"ಏಸಾ ನಮುಚಿ ತೇ ಸೇನಾ, ಕಣ್ಹಸ್ಸಾಭಿಪ್ಪಹಾರಿನೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಪ್ಪಹಾರಿನೀ**ತಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಘಾತನೀ ನಿಪ್ಪೋಥನೀ, ಅನ್ತರಾಯಕರೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ನಂ ಅಸೂರೋ ಜಿನಾತಿ, ಜೇತ್ವಾ ಚ ಲಭತೇ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಏವಂ ತವ ಸೇನಂ ಅಸೂರೋ ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಪುರಿಸೋ ನ ಜಿನಾತಿ, ಸೂರೋ ಪನ ಜಿನಾತಿ, ಜೇತ್ವಾ ಚ ಮಗ್ಗಸುಖಂ ಫಲಸುಖಞ್ಚ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಲಭತೇ ಸುಖಂ, ತಸ್ಮಾ ಸುಖಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಅಹಮ್ಪಿ **ಏಸ ಮುಞ್ಜಂ ಪರಿಹರೇ**ತಿ। ಸಙ್ಗಾಮಾವಚರಾ ಅನಿವತ್ತಿನೋ ಪುರಿಸಾ ಅತ್ತನೋ ಅನಿವತ್ತನಕಭಾವವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ ಸೀಸೇ ವಾ ಧಜೇ ವಾ ಆವುಧೇ ವಾ ಮುಞ್ಜತಿಣಂ ಬನ್ಧನ್ತಿ, ತಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಪರಿಹರತಿಚ್ಚೇವ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ। ತವ ಸೇನಾಯ ಪರಾಜಿತಸ್ಸ **ಧಿರತ್ಥು ಮಮ ಜೀವಿತಂ,** ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಧಾರೇಹಿ – **ಸಙ್ಗಾಮೇ ಮೇ ಮತಂ ಸೇಯ್ಯೋ, ಯಞ್ಚೇ ಜೀವೇ ಪರಾಜಿತೋ,** ಯೇನ ಜೀವಿತೇನ ಪರಾಜಿತೋ ಜೀವೇ, ತಸ್ಮಾ ಜೀವಿತಾ ತಯಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಕರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಗಾಮೇ ಮತಂ ಮಮ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೪೪. ಕಸ್ಮಾ ಮತಂ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಚೇ? ಯಸ್ಮಾ **ಪಗಾಳ್ಹೇತ್ಥ...ಪೇ॰... ಸುಬ್ಬತಾ,** ಏತ್ಥ ಕಾಮಾದಿಕಾಯ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಪರವಮ್ಭನಪರಿಯೋಸಾನಾಯ ತವ ಸೇನಾಯ ಪಗಾಳ್ಹಾ ನಿಮುಗ್ಗಾ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ನಪ್ಪಕಾಸನ್ತಿ, ಅನ್ಧಕಾರಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ಏತೇ ಏವಂ ಪಗಾಳ್ಹಾ ಸಮಾನಾ ಸಚೇಪಿ ಕದಾಚಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಮುಜ್ಜನಪುರಿಸೋ ವಿಯ "ಸಾಹು ಸದ್ಧಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ತಾಯ ಸೇನಾಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟತ್ತಾ **ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ** ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮೀನಂ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದಯೋ **ಯೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸುಬ್ಬತಾ**ತಿ। ಇಮಂ ಪನ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಮಾರೋ ಪುನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವತ್ವಾ ಏವ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

೪೪೫-೬. ಪಕ್ಕನ್ತೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಾಯ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ವಿಸೇಸಂ ಅನಧಿಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ "ಸಿಯಾ ನು ಖೋ ಅಞ್ಞೋ ಮಗ್ಗೋ ಬೋಧಾಯಾ"ತಿಆದೀನಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಓಳಾರಿಕಾಹಾರಂ ಆಹಾರೇತ್ವಾ, ಬಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಪಗೇವ ಸುಜಾತಾಯ ಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಭದ್ರವನಸಣ್ಡೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ ದಿವಸಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡಾಭಿಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿಯೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಲೋಕಧಾತುದೇವತಾಹಿ ಕತಸಕ್ಕಾರಬಹುಮಾನೋ –

> "ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚ, ಅಟ್ಠಿ ಚ ಅವಸಿಸ್ಸತು।
> ಉಪಸುಸ್ಸತು ನಿಸ್ಸೇಸಂ, ಸರೀರೇ ಮಂಸಲೋಹಿತ"ನ್ತಿ॥ –

ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ "ನ ದಾನಿ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಅಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿ। ತಂ ಞತ್ವಾ ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ "ಅಜ್ಜ ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಅಜ್ಜೇವ ದಾನಿಸ್ಸ ಸಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ ಪಟಿಬಾಹಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಯಾವ ಚಕ್ಕವಾಳಮಾಯತಂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನವಿತ್ಥಾರಂ ಉದ್ಧಂ ನವಯೋಜನಮುಗ್ಗತಂ ಮಾರಸೇನಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ, ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಪ್ಪಮಾಣಂ ಗಿರಿಮೇಖಲಂ ಹತ್ಥಿರಾಜಾನಂ ಆರುಯ್ಹ ಬಾಹುಸಹಸ್ಸಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ನಾನಾವುಧಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ "ಗಣ್ಹಥ, ಹನಥ, ಪಹರಥಾ"ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಆಳವಕಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ವುಟ್ಠಿಯೋ ಮಾಪೇಸಿ, ತಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಏವ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ತತೋ ವಜಿರಙ್ಕುಸೇನ ಹತ್ಥಿಂ ಕುಮ್ಭೇ ಪಹರಿತ್ವಾ

ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ನೇತ್ವಾ "ಉಟ್ಠೇಹಿ, ಭೋ ಸಿದ್ಧತ್ಥ, ಪಲ್ಲಙ್ಕಾ"ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ "ನ ಉಟ್ಠಹಾಮಿ ಮಾರಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಧಜಿನಿಂ ಸಮನ್ತಾ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ **"ಸಮನ್ತಾ ಧಜಿನಿ"**ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಧಜಿನಿ**ನ್ತಿ ಸೇನಂ। **ಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಉಯ್ಯುತ್ತಂ। **ಸವಾಹನ**ನ್ತಿ ಗಿರಿಮೇಖಲನಾಗರಾಜಸಹಿತಂ। **ಪಚ್ಚುಗ್ಗಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಅಭಿಮುಖೋ ಉಪರಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸೋ ಚ ಖೋ ತೇಜೇನೇವ, ನ ಕಾಯೇನ। ಕಸ್ಮಾ? **ಮಾ ಮಂ ಠಾನಾ ಅಚಾವಯಿ,** ಮಂ ಏತಸ್ಮಾ ಠಾನಾ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ಮಾರೋ ಮಾ ಚಾಲೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಪ್ಪಸಹತೀ**ತಿ ಸಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಾಭಿಭವತಿ ವಾ। **ಆಮಂ ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಚಜಾತಂ ಮತ್ತಿಕಾಭಾಜನಂ। **ಅಸ್ಮನಾ**ತಿ ಪಾಸಾಣೇನ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೪೪೭-೮. ಇದಾನಿ "ಏತಂ ತೇ ಮಾರಸೇನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ಸಮ್ಪತ್ತಧಮ್ಮರಾಜಾಭಿಸೇಕೋ ಇದಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ವಸೀಕರಿತ್ವಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ವಸೀಕರಿತ್ವಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಸಬ್ಬಂ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸೇವ ಪವತ್ತನೇನ ವಸೀಕರಿತ್ವಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪಂ। **ಸತಿಞ್ಚ ಸೂಪತಿಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಕಾಯಾದೀಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಅತ್ತನೋ ಸತಿಞ್ಚ ಸುಟ್ಠು ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಕರಿತ್ವಾ ಏವಂ ವಸೀಕತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ **ರಟ್ಠಾ ರಟ್ಠಂ ವಿಚರಿಸ್ಸಾಮಿ** ದೇವಮನುಸ್ಸಭೇದೇ **ಪುಥೂ ಸಾವಕೇ ವಿನಯನ್ತೋ**। ಅಥ ಮಯಾ ವಿನೀಯಮಾನಾ **ತೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ...ಪೇ°... ನ ಸೋಚರೇ,** ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಾಮತಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೪೯-೫೧. ಅಥ ಮಾರೋ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ಸುತ್ವಾ ಆಹ - "ಏವರೂಪಂ ಪಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾ ನ ಭಾಯಸಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ? "ಆಮ, ಮಾರ, ನ ಭಾಯಾಮೀ"ತಿ। "ಕಸ್ಮಾ ನ ಭಾಯಸೀ"ತಿ? "ದಾನಾದೀನಂ ಪಾರಮಿಪುಞ್ಞಾನಂ ಕತತ್ತಾ"ತಿ। "ಕೋ ಏತಂ ಜಾನಾತಿ ದಾನಾದೀನಿ ತ್ವಮಕಾಸೀ"ತಿ? "ಕಿಂ ಏತ್ಥ ಪಾಪಿಮ ಸಕ್ಖಿಕಿಚ್ಚೇನ, ಅಪಿಚ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭವೇ ವೇಸ್ಸನ್ತರೋ ಹುತ್ವಾ ಯಂ ದಾನಮದಾಸಿಂ, ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಛಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ಸಞ್ಜಾತಕಮ್ಪಾ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀಯೇವ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವೀ ಕಮ್ಪಿ ಭೇರವಸದ್ದಂ ಮುಞ್ಚಮಾನಾ, ಯಂ ಸುತ್ವಾ ಮಾರೋ ಅಸನಿಹತೋ ವಿಯ ಭೀತೋ ಧಜಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಪಲಾಯಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಸಾಯ। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ತೀಹಿ ಯಾಮೇಹಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ...ಪೇ°... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ಮಾರೋ ಉದಾನಸದ್ದೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಅಯಂ'ಬುದ್ಧೋ ಅಹ'ನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಹನ್ದ ನಂ ಅನುಬನ್ಧಾಮಿ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ। ಸಚಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಖಲಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ವಿಹೇಠೇಸ್ಸಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂಮಿಯಂ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ತಂ ಏಕಂ ವಸ್ಸಂ ಅನುಬನ್ಧಿ। ತತೋ ಭಗವತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಖಲಿತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ **"ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನೀ"**ತಿ ಇಮಾ ನಿಬ್ಬೇಜನೀಯಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಓತಾರ**ನ್ತಿ ರನ್ಧಂ ವಿವರಂ। **ನಾಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ನಾಧಿಗಮಿಂ। **ಮೇದವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಮೇದಪಿಣ್ಡಸದಿಸಂ। **ಅನುಪರಿಯಗಾ**ತಿ ಪರಿತೋ ಪರಿತೋ ಅಗಮಾಸಿ। **ಮುದು**ನ್ತಿ ಮುದುಕಂ। **ವಿನ್ದೇಮಾ**ತಿ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮ। **ಅಸ್ಸಾದನಾ**ತಿ ಸಾದುಭಾವೋ। **ವಾಯಸೇತ್ತೋ**ತಿ ವಾಯಸೋ ಏತ್ತೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಅಯಂ ಪನ ಯೋಜನಾ - ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಭಗವನ್ತಂ ಓತಾರಾಪೇಕ್ಖೋ ಅನುಬನ್ಧಿಂ ಕತ್ಥಚಿ ಅವಿಜಹನ್ತೋ ಪದಾಪದಂ, ಏವಂ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾಪಿ ಚ ಓತಾರಂ ನಾಧಿಗಮಿಂ। ಸೋಹಂ ಯಥಾ ನಾಮ ಮೇದವಣ್ಣಂ ಪಾಸಾಣಂ ಮೇದಸಞ್ಞೀ ವಾಯಸೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಸ್ಸೇ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾದಂ ಅವಿನ್ದಮಾನೋ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಏತ್ಥ ಮುದು ವಿನ್ದೇಮ, ಅಪಿ ಇತೋ ಅಸ್ಸಾದನಾ ಸಿಯಾ"ತಿ ಸಮನ್ತಾ ತಥೇವ ವಿಜ್ಝನ್ತೋ ಅನುಪರಿಯಾಯಿತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸ್ಸಾದಂ ಅಲದ್ಧಾ "ಪಾಸಾಣೋವಾಯ"ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಸು ಅತ್ತನೋ ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞಾಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ವಿಜ್ಝನ್ತೋ ಸಮನ್ತಾ ಅನುಪರಿಯಗಾ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಕತ್ಥಚಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿಮುದುಭಾವಂ ವಿನ್ದೇಮ, ಕುತೋಚಿ ಅಸ್ಸಾದನಾ

ಸಿಯಾ"ತಿ, ತೇ ದಾನಿ ಮಯಂ ಅಸ್ಸಾದಂ ಅಲಭಮಾನಾ **ಕಾಕೋವ ಸೇಲಮಾಸಜ್ಜ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಾಪೇಮ ಗೋತಮಂ** ಆಸಜ್ಜ ತತೋ ಗೋತಮಾ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜ ಅಪೇಮಾತಿ। ಏವಂ ವದತೋ ಕಿರ ಮಾರಸ್ಸ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ನಿಪ್ಫಲಪರಿಸ್ಸಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಬಲವಸೋಕೋ ಉದಪಾದಿ। ತೇನಸ್ಸ ವಿಸೀದಮಾನಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸ್ಸ ಬೇಲುವಪಣ್ಡು ನಾಮ ವೀಣಾ ಕಚ್ಛತೋ ಪತಿತಾ। ಯಾ ಸಕಿಂ ಕುಸಲೇಹಿ ವಾದಿತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಮಧುರಸ್ಸರಂ ಮುಞ್ಚತಿ, ಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕೋ ಪಞ್ಚಸಿಖಸ್ಸ ಅದಾಸಿ। ತಂ ಸೋ ಪತಮಾನಮ್ಪಿ ನ ಬುಜ್ಝಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

೪೫೧"ತಸ್ಸ ಸೋಕಪರೇತಸ್ಸ, ವೀಣಾ ಕಚ್ಛಾ ಅಭಸ್ಸಥ।
ತತೋ ಸೋ ದುಮ್ಮನೋ ಯಕ್ಖೋ, ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಥಾ"ತಿ॥

ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾ ಆಹಂಸೂತಿ ಏಕೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನೇತಂ ನಕ್ಖಮತೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಧಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸುಭಾಸಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸುಭಾಸಿತಸುತ್ತಂ। ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯತೋ ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಸುಭಾಸಿತಪ್ಪಿಯೋ, ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಸುಭಾಸಿತಸಮುದಾಚಾರಪ್ಪಕಾಸನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ದುಬ್ಭಾಸಿತಸಮುದಾಚಾರಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರವಚನಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ...ಪೇ०... ಭದನ್ತೇತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಏತಂ ಅಪುಬ್ಬಂ, ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ತಸ್ಮಾ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನತ್ಥಮಿದಂ ವುಚ್ಚತಿ - **ತತ್ರಾ**ತಿ ದೇಸಕಾಲಪರಿದೀಪನಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಂ ಸಮಯಂ ವಿಹರತಿ, ತತ್ರ ಸಮಯೇ, ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಆರಾಮೇ ವಿಹರತಿ, ತತ್ರ ಆರಾಮೇತಿ ದೀಪೇತಿ। ಭಾಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತೇ ವಾ ದೇಸಕಾಲೇ ದೀಪೇತಿ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಅಯುತ್ತೇ ದೇಸೇ ಕಾಲೇ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ। "ಅಕಾಲೋ ಖೋ, ತಾವ, ಬಾಹಿಯಾ"ತಿಆದಿ (ಉದಾ० ೧೦) ಚೇತ್ಥ ಸಾಧಕಂ। **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ಅವಧಾರಣಾದಿಕಾಲತ್ಥೇ ವಾ ನಿಪಾತೋ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಲೋಕಗರುಪರಿದೀಪನಂ। ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಕಥಾಸವನಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲಪರಿದೀಪನಂ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಆಲಪಿ ಅಭಾಸಿ ಸಮ್ಬೋಧೇಸಿ।

ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಆಮನ್ತನಾಕಾರಪರಿದೀಪನಂ। ತಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾದಿಗುಣಯೋಗಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ನೇಸಂ ಹೀನಾಧಿಕಜನಸೇವಿತಂ ವುತ್ತಿಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಉದ್ಧತದೀನಭಾವನಿಗ್ಗಹಂ ಕರೋತಿ। "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಕರುಣಾವಿಪ್ಫಾರಸೋಮ್ಮಹದಯನಯನನಿಪಾತಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ವಚನೇನ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಾಭಿಮುಖೇ ಕರಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾದೀಪಕೇನ ವಚನೇನ ತೇಸಂ ಸೋತುಕಮ್ಯತಂ ಜನೇತಿ, ತೇನೇವ ಚ ಸಮ್ಬೋಧನತ್ಥೇನ ವಚನೇನ ಸಾಧುಕಸವನಮನಸಿಕಾರೇಪಿ ತೇ ನಿಯೋಜೇತಿ। ಸಾಧುಕಸವನಮನಸಿಕಾರಾಯತ್ತಾ ಹಿ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿ। ಅಪರೇಸುಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಕಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಚೇ? ಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠಾಸನ್ನಸದಾಸನ್ನಿಹಿತಭಾವತೋ। ಸಬ್ಬಪರಿಸಸಾಧಾರಣಾ ಹಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ನ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕಾ। ಪರಿಸಾಯ ಚ ಜೇಟ್ಠಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ, ಸೇಟ್ಠಾ ಅನಗಾರಿಯಭಾವಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಚರಿಯಾನುವಿಧಾಯಕತ್ತಾ ಸಕಲಸಾಸನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತ್ತಾ ಚ। ಆಸನ್ನಾ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೇಸು ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕತ್ತಾ, ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಾವಚರತ್ತಾ। ತೇನ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಪರಿಸಸಾಧಾರಣಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ಅಪಿಚ ಭಾಜನಂ ತೇ ಇಮಾಯ ಕಥಾಯ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋತಿಪಿ ತೇ ಏವ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಭದನ್ತೇ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ। **ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಯೇ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ತೇ ಏವಂ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪನ್ತಾ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುನ್ತಿ।

ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹೀತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅವಯವೇಹಿ ವಾ। ಮುಸಾವಾದಾವೇರಮಣಿಆದೀನಿ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸುಭಾಸಿತವಾಚಾಯ ಕಾರಣಾನಿ। ಸಚ್ಚವಚನಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅವಯವಾ, ಕಾರಣತ್ಥೇ ಚ ಅಙ್ಗಸದ್ದೋ। **ಚತೂಹೀ**ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ ಹೋತಿ, ಅವಯವತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। **ಸಮನ್ನಾಗತಾ**ತಿ ಸಮನುಆಗತಾ ಪವತ್ತಾ ಯುತ್ತಾ ಚ। **ವಾಚಾ**ತಿ ಸಮುಲ್ಲಪನವಾಚಾ। ಯಾ ಸಾ "ವಾಚಾ ಗಿರಾ ಬ್ಯಪ್ಪಥೋ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೬೩೬) ಚ, "ನೇಲಾ ಕಣ್ಣಸುಖಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪) ಚ ಏವಮಾದೀಸು ಆಗಚ್ಛತಿ। ಯಾ ಪನ "ವಾಚಾಯ ಚೇ ಕತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧ ಕಾಯಕಮ್ಮದ್ವಾರ) ಏವಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಚ, "ಯಾ ಚತೂಹಿ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ ಆರತಿ ವಿರತಿ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೯೯; ವಿಭ॰ ೨೦೬) ಏವಂ ವಿರತಿ ಚ, "ಫರುಸವಾಚಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸೇವಿತಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ನಿರಯಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೪೦) ಏವಂ ಚೇತನಾ ಚ ವಾಚಾತಿ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಸಾ ಇಧ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಭಾಸಿತಬ್ಬತೋ। **ಸುಭಾಸಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ। ತೇನಸ್ಸಾ ಅತ್ಥಾವಹನತಂ ದೀಪೇತಿ। **ನ ದುಬ್ಭಾಸಿತಾ**ತಿ ನ ದುಟ್ಠು ಭಾಸಿತಾ। ತೇನಸ್ಸಾ ಅನತ್ಥಾನಾವಹನತಂ ದೀಪೇತಿ। **ಅನವಜ್ಜಾ**ತಿ ವಜ್ಜಸಙ್ಖಾತರಾಗಾದಿದೋಸವಿರಹಿತಾ। ತೇನಸ್ಸಾ ಕಾರಣಸುದ್ಧಿಂ ವುತ್ತದೋಸಾಭಾವಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ। **ಅನನುವಜ್ಜಾ ಚಾ**ತಿ ಅನುವಾದವಿಮುತ್ತಾ। ತೇನಸ್ಸಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತಿ। **ವಿಞ್ಞೂನ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ। ತೇನ ನಿನ್ದಾಪಸಂಸಾಸು ಬಾಲಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹೀತಿ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಯೇಸಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ, ತದಾಲಪನಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರವಾಚಾಭಾಸನಕಪುಗ್ಗಲನಿದಸ್ಸನಂ। **ಸುಭಾಸಿತಂಯೇವ ಭಾಸತೀ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ಚತೂಸು ವಾಚಙ್ಗೇಸು ಅಞ್ಞತರಙ್ಗನಿದ್ದೇಸವಚನಂ। **ನೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವಾಚಙ್ಗಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾಸನನಿವಾರಣಂ। ತೇನ "ಮುಸಾವಾದಾದಯೋಪಿ ಕದಾಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ನಿಸೇಧೇತಿ। "ನೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಪ್ಪಹಾನಂ ದೀಪೇತಿ, "ಸುಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಹೀನಮಿಚ್ಛಾವಾಚೇನ ಸತಾ ಭಾಸಿತಬ್ಬವಚನಲಕ್ಖಣಂ। ತಥಾ ಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ, ಕುಸಲಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಂ । ಅಙ್ಗಪರಿದೀಪನತ್ಥಂ ಪನ ಅಭಾಸಿತಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅವತ್ವಾ ಭಾಸಿತಬ್ಬಮೇವಾಹ। ಏಸ ನಯೋ **ಧಮ್ಮಂಯೇವಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಸುಭಾಸಿತಂಯೇವ ಭಾಸತಿ ನೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಿಸುಣದೋಸರಹಿತಂ ಸಮಗ್ಗಕರಣವಚನಂ ವುತ್ತಂ, "ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಭಾಸತಿ ನೋ ಅಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಫದೋಸರಹಿತಂ ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತಂ ಮನ್ತಾವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ಇತರೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಫರುಸಾಲಿಕರಹಿತಾನಿ ಪಿಯಸಚ್ಚವಚನಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ಇಮೇಹಿ ಖೋ**ತಿಆದಿನಾ ಪನ ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ನಿಗಮೇತಿ। ವಿಸೇಸತೋ ಚೇತ್ಥ "ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಾಚಾ ಸುಭಾಸಿತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಭಣನ್ತೋ ಯದಞ್ಞೇ ಪಟಿಞ್ಞಾದೀಹಿ ಅವಯವೇಹಿ ನಾಮಾದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಲಿಙ್ಗವಚನವಿಭತ್ತಿಕಾಲಕಾರಕಾದೀಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ವಾಚಂ "ಸುಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತಂ ಧಮ್ಮತೋ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ। ಅವಯವಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಾಪಿ ಹಿ ಪೇಸುಞ್ಞಾದಿಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಾಚಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತಾವ ಹೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅನತ್ಥಾವಹತ್ತಾ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸಚೇಪಿ ಮಿಲಕ್ಖುಭಾಸಾಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಘಟಚೇಟಿಕಾಗೀತಿಕಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ವಾ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಸುಭಾಸಿತಾ ಏವ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಹಿತಸುಖಾವಹತ್ತಾ। ಸೀಹಳದೀಪೇ ಮಗ್ಗಪಸ್ಸೇ ಸಸ್ಸಂ ರಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಸೀಹಳಚೇಟಿಕಾಯ ಸೀಹಳಕೇನೇವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಗೀತಂ ಗಾಯನ್ತಿಯಾ ಸುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸಕಭಿಕ್ಖೂ ಚೇತ್ಥ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ನಿದಸ್ಸನಂ। ತಥಾ ತಿಸ್ಸೋ ನಾಮ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪದುಮಸರಸಮೀಪೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪದುಮಸರೇ ಪದುಮಾನಿ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ –

"ಪಾತೋ ಫುಲ್ಲಂ ಕೋಕನದಂ, ಸೂರಿಯಾಲೋಕೇನ ಭಜ್ಜಿಯತೇ।
ಏವಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಗತಾ ಸತ್ತಾ, ಜರಾಭಿವೇಗೇನ ಮದ್ದೀಯನ್ತೀ"ತಿ॥ –

ಇಮಂ ಗೀತಂ ಗಾಯನ್ತಿಯಾ ಚೇಟಿಕಾಯ ಸುತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, ಬುದ್ಧನ್ತರೇ ಚ ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಸತ್ತಹಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವನಾ ಆಗಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ ಮುಸಲೇನ ತಣ್ಡುಲೇ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತಿಯಾ -

"ಜರಾಯ ಪರಿಮದ್ದಿತಂ ಏತಂ, ಮಿಲಾತಛವಿಚಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ।
ಮರಣೇನ ಭಿಜ್ಜತಿ ಏತಂ, ಮಚ್ಚುಸ್ಸ ಘಸಮಾಮಿಸಂ॥

"ಕಿಮೀನಂ ಆಲಯಂ ಏತಂ, ನಾನಾಕುಣಪೇನ ಪೂರಿತಂ।
ಅಸುಚಿಸ್ಸ ಭಾಜನಂ ಏತಂ, ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಸಮಂ ಇದ"ನ್ತಿ॥ -

ಇಮಂ ಗೀತಿಕಂ ಸುತ್ವಾ ಸಹ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಪತ್ತೋ, ಅಞ್ಞೇ ಚ ಈದಿಸೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಪತ್ತಾ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಅನಚ್ಛರಿಯಂ ಪನೇತಂ, ಯಂ ಭಗವತಾ ಆಸಯಾನುಸಯಕುಸಲೇನ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಗಾಥಾಯೋ ಸುತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಅಞ್ಞೇ ಚ ಖನ್ಧಾಯತನಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಥಾ ಸುತ್ವಾ ಅನೇಕೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾತಿ। ಏವಂ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಾಚಾ ಸಚೇಪಿ ಮಿಲಕ್ಖುಭಾಸಾಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ಘಟಚೇಟಿಕಾಗೀತಿಕಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ವಾ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ "ಸುಭಾಸಿತಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸುಭಾಸಿತತ್ತಾ ಏವ ಚ ಅನವಜ್ಜಾ ಚ ಅನನುವಜ್ಜಾ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಅತ್ಥತ್ಥಿಕಾನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಪಟಿಸರಣಾನಂ, ನೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಪಟಿಸರಣಾನನ್ತಿ।

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾತಿ ಇದಂ ಸುಭಾಸಿತಲಕ್ಖಣಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। **ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ, ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ**ತಿ ಇದಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಂ ವತ್ವಾ ಅಥ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏತಂ ಅವೋಚ ಸತ್ಥಾ। ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಗಾಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾ ಆಹಂಸು। ತತ್ಥ **ಅಪರ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾಬನ್ಧವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ - ಪಚ್ಛಾ ಆಗತಪರಿಸಂ ಅಸ್ಸವನಸುಸ್ಸವನಆಧಾರಣದಳ್ಹೀಕರಣಾದೀನಿ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ತದತ್ಥದೀಪಕಮೇವ ಚ। ಪುಬ್ಬೇ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಪರಿಹಾಪಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನೇನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸದೀಪಕಞ್ಚ "ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹಿ ಜಾತಸ್ಸ, ಕುಠಾರೀ ಜಾಯತೇ ಮುಖೇ"ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೬೬೧) ವಿಯ। ಇಧ ಪನ ತದತ್ಥದೀಪಕಮೇವ।

೪೫೩. ತತ್ಥ **ಸನ್ತೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಾದಯೋ। ತೇ ಹಿ ಸುಭಾಸಿತಂ "ಉತ್ತಮಂ ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। **ದುತಿಯಂ ತತಿಯಂ ಚತುತ್ಥ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕ್ಕಮಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ। ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ವಙ್ಗೀಸತ್ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಸುಭಾಸಿತೇ ಪಸೀದಿ।

ಸೋ ಯಂ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಅಕಾಸಿ, ಯಞ್ಚ ವಚನಂ ಭಗವಾ ಅಭಾಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾ "**ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ತತ್ಥ **ಪಟಿಭಾತಿ ಮ**ನ್ತಿ ಮಮ ಭಾಗೋ ಪಕಾಸತಿ । **ಪಟಿಭಾತು ತ**ನ್ತಿ ತವ ಭಾಗೋ ಪಕಾಸತು। **ಸಾರುಪ್ಪಾಹೀ**ತಿ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾಹಿ। **ಅಭಿತ್ಥವೀ**ತಿ ಪಸಂಸಿ।

೪೫೪. **ನ ತಾಪಯೇ**ತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೇನ ನ ತಾಪೇಯ್ಯ। **ನ ವಿಹಿಂಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ನ ಬಾಧೇಯ್ಯ। **ಸಾ ವೇ ವಾಚಾ**ತಿ ಸಾ ವಾಚಾ ಏಕಂಸೇನೇವ ಸುಭಾಸಿತಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅಪಿಸುಣವಾಚಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಥೋಮೇತಿ।

೪೫೫. **ಪಟಿನನ್ದಿತಾ**ತಿ ಹಟ್ಠೇನ ಹದಯೇನ ಪಟಿಮುಖಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನನ್ದಿತಾ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಿತಾ। **ಯಂ ಅನಾದಾಯ ಪಾಪಾನಿ, ಪರೇಸಂ ಭಾಸತೇ ಪಿಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ವಾಚಂ ಭಾಸನ್ತೋ ಪರೇಸಂ ಪಾಪಾನಿ ಅಪ್ಪಿಯಾನಿ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಾನಿ ಫರುಸವಚನಾನಿ ಅನಾದಾಯ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರಂ ಪಿಯಮೇವ ವಚನಂ ಭಾಸತಿ, ತಂ ಪಿಯವಾಚಮೇವ ಭಾಸೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪಿಯವಚನೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಿ।

೪೫೬. ಅಮತಾತಿ ಅಮತಸದಿಸಾ ಸಾದುಭಾವೇನ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ “ಸಚ್ಚಂ ಹವೇ ಸಾದುತರಂ ರಸಾನ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೭೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೪)। ನಿಬ್ಬಾನಾಮತಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ವಾ ಅಮತಾ। **ಏಸ ಧಮ್ಮೋ ಸನನ್ತನೋ**ತಿ ಯಾಯಂ ಸಚ್ಚವಾಚಾ ನಾಮ, ಏಸ ಪೋರಾಣೋ ಧಮ್ಮೋ ಚರಿಯಾ ಪವೇಣೀ, ಇದಮೇವ ಹಿ ಪೋರಾಣಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಂ, ನ ತೇ ಅಲಿಕಂ ಭಾಸಿಂಸು। ತೇನೇವಾಹ - **“ಸಚ್ಚೇ ಅತ್ಥೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ, ಅಹು ಸನ್ತೋ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ ಸಚ್ಚೇ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಏವ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತ್ಥೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಅತ್ಥೇ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಏವ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪರಂ ವಾ ದ್ವಯಂ ಸಚ್ಚವಿಸೇಸನಮಿಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಚ್ಚೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಕೀದಿಸೇ? **ಅತ್ಥೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ,** ಯಂ ಪರೇಸಂ ಅತ್ಥತೋ ಅನಪೇತತ್ತಾ ಅತ್ಥಂ ಅನುಪರೋಧಂ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸತಿಪಿ ಚ ಅನುಪರೋಧಕರತ್ತೇ ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತತ್ತಾ ಧಮ್ಮಂ, ಯಂ ಧಮ್ಮಿಕಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಸಚ್ಚವಚನೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಿ।

೪೫೭. ಖೇಮನ್ತಿ ಅಭಯಂ ನಿರುಪದ್ದವಂ। ಕೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ ಚೇ? **ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾಯ,** ಯಸ್ಮಾ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪೇತಿ, ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಯಂ ಬುದ್ಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂನಮತ್ಥಾಯ ಖೇಮಮಗ್ಗಪ್ಪಕಾಸನತೋ ಖೇಮಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, **ಸಾ ವೇ ವಾಚಾನಮುತ್ತಮಾ**ತಿ ಸಾ ವಾಚಾ ಸಬ್ಬವಾಚಾನಂ ಸೇಟ್ಠಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಮನ್ತಾವಚನೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸುಭಾಸಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪೂರಳಾಸಸುತ್ತ-(ಸುನ್ದರಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತ)-ವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಪೂರಳಾಸಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಸುನ್ದರಿಕಭಾರದ್ವಾಜಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ “ತತ್ಥ ಮಯಿ ಗತೇ ಕಥಾ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಕಥಾವಸಾನೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಚ ಞತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾನಂ ವಚನಂ। **ಕಿಂಜಚ್ಚೋ ಭವ**ನ್ತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ, **ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನೋಮ್ಹಿ**ತಿಆದಿ ಭಗವತೋ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ “ಪೂರಳಾಸಸುತ್ತ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ವುತ್ತಸದಿಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅವುತ್ತಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನಿ ಪದಾನಿ ಅನಾಮಸನ್ತಾ। **ಕೋಸಲೇಸೂ**ತಿ ಕೋಸಲಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ। ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹಿಸದ್ದೇನ “ಕೋಸಲಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕೋಸಲೇಸು ಜನಪದೇ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮಹಾಪನಾದಂ ರಾಜಕುಮಾರಂ ನಾನಾನಾಟಕಾದೀನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಿತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಕರೋನ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಆಣಾಪೇಸಿ ‘ಯೋ ಮಮ ಪುತ್ತಂ ಹಸಾಪೇತಿ, ಸಬ್ಬಾಭರಣೇಹಿ ನಂ ಅಲಙ್ಕರೋಮೀ’ತಿ। ತತೋ ನಙ್ಗಲಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿ। ತೇ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತಿರೇಕಸತ್ತವಸ್ಸಾನಿ ನಾನಾಕೀಳಿಕಾದಯೋ ದಸ್ಸೇನ್ತಾಪಿ ತಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು ಹಸಾಪೇತುಂ। ತತೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವನಟಂ ಪೇಸೇಸಿ, ಸೋ ದಿಬ್ಬನಾಟಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಹಸಾಪೇಸಿ। ಅಥ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನೋಕಾಸಾಭಿಮುಖಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತೇ ಪಟಿಪಥೇ ಮಿತ್ತಸುಹಜ್ಜಾದಯೋ ದಿಸ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಮಕಂಸು ‘ಕಚ್ಚಿ ಭೋ ಕುಸಲಂ, ಕಚ್ಚಿ ಭೋ ಕುಸಲ’ನ್ತಿ । ತಸ್ಮಾ ತಂ ‘ಕುಸಲ’ನ್ತಿ ಸದ್ದಂ ಉಪಾದಾಯ ಸೋ ಪದೇಸೋ ‘ಕೋಸಲೋ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। **ಸುನ್ದರಿಕಾಯ ನದಿಯಾ ತೀರೇ**ತಿ ಸುನ್ದರಿಕಾತಿ ಏವಂನಾಮಿಕಾಯ ನದಿಯಾ ತೀರೇ।

ತೇನ ಖೋ ಪನಾತಿ ಯೇನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿನೇತುಕಾಮೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಸಸೀಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ। **ಸುನ್ದರಿಕಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ** ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ವಸತಿ ಅಗ್ಗಿಞ್ಚ ಜುಹತಿ, ಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ ಚಸ್ಸ ಗೋತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಗ್ಗಿಂ ಜುಹತೀತಿ** ಆಹುತಿಪಕ್ಖಿಪನೇನ ಜಾಲೇತಿ। **ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಂ ಪರಿಚರತೀತಿ** ಅಗ್ಯಾಯತನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜನೂಪಲೇಪನಬಲಿಕಮ್ಮಾದಿನಾ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ। **ಕೋ ನು ಖೋ ಇಮಂ ಹಬ್ಯಸೇಸಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಜುಹಿತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಪಾಯಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ತಾವ ಪಕ್ಖಿತ್ತಪಾಯಾಸೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಭುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಪನ ಅವಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ। ತಂ ಯದಿ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮುಖತೋ ಜಾತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸೇವ ದದೇಯ್ಯಂ, ಏವಂ ಮೇ ಪಿತರಾ ಸಹ ಪುತ್ತೋಪಿ ಸನ್ತಪ್ಪಿತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಸುವಿಸೋಧಿತೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಅಸ್ಸ, ಹನ್ದಾಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗವೇಸಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇಸಿ - "ಕೋ ನು ಖೋ ಇಮಂ ಹಬ್ಯಸೇಸಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ಸೇಟ್ಠರುಕ್ಖಮೂಲೇ। **ಸಸೀಸಂ ಪಾರುತ**ನ್ತಿ ಸಹ ಸೀಸೇನ ಪಾರುತಕಾಯಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಏವಮಕಾಸಿ, ಕಿಂ ನಾರಾಯನಸಙ್ಖಾತಬಲೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ನಾಸಕ್ಖಿ ಹಿಮಪಾತಂ ಸೀತವಾತಞ್ಚ ಪಟಿಬಾಹಿತುನ್ತಿ? ಅತ್ಥೇತಂ ಕಾರಣಂ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಾಯಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕರೋನ್ತಿ ಏವ, ಅಪಿಚ ಭಗವಾ "ಆಗತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಸೀಸಂ ವಿವರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಕಥಂ ಪವತ್ತೇಸ್ಸತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಕಥಾನುಸಾರೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಥಾಪವತ್ತನತ್ಥಂ ಏವಮಕಾಸಿ। **ದಿಸ್ವಾನ ವಾಮೇನ...ಪೇ॰... ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಅಯಂ ಸಸೀಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಪಧಾನಮನುಯುತ್ತೋ, ಇಮಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ದತ್ವಾ ಇಮಂ ಹಬ್ಯಸೇಸಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಏವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಮುಣ್ಡೋ ಅಯಂ ಭವಂ, ಮುಣ್ಡಕೋ ಅಯಂ ಭವ**ನ್ತಿ ಸೀಸೇ ವಿವರಿತಮತ್ತೇವ ಕೇಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಮುಣ್ಡೋ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪರಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಖಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಹೀಳೇನ್ತೋ "ಮುಣ್ಡಕೋ"ತಿ ಆಹ। ಏವರೂಪಾ ಹಿ ನೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ದಿಟ್ಠಿ। **ತತೋ ವಾತಿ** ಯತ್ಥ ಠಿತೋ ಅದ್ದಸ, ತಮ್ಹಾ ಪದೇಸಾ **ಮುಣ್ಡಾಪೀತಿ** ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಮುಣ್ಡಿತಸೀಸಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ।

೪೫೮. **ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನೋಮ್ಹೀತಿ** ಏತ್ಥ ನಕಾರೋ ಪಟಿಸೇಧೇ, **ನೋ**ಕಾರೋ ಅವಧಾರಣೇ "ನ ನೋ ಸಮ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೨೬) ವಿಯ। ತೇನ ನೇವಮ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ರಾಜಪುತ್ತೋತಿ** ಖತ್ತಿಯೋ ನಮ್ಹಿ। **ನ ವೇಸ್ಸಾಯನೋತಿ** ವೇಸ್ಸೋಪಿ ನಮ್ಹಿ। **ಉದ ಕೋಚಿ ನೋಮ್ಹೀತಿ** ಅಞ್ಞೋಪಿ ಸುದ್ದೋ ವಾ ಚಣ್ಡಾಲೋ ವಾ ಕೋಚಿ ನ ಹೋಮೀತಿ ಏವಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ಜಾತಿವಾದಸಮುದಾಚಾರಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪತ್ತಾ ವಿಯ ಹಿ ನದಿಯೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಜಹನ್ತಿ ಪುರಿಮಾನಿ ನಾಮಗೋತ್ತಾನಿ। ಪಹಾರಾದಸುತ್ತಞ್ಚೇತ್ಥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೯) ಸಾಧಕಂ। ಏವಂ ಜಾತಿವಾದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಯಥಾಭೂತಮತ್ತಾನಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಆಹ - **"ಗೋತ್ತಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ, ಅಕಿಞ್ಚನೋ ಮನ್ತ ಚರಾಮಿ ಲೋಕೇ"**ತಿ। ಕಥಂ ಗೋತ್ತಂ ಪರಿಞ್ಞಾಸೀತಿ ಚೇ? ಭಗವಾ ಹಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಞ್ಞಾಸಿ, ತೇಸು ಚ ಪರಿಞ್ಞಾತೇಸು ಗೋತ್ತಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಮೇವ ಹೋತಿ। ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಾನಂ ಪನ ಅಭಾವೇನ ಸೋ ಅಕಿಞ್ಚನೋ ಮನ್ತಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತೀಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಚರತಿ। ತೇನಾಹ - "ಗೋತ್ತಂ...ಪೇ॰... ಲೋಕೇ"ತಿ। ಮನ್ತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಚೇಸ ಚರತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಮನ್ತಂ ಚರಾಮಿ ಲೋಕೇ"ತಿ ಛನ್ದವಸೇನ ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ।

೪೫೯-೬೦. ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ಏವಂ ಓಳಾರಿಕಂ ಲಿಙ್ಗಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ನ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ ಆಹ - "ಸಙ್ಘಾಟಿವಾಸೀ...ಪೇ॰... ಗೋತ್ತಪಞ್ಹ"ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಛಿನ್ನಸಙ್ಘಟಿತಟ್ಠೇನ ತೀಣಿಪಿ ಚೀವರಾನಿ "ಸಙ್ಘಾಟೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ, ತಾನಿ ನಿವಾಸೇತಿ ಪರಿದಹತೀತಿ **ಸಙ್ಘಾಟಿವಾಸೀ**। **ಅಗಹೋತಿ** ಅಗೇಹೋ, ನಿತ್ತಣ್ಹೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನಿವಾಸಾಗಾರಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಜೇತವನೇ
ಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಕರೇರಿಮಣ್ಡಲಮಾಳಕೋಸಮ್ಬಕುಟಿಚನ್ದನಮಾಲಾದಿಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। **ನಿವುತ್ತಕೇಸೋತಿ**

ಅಪನೀತಕೇಸೋ, ಓಹಾರಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಭಿನಿಬ್ಬುತತ್ತೋ**ತಿ ಅತೀವ ವೂಪಸನ್ತಪರಿಳಾಹಚಿತ್ತೋ, ಗುತ್ತಚಿತ್ತೋ ವಾ। **ಅಲಿಪ್ಪಮಾನೋ ಇಧ ಮಾಣವೇಹೀ**ತಿ ಉಪಕರಣಸಿನೇಹಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅಲಿತ್ತೋ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಏಕನ್ತವಿವಿತ್ತೋ। **ಅಕಲ್ಲಂ ಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಯ್ವಾಹಂ ಏವಂ ಸಞ್ಝಾಟಿವಾಸೀ...ಪೇ॰... ಅಲಿಪ್ಪಮಾನೋ ಇಧ ಮಾಣವೇಹಿ, ತಂ ಮಂ ತ್ವಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪಾಕತಿಕಾನಿ ನಾಮಗೋತ್ತಾನಿ ಅತೀತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಸಮಾನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಗೋತ್ತಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಸೀತಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಮೋಚೇನ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆಹ - **ಪುಚ್ಛನ್ತಿ ವೇ, ಭೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭಿ ಸಹ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನೋ ಭವ**"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನೋ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ನಾಹಂ ಭೋ ಅಕಲ್ಲಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ। ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಸಹ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನು ಭವಂ, ಭಾರದ್ವಾಜೋ ನು ಭವ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾತಿಮ್ಪಿ ಗೋತ್ತಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ ಏವಾತಿ।

೪೬೦-೧. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಚಿತ್ತಮುದುಭಾವಕರಣತ್ಥಂ ಮನ್ತೇಸು ಅತ್ತನೋ ಪಕತಞ್ಞುತಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹಿ ಚೇ ತ್ವಂ ಬ್ರೂಸಿ...ಪೇ॰... ಚತುವೀಸತಕ್ಖರ**"ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸಚೇ ತ್ವಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹಂ"ತಿ ಬ್ರೂಸಿ, ಮಞ್ಚ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಬ್ರೂಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಭವನ್ತಂ ಸಾವಿತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಿಪದಂ ಚತುವೀಸತಕ್ಖರಂ, ತಂ ಮೇ ಬ್ರೂಹೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಭಗವಾ ಪರಮತ್ಥವೇದಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪಿಟಕಾನಂ ಆದಿಭೂತಂ ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧೇಹಿ ಪಕಾಸಿತಂ ಅತ್ಥಸಮ್ಪನ್ನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಞ್ಚ "ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಇಮಂ ಅರಿಯಸಾವಿತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ। ಯದಿಪಿ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಞ್ಞಂ ವದೇಯ್ಯ, ಅದ್ಧಾ ನಂ ಭಗವಾ "ನಾಯಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಸಾವಿತ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಅಸಾರಕತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಧೇವ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಯ್ಯ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪನ "ಸಾವಿತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಿಪದಂ ಚತುವೀಸತಕ್ಖರ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯಸಿದ್ಧಂ ಸಾವಿತ್ತಿಲಕ್ಖಣಬ್ಯಞ್ಜನಕಂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ನಿಚ್ಛಾರಿತವಚನಂ ಸುತ್ವಾವ "ಅದ್ಧಾಯಂ ಸಮಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಯೇ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ, ಅಹಂ ಪನ ಅಞ್ಞಾಣೇನ 'ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಯ'ನ್ತಿ ಪರಿಭವಿಂ, ಸಾಧುರೂಪೋ ಮನ್ತಪಾರಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಏಸೋ"ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಹನ್ದ ನಂ ಯಞ್ಞವಿಧಿಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಿಧಿಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಿಂನಿಸ್ಸಿತಾ...ಪೇ॰... ಲೋಕೇ**"ತಿ ಇಮಂ ವಿಸಮಗಾಥಾಪದತ್ತಯಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಕಿಂನಿಸ್ಸಿತಾ ಕಿಮಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಕಿಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಾ ಇಸಯೋ ಚ ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಮನುಜಾ ದೇವತಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಯಞ್ಞಂ ಅಕಪ್ಪಯಿಂಸು। **ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸೂ**ತಿ ಮಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ಅಕಪ್ಪಯಿಂಸೂ**ತಿ ಸಂವಿದಹಿಂಸು ಅಕಂಸು। **ಪುಥೂ**ತಿ ಬಹೂ ಅನ್ನಪಾನದಾನಾದಿನಾ ಭೇದೇನ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರೇ ಪುಥೂ ವಾ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ಕಿಂನಿಸ್ಸಿತಾ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು। ಕಥಂ ನೇಸಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಮಿಜ್ಝತೀತಿ ಇಮಿನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪುಚ್ಛತಿ।

೪೬೩. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ **"ಯದನ್ತಗೂ ವೇದಗೂ ಯಞ್ಞಕಾಲೇ। ಯಸ್ಸಾಹುತಿಂ ಲಭೇ ತಸ್ಸಿಜ್ಝೇತಿ ಬ್ರೂಮೀ**"ತಿ ಇದಂ ಸೇಸಪದದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯದನ್ತಗೂ**ತಿ ಯೋ ಅನ್ತಗೂ, ಓಕಾರಸ್ಸ ಅಕಾರೋ, ದಕಾರೋ ಚ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ "ಅಸಾಧಾರಣಮಞ್ಞೇಸ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೮.೯) ಮಕಾರೋ ವಿಯ। ಅಯಂ ಪನ ಅತ್ಥೋ - ಯೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಅನ್ತಗತತ್ತಾ **ಅನ್ತಗೂ,** ಚತೂಹಿ ಚ ಮಗ್ಗಞಾಣವೇದೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತತ್ತಾ **ವೇದಗೂ,** ಸೋ **ಯಸ್ಸ** ಇಸಿಮನುಜಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಯಞ್ಞಕಾಲೇ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಆಹಾರೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ ಅನ್ತಮಸೋ ವನಪಣ್ಣಮೂಲಫಲಾದಿಮ್ಹಿಪಿ **ಆಹುತಿಂ ಲಭೇ,** ತತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಲಭೇಯ್ಯ, **ತಸ್ಸ** ತಂ ಯಞ್ಞಕಮ್ಮಂ **ಇಜ್ಝೇ** ಸಮಿಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಮಹಪ್ಫಲಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ **ಬ್ರೂಮೀ**ತಿ।

೪೬೪. ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ಭಗವತೋ ಪರಮತ್ಥಯೋಗಗಮ್ಭೀರಂ ಅತಿಮಧುರಗಿರನಿಬ್ಬಿಕಾರಸರಸಮ್ಪನ್ನಂ ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ, ಸರೀರಸಮ್ಪತ್ತಿಸೂಚಿತಞ್ಚಸ್ಸ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಮ್ಭಾವಯಮಾನೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ **"ಅದ್ಧಾ ಹಿ ತಸ್ಸಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾನಂ ವಚನಂ, ಸೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಅದ್ಧಾ ಹಿ ತಸ್ಸ** ಮಯ್ಹಂ

ಹುತಮಿಜ್ಝೇ, ಅಯಂ ಅಜ್ಜ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಇಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ **ಯಂ ತಾದಿಸಂ ವೇದಗುಮದ್ದಸಾಮ,** ಯಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಂ ಭವನ್ತರೂಪಂ ವೇದಗುಂ ಅದ್ದಸಾಮ। ತ್ವಞ್ಞೇವ ಹಿ ಸೋ ವೇದಗೂ, ನ ಅಞ್ಞೋ। ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪನ **ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ** ವೇದಗೂನಂ ಅನ್ತಗೂನಞ್ಚ **ಅದಸ್ಸನೇನ** ಅಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಯಞ್ಞೇ ಪಟಿಯತ್ತಂ **ಅಞ್ಞೋ ಜನೋ ಭುಞ್ಜತಿ ಪೂರಳಾಸಂ** ಚರುಕಞ್ಚ ಪೂವಞ್ಚಾತಿ।

೪೮೫. ತತೋ ಭಗವಾ ಅತ್ತನಿ ಪಸನ್ನಂ ವಚನಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಜ್ಜಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಯಥಾಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ಪಕಾಸೇತುಕಾಮೋ **"ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಸ್ಮಾ ಮಯಿ ಪಸನ್ನೋಸಿ, **ತಸ್ಮಾ** ಪನ **ಇಹ ತ್ವಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಪುಚ್ಛಾ**ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। ಇದಾನಿ ಇತೋ ಪುಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೇನಅತ್ಥಿಕಪದಂ ಪರಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ - ಅತ್ಥೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥತ್ಥಿಕಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಕಿಲೇಸಗ್ಗಿವೂಪಸಮೇನ **ಸನ್ತಂ,** ಕೋಧಧೂಮವಿಗಮೇನ **ವಿಧೂಮಂ,** ದುಕ್ಖಾಭಾವೇನ **ಅನೀಘಂ,** ಅನೇಕವಿಧಆಸಾಭಾವೇನ **ನಿರಾಸಂ ಅಪ್ಪೇವಿಧ** ಏಕಂಸೇನ ಇಧ ಠಿತೋವ ಇಧ ವಾ ಸಾಸನೇ **ಅಭಿವಿನ್ದೇ** ಲಚ್ಛಸಿ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸಸಿ **ಸುಮೇಧಂ** ವರಪಞ್ಞಂ ಖೀಣಾಸವದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಮಯಿ ಪಸನ್ನೋಸಿ, ತಸ್ಮಾತಿಹ, ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅತ್ಥೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಸಮಾನೋ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಪುಚ್ಛ ಸನ್ತಂ ವಿಧೂಮಂ ಅನೀಘಂ ನಿರಾಸನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। ಏವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಅಪ್ಪೇವಿಧ ಅಭಿವಿನ್ದೇ ಸುಮೇಧಂ ಖೀಣಾಸವದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೮೬. ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಆಹ - **"ಯಞ್ಞೇ ರತೋಹಂ...ಪೇ॰... ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಞ್ಞೋ ಯಾಗೋ ದಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ತಸ್ಮಾ ದಾನರತೋ ಅಹಂ, ತಾಯ ಏವ ದಾನಾರಾಮತಾಯ ದಾನಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ನ ಪನ ಜಾನಾಮಿ, ಏವಂ ಅಜಾನನ್ತಂ ಅನುಸಾಸತು ಮಂ ಭವಂ। ಅನುಸಾಸನ್ತೋ ಚ ಉತ್ತಾನೇನೇವ ನಯೇನ ಯತ್ಥ ಹುತಂ ಇಜ್ಝತೇ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಯಥಾಹುತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೪೮೭. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಆಹ - **"ತೇನ ಹಿ...ಪೇ॰... ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ। ಓಹಿತಸೋತಸ್ಸ ಚಸ್ಸ ಅನುಸಾಸನತ್ಥಂ ತಾವ "ಮಾ ಜಾತಿಂ ಪುಚ್ಛೀ"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಾ ಜಾತಿಂ ಪುಚ್ಛೀ**ತಿ ಯದಿ ಹುತಸಮಿದ್ಧಿಂ ದಾನಮಹಪ್ಫಲತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಸಿ, ಜಾತಿಂ ಮಾ ಪುಚ್ಛ। ಅಕಾರಣಞ್ಹಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಿಚಾರಣಾಯ ಜಾತಿ। **ಚರಣಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಾ**ತಿ ಅಪಿಚ ಖೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣಭೇದಂ ಚರಣಂ ಪುಚ್ಛ। ಏತಞ್ಹಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಿಚಾರಣಾಯ ಕಾರಣಂ।

ಇದಾನಿಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ನಿದಸ್ಸನಮಾಹ - **"ಕಟ್ಠಾ ಹವೇ ಜಾಯತಿ ಜಾತವೇದೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ರಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಇಧ ಕಟ್ಠಾ ಅಗ್ಗಿ ಜಾಯತಿ, ನ ಚ ಸೋ ಸಾಲಾದಿಕಟ್ಠಾ ಜಾತೋ ಏವ ಅಗ್ಗಿಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಸಾಪಾನದೋಣಿಆದಿಕಟ್ಠಾ ಜಾತೋ ನ ಕರೋತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಅಚ್ಚಿಆದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಏವ ಕರೋತಿ। ಏವಂ ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾದೀಸು ಜಾತೋ ಏವ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ, ಚಣ್ಡಾಲಕುಲಾದೀಸು ಜಾತೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ **ನೀಚಾಕುಲೀನೋಪಿ** ಉಚ್ಚಾಕುಲೀನೋಪಿ ಖೀಣಾಸವ**ಮುನಿ ಧಿತಿಮಾ ಹಿರೀನಿಸೇಧೋ ಆಜಾನಿಯೋ ಹೋತಿ,** ಇಮಾಯ ಧಿತಿಹಿರಿಪಮುಖಾಯ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಜಾತಿಮಾ ಉತ್ತಮದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ ಧಿತಿಯಾ ಗುಣೇ ಧಾರಯತಿ, ಹಿರಿಯಾ ದೋಸೇ ನಿಸೇಧೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ "ಹಿರಿಯಾ ಹಿ ಸನ್ತೋ ನ ಕರೋನ್ತಿ ಪಾಪ"ನ್ತಿ। ತೇನ ತೇ ಬ್ರೂಮಿ -

"ಮಾ ಜಾತಿಂ ಪುಚ್ಛೀ ಚರಣಞ್ಚ ಪುಚ್ಛ,
ಕಟ್ಠಾ ಹವೇ ಜಾಯತಿ ಜಾತವೇದೋ।
ನೀಚಾಕುಲೀನೋಪಿ ಮುನೀ ಧಿತೀಮಾ,
ಆಜಾನಿಯೋ ಹೋತಿ ಹಿರೀನಿಸೇಧೋ"ತಿ॥ -

ಏಸ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಅಸ್ಸಲಾಯನಸುತ್ತಾನುಸಾರೇನ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೧ ಆದಯೋ) ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪೬೮. ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ ಚಾತುವಣ್ಣಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅನುಸಾಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯತ್ಥ ಹುತಂ ಇಜ್ಝತೇ, ಯಥಾ ಚ ಹುತಂ ಇಜ್ಝತೇ, ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ಸಚ್ಚೇನ ದನ್ತೋ''**ತಿಆದಿಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಚ್ಚೇನಾತಿ** ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚೇನ। ತಞ್ಹಿ ಪತ್ತೋ ದನ್ತೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ – ''ಸಚ್ಚೇನ ದನ್ತೋ''ತಿ। **ದಮಸಾ ಉಪೇತೋತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯದಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ವೇದನ್ತಗೂತಿ** ವೇದೇಹಿ ವಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನ್ತಂ ಗತೋ, ವೇದಾನಂ ವಾ ಅನ್ತಂ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಗತೋ। **ವೂಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋತಿ** ಪುನ ವಸಿತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ವುತ್ಥಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ। **ಕಾಲೇನ ತಮ್ಹಿ ಹಬ್ಯಂ ಪವೇಚ್ಛೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಕಾಲಂ ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಕಾಲಞ್ಚ ಉಪಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತೇನ ಕಾಲೇನ ತಾದಿಸೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪವೇಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪವೇಸೇಯ್ಯ ಪಟಿಪಾದೇಯ್ಯ।

೪೬೯-೭೦. **ಕಾಮೇತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಚ। **ಸುಸಮಾಹಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಸಮಾಹಿತಇನ್ದ್ರಿಯಾ, ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಇನ್ದ್ರಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಚನ್ದೋವ ರಾಹುಗ್ಗಹಣಾ ಪಮುತ್ತಾತಿ** ಯಥಾ ಚನ್ದೋ ರಾಹುಗ್ಗಹಣಾ, ಏವಂ ಕಿಲೇಸಗ್ಗಹಣಾ ಪಮುತ್ತಾ ಯೇ ಅತೀವ ಭಾಸನ್ತಿ ಚೇವ ತಪನ್ತಿ ಚ। **ಸತಾತಿ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಮಮಾಯಿತಾನೀತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಮಾಯಿತಾನಿ।

೪೭೧. **ಯೋ ಕಾಮೇ ಹಿತ್ವಾತಿ** ಇತೋ ಪಭುತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಮೇ ಹಿತ್ವಾತಿ** ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಪಹಾಯ। **ಅಭಿಭುಯ್ಯಚಾರೀತಿ** ತೇಸಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯಚಾರೀ। **ಜಾತಿಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಂ** ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ **ಯೋ ವೇದಿ** ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಬಲೇನ ಅಞ್ಞಾಸಿ। **ಉದಕರಹದೋ ವಾತಿ** ಯೇ ಇಮೇ ಅನೋತತ್ತದಹೋ ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡದಹೋ ರಥಕಾರದಹೋ ಛದ್ದನ್ತದಹೋ ಕುಣಾಲದಹೋ ಮನ್ದಾಕಿನಿದಹೋ ಸೀಹಪ್ಪಪಾತದಹೋತಿ ಹಿಮವತಿ ಸತ್ತ ಮಹಾರಹದಾ ಅಗ್ಗಿಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪೇಹಿ ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠತ್ತಾ ನಿಚ್ಚಂ ಸೀತಲಾ, ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಉದಕರಹದೋವ ಸೀತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹತ್ತಾ।

೪೭೨. **ಸಮೋತಿ** ತುಲ್ಯೋ। **ಸಮೇಹೀತಿ** ವಿಪಸ್ಸಿಆದೀಹಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ। ತೇ ಹಿ ಪಟಿವೇಧಸಮತ್ತಾ ''ಸಮಾ''ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ಪಟಿವೇಧೇನಾಧಿಗನ್ತಬ್ಬೇಸು ಗುಣೇಸು, ಪಹಾತಬ್ಬೇಸು ವಾ ದೋಸೇಸು ವೇಮತ್ತತಾ , ಅದ್ಧಾನಆಯುಕುಲಪ್ಪಮಾಣಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಪಧಾನಬೋಧಿರಸ್ಮೀಹಿ ಪನ ನೇಸಂ ವೇಮತ್ತತಾ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚತೂಹಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಹಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಉಪರಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸೋಳಸಹಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಹಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಚ। ಅಯಂ ನೇಸಂ **ಅದ್ಧಾನವೇಮತ್ತತಾ**। ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚ ವಸ್ಸಸತಾಯುಕಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪರಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ। ಅಯಂ ನೇಸಂ **ಆಯುವೇಮತ್ತತಾ**। ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಯಂ **ಕುಲವೇಮತ್ತತಾ**। ಉಚ್ಚಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಾ, ನೀಚಾ ವಾ ಪನ್ನರಸಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಾ। ಅಯಂ **ಪಮಾಣವೇಮತ್ತತಾ**। ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಸಿವಿಕಾದೀಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ ವೇಹಾಸೇನ ವಾ। ತಥಾ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸಿಕಕುಸನ್ಧಾ ಅಸ್ಸರಥೇನ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು, ಸಿಖೀಕೋಣಾಗಮನಾ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇನ, ವೇಸ್ಸಭೂ ಸಿವಿಕಾಯ, ಕಸ್ಸಪೋ ವೇಹಾಸೇನ, ಸಕ್ಯಮುನಿ ಅಸ್ಸಪಿಟ್ಠಿಯಾ। ಅಯಂ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮವೇಮತ್ತತಾ**। ಸತ್ತಾಹಂ ವಾ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತಿ, ಅಡ್ಢಮಾಸಂ, ಮಾಸಂ, ದ್ವೇಮಾಸಂ, ತೇಮಾಸಂ, ಚತುಮಾಸಂ, ಪಞ್ಚಮಾಸಂ, ಛಮಾಸಂ, ಏಕವಸ್ಸಂ ದ್ವಿತಿಚತುಪಞ್ಚಛವಸ್ಸಾನಿ ವಾ। ಅಯಂ **ಪಧಾನವೇಮತ್ತತಾ**। ಅಸ್ಸತ್ಥೋ ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ ಹೋತಿ ನಿಗ್ರೋಧಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ। ಅಯಂ **ಬೋಧಿವೇಮತ್ತತಾ**। ಬ್ಯಾಮಾಸೀತಿಅನನ್ತಪಭಾಯುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ವಾ ಅಸೀತಿಪ್ಪಭಾ ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಮಾನಾ, ಅನನ್ತಪ್ಪಭಾ ಪನ ದೂರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ಆಸನ್ನಮ್ಪಿ, ಏಕಗಾವುತಂ ದ್ವಿಗಾವುತಂ ಯೋಜನಂ ಅನೇಕಯೋಜನಂ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಮ್ಪಿ, ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಮನಸಾ ಚಿನ್ತಾಯತ್ತಾವ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ, ಯೋ ಯತ್ತಕಮಿಚ್ಛತಿ,

ತಸ್ಸ ತತ್ತಕಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ **ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತತಾ**। ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ವೇಮತ್ತತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೇಸು ಪಟಿವೇಧೇನಾಧಿಗನ್ತಬ್ಬೇಸು ಗುಣೇಸು, ಪಹಾತಬ್ಬೇಸು ವಾ ದೋಸೇಸು ನತ್ಥಿ ನೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ "ಸಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಮೇತೇಹಿ ಸಮೋ ಸಮೇಹಿ।

ವಿಸಮೇಹಿ ದೂರೇತಿ ನ ಸಮಾ ವಿಸಮಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅವಸೇಸಸಬ್ಬಸತ್ತಾ। ತೇಹಿ ವಿಸಮೇಹಿ ಅಸದಿಸತಾಯ ದೂರೇ। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾಪಿ ಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಏಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಕಲಂ ನಾಗ್ಘನ್ತಿ ಸೋಳಸಿಂ , ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಸಾವಕಾದೀಸು। ತೇನಾಹ - "ವಿಸಮೇಹಿ ದೂರೇ"ತಿ। **ತಥಾಗತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಉಭಯಪದೇಹಿ ದೂರೇತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಅನನ್ತಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಅಪರಿಮಿತಪಞ್ಞೋ। ಲೋಕಿಯಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಹಿ ಪಞ್ಞಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಕಾ, ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ। ಏವಂ ಯಾವ ಅರಹತೋ ಪಞ್ಞಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಕಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಂ ಪನ ಉಪನಿಧಾಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಕಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಅನನ್ತಾ ಇಚ್ಚೇವ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ - "ಅನನ್ತಪಞ್ಞೋ"ತಿ। **ಅನೂಪಲಿತ್ತೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪೇಹಿ ಅಲಿತ್ತೋ। **ಇಧ ವಾ ಹುರಂ ವಾ**ತಿ ಇಧಲೋಕೇ ವಾ ಪರಲೋಕೇ ವಾ। ಯೋಜನಾ ಪನೇತ್ಥ - ಸಮೋ ಸಮೇಹಿ ವಿಸಮೇಹಿ ದೂರೇ ತಥಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಅನನ್ತಪಞ್ಞೋ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಇಧ ವಾ ಹುರಂ ವಾ, ತೇನ ತಥಾಗತೋ ಅರಹತಿ ಪೂರಳಾಸನ್ತಿ।

೪೭೪. **ಯಮ್ಹಿ ನ ಮಾಯಾ**ತಿ ಅಯಂ ಪನ ಗಾಥಾ ಅಞ್ಞಾ ಚ ಈದಿಸಾ ಮಾಯಾದಿದೋಸಯುತ್ತೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಸಞ್ಞಾಪಹಾನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ **ಅಮಮೋ**ತಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೇಸು "ಇದಂ ಮಮಾ"ತಿ ಪಹೀನಮಮಾಯಿತಭಾವೋ।

೪೭೫. **ನಿವೇಸನ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನಂ। ತೇನ ಹಿ ಮನೋ ತೀಸು ಭವೇಸು ನಿವಿಸತಿ, ತೇನ ತಂ "ನಿವೇಸನಂ ಮನಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥೇವ ವಾ ನಿವಿಸತಿ ತಂ ಹಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ। ತೇನಪಿ "ನಿವೇಸನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪರಿಗ್ಗಹಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ಏವ, ತಾಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಧಮ್ಮಾ ವಾ। **ಕೇಚೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಾಪಿ। **ಅನುಪಾದಿಯಾನೋ**ತಿ ತೇಸಂ ನಿವೇಸನಪರಿಗ್ಗಹಾನಂ ಅಭಾವಾ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಪಾದಿಯಮಾನೋ।

೪೭೬. **ಸಮಾಹಿತೋ** ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ। **ಉದತಾರೀ**ತಿ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ। **ಧಮ್ಮಂ ಚಞ್ಞಾಸೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ। **ಪರಮಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ।

೪೭೭. **ಭವಾಸವಾ**ತಿ ಭವತಣ್ಹಾಝಾನನಿಕನ್ತಿಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಾ ರಾಗಾ। **ವಚೀ**ತಿ ವಾಚಾ। **ಖರಾ**ತಿ ಕಕ್ಖಳಾ ಫರುಸಾ। **ವಿಧೂಪಿತಾ**ತಿ ದಡ್ಢಾ। **ಅತ್ಥಗತಾ**ತಿ ಅತ್ಥಙ್ಗತಾ। **ನ ಸನ್ತೀ**ತಿ ವಿಧೂಪಿತತ್ತಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತತ್ತಾ ಚ। ಉಭಯೇಹಿ ಪನ ಉಭಯಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ **ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀಸು।

೪೭೮. **ಮಾನಸತ್ತೇಸೂ**ತಿ ಮಾನೇನ ಲಗ್ಗೇಸು। **ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಸಖೇತ್ತವತ್ಥು**ನ್ತಿ ಸಹೇತುಪಚ್ಚಯಂ, ಸದ್ಧಿಂ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೪೭೯. **ಆಸಂ ಅನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಂ ಅನಲ್ಲೀಯಿತ್ವಾ। **ವಿವೇಕದಸ್ಸೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸೀ। **ಪರವೇದಿಯ**ನ್ತಿ ಪರೇಹಿ ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ದಿಟ್ಠಿಮುಪಾತಿವತ್ತೋ**ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಭೇದಮ್ಪಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। **ಆರಮ್ಮಣಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಾ, ಪುನಬ್ಭವಕಾರಣಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೪೮೦. ಪರೋಪರಾತಿ ವರಾವರಾ ಸುನ್ದರಾಸುನ್ದರಾ। ಪರಾ ವಾ ಬಾಹಿರಾ, ಅಪರಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ। **ಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಖನ್ಧಾಯತನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ। **ಉಪಾದಾನಖಯೇ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣತೋ ವಿಮುತ್ತೋ, ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣವಿಮುತ್ತಿಲಾಭೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೮೧. ಸಂಯೋಜನಂಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀತಿ ಸಂಯೋಜನಕ್ಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ ಜಾತಿಕ್ಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ ಚ। ಸಂಯೋಜನಕ್ಖಯನ್ತೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತು, ಜಾತಿಕ್ಖಯನ್ತೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾ ವುತ್ತಾ। ಖಯನ್ತೋತಿ ಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತಖಯಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪೋ ಚೇತ್ಥ "ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ನ ಕತೋ। **ಯೋಪಾನುದೀ**ತಿ ಯೋ ಅಪನುದಿ। **ರಾಗಪಥ**ನ್ತಿ ರಾಗಾರಮ್ಮಣಂ, ರಾಗಮೇವ ವಾ। ರಾಗೋಪಿ ಹಿ ದುಗ್ಗತೀನಂ ಪಥತ್ತಾ "ರಾಗಪಥೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಕಮ್ಮಪಥೋ ವಿಯ। **ಸುದ್ಧೋ ನಿದೋಸೋ ವಿಮಲೋ ಅಕಾಚೋ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿತಾಯ **ಸುದ್ಧೋ**। ಯೇಹಿ "ರಾಗದೋಸಾ ಅಯಂ ಪಜಾ, ದೋಸದೋಸಾ, ಮೋಹದೋಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇಸಂ ಅಭಾವಾ **ನಿದೋಸೋ**। ಅಟ್ಠಪುರಿಸಮಲವಿಗಮಾ **ವಿಮಲೋ,** ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾಭಾವತೋ ಅಕಾಚೋ। ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ "ಸಕಾಚೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸುದ್ಧೋ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ನಿದ್ದೋಸೋ, ನಿದ್ದೋಸತಾಯ ವಿಮಲೋ, ಬಾಹಿರಮಲಾಭಾವೇನ ವಿಮಲತ್ತಾ ಅಕಾಚೋ। ಸಮಲೋ ಹಿ "ಸಕಾಚೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಮಲತ್ತಾ ವಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತಿ, ತೇನ ಅಕಾಚೋ। ಆಗುಕಿರಿಯಾ ಹಿ ಉಪಘಾತಕರಣತೋ "ಕಾಚೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೪೮೨. ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಾನಂ ನಾನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧೇಸು ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತಾನಂ ನಾಮ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಖನ್ಧಮತ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಾ ಚಾಯಂ "ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಸಞ್ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅಭಾವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಾನಂ ನಾನುಪಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪಞ್ಞಾಯ ಖನ್ಧೇ ಪಸ್ಸತಿ। ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ **ಸಮಾಹಿತೋ,** ಕಾಯವಙ್ಕಾದೀನಂ ಅಭಾವಾ **ಉಜ್ಜುಗತೋ,** ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯತೋ **ಠಿತತ್ತೋ,** ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಏಜಾಯ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಚೇತೋಖಿಲಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಟ್ಠಾನಾಯ ಕಙ್ಖಾಯ ಚ ಅಭಾವಾ **ಅನೇಜೋ ಅಖಿಲೋ ಅಕಙ್ಖೋ**।

೪೮೩. ಮೋಹನ್ತರಾತಿ ಮೋಹಕಾರಣಾ ಮೋಹಪಚ್ಚಯಾ, ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚ ಞಾಣದಸ್ಸೀ**ತಿ ಸಚ್ಛಿಕತಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೋ। ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಞಾಣಂ, ತಞ್ಚ ಭಗವಾ ಪಸ್ಸಿ, "ಅಧಿಗತಂ ಮೇ"ತಿ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ವಿಹಾಸಿ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚ ಞಾಣದಸ್ಸೀ"ತಿ। **ಸಮ್ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಂ। **ಅನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ। **ಸಿವ**ನ್ತಿ ಖೇಮಂ ನಿರುಪದ್ದವಂ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ವಾ। **ಯಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ। **ಸುದ್ಧೀ**ತಿ ವೋದಾನತಾ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಮೋಹನ್ತರಾಭಾವೇನ ಸಬ್ಬದೋಸಾಭಾವೋ, ತೇನ ಸಂಸಾರಕಾರಣಸಮುಚ್ಛೇದೋ ಅನ್ತಿಮಸರೀರಧಾರಿತಾ, ಞಾಣದಸ್ಸಿತಾಯ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಭವೋ। ತೇನ ಅನುತ್ತರಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಪತ್ತಿ, ಇತೋ ಪರಞ್ಚ ಪಹಾತಬ್ಬಮಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ವಾ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ - "ಏತ್ತಾವತಾ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ।

೪೮೪. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಭಗವತಿ ಪಸನ್ನೋ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆಹ **"ಹುತಞ್ಚ ಮಯ್ಹ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಮಹಂ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಅಜುಹಂ, ತಂ ಮೇ ಹುತಂ ಸಚ್ಚಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಅಲಿಕಂ ವಾತಿ ನ ಜಾನಾಮಿ। ಅಜ್ಜ ಪನ ಇದಂ **ಹುತಞ್ಚ ಮಯ್ಹಂ ಹುತಮತ್ಥು ಸಚ್ಚಂ,** ಸಚ್ಚಹುತಮೇವ ಅತ್ಥೂತಿ ಯಾಚನ್ತೋ ಭಣತಿ। **ಯಂ ತಾದಿಸಂ ವೇದಗುನಂ ಅಲತ್ಥಂ,** ಯಸ್ಮಾ ಇಧೇವ ಠಿತೋ ಭವನ್ತರೂಪಂ ವೇದಗುಂ ಅಲತ್ಥಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಾ ಹಿ ಸಕ್ಖಿ,** ಪಚ್ಚಕ್ಖಮೇವ ಹಿ ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಯತೋ **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಮೇ ಭಗವಾ,** ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಚ **ಭುಞ್ಜತು ಮೇ ಭಗವಾ ಪೂರಳಾಸ**ನ್ತಿ ತಂ ಹಬ್ಯಸೇಸಂ ಉಪನಾಮೇನ್ತೋ ಆಹ।

೪೮೭. ಅಥ ಭಗವಾ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಭಾಸಿ। ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಅಯಂ ಅತ್ತನಾ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಕಮ್ಪಿ ಚಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ 'ಕೇವಲಿನಂ ಮಹೇಸಿಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವೂಪಸನ್ತಂ ಅನ್ನೇನ ಪಾನೇನ ಉಪಟ್ಠಹಸ್ಸೂ'ತಿ ಭಣತೀ"ತಿ ಏವಂ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತಂ ಞಾತುಕಾಮೋ ಆಹ **"ಸಾಧಾಹಂ ಭಗವಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಾಧೂತಿ** ಆಯಾಚನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ತಥಾತಿ** ಯೇನ ತ್ವಮಾಹ, ತೇನ ಪಕಾರೇನ। **ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ** ಜಾನೇಯ್ಯಂ। **ಯನ್ತಿ** ಯಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ಯಞ್ಞಕಾಲೇ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಉಪಟ್ಠಹೇಯ್ಯನ್ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಪಪ್ಪುಯ್ಯಾತಿ** ಪತ್ವಾ। **ತವ ಸಾಸನನ್ತಿ** ತವ ಓವಾದಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಾಧಾಹಂ ಭಗವಾ ತವ ಓವಾದಂ ಆಗಮ್ಮ ತಥಾ ವಿಜಞ್ಞಂ ಆರೋಚೇಹಿ ಮೇ ತಂ ಕೇವಲಿನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯೋ ದಕ್ಖಿಣಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ಮಾದಿಸಸ್ಸ, ಯಂ ಚಾಹಂ ಯಞ್ಞಕಾಲೇ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಉಪಟ್ಠಹೇಯ್ಯಂ, ತಥಾರೂಪಂ ಮೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ದಸ್ಸೇಹಿ, ಸಚೇ ತ್ವಂ ನ ಭುಞ್ಜಸೀತಿ।

೪೮೮-೯೦. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪಾಕಟೇನ ನಯೇನ ತಥಾರೂಪಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಾರಮ್ಭಾ ಯಸ್ಸಾ"**ತಿ ಗಾಥಾತ್ತಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೀಮನ್ತಾನಂ ವಿನೇತಾರನ್ತಿ ಸೀಮಾತಿ** ಮರಿಯಾದಾ ಸಾಧುಜನವುತ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅನ್ತಾ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಅಪರಭಾಗಾತಿ ಕತ್ವಾ ಸೀಮನ್ತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ, ತೇಸಂ ವಿನೇತಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೀಮನ್ತಾತಿ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯಾ ಸೇಕ್ಖಾ ಚ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಚ, ತೇಸಂ ವಿನೇತಾರನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ। **ಜಾತಿಮರಣಕೋವಿದನ್ತಿ** "ಏವಂ ಜಾತಿ ಏವಂ ಮರಣ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಸಲಂ। **ಮೋನೇಯ್ಯಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ। **ಭಕುಟಿಂ ವಿನಯಿತ್ವಾನಾತಿ** ಯಂ ಏಕಚ್ಚೇ ದುಬ್ಬುದ್ಧಿನೋ ಯಾಚಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಕುಟಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ವಿನಯಿತ್ವಾ, ಪಸನ್ನಮುಖಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಜಲಿಕಾತಿ** ಪಗ್ಗಹಿತಅಞ್ಜಲಿನೋ ಹುತ್ವಾ।

೪೯೧. ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಥೋಮಯಮಾನೋ **"ಬುದ್ಧೋ ಭವ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಆಯಾಗೋತಿ** ಆಯಜಿತಬ್ಬೋ, ತತೋ ತತೋ ಆಗಮ್ಮ ವಾ ಯಜಿತಬ್ಬಮೇತ್ಥಾತಿಪಿ ಆಯಾಗೋ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ । ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಇತೋ ಪುರಿಮಗಾಥಾಸು ಚ ಯಂ ನ ವಣ್ಣಿತಂ, ತಂ ಸಕ್ಕಾ ಅವಣ್ಣಿತಮ್ಪಿ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥತ್ತಾಯೇವ ನ ವಣ್ಣಿತಂ। ಇತೋ ಪರಂ ಪನ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪೂರಳಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಾಘಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಾಘಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಮೇವ ಯಾಸ್ಸ ನಿದಾನೇ ವುತ್ತಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಾಘೋ ಮಾಣವೋ ದಾಯಕೋ ಅಹೋಸಿ ದಾನಪತಿ। ತಸ್ಸೇತದಹೋಸಿ - "ಸಮ್ಪುತ್ತಕಪಣದ್ಧಿಕಾದೀನಂ ದಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ, ಉದಾಹು ನೋತಿ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಏತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಮಣೋ ಕಿರ ಗೋತಮೋ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಜಾನಾತೀ"ತಿ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಚಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾನುರೂಪಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಯಿದಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಭಗವತೋತಿ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ವಚನಂ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ "ಮಾಘಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತತ್ಥ **ರಾಜಗಹೇತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಞ್ಹಿ ಮನ್ಧಾತುಮಹಾಗೋವಿನ್ದಾದೀಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ "ರಾಜಗಹ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಞ್ಞೇಪೇತ್ಥ ಪಕಾರೇ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಕಿಂ ತೇಹಿ, ನಾಮಮೇತಂ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ? ತಂ ಪನೇತಂ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಚ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ ಚ ನಗರಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಕಾಲೇ ಸುಞ್ಞಂ ಹೋತಿ ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತೇಸಂ ವಸನ್ತವನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ

ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಮಾಹ – **“ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ”**ತಿ। ಸೋ ಚ ಗಿಜ್ಝಾ ತಸ್ಸ ಕೂಟೇಸು ವಸಿಂಸು, ಗಿಜ್ಝಸದಿಸಾನಿ ವಾಸ್ಸ ಕೂಟಾನಿ, ತಸ್ಮಾ “ಗಿಜ್ಝಕೂಟೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ಖೋ…ಪೇ॰… ಅವೋಚಾತಿ ಏತ್ಥ **ಮಾಘೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಮಾಣವೋತಿ** ಅನ್ತೇವಾಸಿವಾಸಂ ಅನತೀತಭಾವೇನ ವುಚ್ಚತಿ, ಜಾತಿಯಾ ಪನ ಮಹಲ್ಲಕೋ। “ಪುಬ್ಬಾಚಿಣ್ಣವಸೇನಾ”ತಿ ಏಕೇ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಮಾಣವೋ ವಿಯ। ಸೋ ಹಿ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕೋಪಿ ಪುಬ್ಬಾಚಿಣ್ಣವಸೇನ “ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಮಾಣವೋ” ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಹಞ್ಹಿ , ಭೋ ಗೋತಮ…ಪೇ॰… ಪಸವಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ **ದಾಯಕೋ ದಾನಪತೀತಿ** ದಾಯಕೋ ಚೇವ ದಾನಪತಿ ಚ। ಯೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ತೇನಾಣತ್ತೋ ದೇತಿ, ಸೋಪಿ ದಾಯಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಾನೇ ಇಸ್ಸರಿಯಾಭಾವತೋ ನ ದಾನಪತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂಯೇವ ದೇತಿ। ತೇನಾಹ – “ಅಹಞ್ಹಿ, ಭೋ ಗೋತಮ , ದಾಯಕೋ ದಾನಪತೀ”ತಿ। ಅಯಮೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಪನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಮಚ್ಛೇರೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯಮಾನೋ ದಾಯಕೋ ಅನಭಿಭೂತೋ ದಾನಪತೀತಿಆದಿನಾಪಿ ನಯೇನ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ವದಞ್ಞೂತಿ** ಯಾಚಕಾನಂ ವಚನಂ ಜಾನಾಮಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇಯೇವ “ಅಯಮಿದಮರಹತಿ ಅಯಮಿದ”ನ್ತಿ ಪುರಿಸವಿಸೇಸಾವಧಾರಣೇನ ಬಹೂಪಕಾರಭಾವಗಹಣೇನ ವಾ। **ಯಾಚಯೋಗೋತಿ** ಯಾಚಿತುಂ ಯುತ್ತೋ। ಯೋ ಹಿ ಯಾಚಕೇ ದಿಸ್ವಾವ ಭಕುಟಿಂ ಕತ್ವಾ ಫರುಸವಚನಾದೀನಿ ಭಣತಿ, ಸೋ ನ ಯಾಚಯೋಗೋ ಹೋತಿ। ಅಹಂ ಪನ ನ ತಾದಿಸೋತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಅದಿನ್ನಾದಾನನಿಕತಿವಞ್ಚನಾದೀನಿ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾಯ, ಯಾಚನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಾಚನಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಭೋಗಪರಿಯೇಸನೇ ಧಮ್ಮೋ, ಯಾಚಮಾನಾನಞ್ಚ ನೇಸಂ ಪರೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಹಕಾಮೇಹಿ ದಿನ್ನಾ ಭೋಗಾ ಧಮ್ಮಲದ್ಧಾ ನಾಮ ಧಮ್ಮಾಧಿಗತಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಚ ತಥಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಲಭಿ। ತೇನಾಹ – **“ಧಮ್ಮೇನ ಭೋಗೇ ಪರಿಯೇಸಾಮಿ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಾಧಿಗತೇಹೀ”**ತಿ। **ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ದದಾಮೀತಿ** ತತೋ ಉತ್ತರಿಪಿ ದದಾಮಿ, ಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಏತ್ಥ ಲದ್ಧಭೋಗಪ್ಪಮಾಣೇನ ದದಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತಗ್ಘಾತಿ ಏಕಂಸವಚನೇ ನಿಪಾತೋ। ಏಕಂಸೇನೇವ ಹಿ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ಪಸತ್ಥಂ ದಾನಂ ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಮ್ಪಿ ದೀಯಮಾನಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಣ್ಣಿತಂ ದಾನಂ, ನ ದಾನಂ ಗರಹಿತಂ ಕ್ವಚೀ”ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾಪಿ ಏಕಂಸೇನೇವ ತಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಆಹ – **“ತಗ್ಘ ತ್ವಂ ಮಾಣವ…ಪೇ॰… ಪಸವಸೀ”**ತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಏವಂ ಭಗವತಾ “ಬಹುಂ ಸೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತೋ ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಉತ್ತರಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನಾಹು ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾ – **“ಅಥ ಖೋ ಮಾಘೋ ಮಾಣವೋ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸೀ”**ತಿ। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೪೯೨. **ಪುಚ್ಛಾಮಹ**ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಸು ಪನ **ವದಞ್ಞು**ನ್ತಿ ವಚನವಿದುಂ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸತ್ತಾನಂ ವುತ್ತವಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯಞ್ಞುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸುಜ್ಝೇತಿ** ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಸೇನ ಸುದ್ಧಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಯೋಜನಾ ಪನೇತ್ಥ – ಯೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದಾನಪತಿ ಗಹಟ್ಠೋ ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಅನ್ನಪಾನಂ ದದಂ ಯಜತಿ, ನ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಆಹುತಿಮತ್ತಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪುಞ್ಞಪೇಕ್ಖೋವ ನ ಪಚ್ಚುಪಕಾರಕಲ್ಯಾಣಕಿತ್ತಿಸದ್ದಾದಿಅಪೇಕ್ಖೋ, ತಸ್ಸ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಯಜಮಾನಸ್ಸ ಹುತಂ ಕಥಂ ಸುಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿ?

೪೯೩. **ಆರಾಧಯೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಭಿ ತಾದೀತಿ** ತಾದಿಸೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಹಿ ಆರಾಧಯೇ ಸಮ್ಪಾದಯೇ ಸೋಧಯೇ, ಮಹಪ್ಫಲಂ ತಂ ಹುತಂ ಕರೇಯ್ಯ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾಸ್ಸ “ಕಥಂ ಹುತಂ ಯಜಮಾನಸ್ಸ ಸುಜ್ಝೇ” ಇಚ್ಚೇತಂ ಬ್ಯಾಕತಂ ಹೋತಿ।

೪೯೪. **ಅಕ್ಖಾಹಿ ಮೇ ಭಗವಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇತಿ** ಏತ್ಥ ಯೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದದಂ ಪರೇಸಂ ಯಜತಿ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಭಗವಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ಅಕ್ಖಾಹೀತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೯೫. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ನಯೇಹಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **"ಯೇ ವೇ ಅಸತ್ತಾ"**ತಿಆದಿಕಾ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಅಸತ್ತಾ**ತಿ ರಾಗಾದಿಸಙ್ಗವಸೇನ ಅಲಗ್ಗಾ। **ಕೇವಲಿನೋ**ತಿ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚಾ। **ಯತತ್ತಾ**ತಿ ಗುತ್ತಚಿತ್ತಾ।

೪೯೬-೭. ದನ್ತಾ ಅನುತ್ತರೇನ ದಮಥೇನ, **ವಿಮುತ್ತಾ** ಪಞ್ಞಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀಹಿ, **ಅನೀಘಾ** ಆಯತಿಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾಭಾವೇನ, **ನಿರಾಸಾ** ಸಮ್ಪತಿ ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪನ ಗಾಥಾಯ ದುತಿಯಗಾಥಾ ಭಾವನಾನುಭಾವಪ್ಪಕಾಸನನಯೇನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಹರತೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಏವಂ ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ 'ಅಹೋ ವತ ಮೇ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯಾ'ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೭೧), ಅಥ ಖ್ವಾಸ್ಸ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಇದಂ ಚೇತ್ಥ ಸುತ್ತಂ ಸಾಧಕಂ।

೪೯೮-೫೦೨. **ರಾಗಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಯೇಸು ನ ಮಾಯಾ...ಪೇ॰... ನ ತಣ್ಹಾಸು ಉಪಾತಿಪನ್ನಾ**ತಿ ಕಾಮತಣ್ಹಾದೀಸು ನಾಧಿಮುತ್ತಾ। **ವಿತರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿತರಿತ್ವಾ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾದಿಛಬ್ಬಿಧಾ । **ಭವಾಭವಾಯಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾಯ ವಾ ಉಚ್ಛೇದಾಯ ವಾ। ಅಥ ವಾ ಭವಸ್ಸ ಅಭವಾಯ ಭವಾಭವಾಯ, ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇಧ ವಾ ಹುರಂ ವಾ**ತಿ ಇದಂ ಪನ **"ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ"**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರವಚನಂ।

೫೦೪. **ಯೇ ವೀತರಾಗಾ...ಪೇ॰... ಸಮಿತಾವಿನೋ**ತಿ ಸಮಿತವನ್ತೋ, ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಕಾರಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಿತಾವಿತತ್ತಾ ಚ **ವೀತರಾಗಾ ಅಕೋಪಾ। ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಇಧಲೋಕೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಖನ್ಧೇ ವಿಹಾಯ, ತತೋ ಪರಂ ಯೇಸಂ ಗಮನಂ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇತೋ ಪರಂ **"ಯೇ ಕಾಮೇ ಹಿತ್ವಾ ಅಗಹಾ ಚರನ್ತಿ, ಸುಸಞ್ಞತತ್ತಾ ತಸರಂವ ಉಜ್ಜು"**ನ್ತಿ ಇಮಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ।

೫೦೬-೮. ಜಹಿತ್ವಾತಿ ಹಿತ್ವಾ। "ಜಹಿತ್ವಾನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ಅತ್ತದೀಪಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಏವ ಅತ್ತನೋ ದೀಪಂ ಕತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾ ಖೀಣಾಸವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಯೇ ಹೇತ್ಥಾ**ತಿ ಹಕಾರೋ ನಿಪಾತೋ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ - ಯೇ ಏತ್ಥ ಖನ್ಧಾಯತನಾದಿಸನ್ತಾನೇ ಯಥಾ ಇದಂ ಖನ್ಧಾಯತನಾದಿ ತಥಾ ಜಾನನ್ತಿ, ಯಂಸಭಾವಂ ತಂಸಭಾವಂಯೇವ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಜಾನನ್ತಾ। **ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ನತ್ಥಿ ಪುನಬ್ಭವೋ**ತಿ ಅಯಂ ನೋ ಅನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ಇದಾನಿ ನತ್ಥಿ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ ಏವಞ್ಚ ಯೇ ಜಾನನ್ತೀತಿ।

೫೦೯. ಯೋ **ವೇದಗೂ**ತಿ ಇದಾನಿ ಅತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸತಿಮಾ**ತಿ ಛಸತತವಿಹಾರಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಪತ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ। **ಸರಣಂ ಬಹೂನ**ನ್ತಿ ಬಹೂನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭಯವಿಹಿಂಸನೇನ ಸರಣಭೂತೋ।

೫೧೦. ಏವಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆಹ - **"ಅದ್ಧಾ ಅಮೋಘಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ತ್ವಞ್ಹೇತ್ಥ ಜಾನಾಸಿ ಯಥಾ ತಥಾ ಇದ**ನ್ತಿ ತ್ವಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಲೋಕೇ ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಞೇಯ್ಯಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಜಾನಾಸಿ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನಾಸಿ, ಯಾದಿಸಂ ತಂ ತಾದಿಸಮೇವ ಜಾನಾಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಏಸಾ ಧಮ್ಮಧಾತು ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ, ಯಸ್ಸಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತಾ ಯಂ ಯಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಂ ತಂ ಜಾನಾಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೫೧೧. ಏವಂ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸಂಸಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಸಮ್ಪದಾಯ ಯಞ್ಞಸಮ್ಪದಂ ಞತ್ವಾ ದಾಯಕಸಮ್ಪದಾಯಪಿ ತಂ ಛಳಙ್ಗಪರಿಪೂರಂ ಯಞ್ಞಸಮ್ಪದಂ ಸೋತುಕಾಮೋ **"ಯೋ ಯಾಚಯೋಗೋ"**ತಿ ಉತ್ತರಿಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಯೋಜನಾ - ಯೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದದಂ ಪರೇಸಂ ಯಜತಿ, ತಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾಹಿ ಮೇ ಭಗವಾ ಯಞ್ಞಸಮ್ಪದನ್ತಿ।

೫೧೨. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಅಕ್ಖಾಸಿ। ತತ್ಥಾಯಂ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ - ಯಜಸ್ಸು ಮಾಘ, ಯಜಮಾನೋ ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಪ್ಪಸಾದೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ, ತೀಸುಪಿ ಕಾಲೇಸು ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಹಿ। ಏವಂ ತೇ ಯಾಯಂ -

> "ಪುಬ್ಬೇವ ದಾನಾ ಸುಮನೋ, ದದಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯೇ।
> ದತ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ, ಏಸಾ ಯಞ್ಞಸ್ಸ ಸಮ್ಪದಾ"ತಿ॥ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೬.೩೭; ಪೇ॰ ವ॰ ೩೦೫) -

ಯಞ್ಞಸಮ್ಪದಾ ವುತ್ತಾ, ತಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಯಞ್ಞೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ "ಕಥಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ? ದೋಸಪ್ಪಹಾನೇನ। ಕಥಂ ದೋಸಪ್ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ? ಯಞ್ಞಾರಮ್ಮಣತಾಯ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಆರಮ್ಮಣಂ ಯಜಮಾನಸ್ಸ ಯಞ್ಞೋ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಜಹಾತಿ ದೋಸಂ,** ಅಯಞ್ಹಿ ಸತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪದೀಪವಿಹತಮೋಹನ್ಧಕಾರೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಯಜಮಾನಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಞ್ಞಿತೋ ಯಞ್ಞೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ಸೋ ಏತ್ಥ ಯಞ್ಞೇ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಂ ಲೋಭಂ, ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಪಚ್ಚಯಂ ಕೋಧಂ, ತದುಭಯನಿದಾನಂ ಮೋಹನ್ತಿ ಏವಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಜಹಾತಿ ದೋಸಂ। ಸೋ ಏವಂ ಭೋಗೇಸು **ವೀತರಾಗೋ,** ಸತ್ತೇಸು ಚ **ಪವಿನೇಯ್ಯ ದೋಸಂ** ತಪ್ಪಹಾನೇನೇವ ಪಹೀನಪಞ್ಚನೀವರಣೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದಂ ಅಪರಿಮಾಣಸತ್ತಫರಣೇನ ಏಕಸತ್ತೇ ವಾ ಅನವಸೇಸಫರಣೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ **ಮೇತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ** ಭಾವೇನ್ತೋ ಪುನ ಭಾವನಾವೇಪುಲ್ಲತ್ಥಂ, **ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಸತತಂ** ಸಬ್ಬಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ತಮೇವ ಮೇತ್ತಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಿತಂ **ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಫರತೇ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ।

೫೧೪. ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ಮೇತ್ತಂ "ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗ್ಗೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಾತೀತಂ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ಸುತ್ವಾ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಸಞ್ಜಾತಸಬ್ಬಞ್ಞುಸಮ್ಭಾವನೋ ಭಗವತಿ ಅತ್ತನಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಧಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಮೇವ ಚ ಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಞ್ಚ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗ್ಗಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕೋ ಸುಜ್ಝತೀ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ರ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಾಮಿಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - **"ಕೋ ಸುಜ್ಝತಿ ಮುಚ್ಚತೀ"**ತಿ, ಅಕರೋನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಬಜ್ಝತೀ ಚಾ"**ತಿ। **ಕೇನತ್ತನಾತಿ** ಕೇನ ಕಾರಣೇನ। **ಸಕ್ಖಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಜದಿಟ್ಠೋತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಜ್ಜ ಸಕ್ಖಿ ದಿಟ್ಠೋ। **ಸಚ್ಚನ್ತಿ** ಭಗವತೋ ಬ್ರಹ್ಮಸಮತ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಅಚ್ಚಾದರೇನ ಸಪಥಂ ಕರೋತಿ। **ಕಥಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ** ಅಚ್ಚಾದರೇನೇವ ಪುನಪಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಜುತಿಮಾತಿ** ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪತಿ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಮೇತ್ತಾಯ ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಮೇವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸೋ ಸುಜ್ಝತಿ ಮುಚ್ಚತಿ ಚ, ತಥಾರೂಪೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಯೋ ಪನ ಮೇತ್ತಾಯ ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಸನ್ತಾ ಏಸಾ ಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಂ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ, ಸೋ ಬಜ್ಝತಿ। ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನೋ ಚ ತೇನೇವ ಝಾನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಯೋ ಸುಜ್ಝತಿ ಮುಚ್ಚತಿ ಚ, ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಮನಂ ಅನನುಜಾನನ್ತೋ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾವ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಯೋ ಬಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಸ ತೇನ ಝಾನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಮನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯೇನ ನಯೇನ **"ಯೋ ಯಜತೀ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ।

೫೧೫. ತತ್ಥ **ತಿವಿಧನ್ತಿ** ತಿಕಾಲಪ್ಪಸಾದಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತೇನ ದಾಯಕತೋ ಅಙ್ಗತ್ತಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಆರಾಧಯೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಭಿ ತಾದೀತಿ** ತಞ್ಚ ಸೋ ತಾದಿಸೋ ತಿವಿಧಸಮ್ಪತ್ತಿಸಾಧಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿವಿಧಂ ಯಞ್ಞಸಮ್ಪದಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಹಿ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ಸಾಧೇಯ್ಯ ಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ। ಇಮಿನಾ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ಅಙ್ಗತ್ತಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏವಂ ಯಜಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಯಾಚಯೋಗೋತಿ** ಏವಂ ಮೇತ್ತಜ್ಝಾನಪದಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಯಞ್ಞಂ ಸಮ್ಮಾ ಯಜಿತ್ವಾ ಸೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ತೇನ ಛಳಙ್ಗಯಞ್ಞೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಮೇತ್ತಜ್ಝಾನೇನ **ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸಮುಸ್ಸಾಹೇನ್ತೋ ದೇಸನಂ ಸಮಾಪೇಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಗಾಥಾಸು ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಇತೋ ಪರಞ್ಚ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮಾಘಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಭಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸಭಿಯಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಮೇವ ಯಾಸ್ಸ ನಿದಾನೇ ವುತ್ತಾ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇಪಿ ಚಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ, ತಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನಿ ಪದಾನಿ ಪರಿಹರನ್ತಾ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। **ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇತಿ ವೇಳುವನನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಸ್ಸ ನಾಮಂ। ತಂ ಕಿರ ವೇಳೂಹಿ ಚ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥೇನ ಚ ಪಾಕಾರೇನ, ಗೋಪುರದ್ವಾರಟ್ಟಾಲಕಯುತ್ತಂ ನೀಲೋಭಾಸಂ ಮನೋರಮಂ, ತೇನ "ವೇಳುವನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಲನ್ದಕಾನಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿವಾಪಂ ಅದಂಸು, ತೇನ "ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಲನ್ದಕಾ ನಾಮ ಕಾಳಕಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ತತ್ಥ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳನತ್ಥಂ ಆಗತೋ ಸುರಾಮದೇನ ಮತ್ತೋ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಸುಪಿ। ಪರಿಜನೋಪಿಸ್ಸ "ಸುತ್ತೋ ರಾಜಾ"ತಿ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಹಿ ಪಲೋಭಿಯಮಾನೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅಥ ಸುರಾಗನ್ಧೇನ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಾ ಸುಸಿರರುಕ್ಖಾ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಅಭಿಮುಖೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖದೇವತಾ "ರಞ್ಞೋ ಜೀವಿತಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಾಳಕವೇಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ರಾಜಾ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿ, ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿವತ್ತೋ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮಾಯ ಮಮ ಕಾಳಕಾಯ ಜೀವಿತಂ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಕಾಳಕಾನಂ ತತ್ಥ ನಿವಾಪಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ, ಅಭಯಘೋಸನಞ್ಚ ಘೋಸಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ತತೋ ಪಭುತಿ "ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ।

ಸಭಿಯಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸಾತಿ ಸಭಿಯೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋತಿ** ಬಾಹಿರ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪುರಾಣಸಾಲೋಹಿತಾಯ ದೇವತಾಯಾತಿ** ನ ಮಾತಾ ನ ಪಿತಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮಾತಾ ವಿಯ ಪಿತಾ ವಿಯ ಚ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ "ಪುರಾಣಸಾಲೋಹಿತಾ ದೇವತಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪೇ ಭಗವತಿ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಸುವಣ್ಣಚೇತಿಯೇ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮುಖಸಾವಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚರಿಯಾನುರೂಪಾನಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಚ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಚ ನಗರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಪರೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ತಾವತಕಮ್ಪಿ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಪ್ಪವಾಸಂ ಅರೋಚಯಮಾನಾ ತತ್ಥೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ವಿಹರಿಂಸು, ಏವಂ ವಿಹರನ್ತಾಪಿ ನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಮಿಂಸು। ತತೋ ನೇಸಂ ಅಹೋಸಿ - "ಮಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಜೀವಿತೇ ಸಾಪೇಕ್ಖಾ ಹೋಮ, ಜೀವಿತೇ ಸಾಪೇಕ್ಖೇನ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲಕಿರಿಯಾಪಿ ದುಕ್ಖಾ, ಹನ್ದ ಮಯಂ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋಮಾ"ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು।

ಅಥ ನೇಸಂ ಮಹಾಥೇರೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ತದಹೇವ ಛಳಭಿಞ್ಞಾಪರಿವಾರಂ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಸೋ ಇದ್ಧಿಯಾ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತೇ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಕುರೂಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಪುನ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಪದೇಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತಉದಕಞ್ಚ ನಾಗಲತಾದನ್ತಪೋಣಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆಹ - "ಪಸ್ಸಥಾವುಸೋ ಮಮಾನುಭಾವಂ, ಅಯಂ ಉತ್ತರಕುರುತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ, ಇದಂ ಹಿಮವನ್ತತೋ ಉದಕದನ್ತಪೋಣಂ ಆಭತಂ, ಇಮಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋಥ, ಏವಾಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಸದಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತೇ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಆಹಂಸು - "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಕತಕಿಚ್ಚಾ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಹ ಸಲ್ಲಾಪಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಪಞ್ಚೋ, ಮಾ ದಾನಿ ತುಮ್ಹೇ ಪುನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮಿತ್ಥಾ"ತಿ। ಸೋ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ತೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ತತೋ ತೇಸಂ ಏಕೋ ದ್ವೀಹತೀಹಚ್ಚಯೇನ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಅಹೋಸಿ। ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ, ಇತರೇನ ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ತಥೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಾಯಮನ್ತೋ ಪಬ್ಬತಂ ಆರುಹನದಿವಸತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಕಿಞ್ಚಿ

ವಿಸೇಸಂ ಅನಧಿಗನ್ತ್ವಾವ ಕಾಲಕತೋ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರೋಪಿ ತಂ ದಿವಸಮೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಅನಾಗಾಮೀ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ದೇವಪುತ್ತೋ ಪನ ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇಸು ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮೇನ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಿಸ್ಸಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸಾ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಧೀತಾ, ತಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧೀತಾ ಸಮಯನ್ತರಂ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ಏಕಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇಸುಂ। ತಸ್ಸೇಕೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ಸಾ ತೇನ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿ। ತಂ ಗಬ್ಭಿನಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಂಸು। ಸಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸಭಾಯಂ ವಿಜಾಯಿ, ತೇನಸ್ಸ **"ಸಭಿಯೋ"**ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಕಾಸಿ। ಸೋಪಿ ಸಭಿಯೋ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಾನಾಸತ್ಥಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾವಾದೀ ಹುತ್ವಾ ವಾದಕ್ಖಿತ್ತತಾಯ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ವಿಚರನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಸದಿಸಂ ವಾದಿಂ ಅದಿಸ್ವಾ ನಗರದ್ವಾರೇ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರಾದಯೋ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತೋ ತತ್ಥ ವಸತಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ರಾಜಗಹಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವೇಳುವನೇ ವಿಹರತಿ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ। ಸಭಿಯೋ ಪನ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಅಥ ಸೋ ಸುದ್ಧಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ "ಇಮಾಹಂ ವಿಸೇಸಂ ಕಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಪತ್ತೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಸಮಣಧಮ್ಮಕಿರಿಯಂ ತೇ ಚ ಸಹಾಯೇ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ "ತೇಸು ಏಕೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಏಕೋ ಇದಾನಿ ಕತ್ಥಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಹನ್ದ ನಂ ಬುದ್ಧುಪಸೇವನಾಯ ನಿಯೋಜೇಮೀ"ತಿ ವೀಸತಿ ಪಞ್ಹೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಮಾಗಮ್ಮ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ "ಸಭಿಯ, ಸಭಿಯಾ"ತಿ ಪಕ್ಕೋಸಿ। ಸೋ ನಿದ್ದಾಯಮಾನೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಆಹ - "ಅಹಂ ಸಭಿಯ ತವತ್ಥಾಯ ವೀಸತಿ ಪಞ್ಹೇ ಆಹರಿಂ, ತೇ ತ್ವಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹ। ಯೋ ಚ ತೇ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಇಮೇ ಪಞ್ಹೇ ಪುಟ್ಠೋ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಇಮಂ ದೇವಪುತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ "ಪುರಾಣಸಾಲೋಹಿತಾಯ ದೇವತಾಯ ಪಞ್ಹಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। **ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಉದ್ದೇಸಮತ್ತೇನೇವ ವುತ್ತಾ, ನ ವಿಭಙ್ಗೇನ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಚ ನೇ ಸಭಿಯೋ ಏಕವಚನೇನೇವ ಪದಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಉಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅಥ ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ನಾಚಿಕ್ಖಿ। "ಅತ್ಥಂ ಗವೇಸಮಾನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಸಯಮೇವ ಸತ್ಥಾರಂ ಞಸ್ಸತಿ। ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ತುಚ್ಛಭಾವ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಏವಮಾಹ - "ಯೋ ತೇ ಸಭಿಯ…ಪೇ॰… ಚರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಥೇರಗಾಥಾಸು ಪನ ಚತುಕ್ಕನಿಪಾತೇ ಸಭಿಯತ್ಥೇರಾಪದಾನಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಾ ಭಣನ್ತಿ "ಸಾ ಚಸ್ಸ ಮಾತಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಾ ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಾಯ ಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾಯ ತೇ ಪಞ್ಹಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ"ತಿ।

ಯೇ ತೇತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಂ ಉದ್ದೇಸಪಚ್ಚುದ್ದೇಸೋ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗಮನೇನ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಚ ಸಮಣಾ ಚೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ। **ಸಙ್ಘಿನೋ**ತಿ ಗಣವನ್ತೋ। **ಗಣಿನೋ**ತಿ ಸತ್ಥಾರೋ, "ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ ಮಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತಾರೋ। **ಗಣಾಚರಿಯಾ**ತಿ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದಿವಸೇನ ಪಬ್ಬಜಿತಗಹಟ್ಠಗಣಸ್ಸ ಆಚರಿಯಾ। **ಞಾತಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ, ವಿಸ್ಸುತಾ ಪಾಕಟಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಸಸ್ಸಿನೋ**ತಿ ಲಾಭಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ತಿತ್ಥಕರಾ**ತಿ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೇಹಿ ಓತರಿತಬ್ಬಾನಂ ಓಗಾಹಿತಬ್ಬಾನಂ ದಿಟ್ಠಿತಿತ್ಥಾನಂ ಕತ್ತಾರೋ। **ಸಾಧುಸಮ್ಮತಾ ಬಹುಜನಸ್ಸಾ**ತಿ "ಸಾಧವೋ ಏತೇ ಸನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಸಮ್ಮತಾ।

ಸೇಯ್ಯಥಿದನ್ತಿ ಕತಮೇ ತೇತಿ ಚೇ-ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಪೂರಣೋ**ತಿ ನಾಮಂ, **ಕಸ್ಸಪೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ಸೋ ಕಿರ ಜಾತಿಯಾ ದಾಸೋ, ದಾಸಸತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಜಾತೋ। ತೇನಸ್ಸ "ಪೂರಣೋ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಪನ ನಗ್ಗೇಸು

ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ “ಕಸ್ಸಪೋ ಅಹ”ನ್ತಿ ಗೋತ್ತಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಚ ಪಟ್ಜಞ್ಞಾಸಿ। **ಮಕ್ಖಲೀ**ತಿ ನಾಮಂ, ಗೋಸಾಲಾಯ ಜಾತತ್ತಾ **ಗೋಸಾಲೋ**ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋಪಿ ಕಿರ ಜಾತಿಯಾ ದಾಸೋ ಏವ, ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಚ ಪಟ್ಜಞ್ಞಾಸಿ। **ಅಜಿತೋ**ತಿ ನಾಮಂ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಕೇಸಕಮ್ಬಲಂ ಧಾರೇತಿ, ತೇನ **ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ**ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟ್ಜಞ್ಞಾಸಿ । **ಪಕುಧೋ**ತಿ ನಾಮಂ, **ಕಚ್ಚಾಯನೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ಅಪ್ಪಿಚ್ಛವಸೇನ ಉದಕೇ ಜೀವಸಞ್ಞಾಯ ಚ ನ್ಹಾನಮುಖಧೋವನಾದಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟ್ಜಞ್ಞಾಸಿ। **ಸಞ್ಚಯೋ**ತಿ ನಾಮಂ, ಬೇಲಟ್ಠೋ ಪನಸ್ಸ ಪಿತಾ, ತಸ್ಮಾ **ಬೇಲಟ್ಠಪುತ್ತೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟ್ಜಞ್ಞಾಸಿ। **ನಿಗಣ್ಠೋ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾನಾಮೇನ, **ನಾಟಪುತ್ತೋ**ತಿ ಪಿತುನಾಮೇನ ವುಚ್ಚತಿ। ನಾಟೋತಿ ಕಿರ ನಾಮಸ್ಸ ಪಿತಾ, ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋತಿ ನಾಟಪುತ್ತೋ, ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟ್ಜಞ್ಞಾಸಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಞ್ಚಸತಪಞ್ಚಸತಸಿಸ್ಸಪರಿವಾರಾ ಅಹೇಸುಂ। **ತೇ**ತಿ ತೇ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ। **ತೇ ಪಞ್ಹೇ**ತಿ ತೇ ವೀಸತಿ ಪಞ್ಹೇ। **ತೇ**ತಿ ತೇ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ। **ನ ಸಮ್ಪಾಯನ್ತೀ**ತಿ ನ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। **ಕೋಪ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಆವಿಲಭಾವಂ। **ದೋಸ**ನ್ತಿ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತತಂ, ತದುಭಯಮ್ಪೇತಂ ಮನ್ದತಿಕ್ಖಭೇದಸ್ಸ ಕೋಧಸ್ಸೇವಾಧಿವಚನಂ। **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪತೀತತಾ, ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾತುಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಕಾಯವಚೀವಿಕಾರೇನ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ, ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ಹೀನಾಯಾತಿ ಗಹಟ್ಠಭಾವಾಯ। ಗಹಟ್ಠಭಾವೋ ಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಸೀಲಾದಿಗುಣಹೀನತೋ ಹೀನಕಾಮಸುಖಪಟಿಸೇವನತೋ ವಾ “ಹೀನೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಚ್ಚಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ। **ಆವತ್ತಿತ್ವಾ**ತಿ ಓಸಕ್ಕಿತ್ವಾ। **ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಕಾಮೇ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಂ। ಇತಿ ಕಿರಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪಟಿಞ್ಞಾನಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ತುಚ್ಛಕತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಹೋಸಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಪರಿವಿತಕ್ಕವಸೇನೇವ ಚ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವೀಮಂಸಮಾನಸ್ಸ **ಅಥ ಖೋ ಸಭಿಯಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – “ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸಮಣೋ**”ತಿ ಚ “**ಯೇಪಿ ಖೋ ತೇ ಭೋನ್ತೋ**”ತಿ ಚ “**ಸಮಣೋ ಖೋ ದಹರೋತಿ ನ ಉಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ**”ತಿ ಚಾತಿ ಏವಮಾದಿ। ತತ್ಥ **ಜಿಣ್ಣಾ**ತಿಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ವುತ್ತನಯಾನೇವ। **ಥೇರಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ಥಿರಭಾವಪ್ಪತ್ತಾ। **ರತ್ತಞ್ಞೂ**ತಿ ರತನಞ್ಞೂ, “ನಿಬ್ಬಾನರತನಂ ಜಾನಾಮ ಮಯ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಕಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಲೋಕೇನಾಪಿ ಸಮ್ಮತಾ, ಬಹುರತ್ತಿವಿದೂ ವಾ। ಚಿರಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾ। ನ ಉಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ನ ಅವಜಾನಿತಬ್ಬೋ, ನ ನೀಚಂ ಕತ್ವಾ ಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನ ಪರಿಭೋತಬ್ಬೋ**ತಿ ನ ಪರಿಭವಿತಬ್ಬೋ, “ಕಿಮೇಸ ಞಸ್ಸತೀ”ತಿ ಏವಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೫೧೬. **ಕಙ್ಖೀ ವೇಚಿಕಿಚ್ಛೀ**ತಿ ಸಭಿಯೋ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಮಾನೋ ಏವಂ ಭಗವತೋ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿದಮೂಪಸಮಸೂಚಿತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಸಮ್ಭಾವಯಮಾನೋ ವಿಗತುದ್ಧಚ್ಚೋ ಹುತ್ವಾ ಆಹ - “ಕಙ್ಖೀ ವೇಚಿಕಿಚ್ಛೀ”ತಿ। ತತ್ಥ “ಲಭೇಯ್ಯಂ ನು ಖೋ ಇಮೇಸಂ ಬ್ಯಾಕರಣ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ಬ್ಯಾಕರಣಕಙ್ಖಾಯ **ಕಙ್ಖೀ**। “ಕೋ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಸಿಮಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಏವಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ **ವೇಚಿಕಿಚ್ಛೀ**। ದುಬ್ಬಲವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ವಾ ತೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ಅತ್ಥೇ ಕಙ್ಖನತೋ ಕಙ್ಖೀ, ಬಲವತಿಯಾ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಕಿಚ್ಛತಿಯೇವ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾತುನ್ತಿ ವೇಚಿಕಿಚ್ಛೀ। **ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ। **ತೇಸನ್ತಕರೋ**ತಿ ತೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ಅನ್ತಕರೋ। ಭವನ್ತೋವ ಏವಂ ಭವಾಹೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ “**ಪಞ್ಹೇ ಮೇ ಪುಟ್ಠೋ…ಪೇ॰… ಬ್ಯಾಕರೋಹಿ ಮೇ**”ತಿ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಹೇ ಮೇ**ತಿ ಪಞ್ಹೇ ಮಯಾ। **ಪುಟ್ಠೋ**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಅನುಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಪಟಿಪಾಟಿಯಾ **ಅನುಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಾನುರೂಪಂ ಪಾಳಿಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ। **ಬ್ಯಾಕರೋಹಿ ಮೇ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕರೋಹಿ।

೫೧೭. **ದೂರತೋ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚಾಹಿಣ್ಡನ್ತೋ ಸತ್ತಯೋಜನಸತಮಗ್ಗತೋ ಆಗತೋ। ತೇನಾಹ - ಭಗವಾ “**ದೂರತೋ ಆಗತೋಸೀ**”ತಿ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಾ ಸಾಸನತೋ ಆಗತತ್ತಾ “ದೂರತೋ ಆಗತೋಸೀ”ತಿ ನಂ ಆಹ।

೫೧೮. **ಪುಚ್ಛ ಮ**ನ್ತಿ ಇಮಾಯ ಪನಸ್ಸ ಗಾಥಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇತಿ। ತತ್ಥ **ಮನಸಿಚ್ಛಸೀ**ತಿ ಮನಸಾ ಇಚ್ಛಸಿ।

ಯಂ ವತಾಹನ್ತಿ ಯಂ ವತ ಅಹಂ। **ಅತ್ತಮನೋ**ತಿ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಫುಟಚಿತ್ತೋ। **ಉದಗ್ಗೋ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಚ ಅಬ್ಭುನ್ನತೋ । ಇದಂ ಪನ ಪದಂ ನ ಸಬ್ಬಪಾಠೇಸು ಅತ್ಥಿ। ಇದಾನಿ ಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅತ್ತಮನೋ, ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಪಮುದಿತೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ"**ತಿ।

೫೦೯. **ಕಿಂ ಪತ್ತಿ**ನನ್ತಿ ಕಿಂ ಪತ್ತಂ ಕಿಮಧಿಗತಂ। **ಸೋರತ**ನ್ತಿ ಸುವೂಪಸನ್ತಂ। "ಸುರತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸುಟ್ಠು ಉಪರತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದನ್ತ**ನ್ತಿ ದಮಿತಂ। **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ವಿಬುದ್ಧೋ, ಬುದ್ಧಬೋದ್ಧಬ್ಬೋ ವಾ। ಏವಂ ಸಭಿಯೋ ಏಕೇಕಾಯ ಗಾಥಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ವೀಸತಿ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಪನಸ್ಸ ಏಕಮೇಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಏಕಮೇಕಾಯ ಗಾಥಾಯ ಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ವೀಸತಿಯಾ ಗಾಥಾಹಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೫೧೦. ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸೋ ಪರಮತ್ಥಭಿಕ್ಖು, ಸೋ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸ "ಕಿಂ ಪತ್ತಿನಮಾಹು ಭಿಕ್ಖುನ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ **"ಪಜ್ಜೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಭಾವಿತೇನ ಮಗ್ಗೇನ **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಗತೋ** ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತೋ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಗತತ್ತಾ ಏವ ಚ **ವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖೋ** ವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಹಾನಿಬುದ್ಧಿಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಅಪುಞ್ಞಪುಞ್ಞಭೇದಂ **ವಿಭವಞ್ಚ ಭವಞ್ಚ ವಿಪ್ಪಹಾಯ,** ಮಗ್ಗವಾಸಂ **ವುಸಿತವಾ ಖೀಣಪುನಬ್ಭವೋ**ತಿ ಚ ಏತೇಸಂ ಥುತಿವಚನಾನಂ ಅರಹೋ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ।

೫೧೧. ಯಸ್ಮಾ ಪನ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ಸುಟ್ಠು ಉಪರತಭಾವೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇನ ಚ ಸೋರತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ"**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ದುತಿಯಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ **ಸಬ್ಬತ್ಥ** ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು "ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ, ನ ದುಮ್ಮನೋ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾಯ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ **ಉಪೇಕ್ಖಕೋ,** ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಾಯ ಸತಿಯಾ **ಸತಿಮಾ, ನ ಸೋ ಹಿಂಸತಿ** ನೇವ ಹಿಂಸತಿ **ಕಞ್ಚಿ** ತಸಥಾವರಾದಿಭೇದಂ ಸತ್ತಂ **ಸಬ್ಬಲೋಕೇ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಲೋಕೇ, ತಿಣ್ಣೋಘತ್ತಾ **ತಿಣ್ಣೋ,** ಸಮಿತಪಾಪತ್ತಾ **ಸಮಣೋ,** ಆವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪಪ್ಪಹಾನಾ **ಅನಾವಿಲೋ। ಯಸ್ಸ** ಚಿಮೇ ರಾಗದೋಸಮೋಹಮಾನದಿಟ್ಠಿಕಿಲೇಸದುಚ್ಚರಿತಸಙ್ಖಾತಾ **ಸತ್ತುಸ್ಸದಾ** ಕೇಚಿ ಓಳಾರಿಕಾ ವಾ ಸುಖುಮಾ ವಾ **ನ ಸನ್ತಿ, ಸೋ** ಇಮಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರಿತಾಯ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲತಾಯ ಅಹಿಂಸಕತಾಯ ಚ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ಸುಟ್ಠು ಉಪರತಭಾವೇನ ಇಮಿನಾ ಓಘಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇನ ಚ **ಸೋರತೋ**ತಿ।

೫೧೨. ಯಸ್ಮಾ ಚ ಭಾವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ನಿಬ್ಭಯೋ ನಿಬ್ಬಿಕಾರೋ ದನ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ತತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಯಸ್ಸ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಛಳಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** ಗೋಚರಭಾವನಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಾಸನಾಭಾವನಾಯ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಗನ್ಧಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ **ಚ ಭಾವಿತಾನಿ,** ತಾನಿ ಚ ಖೋ ಯಥಾ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ** ಗೋಚರಭಾವನಾಯ, ಏವಂ ಪನ **ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ**ತಿ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವೇಕಲ್ಲತಾ ವೇಕಲ್ಲತಾಯ ವಾ ಸಮ್ಭವೋ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಾಭಿಜ್ಝಾದಿವಸೇನ **ಭಾವಿತಾನೀ**ತಿ ಏವಂ **ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝ** ಇತ್ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ **ಇಮಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ** ಸಕಸನ್ತತಿಕ್ಖನ್ಧಲೋಕಂ ಪರಸನ್ತತಿಕ್ಖನ್ಧಲೋಕಞ್ಚ ಅದನ್ತಮರಣಂ ಮರಿತುಕಾಮೋ **ಕಾಲಂ ಕಙ್ಖತಿ,** ಜೀವಿತಕ್ಖಯಕಾಲಂ ಆಗಮೇತಿ ಪತಿಮಾನೇತಿ, ನ ಭಾಯತಿ ಮರಣಸ್ಸ। ಯಥಾಹ ಥೇರೋ -

> "ಮರಣೇ ಮೇ ಭಯಂ ನತ್ಥಿ, ನಿಕನ್ತಿ ನತ್ಥಿ ಜೀವಿತೇ"। (ಥೇರಗಾ॰ ೨೦)।
> "ನಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮರಣಂ, ನಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಜೀವಿತಂ।
> ಕಾಲಞ್ಚ ಪಟಿಕಙ್ಖಾಮಿ, ನಿಬ್ಬಿಸಂ ಭತಕೋ ಯಥಾ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೬೦೬)।

ಭಾವಿತೋ ಸ ದನ್ತೋತಿ ಏವಂ ಭಾವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಸೋ ದನ್ತೋತಿ।

೫೧೩. ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾ ವಿಬುದ್ಧೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಪ್ಪಾನೀ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಕಪ್ಪಾನೀತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ। ತಾ ಹಿ ತಥಾ ತಥಾ ವಿಕಪ್ಪನತೋ "ಕಪ್ಪಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ವಿಚೇಯ್ಯಾತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವೇನ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ। **ಕೇವಲಾನೀತಿ** ಸಕಲಾನಿ। **ಸಂಸಾರ**ನ್ತಿ ಯೋ ಚಾಯಂ –

> "ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನ ಚ।
> ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, ಸಂಸಾರೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ –

ಏವಂ ಖನ್ಧಾದಿಪಟಿಪಾಟಿಸಙ್ಖಾತೋ ಸಂಸಾರೋ, ತಂ ಸಂಸಾರಞ್ಚ ಕೇವಲಂ ವಿಚೇಯ್ಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಮೂಲಭೂತೇಸು ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ಚಾತಿ ಏವಂ ತೀಸುಪಿ ವಟ್ಟೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆಹ। **ದುಭಯಂ ಚುತೂಪಪಾತ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಂ ಉಪಪಾತನ್ತಿ ಇಮಞ್ಚ ಉಭಯಂ ವಿಚೇಯ್ಯ ಇಚ್ಚೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಂ ಆಹ। **ವಿಗತರಜಮನಙ್ಗಣಂ ವಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ರಾಗಾದಿರಜಾನಂ ವಿಗಮಾ ಅಙ್ಗಣಾನಂ ಅಭಾವಾ ಮಲಾನಞ್ಚ ವಿಗಮಾ ವಿಗತರಜಮನಙ್ಗಣಂ ವಿಸುದ್ಧಂ। **ಪತ್ತಂ ಜಾತಿಖಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತಂ। **ತಮಾಹು ಬುದ್ಧ**ನ್ತಿ ತಂ ಇಮಾಯ ಲೋಕುತ್ತರವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಭೇದಾಯ ಬುದ್ಧಿಯಾ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಇಮಾಯ ಚ ವಿಗತರಜಾದಿತಾಯ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾ ವಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಜಾತಿಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತಂ ಬುದ್ಧಮಾಹು।

ಅಥ ವಾ **ಕಪ್ಪಾನಿ ವಿಚೇಯ್ಯ ಕೇವಲಾನೀತಿ** "ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅಮುತ್ರಾಸಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಇತಿವು॰ ೯೯; ಪಾರಾ॰ ೧೨) ನಯೇನ ವಿಚಿನಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಪಠಮವಿಜ್ಜಮಾಹ। **ಸಂಸಾರಂ ದುಭಯಂ ಚುತೂಪಪಾತ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಂ ಉಪಪಾತನ್ತಿ ಇಮಞ್ಚ ಉಭಯಂ ಸಂಸಾರಂ "ಇಮೇ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಚಿನಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ದುತಿಯವಿಜ್ಜಮಾಹ। ಅವಸೇಸೇನ ತತಿಯವಿಜ್ಜಮಾಹ। ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣೇನ ಹಿ ವಿಗತರಜಾದಿತಾ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತೀತಿ। **ತಮಾಹು ಬುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಭೇದಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ತಂ ಬುದ್ಧಮಾಹೂತಿ।

೫೧೫. ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇಸುಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಪತ್ತೋ ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬಾಹಿತಸಬ್ಬಪಾಪೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಬಾಹಿತ್ವಾ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯೋ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ **ಬಾಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಾಪಕಾನಿ ಠಿತತ್ತೋ,** ಠಿತೋ ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ ಏವ ಚ **ವಿಮಲೋ,** ವಿಮಲಭಾವಂ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಪತ್ತೋ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಸಮಾಧಿವಿಕ್ಖೇಪಕರಕಿಲೇಸಮಲೇನ ಅಗ್ಗಫಲಸಮಾಧಿನಾ **ಸಾಧುಸಮಾಹಿತೋ,** ಸಂಸಾರಹೇತುಸಮತಿಕ್ಕಮೇನ **ಸಂಸಾರಮತಿಚ್ಚ** ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚತಾಯ **ಕೇವಲೀ, ಸೋ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ **ಅಸಿತೋ,** ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ನಿಬ್ಬಿಕಾರತ್ತಾ **"ತಾದೀ"**ತಿ ಚ ಪವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಥುತಿರಹೋ **ಸ ಬ್ರಹ್ಮಾ** ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ।

೫೧೬. ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಮಿತಪಾಪತಾಯ ಸಮಣೋ, ನ್ಹಾತಪಾಪತಾಯ ನ್ಹಾತಕೋ, ಆಗೂನಂ ಅಕರಣೇನ ಚ ನಾಗೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ತತೋ ಅಪರಾಹಿ ತೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ತಯೋ ಪಞ್ಹೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಸಮಿತಾವೀತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮೇತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ಸಮಣೋ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾತಿ** ತಥಾರೂಪೋ ಸಮಣೋ ಪವುಚ್ಚತೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಞ್ಹೋ ಬ್ಯಾಕತೋ ಹೋತಿ, ಸೇಸಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಣೇ ಸಭಿಯಸ್ಸ ಬಹುಮಾನಜನನತ್ಥಂ ಥುತಿವಚನಂ। ಯೋ ಹಿ ಸಮಿತಾವೀ, ಸೋ ಪುಞ್ಞಪಾಪಾನಂ ಅಪಟಿಸನ್ಧಿಕರಣೇನ ಪಹಾಯ ಪುಞ್ಞಪಾಪಂ ರಜಾನಂ ವಿಗಮೇನ ವಿರಜೋ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಞತ್ವಾ ಇಮಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಜಾತಿಮರಣಂ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ ತಾದಿ ಚ ಹೋತಿ।

೫೧೭. **ನಿನ್ಹಾಯ...ಪೇ॰... ನ್ಹಾತಕೋತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಸಙ್ಖಾತೇ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಆಯತನಲೋಕೇ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿರಹಾನಿ ಸಬ್ಬಪಾಪಕಾನಿ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ನಿನ್ಹಾಯ ಧೋವಿತ್ವಾ ತಾಯ ನಿನ್ಹಾತಪಾಪಕತಾಯ

ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪೇಹಿ ಕಪ್ಪಿಯೇಸು ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಕಪ್ಪಂ ನ ಏತಿ, ತಂ ನ್ಹಾತಕಮಾಹೂತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೫೧೮. ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯಪಿ **ಆಗುಂ ನ ಕರೋತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ**ತಿ ಯೋ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಸಙ್ಖಾತಂ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತಿ, ನಾಗೋ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾತಿ । ಏತ್ತಾವತಾ ಪಞ್ಹೋ ಬ್ಯಾಕತೋ ಹೋತಿ, ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬನಯೇನೇವ ಥುತಿವಚನಂ। ಯೋ ಹಿ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಆಗುತ್ತಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಕಾಮಯೋಗಾದಿಕೇ ಸಬ್ಬಯೋಗೇ ದಸಸಞ್ಞೋಜನಭೇದಾನಿ ಚ ಸಬ್ಬಬನ್ಧನಾನಿ ವಿಸಜ್ಜ ಜಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಖನ್ಧಾದೀಸು ಕೇನಚಿ ಸಙ್ಗೇನ ನ ಸಜ್ಜತಿ, ದ್ವೀಹಿ ಚ ವಿಮುತ್ತೀಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ತಾದಿ ಚ ಹೋತೀತಿ।

೫೨೦. ಏವಂ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತತಿಯಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇಸುಪಿ ಯಸ್ಮಾ "ಖೇತ್ತಾನೀ"ತಿ ಆಯತನಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಥಾಹ - "ಚಕ್ಖುಪೇತಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಂಪೇತಂ…ಪೇ॰… ಖೇತ್ತಮ್ಪೇತಂ ವತ್ಥುಪೇತ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೫೯೬-೫೯೮)। ತಾನಿ ವಿಜೇಯ್ಯ ವಿಜೇತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ, **ವಿಚೇಯ್ಯ** ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವೇನ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ **ಕೇವಲಾನಿ** ಅನವಸೇಸಾನಿ, ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಸಙ್ಗಹೇತುಭೂತಂ **ದಿಬ್ಬಂ ಮಾನುಸಕಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಖೇತ್ತಂ,** ಯಂ ದಿಬ್ಬಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಭೇದಂ ತಥಾ ಮಾನುಸಕಞ್ಚ, ಯಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಖೇತ್ತಂ ಛಳಾಯತನೇ ಚಕ್ಖಾಯತನಾದಿದ್ವಾದಸಾಯತನಭೇದಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಿಜೇಯ್ಯ ವಿಚೇಯ್ಯ ವಾ। ಯತೋ ಯದೇತಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಖೇತ್ತಾನಂ ಮೂಲಬನ್ಧನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಭವತಣ್ಹಾದಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಬ್ಬಖೇತ್ತಮೂಲಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತೋ।** ಏವಮೇತೇಸಂ ಖೇತ್ತಾನಂ ವಿಜಿತತ್ತಾ ವಿಚಿನಿತತ್ತಾ ವಾ **ಖೇತ್ತಜಿನೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಖೇತ್ತಾನೀ"**ತಿ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ ಕೇಚಿ "ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜಂ, ತಣ್ಹಾ ಸ್ನೇಹೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೭) ವಚನತೋ ಕಮ್ಮಾನಿ ಖೇತ್ತಾನೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ದಿಬ್ಬಂ ಮಾನುಸಕಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ದೇವೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ ದಿಬ್ಬಂ, ಮನುಸ್ಸೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ ಮಾನುಸಕಂ, ಬ್ರಹ್ಮೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಖೇತ್ತನ್ತಿ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೫೨೧. ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಕಟ್ಠೇನ ಕೋಸಸದಿಸತ್ತಾ "ಕೋಸಾನೀ"ತಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸಞ್ಚ ಲುನನಾ ಸಮುಚ್ಛೇದನಾ ಕುಸಲೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕೋಸಾನೀ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ದುತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಿಸಯತೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವೇನ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಾನಿ **ಕೋಸಾನಿ ವಿಚೇಯ್ಯ ಕೇವಲಾನಿ,** ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಸಙ್ಗಹೇತುಭೂತಂ ಅಟ್ಠಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾಭೇದಂ **ದಿಬ್ಬಂ ಮಾನುಸಕಞ್ಚ** ನವಮಹಗ್ಗತಕುಸಲಚೇತನಾಭೇದಞ್ಚ **ಬ್ರಹ್ಮಕೋಸಂ** ವಿಚೇಯ್ಯ। ತತೋ ಇಮಾಯ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಭವತಣ್ಹಾದಿಭೇದಾ ಸಬ್ಬಕೋಸಾನಂ ಮೂಲಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತೋ, ಏವಮೇತೇಸಂ ಕೋಸಾನಂ ಲುನನಾ **"ಕುಸಲೋ"**ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ, **ತಥತ್ತಾ ತಾದೀ** ಚ ಹೋತೀತಿ। ಅಥ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ನಿವಾಸಟ್ಠೇನ ಅಸಿಕೋಸಸದಿಸತ್ತಾ "ಕೋಸಾನೀ"ತಿ ತಯೋ ಭವಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

೫೨೨. ಯಸ್ಮಾ ಚ ನ ಕೇವಲಂ ಪಣ್ಡತೀತಿ ಇಮಿನಾವ "ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಪಣ್ಡರಾನಿ ಇತೋ ಉಪಗತೋ ಪವಿಚಯಪಞ್ಞಾಯ ಅಲ್ಲೀನೋತಿಪಿ "ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದುಭಯಾನೀ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ತತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ । ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಏವಂ **ಉಭಯಾನಿ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವೇನ **ವಿಚೇಯ್ಯ। ಪಣ್ಡರಾನೀ**ತಿ ಆಯತನಾನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಪಕತಿಪರಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ರುಳ್ಹಿಯಾ ಚ ಏವಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಾನಿ ವಿಚೇಯ್ಯ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ನಿದ್ಧನ್ತಮಲತ್ತಾ **ಸುದ್ಧಿಪಞ್ಞೋ ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ ತಥತ್ತಾ,** ಯಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಪಣ್ಡರಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಇತೋ ಹೋತಿ, ಸೇಸಮಸ್ಸ ಥುತಿವಚನಂ। ಸೋ ಹಿ ಪಾಪಪುಞ್ಞಸಙ್ಖಾತಂ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಂ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ ತಾದೀ ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಥುತೋ।

೫೨೩. ಯಸ್ಮಾ ಪನ "ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ, ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮುನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಸತಞ್ಚಾ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ -

ಯ್ಯಾಯಂ ಅಕುಸಲಕುಸಲಪ್ಪಭೇದೋ ಅಸತಞ್ಚ ಸತಞ್ಚ ಧಮ್ಮೋ, ತಂ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಸಬ್ಬಲೋಕೇ** ಪವಿಚಯಞಾಣೇನ **ಅಸತಞ್ಚ ಸತಞ್ಚ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ** ತಸ್ಸ ಞಾತತ್ತಾ ಏವ ರಾಗಾದಿಭೇದತೋ ಸತ್ತವಿಧಂ **ಸಙ್ಗಂ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಭೇದತೋ ದುವಿಧಂ **ಜಾಲಞ್ಚ ಅತಿಚ್ಚ** ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಸೋ ತೇನ ಮೋನಸಙ್ಖಾತೇನ ಪವಿಚಯಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಮುನಿ। ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೂಜನೀಯೋ**ತಿ ಇದಂ ಪನಸ್ಸ ಥುತಿವಚನಂ। ಸೋ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಮುನಿತ್ತಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪೂಜಾರಹೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಥುತೋ।

೫೩೫. ಏವಂ ತತಿಯಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇಸುಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಯೋ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣವೇದೇಹಿ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಗತೋ, ಸೋ ಪರಮತ್ಥತೋ **ವೇದಗೂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೋ ಚ ಸಬ್ಬಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸತ್ಥಸಞ್ಞಿತಾನಿ **ವೇದಾನಿ,** ತಾಯೇವ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಕಿಚ್ಚತೋ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ **ವಿಚೇಯ್ಯ**। ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ತಮೇವ **ಸಬ್ಬಂ ವೇದಮತಿಚ್ಚ** ಯಾ ವೇದಪಚ್ಚಯಾ ವಾ ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ವೇದನಾ , ತಾಸು **ಸಬ್ಬವೇದನಾಸು ವೀತರಾಗೋ** ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇದಂ ಪತ್ತಿನ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ **"ವೇದಾನೀ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಯೋ ಪವಿಚಯಪಞ್ಞಾಯ ವೇದಾನಿ ವಿಚೇಯ್ಯ, ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಸಬ್ಬಂ ವೇದಮತಿಚ್ಚ ವತ್ತತಿ, ಸೋ ಸತ್ಥಸಞ್ಞಿತಾನಿ ವೇದಾನಿ ಗತೋ ಞಾತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಚ ಹೋತಿ। ಯೋ ವೇದನಾಸು ವೀತರಾಗೋ, ಸೋಪಿ ವೇದನಾಸಞ್ಞಿತಾನಿ ವೇದಾನಿ ಗತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಚ ಹೋತಿ। ವೇದಾನಿ ಗತೋತಿಪಿ ವೇದಗೂ, ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇದಂ ಪತ್ತಿನ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೫೩೬. ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದುತಿಯಪಞ್ಹೇ **"ಅನುವಿದಿತೋ"**ತಿ ಅನುಬುದ್ಧೋ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಚ **ಅನುವಿಚ್ಚ ಪಪಞ್ಚನಾಮರೂಪಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಭೇದಂ ಪಪಞ್ಚಂ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಅನುವಿಚ್ಚ ಅನುವಿದಿತ್ವಾ, ನ ಕೇವಲಞ್ಚ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ರೋಗಮೂಲಂ,** ಪರಸನ್ತಾನೇ ಚ ಇಮಸ್ಸ ನಾಮರೂಪರೋಗಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಅವಿಜ್ಜಾಭವತಣ್ಹಾದಿಂ, ತಮೇವ ವಾ ಪಪಞ್ಚಂ ಅನುವಿಚ್ಚ ತಾಯ ಭಾವನಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ರೋಗಾನಂ ಮೂಲಬನ್ಧನಾ, ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ವಾ ರೋಗಾನಂ ಮೂಲಬನ್ಧನಾ, ಅವಿಜ್ಜಾಭವತಣ್ಹಾದಿಭೇದಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ವಾ ಪಪಞ್ಚಾ ಪಮುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಅನುವಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಗಾಥಾಯ ದುತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

೫೩೭. "ಕಥಞ್ಚ ವೀರಿಯವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಯೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಪಾಪಕೇಹಿ ವಿರತೋ, ತಥಾ ವಿರತತ್ತಾ ಚ ಆಯತಿಂ ಅಪಟಿಸನ್ಧಿತಾಯ **ನಿರಯದುಕ್ಖಂ ಅತಿಚ್ಚ** ಠಿತೋ ವೀರಿಯವಾಸೋ ವೀರಿಯನಿಕೇತೋ, ಸೋ ಖೀಣಾಸವೋ "ವೀರಿಯವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಿರತೋ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ತತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। **ಪಧಾನವಾ ಧೀರೋ ತಾದೀ**ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನಸ್ಸ ಥುತಿವಚನಾನಿ। ಸೋ ಹಿ ಪಧಾನವಾ ಮಗ್ಗಝಾನಪಧಾನೇನ, ಧೀರೋ ಕಿಲೇಸಾರಿವಿದ್ಧಂಸನಸಮತ್ಥತಾಯ, ತಾದೀ ನಿಬ್ಬಿಕಾರತಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಥುತೋ। ಸೇಸಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

೫೩೮. "ಆಜಾನಿಯೋ ಕಿನ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪಹೀನಸಬ್ಬವಙ್ಕದೋಸೋ ಕಾರಣಾಕಾರಣಞ್ಞೂ ಅಸ್ಸೋ ವಾ ಹತ್ಥೀ ವಾ "ಆಜಾನಿಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಲೋಕೇ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಚ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ತೇ ದೋಸಾ ಪಹೀನಾ ಏವ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪನ ತೇ ಪಹೀನಾ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ "ಆಜಾನಿಯೋ"ತಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಸ್ಸಾ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಸಞ್ಞೋಜನಸಙ್ಖಾತಾನಿ **ಯಸ್ಸ ಅಸ್ಸು ಲುನಾನಿ ಬನ್ಧನಾನಿ** ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥೇನ ಛಿನ್ನಾನಿ ಪದಾಲಿತಾನಿ। **ಸಙ್ಗಮೂಲ**ನ್ತಿ ಯಾನಿ ತೇಸು ತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಸಙ್ಗಸ್ಸ ಸಜ್ಜನಾಯ ಅನತಿಕ್ಕಮನಾಯ ಮೂಲಂ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಸ ಅಸ್ಸು ಲುನಾನಿ ರಾಗಾದೀನಿ ಬನ್ಧನಾನಿ ಯಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಙ್ಗಮೂಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಸಙ್ಗಾನಂ ಮೂಲಭೂತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾನಂ ವಾ ಮೂಲಭೂತಾ ಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತೋ **"ಆಜಾನಿಯೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥತ್ತಾ ತಾದಿ ಚ ಹೋತೀತಿ।

೫೪೦. ಏವಂ ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಪಞ್ಹೇಸುಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಯಂ ಛನ್ದಪ್ಪೂರಣಮತ್ತೇನ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ ಸೋತ್ತಿಯಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ವೋಹಾರಮತ್ತಸೋತ್ತಿಯೋ ಸೋ। ಅರಿಯೋ ಪನ ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನ ನಿಸ್ಸುತಪಾಪತಾಯ ಚ ಪರಮತ್ಥಸೋತ್ತಿಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇದಂ ಪತ್ತಿನ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ **"ಸುತ್ವಾ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಸುತಮಯಪಞ್ಞಾಕಿಚ್ಚವಸೇನ **ಸುತ್ವಾ** ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚವಸೇನ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನೂಪಗಂ **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಂ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ **ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಂ ಯದತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ,** ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಕಿಲೇಸೇ ಕಿಲೇಸಟ್ಠಾನಿಯೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಭಿಭೂತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ, ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಲೋಕೇ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಂ ಯದತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ, **ಅಭಿಭುಂ** ಸುತವನ್ತಂ **ಸೋತ್ತಿಯೋತಿ ಆಹು**। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಯೋ ಅಕಥಂಕಥೀ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ರಾಗಾದೀಹಿ ಈಘೇಹಿ ಅನೀಘೋ ಚ ಹೋತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀಸು, ತಸ್ಮಾ ತಂ **ಅಕಥಂಕಥಿಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಅನೀಘಂ ಸಬ್ಬಧಿ** ನಿಸ್ಸುತಪಾಪಕತ್ತಾಪಿ "ಸೋತ್ತಿಯೋ"ತಿ ಆಹೂತಿ।

೫೪೧. ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಹಿತಕಾಮೇನ ಜನೇನ ಅರಣೀಯತೋ ಅರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಅಭಿಗಮನೀಯತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಯೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸೋ ಅರಣೀಯೋ ಹೋತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಛೇತ್ವಾ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ದುತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಚತ್ತಾರಿ **ಆಸವಾನಿ** ದ್ವೇ ಚ **ಆಲಯಾನಿ** ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥೇನ **ಛೇತ್ವಾ ವಿದ್ವಾ** ವಿಞ್ಞೂ ವಿಭಾವೀ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣೀ **ಸೋ** ಪುನಬ್ಭವವಸೇನ **ನ ಉಪೇತಿ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಂ,** ಕಞ್ಚಿ ಯೋನಿಂ ನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಕಾಮಾದಿಭೇದಞ್ಚ **ಸಞ್ಞಂ ತಿವಿಧಂ**। ಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತಞ್ಚ **ಪಙ್ಕಂ ಪನುಜ್ಜ** ಪನುದಿತ್ವಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಾನಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ **ಕಪ್ಪಂ ನ ಏತಿ,** ಏವಂ ಆಸವಚ್ಛೇದಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಂ **ತಮಾಹು ಅರಿಯೋತಿ**। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಪಾಪಕೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯೋ ಹೋತಿ ಅನಯೇ ಚ ಅನಿರೀಯನಾ, ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ದುತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಆಸವಾದಯೋ ಹಿ ಪಾಪಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನಯಸಮ್ಮತಾ, ತೇ ಚಾನೇನ ಛಿನ್ನಾ ಪನುನ್ನಾ, ನ ಚ ತೇಹಿ ಕಮ್ಪತಿ, ಇಚ್ಚಸ್ಸ ತೇ ಆರಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಚ ತೇಸು ಇರೀಯತಿ ತಸ್ಮಾ ಆರಕಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಇಮಿನಾಪತ್ಥೇನ। ಅನಯೇ ನ ಇರೀಯತೀತಿ ಇಮಿನಾಪತ್ಥೇನ ತಮಾಹು ಅರಿಯೋತಿ ಚ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ವಿದ್ವಾ ಸೋ ನ ಉಪೇತಿ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಥುತಿವಚನಮೇವ ಹೋತಿ।

೫೪೨. "ಕಥಂ ಚರಣವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಚರಣೇಹಿ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಪತ್ತೋ "ಚರಣವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಇಧಾ"**ತಿ ಗಾಥಾಯ ತತಿಯಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಯೋ ಇಧಾತಿ** ಯೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಚರಣೇಸೂತಿ** ಸೀಲಾದೀಸು ಹೇಮವತಸುತ್ತೇ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೫೩ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಪನ್ನರಸಧಮ್ಮೇಸು। ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ಪತ್ತಿಪತ್ತೋತಿ** ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಪತ್ತೋ। ಯೋ ಚರಣನಿಮಿತ್ತಂ ಚರಣಹೇತು ಚರಣಪಚ್ಚಯಾ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಚರಣವಾ ಸೋತಿ** ಸೋ ಇಮಾಯ ಚರಣೇಹಿ ಪತ್ತಬ್ಬಪತ್ತಿಯಾ ಚರಣವಾ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಞ್ಹೋ ಬ್ಯಾಕತೋ ಹೋತಿ, ಸೇಸಮಸ್ಸ ಥುತಿವಚನಂ। ಯೋ ಹಿ ಚರಣೇಹಿ ಪತ್ತಿಪತ್ತೋ, ಸೋ **ಕುಸಲೋ** ಚ ಹೋತಿ ಛೇಕೋ, **ಸಬ್ಬದಾ ಚ ಆಜಾನಾತಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ** , ನಿಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನಚಿತ್ತತಾಯ **ಸಬ್ಬತ್ಥ** ಚ ಖನ್ಧಾದೀಸು **ನ ಸಜ್ಜತಿ**। ದ್ವೀಹಿ ಚ ವಿಮುತ್ತೀಹಿ **ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ** ಹೋತಿ, **ಪಟಿಘಾ ಯಸ್ಸ ನ ಸನ್ತೀತಿ**।

೫೪೩. ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜನೇನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದುಕ್ಖವೇಪಕ್ಕ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಾಯ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ ವಿಪಾಕೋ ಏವ ವೇಪಕ್ಕಂ, ದುಕ್ಖಂ ವೇಪಕ್ಕಮಸ್ಸಾತಿ **ದುಕ್ಖವೇಪಕ್ಕಂ**। ಪವತ್ತಿದುಕ್ಖಜನನತೋ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತೇಧಾತುಕಕಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಅತೀತಂ। **ಅಧೋತಿ** ಅನಾಗತಂ। **ತಿರಿಯಂ ವಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। ತಞ್ಹಿ ನ ಉದ್ಧಂ ನ ಅಧೋ, ತಿರಿಯಂ ಉಭಿನ್ನಞ್ಚ ಅನ್ತರಾ, ತೇನ "ಮಜ್ಝೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಯಿತ್ವಾತಿ** ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ ನಿದ್ಧಮೇತ್ವಾ । **ಪರಿಞ್ಞಚಾರೀತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚರನ್ತೋ। ಅಯಂ ತಾವ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ। ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ - ಯೋ ತಿಯದ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಜನಕಂ ಯದತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾಸಿನೇಹೇ ಸೋಸೇನ್ತೋ ಅಪಟಿಸನ್ಧಿಜನಕಭಾವಕರಣೇನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿತತ್ತಾ ಏವ ಚ ತಂ ಕಮ್ಮಂ

ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚರಣತೋ ಪರಿಞ್ಞಚಾರೀ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಕಮ್ಮಮೇವ, ಮಾಯಂ ಮಾನಮಥೋಪಿ ಲೋಭಕೋಧಂ ಇಮೇಪಿ ಧಮ್ಮೇ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಞ್ಞಚಾರೀ, ಪರಿಯನ್ತಮಕಾಸಿ ನಾಮರೂಪಂ, ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಚ ಪರಿಯನ್ತಮಕಾಸಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜೇಸಿ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। ಇಮೇಸಂ ಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜನೇನ ತಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಮಾಹು। ಪತ್ತಿಪತ್ತನ್ತಿ ಇದಂ ಪನಸ್ಸ ಥುತಿವಚನಂ।

೫೫೫. ಏವಂ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣೇನ ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಪನ ಸಭಿಯಸ್ಸ **"ಯಾನಿ ಚ ತೀಣೀ"**ತಿಆದೀಸು ಅಭಿತ್ಥವನಗಾಥಾಸು **ಓಸರಣಾನೀತಿ** ಓಗಹಣಾನಿ ತಿತ್ಥಾನಿ, ದಿಟ್ಠಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವುತ್ತದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಟ್ಠಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ತಾನಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಸಮಣಾನಂ ಪವಾದಭೂತಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಸಿತಾನಿ ಉಪದಿಸಿತಬ್ಬವಸೇನ, ನ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ। ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಯದೇತಂ "ಇತ್ಥೀ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಕ್ಖರಂ ವೋಹಾರನಾಮಂ, ಯಾ ಚಾಯಂ ಮಿಚ್ಛಾಪರಿವಿತಕ್ಕಾನುಸ್ಸವಾದಿವಸೇನ "ಏವರೂಪೇನ ಅತ್ತನಾ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಬಾಲಾನಂ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದುಭಯನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಿ। ತಾನಿ ಚ ಭಗವಾ **ವಿನೇಯ್ಯ** ವಿನಯಿತ್ವಾ **ಓಘತಮಗಾ** ಓಘತಮಂ ಓಘನ್ಧಕಾರಂ ಅಗಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। "ಓಘನ್ತಮಗಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಓಘಾನಂ ಅನ್ತಂ ಅಗಾ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ "ಯಾನಿ ಚ ತೀಣಿ...ಪೇ॰... ತಮಗಾ"ತಿ।

೫೫೫. ತತೋ ಪರಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಪಾರಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಖಾಭಾವತೋ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಚ ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, "ಅನ್ತಗೂಸಿ ಪಾರಗೂ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಾರಗೂ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತತ್ತಾ, ತಂ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ, "ಪಾರಗೂ ಅನ್ತಗೂಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಮ್ಮಾ ಚ ಬುದ್ಧೋ ಸಾಮಞ್ಚ ಬುದ್ಧೋತಿ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಮಞ್ಞೇತಿ** ತಮೇವ ಮಞ್ಞಾಮಿ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಅಚ್ಚಾದರೇನ ಭಣತಿ। **ಜುತಿಮಾತಿ** ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಅನ್ಧಕಾರವಿಧಮನೇನ ಜುತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಮುತಿಮಾತಿ** ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯಞೇಯ್ಯಞಾಣಸಮತ್ಥಾಯ ಮುತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಪಹೂತಪಞ್ಞೋತಿ** ಅನನ್ತಪಞ್ಞೋ। ಇಧ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರಾತಿ** ಆಮನ್ತೇನ್ತೋ ಆಹ। **ಅತಾರೇಸಿ ಮನ್ತಿ** ಕಙ್ಖಾತೋ ಮಂ ತಾರೇಸಿ।

೫೫೭-೯. ಯಂ ಮೇತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ನಮಕ್ಕಾರಕರಣಂ ಭಣತಿ। ತತ್ಥ **ಕಙ್ಖಿತನ್ತಿ** ವೀಸತಿಪಞ್ಹನಿಸ್ಸಿತಂ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಸೋ ಹಿ ತೇನ ಕಙ್ಖಿತೋ ಅಹೋಸಿ। **ಮೋನಪಥೇಸೂತಿ** ಞಾಣಪಥೇಸು। **ವಿನಳೀಕತಾತಿ** ವಿಗತನಳಾ ಕತಾ, ಉಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಾಗ ನಾಗಸ್ಸಾತಿ** ಏಕಂ ಆಮನ್ತನವಚನಂ, ಏಕಸ್ಸ "ಭಾಸತೋ ಅನುಮೋದನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಧಮ್ಮದೇಸನ"ನ್ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಸಬ್ಬೇ ದೇವಾತಿ** ಆಕಾಸಟ್ಠಾ ಚ ಭೂಮಟ್ಠಾ ಚ। **ನಾರದಪಬ್ಬತಾತಿ** ತೇಪಿ ಕಿರ ದ್ವೇ ದೇವಗಣಾ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ, ತೇಪಿ ಅನುಮೋದನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪಸಾದೇನ ಚ ನಮಕ್ಕಾರಕರಣಂ ಭಣತಿ ।

೫೫೦-೫೩. ಅನುಮೋದನಾರಹಂ ಬ್ಯಾಕರಣಸಮ್ಪದಂ ಸುತ್ವಾ **"ನಮೋ ತೇ"**ತಿ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆಹ। **ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞಾತಿ** ಪುರಿಸೇಸು ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ। **ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋತಿ** ಪಟಿಭಾಗೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೇನ, **ಸತ್ಥಾ** ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ಸತ್ಥವಾಹತಾಯ ಚ, **ಮಾರಾಭಿಭೂ** ಚತುಮಾರಾಭಿಭವೇನ, **ಮುನಿ** ಬುದ್ಧಮುನಿ। **ಉಪಧೀತಿ** ಖನ್ಧಕಿಲೇಸಕಾಮಗುಣಾಭಿಸಙ್ಖಾರಭೇದಾ ಚತ್ತಾರೋ। **ವಗ್ಗೂತಿ** ಅಭಿರೂಪಂ। **ಪುಞ್ಞೇ ಚಾತಿ** ಲೋಕಿಯೇ **ನ ಲಿಮ್ಪಸಿ** ತೇಸಂ ಅಕರಣೇನ, ಪುಬ್ಬೇ ಕತಾನಮ್ಪಿ ವಾ ಆಯತಿಂ ಫಲೂಪಭೋಗಾಭಾವೇನ। ತಂನಿಮಿತ್ತೇನ ವಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪೇನ। **ವನ್ದತಿ ಸತ್ಥುನೋತಿ** ಏವಂ ಭಣನ್ತೋ ಗೋಪ್ಫಕೇಸು ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತಂ ವನ್ದಿ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋತಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೋ ಏವ। **ಆಕಙ್ಖತೀತಿ** ಇಚ್ಛತಿ। **ಆರದ್ಧಚಿತ್ತಾತಿ** ಅಭಿರಾಧಿತಚಿತ್ತಾ। **ಅಪಿಚ ಮೇತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲವೇಮತ್ತತಾ ವಿದಿತಾತಿ** ಅಪಿಚ ಮಯಾ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪರಿವಾಸೇ ಪುಗ್ಗಲನಾನತ್ತಂ ವಿದಿತಂ, ನ ಸಬ್ಬೇನೇವ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಕೇನ ಪನ ನ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ? ಅಗ್ಗಿಯೇಹಿ ಜಟಿಲೇಹಿ, ಸಾಕಿಯೇನ ಜಾತಿಯಾ, ಲಿಙ್ಗಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಆಗತೇನ। ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಆಗತೋಪಿ ಚ ಯೋ ಮಗ್ಗಫಲಪಟಿಲಾಭಾಯ ಹೇತುಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸೋವ ಸಭಿಯೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ।

ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ತವ ಪನ, ಸಭಿಯ, ತಿತ್ಥಿಯವತ್ತಪೂರಣತ್ಥಾಯ ಪರಿವಾಸಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥತ್ಥಿಕೋ ತ್ವಂ 'ಮಗ್ಗಫಲಪಟಿಲಾಭಾಯ ಹೇತುಸಮ್ಪನ್ನೋ'ತಿ ವಿದಿತಮೇತಂ ಮಯಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಆಹ - "ಅಪಿಚ ಮೇತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲವೇಮತ್ತತಾ ವಿದಿತಾ"ತಿ। ಸಭಿಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಆದರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸಚೇ ಭನ್ತೇ"**ತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ತಥಾರೂಪಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಚ ಇಧ ನ ವಣ್ಣಿತಂ, ಯತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಣ್ಣಿತಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಭಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸೇಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸೇಲಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಮೇವ ಯಾಸ್ಸ ನಿದಾನೇ ವುತ್ತಾ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇಪಿ ಚಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ, ತಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನಿ ಪದಾನಿ ಪರಿಹರನ್ತಾ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಅಙ್ಗುತ್ತರಾಪೇಸೂ**ತಿ ಅಙ್ಗಾ ಏವ ಸೋ ಜನಪದೋ, ಗಙ್ಗಾಯ ಪನ ಯಾ ಉತ್ತರೇನ ಆಪೋ, ತಾಸಂ ಅವಿದೂರತ್ತಾ "ಉತ್ತರಾಪೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕತರಗಙ್ಗಾಯ ಉತ್ತರೇನ ಯಾ ಆಪೋತಿ? ಮಹಾಮಹೀಗಙ್ಗಾಯ।

ತತ್ರಾಯಂ ತಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ ಆವಿಭಾವತ್ಥಂ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ವಣ್ಣನಾ - ಅಯಂ ಕಿರ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪರಿಮಾಣೋ। ತತ್ಥ ಚತುಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪರಿಮಾಣೋ ಪದೇಸೋ ಉದಕೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ "ಸಮುದ್ದೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ತಿಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪಮಾಣೇ ಮನುಸ್ಸಾ ವಸನ್ತಿ। ತಿಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪಮಾಣೇ ಹಿಮವಾ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕೋ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಕೂಟೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಸನ್ದಮಾನಪಞ್ಚಸತನದೀವಿಚಿತ್ತೋ। ಯತ್ಥ ಆಯಾಮವಿತ್ಥಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಸಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಾ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ಪುರಳಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತಾ ಅನೋತತತ್ತಾದಯೋ ಸತ್ತ ಮಹಾಸರಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ।

ತೇಸು **ಅನೋತತತ್ತೋ** ಸುದಸ್ಸನಕೂಟಂ, ಚಿತ್ರಕೂಟಂ, ಕಾಳಕೂಟಂ, ಗನ್ಧಮಾದನಕೂಟಂ, ಕೇಲಾಸಕೂಟನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಬ್ಬತೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ತತ್ಥ ಸುದಸ್ಸನಕೂಟಂ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ ದ್ವಿಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧಂ ಅನ್ತೋವಙ್ಕಂ ಕಾಕಮುಖಸಣ್ಠಾನಂ ತಮೇವ ಸರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಿತಂ, ಚಿತ್ರಕೂಟಂ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ, ಕಾಳಕೂಟಂ ಅಞ್ಜನಮಯಂ, ಗನ್ಧಮಾದನಕೂಟಂ ಸಾನುಮಯಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಮುಗ್ಗವಣ್ಣಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಓಸಧಸಞ್ಛನ್ನಂ ಕಾಳಪಕ್ಖುಪೋಸಥದಿವಸೇ ಆದಿತ್ತಮಿವ ಅಙ್ಗಾರಂ ಜಲನ್ತಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಕೇಲಾಸಕೂಟಂ ರಜತಮಯಂ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಸುದಸ್ಸನೇನ ಸಮಾನುಬ್ಬೇಧಸಣ್ಠಾನಾನಿ ತಮೇವ ಸರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ। ಸಬ್ಬಾನಿ ದೇವಾನುಭಾವೇನ ನಾಗಾನುಭಾವೇನ ಚ ವಸ್ಸನ್ತಿ, ನದಿಯೋ ಚ ತೇಸು ಸನ್ದನ್ತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ಅನೋತತತ್ತಮೇವ ಪವಿಸತಿ। ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ವಾ ಉತ್ತರೇನ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಬ್ಬತನ್ತರೇನ ತಂ ಓಭಾಸೇನ್ತಿ, ಉಜುಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ನ ಓಭಾಸೇನ್ತಿ। ತೇನೇವಸ್ಸ "ಅನೋತತತ್ತ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾ ಉದಪಾದಿ।

ತತ್ಥ ಮನೋಹರಸಿಲಾತಲಾನಿ ನಿಮ್ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾನಿ ಫಲಿಕಸದಿಸನಿಮ್ಮಲೂದಕಾನಿ ನಹಾನತಿತ್ಥಾನಿ ಸುಪ್ಪಟಿಯತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇಸು ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಖೀಣಾಸವಾ ಇಸಿಗಣಾ ಚ ನ್ಹಾಯನ್ತಿ, ದೇವಯಕ್ಖಾದಯೋ ಚ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಿಕಂ ಕೀಳನ್ತಿ।

ಚತೂಸು ಚಸ್ಸ ಪಸ್ಸೇಸು ಸೀಹಮುಖಂ, ಹತ್ಥಿಮುಖಂ, ಅಸ್ಸಮುಖಂ, ಉಸಭಮುಖನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮುಖಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ಚತಸ್ಸೋ ನದಿಯೋ ಸನ್ದನ್ತಿ। ಸೀಹಮುಖೇನ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀತೀರೇ ಸೀಹಾ ಬಹುತರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಹತ್ಥಿಮುಖಾದೀಹಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಉಸಭಾ। ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀ ಅನೋತತತ್ತಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಇತರಾ ತಿಸ್ಸೋ ನದಿಯೋ ಅನುಪಗಮ್ಮ

ಪಾಚೀನಹಿಮವನ್ತೇನೇವ ಅಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಸತಿ। ಪಚ್ಛಿಮದಿಸತೋ ಚ ಉತ್ತರದಿಸತೋ ಚ ನಿಕ್ಖನ್ತನದಿಯೋಪಿ ತಥೇವ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಹಿಮವನ್ತೇನೇವ ಉತ್ತರಹಿಮವನ್ತೇನೇವ ಚ ಅಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ದಕ್ಖಿಣದಿಸತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀ ಪನ ತಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಉಜುಕಂ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠೇನೇವ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಪರಿಣಾಹೇನ ತಿಗಾವುತಪಮಾಣಾ ಉದಕಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಸಟ್ಠಿ ಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಯಗ್ಗಳೇ ನಾಮ ಪಾಸಾಣೇ ಪತಿತಾ, ಪಾಸಾಣೋ ಉದಕಧಾರಾವೇಗೇನ ಭಿನ್ನೋ। ತತ್ರ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಪಮಾಣಾ ತಿಯಗ್ಗಳಾ ನಾಮ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಜಾತಾ। ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಕೂಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಂ ಪವಿಸಿಯ ಸಟ್ಠಿ ಯೋಜನಾನಿ ಗತಾ। ತತೋ ಘನಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಮಙ್ಗೇನ ಸಟ್ಠಿ ಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಞ್ಝಂ ನಾಮ ತಿರಚ್ಛಾನಪಬ್ಬತಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಹತ್ಥತಲೇ ಪಞ್ಚಙ್ಗುಲಿಸದಿಸಾ ಪಞ್ಚಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ। ಸಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅನೋತತ್ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಗತಟ್ಠಾನೇ "**ಆವಟ್ಟಗಙ್ಗಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ । ಉಜುಕಂ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠೇನ ಸಟ್ಠಿ ಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ "**ಕಣ್ಹಗಙ್ಗಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಕಾಸೇನ ಸಟ್ಠಿ ಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ "**ಆಕಾಸಗಙ್ಗಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಿಯಗ್ಗಳಪಾಸಾಣೇ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನೋಕಾಸೇ "**ತಿಯಗ್ಗಳಪೋಕ್ಖರಣೀ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೂಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಂ ಪವಿಸಿಯ ಸಟ್ಠಿ ಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ "**ಬಹಲಗಙ್ಗಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಮಙ್ಗೇನ ಸಟ್ಠಿ ಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ "**ಉಮಙ್ಗಗಙ್ಗಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಞ್ಝಂ ನಾಮ ತಿರಚ್ಛಾನಪಬ್ಬತಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಟ್ಠಾನೇ "ಗಙ್ಗಾ, ಯಮುನಾ, ಅಚಿರವತೀ, ಸರಭೂ, ಮಹೀ"ತಿ ಪಞ್ಚಧಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಮೇತಾ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಗಙ್ಗಾ ಹಿಮವತಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ತಾಸು ಯಾ ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೀ ಮಹೀ ನಾಮ, ಸಾ ಇಧ "ಮಹಾಮಹೀಗಙ್ಗಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಸ್ಸಾ ಗಙ್ಗಾಯ ಉತ್ತರೇನ ಯಾ ಆಪೋ, ತಾಸಂ ಅವಿದೂರತ್ತಾ ಸೋ ಜನಪದೋ "ಅಙ್ಗುತ್ತರಾಪೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಅಙ್ಗುತ್ತರಾಪೇಸು।

ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋತಿ ಅದ್ಧಾನಗಮನಂ ಕುರುಮಾನೋ । ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ದುವಿಧಾ ಚಾರಿಕಾ ತುರಿತಚಾರಿಕಾ, ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ ಚ। ತತ್ಥ ದೂರೇಪಿ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ದಿಸ್ವಾ ಸಹಸಾ ಗಮನಂ ತುರಿತಚಾರಿಕಾ। ಸಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಾದೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ತಿಗಾವುತಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಆಳವಕದಮನತ್ಥಂ ತಿಂಸಯೋಜನಂ, ತಥಾ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಸ್ಸತ್ಥಾಯ। ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಸ್ಸ ಪನ ಪಞ್ಚತ್ತಾಲೀಸಯೋಜನಂ, ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಸ್ಸ ವೀಸಯೋಜನಸತಂ, ಧನಿಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸತ್ತಯೋಜನಸತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಯಂ **ತುರಿತಚಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ಗಾಮನಿಗಮನಗರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಚರಿಯಾದೀಹಿ ಲೋಕಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಗಮನಂ **ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ಅಯಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಏವಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ। **ಮಹತಾ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಮಹತಾ ಗುಣಮಹತಾ ಚ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನಾ**ತಿ ಸಮಣಗಣೇನ। **ಅಡ್ಢತೇಳಸೇಹೀ**ತಿ ಅಡ್ಢೇನ ತೇಳಸಹಿ, ದ್ವಾದಸಹಿ ಸತೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಚ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯೇನ...ಪೇ... ತದವಸರೀ**ತಿ ಆಪಣಬಹುಲತಾಯ ಸೋ ನಿಗಮೋ "ಆಪಣೋ" ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಲಭಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ವೀಸತಿಆಪಣಮುಖಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಸೋ ಅಙ್ಗುತ್ತರಾಪಾನಂ ರಟ್ಠಸ್ಸ ನಿಗಮೋ ಓಸರಿತಬ್ಬೋ, ತೇನ ಅವಸರಿ ತದವಸರಿ ಅಗಮಾಸಿ, ತಂ ನಿಗಮಂ ಅನುಪಾಪುಣೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕೇಣಿಯೋ ಜಟಿಲೋತಿ ಕೇಣಿಯೋತಿ ನಾಮೇನ, ಜಟಿಲೋತಿ ತಾಪಸೋ। ಸೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ, ಧನರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಪನ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಸಮಾದಾಯ ರಞ್ಞೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಭೂಮಿಭಾಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಸತಿ ಕುಲಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯೋ ಹುತ್ವಾ। ಅಸ್ಸಮೇಪಿ ಚಸ್ಸ ಏಕೋ ತಾಲರುಕ್ಖೋ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಏಕಂ ಸುವಣ್ಣಫಲಂ ಮುಞ್ಚತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೋ ದಿವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಧಾರೇತಿ ಜಟಾ ಚ ಬನ್ಧತಿ, ರತ್ತಿಂ ಯಥಾಸುಖಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತೋ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ ಪರಿಚಾರೇತಿ। **ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ**ತಿ ಉಚ್ಚಾಕುಲಪರಿದೀಪನಂ। **ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ**ತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವಪರಿದೀಪನಂ, ಕೇನಚಿ ಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಂಯೇವ ತಂ ಕುಲಂ ಪಹಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಾಖ್ಯಾನತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ತಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಭೋತೋ

ಗೋತಮಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲ್ಯಾಣೋ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೇಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ**ತಿ ಕಿತ್ತಿಯೇವ ಥುತಿಘೋಸೋ ವಾ।

ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾತಿ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ಅಯಂ ತಾವ ಯೋಜನಾ - ಸೋ ಭಗವಾ ಇತಿಪಿ ಅರಹಂ, ಇತಿಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ... ಪೇ॰... ಇತಿಪಿ ಭಗವಾತಿ, ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಕಾರಣೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಆರಕತ್ತಾ, ಅರೀನಂ ಅರಾನಞ್ಚ ಹತತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅರಹತ್ತಾ, ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವಾತಿ ಇಮೇಹಿ ತಾವ ಕಾರಣೇಹಿ ಸೋ ಭಗವಾ **ಅರಹ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಆರಕಾ ಹಿ ಸೋ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಮಗ್ಗೇನ ಸವಾಸನಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತತ್ತಾತಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಹಂ। ತೇ ಚಾನೇನ ಕಿಲೇಸಾರಯೋ ಮಗ್ಗೇನ ಹತಾತಿ ಅರೀನಂ ಹತತ್ತಾಪಿ ಅರಹಂ। ಯಞ್ಚೇತಂ ಅವಿಜ್ಜಾಭವತಣ್ಹಾಮಯನಾಭಿ, ಪುಞ್ಞಾದಿಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಜರಾಮರಣನೇಮಿ, ಆಸವಸಮುದಯಮಯೇನ ಅಕ್ಖೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ತಿಭವರಥೇ ಸಮಾಯೋಜಿತಂ ಅನಾದಿಕಾಲಪವತ್ತಂ ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಂ। ತಸ್ಸಾನೇನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ವೀರಿಯಪಾದೇಹಿ ಸೀಲಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸದ್ಧಾಹತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಞಾಣಫರಸುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಅರಾ ಹತಾತಿ ಅರಾನಂ ಹತತ್ತಾತಿಪಿ ಅರಹಂ । ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಚ ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯೇ ಸಕ್ಕಾರಗರುಕಾರಾದೀನಿ ಚ ಅರಹತೀತಿ ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅರಹತ್ತಾಪಿ ಅರಹಂ। ಯಥಾ ಚ ಲೋಕೇ ಕೇಚಿ ಪಣ್ಡಿತಮಾನಿನೋ ಬಾಲಾ ಅಸಿಲೋಕಭಯೇನ ರಹೋ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವಂ ನಾಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರೋತೀತಿ ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವತೋಪಿ ಅರಹಂ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ಆರಕತ್ತಾ ಹತತ್ತಾ ಚ, ಕಿಲೇಸಾರೀನ ಸೋ ಮುನಿ।
ಹತಸಂಸಾರಚಕ್ಕಾರೋ, ಪಚ್ಚಯಾದೀನ ಚಾರಹೋ।
ನ ರಹೋ ಕರೋತಿ ಪಾಪಾನಿ, ಅರಹಂ ತೇನ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**। ಅತಿಸಯವಿಸುದ್ಧಾಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಅಬ್ಭುತ್ತಮೇನ ಚರಣೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ**। ಸೋಭನಗಮನತ್ತಾ ಸುನ್ದರಂ ಠಾನಂ ಗತತ್ತಾ ಸುಟ್ಠು ಗತತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾ ಗದತ್ತಾ ಚ **ಸುಗತೋ**। ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ವಿದಿತಲೋಕತ್ತಾ **ಲೋಕವಿದೂ**। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಸಭಾವತೋ ಸಮುದಯತೋ ನಿರೋಧತೋ ನಿರೋಧೂಪಾಯತೋತಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಖನ್ಧಾಯತನಾದಿಭೇದಂ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಂ ಅವೇದಿ, "ಏಕೋ ಲೋಕೋ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ದ್ವೇ ಲೋಕಾ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ। ತಯೋ ಲೋಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ। ಪಞ್ಚ ಲೋಕಾ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ। ಛ ಲೋಕಾ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಸತ್ತ ಲೋಕಾ ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ। ಅಟ್ಠ ಲೋಕಾ ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ। ನವ ಲೋಕಾ ನವ ಸತ್ತಾವಾಸಾ। ದಸ ಲೋಕಾ ದಸಾಯತನಾನಿ। ದ್ವಾದಸ ಲೋಕಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ। ಅಟ್ಠಾರಸ ಲೋಕಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೨) ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಂ ಅವೇದಿ। ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಂ ಜಾನಾತಿ, ಅನುಸಯಂ ಜಾನಾತಿ, ಚರಿತಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಧಿಮುತ್ತಿಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇ ಮಹಾರಜಕ್ಖೇ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸ್ವಾಕಾರೇ ದ್ವಾಕಾರೇ ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ದುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ಭಬ್ಬೇ ಅಭಬ್ಬೇ ಸತ್ತೇ ಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಸತ್ತಲೋಕಂ ಅವೇದಿ। ತಥಾ ಏಕಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಆಯಾಮತೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚ ಯೋಜನಾನಂ ದ್ವಾದಸ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ತೀಣಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಡ್ಢಪಞ್ಚಮಾನಿ ಚ ಸತಾನಿ, ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಛತ್ತಿಂಸ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಸ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಡ್ಢುಡ್ಢಾನಿ ಚ ಸತಾನಿ।

ತತ್ಥ -

ದುವೇ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಚತ್ತಾರಿ ನಹುತಾನಿ ಚ।
ಏತ್ತಕಂ ಬಹಲತ್ತೇನ, ಸಙ್ಖಾತಾಯಂ ವಸುನ್ಧರಾ॥

ಚತ್ತಾರಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಅಟ್ಠೇವ ನಹುತಾನಿ ಚ।
ಏತ್ತಕಂ ಬಹಲತ್ತೇನ, ಜಲಂ ವಾತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ॥

ನವ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಮಾಲುತೋ ನಭಮುಗ್ಗತೋ।
ಸಟ್ಠಿ ಚೇವ ಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏಸಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಣ್ಠಿತಿ"॥

ಏವಂ ಸಣ್ಠಿತೇ ಚೇತ್ಥ ಯೋಜನಾನಂ -

ಚತುರಾಸೀತಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಅಜ್ಝೋಗಾಳ್ಹೋ ಮಹಣ್ಣವೇ।
ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ತಾವದೇವ, ಸಿನೇರು ಪಬ್ಬತುತ್ತಮೋ॥

ತತೋ ಉಪಡ್ಢುಪಡ್ಢೇನ, ಪಮಾಣೇನ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ।
ಅಜ್ಝೋಗಾಳ್ಹುಗ್ಗತಾ ದಿಬ್ಬಾ, ನಾನಾರತನಚಿತ್ತಿತಾ॥

ಯುಗನ್ಧರೋ ಈಸಧರೋ, ಕರವೀಕೋ ಸುದಸ್ಸನೋ।
ನೇಮಿನ್ಧರೋ ವಿನತಕೋ, ಅಸ್ಸಕಣ್ಣೋ ಗಿರಿ ಬ್ರಹಾ॥

ಏತೇ ಸತ್ತ ಮಹಾಸೇಲಾ, ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ।
ಮಹಾರಾಜಾನಮಾವಾಸಾ, ದೇವಯಕ್ಖನಿಸೇವಿತಾ॥

ಯೋಜನಾನಂ ಸತಾನುಚ್ಚೋ, ಹಿಮವಾ ಪಞ್ಚ ಪಬ್ಬತೋ।
ಯೋಜನಾನಂ ಸಹಸ್ಸಾನಿ, ತೀಣಿ ಆಯತವಿತ್ಥತೋ॥

ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಕೂಟೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ।
ತಿಪಞ್ಚಯೋಜನಕ್ಖನ್ಧ-ಪರಿಕ್ಖೇಪಾ ನಗವ್ಹಯಾ॥

ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಕ್ಖನ್ಧ-ಸಾಖಾಯಾಮಾ ಸಮನ್ತತೋ।
ಸತಯೋಜನವಿತ್ಥಿಣ್ಣಾ, ತಾವದೇವ ಚ ಉಗ್ಗತಾ॥

ಜಮ್ಬೂ ಯಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ, ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಪಕಾಸಿತೋ।
ದ್ವೇ ಅಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಅಜ್ಝೋಗಾಳ್ಹೋ ಮಹಣ್ಣವೇ॥

ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ತಾವದೇವ, ಚಕ್ಕವಾಳಸಿಲುಚ್ಚಯೋ।
ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಂ ಸಬ್ಬಂ, ಚಕ್ಕವಾಳಮಯಂ ಠಿತೋ"॥

ತತ್ಥ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಂ, ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಂ, ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಂ, ತಥಾ ಅಸುರಭವನಂ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಚ। ಅಪರಗೋಯಾನಂ ಸತ್ತಸಹಸ್ಸಯೋಜನಂ, ತಥಾ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೋ, ಉತ್ತರಕುರು ಅಟ್ಠಸಹಸ್ಸಯೋಜನೋ। ಏಕಮೇಕೋ ಚೇತ್ಥ ಮಹಾದೀಪೋ ಪಞ್ಚಸತಪಞ್ಚಸತಪರಿತ್ತದೀಪಪರಿವಾರೋ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಏಕಾ ಲೋಕಧಾತು। ಚಕ್ಕವಾಳನ್ತರೇಸು

ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯಾ। ಏವಂ ಅನನ್ತಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಅನನ್ತಾ ಲೋಕಧಾತುಯೋ, ಅನನ್ತೇನ ಬುದ್ಧಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಓಕಾಸಲೋಕಂ ಅವೇದಿ। ಏವಂ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಥಾ। ವಿದಿತಲೋಕತ್ತಾ ಲೋಕವಿದೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅತ್ತನೋ ಪನ ಗುಣೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠತರಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಾವಾ **ಅನುತ್ತರೋ।** ವಿಚಿತ್ತೇಹಿ ವಿನಯನೂಪಾಯೇಹಿ ಪುರಿಸದಮ್ಮೇ ಸಾರೇತೀತಿ **ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ।** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ಯಥಾರಹಂ ಅನುಸಾಸತಿ ನಿತ್ಥಾರೇತಿ ಚಾತಿ **ಸತ್ಥಾ।** ದೇವಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಪರಿಗ್ಗಹವಸೇನ ಚ ಕತಂ, ನಾಗಾದಿಕೇಪಿ ಪನ ಏಸ ಲೋಕಿಯತ್ಥೇನ ಅನುಸಾಸತಿ। ಯದತ್ಥಿ ನೇಯ್ಯಂ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಕಞಾಣವಸೇನ **ಬುದ್ಧೋ।** ಯತೋ ಪನ ಸೋ -

"ಭಗ್ಯವಾ ಭಗ್ಗವಾ ಯುತ್ತೋ, ಭಗೇಹಿ ಚ ವಿಭತ್ತವಾ।
ಭತ್ತವಾ ವನ್ತಗಮನೋ, ಭವೇಸು ಭಗವಾ ತತೋ"ತಿ॥

ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಾನಿ ಪದಾನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೨೪-೧೨೫) ವುತ್ತಾನಿ।

ಸೋ ಇಮಂ ಲೋಕನ್ತಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಲೋಕಂ। ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। **ಸದೇವಕ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಆಳವಕಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತನಯಾನೇವ। **ಸಯ**ನ್ತಿ ಸಾಮಂ ಅಪರನೇಯ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ। **ಅಭಿಞ್ಞಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ। **ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ। **ಪವೇದೇತೀ**ತಿ ಬೋಧೇತಿ ಞಾಪೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ। **ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ...ಪೇ॰... ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣ**ನ್ತಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಸತ್ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅನುತ್ತರಂ ವಿವೇಕಸುಖಂ ಹಿತ್ವಾಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ದೇಸೇನ್ತೋ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾದಿಪ್ಪಕಾರಮೇವ ದೇಸೇತಿ। ಕಥಂ? ಏಕಗಾಥಾಪಿ ಹಿ ಸಮನ್ತಭದ್ದಕತ್ತಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಠಮಪಾದೇನ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾ, ದುತಿಯತತಿಯಪಾದೇಹಿ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಾ, ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇನ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಾ। ಏಕಾನುಸನ್ಧಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದಾನೇನ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ, ನಿಗಮನೇನ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ, ಸೇಸೇನ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ। ನಾನಾನುಸನ್ಧಿಕಂ ಪಠಮಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ, ಸೇಸೇಹಿ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ। ಸಕಲೋಪಿ ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಭೂತೇನ ಸೀಲೇನ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲೇಹಿ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ, ನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ। ಸೀಲಸಮಾಧೀಹಿ ವಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೇಹಿ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ, ಫಲನಿಬ್ಬಾನೇಹಿ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ। ಬುದ್ಧಸುಬೋಧಿತಾಯ ವಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ, ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಾಯ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ, ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ । ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಾಯ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ವಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ, ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಯಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ, ಸಾವಕಬೋಧಿಯಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ । ಸುಯ್ಯಮಾನೋ ಚೇಸ ನೀವರಣಾದಿವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ ಸವನೇನಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಮೇವ ಆವಹತೀತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ, ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸುಖಾವಹನತೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಮೇವ ಆವಹತೀತಿ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ, ತಥಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಫಲೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ತಾದಿಭಾವಾವಹನತೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಫಲೇನಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಮೇವ ಆವಹತೀತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ। ನಾಥಪ್ಪಭವತ್ತಾ ಚ ಪಭವಸುದ್ಧಿಯಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ, ಅತ್ಥಸುದ್ಧಿಯಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ, ಕಿಚ್ಚಸುದ್ಧಿಯಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ। ಯತೋ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ದೇಸೇನ್ತೋ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾದಿಪ್ಪಕಾರಮೇವ ದೇಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತಿ, ನಾನಾನಯೇಹಿ ದೀಪೇತಿ, ತಞ್ಚ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಸಾತ್ಥಂ,** ಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ।** ಸಙ್ಕಾಸನಪಕಾಸನವಿವರಣವಿಭಜನಉತ್ತಾನೀಕರಣಪಞ್ಞತ್ತಿಅತ್ಥಪದಸಮಾಯೋಗತೋ ಸಾತ್ಥಂ, ಅಕ್ಖರಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಕಾರನಿರುತ್ತಿನಿದ್ದೇಸಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರತಾಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರತಾಹಿ ಸಾತ್ಥಂ, ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾದೇಸನಾಗಮ್ಭೀರತಾಹಿ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಅತ್ಥಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಿಸಯತೋ ಸಾತ್ಥಂ,

ಧಮ್ಮನಿರುತ್ತಿಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಿಸಯತೋ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯತೋ ಸರಿಕ್ಖಕಜನಪ್ಪಸಾದಕನ್ತಿ ಸಾತ್ಥಂ, ಸದ್ಧೇಯ್ಯತೋ ಲೋಕಿಯಜನಪ್ಪಸಾದಕನ್ತಿ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಗಮ್ಭೀರಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಸಾತ್ಥಂ, ಉತ್ತಾನಪದತೋ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಉಪನೇತಬ್ಬಸ್ಸಾಭಾವತೋ ಸಕಲಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವೇನ **ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ,** ಅಪನೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ನಿದ್ದೋಸಭಾವೇನ **ಪರಿಸುದ್ಧಂ**। ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇಹಿ ಸೇಟ್ಠೇಹಿ ಚರಿತಬ್ಬತೋ ತೇಸಞ್ಚ ಚರಿಯಭಾವತೋ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ**। ತಸ್ಮಾ "ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅಪಿಚ ಯಸ್ಮಾ ಸನಿದಾನಂ ಸಉಪ್ಪತ್ತಿಕಞ್ಚ ದೇಸೇನ್ತೋ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ದೇಸೇತಿ, ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ಅನುರೂಪತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅವಿಪರೀತತಾಯ ಹೇತುದಾಹರಣಯೋಗತೋ ಚ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ , ಸೋತೂನಂ ಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭೇನ ನಿಗಮನೇನ ಚ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ। ಏವಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತಿ। ತಞ್ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಗಮಬ್ಯತ್ತಿತೋ ಸಾತ್ಥಂ, ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಆಗಮಬ್ಯತ್ತಿತೋ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಸೀಲಾದಿಪಞ್ಚಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಯುತ್ತತೋ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತೋ ನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಿತೋ ಲೋಕಾಮಿಸನಿರಪೇಕ್ಖತೋ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಾನಂ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಚರಿಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ "ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಾಧು ಖೋ ಪನಾತಿ ಸುನ್ದರಂ ಖೋ ಪನ, ಅತ್ಥಾವಹಂ ಸುಖಾವಹನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಪಾನಕಾನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ। ಅಯಞ್ಹಿ ಕೇಣಿಯೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ। "ತುಚ್ಛಹತ್ಥೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಗನ್ತುಂ ಲಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ ವಿರತಾನಮ್ಪಿ ಪಾನಕಂ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಜಸತೇಹಿ ಸುಸಙ್ಖತಂ ಬದರಪಾನಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ಯಥಾಹ ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕೇ "ಅಥ ಖೋ ಕೇಣಿಯಸ್ಸ ಜಟಿಲಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಹರಾಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೦) ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಯಥಾ ಸೇಕ್ಖಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨ ಆದಯೋ) ಸಾಕಿಯೇ ಆವಸಥಾನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಕಥಾಯ, ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೫ ಆದಯೋ) ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಾನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ, ರಥವಿನೀತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೨ ಆದಯೋ) ಜಾತಿಭೂಮಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ, ಏವಂ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪಾಯ ಪಾನಕಾನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಕಥಾಯ ಪಾನಕದಾನಾನಿಸಂಸಂ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿ, ತಥಾರೂಪಾನಂ ಪುಞ್ಞಾನಂ ಪುನಪಿ ಕತ್ತಬ್ಬತಾಯ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಸಮಾದಪೇಸಿ, ಅಬ್ಭುಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇನ್ತೋ ಸಮುತ್ತೇಜೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕೇನ ಫಲವಿಸೇಸೇನ ಪಹಂಸೇನ್ತೋ ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸೀ"**ತಿ। ಸೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಭಗವತಿ ಪಸನ್ನೋ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇಸಿ, ಭಗವಾ ಚಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಥ ಖೋ ಕೇಣಿಯೋ ಜಟಿಲೋ…ಪೇ॰… ಅಧಿವಾಸೇಸಿ** ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನಾ"ತಿ।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ ಭಗವಾತಿ? ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯಾಚನಾಯ ಚಸ್ಸ ಪುಞ್ಞವುಡ್ಢಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಬಹುತರಞ್ಚ ಪಟಿಯಾದೇಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಅಡ್ಢತೇಲಸಾನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಪಟಿಯತ್ತಂ ಅಡ್ಢಸೋಳಸನ್ನಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀತಿ। ಕುತೋ ಅಪರಾನಿ ತೀಣಿ ಸತಾನೀತಿ ಚೇ? ಅಪ್ಪಟಿಯತ್ತೇಯೇವ ಹಿ ಭತ್ತೇ ಸೇಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತೀಹಿ ಮಾಣವಕಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹಾತಿ। **ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇ**ತಿ ಮಿತ್ತೇ ಚ ಕಮ್ಮಕರೇ ಚ। **ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೇ**ತಿ ಸಮಾನಲೋಹಿತೇ ಏಕಯೋನಿಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಪುತ್ತಧೀತಾದಯೋ ಅವಸೇಸಬನ್ಧವೇ ಚ। ಯೇನಾತಿ ಯಸ್ಮಾ। **ಮೇ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ। **ಕಾಯವೇಯ್ಯಾವಟಿಕ**ನ್ತಿ ಕಾಯೇನ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ। **ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಪಟಿಯಾದೇತೀ**ತಿ ಸೇತವಿತಾನಮಣ್ಡಪಂ ಕರೋತಿ।

ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನನ್ತಿ ಇರುಬ್ಬೇದಯಜುಬ್ಬೇದಸಾಮವೇದಾನಂ। ಸಹ ನಿಘಣ್ಡುನಾ ಚ ಕೇಟುಭೇನ ಚ **ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನಂ**। **ನಿಘಣ್ಡೂ**ತಿ ನಾಮನಿಘಣ್ಡುರುಕ್ಖಾದೀನಂ ವೇವಚನಪ್ಪಕಾಸಕಂ ಸತ್ಥಂ। **ಕೇಟುಭ**ನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಕಪ್ಪವಿಕಪ್ಪೋ ಕವೀನಂ ಉಪಕಾರಾಯ

ಸತ್ಥಂ। ಸಹ ಅಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದೇನ **ಸಾಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾನಂ। ಅಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದೋತಿ** ಸಿಕ್ಖಾ ಚ ನಿರುತ್ತಿ ಚ। **ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನನ್ತಿ** ಅಥಬ್ಬನವೇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ "ಇತಿಹ ಆಸ ಇತಿಹ ಆಸಾ"ತಿ ಈದಿಸವಚನಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ಪುರಾಣಕಥಾಸಙ್ಖಾತೋ ಇತಿಹಾಸೋ ಪಞ್ಚಮೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾ। ತೇಸಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ। ಪದಂ ತದವಸೇಸಞ್ಚ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಅಜ್ಝೇತಿ ವೇದೇತಿ ಚಾತಿ **ಪದಕೋ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ।** ಲೋಕಾಯತಂ ವಿತಣ್ಡವಾದಸತ್ಥಂ। ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾಧಿಕಾರೇ ಚ ದ್ವಾದಸಸಹಸ್ಸೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸತ್ಥೇ ಅನೂನೋ ಪರಿಪೂರಕಾರೀತಿ **ಲೋಕಾಯತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಸು ಅನವಯೋ,** ಅವಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅವಯೋ ನಾಮ ಯೋ ತಾನಿ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಗನ್ಥತೋ ಚ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಜಙ್ಘಾಯ ಹಿತಂ ವಿಹಾರಂ **ಜಙ್ಘಾವಿಹಾರಂ,** ಚಿರಾಸನಾದಿಜನಿತಂ ಪರಿಸ್ಸಮಂ ವಿನೋದೇತುಂ ಜಙ್ಘಾಪಸಾರಣತ್ಥಂ ಅದೀಘಚಾರಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅನುಚಙ್ಕಮಮಾನೋತಿ** ಚಙ್ಕಮಮಾನೋ ಏವ। **ಅನುವಿಚರಮಾನೋತಿ** ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಚರಮಾನೋ। **ಕೇಣಿಯಸ್ಸ ಜಟಿಲಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮೋತಿ** ಕೇಣಿಯಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಂ ನಿವೇಸನಂ। **ಆವಾಹೋತಿ** ಕಞ್ಞಾಗಹಣಂ। **ವಿವಾಹೋತಿ** ಕಞ್ಞಾದಾನಂ। **ಮಹಾಯಞ್ಞೋತಿ** ಮಹಾಯಜನಂ। **ಮಾಗಧೋತಿ** ಮಗಧಾನಂ ಇಸ್ಸರೋ। ಮಹತಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಸೇನಿಯೋ।** ಬಿಮ್ಬೀತಿ ಸುವಣ್ಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಾರಸುವಣ್ಣಸದಿಸವಣ್ಣತಾಯ **ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ। ಸೋ ಮೇ ನಿಮನ್ತಿತೋತಿ** ಸೋ ಮಯಾ ನಿಮನ್ತಿತೋ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಬುದ್ಧಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾವ ಅಮತೇನೇವಾಭಿಸಿತ್ತೋ ವಿಮ್ಹಯರೂಪತ್ತಾ ಆಹ - **"ಬುದ್ಧೋತಿ, ಭೋ ಕೇಣಿಯ, ವದೇಸೀ"**ತಿ। ಇತರೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ಆಹ - **"ಬುದ್ಧೋತಿ, ಭೋ ಸೇಲ, ವದಾಮೀ"**ತಿ। ತತೋ ನಂ ಪುನಪಿ ದಳ್ಹೀಕರಣತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಇತರೋಪಿ ತಥೇವ ಆರೋಚೇಸಿ। ಅಥ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಬುದ್ಧಸದ್ದಸ್ಸ ದುಲ್ಲಭಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಘೋಸೋಪಿ ಖೋ ಏಸೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಯದಿದನ್ತಿ** ನಿಪಾತೋ, ಯೋ ಏಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬುದ್ಧಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸೋ ಸಚ್ಚಮೇವ ಬುದ್ಧೋ, ಉದಾಹು ನಾಮಮತ್ತಮೇವಸ್ಸ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ವೀಮಂಸಿತುಕಾಮೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಅಭಾಸಿ ಏವ ವಾ **"ಆಗತಾನಿ ಖೋ ಪನ...ಪೇ॰... ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **"ಮನ್ತೇಸೂ"**ತಿ ವೇದೇಸು। "ತಥಾಗತೋ ಕಿರ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಸುದ್ಧಾವಾಸದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸೇನ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವೇದೇ ವಾಚೇನ್ತಿ "ತದನುಸಾರೇನ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ಸತ್ತಾ ತಥಾಗತಂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ತೇನ ಪುಬ್ಬೇ ವೇದೇಸು ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಪನ ತಥಾಗತೇ ಕಮೇನ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ, ತೇನ ಏತರಹಿ ನತ್ಥಿ। **ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸಾತಿ** ಪಣಿಧಿಸಮಾದಾನಞಾಣಸಮಾದಾನಕರುಣಾದಿಗುಣಮಹತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ । **ದ್ವೇವ ಗತಿಯೋತಿ** ದ್ವೇ ಏವ ನಿಟ್ಠಾ। ಕಾಮಞ್ಚಾಯಂ ಗತಿಸದ್ದೋ "ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಗತಿಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೩) ಭವಭೇದೇ, "ಗತೀ ಮಿಗಾನಂ ಪವನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಪರಿ॰ ೩೩೯) ನಿವಾಸಟ್ಠಾನೇ, "ಏವಂ ಅಧಿಮತ್ತಗತಿಮನ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೧) ಪಞ್ಞಾಯಂ, "ಗತಿಗತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೨೦೪) ವಿಸಟಭಾವೇ ವತ್ತತಿ, ಇಧ ಪನ ನಿಟ್ಠಾಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ, ನ ತೇಹಿ ಏವ ಬುದ್ಧೋ। ಜಾತಿಸಾಮಞ್ಞತೋ ಪನ ತಾನಿಯೇವ ತಾನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿ।

ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತೀತಿ ಯದಿ ಅಗಾರೇ ವಸತಿ। **ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ** ಚತೂಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಚ ಲೋಕಂ ರಞ್ಜನತೋ ರಾಜಾ। ಚಕ್ಕರತನಂ ವತ್ತೇತಿ, ಚತೂಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕೇಹಿ, ವತ್ತತಿ, ತೇಹಿ ಚ ಪರಂ ವತ್ತೇತಿ, ಪರಹಿತಾಯ ಚ ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕಾನಂ ವತ್ತೋ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ರಾಜಾತಿ ಸಾಮಞ್ಞಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ ವಿಸೇಸನಂ। ಧಮ್ಮೇನ ಚರತೀತಿ **ಧಮ್ಮಿಕೋ,** ಞಾಯೇನ ಸಮೇನ ವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಮ್ಮೇನ ರಜ್ಜಂ ಲಭಿತ್ವಾ ರಾಜಾ ಜಾತೋತಿ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ।** ಪರಹಿತಧಮ್ಮಕರಣೇನ ವಾ ಧಮ್ಮಿಕೋ, ಅತ್ತಹಿತಧಮ್ಮಕರಣೇನ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ।** ಚತುರನ್ತಾಯ ಇಸ್ಸರೋತಿ

ಚಾತುರನ್ತೋ, ಚತುಸಮುದ್ದನ್ತಾಯ ಚತ್ತುಬ್ಬಿಧದೀಪವಿಭೂಸಿತಾಯ ಚ ಪಥವಿಯಾ ಇಸ್ಸರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕೋಧಾದಿಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬರಾಜಾನೋ ವಿಜೇಸೀತಿ **ವಿಜಿತಾವೀ। ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಜನಪದೇ ಧುವಭಾವಂ ಥಾವರಭಾವಂ ಪತ್ತೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಚಾಲೇತುಂ, ಜನಪದೋ ವಾ ತಮ್ಹಿ ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ಅನುಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಸಕಮ್ಮನಿರತೋ ಅಚಲೋ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀತಿಪಿ ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ।

ಸೇಯ್ಯಥಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಏತಾನಿ ಕತಮಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಕ್ಕರತನಂ...ಪೇ॰... ಪರಿಣಾಯಕರತನಮೇವ ಸತ್ತಮ**ನ್ತಿ ತಾನಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರತೋ ರತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತಾನಿ। ತೇಸು ಅಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಚಕ್ಕರತನೇನ ಅಜಿತಂ ಜಿನಾತಿ, ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರತನೇಹಿ ವಿಜಿತೇ ಯಥಾಸುಖಮನುವಿಚರತಿ, ಪರಿಣಾಯಕರತನೇನ ವಿಜಿತಮನುರಕ್ಖತಿ, ಸೇಸೇಹಿ ಉಪಭೋಗಸುಖಮನುಭವತಿ। ಪಠಮೇನ ಚಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹಸತ್ತಿಯೋಗೋ, ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಗಹಪತಿರತನೇಹಿ ಪಭುಸತ್ತಿಯೋಗೋ, ಪರಿಣಾಯಕರತನೇನ ಮನ್ತಸತ್ತಿಯೋಗೋ ಸುಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ಇತ್ಥಿಮಣಿರತನೇಹಿ ಚ ತಿವಿಧಸತ್ತಿಯೋಗಫಲಂ। ಸೋ ಇತ್ಥಿಮಣಿರತನೇಹಿ ಭೋಗಸುಖಮನುಭೋತಿ, ಸೇಸೇಹಿ ಇಸ್ಸರಿಯಸುಖಂ। ವಿಸೇಸತೋ ಚಸ್ಸ ಪುರಿಮಾನಿ ತೀಣಿ ಅದೋಸಕುಸಲಮೂಲಜನಿತಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಾನಿ ಅಲೋಭಕುಸಲಮೂಲಜನಿತಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ, ಪಚ್ಛಿಮಮೇಕಂ ಅಮೋಹಕುಸಲಮೂಲಜನಿತಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪರೋಸಹಸ್ಸನ್ತಿ ಅತಿರೇಕಸಹಸ್ಸಂ। **ಸೂರಾ**ತಿ ಅಭೀರುಕಜಾತಿಕಾ। **ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ**ತಿ ದೇವಪುತ್ತಸದಿಸಕಾಯಾ, ಏವಂ ತಾವೇಕೇ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಭಾವೋ **ವೀರಾ**ತಿ ಉತ್ತಮಸೂರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ವೀರಾನಂ ಅಙ್ಗಂ ವೀರಙ್ಗಂ, ವೀರಕಾರಣಂ ವೀರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವೀರಙ್ಗಂ ರೂಪಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ,** ವೀರಿಯಮಯಸರೀರಾ ವಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ**ತಿ ಸಚೇ ಪಟಿಮುಖಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಪರಸೇನಾ, ತಂ ಪಮದ್ದಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ "ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೭) ಪಞ್ಚಸೀಲಧಮ್ಮೇನ। **ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ರಾಗದೋಸಮೋಹಮಾನದಿಟ್ಠಿಅವಿಜ್ಜಾದುಚ್ಚರಿತಛದನೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಕಿಲೇಸನ್ಧಕಾರೇ ಲೋಕೇ ತಂ ಛದನಂ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಸಞ್ಜಾತಾಲೋಕೋ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ। ತತ್ಥ ಪಠಮೇನ ಪದೇನ ಪೂಜಾರಹತಾ, ದುತಿಯೇನ ತಸ್ಸಾ ಹೇತು ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ। ತತಿಯೇನ ಬುದ್ಧತ್ತಹೇತು ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದತಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ವಿವಟ್ಟೋ ಚ ವಿಚ್ಛದೋ ಚಾತಿ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ, ವಟ್ಟರಹಿತೋ ಛದನರಹಿತೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ಅರಹಂ ವಟ್ಟಾಭಾವೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಛದನಾಭಾವೇನಾತಿ ಏವಂ ಪುರಿಮಪದದ್ವಯಸ್ಸೇವ ಹೇತುದ್ವಯಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದುತಿಯೇನ ವೇಸಾರಜ್ಜೇನ ಚೇತ್ಥ ಪುರಿಮಸಿದ್ಧಿ, ಪಠಮೇನ ದುತಿಯಸಿದ್ಧಿ, ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಹಿ ತತಿಯಸಿದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಪುರಿಮಞ್ಚ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ, ದುತಿಯಂ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಂ, ತತಿಯಂ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಆಹ – **"ಕಹಂ ಪನ ಭೋ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"**ತಿ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇ**ತಿಆದೀಸು **ಯೇನೇಸಾ**ತಿ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಏಸಾ। **ನೀಲವನರಾಜೀ**ತಿ ನೀಲವಣ್ಣರುಕ್ಖಪನ್ತಿ। ವನಂ ಕಿರ ಮೇಘಪನ್ತಿಸದಿಸಂ। ಯತ್ಥ ಭಗವಾ ತದಾ ವಿಹಾಸಿ, ತಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ – "ಯೇನೇಸಾ ಭೋ, ಸೇಲ, ನೀಲವನರಾಜೀ"ತಿ। ತತ್ಥ "ಸೋ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಠಸೇಸೋ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಕರಣವಚನಂ। **ಪದೇ ಪದ**ನ್ತಿ ಪದಸಮೀಪೇ ಪದಂ। ತೇನ ತುರಿತಗಮನಂ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ। **ದುರಾಸದಾ ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣಂ ಆಹ, ಯಸ್ಮಾ ತೇ ದುರಾಸದಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಭೋನ್ತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೂತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಕಾರಣಾ ದುರಾಸದಾತಿ ಚೇ? **ಸೀಹಾವ ಏಕಚರಾ। ಯಥಾ** ಹಿ ಸೀಹಾ ಸಹಾಯಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ ಏಕಚರಾ, ಏವಂ ತೇಪಿ ವಿವೇಕಕಾಮತಾಯ। **"ಯದಾ ಚಾಹ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪನ ತೇ ಮಾಣವಕೇ ಉಪಚಾರಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತಿ। ತತ್ಥ **ಮಾ ಓಪಾತೇಥಾ**ತಿ ಮಾ ಪವೇಸೇಥ, ಮಾ ಕಥೇಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಗಮೇನ್ತೂ**ತಿ ಪಟಿಮಾನೇನ್ತು, ಯಾವ ಕಥಾ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ತುಣ್ಹೀ ಭವನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮನ್ನೇಸೀತಿ ಗವೇಸಿ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ** ಬಹುಕಾನಿ ಅದ್ದಸ, ಅಪ್ಪಕಾನಿ ನಾದ್ದಸ। ತತೋ ಯಾನಿ ನ ಅದ್ದಸ , ತಾನಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇ"**ತಿ। **ಕಙ್ಖತೀತಿ** ಕಙ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ ಪತ್ಥನಂ "ಅಹೋ ವತ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತೀತಿ** ತತೋ ತತೋ ತಾನಿ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಕಿಚ್ಛತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ದಟ್ಠುಂ। **ನಾಧಿಮುಚ್ಚತೀತಿ** ತಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ನ ಸಮ್ಪಸೀದತೀತಿ** ತತೋ "ಪರಿಪುಣ್ಣಲಕ್ಖಣೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಭಗವತಿ ಪಸಾದಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ। ಕಙ್ಖಾಯ ವಾ ಸುದುಬ್ಬಲವಿಮತಿ ವುತ್ತಾ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಮಜ್ಝಿಮಾ, ಅನಧಿಮುಚ್ಚನತಾಯ ಬಲವತೀ, ಅಸಮ್ಪಸಾದೇನ ತೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಾಲುಸ್ಸಿಯಭಾವೋ।

ಕೋಸೋಹಿತೇತಿ ವತ್ಥಿಕೋಸೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ। **ವತ್ಥಗುಯ್ಹೇತಿ** ಅಙ್ಗಜಾತೇ। ಭಗವತೋ ಹಿ ವರವಾರಣಸ್ಸೇವ ಕೋಸೋಹಿತಂ ವತ್ಥಗುಯ್ಹಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಪದುಮಗಬ್ಭಸಮಾನಂ। ತಂ ಸೋ ವತ್ಥಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅನ್ತೋಮುಖಗತಾಯ ಚ ಜಿವ್ಹಾಯ ಪಹೂತಭಾವಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಲಕ್ಖಣೇಸು ಕಙ್ಖೀ ಅಹೋಸಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೀ। **ತಥಾರೂಪ**ನ್ತಿ ಕಥಂ ರೂಪಂ? ಕಿಮೇತ್ಥ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ವುತ್ತಮೇತಂ ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೇನೇವ ಮಿಲಿನ್ದರಞ್ಞಾ ಪುಟ್ಠೇನ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೩.೩) -

"ದುಕ್ಕರಂ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಭಗವತಾ ಕತನ್ತಿ। ಕಿಂ, ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ಮಹಾಜನೇನ ಹಿರಿಕರಣೋಕಾಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತೇವಾಸಿಉತ್ತರಸ್ಸ ಚ ಬಾವರಿಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸೀನಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಚ ಸೇಲಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸೀನಂ ತಿಸತಮಾಣವಾನಞ್ಚ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ನ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಗವಾ ಗುಯ್ಹಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಛಾಯಂ ಭಗವಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಇದ್ಧಿಯಾ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ನಿವಾಸನನಿವತ್ಥಂ ಕಾಯಬನ್ಧನಬದ್ಧಂ ಚೀವರಪಾರುತಂ ಛಾಯಾರೂಪಕಮತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾತಿ। ಛಾಯಾರೂಪೇ ದಿಟ್ಠೇ ಸತಿ ದಿಟ್ಠೋ ಏವ ನನು, ಭನ್ತೇತಿ। ತಿಟ್ಠತೇತಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಹದಯರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಹದಯಮಂಸಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಯ್ಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ। ಕಲ್ಲೋಸಿ, ಭನ್ತೇ, ನಾಗಸೇನಾ"ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೩.೩)।

ನಿನ್ನಾಮೇತ್ವಾತಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ। ಕಣ್ಣಸೋತಾನುಮಸನೇನ ಚೇತ್ಥ ದೀಘಭಾವೋ, ನಾಸಿಕಾಸೋತಾನುಮಸನೇನ ತನುಭಾವೋ, ನಲಾಟಚ್ಛಾದನೇನ ಪುಥುಲಭಾವೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಚರಿಯಪಾಚರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾನಞ್ಚೇವ ಆಚರಿಯಾಚರಿಯಾನಞ್ಚ। **ಸಕೇ ವಣ್ಣೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ।

೩೯೪. **ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯೋತಿ** ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ ಅಹೀನಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗತಾಯ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣಸರೀರೋ । **ಸುರುಚೀತಿ** ಸುನ್ದರಸರೀರಪ್ಪಭೋ। **ಸುಜಾತೋತಿ** ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಸುನಿಬ್ಬತ್ತೋ। **ಚಾರುದಸ್ಸನೋತಿ** ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಅತಿತ್ತಿಜನಕಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ ರಮಣೀಯಂ ಚಾರು ಏವ ದಸ್ಸನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಚಾರುದಸ್ಸನೋ। ಕೇಚಿ ಪನ ಭಣನ್ತಿ "ಚಾರುದಸ್ಸನೋತಿ ಸುನ್ದರನೇತ್ತೋ"ತಿ। **ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋತಿ** ಸುವಣ್ಣಸದಿಸವಣ್ಣೋ। **ಅಸೀತಿ** ಭವಸಿ। ಏತಂ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋತಿ** ಸುಟ್ಠು ಸುಕ್ಕದಾಠೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ದಾಠಾಹಿ ಚನ್ದಕಿರಣಾ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ಪಣ್ಡರರಂಸಿಯೋ ನಿಚ್ಛರನ್ತಿ। ತೇನಾಹ - "ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋಸೀ"ತಿ।

೩೯೫. **ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಬ್ಯಞ್ಜನಾನೇವ ವಚನನ್ತರೇನ ನಿಗಮೇನ್ತೋ ಆಹ।

೩೯೬. ಇದಾನಿ ತೇಸು ಲಕ್ಖಣೇಸು ಅತ್ತನೋ ಅಭಿರುಚಿತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಥುನನ್ತೋ ಆಹ - **"ಪಸನ್ನನೇತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಪಸಾದಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಪಸನ್ನನೇತ್ತೋ,** ಪರಿಪುಣ್ಣಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸದಿಸಮುಖತ್ತಾ **ಸುಮುಖೋ,** ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಬ್ರಹಾ,** ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತತಾಯ **ಉಜು,** ಜುತಿಮನ್ತತಾಯ ಪತಾಪವಾ। ಯಮ್ಪಿ ಚೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ, ತಂ **"ಮಜ್ಝೇ ಸಮಣಸಙ್ಘಸ್ಸಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಥುನತಾ ಪುನ ವುತ್ತಂ। ಈದಿಸೋ ಹಿ ಏವಂ ವಿರೋಚತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಉತ್ತರಗಾಥಾಯಪಿ।

೫೫೭-೮. ಉತ್ತಮವಣ್ಣಿನೋತಿ ಉತ್ತಮವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ। **ಜಮ್ಬುಸಣ್ಡಸ್ಸಾತಿ** ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ। ಪಾಕಟೇನ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ವಣ್ಣಯನ್ತೋ ಆಹ, ಅಪಿಚ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ದೀಪಾನಂ ಇಸ್ಸರೋ ಹೋತಿ।

೫೫೯. ಖತ್ತಿಯಾತಿ ಜಾತಿಖತ್ತಿಯಾ। **ಭೋಜಾತಿ** ಭೋಗಿಯಾ। **ರಾಜಾನೋತಿ** ಯೇ ಕೇಚಿ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತಾ। **ಅನುಯನ್ತಾತಿ** ಅನುಗಾಮಿನೋ ಸೇವಕಾ। **ರಾಜಾಭಿರಾಜಾತಿ** ರಾಜೂನಂ ಪೂಜನಿಯೋ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ, ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮನುಜಿನ್ದೋತಿ** ಮನುಸ್ಸಾಧಿಪತಿ ಪರಮಿಸ್ಸರೋ ಹುತ್ವಾ।

೫೬೦. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ‘‘ಯೇ ತೇ ಭವನ್ತಿ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇ ಸಕೇ ವಣ್ಣೇ ಭಞ್ಞಮಾನೇ ಅತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕರೋನ್ತೀ’’ತಿ ಇಮಂ ಸೇಲಸ್ಸ ಮನೋರಥಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಆಹ **‘‘ರಾಜಾಹಮಸ್ಮೀ’’**ತಿ। ತತ್ರಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ – ಯಂ ಖೋ ಮಂ ತ್ವಂ ಸೇಲ ಯಾಚಸಿ ‘‘ರಾಜಾ ಅರಹಸಿ ಭವಿತುಂ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ’’ತಿ, ಏತ್ಥ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಹೋತಿ, **ರಾಜಾಹಮಸ್ಮಿ**, ಸತಿ ಚ ರಾಜತ್ತೇ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೋ ರಾಜಾ ಸಮಾನೋಪಿ ಯೋಜನಸತಂ ವಾ ಅನುಸಾಸತಿ, ದ್ವೇ ತೀಣಿ ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ಹುತ್ವಾಪಿ ಚತುದೀಪಪರಿಯನ್ತಮತ್ತಂ ವಾ, ನಾಹಮೇವಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಿಸಯೋ। ಅಹಞ್ಹಿ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಅನುತ್ತರೋ ಭವಗ್ಗತೋ** ಅವೀಚಿಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಿರಿಯಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಅನುಸಾಸಾಮಿ। ಯಾವತಾ ಹಿ ಅಪದದ್ವಿಪದಾದಿಭೇದಾ ಸತ್ತಾ, ಅಹಂ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗೋ। ನ ಹಿ ಮೇ ಕೋಚಿ ಸೀಲೇನ ವಾ…ಪೇ॰… ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ವಾ ಪಟಿಭಾಗೋ ಅತ್ಥಿ। ಸ್ವಾಹಂ ಏವಂ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಅನುತ್ತರೋ ಅನುತ್ತರೇನೇವ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಸಙ್ಖಾತೇನ **ಧಮ್ಮೇನ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇಮಿ** ‘‘ಇದಂ ಪಜಹಥ, ಇದಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಥಾ’’ತಿಆದಿನಾ ಆಣಾಚಕ್ಕಂ, ‘‘ಇದಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚ’’ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೪) ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಮೇವ ವಾ। **ಚಕ್ಕಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ಚಕ್ಕಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಹೋತಿ ಸಮಣೇನ ವಾ…ಪೇ॰… ಕೇನಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ।

೫೬೧-೨. ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆವಿಕರೋನ್ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಸೇಲೋ ದಳ್ಹಿಕರಣತ್ಥಂ **‘‘ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಟಿಜಾನಾಸೀ’’**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕೋ ನು ಸೇನಾಪತೀತಿ** ಧಮ್ಮರಞ್ಞೋ ಭೋತೋ, ಧಮ್ಮೇನ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪವತ್ತಕೋ ಸೇನಾಪತಿ ಕೋತಿ ಪುಚ್ಛಿ।

೫೬೩. ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭಗವತೋ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ ಸುವಣ್ಣಪುಞ್ಜೋ ವಿಯ ಸಿರಿಯಾ ಸೋಭಮಾನೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **‘‘ಮಯಾ ಪವತ್ತಿತ’’**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನುಜಾತೋ ತಥಾಗತ**ನ್ತಿ ತಥಾಗತಹೇತು ಅನುಜಾತೋ, ತಥಾಗತೇನ ಹೇತುನಾ ಜಾತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೬೪. ಏವಂ ‘‘ಕೋ ನು ಸೇನಾಪತೀ’’ತಿ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಯಂ ಸೇಲೋ ಆಹ – ‘‘ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಟಿಜಾನಾಸೀ’’ತಿ, ತತ್ರ ನಂ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ‘‘ನಾಹಂ ಪಟಿಞ್ಞಾಮತ್ತೇನೇವ ಪಟಿಜಾನಾಮಿ, ಅಪಿಚಾಹಂ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಬುದ್ಧೋ’’ತಿ ಞಾಪೇತುಂ **‘‘ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯ’’**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ವಿಜ್ಜಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿ ಚ। ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಸಮುದಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪನ ಭಾವೇತಬ್ಬಪಹಾತಬ್ಬಾನಿ, ಹೇತುವಚನೇನ ಪನ ಫಲಸಿದ್ಧಿತೋ ತೇಸಂ ಫಲಾನಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾನಿಪಿ ವುತ್ತಾನೇವ ಭವನ್ತಿ। ಯತೋ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಪರಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚಭಾವನಾಫಲಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ‘‘ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋಸ್ಮೀ’’ತಿ ಯುತ್ತೇನ ಹೇತುನಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಸಾಧೇತಿ।

೫೬೫-೭. ಏವಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕತ್ವಾ ಅತ್ತನಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣತ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಅಭಿತ್ಥರಯಮಾನೋ **‘‘ವಿನಯಸ್ಸೂ’’**ತಿ ಗಾಥಾತ್ತಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಲ್ಲಕತ್ತೋತಿ** ರಾಗಸಲ್ಲಾದಿಸತ್ತಸಲ್ಲಕತ್ತನೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋತಿ** ಸೇಟ್ಠಭೂತೋ। **ಅತಿತುಲೋತಿ** ತುಲಂ ಅತೀತೋ ಉಪಮಂ ಅತೀತೋ, ನಿರೂಪಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನೋತಿ** ‘‘ಕಾಮಾ ತೇ

ಪಠಮಾ ಸೇನಾ"ತಿಆದಿಕಾಯ "ಪರೇ ಚ ಅವಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೪೦; ಮಹಾನಿ॰ ೨೮; ಚೂಳನಿ॰ ನನ್ದಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೪೭) ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ ಮಾರಪರಿಸಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮಾರಸೇನಾಯ ಪಮದ್ದನೋ। **ಸಬ್ಬಾಮಿತ್ತೇ**ತಿ ಖನ್ಧಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಮಚ್ಚುದೇವಪುತ್ತಮಾರಾದಿಕೇ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ। **ವಸೀಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇತ್ವಾ। **ಅಕುತೋಭಯೋ**ತಿ ಕುತೋಚಿ ಅಭಯೋ।

೫೬೮-೭೦. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಸೇಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಾವದೇವ ಭಗವತಿ ಸಞ್ಜಾತಪ್ಪಸಾದೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ **"ಇಮಂ ಭವನ್ತೋ"**ತಿ ಗಾಥಾತ್ತಯಮಾಹ ಯಥಾ ತಂ ಪರಿಪಾಕಗತಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಚೋದಿಯಮಾನೋ। ತತ್ಥ **ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಚಣ್ಡಾಲಾದಿನೀಚಕುಲೇ ಜಾತೋ।

೫೭೧. ತತೋ ತೇಪಿ ಮಾಣವಕಾ ತಥೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ **"ಏತಞ್ಚೇ ರುಚ್ಚತಿ ಭೋತೋ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹಂಸು ಯಥಾ ತಂ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕತಾಧಿಕಾರಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ।

೫೭೨. ಅಥ ಸೇಲೋ ತೇಸು ಮಾಣವಕೇಸು ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಮಾನೋ **"ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ।

೫೭೩. ತತೋ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಸೇಲೋ ಅತೀತೇ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ತೇಸಂಯೇವ ತಿಣ್ಣಂ ಪುರಿಸಸತಾನಂ ಗಣಸೇಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿವೇಣಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಚ ಕತ್ವಾ ಕಮೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಭವೇ ತೇಸಂಯೇವ ಆಚರಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಕಾಯ ಪರಿಪಕ್ಕಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವಸ್ಸ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸಬ್ಬೇವ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತೋ **"ಸ್ವಾಕ್ಖಾತ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ। **ಅಕಾಲಿಕ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಫಲುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ನ ಕಾಲನ್ತರೇ ಪತ್ತಬ್ಬಫಲಂ। **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಾ। ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನಿಮಿತ್ತಾ ಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸವಿರಹಿತಸ್ಸ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಮೋಘಾ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಂ...ಪೇ॰... ಸಿಕ್ಖತೋ"ತಿ।

ಏವಞ್ಚ ವತ್ವಾ "ಏಥ ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಪತ್ತಚೀವರಧರಾ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನಾಗಮ್ಮ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇಸುಂ। ಏವಮಿಮಂ ತೇಸಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾ **"ಅಲತ್ಥ ಖೋ ಸೇಲೋ...ಪೇ॰... ಉಪಸಮ್ಪದ"**ನ್ತಿ ಆಹಂಸು।

ಭುತ್ತಾವಿನ್ತಿ ಭುತ್ತವನ್ತಂ। **ಓನೀತಪತ್ತಪಾಣಿ**ನ್ತಿ ಪತ್ತತೋ ಓನೀತಪಾಣಿಂ, ಅಪನೀತಹತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ "ಉಪಗನ್ತ್ವಾ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇತರಥಾ ಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ।

೫೭೪. **ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಮುಖಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಕೇಣಿಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾನುಕೂಲವಸೇನ ಅನುಮೋದನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಿಯಂ ವಿನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಯಞ್ಞಾಭಾವತೋ "ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಮುಖಾ ಯಞ್ಞಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಸೇಟ್ಠಾ ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಪಧಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವೇದೇ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೇಹಿ ಪಠಮಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬತೋ ಸಾವಿತ್ತೀ "ಛನ್ದಸೋ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸೇಟ್ಠತೋ ರಾಜಾ "ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ನದೀನಂ ಆಧಾರತೋ ಪಟಿಸರಣತೋ ಚ ಸಾಗರೋ "ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ಚನ್ದಯೋಗವಸೇನ "ಅಜ್ಜ ಕತ್ತಿಕಾ ಅಜ್ಜ ರೋಹಿನೀ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನನತೋ ಆಲೋಕಕರಣತೋ ಸೋಮ್ಮಭಾವತೋ ಚ "ನಕ್ಖತ್ತಾನಂ ಮುಖಂ ಚನ್ದೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ತಪನ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗತ್ತಾ ಆದಿಚ್ಚೋ "ತಪತಂ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾನಂ ಪನ ಅಗ್ಗತ್ತಾ ವಿಸೇಸೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಸಙ್ಘಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪುಞ್ಞಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾನಂ, ಸಙ್ಘೋ ವೇ ಯಜತಂ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನ ಸಙ್ಘೋ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಆಯಮುಖನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೫೭೬. ಯಂ ತಂ ಸರಣನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ ಭಗವಾ, ಯಸ್ಮಾ ಮಯಂ ಇತೋ ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇ ತಂ ಸರಣಂ ಅಗಮಮ್ಹ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತರತ್ತೇನ ತವ ಸಾಸನೇ ಅನುತ್ತರೇನ ದಮಥೇನ ದನ್ತಮ್ಹ। ಅಹೋ ತೇ ಸರಣಸ್ಸ ಆನುಭಾವೋತಿ।

೫೭೭-೮. ತತೋ ಪರಂ ಭಗವನ್ತಂ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಥುನಿತ್ವಾ ತತಿಯಾಯ ವನ್ದನಂ ಯಾಚತಿ -

೫೭೯"ಭಿಕ್ಖವೋ ತಿಸತಾ ಇಮೇ, ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಪಞ್ಜಲೀಕತಾ।
ಪಾದೇ ವೀರ ಪಸಾರೇಹಿ, ನಾಗಾ ವನ್ದನ್ತು ಸತ್ಥುನೋ"ತಿ॥

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸೇಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೮೦. ಅನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಸಲ್ಲಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತೋ ಕಿರ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಏಕೋ ಉಪಾಸಕೋ, ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಸೋ ಪುತ್ತಸೋಕಾಭಿಭೂತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರಾಹಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೋಕವಿನೋದನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅನಿಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಕಾರನಿಮಿತ್ತವಿರಹಿತಂ। ಯಥಾ ಹಿ "ಯದಾಹಂ ಅಕ್ಖಿಂ ವಾ ನಿಖಣಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಮುಕಂ ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸಾಮಿ, ತೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಅವಹರಾ"ತಿಆದೀಸು ಕಿರಿಯಾಕಾರನಿಮಿತ್ತಮತ್ಥಿ, ನ ಏವಂ ಜೀವಿತೇ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ "ಯಾವಾಹಂ ಇದಂ ವಾ ಇದಂ ವಾ ಕರೋಮಿ, ತಾವ ತ್ವಂ ಜೀವ, ಮಾ ಮೀಯಾ"ತಿ। **ಅನಞ್ಞಾತ**ನ್ತಿ ಅತೋ ಏವ ನ ಸಕ್ಕಾ ಏಕಂಸೇನ ಅಞ್ಞಾತುಂ "ಏತ್ತಕಂ ವಾ ಏತ್ತಕಂ ವಾ ಕಾಲಂ ಇಮಿನಾ ಜೀವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಗತಿಯಾ ಆಯುಪರಿಯನ್ತವಸೇನ ವಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ ಪರಿಮಿತಂ ಆಯು, ನ ತಥಾ ಮಚ್ಚಾನಂ, ಏವಮ್ಪಿ ಏಕಂಸೇನ ಅನಞ್ಞಾತಂ।

ಕಸಿರನ್ತಿ ಅನೇಕಪಚ್ಚಯಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಭಾವತೋ ಕಿಚ್ಛಂ ನ ಸುಖಯಾಪನೀಯಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ, ಪಸ್ಸಾಸಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ, ಮಹಾಭೂತಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ, ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ, ಉಸ್ಮಾಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ। ಅನಸ್ಸಸನ್ತೋಪಿ ಹಿ ನ ಜೀವತಿ ಅಪಸ್ಸಸನ್ತೋಪಿ। ಚತೂಸು ಚ ಧಾತೂಸು ಕಟ್ಠಮುಖಾದಿಆಸೀವಿಸದಟ್ಠೋ ವಿಯ ಕಾಯೋ ಪಥವೀಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ ತಾವ ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಕಲಿಙ್ಗರಸದಿಸೋ। ಯಥಾಹ -

"ಪತ್ಥದ್ಧೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ವಾ।
ಪಥವೀಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಕಟ್ಠಮುಖೇವ ಸೋ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೮೪)।

ಆಪೋಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ ಪೂತಿಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಗ್ಘರಿತಪುಬ್ಬಮಂಸಲೋಹಿತೋ ಅಟ್ಠಿಚಮ್ಮಾವಸೇಸೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಪೂತಿಕೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಪೂತಿಮುಖೇನ ವಾ।
ಆಪೋಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಪೂತಿಮುಖೇವ ಸೋ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೮೪)।

ತೇಜೋಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಯಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸಮನ್ತಾ ಪರಿಡಯ್ಹತಿ। ಯಥಾಹ -

“ಸನ್ತತ್ತೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಅಗ್ಗಿಮುಖೇನ ವಾ।
ತೇಜೋಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಅಗ್ಗಿಮುಖೇವ ಸೋ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೮೪)।

ವಾಯೋಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ ಸಞ್ಛಿಜ್ಜಮಾನಸನ್ಧಿಬನ್ಧನೋ ಪಾಸಾಣೇಹಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸಞ್ಚುಣ್ಣಿಯಮಾನಟ್ಠಿಕೋ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ -

“ಸಞ್ಛಿನ್ನೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಸತ್ಥಮುಖೇನ ವಾ।
ವಾಯೋಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಸತ್ಥಮುಖೇವ ಸೋ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೮೪)।

ಧಾತುಪ್ಪಕೋಪಬ್ಯಾಪನ್ನಕಾಯೋಪಿ ಚ ನ ಜೀವತಿ। ಯದಾ ಪನ ತಾ ಧಾತುಯೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಾಪಿ ಸಮಂ ವಹನ್ತಿ, ತದಾ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ। ಏವಂ ಮಹಾಭೂತಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ ಜೀವಿತಂ। ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾದೀಸು ಪನ ಆಹಾರುಪಚ್ಛೇದೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಕ್ಖಯೋ ಪಾಕಟೋ ಏವ। ಏವಂ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ ಜೀವಿತಂ। ತಥಾ ಅಸಿತಪೀತಾದಿಪರಿಪಾಕೇ ಕಮ್ಮಜತೇಜೇ ಖೀಣೇ ಸತ್ತಾ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣನ್ತಾಪಿ ಪಾಕಟಾ ಏವ। ಏವಂ ಉಸ್ಮಾಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ ಜೀವಿತಂ। ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಪನ ನಿರುದ್ಧೇ ನಿರುದ್ಧತೋ ಪಭುತಿ ಸತ್ತಾನಂ ನ ಹೋತಿ ಜೀವಿತನ್ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟಮೇವ। ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ ಜೀವಿತಂ। ಏವಂ ಅನೇಕಪಚ್ಚಯಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಭಾವತೋ ಕಸಿರಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪರಿತ್ತಞ್ಚಾತಿ ಅಪ್ಪಕಂ, ದೇವಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಉಪನಿಧಾಯ ತಿಣಗ್ಗೇ ಉಸ್ಸಾವಬಿನ್ದುಸದಿಸಂ, ಚಿತ್ತಕ್ಖಣತೋ ಉದ್ಧಂ ಅಭಾವೇನ ವಾ ಪರಿತ್ತಂ। ಅತಿದೀಘಾಯುಕೋಪಿ ಹಿ ಸತ್ತೋ ಅತೀತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಜೀವಿತ್ಥ ನ ಜೀವತಿ ನ ಜೀವಿಸ್ಸತಿ, ಅನಾಗತೇನ ಜೀವಿಸ್ಸತಿ ನ ಜೀವತಿ ನ ಜೀವಿತ್ಥ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನ ಜೀವತಿ ನ ಜೀವಿತ್ಥ ನ ಜೀವಿಸ್ಸತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

“ಜೀವಿತಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಚ, ಸುಖದುಕ್ಖಾ ಚ ಕೇವಲಾ।
ಏಕಚಿತ್ತಸಮಾಯುತ್ತಾ, ಲಹುಸೋ ವತ್ತತೇ ಖಣೋ॥

“ಚುಲ್ಲಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ , ಕಪ್ಪಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಯೇ ಮರೂ।
ನತ್ವೇವ ತೇಪಿ ಜೀವನ್ತಿ, ದ್ವೀಹಿ ಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಂಯುತಾ”ತಿ॥ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦)।

ತಞ್ಚ ದುಕ್ಖೇನ ಸಂಯುತನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಜೀವಿತಂ ಏವಂ ಅನಿಮಿತ್ತಮನಞ್ಞಾತಂ ಕಸಿರಂ ಪರಿತ್ತಞ್ಚ ಸಮಾನಮ್ಪಿ ಸೀತುಣ್ಹಡಂಸಮಕಸಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖದುಕ್ಖದುಕ್ಖೇಹಿ ಸಂಯುತಂ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಈದಿಸಂ ಮಚ್ಚಾನಂ ಜೀವಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಯಾವ ತಂ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಧಮ್ಮಚರಿಯಮೇವ ಬ್ರೂಹಯ, ಮಾ ಪುತ್ತಮನುಸೋಚಾತಿ।

೫೮೧. ಅಥಾಪಿ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾಸಿ “ಸಬ್ಬೂಪಕರಣೇಹಿ ಪುತ್ತಂ ಅನುರಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಮೇ ಸೋ ಮತೋ, ತೇನ ಸೋಚಾಮೀ”ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಮಾ ಸೋಚಿ। **ನ ಹಿ ಸೋ ಉಪಕ್ಕಮೋ ಅತ್ಥಿ, ಯೇನ ಜಾತಾ ನ ಮಿಯ್ಯರೇ,** ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಜಾತಾ ಸತ್ತಾ ಮಾ ಮರನ್ತೂತಿ ರಕ್ಖಿತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ಯಸ್ಮಾ ಸೋ “ಜರಂ ಪತ್ವಾ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಮರಣಂ ಅನುರೂಪಂ, ಅತಿದಹರೋ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಮತೋ”ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **“ಜರಮ್ಪಿ ಪತ್ವಾ ಮರಣಂ, ಏವಂಧಮ್ಮಾ ಹಿ ಪಾಣಿನೋ”**ತಿ, ಜರಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಅಪ್ಪತ್ವಾಪಿ ಮರಣಂ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ನಿಯಮೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೫೮೨. ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ನಿದಸ್ಸನೇನ ಸಾಧೇನ್ತೋ **“ಫಲಾನಮಿವ ಪಕ್ಕಾನ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಫಲಾನಂ ಪಕ್ಕಾನಂ ಯಸ್ಮಾ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನತೋ ಪಭುತಿ ಸೂರಿಯಾತಪೇನ ಸನ್ತಪ್ಪಮಾನೇ ರುಕ್ಖೇ ಪಥವಿರಸೋ ಚ ಆಪೋರಸೋ ಚ

ಪತ್ತತೋ ಸಾಖಂ ಸಾಖತೋ ಖನ್ಧಂ ಖನ್ಧತೋ ಮೂಲನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮೂಲತೋ ಪಥವಿಮೇವ ಪವಿಸತಿ, ಓಗಮನತೋ ಪಭುತಿ ಪನ ಪಥವಿತೋ ಮೂಲಂ ಮೂಲತೋ ಖನ್ಧನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಾಖಾಪತ್ತಪಲ್ಲವಾದೀನಿ ಪುನ ಆರೋಹತಿ, ಏವಂ ಆರೋಹನ್ತೋ ಚ ಪರಿಪಾಕಗತೇ ಫಲೇ ವಣ್ಟಮೂಲಂ ನ ಪವಿಸತಿ। ಅಥ ಸೂರಿಯಾತಪೇನ ತಪ್ಪಮಾನೇ ವಣ್ಟಮೂಲೇ ಪರಿಳಾಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನ ತಾನಿ ಫಲಾನಿ ಪಾತೋ ಪಾತೋ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಪತನ್ತಿ, ನೇಸಂ ಪಾತೋ ಪತನತೋ ಭಯಂ ಹೋತಿ, ಪತನಾ ಭಯಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಜಾತಾನಂ ಮಚ್ಚಾನಂ ನಿಚ್ಚಂ ಮರಣತೋ ಭಯಂ । ಪಕ್ಕಫಲಸದಿಸಾ ಹಿ ಸತ್ತಾತಿ।

೫೮೩-೪. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ "**ಯಥಾಪಿ ಕುಮ್ಭಕಾರಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಜೀವಿತ**"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "**ದಹರಾ ಚ...ಪೇ॰... ಪರಾಯಣಾ**"ತಿ ಏವಂ ಗಣ್ಹ, ಏವಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ "**ತೇಸಂ ಮಚ್ಚು...ಪೇ॰... ಞಾತೀ ವಾ ಪನ ಞಾತಕೇ**"ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ನ ಪಿತಾ ತಾಯತೇ ಪುತ್ತಂ, ಞಾತೀ ವಾ ಪನ ಞಾತಕೇ, ತಸ್ಮಾ **ಪೇಕ್ಖತಂಯೇವ...ಪೇ॰... ನೀಯತಿ**।

ತತ್ಥ ಅಯಂ ಯೋಜನಾ - ಪಸ್ಸಮಾನಾನಂಯೇವ ಞಾತೀನಂ "ಅಮ್ಮ, ತಾತಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಥು ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಕಂ ಲಾಲಪತಂಯೇವ ಮಚ್ಚಾನಂ ಏಕಮೇಕೋ ಮಚ್ಚೋ ಯಥಾ ಗೋ ವಜ್ಝೋ ಏವಂ ನೀಯತಿ, ಏವಂ ಪಸ್ಸ, ಉಪಾಸಕ, ಯಾವ ಅತಾಣೋ ಲೋಕೋತಿ।

೫೮೭. ತತ್ಥ ಯೇ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದಯೋ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ, ತೇ "**ಏವಮಬ್ಭಾಹತೋ ಲೋಕೋ ಮಚ್ಚುನಾ ಚ ಜರಾಯ ಚ,** ಸೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಪರಿತ್ತಾಣಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಜಾನನ್ತಿ, **ತಸ್ಮಾ ಧೀರಾ ನ ಸೋಚನ್ತಿ ವಿದಿತ್ವಾ ಲೋಕಪರಿಯಾಯಂ**। ಇಮಂ ಲೋಕಸಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ನ ಸೋಚನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೫೮೮. ತ್ವಂ ಪನ **ಯಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ...ಪೇ॰... ಪರಿದೇವಸಿ**। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಆಗತಸ್ಸ ಆಗತಮಗ್ಗಂ ವಾ ಇತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗತಸ್ಸ ಗತಮಗ್ಗಂ ವಾ ನ ಜಾನಾಸಿ, ತಸ್ಸ ಇಮೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅಸಮ್ಪಸ್ಸಂ ನಿರತ್ಥಂ ಪರಿದೇವಸಿ। ಧೀರಾ ಪನ ತೇ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿದಿತ್ವಾ ಲೋಕಪರಿಯಾಯಂ ನ ಸೋಚನ್ತೀತಿ।

೫೮೯. ಇದಾನಿ "ನಿರತ್ಥಂ ಪರಿದೇವಸೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪರಿದೇವನಾಯ ನಿರತ್ಥಕಭಾವಂ ಸಾಧೇನ್ತೋ "**ಪರಿದೇವಯಮಾನೋ ಚೇ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉದಬ್ಬಹೇ**ತಿ ಉಬ್ಬಹೇಯ್ಯ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಅತ್ತನಿ ಸಞ್ಜನೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಹಿಂಸಮತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಬಾಧೇನ್ತೋ। **ಕಯಿರಾ ಚೇ ನಂ ವಿಚಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಯದಿ ತಾದಿಸೋ ಕಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಉದಬ್ಬಹೇ, ವಿಚಕ್ಖಣೋಪಿ ನಂ ಪರಿದೇವಂ ಕರೇಯ್ಯ।

೫೯೦. ನ ಹಿ ರುಣ್ಣೇನಾತಿ ಏತ್ಥಾಯಂ ಯೋಜನಾ - ನ ಪನ ಕೋಚಿ **ರುಣ್ಣೇನ** ವಾ **ಸೋಕೇನ** ವಾ **ಚೇತಸೋ ಸನ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತಿ,** ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ರೋದತೋ ಸೋಚತೋ ಚ **ಭಿಯ್ಯೋ ಅಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇ ದುಕ್ಖಂ, ಸರೀರಞ್ಚ** ದುಬ್ಬಣ್ಣಿಯಾದೀಹಿ **ಉಪಹಞ್ಞ**ತೀತಿ।

೫೯೧. **ನ ತೇನ ಪೇತಾ**ತಿ ತೇನ ಪರಿದೇವನೇನ ಕಾಲಕತಾ ನ ಪಾಲೇನ್ತಿ ನ ಯಾಪೇನ್ತಿ, ನ ತಂ ತೇಸಂ ಉಪಕಾರಾಯ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿರತ್ಥಾ ಪರಿದೇವನಾತಿ।

೫೯೨. ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ನಿರತ್ಥಾ, ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಆವಹತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಸೋಕಮಪ್ಪಜಹಂ ...ಪೇ॰... ವಸಮನ್ವಗೂ**। ತತ್ಥ **ಅನುತ್ಥುನನ್ತೋ**ತಿ ಅನುಸೋಚನ್ತೋ। **ವಸಮನ್ವಗೂ**ತಿ ವಸಂ ಗತೋ।

೫೯೩. ಏವಮ್ಪಿ ನಿರತ್ಥಕತ್ತಂ ಅನತ್ಥಾವಹತ್ತಞ್ಚ ಸೋಕಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೋಕವಿನಯತ್ಥಂ ಓವದನ್ತೋ "**ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಗಮಿನೇ**ತಿ ಗಮಿಕೇ, ಪರಲೋಕಗಮನಸಜ್ಜೇ ಠಿತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಫನ್ದನ್ತೇವಿಧ ಪಾಣಿನೋ**ತಿ

ಮರಣಭಯೇನ ಫನ್ದಮಾನೇಯೇವ ಇಧ ಸತ್ತೇ।

೫೯೪. ಯೇನ ಯೇನಾತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಮಞ್ಞನ್ತಿ "ದೀಘಾಯುಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅರೋಗೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತತೋ ತಂ ಅಞ್ಞಥಾಯೇವ ಹೋತಿ, ಸೋ ಏವಂ ಮಞ್ಞಿತೋ ಮರತಿಪಿ, ರೋಗೀಪಿ ಹೋತಿ। ಏತಾದಿಸೋ ಅಯಂ ವಿನಾಭಾವೋ ಮಞ್ಞಿತಪ್ಪಚ್ಚನೀಕೇನ ಹೋತಿ, ಪಸ್ಸ, ಉಪಾಸಕ, ಲೋಕಸಭಾವನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೫೯೬. ಅರಹತೋ ಸುತ್ವಾತಿ ಇಮಂ ಏವರೂಪಂ ಅರಹತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ। **ನೇಸೋ ಲಬ್ಭಾ ಮಯಾ ಇತೀ**ತಿ ಸೋ ಪೇತೋ "ಇದಾನಿ ಮಯಾ ಪುನ ಜೀವತೂ"ತಿ ನ ಲಬ್ಭಾ ಇತಿ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ, ವಿನೇಯ್ಯ ಪರಿದೇವಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೫೯೭. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - "**ಯಥಾ ಸರಣಮಾದಿತ್ತಂ...ಪೇ॰... ಧಂಸಯೇ**"ತಿ। ತತ್ಥ **ಧೀರೋ** ಧಿತಿಸಮ್ಪದಾಯ, **ಸಪಞ್ಞೋ** ಸಾಭಾವಿಕಪಞ್ಞಾಯ, **ಪಣ್ಡಿತೋ** ಬಾಹುಸಚ್ಚಪಞ್ಞಾಯ, **ಕುಸಲೋ** ಚಿನ್ತಕಜಾತಿಕತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಚಿನ್ತಾಮಯಸುತಮಯಭಾವನಾಮಯಪಞ್ಞಾಹಿ ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೫೯೮-೯. ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಸೋಕಮೇವ, **ಪರಿದೇವಂ...ಪೇ॰... ಸಲ್ಲಮತ್ತನೋ**। ತತ್ಥ **ಪಜಪ್ಪ**ನ್ತಿ **ತಣ್ಹಂ**। **ದೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖಂ। **ಅಬ್ಬಹೇ**ತಿ ಉದ್ಧರೇ। **ಸಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಏತಮೇವ ತಿಪ್ಪಕಾರಂ ದುನ್ನೀಹರಣಟ್ಠೇನ ಅನ್ತೋವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಚ ಸಲ್ಲಂ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ಸತ್ತವಿಧಂ ರಾಗಾದಿಸಲ್ಲಂ ವಾ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಬ್ಬೂಳ್ಹೇ ಸಲ್ಲೇ ಅಬ್ಬೂಳ್ಹಸಲ್ಲೋ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಅಸಿತೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಪಪ್ಪುಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ಇಧ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ನ ವಣ್ಣಿತಂ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಾಸೇಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ವಾಸೇಟ್ಠಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅಯಮೇವ ಯಾಸ್ಸ ನಿದಾನೇ ವುತ್ತಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಪನಸ್ಸ ವುತ್ತನಯಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನಿ ಚ ಪದಾನಿ ಪರಿಹರನ್ತಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮ। **ಇಚ್ಛಾನಙ್ಗಲೋ**ತಿ ಗಾಮಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾನಂ **ಚಙ್ಕೀ ತಾರುಕ್ಖೋ ತೋದೇಯ್ಯೋ**ತಿ ವೋಹಾರನಾಮಮೇತಂ। **ಪೋಕ್ಖರಸಾತಿ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣೀ**ತಿ ನೇಮಿತ್ತಿಕಂ। ತೇಸು ಕಿರ ಏಕೋ ಹಿಮವನ್ತಪಸ್ಸೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಪದುಮೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಅಞ್ಞತರೋ ತಾಪಸೋ ತಂ ಪದುಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಯಿತಂ ದಾರಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಂವಡ್ಢೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಪೋಕ್ಖರೇ ಸಯಿತತ್ತಾ "ಪೋಕ್ಖರಸಾತೀ"ತಿ ಚಸ್ಸ ನಾಮಮಕಾಸಿ। ಏಕಸ್ಸ ಠಾನನ್ತರೇ ನೇಮಿತ್ತಿಕಂ। ತೇನ ಕಿರ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿನಾಮಕಂ ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನಂ ಲದ್ಧಂ, ಸೋ ತೇನೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿ।

ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಕಸ್ಮಾ ಇಚ್ಛಾನಙ್ಗಲೇ ಪಟಿವಸನ್ತೀತಿ? ವೇದಸಜ್ಝಾಯನಪರಿವೀಮಂಸನತ್ಥಂ। ತೇನ ಕಿರ ಸಮಯೇನ ಕೋಸಲಜನಪದೇ ವೇದಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದಾನಂ ಸಜ್ಝಾಯಕರಣತ್ಥಞ್ಚ ಅತ್ಥೂಪಪರಿಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಗಾಮೇ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ತೇನ ತೇಪಿ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಅತ್ತನೋ ಭೋಗಗಾಮತೋ ಆಗಮ್ಮ ತತ್ಥ ಪಟಿವಸನ್ತಿ।

ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜಾನನ್ತಿ ವಾಸೇಟ್ಠಸ್ಸ ಚ ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಚ। **ಅಯಮನ್ತರಾಕಥಾ**ತಿ ಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸಹಾಯಕಭಾವಾನುರೂಪಂ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಾ ಅನುವಿಚರಿಂಸು, ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಅನ್ತರಾ ವೇಮಜ್ಝೇಯೇವ ಅಯಂ ಅಞ್ಞಾ ಕಥಾ

ಉದಪಾದೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋತಿ** ಸಂಸುದ್ಧಕುಚ್ಛಿಕೋ, ಸಂಸುದ್ಧಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಏವ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಗಹಣಿಯಾ"ತಿಆದೀಸು ಹಿ ಉದರಗ್ಗಿ "ಗಹಣೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿ। **ಯಾವ ಸತ್ತಮಾತಿ** ಮಾತು ಮಾತಾ, ಪಿತು ಪಿತಾತಿ ಏವಂ ಪಟಿಲೋಮೇನ ಯಾವ ಸತ್ತ ಜಾತಿಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಿತಾಮಹೋ ಚ ಪಿತಾಮಹೀ ಚ ಪಿತಾಮಹಾ, ತಥಾ ಮಾತಾಮಹೋ ಚ ಮಾತಾಮಹೀ ಚ ಮಾತಾಮಹಾ, ಪಿತಾಮಹಾ ಚ ಮಾತಾಮಹಾ ಚ ಪಿತಾಮಹಾಯೇವ। ಪಿತಾಮಹಾನಂ ಯುಗಂ **ಪಿತಾಮಹಯುಗಂ। ಯುಗನ್ತಿ** ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತಮೇವ ಚೇತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪಿತಾಮಹಾಯೇವ ಪಿತಾಮಹಯುಗಂ। **ಅಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ** ಜಾತಿಂ ಆರಬ್ಭ "ಕಿಂ ಸೋ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಅನವಞ್ಞಾತೋ । **ಅನುಪಕ್ಕುಟ್ಠೋತಿ** ಜಾತಿಸನ್ದೋಸವಾದೇನ ಅನುಪಕ್ಕುಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ। **ವತಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಸಞ್ಞಾಪೇತುನ್ತಿ** ಞಾಪೇತುಂ ಬೋಧೇತುಂ, ನಿರನ್ತರಂ ಕಾತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಯಾಮಾತಿ** ಗಚ್ಛಾಮ।

೬೦೦. **ಅನುಞ್ಞಾತಪಟಿಞ್ಞಾತಾತಿ** "ತೇವಿಜ್ಜಾ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಏವಂ ಮಯಂ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಚ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಟಿಜಾನಿಮ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಮಾತಿ** ಭವಾಮ। **ಉಭೋತಿ** ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ। **ಅಹಂ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಿಸ್ಸ, ತಾರುಕ್ಖಸ್ಸಾಯಂ ಮಾಣವೋತಿ** ಅಹಂ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಿಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠನ್ತೇವಾಸೀ ಅಗ್ಗಸಿಸ್ಸೋ, ಅಯಂ ತಾರುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಣತಿ ಆಚರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ದೀಪೇನ್ತೋ।

೬೦೧. **ತೇವಿಜ್ಜಾನನ್ತಿ** ತಿವೇದಾನಂ। **ಕೇವಲಿನೋತಿ** ನಿಟ್ಠಙ್ಗತಾ। **ಅಸ್ಮಸೇತಿ** ಅಮ್ಹ ಭವಾಮ। ಇದಾನಿ ತಂ ಕೇವಲಿಭಾವಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಪದಕಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಸಾದಿಸಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಜಪ್ಪೇತಿ** ವೇದೇ। **ಕಮ್ಮುನಾತಿ** ದಸವಿಧೇನ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಮ್ಮುನಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಸತ್ತವಿಧಂ ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಯತೋ ಖೋ ಭೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಆಹ। ತಿವಿಧಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ "ವತಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹಿ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

೬೦೨-೫. ಇದಾನಿ ತಂ ವಚನನ್ತರೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಅಹಞ್ಚ ಕಮ್ಮುನಾ ಬ್ರೂಮೀ"**ತಿ। **ಖಯಾತೀತನ್ತಿ** ಊನಭಾವಂ ಅತೀತಂ, ಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೇಚ್ಚಾತಿ** ಉಪಗನ್ತ್ವಾ। **ನಮಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ನಮೋ ಕರೋನ್ತಿ। **ಚಕ್ಖುಂ ಲೋಕೇ ಸಮುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರೇ ಲೋಕೇ, ತಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಲೋಕಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಅತ್ಥಸನ್ದಸ್ಸನೇನ ಚಕ್ಖು ಹುತ್ವಾ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ।

೬೦೬. ಏವಂ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ವಾಸೇಟ್ಠೇನ ಯಾಚಿತೋ ಭಗವಾ ದ್ವೇಪಿ ಜನೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಆಹ - **"ತೇಸಂ ವೋ ಅಹಂ ಬ್ಯಕ್ಖಿಸ್ಸ"**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಬ್ಯಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ** ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಅನುಪುಬ್ಬನ್ತಿ** ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚಿನ್ತಾ, ಕೀಟಪಟಙ್ಗತಿಣರುಕ್ಖತೋ ಪಭುತಿ ವೋ ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಬ್ಯಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾಯ ವಿನೇತಬ್ಬಾ ಹಿ ತೇ ಮಾಣವಕಾ। **ಜಾತಿವಿಭಙ್ಗನ್ತಿ** ಜಾತಿವಿತ್ಥಾರಂ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾ ಹಿ ಜಾತಿಯೋತಿ** ತೇಸಂ ತೇಸಞ್ಹಿ ಪಾಣಾನಂ ಜಾತಿಯೋ ಅಞ್ಞಾ ಅಞ್ಞಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೦೭. ತತೋ ಪಾಣಾನಂ ಜಾತಿವಿಭಙ್ಗೇ ಕಥೇತಬ್ಬೇ **"ತಿಣರುಕ್ಖೇಪಿ ಜಾನಾಥಾ"**ತಿ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಾನಂ ತಾವ ಕಥೇತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ತಂ ಕಿಮತ್ಥಮಿತಿ ಚೇ? ಉಪಾದಿನ್ನೇಸು ಸುಖಞಾಪನತ್ಥಂ। ಅನುಪಾದಿನ್ನೇಸು ಹಿ ಜಾತಿಭೇದೇ ಗಹಿತೇ ಉಪಾದಿನ್ನೇಸು ಸೋ ಪಾಕಟತರೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ತಿಣಾನಿ** ನಾಮ ಅನ್ತೋಫೇಗ್ಗೂನಿ ಬಹಿಸಾರಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಯೋಪಿ ತಿಣಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ರುಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಬಹಿಫೇಗ್ಗೂ ಅನ್ತೋಸಾರಾ। ತಿಣಾನಿ ಚ ರುಕ್ಖಾ ಚ ತಿಣರುಕ್ಖಾ। ತೇ ಉಪಯೋಗಬಹುವಚನೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ತಿಣರುಕ್ಖೇಪಿ ಜಾನಾಥಾ"**ತಿ। **ನ ಚಾಪಿ ಪಟಿಜಾನರೇತಿ** "ಮಯಂ ತಿಣಾ, ಮಯಂ ರುಕ್ಖಾ"ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ನ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। **ಲಿಙ್ಗಂ ಜಾತಿಮಯನ್ತಿ** ಅಪಟಿಜಾನನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಚ ತೇಸಂ ಜಾತಿಮಯಮೇವ ಸಣ್ಠಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಮೂಲಭೂತತಿಣಾದಿಸದಿಸಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾ ಹಿ ಜಾತಿಯೋ,** ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾ ತಿಣಜಾತಿ, ಅಞ್ಞಾ ರುಕ್ಖಜಾತಿ; ತಿಣೇಸುಪಿ ಅಞ್ಞಾ ತಾಲಜಾತಿ, ಅಞ್ಞಾ ನಾಳಿಕೇರಜಾತೀತಿ ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ತೇನ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಯಂ ಜಾತಿವಸೇನ ನಾನಾ ಹೋತಿ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಪರೇಸಂ ವಾ ಉಪದೇಸಂ ವಿನಾಪಿ ಅಞ್ಞಜಾತಿತೋ ವಿಸೇಸೇನ ಗಯ್ಹತಿ। ಯದಿ ಚ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಸೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಪರೇಸಂ ವಾ ಉಪದೇಸಂ ವಿನಾ ಖತ್ತಿಯತೋ ವೇಸ್ಸಸುದ್ದತೋ ವಾ ವಿಸೇಸೇನ ಗಯ್ಹೇಯ್ಯ, ನ ಚ ಗಯ್ಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ। ಪರತೋ ಪನ "ಯಥಾ ಏತಾಸು ಜಾತೀಸೂ"ತಿ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಏತಮತ್ಥಂ ವಚೀಭೇದೇನೇವ ಆವಿಕರಿಸ್ಸತಿ।

೬೦೮. ಏವಂ ಅನುಪಾದಿನ್ನೇಸು ಜಾತಿಭೇದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉಪಾದಿನ್ನೇಸು ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತೋ ಕೀಟೇ"**ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕೀಟಾ**ತಿ ಕಿಮಯೋ। **ಪಟಙ್ಗಾ**ತಿ ಪಟಙ್ಗಾಯೇವ। **ಯಾವ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕೇ**ತಿ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೦೯. **ಖುದ್ದಕೇ**ತಿ ಕಾಳಕಕಣ್ಡಕಾದಯೋ। **ಮಹಲ್ಲಕೇ**ತಿ ಸಸಬಿಳಾರಾದಯೋ। ಸಬ್ಬೇ ಹಿ ತೇ ಅನೇಕವಣ್ಣಾ।

೬೧೦. **ಪಾದೂದರೇ**ತಿ ಉದರಪಾದೇ, ಉದರಂಯೇವ ಯೇಸಂ ಪಾದಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ದೀಘಪಿಟ್ಠಿಕೇ**ತಿ ಸಪ್ಪಾನಞ್ಹಿ ಸೀಸತೋ ಯಾವ ನಙ್ಗುಟ್ಠಾ ಪಿಟ್ಠಿ ಏವ ಹೋತಿ, ತೇನ ತೇ "ದೀಘಪಿಟ್ಠಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಪಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ ಆಸೀವಿಸಾದಿಭೇದೇನ।

೬೧೧. **ಓದಕೇ**ತಿ ಉದಕಮ್ಹಿ ಜಾತೇ। ಮಚ್ಛಾಪಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ ರೋಹಿತಮಚ್ಛಾದಿಭೇದೇನ।

೬೧೨. **ಪಕ್ಖೀ**ತಿ ಸಕುಣೇ। ತೇ ಹಿ ಪಕ್ಖಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ "ಪಕ್ಖೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪತ್ತೇಹಿ ಯನ್ತೀತಿ **ಪತ್ತಯಾನಾ**। ವೇಹಾಸೇ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ವಿಹಙ್ಗಮಾ**। ತೇಪಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ ಕಾಕಾದಿಭೇದೇನ।

೬೧೩. ಏವಂ ಥಲಜಲಾಕಾಸಗೋಚರಾನಂ ಪಾಣಾನಂ ಜಾತಿಭೇದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ತಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ **"ಯಥಾ ಏತಾಸೂ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾಧಿಪ್ಪಾಯವಣ್ಣನಾವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೬೧೪-೬. ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಯಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನ ಕೇಸೇಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ ಯೋಜನಾ - ಯಂ ವುತ್ತಂ "ನತ್ಥಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಲಿಙ್ಗಂ ಜಾತಿಮಯಂ ಪುಥೂ"ತಿ, ತಂ ಏವಂ ನತ್ಥೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, **ನ ಕೇಸೇಹೀ**ತಿ। ನ ಹಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಈದಿಸಾ ಕೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಈದಿಸಾ"ತಿ ನಿಯಮೋ ಅತ್ಥಿ ಯಥಾ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಮಿಗಾದೀನನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಲಿಙ್ಗಂ ಜಾತಿಮಯಂ ನೇವ, ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾಸು ಜಾತಿಸೂ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ವುತ್ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ನಿಗಮನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ಯೋಜನಾ - ತದೇವ ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇಹಿ ಕೇಸಾದೀಹಿ ನತ್ಥಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಲಿಙ್ಗಂ ಜಾತಿಮಯಂ ಪುಥು, ತಸ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇತಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಭೇದೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಲಿಙ್ಗಂ ಜಾತಿಮಯಂ ನೇವ ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾಸು ಜಾತೀಸೂ"ತಿ।

೬೧೭. ಇದಾನಿ ಏವಂ ಜಾತಿಭೇದೇ ಅಸನ್ತೇಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಖತ್ತಿಯೋತಿ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ ಯಥಾ ಜಾತಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಚ್ಚತ್ತ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಏತಂ ತಿರಚ್ಛಾನಾನಂ ವಿಯ ಯೋನಿಸಿದ್ಧಮೇವ ಕೇಸಾದಿಸಣ್ಠಾನನಾನತ್ತಂ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇಸು ನ ವಿಜ್ಜತಿ। ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಪನ ಏತಸ್ಮಿಂ ಯದೇತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಖತ್ತಿಯೋತಿ ನಾನತ್ತವಿಧಾನಪರಿಯಾಯಂ ವೋಕಾರಂ, ತಂ ವೋಕಾರಞ್ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು **ಸಮಞ್ಞಾಯ ಪವುಚ್ಚತಿ, ವೋಹಾರಮತ್ತೇನ** ವುಚ್ಚತೀತಿ।

೬೧೮-೬೨೫. ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವಾ ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ವಾದಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯದಿ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಆಜೀವಸೀಲಾಚಾರವಿಪನ್ನೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪೋರಾಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ

ಲೋಕೇ ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಣ್ಡಿತಮನುಸ್ಸಾ, ತಸ್ಮಾ ವಾಸೇಟ್ಠಸ್ಸ ವಾದಪಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೇಸೂ**"ತಿಆದಿಕಾ ಅಟ್ಠ ಗಾಥಾಯೋ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಗೋರಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಖೇತ್ತರಕ್ಖಂ, ಕಸಿಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಥವೀ ಹಿ "ಗೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಪ್ಪಭೇದೋ ಚ ಖೇತ್ತಂ। **ಪುಥುಸಿಪ್ಪೇನಾ**ತಿ ತನ್ತವಾಯಕಮ್ಮಾದಿನಾನಾಸಿಪ್ಪೇನ। **ವೋಹಾರ**ನ್ತಿ ವಣಿಜ್ಜಂ। **ಪರಪೇಸ್ಸೇನಾ**ತಿ ಪರೇಸಂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚೇನ। **ಇಸ್ಸತ್ಥ**ನ್ತಿ ಆವುಧಜೀವಿಕಂ, ಉಸುಞ್ಚ ಸತ್ತಿಞ್ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪೋರೋಹಿಚ್ಚೇನಾ**ತಿ ಪುರೋಹಿತಕಮ್ಮೇನ।

೬೨೬. ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಯೇನ ಚ ಲೋಕವೋಹಾರೇನ ಚ ಆಜೀವಸೀಲಾಚಾರವಿಪನ್ನಸ್ಸ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವಂ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಗುಣೇಹಿ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಕುಲೇ ಜಾತೋ ಯೋ ಗುಣವಾ, ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಞಾಯೋತಿ ಏವಮೇತಂ ಞಾಯಂ ಅತ್ಥತೋ ಆಪಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ತದೇವ ಞಾಯಂ ವಚೀಭೇದೇನ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ನ ಚಾಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಬ್ರೂಮೀ**"ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅಹಂ ಪನ ಯ್ವಾಯಂ ಚತೂಸು ಯೋನೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಜಾತೋ, ತತ್ರಾಪಿ ವಾ ವಿಸೇಸೇನ ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಞ್ಞಿತಾಯ ಮಾತರಿ ಸಮ್ಭೂತೋ, ತಂ **ಯೋನಿಜಂ ಮತ್ತಿಸಮ್ಭವಂ** ಯಾ ಚಾಯಂ "ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೨೪) ನಯೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧಉಪ್ಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಾ ಯೋನಿ ಕಥೀಯತಿ, "ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಮಾತುಸಮ್ಪತ್ತಿ, ತತೋಪಿ ಜಾತಸಮ್ಭೂತತ್ತಾ "ಯೋನಿಜೋ ಮತ್ತಿಸಮ್ಭವೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ತಮ್ಪಿ ಯೋನಿಜಂ ಮತ್ತಿಸಮ್ಭವಂ ಇಮಿನಾ ಚ ಯೋನಿಜಮತ್ತಿಸಮ್ಭವಮತ್ತೇನ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನ ಬ್ರೂಮಿ** । ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ "ಭೋ ಭೋ"ತಿ ವಚನಮತ್ತೇನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸಕಿಞ್ಚನೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾ **ಭೋವಾದೀ ನಾಮ ಸೋ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಹೋತಿ ಸಕಿಞ್ಚನೋ**। ಯೋ ಪನಾಯಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಕುಲೇ ಜಾತೋಪಿ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಾಭಾವೇನ ಅಕಿಞ್ಚನೋ, ಸಬ್ಬಗಹಣಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಚ ಅನಾದಾನೋ, **ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಅನಾದಾನಂ ತಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ**। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಬಾಹಿತಪಾಪೋತಿ।

೬೨೭. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - "**ಸಬ್ಬಸಂಯೋಜನಂ ಛೇತ್ವಾ**"ತಿಆದಿಕಾ ಸತ್ತವೀಸತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಸಂಯೋಜನ**ನ್ತಿ ದಸವಿಧಂ ಸಂಯೋಜನಂ। **ನ ಪರಿತಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ನ ತಸ್ಸತಿ। **ತಮಹ**ನ್ತಿ ತಂ ಅಹಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಾನಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ **ಸಙ್ಗಾತಿಗಂ,** ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಯೋಗಾನಂ ಅಭಾವೇನ **ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ** ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೨೮. **ನದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ನಯ್ಹನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಂ ಕೋಧಂ। **ವರತ್ತ**ನ್ತಿ ಬನ್ಧನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಂ ತಣ್ಹಂ। **ಸನ್ದಾನಂ ಸಹನುಕ್ಕಮ**ನ್ತಿ ಅನುಸಯಾನುಕ್ಕಮಸಹಿತಂ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಸನ್ದಾನಂ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಲಿಘಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ **ಉಕ್ಖಿತ್ತಪಲಿಘಂ** ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ **ಬುದ್ಧಂ** ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೨೯. **ಅದುಟ್ಠೋ**ತಿ ಏವಂ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ **ಅಕ್ಕೋಸಞ್ಚ** ಪಾಣಿಆದೀಹಿ ಪೋಥನಞ್ಚ ಅನ್ದುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ **ಬನ್ಧನಞ್ಚ** ಯೋ ಅಕುದ್ಧಮಾನಸೋ ಹುತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ, ಖನ್ತಿಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಖನ್ತೀಬಲಂ,** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನೀಕಭೂತೇನ ತೇನೇವ ಖನ್ತಿಬಲಾನೀಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಬಲಾನೀಕಂ ತಂ** ಏವರೂಪಂ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೩೦. **ವತವನ್ತ**ನ್ತಿ ಧುತವತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇನ **ಸೀಲವನ್ತಂ,** ತಣ್ಹಾಉಸ್ಸದಾಭಾವೇನ **ಅನುಸ್ಸದಂ,** ಛಳಿನ್ದ್ರಿಯದಮನೇನ **ದನ್ತಂ,** ಕೋಟಿಯಂ ಠಿತೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ **ಅನ್ತಿಮಸಾರೀರಂ** ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೧. **ಯೋ ನ ಲಿಮ್ಪತೀತಿ** ಏವಮೇವ ಯೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ದುವಿಧೇಪಿ ಕಾಮೇ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಮೇ ನ ಸಣ್ಠಾತಿ, ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೨. **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ಖನ್ಧದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಪನ್ನಭಾರನ್ತಿ** ಓಹಿತಕ್ಖನ್ಧಭಾರಂ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಾ **ವಿಸಂಯುತ್ತಂ** ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೩. **ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞನ್ತಿ** ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಖನ್ಧಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಧಮ್ಮೋಜಪಞ್ಞಾಯ **ಮೇಧಾವಿಂ,** "ಅಯಂ ದುಗ್ಗತಿಯಾ, ಅಯಂ ಸುಗತಿಯಾ, ಅಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಮಗ್ಗೋ, ಅಯಂ ಅಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಏವಂ ಮಗ್ಗೇ ಅಮಗ್ಗೇ ಚ ಛೇಕತಾಯ **ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕೋವಿದಂ,** ಅರಹತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ **ಉತ್ತಮತ್ಥಮನುಪ್ಪತ್ತಂ** ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೪. **ಅಸಂಸಟ್ಠನ್ತಿ** ದಸ್ಸನಸವನಸಮುಲ್ಲಾಪಪರಿಭೋಗಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಸಂಸಟ್ಠಂ। **ಉಭಯನ್ತಿ** ಗಿಹೀಹಿ ಚ ಅನಗಾರೇಹಿ ಚಾತಿ ಉಭಯೇಹಿಪಿ ಅಸಂಸಟ್ಠಂ। **ಅನೋಕಸಾರಿನ್ತಿ** ಅನಾಲಯಚಾರಿಂ, **ತಂ** ಏವರೂಪಂ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೫. **ನಿಧಾಯಾತಿ** ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಓರೋಪೇತ್ವಾ। **ತಸೇಸು ಥಾವರೇಸು ಚಾತಿ** ತಣ್ಹಾತಾಸೇನ ತಸೇಸು ತಣ್ಹಾಭಾವೇನ ಥಿರತಾಯ ಥಾವರೇಸು। **ಯೋ ನ ಹನ್ತೀತಿ** ಯೋ ಏವಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ವಿಗತಪಟಿಘತಾಯ ನಿಕ್ಖಿತ್ತದಣ್ಡೋ ನೇವ ಕಞ್ಚಿ ಸಯಂ ಹನತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇನ ಘಾತೇತಿ, ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೬. **ಅವಿರುದ್ಧನ್ತಿ** ಆಘಾತವಸೇನ ವಿರುದ್ಧೇಸುಪಿ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನೇಸು ಆಘಾತಾಭಾವೇನ ಅವಿರುದ್ಧಂ, ಹತ್ಥಗತೇ ದಣ್ಡೇ ವಾ ಸತ್ಥೇ ವಾ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಪರೇಸಂ ಪಹಾರದಾನತೋ ಅವಿರತತ್ತಾ **ಅತ್ತದಣ್ಡೇಸು** ಜನೇಸು **ನಿಬ್ಬುತಂ** ನಿಕ್ಖಿತ್ತದಣ್ಡಂ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ "ಅಹಂ ಮಮ"ನ್ತಿ ಗಹಿತತ್ತಾ **ಸಾದಾನೇಸು,** ತಸ್ಸ ಗಹಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ **ಅನಾದಾನಂ ತಂ** ಏವರೂಪಂ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೭. **ಆರಗ್ಗಾತಿ** ಯಸ್ಸೇತೇ ರಾಗಾದಯೋ ಅಯಞ್ಚ ಪರಗುಣಮಕ್ಖಣಲಕ್ಖಣೋ ಮಕ್ಖೋ ಆರಗ್ಗಾ ಸಾಸಪೋ ವಿಯ ಪಪತಿತೋ, ಯಥಾ ಸಾಸಪೋ ಆರಗ್ಗೇ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಚಿತ್ತೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೮. **ಅಕಕ್ಕಸನ್ತಿ** ಅಫರುಸಂ। **ವಿಞ್ಞಾಪನಿನ್ತಿ** ಅತ್ಥವಿಞ್ಞಾಪನಿಂ। **ಸಚ್ಚನ್ತಿ** ಭೂತಂ। **ನಾಭಿಸಜೇತಿ** ಯಾಯ ಗಿರಾಯ ಅಞ್ಞಂ ಕುಜ್ಝಾಪನವಸೇನ ನ ಲಗ್ಗಾಪೇಯ್ಯ। ಖೀಣಾಸವೋ ನಾಮ ಏವರೂಪಮೇವ ಗಿರಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೯. ಸಾಟಕಾಭರಣಾದೀಸು **ದೀಘಂ ವಾ ರಸ್ಸಂ ವಾ,** ಮಣಿಮುತ್ತಾದೀಸು **ಅಣುಂ** ವಾ **ಥೂಲಂ** ವಾ ಮಹಗ್ಘಅಪ್ಪಗ್ಘವಸೇನ **ಸುಭಂ** ವಾ **ಅಸುಭಂ** ವಾ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಲೋಕೇ** ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ **ನಾದಿಯತಿ,** ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೪೦. **ನಿರಾಸಾಸನ್ತಿ** ನಿತ್ತಣ್ಹಂ। **ವಿಸಂಯುತ್ತನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಯುತ್ತಂ ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೪೧. **ಆಲಯಾತಿ** ತಣ್ಹಾ। **ಅಞ್ಞಾಯ ಅಕಥಂಕಥೀತಿ** ಅಟ್ಠ ವತ್ಥೂನಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ನಿಬ್ಬಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ। **ಅಮತೋಗಧಮನುಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ** ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಓಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೨. **ಉಭೋತಿ** ದ್ವೇಪಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ಚ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಗನ್ತಿ** ರಾಗಾದಿಭೇದಂ ಸಙ್ಗಂ। **ಉಪಚ್ಚಗಾತಿ** ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। ತಮಹಂ ವಟ್ಟಮೂಲಸೋಕೇನ **ಅಸೋಕಂ,** ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ರಾಗರಜಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ **ವಿರಜಂ,** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ **ಸುದ್ಧಂ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೩. **ವಿಮಲನ್ತಿ** ಅಬ್ಭಾದಿಮಲವಿರಹಿತಂ। **ಸುದ್ಧನ್ತಿ** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ। **ವಿಪ್ಪಸನ್ನನ್ತಿ** ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ। **ಅನಾವಿಲನ್ತಿ** ಕಿಲೇಸಾವಿಲತ್ತವಿರಹಿತಂ। **ನನ್ದೀಭವಪರಿಕ್ಖೀಣನ್ತಿ** ತೀಸು ಭವೇಸು ಪರಿಕ್ಖೀಣತಣ್ಹಂ ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೪. **ಯೋ** ಭಿಕ್ಖು **ಇಮಂ ರಾಗಪಲಿಪಥಞ್ಚೇವ** ಕಿಲೇಸ**ದುಗ್ಗಞ್ಚ ಸಂಸಾರ**ವಟ್ಟಞ್ಚ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಕ**ಮೋಹಞ್ಚ** ಅತೀತೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಓಘೇ **ತಿಣ್ಣೋ** ಹುತ್ವಾ ಪಾರಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ದುವಿಧೇನ ಝಾನೇನ **ಝಾಯೀ,** ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಾವೇನ **ಅನೇಜೋ,** ಕಥಂಕಥಾಯ ಅಭಾವೇನ **ಅಕಥಂಕಥೀ,** ಉಪಾದಾನಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನುಪಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನೇನ **ನಿಬ್ಬುತೋ,** ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೫. **ಯೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ, **ಇಧ** ಲೋಕೇ, ಉಭೋಪಿ **ಕಾಮೇ** ಹಿತ್ವಾ **ಅನಾಗಾರೋ** ಹುತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಬಜತಿ, ತಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣಕಾಮಞ್ಚೇವ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಞ್ಚ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೬. **ಯೋ ಇಧ** ಲೋಕೇ ಛದ್ವಾರಿಕಂ **ತಣ್ಹಂ** ಜಹಿತ್ವಾ ಘರಾವಾಸೇನ ಅನತ್ಥಿಕೋ **ಅನಾಗಾರೋ** ಹುತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಬಜತಿ, ತಣ್ಹಾಯ ಚೇವ ಭವಸ್ಸ ಚ ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ **ತಣ್ಹಾಭವಪರಿಕ್ಖೀಣಂ** ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೭. **ಮಾನುಸಕಂ ಯೋಗ**ನ್ತಿ ಮಾನುಸಕಂ ಆಯುಞ್ಚೇವ ಪಞ್ಚವಿಧಕಾಮಗುಣೇ ಚ। ದಿಬ್ಬಯೋಗೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಉಪಚ್ಚಗಾತಿ** ಯೋ ಮಾನುಸಕಂ ಯೋಗಂ ಹಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ, ತಂ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೮. **ರತಿ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣರತಿಂ। **ಅರತಿ**ನ್ತಿ ಅರಞ್ಞವಾಸೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತತ್ತಂ। **ಸೀತಿಭೂತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬುತಂ, **ನಿರುಪಧಿ**ನ್ತಿ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ, **ವೀರ**ನ್ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ಸಬ್ಬಂ ಖನ್ಧಲೋಕಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ವೀರಿಯವನ್ತಂ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೪೯. **ಯೋ ವೇದೀತಿ** ಯೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಚುತಿಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಞ್ಚ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ, **ತಮಹಂ** ಅಲಗ್ಗತಾಯ **ಅಸತ್ತಂ,** ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸುಟ್ಠು ಗತತ್ತಾ **ಸುಗತಂ,** ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತಾಯ **ಬುದ್ಧಂ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೫೦. **ಯಸ್ಸಾತಿ** ಯಸ್ಸೇತೇ ದೇವಾದಯೋ ಗತಿಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, **ತಮಹಂ** ಆಸವಾನಂ ಖೀಣತಾಯ **ಖೀಣಾಸವಂ,** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ **ಅರಹನ್ತಂ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೫೧. **ಪುರೇತಿ** ಅತೀತಕ್ಖನ್ಧೇಸು। **ಪಚ್ಛಾತಿ** ಅನಾಗತೇಸು। **ಮಜ್ಝೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು। **ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ** ಯಸ್ಸೇತೇಸು ಠಾನೇಸು ತಣ್ಹಾಗಾಹಸಙ್ಖಾತಂ ಕಿಞ್ಚನಂ ನತ್ಥಿ। **ತಮಹಂ** ರಾಗಕಿಞ್ಚನಾದೀಹಿ **ಅಕಿಞ್ಚನಂ।** ಕಸ್ಸಚಿ ಗಹಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ **ಅನಾದಾನಂ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೫೨. ಅಛಮ್ಭಿತತ್ತೇನ ಉಸಭಸದಿಸತಾಯ **ಉಸಭಂ,** ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ **ಪವರಂ,** ವೀರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ವೀರಂ,** ಮಹನ್ತಾನಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಏಸಿತತ್ತಾ **ಮಹೇಸಿಂ,** ತಿಣ್ಣಂ ಮಾರಾನಂ ವಿಜಿತತ್ತಾ **ವಿಜಿತಾವಿನಂ**, ನಿನ್ಹಾತಕಿಲೇಸತಾಯ **ನ್ಹಾತಕಂ,**

ಚತುಸಚ್ಚಬುದ್ಧತಾಯ **ಬುದ್ಧಂ ತಂ** ಏವರೂಪಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೫೩. **ಯೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ** ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ, ಛಬ್ಬೀಸತಿದೇವಲೋಕಭೇದಂ **ಸಗ್ಗಂ,** ಚತುಬ್ಬಿಧಂ **ಅಪಾಯಞ್ಚ** ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ **ಪಸ್ಸತಿ, ಅಥೋ ಜಾತಿಕ್ಖಯ**ಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಹತ್ತಂ **ಪತ್ತೋ,** ತಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೫೪. ಏವಂ ಭಗವಾ ಗುಣತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವತ್ವಾ ''ಯೇ 'ಜಾತಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ'ತಿ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಇದಂ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಅಜಾನನ್ತಾ, ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿ ದುದ್ದಿಟ್ಠೀ''ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಸಮಞ್ಞಾ ಹೇಸಾ''**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ''ಯದಿದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಖತ್ತಿಯೋ ಭಾರದ್ವಾಜೋ ವಾಸೇಟ್ಠೋ''ತಿ **ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಪಕಪ್ಪಿತಂ, ಸಮಞ್ಞಾ ಹೇಸಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ,** ಪಞ್ಞತ್ತಿವೋಹಾರಮತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಸಮ್ಮುಚ್ಚಾ ಸಮುದಾಗತಂ** ಸಮನುಞ್ಞಾಯ ಆಗತಂ। ತಞ್ಹಿ **ತತ್ಥ ತತ್ಥ** ಜಾತಕಾಲೇಯೇವಸ್ಸ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೇಹಿ **ಪಕಪ್ಪಿತಂ** ಕತಂ। ನೋ ಚೇತಂ ಏವಂ ಪಕಪ್ಪೇಯ್ಯುಂ, ನ ಕೋಚಿ ಕಞ್ಚಿ ದಿಸ್ವಾ ''ಅಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ''ತಿ ವಾ ''ಭಾರದ್ವಾಜೋ''ತಿ ವಾ ಜಾನೇಯ್ಯ।

೬೫೫. ಏವಂ ಪಕಪ್ಪಿತಞ್ಚೇತಂ **ದೀಘರತ್ತಮನುಸಯಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಮಜಾನತಂ,** ''ಪಕಪ್ಪಿತಂ ನಾಮಗೋತ್ತಂ, ನಾಮಗೋತ್ತಮತ್ತಮೇತಂ ಸಂವೋಹಾರತ್ಥಂ ಪಕಪ್ಪಿತ''ನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಹದಯೇ ದೀಘರತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಮನುಸಯಿತಂ, ತಸ್ಸ ಅನುಸಯಿತತ್ತಾ ತಂ ನಾಮಗೋತ್ತಂ **ಅಜಾನನ್ತಾ ತೇ ಪಬ್ರುವನ್ತಿ ''ಜಾತಿಯಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ''**ತಿ, ಅಜಾನನ್ತಾಯೇವ ಏವಂ ವದನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೬೫೬-೭. ಏವಂ ''ಯೇ 'ಜಾತಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ'ತಿ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಇದಂ ವೋಹಾರಮತ್ತಮಜಾನನ್ತಾ, ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿ ದುದ್ದಿಟ್ಠೀ''ತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಮೇವ ಜಾತಿವಾದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಕಮ್ಮವಾದಞ್ಚ ನಿರೋಪೇನ್ತೋ **''ನ ಜಚ್ಚಾ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ''ಕಮ್ಮುನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮುನಾ ಹೋತಿ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ''ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥವಿತ್ಥಾರಣತ್ಥಂ **''ಕಸ್ಸಕೋ ಕಮ್ಮುನಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮುನಾತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನ ಕಸಿಕಮ್ಮಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಕಚೇತನಾಕಮ್ಮುನಾ।

೬೫೯. **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದಸ್ಸಾತಿ** ''ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ಏವಂ ಹೋತೀ''ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದಸ್ಸಾವಿನೋ। **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕೋವಿದಾತಿ** ಸಮ್ಮಾನಾವಮಾನಾರಹೇ ಕುಲೇ ಕಮ್ಮವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಾಪಿ ಹೀನಪಣೀತತಾ ಹೀನಪಣೀತೇ ಕಮ್ಮೇ ವಿಪಚ್ಚಮಾನೇ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕುಸಲಾ।

೬೬೦. **''ಕಮ್ಮುನಾವತ್ತತೀ''**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪನ **''ಲೋಕೋ''**ತಿ ವಾ **''ಪಜಾ''**ತಿ ವಾ **''ಸತ್ತಾ''**ತಿ ವಾ ಏಕೋಯೇವ ಅತ್ಥೋ, ವಚನಮತ್ತಮೇವ ನಾನಂ। ಪುರಿಮಪದೇನ ಚೇತ್ಥ ''ಅತ್ಥಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಸೇಟ್ಠೋ ಸಜಿತಾ ವಸೀ ಪಿತಾ ಭೂತಭಬ್ಯಾನ''ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೨) ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿಸೇಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಮ್ಮುನಾ ಹಿ ವತ್ತತಿ ತಾಸು ತಾಸು ಗತೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಲೋಕೋ, ತಸ್ಸ ಕೋ ಸಜಿತಾತಿ? ದುತಿಯೇನ ''ಏವಂ ಕಮ್ಮುನಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋಪಿ ಚ ಪವತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ಅತೀತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭೇದೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಏವ ಪವತ್ತತಿ, ಸುಖದುಕ್ಖಾನಿ ಪಚ್ಚನುಭೋನ್ತೋ ಹೀನಪಣೀತಾದಿಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಪವತ್ತತೀ''ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತಿಯೇನ ತಮೇವತ್ಥಂ ನಿಗಮೇತಿ ''ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಕಮ್ಮನಿಬನ್ಧನಾ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮೇನೇವ ಬದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ''ತಿ। ಚತುತ್ಥೇನ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇತಿ **ರಥಸ್ಸಾಣೀವ ಯಾಯತೋತಿ**। ಯಥಾ ರಥಸ್ಸ ಯಾಯತೋ ಆಣಿ ನಿಬನ್ಧನಂ ಹೋತಿ, ನ ತಾಯ ಅನಿಬದ್ಧೋ ಯಾತಿ, ಏವಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೋ ಚ ಪವತ್ತತೋ ಚ ಕಮ್ಮಂ ನಿಬನ್ಧನಂ, ನ ತೇನ ಅನಿಬದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ।

೬೬೧. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕಮ್ಮನಿಬನ್ಧನೋ ಲೋಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಟ್ಠೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ತಪೇನಾ''**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಪೇನಾತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇನ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನಾತಿ** ಸಿಕ್ಖಾನಿಸ್ಸಿತೇನ

ವುತ್ತಾವಸೇಸಸೇಟ್ಠಚರಿಯೇನ। **ಸಂಯಮೇನಾ**ತಿ ಸೀಲೇನ। **ದಮೇನಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ। **ಏತೇನ** ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಕಮ್ಮುನಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ**। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಏತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುತ್ತಮಂ,** ಯಸ್ಮಾ ಏತಂ ಕಮ್ಮಂ ಉತ್ತಮೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಬ್ರಹ್ಮಾನ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಬ್ರಹ್ಮಂ ಆನೇತೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ, ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಂ ಆನೇತಿ ಆವಹತಿ ದೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೬೬೨. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಸನ್ತೋ**ತಿ ಸನ್ತಕಿಲೇಸೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಕ್ಕೋ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸಕ್ಕೋ ಚ। ಯೋ ಏವರೂಪೋ, ಸೋ ನ ಕೇವಲಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸಕ್ಕೋ ಚ ಸೋ ವಿಜಾನತಂ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ, ಏವಂ ವಾಸೇಟ್ಠ ಜಾನಾಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಾಸೇಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕೋಕಾಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಕೋಕಾಲಿಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಮೇವ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯ ಚಸ್ಸ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಅಥ ಖೋ ಕೋಕಾಲಿಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕೋ ಅಯಂ ಕೋಕಾಲಿಕೋ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅಯಂ ಕಿರ ಕೋಕಾಲಿಕರಟ್ಠೇ ಕೋಕಾಲಿಕನಗರೇ ಕೋಕಾಲಿಕಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಿತರಾ ಕಾರಾಪಿತೇ ವಿಹಾರೇಯೇವ ಪಟಿವಸತಿ "ಚೂಳಕೋಕಾಲಿಕೋ"ತಿ ನಾಮೇನ, ನ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಸಿಸ್ಸೋ। ಸೋ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುತ್ತೋ "ಮಹಾಕೋಕಾಲಿಕೋ"ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿ।

ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನಾ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ವಿವೇಕವಾಸಂ ವಸಿತುಕಾಮಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ತಂ ನಗರಂ ಪತ್ವಾ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಂಸು। ತತ್ಥ ತೇ ಕೋಕಾಲಿಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿತ್ವಾ ತಂ ಆಹಂಸು - "ಆವುಸೋ, ಮಯಂ ಇಧ ತೇಮಾಸಂ ವಸಿಸ್ಸಾಮ, ಮಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಸೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ತೇಮಾಸೇ ಅತೀತೇ ಇತರದಿವಸಂ ಪಗೇವ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ - "ತುಮ್ಹೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಇಧಾಗನ್ತ್ವಾ ವಸಮಾನೇ ನ ಜಾನಿತ್ಥ, ನ ತೇ ಕೋಚಿ ಪಚ್ಚಯೇನಾಪಿ ನಿಮನ್ತೇತೀ"ತಿ। ನಗರವಾಸಿನೋ "ಕಸ್ಮಾ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ನಾರೋಚಯಿತ್ಥಾ"ತಿ। ಕಿಂ ಆರೋಚಿತೇನ, ಕಿಂ ನಾದ್ದಸಥ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸನ್ತೇ, ನನು ಏತೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾತಿ। ತೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಗುಳವತ್ಥಾದೀನಿ ಆನೇತ್ವಾ ಕೋಕಾಲಿಕಸ್ಸ ಪುರತೋ ನಿಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಪರಮಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ 'ಪಯುತ್ತವಾಚಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಲಾಭೋ'ತಿ ಇತ್ವಾ ನ ಸಾದಿಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಸಾದಿಯನ್ತಾ ಅದ್ಧಾ 'ಆವಾಸಿಕಸ್ಸ ದೇಥಾ'ತಿ ಭಣಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಂ ಲಾಭಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ । ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ, ಥೇರಾ ದಿಸ್ವಾವ ಪಯುತ್ತವಾಚಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಭಾವಂ ಇತ್ವಾ "ಇಮೇ ಪಚ್ಚಯಾ ನೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನ ಕೋಕಾಲಿಕಸ್ಸ ವಟ್ಟನ್ತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಆವಾಸಿಕಸ್ಸ ದೇಥಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತೇನ ಕೋಕಾಲಿಕೋ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಅತ್ತನಾ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ನ ದಾಪೇಸು"ನ್ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ।

ತೇ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು। ಭಗವಾ ಚ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಸಚೇ ಅತ್ತನಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಪೇಸೇತಿ - "ಚರಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಾರಿಕಂ ಬಹುಜನಹಿತಾಯಾ"ತಿಆದೀನಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೨) ವತ್ವಾ । ಇದಮಾಚಿಣ್ಣಂ ತಥಾಗತಾನಂ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅತ್ತನಾ ಅಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ಇಮೇ ಪುನದೇವ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ - "ಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚರಥ ಚಾರಿಕ"ನ್ತಿ। ತೇ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ತಮೇವ ನಗರಂ

ಅಗಮಂಸು। ನಾಗರಾ ಥೇರೇ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಸಹ ಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ ದಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಂ ಅದಂಸು, ಥೇರಾನಞ್ಚ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಉಪನಾಮೇಸುಂ। ಥೇರಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಂಸು। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಕೋಕಾಲಿಕೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಇಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಅಹೇಸುಂ, ಇದಾನಿ ಲೋಭಾಭಿಭೂತಾ ಪಾಪಿಚ್ಛಾ ಜಾತಾ, ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸನ್ತುಟ್ಠಪವಿವಿತ್ತಸದಿಸಾ ಮಞ್ಞೇ, ಇಮೇ ಪಾಪಿಚ್ಛಾ ಅಸನ್ತಗುಣಪರಿದೀಪಕಾ ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ। ಸೋ ಥೇರೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಆವುಸೋ, ತುಮ್ಹೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಪವಿವಿತ್ತಾ ವಿಯ ಅಹುವತ್ಥ, ಇದಾನಿ ಪನತ್ಥ ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂ ಜಾತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ತಾವದೇವ ತರಮಾನರೂಪೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ "ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಾವತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಕೋಕಾಲಿಕೋ, ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಕೋಕಾಲಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"**ತಿಆದಿ।

ಭಗವಾ ತಂ ತುರಿತತುರಿತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾವ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ – "ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಅಕ್ಕೋಸಿತುಕಾಮೋ ಆಗತೋ"ತಿ। "ಸಕ್ಕಾ ನು ಖೋ ಪಟಿಸೇಧೇತು"ನ್ತಿ ಚ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ನ ಸಕ್ಕಾ, ಥೇರೇಸು ಅಪರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಆಗತೋ, ಏಕಂಸೇನ ಪದುಮನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ಏವಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಪನ "ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇಪಿ ನಾಮ ಗರಹನ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ನ ನಿಸೇಧೇತೀ"ತಿ ಪರೂಪವಾದಮೋಚನತ್ಥಂ ಅರಿಯೂಪವಾದಸ್ಸ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ **"ಮಾ ಹೇವ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಸೇಧೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಮಾ ಹೇವ**ನ್ತಿ ಮಾ ಏವಮಾಹ, ಮಾ ಏವಂ ಅಭಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೇಸಲಾ**ತಿ ಪಿಯಸೀಲಾ। **ಸದ್ಧಾಯಿಕೋ**ತಿ ಸದ್ಧಾಗಮಕರೋ, ಪಸಾದಾವಹೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಚ್ಚಯಿಕೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಕರೋ, "ಏವಮೇತ"ನ್ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾವಹೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಸತೋ ನ ಚಿರೇನೇವ **ಸಬ್ಬೋ ಕಾಯೋ ಫುಟೋ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಓಕಾಸಂ ಅವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಕಲಸರೀರಂ ಅಟ್ಠೀನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗತಾಹಿ ಪೀಳಕಾಹಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಂ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ತಥಾರೂಪಂ ಕಮ್ಮಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ನ ದೇತಿ, ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೇ ಪನ ವಿಜಹಿತಮತ್ತೇ ದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಪೀಳಕಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ "ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಚ ಕೋಕಾಲಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ತತ್ಥೇವ ನ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಚೇ? ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ। ಓಕಾಸಕತಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಅವಸ್ಸಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ, ತಂ ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಠಾತುಂ ನ ದೇತಿ। ಸೋ ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। **ಕಳಾಯಮತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಚಣಕಮತ್ತಿಯೋ । **ಬೇಲುವಸಲಾಟುಕಮತ್ತಿಯೋ**ತಿ ತರುಣಬೇಲುವಮತ್ತಿಯೋ। **ಪಭಿಜ್ಜಿಂಸೂ**ತಿ ಭಿಜ್ಜಿಂಸು। ತಾಸು ಭಿನ್ನಾಸು ಸಕಲಸರೀರಂ ಪನಸಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಪಕ್ಕೇನ ಗತ್ತೇನ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪತ್ವಾ ದುಕ್ಖಾಭಿಭೂತೋ ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ಸಯಿ। ಅಥ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಆಗತಾಗತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಧಿ ಕೋಕಾಲಿಕ, ಧಿ ಕೋಕಾಲಿಕ, ಅಯುತ್ತಮಕಾಸಿ, ಅತ್ತನೋಯೇವ ಮುಖಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪತ್ತೋಸೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಧಿಕ್ಕಾರಂ ಅಕಂಸು, ಆರಕ್ಖದೇವತಾನಂ ಆಕಾಸಟ್ಠದೇವತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನಾ ಏಕಧಿಕ್ಕಾರೋ ಉದಪಾದಿ।

ತದಾ ಚ ತುರೂ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಕೋಕಾಲಿಕಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಸೋಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ತಂ ಧಿಕ್ಕಾರಂ ಸುತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಕೋಕಾಲಿಕಂ ಓವದಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇಸು ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ। ಸೋ ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಮೇವ ಅಪರಾಧೇತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಪದುಮನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತೇನಾಹ – **"ಅಥ ಖೋ ಕೋಕಾಲಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ತೇನೇವಾಬಾಧೇನ...ಪೇ॰... ಆಘಾತೇತ್ವಾ"**ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತೀತಿ ಕೋ ಅಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏತದವೋಚಾತಿ? ಅಯಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಸಹಕೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಅನಾಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ನಂ "ಸಹಮ್ಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। ಸೋ ಪನ "ಅಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪದುಮನಿರಯಂ ಕಿತ್ತೇಸ್ಸಾಮಿ, ತತೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ

ಆರೋಚೇಸ್ಸತಿ। ಕಥಾನುಸನ್ಧಿಕುಸಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತತ್ಥಾಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಭಗವಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅರಿಯೂಪವಾದೇ ಆದೀನವಂ ಪಕಾಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏತದವೋಚ। ಭಗವಾ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ, ಅಞ್ಞತರೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ಚ ಪುಟ್ಠೋ **"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ವೀಸತಿಖಾರಿಕೋ**ತಿ ಮಾಗಧಕೇನ ಪತ್ಥೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪತ್ಥಾ ಕೋಸಲರಟ್ಠೇ ಏಕೋ ಪತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತೇನ ಪತ್ಥೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪತ್ಥಾ ಆಳ್ಹಕಂ, ಚತ್ತಾರಿ ಆಳ್ಹಕಾನಿ ದೋಣಂ, ಚತುದೋಣಾ ಮಾನಿಕಾ, ಚತುಮಾನಿಕಾ ಖಾರೀ, ತಾಯ ಖಾರಿಯಾ ವೀಸತಿಖಾರಿಕೋ। **ತಿಲವಾಹೋ**ತಿ ತಿಲಸಕಟಂ। **ಅಬ್ಬುದೋ ನಿರಯೋ**ತಿ ಅಬ್ಬುದೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಪಚ್ಚೇಕನಿರಯೋ ನತ್ಥಿ, ಅವೀಚಿಮ್ಹಿಯೇವ ಅಬ್ಬುದಗಣನಾಯ ಪಚ್ಚನೋಕಾಸೋ ಪನ "ಅಬ್ಬುದೋ ನಿರಯೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ **ನಿರಬ್ಬುದಾ**ದೀಸು।

ತತ್ಥ ವಸ್ಸಗಣನಾಪಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಯಥೇವ ಹಿ ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕೋಟಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಪಕೋಟಿ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸಪಕೋಟಿಯೋ ಕೋಟಿಪ್ಪಕೋಟಿ ನಾಮ, ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸಕೋಟಿಪ್ಪಕೋಟಿಯೋ ನಹುತಂ, ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸನಹುತಾನಿ ನಿನ್ನಹುತಂ, ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸನಿನ್ನಹುತಾನಿ ಏಕಂ ಅಬ್ಬುದಂ, ತತೋ ವೀಸತಿಗುಣಂ ನಿರಬ್ಬುದಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಕೇಚಿ ಪನ "ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪರಿದೇವನಾನತ್ತೇನಪಿ ಕಮ್ಮಕರಣನಾನತ್ತೇನಪಿ ಇಮಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಲದ್ಧಾನೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಪರೇ "ಸೀತನರಕಾ ಏವ ಏತೇ"ತಿ।

ಅಥಾಪರನ್ತಿ ತದತ್ಥವಿಸೇಸತ್ಥದೀಪಕಂ ಗಾಥಾಬನ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಪಾಠವಸೇನ ವುತ್ತವೀಸತಿಗಾಥಾಸು ಹಿ ಏತ್ಥ "ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ ಅಯಮೇಕಾ ಏವ ಗಾಥಾ ವುತ್ತತ್ಥದೀಪಿಕಾ, ಸೇಸಾ ವಿಸೇಸತ್ಥದೀಪಿಕಾ ಏವ, ಅವಸಾನೇ ಗಾಥಾದ್ವಯಮೇವ ಪನ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತಪಾಠೇ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾವೋಚುಮ್ಹ "ವೀಸತಿಗಾಥಾಸೂ"ತಿ।

೬೬೩. ತತ್ಥ **ಕುಠಾರೀ**ತಿ ಅತ್ತಚ್ಛೇದಕಟ್ಠೇನ ಕುಠಾರಿಸದಿಸಾ ಫರುಸವಾಚಾ। **ಛಿನ್ದತೀ**ತಿ ಕುಸಲಮೂಲಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ತನೋ ಮೂಲಂಯೇವ ನಿಕನ್ತತಿ।

೬೬೪. **ನಿನ್ದಿಯ**ನ್ತಿ ನಿನ್ದಿತಬ್ಬಂ। **ತಂ ವಾ ನಿನ್ದತಿ ಯೋ ಪಸಂಸಿಯೋ**ತಿ ಯೋ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ಪಸಂಸಾರಹೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಂ ವಾ ಸೋ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾದೀನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಗರಹತಿ। **ವಿಚಿನಾತೀ**ತಿ ಉಪಚಿನಾತಿ। **ಕಲಿ**ನ್ತಿ ಅಪರಾಧಂ।

೬೬೫. **ಅಯಂ ಕಲೀ**ತಿ ಅಯಂ ಅಪರಾಧೋ। **ಅಕ್ಖೇಸೂ**ತಿ ಜೂತಕೀಳನಅಕ್ಖೇಸು। **ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಸಹಾಪಿ ಅತ್ತನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಅತ್ತನೋ ಧನೇನಪಿ ಅತ್ತನಾಪಿ ಸದ್ಧಿಂ। **ಸುಗತೇಸೂ**ಪಿ ಸುಟ್ಠು ಗತತ್ತಾ, ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಠಾನಂ ಗತತ್ತಾ ಸುಗತನಾಮಕೇಸು ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕೇಸು। **ಮನಂ ಪದೋಸಯೇ**ತಿ ಯೋ ಮನಂ ಪದೂಸೇಯ್ಯ। ತಸ್ಸಾಯಂ ಮನೋಪದೋಸೋ ಏವ ಮಹತ್ತರೋ ಕಲೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೬೬೬. ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಾನಂ...ಪೇ॰... ಪಾಪಕಂ,** ಯಸ್ಮಾ ವಸ್ಸಗಣನಾಯ ಏತ್ತಕೋ ಸೋ ಕಾಲೋ, **ಯಂ** ಕಾಲಂ **ಅರಿಯಗರಹೀ ವಾಚಂ ಮನಞ್ಚ ಪಣಿಧಾಯ ಪಾಪಕಂ ನಿರಯಂ ಉಪೇತಿ,** ತತ್ಥ ಪಚ್ಚತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಪದುಮನಿರಯೇ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ।

೬೬೭. ಇದಾನಿ ಅಪರೇನಪಿ ನಯೇನ "ಅಯಮೇವ ಮಹತ್ತರೋ ಕಲಿ, ಯೋ ಸುಗತೇಸು ಮನಂ ಪದೂಸಯೇ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **"ಅಭೂತವಾದೀ"**ತಿ ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಭೂತವಾದೀ**ತಿ ಅರಿಯೂಪವಾದವಸೇನ ಅಲಿಕವಾದೀ। **ನಿರಯ**ನ್ತಿ ಪದುಮಾದಿಂ। **ಪೇಚ್ಚ ಸಮಾ ಭವನ್ತೀ**ತಿ ಇತೋ ಪಟಿಗನ್ತ್ವಾ ನಿರಯೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾ ಭವನ್ತಿ। **ಪರತ್ಥಾ**ತಿ ಪರಲೋಕೇ।

೭೭೮. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಯೋ ಅಪ್ಪದುಟ್ಠಸ್ಸಾ**ತಿ। ತತ್ಥ ಮನೋಪದೋಸಾಭಾವೇನ **ಅಪ್ಪದುಟ್ಠೋ,** ಅವಿಜ್ಜಾಮಲಾಭಾವೇನ **ಸುದ್ಧೋ,** ಪಾಪಿಚ್ಛಾಭಾವೇನ **ಅನಙ್ಗಣೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಪ್ಪದುಟ್ಠತ್ತಾ ವಾ ಸುದ್ಧಸ್ಸ, ಸುದ್ಧತ್ತಾ ಅನಙ್ಗಣಸ್ಸಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೭೭೯. ಏವಂ ಸುಗತೇಸು ಮನೋಪದೋಸಸ್ಸ ಮಹತ್ತರಕಲಿಭಾವಂ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಾರಿತವತ್ಥುಗಾಥಾ ನಾಮ ಚುದ್ದಸ ಗಾಥಾ ಆಹ। ಇಮಾ ಕಿರ ಕೋಕಾಲಿಕಂ ಮೀಯಮಾನಮೇವ ಓವದನ್ತೇನಾಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇನ ವುತ್ತಾ, "ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾ"ತಿ ಏಕೇ। ತಾಸಂ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಅಯಮುದ್ದೇಸೋ **"ಯೋ ಲೋಭಗುಣೇ ಅನುಯುತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ "ಗುಣೋ"ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತತ್ತಾ ವಾ ಲೋಭೋಯೇವ **ಲೋಭಗುಣೋ,** ತಣ್ಹಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಅವದಞ್ಞೂ**ತಿ ಅವಚನಞ್ಞೂ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಓವಾದಂ ಅಗ್ಗಹಣೇನ। **ಮಚ್ಛರೀ**ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಮಚ್ಛರಿಯೇನ। **ಪೇಸುಣಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ**ತಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಭೇದಕಾಮತಾಯ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೋ, ಆವುಸೋ ಕೋಕಾಲಿಕ, ತುಮ್ಹಾದಿಸೋ ಅನುಯುತ್ತಲೋಭತಣ್ಹಾಯ ಲೋಭಗುಣೇ ಅನುಯುತ್ತೋ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಕದರಿಯೋ ಅವದಞ್ಞೂ ಮಚ್ಛರೀ ಪೇಸುಣಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ, ಸೋ ವಚಸಾ ಪರಿಭಾಸತಿ ಅಞ್ಞಂ ಅಭಾಸನೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ಪುಗ್ಗಲಂ। ತೇನ ತಂ ವದಾಮಿ "ಮುಖದುಗ್ಗಾ"ತಿ ಗಾಥಾತ್ತಯಂ।

೭೮೦. ತಸ್ಸಾಯಂ ಅನುತ್ತಾನಪದತ್ಥೋ - **ಮುಖದುಗ್ಗ** ಮುಖವಿಸಮ, **ವಿಭೂತ** ವಿಗತಭೂತ, ಅಲಿಕವಾದಿ, **ಅನರಿಯ** ಅಸಪ್ಪುರಿಸ, **ಭೂನಹು** ಭೂತಿಹನಕ, ವುದ್ಧಿನಾಸಕ, **ಪುರಿಸನ್ತ** ಅನ್ತಿಮಪುರಿಸ, **ಕಲಿ** ಅಲಕ್ಖಿಪುರಿಸ, **ಅವಜಾತ** ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅವಜಾತಪುತ್ತ।

೭೮೧. **ರಜಮಾಕಿರಸೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸರಜಂ ಅತ್ತನಿ ಪಕ್ಖಿಪಸಿ। **ಪಪತ**ನ್ತಿ ಸೋಬ್ಭಂ। "ಪಪಾತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ। "ಪಪದ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಮಹಾನಿರಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭೮೨. **ಏತಿ ಹತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಹ**-ಇತಿ ನಿಪಾತೋ, **ತ**ನ್ತಿ ತಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। ಅಥ ವಾ **ಹತ**ನ್ತಿ ಗತಂ ಪಟಿಪನ್ನಂ, ಉಪಚಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುವಾಮೀ**ತಿ ಸಾಮಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ। ಸೋ ಹಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಲಭತೇವ, ನಾಸ್ಸ ತಂ ನಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಲಭತಿ, ತಸ್ಮಾ **ದುಕ್ಖಂ ಮನ್ದೋ…ಪೇ॰… ಕಿಬ್ಬಿಸಕಾರೀ।**

೭೮೩. ಇದಾನಿ ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಮನ್ದೋ ಪಸ್ಸತಿ, ತಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **"ಅಯೋಸಙ್ಕುಸಮಾಹತಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ತಾವ ಅತ್ಥೋ - ಯಂ ತಂ ಅಯೋಸಙ್ಕುಸಮಾಹತಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ "ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಂ ನಾಮ ಕಾರಣಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೦; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬) ವುತ್ತಂ, ತಂ ಉಪೇತಿ, ಏವಂ ಉಪೇನ್ತೋ ಚ ತತ್ಥೇವ ಆದಿತ್ತಾಯ ಲೋಹಪಥವಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ನಿರಯಪಾಲೇಹಿ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಆಕೋಟಿಯಮಾನಂ ತತ್ತಂ ಖಿಲಸಙ್ಖಾತಂ **ತಿಣ್ಹಧಾರಮಯಸೂಲಮುಪೇತಿ,** ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ "ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ಹತ್ಥೇ ಗಮೇನ್ತೀ"ತಿಆದಿ। ತತೋ ಪರಾ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾ ಅನೇಕಾನಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ತತ್ಥ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾವಸೇಸಾನುಭವನತ್ಥಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಖಾರೋದಕನದೀತೀರಂ ಗತಸ್ಸ ಯಂ ತಂ "ತತ್ತಂ ಅಯೋಗುಳಂ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ತತ್ತಂ ತಮ್ಬಲೋಹಂ ಮುಖೇ ಆಸಿಞ್ಚನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಯೋ**ತಿ ಲೋಹಂ। **ಗುಳಸನ್ನಿಭ**ನ್ತಿ ಬೇಲುವಸಣ್ಠಾನಂ। ಅಯೋಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ತಮ್ಬಲೋಹಂ, ಇತರೇನ ಅಯೋಗುಳಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪತಿರೂಪ**ನ್ತಿ ಕತಕಮ್ಮಾನುರೂಪಂ।

೭೮೪. ತತೋ ಪರಾಸು ಗಾಥಾಸು **ನ ಹಿ ವಗ್ಗೂ**ತಿ "ಗಣ್ಹಥ, ಪಹರಥಾ"ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಾ ನಿರಯಪಾಲಾ ಮಧುರವಾಚಂ ನ ವದನ್ತಿ। **ನಾಭಿಜವನ್ತೀ**ತಿ ನ ಸುಮುಖಭಾವೇನ ಅಭಿಮುಖಾ ಜವನ್ತಿ, ನ ಸುಮುಖಾ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ, ಅನಯಬ್ಯಸನಮಾವಹನ್ತಾ ಏವ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನ ತಾಣಮುಪೇನ್ತೀ**ತಿ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಪಟಿಸರಣಂ ಹುತ್ವಾ ನ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಹನನ್ತಾ ಏವ ಉಪೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಙ್ಗಾರೇ ಸನ್ಥತೇ ಸಯನ್ತೀ**ತಿ ಅಙ್ಗಾರಪಬ್ಬತಂ ಆರೋಪಿತಾ ಸಮಾನಾ ಅನೇಕಾನಿ

ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸನ್ಧತೇ ಅಙ್ಗಾರೇ ಸೇನ್ತಿ। **ಗಿನಿಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತ**ನ್ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಜಲಿತಂ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಚ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಂ ಅಗ್ಗಿಂ। **ಪವಿಸನ್ತೀ**ತಿ ಮಹಾನಿರಯೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಮಾನಾ ಓಗಾಹನ್ತಿ। ಮಹಾನಿರಯೋ ನಾಮ ಯೋ ಸೋ "ಚತುಕ್ಕಣ್ಣೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬) ವುತ್ತೋ, ನಂ ಯೋಜನಸತೇ ಠತ್ವಾ ಪಸ್ಸತಂ ಅಕ್ಖೀನಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ।

೬೭೫. **ಜಾಲೇನ ಚ ಓನಹಿಯಾನಾ**ತಿ ಅಯೋಜಾಲೇನ ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ ಮಿಗಲುದ್ದಕಾ ಮಿಗಂ ವಿಯ ಹನನ್ತಿ। ಇದಂ ದೇವದೂತೇ ಅವುತ್ತಕಮ್ಮಕಾರಣಂ। **ಅನ್ಧಂವ ತಿಮಿಸಮಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಅನ್ಧಕರಣೇನ ಅನ್ಧಮೇವ ಬಹಲನ್ಧಕಾರತ್ತಾ "ತಿಮಿಸ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಿತಂ ಧೂಮರೋರುವಂ ನಾಮ ನರಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ರ ಕಿರ ನೇಸಂ ಖರಧೂಮಂ ಛಾಯಿತ್ವಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇನ "ಅನ್ಧಂವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಂ ವಿತತಞ್ಹಿ ಯಥಾ ಮಹಿಕಾಯೋ**ತಿ ತಞ್ಚ ಅನ್ಧತಿಮಿಸಂ ಮಹಿಕಾಯೋ ವಿಯ ವಿತತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ವಿತ್ಥತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಇದಮ್ಪಿ ದೇವದೂತೇ ಅವುತ್ತಕಮ್ಮಕಾರಣಮೇವ।

೬೭೬. **ಅಥ ಲೋಹಮಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪನ ಲೋಹಕುಮ್ಭೀ ಪಥವಿಪರಿಯನ್ತಿಕಾ ಚತುನಹುತಾಧಿಕಾನಿ ದ್ವೇಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗಮ್ಭೀರಾ ಸಮತಿತ್ತಿಕಾ ತತ್ತಲೋಹಪೂರಾ ಹೋತಿ। **ಪಚ್ಚನ್ತಿ ಹಿ ತಾಸು ಚಿರರತ್ತ**ನ್ತಿ ತಾಸು ಕುಮ್ಭೀಸು ದೀಘರತ್ತಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿ। **ಅಗ್ಗಿನಿಸಮಾಸೂ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಸಮಾಸು । **ಸಮುಪ್ಪಿಲವಾತೇ**ತಿ ಸಮುಪ್ಪಿಲವನ್ತಾ , ಸಕಿಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಂ ಸಕಿಮ್ಪಿ ಅಧೋ ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಫೇಣುದ್ದೇಹಕಂ ಪಚ್ಚನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದೇವದೂತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೭೭. **ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಮಿಸ್ಸೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಮಿಸ್ಸಾಯ ಲೋಹಕುಮ್ಭಿಯಾ। **ತತ್ಥ ಕಿ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ। **ಯಂ ಯಂ ದಿಸಕ**ನ್ತಿ ದಿಸಂ ವಿದಿಸಂ। **ಅಧಿಸೇತೀ**ತಿ ಗಚ್ಛತಿ। "ಅಭಿಸೇತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತತ್ಥ ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ಅಲ್ಲೀಯತಿ ಅಪಸ್ಸಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿಲಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಬಾಧೀಯತಿ। "ಕಿಲಿಜ್ಜತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಪೂತಿ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಫುಸಮಾನೋ**ತಿ ತೇನ ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತೇನ ಫುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ। ಇದಮ್ಪಿ ದೇವದೂತೇ ಅವುತ್ತಕಮ್ಮಕಾರಣಂ।

೬೭೮. **ಪುಳವಾವಸಥೇ**ತಿ ಪುಳವಾನಂ ಆವಾಸೇ। ಅಯಮ್ಪಿ ಲೋಹಕುಮ್ಭೀಯೇವ ದೇವದೂತೇ "ಗೂಥನಿರಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತತ್ಥ ಪತಿತಸ್ಸ ಸೂಚಿಮುಖಪಾಣಾ ಛವಿಆದೀನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಖಾದನ್ತಿ। **ಗನ್ತುಂ ನ ಹಿ ತೀರಮಪತ್ಥೀ**ತಿ ಅಪಗನ್ತುಂ ನ ಹಿ ತೀರಂ ಅತ್ಥಿ। "ತೀರವಮತ್ಥೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। ತೀರಮೇವ ಏತ್ಥ "ತೀರವ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಸಮಾ ಹಿ ಸಮನ್ತಕಪಲ್ಲಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾ ಕುಮ್ಭಿಯಾ ಉಪರಿಭಾಗೇಪಿ ನಿಕುಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಮಾ ಸಮನ್ತತೋ ಕಟಾಹಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಪಗನ್ತುಂ ತೀರಂ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೬೭೯. **ಅಸಿಪತ್ತವನಂ** ದೇವದೂತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ತಞ್ಹಿ ದೂರತೋ ರಮಣೀಯಂ ಅಮ್ಬವನಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಅಥೇತ್ಥ ಲೋಭೇನ ನೇರಯಿಕಾ ಪವಿಸನ್ತಿ, ತತೋ ನೇಸಂ ವಾತೇರಿತಾನಿ ಪತ್ತಾನಿ ಪತಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ತೇನಾಹ - **"ತಂ ಪವಿಸನ್ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿದಗತ್ತಾ"**ತಿ। ತಂ ಪವಿಸನ್ತಿ ತತೋ ಸುಟ್ಠು ಛಿನ್ನಗತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಜಿವ್ಹಂ ಬಳಿಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಆರಜಯಾರಜಯಾ ವಿಹನನ್ತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಅಸಿಪತ್ತವನೇ ವೇಗೇನ ಧಾವಿತ್ವಾ ಪತಿತಾನಂ ಮುಸಾವಾದೀನಂ ನೇರಯಿಕಾನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ಜಿವ್ಹಂ ಬಳಿಸೇನ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಲ್ಲಚಮ್ಮಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಖಿಲೇಹಿ ಆಕೋಟೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಫರಸೂಹಿ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಏಕಮೇಕಂ ಕೋಟಿಂ ಛಿನ್ದೇತ್ವಾ ವಿಹನನ್ತಿ, ಛಿನ್ನಛಿನ್ನಾ ಕೋಟಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। "ಆರಚಯಾರಚಯಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಆವಿಞ್ಛಿತ್ವಾ ಆವಿಞ್ಛಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತಮ್ಪಿ ದೇವದೂತೇ ಅವುತ್ತಕಮ್ಮಕಾರಣಂ।

೬೮೦. **ವೇತರಣಿ**ನ್ತಿ ದೇವದೂತೇ "ಮಹತೀ ಖಾರೋದಕಾ ನದೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೯) ವುತ್ತನದಿಂ। ಸಾ ಕಿರ ಗಙ್ಗಾ ವಿಯ ಉದಕಭರಿತಾ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಥೇತ್ಥ ನ್ಹಾಯಿಸ್ಸಾಮ ಪಿವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನೇರಯಿಕಾ ಪತನ್ತಿ। **ತಿಣ್ಹಧಾರಖುರಧಾರ**ನ್ತಿ ತಿಣ್ಹಧಾರಂ ಖುರಧಾರಂ, ತಿಕ್ಖಧಾರಖುರಧಾರವತಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ನದಿಯಾ ಉದ್ಧಮಧೋ ಉಭಯತೀರೇಸು ಚ ತಿಣ್ಹಧಾರಾ ಖುರಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತೇನ ಸಾ "ತಿಣ್ಹಧಾರಾ ಖುರಧಾರಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ತಿಣ್ಹಧಾರಖುರಧಾರಂ

ಉದಕಾಸಾಯ ಉಪೇನ್ತಿ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಉಪೇನ್ತಾ ಚ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಚೋದಿತಾ **ತತ್ಥ ಮನ್ದಾ ಪಪತನ್ತಿ** ಬಾಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೮೧. **ಸಾಮಾ ಸಬಲಾ**ತಿ ಏತಂ ಪರತೋ "ಸೋಣಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಸಾಮವಣ್ಣಾ ಕಮ್ಮಾಸವಣ್ಣಾ ಚ ಸೋಣಾ ಖಾದನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ । **ಕಾಕೋಲಗಣಾ**ತಿ ಕಣ್ಹಕಾಕಗಣಾ। **ಪಟಿಗಿದ್ಧಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಞ್ಜಾತಗೇಧಾ ಹುತ್ವಾ, **"ಮಹಾಗಿಜ್ಝಾ"**ತಿ ಏಕೇ। **ಕುಲಲಾ**ತಿ ಕುಲಲಪಕ್ಖಿನೋ, "ಸೇನಾನಮೇತಂ ನಾಮ"ನ್ತಿ ಏಕೇ। **ವಾಯಸಾ**ತಿ ಅಕಣ್ಹಕಾಕಾ। ಇದಮ್ಪಿ ದೇವದೂತೇ ಅವುತ್ತಕಮ್ಮಕಾರಣಂ। ತತ್ಥ ವುತ್ತಾನಿಪಿ ಪನ ಕಾನಿಚಿ ಇಧ ನ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಏತೇಸಂ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಭಾಗತ್ತಾ ವುತ್ತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೬೮೨. ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬಮೇವೇತಂ ನರಕವುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಓವದನ್ತೋ **"ಕಿಚ್ಛಾ ವತಾಯ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಕಿಚ್ಛಾ ವತ ಅಯಂ ಇಧ** ನರಕೇ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಮ್ಮಕರಣಭೇದಾ **ವುತ್ತಿ, ಯಂ ಜನೋ ಫುಸತಿ ಕಿಬ್ಬಿಸಕಾರೀ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಜೀವಿತಸೇಸೇ** ಜೀವಿತಸನ್ತತಿಯಾ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಯ ಇಧ ಲೋಕೇ ಠಿತೋಯೇವ ಸಮಾನೋ ಸರಣಗಮನಾದಿಕುಸಲಧಮ್ಮಾನುಟ್ಠಾನೇನ **ಕಿಚ್ಚಕರೋ ನರೋ ಸಿಯಾ** ಭವೇಯ್ಯ। ಕಿಚ್ಚಕರೋ ಭವನ್ತೋಪಿ ಚ ಸಾತಚ್ಚಕಾರಿತಾವಸೇನೇವ ಭವೇಯ್ಯ, **ನ ಪಮಜ್ಜೇ** ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಮುಚ್ಚಯವಣ್ಣನಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ವುತ್ತಾವಸೇಸಾನಿ ಪದಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥತ್ತಾ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನೇವ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಪದವಣ್ಣನಾ ನ ಕತಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಕೋಕಾಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ನಾಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೮೫. **ಆನನ್ದಜಾತೇ**ತಿ ನಾಲಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಂ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ತಥತ್ತಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನೋ ತತೋ ಪಭುತಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅಸಿತಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ನಾಲಕೋ ನಾಮ ತಾಪಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಿತದಿವಸತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ "ಅಞ್ಞಾತಮೇತ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ಭಗವಾ "ಮೋನೇಯ್ಯಂ ತೇ ಉಪಞ್ಞಿಸ್ಸ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಪನ ಭಗವತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಂ ಕರೋನ್ತೇನಾಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತಮೇವ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಪುಟ್ಠೋ ಯೇನ ಯದಾ ಚ ಸಮಾದಪಿತೋ ನಾಲಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ । ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ "ಆನನ್ದಜಾತೇ"ತಿಆದಿಕಾ ವೀಸತಿ ವತ್ಥುಗಾಥಾಯೋ ವತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ "ನಾಲಕಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತತ್ಥ **ಆನನ್ದಜಾತೇ**ತಿ ಸಮಿದ್ಧಿಜಾತೇ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೇ। **ಪತೀತೇ**ತಿ ತುಟ್ಠೇ। ಅಥ ವಾ **ಆನನ್ದಜಾತೇ**ತಿ ಪಮುದಿತೇ। **ಪತೀತೇ**ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೇ। **ಸುಚಿವಸನೇ**ತಿ ಅಕಿಲಿಟ್ಠವಸನೇ। ದೇವಾನಞ್ಹಿ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ವಸನಾನಿ ರಜಂ ವಾ ಮಲಂ ವಾ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ದುಸ್ಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಇಧ ದುಸ್ಸಸದಿಸತ್ತಾ "ದುಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ದಿಬ್ಬವತ್ಥಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಅಸಿತೋ ಇಸೀ**ತಿ ಕಣ್ಹಸರೀರವಣ್ಣತ್ತಾ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ ಇಸಿ। **ದಿವಾವಿಹಾರೇ**ತಿ ದಿವಾವಿಹಾರಟ್ಠಾನೇ। ಸೇಸಂ ಪದತೋ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಸಮ್ಬನ್ಧತೋ ಪನ - ಅಯಂ ಕಿರ ಸುದ್ಧೋದನಸ್ಸ ಪಿತು ಸೀಹಹನುರಞ್ಞೋ ಪುರೋಹಿತೋ ಸುದ್ಧೋದನಸ್ಸಪಿ ಅನಭಿಸಿತ್ತಕಾಲೇ ಸಿಪ್ಪಾಚರಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಿಸಿತ್ತಕಾಲೇ ಪುರೋಹಿತೋಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಸಾಯಂ ಪಾತಂ ರಾಜುಪಟ್ಠಾನಂ

ಆಗತಸ್ಸ ರಾಜಾ ದಹರಕಾಲೇ ವಿಯ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಮತ್ತಮೇವ ಕರೋತಿ। ಧಮ್ಮತಾ ಕಿರೇಸಾ ಪತ್ತಾಭಿಸೇಕಾನಂ ಸಕ್ಯರಾಜೂನಂ। ಪುರೋಹಿತೋ ತೇನ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಮಹಂ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ ತಸ್ಸ ನಿಚ್ಛಯಂ ಞತ್ವಾ "ತೇನ ಹಿ, ಆಚರಿಯ, ಮಮೇವ ಉಯ್ಯಾನೇ ವಸಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಾ ತೇ ಅಹಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಯಾಚಿ। ಸೋ "ಏವಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಯಮಾನೋ ಉಯ್ಯಾನೇಯೇವ ವಸನ್ತೋ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಸೋ ತತೋ ಪಭುತಿ ರಾಜಕುಲೇ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಭವನಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕರೋತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರತನವಿಮಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬರತನಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಮಾಧಿಸುಖಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಮಾನದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾಯ ಮಹಾವೀಥಿಯಾ ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಗುಣಪಸಂಸಿತಾನಿ ಥುತಿವಚನಾನಿ ವತ್ವಾ ಕೀಳನ್ತೇ ಸಕ್ಕಪ್ಪಮುಖೇ ದೇವೇ ಅದ್ದಸ। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ - "ಆನನ್ದಜಾತೇ...ಪೇ॰... ದಿವಾವಿಹಾರೇ"ತಿ।

೬೮೯. ತತೋ ಸೋ ಏವಂ **ದಿಸ್ವಾನ ದೇವೇ...ಪೇ॰... ಕಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ**। ತತ್ಥ **ಉದಗ್ಗೇ**ತಿ ಅಬ್ಭುನ್ನತಕಾಯೇ। **ಚಿತ್ತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ**ನಾತಿ ಆದರಂ ಕತ್ವಾ। **ಕಲ್ಯರೂಪೋ**ತಿ ತುಟ್ಠರೂಪೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೬೮೭. ಇದಾನಿ **"ಯದಾಪಿ ಆಸೀ"**ತಿಆದಿಗಾಥಾ ಉತ್ತಾನಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಏವ। ಪದತ್ಥೋ ಪನ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ **ಸಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಸಙ್ಗಾಮೋ। **ಜಯೋ ಸುರಾನ**ನ್ತಿ ದೇವಾನಂ ಜಯೋ।

ತಸ್ಸಾವಿಭಾವತ್ಥಂ ಅಯಮನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಸಕ್ಕೋ ಕಿರ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಮಚಲಗಾಮವಾಸೀ ತೇತ್ತಿಂಸಮನುಸ್ಸಸೇಟ್ಠೋ ಮಘೋ ನಾಮ ಮಾಣವೋ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ತ ವತ್ತಪದಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಸಾಯ। ತತೋ ಪುಬ್ಬದೇವಾ "ಆಗನ್ತುಕದೇವಪುತ್ತಾ ಆಗತಾ, ಸಕ್ಕಾರಂ ನೇಸಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಪದುಮಾನಿ ಉಪನಾಮೇಸುಂ, ಉಪಡ್ಢರಜ್ಜೇನ ಚ ನಿಮನ್ತೇಸುಂ। ಸಕ್ಕೋ ಉಪಡ್ಢರಜ್ಜೇನ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಸಕಪರಿಸಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಏಕದಿವಸಂ ಸುರಾಮದಮತ್ತೇ ತೇ ಪಾದೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಖಿಪಿ। ತೇಸಂ ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಂ ಅಸುರಭವನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಪಟಿಚ್ಛನ್ನಭೂತಾಯ ಚಿತ್ರಪಾಟಲಿಯಾ ಉಪಸೋಭಿತಂ। ತತೋ ತೇ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ "ಅಹೋ ರೇ ನಟ್ಠಾ ಮಯಂ ಪಾನಮದದೋಸೇನ, ನ ದಾನಿ ಮಯಂ ಸುರಂ ಪಿವಿಮ್ಹಾ, ಅಸುರಂ ಪಿವಿಮ್ಹಾ, ನ ದಾನಿಮ್ಹಾ ಸುರಾ, ಅಸುರಾ ದಾನಿ ಜಾತಮ್ಹಾ"ತಿ। ತತೋ ಪಭುತಿ "ಅಸುರಾ"ಇಚ್ಚೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಸಮಞ್ಞಾ ಹುತ್ವಾ "ಹನ್ದ ದಾನಿ ದೇವೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಗಾಮೇಮಾ"ತಿ ಸಿನೇರುಂ ಪರಿತೋ ಆರೋಹಿಂಸು। ತತೋ ಸಕ್ಕೋ ಅಸುರೇ ಯುದ್ಧೇನ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಸಮುದ್ದೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸಂ ಇನ್ದಪಟಿಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ। ತತೋ ಅಸುರಾ "ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವತಾಯಂ ಸಕ್ಕೋ ನಿಚ್ಚಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನದೇವ ನಗರಂ ಅಗಮಿಂಸು। ತತೋ ದೇವಾ ಅತ್ತನೋ ಜಯಂ ಘೋಸೇನ್ತಾ ಮಹಾವೀಥಿಯಂ ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತಾ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಂಸು। ಅಥ ಅಸಿತೋ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಚತ್ತಾಲೀಸಕಪ್ಪೇ ಅನುಸ್ಸರಿತುಂ ಸಮತ್ಥತಾಯ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇಮೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಏವಂ ಕೀಳಿತಪುಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ತಂ ದೇವಾಸುರಸಙ್ಗಾಮೇ ದೇವವಿಜಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಹ -

"ಯದಾಪಿ ಆಸೀ ಅಸುರೇಹಿ ಸಙ್ಗಮೋ,
ಜಯೋ ಸುರಾನಂ ಅಸುರಾ ಪರಾಜಿತಾ।
ತದಾಪಿ ನೇತಾದಿಸೋ ಲೋಮಹಂಸನೋ"ತಿ॥

ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕಾಲೇ ಏತಾದಿಸೋ ಲೋಮಹಂಸನೋ ಪಮೋದೋ ನ ಆಸಿ। **ಕಿಮಬ್ಭುತಂ ದಟ್ಠು ಮರೂ ಪಮೋದಿತಾ**ತಿ ಅಜ್ಜ ಪನ ಕಿಂ ಅಬ್ಭುತಂ ದಿಸ್ವಾ ಏವಂ ದೇವಾ ಪಮುದಿತಾತಿ।

೬೮೮. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಸೇಳೇನ್ತೀ**ತಿ ಮುಖೇನ ಉಸ್ಸೇಳನಸದ್ದಂ ಮುಞ್ಚನ್ತಿ। **ಗಾಯನ್ತಿ** ನಾನಾವಿಧಾನಿ ಗೀತಾನಿ, **ವಾದಯನ್ತಿ** ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿ ತೂರಿಯಸಹಸ್ಸಾನಿ, **ಫೋಟೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಪ್ಫೋಟೇನ್ತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಮಿ ವೋಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಞಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋಪಿ ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಮೇರುಮುದ್ಧವಾಸಿನೇ**ತಿ ಸಿನೇರುಮುದ್ಧನಿ ವಸನ್ತೇ। ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ಅಸುರಭವನಂ, ಮಜ್ಝಿಮತಲೇ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಪರಿತ್ತದೀಪಪರಿವಾರಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾದೀಪಾ, ಉಪರಿಮತಲೇ ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ। ತಸ್ಮಾ ದೇವಾ "ಮೇರುಮುದ್ಧವಾಸಿನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಮಾರಿಸಾ**ತಿ ದೇವೇ ಆಮನ್ತೇತಿ, ನಿದುಕ್ಖಾ ನಿರಾಬಾಧಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೬೮೯. ಅಥಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇನ್ತೇಹಿ ದೇವೇಹಿ ವುತ್ತಾಯ ತತಿಯಗಾಥಾಯ **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ**ತಿ ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಗನ್ತುಂ ಅರಹೋ ಸತ್ತೋ **ರತನವರೋ**ತಿ ವರರತನಭೂತೋ। **ತೇನಮ್ಹ ತುಟ್ಠಾ**ತಿ ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಮಯಂ ತುಟ್ಠಾ। ಸೋ ಹಿ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಯಥಾ ಮಯಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ದೇವಗಣಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಯೇ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತುಂ, ತೇ ದಾನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ಕಿರ ನೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತ್ಥ **"ತುಟ್ಠಾ ಕಲ್ಯರೂಪಾ"**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇದಂ ಪದದ್ವಯಂ ಅತ್ಥತೋ ಅಭಿನ್ನಂ, ತಥಾಪಿ "ಕಿಮಬ್ಭುತಂ ದಟ್ಠು ಮರೂ ಪಮೋದಿತಾ, ಕಿಂ ದೇವಸಙ್ಘೋ ಅತಿರಿವ ಕಲ್ಯರೂಪೋ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪಞ್ಹದ್ವಯಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೯೦. ಇದಾನಿ ಯೇನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಜಾತೇ ತುಟ್ಠಾ ಅಹೇಸುಂ, ತಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೇಹಿ ವುತ್ತಾಯ ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ಸತ್ತಗ್ಗಹಣೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣಂ, ಪಜಾಗಹಣೇನ ಸೇಸಗತಿಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಂ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಗತೀಸು ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಿರಚ್ಛಾನಾಪಿ ಹಿ ಸೀಹಾದಯೋ ಅಸನ್ತಾಸಾದಿಗುಣಯುತ್ತಾ, ತೇಪಿ ಅಯಮೇವ ಅತಿಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ **"ಪಜಾನಮುತ್ತಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಪನ ಯೇ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ, ತೇಸು ಉಭಯಹಿತಪಟಿಪನ್ನೋ **ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ** ಅಯಂ, ನರೇಸು ಚ ಉಸಭಸದಿಸತ್ತಾ **ನರಾಸಭೋ**। ತೇನಸ್ಸ ಥುತಿಂ ಭಣನ್ತಾ ಇದಮ್ಪಿ ಪದದ್ವಯಮಾಹಂಸು।

೬೯೧. ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ **ತಂ ಸದ್ದ**ನ್ತಿ ತಂ ದೇವೇಹಿ ವುತ್ತವಚನಸದ್ದಂ। **ಅವಸರೀ**ತಿ ಓತರಿ। **ತದ ಭವನ**ನ್ತಿ ತದಾ ಭವನಂ।

೬೯೨. ಛಟ್ಠಗಾಥಾಯ **ತತೋ**ತಿ ಅಸಿತಸ್ಸ ವಚನತೋ ಅನನ್ತರಂ। **ಉಕ್ಕಾಮುಖೇವಾ**ತಿ ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಏವ, ಮೂಸಾಮುಖೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸುಕುಸಲಸಮ್ಪಹಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಸುಕುಸಲೇನ ಸುವಣ್ಣಕಾರೇನ ಸಙ್ಘಟ್ಟಿತಂ, ಸಙ್ಘಟ್ಟೇನ್ತೇನ ತಾಪಿತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ದದ್ದಲ್ಲಮಾನ**ನ್ತಿ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಂ। **ಅಸಿತವ್ಹಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸಿತನಾಮಸ್ಸ ದುತಿಯೇನ ನಾಮೇನ ಕಣ್ಹದೇವಿಲಸ್ಸ ಇಸಿನೋ।

೬೯೩. ಸತ್ತಮಗಾಥಾಯ **ತಾರಾಸಭಂ ವಾ**ತಿ ತಾರಾನಂ ಉಸಭಸದಿಸಂ, ಚನ್ದನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಅಬ್ಭಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸರಹಿತಂ। **ಸರದರಿವಾ**ತಿ ಸರದೇ ಇವ। **ಆನನ್ದಜಾತೋ**ತಿ ಸವನಮತ್ತೇನೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಪೀತಿಜಾತೋ। **ಅಲತ್ಥ ಪೀತಿ**ನ್ತಿ ದಿಸ್ವಾ ಪುನಪಿ ಪೀತಿಂ ಲಭಿ।

೬೯೪. ತತೋ ಪರಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ದೇವೇಹಿ ಸದಾ ಪಯುಜ್ಜಮಾನಸಕ್ಕಾರದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಅಟ್ಠಮಗಾಥಾಯ **ಅನೇಕಸಾಖ**ನ್ತಿ ಅನೇಕಸಲಾಕಂ। **ಸಹಸ್ಸಮಣ್ಡಲ**ನ್ತಿ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಮಯಸಹಸ್ಸಮಣ್ಡಲಯುತ್ತಂ। **ಛತ್ತ**ನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ।

ವೀತಿಪತನ್ತೀತಿ ಸರೀರಂ ಬೀಜಮಾನಾ ಪತನುಪ್ಪತನಂ ಕರೋನ್ತಿ।

೬೯೫. ನವಮಗಾಥಾಯ **ಜಟೀ**ತಿ ಜಟಿಲೋ। **ಕಣ್ಹಸಿರಿವ್ಹಯೋ**ತಿ ಕಣ್ಹಸದ್ದೇನ ಚ ಸಿರಿಸದ್ದೇನ ಚ ಅವ್ಹಯಮಾನೋ। ತಂ ಕಿರ "ಸಿರಿಕಣ್ಹೋ"ತಿಪಿ ಅವ್ಹಯನ್ತಿ ಆಮನ್ತೇನ್ತಿ, ಆಲಪನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ**ತಿ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇ। ಅಧಿಕಾರತೋ ಚೇತ್ಥ "ಕುಮಾರ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಪಾಠಸೇಸೋ ವಾ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಪುರಿಮಗಾಥಾಯ ಚ ಅಹತ್ಥಪಾಸಗತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ದಿಸ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಪನ ಹತ್ಥಪಾಸಗತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಉಪನೀತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪುನ ವಚನಂ "ದಿಸ್ವಾ"ತಿ। ಪುರಿಮಂ ವಾ ದಸ್ಸನಪೀತಿಲಾಭಾಪೇಕ್ಖಂ ಗಾಥಾವಸಾನೇ "ವಿಪುಲಮಲತ್ಥ ಪೀತಿ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ, ಇದಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಾಪೇಕ್ಖಂ ಅವಸಾನೇ "ಸುಮನೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇ"ತಿ ವಚನತೋ। ಪುರಿಮಞ್ಚ ಕುಮಾರಸಮ್ಬನ್ಧಮೇವ, ಇದಂ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಸಮ್ಬನ್ಧಮ್ಪಿ। **ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕೇ ಗನ್ಧಾರರತ್ತಕಮ್ಬಲೇ ಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಂ ವಿಯ ಕುಮಾರಂ "ಛತ್ತಂ ಮರೂ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಧಾರಿಯನ್ತಂ ಮುದ್ಧನಿ ದಿಸ್ವಾ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಇದಂ ಮಾನುಸಕಂ ಛತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ದೇವಾ, ಏವಂ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಛತ್ತಚಾಮರಮೋರಹತ್ಥತಾಲವಣ್ಟವಾಳಬೀಜನಿಹತ್ಥಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ನ ತಸ್ಸ ವಚನೇನ ಕೋಚಿಪಿ ಅತಿಸಯೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತಮೇವ ಸುನ್ದರಂ। **ಪಟಿಗ್ಗಹೇ**ತಿ ಉಭೋಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ। ಇಸಿಂ ಕಿರ ವನ್ದಾಪೇತುಂ ಕುಮಾರಂ ಉಪನೇಸುಂ। ಅಥಸ್ಸ ಪಾದಾ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಇಸಿಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ತಮ್ಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಸುಮನೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ।

೬೯೬. ದಸಮಗಾಥಾಯಂ **ಜಿಗೀಸಕೋ**ತಿ ಜಿಗೀಸನ್ತೋ ಮಗ್ಗನ್ತೋ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ, ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲಕ್ಖಣಮನ್ತಪಾರಗೂ**ತಿ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ವೇದಾನಞ್ಚ ಪಾರಂ ಗತೋ। **ಅನುತ್ತರಾಯ**ನ್ತಿ ಅನುತ್ತರೋ ಅಯಂ। ಸೋ ಕಿರ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿಮುಖಾಗತೇಸು ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ತದನುಸಾರೇನ ಸೇಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಜಿಗೀಸನ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅದ್ಧಾಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಏವಮಾಹ।

೬೯೭. ಏಕಾದಸಾಯಂ **ಅಥತ್ತನೋ ಗಮನ**ನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅರೂಪಗಮನಂ। **ಅಕಲ್ಯರೂಪೋ ಗಳಯತಿ ಅಸ್ಸುಕಾನೀ**ತಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಅರೂಪೂಪಪತ್ತಿಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ "ನ ದಾನಾಹಂ ಅಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸೋತುಂ ಲಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಅತುಟ್ಠರೂಪೋ ಬಲವಸೋಕಾಭಿಭವೇನ ದೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಸ್ಸೂನಿ ಪಾತೇತೀತಿ ಗಳಯತಿ। "ಗರಯತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಯದಿ ಪನೇಸ ರೂಪಭವೇ ಚಿತ್ತಂ ನಮೇಯ್ಯ, ಕಿಂ ತತ್ಥ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಯೇನೇವಂ ರೋದತೀತಿ? ನ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಅಕುಸಲತಾಯ ಪನೇತಂ ವಿಧಿಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ದೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಯೇವಸ್ಸ ಅಯುತ್ತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ ಏವ। ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೀನಂ ಪನ ಬಲವಪಚ್ಚಯೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನತ್ತಾ ಕುತಸ್ಸ ಅರೂಪಗಮನನ್ತಿ ಚೇ? ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನ ಪುನಾಧಿಗಮತೋ। ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಬಲವವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಅನಾಪಜ್ಜನ್ತಾ ವೂಪಸನ್ತಮತ್ತೇಯೇವ ಕಿಲೇಸವೇಗೇ ಪುನ ತಂ ವಿಸೇಸಂ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವಾಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ, "ಪರಿಹೀನವಿಸೇಸಾ ಇಮೇ"ತಿಪಿ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಾದಿಸೋ ಚ ಏಸೋ। **ನೋ ಚೇ ಕುಮಾರೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನ್ತರಾಯೋ**ತಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕುಮಾರೇ ಅನ್ತರಾಯೋ।

೬೯೮. ದ್ವಾದಸಾಯಂ **ನ ಓರಕಾಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಓರಕೋ ಪರಿತ್ತೋ ನ ಹೋತಿ। ಉತ್ತರಗಾಥಾಯ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

೬೯೯. ತೇರಸಾಯಂ **ಸಮ್ಬೋಧಿಯಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಅವಿಪರೀತಭಾವೇನ ಸಮ್ಮಾ ಬುಜ್ಝನತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಆವರಣಾಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಞಾಣುತ್ತಮತೋ "ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಫುಸಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। **ಪರಮವಿಸುದ್ಧದಸ್ಸೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸೀ। ತಞ್ಹಿ ಏಕನ್ತವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ಪರಮವಿಸುದ್ಧಂ। **ವಿತ್ಥಾರಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಅಸ್ಸ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಸಾಸನಂ।

೭೦೦. ಛುದ್ದಸಾಯಂ **ಅಥನ್ತರಾತಿ** ಅನ್ತರಾಯೇವ ಅಸ್ಸ, ಸಮ್ಬೋಧಿಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಓರತೋ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನ ಸೋಸ್ಸನ್ತಿ** ನ ಸುಣಿಸ್ಸಂ। **ಅಸಮಧುರಸ್ಸಾತಿ** ಅಸಮವೀರಿಯಸ್ಸ। **ಅಟ್ಟೋತಿ** ಆತುರೋ। **ಬ್ಯಸನಂ ಗತೋತಿ** ಸುಖವಿನಾಸಂ ಪತ್ತೋ। **ಅಘಾವೀತಿ** ದುಕ್ಖಿತೋ, ಸಬ್ಬಂ ದೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪಾದಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ದೋಮನಸ್ಸೇನ ಹಿ ಸೋ ಆತುರೋ। ತಞ್ಚಸ್ಸ ಸುಖಬ್ಯಸನತೋ ಬ್ಯಸನಂ, ಸುಖವಿನಾಸನತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ಚ ಸೋ ಚೇತಸಿಕಅಘಭೂತೇನ ಅಘಾವೀ।

೭೦೧. ಪನ್ನರಸಾಯಂ **ವಿಪುಲಂ ಜನೇತ್ವಾನಾತಿ** ವಿಪುಲಂ ಜನೇತ್ವಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ನಿಗ್ಗಮಾತಿ** ನಿಗ್ಗತೋ। ಏವಂ ನಿಗ್ಗತೋ ಚ **ಸೋ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಂ ಸಯನ್ತಿ** ಸಕಂ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಂ, ಅತ್ತನೋ ಭಗಿನಿಯಾ ಪುತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮಾದಪೇಸೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಅಪ್ಪಾಯುಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಕನಿಟ್ಠಭಗಿನಿಯಾ ಚ ಪುತ್ತಸ್ಸ ನಾಲಕಸ್ಸ ಮಾಣವಕಸ್ಸ ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞತಂ ಅತ್ತನೋ ಬಲೇನ ಞತ್ವಾ "ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪಮಾದಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ನಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಭಗಿನಿಯಾ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕಹಂ ನಾಲಕೋ"ತಿ। "ಬಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಕೀಳತೀ"ತಿ। "ಆನೇಥ ನ"ನ್ತಿ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಸಮಾದಪೇಸಿ ಓವದಿ ಅನುಸಾಸಿ। ಕಥಂ? **"ಬುದ್ಧೋತಿ ಘೋಸಂ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"**ನ್ತಿ ಸೋಳಸಮಗಾಥಮಾಹ।

೭೦೨. ತತ್ಥ **ಯದ ಪರತೋತಿ** ಯದಾ ಪರತೋ। **ಧಮ್ಮಮಗ್ಗನ್ತಿ** ಪರಮಧಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಅಗ್ಗಂ ಸಹ ಪಟಿಪದಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಸಮಣಧಮ್ಮಂ।

೭೦೩. ಸತ್ತರಸಾಯಂ **ತಾದಿನಾತಿ** ತಸ್ಸಣ್ಠಿತೇನ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇ ಸಮಾಧಿಲಾಭೇ ಚ ಸತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸೇನ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೇನ ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅನಾಗತೇ ಪರಮವಿಸುದ್ಧದಸ್ಸಿನಾತಿ** "ಅಯಂ ನಾಲಕೋ ಅನಾಗತೇ ಕಾಲೇ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪರಮವಿಸುದ್ಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಸೋ ಇಸಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ "ಅನಾಗತೇ ಪರಮವಿಸುದ್ಧದಸ್ಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನ ಅನಾಗತೇ ಪರಮವಿಸುದ್ಧದಸ್ಸಿನಾ। **ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಞ್ಚಯೋತಿ** ಪದುಮುತ್ತರತೋ ಪಭುತಿ ಕತಪುಞ್ಞಸಞ್ಚಯೋ। **ಪತಿಕ್ಖನ್ತಿ** ಆಗಮಯಮಾನೋ। **ಪರಿವಸೀತಿ** ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತಾಪಸವೇಸೇನ ವಸಿ। **ರಕ್ಖಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋತಿ** ರಕ್ಖಿತಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಹುತ್ವಾ। ಸೋ ಕಿರ ತತೋ ಪಭುತಿ ಉದಕೇ ನ ನಿಮುಜ್ಜಿ "ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿನಾಸೇಯ್ಯ, ತತೋ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಬಾಹಿರೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ।

೭೦೪. ಅಟ್ಠಾರಸಾಯಂ **ಸುತ್ವಾನ ಘೋಸನ್ತಿ** ಸೋ ನಾಲಕೋ ಏವಂ ಪರಿವಸನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಭಗವತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಪವತ್ತಿತೇ ತಂ "ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಸೋ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಜಿನವರಚಕ್ಕವತ್ತನೇ** ಪವತ್ತಘೋಸಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಕಾಮಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚಿತಂ ಸುತ್ವಾ। **ಗನ್ತ್ವಾನ ದಿಸ್ವಾ ಇಸಿನಿಸಭನ್ತಿ** ಸತ್ತಾಹಂ ದೇವತಾಹಿ ಮೋನೇಯ್ಯಕೋಲಾಹಲೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಇಸಿಪತನಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ನಾಲಕೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಅಭಿಸನ್ಧಿನಾ ವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಸಭಸದಿಸಂ ಇಸಿನಿಸಭಂ ಭಗವನ್ತಂ। **ಪಸನ್ನೋತಿ** ಸಹ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ। **ಮೋನೇಯ್ಯಸೇಟ್ಠನ್ತಿ** ಞಾಣುತ್ತಮಂ, ಮಗ್ಗಞಾಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮಾಗತೇ ಅಸಿತಾವ್ಹಯಸ್ಸ ಸಾಸನೇತಿ** ಅಸಿತಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಓವಾದಕಾಲೇ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇ। ತೇನ ಹಿ – "ಯದಾ ವಿವರತಿ ಧಮ್ಮಮಗ್ಗಂ, ತದಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಯಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಚರಸ್ಸು ತಸ್ಮಿಂ ಭಗವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಅನುಸಿಟ್ಠೋ, ಅಯಞ್ಚ ಸೋ ಕಾಲೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಸಮಾಗತೇ ಅಸಿತಾವ್ಹಯಸ್ಸ ಸಾಸನೇ"ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಅಯಂ ತಾವ ವತ್ಥುಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ।

೭೦೫. ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾದ್ವಯೇ **ಅಞ್ಞಾತಮೇತನ್ತಿ** ವಿದಿತಂ ಮಯಾ ಏತಂ। **ಯಥಾತಥನ್ತಿ** ಅವಿಪರೀತಂ। ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ? ಯಂ ಅಸಿತೋ "ಸಮ್ಬೋಧಿಯಗ್ಗಂ ಫುಸಿಸ್ಸತಾಯಂ ಕುಮಾರೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಬುದ್ಧೋತಿ ಘೋಸಂ ಯದ ಪರತೋ ಸುಣೋಸಿ,

ಸಮ್ಬೋಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ವಿವರತಿ ಧಮ್ಮಮಗ್ಗ”ನ್ತಿ ಮಂ ಅವಚ, ತದೇತಂ ಮಯಾ ಅಸಿತಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಜ್ಜ ಭಗವನ್ತಂ ಸಕ್ಖಿಂ ದಿಸ್ವಾ “ಯಥಾತಥಮೇವಾ”ತಿ ಅಞ್ಞಾತನ್ತಿ। **ತಂ ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಾ ತಂ। **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ ಪಾರಗು**ನ್ತಿ ಹೇಮವತಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಛಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ। ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾರಗತಂ।

೭೦೯. **ಅನಗಾರಿಯುಪೇತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅನಗಾರಿಯಂ ಉಪೇತಸ್ಸ, ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಜಿಗೀಸತೋ**ತಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಆಚಿಣ್ಣಂ ಅನುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಸ್ಸ। **ಮೋನೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಮುನೀನಂ ಸನ್ತಕಂ। **ಉತ್ತಮಂ ಪದ**ನ್ತಿ ಉತ್ತಮಪಟಿಪದಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

೭೦೭. ಅಥಸ್ಸ ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಭಗವಾ “**ಮೋನೇಯ್ಯಂ ತೇ ಉಪಞ್ಞಿಸ್ಸ**”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಉಪಞ್ಞಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಉಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಂ, ವಿವರೇಯ್ಯಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಕರಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಕಾತುಞ್ಚ ದುಕ್ಖಂ ಕಯಿರಮಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಭವಿತುಂ ಸಹಿತುಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಅಹಂ ತೇ ಮೋನೇಯ್ಯಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಂ, ಯದಿ ನಂ ಕಾತುಂ ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಭೋತುಂ ವಾ ಸುಖಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಪನ ದುಕ್ಕರಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಂ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಏಕೋವ ಸಾವಕೋ ಕರೋತಿ ಚ ಸಮ್ಭೋತಿ ಚಾತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಮೋನೇಯ್ಯಸ್ಸ ದುಕ್ಕರಭಾವಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ನಾಲಕಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತ್ವಾ ತಮಸ್ಸ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಆಹ “**ಹನ್ದ ತೇ ನಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ, ಸನ್ಥಮ್ಭಸ್ಸು ದಳ್ಹೋ ಭವಾ**”ತಿ। ತತ್ಥ **ಹನ್ದಾ**ತಿ ಬ್ಯವಸಾಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ತೇ ನಂ ಪವಕ್ಖಾಮೀ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ತಂ ಮೋನೇಯ್ಯಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ। **ಸನ್ಥಮ್ಭಸ್ಸೂ**ತಿ ದುಕ್ಕರಕರಣಸಮತ್ಥೇನ ವೀರಿಯೂಪತ್ಥಮ್ಭೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಯ। **ದಳ್ಹೋ ಭವಾ**ತಿ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಸಹನಸಮತ್ಥಾಯ ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮತಾಯ ಥಿರೋ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೋ, ತಸ್ಮಾಹಂ ಏಕನ್ತಬ್ಯವಸಿತೋವ ಹುತ್ವಾ ಏವಂ ದುಕ್ಕರಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ತುಯ್ಹಂ ತಂ ಮೋನೇಯ್ಯಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ, ಸನ್ಥಮ್ಭಸ್ಸು ದಳ್ಹೋ ಭವಾತಿ।

೭೦೮. ಏವಂ ಪರಮಸಲ್ಲೇಖಂ ಮೋನೇಯ್ಯವತ್ತಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ನಾಲಕಂ ಸನ್ಥಮ್ಭನೇ ದಳ್ಹೀಭಾವೇ ಚ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ತಾವ ಗಾಮೂಪನಿಬದ್ಧಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಸಮಾನಭಾಗ**”ನ್ತಿ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಮಾನಭಾಗ**ನ್ತಿ ಸಮಭಾಗಂ ಏಕಸದಿಸಂ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಂ। **ಅಕ್ಕುಟ್ಠವನ್ದಿತ**ನ್ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಞ್ಚ ವನ್ದನಞ್ಚ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾ ತಂ ಸಮಾನಭಾಗಂ ಕಯಿರತಿ, ತಂ ಉಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಮನೋಪದೋಸ**”ನ್ತಿ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅಕ್ಕುಟ್ಠೋ **ಮನೋಪದೋಸಂ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ,** ವನ್ದಿತೋ **ಸನ್ತೋ ಅನುಣ್ಣತೋ ಚರೇ,** ರಞ್ಞಾಪಿ ವನ್ದಿತೋ ಸಮಾನೋ “ಮಂ ವನ್ದತೀ”ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ನಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

೭೦೯. ಇದಾನಿ ಅರಞ್ಞೂಪನಿಬದ್ಧಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಉಚ್ಚಾವಚಾ**”ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಿತೇ **ದಾಯೇಪಿ** ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠವಸೇನ **ಉಚ್ಚಾವಚಾ** ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ಆರಮ್ಮಣಾ **ನಿಚ್ಛರನ್ತಿ,** ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಚ ಖೋ **ಅಗ್ಗಿಸಿಖೂಪಮಾ** ಪರಿಳಾಹಜನಕಟ್ಠೇನ। ಯಥಾ ವಾ ಡಯ್ಹಮಾನೇ ವನೇ ಅಗ್ಗಿಸಿಖಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಾಯ ಉಚ್ಚಾವಚಾ ನಿಚ್ಛರನ್ತಿ, ಸಧೂಮಾಪಿ, ವಿಧೂಮಾಪಿ, ನೀಲಾಪಿ, ಪೀತಾಪಿ, ರತ್ತಾಪಿ, ಖುದ್ದಕಾಪಿ, ಮಹನ್ತಾಪಿ, ಏವಂ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಮನುಸ್ಸಾಮನುಸ್ಸವಿವಿಧವಿಹಙ್ಗವಿರುತಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಾದಿಭೇದವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಾಯ ದಾಯೇ ಉಚ್ಚಾವಚಾ ಆರಮ್ಮಣಾ ನಿಚ್ಛರನ್ತಿ ಭಿಂಸನಕಾಪಿ, ರಜನೀಯಾಪಿ, ದೋಸನೀಯಾಪಿ, ಮೋಹನೀಯಾಪಿ। ತೇನಾಹ - “ಉಚ್ಚಾವಚಾ ನಿಚ್ಛರನ್ತಿ, ದಾಯೇ ಅಗ್ಗಿಸಿಖೂಪಮಾ”ತಿ। ಏವಂ ನಿಚ್ಛರನ್ತೇಸು ಚ ಉಚ್ಚಾವಚೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಯಾ ಕಾಚಿ ಉಯ್ಯಾನವನಚಾರಿಕಂ ಗತಾ ಸಮಾನಾ ಪಕತಿಯಾ ವಾ ವನಚಾರಿನಿಯೋ ಕಟ್ಠಹಾರಿಕಾದಯೋ ರಹೋಗತಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಸಿತಲಪಿತರುದಿತದುನ್ನಿವತ್ಥಾದೀಹಿ

ನಾರಿಯೋ ಮುನಿಂ ಪಲೋಭೇನ್ತಿ, ತಾ ಸು ತಂ ಮಾ ಪಲೋಭಯುಂ, ತಾ ನಾರಿಯೋ ತಂ ಮಾ ಪಲೋಭಯುಂ। ಯಥಾ ನ ಪಲೋಭೇನ್ತಿ, ತಥಾ ಕರೋಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೭೦೦-೧೧. ಏವಮಸ್ಸ ಭಗವಾ ಗಾಮೇ ಚ ಅರಞ್ಞೇ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೀಲಸಂವರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಿರತೋ ಮೇಥುನಾ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಹಿತ್ವಾ ಕಾಮೇ ಪರೋಪರೇ**ತಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮತೋ ಅವಸೇಸೇಪಿ ಸುನ್ದರೇ ಚ ಅಸುನ್ದರೇ ಚ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಹಿತ್ವಾ। ತಪ್ಪಹಾನೇನ ಹಿ ಮೇಥುನವಿರತಿ ಸುಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "ಹಿತ್ವಾ ಕಾಮೇ ಪರೋಪರೇ"ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **"ಅವಿರುದ್ಧೋ"**ತಿಆದೀನಿ ಪನ ಪದಾನಿ "ನ ಹನೇಯ್ಯ, ನ ಘಾತಯೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ - ಪರಪಕ್ಖಿಯೇಸು **ಪಾಣೇಸು ಅವಿರುದ್ಧೋ,** ಅತ್ತಪಕ್ಖಿಯೇಸು **ಅಸಾರತ್ತೋ,** ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸತಣ್ಹನಿತ್ತಣ್ಹತಾಯ **ತಸಥಾವರೇ** ಪಾಣೇ ಜೀವಿತುಕಾಮತಾಯ ಅಮರಿತುಕಾಮತಾಯ ಸುಖಕಾಮತಾಯ ದುಕ್ಖಪಟಿಕೂಲತಾಯ ಚ **"ಯಥಾ ಅಹಂ ತಥಾ ಏತೇ"**ತಿ ಅತ್ತಸಮಾನತಾಯ ತೇಸು ವಿರೋಧಂ ವಿನೇನ್ತೋ ತೇನೇವ ಪಕಾರೇನ **"ಯಥಾ ಏತೇ ತಥಾ ಅಹ"**ನ್ತಿ ಪರೇಸಂ ಸಮಾನತಾಯ ಚ ಅತ್ತನಿ ಅನುರೋಧಂ ವಿನೇನ್ತೋ ಏವಂ ಉಭಯಥಾಪಿ ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹುತ್ವಾ ಮರಣಪಟಿಕೂಲತಾಯ **ಅತ್ತಾನಂ ಉಪಮಂ ಕತ್ವಾ** ಪಾಣೇಸು ಯೇ ಕೇಚಿ ತಸೇ ವಾ ಥಾವರೇ ವಾ ಪಾಣೇ **ನ ಹನೇಯ್ಯ** ಸಾಹತ್ಥಿಕಾದೀಹಿ ಪಯೋಗೇಹಿ, **ನ ಘಾತಯೇ** ಆಣತ್ತಿಕಾದೀಹೀತಿ।

೭೦೨. ಏವಮಸ್ಸ ಮೇಥುನವಿರತಿಪಾಣಾತಿಪಾತವಿರತಿಮುಖೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ವತ್ವಾ "ಹಿತ್ವಾ ಕಾಮೇ"ತಿಆದೀಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಹಿತ್ವಾ ಇಚ್ಛಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಾಯಂ ತಣ್ಹಾ ಏಕಂ ಲದ್ಧಾ ದುತಿಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ದ್ವೇ ಲದ್ಧಾ ತತಿಯಂ, ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಲದ್ಧಾ ತದುತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛತೀತಿ ಏವಂ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧವಿಸಯಂ ಇಚ್ಛನತೋ **"ಇಚ್ಛಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯೋ ಚಾಯಂ ಪಟಿಲದ್ಧವಿಸಯಲುಬ್ಭನೋ ಲೋಭೋ। ತಂ **ಹಿತ್ವಾ ಇಚ್ಛಞ್ಚ ಲೋಭಞ್ಚ ಯತ್ಥ ಸತ್ತೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ,** ಯಸ್ಮಿಂ ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯೇ ತೇಹಿ ಇಚ್ಛಾಲೋಭೇಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಪಟಿಬದ್ಧೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ತತ್ಥ ತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಹಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯತ್ಥಂ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಅವಿರೋಧೇನ್ತೋ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ **ಚಕ್ಖುಮಾ** ಹುತ್ವಾ ಇಮಂ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ **ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ**। ಏವಞ್ಹಿ ಪಟಿಪನ್ನೋ **ತರೇಯ್ಯ ನರಕಂ ಇಮಂ,** ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೇನ ನರಕಸಞ್ಞಿತಂ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಹೇತುಭೂತಂ ಇಮಂ ಪಚ್ಚಯತಣ್ಹಂ ತರೇಯ್ಯ, ಇಮಾಯ ವಾ ಪಟಿಪದಾಯ ತರೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೭೦೩. ಏವಂ ಪಚ್ಚಯತಣ್ಹಾಪಹಾನಮುಖೇನ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಮುಖೇನ ಪಚ್ಚಯಪರಿಭೋಗಸೀಲಂ ತದನುಸಾರೇನ ಚ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿ, ತಾವ ಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಊನೂದರೋ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಲದ್ಧೇಸು ಇತರೀತರಚೀವರಾದೀಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಆಹಾರಂ ತಾವ ಆಹಾರೇನ್ತೋ -

> "ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ಆಲೋಪೇ, ಅಭುತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪಿವೇ।
> ಅಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ, ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೯೮೩) -

ವುತ್ತನಯೇನ **ಊನಉದರೋ** ಅಸ್ಸ, ನ ವಾತಭರಿತಭಸ್ತಾ ವಿಯ ಉದ್ಧುಮಾತುದರೋ, ಭತ್ತಸಮ್ಮದಪಚ್ಚಯಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪರಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಊನೂದರೋ ಹೋನ್ತೋಪಿ ಚ **ಮಿತಾಹಾರೋ** ಅಸ್ಸ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ, "ನೇವ ದವಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಗುಣತೋ ದೋಸತೋ ಚ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಹಾರೋ। ಏವಂ ಮಿತಾಹಾರೋ ಸಮಾನೋಪಿ ಪಚ್ಚಯಧುತಙ್ಗಪರಿಯತ್ತಿಅಧಿಗಮವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅಸ್ಸ**। ಏಕಂಸೇನ ಹಿ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಏವಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯೇ ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ ಸನ್ತುಸ್ಸನಾ **ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ।**

ಧುತಙ್ಗಧರಸ್ಸೇವ ಸತೋ "ಧುತವಾತಿ ಮಂ ಪರೇ ಜಾನನ್ತೂ"ತಿ ಅನಿಚ್ಛನತಾ **ಧುತಙ್ಗಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ**। ಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸೇವ ಸತೋ "ಬಹುಸ್ಸುತೋತಿ ಮಂ ಪರೇ ಜಾನನ್ತೂ"ತಿ ಅನಿಚ್ಛನತಾ **ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ** ಮಜ್ಝನ್ತಿಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ। ಅಧಿಗಮಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಸತೋ "ಅಧಿಗತೋ ಅಯಂ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಮಂ ಪರೇ ಜಾನನ್ತೂ"ತಿ ಅನಿಚ್ಛನತಾ **ಅಧಿಗಮಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ**। ಸಾ ಚ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮತೋ ಓರಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮತ್ಥಞ್ಹಿ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾತಿ। ಏವಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋಪಿ ಚ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ತಣ್ಹಾಲೋಲುಪ್ಪಂ ಹಿತ್ವಾ **ಅಲೋಲುಪೋ** ಅಸ್ಸ। ಏವಂ ಅಲೋಲುಪೋ ಹಿ **ಸದಾ ಇಚ್ಛಾಯ ನಿಚ್ಛಾತೋ ಅನಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ನಿಬ್ಬುತೋ,** ಯಾಯ ಇಚ್ಛಾಯ ಛಾತಾ ಹೋನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾತುರಾ ವಿಯ ಅತಿತ್ತಾ, ತಾಯ ಇಚ್ಛಾಯ ಅನಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ಅನಿಚ್ಛತ್ತಾ ಚ ನಿಚ್ಛಾತೋ ಹೋತಿ ಅನಾತುರೋ ಪರಮತಿತ್ತಿಪ್ಪತ್ತೋ। ಏವಂ ನಿಚ್ಛಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತೋ ಹೋತಿ ವೂಪಸನ್ತಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೭೧೪. ಏವಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿ, ತಾವಪಟಿಪದಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿನಿಟ್ಠಂ ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನಂ ಸೇನಾಸನವತ್ತಞ್ಚ ಕಥೇನ್ತೋ "**ಸ ಪಿಣ್ಡಚಾರ**"ನ್ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸ ಪಿಣ್ಡಚಾರಂ ಚರಿತ್ವಾ**ತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖಂ ಚರಿತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ವಾ ಕತ್ವಾ। **ವನನ್ತಮಭಿಹಾರಯೇ**ತಿ ಅಪಪಞ್ಚಿತೋ ಗಿಹಿಪಪಞ್ಚೇನ ವನಂ ಏವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಉಪಟ್ಠಿತೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಠಿತೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ। **ಆಸನೂಪಗತೋ**ತಿ ಆಸನಂ ಉಪಗತೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ, ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮುನೀ**ತಿ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ಪಿಣ್ಡಚಾರಂ ಚರಿತ್ವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಙ್ಗಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಸಪದಾನಚಾರೀ ಏಕಾಸನಿಕೋ ಪತ್ತಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕೋ ಚ ಹೋತಿಯೇವ, ತೇಚೀವರಿಕಪಂಸುಕೂಲಮ್ಪಿ ಚ ಸಮಾದಿಯತೇವ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಾನಿಪಿ ಛ ವುತ್ತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। "ವನನ್ತಮಭಿಹಾರಯೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಂ ವುತ್ತಂ, "ಉಪಟ್ಠಿತೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಙ್ಗಂ, "ಆಸನೂಪಗತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗಂ। ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪನ ಏತೇಸಂ ಅನುಲೋಮತ್ತಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಯಥಾಸನ್ಥತಿಕಸೋಸಾನಿಕಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತಾನಿಯೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಮೇತಾಯ ಗಾಥಾಯ ತೇರಸ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ನಾಲಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಕಥೇಸಿ।

೭೧೫. **ಸ ಝಾನಪಸುತೋ ಧೀರೋ**ತಿ ಸೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಆವಜ್ಜನಸಮಾಪಜ್ಜನಾಧಿಟ್ಠಾನವುಟ್ಠಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಝಾನೇಸು ಪಸುತೋ ಅನುಯುತ್ತೋ। **ಧೀರೋ**ತಿ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ವನನ್ತೇ ರಮಿತೋ ಸಿಯಾ**ತಿ ವನೇ ಅಭಿರತೋ ಸಿಯಾ, ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನೇ ನಾಭಿರಮೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಝಾಯೇಥ ರುಕ್ಖಮೂಲಸ್ಮಿಂ, ಅತ್ತಾನಮಭಿತೋಸಯ**ನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಪಸುತೋಯೇವ ಸಿಯಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ಲೋಕುತ್ತರಜ್ಝಾನೇನಾಪಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅತೀವ ತೋಸೇನ್ತೋ ಝಾಯೇಥ। ಪರಮಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಜ್ಝಾನೇನೇವ ಚಿತ್ತಂ ಅತೀವ ತುಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇನ। ತೇನಾಹ - "ಅತ್ತಾನಮಭಿತೋಸಯ"ನ್ತಿ। ಏವಮಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಝಾನಪಸುತತಾಯ ವನನ್ತಸೇನಾಸನಾಭಿರತಿಂ ಅರಹತ್ತಞ್ಚ ಕಥೇಸಿ।

೭೧೬. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ನಾಲಕತ್ಥೇರೋ ವನನ್ತಮಭಿಹಾರೇತ್ವಾ ನಿರಾಹಾರೋಪಿ ಪಟಿಪದಾಪೂರಣೇ ಅತೀವ ಉಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಅಹೋಸಿ, ನಿರಾಹಾರೇನ ಚ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ತಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಜೀವಿತಂ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಕಿಲೇಸೇ ಪನ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೇನ ಆಹಾರೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಞಾಯೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಅಪರಾಪರೇಸುಪಿ ದಿವಸೇಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತಬ್ಬಂ, ಕಿಲೇಸಾ ಪನ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿನಿಟ್ಠಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತಂ ಕಥೇನ್ತೋ "**ತತೋ ರತ್ಯಾ ವಿವಸಾನೇ**"ತಿಆದಿಕಾ ಛ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ತತೋ**ತಿ "ಸ ಪಿಣ್ಡಚಾರಂ ಚರಿತ್ವಾ, ವನನ್ತಮಭಿಹಾರಯೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪಿಣ್ಡಚಾರವನನ್ತಾಭಿಹಾರತೋ ಉತ್ತರಿಪಿ। **ರತ್ಯಾ ವಿವಸಾನೇ**ತಿ ರತ್ತಿಸಮತಿಕ್ಕಮೇ, ದುತಿಯದಿವಸೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಗಾಮನ್ತಮಭಿಹಾರಯೇ**ತಿ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾ, ತಾವ ವಿವೇಕಮನುಬ್ರೂಹೇತ್ವಾ ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ

ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಅಪ್ಪಾನಂ ನಾಭಿನನ್ದೇಯ್ಯಾ**ತಿ “ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಘರೇ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ನಿಮನ್ತನಂ, “ದೇತಿ ನು ಖೋ ನ ದೇತಿ ನು ಖೋ ಸುನ್ದರಂ ನು ಖೋ ದೇತಿ ಅಸುನ್ದರಂ ನು ಖೋ ದೇತೀ”ತಿ ಏವರೂಪಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಭೋಜನಞ್ಚ ಪಟಿಪದಾಪೂರಕೋ ಭಿಕ್ಖು ನಾಭಿನನ್ದೇಯ್ಯ, ನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯದಿ ಪನ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಧುತಙ್ಗಂ ನ ಕುಪ್ಪತಿ, ತದುಪಾದಾಯ ಪನ ತಂ ಗಾಮಂ ನ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿಹಾರಞ್ಚ ಗಾಮತೋ**ತಿ ಸಚೇ ಗಾಮಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಪಾತಿಸತೇಹಿಪಿ ಭತ್ತಂ ಅಭಿಹರನ್ತಿ , ತಮ್ಪಿ ನಾಭಿನನ್ದೇಯ್ಯ, ತತೋ ಏಕಸಿತ್ಥಮ್ಪಿ ನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಘರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಮೇವ ಚರೇಯ್ಯಾತಿ।

೭೦೭. **ನ ಮುನೀ ಗಾಮಮಾಗಮ್ಮ, ಕುಲೇಸು ಸಹಸಾ ಚರೇ**ತಿ ಸೋ ಚ ಮೋನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಮುನಿ ಗಾಮಂ ಗತೋ ಸಮಾನೋ ಕುಲೇಸು ಸಹಸಾ ನ ಚರೇ, ಸಹಸೋಕಿತಾದಿಅನನುಲೋಮಿಕಂ ಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗಂ ನ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಘಾಸೇಸನಂ ಛಿನ್ನಕಥೋ, ನ ವಾಚಂ ಪಯುತಂ ಭಣೇ**ತಿ ಛಿನ್ನಕಥೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಓಭಾಸಪರಿಕಥಾನಿಮಿತ್ತವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಯುತ್ತಂ ಘಾಸೇಸನವಾಚಂ ನ ಭಣೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ, ಗಿಲಾನೋ ಸಮಾನೋ ಗೇಲಞ್ಞಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಾಯ ಭಣೇಯ್ಯ। ಸೇನಾಸನತ್ಥಾಯ ವಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಓಭಾಸಪರಿಕಥಾನಿಮಿತ್ತಪಯುತ್ತಂ, ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯತ್ಥಾಯ ಪನ ಅಗಿಲಾನೋ ನೇವ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಣೇಯ್ಯಾತಿ।

೭೦೮-೯. **ಅಲತ್ಥಂ ಯದಿದ**ನ್ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪನ ಗಾಥಾಯ ಅಯಮತ್ಥೋ - ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಪಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಲದ್ಧೇ **“ಅಲತ್ಥಂ ಯಂ ಇದಂ ಸಾಧೂ”**ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಲದ್ಧೇ **“ನಾಲತ್ಥಂ ಕುಸಲ”**ನ್ತಿ ತಮ್ಪಿ “ಸುನ್ದರ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಉಭಯೇನೇವ** ಲಾಭಾಲಾಭೇನ **ಸೋ ತಾದೀ** ನಿಬ್ಬಿಕಾರೋ ಹುತ್ವಾ **ರುಕ್ಖಂವುಪನಿವತ್ತತಿ,** ಯಥಾಪಿ ಪುರಿಸೋ ಫಲಗವೇಸೀ ರುಕ್ಖಂ ಉಪಗಮ್ಮ ಫಲಂ ಲದ್ಧಾಪಿ ಅಲದ್ಧಾಪಿ ಅನನುನೀತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತೋ ಮಜ್ಝತ್ತೋಯೇವ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಕುಲಂ ಉಪಗಮ್ಮ ಲಾಭಂ ಲದ್ಧಾಪಿ ಅಲದ್ಧಾಪಿ ಮಜ್ಝತ್ತೋವ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ। **ಸ ಪತ್ತಪಾಣೀ** ತಿ ಗಾಥಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾವ।

೭೧೦. **ಉಚ್ಚಾವಚಾ**ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಏವಂ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ತಾವತಕೇನೇವ ತುಟ್ಠಿಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಪದಂ ಆರೋಧೇಯ್ಯ। ಪಟಿಪತ್ತಿಸಾರಞ್ಹಿ ಸಾಸನಂ। ಸಾ ಚಾಯಂ **ಉಚ್ಚಾವಚಾ...ಪೇ॰... ಮುತ**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸಾ ಚಾಯಂ ಮಗ್ಗಪಟಿಪದಾ ಉತ್ತಮನಿಹೀನಭೇದತೋ **ಉಚ್ಚಾವಚಾ ಬುದ್ಧಸಮಣೇನ ಪಕಾಸಿತಾ**। ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ಹಿ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಉಚ್ಚಾ, ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಅವಚಾ। ಇತರಾ ದ್ವೇ ಏಕೇನಙ್ಗೇನ ಉಚ್ಚಾ, ಏಕೇನ ಅವಚಾ। ಪಠಮಾ ಏವ ವಾ ಉಚ್ಚಾ, ಇತರಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಅವಚಾ। ತಾಯ ಚೇತಾಯ ಉಚ್ಚಾಯ ಅವಚಾಯ ವಾ ಪಟಿಪದಾಯ **ನ ಪಾರಂ ದಿಗುಣಂ ಯನ್ತಿ**। “ದುಗುಣ”ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ಏಕಮಗ್ಗೇನ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನ ಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತೇಸಂ ಪುನ ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬತೋ। ಏತೇನ ಪರಿಹಾನಧಮ್ಮಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ನಯಿದಂ ಏಕಗುಣಂ ಮುತ**ನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಇದಂ ಪಾರಂ ಏಕಕ್ಖತ್ತುಂಯೇವ ಫುಸನಾರಹಮ್ಪಿ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಾಭಾವತೋ। ಏತೇನ ಏಕಮಗ್ಗೇನೇವ ಅರಹತ್ತಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ।

೭೧೧. ಇದಾನಿ ಪಟಿಪದಾನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯಸ್ಸ ಚ ವಿಸತಾ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಯಸ್ಸ ಚ** ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಭಾವೇನ ವಿಸತತ್ತಾ **ವಿಸತಾ** ತಣ್ಹಾ **ನತ್ಥಿ,** ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಸೋತಚ್ಛೇದೇನ **ಛಿನ್ನಸೋತಸ್ಸ** ಕುಸಲಾಕುಸಲಪ್ಪಹಾನೇನ **ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚಪ್ಪಹೀನಸ್ಸ** ರಾಗಜೋ ವಾ ದೋಸಜೋ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋಪಿ **ಪರಿಳಾಹೋ ನ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ।

೭೧೨. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ಸುತ್ವಾ ನಾಲಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಉದಪಾದಿ - “ಯದಿ ಏತ್ತಕಂ ಮೋನೇಯ್ಯಂ ಸುಕರಂ ನ ದುಕ್ಕರಂ, ಸಕ್ಕಾ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನ ಪೂರೇತು”ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಭಗವಾ “ದುಕ್ಕರಮೇವ ಮೋನೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುನ

“ಮೋನೇಯ್ಯಂ ತೇ ಉಪಞ್ಞಿಸ್ಸ”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಪಞ್ಞಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಉಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಂ, ಕಥಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಖುರಧಾರಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಖುರಧಾರೂಪಮೋ । ಭವೇ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯ। ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ? ಮೋನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಖುರಧಾರಂ ಉಪಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೇಸು ವತ್ತೇಯ್ಯ। ಯಥಾ ಮಧುದಿದ್ಧಂ ಖುರಧಾರಂ ಲಿಹನ್ತೋ, ಛೇದತೋ, ಜಿವ್ಹಂ ರಕ್ಖತಿ, ಏವಂ ಧಮ್ಮೇನ ಲದ್ಧೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಚ್ಚಯಾ ಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಞಾಯೇನ ಲದ್ಧುಞ್ಚ ಅನವಜ್ಜಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಞ್ಚ ನ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚಯನಿಸ್ಸಿತಮೇವ ಬಹುಸೋ ಭಣತಿ। **ಜಿವ್ಹಾಯ ತಾಲುಮಾಹಚ್ಚ, ಉದರೇ ಸಞ್ಞತೋ ಸಿಯಾ**ತಿ ಜಿವ್ಹಾಯ ತಾಲುಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾಪಿ ರಸತಣ್ಹಂ ವಿನೋದೇನ್ತೋ ಕಿಲಿಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಯೇ ಅಸೇವನ್ತೋ ಉದರೇ ಸಂಯತೋ ಸಿಯಾ।

೭೧೩. **ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಚ ಸಿಯಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಟ್ಠಿತಕಾರಿತಾಯ ಅಕುಸೀತಚಿತ್ತೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯ। **ನ ಚಾಪಿ ಬಹು ಚಿನ್ತಯೇ**ತಿ ಞಾತಿಜನಪದಾಮರವಿತಕ್ಕವಸೇನ ಚ ಬಹುಂ ನ ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ। **ನಿರಾಮಗನ್ಧೋ ಅಸಿತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಾಯಣೋ**ತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಭವೇ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಸಿಕ್ಖಾತ್ತಯಸಕಲಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಾಯಣೋ ಏವ ಭವೇಯ್ಯ।

೭೧೪-೫. **ಏಕಾಸನಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿವಿತ್ತಾಸನಸ್ಸ। ಆಸನಮುಖೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಇರಿಯಾಪಥಾ ವುತ್ತಾ। ಯತೋ ಸಬ್ಬಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕೀಭಾವಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏಕಾಸನಸ್ಸಾತಿ ಚ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಮೇತಂ। **ಸಮಣೂಪಾಸನಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ ಸಮಣೇಹಿ ಉಪಾಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣಭಾವನಾನುಯೋಗಸ್ಸ, ಸಮಣಾನಂ ವಾ ಉಪಾಸನಭೂತಸ್ಸ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣಭೇದಸ್ಸೇವ। ಇದಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಮೇವ, ಉಪಾಸನತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಾಸನೇನ ಕಾಯವಿವೇಕೋ, ಸಮಣೂಪಾಸನೇನ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏಕತ್ತಂ ಮೋನಮಕ್ಖಾತ**ನ್ತಿ ಏವಮಿದಂ ಕಾಯಚಿತ್ತವಿವೇಕವಸೇನ “ಏಕತ್ತಂ ಮೋನ”ನ್ತಿ ಅಕ್ಖಾತಂ। **ಏಕೋ ಚೇ ಅಭಿರಮಿಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಉತ್ತರಗಾಥಾಪೇಕ್ಖಂ ಪದಂ, “ಅಥ ಭಾಹಿಸಿ ದಸದಿಸಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಭಾಹಿಸೀತಿ ಭಾಸಿಸ್ಸಸಿ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಸಿ। ಇಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಕಿತ್ತಿಯಾ ಪಾಕಟೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸುತ್ವಾ ಧೀರಾನ**ನ್ತಿಆದೀನಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಅಯಮತ್ಥೋ – ಯೇನ ಚ ಕಿತ್ತಿಘೋಸೇನ ಭಾಹಿಸಿ ದಸದಿಸಾ ತಂ **ಧೀರಾನಂ ಝಾಯೀನಂ ಕಾಮಚಾಗಿನಂ ನಿಘೋಸಂ ಸುತ್ವಾ** ಅಥ ತ್ವಂ ತೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ **ಭಿಯ್ಯೋ ಹಿರಿಞ್ಚ ಸದ್ಧಞ್ಚ** ಕರೇಯ್ಯಾಸಿ, ತೇನ ಘೋಸೇನ ಹರಾಯಮಾನೋ “ನಿಯ್ಯಾನಿಕಪಟಿಪದಾ ಅಯ”ನ್ತಿ ಸದ್ಧಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಉತ್ತರಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಮೇವ ಬ್ರೂಹೇಯ್ಯಾಸಿ। **ಮಾಮಕೋ**ತಿ ಏವಞ್ಚ ಸನ್ತೇ ಮಮ ಸಾವಕೋ ಹೋತೀತಿ।

೭೧೬. **ತಂ ನದೀಹೀ**ತಿ ಯಂ ತಂ ಮಯಾ “ಹಿರಿಞ್ಚ ಸದ್ಧಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಕುಬ್ಬೇಥಾ”ತಿ ವದತಾ “ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ನ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಇಮಿನಾ ನದೀನಿದಸ್ಸನೇನಾಪಿ ಜಾನಾಥ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯಞ್ಚ **ಸೋಬ್ಭೇಸು ಚ ಪದರೇಸು**ಚ ಜಾನಾಥ। **ಸೋಬ್ಭೇಸೂ**ತಿ ಮಾತಿಕಾಸು । **ಪದರೇಸೂ**ತಿ ದರೀಸು। ಕಥಂ? **ಸಣನ್ತಾ ಯನ್ತಿ ಕುಸೋಬ್ಭಾ, ತುಣ್ಹೀ ಯನ್ತಿ ಮಹೋದಧೀ**ತಿ। ಕುಸೋಬ್ಭಾ ಹಿ ಸೋಬ್ಭಪದರಾದಿಭೇದಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಕುನ್ನದಿಯೋ ಸಣನ್ತಾ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಾ ಉದ್ಧತಾ ಹುತ್ವಾ ಯನ್ತಿ, ಗಙ್ಗಾದಿಭೇದಾ ಪನ ಮಹಾನದಿಯೋ ತುಣ್ಹೀ ಯನ್ತಿ, ಏವಂ “ಮೋನೇಯ್ಯಂ ಪೂರೇಮೀ”ತಿ ಉದ್ಧತೋ ಹೋತಿ ಅಮಾಮಕೋ, ಮಾಮಕೋ ಪನ ಹಿರಿಞ್ಚ ಸದ್ಧಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನೀಚಚಿತ್ತೋವ ಹೋತಿ।

೭೧೭-೮. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ – **ಯದೂನಕಂ...ಪೇ॰... ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ – ಸಚೇ ಅಡ್ಢಕುಮ್ಭೂಪಮೋ ಬಾಲೋ ಸಣನ್ತತಾಯ, ರಹದೋ ಪೂರೋವ ಪಣ್ಡಿತೋ ಸನ್ತತಾಯ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಸಮಣೋ ಏವಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಬ್ಯಾವಟೋ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಂ ಭಾಸತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನ **“ಯಂ ಸಮಣೋ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – **ಯಂ ಬುದ್ಧಸಮಣೋ ಬಹುಂ ಭಾಸತಿ**

ಉಪೇತಂ ಅತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ, ಅತ್ಥುಪೇತಂ ಧಮ್ಮುಪೇತಞ್ಚ ಹಿತೇನ ಚ ಸಂಹಿತಂ, ತಂ ನ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ, ಅಪಿಚ ಖೋ **ಜಾನಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ** ದಿವಸಮ್ಪಿ ದೇಸೇನ್ತೋ ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚೋವ ಹುತ್ವಾ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಬ್ಬಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ। ಏವಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಚ "ಇದಮಸ್ಸ ಹಿತಂ ಇದಮಸ್ಸ ಹಿತ"ನ್ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ **ಜಾನಂ ಸೋ ಬಹು ಭಾಸತಿ,** ನ ಕೇವಲಂ ಬಹುಭಾಣಿತಾಯ। ಅವಸಾನಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಏವಂ ತಾವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬುದ್ಧಸಮಣೋ ಜಾನಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಜಾನಂ ಸೋ ಬಹು ಭಾಸತಿ। ತೇನ ದೇಸಿತಂ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೇನೇವ ಞಾಣೇನ ಯೋ ಚ ಜಾನಂ ಸಂಯತತ್ತೋ, ಜಾನಂ ನ ಬಹು ಭಾಸತಿ, ಸ ಮುನಿ ಮೋನಮರಹತಿ, ಸ ಮುನಿ ಮೋನಮಜ್ಝಗಾತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನನ್ತೋ **ಸಂಯತತ್ತೋ** ಗುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಯಂ ಭಾಸಿತಂ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ ನ ಹೋತಿ, ತಂ **ಜಾನಂ ನ ಬಹು ಭಾಸತಿ।** ಸೋ ಏವಂವಿಧೋ ಮೋನತ್ಥಂ ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಮುನಿ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಾಸಙ್ಖಾತಂ **ಮೋನಂ ಅರಹತಿ।** ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಅರಹತಿಯೇವ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ **ಸ ಮುನಿ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ **ಮೋನಂ ಅಜ್ಝಗಾ** ಇಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ನಾಲಕತ್ಥೇರೋ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅಹೋಸಿ ದಸ್ಸನೇ ಸವನೇ ಪುಚ್ಛಾಯಾತಿ। ಸೋ ಹಿ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ವನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಪುನ "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಲೋಲಭಾವಂ ನ ಜನೇಸಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ। ತಥಾ "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಪುನ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುಣೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಲೋಲಭಾವಂ ನ ಜನೇಸಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಸವನೇ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ। ತಥಾ "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಪುನ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಲೋಲಭಾವಂ ನ ಜನೇಸಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ।

ಸೋ ಏವಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಸಮಾನೋ ಪಬ್ಬತಪಾದಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಏಕವನಸಣ್ಡೇ ದ್ವೇ ದಿವಸಾನಿ ನ ವಸಿ , ಏಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ದ್ವೇ ದಿವಸಾನಿ ನ ನಿಸೀದಿ, ಏಕಗಾಮೇ ದ್ವೇ ದಿವಸಾನಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ನ ಪಾವಿಸಿ। ಇತಿ ವನತೋ ವನಂ, ರುಕ್ಖತೋ ರುಕ್ಖಂ, ಗಾಮತೋ ಗಾಮಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತೋ ಅನುರೂಪಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಯಸ್ಮಾ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ತೇವ ಮಾಸಾನಿ ಜೀವತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರೇನ್ತೋ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ, ಮನ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರೇನ್ತೋ ಸೋಳಸ ವಸ್ಸಾನಿ। ಅಯಞ್ಚ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತ ಮಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಪರಿಕ್ಖಯಂ ಞತ್ವಾ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ದಿಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ದಸಬಲಾಭಿಮುಖೋ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಹಿಙ್ಗುಲಕಪಬ್ಬತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಕೋವ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನಾಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ದ್ವಯತಾನುಪಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ದ್ವಯತಾನುಪಸ್ಸನಾಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೇನ ಹಿ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ದೇಸೇಸಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಮೇವ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತನಯಾನೇವ। **ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇತಿ** ಸಾವತ್ಥಿನಗರಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಯಂ ಆರಾಮೇ। **ಮಿಗಾರಮಾತು ಪಾಸಾದೇತಿ** ಏತ್ಥ ವಿಸಾಖಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ಅತ್ತನೋ ಸಸುರೇನ ಮಿಗಾರೇನ ಸೇಟ್ಠಿನಾ ಮಾತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತತ್ತಾ "ಮಿಗಾರಮಾತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾಯ ಮಿಗಾರಮಾತುಯಾ ನವಕೋಟಿಅಗ್ಘನಕಂ ಮಹಾಲತಾಪಿಳನ್ಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕಾರಾಪಿತೋ

ಪಾಸಾದೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಉಪರಿ ಚ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಗಬ್ಭಸತಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸಕೂಟಾಗಾರಗಬ್ಭೋ, ಸೋ "ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಮಿಗಾರಮಾತು ಪಾಸಾದೇ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾತಿ ಯಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತು ಪಾಸಾದೇ ವಿಹರತಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನ। **ತದಹುಪೋಸಥೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಹು ಉಪೋಸಥೇ, ಉಪೋಸಥದಿವಸೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪನ್ನರಸೇ**ತಿ ಇದಂ ಉಪೋಸಥಗ್ಗಹಣೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಾವಸೇಸುಪೋಸಥಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ। **ಪುಣ್ಣಾಯ ಪುಣ್ಣಮಾಯ ರತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಪನ್ನರಸದಿವಸತ್ತಾ ದಿವಸಗಣನಾಯ ಅಬ್ಭಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿರಹತ್ತಾ ರತ್ತಿಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪುಣ್ಣತ್ತಾ ಪುಣ್ಣಾಯ, ಪರಿಪುಣ್ಣಚನ್ದತ್ತಾ ಪುಣ್ಣಮಾಯ ಚ ರತ್ತಿಯಾ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಪರಿವುತೋ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಮಿಗಾರಮಾತು ರತನಪಾಸಾದಪರಿವೇಣೇ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಉಪರಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಓಕಾಸೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತ**ನ್ತಿ ಅತೀವ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ, ಯತೋ ಯತೋ ವಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ , ತತೋ ತತೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ, ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ವಾಚಾಯ, ಪುನ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ಕಾಯೇನ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಪರಿಮಾಣಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ "ಏತ್ತಕಾ ಏತ್ಥ ಸೋತಾಪನ್ನಾ, ಏತ್ತಕಾ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ, ಏತ್ತಕಾ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಏತ್ತಕಾ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕೀದಿಸೀ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ"ತಿ ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮದೇಸನಾಪರಿಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ।

ಯೇ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಯೇ ತೇ ಆರೋಗ್ಯಟ್ಠೇನ ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಇಟ್ಠಫಲಟ್ಠೇನ ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನ ಚ ಕುಸಲಾ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ, ತಜ್ಜೋತಕಾ ವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾ। **ಅರಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮಿನೋ**ತಿ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಅರಿಯಾ, ಲೋಕತೋ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೇನ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ, ಸಮ್ಬೋಧಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಹತ್ತಂ ಗಮನಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮಿನೋ। **ತೇಸಂ ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಸವನಾಯ,** ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಕುಸಲಾನಂ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀನಂ ಕಾ ಉಪನಿಸಾ, ಕಿಂ ಕಾರಣಂ, ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸವನಾಯ, ಕಿಮತ್ಥಂ ತುಮ್ಹೇ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸುಣಾಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಾವದೇವ ದ್ವಯತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯಾವದೇವಾ**ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಾವಧಾರಣವಚನಂ। ದ್ವೇ ಅವಯವಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ದ್ವಯಾ, ದ್ವಯಾ ಏವ ದ್ವಯತಾ, ತೇಸಂ ದ್ವಯತಾನಂ। "ದ್ವಯಾನ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಾಯಾ**ತಿ ಅವಿಪರೀತಞಾಣಾಯ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯದೇತಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾದಿಭೇದೇನ ದ್ವಿಧಾ ವವತ್ಥಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತಂ ಯಥಾಭೂತಞಾಣಂ, ಏತದತ್ಥಾಯ ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋತಿ, ಸವನೇನ ಹಿ ಏತ್ತಕಂ ಹೋತಿ, ತದುತ್ತರಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೋ ಭಾವನಾಯಾತಿ। **ಕಿಞ್ಚ ದ್ವಯತಂ ವದೇಥಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಸಚೇ, ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಯಾ, ಕಿಞ್ಚ ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ದ್ವಯತಂ ವದೇಥಾತಿ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪದತ್ಥೋ ಪನ "ಕಿಞ್ಚ ದ್ವಯತಾಭಾವಂ ವದೇಥಾ"ತಿ।

(೧) ತತೋ ಭಗವಾ ದ್ವಯತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಇದಂ ದುಕ್ಖ"**ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ದ್ವಯತಾನಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನಂ "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಏವಂ ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ಅವಯವಸ್ಸ ಸಹೇತುಕಸ್ಸ ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ **ಅಯಂ ಏಕಾನುಪಸ್ಸನಾ,** ಇತರಾ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ದುತಿಯಸ್ಸ ಅವಯವಸ್ಸ ಸಉಪಾಯಸ್ಸ ವಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ **ದುತಿಯಾನುಪಸ್ಸನಾ।** ಪಠಮಾ ಚೇತ್ಥ ತತಿಯಚತುತ್ಥವಿಸುದ್ಧೀಹಿ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಾ ಪಞ್ಚಮವಿಸುದ್ಧಿಯಾ। **ಏವಂ ಸಮ್ಮಾ ದ್ವಯತಾನುಪಸ್ಸಿನೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಮ್ಮಾ ದ್ವಯಧಮ್ಮೇ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೇನ **ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ,** ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಾತಾಪೇನ **ಆತಾಪಿನೋ** ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ನಿರಪೇಕ್ಖತ್ತಾ , **ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ। ಪಾಟಿಕಙ್ಖ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಞ್ಞಾ**ತಿ ಅಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅರಹತ್ತಂ। **ಸತಿ ವಾ ಉಪಾದಿಸೇಸೇ ಅನಾಗಾಮಿತಾ**ತಿ "ಉಪಾದಿಸೇಸ"ನ್ತಿ ಪುನಬ್ಭವವಸೇನ ಉಪಾದಾತಬ್ಬಕ್ಖನ್ಧಸೇಸಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಸತಿ ಅನಾಗಾಮಿಭಾವೋ ಪಟಿಕಙ್ಖೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಫಲಾನಿಪಿ ಏವಂ ದ್ವಯತಾನುಪಸ್ಸಿನೋವ ಹೋನ್ತಿ, ಉಪರಿಮಫಲೇಸು ಪನ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಇದಮವೋಚಾತಿಆದಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾನಂ ವಚನಂ। ತತ್ಥ **ಇದ**ನ್ತಿ "ಯೇ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿವುತ್ತನಿದಸ್ಸನಂ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ "ಯೇ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿವತ್ತಬ್ಬಗಾಥಾಬನ್ಧನಿದಸ್ಸನಂ। ಇಮಾ ಚ ಗಾಥಾ ಚತುಸಚ್ಚದೀಪಕತ್ತಾ ವುತ್ತತ್ಥದೀಪಿಕಾ ಏವ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಗಾಥಾರುಚಿಕಾನಂ ಪಚ್ಛಾ ಆಗತಾನಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಯದಿ ವದೇಯ್ಯ ಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ ಆಕಙ್ಖನ್ತಾನಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಅತ್ಥಾಯ ವುತ್ತಾ। ವಿಸೇಸತ್ಥದೀಪಿಕಾ ವಾತಿ ಅವಿಪಸ್ಸಕೇ ವಿಪಸ್ಸಕೇ ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟದಸ್ಸನತೋ, ತಸ್ಮಾ ವಿಸೇಸತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ ವುತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಗಾಥಾವಚನೇಸು।

೭೩೦. ತತ್ಥ **ಯತ್ಥ ಚಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ನಿಬ್ಬಾನೇ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪರುಜ್ಝತಿ, ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ, ಸಹೇತುಕಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ, ಅಸೇಸಞ್ಚ ಉಪರುಜ್ಝತಿ। **ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ।

೭೩೧-೩. **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಹೀನಾ ತೇ, ಅಥೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಣ್ಹಾಚರಿತೇನ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಝಾನಬಲೇನ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೇನ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಮತ್ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ। ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ವಾ ಕಾಮರಾಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರತೋ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀತಿ। **ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕರಣತ್ಥಾಯ । **ಜಾತಿಜರೂಪಗಾ**ತಿ ಜಾತಿಜರಂ ಉಪಗತಾ, ಜಾತಿಜರಾಯ ವಾ ಉಪಗತಾ, ನ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ ಜಾತಿಜರಾಯಾತಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ಪಾಕಟಮೇವ। ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ದೇಸನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು।

(೧) ಅತೋ ಏವ ಭಗವಾ "**ಸಿಯಾ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನಾ**"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ದ್ವಯತಾನುಪಸ್ಸನಂ ಆಹ। ತತ್ಥ ದುತಿಯವಾರೇ **ಉಪಧಿಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಸಾಸವಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ। ಸಾಸವಕಮ್ಮಞ್ಹಿ ಇಧ "ಉಪಧೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ**ತಿ ಅಸೇಸಂ ವಿರಾಗೇನ ನಿರೋಧಾ, ಅಸೇಸವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತಾ ವಾ ನಿರೋಧಾ।

೭೩೪. **ಉಪಧಿನಿದಾನಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಪ್ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಕಾರಣಂ "ಉಪಧೀ"ತಿ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ವಾರೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೀಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾ ಚಾಯಂ, ಏವಂ ಸಬ್ಬವಾರಾ।

(೨) ತತ್ಥ ತತಿಯವಾರೇ **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಸಮ್ಭಾರಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ। ದುಕ್ಖಂ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಮೇವ।

೭೩೫. **ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಜಾತಿಂ ಖನ್ಧಭೇದಂ ಮರಣಂ ಖನ್ಧಪಟಿಪಾಟಿಂ ಸಂಸಾರಞ್ಚ। **ವಜನ್ತೀ**ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಉಪೇನ್ತಿ। **ಇತ್ಥಭಾವಞ್ಞಥಾಭಾವ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಮನುಸ್ಸಭಾವಂ ಇತೋ ಅವಸೇಸಅಞ್ಞನಿಕಾಯಭಾವಞ್ಚ। **ಗತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ।

೭೩೬. **ಅವಿಜ್ಜಾ ಹಾಯ**ನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಹಿ ಅಯಂ। **ವಿಜ್ಜಾಗತಾ ಚ ಯೇ ಸತ್ತಾ**ತಿ ಯೇ ಚ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತಾ ಖೀಣಾಸವಸತ್ತಾ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

(೪) ಚತುತ್ಥವಾರೇ **ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ।

೭೩೮-೯. **ಏತಮಾದೀನವಂ ಞತ್ವಾ**ತಿ ಯದಿದಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ, ಏತಂ ಆದೀನವನ್ತಿ ಞತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಸಮಥಾ, ಉಪಹತತಾಯ

ಫಲಸಮತ್ಥತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಞ್ಞಾನನ್ತಿ** ಕಾಮಸಞ್ಞಾದೀನಂ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಉಪರೋಧನಾ। **ಏತಂ ಞತ್ವಾ ಯಥಾತಥನ್ತಿ** ಏತಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಂ ಅವಿಪರೀತಂ ಞತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮದ್ದಸಾತಿ** ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಾ। **ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಸಙ್ಖತಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ, ಅಸಙ್ಖತಞ್ಚ ನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಞತ್ವಾ। **ಮಾರಸಂಯೋಗನ್ತಿ** ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

(೫) ಪಞ್ಚಮವಾರೇ **ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಕಮ್ಮಸಹಜಾತಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ।

೭೪೧. **ನಿಚ್ಛಾತೋತಿ** ನಿತ್ತಣ್ಹೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ** ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

(೬) ಛಟ್ಠವಾರೇ **ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಏತ್ಥ ಪದಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ ನಾಮರೂಪಸಳಾಯತನಾನಿ ಅವತ್ವಾ ಫಸ್ಸೋ ವುತ್ತೋ। ತಾನಿ ಹಿ ರೂಪಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ ಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನೇವ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಇದಞ್ಚ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಮ್ಮತೋ ವಾ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ ಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮತೋ ವಾತಿ।

೭೪೨-೩. **ಭವಸೋತಾನುಸಾರಿನನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾನುಸಾರಿನಂ। **ಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಅಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಞತ್ವಾ। **ಉಪಸಮೇ ರತಾತಿ** ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇ ರತಾ। **ಫಸ್ಸಾಭಿಸಮಯಾತಿ** ಫಸ್ಸನಿರೋಧಾ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

(೭) ಸತ್ತಮವಾರೇ **ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ।

೭೪೪-೫. **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಸಹಾತಿ** ಅದುಕ್ಖಮಸುಖೇನ ಸಹ। **ಏತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಞತ್ವಾನಾತಿ** ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ ವೇದಯಿತಂ "ದುಕ್ಖಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ, ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠಿತಿಅಞ್ಞಾಣದುಕ್ಖತಾಹಿ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಞತ್ವಾ। **ಮೋಸಧಮ್ಮನ್ತಿ** ನಸ್ಸನಧಮ್ಮಂ। **ಪಲೋಕಿನನ್ತಿ** ಜರಾಮರಣೇಹಿ ಪಲುಜ್ಜನಧಮ್ಮಂ। **ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸಾತಿ** ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ। **ವಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ** ಅನ್ತೇ ಭಙ್ಗಮೇವ ಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ಏವಂ ತತ್ಥ ವಿಜಾನತೀತಿ** ಏವಂ ತಾ ವೇದನಾ ವಿಜಾನಾತಿ, ತತ್ಥ ವಾ ದುಕ್ಖಭಾವಂ ವಿಜಾನಾತಿ। **ವೇದನಾನಂ ಖಯಾತಿ** ತತೋ ಪರಂ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ವೇದನಾನಂ ಖಯಾ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೮) ಅಟ್ಠಮವಾರೇ **ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಕಮ್ಮಸಮ್ಭಾರತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ।

೭೪೭. **ಏತಮಾದೀನವಂ ಞತ್ವಾ, ತಣ್ಹಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ** ಏತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಂ ತಣ್ಹಾಯ ಆದೀನವಂ ಞತ್ವಾ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೯) ನವಮವಾರೇ **ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಕಮ್ಮಸಮ್ಭಾರಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ।

೭೪೮-೯. **ಭವೋತಿ** ವಿಪಾಕಭವೋ ಖನ್ಧಪಾತುಭಾವೋ। **ಭೂತೋ ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಭೂತೋ ಸಮ್ಭೂತೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ। **ಜಾತಸ್ಸ ಮರಣನ್ತಿ** ಯತ್ರಾಪಿ "ಭೂತೋ ಸುಖಂ ನಿಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಬಾಲಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತತ್ರಾಪಿ ದುಕ್ಖಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - "ಜಾತಸ್ಸ ಮರಣಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಯೋಜನಾ - ಅನಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯ ಪಣ್ಡಿತಾ ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ ಜಾತಿಕ್ಖಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪುನಬ್ಭವನ್ತಿ।

(೧೦) ದಸಮವಾರೇ **ಆರಮ್ಭಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತವೀರಿಯಪಚ್ಚಯಾ।

೭೫೧. **ಅನಾರಮ್ಭೇ ವಿಮುತ್ತಿನೋತಿ** ಅನಾರಮ್ಭೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ವಿಮುತ್ತಸ್ಸ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೧೧) ಏಕಾದಸಮವಾರೇ **ಆಹಾರಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಹಾರಪಚ್ಚಯಾ। ಅಪರೋ ನಯೋ - ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಸತ್ತಾ ರೂಪೂಪಗಾ, ವೇದನೂಪಗಾ, ಸಞ್ಞೂಪಗಾ, ಸಙ್ಖಾರೂಪಗಾತಿ। ತತ್ಥ ಏಕಾದಸವಿಧಾಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ಸತ್ತಾ **ರೂಪೂಪಗಾ** ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಸೇವನತೋ। ರೂಪಧಾತುಯಾ ಸತ್ತಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಸಞ್ಞೇಹಿ **ವೇದನೂಪಗಾ** ಫಸ್ಸಾಹಾರಸೇವನತೋ। ಹೇಟ್ಠಾ ತಿವಿಧಾಯ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ಸತ್ತಾ **ಸಞ್ಞೂಪಗಾ** ಸಞ್ಞಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರಸೇವನತೋ । ಭವಗ್ಗೇ ಸತ್ತಾ **ಸಙ್ಖಾರೂಪಗಾ** ಸಙ್ಖಾರಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಸೇವನತೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದುಕ್ಖಂ ಸಮ್ಭೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭೫೫. **ಆರೋಗ್ಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಸಙ್ಖಾಯ ಸೇವೀ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸೇವಮಾನೋ, "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸಧಾತುಯೋ"ತಿ ಏವಂ ವಾ ಲೋಕಂ ಸಙ್ಖಾಯ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಞಾಣೇನ ಸೇವಮಾನೋ। **ಧಮ್ಮಟ್ಠೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ। **ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನೋಪೇತೀ**ತಿ "ದೇವೋ"ತಿ ವಾ "ಮನುಸ್ಸೋ"ತಿ ವಾ ಆದಿಕಂ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೧೨) ದ್ವಾದಸಮವಾರೇ **ಇಞ್ಜಿತಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಇಞ್ಜಿತೇಸು ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಕಮ್ಮಸಮ್ಫುರಿಞ್ಜಿತಪಚ್ಚಯಾ।

೭೫೭. **ಏಜಂ ವೋಸ್ಸಜ್ಜಾ**ತಿ ತಣ್ಹಂ ಚಜಿತ್ವಾ। **ಸಙ್ಖಾರೇ ಉಪರುನ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತೇ ಚ ಸಙ್ಖಾರೇ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೧೩) ತೇರಸಮವಾರೇ **ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನೇಹಿ ವಾ ಖನ್ಧೇ ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಸೀಹಸುತ್ತೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೮) ದೇವಾನಂ ವಿಯ ಭಯಚಲನಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೧೪) ಚುದ್ದಸಮವಾರೇ **ರೂಪೇಹೀ**ತಿ ರೂಪಭವೇಹಿ ರೂಪಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ವಾ। **ಅರೂಪಾ**ತಿ ಅರೂಪಭವಾ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವಾ। **ನಿರೋಧೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ।

೭೬೧. **ಮಚ್ಚುಹಾಯಿನೋ**ತಿ ಮರಣಮಚ್ಚು ಕಿಲೇಸಮಚ್ಚು ದೇವಪುತ್ತಮಚ್ಚುಹಾಯಿನೋ, ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ತಂ ಮಚ್ಚುಂ ಹಿತ್ವಾ ಗಾಮಿನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೧೫) ಪನ್ನರಸಮವಾರೇ **ಯ**ನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಞ್ಹಿ ಲೋಕೇನ ಧುವಸುಭಸುಖತ್ತವಸೇನ "ಇದಂ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿತಂ ದಿಟ್ಠಮಾಲೋಕಿತಂ। **ತದಮರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅರಿಯಾನಂ, ಅನುನಾಸಿಕಇಕಾರಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಏತಂ ಮುಸಾ**ತಿ ಏತಂ ಧುವಾದಿವಸೇನ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಮುಸಾ, ನ ತಾದಿಸಂ ಹೋತೀತಿ। ಪುನ **ಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಞ್ಹಿ ಲೋಕೇನ ರೂಪವೇದನಾದೀನಮಭಾವತೋ "ಇದಂ ಮುಸಾ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿತಂ। **ತದಮರಿಯಾನಂ ಏತಂ ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ತಂ ಇದಂ ಅರಿಯಾನಂ ಏತಂ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತಾ ಸುಭಭಾವಾ, ಪವತ್ತಿದುಕ್ಖಪಟಿಪಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಾ ಸುಖಭಾವಾ, ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾ ನಿಚ್ಚಭಾವಾ ಚ ಅನಪಗಮನೇನ ಪರಮತ್ಥತೋ "ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಂ।

೭೬೨-೩. **ಅನತ್ತನಿ ಅತ್ತಮಾನಿ**ನ್ತಿ ಅನತ್ತನಿ ನಾಮರೂಪೇ ಅತ್ತಮಾನಿಂ। **ಇದಂ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಇದಂ ನಾಮರೂಪಂ ಧುವಾದಿವಸೇನ "ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞತಿ। **ಯೇನ ಯೇನ ಹೀ**ತಿ ಯೇನ ಯೇನ ರೂಪೇ ವಾ ವೇದನಾಯ ವಾ "ಮಮ ರೂಪಂ, ಮಮ ವೇದನಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। **ತತೋ ತ**ನ್ತಿ ತತೋ ಮಞ್ಞಿತಾಕಾರಾ ತಂ ನಾಮರೂಪಂ **ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಥಾ**। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ ಮುಸಾ ಹೋತಿ,** ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಯಥಾಮಞ್ಞಿತಾಕಾರಾ ಮುಸಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಥಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ

ಪನ ಮುಸಾ ಹೋತೀತಿ? **ಮೋಸಧಮ್ಮಞ್ಹಿ ಇತ್ತರಂ,** ಯಸ್ಮಾ ಯಂ ಇತ್ತರಂ ಪರಿತ್ತಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ತಂ ಮೋಸಧಮ್ಮಂ ನಸ್ಸನಧಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ತಥಾರೂಪಞ್ಚ ನಾಮರೂಪನ್ತಿ। **ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಸಚ್ಚಾವಬೋಧಾ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

(೧೬) ಸೋಳಸಮವಾರೇ **ಯ**ನ್ತಿ ಛಬ್ಬಿಧಮಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಞ್ಹಿ ಲೋಕೇನ ಸಲಭಮಚ್ಛಮಕ್ಕಟಾದೀಹಿ ಪದೀಪಬಳಿಸಲೇಪಾದಯೋ ವಿಯ "ಇದಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿತಂ। **ತದಮರಿಯಾನಂ ಏತಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ತಂ ಇದಂ ಅರಿಯಾನಂ "ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ ಮನೋರಮಾ, ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೦; ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೩೬) ನಯೇನ "ಏತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಂ। ಪುನ **ಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಞ್ಹಿ ಲೋಕೇನ ಕಾಮಗುಣಾಭಾವಾ "ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿತಂ। **ತದಮರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ತಂ ಇದಂ ಅರಿಯಾನಂ ಪರಮತ್ಥಸುಖತೋ "ಏತಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಂ।

೭೬೫-೬. **ಕೇವಲಾ**ತಿ ಅನವಸೇಸಾ। **ಇಟ್ಠಾ**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಾ ಪತ್ಥಿತಾ। **ಕನ್ತಾ**ತಿ ಪಿಯಾ। **ಮನಾಪಾ**ತಿ ಮನವುಡ್ಢಿಕರಾ। **ಯಾವತತ್ಥೀತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಯಾವತಾ ಏತೇ ಛ ಆರಮ್ಮಣಾ ಅತ್ಥೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ವಚನಬ್ಯತ್ತಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏತೇ ವೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವೋ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ।

೭೬೭-೮. **ಸುಖನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಮರಿಯೇಹಿ, ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸುಪರೋಧನ**ನ್ತಿ "ಸುಖ"ಮಿತಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧನಿರೋಧೋ ದಿಟ್ಠೋ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಚ್ಚನೀಕಮಿದಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಟಿಲೋಮಮಿದಂ ದಸ್ಸನಂ ಹೋತಿ। **ಪಸ್ಸತ**ನ್ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ, ಪಣ್ಡಿತಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಂ ಪರೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯ**ನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಪುನ **ಯಂ ಪರೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಂ।

೭೬೯-೭೧. **ಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೋತಾರಂ ಆಲಪತಿ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ। **ಸಮ್ಪಮೂಳ್ಹೇತ್ಥವಿದ್ದಸೂ**ತಿ ಸಮ್ಪಮೂಳ್ಹಾ ಏತ್ಥ ಅವಿದ್ದಸೂ ಬಾಲಾ। ಕಿಂಕಾರಣಂ ಸಮ್ಪಮೂಳ್ಹಾ? **ನಿವುತಾನಂ ತಮೋ ಹೋತಿ , ಅನ್ಧಕಾರೋ ಅಪಸ್ಸತಂ** , ಬಾಲಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತಾನಂ ಓತ್ಥಟಾನಂ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣೋ ತಮೋ ಹೋತಿ, ಯೇನ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ದಟ್ಠುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। **ಸತಞ್ಚ ವಿವಟಂ ಹೋತಿ, ಆಲೋಕೋ ಪಸ್ಸತಾಮಿವಾ**ತಿ ಸತಞ್ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಪಞ್ಞಾದಸ್ಸನೇನ ಪಸ್ಸತಂ ಆಲೋಕೋವ ವಿವಟಂ ಹೋತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಸನ್ತಿಕೇ ನ ವಿಜಾನನ್ತಿ, ಮಗಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಕೋವಿದಾ**ತಿ ಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇ ತಚಪಞ್ಚಕಮತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅನನ್ತರಮೇವ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬತೋ, ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಾನಂ ವಾ ನಿರೋಧಮತ್ತತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಏವಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸನ್ತಮ್ಪಿ ನ ವಿಜಾನನ್ತಿ ಮಗಭೂತಾ ಜನಾ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಅಕೋವಿದಾ, ಸಬ್ಬಥಾ **ಭವರಾಗ...ಪೇ॰... ಸುಸಮ್ಬುಧೋ**। ತತ್ಥ **ಮಾರಧೇಯ್ಯಾನುಪನ್ನೇಹೀ**ತಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ ಅನುಪನ್ನೇಹಿ।

೭೭೨. ಪಚ್ಛಿಮಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ "ಏವಂ ಅಸುಸಮ್ಬುಧಂ **ಕೋ ನು ಅಞ್ಞತ್ರ ಮರಿಯೇಹೀ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯೇ ಕೋ ನು ಅಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬಾನಪದಂ ಜಾನಿತುಂ ಅರಹತಿ, ಯಂ ಪದಂ ಚತುತ್ಥೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯ ಅನನ್ತರಮೇವ ಅನಾಸವಾ ಹುತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬನ್ತಿ, ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯ ವಾ ಅನಾಸವಾ ಹುತ್ವಾ ಅನ್ತೇ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಅತ್ತಮನಾತಿ ತುಟ್ಠಮನಾ। **ಅಭಿನನ್ದು**ನ್ತಿ ಅಭಿನನ್ದಿಂಸು। **ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸೋಳಸಮೇ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇ। **ಭಞ್ಞಮಾನೇ**ತಿ ಭಣಿಯಮಾನೇ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಸೋಳಸಸು ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಸು ಸಟ್ಠಿಮತ್ತೇ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತೇ ಕತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಅಧಿಕಾನಂ ನವನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ವಿಮುಚ್ಚಿಂಸು, ಸೋಳಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಚತ್ತಾರಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕತ್ವಾ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಸಚ್ಚಾನೇತ್ಥ ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ದೇಸಿತಾನೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ದ್ವಯತಾನುಪಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚ ತತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯತೋ, ನಾಮೇನ

ಮಹಾವಗ್ಗೋತಿ।

೪. ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗೋ

೧. ಕಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭೩. **ಕಾಮಂ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಮಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಜೇತವನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಅಚಿರವತೀನದೀತೀರೇ "ಯವಂ ವಪಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಖೇತ್ತಂ ಕಸತಿ। ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ - "ಅಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಯವಾ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ, ಪುನ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಚಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಅದ್ದಸ। "ಕದಾ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ಸಸ್ಸೇ ವಿನಟ್ಠೇ ಸೋಕಾಭಿಭೂತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚಾಹಂ ತದಾ ಏವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಮೇ ಓವಾದಂ ಸೋತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತಿ। ನಾನಾರುಚಿಕಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಹನ್ದ, ನಂ ಇತೋ ಪಭುತಿಯೇವ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಏವಂ ಮಯಿ ಮುದುಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ತದಾ ಓವಾದಂ ಸೋಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಕಿಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕರೋಸೀ"ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಏವಂ ಉಚ್ಚಾಕುಲೀನೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ತಾವತಕೇನೇವ ಭಗವತಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ "ಖೇತ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಕಸಾಮಿ ಯವಂ ವಪಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಅಕಾಸಿ, ನ ಚ ಅಹೇತು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಥಾಗತಾ ಏವಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಹನ್ದಾಹಮ್ಪಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಮಕಾಸಿ। ಏವಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಸೇಸಾ ಚ ಅಸೀತಿ ಮಹಾಸಾವಕಾ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅತೀವ ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಸಸ್ಸೇ ಏಕದಿವಸಂ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಹ - "ಸುನ್ದರಂ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಯವಕ್ಖೇತ್ತ"ನ್ತಿ। "ಏವಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸುನ್ದರಂ, ಸಚೇ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಸಂವಿಭಾಗಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಚತುಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಯವಾ ನಿಪ್ಫಜ್ಜಿಂಸು। ತಸ್ಸ "ಅಜ್ಜ ವಾ ಸ್ವೇ ವಾ ಲಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಕುರುಮಾನಸ್ಸೇವ ಮಹಾಮೇಘೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ವಸ್ಸಿ। ಅಚಿರವತೀ ನದೀ ಪೂರಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಯವಂ ವಹಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಭಾತೇ ನದೀತೀರಂ ಗತೋ ಸಬ್ಬಂ ಸಸ್ಸವಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ "ವಿನಟ್ಠೋಮ್ಹಿ, ಕಥಂ ದಾನಿ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬಲವಸೋಕಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ । ಭಗವಾಪಿ ತಮೇವ ರತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ "ಅಜ್ಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಕಾಲೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸೋಕಾಭಿಭೂತಂ ಮಂ ಅಸ್ಸಾಸೇತುಕಾಮೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸೀದಾಪೇಸಿ। ಭಗವಾ ಜಾನನ್ತೋವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ವಿಹಾಸೀ"ತಿ? ಆಮ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ಯವಕ್ಖೇತ್ತಂ ಉದಕೇನ ವೂಳ್ಹನ್ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ "ನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವಿಪನ್ನೇ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಸಮ್ಪನ್ನೇ ಚ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಕಾಮಾ ಹಿ ನಾಮ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿಪಿ ವಿಪಜ್ಜನ್ತಿಪೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾವಸೇನ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪದತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧಮತ್ತಮೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ನಿದ್ದೇಸೇ (ಮಹಾನಿ॰ ೧) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ, ಏವಂ ಇತೋ ಪರಂ ಸಬ್ಬಸುತ್ತೇಸು।

ತತ್ಥ **ಕಾಮನ್ತಿ** ಮನಾಪಿಯರೂಪಾದಿತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ವತ್ಥುಕಾಮಂ, **ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ** ಇಚ್ಛಮಾನಸ್ಸ। **ತಸ್ಸ ಚೇ ತಂ ಸಮಿಜ್ಝತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ತಂ ಕಾಮಸಙ್ಖಾತಂ ವತ್ಥು ಸಮಿಜ್ಝತಿ ಚೇ, ಸಚೇ ಸೋ ತಂ ಲಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅದ್ಧಾ ಪೀತಿಮನೋ ಹೋತೀತಿ** ಏಕಂಸಂ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। **ಲದ್ಧಾತಿ** ಲಭಿತ್ವಾ। **ಮಚ್ಚೋತಿ** ಸತ್ತೋ। **ಯದಿಚ್ಛತೀತಿ** ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ।

೭೭೪. **ತಸ್ಸ ಚೇ ಕಾಮಯಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಾಮೇ ಇಚ್ಛಮಾನಸ್ಸ, ಕಾಮೇನ ವಾ ಯಾಯಮಾನಸ್ಸ। **ಛನ್ದಜಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಜಾತತಣ್ಹಸ್ಸ। **ಜನ್ತುನೋ**ತಿ ಸತ್ತಸ್ಸ। **ತೇ ಕಾಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ಕಾಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ ಚೇ। **ಸಲ್ಲವಿದ್ಧೋವ ರುಪ್ಪತೀ**ತಿ ಅಥ ಅಯೋಮಯಾದಿನಾ ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧೋ ವಿಯ ಪೀಳೀಯತಿ।

೭೭೫. ತತಿಯಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – **ಯೋ** ಪನ ಇಮೇ **ಕಾಮೇ** ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ವಾ ಸಮುಚ್ಛೇದೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಾದೇನ **ಸಪ್ಪಸ್ಸ** ಸಿರಂ ಇವ **ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ**। **ಸೋ** ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕಂ ವಿಸರಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ **ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಾ**ಸಙ್ಖಾತಂ ತಣ್ಹಂ **ಸತೋ** ಹುತ್ವಾ **ಸಮತಿವತ್ತತೀ**ತಿ।

೭೭೬-೮. ತತೋ ಪರಾಸಂ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಗಾಥಾನಂ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – **ಯೋ** ಏತಂ ಸಾಲಿಕ್ಖೇತ್ತಾದಿಂ **ಖೇತ್ತಂ** ವಾ ಘರವತ್ಥಾದಿಂ **ವತ್ಥುಂ** ವಾ ಕಹಾಪಣಸಙ್ಖಾತಂ **ಹಿರಞ್ಞಂ** ವಾ ಗೋಅಸ್ಸಭೇದಂ **ಗವಾಸ್ಸಂ** ವಾ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞಿಕಾ **ಥಿಯೋ** ವಾ ಞಾತಿಬನ್ಧವಾದೀ **ಬನ್ಧೂ** ವಾ ಅಞ್ಞೇ ವಾ ಮನಾಪಿಯರೂಪಾದೀ **ಪುಥು ಕಾಮೇ ಅನುಗಿಜ್ಝತಿ,** ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ **ಅಬಲ**ಸಙ್ಖಾತಾ ಕಿಲೇಸಾ **ಬಲೀಯನ್ತಿ** ಸಹನ್ತಿ ಮದ್ದನ್ತಿ, ಸದ್ಧಾಬಲಾದಿವಿರಹೇನ ವಾ ಅಬಲಂ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಬಲಾ ಕಿಲೇಸಾ ಬಲೀಯನ್ತಿ, ಅಬಲತ್ತಾ ಬಲೀಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ತಂ ಕಾಮಗಿದ್ಧಂ ಕಾಮೇ ರಕ್ಖನ್ತಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಞ್ಚ ಸೀಹಾದಯೋ ಚ ಪಾಕಟ**ಪರಿಸ್ಸಯಾ** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಯೋ ಚ ಅಪಾಕಟ**ಪರಿಸ್ಸಯಾ ಮದ್ದನ್ತಿ, ತತೋ** ಅಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯೇಹಿ ಅಭಿಭೂತಂ **ತಂ** ಪುಗ್ಗಲಂ ಜಾತಿಆದಿ**ದುಕ್ಖಂ ಭಿನ್ನಂ ನಾವಂ ಉದಕಂ ವಿಯ ಅನ್ವೇತಿ। ತಸ್ಮಾ** ಕಾಯಗತಾಸತಿಆದಿಭಾವನಾಯ **ಜನ್ತು ಸದಾ ಸತೋ** ಹುತ್ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ರೂಪಾದೀಸು ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಂ ಪರಿವಜ್ಜೇನ್ತೋ **ಕಾಮಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜಯೇ**। ಏವಂ **ತೇ** ಕಾಮೇ **ಪಹಾಯ** ತಪ್ಪಹಾನಕರಮಗ್ಗೇನೇವ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ **ತರೇ ಓಘಂ** ತರೇಯ್ಯ ತರಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। ತತೋ ಯಥಾ ಪುರಿಸೋ ಉದಕಗರುಕಂ **ನಾವಂ ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ** ಲಹುಕಾಯ ನಾವಾಯ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವ **ಪಾರಗೂ** ಭವೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಅತ್ತಭಾವನಾವಂ ಕಿಲೇಸೂದಕಗರುಕಂ ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲಹುಕೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಪಾರಗೂ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಚ, ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಚ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಕಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಗುಹಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭೯. **ಸತ್ತೋ ಗುಹಾಯ**ನ್ತಿ ಗುಹಟ್ಠಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಆವಟ್ಟಕಂ ನಾಮ ಉತೇನಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಂ, ತತ್ಥ ಅಗಮಾಸಿ ಸೀತಲೇ ಪದೇಸೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದಿತುಕಾಮೋ। ಅಞ್ಞದಾಪಿ ಚಾಯಂ ಗಚ್ಛತೇವ ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬಾಸೇವನೇನ ಯಥಾ ಗವಮ್ಪತಿತ್ಥೇರೋ ತಾವತಿಂಸಭವನನ್ತಿ ವುತ್ತನಯಮೇತಂ ವಙ್ಗೀಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ। ಸೋ ತತ್ಥ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಸೀತಲೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದಿ। ರಾಜಾಪಿ ಖೋ ಉತೇನೋ ತಂ ದಿವಸಂಯೇವ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಹುದೇವ ದಿವಸಭಾಗಂ ನಚ್ಚಗೀತಾದೀಹಿ ಉಯ್ಯಾನೇ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಪಾನಮದಮತ್ತೋ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಅಙ್ಕೇ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ಸಯಿ। ಸೇಸಿತ್ಥಿಯೋ "ಸುತ್ತೋ ರಾಜಾ"ತಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀನಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿಯೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ "ಮಾ ಸದ್ದಂ ಅಕತ್ಥಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಥೇರಂ

ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಥೇರೋ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ತಾಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತಾ ತುಟ್ಠಾ "ಸಾಧು ಸಾಧೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ಸುಣನ್ತಿ।

ರಞ್ಞೋ ಸೀಸಂ ಅಙ್ಕೇನಾದಾಯ ನಿಸಿನ್ನಿತ್ಥೀ "ಇಮಾ ಮಂ ಓಹಾಯ ಕೀಳನ್ತೀ"ತಿ ತಾಸು ಇಸ್ಸಾಪಕತಾ ಊರುಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಪಬೋಧೇಸಿ। ರಾಜಾ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಇತ್ಥಾಗಾರಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಕುಹಿಂ ಇಮಾ ವಸಲಿಯೋ"ತಿ ಆಹ। ಸಾ ಆಹ - "ತುಮ್ಹೇಸು ಅಬಹುಕತಾ 'ಸಮಣಂ ರಮಯಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ಗತಾ"ತಿ। ಸೋ ಕುದ್ಧೋ ಥೇರಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು, ಏಕಚ್ಚಾ "ಮಹಾರಾಜ, ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಮಾ"ತಿ ನ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ತೇನ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಕುದ್ಧೋ ಥೇರಂ ಅವನ್ದಿತ್ವಾವ "ಕಿಮತ್ಥಂ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। "ವಿವೇಕತ್ಥಂ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। ಸೋ "ವಿವೇಕತ್ಥಾಯ ಆಗತಾ ಏವಂ ಇತ್ಥಾಗಾರಪರಿವುತಾ ನಿಸೀದನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ತವ ವಿವೇಕಂ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ವಿಸಾರದೋಪಿ ವಿವೇಕಕಥಾಯ "ನಾಯಂ ಅಞ್ಞಾತುಕಾಮೋ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಾ "ಸಚೇ ನ ಕಥೇಸಿ, ತಮ್ಬಕಿಪಿಲ್ಲಿಕೇಹಿ ತಂ ಖಾದಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಅಸೋಕರುಕ್ಖೇ ತಮ್ಬಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಪುಟಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅತ್ತನೋವ ಉಪರಿ ವಿಕಿರಿ। ಸೋ ಸರೀರಂ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪುಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೇರಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಥೇರೋ "ಸಚಾಯಂ ರಾಜಾ ಮಯಿ ಅಪರಜ್ಝೇಯ್ಯ , ಅಪಾಯಾಭಿಮುಖೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಇದ್ಧಿಯಾ ಆಕಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಗತೋ।

ತತೋ ಇತ್ಥಿಯೋ ಆಹಂಸು - "ಮಹಾರಾಜ, ಅಞ್ಞೇ ರಾಜಾನೋ ಈದಿಸಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ತ್ವಂ ತಮ್ಬಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಪುಟೇನ ಆಸಾದೇತುಂ ಆರದ್ಧೋ ಅಹೋಸಿ, ಕುಲವಂಸಂ ನಾಸೇತುಂ ಉಟ್ಠಿತೋ"ತಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ದೋಸಂ ಞತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಹುತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಥೇರೋ ಇಧಾಗಚ್ಛತೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಯದಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತದಾ ಮೇ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಥೇರೇ ಆಗತೇ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾಪಿ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಾಣೇಹಿ ಸರಣಂ ಗತೋ ಅಹೋಸಿ। ತಮ್ಬಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಪುಟೇನ ಆಸಾದಿತದಿವಸೇ ಪನ ಥೇರೋ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಪಥವಿಯಂ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿ। ಭಗವಾಪಿ ಖೋ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪಯಮಾನೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಅಕಾಲೇ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ "ಆಮ ಭಗವಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವಾ "ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ ತಸ್ಸ ವಿವೇಕಕಥಾ ಕಾಮಗುಣಗಿದ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪನ್ನೋ ಏವ ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸತ್ತೋ**ತಿ ಲಗ್ಗೋ। **ಗುಹಾಯ**ನ್ತಿ ಕಾಯೇ। ಕಾಯೋ ಹಿ ರಾಗಾದೀನಂ ವಾಳಾನಂ ವಸನೋಕಾಸತೋ "ಗುಹಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಬಹುನಾಭಿಛನ್ನೋ**ತಿ ಬಹುನಾ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲೇನ ಅಭಿಛನ್ನೋ। ಏತೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಬನ್ಧನಂ ವುತ್ತಂ। **ತಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ। **ನರೋ**ತಿ ಸತ್ತೋ। **ಮೋಹನಸ್ಮಿಂ ಪಗಾಳ್ಹೋ**ತಿ ಮೋಹನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಗುಣಾ। ಏತ್ಥ ಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಮುಯ್ಹನ್ತಿ, ತೇಸು ಅಜ್ಝೋಗಾಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ । ಏತೇನ ಬಹಿದ್ಧಾಬನ್ಧನಂ ವುತ್ತಂ। **ದೂರೇ ವಿವೇಕಾ ಹಿ ತಥಾವಿಧೋ ಸೋ**ತಿ ಸೋ ತಥಾರೂಪೋ ನರೋ ತಿವಿಧಾಪಿ ಕಾಯವಿವೇಕಾದಿಕಾ ವಿವೇಕಾ ದೂರೇ ಅನಾಸನ್ನೇ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? **ಕಾಮಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ನ ಹಿ ಸುಪ್ಪಹಾಯಾ,** ಯಸ್ಮಾ ಲೋಕೇ ಕಾಮಾ ಸುಪ್ಪಹಾಯಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೭೮೦. ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ "ದೂರೇ ವಿವೇಕಾ ತಥಾವಿಧೋ"ತಿ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಪುನ ತಥಾವಿಧಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮತಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ "**ಇಚ್ಛಾನಿದಾನಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಚ್ಛಾನಿದಾನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಹೇತುಕಾ। **ಭವಸಾತಬದ್ಧಾ**ತಿ ಸುಖವೇದನಾದಿಮ್ಹಿ ಭವಸಾತೇ ಬದ್ಧಾ। **ತೇ ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚಾ**ತಿ ತೇ ಭವಸಾತವತ್ಥುಭೂತಾ ಧಮ್ಮಾ, ತೇ ವಾ ತತ್ಥ ಬದ್ಧಾ ಇಚ್ಛಾನಿದಾನಾ ಸತ್ತಾ ದುಪ್ಪಮೋಚಯಾ। **ನ ಹಿ ಅಞ್ಞಮೋಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಚ ಮೋಚೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಕಾರಣವಚನಂ ವಾ ಏತಂ, ತೇ ಸತ್ತಾ ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇನ ಮೋಚೇತಬ್ಬಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಯದಿ ಪನ ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯುಂ, ಸಕೇನ ಥಾಮೇನ ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। **ಪಚ್ಛಾ ಪುರೇ ವಾಪಿ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನಾ**ತಿ ಅನಾಗತೇ ಅತೀತೇ ವಾ ಕಾಮೇ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನಾ।

ಇಮೇವ ಕಾಮೇ ಪುರಿಮೇವ ಜಪ್ಪನ್ತಿ ಇಮೇ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಾಮೇ ಪುರಿಮೇ ವಾ ದುವಿಧೇಪಿ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಬಲವತಣ್ಹಾಯ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ। ಇಮೇಸಞ್ಚ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ "ತೇ ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚಾ ನ ಹಿ ಅಞ್ಞಮೋಕ್ಖಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಹ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಇತರಥಾ "ಅಪೇಕ್ಖಮಾನಾ ಜಪ್ಪಂ ಕಿಂ ಕರೋನ್ತಿ ಕಿಂ ವಾ ಕತಾ"ತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯುಂ।

೭೮೧-೨. ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ "ದೂರೇ ವಿವೇಕಾ ತಥಾವಿಧೋ"ತಿ ಸಾಧೇತ್ವಾ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಚ ತಥಾವಿಧಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮತಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಕರಣಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ **"ಕಾಮೇಸು ಗಿದ್ಧಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ತೇ** ಸತ್ತಾ **ಕಾಮೇಸು** ಪರಿಭೋಗತಣ್ಹಾಯ **ಗಿದ್ಧಾ** ಪರಿಯೇಸನಾದಿಮನುಯುತ್ತತ್ತಾ **ಪಸುತಾ** ಸಮ್ಮೋಹಮಾಪನ್ನತ್ತಾ **ಪಮೂಳ್ಹಾ** ಅವಗಮನತಾಯ ಮಚ್ಛರಿತಾಯ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯನತಾಯ ಚ **ಅವದಾನಿಯಾ**। ಕಾಯವಿಸಮಾದಿಮ್ಹಿ **ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಾ** ಅನ್ತಕಾಲೇ **ಮರಣದುಕ್ಖೂಪನೀತಾ "ಕಿಂಸೂ ಭವಿಸ್ಸಾಮ ಇತೋ ಚುತಾಸೇ"**ತಿ **ಪರಿದೇವಯನ್ತೀ**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಏತದೇವ, **ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಸಿಕ್ಖೇಥ...ಪೇ॰... ಮಾಹು ಧೀರಾ**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಿಕ್ಖೇಥಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಇಧೇವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಾಸನೇ। ಸೇಸಮುತ್ತಾನಮೇವ।

೭೮೩. ಇದಾನಿ ಯೇ ತಥಾ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಬ್ಯಸನಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಮಂಸಚಕ್ಖುಆದೀಹಿ ಪೇಕ್ಖಾಮಿ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಅಪಾಯಾದಿಮ್ಹಿ। **ಪರಿಫನ್ದಮಾನ**ನ್ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಫನ್ದಮಾನಂ। **ಪಜಂ ಇಮ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಸತ್ತಕಾಯಂ। **ತಣ್ಹಗತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಗತಂ ಅಭಿಭೂತಂ, ನಿಪಾತಿತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭವೇಸೂ**ತಿ ಕಾಮಭವಾದೀಸು। **ಹೀನಾ ನರಾ**ತಿ ಹೀನಕಮ್ಮನ್ತಾ ನರಾ। **ಮಚ್ಚುಮುಖೇ ಲಪನ್ತೀ**ತಿ ಅನ್ತಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಮರಣಮುಖೇ ಪರಿದೇವನ್ತಿ। **ಅವೀತತಣ್ಹಾಸೇ**ತಿ ಅವಿಗತತಣ್ಹಾ। **ಭವಾಭವೇಸೂ**ತಿ ಕಾಮಭವಾದೀಸು। ಅಥ ವಾ **ಭವಾಭವೇಸೂ**ತಿ ಭವಭವೇಸು, ಪುನಪ್ಪುನಭವೇಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೭೮೪. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಅವೀತತಣ್ಹಾ ಏವಂ ಫನ್ದನ್ತಿ ಚ ಲಪನ್ತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾವಿನಯೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೋ **"ಮಮಾಯಿತೇ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಮಾಯಿತೇ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಮತ್ತೇಹಿ "ಮಮ"ನ್ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। **ಪಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಸೋತಾರೇ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ। **ಏತಮ್ಪೀ**ತಿ ಏತಮ್ಪಿ ಆದೀನವಂ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೭೮೫. ಏವಮೇತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಅಸ್ಸಾದಂ, ತತೋ ಪರಾಹಿ ಚತೂಹಿ ಆದೀನವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಉಪಾಯಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಿಸ್ಸರಣಾನಿಸಂಸಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಬ್ಬಾಹಿ ವಾ ಏತಾಹಿ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ ಓಕಾರಂ ಸಂಕಿಲೇಸಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಭೋಸು ಅನ್ತೇಸೂ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಭೋಸು** ಅನ್ತೇಸೂತಿ ಫಸ್ಸಫಸ್ಸಸಮುದಯಾದೀಸು ದ್ವೀಸು ಪರಿಚ್ಛೇದೇಸು। **ವಿನೇಯ್ಯ ಛನ್ದ**ನ್ತಿ ಛನ್ದರಾಗಂ ವಿನೇತ್ವಾ। **ಫಸ್ಸಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿಫಸ್ಸಂ, ಫಸ್ಸಾನುಸಾರೇನ ವಾ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರೂಪಧಮ್ಮೇ, ತೇಸಂ ವತ್ಥುದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ರೂಪಧಮ್ಮೇ ಚಾತಿ ಸಕಲಮ್ಪಿ ನಾಮರೂಪಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಅನಾನುಗಿದ್ಧೋ**ತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಅಗಿದ್ಧೋ। **ಯದತ್ತಗರಹೀ ತದಕುಬ್ಬಮಾನೋ**ತಿ ಯಂ ಅತ್ತನಾ ಗರಹತಿ, ತಂ ಅಕುರುಮಾನೋ। **ನಲಿಪ್ಪತೀ ದಿಟ್ಠಸುತೇಸು ಧೀರೋ**ತಿ ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಧೀರೋ ದಿಟ್ಠೇಸು ಚ ಸುತೇಸು ಚ ಧಮ್ಮೇಸು ದ್ವಿನ್ನಂ ಲೇಪಾನಂ ಏಕೇನಪಿ ಲೇಪೇನ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ। ಆಕಾಸಮಿವ ನಿರುಪಲಿತ್ತೋ ಅಚ್ಚನ್ತವೋದಾನಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ।

೭೮೬. **ಸಞ್ಞಂ ಪರಿಞ್ಞಾ**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪನ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಫಸ್ಸಮೇವ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಕಾಮಸಞ್ಞಾದಿಭೇದಂ **ಸಞ್ಞಮ್ಪಿ,** ಸಞ್ಞಾನುಸಾರೇನ ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಾಮರೂಪಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ **ವಿತರೇಯ್ಯ ಓಘಂ,** ತತೋ ಸೋ ತಿಣ್ಣೋಘೋ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿ**ಪರಿಗ್ಗಹೇಸು** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪಪ್ಪಹಾನೇನ **ನೋಪಲಿತ್ತೋ** ಖೀಣಾಸವ**ಮುನಿ** ರಾಗಾದಿಸಲ್ಲಾನಂ ಅಬ್ಬೂಳ್ಹತ್ತಾ **ಅಬ್ಬೂಳ್ಹಸಲ್ಲೋ**

ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಚರಂ**, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಚರಂ ತೇನ ಅಪ್ಪಮಾದಚಾರೇನ ಅಬ್ಭೊಳ್ಹಸಲ್ಲೋ ಹುತ್ವಾ ಸಕಪರತ್ತಭಾವಾದಿಭೇದಂ **ನಾಸೀಸತೀ ಲೋಕಮಿಮಂ ಪರಞ್ಚ**, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಚರಿಮಚಿತ್ತನಿರೋಧಾ ನಿರುಪಾದಾನೋ ಜಾತವೇದೋವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿಟ್ಠಪನಮೇವ ಕರೋನ್ತೋ, ನ ಉತ್ತರಿಂ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ದೇಸಿತತ್ತಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಗುಹಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದುಟ್ಠಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮೭. **ವದನ್ತಿ ವೇ ದುಟ್ಠಮನಾಪೀತಿ** ದುಟ್ಠಟ್ಠಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಆದಿಗಾಥಾಯ ತಾವ ಉಪ್ಪತ್ತಿ - ಮುನಿಸುತ್ತನಯೇನ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಅಸಹಮಾನಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಸುನ್ದರಿಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸುಂ। ಸಾ ಕಿರ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ ಸೇತವತ್ಥಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾವ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ ಸುನ್ಹಾತಾ ಸುನಿವತ್ಥಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನವಿಭೂಸಿತಾ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸೀನಂ ಜೇತವನತೋ ನಿಕ್ಖಮನವೇಲಾಯ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಜೇತವನಾಭಿಮುಖೀ ಗಚ್ಛತಿ। ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಚ "ಕುಹಿಂ ಗಚ್ಛಸೀ"ತಿ ಪುಟ್ಠಿತಾ "ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಸಾವಕೇ ಚಸ್ಸ ರಮಯಿತುಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ಪಿದಹಿತೇ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಭಾತೇ ಪುನ ಜೇತವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಸಮೀಪೇ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಚಿನನ್ತೀ ವಿಯ ಚರತಿ । ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗತೇಹಿ ಚ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ "ಕಿಮತ್ಥಂ ಆಗತಾಸೀ"ತಿ ಪುಟ್ಠಿತಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಭಣತಿ। ಏವಂ ಅಡ್ಢಮಾಸಮತ್ತೇ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತ್ವಾ ಪರಿಖಾತಟೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಭಾತೇ "ಸುನ್ದರಿಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಕೋಲಾಹಲಂ ಕತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಚ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಜೇತವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಚಿನನ್ತಾ ವಿಯ ತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಟ್ಠಾನಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಮಞ್ಚಕಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ಉಪಕ್ಕೋಸಂ ಅಕಂಸು। ಸಬ್ಬಂ ಪಾಳಿಯಂ (ಉದಾ॰ ೩೮) ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಭಗವಾ ತಂ ದಿವಸಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ "ತಿತ್ಥಿಯಾ ಅಜ್ಜ ಅಯಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ತೇಸಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಮಾದಿಸೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕೋಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನೋ ಅಪಾಯಾಭಿಮುಖೋ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗನ್ಧಕುಟಿಯಂಯೇವ ಅಚ್ಛಿ, ನ ನಗರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಪನ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವ ಪವಿಸಿಂಸು। ಮನುಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಅಕ್ಕೋಸಿಂಸು। ಅಥ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವತೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ "ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಮಹಾಅಯಸೋ ಉಪ್ಪಾದಿತೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಧ ವಸಿತುಂ, ವಿಪುಲೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥಪಿ ಅಯಸೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ಕುಹಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ಆನನ್ದಾತಿ? "ಅಞ್ಞಂ ನಗರಂ ಭಗವಾ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ "ಆಗಮೇಹಿ, ಆನನ್ದ, ಸತ್ತಾಹಮೇವಾಯಂ ಸದ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ತಾಹಚ್ಚಯೇನ ಯೇಹಿ ಅಯಸೋ ಕತೋ, ತೇಸಂಯೇವ ಉಪರಿ ಪತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ **"ವದನ್ತಿ ವೇ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ವದನ್ತೀತಿ** ಭಗವನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ ಉಪವದನ್ತಿ। **ದುಟ್ಠಮನಾಪಿ ಏಕೇ ಅಥೋಪಿ ವೇ ಸಚ್ಚಮನಾತಿ** ಏಕಚ್ಚೇ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ತಥಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಹುತ್ವಾ, ತಿತ್ಥಿಯಾ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ, ಯೇ ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸದ್ದಹಿಂಸು, ತೇ ಸಚ್ಚಮನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಾದಞ್ಚ ಜಾತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಅಕ್ಕೋಸವಾದಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। **ಮುನಿ ನೋ ಉಪೇತೀತಿ** ಅಕಾರಕತಾಯ ಚ ಅಕುಪ್ಪನತಾಯ ಚ ಬುದ್ಧಮುನಿ ನ ಉಪೇತಿ। **ತಸ್ಮಾ ಮುನೀ ನತ್ಥಿ ಖಿಲೋ ಕುಹಿಞ್ಚೀತಿ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಯಂ ಮುನಿ ರಾಗಾದಿಖಿಲೇಹಿ ನತ್ಥಿ ಖಿಲೋ ಕುಹಿಞ್ಚೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೭೮೮. ಇಮಞ್ಚ ಗಾಥಂ ವತ್ವಾ ಭಗವಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿ, “ಏವಂ ಖುಂಸೇತ್ವಾ ವಮ್ಭೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ಆನನ್ದ, ಕಿಂ ವದನ್ತೀ”ತಿ। ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಗವಾತಿ। “ನ, ಆನನ್ದ, ‘ಅಹಂ ಸೀಲವಾ’ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಲೋಕೇ ಹಿ ನಾಭಾಸಮಾನಂ ಜಾನನ್ತಿ ಮಿಸ್ಸಂ ಬಾಲೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ, “ಭಿಕ್ಖೂ, ಆನನ್ದ, ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಏವಂ ಪಟಿಚೋದೇನ್ತೂ”ತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ “ಅಭೂತವಾದೀ ನಿರಯಂ ಉಪೇತೀ”ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹ - “ಮನುಸ್ಸಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪಟಿಚೋದೇತಬ್ಬಾ”ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಪಣ್ಡಿತಮನುಸ್ಸಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ। ರಾಜಾಪಿ ರಾಜಪುರಿಸೇ ಸಬ್ಬತೋ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಯೇಸಂ ಧುತ್ತಾನಂ ಲಞ್ಜಂ ದತ್ವಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ತಂ ಮಾರಾಪೇಸುಂ, ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಯ್ಹ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಪರಿಭಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಿತ್ಥಿಯೇ ದಿಸ್ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ಪಹರನ್ತಿ, ಪಂಸುನಾ ಓಕಿರನ್ತಿ “ಭಗವತೋ ಅಯಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸು”ನ್ತಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸಿ, ಭಗವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ **“ಸಕಞ್ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಂ… ಪೇ॰… ವದೇಯ್ಯಾ”**ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಾಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ತಿತ್ಥಿಯಜನಸ್ಸ “ಸುನ್ದರಿಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾನಂ ಅವಣ್ಣಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಲದ್ಧಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಸಾದಿಯಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ, ಸೋ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಕಥಂ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಅಯಸೋ ತಮೇವ ತಿತ್ಥಿಯಜನಂ ಪಚ್ಚಾಗತೋ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಚ್ಚೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ। ಯೋ ವಾ ಸಸ್ಸತಾದಿವಾದೀ, ಸೋಪಿ **ಸಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಕಥಂ ಅಚ್ಚಯೇಯ್ಯ** ತೇನ **ದಿಟ್ಠಿಚ್ಛನ್ದೇನ ಅನುನೀತೋ** ತಾಯ ಚ **ದಿಟ್ಠಿರುಚಿಯಾ ನಿವಿಟ್ಠೋ,** ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ **ಸಯಂ ಸಮತ್ತಾನಿ ಪಕುಬ್ಬಮಾನೋ** ಅತ್ತನಾವ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ತಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ **ಯಥಾ ಜಾನೇಯ್ಯ, ತಥೇವ ವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ।

೭೮೯. ಅಥ ರಾಜಾ ಸತ್ತಾಹಚ್ಚಯೇನ ತಂ ಕುಣಪಂ ಛಡ್ಡಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಆಹ - “ನನು, ಭನ್ತೇ, ಈದಿಸೇ ಅಯಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ”ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ, “ನ, ಮಹಾರಾಜ, ‘ಅಹಂ ಸೀಲವಾ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ’ತಿ ಪರೇಸಂ ಆರೋಚೇತುಂ ಅರಿಯಾನಂ ಪತಿರೂಪ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ **“ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲವತಾನೀ”**ತಿ ಅವಸೇಸಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸೀಲವತಾನೀ**ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾದೀನಿ ಸೀಲಾನಿ ಆರಞ್ಞಿಕಾದೀನಿ ಧುತಙ್ಗವತಾನಿ ಚ। **ಅನಾನುಪುಟ್ಠೋ**ತಿ ಅಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಪಾವಾ**ತಿ ವದತಿ। **ಅನರಿಯಧಮ್ಮಂ ಕುಸಲಾ ತಮಾಹು, ಯೋ ಆತುಮಾನಂ ಸಯಮೇವ ಪಾವಾ**ತಿ ಯೋ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಯಮೇವ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ವಾದಂ “ಅನರಿಯಧಮ್ಮೋ ಏಸೋ”ತಿ ಕುಸಲಾ ಏವಂ ಕಥೇನ್ತಿ।

೭೯೦. **ಸನ್ತೋ**ತಿ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇನ ಸನ್ತೋ, ತಥಾ **ಅಭಿನಿಬ್ಬುತತ್ತೋ। ಇತಿಹನ್ತಿ ಸೀಲೇಸು ಅಕತ್ಥಮಾನೋ**ತಿ “ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಇತಿ ಸೀಲೇಸು ಅಕತ್ಥಮಾನೋ, ಸೀಲನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತೂಪನಾಯಿಕಂ ವಾಚಂ ಅಭಾಸಮಾನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಮರಿಯಧಮ್ಮಂ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ತಂ ಅಕತ್ಥನಂ “ಅರಿಯಧಮ್ಮೋ ಏಸೋ”ತಿ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಖನ್ಧಾದಿಕುಸಲಾ ವದನ್ತಿ। **ಯಸ್ಸುಸ್ಸದಾ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ರಾಗಾದಯೋ ಸತ್ತ ಉಸ್ಸದಾ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಅಕತ್ಥನಂ “ಅರಿಯಧಮ್ಮೋ ಏಸೋ”ತಿ ಏವಂ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೭೯೧. ಏವಂ ಖೀಣಾಸವಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **“ಪಕಪ್ಪಿತಾ ಸಙ್ಖತಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಪಕಪ್ಪಿತಾ**ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಾ। **ಸಙ್ಖತಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಭಿಸಙ್ಖತಾ। **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ। **ಪುರಕ್ಖತಾ**ತಿ ಪುರತೋ ಕತಾ। **ಸನ್ತೀ**ತಿ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ। **ಅವೀವದಾತಾ**ತಿ ಅವೋದಾತಾ। **ಯದತ್ತನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಆನಿಸಂಸಂ, ತಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಕುಪ್ಪಪಟಿಚ್ಚಸನ್ತಿ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸೇತೇ ದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮಾ ಪುರಕ್ಖತಾ ಅವೋದಾತಾ ಸನ್ತಿ, ಸೋ ಏವಂವಿಧೋ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತನಿ ತಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಞ್ಚ ಸಕ್ಕಾರಾದಿಂ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಞ್ಚ ಗತಿವಿಸೇಸಾದಿಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಞ್ಚ

ಆನಿಸಂಸಂ, ತಞ್ಚ ಕುಪ್ಪತಾಯ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನತಾಯ ಚ ಸಮ್ಮುತಿಸನ್ತಿತಾಯ ಚ ಕುಪ್ಪಪಟಿಚ್ಚಸನ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ನಿಸ್ಸಿತೋವ ಹೋತಿ, ಸೋ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಉಕ್ಕಂಸೇಯ್ಯ ಪರೇ ವಾ ವಮ್ಭೇಯ್ಯ ಅಭೂತೇಹಿಪಿ ಗುಣದೋಸೇಹಿ।

೭೯೨. ಏವಂ ನಿಸ್ಸಿತೇನ ಚ **ದಿಟ್ಠೀನಿವೇಸಾ...ಪೇ॰... ಆದಿಯತೀ ಚ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠೀನಿವೇಸಾ**ತಿ ಇದಂಸಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸಸಙ್ಖಾತಾನಿ ದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನಾನಿ। **ನ ಹಿ ಸ್ವಾತಿವತ್ತಾ**ತಿ ಸುಖೇನ ಅತಿವತ್ತಿತಬ್ಬಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಛೇಯ್ಯ ಸಮುಗ್ಗಹೀತ**ನ್ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮೇಸು ತಂ ತಂ ಸಮುಗ್ಗಹಿತಂ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಂ ಧಮ್ಮಂ ನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸಾ ನ ಹಿ ಸ್ವಾತಿವತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಮಾ ನರೋ ತೇಸು ನಿವೇಸನೇಸು, ನಿರಸ್ಸತೀ ಆದಿಯತೀ ಚ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ನ ಹಿ ಸ್ವಾತಿವತ್ತಾ , ತಸ್ಮಾ ನರೋ ತೇಸುಯೇವ ದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನೇಸು ಅಜಸೀಲಗೋಸೀಲಕುಕ್ಕುರಸೀಲಪಞ್ಚಾತಪಮರುಪ್ಪಪಾತಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯಾದಿಭೇದಂ ಸತ್ಥಾರಧಮ್ಮಕ್ಖಾನಗಣಾದಿಭೇದಞ್ಚ ತಂ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ನಿರಸ್ಸತಿ ಚ ಆದಿಯತಿ ಚ ಜಹತಿ ಚ ಗಣ್ಹಾತಿ ಚ ವನಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ತಂ ತಂ ಸಾಖನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ನಿರಸ್ಸನ್ತೋ ಚ ಆದಿಯನ್ತೋ ಚ ಅನವಟ್ಠಿತಚಿತ್ತತ್ತಾ ಅಸನ್ತೇಹಿಪಿ ಗುಣದೋಸೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಯಸಾಯಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ।

೭೯೩. ಯೋ ಪನಾಯಂ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿಗತಾದಿದೋಸಧುನನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಧೋನೋ, ತಸ್ಸ **ಧೋನಸ್ಸ ಹಿ...ಪೇ॰... ಅನೂಪಯೋ ಸೋ**। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಧೋನಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗಮಾ **ಧೋನಸ್ಸ** ಧುತಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅರಹತೋ **ಕತ್ಥಚಿ ಲೋಕೇ** ತೇಸು ತೇಸು **ಭವೇಸು ಪಕಪ್ಪಿತಾ ದಿಟ್ಠಿ ನತ್ಥಿ,** ಸೋ ತಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಭಾವೇನ, ಯಾಯ ಚ ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಮಾಯಾಯ ಮಾನೇನ ವಾ ಏತಂ ಅಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ **ಮಾಯಞ್ಚ ಮಾನಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಧೋನೋ** ರಾಗಾದೀನಂ ದೋಸಾನಂ **ಕೇನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ,** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ವಾ ನಿರಯಾದೀಸು ಗತಿವಿಸೇಸೇಸು ಕೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, **ಅನೂಪಯೋ ಸೋ,** ಸೋ ಹಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಉಪಯಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನೂಪಯೋತಿ।

೭೯೪. ಯೋ ಪನ ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಾವೇನ ಉಪಯೋ ಹೋತಿ, ಸೋ **ಉಪಯೋ ಹಿ...ಪೇ॰... ದಿಟ್ಠಿಮಿಧೇವ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಉಪಯೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಧಮ್ಮೇಸು ಉಪೇತಿ ವಾದ**ನ್ತಿ "ರತ್ತೋ"ತಿ ವಾ "ದುಟ್ಠೋ"ತಿ ವಾ ಏವಂ ತೇಸು ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಉಪೇತಿ ವಾದಂ। **ಅನೂಪಯಂ ಕೇನ ಕಥಂ ವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಪಹಾನೇನ ಅನೂಪಯಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಕೇನ ರಾಗೇನ ವಾ ದೋಸೇನ ವಾ ಕಥಂ "ರತ್ತೋ"ತಿ ವಾ "ದುಟ್ಠೋ"ತಿ ವಾ ವದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಚ ಸೋ ಕಿಂ ತಿತ್ಥಿಯಾ ವಿಯ ಕತಪಟಿಚ್ಛಾದಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅತ್ತಾ ನಿರತ್ತಾ ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿ ವಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಗಹಣಂ ಮುಞ್ಚನಂ ವಾಪಿ ಅತ್ತನಿರತ್ತಸಞ್ಞಿತಂ ನತ್ಥಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ನತ್ಥೀತಿ ಚೇ? **ಅಧೋಸಿ ಸೋ ದಿಟ್ಠಿಮಿಧೇವ ಸಬ್ಬಂ,** ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಇಧೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಞಾಣವಾತೇನ ಸಬ್ಬಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಅಧೋಸಿ, ಪಜಹಿ, ವಿನೋದೇಸೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಅತ್ತಮನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ದುಟ್ಠಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸುದ್ಧಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯೫. **ಪಸ್ಸಾಮಿ ಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸುದ್ಧಟ್ಠಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಅತೀತೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಬಾರಾಣಸಿವಾಸೀ ಅಞ್ಞತರೋ ಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಕಟಸತೇಹಿ ಪಚ್ಚನ್ತಜನಪದಂ ಅಗಮಾಸಿ ಭಣ್ಡಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ। ತತ್ಥ ವನಚರಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ – "ಕಚ್ಚಿ, ತೇ ಸಮ್ಮ, ಚನ್ದನಸಾರಂ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬ"ನ್ತಿ? "ಆಮ ಸಾಮೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ತೇನೇವ

ಸದ್ಧಿಂ ಚನ್ದನವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಕಟಾನಿ ಚನ್ದನಸಾರಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ವನಚರಕಂ "ಯದಾ, ಸಮ್ಮ, ಬಾರಾಣಸಿಂ ಆಗಚ್ಛಸಿ, ತದಾ ಚನ್ದನಸಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಂಯೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸೋಪಿ ವನಚರಕೋ ಚನ್ದನಸಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಘರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಚನ್ದನಸಾರಂ ಪಿಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಮುಗ್ಗಂ ಪೂರೇತ್ವಾ "ಗಚ್ಛ, ಸಮ್ಮ, ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನ್ಹಾನತಿತ್ಥಂ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಉಸ್ಸವೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಬಾರಾಣಸಿವಾಸಿನೋ ಪಾತೋವ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಾಯಂ ಸುದ್ಧವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮಹಾಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತುಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ವನಚರಕೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಮಹಾಜನೋ ಕುಹಿಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ವಿಹಾರಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ಚ ಸುತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸೇ ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾದೀಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಚೇತಿಯೇ ಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಚಿತ್ರಂ ಕಾತುಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ತಂ ಚನ್ದನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಚೇತಿಯೇ ಸುವಣ್ಣಿಟ್ಠಕಾನಂ। ಉಪರಿ ಕಂಸಪಾತಿಮತ್ತಂ ಮಣ್ಡಲಂ ಅಕಾಸಿ। ಅಥ ತತ್ಥ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನವೇಲಾಯಂ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸೀದಿ, ಪತ್ಥನಞ್ಚ ಅಕಾಸಿ "ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಮಿ, ಈದಿಸಾ ಮೇ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉರೇ ಉಟ್ಠಹನ್ತೂ"ತಿ। ಸೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಉರೇ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು, ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯಸ್ಸ ಉರಮಣ್ಡಲಂ ವಿರೋಚತಿ, "ಚನ್ದಾಭೋ ದೇವಪುತ್ತೋ"ತ್ವೇವ ಚ ನಂ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು।

ಸೋ ತಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಛಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತಥೇವಸ್ಸ ಉರೇ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸದಿಸಂ ರಸ್ಮಿಮಣ್ಡಲಂ ಅಹೋಸಿ। ನಾಮಕರಣದಿವಸೇ ಚಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಂ ಕತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತಂ ಮಣ್ಡಲಂ ದಿಸ್ವಾ "ಧಞ್ಞಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ ಅಯಂ ಕುಮಾರೋ"ತಿ ವಿಮ್ಹಿತಾ "ಚನ್ದಾಭೋ" ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ತಂ ವಯಪ್ಪತ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ರತ್ತಕಞ್ಚುಕಂ ಪಾರುಪಾಪೇತ್ವಾ ರಥೇ ಆರೋಪೇತ್ವಾ "ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಯ"ನ್ತಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ "ಯೋ ಚನ್ದಾಭಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಯಸಧನಾದೀನಿ ಲಭತಿ, ಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಸಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇನ್ತಾ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಿ। ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಮನುಸ್ಸಾ "ಏಸ ಕಿರ ಭೋ ಚನ್ದಾಭೋ ನಾಮ, ಯೋ ಏತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಯಸಧನಸಗ್ಗಾದೀನಿ ಲಭತೀ"ತಿ ಉಪರೂಪರಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಚಲಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತುಚ್ಛಹತ್ಥಕಾನಂ ಆಗತಾನಂ ನ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಾನಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಚನ್ದಾಭಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುವಿಚರನ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕಮೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ। ಅಥ ಚನ್ದಾಭೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಪಕ್ಖನ್ತಕುನ್ನದೀ ವಿಯ ಅಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ, ಚನ್ದಾಭೋತಿ ಭಣನ್ತೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ಸೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಮಹಾಜನಕಾಯಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಜೇತವನಾಭಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕುಹಿಂ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತಂ ಸೋತುಂ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಚ ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಣಪರಿವುತೋ ತತ್ಥೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಗವಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮಸಭಾಯಂ ವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಹೋತಿ। ಚನ್ದಾಭೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ ಮಧುರಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ, ತಾವದೇವ ಚಸ್ಸ ಸೋ ಆಲೋಕೋ ಅನ್ತರಹಿತೋ। ಬುದ್ಧಾಲೋಕಸ್ಸ ಹಿ ಸಮೀಪೇ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಞ್ಞೋ ಆಲೋಕೋ ನಾಭಿಭೋತಿ। ಸೋ "ಆಲೋಕೋ ಮೇ ನಟ್ಠೋ"ತಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾವ ಉಟ್ಠಾಸಿ, ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚ ಗನ್ತುಮಾರದ್ಧೋ। ಅಥ ನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಆಹ – "ಕಿಂ ಭೋ ಚನ್ದಾಭ, ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಭೀತೋ ಗಚ್ಛಸೀ"ತಿ। ನಾಹಂ ಭೀತೋ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಅಪಿಚ ಮೇ ಇಮಸ್ಸ ತೇಜೇನ ಆಲೋಕೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಪುನದೇವ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಾದತಲಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕೇಸಗ್ಗಾ ರೂಪರಂಸಿಲಕ್ಖಣಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ "ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ, ಮಮ ಉರೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಲೋಕೋ ಉಟ್ಠಿತೋ, ತಾವತಕೇನಪಿ ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ವಿಚರನ್ತಿ। ಏವಂ ವರಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ನೇವ ಮಾನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಅದ್ಧಾ ಅಯಂ

ಅನೋಮಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಥೇರಂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಪಬ್ಬಾಜೇಹಿ ನ"ನ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಸೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ನ ಚಿರೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ "ಚನ್ದಾಭತ್ಥೇರೋ"ತಿ ವಿಸ್ಸುತೋ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಆರಬ್ಭ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಯೇ ಚನ್ದಾಭಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ತೇ ಯಸಂ ವಾ ಧನಂ ವಾ ಲಭಿಂಸು, ಸಗ್ಗಂ ವಾ ಗಚ್ಛಿಂಸು, ವಿಸುದ್ಧಿಂ ವಾ ಪಾಪುಣಿಂಸು ತೇನ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕರೂಪದಸ್ಸನೇನಾ"ತಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವತ್ಥೋ - ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪೇನ ದಸ್ಸನೇನ ಸುದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚ ಖೋ ಕಿಲೇಸಮಲಿನತ್ತಾ ಅಸುದ್ಧಂ, ಕಿಲೇಸರೋಗಾನಂ ಅವಿಗಮಾ ಸರೋಗಮೇವ ಚನ್ದಾಭಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಏವರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಬಾಲೋ ಅಭಿಜಾನಾತಿ **"ಪಸ್ಸಾಮಿ ಸುದ್ಧಂ ಪರಮಂ ಅರೋಗಂ,** ತೇನ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೇನ ದಸ್ಸನೇನ **ಸಂಸುದ್ಧಿ ನರಸ್ಸ ಹೋತೀ**"ತಿ, ಸೋ ಏವಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ತಂ ದಸ್ಸನಂ **"ಪರಮ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ** ತಸ್ಮಿಂ ದಸ್ಸನೇ **ಸುದ್ಧಾನುಪಸ್ಸೀ** ಸಮಾನೋ ತಂ ದಸ್ಸನಂ "ಮಗ್ಗಞಾಣ"ನ್ತಿ **ಪಚ್ಚೇತಿ।** ತಂ ಪನ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ನ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - **"ದಿಟ್ಠೇನ ಚೇ ಸುದ್ಧೀ"**ತಿ ದುತಿಯಗಾಥಂ।

೭೯೭. ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತೇನ ರೂಪದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತೇನ **ದಿಟ್ಠೇನ** ಯದಿ ಕಿಲೇಸ**ಸುದ್ಧಿ ನರಸ್ಸ ಹೋತಿ।** ತೇನ ವಾ **ಞಾಣೇನ ಸೋ** ಯದಿ ಜಾತಿಆದಿ**ದುಕ್ಖಂ ಪಜಹಾತಿ।** ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗತೋ **ಅಞ್ಞೇನ** ಅಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇನೇವ **ಸೋ ಸುಜ್ಝತಿ,** ರಾಗಾದೀಹಿ ಉಪಧೀಹಿ ಸಉಪಧಿಕೋ ಏವ ಸಮಾನೋ ಸುಜ್ಝತೀತಿ ಆಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಏವಂವಿಧೋ ಸುಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ **ದಿಟ್ಠೀ ಹಿ ನಂ ಪಾವ ತಥಾ ವದಾನಂ,** ಸಾ ನಂ ದಿಟ್ಠಿಯೇವ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಕಥೇತಿ ದಿಟ್ಠಿಅನುರೂಪಂ "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಥಾ ತಥಾ ವದನ್ತಿ।

೭೯೮. ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ತತಿಯಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ಪನ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ** ಹೋತಿ, ಸೋ ಮಗ್ಗೇನ ಅಧಿಗತಾಸವಕ್ಖಯೋ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತರೂಪಸಙ್ಖಾತೇ **ದಿಟ್ಠೇ** ತಥಾವಿಧಸದ್ದಸಙ್ಖಾತೇ **ಸುತೇ** ಅವೀತಿಕ್ಕಮಸಙ್ಖಾತೇ **ಸೀಲೇ** ಹತ್ಥಿವತಾದಿಭೇದೇ **ವತೇ** ಪಥವಿಆದಿಭೇದೇ **ಮುತೇ** ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನ **ಸುದ್ಧಿಂ ನ ಆಹ।** ಸೇಸಮಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಣ್ಣಭಣನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ ತೇಧಾತುಕ**ಪುಞ್ಞೇ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಞ್ಚ **ಪಾಪೇ ಅನೂಪಲಿತ್ತೋ,** ತಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ವಾ ಗಹಣಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ **ಅತ್ತಞ್ಜಹೋ,** ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಅಕರಣತೋ **ನಯಿಧ ಪಕುಬ್ಬಮಾನೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಂ ಏವಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಆಹ। ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಚಸ್ಸ ಪುರಿಮಪಾದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಪುಞ್ಞೇ ಚ ಪಾಪೇ ಚ ಅನೂಪಲಿತ್ತೋ, ಅತ್ತಞ್ಜಹೋ ನಯಿಧ ಪಕುಬ್ಬಮಾನೋ, ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಞ್ಞತೋ ಸುದ್ಧಿಮಾಹಾತಿ।

೭೯೯. ಏವಂ ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಞ್ಞತೋ ಸುದ್ಧಿಮಾಹಾತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಅಞ್ಞತೋ ಸುದ್ಧಿಂ ಬ್ರುವನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅನಿಬ್ಬಾಹಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪುರಿಮಂ ಪಹಾಯಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತೇ ಹಿ ಅಞ್ಞತೋ ಸುದ್ಧಿವಾದಾ ಸಮಾನಾಪಿ ಯಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಗಹಣಮುಞ್ಚನಂ ಹೋತಿ। ತಾಯ **ಪುರಿಮಂ** ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ **ಪಹಾಯ ಅಪರಂ** ನಿಸ್ಸಿತಾ **ಏಜಾ**ಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ **ಅನುಗತಾ** ಅಭಿಭೂತಾ ರಾಗಾದಿಭೇದಂ **ನ ತರನ್ತಿ ಸಙ್ಗಂ,** ತಞ್ಚ ಅತರನ್ತಾ ತಂ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಚ **ನಿರಸ್ಸಜನ್ತಿ** ಚ ಮಕ್ಕಟೋವ **ಸಾಖಂ**ತಿ।

೮೦೦. ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಯೋ ಚ ಸೋ "ದಿಟ್ಠೀ ಹಿ ನಂ ಪಾವ ತಥಾ ವದಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಸಯಂ ಸಮಾದಾಯಾತಿ। ತತ್ಥ **ಸಯ**ನ್ತಿ ಸಾಮಂ। **ಸಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ। **ವತಾನೀ**ತಿ ಹತ್ಥಿವತಾದೀನಿ। **ಉಚ್ಚಾವಚ**ನ್ತಿ ಅಪರಾಪರಂ

ಹೀನಪಣೀತಂ ವಾ ಸತ್ಥಾರತೋ ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ। **ಸಞ್ಞಸತ್ತೋತಿ** ಕಾಮಸಞ್ಞಾದೀಸು ಲಗ್ಗೋ। **ವಿದ್ವಾ ಚ ವೇದೇಹಿ ಸಮೇಚ್ಚ ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಪರಮತ್ಥವಿದ್ವಾ ಚ ಅರಹಾ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣವೇದೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚಾತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೮೦೦. **ಸ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ವಿಸೇನಿಭೂತೋ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಟ್ಠಂವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾತಿ** ಸೋಭೂರಿಪಞ್ಞೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಟ್ಠಂ ವಾ ಸುತಂ ವಾ ಮುತಂ ವಾ ತೇಸು ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಮಾರಸೇನಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಠಿತಭಾವೇನ ವಿಸೇನಿಭೂತೋ। **ತಮೇವದಸ್ಸಿನ್ತಿ** ತಂ ಏವಂ ವಿಸುದ್ಧದಸ್ಸಿಂ। **ವಿವಟಂ ಚರನ್ತನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾಚ್ಛದನಾದಿವಿಗಮೇನ ವಿವಟಂ ಹುತ್ವಾ ಚರನ್ತಂ। **ಕೇನೀಧ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ವಿಕಪ್ಪಯೇಯ್ಯಾತಿ** ಕೇನ ಇಧ ಲೋಕೇ ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪೇನ ವಾ ಕೋಚಿ ವಿಕಪ್ಪೇಯ್ಯ, ತೇಸಂ ವಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ರಾಗಾದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇನಾತಿ।

೮೦೧. **ನ ಕಪ್ಪಯನ್ತೀತಿ** ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಚ - ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ? ತೇ ಹಿ ತಾದಿಸಾ ಸನ್ತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕಪ್ಪಾನಂ ಪುರೇಕ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ಕೇನಚಿ **ನ ಕಪ್ಪಯನ್ತಿ ನ ಪುರೇಕ್ಖರೋನ್ತಿ,** ಪರಮತ್ಥಅಚ್ಚನ್ತಸುದ್ಧಿಅಧಿಗತತ್ತಾ ಅನಚ್ಚನ್ತಸುದ್ಧಿಂಯೇವ ಅಕಿರಿಯಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಂ **ಅಚ್ಚನ್ತ ಸುದ್ಧೀತಿ ನ ತೇ ವದನ್ತಿ।** **ಆದಾನಗನ್ಥಂ ಗಥಿತಂ ವಿಸಜ್ಜಾತಿ** ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ರೂಪಾದೀನಂ ಆದಾಯಕತ್ತಾ ಆದಾನಗನ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಗಥಿತಂ ಬದ್ಧಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸತ್ಥೇನ ವಿಸಜ್ಜ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೮೦೨. **ಸೀಮಾತಿಗೋತಿ** ಗಾಥಾ ಏಕಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ವುತ್ತಾ। ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಪನಸ್ಸಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಸೋ ಏವಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಸೋ ಈದಿಸೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ ಚತುನ್ನಂ ಕಿಲೇಸಸೀಮಾನಂ ಅತೀತತ್ತಾ **ಸೀಮಾತಿಗೋ** ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ ಚ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ,** ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಸ್ಸ ಚ **ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ** ಪರಚಿತ್ತಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇಹಿ **ಞತ್ವಾ ವಾ** ಮಂಸಚಕ್ಖುದಿಬ್ಬಚಕ್ಖೂಹಿ **ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುಗ್ಗಹೀತಂ,** ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚ ಕಾಮರಾಗಾಭಾವತೋ **ನ ರಾಗರಾಗೀ,** ರೂಪಾರೂಪರಾಗಾಭಾವತೋ **ನ ವಿರಾಗರತ್ತೋ** । ಯತೋ ಏವಂವಿಧಸ್ಸ "ಇದಂ ಪರ"ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ **ಇಧ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸುದ್ಧಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪರಮಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦೩. **ಪರಮನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೀಸೂತಿ** ಪರಮಟ್ಠಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ದೀಪೇನ್ತಾ "ಇದಂ ಪರಮಂ, ಇದಂ ಪರಮ"ನ್ತಿ ಕಲಹಂ ಕತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ ಸಮ್ಬಹುಲೇ ಜಚ್ಚನ್ಧೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ "ಇಮೇಸಂ ಹತ್ಥಿಂ ದಸ್ಸೇಥಾ"ತಿ ಆಣಾಪೇಸಿ। ರಾಜಪುರಿಸಾ ಅನ್ಧೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಿಂ ಪುರತೋ ಸಯಾಪೇತ್ವಾ "ಪಸ್ಸಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತೇ ಹತ್ಥಿಸ್ಸ ಏಕಮೇಕಂ ಅಙ್ಗಂ ಪರಾಮಸಿಂಸು। ತತೋ ರಞ್ಞಾ "ಕೀದಿಸೋ, ಭಣೇ, ಹತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಯೋ ಸೋಣ್ಡಂ ಪರಾಮಸಿ, ಸೋ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಮಹಾರಾಜ, ನಙ್ಗಲೀಸಾ"ತಿ ಭಣಿ। ಯೇ ದನ್ತಾದೀನಿ ಪರಾಮಸಿಂಸು, ತೇ ಇತರಂ "ಮಾ ಭೋ ರಞ್ಞೋ ಪುರತೋ ಮುಸಾ ಭಣೀ"ತಿ ಪರಿಭಾಸಿತ್ವಾ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಿತ್ತಿಖಿಲೋ"ತಿಆದೀನಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುತ್ವಾ "ಈದಿಸೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಯೋ"ತಿ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ಅಞ್ಞತರೋ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ "ಯಥಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಚ್ಚನ್ಧಾ ಹತ್ಥಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ತಂ ತಂ ಅಙ್ಗಂ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ವಿವದಿಂಸು, ಏವಂ ತಿತ್ಥಿಯಾ ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಕಧಮ್ಮಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ತಂ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ವಿವದನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಪರಮನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೀಸು ಪರಿಬ್ಬಸಾನೋತಿ** “ಇದಂ ಪರಮ”ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕಾಯ ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಸಮಾನೋ। **ಯದುತ್ತರಿ ಕುರುತೇತಿ** ಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಕರೋತಿ। **ಹೀನಾತಿ ಅಞ್ಞೇ ತತೋ ಸಬ್ಬಮಾಹಾತಿ** ತಂ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಞ್ಞೇ ಸಬ್ಬೇ “ಹೀನಾ ಇಮೇ”ತಿ ಆಹ। **ತಸ್ಮಾ ವಿವಾದಾನಿ ಅವೀತಿವತ್ತೋತಿ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಸೋ ದಿಟ್ಠಿಕಲಹೇ ಅವೀತಿವತ್ತೋವ ಹೋತಿ।

೮೦೪. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ - ಏವಂ ಅವೀತಿವತ್ತೋ ಚ ಯಂ **ದಿಟ್ಠೇ ಸುತೇ ಸೀಲವತೇ ಮುತೇತಿ** ಏತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೇ **ಅತ್ತನಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ **ಆನಿಸಂಸಂ ಪಸ್ಸತಿ।** ತದೇವ ಸೋ ತತ್ಥ ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಆನಿಸಂಸಂ “ಇದಂ ಸೇಟ್ಠ”ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ **ಅಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಂ** ಪರಸತ್ಥಾರಾದಿಕಂ **ನಿಹೀನತೋ ಪಸ್ಸತಿ।**

೮೦೫. ತತಿಯಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ - ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಚಸ್ಸ **ಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಅಞ್ಞಂ** ಪರಸತ್ಥಾರಾದಿಂ **ಹೀನಂ ಪಸ್ಸತಿ ತಂ** ಪನ ದಸ್ಸನಂ **ಗನ್ಥಮೇವ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತಿ,** ಬನ್ಧನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ । ಯಸ್ಮಾ ಏತದೇವ, **ತಸ್ಮಾ ಹಿ ದಿಟ್ಠಂವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಭಿಕ್ಖು ನ ನಿಸ್ಸಯೇಯ್ಯ,** ನಾಭಿನಿವೇಸೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೮೦೬. ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ - ನ ಕೇವಲಂ ದಿಟ್ಠಸುತಾದಿಂ ನ ನಿಸ್ಸಯೇಯ್ಯ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಅಸಞ್ಞಾತಂ ಉಪರೂಪರಿ **ದಿಟ್ಠಿಮ್ಪಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ನ ಕಪ್ಪಯೇಯ್ಯ,** ನ ಜನೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕೀದಿಸಂ? **ಞಾಣೇನ ವಾ ಸೀಲವತೇನ ವಾಪಿ,** ಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಾದಿನಾ ಞಾಣೇನ ವಾ ಸೀಲವತೇನ ವಾ ಯಾ ಕಪ್ಪಿಯತಿ, ಏತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ನ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಂ ನ ಕಪ್ಪಯೇಯ್ಯ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ ಮಾನೇನಪಿ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ವತ್ಥೂಹಿ **ಸಮೋತಿ ಅತ್ತಾನಮನೂಪನೇಯ್ಯ, ಹೀನೋ ನ ಮಞ್ಞೇಥ ವಿಸೇಸಿ ವಾಪೀತಿ।**

೮೦೭. ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ - ಏವಞ್ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಅಮಞ್ಞಮಾನೋ ಚ **ಅತ್ತಂ ಪಹಾಯ ಅನುಪಾದಿಯಾನೋ** ಇಧ ವಾ ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತಂ, ತಂ ಪಹಾಯ ಅಪರಂ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ **ಞಾಣೇ** ದುವಿಧಂ **ನಿಸ್ಸಯಂ ನೋ ಕರೋತಿ।** ಅಕರೋನ್ತೋ ಚ **ಸ ವೇ ವಿಯತ್ತೇಸು** ನಾನಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಭಿನ್ನೇಸು ಸತ್ತೇಸು **ನ ವಗ್ಗಸಾರೀ** ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ಅಗಚ್ಛನಧಮ್ಮೋ ಹುತ್ವಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠೀಸು **ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ,** ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೮೦೮-೧೦. ಇದಾನಿ ಯೋ ಸೋ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ವುತ್ತೋ ಖೀಣಾಸವೋ, ತಸ್ಸ ವಣ್ಣಭಣನತ್ಥಂ **“ಯಸ್ಸೂಭಯನ್ತೇ”**ತಿಆದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಉಭಯನ್ತೇತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಫಸ್ಸಾದಿಭೇದೇ। **ಪಣಿಧೀತಿ** ತಣ್ಹಾ। **ಭವಾಭವಾಯಾತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಭವಾಯ। **ಇಧ ವಾ ಹುರಂ ವಾತಿ** ಸಕತ್ತಭಾವಾದಿಭೇದೇ ಇಧ ವಾ ಪರತ್ತಭಾವಾದಿಭೇದೇ ಪರತ್ಥ ವಾ। **ದಿಟ್ಠೇ ವಾತಿ** ದಿಟ್ಠಸುದ್ಧಿಯಾ ವಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸುತಾದೀಸು। **ಸಞ್ಞಾತಿ** ಸಞ್ಞಾಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ದಿಟ್ಠಿ। **ಧಮ್ಮಾಪಿ ತೇಸಂ ನ ಪಟಿಚ್ಛಿತಾಸೇತಿ** ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಧಮ್ಮಾಪಿ ತೇಸಂ “ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ”ನ್ತಿ ಏವಂ ನ ಪಟಿಚ್ಛಿತಾ। **ಪಾರಙ್ಗತೋ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ತಾದೀತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ಗತೋ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪುನ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ಪಞ್ಚಹಿ ಚ ಆಕಾರೇಹಿ ತಾದೀ ಹೋತೀತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪರಮಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಜರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧೧. **ಅಪ್ಪಂ ವತ ಜೀವಿತ**ನ್ತಿ ಜರಾಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸರೀರಾರೋಗ್ಯಸಮ್ಪಾದನಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನಂ ವೇನೇಯ್ಯದಮನಂ ತಥಾರೂಪಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಜಾತಕಾದಿಕಥನನ್ತಿಆದೀನಿ ಜನಪದಚಾರಿಕಾನಿಮಿತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಸಮವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಸಾಯಂ ಸಾಕೇತಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ಅಞ್ಜನವನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಸಾಕೇತವಾಸಿನೋ ಸುತ್ವಾ "ಅಕಾಲೋ ಇದಾನಿ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯಾ"ತಿ ವಿಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪೂಜನವನ್ದನಸಮ್ಮೋದನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು ಯಾವ ಭಗವತೋ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನವೇಲಾ, ಅಥ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ತಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಸಾಕೇತಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಗರದ್ವಾರೇ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾ ಪುತ್ತಸಿನೇಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಚಿರದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುತ್ತ, ಮಯಾ"ತಿ ಪರಿದೇವಯಮಾನೋ ಅಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇಸಿ - "ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ಕರೋತು, ನ ವಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ವಚ್ಛಗಿದ್ಧಿನೀವ ಗಾವೀ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಕಾಯಂ ಪುರತೋ ಚ ಪಚ್ಛತೋ ಚ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಚ ವಾಮತೋ ಚಾತಿ ಸಮನ್ತಾ ಆಲಿಙ್ಗಿ "ಚಿರದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುತ್ತ, ಚಿರಂ ವಿನಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಭಣನ್ತೋ। ಯದಿ ಪನ ಸೋ ತಥಾ ಕಾತುಂ ನ ಲಭೇಯ್ಯ, ಹದಯಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಮರೇಯ್ಯ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅವೋಚ - "ಭಗವಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗತಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಹಮೇವ ಭಿಕ್ಖಂ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ಮಮೇವ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ಅಧಿವಾಸೇಸಿ ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪೇಸೇಸಿ - "ಪುತ್ತೋ ಮೇ ಆಗತೋ, ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಸಾ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಆಗಮನಂ ಪಸ್ಸನ್ತೀ ಠಿತಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂಯೇವ ದಿಸ್ವಾ ಪುತ್ತಸಿನೇಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಚಿರದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುತ್ತ, ಮಯಾ"ತಿ ಪಾದೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ರೋದಿತ್ವಾ ಘರಂ ಅತಿನೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಭೋಜೇಸಿ। ಭುತ್ತಾವಿನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪತ್ತಂ ಅಪನಾಮೇಸಿ। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉಭೋಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚಿಂಸು - "ಯಾವ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಇಮಂ ನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಘರೇ ಭಿಕ್ಖಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ"ತಿ। ಭಗವಾ "ನ ಬುದ್ಧಾ ಏವಂ ಏಕಂ ನಿಬದ್ಧಟ್ಠಾನಂಯೇವ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತೇ ಆಹಂಸು - "ತೇನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾಪಿ ತುಮ್ಹೇ ಇಧೇವ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಾಯ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಞ್ಚ "ಬುದ್ಧಪಿತಾ ಬುದ್ಧಮಾತಾ" ತ್ವೇವ ವೋಹರಿಂಸು। ತಮ್ಪಿ ಕುಲಂ "ಬುದ್ಧಕುಲ"ನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ।

ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅಹಂ ಭಗವತೋ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಜಾನಾಮಿ, ಇಮೇ ಪನ ಕಸ್ಮಾ ವದನ್ತಿ 'ಅಹಂ ಬುದ್ಧಮಾತಾ ಅಹಂ ಬುದ್ಧಪಿತಾ'"ತಿ। ಭಗವಾ ಆಹ - "ನಿರನ್ತರಂ ಮೇ, ಆನನ್ದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಹೇಸುಂ, ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಜೇಟ್ಠಕಾ, ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಕನಿಟ್ಠಕಾ। ತೇ ಪುಬ್ಬಸಿನೇಹೇನೇವ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಞ್ಚ ಗಾಥಮಭಾಸಿ -

"ಪುಬ್ಬೇವ ಸನ್ನಿವಾಸೇನ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಹಿತೇನ ವಾ।
ಏವಂ ತಂ ಜಾಯತೇ ಪೇಮಂ, ಉಪ್ಪಲಂವ ಯಥೋದಕೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೨.೧೭೪)।

ತತೋ ಭಗವಾ ಸಾಕೇತೇ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಪುನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಸಾವತ್ಥಿಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸೇಸಮಗ್ಗೇ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಂಸು। ನಗರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕೇ ಸಕ್ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿನೋ ಉಪಾಸಕಾಪಿ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ಚ "ಅಮ್ಹಾಕಂ

ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಸಕ್ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಮ್ಬಲಕೂಟಾಗಾರಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜೇನ್ತಾ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಾಮೇಸುಂ।

ಭಗವಾಪಿ ತಂ ದಿವಸಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ತೇಸಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ತತ್ಥ ಮಯಿ ಗತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆಳಾಹನಮೇವ ಪಾವಿಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ "ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಭಗವಾ ಆಗತೋ"ತಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ನಾಗರಾಪಿ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಪೂಜೇನ್ತಾ ಆಳಾಹನಂ ಆನೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ಗಹಟ್ಠಅರಿಯಸಾವಕಾ ಕಥಂ ಪೂಜೇತಬ್ಬಾ"ತಿ। ಭಗವಾ "ಯಥಾ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಪೂಜಿಯನ್ತಿ, ತಥಾ ಪೂಜೇತಬ್ಬಾ ಇಮೇ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತೇಸಂ ಅಸೇಕ್ಖಮುನಿಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

"ಅಹಿಂಸಕಾ ಯೇ ಮುನಯೋ, ನಿಚ್ಚಂ ಕಾಯೇನ ಸಂವುತಾ।
ತೇ ಯನ್ತಿ ಅಚ್ಚುತಂ ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ನ ಸೋಚರೇ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೨೫)।

ತಞ್ಚ ಪರಿಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಂ ವತ ಜೀವಿತಂ ಇದನ್ತಿ** "ಇದಂ ವತ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಅಪ್ಪಂ ಪರಿತ್ತಂ ಠಿತಿಪರಿತ್ತತಾಯ ಸರಸಪರಿತ್ತತಾಯಾ"ತಿ ಸಲ್ಲಸುತ್ತೇಪಿ ವುತ್ತನಯಮೇತಂ। **ಓರಂ ವಸ್ಸಸತಾಪಿ ಮಿಯ್ಯತೀತಿ** ವಸ್ಸಸತಾ ಓರಂ ಕಲಲಾದಿಕಾಲೇಪಿ ಮಿಯ್ಯತಿ। **ಅತಿಚ್ಚಾತಿ** ವಸ್ಸಸತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಜರಸಾಪಿ ಮಿಯ್ಯತೀತಿ** ಜರಾಯಪಿ ಮಿಯ್ಯತಿ।

೮೧೨-೬. **ಮಮಾಯಿತೇತಿ** ಮಮಾಯಿತವತ್ಥುಕಾರಣಾ। **ವಿನಾಭಾವಸನ್ತಮೇವಿದನ್ತಿ** ಸನ್ತವಿನಾಭಾವಂ ವಿಜ್ಜಮಾನವಿನಾಭಾವಮೇವ ಇದಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಅವಿನಾಭಾವೇನ ಭವಿತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಾಮಕೋತಿ** ಮಮ ಉಪಾಸಕೋ ಭಿಕ್ಖು ವಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಗತೋ, ಬುದ್ಧಾದೀನಿ ವಾ ವತ್ಥೂನಿ ಮಮಾಯಮಾನೋ। **ಸಙ್ಗತನ್ತಿ** ಸಮಾಗತಂ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಂ ವಾ। **ಪಿಯಾಯಿತನ್ತಿ** ಪಿಯಂ ಕತಂ। **ನಾಮಂಯೇವಾವಸಿಸ್ಸತಿ ಅಕ್ಖೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮಜಾತಂ ಪಹೀಯತಿ, ನಾಮಮತ್ತಮೇವ ತು ಅವಸಿಸ್ಸತಿ "ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ, ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತೋ"ತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖಾತುಂ ಕಥೇತುಂ। **ಮುನಯೋತಿ** ಖೀಣಾಸವಮುನಯೋ। **ಖೇಮದಸ್ಸಿನೋತಿ** ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸಿನೋ।

೮೧೭. ಸತ್ತಮಗಾಥಾ ಏವಂ ಮರಣಬ್ಭಾಹತೇ ಲೋಕೇ ಅನುರೂಪಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಪತಿಲೀನಚರಸ್ಸಾತಿ** ತತೋ ತತೋ ಪತಿಲೀನಂ ಚಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಚರನ್ತಸ್ಸ। **ಭಿಕ್ಖುನೋತಿ** ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ। **ಸಾಮಗ್ಗಿಯಮಾಹು ತಸ್ಸ ತಂ, ಯೋ ಅತ್ತಾನಂ ಭವನೇ ನ ದಸ್ಸಯೇತಿ** ತಸ್ಸೇತಂ ಪತಿರೂಪಮಾಹು, ಯೋ ಏವಂಪಟಿಪನ್ನೋ ನಿರಯಾದಿಭೇದೇ ಭವನೇ ಅತ್ತಾನಂ ನ ದಸ್ಸೇಯ್ಯ। ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಇಮಮ್ಹಾ ಮರಣಾ ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೮೧೮-೨೦. ಇದಾನಿ ಯೋ "ಅತ್ತಾನಂ ಭವನೇ ನ ದಸ್ಸಯೇ"ತಿ ಏವಂ ಖೀಣಾಸವೋ ವಿಭಾವಿತೋ, ತಸ್ಸ ವಣ್ಣಭಣನತ್ಥಂ ಇತೋ ಪರಾ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ದ್ವಾದಸಸು ಆಯತನೇಸು। **ಯದಿದಂ ದಿಟ್ಠಸುತಂ ಮುತೇಸು ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಯದಿದಂ ದಿಟ್ಠಸುತಂ, ಏತ್ಥ ವಾ ಮುತೇಸು ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಏವಂ ಮುನಿ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತೀತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಧೋನೋ ನ ಹಿ ತೇನ ಮಞ್ಞತಿ, ಯದಿದಂ ದಿಟ್ಠಸುತಂ ಮುತೇಸು ವಾತಿ** ಅತ್ರಾಪಿ ಯದಿದಂ ದಿಟ್ಠಸುತ್ತಂ, ತೇನ ವತ್ಥುನಾ ನ ಮಞ್ಞತಿ, ಮುತೇಸು ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಏವಮೇವ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ ಹಿ ಸೋ ರಜ್ಜತಿ ನೋ ವಿರಜ್ಜತೀತಿ।** ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಿಯ ನ ರಜ್ಜತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸೇಕ್ಖಾ ವಿಯ ನ ವಿರಜ್ಜತಿ, ರಾಗಸ್ಸ ಪನ ಖೀಣತ್ತಾ "ವಿರಾಗೋ"ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ

ಗಚ್ಛತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಜರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨೧. **ಮೇಥುನಮನುಯುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ನಾಮ ದ್ವೇ ಸಹಾಯಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅಗಮಂಸು। ತೇ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಮಹಾಜನಂ ಜೇತವನಾಭಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕುಹಿಂ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ತತೋ ತೇಹಿ "ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತಂ ಸೋತುಂ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಮಯಮ್ಪಿ ಸೋಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅಗಮಂಸು। ತೇ ಅವಳ್ಹಧಮ್ಮದೇಸಕಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪರಿಸನ್ತರೇ ನಿಸಿನ್ನಾವ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ಠಿತೇನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಪೂರೇತು"ನ್ತಿ। ಅಥ ಪಕ್ಕನ್ತೇ ಮಹಾಜನೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿಂಸು। ಭಗವಾ "ಇಮೇ ಪಬ್ಬಾಜೇಹೀ"ತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಣಾಪೇಸಿ। ಸೋ ತೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದತ್ವಾ ಅರಞ್ಞವಾಸಂ ಗನ್ತುಮಾರದ್ಧೋ। ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ತಿಸ್ಸಂ ಆಹ - "ಆವುಸೋ, ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಅರಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಮಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ। ತಿಸ್ಸೋ "ಅಲಂ ಆವುಸೋ, ಭಗವತೋ ದಸ್ಸನಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಞ್ಚ ಅಹಂ ಪಿಹೇಮಿ, ಗಚ್ಛ ತ್ವ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ನ ಅಗಮಾಸಿ। ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಸಹ ಗನ್ತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ। ತಿಸ್ಸಸ್ಸಾಪಿ ಜೇಟ್ಠಭಾತಾ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಗಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತತ್ರ ನಂ ಞಾತಕಾ ಪಲೋಭೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಬ್ಬಾಜೇಸುಂ। ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋಪಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗತೋ। ಅಥ ಭಗವಾ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತಂ ಗಾಮಂ ಪಾಪುಣಿ। ತತ್ಥ ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಗಾಮೇ ಮಮ ಗಿಹಿಸಹಾಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ಆಗಮೇಥ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆನೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತೋ ತಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಆದಿಗಾಥಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ ಅವಸೇಸಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಮೇಥುನಮನುಯುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಮಾಯುತ್ತಸ್ಸ। **ಇತೀತಿ** ಏವಮಾಹ। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಮೇತಂ, **ತಿಸ್ಸೋತಿ** ನಾಮಂ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ತಿಸ್ಸೋತಿ ನಾಮೇನ। **ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋತಿ** ಗೋತ್ತಂ, ಗೋತ್ತವಸೇನೇವ ಚೇಸ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ "ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ನಾಮ ದ್ವೇ ಸಹಾಯಾ"ತಿ। **ವಿಘಾತನ್ತಿ** ಉಪಘಾತಂ। **ಬ್ರೂಹೀತಿ** ಆಚಿಕ್ಖ। **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಮೇತಂ, ನಿದುಕ್ಖಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸುತ್ವಾನ ತವ ಸಾಸನನ್ತಿ** ತವ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ। **ವಿವೇಕೇ ಸಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಸೇತಿ** ಸಹಾಯಂ ಆರಬ್ಭ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಭಣತಿ। ಸೋ ಪನ ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖೋಯೇವ।

೮೨೨. **ಮುಸ್ಸತೇ ವಾಪಿ ಸಾಸನನ್ತಿ** ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಸಾಸನಂ ನಸ್ಸತಿ। **ವಾಪೀತಿ** ಪದಪೂರಣಮತ್ತಂ। **ಏತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅನಾರಿಯನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಏತಂ ಅನರಿಯಂ, ಯದಿದಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ।

೮೨೩. **ಏಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಚರಿತ್ವಾನಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ವಾ ಗಣವೋಸ್ಸಗ್ಗಟ್ಠೇನ ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಏಕೋ ವಿಹರಿತ್ವಾ। **ಯಾನಂ ಭನ್ತಂವ ತಂ ಲೋಕೇ, ಹೀನಮಾಹು ಪುಥುಜ್ಜನನ್ತಿ** ತಂ ವಿಬ್ಭನ್ತಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಯಥಾ ಹತ್ಥಿಯಾನಾದಿಯಾನಂ ಅದನ್ತಂ ವಿಸಮಂ

ಆರೋಹತಿ, ಆರೋಹಕಮ್ಪಿ ಭಞ್ಜತಿ, ಪಪಾತೇಪಿ ಪಪತತಿ। ಏವಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿವಿಸಮಾರೋಹನೇನ ನರಕಾದೀಸು, ಅತ್ಥಭಞ್ಜನೇನ ಜಾತಿಪಪಾತಾದೀಸು ಪಪತನೇನ ಚ ಯಾನಂ ಭನ್ತಂವ ಆಹು ಹೀನಂ ಪುಥುಜ್ಜನಞ್ಚ ಆಹೂತಿ।

೮೨೪-೫. **ಯಸೋ ಕಿತ್ತಿ ಚಾ**ತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಪಸಂಸಾ ಚ। **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವೇ। **ಹಾಯತೇ ವಾಪಿ ತಸ್ಸ ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ವಿಬ್ಭನ್ತಕಸ್ಸ ಸತೋ ಸೋ ಚ ಯಸೋ ಸಾ ಚ ಕಿತ್ತಿ ಹಾಯತಿ। **ಏತಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಏತಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಯಸಕಿತ್ತೀನಂ ಭಾವಂ ಪಚ್ಛಾ ಚ ಹಾನಿಂ ದಿಸ್ವಾ। **ಸಿಕ್ಖೇಥ ಮೇಥುನಂ ವಿಪ್ಪಹಾತವೇ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖೇಥ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಮೇಥುನಂ ವಿಪ್ಪಹಾತವೇ,** ಮೇಥುನಪ್ಪಹಾನತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಹಿ ಮೇಥುನಂ ನ ವಿಪ್ಪಜಹತಿ, **ಸಙ್ಕಪ್ಪೇಹಿ...ಪೇ॰... ತಥಾವಿಧೋ** । ತತ್ಥ **ಪರೇತೋ**ತಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಪರೇಸಂ ನಿಗ್ಘೋಸನ್ತಿ** ಉಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ನಿನ್ದಾವಚನಂ। **ಮಙ್ಕು ಹೋತೀ**ತಿ ದುಮ್ಮನೋ ಹೋತಿ।

೮೨೬. ಇತೋ ಪರಾ ಗಾಥಾ ಪಾಕಟಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಏವ। ತಾಸು **ಸತ್ಥಾನೀ**ತಿ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಛೇದನಟ್ಠೇನ "ಸತ್ಥಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಸು ಚಾಯಂ ವಿಸೇಸತೋ ಚೋದಿತೋ ಮುಸಾವಚನಸತ್ಥಾನೇವ ಕರೋತಿ - "ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನಾಹಂ ವಿಬ್ಭನ್ತೋ"ತಿ ಭಣನ್ತೋ। ತೇನೇವಾಹ - **"ಏಸ ಖ್ವಸ್ಸ ಮಹಾಗೇಧೋ, ಮೋಸವಜ್ಜಂ ಪಗಾಹತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಏಸ ಖ್ವಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಸ ಖೋ ಅಸ್ಸ। **ಮಹಾಗೇಧೋ**ತಿ ಮಹಾಬನ್ಧನಂ। ಕತಮೋತಿ ಚೇ? ಯದಿದಂ ಮೋಸವಜ್ಜಂ ಪಗಾಹತಿ, ಸ್ವಾಸ್ಸ ಮುಸಾವಾದಜ್ಝೋಗಾಹೋ ಮಹಾಗೇಧೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೮೨೭. **ಮನ್ದೋವ ಪರಿಕಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಾಣವಧಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೋ ತತೋನಿದಾನಞ್ಚ ದುಕ್ಖಮನುಭೋನ್ತೋ ಭೋಗಪರಿಯೇಸನರಕ್ಖನಾನಿ ಚ ಕರೋನ್ತೋ ಮೋಮೂಹೋ ವಿಯ ಪರಿಕಿಲಿಸ್ಸತಿ।

೮೨೮-೯. **"ಏತಮಾದೀನವಂ ಞತ್ವಾ, ಮುನಿ ಪುಬ್ಬಾಪರೇ ಇಧಾ"**ತಿ ಏತಂ "ಯಸೋ ಕಿತ್ತಿ ಚ ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ, ಹಾಯತೇವಾಪಿ ತಸ್ಸ ಸಾ"ತಿ ಇತೋ ಪಭುತಿ ವುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬಾಪರೇ ಇಧ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪುಬ್ಬತೋ ಅಪರೇ ಸಮಣಭಾವತೋ ವಿಬ್ಭನ್ತಕಭಾವೇ ಆದೀನವಂ ಮುನಿ ಞತ್ವಾ। **ಏತದರಿಯಾನಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಯದಿದಂ ವಿವೇಕಚರಿಯಾ , ಏತಂ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅರಿಯಾನಂ ಉತ್ತಮಂ, ತಸ್ಮಾ ವಿವೇಕಞ್ಞೇವ ಸಿಕ್ಖೇಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನ ತೇನ ಸೇಟ್ಠೋ ಮಞ್ಞೇಥಾ**ತಿ ತೇನ ಚ ವಿವೇಕೇನ ನ ಅತ್ತಾನಂ "ಸೇಟ್ಠೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ತೇನ ಥದ್ಧೋ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೮೩೦. **ರಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀಹಿ ವಿರಹಿತಸ್ಸ। **ಓಘತಿಣ್ಣಸ್ಸ ಪಿಹಯನ್ತಿ, ಕಾಮೇಸು ಗಧಿತಾ ಪಜಾ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಲಗ್ಗಾ ಸತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಚತುರೋಘತಿಣ್ಣಸ್ಸ ಪಿಹಯನ್ತಿ ಇಣಾಯಿಕಾ ವಿಯ ಆಣಣ್ಯಸ್ಸಾತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ತಿಸ್ಸೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಸೂರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩೧. **ಇಧೇವ ಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಪಸೂರಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಪಸೂರೋ ನಾಮ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಮಹಾವಾದೀ, ಸೋ "ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ವಾದೇನ ಅಗ್ಗೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ ಜಮ್ಬುಪಞ್ಞಾಣಂ, ಏವಂ ಮಮಾಪಿ ಭವಿತುಂ ಅರಹತೀ"ತಿ ಜಮ್ಬುಸಾಖಂ ಧಜಂ ಕತ್ವಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪಟಿವಾದಂ ಅನಾಸಾದೇನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಗರದ್ವಾರೇ ವಾಲಿಕತ್ಥಲಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಾಖಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ "ಯೋ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಾದಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ಸೋ ಇಮಂ ಸಾಖಂ ಭಞ್ಜತೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಗರಂ ಪಾವಿಸಿ। ತಂ ಠಾನಂ ಮಹಾಜನೋ

ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಮ್ಬಹುಲೇ ಗಾಮದಾರಕೇ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ ಏತಂ ದಾರಕಾ"ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು। "ತೇನ ಹಿ ನಂ ತುಮ್ಹೇ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪಾದೇಹಿ ಭಞ್ಜಥ, 'ವಾದತ್ಥಿಕೋ ವಿಹಾರಂ ಆಗಚ್ಛತೂ'ತಿ ಚ ಭಣಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಭಗ್ಗಂ ಸಾಖಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೇನಿದಂ ಕಾರಿತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಬುದ್ಧಸಾವಕೇನ ಸಾರಿಪುತ್ತೇನಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಪಮುದಿತೋ ಹುತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಮಮ ಜಯಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಚ ಪರಾಜಯಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಪಸ್ಸನ್ತೂ"ತಿ ಪಞ್ಹವೀಮಂಸಕೇ ಕಾರಣಿಕೇ ಆನೇತುಂ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವೀಥಿಸಿಙ್ಘಾಟಕಚಚ್ಚರೇಸು ವಿಚರನ್ತೋ "ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇನ ಸಹ ವಾದೇ ಪಞ್ಹಾಪಟಿಭಾನಂ ಸೋತುಕಾಮಾ ಭೋನ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೂ"ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇಸಿ। "ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ವಚನಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಾಸನೇ ಪಸನ್ನಾಪಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾಪಿ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ತತೋ ಪಸೂರೋ ಮಹಾಜನಪರಿವುತೋ "ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಏವಂ ಭಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದೀನಿ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಥೇರೋ "ವಿಹಾರೇ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದೋ ಜನಬ್ಯಾಕುಲಞ್ಚ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ತ್ವಂ, ಭೋ, ಪಬ್ಬಜಿತ, ಮಯ್ಹಂ ಜಮ್ಬುಧಜಂ ಭಞ್ಜಾಪೇಸೀ"ತಿ ಆಹ। "ಆಮ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ "ಹೋತು ನೋ, ಭೋ, ಕಾಚಿ ಕಥಾಪವತ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। "ಹೋತು ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ"ತಿ ಚ ಥೇರೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತೇ "ತ್ವಂ, ಸಮಣ, ಪುಚ್ಛ, ಅಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ನಂ ಥೇರೋ ಅವಚ "ಕಿಂ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕ, ದುಕ್ಕರಂ ಪುಚ್ಛಾ, ಉದಾಹು ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ"ನ್ತಿ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಭೋ, ಪಬ್ಬಜಿತ, ಪುಚ್ಛಾಯ ಕಿಂ ದುಕ್ಕರಂ। ತಂ ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ। "ತೇನ ಹಿ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕ, ತ್ವಂ ಪುಚ್ಛ, ಅಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ "ಸಾಧುರೂಪೋ ಭಿಕ್ಖು ಠಾನೇ ಸಾಖಂ ಭಞ್ಜಾಪೇಸೀ"ತಿ ವಿಮ್ಹಿತಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಮೋ"ತಿ। "ಸಙ್ಕಪ್ಪರಾಗೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಮೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೩) ಥೇರೋ ಆಹ। ಸೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಥೇರೇ ವಿರುದ್ಧಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಪರಾಜಯಂ ಆರೋಪೇತುಕಾಮೋ ಆಹ - "ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಾರಮ್ಮಣಂ ಪನ ಭೋ, ಪಬ್ಬಜಿತ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಮಂ ನ ವದೇಸೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕ, ನ ವದೇಮೀ"ತಿ। ತತೋ ನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಯಾವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ "ಸುಣನ್ತು ಭೋನ್ತೋ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾದೇ ದೋಸ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಹವೀಮಂಸಕೇ ಆಲಪಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಭೋ, ಪಬ್ಬಜಿತ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕ, ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ। "ತೇ ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ವಿತಕ್ಕೇ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕ, ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಸಹಸಾ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೀ"ತಿ। "ಯದಿ ಏವಂ ತೇಸಂ ಸಮಣಭಾವೋ ಕುತೋ? ನನು ತೇ ಅಗಾರಿಕಾ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ -

"ನ ತೇ ವೇ ಕಾಮಾ ಯಾನಿ ಚಿತ್ರಾನಿ ಲೋಕೇ,
ಸಙ್ಕಪ್ಪರಾಗಞ್ಚ ವದೇಸಿ ಕಾಮಂ।
ಸಙ್ಕಪ್ಪಯಂ ಅಕುಸಲೇ ವಿತಕ್ಕೇ,
ಭಿಕ್ಖುಪಿ ತೇ ಹೇಸ್ಸತಿ ಕಾಮಭೋಗೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೩೪)।

ಅಥ ಥೇರೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವಾದೇ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - "ಕಿಂ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕ, ಸಙ್ಕಪ್ಪರಾಗಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಮಂ ನ ವದೇಸಿ, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಾರಮ್ಮಣಂ ವದೇಸೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಭೋ, ಪಬ್ಬಜಿತಾ"ತಿ। ತತೋ ನಂ ಥೇರೋ ಯಾವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ "ಸುಣಾಥ, ಆವುಸೋ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವಾದೇ ದೋಸ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಹವೀಮಂಸಕೇ ಆಲಪಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಆವುಸೋ ಪಸೂರ, ತವ ಸತ್ಥಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಪಬ್ಬಜಿತ, ಅತ್ಥೀ"ತಿ। "ಸೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಪಸ್ಸತಿ ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಾದೀನಿ ವಾ ಸೇವತೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಪಬ್ಬಜಿತ, ಸೇವತೀ"ತಿ। "ಯದಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ಸತ್ಥುಭಾವೋ ಕುತೋ, ನನು ಸೋ ಅಗಾರಿಕೋ ಕಾಮಭೋಗೀ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ -

“ತೇ ವೇ ಕಾಮಾ ಯಾನಿ ಚಿತ್ರಾನಿ ಲೋಕೇ,
ಸಙ್ಕಪ್ಪರಾಗಂ ನ ವದೇಸಿ ಕಾಮಂ।
ಪಸ್ಸನ್ತೋ ರೂಪಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ,
ಸುಣನ್ತೋ ಸದ್ದಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ॥

“ಘಾಯನ್ತೋ ಗನ್ಧಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ,
ಸಾಯನ್ತೋ ರಸಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ।
ಫುಸನ್ತೋ ಫಸ್ಸಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ,
ಸತ್ಥಾಪಿ ತೇ ಹೇಸ್ಸತಿ ಕಾಮಭೋಗೀ”ತಿ॥

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ನಿಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ “ಅಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಮಹಾವಾದೀ, ಇಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಾದಸತ್ಥಂ ಸಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ತತ್ಥ ಲಾಲುದಾಯಿಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಕಾಯೂಪಪನ್ನಂ ಸರೀರಾಕಾರಾಕಪ್ಪೇಸು ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಂ ದಿಸ್ವಾ “ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಮಹಾವಾದೀ”ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತಂ ವಾದೇನ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಲಿಙ್ಗೇನ ತಂಯೇವ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುನ “ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಾದಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಉಗ್ಘೋಸೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಪರಿವುತೋ “ಏವಂ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ನಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೋ ಜೇತವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ “ಅಯಂ ಅಭಾಜನಭೂತೋ”ತಿ ಮುಖಬನ್ಧಮಸ್ಸ ಅಕಾಸಿ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮೂಗೋ ವಿಯ ನಿಸೀದಿ। ಮನುಸ್ಸಾ “ಇದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಮುಖಂ ಉಲ್ಲೋಕೇತ್ವಾ “ವದೇಹಿ, ಭೋ ಪಸೂರ, ವದೇಹಿ, ಭೋ ಪಸೂರಾ”ತಿ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಭಗವಾ “ಕಿಂ ಪಸೂರೋ ವದಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪೋ – ಇಮೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಇಧೇವ ಸುದ್ಧಿ ಇತಿ ವಾದಯನ್ತಿ ನಾಞ್ಞೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಸುದ್ಧಿಮಾಹು**। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥಾರಾದೀನಿ **ನಿಸ್ಸಿತಾ** ತತ್ಥೇವ “ಏಸ ವಾದೋ ಸುಭೋ”ತಿ ಏವಂ **ಸುಭಂ ವದಾನಾ** ಹುತ್ವಾ **ಪುಥೂ** ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ “ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ”ತಿಆದೀಸು **ಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೇಸು ನಿವಿಟ್ಠಾ**।

೮೩೧. ಏವಂ ನಿವಿಟ್ಠಾ ಚ – **ತೇ ವಾದಕಾಮಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಬಾಲಂ ದಹನ್ತೀ ಮಿಥು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ “ಅಯಂ ಬಾಲೋ ಅಯಂ ಬಾಲೋ”ತಿ ಏವಂ ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಬಾಲಂ ದಹನ್ತಿ, ಬಾಲತೋ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। **ವದನ್ತಿ ತೇ ಅಞ್ಞಸಿತಾ ಕಥೋಜ್ಜ**ನ್ತಿ ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಕಲಹಂ ವದನ್ತಿ। **ಪಸಂಸಕಾಮಾ ಕುಸಲಾ ವದಾನಾ**ತಿ ಪಸಂಸತ್ಥಿಕಾ ಉಭೋಪಿ “ಮಯಂ ಕುಸಲವಾದಾ ಪಣ್ಡಿತವಾದಾ”ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ।

೮೩೨. ಏವಂ ವದಾನೇಸು ಚ ತೇಸು ಏಕೋ ನಿಯಮತೋ ಏವ – **ಯುತ್ತೋ ಕಥಾಯ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಯುತ್ತೋ ಕಥಾಯ**ನ್ತಿ ವಿವಾದಕಥಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕೋ। **ಪಸಂಸಮಿಚ್ಛಂ ವಿನಿಘಾತಿ ಹೋತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಸಂಸಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ “ಕಥಂ ನು ಖೋ ನಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಬ್ಬೇವ ಸಲ್ಲಾಪಾ ಕಥಂಕಥೀ ವಿನಿಘಾತೀ ಹೋತಿ। **ಅಪಾಹತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಹವೀಮಂಸಕೇಹಿ “ಅತ್ಥಾಪಗತಂ ತೇ ಭಣಿತಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾಪಗತಂ ತೇ ಭಣಿತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಪಹಾರಿತೇ ವಾದೇ। **ನಿನ್ದಾಯ ಸೋ ಕುಪ್ಪತೀ**ತಿ ಏವಂ ಅಪಾಹತಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಾದೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ನಿನ್ದಾಯ ಸೋ ಕುಪ್ಪತಿ। **ರನ್ಧಮೇಸೀ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ರನ್ಧಮೇವ ಗವೇಸನ್ತೋ।

೮೩೪. ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಕುಪ್ಪತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನ **ಯಮಸ್ಸ ವಾದ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಪರಿಹೀನಮಾಹು ಅಪಾಹತ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಾದಿತೋ ಅಪಾಹತಂ ಪರಿಹೀನಂ ವದನ್ತಿ। **ಪರಿದೇವತೀ**ತಿ ತತೋ ನಿಮಿತ್ತಂ ಸೋ “ಅಞ್ಞಂ ಮಯಾ ಆವಜ್ಜಿತ”ನ್ತಿಆದೀಹಿ

ವಿಪ್ಪಲಪತಿ। **ಸೋಚತೀತಿ** “ತಸ್ಸ ಜಯೋ”ತಿಆದೀನಿ ಆರಬ್ಭ ಸೋಚತಿ। **ಉಪಚ್ಚಗಾ ಮನ್ತಿ ಅನುತ್ಥುನಾತೀತಿ** “ಸೋ ಮಂ ವಾದೇನ ವಾದಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸುಟ್ಠುತರಂ ವಿಪ್ಪಲಪತಿ।

೮೩೫. ಏತೇ ವಿವಾದಾ ಸಮಣೇಸೂತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಸಮಣಾ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಬಾಹಿರಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ। **ಏತೇಸು ಉಗ್ಘಾತಿ ನಿಘಾತಿ ಹೋತೀತಿ** ಏತೇಸು ವಾದೇಸು ಜಯಪರಾಜಯಾದಿವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಘಾತಂ ನಿಘಾತಞ್ಚ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಉಗ್ಘಾತೀ ನಿಘಾತೀ ಚ ಹೋತಿ। **ವಿರಮೇ ಕಥೋಜ್ಜನ್ತಿ** ಪಜಹೇಯ್ಯ ಕಲಹಂ। **ನ ಹಞ್ಞದತ್ಥತ್ಥಿ ಪಸಂಸಲಾಭಾತಿ** ನ ಹಿ ಏತ್ಥ ಪಸಂಸಲಾಭತೋ ಅಞ್ಞೋ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ।

೮೩೬-೭. ಛಟ್ಠಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ - ಯಸ್ಮಾ ಚ ನ ಹಞ್ಞದತ್ಥತ್ಥಿ ಪಸಂಸಲಾಭಾ, ತಸ್ಮಾ ಪರಮಂ ಲಾಭಂ ಲಭನ್ತೋಪಿ “ಸುನ್ದರೋ ಅಯ”ನ್ತಿ **ತತ್ಥ** ದಿಟ್ಠಿಯಾ **ಪಸಂಸಿತೋ ವಾ ಪನ ಹೋತಿ** ತಂ **ವಾದಂ ಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ** ದೀಪೇತ್ವಾ, ತತೋ **ಸೋ ತೇನ** ಜಯತ್ಥೇನ ತುಟ್ಠಿಂ ವಾ ದನ್ತವಿದಂಸಕಂ ವಾ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ **ಹಸತಿ,** ಮಾನೇನ ಚ **ಉಣ್ಣಮತಿ**। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? ಯಸ್ಮಾ **ತಂ** ಜಯತ್ಥಂ **ಪಪ್ಪುಯ್ಯ ಯಥಾಮಾನೋ** ಜಾತೋ, ಏವಂ ಉಣ್ಣಮತೋ ಚ **ಯಾ ಉಣ್ಣತೀತಿ** ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಮಾನಾತಿಮಾನಂ ವದತೇ ಪನೇಸೋತಿ** ಏಸೋ ಪನ ತಂ ಉಣ್ಣತಿಂ “ವಿಘಾತಭೂಮೀ”ತಿ ಅಬುಜ್ಝಮಾನೋ ಮಾನಞ್ಚ ಅತಿಮಾನಞ್ಚ ವದತಿಯೇವ।

೮೩೮. ಏವಂ ವಾದೇ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ವಾದಂ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ “**ಸೂರೋ**”ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ರಾಜಖಾದಾಯಾತಿ** ರಾಜಖಾದನೀಯೇನ, ಭತ್ತವೇತನೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಭಿಗಜ್ಜಮೇತಿ ಪಟಿಸೂರಮಿಚ್ಛನ್ತಿ** ಯಥಾ ಸೋ ಪಟಿಸೂರಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಅಭಿಗಜ್ಜನ್ತೋ ಏತಿ, ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಯೇನೇವ ಸೋ, ತೇನ ಪಲೇಹೀತಿ** ಯೇನ ಸೋ ತುಯ್ಹಂ ಪಟಿಸೂರೋ, ತೇನ ಗಚ್ಛ। **ಪುಬ್ಬೇವ ನತ್ಥಿ ಯದಿದಂ ಯುಧಾಯಾತಿ** ಯಂ ಪನ ಇದಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಯುದ್ಧಾಯ ಸಿಯಾ, ತಂ ಏತಂ ಪುಬ್ಬೇವ ನತ್ಥಿ, ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಪಹೀನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಗಾಥಾ ಪಾಕಟಸಮ್ಬನ್ಧಾಯೇವ।

೮೩೯-೪೦. ತತ್ಥ **ವಿವಾದಯನ್ತೀತಿ** ವಿವದನ್ತಿ। **ಪಟಿಸೇನಿಕತ್ತಾತಿ** ಪಟಿಲೋಮಕಾರಕೋ। **ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾತಿ** ಕಿಲೇಸಸೇನಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ। **ಕಿಂ ಲಭೇಥೋತಿ** ಪಟಿಮಲ್ಲಂ ಕಿಂ ಲಭಿಸ್ಸಸಿ। **ಪಸೂರಾತಿ** ತಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಆಲಪತಿ। **ಯೇಸೀಧ ನತ್ಥೀತಿ** ಯೇಸಂ ಇಧ ನತ್ಥಿ।

೮೪೧. ಪವಿತಕ್ಕನ್ತಿ “ಜಯೋ ನು ಖೋ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಆದೀನಿ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ। **ಧೋನೇನ ಯುಗಂ ಸಮಾಗಮಾತಿ** ಧುತಕಿಲೇಸೇನ ಬುದ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಗಗ್ಗಾಹಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ। **ನ ಹಿ ತ್ವಂ ಸಕ್ಖಸಿ ಸಮ್ಪಯಾತವೇತಿ** ಕೋತ್ಥುಕಾದಯೋ ವಿಯ ಸೀಹಾದೀಹಿ, ಧೋನೇನ ಸಹ ಯುಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಪದಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಯಾತುಂ ಯುಗಗ್ಗಾಹಮೇವ ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಸೂರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೪೨. ದಿಸ್ವಾನ ತಣ್ಹನ್ತಿ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೋ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಕುರೂಸು ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮನಿಗಮವಾಸಿನೋ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸ್ಸ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಪಜಾಪತಿಕಸ್ಸ ಅರಹತ್ತೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ ತಾವದೇವ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ನಿಸೀದಿ ಸುವಣ್ಣೋಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚಮಾನೋ। ಮಾಗಣ್ಡಿಯೋಪಿ ತಙ್ಖಣಂ ತತ್ಥ ಮುಖಧೋವನತ್ಥಂ ಗತೋ

ಸುವಣ್ಣೋಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಧೀತಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ, ತಂ ಬಹೂ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರಾದಯೋ ವಾರಯನ್ತಾ ನ ಲಭನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಏವಂಲದ್ಧಿಕೋ ಹೋತಿ "ಸಮಣಸ್ಸೇವ ನಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಮೇ ಧೀತಾಯ ಸಮಾನವಣ್ಣೋ, ಇಮಸ್ಸ ನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ದಿಸ್ವಾವ ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ವೇಗೇನ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಆಹ - "ಭೋತಿ ಭೋತಿ ಮಯಾ ಧೀತಾಯ ಸಮಾನವಣ್ಣೋ ಪುರಿಸೋ ದಿಟ್ಠೋ, ಅಲಙ್ಕರೋಹಿ ದಾರಿಕಂ, ತಸ್ಸ ನಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ದಾರಿಕಂ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ವತ್ಥಪುಪ್ಫಾಲಙ್ಕಾರಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕರೋನ್ತಿಯಾ ಏವ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾ ಸಮ್ಪತ್ತಾ। ಅಥ ಭಗವಾ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ।

ತೇಪಿ ಖೋ ಧೀತರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸಂ ಅಗಮಂಸು। ತತ್ಥ ಭಗವನ್ತಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಲೋಕೇನ್ತೀ ಭಗವತೋ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಂ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕಂ ಅದ್ದಸ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಅಧಿಟ್ಠಾನಬಲೇನ ನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸೋ ಪದನಿಕ್ಖೇಪೋ ಚ ಅಬ್ಯಾಕುಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಆಹ - "ಏಸ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಸ್ಸ ತಿಣಸನ್ಥಾರೋ"ತಿ? "ಆಮ, ಭೋತೀ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಗಮನಕಮ್ಮಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಭೋತೀ"ತಿ? "ಪಸ್ಸ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅಬ್ಯಾಕುಲೋ ತಿಣಸನ್ಥಾರೋ, ನೇಸೋ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ ಪರಿಭುತ್ತೋ"ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಮಾ, ಭೋತಿ ಮಙ್ಗಲೇ ಪರಿಯೇಸಿಯಮಾನೇ ಅವಮಙ್ಗಲಂ ಅಭಣೀ"ತಿ ಆಹ। ಪುನಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತೀ ಭಗವತೋ ಪದನಿಕ್ಖೇಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಆಹ "ಅಯಂ ತಸ್ಸ ಪದನಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ? "ಆಮ, ಭೋತೀ"ತಿ। "ಪಸ್ಸ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪದನಿಕ್ಖೇಪಂ, ನಾಯಂ ಸತ್ತೋ ಕಾಮೇಸು ಗಧಿತೋ"ತಿ। "ಕಥಂ ತ್ವಂ ಭೋತಿ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಬಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಆಹ -

> "ರತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ಪದಂ ಭವೇ,
> ದುಟ್ಠಸ್ಸ ಹೋತಿ ಅನುಕಡ್ಢಿತಂ ಪದಂ।
> ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸಹಸಾನುಪೀಳಿತಂ,
> ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದಸ್ಸ ಇದಮೀದಿಸಂ ಪದ"ನ್ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೬೦-೨೬೧; ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨ ಸಾಮಾವತೀವತ್ಥು; ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೪೫)।

ಅಯಞ್ಚರಹಿ ತೇಸಂ ಕಥಾ ವಿಪ್ಪಕತಾ, ಅಥ ಭಗವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ತಮೇವ ವನಸಣ್ಡಂ ಆಗತೋ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಭಗವತೋ ವರಲಕ್ಖಣಖಚಿತಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಆಹ - "ಏಸ ತಯಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದಿಟ್ಠೋ"ತಿ? "ಆಮ ಭೋತೀ"ತಿ। "ಆಗತಕಮ್ಮಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೇವ, ಏವರೂಪೋ ನಾಮ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ। ತೇಸಂ ಏವಂ ವದನ್ತಾನಞ್ಞೇವ ಭಗವಾ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಧೀತರಂ ವಾಮೇನ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಮಣ್ಡಲುಂ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಭೋ, ಪಬ್ಬಜಿತ, ತ್ವಞ್ಚ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಅಯಞ್ಚ ದಾರಿಕಾ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ಏಸಾ ತವ, ಇಮಾಹಂ ಭೋತೋ ಭರಿಯಂ ಪೋಸಾವನತ್ಥಾಯ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದಾತುಕಾಮೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಅನಾಲಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪಮಾನೋ ವಿಯ **"ದಿಸ್ವಾನ ತಣ್ಹ"**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ನಾನಾರೂಪಾನಿ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಅಭಿಕಾಮಮಾಗತಂ ಮಾರಧೀತರಂ **ದಿಸ್ವಾನ ತಣ್ಹಂ ಅರತಿಂ ರಗಞ್ಚ** ಛನ್ದಮತ್ತಮ್ಪಿ ಮೇ **ಮೇಥುನಸ್ಮಿಂ ನಾಹೋಸಿ, ಕಿಮೇವಿದಂ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಾರಿಕಾಯ **ಮುತ್ತಕರೀಸಪುಣ್ಣಂ** ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಸಬ್ಬಥಾ **ಪಾದಾಪಿ ನಂ ಸಮ್ಫುಸಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛೇ,** ಕುತೋನೇನ ಸಂವಸಿತುನ್ತಿ।

೮೪೩. ತತೋ ಮಾಗಣ್ಡಿಯೋ "ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ ಮಾನುಸಕೇ ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ದಿಬ್ಬಕಾಮತ್ಥಾಯ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ದಿಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಮೇ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿರತನಂ, ಕಾ ನು ಅಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ದುತಿಯಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏತಾದಿಸಂ ಚೇ ರತನ**ನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಿತ್ಥಿರತನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಣತಿ, **ನಾರಿ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಧೀತರಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಸೀಲವತಂ ನು ಜೀವಿತ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಸೀಲಞ್ಚ ವತಞ್ಚ ಜೀವಿತಞ್ಚ। **ಭವೂಪಪತ್ತಿಞ್ಚ ವದೇಸಿ ಕೀದಿಸ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಭವೂಪಪತ್ತಿಞ್ಚ ಕೀದಿಸಂ ವದಸೀತಿ।

೮೪೪. ಇತೋ ಪರಾ ದ್ವೇ ಗಾಥಾ ವಿಸಜ್ಜನಪುಚ್ಛಾನಯೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಪಾಕಟಸಮ್ಬನ್ಧಾಯೇವ। ತಾಸು ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - **ತಸ್ಸ** ಮಯ್ಹಂ, ಮಾಗಣ್ಡಿಯ, ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತ**ಧಮ್ಮೇಸು** ನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ, ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಏವಂ **ಇದಂ ವದಾಮೀತಿ ಸಮುಗ್ಗಹಿತಂ ನ ಹೋತಿ** ನತ್ಥಿ ನ ವಿಜ್ಜತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ? ಅಹಞ್ಹಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋ **ದಿಟ್ಠೀಸು** ಆದೀನವಂ ಕಞ್ಚಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪವಿಚಿನನ್ತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಸನ್ತಿಭಾವೇನ **ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಿ**ಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಅದ್ದಸನ್ತಿ।

೮೪೫. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - **ಯಾನಿಮಾನಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಸತ್ತೇಹಿ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಗಹಿತತ್ತಾ **ವಿನಿಚ್ಛಯಾ**ತಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತಭಾವಾದಿನಾ ನಯೇನ **ಪಕಪ್ಪಿತಾನಿ** ಚಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ತೇ ತ್ವಂ ಮುನಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಧಮ್ಮೇ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ **ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತೀತಿ ಯಮೇತಮತ್ಥಂ ಬ್ರೂಸಿ,** ಆಚಿಕ್ಖ ಮೇ, **ಕಥಂ ನು ಧೀರೇಹಿ ಪವೇದಿತಂ** ಕಥಂ ಪಕಾಸಿತಂ ಧೀರೇಹಿ ತಂ ಪದನ್ತಿ।

೮೪೬. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಯಥಾ ಯೇನ ಉಪಾಯೇನ ತಂ ಪದಂ ಧೀರೇಹಿ ಪಕಾಸಿತಂ, ತಂ ಉಪಾಯಂ ಸಪಟಿಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ "ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ"ತಿಆದೀಹಿ ದಿಟ್ಠಿಸುತಿಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಬಾಹಿರಸೀಲಬ್ಬತಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। "**ಸುದ್ಧಿಮಾಹಾ**"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಂ **ಆಹ**-ಸದ್ದಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಕಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪುರಿಸಬ್ಯತ್ತಯಂ ಕತ್ವಾ "ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುದ್ಧಿಂ ನಾಹಂ ಕಥೇಮೀ"ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಉತ್ತರಪದೇಸುಪಿ। ತತ್ಥ ಚ **ಅದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಾಹಾ**ತಿ ದಸವತ್ಥುಕಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ವಿನಾ ನ ಕಥೇಮಿ। ತಥಾ **ಅಸ್ಸುತಿಯಾ**ತಿ ನವಙ್ಗಂ ಸವನಂ ವಿನಾ। **ಅಞಾಣಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕಞಾಣಂ ವಿನಾ। **ಅಸೀಲತಾ**ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಂ ವಿನಾ। **ಅಬ್ಬತಾ**ತಿ ಧುತಙ್ಗವತಂ ವಿನಾ। **ನೋಪಿ ತೇನಾ**ತಿ ತೇಸು ಏಕಮೇಕೇನ ದಿಟ್ಠಿಆದಿಮತ್ತೇನಾಪಿ ನೋ ಕಥೇಮೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏತೇ ಚ ನಿಸ್ಸಜ್ಜ ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾ**ತಿ ಏತೇ ಚ ಪುರಿಮೇ ದಿಟ್ಠಿಆದಿಭೇದೇ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮುಗ್ಘಾತಕರಣೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜ, ಪಚ್ಛಿಮೇ ಅದಿಟ್ಠಿಆದಿಭೇದೇ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಿಯೇ ಅತಮ್ಮಯತಾಪಜ್ಜನೇನ ಅನುಗ್ಗಹಾಯ। **ಸನ್ತೋ ಅನಿಸ್ಸಾಯ ಭವಂ ನ ಜಪ್ಪೇ**ತಿ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ರಾಗಾದಿವೂಪಸಮೇನ ಸನ್ತೋ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನಿಸ್ಸಾಯ ಏಕಮ್ಪಿ ಭವಂ ಅಪಿಹೇತುಂ ಅಪತ್ಥೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಸಿಯಾ, ಅಯಮಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೮೪೭. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ವಚನತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಮಾಗಣ್ಡಿಯೋ "**ನೋ ಚೇ ಕಿರಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಾದೀನಿ ವುತ್ತನಯಾನೇವ। ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಿಯಾನಿಯೇವ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಆಹ। ಆಹ-ಸದ್ದಂ ಪನ ನೋಚೇಕಿರ-ಸದ್ದೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ "**ನೋ ಚೇ ಕಿರಾಹ** ನೋ ಚೇ ಕಿರ ಕಥೇಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಮೋಮುಹ**ನ್ತಿ ಅತಿಮೂಳ್ಹಂ, ಮೋಹನಂ ವಾ। **ಪಚ್ಚೇನ್ತೀ**ತಿ ಜಾನನ್ತಿ।

೮೪೮. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುಚ್ಛಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ "**ದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತ್ವಂ, ಮಾಗಣ್ಡಿಯ, **ದಿಟ್ಠಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಯಾನಿ ತೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಸಮುಗ್ಗಹಿತಾನಿ, ತೇಸ್ವೇವ **ಸಮುಗ್ಗಹೀತೇಸು** ಏವಂ **ಪಮೋಹಂ** ಆಗತೋ, **ಇತೋ ಚ** ಮಯಾ ವುತ್ತಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಿತೋ ಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನತೋ ವಾ **ಅಣುಮ್ಪಿ** ಯುತ್ತಸಞ್ಞಂ ನ ಪಸ್ಸಸಿ, ತೇನ ಕಾರಣೇನ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ **ಮೋಮುಹತೋ** ಪಸ್ಸಸೀತಿ।

೮೪೯. ಏವಂ ಸಮುಗ್ಗಹಿತೇಸು ಪಮೋಹೇನ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸ್ಸ ವಿವಾದಾಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸು ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಗತಪ್ಪಮೋಹಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ನಿಬ್ಬಿವಾದತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸಮೋ ವಿಸೇಸೀ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಯೋ** ಏವಂ ತಿವಿಧಮಾನೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಾ **ಮಞ್ಞತಿ, ಸೋ ತೇನ** ಮಾನೇನ ತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ತೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ವಿವದೇಯ್ಯ। ಯೋ ಪನ ಅಮ್ಹಾದಿಸೋ ಇಮಾಸು **ತೀಸು ವಿಧಾಸು ಅವಿಕಮ್ಪಮಾನೋ, ಸಮೋ ವಿಸೇಸೀತಿ ನ ತಸ್ಸ ಹೋತಿ,** ನ ಚ ಹೀನೋತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ।

೮೫೦. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಸಚ್ಚನ್ತಿ ಸೋತಿ** ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಸೋ** ಏವರೂಪೋ ಪಹೀನಮಾನದಿಟ್ಠಿಕೋ ಮಾದಿಸೋ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾದಿನಾ ನಯೇನ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ** "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ **ಕಿಂ ವದೇಯ್ಯ** ಕಿಂ ವತ್ಥುಂ ಭಣೇಯ್ಯ, ಕೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಭಣೇಯ್ಯ, "ಮಯ್ಹಂ ಸಚ್ಚಂ, ತುಯ್ಹಂ ಮುಸಾ"ತಿ ವಾ **ಕೇನ** ಮಾನೇನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ವಾ ವಿವದೇಯ್ಯ? **ಯಸ್ಮಿಂ** ಮಾದಿಸೇ ಖೀಣಾಸವೇ "ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಪವತ್ತಿಯಾ **ಸಮಂ** ವಾ, ಇತರದ್ವಯಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ **ವಿಸಮಂ ವಾ** ಮಞ್ಞಿತಂ **ನತ್ಥಿ, ಸೋ** ಸಮಾನಾದೀಸು **ಕೇನ ವಾದಂ ಪಟಿಸಂಯುಜೇಯ್ಯ** ಪಟಿಪ್ಫರೇಯ್ಯಾತಿ। ನನು ಏಕಂಸೇನೇವ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ - **ಓಕಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಗಾಥಾ?

೮೫೧. ತತ್ಥ **ಓಕಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿ ರೂಪವತ್ಥಾದಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ತತ್ರ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ। **ಅನಿಕೇತಸಾರೀ**ತಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತಾದೀನಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಅಸರನ್ತೋ। **ಗಾಮೇ ಅಕುಬ್ಬಂ ಮುನಿ ಸನ್ಥವಾನೀ**ತಿ ಗಾಮೇ ಗಿಹಿಸನ್ಥವಾನಿ ಅಕರೋನ್ತೋ। **ಕಾಮೇಹಿ ರಿತ್ತೋ**ತಿ ಕಾಮೇಸು ಛನ್ದರಾಗಾಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಕಾಮೇಹಿ ಪುಥುಭೂತೋ। **ಅಪುರೇಕ್ಖರಾನೋ**ತಿ ಆಯತಿಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅನಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ। **ಕಥಂ ನ ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ಜನೇನ ಕಯಿರಾ**ತಿ ಜನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಗ್ಗಾಹಿಕಕಥಂ ನ ಕಥೇಯ್ಯ। ಸೋ ಏವರೂಪೋ - **ಯೇಹಿ ವಿವಿತ್ತೋ**ತಿ ಗಾಥಾ।

೮೫೨. ತತ್ಥ **ಯೇಹೀ**ತಿ ಯೇಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತೇಹಿ। **ವಿವಿತ್ತೋ ವಿಚರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ರಿತ್ತೋ ಚರೇಯ್ಯ। **ನ ತಾನಿ ಉಗ್ಗಯ್ಹ ವದೇಯ್ಯ ನಾಗೋ**ತಿ "ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳನಿ॰ ಭದ್ರಾವುಧಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೭೦; ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೦೨) ನಯೇನ ನಾಗೋ ತಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನ ವದೇಯ್ಯ। **ಜಲಮ್ಬುಜ**ನ್ತಿ ಜಲಸಞ್ಞಿತೇ ಅಮ್ಬುಮ್ಹಿ ಜಾತಂ ಕಣ್ಟಕನಾಳಂ ವಾರಿಜಂ, ಪದುಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಥಾ ಜಲೇನ ಪಙ್ಕೇನ ಚ ನೂಪಲಿತ್ತ**ನ್ತಿ ತಂ ಪದುಮಂ ಯಥಾ ಜಲೇನ ಚ ಪಙ್ಕೇನ ಚ ಅನುಪಲಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, **ಏವಂ ಮುನಿ ಸನ್ತಿವಾದೋ ಅಗಿದ್ಧೋ**ತಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಿವಾದೋ ಮುನಿ ಗೇಧಾಭಾವೇನ ಅಗಿದ್ಧೋ। **ಕಾಮೇ ಚ ಲೋಕೇ ಚ ಅನೂಪಲಿತ್ತೋ**ತಿ ದುವಿಧೇಪಿ ಕಾಮೇ ಅಪಾಯಾದಿಕೇ ಚ ಲೋಕೇ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಲೇಪೇಹಿ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಹೋತಿ।

೮೫೩. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ನ ವೇದಗೂ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ನ ವೇದಗೂ ದಿಟ್ಠಿಯಾಯಕೋ**ತಿ ಚತುಮಗ್ಗವೇದಗೂ ಮಾದಿಸೋ ದಿಟ್ಠಿಯಾಯಕೋ ನ ಹೋತಿ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ, ತಂ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇನ್ತೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ - ಯಾಯತೀತಿ ಯಾಯಕೋ, ಕರಣವಚನೇನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಯಾತೀತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾಯಕೋ। ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನೇನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಯಾತೀತಿಪಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾಯಕೋ। **ನ ಮುತಿಯಾ ಸ ಮಾನಮೇತೀ**ತಿ ಮುತರೂಪಾದಿಭೇದಾಯ ಮುತಿಯಾಪಿ ಸೋ ಮಾನಂ ನ ಏತಿ। **ನ ಹಿ ತಮ್ಮಯೋ ಸೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ತಮ್ಮಯೋ ಹೋತಿ ತಪ್ಪರಾಯಣೋ, ಅಯಂ ಪನ ನ ತಾದಿಸೋ। **ನ ಕಮ್ಮುನಾ ನೋಪಿ ಸುತೇನ ನೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿನಾ ಕಮ್ಮುನಾ ವಾ ಸುತಸುದ್ಧಿಆದಿನಾ ಸುತೇನ ವಾ ಸೋ ನೇತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ। **ಅನೂಪನೀತೋ ಸ ನಿವೇಸನೇಸೂ**ತಿ ಸೋ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಉಪಯಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನೇಸು ಅನೂಪನೀತೋ। ತಸ್ಸ ಚ ಏವಂವಿಧಸ್ಸ - **ಸಞ್ಞಾವಿರತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಾಥಾ।

೮೫೪. ತತ್ಥ **ಸಞ್ಞಾವಿರತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಹೀನಕಾಮಾದಿಸಞ್ಞಸ್ಸ। ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಸಮಥಯಾನಿಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಭಾವನಾಯ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಸ್ಸ। ಇಮಿನಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಸಞ್ಞಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಯೇ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ತೇ ಘಟ್ಟಯನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ ಲೋಕೇ**ತಿ ಯೇ ಕಾಮಸಞ್ಞಾದಿಕಂ ಸಞ್ಞಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ತೇ ವಿಸೇಸತೋ ಗಹಟ್ಠಾ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ, ಯೇ ಚ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ತೇ ವಿಸೇಸತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತೀತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ಅವುತ್ತಂ, ತಂ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫೫. **ಕಥಂದಸ್ಸೀ**ತಿ ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಇತೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಲಹವಿವಾದಚೂಳಬ್ಯೂಹಮಹಾಬ್ಯೂಹತುವಟಕಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಯಥೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಸಮಯೇ ರಾಗಚರಿತದೇವತಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯವಸೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯಸುತ್ತಮಭಾಸಿ, ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಹಾಸಮಯೇ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಪುರಾ ಸರೀರಭೇದಾ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ತಾಸಂ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ ಅಡ್ಢತೇಳಸಭಿಕ್ಖುಸತಪರಿವಾರಂ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧಂ ಆಕಾಸೇನ ಆನೇತ್ವಾ ತೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಪುಚ್ಛಾಯ ತಾವ ಸೋ ನಿಮ್ಮಿತೋ **ಕಥಂದಸ್ಸೀ**ತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಂ **ಕಥಂಸೀಲೋ**ತಿ ಅಧಿಸೀಲಂ, **ಉಪಸನ್ತೋ**ತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

೮೫೬. ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪನ ಭಗವಾ ಸರೂಪೇನ ಅಧಿಪಞ್ಞಾದೀನಿ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ಅಧಿಪಞ್ಞಾದಿಪ್ಪಭಾವೇನ ಯೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪಸಮಾ "ಉಪಸನ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನಾನಾದೇವತಾನಂ ಆಸಯಾನುಲೋಮೇನ ತೇಸಂ ಉಪಸಮಮೇವ ದೀಪೇನ್ತೋ **"ವೀತತಣ್ಹೋ"**ತಿಆದಿಕಾ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ ಆದಿತೋ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಗಾಥಾನಂ "ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಉಪಸನ್ತೋ"ತಿ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತೋ ಪರಾಸಂ "ಸ ವೇ ಸನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪದೇನ।

ಅನುಪದವಣ್ಣನಾನಯೇನ ಚ - **ವೀತತಣ್ಹೋ ಪುರಾ ಭೇದಾ**ತಿ ಯೋ ಸರೀರಭೇದಾ ಪುಬ್ಬಮೇವ ಪಹೀನತಣ್ಹೋ। **ಪುಬ್ಬಮನ್ತಮನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಅತೀತದ್ಧಾದಿಭೇದಂ ಪುಬ್ಬನ್ತಮನಿಸ್ಸಿತೋ। **ವೇಮಜ್ಝೇನುಪಸಙ್ಖೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಅದ್ಧನಿ "ರತ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನ ಉಪಸಙ್ಖಾತಬ್ಬೋ। **ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಪುರಕ್ಖತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅರಹತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುರೇಕ್ಖಾರಾನಂ ಅಭಾವಾ ಅನಾಗತೇ ಅದ್ಧನಿ ಪುರಕ್ಖತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಉಪಸನ್ತೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಇತೋ ಪರಂ ಪನ ಯೋಜನಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಂಯೇವ ಕರಿಸ್ಸಾಮ।

೮೫೭. **ಅಸನ್ತಾಸೀ**ತಿ ತೇನ ತೇನ ಅಲಾಭಕೇನ ಅಸನ್ತಸನ್ತೋ। **ಅವಿಕತ್ಥೀ**ತಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಅವಿಕತ್ಥನಸೀಲೋ । **ಅಕುಕ್ಕುಚೋ**ತಿ ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚಾದಿವಿರಹಿತೋ । **ಮನ್ತಭಾಣೀ**ತಿ ಮನ್ತಾಯ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ। **ಅನುದ್ಧತೋ**ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚವಿರಹಿತೋ। **ಸ ವೇ**

ವಾಚಾಯತೋತಿ ಸೋ ವಾಚಾಯ ಯತೋ ಸಂಯತೋ ಚತುದೋಸವಿರಹಿತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

೮೫೮. **ನಿರಾಸತ್ತೀ**ತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ। **ವಿವೇಕದಸ್ಸೀ ಫಸ್ಸೇಸೂ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದೀಸು ಅತ್ತಾದಿಭಾವವಿವೇಕಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ದಿಟ್ಠೀಸು ಚ ನ ನೀಯತೀ**ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠೀಸು ಕಾಯಚಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ನೀಯತಿ।

೮೫೯. **ಪತಿಲೀನೋ**ತಿ ರಾಗಾದೀನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ತತೋ ಅಪಗತೋ। **ಅಕುಹಕೋ**ತಿ ಅವಿಮ್ಹಾಪಕೋ ತೀಹಿ ಕುಹನವತ್ಥೂಹಿ। **ಅಪಿಹಾಲೂ**ತಿ ಅಪಿಹನಸೀಲೋ, ಪತ್ಥನಾತಣ್ಹಾಯ ರಹಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಮಚ್ಛರೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಮಚ್ಛೇರವಿರಹಿತೋ। **ಅಪ್ಪಗಬ್ಭೋ**ತಿ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಭಿಯಾದಿವಿರಹಿತೋ। **ಅಜೇಗುಚ್ಛೋ**ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾದಿತಾಯ ಅಜೇಗುಚ್ಛನೀಯೋ ಅಸೇಚನಕೋ ಮನಾಪೋ। **ಪೇಸುಣೇಯ್ಯೇ ಚ ನೋ ಯುತೋ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಉಪಸಂಹರಿತಬ್ಬೇ ಪಿಸುಣಕಮ್ಮೇ ಅಯುತ್ತೋ।

೮೬೦. **ಸಾತಿಯೇಸು ಅನಸ್ಸಾವೀ**ತಿ ಸಾತವತ್ಥೂಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ತಣ್ಹಾಸನ್ಥವವಿರಹಿತೋ। **ಸಣ್ಹೋ**ತಿ ಸಣ್ಹೇಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಪಟಿಭಾನವಾ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಪರಿಪುಚ್ಛಾಧಿಗಮಪಟಿಭಾನೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ನ ಸದ್ಧೋ**ತಿ ಸಾಮಂ ಅಧಿಗತಧಮ್ಮಂ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಸದ್ದಹತಿ। **ನ ವಿರಜ್ಜತೀ**ತಿ ಖಯಾ ರಾಗಸ್ಸ ವಿರತ್ತತ್ತಾ ಇದಾನಿ ನ ವಿರಜ್ಜತಿ।

೮೬೧. **ಲಾಭಕಮ್ಯಾ ನ ಸಿಕ್ಖತೀ**ತಿ ನ ಲಾಭಪತ್ಥನಾಯ ಸುತ್ತನ್ತಾದೀನಿ ಸಿಕ್ಖತಿ। **ಅವಿರುದ್ಧೋ ಚ ತಣ್ಹಾಯ, ರಸೇಸು ನಾನುಗಿಜ್ಝತೀ**ತಿ ವಿರೋಧಾಭಾವೇನ ಚ ಅವಿರುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ತಣ್ಹಾಯ ಮೂಲರಸಾದೀಸು ಗೇಧಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ।

೮೬೨. **ಉಪೇಕ್ಖಕೋ**ತಿ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸತೋ**ತಿ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಸತಿಯುತ್ತೋ।

೮೬೩. **ನಿಸ್ಸಯನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ। **ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಏವಂ ತೇಹಿ ನಿಸ್ಸಯೇಹಿ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। ತೇನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಧಮ್ಮಞಾಣಾ ನತ್ಥಿ ನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಅಭಾವೋತಿ ದೀಪೇತಿ **ಭವಾಯ ವಿಭವಾಯ ವಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾಯ ಉಚ್ಛೇದಾಯ ವಾ।

೮೬೪. **ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಉಪಸನ್ತೋ**ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ಏಕೇಕಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಂ ಉಪಸನ್ತೋತಿ ಕಥೇಮಿ। **ಅತರೀ ಸೋ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಸೋ ಇಮಂ ವಿಸತಾದಿಭಾವೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾಸಙ್ಖಾತಂ ಮಹಾತಣ್ಹಂ ಅತರಿ।

೮೬೫. ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಉಪಸನ್ತಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಆಹ "**ನ ತಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ**"ತಿ ಏವಮಾದಿ। ತತ್ಥ ಪುತ್ತಾ ಅತ್ರಜಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪುತ್ತಪರಿಗ್ಗಹಾದಯೋ ಪುತ್ತಾದಿನಾಮೇನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಹಿಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಾ ಅಭಾವೇನ ಪುತ್ತಾದಯೋ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ।

೮೬೬. **ಯೇನ ನಂ ವಜ್ಜುಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ಅಥೋ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಯೇನ ತಂ ರಾಗಾದಿನಾ ವಜ್ಜೇನ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ರತ್ತೋ ವಾ ದುಟ್ಠೋ ವಾತಿ, ವದೇಯ್ಯುಂ। **ತಂ ತಸ್ಸ ಅಪುರಕ್ಖತ**ನ್ತಿ ತಂ ರಾಗಾದಿವಜ್ಜಂ ತಸ್ಸ ಅರಹತೋ ಅಪುರಕ್ಖತಂ **ತಸ್ಮಾ ವಾದೇಸು ನೇಜತೀ**ತಿ ತಂ ಕಾರಣಾ ನಿನ್ದಾವಚನೇಸು ನ ಕಮ್ಪತಿ।

೮೬೭. **ನ ಉಸ್ಸೇಸು ವದತೇ**ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠೇಸು ಅತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ "ಅಹಂ ವಿಸಿಟ್ಠೋ"ತಿ ಅತಿಮಾನವಸೇನ ನ ವದತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು। **ಕಪ್ಪಂ ನೇತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯೋ**ತಿ ಸೋ ಏವರೂಪೋ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಂ ನ ಏತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಅಕಪ್ಪಿಯೋ, ಪಹೀನಕಪ್ಪೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೮೬೮. ಸಕನ್ತಿ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ। **ಅಸತಾ ಚ ನ ಸೋಚತೀ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾದಿನಾ ಅಸತಾ ಚ ನ ಸೋಚತಿ। **ಧಮ್ಮೇಸು ಚ ನ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಸ ವೇ ಸನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಸೋ ಏವರೂಪೋ ನರುತ್ತಮೋ "ಸನ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸದೇವತಾನಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ, ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಗಣನಾ ನತ್ಥೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಕಲಹವಿವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬೯. **ಕುತೋ ಪಹೂತಾ ಕಲಹಾ ವಿವಾದಾ**ತಿ ಕಲಹವಿವಾದಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಹಾಸಮಯೇ "ಕುತೋ ನು, ಖೋ, ಕಲಹಾದಯೋ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಪವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಆವಿಕಾತುಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ತತ್ಥ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಕ್ಕಮೇನ ಠಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಗಾಥಾ ಪಾಕಟಸಮ್ಬನ್ಧಾಯೇವ।

ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ ಪನೇತಾಸಂ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **ಕುತೋಪಹೂತಾ ಕಲಹಾ ವಿವಾದಾ**ತಿ ಕಲಹೋ ಚ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ವಿವಾದೋ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಕುತೋ ಜಾತಾ। **ಪರಿದೇವಸೋಕಾ ಸಹಮಚ್ಛರಾ ಚಾ**ತಿ ಪರಿದೇವಸೋಕಾ ಚ ಮಚ್ಛರಾ ಚ ಕುತೋಪಹೂತಾ। **ಮಾನಾತಿಮಾನಾ ಸಹಪೇಸುಣಾ ಚಾ**ತಿ ಮಾನಾ ಚ ಅತಿಮಾನಾ ಚ ಪೇಸುಣಾ ಚ ಕುತೋಪಹೂತಾ। **ತೇ**ತಿ ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಟ್ಠ ಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ। **ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹೀ**ತಿ ತಂ ಮಯಾ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಂ ಬ್ರೂಹಿ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಹನ್ತಿ। ಯಾಚನತ್ಥೋ ಹಿ **ಇಙ್ಘಾ**ತಿ ನಿಪಾತೋ।

೮೭೦. **ಪಿಯಪ್ಪಹೂತಾ**ತಿ ಪಿಯವತ್ಥುತೋ ಜಾತಾ। ಯುತ್ತಿ ಪನೇತ್ಥ ನಿದ್ದೇಸೇ (ಮಹಾನಿ॰ ೯೮) ವುತ್ತಾ ಏವ। **ಮಚ್ಛೇರಯುತ್ತಾ ಕಲಹಾ ವಿವಾದಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಲಹವಿವಾದಾದೀನಂ ನ ಕೇವಲಂ ಪಿಯವತ್ಥುಮೇವ, ಮಚ್ಛರಿಯಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಲಹವಿವಾದಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಚ ಏತೇಸಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ತಥಾ ಪೇಸುಣಾನಞ್ಚ ವಿವಾದಂ। ತೇನಾಹ - "**ವಿವಾದಜಾತೇಸು ಚ ಪೇಸುಣಾನೀ**"ತಿ।

೮೭೧. **ಪಿಯಾಸು ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಕುತೋನಿದಾನಾ ಯೇ ಚಾಪಿ ಲೋಭಾ ವಿಚರನ್ತಿ ಲೋಕೇ**ತಿ "ಪಿಯಾ ಪಹೂತಾ ಕಲಹಾ"ತಿ ಯೇ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಾ। ತೇ ಪಿಯಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಕುತೋನಿದಾನಾ, ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಪಿಯಾ, ಯೇ ಚಾಪಿ ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಲೋಭಾ ವಿಚರನ್ತಿ ಲೋಭಹೇತುಕಾ ಲೋಭೇನಾಭಿಭೂತಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸೋ ಲೋಭೋ ಚ ಕುತೋನಿದಾನೋತಿ ದ್ವೇ ಅತ್ಥೇ ಏಕಾಯ ಪುಚ್ಛಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಆಸಾ ಚ ನಿಟ್ಠಾ ಚಾ**ತಿ ಆಸಾ ಚ ತಸ್ಸಾ ಆಸಾಯ ಸಮಿದ್ಧಿ ಚ। **ಯೇ ಸಮ್ಪರಾಯಾಯ ನರಸ್ಸ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ನರಸ್ಸ ಸಮ್ಪರಾಯಾಯ ಹೋನ್ತಿ, ಪರಾಯನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಕಾ ಏವಾಯಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಾ।

೮೭೨. **ಛನ್ದಾನಿದಾನಾನೀ**ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿಛನ್ದನಿದಾನಾನಿ। **ಯೇ ಚಾಪಿ ಲೋಭಾ ವಿಚರನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ಚಾಪಿ ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಲೋಭಾ ವಿಚರನ್ತಿ ತೇಸಂ ಲೋಭೋಪಿ ಛನ್ದನಿದಾನೋತಿ ದ್ವೇಪಿ ಅತ್ಥೇ ಏಕತೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ಇತೋನಿದಾನಾ**ತಿ ಛನ್ದನಿದಾನಾ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಕುತೋನಿದಾನಾ ಕುತೋನಿದಾನಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೨೭೩) ಏತೇಸು ಚ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೮೭೩. **ವಿನಿಚ್ಛಯಾತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯಾ। **ಯೇ ವಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಣೇನ ವುತ್ತಾತಿ** ಯೇ ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕೋಧಾದೀಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ, ತಥಾರೂಪಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಬುದ್ಧಸಮಣೇನ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಕುತೋಪಹೂತಾತಿ।

೮೭೪. **ತಮೂಪನಿಸ್ಸಾಯ ಪಹೋತಿ ಛನ್ದೋತಿ** ತಂ ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಂ। ತದುಭಯವತ್ಥುಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾತಾಸಾತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಛನ್ದೋ ಪಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ "ಛನ್ದೋ ನು ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಕುತೋನಿದಾನೋ"ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಹೋತಿ। **ರೂಪೇಸು ದಿಸ್ವಾ ವಿಭವಂ ಭವಞ್ಚಾತಿ** ರೂಪೇಸು ವಯಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ। **ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಕುಬ್ಬತಿ ಜನ್ತು ಲೋಕೇತಿ** ಅಪಾಯಾದಿಕೇ ಲೋಕೇ ಅಯಂ ಜನ್ತು ಭೋಗಾಧಿಗಮನತ್ಥಂ ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯಂ "ಅತ್ತಾ ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯಞ್ಚ ಕುರುತೇ। ಯುತ್ತಿ ಪನೇತ್ಥ ನಿದ್ದೇಸೇ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦೨) ವುತ್ತಾ ಏವ। ಏತ್ತಾವತಾ "ವಿನಿಚ್ಛಯಾ ಚಾಪಿ ಕುತೋಪಹೂತಾ"ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಹೋತಿ।

೮೭೫. **ಏತೇಪಿ ಧಮ್ಮಾ ದ್ವಯಮೇವ ಸನ್ತೇತಿ** ಏತೇಪಿ ಕೋಧಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಾತಾಸಾತದ್ವಯೇ ಸನ್ತೇ ಏವ ಪಹೋನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಚ ನೇಸಂ ನಿದ್ದೇಸೇ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦೩) ವುತ್ತಾಯೇವ। ಏತ್ತಾವತಾ ತತಿಯಪಞ್ಹೋಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ಯೋ ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇಸು ಏತೇಸು ಪಞ್ಹೇಸು ಕಥಂಕಥೀ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಕಥಂಕಥಾಪಹಾನೂಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ – **"ಕಥಂಕಥೀ ಞಾಣಪಥಾಯ ಸಿಕ್ಖೇ"**ತಿ, ಞಾಣದಸ್ಸನಞಾಣಾಧಿಗಮನತ್ಥಂ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಞತ್ವಾ ಪವುತ್ತಾ ಸಮಣೇನ ಧಮ್ಮಾ**। ಬುದ್ಧಸಮಣೇನ ಹಿ ಞತ್ವಾವ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ, ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಞಾಣಾಭಾವೇನ ತೇ ಅಜಾನನ್ತೋ ನ ಜಾನೇಯ್ಯ, ನ ದೇಸನಾ ದೋಸೇನ, ತಸ್ಮಾ ಕಥಂಕಥೀ ಞಾಣಪಥಾಯ ಸಿಕ್ಖೇ, ಞತ್ವಾ ಪವುತ್ತಾ ಸಮಣೇನ ಧಮ್ಮಾತಿ।

೮೭೬-೭. **ಸಾತಂ ಅಸಾತಞ್ಚ ಕುತೋನಿದಾನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಸಾತಂ ಅಸಾತನ್ತಿ ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ನ ಭವನ್ತಿ ಹೇತೇತಿ** ನ ಭವನ್ತಿ ಏತೇ। **ವಿಭವಂ ಭವಞ್ಚಾಪಿ ಯಮೇತಮತ್ಥಂ ಏತಂ ಮೇ ಪಬ್ರೂಹಿ ಯತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಸಾತಾಸಾತಾನಂ ವಿಭವಂ ಭವಞ್ಚ ಏತಮ್ಪಿ ಯಂ ಅತ್ಥಂ। ಲಿಙ್ಗಬ್ಯತ್ತಯೋ ಏತ್ಥ ಕತೋ। ಇದಂ ಪನ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – ಸಾತಾಸಾತಾನಂ ವಿಭವೋ ಭವೋ ಚಾತಿ ಯೋ ಏಸ ಅತ್ಥೋ, ಏವಂ ಮೇ ಪಬ್ರೂಹಿ ಯತೋನಿದಾನನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಾತಾಸಾತಾನಂ ವಿಭವಭವವತ್ಥುಕಾ ವಿಭವಭವದಿಟ್ಠಿಯೋ ಏವ ವಿಭವಭವಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಪಕ್ಖೇ "ಭವದಿಟ್ಠಿಪಿ ಫಸ್ಸನಿದಾನಾ, ವಿಭವದಿಟ್ಠಿಪಿ ಫಸ್ಸನಿದಾನಾ"ತಿ ನಿದ್ದೇಸೇ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦೫) ವುತ್ತಂ। **ಇತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಫಸ್ಸನಿದಾನಂ।

೮೭೮. **ಕಿಸ್ಮಿಂ ವಿಭೂತೇ ನ ಫುಸನ್ತಿ ಫಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಸ್ಮಿಂ ವೀತಿವತ್ತೇ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಫಸ್ಸಾ ನ ಫುಸನ್ತಿ।

೮೭೯. **ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕನಾಮಂ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣರೂಪಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ। **ರೂಪೇ ವಿಭೂತೇ ನ ಫುಸನ್ತಿ ಫಸ್ಸಾತಿ** ರೂಪೇ ವೀತಿವತ್ತೇ ಪಞ್ಚ ಫಸ್ಸಾ ನ ಫುಸನ್ತಿ।

೮೮೦. **ಕಥಂ ಸಮೇತಸ್ಸಾತಿ** ಕಥಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ। **ವಿಭೋತಿ ರೂಪ**ನ್ತಿ ರೂಪ ವಿಭವತಿ, ನ ಭವೇಯ್ಯ ವಾ। **ಸುಖಂ ದುಖಞ್ಚಾತಿ** ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಂ ರೂಪಮೇವ ಪುಚ್ಛತಿ।

೮೮೧. **ನ ಸಞ್ಞಸಞ್ಞೀತಿ** ಯಥಾ ಸಮೇತಸ್ಸ ವಿಭೋತಿ ರೂಪಂ, ಸೋ ಪಕತಿಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಞೀಪಿ ನ ಹೋತಿ। **ನ ವಿಸಞ್ಞಸಞ್ಞೀತಿ** ವಿಸಞ್ಞಾಯಪಿ ವಿರೂಪಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಞೀ ನ ಹೋತಿ ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಾ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ವಾ। **ನೋಪಿ ಅಸಞ್ಞೀತಿ** ಸಞ್ಞಾವಿರಹಿತೋಪಿ ನ ಹೋತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನೋ ವಾ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೋ ವಾ। **ನ ವಿಭೂತಸಞ್ಞೀತಿ** "ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೬೫; ವಿಭ॰ ೬೦೨) ನಯೇನ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಸಞ್ಞೀಪಿ ನ ಹೋತಿ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಲಾಭೀ। **ಏವಂ ಸಮೇತಸ್ಸ ವಿಭೋತಿ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸಞ್ಞಸಞ್ಞಿತಾದಿಭಾವೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಯದೇತಂ ವುತ್ತಂ "ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ...

ಪೇ॰... ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನೀಹರತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಸಮೇತಸ್ಸ ಅರೂಪಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ವಿಭೋತಿ ರೂಪಂ। **ಸಞ್ಞಾನಿದಾನಾ ಹಿ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖ್ಯಾ**ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಯಾ ಸಞ್ಞಾ, ತನ್ನಿದಾನಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೮೮೧-೩. ಏತ್ತಾವತಗ್ಗಂ ನು ವದನ್ತಿ, ಹೇಕೇ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಸುದ್ಧಿಂ ಇಧ ಪಣ್ಡಿತಾಸೇ। ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವದನ್ತಿ ಏತ್ತೋತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ನು ಇಧ ಪಣ್ಡಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಗ್ಗಂ ಸುದ್ಧಿಂ ಸತ್ತಸ್ಸ ವದನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏತ್ತೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಅಧಿಕಂ ವದನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಏತ್ತಾವತಗ್ಗಮ್ಪಿ ವದನ್ತಿ ಹೇಕೇ**ತಿ ಏಕೇ ಸಸ್ಸತವಾದಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಣ್ಡಿತಮಾನಿನೋ ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಅಗ್ಗಂ ಸುದ್ಧಿಂ ವದನ್ತಿ। **ತೇಸಂ ಪನೇಕೇ ಸಮಯಂ ವದನ್ತೀ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಏಕೇ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ ಸಮಯಂ ಉಚ್ಛೇದಂ ವದನ್ತಿ। **ಅನುಪಾದಿಸೇಸೇ ಕುಸಲಾ ವದಾನಾ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸೇ ಕುಸಲವಾದಾ ಸಮಾನಾ।

೮೮೪. ಏತೇ ಚ ಞತ್ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ಏತೇ ಚ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯೋ ನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ಞತ್ವಾ। **ಞತ್ವಾ ಮುನೀ ನಿಸ್ಸಯೇ ಸೋ ವಿಮಂಸೀ**ತಿ ನಿಸ್ಸಯೇ ಚ ಞತ್ವಾ ಸೋ ವೀಮಂಸೀ ಪಣ್ಡಿತೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ। **ಞತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ದುಕ್ಖಾನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಧಮ್ಮೇ ಞತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಭವಾಭವಾಯ ನ ಸಮೇತೀ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ನ ಸಮಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಸದಿಸೋಯೇವಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಕಲಹವಿವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಚೂಳಬ್ಯೂಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮೫-೬. ಸಕಂಸಕಂದಿಟ್ಠಿಪರಿಬ್ಬಸಾನಾತಿ ಚೂಳಬ್ಯೂಹಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಹಾಸಮಯೇ "ಸಬ್ಬೇಪಿ ಇಮೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ 'ಸಾಧುರೂಪಮ್ಹಾ'ತಿ ಭಣನ್ತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸಾಧುರೂಪಾವ ಇಮೇ ಅತ್ತನೋಯೇವ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತುಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಆದಿತೋ ದ್ವೇಪಿ ಗಾಥಾ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯೇವ। ತಾಸು **ಸಕಂಸಕಂದಿಟ್ಠಿಪರಿಬ್ಬಸಾನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಸಮಾನಾ। **ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ನಾನಾ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಬಲಗ್ಗಾಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ತತ್ಥ "ಕುಸಲಾಮ್ಹಾ"ತಿ ಪಟಿಜಾನಮಾನಾ ಪುಥು ಪುಥು ವದನ್ತಿ ಏಕಂ ನ ವದನ್ತಿ। **ಯೋ ಏವಂ ಜಾನಾತಿ ಸ ವೇದಿ ಧಮ್ಮಂ ಇದಂ ಪಟಿಕೋಸಮಕೇವಲೀ ಸೋ**ತಿ ತಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಯೋ ಏವಂ ಜಾನಾತಿ, ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ವೇದಿ। ಇದಂ ಪನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸನ್ತೋ ಹೀನೋ ಹೋತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಬಾಲೋ**ತಿ ಹೀನೋ। **ಅಕ್ಕುಸಲೋ**ತಿ ಅವಿದ್ವಾ।

೮೮೭-೮. ಇದಾನಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಾ ಪುರಿಮಡ್ಢೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಛಿಮಡ್ಢೇನ ಪಟಿಬ್ಯೂಹಿತ್ವಾ ಠಿತಾ। ತೇನ ಬ್ಯೂಹೇನ ಉತ್ತರಸುತ್ತತೋ ಚ ಅಪ್ಪಕತ್ತಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ "ಚೂಳಬ್ಯೂಹ"ನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಸ್ಸ ಚೇ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪರಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಂ। **ಸಬ್ಬೇವ ಬಾಲಾ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸಬ್ಬೇವ ಇಮೇ ಬಾಲಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಸಬ್ಬೇವಿಮೇ ದಿಟ್ಠಿಪರಿಬ್ಬಸಾನಾ**ತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚೇವ ನ ವೀವದಾತಾ। ಸಂಸುದ್ಧಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲಾ ಮುತೀಮಾ**ತಿ ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ವಿವದಾತಾ ನ ವೋದಾತಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾವ ಸಮಾನಾ ಸಂಸುದ್ಧಪಞ್ಞಾ ಚ ಕುಸಲಾ ಚ ಮುತಿಮನ್ತೋ ಚ ತೇ ಹೋನ್ತಿ ಚೇ। ಅಥ ವಾ "ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚೇ

ಪನ ವೀವದಾತಾ" ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸಕಾಯ ಪನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವೋದಾತಾ ಸಂಸುದ್ಧಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲಾ ಮುತಿಮನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ ಚೇ। **ನ ತೇಸಂ ಕೋಚೀ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತೇಸಂ ಏಕೋಪಿ ಹೀನಪಞ್ಞೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? **ದಿಟ್ಠೀ ಹಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ತಥಾ ಸಮತ್ತಾ,** ಯಥಾ ಇತರೇಸನ್ತಿ।

೮೮೯. **ನ ವಾಹಮೇತ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - **ಯಂ ತೇ ಮಿಥು** ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಜನಾ **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ** "ಬಾಲೋ"ತಿ ಆಹು, ಅಹಂ **ಏತಂ ತಥಿಯಂ** ತಚ್ಛನ್ತಿ **ನೇವ ಬ್ರೂಮಿ**। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇ ತೇ **ಸಕಂ ಸಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ** "ಇದಮೇವ **ಸಚ್ಚಂ** ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ **ಅಕಂಸು**। ತೇನ ಚ ಕಾರಣೇನ **ಪರಂ "ಬಾಲೋ"ತಿ ದಹನ್ತಿ**। ಏತ್ಥ ಚ "ತಥಿಯ"ನ್ತಿ "ಕಥಿವ"ನ್ತಿ ದ್ವೇಪಿ ಪಾಠಾ।

೮೯೦. **ಯಮಾಹೂತಿ** ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯ **ಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚಂ ತಥಿಯನ್ತಿ ಏಕೇ ಆಹು**।

೮೯೧. **ಏಕಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯ ಏಕಂ ಸಚ್ಚಂ ನಿರೋಧೋ ಮಗ್ಗೋ ವಾ। **ಯಸ್ಮಿಂ ಪಜಾ ನೋ ವಿವದೇ ಪಜಾನ**ನ್ತಿ ಯಮ್ಹಿ ಸಚ್ಚೇ ಪಜಾನನ್ತೋ ಪಜಾ ನೋ ವಿವದೇಯ್ಯ। **ಸಯಂ ಥುನನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ವದನ್ತಿ।

೮೯೨. **ಕಸ್ಮಾ ನೂ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯ **ಪವಾದಿಯಾಸೇ**ತಿ ವಾದಿನೋ। **ಉದಾಹು ತೇ ತಕ್ಕಮನುಸ್ಸರನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ವಾದಿನೋ ಉದಾಹು ಅತ್ತನೋ ತಕ್ಕಮತ್ತಂ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಿ।

೮೯೩. **ನ ಹೇವಾ**ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯ **ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಞ್ಞಾಯ ನಿಚ್ಚಾನೀ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಮತ್ತೇನ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಗಹಿತಗ್ಗಹಣಾನಿ। **ತಕ್ಕಞ್ಚ ದಿಟ್ಠೀಸು ಪಕಪ್ಪಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಮತ್ತಂ ದಿಟ್ಠೀಸು ಜನೇತ್ವಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದಿಟ್ಠೀಸು ವಿತಕ್ಕಂ ಜನೇನ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಯೋಪಿ ಜನೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಂ "ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಜನೇನ್ತಿ ಸಞ್ಜನೇನ್ತೀ"ತಿಆದಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೨೧)।

೮೯೪-೫. ಇದಾನಿ ಏವಂ ನಾನಾಸಚ್ಚೇಸು ಅಸನ್ತೇಸು ತಕ್ಕಮತ್ತಮನುಸ್ಸರನ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದಿಟ್ಠೇ ಸುತೇ"**ತಿಆದಿಕಾ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠೇ**ತಿ ದಿಟ್ಠಂ, ದಿಟ್ಠಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸುತಾದೀಸು। **ಏತೇ ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಮಾನದಸ್ಸೀ**ತಿ ಏತೇ ದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮೇ ನಿಸ್ಸಯಿತ್ವಾ ಸುದ್ಧಿಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಮಾನಂ ಅಸಮ್ಮಾನಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ। **ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಠತ್ವಾ ಪಹಸ್ಸಮಾನೋ, ಬಾಲೋ ಪರೋ ಅಕ್ಕುಸಲೋತಿ ಚಾಹಾ**ತಿ ಏವಂ ವಿಮಾನದಸ್ಸೀಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಠತ್ವಾ ತುಟ್ಠಿಜಾತೋ ಹಾಸಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ "ಪರೋ ಹೀನೋ ಚ ಅವಿದ್ವಾ ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ವದತಿಯೇವ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ **ಯೇನೇವಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಯಮತ್ತನಾ**ತಿ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತಾನಂ। **ವಿಮಾನೇತೀ**ತಿ ಗರಹತಿ। **ತದೇವ ಪಾವಾ**ತಿ ತದೇವ ವಚನಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ವದತಿ, ತಂ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ।

೮೯೬. **ಅತಿಸಾರದಿಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ಗಾಥಾಯತ್ಥೋ - **ಸೋ** ಏವಂ ತಾಯ ಲಕ್ಖಣಾತಿಸಾರಿನಿಯಾ **ಅತಿಸಾರದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮತ್ತೋ** ಪುಣ್ಣೋ ಉದ್ಧುಮಾತೋ, ತೇನ ಚ ದಿಟ್ಠಿಮಾನೇನ ಮತ್ತೋ "ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಅಹಂ ಕೇವಲೀ"ತಿ ಏವಂ **ಪರಿಪುಣ್ಣಮಾನೀ ಸಯಮೇವ** ಅತ್ತಾನಂ **ಮನಸಾ** "ಅಹಂ ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ ಅಭಿಸಿಞ್ಚತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? **ದಿಟ್ಠೀ ಹಿ ಸಾ ತಸ್ಸ ತಥಾ ಸಮತ್ತಾ**ತಿ।

೮೯೭. **ಪರಸ್ಸ ಚೇ**ತಿ ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಚ - ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ? ಯೋ ಸೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಠತ್ವಾ ಪಹಸ್ಸಮಾನೋ "ಬಾಲೋ ಪರೋ ಅಕ್ಕುಸಲೋ"ತಿ ಚಾಹ। ತಸ್ಸ **ಪರಸ್ಸ ಚೇ ಹಿ ವಚಸಾ** ಸೋ ತೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ **ನಿಹೀನೋ** ಹೋತಿ। **ತುಮೋ ಸಹಾ ಹೋತಿ ನಿಹೀನಪಞ್ಞೋ,** ಸೋಪಿ ತೇನೇವ ಸಹ ನಿಹೀನಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಸೋಪಿ ಹಿ ನಂ "ಬಾಲೋ"ತಿ ವದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ಸೋ ಪನ **ಸಯಮೇವ ವೇದಗೂ ಚ ಧೀರೋ ಚ ಹೋತಿ**। ಏವಂ ಸನ್ತೇ **ನ ಕೋಚಿ ಬಾಲೋ ಸಮಣೇಸು ಅತ್ಥಿ**। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾಯ ಪಣ್ಡಿತಾ।

೮೯೮. ಅಞ್ಞಂ ಇತೋತಿ ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಚ - "ಅಥ ಚೇ ಸಯಂ ವೇದಗೂ ಹೋತಿ ಧೀರೋ, ನ ಕೋಚಿ ಬಾಲೋ ಸಮಣೇಸು ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಏವಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸಿಯಾ ಕಸ್ಸಚಿ "ಕಸ್ಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ವುಚ್ಚತೇ - ಯಸ್ಮಾ **ಅಞ್ಞಂ ಇತೋ ಯಾಭಿವದನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಅಪರದ್ಧಾ ಸುದ್ಧಿಮಕೇವಲೀ ತೇ, ಏವಮ್ಪಿ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಪುಥುಸೋ ವದನ್ತಿ,** ಯೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಭಿವದನ್ತಿ, ಯೇ ಅಪರದ್ಧಾ ವಿರದ್ಧಾ ಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಂ, ಅಕೇವಲಿನೋ ಚ ತೇತಿ ಏವಂ ಪುಥುತಿತ್ಥಿಯಾ ಯಸ್ಮಾ ವದನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇವಂ ವದನ್ತೀತಿ ಚೇ? **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿರಾಗೇನ ಹಿ ತೇ ಭಿರತ್ತಾ,** ಯಸ್ಮಾ ಸಕೇನ ದಿಟ್ಠಿರಾಗೇನ ಅಭಿರತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೮೯೯-೯೦೦. ಏವಂ ಅಭಿರತ್ತಾ ಚ - **ಇಧೇವ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ** ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಕಾಯನೇತಿ** ಸಕಮಗ್ಗೇ **ದಳ್ಹಂ ವದಾನಾತಿ** ದಳ್ಹವಾದಾ। ಏವಞ್ಚ ದಳ್ಹವಾದೇಸು ತೇಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ತಿತ್ಥಿಯೋ ಸಕಾಯನೇ ವಾಪಿ ದಳ್ಹಂ ವದಾನೋ **ಕಮೇತ್ಥ ಬಾಲೋತಿ ಪರಂ ದಹೇಯ್ಯ,** ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತತ್ಥ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಾ ನತ್ಥಿಕಇಸ್ಸರಕಾರಣನಿಯತಾದಿಭೇದೇ ಸಕೇ ಆಯತನೇ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ದಳ್ಹಂ ವದಾನೋ ಕಂ ಪರಂ ಏತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿಗತೇ "ಬಾಲೋ"ತಿ ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ನನು ಸಬ್ಬೋಪಿ ತಸ್ಸ ಮತೇನ ಪಣ್ಡಿತೋ ಏವ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಏವ ಚ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಚ **ಸಯಮೇವ ಸೋ ಮೇಧಗಮಾವಹೇಯ್ಯ ಪರಂ ವದಂ ಬಾಲಮಸುದ್ಧಿಧಮ್ಮಂ,** ಸೋಪಿ ಪರಂ "ಬಾಲೋ ಚ ಅಸುದ್ಧಿಧಮ್ಮೋ ಚ ಅಯ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ಅತ್ತನಾವ ಕಲಹಂ ಆವಹೇಯ್ಯ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೋಪಿ ತಸ್ಸ ಮತೇನ ಪಣ್ಡಿತೋ ಏವ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಏವ ಚ।

೯೦೧. ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ **ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಠತ್ವಾ ಸಯಂ ಪಮಾಯ ಉದ್ಧಂಸ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ವಿವಾದಮೇತಿ,** ದಿಟ್ಠಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಸಯಞ್ಚ ಸತ್ಥಾರಾದೀನಿ ಮಿನಿತ್ವಾ ಸೋ ಭಿಯ್ಯೋ ವಿವಾದಮೇತೀತಿ। ಏವಂ ಪನ ವಿನಿಚ್ಛಯೇಸು ಆದೀನವಂ ಞತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ **ಹಿತ್ವಾನ ಸಬ್ಬಾನಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಾನಿ ನ ಮೇಧಗಂ ಕುಬ್ಬತಿ ಜನ್ತು ಲೋಕೇತಿ** ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚೂಳಬ್ಯೂಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಮಹಾಬ್ಯೂಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦೨. ಯೇ ಕೇಚಿಮೇತಿ ಮಹಾಬ್ಯೂಹಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಹಾಸಮಯೇ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇಮೇ ದಿಟ್ಠಿಪರಿಬ್ಬಸಾನಾ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಸನ್ತಿಕಾ ನಿನ್ದಮೇವ ಲಭನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಪಸಂಸಮ್ಪೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ ತಮತ್ಥಂ ಆವಿಕಾತುಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅನ್ವಾನಯನ್ತೀತಿ** ಅನು ಆನಯನ್ತಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಹರನ್ತಿ।

೯೦೩. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ತೇ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ವಾದಿನೋ ಕದಾಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪಸಂಸಮ್ಪಿ ಲಭನ್ತಿ, ಯಂ ಏತಂ ಪಸಂಸಾಸಙ್ಖಾತಂ ವಾದಫಲಂ, ತಂ ಅಪ್ಪಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಸಮಾಯ ಸಮತ್ಥಂ ನ ಹೋತಿ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ದುತಿಯೇ ನಿನ್ದಾಫಲೇ, ತಸ್ಮಾ ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ತಾವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಮಾಹ। **"ಅಪ್ಪಞ್ಹಿ ಏತಂ ನ ಅಲಂ ಸಮಾಯ, ದುವೇ ವಿವಾದಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ಬ್ರೂಮೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ದುವೇ ವಿವಾದಸ್ಸ ಫಲಾನೀತಿ** ನಿನ್ದಾ ಪಸಂಸಾ ಚ, ಜಯಪರಾಜಯಾದೀನಿ ವಾ ತಂಸಭಾಗಾನಿ। **ಏತಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾತಿ** "ನಿನ್ದಾ ಅನಿಟ್ಠಾ ಏವ, ಪಸಂಸಾ ನಾಲಂ ಸಮಾಯಾ"ತಿ ಏತಮ್ಪಿ ವಿವಾದಫಲೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ। **ಖೇಮಾಭಿಪಸ್ಸಂ ಅವಿವಾದಭೂಮಿನ್ತಿ** ಅವಿವಾದಭೂಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ "ಖೇಮ"ನ್ತಿ ಪಸ್ಸಮಾನೋ।

೯೦೪. ಏವಞ್ಚ ಅವಿವದಮಾನೋ - **ಯಾ ಕಾಚಿಮಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮುತಿಯೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ। **ಪುಥುಜ್ಜಾ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸಮ್ಭವಾ। **ಸೋ ಉಪಯಂ ಕಿಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸೋ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಉಪಯಂ ರೂಪಾದೀಸು ಏಕಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಿಂ ಉಪೇಯ್ಯ, ಕೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಉಪೇಯ್ಯ। **ದಿಟ್ಠೇ ಸುತೇ ಖನ್ತಿಮಕುಬ್ಬಮಾನೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಸುತಸುದ್ಧೀಸು ಪೇಮಂ ಅಕರೋನ್ತೋ।

೯೦೫. ಇತೋ ಬಾಹಿರಾ ಪನ - **ಸೀಲುತ್ತಮಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸೀಲಂಯೇವ "ಉತ್ತಮ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ **ಸೀಲುತ್ತಮಾ** ಏಕೇ ಭೋನ್ತೋ ಸಂಯಮಮತ್ತೇನ **ಸುದ್ಧಿಂ** ವದನ್ತಿ, ಹತ್ಥಿವತಾದಿಞ್ಚ **ವತಂ ಸಮಾದಾಯ ಉಪಟ್ಠಿತಾ, ಇಧೇವ** ದಿಟ್ಠಿಯಂ **ಅಸ್ಸ** ಸತ್ಥುನೋ **ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಭವೂಪನೀತಾ** ಭವಜ್ಝೋಸಿತಾ ಸಮಾನಾ ವದನ್ತಿ, ಅಪಿಚ ತೇ **ಕುಸಲಾ ವದಾನಾ** "ಕುಸಲಾ ಮಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವಾದಾ।

೯೦೬. ಏವಂ ಸೀಲುತ್ತಮೇಸು ಚ ತೇಸು ತಥಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಯೋ ಕೋಚಿ - **ಸಚೇ ಚುತೋ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಸಚೇ** ತತೋ **ಸೀಲವತತೋ** ಪರವಿಚ್ಛನ್ದನೇನ ವಾ ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣನ್ತೋ ವಾ **ಚುತೋ ಹೋತಿ,** ಸೋ ತಂ ಸೀಲಬ್ಬತಾದಿಕಮ್ಮಂ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಮ್ಮಂ ವಾ **ವಿರಾಧಯಿತ್ವಾ ಪವೇಧತೀ**। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವೇಧತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ತಂ ಸೀಲಬ್ಬತಸುದ್ಧಿಂ **ಪಜಪ್ಪತೀ** ಚ ವಿಪ್ಪಲಪತಿ **ಪತ್ಥಯತೀ** ಚ। ಕಿಮಿವ? **ಸತ್ಥಾವ ಹೀನೋ ಪವಸಂ ಘರಮ್ಹಾ**। ಘರಮ್ಹಾ ಪವಸನ್ತೋ ಸತ್ಥತೋ ಹೀನೋ ಯಥಾ ತಂ ಘರಂ ವಾ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಪತ್ಥೇಯ್ಯಾತಿ।

೯೦೭. ಏವಂ ಪನ ಸೀಲುತ್ತಮಾನಂ ವೇಧಕಾರಣಂ ಅರಿಯಸಾವಕೋ - **ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಾವಜ್ಜನವಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಂ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಞ್ಚ। **ಏತಂ ಸುದ್ಧಿಂ ಅಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಅಪತ್ಥಯಾನೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾದಿಭೇದಂ ಏತಂ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅಕುಸಲಾದಿಭೇದಂ ಅಸುದ್ಧಿಞ್ಚ ಅಪತ್ಥಯಮಾನೋ। **ವಿರತೋ ಚರೇ**ತಿ ಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಸುದ್ಧಿಯಾ ಚ ವಿರತೋ ಚರೇಯ್ಯ। **ಸನ್ತಿಮನುಗ್ಗಹಾಯಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಗಹೇತ್ವಾ।

೯೦೮. ಏವಂ ಇತೋ ಬಾಹಿರಕೇ ಸೀಲುತ್ತಮೇ ಸಂಯಮೇನ ವಿಸುದ್ಧಿವಾದೇ ತೇಸಂ ವಿಘಾತಂ ಸೀಲಬ್ಬತಪ್ಪಹಾಯಿನೋ ಅರಹತೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಸುದ್ಧಿವಾದೇ ಬಾಹಿರಕೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ತಮೂಪನಿಸ್ಸಾಯಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸನ್ತಞ್ಞೇಪಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ತೇ **ಜಿಗುಚ್ಛಿತಂ** ಅಮರನ್ತಪಂ ವಾ ದಿಟ್ಠಸುದ್ಧಿಆದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರಂ **ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ** ಅಕಿರಿಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಾ **ಉದ್ಧಂಸರಾ** ಹುತ್ವಾ **ಭವಾಭವೇಸು ಅವೀತತಣ್ಹಾಸೇ ಸುದ್ಧಿಮನುತ್ಥುನನ್ತಿ** ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತೀತಿ।

೯೦೯. ಏವಂ ತೇಸಂ ಅವೀತತಣ್ಹಾನಂ ಸುದ್ಧಿಂ ಅನುತ್ಥುನನ್ತಾನಂ ಯೋಪಿ ಸುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಮೇವ ಅತ್ತಾನಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸಪಿ ಅವೀತತಣ್ಹತ್ತಾ ಭವಾಭವೇಸು ತಂ ತಂ ವತ್ಥುಂ **ಪತ್ಥಯಮಾನಸ್ಸ ಹಿ ಜಪ್ಪಿತಾನಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಹೋನ್ತಿಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಣ್ಹಾ ಹಿ ಆಸೇವಿತಾ ತಣ್ಹಂ ವಡ್ಢಯತೇವ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಜಪ್ಪಿತಾನಿ, **ಪವೇಧಿತಂ ವಾಪಿ ಪಕಪ್ಪಿತೇಸು,** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಚಸ್ಸ ಪಕಪ್ಪಿತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಪವೇಧಿತಮ್ಪಿ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಭವಾಭವೇಸು ಪನ ವೀತತಣ್ಹತ್ತಾ ಆಯತಿಂ **ಚುತೂಪಪಾತೋ ಇಧ ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ಸಕೇನ ವೇಧೇಯ್ಯ ಕುಹಿಂವ ಜಪ್ಪೇ**ತಿ ಅಯಮೇತಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸೇಸಂ ನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೯೧೦-೧೧. **ಯಮಾಹೂ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾ। ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಏಕೋಪಿ ಏತ್ಥ ವಾದೋ ಸಚ್ಚೋ ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ದಿಟ್ಠಿಮತ್ತಕೇನ ಹಿ ತೇ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸಕಞ್ಹೀ**"ತಿ ಇಮಂ ತಾವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮುತಿ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ।

೯೧೨. ಏವಮೇತೇಸು ಸಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಬ್ರುವನ್ತೇಸು ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪನ ಧಮ್ಮಂ "ಹೀನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೇಸು ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ - **ಪರಸ್ಸ ಚೇ ವಮ್ಭಯಿತೇನ ಹೀನೋ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯದಿ ಪರಸ್ಸ ನಿನ್ದಿತಕಾರಣಾ **ಹೀನೋ** ಭವೇಯ್ಯ, **ನ ಕೋಚಿ ಧಮ್ಮೇಸು**

ವಿಸೇಸಿ ಅಗ್ಗೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಪುಥೂ ಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವದನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ, ನಿಹೀನತೋ** ಸಬ್ಬೇವ ತೇ **ಸಮ್ಹಿ ದಳ್ಹಂ ವದಾನಾ** ಸಕಧಮ್ಮೇ ದಳ್ಹವಾದಾ ಏವ।

೯೧೩. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಸದ್ಧಮ್ಮಪೂಜಾತಿ** ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತೇ ಚ ತಿತ್ಥಿಯಾ **ಯಥಾ ಪಸಂಸನ್ತಿ ಸಕಾಯನಾನಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮಪೂಜಾಪಿ ನೇಸಂ ತಥೇವ** ವತ್ತತಿ। ತೇ ಹಿ ಅತಿವಿಯ ಸತ್ಥಾರಾದೀನಿ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯದಿ ತೇ ಪಮಾಣಾ ಸಿಯುಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ **ಸಬ್ಬೇವ ವಾದಾ ತಥಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ**। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ಸುದ್ಧೀ ಹಿ ನೇಸಂ ಪಚ್ಚತ್ತಮೇವ,** ನ ಸಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಿಜ್ಝತಿ, ನಾಪಿ ಪರಮತ್ಥತೋ। ಅತ್ತನಿ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹಮತ್ತಮೇವ ಹಿ ತಂ ತೇಸಂ ಪರಪಚ್ಚಯನೇಯ್ಯಬುದ್ಧೀನಂ।

೯೧೪. ಯೋ ವಾ ಪನ ವಿಪರೀತೋ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ತಸ್ಸ - **ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪರನೇಯ್ಯಮತ್ಥೀತಿ** ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ** ಹಿ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೭; ನೇತ್ತಿ॰ ೫) ನಯೇನ ಸುದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಪರೇನ ನೇತಬ್ಬಂ ಞಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ದಿಟ್ಠಿ**ಧಮ್ಮೇಸು** "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ **ಸಮುಗ್ಗಹೀತಮ್ಪಿ** ನತ್ಥಿ। ತಂಕಾರಣಾ ಸೋ ದಿಟ್ಠಿಕಲಹಾನಿ ಅತೀತೋ, ನ ಚ ಸೋ **ಸೇಟ್ಠತೋ ಪಸ್ಸತಿ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಂ** ಅಞ್ಞತ್ರ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀಹಿ।

೯೧೫. **ಜಾನಾಮೀತಿ** ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಚ - ಏವಂ ತಾವ ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನ ಹಿ ಸೇಟ್ಠತೋ ಪಸ್ಸತಿ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಂ, ಅಞ್ಞೇ ಪನ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಚಿತ್ತಞಾಣಾದೀಹಿ ಜಾನನ್ತಾ ಪಸ್ಸನ್ತಾಪಿ "**ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮಿ ತಥೇವ ಏತ**"ನ್ತಿ ಏವಂ ವದನ್ತಾಪಿ ಚ **ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚೇನ್ತಿ**। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ತೇಸು ಏಕೋಪಿ **ಅದ್ದಕ್ಖಿ ಚೇ** ಅದ್ದಸ ಚೇಪಿ **ತೇನ** ಪರಚಿತ್ತಞಾಣಾದಿನಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಅತ್ಥಂ, **ಕಿಞ್ಹಿ ತುಮಸ್ಸ ತೇನ** ತಸ್ಸ ತೇನ ದಸ್ಸನೇನ ಕಿಂ ಕತಂ, ಕಿಂ ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಾ ಸಾಧಿತಾ, ಉದಾಹು ಸಮುದಯಪಹಾನಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ, ಯತೋ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ತೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಅಞ್ಞೇನೇವ **ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ,** ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾ ತೇ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅಞ್ಞೇನೇವ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ।

೯೧೬. **ಪಸ್ಸಂ ನರೋತಿ** ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಚ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ? ಸ್ವಾಯಂ ಪರಚಿತ್ತಞಾಣಾದೀಹಿ ಅದ್ದಕ್ಖಿ, ಸೋ **ಪಸ್ಸಂ ನರೋ ದಕ್ಖತಿ ನಾಮರೂಪಂ,** ನ ತತೋ ಪರಂ **ದಿಸ್ವಾನ ವಾ ಞಸ್ಸತಿ ತಾನಿಮೇವ** ನಾಮರೂಪಾನಿ ನಿಚ್ಚತೋ ಸುಖತೋ ವಾ ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ಸೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ **ಕಾಮಂ ಬಹುಂ ಪಸ್ಸತು ಅಪ್ಪಕಂ ವಾ** ನಾಮರೂಪಂ ನಿಚ್ಚತೋ ಸುಖತೋ ಚ, ಅಥಸ್ಸ ಏವರೂಪೇನ ದಸ್ಸನೇನ **ನ ಹಿ ತೇನ ಸುದ್ಧಿಂ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತೀ**ತಿ।

೯೧೭. **ನಿವಿಸ್ಸವಾದೀತಿ** ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಚ - ತೇನ ಚ ದಸ್ಸನೇನ ಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಸತಿಯಾಪಿ ಯೋ "ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮಿ ತಥೇವ ಏತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿವಿಸ್ಸವಾದೀ, ಏತಂ ವಾ ದಸ್ಸನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚೇನ್ತೋ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿವಿಸ್ಸವಾದೀ, ಸೋ **ಸುಬ್ಬಿನಯೋ** ನ ಹೋತಿ ತಂ ತಥಾ **ಪಕಪ್ಪಿತಂ** ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ **ದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರೇಕ್ಖರಾನೋ**। ಸೋ ಹಿ ಯಂ ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ **ನಿಸ್ಸಿತೋ, ತತ್ಥೇವ ಸುಭಂ ವದಾನೋ ಸುದ್ಧಿಂ ವದೋ,** "ಪರಿಸುದ್ಧವಾದೋ ಪರಿಸುದ್ಧದಸ್ಸನೋ ವಾ ಅಹ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ತತ್ಥ ತಥದ್ದಸಾ ಸೋ, ತತ್ಥ ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅವಿಪರೀತಮೇವ ಸೋ ಅದ್ದಸ। ಯಥಾ ಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ಪವತ್ತತಿ, ತಥೇವ ನಂ ಅದ್ದಸ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಇಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೯೧೮. ಏವಂ ಪಕಪ್ಪಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರೇಕ್ಖರಾನೇಸು ತಿತ್ಥಿಯೇಸು - **ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಕಪ್ಪಮುಪೇತಿ ಸಙ್ಖಾತಿ** ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖಾತಿ** ಸಙ್ಖಾಯ, ಜಾನಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಪಿ ಞಾಣಬನ್ಧೂತಿ** ಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಾದಿನಾ ಅಕತತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಬನ್ಧು। ತತ್ಥ ವಿಗ್ಗಹೋ - ನಾಪಿ ಅಸ್ಸ ಞಾಣೇನ ಕತೋ ಬನ್ಧು ಅತ್ಥೀತಿ ನಪಿ ಞಾಣಬನ್ಧು। **ಸಮ್ಮುತಿಯೋತಿ** ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಮುತಿಯೋ। **ಪುಥುಜ್ಜಾತಿ** ಪುಥುಜ್ಜನಸಮ್ಭವಾ। **ಉಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಉಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇ, ಅಞ್ಞೇ ತಾ ಸಮ್ಮುತಿಯೋ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೯೧೯. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ವಿಸ್ಸಜ್ಜ ಗನ್ಥಾನೀ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಅನುಗ್ಗಹೋ**ತಿ ಉಗ್ಗಹಣವಿರಹಿತೋ, ಸೋಪಿ ನಾಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋತಿ ಅನುಗ್ಗಹೋ, ನ ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಅನುಗ್ಗಹೋ।

೯೨೦. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - ಸೋ ಏವರೂಪೋ - **ಪುಬ್ಬಾಸವೇ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಪುಬ್ಬಾಸವೇ**ತಿ ಅತೀತರೂಪಾದೀನಿ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಧಮ್ಮೇ ಕಿಲೇಸೇ। **ನವೇ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನರೂಪಾದೀನಿ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಧಮ್ಮೇ। **ನ ಛನ್ದಗೂ**ತಿ ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಅನತ್ತಗರಹೀ**ತಿ ಕತಾಕತವಸೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಅಗರಹನ್ತೋ।

೯೨೧. ಏವಂ ಅನತ್ತಗರಹೀ ಚ - **ಸ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮೇಸು "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಟ್ಠಂ ವಾ"ತಿ ಏವಂಪಭೇದೇಸು। **ಪನ್ನಭಾರೋ**ತಿ ಪತಿತಭಾರೋ। ನ ಕಪ್ಪೇತೀತಿ **ನ ಕಪ್ಪಿಯೋ,** ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೂಪರತೋ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಸೇಕ್ಖಾ ವಿಯ ಉಪರತಿಸಮಙ್ಗೀಪಿ ನ ಹೋತಿ। **ನ ಪತ್ಥಿಯೋ**ತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ। ತಣ್ಹಾ ಹಿ ಪತ್ಥಿಯತೀತಿ ಪತ್ಥಿಯಾ, ನಾಸ್ಸ ಪತ್ಥಿಯಾತಿ ನ ಪತ್ಥಿಯೋತಿ। ಸೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮಹಾಬ್ಯೂಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪. ತುವಟಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೨೨. **ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತ**ನ್ತಿ ತುವಟಕಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಹಾಸಮಯೇ "ಕಾ ನು ಖೋ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪತ್ತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತುಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಆದಿಗಾಥಾಯ ತಾವ **ಪುಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾದಿವಸೇನ ಪುಚ್ಛಾ ವಿಭಜಿತಾ। **ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧು**ನ್ತಿ ಆದಿಚ್ಚಸ್ಸ ಗೋತ್ತಬನ್ಧುಂ। **ವಿವೇಕಂ ಸನ್ತಿಪದಞ್ಚಾ**ತಿ ವಿವೇಕಞ್ಚ ಸನ್ತಿಪದಞ್ಚ। **ಕಥಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ದಿಸ್ವಾ, ಕಥಂ ಪವತ್ತದಸ್ಸನೋ ಹುತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೯೨೩. ಅಥ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಕಿಲೇಸೇ ಉಪರುನ್ಧತಿ, ತಥಾ ಪವತ್ತದಸ್ಸನೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ತಂ ದೇವಪರಿಸಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ **"ಮೂಲಂ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾಯಾ"**ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಗಾಥಾ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಆದಿಗಾಥಾಯ ತಾವ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಪಪಞ್ಚಾತಿ ಸಙ್ಖಾತತ್ತಾ ಪಪಞ್ಚಾ ಏವ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾ। ತಸ್ಸಾ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಕಿಲೇಸಾ ಮೂಲಂ, ತಂ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾಯ ಮೂಲಂ **ಅಸ್ಮೀ**ತಿ ಪವತ್ತಮಾನಞ್ಚ **ಸಬ್ಬಂ** ಮನ್ತಾಯ **ಉಪರುನ್ಧೇ**। **ಯಾ ಕಾಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ತಣ್ಹಾ** ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, **ತಾಸಂ ವಿನಯಾ ಸದಾ ಸತೋ ಸಿಕ್ಖೇ** ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಹುತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ।

೯೨೪. ಏವಂ ತಾವ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಏವ ತಿಸಿಕ್ಖಾಯುತ್ತಂ ದೇಸನಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸೇತ್ವಾ ಪುನ ಮಾನಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ದೇಸೇತುಂ **"ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಮಭಿಜಞ್ಞಾ ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ

ಉಚ್ಚಾಕುಲೀನತಾದಿಕಂ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಂ ಜಾನೇಯ್ಯ **ಅಥ ವಾಪಿ ಬಹಿದ್ಧಾ**ತಿ ಅಥ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾಪಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ವಾ ಗುಣಂ ಜಾನೇಯ್ಯ। **ನ ತೇನ ಥಾಮಂ ಕುಬ್ಬೇಥಾ**ತಿ ತೇನ ಗುಣೇನ ಥಾಮಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ।

೯೧೫. ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅಕರಣವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸೇಯ್ಯೋ ನ ತೇನಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ತೇನ** ಚ ಮಾನೇನ "ಸೇಯ್ಯೋಹ"ನ್ತಿ ವಾ "ನೀಚೋಹ"ನ್ತಿ ವಾ "ಸರಿಕ್ಖೋಹ"ನ್ತಿ ವಾಪಿ **ನ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ,** ತೇಹಿ ಚ ಉಚ್ಚಾಕುಲೀನತಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ **ಫುಟ್ಠೋ ಅನೇಕರೂಪೇಹಿ** "ಅಹಂ ಉಚ್ಚಾಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಅತ್ತಾನಂ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ।**

೯೧೬. ಏವಂ ಮಾನಪ್ಪಹಾನವಸೇನಪಿ ದೇಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೂಪಸಮವಸೇನಪಿ ದೇಸೇತುಂ **"ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವುಪಸಮೇ**ತಿ ಅತ್ತನಿ ಏವ ರಾಗಾದಿಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಉಪಸಮೇಯ್ಯ। **ನ ಅಞ್ಞತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತಿಮೇಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಚ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಅಞ್ಞೇನ ಉಪಾಯೇನ ಸನ್ತಿಂ ನ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯ। **ಕುತೋ ನಿರತ್ತಾ ವಾ**ತಿ ನಿರತ್ತಾ ಕುತೋ ಏವ।

೯೧೭. ಇದಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪಸನ್ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ತಾದಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಮಜ್ಝೇ ಯಥಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಯಥಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ** ಉಪರಿಮಹೇಟ್ಠಿಮಭಾಗಾನಂ ವೇಮಜ್ಝಸಙ್ಖಾತೇ ಚತುಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣೇ **ಮಜ್ಝೇ** ಪಬ್ಬತನ್ತರೇ ಠಿತಸ್ಸ ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ **ಊಮಿ ನ ಜಾಯತಿ, ಠಿತೋವ** ಸೋ **ಹೋತಿ** ಅವಿಕಮ್ಪಮಾನೋ, **ಏವಂ** ಅನೇಜೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಲಾಭಾದೀಸು **ಠಿತೋ** ಅಸ್ಸ ಅವಿಕಮ್ಪಮಾನೋ, ಸೋ ತಾದಿಸೋ ರಾಗಾದಿ**ಉಸ್ಸದಂ ಭಿಕ್ಖು ನ ಕರೇಯ್ಯ ಕುಹಿಞ್ಚೀ**ತಿ।

೯೧೮. ಇದಾನಿ ಏತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸಿತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಅಬ್ಭನುಮೋದನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಚ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಆದಿಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೋ **"ಅಕಿತ್ತಯೀ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಕಿತ್ತಯೀ**ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿ। **ವಿವಟಚಕ್ಖೂ**ತಿ ವಿವಟೇಹಿ ಅನಾವರಣೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಕ್ಖಿಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಧಮ್ಮಂ। **ಪರಿಸ್ಸಯವಿನಯ**ನ್ತಿ ಪರಿಸ್ಸಯವಿನಯನಂ। **ಪಟಿಪದಂ ವದೇಹೀ**ತಿ ಇದಾನಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವದೇಹಿ। **ಭದ್ದನ್ತೇ**ತಿ "ಭದ್ದಂ ತವ ಅತ್ಥೂ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ। ಅಥ ವಾ ಭದ್ದಂ ಸುನ್ದರಂ ತವ ಪಟಿಪದಂ ವದೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಅಥ ವಾಪಿ ಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ। ಪಟಿಪದನ್ತಿ ಏತೇನ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಇತರೇಹಿ ಸೀಲಂ ಸಮಾಧಿಞ್ಚ ಪುಚ್ಛತಿ।

೯೧೯-೨೦. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ಸೀಲಸ್ಸ ರಕ್ಖಾ , ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ದೇಸಿಯಮಾನಾ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರತೋ ಪಭುತಿ ಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಚಕ್ಖೂಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾರದ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಚಕ್ಖೂಹಿ ನೇವ ಲೋಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಅದಿಟ್ಠದಕ್ಖಿತಬ್ಬಾದಿವಸೇನ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಲೋಲೋ ನೇವಸ್ಸ। **ಗಾಮಕಥಾಯ ಆವರಯೇ ಸೋತ**ನ್ತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾತೋ ಸೋತಂ ಆವರೇಯ್ಯ। **ಫಸ್ಸೇನಾ**ತಿ ರೋಗಫಸ್ಸೇನ। **ಭವಞ್ಚ ನಾಭಿಜಪ್ಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ಕಾಮಭವಾದಿಭವಞ್ಚ ನ ಪತ್ಥೇಯ್ಯ। **ಭೇರವೇಸು ಚ ನ ಸಮ್ಪವೇಧೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತೇಸು ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದೀಸು ಭೇರವೇಸು ಚ ನ ಸಮ್ಪವೇಧೇಯ್ಯ, ಅವಸೇಸೇಸು ವಾ ಘಾನಿನ್ದ್ರಿಯಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಿಸಯೇಸು ನಪ್ಪವೇಧೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಪರಿಪೂರೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಪುರಿಮೇಹಿ ವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ "ಅರಞ್ಞೇ ವಸತಾ ಭೇರವಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ನ ವೇಧಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೯೨೧. **ಲದ್ಧಾ ನ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕಯಿರಾ**ತಿ ಏತೇಸಂ ಅನ್ನಾದೀನಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮೇನ ಲಭಿತ್ವಾ "ಅರಞ್ಞೇ ಚ ಸೇನಾಸನೇ ವಸತಾ ಸದಾ ದುಲ್ಲಭ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸನ್ನಿಧಿಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ।

೯೨೨. **ಝಾಯೀ ನ ಪಾದಲೋಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಝಾನಾಭಿರತೋ ಚ ನ ಪಾದಲೋಲೋ ಅಸ್ಸ। **ವಿರಮೇ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾದಿಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ವಿನೋದೇಯ್ಯ। ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿತಾಯ ಚೇತ್ಥ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯ।

೯೩೩. ತನ್ದಿಂ ಮಾಯಂ ಹಸ್ಸಂ ಖಿಡ್ಡನ್ತಿ ಆಲಸಿಯಞ್ಚ ಮಾಯಞ್ಚ ಹಸ್ಸಞ್ಚ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಖಿಡ್ಡಞ್ಚ। **ಸವಿಭೂಸನ್ತಿ** ಸದ್ಧಿಂ ವಿಭೂಸಾಯ।

೯೩೪-೭. ಆಥಬ್ಬಣನ್ತಿ ಆಥಬ್ಬಣಿಕಮನ್ತಪ್ಪಯೋಗಂ। **ಸುಪಿನನ್ತಿ** ಸುಪಿನಸತ್ಥಂ। **ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಮಣಿಲಕ್ಖಣಾದಿಂ। **ನೋ ವಿದಹೇತಿ** ನಪ್ಪಯೋಜೇಯ್ಯ। **ವಿರುತನ್ತಿ** ಮಿಗಾದೀನಂ ವಸ್ಸಿತಂ। **ಪೇಸುಣಿಯನ್ತಿ** ಪೇಸುಞ್ಞಂ। **ಕಯವಿಕ್ಕಯೇತಿ** ಪಞ್ಚಹಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಞ್ಚನಾವಸೇನ ವಾ ಉದಯಪತ್ಥನಾವಸೇನ ವಾ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ಉಪವಾದಂ ಭಿಕ್ಖು ನ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ** ಉಪವಾದಕರೇ ಕಿಲೇಸೇ ಅನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ ಅತ್ತನಿ ಪರೇಹಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಉಪವಾದಂ ನ ಜನೇಯ್ಯ। **ಗಾಮೇ ಚ ನಾಭಿಸಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಗಾಮೇ ಚ ಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗಾದೀಹಿ ನಾಭಿಸಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಲಾಭಕಮ್ಯಾ ಜನಂ ನ ಲಪಯೇಯ್ಯಾತಿ** ಲಾಭಕಾಮತಾಯ ಜನಂ ನಾಲಪಯೇಯ್ಯ। **ಪಯುತ್ತನ್ತಿ** ಚೀವರಾದೀಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ , ತದತ್ಥಂ ವಾ ಪಯೋಜಿತಂ।

೯೩೮-೯. ಮೋಸವಜ್ಜೇ ನ ನೀಯೇಥಾತಿ ಮುಸಾವಾದೇ ನ ನೀಯೇಥ। **ಜೀವಿತೇನಾತಿ** ಜೀವಿಕಾಯ। **ಸುತ್ವಾ ರುಸಿತೋ ಬಹುಂ ವಾಚಂ, ಸಮಣಾನಂ ವಾ ಪುಥುಜನಾನನ್ತಿ** ರುಸಿತೋ ಘಟ್ಟಿತೋ ಪರೇಹಿ ತೇಸ ಸಮಣಾನಂ ವಾ ಖತ್ತಿಯಾದಿಭೇದಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪುಥುಜನಾನಂ ಬಹುಮ್ಪಿ ಅನಿಟ್ಠವಾಚಂ ಸುತ್ವಾ। **ನ ಪಟಿವಜ್ಜಾತಿ** ನ ಪಟಿವದೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ನ ಹಿ ಸನ್ತೋ ಪಟಿಸೇನಿಕರೋನ್ತಿ**।

೯೪೦. ಏತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯಾತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಞತ್ವಾ। **ವಿಚಿನನ್ತಿ** ವಿಚಿನನ್ತೋ। **ಸನ್ತೀತಿ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಞತ್ವಾತಿ** ನಿಬ್ಬುತಿಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಸನ್ತೀತಿ ಞತ್ವಾ।

೯೪೧. ಕಿಂಕಾರಣಾ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಇತಿ ಚೇ - **ಅಭಿಭೂ ಹಿ ಸೋತಿ** ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಭೂತಿ** ರೂಪಾದೀನಂ ಅಭಿಭವಿತಾ। **ಅನಭಿಭೂತೋತಿ** ತೇಹಿ ಅನಭಿಭೂತೋ। **ಸಕ್ಖಿಧಮ್ಮಮನೀತಿಹಮದಸ್ಸೀತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಮೇವ ಅನೀತಿಹಂ ಧಮ್ಮಮದ್ದಕ್ಖಿ। **ಸದಾ ನಮಸ್ಸಮನುಸಿಕ್ಖೇತಿ** ಸದಾ ನಮಸ್ಸನ್ತೋ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಯೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಕೇವಲಂ ಪನ ಏತ್ಥ "ಚಕ್ಖೂಹಿ ನೇವ ಲೋಲೋ"ತಿಆದೀಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ, "ಅನ್ನಾನಮಥೋ ಪಾನಾನ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ ಸನ್ನಿಧಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಮುಖೇನ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನಸೀಲಂ, ಮೇಥುನಮೋಸವಜ್ಜಪೇಸುಣಿಯಾದೀಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ, "ಆಥಬ್ಬಣಂ ಸುಪಿನಂ ಲಕ್ಖಣ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ, "ಝಾಯೀ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾಧಿ, "ವಿಚಿನಂ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಞ್ಞಾ, "ಸದಾ ಸತೋ ಸಿಕ್ಖೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪುನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಸಿಕ್ಖಾ, "ಅಥ ಆಸನೇಸು ಸಯನೇಸು, ಅಪ್ಪಸದ್ದೇಸು ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರೇಯ್ಯ, ನಿದ್ದಂ ನ ಬಹುಲೀಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾನಂ ಉಪಕಾರಾಪಕಾರಸಙ್ಗಣ್ಹನವಿನೋದನಾನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ನಿಮ್ಮಿತಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣಪಟಿಪದಂ ವತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಸದಿಸೋಯೇವಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ತುವಟಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫. ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೪೨. ಅತ್ತದಣ್ಡಾ ಭಯಂ ಜಾತನ್ತಿ ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಯೋ ಸೋ ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನೀಯಸುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುಚ್ಚಮಾನಾಯ ಸಾಕಿಯಕೋಲಿಯಾನಂ ಉದಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಲಹೋ ವಣ್ಣಿತೋ, ತಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ "ಞಾತಕಾ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಹನ್ದ ನೇ ವಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೇನಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯತ್ಥೋ - ಯಂ ಲೋಕಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ ವಾ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ ವಾ ಭಯಂ ಜಾತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ **ಅತ್ತದಣ್ಡಾ ಭಯಂ ಜಾತಂ** ಅತ್ತನೋ ದುಚ್ಚರಿತಕಾರಣಾ ಜಾತಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ **ಜನಂ ಪಸ್ಸಥ ಮೇಧಗಂ**, ಇಮಂ ಸಾಕಿಯಾದಿಜನಂ ಪಸ್ಸಥ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮೇಧಗಂ ಹಿಂಸಕಂ ಬಾಧಕನ್ತಿ। ಏವಂ ತಂ ಪಟಿವಿರುದ್ಧಂ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಜನಂ ಪರಿಭಾಸಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನೇನ ತಸ್ಸ ಸಂವೇಗಂ ಜನೇತುಂ ಆಹ "**ಸಂವೇಗಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಥಾ ಸಂವಿಜಿತಂ ಮಯಾ**"ತಿ, ಪುಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನೇವ ಸತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೯೪೩. ಇದಾನಿ ಯಥಾನೇನ ಸಂವಿಜಿತಂ, ತಂ ಪಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಫನ್ದಮಾನ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಫನ್ದಮಾನ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಕಮ್ಪಮಾನಂ। **ಅಪ್ಪೋದಕೇ**ತಿ ಅಪ್ಪಉದಕೇ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇಹಿ ಬ್ಯಾರುದ್ಧೇ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ನಾನಾಸತ್ತೇ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿರುದ್ಧೇ ದಿಸ್ವಾ। **ಮಂ ಭಯಮಾವಿಸೀ**ತಿ ಮಂ ಭಯಂ ಪವಿಟ್ಠಂ।

೯೪೪. **ಸಮನ್ತಮಸಾರೋ ಲೋಕೋ**ತಿ ನಿರಯಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಲೋಕೋ ಅಸಾರೋ ನಿಚ್ಚಸಾರಾದಿರಹಿತೋ। **ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ ಸಮೇರಿತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ಕಮ್ಪಿತಾ। **ಇಚ್ಛಂ ಭವನಮತ್ತನೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ತಾಣಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ। **ನಾದ್ದಸಾಸಿಂ ಅನೋಸಿತ**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಠಾನಂ ಜರಾದೀಹಿ ಅನಜ್ಝಾವುತ್ಥಂ ನಾದ್ದಕ್ಖಿಂ।

೯೪೫. **ಓಸಾನೇತ್ವೇವ ಬ್ಯಾರುದ್ಧೇ, ದಿಸ್ವಾ ಮೇ ಅರತೀ ಅಹೂ**ತಿ ಯೋಬ್ಬಞ್ಞಾದೀನಂ ಓಸಾನೇ ಏವ ಅನ್ತಗಮಕೇ ಏವ ವಿನಾಸಕೇ ಏವ ಜರಾದೀಹಿ ಬ್ಯಾರುದ್ಧೇ ಆಹತಚಿತ್ತೇ ಸತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಅರತಿ ಮೇ ಅಹೋಸಿ। **ಅಥೇತ್ಥ ಸಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಅಥ ಏತೇಸು ಸತ್ತೇಸು ರಾಗಾದಿಸಲ್ಲಂ। **ಹದಯನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತನಿಸ್ಸಿತಂ।

೯೪೬. "ಕಥಂಆನುಭಾವಂ ಸಲ್ಲ"ನ್ತಿ ಚೇ - **ಯೇನ ಸಲ್ಲೇನ ಓತಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ ವಿಧಾವತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಾ ದುಚ್ಚರಿತದಿಸಾಪಿ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿದಿಸಾವಿದಿಸಾಪಿ ಧಾವತಿ। **ತಮೇವ ಸಲ್ಲಮಬ್ಬುಯ್ಹ, ನ ಧಾವತಿ ನ ಸೀದತೀ**ತಿ ತಮೇವ ಸಲ್ಲಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ತಾ ಚ ದಿಸಾ ನ ಧಾವತಿ, ಚತುರೋಘೇ ಚ ನ ಸೀದತೀತಿ।

೯೪೭. ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೇನ ಸಲ್ಲೇನ ಓತಿಣ್ಣೇಸ್ವಪಿ ಚ ಸತ್ತೇಸು - **ತತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾನುಗೀಯನ್ತಿ, ಯಾನಿ ಲೋಕೇ ಗಧಿತಾನೀ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೇ **ಲೋಕೇ** ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಗಿಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ "ಗಧಿತಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಚಿರಕಾಲಾಸೇವಿತತ್ತಾ ವಾ "ಗಧಿತಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, **ತತ್ಥ** ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಹತ್ಥಿಸಿಕ್ಖಾದಿಕಾ ಅನೇಕಾ **ಸಿಕ್ಖಾ** ಕಥೀಯನ್ತಿ ಉಗ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ ವಾ। ಪಸ್ಸಥ ಯಾವ ಪಮತ್ತೋ ವಾಯಂ ಲೋಕೋ, ಯತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ **ತೇಸು** ವಾ ಗಧಿತೇಸು ತಾಸು ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಸು ಅಧಿಮುತ್ತೋ **ನ ಸಿಯಾ,** ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಅನಿಚ್ಚಾದಿದಸ್ಸನೇನ **ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಾಮೇ ಅತ್ತನೋ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸಿಕ್ಖೇ**ತಿ।

೯೪೮. ಇದಾನಿ ಯಥಾ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸಚ್ಚೋ ಸಿಯಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಚ್ಚೋ**ತಿ ವಾಚಾಸಚ್ಚೇನ ಞಾಣಸಚ್ಚೇನ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ರಿತ್ತಪೇಸುಣೋ**ತಿ ಪಹೀನಪೇಸುಣೋ। **ವೇವಿಚ್ಛ**ನ್ತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ।

೯೪೯. **ನಿದ್ದಂ ತನ್ದಿಂ ಸಹೇ ಥೀನ**ನ್ತಿ ಪಚಲಾಯಿಕಞ್ಚ ಕಾಯಾಲಸಿಯಞ್ಚ ಚಿತ್ತಾಲಸಿಯಞ್ಚಾತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಭವೇಯ್ಯ। **ನಿಬ್ಬಾನಮನಸೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನಚಿತ್ತೋ।

೯೫೦-೯೫೧. **ಸಾಹಸಾ**ತಿ ರತ್ತಸ್ಸ ರಾಗಚರಿಯಾದಿಭೇದಾ ಸಾಹಸಕರಣಾ। **ಪುರಾಣಂ ನಾಭಿನನ್ದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತೀತರೂಪಾದಿಂ ನಾಭಿನನ್ದೇಯ್ಯ। **ನವೇ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ। **ಹಿಯ್ಯಮಾನೇ**ತಿ ವಿನಸ್ಸಮಾನೇ। **ಆಕಾಸಂ ನ ಸಿತೋ ಸಿಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಿತೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ತಣ್ಹಾ ಹಿ ರೂಪಾದೀನಂ ಆಕಾಸನತೋ "ಆಕಾಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೯೫೧. “ಕಿಂಕಾರಣಾ ಆಕಾಸಂ ನ ಸಿತೋ ಸಿಯಾ”ತಿ ಚೇ - “**ಗೇಧಂ ಬ್ರೂಮೀ**”ತಿ ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅಹಞ್ಹಿ ಇಮಂ ಆಕಾಸಸಙ್ಖಾತಂ ತಣ್ಹಂ ರೂಪಾದೀಸು ಗಿಜ್ಝನತೋ **ಗೇಧಂ ಬ್ರೂಮಿ** “ಗೇಧೋ”ತಿ ವದಾಮಿ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - ಅವಹನನಟ್ಠೇನ **“ಓಘೋ”**ತಿ ಚ ಆಜವನಟ್ಠೇನ **“ಆಜವ”**ನ್ತಿ ಚ “ಇದಂ ಮಯ್ಹಂ, ಇದಂ ಮಯ್ಹ”ನ್ತಿ ಜಪ್ಪಕಾರಣತೋ **“ಜಪ್ಪನ”**ನ್ತಿ ಚ ದುಮ್ಮುಞ್ಚನಟ್ಠೇನ **“ಆರಮ್ಮಣ”**ನ್ತಿ ಚ ಕಮ್ಪಕರಣೇನ **“ಪಕಮ್ಪನ”**ನ್ತಿ ಚ ಬ್ರೂಮಿ, ಏಸಾ ಚ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ದುರತಿಕ್ಕಮನೀಯಟ್ಠೇನ ಚ **ಕಾಮಪಙ್ಕೋ ದುರಚ್ಚಯೋ**ತಿ। “ಆಕಾಸಂ ನ ಸಿತೋ ಸಿಯಾ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ವಾ “ಕಿಮೇತಂ ಆಕಾಸ”ನ್ತಿ ಚೇ? **ಗೇಧಂ ಬ್ರೂಮೀ**ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಪದಯೋಜನಾ - ಆಕಾಸನ್ತಿ ಗೇಧಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ। ತಥಾ ಯ್ವಾಯಂ ಮಹೋಘೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಆಜವಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಜಪ್ಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಪಕಮ್ಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಯ್ವಾಯಂ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಕಾಮಪಙ್ಕೋ ದುರಚ್ಚಯೋ, ತಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ।

೯೫೩. ಏವಮೇತಂ ಗೇಧಾದಿಪರಿಯಾಯಂ ಆಕಾಸಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ - **ಸಚ್ಚಾ ಅವೋಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾ ತಿವಿಧಾಪಿ **ಸಚ್ಚಾ ಅವೋಕ್ಕಮ್ಮ** ಮೋನೇಯ್ಯಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಮುನೀ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಲೇ **ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ,** ಸ ವೇ ಏವರೂಪೋ ಸಬ್ಬಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ **“ಸನ್ತೋ”**ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

೯೫೪. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಸ ವೇ ವಿದ್ವಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿನಯೇನ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಂ ಞತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಇರಿಯಾನೋ**ತಿ ಅಸಮ್ಮಾಇರಿಯನಕರಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹಾನಾ ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಇರಿಯಮಾನೋ।

೯೫೫. ಏವಂ ಅಪಿಹೇನ್ತೋ ಚ - **ಯೋಧ ಕಾಮೇ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಸತ್ತವಿಧಂ ಸಙ್ಗಞ್ಚ ಯೋ ಅಚ್ಚತರಿ **ನಾಜ್ಝೇತೀ**ತಿ ನಾಭಿಜ್ಝಾಯತಿ।

೯೫೬. ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಸುಪಿ ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಹೋತುಮಿಚ್ಛತಿ, ತಂ ವದಾಮಿ - **ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಅತೀತೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಧಮ್ಮಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಅತೀತಕಮ್ಮಞ್ಚ। **ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾಹು ಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತೇಪಿ ಸಙ್ಖಾರೇ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಧಮ್ಮಂ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಂ ಮಾಹು। **ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮೇಪಿ ನ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ ಚೇ।

೯೫೭. ಏವಂ “ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅರಹತೋ ಥುತಿವಸೇನ ಇತೋ ಪರಾ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಸೋ**ತಿ ಗಾಥಾಯ **ಮಮಾಯಿತ**ನ್ತಿ ಮಮತ್ತಕರಣಂ, “ಮಮ ಇದ”ನ್ತಿ ಗಹಿತಂ ವಾ ವತ್ಥು। **ಅಸತಾ ಚ ನ ಸೋಚತೀ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಕಾರಣಾ ಅಸನ್ತಕಾರಣಾ ನ ಸೋಚತಿ। **ನ ಜೀಯತೀ**ತಿ ಜಾನಿಮ್ಪಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ।

೯೫೮-೯. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಯಸ್ಸ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮಜಾತಂ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಅನಿಟ್ಠುರೀ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಅನಿಟ್ಠುರೀ**ತಿ ಅನಿಸ್ಸುಕೀ। “ಅನಿದ್ಧುರೀ”ತಿಪಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬಧೀ ಸಮೋ**ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಮೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯೋ ಸೋ “ನತ್ಥಿ ಮೇ”ತಿ ನ ಸೋಚತಿ, ತಮಹಂ ಅವಿಕಮ್ಪಿನಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಅನಿಟ್ಠುರೀ ಅನನುಗಿದ್ಧೋ ಅನೇಜೋ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಮೋತಿ ಇಮಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಚತುಬ್ಬಿಧಮಾನಿಸಂಸಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ।

೯೬೦. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಅನೇಜಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ನಿಸಙ್ಖತೀ**ತಿ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ಸಙ್ಖಾರೋ। ಸೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ನಿಸಙ್ಖರಿಯತಿ ನಿಸಙ್ಖರೋತಿ ವಾ, ತಸ್ಮಾ “ನಿಸಙ್ಖತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿಯಾರಮ್ಭಾ**ತಿ ವಿವಿಧಾ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಾ ಆರಮ್ಭಾ। **ಖೇಮಂ ಪಸ್ಸತಿ ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಭಯಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ।

೯೭೧. ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ **ನ ಸಮೇಸೂತಿ** ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ನ ವದತೇತಿ** "ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಮಾನವಸೇನ ಸಮೇಸುಪಿ ಅತ್ತಾನಂ ನ ವದತಿ ಓಮೇಸುಪಿ ಉಸ್ಸೇಸುಪಿ। **ನಾದೇತಿ ನ ನಿರಸ್ಸತೀತಿ** ರೂಪಾದೀಸು ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ; ನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ಏವಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಸಾಕಿಯಕುಮಾರಾ ಚ ಕೋಲಿಯಕುಮಾರಾ ಚ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವಾ ಮಹಾವನಂ ಪಾವಿಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬. ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೬೨. **ನ ಮೇ ದಿಟ್ಠೋತಿ** ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತಂ, "ಥೇರಪಞ್ಹಸುತ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ - ರಾಜಗಹಕಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಚನ್ದನಘಟಿಕಾಯ ಪಟಿಲಾಭಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ತಾಯ ಚನ್ದನಘಟಿಕಾಯ ಕತಸ್ಸ ಪತ್ತಸ್ಸ ಆಕಾಸೇ ಉಸ್ಸಾಪನಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಇದ್ಧಿಯಾ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಾವಕಾನಂ ಇದ್ಧಿಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ತುಕಾಮತಾ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಂ, ಭಗವತೋ ಸಾವತ್ಥಿಗಮನಂ, ತಿತ್ಥಿಯಾನುಬನ್ಧನಂ, ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಸೇನದಿನೋ ಬುದ್ಧೂಪಗಮನಂ ಕಣ್ಡಮ್ಬಪಾತುಭಾವೋ, ಚತುನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಜಯತ್ಥಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣುಸ್ಸುಕ್ಕನಿವಾರಣಂ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಂ, ಕತಪಾಟಿಹಾರಿಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತಾವತಿಂಸಭವನಗಮನಂ, ತತ್ಥ ತೇಮಾಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೇನ ಯಾಚಿತಸ್ಸ ದೇವಲೋಕತೋ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರೇ ಓರೋಹಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಅನ್ತರನ್ತರೇ ಚ ಜಾತಕಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಯಾವ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನೋ ಭಗವಾ ಮಜ್ಝೇ ಮಣಿಮಯೇನ ಸೋಪಾನೇನ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರೇ ಓರುಯ್ಹ ಸೋಪಾನಕಳೇವರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ -

"ಯೇ ಝಾನಪ್ಪಸುತಾ ಧೀರಾ, ನೇಕ್ಖಮ್ಮೂಪಸಮೇ ರತಾ।
ದೇವಾಪಿ ತೇಸಂ ಪಿಹಯನ್ತಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಸತೀಮತ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೧) -

ಇಮಿಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಪದಗಾಥಾಯ ವುಚ್ಚಮಾನಾಯ ವುತ್ತಾ। ಸೋಪಾನಕಳೇವರೇ ಠಿತಂ ಪನ ಭಗವನ್ತಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ವನ್ದಿ, ತತೋ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ, ಅಥಾಪರೋ ಜನಕಾಯೋ। ತತ್ರ ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಇದ್ಧಿಯಾ ಅಗ್ಗೋತಿ ಪಾಕಟೋ, ಅನುರುದ್ಧೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ, ಪುಣ್ಣೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕತ್ತೇನ, ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಪನಾಯಂ ಪರಿಸಾ ನ ಕೇನಚಿ ಗುಣೇನ ಏವಂ ಅಗ್ಗೋತಿ ಜಾನಾತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಗುಣೇನ ಪಕಾಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ಥೇರಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಥೇರೋ ಭಗವತಾ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪುಥುಜ್ಜನಪಞ್ಹಂ, ಸೇಕ್ಖಪಞ್ಹಂ, ಅಸೇಕ್ಖಪಞ್ಹಞ್ಚ, ಸಬ್ಬಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತದಾ ನಂ ಜನೋ "ಪಞ್ಞಾಯ ಅಗ್ಗೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ । ಅಥ ಭಗವಾ "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ನ ಇದಾನೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಗ್ಗೋ, ಅತೀತೇಪಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಗ್ಗೋ"ತಿ ಜಾತಕಂ ಆನೇಸಿ।

ಅತೀತೇ ಪರೋಸಹಸ್ಸಾ ಇಸಯೋ ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರಾ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ವಸನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಉಪಟ್ಠಾನಾನಿ ವತ್ತನ್ತಿ। ಜೇಟ್ಠನ್ತೇವಾಸೀ "ಸಪ್ಪಾಯಭೇಸಜ್ಜಂ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಆಚರಿಯಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಉಪಟ್ಠಹಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅನಾಗತೇಯೇವ ಆಚರಿಯೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತಂ "ಇದಾನಿ ಕಾಲಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಮಾರಬ್ಭ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - "ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ, ಅನ್ತೇವಾಸಿನೋ "ನತ್ಥಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೋ"ತಿ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಅಥ ಜೇಟ್ಠನ್ತೇವಾಸೀ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಆದಾಯ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಕಾಲಕತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಚರಿಯಂ

“ಕಿಞ್ಚಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಆಮ ಪುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ, “ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ”ತಿ ಆಹ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಚರಿಯೇನ ಅಧಿಗತನ್ತಿ। ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ವದನ್ತೋ ಆಚರಿಯೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಪವೇದೇಸಿ, ಸಕ್ಕಾತಬ್ಬೋ ಆಚರಿಯೋತಿ।

“ಪರೋಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸಮಾಗತಾನಂ,
ಕನ್ದೇಯ್ಯುಂ ತೇ ವಸ್ಸಸತಂ ಅಪಞ್ಞಾ।
ಏಕೋಪಿ ಸೇಯ್ಯೋ ಪುರಿಸೋ ಸಪಞ್ಞೋ,
ಯೋ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿಜಾನಾತಿ ಅತ್ಥ”ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೯೯)।

ಕಥಿತೇ ಚ ಪನ ಭಗವತಾ ಜಾತಕೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಮತ್ಥಾಯ ಸಪ್ಪಾಯಸೇನಾಸನಗೋಚರಸೀಲವತಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛಿತುಂ “**ನ ಮೇ ದಿಟ್ಠೋ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ**”ತಿ ಇಮಂ ಥುತಿಗಾಥಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತಮತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ತತೋ ಪರಾ ಸೇಸಗಾಥಾತಿ।

ತತ್ಥ **ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಇತೋ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರೇ ಓತರಣತೋ ಪುಬ್ಬೇ। **ವಗ್ಗುವದೋ**ತಿ ಸುನ್ದರವದೋ। **ತುಸಿತಾ ಗಣಿಮಾಗತೋ**ತಿ ತುಸಿತಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಆಗತತ್ತಾ ತುಸಿತಾ ಆಗತೋ, ಗಣಾಚರಿಯತ್ತಾ ಗಣೀ। ಸನ್ತುಟ್ಠಟ್ಠೇನ ವಾ ತುಸಿತಸಙ್ಖಾತಾ ದೇವಲೋಕಾ ಗಣಿಂ ಆಗತೋ ತುಸಿತಾನಂ ವಾ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಗಣಿಂ ಆಗತೋತಿ।

೯೫೭. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಯಥಾ ದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ವಿಯ ಮನುಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ವಾ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ತಚ್ಛತೋ ಅವಿಪರೀತತೋ ದಿಸ್ಸತಿ **ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ಉತ್ತಮಚಕ್ಖು। **ಏಕೋ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಾದೀಹಿ ಏಕೋ। **ರತಿ**ನ್ತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮರತಿಆದಿಂ।

೯೫೮. ತತಿಯಗಾಥಾಯ **ಬಹೂನಮಿಧ ಬದ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಇಧ ಬಹೂನಂ ಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಸಿಸ್ಸಾನಂ। ಸಿಸ್ಸಾ ಹಿ ಆಚರಿಯೇ ಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿತ್ತಾ “ಬದ್ಧಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ **ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಿಕೋ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗತೋಮ್ಹಿ, ಅತ್ಥಿಕಾನಂ ವಾ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮನಂ, ಪಞ್ಹೇನ ಅತ್ಥಿ ಆಗಮನಂ ವಾತಿ।

೯೫೯. ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ **ವಿಜಿಗುಚ್ಛತೋ**ತಿ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅಟ್ಟೀಯತೋ **ರಿತ್ತಮಾಸನ**ನ್ತಿ ವಿವಿತ್ತಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ। **ಪಬ್ಬತಾನಂ ಗುಹಾಸು ವಾ**ತಿ ಪಬ್ಬತಗುಹಾಸು ವಾ ರಿತ್ತಮಾಸನಂ ಭಜತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ।

೯೬೦. ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ **ಉಚ್ಚಾವಚೇಸೂ**ತಿ ಹೀನಪಣೀತೇಸು। **ಸಯನೇಸೂ**ತಿ ವಿಹಾರಾದೀಸು ಸೇನಾಸನೇಸು। **ಕೀವನ್ತೋ ತತ್ಥ ಭೇರವಾ**ತಿ ಕಿತ್ತಕಾ ತತ್ಥ ಭಯಕಾರಣಾ। “ಕುವನ್ತೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಕೂಜನ್ತೋತಿ ಚಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। ನ ಪನ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಸನ್ಧಿಯತಿ।

೯೬೧. ಛಟ್ಠಗಾಥಾಯ **ಕತೀ ಪರಿಸ್ಸಯಾ**ತಿ ಕಿತ್ತಕಾ ಉಪದ್ದವಾ। **ಅಗತಂ ದಿಸ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಗತಪುಬ್ಬತ್ತಾ ಅಗತಂ ತಥಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬತೋ ದಿಸಾ ಚಾತಿ । ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅಗತಂ ದಿಸ”ನ್ತಿ। **ಅಭಿಸಮ್ಭವೇ**ತಿ ಅಭಿಭವೇಯ್ಯ। **ಪನ್ತಮ್ಹೀ**ತಿ ಪರಿಯನ್ತೇ।

೯೬೨-೯. ಸತ್ತಮಗಾಥಾಯ **ಕ್ಯಾಸ್ಸ ಬ್ಯಪ್ಪಥಯೋ ಅಸ್ಸೂ**ತಿ ಕೀದಿಸಾನಿ ತಸ್ಸ ವಚನಾನಿ ಅಸ್ಸು। ಅಟ್ಠಮಗಾಥಾಯ **ಏಕೋದಿ ನಿಪಕೋ**ತಿ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ।

೯೬೦. ಏವಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೇನ ತೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಥೋಮೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಗಾಥಾಹಿ - ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಸಿಸ್ಸಾನಮತ್ಥಾಯ ಸೇನಾಸನಗೋಚರಸೀಲವತಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಭಗವಾ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತುಂ

“**ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಮಾರದ್ಧೋ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ತಾವತ್ಥೋ - ಜಾತಿಆದೀಹಿ **ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಸ್ಸ ರಿತ್ತಾಸನಂ ಸಯನಂ ಸೇವತೋ ಚೇ ಸಮ್ಬೋಧಿಕಾಮಸ್ಸ** ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖುನೋ **ಯದಿದಂ ಫಾಸು** ಯೋ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ **ಯಥಾನುಧಮ್ಮಂ** ಯೋ ಚ ಅನುಧಮ್ಮೋ, **ತಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಯಥಾ ಪಜಾನಂ** ಯಥಾ ಪಜಾನನ್ತೋ ವದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ವದಾಮೀತಿ।

೯೭೧. ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಪರಿಯನ್ತಚಾರೀ**ತಿ ಸೀಲಾದೀಸು ಚತೂಸು ಪರಿಯನ್ತೇಸು ಚರಮಾನೋ। **ಡಂಸಾಧಿಪಾತಾನ**ನ್ತಿ ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾನಞ್ಚ ಸೇಸಮಕ್ಖಿಕಾನಞ್ಚ। ಸೇಸಮಕ್ಖಿಕಾ ಹಿ ತತೋ ತತೋ ಅಧಿಪತಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಅಧಿಪಾತಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಮನುಸ್ಸಫಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಚೋರಾದಿಫಸ್ಸಾನಂ।

೯೭೨. ತತಿಯಗಾಥಾಯ **ಪರಧಮ್ಮಿಕಾ** ನಾಮ ಸತ್ತ ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಜ್ಜಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬಾಹಿರಕಾ। **ಕುಸಲಾನುಏಸೀ**ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಅನ್ವೇಸಮಾನೋ।

೯೭೩. ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ **ಆತಙ್ಕಫಸ್ಸೇನಾ**ತಿ ರೋಗಫಸ್ಸೇನ। **ಸೀತಂ ಅತುಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ। **ಸೋ ತೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಬಹುಧಾ**ತಿ ಸೋ ತೇಹಿ ಆತಙ್ಕಾದೀಹಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋಪಿ। **ಅನೋಕೋ**ತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ಅನೋಕಾಸಭೂತೋ।

೯೭೪. ಏವಂ “ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಜಿಗುಚ್ಛತೋ”ತಿಆದೀಹಿ ತೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಪುಟ್ಠಮತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ “ಕ್ಯಾಸ್ಸ ಬ್ಯಪ್ಪಥಯೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಟ್ಠಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ “**ಥೇಯ್ಯಂ ನ ಕಾರೇ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಫಸ್ಸೇ**ತಿ ಫರೇಯ್ಯ । **ಯದಾವಿಲತ್ತಂ ಮನಸೋ ವಿಜಞ್ಞಾ**ತಿ ಯಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಿಲತ್ತಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ “**ಕಣ್ಹಸ್ಸ ಪಕ್ಖೋ**”ತಿ ವಿನೋದಯೇಯ್ಯ।

೯೭೫. **ಮೂಲಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಪಲಿಖಞ್ಞ ತಿಟ್ಠೇ**ತಿ ತೇಸಂ ಕೋಧಾತಿಮಾನಾನಂ ಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಂ ಮೂಲಂ, ತಮ್ಪಿ ಪಲಿಖಣಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ಅದ್ಧಾ ಭವನ್ತೋ ಅಭಿಸಮ್ಭವೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏವಂ ಪಿಯಪ್ಪಿಯಂ ಅಭಿಭವನ್ತೋ ಏಕಂಸೇನೇವ ಅಭಿಭವೇಯ್ಯ, ನ ತತ್ರ ಸಿಥಿಲಂ ಪರಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೯೭೬. **ಪಞ್ಞಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕತ್ವಾ। **ಕಲ್ಯಾಣಪೀತೀ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಚತುರೋ ಸಹೇಥ ಪರಿದೇವಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಅನನ್ತರಗಾಥಾಯ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಪರಿದೇವನೀಯಧಮ್ಮೇ ಸಹೇಯ್ಯ।

೯೭೭. **ಕಿಂಸೂ ಅಸಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಕಿಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಕುವಂ ವಾ ಅಸಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಕುಹಿಂ ವಾ ಅಸಿಸ್ಸಾಮಿ। **ದುಕ್ಖಂ ವತ ಸೇತ್ಥ ಕ್ವಜ್ಜ ಸೇಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ರತ್ತಿಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಯಿಂ, ಅಜ್ಜ ಆಗಮನರತ್ತಿಂ ಕತ್ಥ ಸಯಿಸ್ಸಂ। **ಏತೇ ವಿತಕ್ಕೇ**ತಿ ಏತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತನಿಸ್ಸಿತೇ ದ್ವೇ, ಸೇನಾಸನನಿಸ್ಸಿತೇ ದ್ವೇತಿ ಚತ್ತಾರೋ ವಿತಕ್ಕೇ। **ಅನಿಕೇತಚಾರೀ**ತಿ ಅಪಲಿಬೋಧಚಾರೀ ನಿತ್ತಣ್ಹಚಾರೀ।

೯೭೮. **ಕಾಲೇ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಕಾಲೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ನಂ ವಾ ಚೀವರಕಾಲೇ ಚೀವರಸಙ್ಖಾತಂ ವಸನಂ ವಾ ಲದ್ಧಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮತ್ತಂ ಸೋ ಜಞ್ಞಾ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಚ ಪರಿಭೋಗೇ ಚ ಸೋ ಪಮಾಣಂ ಜಾನೇಯ್ಯ। **ಇಧಾ**ತಿ ಸಾಸನೇ, ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಏತಂ। **ತೋಸನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಸನ್ತೋಸತ್ಥಂ, ಏತದತ್ಥಂ ಮತ್ತಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸೋ ತೇಸು ಗುತ್ತೋ**ತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತೇಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಗುತ್ತೋ। **ಯತಚಾರೀ**ತಿ ಸಂಯತವಿಹಾರೋ , ರಕ್ಖಿತಿರಿಯಾಪಥೋ ರಕ್ಖಿತಕಾಯವಚೀಮನೋದ್ವಾರೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಯತಿಚಾರೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ರುಸಿತೋ**ತಿ ರೋಸಿತೋ, ಘಟ್ಟಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೯೭೯. **ಝಾನಾನುಯುತ್ತೋತಿ** ಅನುಪನ್ನುಪ್ಪಾದನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾಸೇವನೇನ ಚ ಝಾನೇ ಅನುಯುತ್ತೋ। **ಉಪೇಕ್ಖಮಾರಬ್ಭ ಸಮಾಹಿತತ್ತೋತಿ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೋ। **ತಕ್ಕಾಸಯಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಿಯೂಪಛಿನ್ದೇತಿ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಂ ತಕ್ಕಞ್ಚ , ಕಾಮಸಞ್ಞಾದಿಂ ತಸ್ಸ ತಕ್ಕಸ್ಸ ಆಸಯಞ್ಚ, ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾದಿಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಿಯಞ್ಚ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ।

೯೮೦. **ಚುದಿತೋ ವಚೀಭಿ ಸತಿಮಾಭಿನನ್ದೇತಿ** ಉಪಜ್ಝಾಯಾದೀಹಿ ವಾಚಾಹಿ ಚೋದಿತೋ ಸಮಾನೋ ಸತಿಮಾ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಚೋದನಂ ಅಭಿನನ್ದೇಯ್ಯ। **ವಾಚಂ ಪಮುಞ್ಚೇ ಕುಸಲನ್ತಿ** ಞಾಣಸಮುಟ್ಠಿತಂ ವಾಚಂ ಪಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ। **ನಾತಿವೇಲನ್ತಿ** ಅತಿವೇಲಂ ಪನ ವಾಚಂ ಕಾಲವೇಲಞ್ಚ ಸೀಲವೇಲಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ ನಪ್ಪಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ। **ಜನವಾದಧಮ್ಮಾಯಾತಿ** ಜನವಾದಕಥಾಯ। ನ **ಚೇತಯೇಯ್ಯಾತಿ** ಚೇತನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ।

೯೮೧. **ಅಥಾಪರನ್ತಿ** ಅಥ ಇದಾನಿ ಇತೋ ಪರಮ್ಪಿ। **ಪಞ್ಚ ರಜಾನೀತಿ** ರೂಪರಾಗಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ರಜಾನಿ। **ಯೇಸಂ ಸತೀಮಾ ವಿನಯಾಯ ಸಿಕ್ಖೇತಿ** ಯೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಹುತ್ವಾ ವಿನಯನತ್ಥಂ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋ ಹಿ **ರೂಪೇಸು... ಪೇ॰... ಫಸ್ಸೇಸು ಸಹೇಥ ರಾಗಂ,** ನ ಅಞ್ಞೇತಿ।

೯೮೨. ತತೋ ಸೋ ತೇಸಂ ವಿನಯಾಯ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ - **ಏತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಏತೇಸೂತಿ** ರೂಪಾದೀಸು। **ಕಾಲೇನ ಸೋ ಸಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿವೀಮಂಸಮಾನೋತಿ** ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಯ್ವಾಯಂ "ಉದ್ಧತೇ ಚಿತ್ತೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಕಾಲೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಾಲೋ ವುತ್ತೋ, ತೇನ ಕಾಲೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿನಯೇನ ಪರಿವೀಮಂಸಮಾನೋ। **ಏಕೋದಿಭೂತೋ ವಿಹನೇ ತಮಂ ಸೋತಿ** ಸೋ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ಮೋಹಾದಿತಮಂ ವಿಹನೇಯ್ಯ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಸಂಸಯೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತಿಂಸಕೋಟಿಸಙ್ಖ್ಯಾನಞ್ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚ ಚತುತ್ಥೋ ವಗ್ಗೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯತೋ, ನಾಮೇನ

ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗೋತಿ।

೫. ಪಾರಾಯನವಗ್ಗೋ

ವತ್ಥುಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೮೩. **ಕೋಸಲಾನಂ ಪುರಾ ರಮ್ಮಾ**ತಿ ಪಾರಾಯನವಗ್ಗಸ್ಸ ವತ್ಥುಗಾಥಾ। ತಾಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ – ಅತೀತೇ ಕಿರ ಬಾರಾಣಸಿವಾಸೀ ಏಕೋ ರುಕ್ಖವಡ್ಢಕೀ ಸಕೇ ಆಚರಿಯಕೇ ಅದುತಿಯೋ, ತಸ್ಸ ಸೋಳಸ ಸಿಸ್ಸಾ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ। ಏವಂ ತೇ ಸತ್ತರಸಾಧಿಕಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾ ಆಚರಿಯನ್ತೇವಾಸಿನೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಾ ಪಬ್ಬತಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರುಕ್ಖೇ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ನಾನಾಪಾಸಾದವಿಕತಿಯೋ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾಯ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಚೇ ರಾಜಾ ಅತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ, ರಞ್ಞೋ, ಏಕಭೂಮಿಕಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಸತ್ತಭೂಮಿಕಂ ವಾ ಪಾಸಾದಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ। ನೋ ಚೇ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ವಿಕಿಣಿತ್ವಾ ಪುತ್ತದಾರಂ ಪೋಸೇನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಏಕದಿವಸಂ ಆಚರಿಯೋ ''ನ ಸಕ್ಕಾ ವಡ್ಢಕಿಕಮ್ಮೇನ ನಿಚ್ಚಂ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತುಂ, ದುಕ್ಕರಞ್ಹಿ ಜರಾಕಾಲೇ ಏತಂ ಕಮ್ಮ''ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ – ''ತಾತಾ, ಉದುಮ್ಬರಾದಯೋ, ಅಪ್ಪಸಾರರುಕ್ಖೇ ಆನೇಥಾ''ತಿ। ತೇ ''ಸಾಧೂ''ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಆನಯಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ಕಟ್ಠಸಕುಣಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯನ್ತಂ ಪೂರೇಸಿ। ಕಟ್ಠಸಕುಣೋ ಸುಪಣ್ಣರಾಜಾ ವಿಯ ಆಕಾಸಂ ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ವನಸ್ಸ ಉಪರಿ ಚರಿತ್ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸೀನಂ ಪುರತೋ ಓರುಹಿ। ಅಥ ಆಚರಿಯೋ ಸಿಸ್ಸೇ ಆಹ – ''ತಾತಾ, ಈದಿಸಾನಿ ಕಟ್ಠವಾಹನಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ರಜ್ಜಂ ಗಹೇತುಂ, ತುಮ್ಹೇಪಿ, ತಾತಾ, ಏತಾನಿ ಕರೋಥ, ರಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮ, ದುಕ್ಖಂ ವಡ್ಢಕಿಸಿಪ್ಪೇನ ಜೀವಿತು''ನ್ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಪಟಿವೇದೇಸುಂ। ತತೋ ನೇ ಆಚರಿಯೋ ಆಹ – ''ಕತಮಂ, ತಾತಾ, ರಜ್ಜಂ ಗಣ್ಹಾಮಾ''ತಿ? ''ಬಾರಾಣಸಿರಜ್ಜಂ ಆಚರಿಯಾ''ತಿ। ''ಅಲಂ, ತಾತಾ, ಮಾ ಏತಂ ರುಚ್ಚಿ, ಮಯಞ್ಹಿ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ 'ವಡ್ಢಕಿರಾಜಾ ವಡ್ಢಕಿಯುವರಾಜಾ'ತಿ ವಡ್ಢಕಿವಾದಾ ನ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮ, ಮಹನ್ತೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಾ''ತಿ।

ತತೋ ಸಪುತ್ತದಾರಾ ಕಟ್ಠವಾಹನಾನಿ , ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಜ್ಜಾವುಧಾ ಹುತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಾಭಿಮುಖಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಹಿಮವತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇಸನೇಯೇವ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಹಂಸು। ತೇ ತತ್ಥ ರಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯಂ ರಜ್ಜೇ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿಂಸು। ಸೋ ''ಕಟ್ಠವಾಹನೋ ರಾಜಾ''ತಿ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। ತಮ್ಪಿ ನಗರಂ ತೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ''ಕಟ್ಠವಾಹನನಗರ''ನ್ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಲಭಿ, ತಥಾ ಸಕಲರಟ್ಠಮ್ಪಿ । ಕಟ್ಠವಾಹನೋ ರಾಜಾ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಅಹೋಸಿ, ತಥಾ ಯುವರಾಜಾ ಅಮಚ್ಚಟ್ಠಾನೇಸು ಚ ಠಪಿತಾ ಸೋಳಸ ಸಿಸ್ಸಾ। ತಂ ರಟ್ಠಂ ರಞ್ಞಾ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹಮಾನಂ ಅತಿವಿಯ ಇದ್ಧಂ ಫೀತಂ ನಿರುಪದ್ದವಞ್ಚ ಅಹೋಸಿ। ನಾಗರಾ ಜಾನಪದಾ ರಾಜಾನಞ್ಚ ರಾಜಪರಿಸಞ್ಚ ಅತಿವಿಯ ಮಮಾಯಿಂಸು ''ಭದ್ದಕೋ ನೋ ರಾಜಾ ಲದ್ಧೋ, ಭದ್ದಿಕಾ ರಾಜಪರಿಸಾ''ತಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸತೋ ವಾಣಿಜಾ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಟ್ಠವಾಹನನಗರಂ ಆಗಮಂಸು ಪಣ್ಣಾಕಾರಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಪಸ್ಸಿಂಸು। ರಾಜಾ ''ಕುತೋ ಆಗತತ್ಥಾ''ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುಚ್ಛಿ। ''ಬಾರಾಣಸಿತೋ ದೇವಾ''ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ – ''ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಮ ಮಿತ್ತಭಾವಂ ಕರೋಥಾ''ತಿ ಆಹ। ತೇ ''ಸಾಧೂ''ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ ತೇಸಂ ಪರಿಬ್ಬಯಂ ದತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪುನ ಆದರೇನ ವತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತೇ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ ''ಕಟ್ಠವಾಹನರಟ್ಠಾ ಆಗತಾನಂ ವಾಣಿಜಕಾನಂ ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಸುಙ್ಕಂ ಮುಞ್ಚಾಮೀ''ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ''ಅತ್ಥು ಮೇ ಕಟ್ಠವಾಹನೋ ಮಿತ್ತೋ''ತಿ ದ್ವೇಪಿ ಅದಿಟ್ಠಮಿತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಕಟ್ಠವಾಹನೋಪಿ ಚ ಸಕನಗರೇ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸಿ – ''ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಬಾರಾಣಸಿತೋ ಆಗತಾನಂ ವಾಣಿಜಕಾನಂ ಸುಙ್ಕಂ ಮುಞ್ಚಾಮಿ, ಪರಿಬ್ಬಯೋ ಚ ನೇಸಂ ದಾತಬ್ಬೋ''ತಿ। ತತೋ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ಕಟ್ಠವಾಹನಸ್ಸ ಲೇಖಂ ಪೇಸೇಸಿ ''ಸಚೇ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ದಟ್ಠುಂ ವಾ ಸೋತುಂ ವಾ ಅರಹರೂಪಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಮ್ಹೇಪಿ ದಕ್ಖಾಪೇತು ಚ ಸಾವೇತು ಚಾ''ತಿ। ಸೋಪಿಸ್ಸ ತಥೇವ ಪಟಿಲೇಖಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಏವಂ ತೇಸಂ ಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವಸನ್ತಾನಂ ಕದಾಚಿ ಕಟ್ಠವಾಹನಸ್ಸ ಅತಿಮಹಗ್ಘಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖುಮಾ ಕಮ್ಬಲಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು

ಬಾಲಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸದಿಸಾ ವಣ್ಣೇನ। ತೇ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜಾ "ಮಮ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಪೇಸೇಮೀ"ತಿ ದನ್ತಕಾರೇಹಿ ಅಟ್ಠ ದನ್ತಕರಣ್ಡಕೇ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸು ಕರಣ್ಡಕೇಸು ತೇ ಕಮ್ಬಲೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಲಾಖಾಚರಿಯೇಹಿ ಬಹಿ ಲಾಖಾಗೋಳಕಸದಿಸೇ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಪಿ ಲಾಖಾಗೋಳಕೇ ಸಮುಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವತ್ಥೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಯ ಲಞ್ಛೇತ್ವಾ "ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ದೇಥಾ"ತಿ ಅಮಚ್ಚೇ ಪೇಸೇಸಿ। ಲೇಖಞ್ಚ ಅದಾಸಿ "ಅಯಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಅಮಚ್ಚಪರಿವುತೇನ ಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ"ತಿ।

ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಅದಂಸು। ಸೋ ಲೇಖಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ನಗರಮಜ್ಝೇ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಲಞ್ಛನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಲಿವೇಠನಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸಮುಗ್ಗಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಲಾಖಾಗೋಳಕೇ ದಿಸ್ವಾ "ಮಮ ಸಹಾಯೋ ಲಾಖಾಗೋಳಕೇಹಿ ಕೀಳನಕಬಾಲಕಾನಂ ವಿಯ ಮಯ್ಹಂ ಲಾಖಾಗೋಳಕೇ ಪೇಸೇಸೀ"ತಿ ಮಙ್ಕು ಹುತ್ವಾ ಏಕಂ ಲಾಖಾಗೋಳಕಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಸಿನ್ನಾಸನೇ ಪಹರಿ। ತಾವದೇವ ಲಾಖಾ ಪರಿಪತಿ, ದನ್ತಕರಣ್ಡಕೋ ವಿವರಂ ದತ್ವಾ ದ್ವೇಭಾಗೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಕಮ್ಬಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಇತರೇಪಿ ವಿವರಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ಏಕಮೇಕೋ ಕಮ್ಬಲೋ ದೀಘತೋ ಸೋಳಸಹತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಹತ್ಥೋ। ಪಸಾರಿತೇ ಕಮ್ಬಲೇ ರಾಜಙ್ಗಣಂ ಸೂರಿಯಪ್ಪಭಾಯ ಓಭಾಸಿತಮಿವ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಜನೋ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ವಿಧುನಿ, ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಞ್ಚ ಅಕಾಸಿ, "ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞೋ ಅದಿಟ್ಠಸಹಾಯೋ ಕಟ್ಠವಾಹನರಾಜಾ ಏವರೂಪಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇಸಿ, ಯುತ್ತಂ ಏವರೂಪಂ ಮಿತ್ತಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಾ ವೋಹಾರಿಕೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಮೇಕಂ ಕಮ್ಬಲಂ ಅಗ್ಘಾಪೇಸಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅನಗ್ಘಾ ಅಹೇಸುಂ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಪಚ್ಛಾ ಪೇಸೇನ್ತೇನ ಪಠಮಂ ಪೇಸಿತಪಣ್ಣಾಕಾರತೋ ಅತಿರೇಕಂ ಪೇಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಸಹಾಯೇನ ಚ ಮೇ ಅನಗ್ಘೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ಪೇಸಿತೋ, ಕಿಂ ನು, ಖೋ, ಅಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಪೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ? ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ಅಥ ರಞ್ಞೋ ಏತದಹೋಸಿ – "ವತ್ಥುತ್ತಯರತನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಉತ್ತಮರತನಂ ನತ್ಥಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ವತ್ಥುತ್ತಯರತನಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಭಾವಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಪೇಸೇಮೀ"ತಿ। ಸೋ –

"ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ, ಹಿತಾಯ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ।
ಧಮ್ಮೋ ಲೋಕೇ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ, ಸುಖಾಯ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ।
ಸಙ್ಘೋ ಲೋಕೇ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ, ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಅನುತ್ತರ"ನ್ತಿ॥ –

ಇಮಂ ಗಾಥಂ, ಯಾವ ಅರಹತ್ತಂ, ತಾವ ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಞ್ಚ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತರತನಮಯೇ ಸಮುಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಂ ಸಮುಗ್ಗಂ ಮಣಿಮಯೇ ಸಮುಗ್ಗೇ, ಮಣಿಮಯಂ ಮಸಾರಗಲ್ಲಮಯೇ, ಮಸಾರಗಲ್ಲಮಯಂ ಲೋಹಿತಙ್ಗಮಯೇ, ಲೋಹಿತಙ್ಗಮಯಂ, ಸುವಣ್ಣಮಯೇ, ಸುವಣ್ಣಮಯಂ ರಜತಮಯೇ, ರಜತಮಯಂ ದನ್ತಮಯೇ, ದನ್ತಮಯಂ ಸಾರಮಯೇ, ಸಾರಮಯಂ ಸಮುಗ್ಗಂ ಪೇಳಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪೇಳಂ ದುಸ್ಸೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ಲಞ್ಛೇತ್ವಾ ಮತ್ತವರವಾರಣಂ ಸೋವಣ್ಣದ್ಧಜಂ ಸೋವಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರ ಹೇಮಜಾಲಸಞ್ಛನ್ನಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತಸ್ಸುಪರಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಪೇಳಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತೇನ ಧಾರಿಯಮಾನೇನ ಸಬ್ಬಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಪೂಜಾಯ ಕರಿಯಮಾನಾಯ ಸಬ್ಬತಾಳಾವಚರೇಹಿ ಥುತಿಸತಾನಿ ಗಾಯಮಾನೇಹಿ ಯಾವ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಸೀಮಾ, ತಾವ ಮಗ್ಗಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ನೇಸಿ। ತತ್ರ ಚ ಠತ್ವಾ ಸಾಮನ್ತರಾಜೂನಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇಸಿ – "ಏವಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಅಯಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ಪೇಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ । ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಪಟಿಮಗ್ಗಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಾವ ಕಟ್ಠವಾಹನಸ್ಸ ರಜ್ಜಸೀಮಾ, ತಾವ ನಯಿಂಸು।

ಕಟ್ಠವಾಹನೋಪಿ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಮಗ್ಗಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಥೇವ ಪೂಜೇನ್ತೋ ನಗರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೇ ಚ ನಾಗರೇ ಚ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಪಲಿವೇಠನದುಸ್ಸಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪೇಳಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪೇಳಾಯ ಸಮುಗ್ಗಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಸಮುಗ್ಗೇ ವಿವರಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಲೇಖಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ "ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಅತಿದುಲ್ಲಭಂ ಮಮ ಸಹಾಯೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರರತನಂ ಪೇಸೇಸೀ"ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ "ಅಸುತಪುಬ್ಬಂ ವತ ಸುಣಿಮ್ಹಾ 'ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ'ತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ

ಬುದ್ಧಞ್ಚ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸುಣೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘರತನಾನಿ ಕಿರ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ, ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಥಾ"ತಿ । ತೇ ಆಹಂಸು - "ಇಧೇವ ತುಮ್ಹೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಹೋಥ, ಮಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ।

ತತೋ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಾ ಸೋಳಸ ಅಮಚ್ಚಾ ರಾಜಾನಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ "ಯದಿ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಪುನ ದಸ್ಸನಂ ನತ್ಥಿ, ಯದಿ ನ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನಿಗ್ಗತಾ। ರಞ್ಞೋ ಪನ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಪಚ್ಛಾ ರಾಜಾನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಅಹಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತಾತ, ತ್ವಂ ತತ್ಥ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ಞತ್ವಾ ಪುನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಮ ಆರೋಚೇಹೀತಿ। ಸೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪತ್ತಾ। ಅಸಮ್ಪತ್ತೇಸ್ವೇವ ಚ ತೇಸು ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತೇ "ಕೋ ಬುದ್ಧೋ, ಕುಹಿಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಸಕಲವಿಹಾರಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಾ ಸಮ್ಮುಖಸಾವಕೇ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ತೇ ನೇಸಂ "ಬುದ್ಧೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ"ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು। ತೇ "ಅಹೋ ದೂರದ್ಧಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಸ್ಸನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾ"ತಿ ಪರಿದೇವಮಾನಾ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕೋಚಿ ಭಗವತಾ ದಿನ್ನಓವಾದೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಆಮ, ಉಪಾಸಕಾ ಅತ್ಥಿ, ಸರಣತ್ತಯೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, ಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಾನಿ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಉಪೋಸಥೋ ಉಪವಸಿತಬ್ಬೋ, ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ತೇ ಸುತ್ವಾ ತಂ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಂ ಅಮಚ್ಚಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಪರಿಭೋಗಧಾತುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಟ್ಠವಾಹನರಟ್ಠಾಭಿಮುಖೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಪರಿಭೋಗಧಾತು ನಾಮ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಪತ್ತಚೀವರಾದೀನಿ। ಅಯಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಕರಣಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ವಿನಯಧರಮೇಕಂ ಥೇರಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚ ನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತ್ತೋ ಚಾ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಭಗವತಾ ದಿನ್ನೋವಾದಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ರಾಜಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಂ ರೋಪೇತ್ವಾ ಸರಣತ್ತಯೇ ಪಞ್ಚಸು ಚ ನಿಚ್ಚಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೇತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತೋ ದಾನಾದೀನಿ ದೇನ್ತೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತೇಪಿ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ರಞ್ಞೋ ಪರಿವಾರಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಂಸು।

ತೇ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ದೇವಲೋಕೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಯೇವ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಆಚರಿಯೋ ಪಸೇನದಿರಞ್ಞೋ ಪಿತು ಪುರೋಹಿತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಜಾತೋ ನಾಮೇನ "ಬಾವರೀ"ತಿ, ತೀಹಿ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ, ಪಿತುನೋ ಚ ಅಚ್ಚಯೇನ ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅವಸೇಸಾಪಿ ಸೋಳಸಾಧಿಕಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾ ತತ್ಥೇವ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತೇಸು ಸೋಳಸ ಜೇಟ್ಠನ್ತೇವಾಸಿನೋ ಬಾವರಿಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಇತರೇ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾ ತೇಸಂಯೇವ ಸನ್ತಿಕೇತಿ ಏವಂ ತೇ ಪುನಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಾಗಚ್ಛಿಂಸು। ಮಹಾಕೋಸಲರಾಜಾಪಿ ಕಾಲಮಕಾಸಿ, ತತೋ ಪಸೇನದಿಂ ರಜ್ಜೇ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿಂಸು। ಬಾವರೀ ತಸ್ಸಾಪಿ ಪುರೋಹಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಾ ಪಿತರಾ ದಿನ್ನಞ್ಚ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಭೋಗಂ ಬಾವರಿಸ್ಸ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಹಿ ದಹರಕಾಲೇ ತಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹೇಸಿ। ತತೋ ಬಾವರೀ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ - "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಹಂ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ಆಚರಿಯ, ತುಮ್ಹೇಸು ಠಿತೇಸು ಮಮ ಪಿತಾ ಠಿತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಮಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ಥಾ"ತಿ। "ಅಲಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ರಾಜಾ ವಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಸಾಯಂ ಪಾತಂ ಮಮ ದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ರಾಜುಯ್ಯಾನೇ ಪಬ್ಬಜಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿ। ಆಚರಿಯೋ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೇಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಸಿಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ರಾಜುಯ್ಯಾನೇ ವಸಿ, ರಾಜಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹತಿ। ಸಾಯಂ ಪಾತಞ್ಚಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿನೋ ಆಚರಿಯಂ ಆಹಂಸು - "ನಗರಸಮೀಪೇ ವಾಸೋ ನಾಮ ಮಹಾಪಲಿಬೋಧೋ, ವಿಜನಸಮ್ಪಾತಂ ಆಚರಿಯ ಓಕಾಸಂ ಗಚ್ಛಾಮ, ಪನ್ತಸೇನಾಸನವಾಸೋ ನಾಮ ಬಹೂಪಕಾರೋ ಪಬ್ಬಜಿತಾನ"ನ್ತಿ। ಆಚರಿಯೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾರೇತ್ವಾ ವಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ದ್ವೇಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ

ಕಹಾಪಣಾನಿ ದತ್ವಾ ದ್ವೇ ಅಮಚ್ಚೇ ಆಣಾಪೇಸಿ "ಯತ್ಥ ಇಸಿಗಣೋ ವಾಸಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ದೇಥಾ"ತಿ। ತತೋ ಆಚರಿಯೋ ಸೋಳಸಾಧಿಕಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಜಟಿಲಪರಿವುತೋ ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಹಮಾನೋ ಉತ್ತರಜನಪದಾ ದಕ್ಖಿಣಜನಪದಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ತಮತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಪಾರಾಯನವಗ್ಗಸ್ಸ ನಿದಾನಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಕೋಸಲಾನಂ ಪುರಾ**ತಿ ಕೋಸಲರಟ್ಠಸ್ಸ ನಗರಾ, ಸಾವತ್ಥಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವಂ, ಪರಿಗ್ಗಹೂಪಕರಣವಿವೇಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೯೮೪. **ಸೋ ಅಸ್ಸಕಸ್ಸ ವಿಸಯೇ , ಅಳಕಸ್ಸ ಸಮಾಸನೇ**ತಿ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಸ್ಸಕಸ್ಸ ಚ ಅಳಕಸ್ಸ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ರಾಜೂನಂ ಸಮಾಸನ್ನೇ ವಿಸಯೇ ಆಸನ್ನೇ ರಟ್ಠೇ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ರಟ್ಠಾನಂ ಮಜ್ಝೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಗೋಧಾವರೀ ಕೂಲೇ**ತಿ ಗೋಧಾವರಿಯಾ ನದಿಯಾ ಕೂಲೇ। ಯತ್ಥ ಗೋಧಾವರೀ ದ್ವಿಧಾ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಅನ್ತರದೀಪಮಕಾಸಿ ಸಬ್ಬಂ ಕಪಿಟ್ಠವನಸಞ್ಛನ್ನಂ, ಯತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಸರಭಙ್ಗಾದಯೋ ವಸಿಂಸು, ತಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೋ ಕಿರ ತಂ ಪದೇಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಪುಬ್ಬಸಮಣಾಲಯೋ ಪಬ್ಬಜಿತಸಾರುಪ್ಪ"ನ್ತಿ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ನಿವೇದೇಸಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ಭೂಮಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಅಸ್ಸಕರಞ್ಞೋ ಸತಸಹಸ್ಸಂ, ಅಳಕರಞ್ಞೋ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅದಂಸು। ತೇ ತಞ್ಚ ಪದೇಸಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ದ್ವಿಯೋಜನಮತ್ತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪಞ್ಚಯೋಜನಮತ್ತಂ ಪದೇಸಂ ಅದಂಸು। ತೇಸಂ ಕಿರ ರಜ್ಜಸೀಮನ್ತರೇ ಸೋ ಪದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಅಮಚ್ಚಾ ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ಚ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಧನಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಗೋಚರಗಾಮಂ ನಿವೇಸೇತ್ವಾ ಅಗಮಂಸು। **ಉಞ್ಛೇ ನ ಚ ಫಲೇನ ಚಾ**ತಿ ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಾಯ ಚ ವನಮೂಲಫಲೇನ ಚ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ತಸ್ಸೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ, ಗಾಮೋ ಚ ವಿಪುಲೋ ಅಹೂ"**ತಿ।

೯೮೫. ತತ್ಥ **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಗೋಧಾವರೀಕೂಲಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, ತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋ ಜಾತೇನ ಆಯೇನ, ಮಹಾಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಕಸಿಕಮ್ಮಾದಿನಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಆಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಾ ರಞ್ಞೋ ಅಸ್ಸಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು "ಸಾದಿಯತು ದೇವೋ ಆಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ "ನಾಹಂ ಸಾದಿಯಾಮಿ, ಆಚರಿಯಸ್ಸೇವ ಉಪನೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಆಚರಿಯೋಪಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಾನಯಞ್ಞಂ ಅಕಪ್ಪಯಿ। ಏವಂ ಸೋ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ದಾನಮದಾಸಿ।

೯೮೬. **ಮಹಾಯಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾಯತ್ಥೋ - ಸೋ ಏವಂ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ದಾನಯಞ್ಞಂ ಯಜನ್ತೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಂವಚ್ಛರೇ ತಂ **ಮಹಾಯಞ್ಞಂ** ಯಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಗಾಮಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ **ಪುನ ಪಾವಿಸಿ ಅಸ್ಸಮಂ**। ಪವಿಟ್ಠೋ ಚ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ "ಸುಟ್ಠು ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ದಾನಂ ಅನುಮಜ್ಜನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಏವಂ **ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಿ** ತರುಣಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಘರೇ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾತುಕಾಮಾಯ "ಏಸೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬಾವರೀ ಗೋಧಾವರೀತೀರೇ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಗಚ್ಛ ತತೋ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ದಾಸಿಂ ಮೇ ಆನೇಹೀ"ತಿ ಪೇಸಿತೋ **ಅಞ್ಞೋ ಆಗಞ್ಛಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ।

೯೮೭-೮. **ಉಗ್ಘಟ್ಟಪಾದೋ**ತಿ ಮಗ್ಗಗಮನೇನ ಘಟ್ಟಪಾದತಲೋ, ಪಣ್ಹಿಕಾಯ ವಾ ಪಣ್ಹಿಕಂ, ಗೋಪ್ಫಕೇನ ವಾ ಗೋಪ್ಫಕಂ, ಜಣ್ಣುಕೇನ ವಾ ಜಣ್ಣುಕಂ ಆಹಚ್ಚ ಘಟ್ಟಪಾದೋ। **ಸುಖಞ್ಚ ಕುಸಲಂ ಪುಚ್ಛೀ**ತಿ ಸುಖಞ್ಚ ಕುಸಲಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಿ "ಕಚ್ಚಿ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸುಖಂ, ಕಚ್ಚಿ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ।

೯೮೯-೯೧. **ಅನುಜಾನಾಹೀ**ತಿ ಅನುಮಞ್ಞಾಹಿ ಸದ್ದಹಾಹಿ। **ಸತ್ತಧಾ**ತಿ ಸತ್ತವಿಧೇನ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ**ತಿ ಗೋಮಯವನಪುಪ್ಫಕುಸತಿಣಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಬಾವರಿಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗೋಮಯೇನ ಭೂಮಿಂ ಉಪಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ತಿಣಾನಿ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ವಾಮಪಾದಂ ಕಮಣ್ಡಲೂದಕೇನ ಧೋವಿತ್ವಾ ಸತ್ತಪಾದಮತ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ

ಅತ್ತನೋ ಪಾದತಲೇ ಪರಾಮಸನ್ತೋ ಏವರೂಪಂ ಕುಹನಂ ಕತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಭೇರವಂ ಸೋ ಅಕಿತ್ತಯೀ**ತಿ ಭಯಜನಕಂ ವಚನಂ ಅಕಿತ್ತಯಿ, "ಸಚೇ ಮೇ ಯಾಚಮಾನಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ದುಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ।

೯೯೨-೪. **ಉಸ್ಸುಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ತಂ ವಚನಂ ಕದಾಚಿ ಸಚ್ಚಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಸುಸ್ಸತಿ । **ದೇವತಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಮೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಏವ। **ಮುದ್ಧನಿ ಮುದ್ಧಪಾತೇ ವಾ**ತಿ ಮುದ್ಧೇ ವಾ ಮುದ್ಧಪಾತೇ ವಾ।

೯೯೫-೬. **ಭೋತೀ ಚರಹಿ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಭೋತೀ ಚೇ ಜಾನಾತಿ। **ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಞ್ಚಾ**ತಿ ಮುದ್ಧಪಾತಞ್ಚ। **ಞಾಣಮೇತ್ಥಾ**ತಿ ಞಾಣಂ ಮೇ ಏತ್ಥ।

೯೯೮. **ಪುರಾ**ತಿ ಏಕೂನತಿಂಸವಸ್ಸವಯಕಾಲೇ। ಬಾವರಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪನ ಗೋಧಾವರೀತೀರೇ ವಸಮಾನೇ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। **ಅಪಚ್ಚೋ**ತಿ ಅನುವಂಸೋ।

೯೯೯. **ಸಬ್ಬಾಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಬಲಪ್ಪತ್ತೋ, ಸಬ್ಬಾ ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಚ ಬಲಾನಿ ಚ ಪತ್ತೋ। **ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ।

೧೦೦೧-೩. **ಸೋಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೋಕೋ ಅಸ್ಸ। **ಪಹೂತಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ। **ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ**ತಿ ಉತ್ತಮವಿಪುಲಪಞ್ಞೋ ಭೂತೇ ಅಭಿರತವರಪಞ್ಞೋ ವಾ। **ವಿಧುರೋ**ತಿ ವಿಗತಧುರೋ, ಅಪ್ಪಟಿಮೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೦೦೪-೯. **ಮನ್ತಪಾರಗೇ**ತಿ ವೇದಪಾರಗೇ। **ಪಸ್ಸವ್ಹೋ**ತಿ ಪಸ್ಸಥ **ಅಜಾನತನ್ತಿ** ಅಜಾನನ್ತಾನಂ। **ಲಕ್ಖಣಾ**ತಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ। **ಬ್ಯಾಕ್ಖಾತಾ**ತಿ ಕಥಿತಾನಿ, ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮತ್ತಾ**ತಿ ಸಮತ್ತಾನಿ, ಪರಿಪುಣ್ಣಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಧಮ್ಮೇನ ಮನುಸಾಸತೀ**ತಿ ಧಮ್ಮೇನ ಅನುಸಾಸತಿ।

೧೦೧೧. **ಜಾತಿಂ ಗೋತ್ತಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** "ಕೀವ ಚಿರಂ ಜಾತೋ"ತಿ ಮಮ ಜಾತಿಞ್ಚ ಗೋತ್ತಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ। **ಮನ್ತೇ ಸಿಸ್ಸೇ**ತಿ ಮಯಾ ಪರಿಚಿತವೇದೇ ಚ ಮಮ ಸಿಸ್ಸೇ ಚ। **ಮನಸಾಯೇವ ಪುಚ್ಛಥಾ**ತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಪಞ್ಹೇ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಪುಚ್ಛಥ।

೧೦೧೩-೮. **ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಏಕೋಯೇವ ಏಸ ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನ ವುತ್ತೋ। **ದುಭಯೋ**ತಿ ಉಭೋ। **ಪಚ್ಚೇಕಗಣೀನೋ**ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಗಣವನ್ತೋ। **ಪುಬ್ಬವಾಸನವಾಸಿತಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ। ಗತಪಚ್ಚಾಗತವತ್ತಪುಞ್ಞವಾಸನಾಯ ವಾಸಿತಚಿತ್ತಾ। **ಪುರಮಾಹಿಸ್ಸತಿ**ನ್ತಿ ಮಾಹಿಸ್ಸತಿನಾಮಿಕಂ ಪುರಂ, ನಗರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಞ್ಚ ನಗರಂ ಪವಿಟ್ಠಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಗೋನದ್ಧನ್ತಿ** ಗೋಧಪುರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ವನಸವ್ಹಯನ್ತಿ** ಪವನನಗರಂ ವುಚ್ಚತಿ, "ವನಸಾವತ್ಥಿ"ನ್ತಿ ಏಕೇ। ಏವಂ ವನಸಾವತ್ಥಿತೋ ಕೋಸಮ್ಬಿಂ, ಕೋಸಮ್ಬಿತೋ ಚ ಸಾಕೇತಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಕಿರ ತೇಸಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಜಟಿಲಾನಂ ಛಯೋಜನಮತ್ತಾ ಪರಿಸಾ ಅಹೋಸಿ।

೧೦೧೯. ಅಥ ಭಗವಾ "ಬಾವರಿಸ್ಸ ಜಟಿಲಾ ಮಹಾಜನಂ ಸಂವಡ್ಢೇನ್ತಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ಚ ತಾವ ನೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನಾಪಿ ಅಯಂ ದೇಸೋ ಸಪ್ಪಾಯೋ, ಮಗಧಖೇತ್ತೇ ಪನ ತೇಸಂ ಪಾಸಾಣಕಚೇತಿಯಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ತತ್ರ ಹಿ ಮಯಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬನಗರಾನಿ ಚ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಬಹುತರೇನ ಜನೇನ ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ರಾಜಗಹಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇಪಿ ಜಟಿಲಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ "ಕೋ ಬುದ್ಧೋ, ಕುಹಿಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ವಿಚಿನನ್ತಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪದನಿಕ್ಖೇಪಂ ದಿಸ್ವಾ "ರತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ಪದಂ ಭವೇ…ಪೇ॰… ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದಸ್ಸ ಇದಮೀದಿಸಂ ಪದ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೬೦-೨೬೧; ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೦ ಸಾಮಾವತೀವತ್ಥು; ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೪೫) "ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಗತಾ। ಭಗವಾಪಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ

ಸೇತಬ್ಯಕಪಿಲವತ್ಥುಆದೀನಿ ನಗರಾನಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನಂ ಸಂವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಪಾಸಾಣಕಚೇತಿಯಂ ಗತೋ। ಜಟಿಲಾಪಿ ತಾವದೇವ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ನಗರಾನಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಕಚೇತಿಯಮೇವ ಅಗಮಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಕೋಸಮ್ಬಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾಕೇತಂ, ಸಾವತ್ಥಿಞ್ಚ ಪುರುತ್ತಮಂ। ಸೇತಬ್ಯಂ ಕಪಿಲವತ್ಥು"**ನ್ತಿಆದಿ।

೧೦೧೦. ತತ್ಥ **ಮಾಗಧಂ ಪುರ**ನ್ತಿ ಮಗಧಪುರಂ ರಾಜಗಹನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಾಸಾಣಕಂ ಚೇತಿಯ**ನ್ತಿ ಮಹತೋ ಪಾಸಾಣಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪುಬ್ಬೇ ದೇವಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪನ ಭಗವತಿ ವಿಹಾರೋ ಜಾತೋ। ಸೋ ತೇನೇವ ಪುರಿಮವೋಹಾರೇನ "ಪಾಸಾಣಕಂ ಚೇತಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೧೦೧೧. **ತಸಿತೋವುದಕ**ನ್ತಿ ತೇ ಹಿ ಜಟಿಲಾ ವೇಗಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಾ ಸಾಯಂ ಗತಮಗ್ಗಂ ಪಾತೋ, ಪಾತೋ ಗತಮಗ್ಗಞ್ಚ ಸಾಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ "ಏತ್ಥ ಭಗವಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಜಾತಾ ತಂ ಚೇತಿಯಂ ಅಭಿರುಹಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ತುರಿತಾ ಪಬ್ಬತಮಾರುಹು"**ನ್ತಿ।

೧೦೧೪. **ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತೋ ಹಟ್ಠೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ ಸಕ್ಕೇನ ಮಾಪಿತಮಹಾಮಣ್ಡಪೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಚ್ಚಿ ಇಸಯೋ ಖಮನೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಭಗವತಾ ಪಟಿಸಮ್ಮೋದನೀಯೇ ಕತೇ "ಖಮನೀಯಂ ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಸಯಮ್ಪಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅಜಿತೋ ಜೇಟ್ಠನ್ತೇವಾಸೀ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತೋ ಹಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಮನೋಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿ।

೧೦೧೫. ತತ್ಥ **ಆದಿಸ್ಸಾ**ತಿ "ಕತಿವಸ್ಸೋ"ತಿ ಏವಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ। **ಜಮ್ಮ**ನನ್ತಿ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಜಾತಿಂ ಬ್ರೂಹೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಪಾರಮಿ**ನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಾಗಮನಂ।

೧೦೧೬-೭. **ವೀಸಂ ವಸ್ಸಸತ**ನ್ತಿ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾಧಿಕಂ ವಸ್ಸಸತಂ। **ಲಕ್ಖಣೇ**ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಇತೋ ಪರೇಸು ಚ ಇತಿಹಾಸಾದೀಸು ಅನವಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪರಪದಂ ವಾ ಆನೇತ್ವಾ ತೇಸು ಪಾರಮಿಂ ಗತೋತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ವಾಚೇತೀ**ತಿ ಪಕತಿಅಲಸದುಮ್ಮೇಧಮಾಣವಕಾನಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ಸಯಂ ಮನ್ತೇ ವಾಚೇತಿ। **ಸಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಏಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೇ, ತೇವಿಜ್ಜಕೇ ಪಾವಚನೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೦೧೮. **ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಪವಿಚಯ**ನ್ತಿ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ವಿತ್ಥಾರಂ, "ಕತಮಾನಿ ತಾನಿಸ್ಸ ಗತ್ತೇ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

೧೦೨೦-೨೧. **ಪುಚ್ಛಞ್ಹೀ**ತಿ ಪುಚ್ಛಮಾನಂ **ಕಮೇತಂ ಪಟಿಭಾಸತೀ**ತಿ ದೇವಾದೀಸು ಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏತಂ ಪಞ್ಹವಚನಂ ಪಟಿಭಾಸತೀತಿ।

೧೦೨೨-೨೩. ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಅವಸೇಸೇ ದ್ವೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಮುದ್ಧಂ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಞ್ಚಾ"**ತಿ ಆಹ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತೇ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ **"ಅವಿಜ್ಜಾ ಮುದ್ಧಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಸೀಸಂ, ತಸ್ಮಾ "ಅವಿಜ್ಜಾ ಮುದ್ಧಾ"ತಿ ಆಹ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹಜಾತೇಹಿ ಸದ್ಧಾಸತಿಸಮಾಧಿಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದವೀರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಏಕರಸಟ್ಠಭಾವಮುಪಗತತ್ತಾ ತಂ ಮುದ್ಧಂ ಅಧಿಪಾತೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಧಿಜ್ಜಾ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಿನೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೧೦೨೪-೮. **ತತೋ ವೇದೇನ ಮಹತಾ**ತಿ ಅಥ ಇಮಂ ಪಞ್ಹವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಮಹಾಪೀತಿಯಾ ಸನ್ಥಮ್ಭಿತ್ವಾ ಅಲೀನಭಾವಂ, ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಉದಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪತಿತ್ವಾ ಚ **"ಬಾವರೀ"**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಅಥ ನಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಭಗವಾ **"ಸುಖಿತೋ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ವತ್ವಾ ಚ **"ಬಾವರಿಸ್ಸ ಚಾ"**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ। ತತ್ಥ

ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ ಅನವಸೇಸಾನಂ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾನಂ। **ತತ್ಥ ಪುಚ್ಛಿ ತಥಾಗತ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ, ತತ್ಥ ವಾ ಪರಿಸಾಯ, ತೇಸು ವಾ ಪವಾರಿತೇಸು ಅಜಿತೋ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೀತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಗಾಥಾಸು ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವತ್ಥುಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಅಜಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೯. ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಞ್ಹೇ **ನಿವುತೋ**ತಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತೋ। **ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸೀ**ತಿ ಕಿಂ ಅಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಭಿಲೇಪನಂ ವದೇಸಿ।

೧೦೪೦. **ವೇವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ**ತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಹೇತು ಚ ಪಮಾದಹೇತು ಚ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ। ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಹಿಸ್ಸ ದಾನಾದಿಗುಣೇಹಿ ಪಕಾಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ಪಮಾದೋ ಸೀಲಾದೀಹಿ। **ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ ಅಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಮಕ್ಕಟಲೇಪೋ ವಿಯ ಮಕ್ಕಟಸ್ಸ ಅಭಿಲೇಪನಂ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಆದಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ।

೧೦೪೧. **ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ರೂಪಾದಿಆಯತನೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಕಾ ಸೋತಾ ಸನ್ದನ್ತಿ। **ಕಿಂ ನಿವಾರಣ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಕಿಂ ಆವರಣಂ ಕಾ ರಕ್ಖಾತಿ? **ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹೀ**ತಿ ತಂ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹಿ। ಏತೇನ ಸಾವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ**ತಿ ಕೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಏತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧಿಯ್ಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಏತೇನ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

೧೦೪೨. **ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯುತ್ತಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗತಿಯೋ ಸಮನ್ನೇಸಮಾನಾ ಸತಿ ತೇಸಂ ಸೋತಾನಂ ನಿವಾರಣಂ। **ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮೀ**ತಿ ತಮೇವಾಹಂ ಸತಿಂ ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ**ತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಪನ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಪಟಿವೇಧಸಾಧಿಕಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಏತೇ ಸೋತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಿಧಿಯ್ಯನ್ತೀತಿ।

೧೦೪೩. **ಪಞ್ಞಾ ಚೇವಾ**ತಿ ಪಞ್ಹಗಾಥಾಯ, ಯಾ ಚಾಯಂ ತಯಾ ವುತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ ಯಾ ಚ **ಸತಿ,** ಯಞ್ಚ ತದವಸೇಸಂ **ನಾಮರೂಪಂ, ಏತಂ** ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ **ಕತ್ಥ** ನಿರುಜ್ಝತಿ, **ಏತಂ ಮೇ** ಪಞ್ಹಂ **ಪುಟ್ಠೋ ಬ್ರೂಹೀ**ತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೦೪೪. ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯ ಪನಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಸತಿಯೋ ನಾಮೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – **ಯಂ ಮಂ** ತ್ವಂ, **ಅಜಿತ, ಏತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ** "ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ, ತಂ ತೇ **ಯತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ,** ತಂ ವದನ್ತೋ **ವದಾಮಿ** , ತಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಹಿ **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ** ಸಹೇವ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ **ಏತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ**। ಏತ್ಥೇವ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಏತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧಾ ತಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ತಂ ನಾತಿವತ್ತತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೦೪೫. ಏತ್ತಾವತಾ ಚ "ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಕಾಸಿತಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, "ಯಾನಿ ಸೋತಾನೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇತಿ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, "ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿರೋಧಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಅನಧಿಗತೋ ಪುನ ಸೇಖಾಸೇಖಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪರಿವೀಮಂಸಿತಧಮ್ಮಾ, ಅರಹತಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸೇಖಾ**ತಿ

ಸೀಲಾದೀನಿ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ ಅವಸೇಸಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ। **ಪುಥೂತಿ** ಬಹೂ ಸತ್ತಜನಾ। **ತೇಸಂ ಮೇ ನಿಪಕೋ ಇರಿಯಂ ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹೀ**ತಿ ತೇಸಂ ಮೇ ಸೇಖಾಸೇಖಾನಂ ನಿಪಕೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ತ್ವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಬ್ರೂಹೀತಿ।

೧೦೪೬. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಸೇಖೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಏವ, ತಸ್ಮಾ **"ಕಾಮೇಸೂ"**ತಿ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ಸೇಖಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ವತ್ಥು **"ಕಾಮೇಸು"** ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ **ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯ** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಯೋ ಚ ಮನಸೋ ಆವಿಲಭಾವಕರೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹನ್ತೋ **ಮನಸಾ ನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಸೇಖೋ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪರಿತುಲಿತತ್ತಾ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಆದೀಹಿ ಚ ಸತೋ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಭಿನ್ನತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಪತ್ತೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು **ಪರಿಬ್ಬಜತಿ,** ತಸ್ಮಾ **"ಕುಸಲೋ"**ತಿ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ಅಸೇಖಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅಜಿತೋ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಸಹಸ್ಸೇನ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ। ಸಹ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಅಜಿತಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಚ ಅಜಿನಜಟಾವಾಕಚೀರಾದೀನಿ ಅನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಸಬ್ಬೇವ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರಾ, ದ್ವಙ್ಗುಲಕೇಸಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂ ಹುತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಪಞ್ಜಲಿಕಾ ನಿಸೀದಿಂಸೂತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಅಜಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪೭. **ಕೋಧ ಸನ್ತುಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ। ಕಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ? ಸಬ್ಬಸುತ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾ ಏವ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಕತಾವಕಾಸಾ ಪುಚ್ಛವ್ಹೋ"ತಿ ಭಗವತಾ ಪವಾರಿತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಂಸಯಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಚ ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಏವಂ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾನೇವೇತಾನಿ ಸುತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ನಿಟ್ಠಿತೇ ಪನ ಅಜಿತಪಞ್ಹೇ "ಕಥಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ, ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೧೨೪; ಚೂಳನಿ॰ ಪಿಙ್ಗಿಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೧೪೪) ಏವಂ ಮೋಘರಾಜಾ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಆರಭಿ। ತಂ "ನ ತಾವಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತಾನೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ "ತಿಟ್ಠ ತ್ವಂ, ಮೋಘರಾಜ, ಅಞ್ಞೋ ಪುಚ್ಛತೂ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತತೋ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಸಂಸಯಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕೋಧಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕೋಧ ಸನ್ತುಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಕೋ ಇಧ ತುಟ್ಠೋ। **ಇಞ್ಜಿತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ। **ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತೀ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।

೧೦೪೮-೯. ತಸ್ಸೇತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ ಭಗವಾ **"ಕಾಮೇಸೂ"**ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಾಮೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾ**ತಿ ಕಾಮನಿಮಿತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾ, ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸನ್ತುಸಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, "ವೀತತಣ್ಹೋ"ತಿಆದೀಹಿ ಅನಿಞ್ಜಿತಂ । ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖಾಯ ನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಧಮ್ಮೇ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ರಾಗಾದಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ನಿಬ್ಬುತೋ। ಸೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅಯಮ್ಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಸಹಸ್ಸೇನ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ। ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪುಣ್ಣಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫೦. **ಅನೇಜನ್ತಿ** ಪುಣ್ಣಕಸುತ್ತಂ। ಇಮಮ್ಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಮೋಘರಾಜಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮೂಲದಸ್ಸಾವಿನ್ತಿ** ಅಕುಸಲಮೂಲಾದಿದಸ್ಸಾವಿಂ। **ಇಸಯೋತಿ** ಇಸಿನಾಮಕಾ ಜಟಿಲಾ। **ಯಞ್ಞನ್ತಿ** ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ। **ಅಕಪ್ಪಯಿಂಸೂತಿ** ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ।

೧೦೫೧. **ಆಸೀಸಮಾನಾತಿ** ರೂಪಾದೀನಿ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ। **ಇತ್ಥತ್ತನ್ತಿ** ಇತ್ಥಭಾವಞ್ಚ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ, ಮನುಸ್ಸಾದಿಭಾವಂ ಇಚ್ಛನ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಜರಂ ಸಿತಾತಿ** ಜರಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ। ಜರಾಮುಖೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ವಟ್ಟದುಕ್ಖನಿಸ್ಸಿತಾ ತತೋ ಅಪರಿಮುಚ್ಚಮಾನಾ ಏವ ಕಪ್ಪಯಿಂಸೂತಿ ದೀಪೇತಿ।

೧೦೫೨. **ಕಚ್ಚಿಸ್ಸು ತೇ ಭಗವಾ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ, ಅತಾರುಂ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯಞ್ಞೋಯೇವ ಯಞ್ಞಪಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕಚ್ಚಿ ತೇ ಯಞ್ಞೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಯಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪಯನ್ತಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಮತರಿಂಸೂತಿ।

೧೦೫೩. **ಆಸೀಸನ್ತೀತಿ** ರೂಪಪಟಿಲಾಭಾದಯೋ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ। **ಥೋಮಯನ್ತೀತಿ** "ಸುಯಿಟ್ಠಂ ಸುಚಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯಞ್ಞಾದೀನಿ ಪಸಂಸನ್ತಿ। **ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತೀತಿ** ರೂಪಾದಿಪಟಿಲಾಭಾಯ ವಾಚಂ ಭಿನ್ದನ್ತಿ। **ಜುಹನ್ತೀತಿ** ದೇನ್ತಿ। **ಕಾಮಾಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭನ್ತಿ** ರೂಪಾದಿಪಟಿಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕಾಮೇ ಏವ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ, "ಅಹೋ ವತ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಿಯು"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಣ್ಹಞ್ಚ ತತ್ಥ ವಡ್ಢೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಾಜಯೋಗಾತಿ** ಯಾಗಾಧಿಮುತ್ತಾ। **ಭವರಾಗರತ್ತಾತಿ** ಏವಮಿಮೇಹಿ ಆಸೀಸನಾದೀಹಿ ಭವರಾಗೇನೇವ ರತ್ತಾ, ಭವರಾಗರತ್ತಾ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಏತಾನಿ ಆಸೀಸನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಾ **ನಾತರಿಂಸು** ಜಾತಿಆದಿವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ನ ಉತ್ತರಿಂಸೂತಿ।

೧೦೫೪-೫. **ಅಥಕೋಚರಹೀತಿ** ಅಥ ಇದಾನಿ ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಅತಾರೀತಿ। **ಸಙ್ಖಾಯಾತಿ** ಞಾಣೇನ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ। **ಪರೋಪರಾನೀತಿ** ಪರಾನಿ ಚ ಓರಾನಿ ಚ, ಪರತ್ತಭಾವಸಕತ್ತಭಾವಾದೀನಿ ಪರಾನಿ ಚ ಓರಾನಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಿಧೂಮೋತಿ** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಧೂಮವಿರಹಿತೋ। **ಅನೀಘೋತಿ** ರಾಗಾದಿಈಘವಿರಹಿತೋ । **ಅತಾರಿ ಸೋತಿ** ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಅರಹಾ ಜಾತಿಜರಂ ಅತಾರಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅಯಮ್ಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಸಹಸ್ಸೇನ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಅನೇಕಸತಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪುಣ್ಣಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮೇತ್ತಗೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫೬. **ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ತಿ** ಮೇತ್ತಗುಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಞ್ಞಾಮಿ ತಂ ವೇದಗುಂ ಭಾವಿತತ್ತನ್ತಿ** "ಅಯಂ ವೇದಗೂ"ತಿ ಚ "ಭಾವಿತತ್ತೋ"ತಿ ಚ ಏವಂ ತಂ ಮಞ್ಞಾಮಿ।

೧೦೫೭. **ಅಪುಚ್ಛಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅ**-ಇತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ, ಪುಚ್ಛಸಿಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಯಥಾ ಪಜಾನ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಪಜಾನನ್ತೋ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಏವಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಪಭವನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಜಾತಿಆದಿದುಕ್ಖವಿಸೇಸಾ ಪಭವನ್ತಿ।

೧೦೫೮. ಏವಂ ಉಪಧಿನಿದಾನತೋ ಪಭವನ್ತೇಸು ದುಕ್ಖೇಸು - **ಯೋ ವೇ ಅವಿದ್ವಾ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಪಜಾನ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಜಾನನ್ತೋ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಪ್ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಕಾರಣಂ "ಉಪಧೀ"ತಿ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ।

೧೦೫೯. **ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚಾ**ತಿ ಸೋಕಞ್ಚ ಪರಿದೇವಞ್ಚ। **ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಯಥಾ ಯಥಾ ಸತ್ತಾ ಜಾನನ್ತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಪನವಸೇನ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ।

೧೦೬೦-೬೧. **ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಧಮ್ಮಞ್ಚ ತೇ ದೇಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ದಿಟ್ಠೇ ದುಕ್ಖಾದಿಧಮ್ಮೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಅನೀತಿಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಂ। **ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮೀ**ತಿ ತಂ ವುತ್ತಪಕಾರಧಮ್ಮಜೋತಕಂ ತವ ವಚನಂ ಅಹಂ ಪತ್ಥಯಾಮಿ। **ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮೀತಿ।

೧೦೬೨. **ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತದ್ಧಾ ವುಚ್ಚತಿ, **ಅಧೋ**ತಿ ಅತೀತದ್ಧಾ, **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನದ್ಧಾ। **ಏತೇಸು ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ, ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಏತೇಸು ಉದ್ಧಾದೀಸು ತಣ್ಹಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನಞ್ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಪನುದೇಹಿ, ಪನುದಿತ್ವಾ ಚ **ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇ,** ಏವಂ ಸನ್ತೇ ದುವಿಧೇಪಿ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ಏವಂ ತಾವ ಪನುಜ್ಜಸದ್ದಸ್ಸ ಪನುದೇಹೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಪನುದಿತ್ವಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇತಿ ಅಯಮೇವ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತಾನಿ ನನ್ದಿನಿವೇಸನವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಪನುದಿತ್ವಾ ದುವಿಧೇಪಿ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೦೬೩-೪. ಏತಾನಿ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಭವೇ ಅತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಏಸೋ - **ಏವಂವಿಹಾರೀ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಇಧೇವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಾಸನೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಅನುಪಧಿಕ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ - "ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕ"ನ್ತಿ।

೧೦೬೫. ನ ಕೇವಲಂ ದುಕ್ಖಮೇವ ಪಹಾಸಿ - **ತೇ ಚಾಪೀ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ, ಸದಾ ವಾ। **ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ತಸ್ಮಾ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ। **ಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ। **ನಾಗಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ।

೧೦೬೬. ಇದಾನಿ ತಂ ಭಗವಾ "ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಹಾಸಿ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಿದಿತೋಪಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅನುಪನೇತ್ವಾವ ಪಹೀನದುಕ್ಖೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಓವದನ್ತೋ **"ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ"**ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಯಂ** ತ್ವಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ "ಅಯಂ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ,** ವೇದೇಹಿ ಗತತ್ತಾ **ವೇದಗೂ,** ಕಿಞ್ಚನಾಭಾವೇನ **ಅಕಿಞ್ಚನೋ,** ಕಾಮೇಸು ಚ ಭವೇಸು ಚ ಅಸತ್ತತ್ತಾ **ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತೋ**"ತಿ ಜಞ್ಞಾ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ। **ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಸೋ ಇಮಂ ಓಘಂ ಅತಾರಿ, ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರಂ ಅಖಿಲೋ ಅಕಙ್ಖೋ।**

೧೦೬೭. ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ವಿದ್ವಾ ಚ ಯೋ**ತಿ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ, ಅತ್ತಭಾವೇ ವಾ। **ವಿಸಜ್ಜಾ**ತಿ ವೋಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮೇತ್ತಗೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಧೋತಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೬೮-೯. **ಪುಚ್ಛಾಮಿ** ತನ್ತಿ ಧೋತಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಾಚಾಭಿಕಙ್ಖಾಮೀ**ತಿ ವಾಚಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ। **ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ರಾಗಾದೀನಂ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಅಧಿಸೀಲಾದೀನಿ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ। **ಇತೋ**ತಿ ಮಮ ಮುಖತೋ।

೧೦೭೦. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅತ್ತಮನೋ ಧೋತಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಮಾನೋ ಕಥಂಕಥಾಪಮೋಕ್ಖಂ ಯಾಚನ್ತೋ "**ಪಸ್ಸಾಮಹ**"ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಸ್ಸಾಮಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ**ತಿ ಪಸ್ಸಾಮಿ ಅಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ। **ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ। **ಪಮುಞ್ಚಾ**ತಿ ಪಮೋಚೇಹಿ।

೧೦೭೧. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಅತ್ತಾಧೀನಮೇವ ಕಥಂಕಥಾಪಮೋಕ್ಖಂ ಓಘತರಣಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ನಾಹ**"ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಅಹಂ ನ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ವಾಯಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಮೋಚನಾಯಾ**ತಿ ಪಮಾಚೇತುಂ। **ಕಥಂಕಥಿ**ನ್ತಿ ಸಕಙ್ಖಂ। **ತರೇಸೀ**ತಿ ತರೇಯ್ಯಾಸಿ।

೧೦೭೨-೫. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅತ್ತಮನತರೋ ಧೋತಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಮಾನೋ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಯಾಚನ್ತೋ "**ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠವಚನಮೇತಂ। ತೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಆಮನ್ತಯಮಾನೋ ಆಹ - "ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ"ತಿ । **ವಿವೇಕಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿವೇಕನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ। **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ**ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಂ ಅನಾಪಜ್ಜಮಾನೋ। **ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ**ತಿ ಇಧೇವ ಸಮಾನೋ। **ಅಸಿತೋ**ತಿ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। ಇತೋ ಪರಾ ದ್ವೇ ಗಾಥಾ ಮೇತ್ತಗುಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಾ ಏವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಂ, ಇಧ ಸನ್ತಿನ್ತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ। ತತಿಯಗಾಥಾಯಪಿ ಪುಬ್ಬಡ್ಢಂ ತತ್ಥ ವುತನಯಮೇವ ಅಪರಡ್ಢೇ **ಸಙ್ಗೋ**ತಿ ಸಜ್ಜನಟ್ಠಾನಂ, ಲಗ್ಗನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಧೋತಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಉಪಸೀವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭೬. **ಏಕೋ ಅಹ**ನ್ತಿ ಉಪಸೀವಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಹನ್ತಮೋಘ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಓಘಂ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। **ನೋ ವಿಸಹಾಮೀ**ತಿ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ। **ಆರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಯಂ। **ಯಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ।

೧೦೭೭. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಲಾಭೀ ತಞ್ಚ ಸನ್ತಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಯಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಯಂ ಉತ್ತರಿ ಚ ನಿಯ್ಯಾನಪಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞ**"ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ತಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪಸ್ಸಮಾನೋ। **ನತ್ಥೀತಿ ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ

ತಂ “ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ”ತಿ ಪವತ್ತಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ। **ತರಸ್ಸು ಓಘನ್ತಿ** ತತೋ ಪಭುತಿ ಪವತ್ತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಓಘಂ ತರಸ್ಸು। **ಕಥಾಹೀತಿ** ಕಥಂಕಥಾಹಿ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ನತ್ತಮಹಾಭಿಪಸ್ಸಾತಿ** ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸ। ಏತೇನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಂ ಕಥೇತಿ।

೧೦೭೮-೯. ಇದಾನಿ “ಕಾಮೇ ಪಹಾಯಾ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಅತ್ತನಾ ಪಹೀನೇ ಕಾಮೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ **“ಸಬ್ಬೇಸೂ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಂ ತತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಛಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಹಿತ್ವಾ। **ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇತಿ** ಸತ್ತಸು ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇಸು ಉತ್ತಮೇ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ। **ತಿಟ್ಠೇ ನು ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀತಿ** ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತತ್ಥ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಅವಿಗಚ್ಛಮಾನೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ನೂತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಸಟ್ಠಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಮತ್ತಂಯೇವ ಠಾನಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ತತಿಯಗಾಥಮಾಹ।

೧೦೮೦. ಏವಂ ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಠಾನಂ ಸುತ್ವಾ ಇದಾನಿಸ್ಸ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಭಾವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **“ತಿಟ್ಠೇ ಚೇ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನನ್ತಿ** ಅನೇಕಸಙ್ಖ್ಯಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಂ, ಗಣರಾಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತತ್ಥ ವಿಭತ್ತಿಬ್ಯತ್ತಯೇನ ಸಾಮಿವಚನಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಪೂಗನ್ತಿ ವಾ ಏತಸ್ಸ ಬಹೂನೀತಿ ಅತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। “ಪೂಗಾನೀ”ತಿ ವಾಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಪುರಿಮಪಾಠೋಯೇವ ಸಬ್ಬಸುನ್ದರೋ। **ತತ್ಥೇವ ಸೋ ಸೀತಿ ಸಿಯಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ** ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತತ್ಥೇವಾಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ ನಾನಾದುಕ್ಖೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ ಸೀತಿಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ ಸಸ್ಸತೋ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಚವೇಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಥಾವಿಧಸ್ಸಾತಿ** ಉದಾಹು ತಥಾವಿಧಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನುಪಾದಾಯ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ವಾಪಿ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛತಿ।

೧೦೮೧. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಂ ಅನುಪಗಮ್ಮ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಅನುಪಾದಾಯ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಚ್ಚೀ ಯಥಾ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತೀತಿ** ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖನ್ತಿ** “ಅಸುಕಂ ನಾಮ ದಿಸಂ ಗತೋ”ತಿ ವೋಹಾರಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಏವಂ ಮುನೀ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ** ಏವಂ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಸೇಕ್ಖಮುನಿ ಪಕತಿಯಾ ಪುಬ್ಬೇವ ರೂಪಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ ತತ್ಥ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಾಯಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಪುನ ನಾಮಕಾಯಾಪಿ ವಿಮುತ್ತೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ, ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ “ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ।

೧೦೮೨. ಇದಾನಿ “ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತೀ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಯೋನಿಸೋ ಅತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ **“ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಸೋ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ, ಉದಾಹು ವೇ ಸಸ್ಸತಿಯಾ ಸಸ್ಸತಭಾವೇನ **ಅರೋಗೋ** ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ ಸೋತಿ ಏವಂ ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? **ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ**।

೧೦೮೩. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಥಾ ಅವತ್ತಬ್ಬತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸಾ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸಾತಿ** ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ। **ನ ಪಮಾಣಮತ್ಥೀತಿ** ರೂಪಾದಿಪ್ಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ। **ಯೇನ ನಂ ವಜ್ಜುನ್ತಿ** ಯೇನ ರಾಗಾದಿನಾ ನಂ ವದೇಯ್ಯುಂ। **ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಖನ್ಧಾದಿಧಮ್ಮೇಸು। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಉಪಸೀವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮೪-೫. ಸನ್ತಿ ಲೋಕೇತಿ ನನ್ದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ - **ಲೋಕೇ** ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ **ಜನಾ** ಆಜೀವಕನಿಗಣ್ಠಾದಿಕೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಸನ್ತಿ ಮುನಯೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, **ತಯಿದಂ ಕಥಂಸೂತಿ** ಕಿಂ ನು ಖೋ ತೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಾದಿನಾ ಞಾಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಞಾಣೂಪಪನ್ನಂ **ನೋ ಮುನಿಂ ವದನ್ತಿ,** ಏವಂವಿಧಂ ನು ವದನ್ತಿ, **ಉದಾಹು** ವೇ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕೇನ ಲೂಖಜೀವಿತಸಞ್ಞಿತೇನ **ಜೀವಿತೇನೂಪಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತದುಭಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮುನಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ।

೧೦೮೬-೭. ಇದಾನಿ "ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಸುದ್ಧಿ"ತಿ ವದನ್ತಾನಂ ವಾದೇ ಕಙ್ಖಾಪಹಾನತ್ಥಂ "**ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ**"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ **ಅನೇಕರೂಪೇನಾತಿ** ಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲಾದಿನಾ। **ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಾ**ತಿ ತತ್ಥ ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಾ। ಅಥಸ್ಸ ತಥಾ ಸುದ್ಧಿಅಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ದುತಿಯಂ ಗಾಥಮಾಹ।

೧೦೮೮-೯೦. ಏವಂ "ನಾತರಿಂಸೂ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೋ ಅತರಿ, ತಂ ಸೋತುಕಾಮೋ "**ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ**"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಓಘತಿಣ್ಣಮುಖೇನ ಜಾತಿಜರಾತಿಣ್ಣೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ತತಿಯಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಿವುತಾತಿ** ಓವುಟಾ ಪರಿಯೋನದ್ಧಾ। **ಯೇಸೀಧಾತಿ** ಯೇಸು ಇಧ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸು**-ಇತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ತಣ್ಹಂ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ನನ್ದೋ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಮಾನೋ "**ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮೀ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ಇಧಾಪಿ ಚ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಹೇಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೧-೪. ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇತಿ ಹೇಮಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸೂತಿ** ಯೇ ಬಾವರಿಆದಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ಮಯ್ಹಂ ಸಕಂ ಲದ್ಧಿಂ ವಿಯಾಕಂಸು। **ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾತಿ** ಗೋತಮಸಾಸನಾ ಪುಬ್ಬತರಂ। **ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿವಡ್ಢನಂ। **ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಘಾತನ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾವಿನಾಸನಂ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ "**ಇಧಾ**"ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾತಿ** ಏತಂ ನಿಬ್ಬಾನಪದಮಚ್ಚುತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಆದೀಹಿ ಸತಾ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾತಿ** ವಿದಿತಧಮ್ಮತ್ತಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮತ್ತಾ, ರಾಗಾದಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಚ ಅಭಿನಿಬ್ಬುತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಹೇಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ತೋದೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೫. **ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ**ತಿ ತೋದೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ । ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞವಿಮೋಕ್ಖಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ದುತಿಯಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ನಾಪರೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥಿ।

೧೦೯೭-೮. ಏವಂ "ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ಏವ ವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ತಮತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ "**ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ಉದ ಆಸಸಾನೋ**"ತಿ ಪುನ ಪುಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ **ಉದ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ**ತಿ ಉದಾಹು ಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಾದಿನಾ ಞಾಣೇನ ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪಂ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಂ ವಾ ಕಪ್ಪಯತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ದುತಿಯಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಾಮಭವೇ**ತಿ ಕಾಮೇ ಚ ಭವೇ ಚ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ತೋದೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೯. **ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಪಞ್ಞಾಣಾಭಾವತೋ ಮಜ್ಝಭೂತೇ ಸಂಸಾರೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಿಟ್ಠತ**ನ್ತಿ ತಿಟ್ಠಮಾನಾನಂ। **ಯಥಾಯಿದಂ ನಾಪರಂ ಸಿಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಪುನ ನ ಭವೇಯ್ಯ।

೧೧೦೦-೨. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಅಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚನಪಟಿಪಕ್ಖಂ। **ಅನಾದಾನ**ನ್ತಿ ಆದಾನಪಟಿಪಕ್ಖಂ, ಕಿಞ್ಚನಾದಾನವೂಪಸಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅನಾಪರ**ನ್ತಿ ಅಪರಪಟಿಭಾಗದೀಪವಿರಹಿತಂ, ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪದ್ಧಗೂ**ತಿ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪದ್ಧಚರಾ ಪರಿಚಾರಕಾ ಸಿಸ್ಸಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಕಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಜತುಕಣ್ಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೩-೪. **ಸುತ್ವಾನಹ**ನ್ತಿ ಜತುಕಣ್ಣಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸುತ್ವಾನಹಂ ವೀರಮಕಾಮಕಾಮಿ**ನ್ತಿ ಅಹಂ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೀರಂ ಕಾಮಾನಂ ಅಕಾಮನತೋ ಅಕಾಮಕಾಮಿಂ ಬುದ್ಧಂ ಸುತ್ವಾ। **ಅಕಾಮಮಾಗಮ**ನ್ತಿ ನಿಕ್ಕಾಮಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಆಗತೋಮ್ಹಿ। **ಸಹಜನೇತ್ತಾ**ತಿ ಸಹಜಾತಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಚಕ್ಖು। **ಯಥಾತಚ್ಛ**ನ್ತಿ ಯಥಾತಥಂ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ**ತಿ ಪುನ ಯಾಚನ್ತೋ ಭಣತಿ। ಯಾಚನ್ತೋ ಹಿ ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಭಣೇಯ್ಯ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ। **ತೇಜೀ ತೇಜಸಾ**ತಿ ತೇಜೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ತೇಜಸಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯ। **ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಯಮಹಂ ಜಾತಿಜರಾನಂ ಪಹಾನಭೂತಂ ಧಮ್ಮಂ ಇಧೇವ ಜಾನೇಯ್ಯಂ।

೧೧೦೫-೭. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ಧಮ್ಮಮಾಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ "ಖೇಮ"ನ್ತಿ ದಿಸ್ವಾ। **ಉಗ್ಗಹಿತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಗಹಿತಂ। **ನಿರತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ನಿರಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ವಾ, ಮುಞ್ಚಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಾ ತೇ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥಾ**ತಿ ಮಾ ತೇ ಅಹೋಸಿ। **ಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಂ ವಾಪಿ ತೇ ಮಾ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥ। **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಅತೀತೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಜತುಕಣ್ಣಿಂ ಆಲಪತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಜತುಕಣ್ಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಭದ್ರಾವುಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೮-೯. **ಓಕಞ್ಜಹ**ನ್ತಿ ಭದ್ರಾವುಧಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಓಕಞ್ಜಹ**ನ್ತಿ ಆಲಯಂ ಜಹಂ। **ತಣ್ಹಚ್ಛಿದ**ನ್ತಿ ಛತಣ್ಹಾಕಾಯಚ್ಛಿದಂ। **ಅನೇಜ**ನ್ತಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಸು ನಿಕ್ಕಮ್ಪಂ। **ನನ್ದಿಞ್ಜಹ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತರೂಪಾದಿಪತ್ಥನಾಜಹಂ। ಏಕಾ ಏವ ಹಿ ತಣ್ಹಾ ಥುತಿವಸೇನ ಇಧ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ವುತ್ತಾ। **ಕಪ್ಪಞ್ಜಹ**ನ್ತಿ ದುವಿಧಕಪ್ಪಜಹಂ। **ಅಭಿಯಾಚೇ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಯಾಚಾಮಿ। **ಸುತ್ವಾನ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತೋ**ತಿ ನಾಗಸ್ಸ ತವ ಭಗವಾ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಇತೋ ಪಾಸಾಣಕಚೇತಿಯತೋ ಬಹೂ ಜನಾ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಜನಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗತಾ**ತಿ ಅಙ್ಗಾದೀಹಿ ಜನಪದೇಹಿ ಇಧ ಸಮಾಗತಾ। **ವಿಯಾಕರೋಹೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಹಿ।

೧೧೧೦. ಅಥಸ್ಸ ಆಸಯಾನುಲೋಮೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ದ್ವೇ ಗಾಥಾಯೋ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಆದಾನತಣ್ಹ**ನ್ತಿ ರೂಪಾದೀನಂ ಆದಾಯಿಕಂ ಗಹಣತಣ್ಹಂ, ತಣ್ಹುಪಾದಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಂ ಯಞ್ಹಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮುಪಾದಿಯನ್ತೀ**ತಿ ಏತೇಸು ಉದ್ಧಾದಿಭೇದೇಸು ಯಂ ಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ತೇನೇವ ಮಾರೋ ಅನ್ವೇತಿ ಜನ್ತು**ನ್ತಿ ತೇನೇವ ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯನಿಬ್ಬತ್ತಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರನಿಬ್ಬತ್ತವಸೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖನ್ಧಮಾರೋ ತಂ ಸತ್ತಂ ಅನುಗಚ್ಛತಿ।

೧೧೧೧. **ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಾ ಏತಮಾದೀನವಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಜಾನನ್ತೋ। **ಆದಾನಸತ್ತೇ ಇತಿ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಪಜಂ ಇಮಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ವಿಸತ್ತ**ನ್ತಿ ಆದಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಆದಾನೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ಸತ್ತೇ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಇಮಂ ಪಜಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ಲಗ್ಗಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ। ಆದಾನಸತ್ತೇ ವಾ ಆದಾನಾಭಿನಿವಿಟ್ಠೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಆದಾನಸಙ್ಗಹೇತುಞ್ಚ ಇಮಂ ಪಜಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ಲಗ್ಗಂ ತತೋ ವೀತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ಇತಿ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಕಿಞ್ಚನಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ನ ಉಪ್ಪಾದಿಯೇಥಾತಿ ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಭದ್ರಾವುಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಉದಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೨-೩. **ಝಾಯಿನ್ತಿ** ಉದಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ** ಪಞ್ಞಾನುಭಾವನಿಞ್ಞಾತಂ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಉದಯೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭೀ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಪಟಿಲದ್ಧಜ್ಝಾನವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಹಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನನ್ತಿ** ಯಮಿದಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಪ್ಪಹಾನಂ, ತಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ।

೧೧೧೪. **ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧನ್ತಿ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಉಪೇಕ್ಖಾಸತೀಹಿ ಸಂಸುದ್ಧಂ। **ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ತಸ್ಮಿಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇ ಠತ್ವಾ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ ಅರಹತ್ತವಿಮೋಕ್ಖಂ ವದತಿ। ಅರಹತ್ತವಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಹಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿಭೇದೋ ಧಮ್ಮತಕ್ಕೋ ಪುರೇಜವೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವ"ನ್ತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನನ್ತಿ** ಏತಮೇವ ಚ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಭೇದನಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜಾತತ್ತಾ ಕಾರಣೋಪಚಾರೇನ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನ"ನ್ತಿ ಪಬ್ರೂಮೀತಿ।

೧೧೧೫-೬. ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಭೇದನವಚನೇನ ವುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸುತ್ವಾ "ತಂ ಕಿಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಿಂಸು ಸಂಯೋಜನೋ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಿಂಸು ಸಂಯೋಜನೋತಿ** ಕಿಂ ಸಂಯೋಜನೋ। **ವಿಚಾರಣನ್ತಿ** ವಿಚರಣಕಾರಣಂ। **ಕಿಸ್ಸಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನಾತಿ** ಕಿಂ ನಾಮಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ **"ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನೋ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿತಕ್ಕಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಅಸ್ಸ।

೧೧೧೭-೮. ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಥಂ ಸತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಅಥಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **"ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಸತಸ್ಸಾತಿ** ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಉದಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪. ಪೋಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೯-೨೦. **ಯೋ ಅತೀತನ್ತಿ** ಪೋಸಾಲಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತೀತಿ** ಯೋ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ "ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿ"ನ್ತಿಆದಿಭೇದಂ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ। **ವಿಭೂತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾತಿ** ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸ।

ಸಬ್ಬಕಾಯಪ್ಪಹಾಯಿನೋತಿ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಸಬ್ಬರೂಪಕಾಯಪ್ಪಹಾಯಿನೋ, ಪಹೀನರೂಪಭವಪಟಿಸನ್ಧಿಕಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪಸ್ಸತೋತಿ** ವಿಞ್ಞಾಣಾಭಾವವಿಪಸ್ಸನೇನ "ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಪಸ್ಸತೋ, ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಲಾಭಿನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾನುಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ** ಸಕ್ಕಾತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಆಲಪನ್ತೋ ಆಹ। ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಕೀದಿಸಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ। **ಕಥಂ ನೇಯ್ಯೋತಿ** ಕಥಂ ಸೋ ನೇತಬ್ಬೋ, ಕಥಮಸ್ಸ ಉತ್ತರಿಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

೧೧೨೧. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಾದಿಸೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅತ್ತನೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣತಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ತಂ ಞಾಣಂ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ ಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಸಬ್ಬಾ, ಅಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋತಿ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ತಥಾಗತೋ। **ತಿಟ್ಠನ್ತಮೇನಂ ಜಾನಾತೀತಿ** ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತಂ ಏತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಜಾನಾತಿ "ಆಯತಿಂ ಅಯಂ ಏವಂಗತಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। **ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ** ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಾದೀಸು ಅಧಿಮುತ್ತಂ। **ತಪ್ಪರಾಯಣನ್ತಿ** ತಮ್ಮಯಂ।

೧೧೨೨. **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಸಮ್ಭವಂ ಞತ್ವಾತಿ** ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಜನಕಂ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಞತ್ವಾ "ಕಿನ್ತಿ ಪಲಿಬೋಧೋ ಅಯ"ನ್ತಿ। **ನನ್ದೀ ಸಂಯೋಜನಂ ಇತೀತಿ** ಯಾ ಚ ತತ್ಥ ಅರೂಪರಾಗಸಙ್ಖಾತಾ ನನ್ದೀ, ತಞ್ಚ ಸಂಯೋಜನಂ ಇತಿ ಞತ್ವಾ। **ತತೋ ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ** ತತೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸತಿ। **ಏತಂ ಞಾಣಂ ತಥಂ ತಸ್ಸಾತಿ** ಏತಂ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅರಹತ್ತಞಾಣಂ ಅವಿಪರೀತಂ। **ವುಸೀಮತೋತಿ** ವುಸಿತವನ್ತಸ್ಸ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪುಬ್ಬಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪೋಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫. ಮೋಘರಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೨೩. **ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕನ್ತಿ** ಮೋಘರಾಜಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವಾಹನ್ತಿ** ದ್ವೇ ವಾರೇ ಅಹಂ। ಸೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅಜಿತಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅವಸಾನೇ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಪನಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ನ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನಾಹ - "ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ। **ಯಾವತತಿಯಞ್ಚ ದೇವೀಸಿ, ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಯಾವತತಿಯಞ್ಚ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಭೂತೋ ಇಸಿ ಭಗವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ। ಗೋಧಾವರೀತೀರೇಯೇವ ಕಿರ ಸೋ ಏವಮಸ್ಸೋಸಿ। ತೇನಾಹ - "ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ।

೧೧೨೪. **ಅಯಂ ಲೋಕೋತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ। **ಪರೋ ಲೋಕೋತಿ** ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ। **ಸದೇವಕೋತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಸಮ್ಮುತಿದೇವಯುತ್ತೋ, "ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋ"ತಿ ಏತಂ ವಾ "ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ"ತಿಆದಿನಯನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ, ತೇನ ಸಬ್ಬೋಪಿ ತಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಲೋಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೧೨೫. ಏವಂ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತದಸ್ಸಾವಿನ್ತಿ** ಏವಂ ಅಗ್ಗದಸ್ಸಾವಿಂ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಾಧಿಮುತ್ತಿಗತಿಪರಾಯಣಾದೀನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಸಮತ್ಥನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೧೨೯. **ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸೂ**ತಿ ಅವಸಿಯಪವತ್ತಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ವಾ ತುಚ್ಛಸಙ್ಖಾರಸಮನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಪಸ್ಸ। **ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಮೋಘರಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬. ಪಿಙ್ಗಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೨೭. **ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಪಿಙ್ಗಿಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ ಅಬಲೋ ವೀತವಣ್ಣೋ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜರಾಭಿಭೂತೋ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕೋ ಜಾತಿಯಾ, ದುಬ್ಬಲೋ ಚ "ಇಧ ಪದಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞತ್ಥೇವ ಕರೋತಿ, ವಿನಟ್ಠಪುರಿಮಚ್ಛವಿವಣ್ಣೋ ಚ । ತೇನಾಹ - "ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ ಅಬಲೋ ವೀತವಣ್ಣೋ"ತಿ। **ಮಾಹಂ ನಸ್ಸಂ ಮೋಮುಹೋ ಅನ್ತರಾವಾ**ತಿ ಮಾಹಂ ತುಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಯೇವ ಅವಿದ್ವಾ ಹುತ್ವಾ ಅನಸ್ಸಿಂ। **ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಇಧೇವ ತವ ಪಾದಮೂಲೇ ಪಾಸಾಣಕೇ ವಾ ಚೇತಿಯ ಜಾತಿಜರಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ, ತಂ ಮೇ ಆಚಿಕ್ಖ।

೧೧೨೮. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಕಾಯೇ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ "ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಾಯೇ ಸಿನೇಹಪ್ಪಹಾನತ್ಥಂ **"ದಿಸ್ವಾನ ರೂಪೇಸು ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ರೂಪೇಸೂ**ತಿ ರೂಪಹೇತು ರೂಪಪಚ್ಚಯಾ। **ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇ**ತಿ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾದೀಹಿ ಉಪಹಞ್ಞಮಾನೇ। **ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸೂ**ತಿ ಚಕ್ಖುರೋಗಾದೀಹಿ ಚ ರೂಪಹೇತುಯೇವ ಜನಾ ರುಪ್ಪನ್ತಿ ಬಾಧೀಯನ್ತಿ।

೧೧೨೯-೩೦. ಏವಂ ಭಗವತಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಂ ತಾವ ಕಥಿತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಜರಾದುಬ್ಬಲತಾಯ ವಿಸೇಸಂ ಅನಧಿಗನ್ತ್ವಾವ ಪುನ **"ದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ"**ತಿ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ ದೇಸನಂ ಯಾಚತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುನಪಿ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಂ, ತಾವ ಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಇಮಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಏವಂ ವಿಚಿತ್ರಪಟಿಭಾನಂ ನಾಮ ದೇಸನಂ ನ ಲಭಿ ಮಯ್ಹಂ ಮಾತುಲೋ ಬಾವರೀ ಸವನಾಯಾ"ತಿ। ತೇನ ಸಿನೇಹವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಅನ್ತೇವಾಸಿನೋ ಪನಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಜಟಿಲಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಸಬ್ಬೇವ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖವೋ ಅಹೇಸುನ್ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಿಙ್ಗಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ

ಇತೋ ಪರಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇನ್ತಾ **“ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ತತ್ಥ **ಇದಮವೋಚಾತಿ** ಇದಂ ಪರಾಯನಂ ಅವೋಚ। **ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾನನ್ತಿ** ಬಾವರಿಸ್ಸ ಪರಿಚಾರಕೇನ ಪಿಙ್ಗಿಯೇನ ಸಹ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಾ ಭಗವತೋ ಪರಿಚಾರಕಾನಂ ಸೋಳಸನ್ನನ್ತಿ ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸನ್ನಂ। ತೇ ಏವ ಚ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**। ತತ್ಥ ಸೋಳಸಪರಿಸಾ ಪನ ಪುರತೋ ಚ ಪಚ್ಛತೋ ಚ ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಚ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ಚ ಛ ಛ ಯೋಜನಾನಿ ನಿಸಿನ್ನಾ ಉಜುಕೇನ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಾ ಅಹೋಸಿ। **ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋತಿ** ಯಾಚಿತೋ **ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಪಾಳಿಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ। **ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಪಾಳಿಮಞ್ಞಾಯ। **ಪಾರಾಯನನ್ತಿ** ಏವಂ ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ನಾಮಾನಿ ಕಿತ್ತಯನ್ತಾ **“ಅಜಿತೋ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ…ಪೇ॰… ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮು”**ನ್ತಿ ಆಹಂಸು।

೧೧೩೧-೭. ತತ್ಥ **ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಪದಟ್ಠಾನಭೂತೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಾದಿನಾ ಸಮ್ಪನ್ನಂ। **ಇಸಿನ್ತಿ** ಮಹೇಸಿಂ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ। ತತೋ ಪರಂ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಚರಿಂಸೂತಿ** ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಚರಿಂಸು। **ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಯನನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಪಾರಭೂತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಯನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೩೮. **ಪಾರಾಯನಮನುಗಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ** ಅಸ್ಸ ಅಯಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಭಗವತಾ ಹಿ ಪಾರಾಯನೇ ದೇಸಿತೇ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾ ಜಟಿಲಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಅವಸೇಸಾನಞ್ಚ ಚುದ್ದಸಕೋಟಿಸಙ್ಖಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ -

“ತತೋ ಪಾಸಾಣಕೇ ರಮ್ಮೇ, ಪಾರಾಯನಸಮಾಗಮೇ।
ಅಮತಂ ಪಾಪಯೀ ಬುದ್ಧೋ, ಚುದ್ದಸ ಪಾಣಕೋಟಿಯೋ”ತಿ॥

ನಿಟ್ಠಿತಾಯ ಪನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ತತೋ ತತೋ ಆಗತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವತೋ ಆನುಭಾವೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸ್ವೇವ ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ಭಗವಾಪಿ ಸಾವತ್ಥಿಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾದೀಹಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ। ತತ್ಥ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಆಹ - “ಗಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಬಾವರಿಸ್ಸ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ಆರೋಚೇತುಂ, ಪಟಿಸ್ಸುತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ ಮಯಾ”ತಿ। ಅಥ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಞಾಣಗಮನೇನೇವ ಗೋಧಾವರೀತೀರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದಗಮನೇನ ಅಸ್ಸಮಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ತಮೇನಂ ಬಾವರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ದೂರತೋವ ಖಾರಿಜಟಾದಿವಿರಹಿತಂ ಭಿಕ್ಖುವೇಸೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ “ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಮ್ಪತ್ತಞ್ಚಾಪಿ ನಂ ಪುಚ್ಛಿ - “ಕಿಂ, ಪಿಙ್ಗಿಯ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ। “ಆಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತಮಹಂ ತುಯ್ಹಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ತತೋ ಬಾವರೀ ಮಹತಾ ಸಕ್ಕಾರೇನ ಸಪರಿಸೋ ತಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ। ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ **“ಪಾರಾಯನಮನುಗಾಯಿಸ್ಸ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅನುಗಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ** ಭಗವತಾ ಗೀತಂ ಅನುಗಾಯಿಸ್ಸಂ। **ಯಥಾದ್ದಕ್ಖೀತಿ** ಯಥಾ ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧೇನ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣೇನ ಚ ಅದ್ದಕ್ಖಿ। **ನಿಕ್ಕಾಮೋತಿ** ಪಹೀನಕಾಮೋ । “ನಿಕ್ಕಮೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ವೀರಿಯವಾತಿ ಅತ್ಥೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ವಾ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾ। **ನಿಬ್ಬನೋತಿ** ಕಿಲೇಸವನವಿರಹಿತೋ, ತಣ್ಹಾವಿರಹಿತೋ ಏವ ವಾ। **ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮುಸಾ ಭಣೇತಿ** ಯೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಮುಸಾ ಭಣೇಯ್ಯ, ಏತೇ ತಸ್ಸ ಪಹೀನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸವನೇ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ।

೧೧೩೯-೪೧. **ವಣ್ಣೂಪಸಞ್ಹಿತನ್ತಿ** ಗುಣೂಪಸಞ್ಹಿತಂ। **ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋತಿ** “ಬುದ್ಧೋ”ತಿ ಸಚ್ಚೇನೇವ ಅವ್ಹಾನೇನ ನಾಮೇನ ಯುತ್ತೋ। **ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ** ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಆಲಪತಿ। **ಕುಬ್ಬನಕನ್ತಿ** ಪರಿತ್ತವನಂ। **ಬಹುಪ್ಫಲಂ ಕಾನನಮಾವಸೇಯ್ಯಾತಿ**

ಅನೇಕಫಲಾದಿವಿಕತಿಭರಿತಂ ಕಾನನಂ ಆಗಮ್ಮ ವಸೇಯ್ಯ। **ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ**ತಿ ಬಾವರಿಪಭುತಿಕೇ ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞೇ। **ಮಹೋದಧಿ**ನ್ತಿ ಅನೋತತ್ತಾದಿಂ ಮಹನ್ತಂ ಉದಕರಾಸಿಂ।

೧೧೪೨-೪. **ಯೇಮೇ ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಯೇ ಇಮೇ ಪುಬ್ಬೇ। **ತಮನುದಾಸಿನೋ**ತಿ ತಮೋನುದೋ ಆಸಿನೋ। **ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋ**ತಿ ಞಾಣಧಜೋ। **ಭೂರಿಮೇಧಸೋ**ತಿ ವಿಪುಲಪಞ್ಞೋ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕ**ನ್ತಿ ಸಾಮಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಫಲಂ, ನ ಚ ಕಾಲನ್ತರೇ ಪತ್ತಬ್ಬಫಲಂ। **ಅನೀತಿಕ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಈತಿವಿರಹಿತಂ।

೧೧೪೫-೫೦. ಅಥ ನಂ ಬಾವರೀ ಆಹ "**ಕಿಂ ನು ತಮ್ಹಾ**"ತಿ ದ್ವೇ ಗಾಥಾ। ತತೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಮೇವ ದೀಪೇನ್ತೋ "**ನಾಹಂ ತಮ್ಹಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪಸ್ಸಾಮಿ ನಂ ಮನಸಾ ಚಕ್ಖುನಾವಾ**ತಿ ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಯ ಮನಸಾ ಪಸ್ಸಾಮಿ । **ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ವಿವಸೇಮಿ ರತ್ತಿ**ನ್ತಿ ನಮಸ್ಸಮಾನೋವ ರತ್ತಿಂ ಅತಿನಾಮೇಮಿ। **ತೇನ ತೇನೇವ ನತೋ**ತಿ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಬುದ್ಧೋ, ತೇನ ತೇನೇವಾಹಮ್ಪಿ ನತೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೧೫೧. **ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಥಾಮಕಸ್ಸ, ಅಥ ವಾ ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ದುತ್ಥಾಮಕಸ್ಸ ಚ ಬಲವೀರಿಯಹೀನಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತೇನೇವ ಕಾಯೋ ನ ಪಲೇತೀ**ತಿ ತೇನೇವ ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕತ್ತೇನ ಕಾಯೋ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಯೇನ ವಾ ಬುದ್ಧೋ, ತೇನ ನ ಗಚ್ಛತಿ। "ನ ಪರೇತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ। **ಸಙ್ಕಪ್ಪಯನ್ತಾಯಾ**ತಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪಗಮನೇನ। **ತೇನ ಯುತ್ತೋ**ತಿ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ, ತೇನ ಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ಅನುಯುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೧೫೨. **ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋ**ತಿ ಕಾಮಕದ್ದಮೇ ಸಯಮಾನೋ। **ದೀಪಾ ದೀಪಂ ಉಪಪ್ಲವಿ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಾರಾದಿತೋ ಸತ್ಥಾರಾದಿಂ ಅಭಿಗಚ್ಛಿಂ। **ಅಥದ್ದಸಾಸಿಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸೋಹಂ ಏವಂ ದುದ್ದಿಟ್ಠಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ವಾಹಿಣ್ಡನ್ತೋ ಅಥ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ ಬುದ್ಧಮದ್ದಕ್ಖಿಂ।

೧೧೫೩. ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅವಸಾನೇ ಪಿಙ್ಗಿಯಸ್ಸ ಚ ಬಾವರಿಸ್ಸ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಠಿತೋಯೇವ ಸುವಣ್ಣೋಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚಿ। ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಬಾವರಿಸ್ಸ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ವಣ್ಣಯನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏವ ತಂ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ಇದ"ನ್ತಿ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಪುರತೋ ಠಿತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ವಾ ಬಾವರಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ "ಬುದ್ಧೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಆರೋಚೇಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವಾಪಿ ಓಭಾಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪಿಙ್ಗಿಯಮೇವ ಆಲಪಮಾನೋ "**ಯಥಾ ಅಹೂ ವಕ್ಕಲೀ**"ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಭಾಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – **ಯಥಾ ವಕ್ಕಲಿ**ತ್ಥೇರೋ ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಸದ್ಧಾಧುರೇನ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಏಕೋ **ಭದ್ರಾವುಧೋ** ನಾಮ ಯಥಾ ಚ **ಆಳವಿ ಗೋತಮೋ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸದ್ಧಂ**। ತತೋ ಸದ್ಧಾಯ ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ **ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಮಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಅರಹತ್ತೇ ಬಾವರೀ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ಬಾವರಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಿಸ್ಸಾ ಪನ ಪಞ್ಚಸತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ।

೧೧೫೪-೫. ಇದಾನಿ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಅತ್ತನೋ ಪಸಾದಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ "**ಏಸ ಭಿಯ್ಯೋ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಭಾನವಾ**ತಿ ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ಉಪೇತೋ। **ಅಧಿದೇವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಅಧಿದೇವಕರೇ ಧಮ್ಮೇ ಞತ್ವಾ। **ಪರೋವರ**ನ್ತಿ ಹೀನಪಣೀತಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಅಧಿದೇವತ್ತಕರಂ ಸಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ವೇದೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕಙ್ಖೀನಂ ಪಟಿಜಾನತ**ನ್ತಿ ಕಙ್ಖೀನಂಯೇವ ಸತಂ "ನಿಕ್ಕಙ್ಖಮ್ಹಾ"ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಾನಂ।

೧೧೫೭. **ಅಸಂಹೀರ**ನ್ತಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಅಸಂಹಾರಿಯಂ। **ಅಸಂಕುಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಅಕುಪ್ಪಂ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಂ। ದ್ವೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಭಣತಿ। **ಅದ್ಧಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಏಕಂಸೇನೇವ ತಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ। **ನ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾ**ತಿ ನತ್ಥಿ ಮೇ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಕಙ್ಖಾ। **ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ "ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸದ್ಧ"ನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ಭಗವತೋ ಓವಾದೇನ ಅತ್ತನಿ ಸದ್ಧಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸದ್ಧಾಧುರೇನೇವ ಚ ವಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತಂ ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತತಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಆಹ - "ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ "ಯಥಾ ಮಂ ತ್ವಂ ಅವಚ, ಏವಮೇವ ಅಧಿಮುತ್ತಂ ಧಾರೇಹೀ"ತಿ।

ಇತಿ ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ ಖುದ್ದಕ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸೋಳಸಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚ ಪಞ್ಚಮೋ ವಗ್ಗೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯತೋ, ನಾಮೇನ

ಪಾರಾಯನವಗ್ಗೋತಿ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಯಂ ವುತ್ತಂ -

"ಉತ್ತಮಂ ವನ್ದನೇಯ್ಯಾನಂ, ವನ್ದಿತ್ವಾ ರತನತ್ತಯಂ।
ಯೋ ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯಮ್ಹಿ, ಖುದ್ದಾಚಾರಪ್ಪಹಾಯಿನಾ॥

"ದೇಸಿತೋ ಲೋಕನಾಥೇನ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣೇಸಿನಾ।
ತಸ್ಸ ಸುತ್ತನಿಪಾತಸ್ಸ, ಕರಿಸ್ಸಾಮತ್ಥವಣ್ಣನ"ನ್ತಿ॥

ಏತ್ಥ ಉರಗವಗ್ಗಾದಿಪಞ್ಚವಗ್ಗಸಙ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಉರಗಸುತ್ತಾದಿಸತ್ತತಿಸುತ್ತಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸುತ್ತನಿಪಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಕತಾ ಹೋತಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಇಮಂ ಸುತ್ತನಿಪಾತಸ್ಸ, ಕರೋನ್ತೇನತ್ಥವಣ್ಣನಂ।
ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಕಾಮೇನ, ಯಂ ಪತ್ತಂ ಕುಸಲಂ ಮಯಾ॥

"ತಸ್ಸಾನುಭಾವತೋ ಖಿಪ್ಪಂ, ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಪ್ಪವೇದಿತೇ।
ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ, ಪಾಪುಣಾತು ಅಯಂ ಜನೋ"ತಿ॥

(ಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಮಾಣತೋ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಮತ್ತಾ ಭಾಣವಾರಾ।)

ಪರಮವಿಸುದ್ಧಸದ್ಧಾಬುದ್ಧಿವೀರಿಯಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇನ ಸೀಲಾಚಾರಜ್ಜವಮದ್ದವಾದಿಗುಣಸಮುದಯಸಮುದಿತೇನ ಸಕಸಮಯಸಮಯನ್ತರಗಹನಜ್ಝೋಗಾಹಣಸಮತ್ಥೇನ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಸಮನ್ನಾಗತೇನ ತಿಪಿಟಕಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೇ ಸಾಟ್ಠಕಥೇ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಪ್ಪಭಾವೇನ ಮಹಾವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ
ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಜನಿತಸುಖವಿನಿಗ್ಗತಮಧುರೋದಾರವಚನಲಾವಣ್ಣಯುತ್ತೇನ ಯುತ್ತಮುತ್ತವಾದಿನಾ ವಾದೀವರೇನ ಮಹಾಕವಿನಾ

ಛಳಭಿಞ್ಞಾಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದಿಪ್ಪಭೇದಗುಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಬುದ್ಧೀನಂ ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ವಂಸಾಲಙ್ಕಾರಭೂತೇನ ವಿಪುಲವಿಸುದ್ಧಬುದ್ಧಿನಾ **ಬುದ್ಧಘೋಸೋ**ತಿ ಗರೂಹಿ ಗಹಿತನಾಮಧೇಯ್ಯೇನ ಥೇರೇನ ಕತಾ ಅಯಂ **ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾ** ನಾಮ ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅಟ್ಠಕಥಾ -

ತಾವ ತಿಟ್ಠತು ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣೇಸಿನಂ।
ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ, ನಯಂ ಪಞ್ಞಾವಿಸುದ್ಧಿಯಾ॥

ಯಾವ ಬುದ್ಧೋತಿ ನಾಮಮ್ಪಿ, ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಾದಿನೋ।
ಲೋಕಮ್ಹಿ ಲೋಕಜೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಪವತ್ತತಿ ಮಹೇಸಿನೋತಿ॥

ಸುತ್ತನಿಪಾತ-ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।